

DIPLOMATARIUM ISLANDICUM.

ÍSLENZKT FORNBRÉFASAFN,

SEM HEFIR INNI AÐ HALDA
BRÉF OG GJÖRNÍNGA, DÓMA OG MÁLDAGA,
OG AÐRAR SKRÁR,

ER SNERTA

ÍSLAND EDA ÍSLENZKA MENN.

GEFIÐ ÚT

AF

HINU ÍSLENZKA BÓKMENTAFÉLAGI.

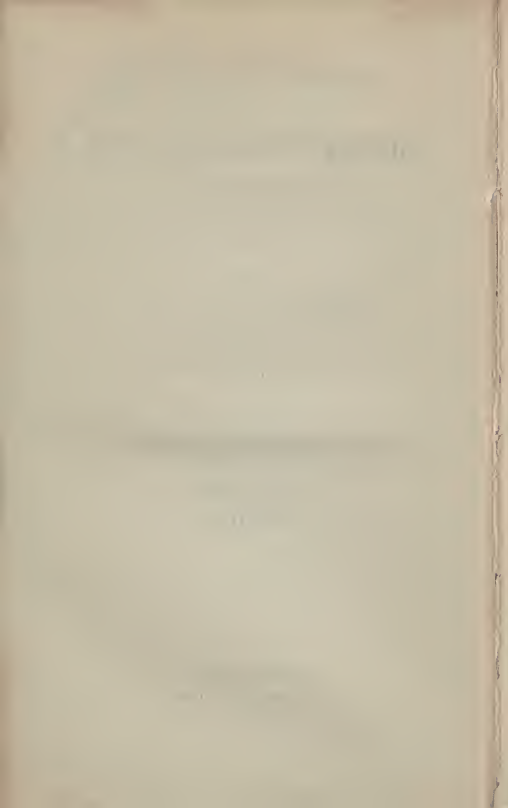
FJÓRÐA BINDI

1265—1449.

KAUPMANNAHÖFN.

Í PRENTSMÍÐJU S. L. MÖLLERS.

1897.

Formáli.

REGISTR við þetta bindi höfum við gert þrír: cand. philos. Þorlákr Jónsson, cand. philos. Ólafr Davíðsson og eg. Þorlákr hefir safnað öllu um áhöld kirkna og auk þess gert nokkur drög til hluta og orðaregistrs annars kostar, en þau drög öll hefir Ólafr Davíðsson yfirfarið og safnað að öðru leyti alveg til hluta og orðaregistrsins. Auk þess hefir Ólafr í þetta sinn gert út undir prentun eptir registrsseðlunum alt *N-ið* og *S-ið*, og *K-ið*, nema um búnað kirkju. Það hefi eg sett saman. Staða- og mannanafna registrið hefi eg gert eins og áður, og hefi að öðru leyti, en nú var talið, sett registrið saman eins og það nú er. Dálftið hefir verið breytt til frá hinum fyrri registrum í fýmsu til styttingar, en þó ekkert felt niðr, sem nauðsyn var að hafa.

Um útgáfuna af Vilchinsmáldaga vil eg geta þess, að eg veit ekki annað en að hún sé áreiðanleg í öllu því, sem á riðr. En stafsetningin er ekki elt út í yztu æsar í sumum atriðum, enda er hún svo marklaus í handritunum í heild sinni og sjálfri sér svo ósamkvæm, að það hefði eingin eptirsjón verið í því, þótt henni hefði verið breytt gjörsamlega. Eg hefi tekið eptir því, að eg hefi stundum leyst ñ upp í nn, en stundum látið það standa óhaggað (ñ), einkum þegar það var í þolfallsendingu kvenkynsorða. Þó þori eg ekki að segja að full samkvæmni sé í því. Ekki þori eg heldr að ábyrgjast, að alstaðar sé farið sjálfu sér samkvæmt í útgáfunni með ij og y handritanna, sem þar er mjög á reiki og auk þess opt erfitt að greina að, einkum af því að eingin föst regla er í rithættinum. Optast er þó farið svo með þessa stafi, að ij er látið vera þar sem í skyldi standa í góðum rithætti, og y heldr þá velli þar sem það skyldi standa.

Eg hef þér hér um árið getið þess, að um 1600 hafi menn á Íslandi verið farnir að rugla saman eignarfalli af mannsnafninu Björn og Bjarni¹⁾, og er það að vísu rétt, en þá var mér ekki jafnljóst og nú, að menn voru farnir til þess þá fyrir hér um bil 200 árum. En því get eg þessa hér, að það hefir verið mér til mikils trafala í registragerð við þetta bindi, að ekkert hefir verið að marka rithátt bréfanna um þessi nöfn. Sami maðrinn er hvað eptir annað ýmist kallaðr Bjarnason eða Bjarnarson, svo að ómögulegt er að vita hvort rétt er, eða jafnvel hvort það er einn og sami maðr, sem við er átt, og gætu menn þrætzt um það til eilíðar, ef maðr fyndi hann þá ekki líka kallaðan Björnsson, sem stundum ber við, og tekr það af öll tvímæli; en sú mynd er býsna gömul, og kemr fyrst fyrir í frumrituðu skjali 1396 (Dipl. Isl. III, 611) og síðan 1398 og 1399 (DI. III, 626 og 642) og úr því öðru hverju. Hvort mér hafi tekizt að sigla fyrir öll andnes í þessu, veit eg ógjörla, en hinu veit eg að menn ættu að hætta nú á Íslandi, og það er að skæla nafnið sitt í Bjarnarson úr Björnsson, því að menn verða ekki vitund betri Íslendingar fyrir það, en sú skæling getr orðið að miklum ruglingi síðar meir.

¹⁾ Rit mitt um kveðskap á Íslandi á 15. og 16. öld. Kh. 1888 bls. 461—462.

Kaupmannahöfn 4. Febrúar 1897.

Jón Þorkelsson.

Röð og efni bréfanna.

	Bl.
*1. 1265. Alþingissamþykkt um hnífaburð ofl.	1—4
*2. 1265. Alþingissamþykkt um ljóstolla, legkaup og lík-söngseyri	5
*3. [um 1285]. Rekaskrá Grundar í Eyjafirði um Tjörnes	5—6
4. 1300. Mældagi Kvigandafells og Laugardals í Tálknafirði	6—7
*5. [1307]. Vitnisburðr um reka staðarins í Görðum á Álptanesi fyrir Grindavík	8
6. 1308. Alþingissamþykkt um landvistarsókn útlægra manna.	8—9
*7. 1311. Skrá um skattbændr á Íslandi	9—10
8. 1344. Mældagar eptir »Registrum Egils biskups« . .	10—12
9. [1378]. Álptamýrarmældagi í Arnarfirði	12—13
10. [eptir 14. Febr. 1381]. Kaupmálabréf Ólafs Sigurðs-sonar og Jórunar Brynjólfsdóttur.	13—14
11. [1387]. Breiðármældagi	14
12. 1388, 28. Dec. Kaupbréf fyrir Hálsi í Svarfaðardal .	14—15
13. 1391, 24. Febr. Kaup- og landamerkjabréf um Bessa-staði í Sæmundarhlíð	16—17
14. 1391, 29. Maí. Afhendingarskrá staðarins á Grenjað-arstöðum	17—22
15. 1392, 29. Marts. Réttarbót Margrétar drottningar Valde-marsdóttur um öreigavíg ofl.	22—26
16. 1395, 2. Maí. Kaupbréf um reka Ólafs Sigurðarsonar og þriðjung í Látrafjörðu	26—27
[17—300. Mældagar Vilchins biskups fyrir kirkjum í Skálholtsbiskupsdæmi (Vilchinsmældagi, Vilchinsbók) 27—240].	
17. 1397. Mældagi Miðdalskirkju í Laugardal	38

18.	1897. ¹⁾	Máldagi Hlíðarkirkju í Biskupstungum	38—39
19.	1897.	Máldagi Haukadalskirkju	39—40
20.	1897.	Máldagi Tungukirkju (Bræðratungu)	40—41
21.	1897.	Máldagi Reykjardalskirkju í Hrunamannahrepp	41—42
22.	1897.	Máldagi Tungufellskirkju í Hrunamannahrepp	42
23.	1897.	Máldagi Hrunakirkju	42—44
24.	1897.	Máldagi Grafarkirkju í Hrunamannahrepp	44—45
25.	1897.	Máldagi Miðfellskirkju í Hrunamannahrepp	45
26.	1897.	Máldagi Hólakirkju í Hrunamannahrepp (Hrepp- hóla)	45—46
27.	1897.	Máldagi Gnúpskirkju í Gnúpverjahrepp (Stóra- núps)	47
28.	1897.	Máldagi Steinsholtskirkju í Gnúpverjahrepp	47—48
29.	1897.	Máldagi Hofskirkju í Gnúpverjahrepp	48
30.	1897.	Máldagi Langholtskirkju í Hreppum	49
31.	1897.	Máldagi Einiholtskirkju í Biskupstungum	49
32.	1897.	Máldagi Þrándarholtskirkju í Gnúpverjahrepp	49
33.	1897.	Máldagi Torfastaðakirkju í Biskupstungum	49—50
34.	1897.	Máldagi Ólafsvallakirkju á Skeiðum	50—51
35.	1897.	Máldagi Reykjakirkju á Skeiðum	51
36.	1897.	Máldagi Hjálmholtskirkja í Flóa	51
37.	1897.	Máldagi Oddgeirshólakirkju í Flóa	51—52
38.	1897.	Máldagi Skálmholtskirkju í Flóa	52
39.	1897.	Máldagi Hraungerðiskirkju í Flóa	52—53
40.	1897.	Máldagi Laugardælakirkju í Flóa	53
41.	1897.	Máldagi Sandvírskirkju í Flóa	54
42.	1897.	Máldagi Kaldaðarnesskirkju í Flóa	54—55
		[Olfosá 55].	
43.	1897.	Máldagi Stokkseyrarkirkju	55—56
44.	1897.	Máldagi Gaulverjabæjarkirkju í Flóa	56—58
45.	1897.	Máldagi Hæringstaðakirkju í Flóa	58
46.	1897.	Máldagi Gegnishólakirkju í Flóa	58
47.	1897.	Máldagi Villingaholtskirkju í Flóa	59
48.	1897.	Máldagi Egilsstaðakirkju í Flóa	59
49.	1897.	Máldagi Kolsholtskirkju í Flóa	59—60
50.	1897.	Máldagi Kálfholtskirkju í Holtum	60
51.	1897.	Máldagi Hamrakirkju í Holtum	60
52.	1897.	Máldagi Vettleifsholtskirkju	61
53.	1897.	Máldagi Ásskirkju í Holtum	61—62

¹⁾ Hér er alstaðar í þessu registri sett árið 1897 við máldagana úr Vilchinsbók, þótt þeir kunni að vera frá 1894—1896, sé ekki annað ártal beint nefnt í máldögnum sjálfum.

54.	1397.	Máldagi Sóttartungukirkju í Holtum	62—63
55.	1397.	Máldagi Hagakirkju í Holtum	63
56.	1397.	Máldagi Skarðskirkju á Landi	63—64
57.	1397.	Máldagi Hvammskirkju á Landi	64
58.	1397.	Máldagi Fells múlakirkju á Landi	64—65
59.	1397.	Máldagi Vallakirkju (Stóruvalla) á Landi	65—66
60.	1397.	Máldagi Flagbjarnarholtskirkju á Landi	66
61.	1397.	Máldagi Lúnansholtskirkju á Landi	66—67
62.	1397.	Máldagi Leirubakkakirkju á Landi	67
63.	1397.	Máldagi Klofakirkju á Landi	67—68
64.	1397.	Máldagi Eystra-Skarðskirkju á Rangárvöllum	68
65.	1397.	Máldagi Næfrholtskirkju á Rangárvöllum	68
66.	1397.	Máldagi Hlíðarendakirkju í Fljótshlíð	69
67.	1397.	Máldagi Oddakirkju á Rangárvöllum	69—76
68.	1397.	Máldagi Eyvindarmúlakirkju í Fljótshlíð	76—77
69.	1397.	Máldagi Teigskirkju í Fljótshlíð	77—78
70.	1397.	Máldagi Þorvarðsstaðakirkju í Rangárþingi	78
71.	1397.	Máldagi Lambeyjarkirkju í Fljótshlíð	79
72.	1397.	Máldagi Eyjarkirkju í Landeyjum	79
73.	1397.	Máldagi Fíflholtskirkju í Landeyjum	79—80
74.	1397.	Máldagi Fíflholtskirkju (annarar)	80
75.	1397.	Máldagi Skúmstaðakirkju í Landeyjum	80
76.	1397.	Máldagi Breiðabólstaðarkirkju í Fljótshlíð	81—83
77.	1397.	Máldagi Kirkjulækjarkirkju í Fljótshlíð	83
78.	1397.	Máldagi Neðrahvolskirkju í Hvolhrepp	83
79.	1397.	Máldagi Hvolskirkju á Rangárvöllum	84
80.	1397.	Máldagi Kirkjubæjarkirkju á Rangárvöllum	84
81.	1397.	Máldagi Gunnarsholtskirkju á Rangárvöllum	84—85
82.	1397.	Máldagi Keldnakirkju á Rangárvöllum	85—86
83.	1397.	Máldagi Snjallshöfðakirkju á Landi	86
84.	1397.	Máldagi Árkirkju (Árbæjar) í Holtum	87
		[Kálfholt 87].	
85.	1397.	Máldagi Ámúlastaðakirkju í Rangárþingi	87—88
86.	1397.	Máldagi Krosskirkju í Landeyjum	88—89
87.	1397.	Máldagi Mosfellskirkju í Grímsnesi	89
88.	1397.	Máldagi Snjófuglstaðakirkju í Grímsnesi	89—90
89.	1397.	Máldagi Búrfellskirkju í Grímsnesi	90
90.	1397.	Máldagi Hólakirkju (Klaustrohóla) í Grímsnesi	90—91
91.	1397.	Máldagi Efribrúarkirkju í Grímsnesi	91
92.	1397.	Máldagi Laugarvatnaskirkju í Laugardal	91
93.	1397.	Máldagi Apavatnaskirkju í Grímsnesi	91
94.	1397.	Máldagi Árbæjarkirkju í Olfosi	92
95.	1397.	Máldagi Kirkjuferjukirkju í Olfosi	92

96.	1897.	Máldagi Auðsholtskirkju í Olfosi	92
97.	1897.	Máldagi Torfastaðakirkju í Grafningi	92—93
98.	1897.	Máldagi Bilzfellskirkju í Grafningi	93
99.	1897.	Máldagi Úlfjótssvatnskirkju í Grafningi	93
100.	1897.	Máldagi Þingvallarkirkja við Óxará	93—94
101.	1897.	Máldagi Öndverðsnesskirkju í Grímsnesi	94
102.	1897.	Máldagi Olfosvatnskirkju í Grafningi	94—95
103.	1897.	Máldagi Hróarsholtskirkju í Flóa	95
104.	1897.	Máldagi Vaðnesskirkju í Grímsnesi	95
105.	1897.	Máldagi Gnúpakirkju í Olfosi	95—96
106.	1897.	Máldagi Reykjakirkju í Olfosi	96—97
107.	1897.	Máldagi Hjallakirkju í Olfosi	97
108.	1897.	Máldagi Arnarbælskirkju í Olfosi	97—98
109.	1897.	Máldagi Breiðabólstaðarkirkju í Olfosi	98—99
110.	1897.	Máldagi Nesskirkju í Selvogi	99
111.	1897.	Máldagi Strandarkirkju í Selvogi	100—101
112.	1895.	Máldagi Krýsuvíkrkirkju	101
113.	1897.	Máldagi Staðarkirkju í Grindavík	101—102
114.	1897.	Máldagi Vogskirkju (Kirkjuvogs) í Höfnum	103
		[Hvalsnes 103].	
115.	1897.	Máldagi Kirkjubólaskirkju á Rosmhvalanesi	103—104
116.	1897.	Máldagi Útskálakirkju í Garði	104
117.	1897.	Máldagi Hólmskirkju á Rosmhvalanesi	105
118.	1897.	Máldagi Byjaskerjakirkju í Garði	105
119.	1897.	Máldagi Kvíguvogakirkju	105—106
120.	1897.	Máldagi Galmatjarnarkirkju í Höfnum	106
121.	1897.	Máldagi Vatnsleysukirkju á Vatnsleysuströnd	106
122.	1897.	Máldagi Njarðvírkirkju	106—107
123.	1897.	Máldagi Bessastaðakirkju á Álptanesi	107
124.	1897.	Máldagi Garðakirkju á Álptanesi	107—108
125.	1897.	Máldagi Seltjarnarnesskirkju	108—109
126.	1897.	Máldagi Víkrkirkju (Reykjavíkr) á Seltjarnar- nesi	109
		[Eingey 109].	
127—129.	1897.	Máldagi Viðeyjarklausturs	110—111
130.	1897.	Máldagi Laugarnesskirkju	112
131.	1897.	Máldagi Hólmskirkju við Elliðaár	112
132.	1897.	Máldagi Varmáirkirkju í Mosfellssveit	112
133.	1897.	Máldagi Reykjakirkju í Mosfellssveit	112—113
134.	1897.	Máldagi Þerneyjarkirkju í Sundum	113
135.	1897.	Máldagi Brautarholtskirkju á Kjalarnesi	113—114
136.	1897.	Máldagi Hofskirkju á Kjalarnesi	114
137.	1897.	Máldagi Saurbæjarkirkju á Kjalarnesi	114—115

138.	1397.	Máldagi Mýdalskirkju í Kjós	115
139.	1397.	Máldagi Meðalfellskirkju í Kjós	115—116
140.	1397.	Máldagi Eyjakirkju í Kjós	116
141.	1397.	Máldagi Reynivallakirkju í Kjós	116—117
142.	1397.	Máldagi Hvammskirkju í Kjós	118
143.	1397.	Máldagi Ingunarstaðakirkju í Kjós	118
144.	1397.	Máldagi Lundarkirkju í Lundarreykjadal	118—119
145.	1397.	Máldagi Fitjakirkju í Skorradal	119
146.	1397.	Máldagi Reykjaholtskirkju í Reykholtadal	119—120
147.	1397.	Máldagi Varmalækjarkirkju í Andakil	120—121
148.	1397.	Máldagi Kroppskirkju í Reykholtadal	121
149.	1397.	Máldagi Skáneyjarkirkju í Reykholtadal	121
150.	1397.	Máldagi Gilsbakkakirkju í Hvítársíðu	121—123
151.	1397.	Máldagi Húsafellskirkju	123
152.	1397.	Máldagi Galmanstungukirkju	124
153.	1397.	Máldagi Ásskirkju í Hálsasveit	124—125
154.	1397.	Máldagi Síðumúlakirkju í Hvítársíðu	125—126
155.	1397.	Máldagi Norðtungukirkju í Þverárhlið	126
[156—157.		Máldagi Hvamms í Norðrárdal	126]
158.	1397.	Máldagi Bakkakirkju í Hrútafirði (Prestbakka)	126—127
159.	1397.	Máldagi Eyrarkirkju í Bitru	127—128
160.	1397.	Máldagi Fellskirkju í Kollafirði	128
		[Tunga (Tröllatunga) 129].	
161.	1397.	Máldagi Kálfanesskirkju	129—130
162.	1397.	Máldagi Staðarkirkju í Steingrímsfirði	130—131
163.	1397.	Máldagi Kaldaðarnesskirkju í Bjarnarfirði	131—132
164.	1397.	Máldagi Árnesskirkju í Trékyllisvík	132
165.	1397.	Máldagi Kirkjubólaskirkju í Langadal	132—133
166.	1397.	Máldagi Vatnsfjarðarkirkju	133—135
167.	1397.	Máldagi Eyrarkirkju í Seyðisfirði	136
168.	1397.	Máldagi Ögrskirkju í Ísafirði	136—137
169.	1397.	Máldagi Snjófjallakirkju á Snjófjallaströnd	137
170.	1397.	Máldagi Aðalvíkrirkirkju	137—138
171.	1397.	Máldagi Grunnavíkrirkirkju	138—139
172.	1397.	Máldagi Kirkjubólaskirkju í Skutilsfirði	139—140
173.	1397.	Máldagi Eyrarkirkju í Skutilsfirði	140—141
174.	1397.	Máldagi Hólskirkju í Bolungarvík	141
175.	1397.	Máldagi Holtaskirkju í Önundarfirði	141—142
		[Sæból 142].	
176.	1397.	Máldagi Gnúpskirkju í Dýrafirði	142—143
177.	1397.	Máldagi Mýralandskirkju í Dýrafirði	143—144
178.	1397.	Máldagi Hraunskirkju í Dýrafirði	144—145
179.	1397.	Máldagi Sandakirkju í Dýrafirði	145

180.	1397.	Máldagi Eyrarkirkju í Arnarfirði (Rafnseyrar)	145—146
181.	1397.	Máldagi Álptamýrarkirkju í Arnarfirði	147
182.	1397.	Máldagi Otrardalskirkju í Arnarfirði	147—148
183.	1397.	Máldagi Selárdalskirkju í Arnarfirði	148—149
184.	1397.	Máldagi Laugardalskirkju í Tálknafirði	149
185.	1397.	Máldagi Saurbæjar (Bæjar) kirkju á Rauðasandi	149—150
186.	1397.	Máldagi Hagakirkju á Barðaströnd	150—151
187.	1397.	Máldagi Lækjarkirkju (Brianslækjar) á Barðaströnd	151
188.	1397.	Máldagi Miðhlíðarkirkju á Barðaströnd	151
189.	1397.	Máldagi Flateyjarkirkju á Breiðafirði	152
190.	1397.	Máldagi Múlakirkju á Skálmarnesi	152
191.	1397.	Máldagi Gufudalskirkju	153
192.	1397.	Máldagi Reykjahólakirkju	153—154
193.	1397.	Máldagi Garpsdalskirkju	154
194.	1397.	Máldagi Hvolskirkju í Saurbæ	154—155
195.	1397.	Máldagi Staðarhólskirkju	155—156
196.	1397.	Máldagi Staðarkirkju á Reykjanesi	156—157
197.	1397.	Máldagi Búardalskirkju á Skarðsströnd	157
198.	1397.	Máldagi Skarðskirkju á Skarðsströnd	157—159
199.	1397.	Máldagi Staðarfellskirkju	159
200.	1397.	Máldagi Hvammskirkju í Hvammssveit	159—161
201.	1397.	Máldagi Hjarðarholtskirkju í Laxárdal	161—162
202.	1397.	Máldagi Snóksdalskirkju	162—163
203.	1397.	Máldagi Kvennakrekkukirkju	163
204.	1397.	Máldagi Sauðafellskirkju	164
205.	1397.	Máldagi Vatnshornskirkju í Haukadal	164
206.	1397.	Máldagi Þykkvaskógsskirkju í Dölum	164
207.	1397.	Máldagi Eyrar í Álptafirði (Narfaeyrar)	165
208.	1397.	Máldagi Helgafellsklaustrs	165—172
209.	1397.	Máldagi Bjarnarhafnarkirkju í Helgafellssveit	172
210.	1397.	Máldagi Setbergs í Eyrarsveit	173
211.	1397.	Máldagi kirkju á Öndverðareyri í Eyrarsveit	173—174
212.	1397.	Máldagi Fróðarkirkju á Snæfellsnesi	174
213.	1397.	Máldagi Saxahvolskirkju undir Jökli	174—175
		[Ingjaldshvoll 175].	
214.	1397.	Máldagi Knarrarkirkju í Breiðuvík	175
215.	1397.	Máldagi Staðarkirkju á Snjófellsnesi (Staðastaðar)	175—177
		[Landamerkjaskrá staðarjarðanna 176—178].	
216.	1397.	Máldagi Miklaholtskirkju	178—179
217.	1397.	Máldagi Haffjarðareyjarkirkju	179—180
218.	1397.	Máldagi Hitarnesskirkju	180
219.	1397.	Máldagi Kolbeinsstaðakirkju	180—183

220.	1397.	Máldagi Hraunskirkju á Mýrum (Staðarhrauns)	183
221.	1397.	Máldagi Hítardalskirkju	184—185
222.	1397.	Máldagi Álptártungukirkju á Mýrum	185
223.	1397.	Máldagi Akarakirkju á Mýrum	185—186
		[Sygnaskarð 186].	
224.	1397.	Máldagi Álptanesskirkju á Mýrum	187
225.	1397.	Máldagi Borgarkirkju á Mýrum	187—188
226.	1397.	Máldagi Stafholtskirkju	188—190
227.	1397.	Máldagi Hjörseyjarkirkju fyrir Mýrum	190—191
228.	1397.	Máldagi Bæjarkirkju í Borgarfirði	191
229.	1397.	Máldagi Hvanneyrarkirkju í Andakfl	191—192
230.	1397.	Máldagi Indriðastaðakirkju í Skorradal	192
231.	1397.	Máldagi Melakirkju í Melasveit	192—193
232.	1397.	Máldagi Leirárkirkju í Leirársveit	194
233.	1397.	Máldagi Skarðskirkju undir Skarðsheiði	194
234.	1397.	Máldagi Lækjarkirkju í Leirársveit	194
235.	1397.	Máldagi Kjalardalskirkju í Skilmannahrepp	194
236.	1397.	Máldagi Garðakirkju á Akranesi	194—196
237.	1397.	Máldagi Ytrahólmskirkju á Akranesi	196
238.	1397.	Máldagi Heynesskirkju á Akranesi	196—197
239.	1397.	Máldagi Þrahólmskirkju (Innrahólms)	197
240.	1397.	Máldagi Saurbæjarkirkju á Hvalfjarðarströnd	197—198
241.	1397.	Máldagi Brekku á Hvalfjarðarströnd	198
242.	1397.	Máldagi Kalastaðakirkju á Hvalfjarðarströnd	198
243.	1397.	Máldagi Krossholtskirkju í Hnappadalssýslu	198—199
244.	1397.	Máldagi Lómagnúpskirkju í Fljótshverfi	199
245.	1397.	Máldagi Meðabólstaðarkirkju í Fellshverfi	200
246.	1397.	Máldagi Kálfafellskirkju í Fellshverfi	200—201
		[Hoffell og Viðborð 201].	
247.	1397.	Máldagi Stafafellskirkju í Lóni	201—202
248.	1397.	Máldagi Berufjarðarkirkju	202—203
249.	1397.	Máldagi Geitbellnakirkju	203
250.	1397.	Máldagi Múlakirkju í Skriðdal (Þingmúla)	203—204
251.	1397.	Máldagi Vallanesskirkju	204—207
252.	1397.	Máldagi Hallormsstaðakirkju	207—209
253.	1397.	Máldagi Valhjólsstaðakirkju	209—212
254.	1397.	Máldagi Bessastaðakirkju í Fljótssdal	212
		[Arneiðarstaðir 212].	
255.	1397.	Máldagi Ásskirkju í Fellum	213
256.	1397.	Máldagi Viðivallakirkju í Fljótssdal	213
257.	1397.	Máldagi Hofteigskirkju á Jökuldal	213—214
258.	1397.	Máldagi Möðrudalskirkju á Fjalli	214—215
259.	1397.	Máldagi Hofskirkju í Vopnafirði	215—216

260.	1397.	Máldagi Krossavíkrirkirju	216—217
261.	1397.	Máldagi Torfastaðakirkju í Vopnafirði	217
		[Skeggjastaðir 217].	
262.	1397.	Máldagi Bustarfellskirkju í Vopnafirði	217
263.	1397.	Máldagi Refsstaðakirkju í Vopnafirði	217—219
264.	1397.	Máldagi Kirkjubæjarkirkju í Tungu	219—220
265.	1397.	Máldagi Kristfjárins á Fossvelli	220
266.	1397.	Máldagi Kristfjárins á Ketilsstöðum	220
267.	1397.	Máldagi Eiðakirkju	220—221
268.	1397.	Máldagi Hjaltastaðakirkju	221
269.	1397.	Máldagi Kristfjárins á Kóreksstöðum	221
270.	1397.	Máldagi Njarðvírskirkju	222
271.	1397.	Máldagi Desjamýrarkirkju	222—223
272.	1397.	Máldagi Húsavírkirkju	223
273.	1397.	Máldagi Klyfstaðakirkju	223
274.	1397.	Máldagi Dvergasteinskirkju	224—225
275.	1397.	Máldagi Seyðarfjarðar	225
276.	1397.	Máldagi Mjófafjarðarkirkju	225
277.	1397.	Máldagi Skorrastaðakirkju	225—226
278.	1397.	Máldagi Hólmakirkju í Reyðarfirði	226—227
279.	1397.	Máldagi Kristfjárins á Sómastöðum	227
280.	1397.	Máldagi Koltreyjustaðakirkju	227—228
281.	1397.	Máldagi Stöðvarkirkju	228
282.	1397.	Máldagi Eyðalakirkju	229
283.	1397.	Máldagi Berunesskirkju	230
284.	1397.	Máldagi Hálskirkju í Hamarsfirði	230—231
285.	1397.	Máldagi Þvottárkirkju	231—232
286.	1397.	Máldagi Hofskirkju í Álptafirði	232
287.	1397.	Máldagi Bjarnanesskirkju í Hornafirði	233
288.	1397.	Máldagi Einiholtskirkju í Hornafirði	233—234
289.	1397.	Máldagi Borgarhafnarkirkju í Hornafirði	234—235
290.	1397.	Máldagi Reynivallakirkju í Hornafirði	235
291.	1397.	Máldagi Kálfafellskirkju í Fljótshverfi	235—236
292.	1397.	Máldagi Kristbúsins á Keldugnúpi	236
293.	1397.	Máldagi Kristbúsins á Breiðabólstað á Síðu	236—237
294.	1397.	Máldagi Hraunsmúlakirkju í Skaptafellspingi	237
295.	1397.	Máldagi Holtskirkju á Síðu	237
296.	1397.	Máldagi bænhússins í Ytri-Ásum	237
297.	1397.	Máldagi bænhússins í Hrifunesi	237
298.	1397.	Máldagi bænhússins í Hlið	237
299.	1397.	Máldagi bænhússins á Flögu	237
300.	1397.	Máldagi Kirkjubæjarklaustrs	238—239

[Kirkjubær í Vestmannaeyjum, Rekaskipti á Rosmhvalanesi, Rekaskrá Skálholtsstaðar, Ey-dalamáldagi 240]¹⁾.

*301.	1398, 28. Marts. Úrskurðr Steinmóðar officialis um mál Erlends Bergþórssonar og Mððruvallaklaustrs . . .	240—241
*302.	1398, 11. Júní. Mat sex manna á máli Erlends Bergþórssonar	242—243
303.	1400. Máldagi og landamerkjaskrá Hjallakirkju . . .	243—244
304.	1402. Máldagi Viðimýrarkirkju	244
305.	1415. Skiptabréf milli systkina nokkurra	244—145
306.	1416, 19. Jan. Lögmansúrskurðr um arf eptir Jón Hákonarson í Viðidalstungu	245—247
307.	1416, 13. Aug. Próféntubréf Árna Helgasonar til Helgafellsklaustrs	247—248
308.	1416, 13. Aug. Jarðakaupabréf Árna biskups Ólafssonar og Halls Þorgrímssonar	248—249
309.	1416, 25. Dec. Afhendingarbréf fyrir Barði í Fljótum og fleirum jörðum	249—250
310.	1417, 26. Febr. Transscriptum af testamenti Haldórs prests Loptssonar	250
311.	1417, 6. Marts. Vottorð Árna biskups Ólafssonar um bréf Gríms lögmanns Þorsteinssonar	250—251
312.	1417, 12. Maí. Sátt og sami Árna biskups Ólafssonar, Lopts Guttormssonar og Halls Ólafssonar	251—252
313.	1417, 18. Maí. Vottorð um handlagning Bakka og Þingness í Borgarfirði til Árna biskups	252—253
314.	1417, 31. Maí. Jarðaskiptabréf Sveins Hallvarðssonar og Árna biskups um Borg, Ýrarfell og Rip	253—254
315.	1417, 31. Maí. Ástríðr Jörundardóttir gefr Hólastað með sér í prófentu Vallholt í Skagafirði	254—255
316.	1417, 1. Júní. Jarðaskiptabréf Sveins Hallvarðssonar og Árna biskups um Borg, Ýrarfell og Rip	255—256
317.	1417, 6. Júní. Jarðakaupsbréf Gunnlaugs Guðmundssonar við Járngerði Ormsdóttur	256—257
318.	1417, 22. Júní. Úrskurðr Rafns lögmanns um Barð í Fljótum	257—258
319.	1417, 30. Aug. Kaupbréf Jóns Þorvaldssonar fyrir Laugalandi í Fljótum	259

¹⁾ Rómverska talan hér í útgáfu Vilchinsbókar kemr að því leyti heim við skjalaröðina, að í skjalaröðinni eru Hvammsmáldagar í Norðrárdal taldir sem tvö skjöl (þó ekki sé þeir hér prentaðir), og Viðeyjarmáldagarnir sem þrjú skjöl, þótt sumir sé þeir prentaðir annarstaðar.

320. 1417. Handlagning Ingibjargar Loftsóttur á Grund og fleirum jörðum í Eyjafirði til Magnúsar Jónssonar 259—260
321. 1417. Bréfságríp um Arney 260—261
322. 1418, 1. Júlí. Jarðaskiptabréf Árna biskups og Guðna Oddssonar um Hamraenda og Snóksdal 261—262
323. 1418, 11. Júlí. Kaupbréf Þorleifs Árnasonar fyrir Bæ á Rauðasandi 262
324. 1418, 23. Júlí. Kvittun Árna biskups til Páls Runólfssonar fyrir greiðslu á vísaeyri 263
325. 1418, 11. Sept. Kvittun Þorgríms Sölvasonar til Ólafs Ormssonar fyrir andvirði neðri Mýra 263—264
326. 1418, 13. Sept. Bréf um afhending Guðmundar Árnasonar á mála Þorgerðar Ólafsdóttur 264—265
327. 1418, 22. Sept. Bréf um greiðslu Jóns Þorvaldssonar á andvirði Laugalandis í Fljótum 265—266
328. 1418, 18. Okt. Kaupbréf Einars Bessasonar fyrir Vatnahverfi 266—267
329. 1418, 29. Okt. Kvittun Árna biskups til Finnþoga Jónssonar 267
330. 1419, 1. Júlí. Hyllingarbréf Íslendinga til Eiríks konungs af Pommern 268—269
331. 1419, 13. Júlí. Leyfisbréf Arnfinns hirðstjóra Þorsteinssonar handa utanríkis kaupmönnum til verzlunar og útróðra 269—270
332. [1419]. Máldagi Vallanesskirkju 270—271
333. 1419, 31. Dec. Dómr Jóns Hólabiskups um prófentusamning Ástriðar Jörundardóttur og Árna biskups. 272
334. [1420—1445]. Skrá um þá peninga, er Úlfrún Þorsteinsdóttir luktí Sælingsdalstungukirkju. 272—273
335. 1420, 24. Jan. Dómr um eignarrétt til Grundar í Eyjafirði. 273—275
336. 1420, 11. Apr. Lofun útlendra kaupmanna í Vestmannaeyjum að koma til alþingis og hlýða góðra manna umdæmi 275—276
337. [1420]. Kaupsetning á Vestmannaeyjum 276—277
338. 1420, 14. Apr. Kaupmálabréf Einars Jónssonar og Sigríðar Einarsdóttur 277—278
339. 1420, 27. Maí. Bréf um gjöf Ara Guðmundssonar á hálfum Valþjófsdal Oddfríði dóttur sinni til kaups við Haldór Jónsson. 278—279
340. 1420, 22. Júní. Skuldajátningarbréf og skuldbinding Árna biskups Ólafssonar til Eiríks konungs af Pommern 279—280
341. [1420], 1. Júlí. Bréf af alþingi til Eiríks konungs af

	Pommern um erindi Hannesar Pálssonar og Þorleifs Árnasonar af Íslands hálfu	281
342.	[1420], 28. Júlí. Meðmælabréf Jóns Hólabiskups til Eiríks konungs af Pommern með Hannesi Pálssyni	282
343.	[1420], 14. Aug. Bréf Stepháns Schellendorps til Eiríks konungs af Pommern um yfirgang Englendinga á Íslandi	282—283
344.	1420, 15. Aug. Handlagningarbréf Guðrðar Ingimundardóttur um skuldir Vigfúsar Hólms manns hennar til konungs	284—285
345.	1420, 10. Sept. Bréfságrip, er getr Árna biskups Ólafssonar	285
346.	1420, 22. Nóv. Skoðunargerð á jörðum þeim, er Auðun Salomonsson luktí Hvanneyrarkirkju í portionem fyrir Gunnar móðurföður sinn	285—286
347.	[um 1420]. Bréfságrip um Böðvarsholtstreka	287
348.	[fyrir 1421]. Landamerkjaskrá Sjáarborgar í Skagafirði	287—288
349.	1421, 8. Febr. Bréf um Hjarðardal í Önundarfirði	288—289
350.	1421, 9. Febr. Vitnisburðarbréf um reka Brimness í Svarfaðardal	289
351.	1421, 6. Marts. Veitingarbréf Jóns Hólabiskups um staðinn á Hofi á Skagaströnd til systuranna á Reynistað	290
352.	1421, 30. Marts—5. Apr. Dómr um hald Margrétar Eiríksdóttur á jörðum, er féllu í arf eptir Jón Jónsson, Guttormssonar	290—292
353.	1421, 5. Maí. Bréf um jarðakaup Þorleifs Árnasonar og Ásgeirs Árnasonar	292—293
354.	1421, 13. Júní [sbr. leiðr. bls. 769]. Lúkningarbréf Péturs Ormssonar um Fossárteigsreka til Reynistaðarklausturs	293—294
355.	1421, 4. Júní. Dómr um dómrof Margrétar Eiríksdóttur á Þorleifi Árnasyni	294—295
356.	1421, 30. Júní. Úrskurðr Rafns lögmanns um dómana Nr. 352 og 355	295—296
357.	1421, 8. Sept. Transscriptum Bessastaðamáldaga í Fljótsdal	296
358.	1421, 18. Dec. Jarðaskiptabréf Arnfinns Þorsteinsonar og Höskuldar Runólfssonar	296—297
359.	1422, 16. Febr. Dómr Orms Jónssonar um vígsbætr eptir Sigurð Þorsteinsson	297—298
360.	1422, 22. Júní. Dómr um fjármál Jóns Arnbjarnar-	

	sonar og Rafns Sveinbjarnarsonar við Þorvarð Ólafsson	298—300
361.	1422, 13. Júlí. Staðfesting Rafns lögmanns á þessum dómi	300—301
362.	1422, 10. Okt. Kvittun Jóns Hólabiskups til Steindórs Andréssonar um hálf Brúarland	301
363.	1422, 21. Okt. Dómr um erfðamál milli Pétrs Finssonar og Þorvarðs Ólafssonar	301—308
364.	1423, 12. Jan. Bréf um sölu Neðstabæjar í Norðrárdal	308
365.	1423, 3. Apr. Stefna Michaels prests Jónssonar	308—308
366.	1423, 15. Apr. Vitnisburðarbréf um lestr þessarar stefnu	308—309
367.	1423, 3. Júní. Kvittun Ingibjargar Loptsdóttur til Magnúsar Jónssonar	309—310
368.	1423, 29. Júní. Alþingisdómr um Skarð á Landi	310—311
369.	1423, 1. Júlí. Lögmanns staðfesting upp á Skarðsdóm	311
370.	1423, 7. Okt. Kaupmálabréf Guðmundar Arasonar og Helgu Þorleifsdóttur	312
371.	1424, 24. Apr. Bréfságrip, er getr Gottskálks Kæníkasonar	312
372.	1424, 24. Apr. Lýsing Gunnlaugs Teitssonar og annars til um handlagning Ara Guðmundssonar á arfi eptir móður sína og Snjólf bróður sinn	313—314
373.	1424, 5. Maí. Vitnisburðr um torfskurð í Brúsastaðajörð frá Hofi í Vatnsdal	314
374.	1424, 10. Maí. Kaupbréf um Brúarland í Deildardal	314—315
375.	1424, 10. Júlí. Kaupbréf og landamerkja um Sólheima í Sæmundarhlöð	315—316
376.	1424, 4. Sept. Vitnisburðr um það, að Þorsteinn Ólafsson hafi fest Sigríði Björnsdóttur sér til eiginkonu	316—317
377.	1424, 8. og 9. Sept. Kaupbréf Lopts Guttormssonar fyrir Ásgeirsám	317—319
378.	1424, 11. Okt. Kaupbréf Einarss Bessasonar fyrir Ytri-Ey á Skagaströnd	319—320
379.	1425, 2. Maí. Handlagningarbréf um Máfahlöð og fleiri jarðir	320—321
380.	1425, 7. Maí. Bann Eiríks konungs af Pommern gegn verzlun útlendinga á Íslandi og í öðrum skattlöndum ríkisins	321—324
381.	1425. Skýrsla Hannesar Pálssonar um yfirgang Englendinga á Íslandi (á árunum 1420—1425)	324—334
382.	1425, 27. Dec. Kvittun Ásbjarnar ábóta á Þingeyrum til Einarss Bessasonar um andvirði Ytri-Eyjar	334
383.	[um 1425]. Skrá um eignir Helgastaðakirkju, er Jón Bjarnarson luktí en séra Þorkell tók við	334—335

384.	1426, 23. Maí. Vitnisburðarbréf um það, að Þorleifr Árnason lukti Þorsteini Sigurðssyni Laugardal í Tálknafirði upp í Bæ á Rauðasandi.	335—336
385.	1426, 25. Aug. Bréf séra Jóns Pálssonar, að Hannes Pálsson lukti Hermanní langa Hvalsnes á Rosmhvalanesi.	336
386.	1426, 3. Sept. Staðfesting ráðsins í Björgvin á fram- burði Hannesar Pálssonar í skýrslu hans (Nr. 381) .	337
387.	1426, 30. Sept. Handlagningarbréf um Krossnes í Eyrarsveit	338
388.	1426, 15. Okt. Kaupbréf Steins Eyjólfssonar fyrir Brúarlandi í Deildardal	338—339
389.	1426, 3. Nóv. Dómr um jarðamál þeirra Jóns Jóns- sonar og Arnbjarnar Einarssonar	339—340
390.	1426—1493. Reikningar Goðdalakirkju	340—342
391.	1427, 1. Jan. Prófentusamningr Illuga Björgólfssonar við klaustrið á Reynistað	342—343
392.	1427, 23. Marts. Jón ábóti í Þykkvabæ og officialis nyrðra samþykkir prófentusamning Illuga	343—344
393.	1427, 23. Apr. Kaupmálabréf Þorsteins Magnússonar og Ólöfar Árnadóttur	344—345
394.	1427, 19. Júní. Kaupbréf Böðvars Rafnssonar fyrir Þykkvaskógi og fleirum jörðum í Miðdölum	345—346
395.	1427, 14. Júlí. Úrskurðr Rafns lögmanns um arf eftir Þorleif Marteinnsson.	346—347
396.	1427, 8. Sept. Bréfságríp, er getr Gottskálks Kœneka- sonar	347
397.	1427, 27. Sept. Prófentubríf Þorsteins Einarssonar, þar sem hann gefr Brandi Haldórssyni Skálá	348—349
398.	1427, 11. og 12. Nóv. Mat staðar og kirkju á Grenj- aðarstöðum	349—350
399.	1427, 4. Dec. Testamentisbréf Einars Bessasonar . .	350—351
400.	1428, 4. Jan. Samningr Kristínar Björnsdóttur og lög- arfa Þorleifs Marteinnssonar um uppgærd á Viðidal- tungukirkju	351—352
401.	1428, 20. Jan. Jarðaskiptabréf um Flatatungu og Syðri-Bægisá	352—353
402.	1428, 23. Jan. Vitnisburðr um handlagning Haldórs Jónssonar til Oddfríðar Aradóttur konu sinnar og dætra sinna	353—354
403.	1428, 18. Apr. Vitnisburðarbréf um sölu Einars prests Hafliðasonar á Sauðadalsá	354—355

404.	1428, 21. Apr.	Dómr í erfðamáli um fjörutíu hundruð í Silfrastöðum	355—356
405.	1428, 21. Apr.	Staðfesting Rafns lögmanns á þessum dómi	356—357
406.	1428, 27. Apr.	Úrskurður Rafns lögmanns um ættleiðing Steinmóðar prests Þorsteinssonar til handa Páli Sæmundssyni.	357—358
407.	1428, 18. Maí.	Lýsing Þorleifs Egilssonar, að hann hafi fastnað Sigríði Þórarinsdóttur konu sína og börn þeirra sé lögleg til arfs	358
408.	1428, 14. Júní.	Dómr um ráðasök og líftjón með orðum við Sigmund Illugason.	359—360
409.	1428, 30. Aug.	Transskriptarbréf	360
410.	1428, 17. Sept.	Vitnisburðarbréf um jarðaskipti Gunnlaugs Guðmundssonar og Þórðar bónda Þorsteinssonar	361
411.	1428 eða síðar.	Skrá um eignir erkistólsins í Niðrósi	361—362
412.	1429, 29. Márs.	Dómr séra Jóns Pálssonar um barn- eignir Margrétar Sigurðardóttur og Brynjólfs Egilssonar	362—363
413.	1429.	Visitaziungerð Jóns biskups Vilhjálmssonar hin fyrsta	363—379
414.	[1429].	Kirknatal í Hólabiskupsdæmi.	379—382
415.	1429, 13. Júlí.	Veitingarbréf Helga Bjarnarsonar fyrir Laufási	383
416.	1429, 21. Júlí.	Veitingarbréf Steindórs prests fyrir Miklabæ	383—384
417.	1429, 25. Júlí.	Staðfestingarbréf Jóns biskups Vilhjálmssonar á bréfum hinna fyrri biskupa um Reynistaðarklaustr.	384—385
418.	[1429].	Kvittun Jóns biskups Vilhjálmssonar til Jóns prests Pálssonar um ráðsmensku og prófastsdæmi.	385
419.	1429, 14. Aug.	Veitingarbréf Jóns Kolbeinssonar fyrir Stað í Hrátafirði.	385—386
420.	1429, 14. Aug.	Veitingarbréf Vigfúsar Einarssonar fyrir Skinnastöðum	386—387
421.	1429, 15. Aug.	Veitingarbréf Hermanns prests Jónssonar fyrir Undenfelli	387
422.	1429, 15. Aug.	Veitingarbréf Jóns djákna Einarssonar fyrir Goðdölum	387—388
423.	[1429].	Veitingarbréf Brynjólfs Nikulássonar fyrir Tjörn á Vatnsnesi	388
424.	1429.	Veitingarbréf Arnbjarnar Markússonar fyrir Helgastöðum	389

425. 1429, 4. Sept. Kvittunarbréf Jóns biskups Vilhjálms-
sonar til Jóns prests Pálssonar fyrir ráðsmannsstarfi. 389—390
426. 1429, 7. Sept. Umboðsbréf Vigfúsar Einarssonar fyrir
norðrrekum Hólastóls 390
427. 1429, 13. Sept. Veitingarbréf Helga Bjarnarsonar fyrir
Laufási 390—391
428. 1429, 13. Sept. Veitingarbréf Eiríks Gauta(sonar) fyrir
Kristfjárjörðinni á Hóli í Höfðahverfi 391
429. 1429, 22. Sept. Stefnumbréf Jóns biskups til Ingi-
bjargar Sturludóttur og Ormfríðar Þorsteinsdóttur . . 391—392
430. 1429, 27. Sept. Prófastsbréf handa séra Hermanni
Jónssyni milli Vatnsskarðsár og Vatnsdalsár 392—392
431. 1429, 6. Okt. Veitingarbréf Atla Guðmundssonar fyrir
Tjörn í Svarfaðardal 393
432. 1429, 7. Okt. Staðarbréf Jóns Ketilssonar fyrir Nesi
í Aðaldal 393—394
433. 1429. Framburðr Þorleifs Jónssonar og Þorgerðar
Böðvarsdóttur um hjónaband sitt 394
434. [1429] Vitnisburðr um þetta hjónaband 395
435. 1429, 1. Nóv. Hjónaskilnaðarbréf Þorleifs og Þor-
gerðar. 395—396
436. 1429. Staðarbréf Ara Vigfússonar fyrir Staðarbakka. 397
437. 1429, 21. Nóv. Staðarbréf Illuga Bergúlfssonar fyrir
Fagranesi 397
438. 1429, 20. Dec. Staðarbréf Lópts Guttormssonar fyrir
Sauðanesi 397—398
439. 1429, 20. Dec. Staðarbréf Jóns smíðs Guðmundssonar
fyrir Glæsibæ. 398
440. 1430, 15. Jan. Samningr Jóns biskups Vilhjálms-
sonar og Ara prests Þorbjarnarsonar. 399
441. 1430, 17. Jan. Kvittunarbréf Jóns biskups til handa
Ara presti af ráðsmannsstarfi. 399—400
442. 1430, 26. Jan. Offíalisbréf til handa Jóni presti
Bjarnarsyni 400—401
443. 1430, 11. Febr. Staðarbréf Brands Gunnarssonar fyrir
Felli í Sléttuhlíð 401—402
444. 1430, 13. Marts. Staðarbréf Jóns djákna Einarssonar
fyrir Goðdölum. 402—403
445. 1430, 18. Apr. Skriptabréf Ingibjargar Sturludóttur 403—404
446. 1430, 20. Apr. Gjafabréf Lópts Guttormssonar til sona
sinna og Kristínar Oddsdóttur 404—406
447. 1430, 21. Apr. Umboðsbréf handa Ásbirni ábóta á

	Þingeyrum, að taka við staðnum á Breiðabólstað í Vestrhópi af Guðna Oddssyni	406—407
448.	1430, 30. Apr. Staðarbréf Jóns Jónssonar fyrir Árskógi	407—408
449.	1430, 30. Apr. Samningr Jóns biskups Vilhjálmssonar og Júska Sæmundarsonar um þjónustulaun Júska . .	408—409
450.	1430, 2. Maí. Staðarbréf Þórðar Ögmundarsonar fyrir Bægisá	409
451.	1430, 4. Maí. Staðarbréf Arnbjarnar Markússonar fyrir Helgastöðum	409—410
452.	1430, 5. Maí. Kanokabréf handa Sigurði presti Jónssyni	410—412
453.	1430, 6. Maí. Staðarbréf Sigurðar prests Jónssonar á Bergstöðum	412
454.	1430, 7. Maí. Kvittun til handa Benedikt Jónssyni fyrir mannslag	412—413
455.	[1430]. Prestaeiðr	413—414
456.	1430, 10. Maí. Prestaeiðr annar (Sigurðar Jónssonar?)	414—415
457.	1430, 18. Maí. Bannfæringarlýsing yfir Jóni presti Pálssyni, ef hann falli eigi til hlýðni við Jón biskup Vilhjálmsson	415—416
458.	1430, 23. Maí. Staðarbréf Jóns prests Bjarnarsonar fyrir Möðruvöllum í Hörgárdal	416—417
459.	1430, 6. Júní. Ráðsmannsbréf handa Lopti Guttormssyni fyrir Hólastól	417—419
460.	1430, 7. Júní. Staðarbréf Odda Þorsteinssonar fyrir Tjörn í Svarfaðardal	419
461.	1430, 12. Júní. Vottorð lærðra og leikra um það, að veiting Grenjaðarstaða hafi legið undir Hólabiskup, en ekki erkibiskup	419—420
462.	[1430]. Stefnumbréf Jóns biskups Vilhjálmssonar til Sokka Einarssonar	420—421
463.	[um 1430]. Klerka- og djáknatal á Hólum	421—422
464.	1430, 5. Júlí. Skipunarbréf til séra þorkels Guðbjartssonar að taka að sér fé séra Jóns Pálssonar, er sé bannsunginn	422—423
465.	1430. Mældagi Krosskirkju í Landeyjum	423
466.	1430, 20. Aug. Beiðni Jóns biskups Vilhjálmssonar, að séra Jón Pálsson haldi dóma þá, er yfir honum höfðu verið sagðir	423—424
467.	1430, 20. Aug. Dispenseranarbréf með Jóni presti Pálssyni og sveinum hans um samneyti kristinna manna	424—425

468. 1430, 30. Aug. Dómr Ara prests Þorbjarnarsonar um biskupsgistingar. 425—426
469. 1430, 31. Aug. Meðkenning um rekaldið á Harðbak. 426—427
470. 1430, 7. Sept. Staðarbréf Vigfúsar Einarssonar fyrir Skinnastöðum 427
471. 1430, 11. Sept. Próféntubréf Odda Þorsteinssonar og Guðríðar Þorgeirsdóttur 427—428
472. 1430, 16. Sept. Beiðni Jóns biskups Vilhjálmssonar, að Jón prestur Pálsson haldi þá dóma, sem yfir honum hafa verið sagðir 428—429
473. 1430, 21. Sept. Kaup Jóns biskups við Jón smið Guðlaugsson, að Jón smiður skyldi vera bóarnaðr hins góða Guðmundar um Vestfjörðu 429—430
474. 1430, 2. Okt. Skilnaðardómr Sigurðar prófests Jónssonar milli Kolbeins Bððvarssonar og Vigðísar Eiríksdóttur 430
475. 1430, 25. Okt. Skipunarbréf Jóns biskups Vilhjálmssonar, að Valbjófstaðir og Arnarstaðir í Gnúpasveit skuli vera eign Hólaakirkju í Hjaltadal 430—432
476. 1430, 27. Okt. Staðarbréf Jóns Guðmundssonar um Glæsibæ 432
477. 1430, 3. Nóv. Vistarsamningr Jóns biskups Vilhjálmssonar við Stóra-Stein 432—433
478. 1430. Loforð Árna búra um útræði fyrir Jón biskup 433
479. 1430, 22. Dec. Bókareidr Bergþórs prests Haldórs-sonar, að standa á dómi Jóns biskups Vilhjálmssonar um brot sín 433—434
480. [um 1430]. Hrepphólamáldagi 434
481. [um 1430—1440]. Testamentisbréf Margrétar Bjarnardóttur 434—435
482. [um 1430—1440]. Kaupbréf Ólafs Vigfússonar fyrir Auðbrekku. 435—436
483. 1431, 2 Jan. Skiptagjörningr Halls og Finns Ásgrímssonar um Héðinshöfða 436—437
484. 1431, 10. Jan. Kvittunarbréf til handa Lopti Guttormssyni um ráðsmensku Hólastóls. 437—438
485. 1431, 4. Febr. Vigslubréf nunna á Reynistað. 438—439
486. 1431, 6. Febr. Lýsing Ástriðar Jörundardóttur, að hún gaf Sveini Hallvarðssyni bónda sínum aldrei umboð yfir Ríp í Hegranesi, og handlagning hennar á hálfri jörðinni til Jóns biskups. 439—440
487. 1431, 6. Febr. Bann Jóns biskups, að Sveinn Hallvarðsson selji Ríp 440

488. 1431, 17. Febr. Vitnisburður um, að Ástriður Jörundardóttir hafi handabandað Jóni biskupi Vilhjálmssyni Rip 440—441
489. 1431, 23. Febr. Bréf Jóns biskups um þá, er liggja í hórdómi og frillulífnaði 441—442
490. 1431, 3. Marts. Meðkenning Knúts Einarssonar, að hann hafi fest sér Ingiríði Þórisdóttur 442
491. 1431, 24. Marts. Afhendingarbréf Sveins Hallvarðssonar og Ástriðar Jörundardóttur konu hans á jörðinni Rip til Jóns biskups upp í reikningsskap 442—444
492. 1431, 25. Marts. Jón biskup tekur Svein Hallvarðsson í prófentu upp í Hólastað 444—445
493. 1431, 26. Marts. Hollustueiður Sveins Hallvarðssonar við Jón biskup Vilhjálmsson 445
494. 1431, 5. Apr. Umboðsbréf handa Sveinbirni djákna Þórðarsyni yfir Garði í Kelduhverfi og fleiri stöðum norður þar 446
495. 1431, 9. Apr. Þorlákr Sigurðsson gefur heilagri Hóla-kirkju þann rétt, er hann átti til Rípr 447
496. 1431, 10. Apr. Dómr Jóns biskups um hald á vinnuhjúi sínu lögráðnu 448
497. 1431, 18. Apr. Úrskurður Jóns biskups um hjónaband Skeggja Álasonar og Þórdísar Magnúsdóttur 448—450
498. 1431, 19. Apr. Staðarbréf Guðmundar Bjarnarsonar um Fell í Sléttuhlíð 450—451
499. 1431, 19. Apr. Dómr Jóns biskups Vilhjálmssonar um vistabrigði Markúsar Oddssonar 451—452
500. 1431, 18. Maí. Dómr Ara officialis Þorbjarnarsonar um tíundahald Stepháns Hallssonar 453—454
501. 1431, 25. Maí. Leyfisbréf um hálfkirkjusetning á Þorleiksstöðum í Skagafirði 454—455
502. 1431, 2. Júní. Kaupbréf Helga Bjarnarsonar um Ljósavatn 455—456
503. 1431, 19. Júní. Skriptabréf Þórðar Röðbjartssonar . 456—458
504. 1431, 30. Júní. Kaupbréf sérs Þorkels Ólafssonar um Sigluvík og Geldingsá 458—459
505. 1431, 30. Júní. Kaupbréf séra Þorkels Ólafssonar um Geirrauðareyri og fleiri jarðir á Skógarströnd . . . 459—461
506. 1431, 30. Júní. Hyllingarbréf Íslendinga hið síðara til Eiríks konungs af Pommern 461—462
507. [1431—1449]. Afsakan Kolbeins Böðvarssonar um eiginorðslofan við Kristínu Jónsdóttur 462—463
508. [1431]. Visitaziubréf Jóns biskups Vilhjálmssonar . 463—464

509.	1431.	Visitaziugerð Jóns biskups Vilhjálmssonar hin önnur	464—469
510.	1431.	Jón biskup Geirreksson setr hálfkirkju í Breiðuvík á Barðaströnd	469
511.	1431, 23. Aug.	Áminningarbréf Jóns biskups til Helga Bjarnarsonar.	469—471
512.	1431, 27. Aug.	Jón biskup tekur Odda Þorsteinsson og Guðríði Þorgeirsdóttur konu hans í prófentu á staðinn á Möðruvöllum	471—472
513.	1431, 16. Sept.	Jón prestur Pálsson skipar Jóni biskupi nokkur jarðakúgildi.	472—473
514.	1431, 17. Sept.	Staðarbréf Eiríks Upplendingis um Hóla í Vestrhópi	473
515.	1431, 18. Sept.	Ráðmannsbréf til handa séra Einari Hjálmsyni fyrir Hólastól	474—475
516.	1431, 18. Sept.	Jón biskup kaupir enskt skip (Bartholomeus), er liggur fyrir ósnum í Skagafirði	475—476
517.	1431, 23. Sept.	Kvittunarbréf til handa Jóni Bjarnsyni um norðrumboð Hólastóls.	476—477
518.	1431, 3. Okt.	Jón biskup tekur þá ensku menn, er í mannslag höfðu komizt, í vernd sína.	477—479
519.	1431, 5. Okt.	Staðarbréf Henriks föstra Jónssonar um Grimstungu.	479
520.	1431, 11. Okt.	Vitnisburður um lestr séra Þorkels Guðbjartssonar á áminningarbréfi Jóns biskups til Helga Bjarnarsonar.	480
521.	1431, 11. Nóv.	Samningur Jóns biskups og Einars Magnússonar um óráðstafaðan arf eftir Jón prest son Magnúsar	480—481
522.	1331, 29. Nóv.	Kaupbréf Árna Einarssonar fyrir Dálksstöðum á Svalbarðsströnd	481—482
523.	1431, 3. Dec.	Testamentisbréf.	482—484
524.	1431, 8. Dec.	Testamentisbréf Guðna Oddssonar	484—486
525.	[1431].	Umboðsbréf handa Ólafi Eyjólfsyni um fé á Völlum eftir séra Pál Teitsson dauðan	486
526.	[1431].	Samningur Jóns biskups og þorláks Sigurðssonar um sexæring	487
527.	[1431].	Ávitunarbréf Jóns biskups til Rafns lögmanns Guðmundssonar	487—488
528.	[1431].	Stundarstefna Jóns biskups Vilhjálmssonar til séra Þorkels Guðbjartssonar.	489—490
529.	[1431].	Vitnisburður Erlings Eyjólfssonar um reið sína	

	til Sjaarborgar og samtal Lopts bónda Guttormssonar við Ingibjörgu hústrá sína	491
530.	1431. Bréfságrip um Hraunsmúla	491
531.	[eptir 1431]. Lýsing Sigurðar Þórðarsonar, að hann væri skuldlaus við alla	492
531.	[eptir 1431]. Lýsing Halls Alexanderssonar um ýms viðskipti Sigurðar Þórðarsonar og Þormóðar Ólafssonar	492—493
533.	1432, 11. Jan. Lofan Ólafs Eyjólfssonar um afhending á fjám eptir Katrínu Erlendsdóttur	493—494
534.	1432, 7. Febr. Festingarbréf Árna Steingrímssonar til Ingunar Ólafsdóttur	494—495
535.	1432, 8. Febr. Dómr Jóns biskups um burthlaupning Knúts Einarssonar úr vist	495
536.	1432, 28. Febr. Sundrsagnarbréf Árna Steingrímssonar og Ingunar Ólafsdóttur	495—496
537.	1432, 21. Marts. Lofan Árna Steingrímssonar og Ingunar Ólafsdóttur að standa á dómi Jóns biskups um hjúskaparmál sitt	496—497
538.	1432, 26. Marts. Kvittunarbréf handa Þuríði systur Haldórsdóttur um barneign	497
539.	1432, 30. Apr. Dómr um Kelduland í Skagafirði	497—499
540.	1432, 30. Apr. Úrskurðr Jóns biskups um sama efni (sekt Höskuldar Runólfssonar)	499—500
541.	1432, 6. Júní. Dómr um skuld Ara prests Þorbjarnarsonar til Hólastaðar	500—501
542.	1432, 6. og 7. Júní. Dómr Jóns biskups um sekt Ara prests Þorbjarnarsonar fyrir forsóman og óhlyðni í officialisstarfi	502—503
543.	1432, 23. Júlí. Úrskurðr Þorkels prests Guðbjartssonar um legkaup fyrir ófæðrað barn	503—504
544.	1432, 5. Júlí. Vitnisburðarbréf um samræður Vigfúsar Ívarssonar og Guðríðar Ingimundardóttur um þá peninga, er Guðrún Sæmundardóttir átti í garð Vigfúsar	505—506
545.	1432, 25. Júlí. Próféntubréf Jóns smiðs Úlfssonar	506
546.	1432. Samningr Jóns biskups Gerreksssonar og Gunnars bónda Bjarnarsonar um jarðir kirkjunnar í Hvammi í Norðrárdal	506—507
547.	1432, 6. Aug. Dómr Rafns lögmanns um mál þeirra Ólafs Eyjólfssonar og Lopts Guttormssonar	507—508
548.	1432, 6. Aug. Úrskurðr Rafns lögmanns um gjöf Haldóru Þorfinnsdóttur til Lopts Guttormssonar	508—509
549.	1432, 16. Aug. Gjafabréf Illuga Björgólfssonar um Hól á Skaga til heilagrar Hólakirkju	510

550. 1482, 17. Aug. Visitazfugerð Jóns biskups Vilhjálms-
sonar hin þriðja 510—514
551. [1482]. Ráðsmannseiðr á Hólum í Hjaltadal 514—515
552. 1482, 1. Okt. Vitnisburðarbréf um gjafir Lopts Gut-
tormssonar til Sumarliða sonar síns 515—516
553. 1482, 13. Okt. Gjafabréf Margrétar Eiríksdóttur um
Sjávarborg til Hólastaðar. 516—517
554. 1482, 8. Nóv. Afhendingarbréf Einars Ketilssonar um
Stafshól til Jóns biskups Vilhjálmsssonar 517—518
555. [1482]. Skiptabréf eptir Lopt (ríka) Guttormsson . . . 518—520
556. 1482, 28. Nóv. Jón biskup Vilhjálmsson tekur hústrú
Margréti Eiríksdóttur til systralags á Reynistað . . . 520—521
557. 1482, 1. Dec. Afhendingarbréf þorkels prests Guð-
bjartssonar í umboði Margrétar Eiríksdóttur, um Hóla í
Laxárdal til Jóns biskups á Hólum. 521—523
558. 1482, 24. Dec. Samningr milli Eiríks konungs af
Pommern og Henríks Einglakonungs VI. 523—525
559. 1483, 23. Jan. Kaupmálabréf Hákonar Jónssonar og
Oddfríðar Aradóttur. 525
560. 1483, 13. Febr. Kvittunarbréf handa Sveini Hallvarðs-
syni um reikning Ríprkirkju. 525—526
561. 1483, 15. Febr. Vitnisburðarbréf séra þorkels Guð-
bjartssonar um skipti Jóns biskups á Hólum og Ólafs
Eyjólfssonar 526—527
562. 1483, 21. Febr. Kaupbréf Björns Sæmundssonar um
Gautstaði 527—528
563. 1483, 17. Marts. Handlagning Odds lepps um af-
greiðslu á arfi Kristínar Guðnadóttur, sonardóttur hans 528—529
564. 1483, 23. Marts. Gjafabréf hústrú Solveigar þor-
steinsdóttur um Vatnsfjörð til Björns þorleifssonar
dóttursonar síns 529—530
565. 1483, 16. Apr. Gjafabréf Guðríðar Ingimundardóttur
um Hóla í Grímsnesi til Viðeyjarklausturs fyrir sál
Vígfúsar bónda síns og Erlends sonar síns 531—531
566. 1483, 24. Mai. Kaupbréf Jóns Bjarnasonar um Efsta-
fell í Ljósavatsþingum 531—532
567. 1483, 31. Mai. Vitnisburðr um ábúendr á Sjávarborg 532—533
568. 1483, 2. Dec. Dómr um sættargerð þeirra Brands Jóns-
sonar og Magnúsar Benediktssonar í umboði Margrét-
ar Eiríksdóttur, móður sinnar 533—534
569. 1483. Prestastefnusamþykkt Jóns biskups Vilhjálms-
sonar 534—535

570. 1434, 11. Jan. Dómr um vinnubrögð Jóns smíðs Úlfs-
sonar, prófentumanns á Hólum 535—536
571. 1434, 14. Febr. Lýsing Þorkels prests Ólafssonar og
Jóns Magnússonar um gjafir þeirra til Eyjólfss mó-
kolls Magnússonar til kvonarmundar 536
572. 1434, 15. Marts. Jarðaskiptabréf Magnúsar Jónssonar
og Einars Eiríkssonar á Teigi í Hrafnagilspingum og
Kálfskinni 537
573. 1434, 21. Marts. Kaupbréf Þórðar Árnasonar um
Geitaberg á Hvalfjarðarströnd, og rekabréf Fjalls í
Sléttuhlíð 537—538
574. 1434, 18. Apr. Lýsing Þorkels prests Ólafssonar og
Jóns Magnússonar um gjafir þeirra til Eyjólfss mó-
kolls Magnússonar til kvonarmundar 539
575. 1434, 18. Apr. Jarðaskiptabréf Björns Þorleifssonar
og Eyjólfss Arnfinnssonar (sjá V. bindi ár 1467) . . . 539—540
576. [1434], 19. Apr. Dómr Jóns biskups Vilhjálms-
sonar um Bjarna Sigurðsson, er hljóp úr verinu 540—541
577. 1434, 19. Apr. Dómr Jóns biskups um hestdráp Knúts
Einarssonar 541
578. 1434, 28. Apr. Bann Henriks Einglakonungs hins VI.
til þegna sinna 'að verzla eða fiska við Ísland og
önnur skattlönd Noregshonungs 541—544
579. 1434, 7. Maí. Kaupbréf séra Þorkels Guðbjartssonar
um Strönd við Mývatn og fleiri jarðir 544
580. 1434, 12. Maí. Kaupbréf Sigríðar Þorsteinsdóttur um
Kambsnes í Laxárdal 545
581. 1434, 30. Maí. Samþykkt Jóns Ásgeirssonar og Krist-
ínar Guðínadóttur á gjöfum Odds bónda Þórðarsonar
til Skúla Loftssonar dóttursonar síns 545—546
582. 1434, 21. Júní. Umboðsbréf handa séra Þorkeli Guð-
bjartssyni, vegna Hóla-kirkju, milli Vámúla og Höfða-
hóla 546—547
583. 1434, 24. Júní. Staðarbréf Magnúsar prests Þorbergs-
sonar um Laufás 547—548
584. 1434, 17. Okt. Kaupmálabréf Orms Loftssonar og
Solveigar Þorleifsdóttur 548—549
585. 1434, 21. Okt. Þorkell officialis Guðbjartsson skipar
Guðmund Sveinsson ráðsmann í Bjarnastaðahlíð . . . 549—550
586. 1434, 2. Nóv. Þorkell Bergsson fær Guðrúnu Andrés-
dóttur konu sinni Dálkstaði á Svalbarðsströnd . . . 550—551
587. 1434, 10. Dec. Hústrú Margrét Bjarnardóttir lýkr
staðnum í Reyninesi jörðina Skefilstaði í Laxárdal . . 551

588. 1434. Jón biskup Vilhjálmsson kvittar þorlák Sigurðsson af ráðum, reikningi og umboðum 552
589. 1434. Jón biskup skipar þorlák Sigurðsson ráðsmann á Hofstöðum 552
590. 1435. Bréfságrip um Kambana í Breiðuvík 553
591. [1435], 8. Dec. Kaupbréf Hólastóls um Nylendi á Höfðaströnd 553—554
592. 1435, 16. Dec. Vitnisburðr Jóns prests Kárasonar á Gilsbakka um gjöf Árna biskups Ólafssonar á Hvalsnesi syðra til Helga Guðnasonar systursonar síns 554
593. 1436, 17. Jan. Vitnisburðr Snorra prests Ingimundarsonar á Ökrum um Hvalnessgjöfina Árna biskups 555
594. 1436, 24. Martis. Vitnisburðr Helga prests Ingjalds-sonar í Gørðum um Hvalnessgjöfina 555—556
595. 1436, 10. Apr. Vitnisburðr Ásbjarnar Þórðarsonar í Gørðum um Hvalnessgjöf 556
596. 1436, 26. Maí. Lagabeidni og lögboðning Hákonar Jónssonar um Kirkjuból í Skutilsfirði 556—557
597. 1436, 28. Maí. Leyfisbréf Henriks Einglakonungs hins sjötta handa Jóni Hólabiskupi að mega senda skip til Íslands 557—559
598. 1436, 14. Júní. Vitnisburðr Einarss seiu Þórðarsonar, að Árni biskup Ólafsson hafi lokið Hermanní langa átta lestir skreiddar fyrir Hvalsnes upp í skuld Ingunar Gunnarsdóttur 559
599. 1436, 30. Júní. Alþingisdómr um Hvalsnes 559—560
600. 1436, 2. Aug. Vitnisburðr um viðræður þeirra hústrú Guðríðar Ingimundardóttur og Guðrúnar Sæmundardóttur um Hof og Brautarholt 560—562
601. 1436, 19. Okt. Kaupmálabréf Þorvarðs Loptssonar og Margrétar Vigfúsdóttur 562—563
602. 1436, 22. Nóv. Leyfisbréf Henriks Einglakonungs hins sjötta, að Jón Hólabiskup megi ferma skip til Íslands 563—564
603. 1436, 3. Dec. Kaupbréf Þóru Finnsdóttur systur á Reynistað og Jóns Bergssonar um útibúrið á Stað og ljóstollaskuld Jóns 564
604. 1437, 26. Jan. Kaupbréf Þorsteins Magnússonar um Hvamm og fleiri jarðir í Fljótum gegn jörðum í Reykjadal norðr; landamerki Hvamms tilgreind 564—565
605. 1437, 30. Jan. Bréf, að Oddr Snorrason handlagði séra Þorkel Guðbjartsson kvittan um tíu hundruð í mismun jarðanna Gautstaða og Öxarár 566
606. 1437, 24. Febr. Jarðaskiptabréf Magnúsar Jónssonar

- og Ólafs Eyjólfssonar um Kálfskinn og Brekku í Svarf-
aðardal 566—567
607. 1437, 11. Maí. Jarðaskiptabréf Ásgrims Jónssonar og
séra Þorkels Guðbjartssonar um Þverá í Laxárdal og
fleiri jarðir 567—568
608. 1437, 21. Maí. Nikulás prestur Kálfsson kvittar Illuga
Björgólfsson um kirkjufé á Hofi á Skagaströnd . . . 568—569
609. 1437, 25. Aug. Goðsvin biskup í Skálholti skipar
Þóru (Finnsdóttur) abbadis á Reynistað. 569—570
610. 1437, 13. Sept. Jarðaskiptabréf Þorvarðs Loftssonar
og Gunnsteins Jónssonar um Leyning í Eyjafirði og
Voga við Mývatn. 570—571
611. 1437, 25. Nóv. Dómr Þorsteins prófasts Svarthöfða-
sonar um Keflavíkrreka undir Jökli 571—572
612. 1437, 4. Dec. Kaupbréf Björns Þorleifssonar um veiði
í Viðidalsá af Þingeyraklaustri fyrir Kelduland á
Skagaströnd 572—573
613. 1438, 28. Jan. Leyfisbréf Henriks Einglakonungs hins
sjötta, að Jón Skálholtsbiskup megi ferma enskt skip
til Íslands, og þaðan aptr til Einglands. 573—574
614. 1438, 18. Febr. Leyfisbréf Henriks Einglakonungs hins
sjötta, að Jón Hólabiskup megi ferma tvö ensk skip
til Íslands, og þaðan aptr til Einglands. 574—575
615. 1438, 28. Apr. Dómr Goðsvins biskups um Keflavíkr-
reka undir Jökli 576—577
616. 1438, 10. Júní. Dómr Goðsvins biskups um reikning
kirkjunnar í Skarði á Landi. 577—578
617. 1438, 16. Júlí eða 17. Dec. Þjóðólfr Þorvarðsson
kvittar Jón Bergsson um andvirði Neðstabæjar í Norðr-
árdal 578
618. 1438, 24. Júlí. Skipunarbréf Goðsvins biskups, að
Páll prestur Bjarnarson gjaldi Helgafellsklaustri hval
þann, er hann tók af Keflavíkrreka undir Jökli . . . 578—580
619. 1438, 23. Aug. Úrskurðr Þorsteins prófasts Svart-
höfðasonar, að eignarskjöl Miklaholtskirkju um Kefla-
vík hálfa undir Jökli sé ónýtt 580—581
620. 1438, 29. Aug. Mat sex manna á hval þeim, er Páll
prestur Bjarnarson tók af Keflavíkrreka undir Jökli. . 581—582
621. 1438, 8. Nóv. Leyfisbréf Henriks Einglakonungs hins
sjötta, að Jón Hólabiskup megi ferma eitt skip til
Einglands 582—583
622. 1439, 3. Febr. Ættleiðingarbréf Sigurðar priórs Jóns-
sonar á Möðruvöllum til Jóns sonar hins 583—584

623.	1439, 18. Apr. Gjafabréf Péturs Þorsteinssonar um fjögur hundruð fjöru fyrir þykkvabæ til Kálfholtskirkju	584
624.	1439, 2. Maí. Landamerkjabréf um Stórahamar í Eyjafirði	585
625.	1439, 5. Júní. Umboðsbréf Jóns prests Pálssonar til handa Brandi Jónssyni yfir öllum eignum séra Jóns milli Þjorsár og Markarfljóts	585—586
626.	1439, 17. Júní. Umboðsbréf Ólafs hirðstjóra Nikulás-sonar til handa Karli Stegenberg að taka saman skatta konungs, skulda eptirstöðvar og sakeyri á Íslandi . .	586—587
627.	1439, 26. Júní. Skipan Goðsvins biskups í Skálholti .	587—588
628.	1439. Bréfságrip um helmingafélag Þorvarðs Loptssonar og Margrétar Vigfúsdóttur	588—589
629.	1439, 1. Júlí. Alþingisdómr um helmingafélag Þorvarðs Loptssonar og Margrétar Vigfúsdóttur	589—590
630.	1439, 10. Júlí. Kaup- og landamerkjabréf um Kvigandafell í Tálknafirði	590
631.	1439, 18. Júlí. Dómr Goðsvins biskups um rekarétt Skálholtskirkju milli Dyrólóns og Stjörnusteins á Eyrbakka	590—591
632.	1439, 20. Júlí. Goðsvin biskup setr hálfkirkju á Hvílt í Önundarfirði	592
633.	1439, 29. Júlí. Transcriptum	593
634.	[1439]. Máldagi Staðarhraunskirkju	593—594
635.	[1439]. Máldagi Hjörseyjarkirkju	594—596
636.	1439, 14. Aug. Goðsvin biskup skipar hálfkirkju á Langabóli í Langadal	596
637.	1439 [14. Aug.]. Reikningr Kirkjubólskirkju í Langadal	597
638.	1439, 17. Aug. Vitnisburðr um eignarnot Þingeyraklausturs af veiði í Viðidalsá	598
639.	1439, 23. Aug. Goðsvin biskup staðfestir Sælingsdals-tungu máldaga Jóns biskups Haldórssonar frá 1327 (DI, II, 383) og skipan Gyrðs biskups um eyristolla frá Ásgarði til Tungu, en ónýtir bréf Jóns biskups Gerrekssonar um sama efni	599—600
640.	1439, 23. Sept. Jarðaskiptabréf Björns Þorleifssonar og Eiríks Loptssonar um Grund í Eyjafirði og Sjóarborg, og fleiri jarðir	600—601
641.	1439, 30. Sept. Vitnisburðr um eignarrétt Þingeyraklausturs til Ytrieyjar á Skagaströnd	601—602
642.	1439, 27. Nóv. Kaupmálabréf Þórðar Sigurðssonar í Haga og Ingibjargar Haldórsdóttur	602—603

643. 1440, 18. Febr. Vitnisburðr um Margréti systur Þorbergsdóttur 603—604
644. 1440, 22. Febr. Bréf Goðsvins biskups um að fá vitnisburð tveggja presta um lýsing Margrétar Þorbergsdóttur um sín mál 604—605
645. 1440, 26. Febr. Leyfisbréf Henriks sjötta Einglakonungs, að tveir enskir menn megi færa Skálholtsbiskupi tvo skipsfarma með nauðsynjavöru, og ferma skipin til Einglands apr. 605—606
646. 1440, 28. Apr. Goðsvin biskup leggur tiundir og ljóstolla bóuda og húsfreyju til Víkr út frá Stað í Skagafirði 606—607
647. 1440, 24. Apr. Sættargerð séra Jóns Pálssonar og séra Þorkels Guðbjartssonar. 607—608
648. 1440, 24. Apr. Séra Jón Pálsson lýsir því, að séra Þorkell Guðbjartsson hafi afhent sér stað og kirkju á Grenjadarstöðum með öllum eignum, og það, sem á vanti, ætli séra Jón sjálfur að borga 608—609
649. 1440, 27. Apr. Valgerðr Gizurardóttir samþykkir sölu Árna Guttormssonar bónda stús á jörðinni Kvigandisfelli í Tálknafirði 609—610
650. 1440, 14. Júní. Goðsvin biskup kvittar Svein Hallvarðsson um prófentukaup 610—611
651. 1440, 14. Júlí. Lýsing séra Ámunda Hallssonar í Eyvindarhólum um mál Margrétar Þorbergsdóttur 611
652. 1440, 10. Sept. Lýsing Sigurðar priors Jónssonar, að hann hafi tekið bókafeid af Þorkeli Blængssyni um vitnisburð hans um landamerki Stórahams í Eyjafirði. 611—612
653. 1440, 17. Sept. Goðsvin biskup skipar séra Jón Pálsson officialis í Hólabiskupsdæmi 612—613
654. [1440]. Officialiseiðr séra Jóns Pálssonar 613—614
655. 1440, 2. Okt. Ketill prestur Narfason á Kolbeinssstöðum ættleiðir börn sín. 614—615
656. 1440, 14. Dec. Bjarni prestur Sigurðsson fær Árna Guttormssyni tíu kúgildi upp í andvirði Kvigandisfells í Tálknafirði 615—616
657. 1440. Hrepphólamáldagi 616
658. [um 1440]. Hrepphólamáldagi annar. 616—617
659. 1440. Bréfságrip um Syðra-Skógarnes 618
660. 1440. Bréfságrip um Úlfarsfell 618
661. [um 1440]. Skuldareikningr eptir Jón Ketilsson andaðan 618—619

662.	1441, 16. Febr. Jarðaskiptabréf Jóns prests Pálssonar og Björns Jónssonar um Sólheima á Ásum og Böggustaði og Brimnes	619—620
663.	1441, 29. Sept. Transscriptum	620
664.	1441, 7. Okt. Transscriptum	620
665.	1441, 12. Nóv. Jón prestr Pálsson handabandar Jóni Finnbogassyni jarðirnar Böggustaði og Brimnes gegn Reykjum í Ólafsfirði og lausafé	621—622
666.	1441. Landmerkjabréf um Víkingavatn í Kelduhverfi	622—623
667.	1442. Transscriptum	623
668.	1442, 8. Jan. Vitnisburður, að Finnbogi Jónsson hafi gefið Halli syni sínum jarðirnar Nes í Höfðahverfi og Byrgi í Kelduhverfi	623—624
669.	1442, 14. Maí. Vitnisburður um Kúskerpi	624—625
670.	1442, 15. Maí. Bréf Haldóru abbadisar í Kirkjubæ og konventusystra til Goðsvins biskups um mál Margrétar Þorbergsdóttur	625—626
671.	1442, 15. Maí. Björn Jónsson gefr Möðruvallaklaustri skóg milli Skuggagötu og Almenningsgötu í Öxnadal	626—627
672.	1442, 19. Maí. Kaupbréf Björns Þorleifssonar um Kleifar í Gilsfirði	627
673.	1442, 17. Júní. Vigfús og Sveinbjörn Oddssynir handleggja Hákon Jónssyni sinn hlut í Kirkjubóli í Skutilsfirði	628
674.	1442, 14. Júlí. Verndarbréf Kristophers konungs af Bayern handa Gottskálki Hólabiskupi	629
675.	1442. Máldagi og afhending Hvammskirkju í Norðrárdal	630—631
676.	1442, 29. Júlí. Kaupbréf Þórðar Árnasonar um Reyðarfell í Borgarfirði	631—633
677.	1442, 13. Okt. Kvittun um andvirði Kvigandisfells í Tálknafirði	633
678.	1443, 18. Febr. Transscriptum	633—634
679.	1443, 1. Marts. Kaupbréf Steingríms Ísleifssonar um Helluvað við Mývatn	634—635
680.	1443, 20. Maí. Prófentusamningr Helga Þorvaldssonar og Guðrúnar Ólafsdóttur konu hans við Þingeyraklaustur	635—636
681.	1443, 16. Júlí. Vitnisburður um bókgjöf Úlfhildar Ketilsdóttur til Reynistaðarklausturs	636—637
682.	1443, 20. Júlí. Skipunarbréf Goðsvins biskups til nokkurra klerka nyrðra að taka fullan reikningskap af séra Jóni Pálssyni um officialis og ráðsmannsstarf	637—640

683. 1443, 21. Júlí. Skipunarbréf Goðsvins biskups um framfæri Margrétar Þorbergsdóttur 640
684. 1443, 21. Júlí. Goðsvin biskup samþykkir kaup Reynistaðarklaustrs á jörðunni Þkiðastöðum. 640—641
685. 1443, 23. Júlí. Bréf Goðsvins biskups um eyristollsgjald til Holtskirkju í Önundarfirði. 641—642
686. 1443, 24. Júlí. Bréf um kaup Reynistaðaklaustrs á Þkiðastöðum fyrir Skarð á Reykjaströnd 642—644
687. 1443, 24. Aug. Bréf Kristophers konungs af Bayern um leyfi borgarmanna í Amsterdam til að verzla í Noregi, en ekki í skattlöndunum 644—645
688. 1443, 21. Okt. Bréf Kristophers konungs af Bayern um leyfi Ziericzeemanna á Hollandi til að verzla í Noregi, en ekki í skattlöndunum 645
689. 1443, 23. Okt. Umkvörtun Kristophers konungs af Bayern til Henriks Einglakonungs hins sjötta um yfirgang enskra þegna, einkum á Íslandi 646—647
690. 1443, 11. Nóv. Bréf Goðsvins biskups um osttollagjald til Viðeyjarklaustrs 647—649
691. 1444, 29. Jan. Jarðaskiptabréf Þorvarðs Loptssonar og Björns Þorleifssonar um Reykjarhól í Fljótum, Egilsá og Þorbrandsstaði 649
692. 1444, 28. Febr. Kaupbréf Örnólfs Einarssonar um Tannstaðabakka í Hrutafirði 649—650
693. 1444, 22. Mars. Transcriptum 650—651
694. 1444, 12. Maí. Bann Henriks Einglakonungs hins sjötta um skipagang og verzlun af Einglandi til Íslands 651
695. 1444, 9. Júní. Skipti þeirra Bustarfellsbræðra Ólafs, Sæmundar og Andréss eptir Erlend föður sinn 652
696. 1444, 1. Júlí. Svar Henriks Einglakonungs hins sjötta upp á Nr. 689. 652—654
697. 1444, 17. Júlí. Transcriptum. 654
698. 1444, 18. Júlí. Dómr Goðsvins biskups um eyristoll til Holtskirkju í Önundarfirði 654—655
699. 1444, 25. Júlí. Landamerkjabréf Ness, Sigríðarstaða og Melatúns 655—656
700. 1444, 25. Aug. Bréf um Skóga og Ærlæk í Axarfirði 656—657
701. 1444, 27. Aug. Jarðaskiptabréf Goðsvins biskups og Skúla Loptssonar um Smyrlahvol, Giljaland og Bálkastaði 657—658
702. 1444, 5. Sept. Jarðaskiptabréf Skúla Loptssonar og

	Hallsteins Höskuldssonar um þingnes, Byjasker og fleiri jarðir	658—659
703.	1444, 21. Sept. Bréf um skipti þeirra feðga, Runólfs Sturlusonar og Magnúsar sonar hans, á Laugalandi og Kamphóli	659—660
704.	1444, 8. Okt. Vitnisburðr um Ölmóðsey í Þjórsá	660—661
705.	1444, 8. Nóv. Samþykkt klerka fyrir norðan land, að Gottskálk biskup sé löglega til stóls kominn á Hólum	661
706.	1444. Virðing á Kolbeinsstaðakirkju	662
707.	1444. Afhending staðarins í Hreppbólum	662
708.	1444. Reikningsgrein staðarráðsmanns á Hólum	662—663
709.	1445, 10. Jan. Bréf um jarðaskipti þeirra bjóna Magnúsar Oddasonar og Guðrúnar Arnfinnsdóttur	663—664
710.	1445, 1. Febr. Jarðaskiptabréf Einars Þorleifssonar og Eiríks Loptssonar um Auðbrekku, Skarð í Langaðal og fleiri jarðir til	664—665
711.	1445, 7. Maí. Jarðaskiptabréf Torfa Arasonar og Skúla Loptssonar um Hvalsnes á Rosmvalanesi, Þykkvaskóg og fleiri jarðir.	665—666
712.	1445, 13. Maí. Guðmundr prestur Þorláksson gefr Hólakirkju sinn hluta í Ríp	667
713.	1445, 31. Júl. Steindór Jónsson fær Inguni Ólafsdóttur konu sinni til eignar alla jörðina Djúpadal í Skagafirði upp í helmingafélag og fjárskakka	667—669
714.	1445, 11. Sept. Landamerkjabréf Reykja, Bergstaða og Torfastaða í Miðfirði	669—670
715.	1445, c. 14. Sept. Dómr um þrjá Einglendinga, er stálu pilti á Íslandi.	670
716.	1445, 30. Sept. Dómr Gottskálks Hólabiskups um séra Odd Þorkelsson á Bægisá.	670—671
717.	1445, 4. Okt. Skiptabréf Einars ábóta á Munkaþverá og Gottskálks biskups á Hólum um laxveiði í Laxármýrarósi og Deildará á Sléttu	672
718.	1445, 4. Dec. Verndarbréf Henriks Einglakónungs hins sjötta handa Goðsvin Skálholtsbiskupi til eins árs veru á Einglandi	672—673
719.	1446, 8. Jan. Kaupmálabréf Ólafs (tóna hins yngra) Geirmundarsonar og Sigríðar Þorsteinsdóttur	673—674
720.	[1446]. Testamentisbréf Þorvarðs Loptssonar	674—667
721.	1446, 30. Apr. Bréf um peninga þá, er hústrú Margrét Vigfúsdóttir kjöri í fjórðungsgjöf sína eftir Þorvarð Loptsson	677
722.	1446, 6. Maí. Skiptabréf eftir Þorvarð Loptsson	677—679

723. 1446, 7. Maí. Syndalausnarbréf Goðsvins biskups handa þeim, er auðgi eða styrki Hoenepeklaustr á Hollandi 679—682
724. 1446, 10. Maí. Vitnisburðarbréf um próftöku í yfirgangsmálum Guðmundar (rika) Arasonar 682—683
725. [1446]. Skrá um eignir Guðmundar (rika) Arasonar, þegar þær voru teknar undir konung 683—694
726. 1446, 17. Maí. Kvittunarbréf um andvirði Skútustaða 694
727. 1446, 30. Maí. Bréf útgefið á Hollandi af Goðsvin biskupi 695
728. 1446, 30. Okt. Kaupbréf Jóns Bergssonar um Neðsta- bæ í Höskuldstaðahöfingum 696—696
729. 1446, 6. Nóv. Vitnisburður Gunnlaugs Teitssonar, að þorný Bergsdóttir hafi átt Dálkstaði á Svalbarðsströnd 696—697
730. 1446, 2. Dec. Vitnisburður um svarinn bókareid að landamerkjabréfi Nr. 714. 697
731. [1446]. Rekar og itök Munkaþverárklausurs 697—698
732. 1446. Skrá um eignir Munkaþverárklausurs 699—700
733. 1446. Reikningr Reynistaðaklausurs, er Gamli ráðs- maðr Björnsson gerði fyrir Gottskálki biskupi á Hólum 700—702
734. 1447, 1. Marts. Vitnisburður um selveidi í Jökulsá í Axarfirði 702—703
735. 1447 [fyrir 3. Maí]. Gottskálf biskup skipar Þorstein prest Jónsson á Höskuldssstöðum ráðsmann Hólastóls 703—704
736. 1447, 11. Maí. Jarðskiptabréf Þorkels prests Guð- bjartssonar og Björns Sæmundssonar um Hrakströnd og Jarlstaði 704—705
737. 1447, 10. Aug. Bréf Kristophers konungs af Bayern um jarðahald hústrú Margrétar Vigfúsdóttur fyrir Péttri Pétrssyni 705—706
738. 1447, 3. Sept. Björn Sæmundsson gefr Sigurði syni sínum jörðina á Svalbarði á Svalbarðsströnd 706—707
739. 1447, 9. Sept. Jarðaskiptabréf milli Einaris Þorleifs- sonar og Steinmóðar ábóta í Viðey 707—708
740. 1447, 19. Sept. Vitnisburður um Valþjófsstaði í Gnúpa- sveit 708
741. 1447, 25. Sept. Vitnisburður um Valþjófsstaði og Arn- arstaði í Gnúpasveit 708—709
742. 1447, 11. Okt. Jarðaskiptabréf Gottskálks biskups og séra Þorkels Guðbjartssonar um Neslönd og fleiri jarðir 709—710
743. 1447, 6. Nóv. Reikningr Möðruvallaklausurs, er Sigurður pfror Jónsson gerði fyrir Gottskálk Hólabiskupi 710—712

744.	1448, 15. Apr.	Páfabréf um Marcellus Skálholtsbiskup	712—714
745.	1448, 8. Maí.	Kristín Björnsdóttir fær séra Ólafi Ís- leikssyni jörðina Kjarransvík	715
746.	1448, 24. Maí.	Afhending staðarins á Kálfafelli. . .	715—716
747.	1448, 26. Maí.	Jón Oddsson kvittar Steinmód ábóta í Viðey um andvirði Syðra-Háls í Grafningi.	715—716
748-49.	1448, 1. Júní.	Páfabréf um Marcellus Skálholtsbiskup	716—723
750.	1448, 1. Júní.	Páfabréf, að Marcellus Skálholtsbiskup setji þeim mönnum skriptir og afleysi þá, er unnu á Jóni biskupi Gerrekssyni	723
751-57.	1448, 1. Júní.	Páfabréf um Marcellus Skálholtsbiskup	724—729
758.	1448, 12. Júní.	Páfabréf um sama.	729—730
759.	1448, 28. Júní.	Dómr Steinmóðar ábóta í Viðey um skipti á skógi Þingvallakirkju og reka Skálholtsstaðar fyrir Herðisarvík	731
760.	1448, 11. Júlí.	Páfabréf um Marcellus Skálholtsbiskup	732—733
761.	1448, 15. Júlí.	Skýrsla páfa um innheimtustarf Mar- cellus's biskups.	733
762.	1448, 29. Júlí.	Vegabréf Gottskálks Hólabiskups með Þorsteini Finnssyni á Rómvegu	733—734
763.	1448, 31. Júlí.	Vitnisburðr Illuga Björgólfssonar um osttoll til Hólastaðar	734
764.	1448, 3. Aug.	Kaupbréf Gottskálk Hólabiskups um Skríðuland í Öxnadal af Guðmundi Ólafssyni ráðs- manni í Björgvin.	734—735
765.	1448, 3. Aug.	Vitnisburðr Steinþórs Jónssonar um osttoll til Hólastaðar	735—736
766.	1448, 5. Aug.	Páfabréf um Marcellus Skálholtsbiskup og Daniel Kepken	736—737
767.	[1448].	Bréf [Gottskálks biskups] til hústrú Margrétar Vigfúsdóttur um mál hennar og meistara Pétrs . .	737—738
768.	[1448].	Gríðlysingarbréf Gottskálks Hólabiskups um Þorstein Finnsson, komist bann ekki utan	738—739
769.	1448, 8. Aug.	Gottskálk Hólabiskup kvittar Jón prest Pálsson af officialisstarfi	739—740
770.	1448, 9. Aug.	Gottskálk biskup á Hólum staðfestir erkibiskupsveiting Jóns prests Pálssonar fyrir Grenj- aðarstað	740
771.	1448.	Skrá um Rómaskátt úr Hólabiskupsdæmi. . .	740—741
772.	1448, 5. Sept.	Transscriptum	741
773.	1448, 5. Sept.	Páfabréf um Marcellus Skálholtsbiskup	742—744
774.	1448, 5. Sept.	Páfabréf um sama	744—747

775. 1448, 9. Sept. Landamerkja- og kaupbréf um Bfaranúp í Núpsdal og fleiri jarðir 747—749
776. 1448, 20. Sept. Bréf Nikulásar páfa hins V. til Skálholts- og Hólabiskups, að sjá Grænlandíngum fyrir prestum og biskupi, sem hafi verið biskupslausir um þrjátíu ár 749—751
777. [1448 eða síðar]. Vitnisburðr um landamerki Hvalseyrar við Hafnarfjörð 751—752
778. 1449, 16. Febr. Áslákr erkibiskup í Niðarósi gefr Gottskálk Hólabiskupi leyfi til að veita Oddastað og þrjá staði aðra 752—753
779. 1449, 16. Febr. Jarðaskiptabr. Bessa Einarssonar og Einars Þorleifssonar um Hól í Bolungarvík og fleiri jarðir 753—756
780. 1449, 19. Febr. Jarðaskiptabréf Ólafs Loptssonar og Ásgríms Jónssonar um Tjörn og Hafralæk í Aðaldal og Lundarbrekku í Bárðardal 756—758
781. [um 1449]. Skrá um eignir Helgastaðakirkju, er séra Þorkell lukti, en Ólafr Loptsson tók við. 758
782. 1449, 21. Marts. Jarðaskiptabréf Sigmundar prests Steindórssonar og Gottskálks Hólabiskups um Ás í Vatnsdal og Hól í Svartárdal 758—759
783. 1449, 1. Apr. Áslákr erkibiskup í Niðarósi skipar Gottskálk Hólabiskup yfir Skálholtsbiskupsdæmi og visitator yfir allt Ísland 759—761
784. 1449, 5. Maí. Transscriptum 761
785. 1449, 8. Maí. Dómsbréf Jóns officialis Jónssonar um eignarrétt þykkvabæjarklaustrs til Dyrhólaeyjar í Mýrdal (Dyrhóladómr). 761—764
786. 1449, 14. Júní. Kaupbréf Þórðar Helgasonar um Staðarfell af Haldóru systur sinni 765
787. 1449, 29. Júní. Vitnisburðr um það, að Oddr Þórðarson (leppr) hafi erfð hin svo nefndu Kongslönd á Skógarströnd eptir föður sinn og Erlend bróður sinn. . . 765—766
788. 1449, 17. Júlí. Samningr Kristjáns Danakonungs hins fyrsta og Henriks Einglakonungs hins sjötta . . 766—767
789. 1449, 18. Júlí. Transscriptum 767—768
790. 1449, 18. Júlí. Dómr Steinmóðar ábóta í Viðey um eyristolla Holtskirkju í Önundarfirði 768

DIPLOMATARIUM ISLANDICUM.

*1.

1265.

á Alþingi.

ALDINGISSAMÞYKT um hnífaburð, félausa óskilamenn, konur, sem ósæmdar verða af lausum mönnum og um eiða.

Samþykkt þessi er áður prentuð í II. bindi Fornbréfasafnsins sem Nr. 3, en eftir öðrum handritum en hér og öllum yngri en þeim, sem hér er prentað eftir undir **A** og **B**, og þykir því sjálfsagt að prenta hér þessa texta, að það eru elztar heimildir fyrir samþykktinni, er nú þekkjast. og eru auk þess hvergi til, nema á Bretlandi, svo að ekki er auðhlaupið í þá. **C** og **D** eru og tekin eftir handritum í brezkum söfnum og þykir því réttast að láta þá texta og fylgja með.

A.

Add. British Museum 11, 250 (FMagn. 405), blöð úr skinnbók í 4to, og stendr fyrir ofan þær klausur, sem þetta er úr: „Annotationes ex marginib. legisterij Thoruardi legiferi quæ non transtuli in meum legisterium“, og er þetta með hendi Gizurar biskups Einarssonar (d. 1548), en Þorvarðr lögmaðr Erlendsson, sem hefir skrifað þetta inn í lögboek sína, dó 1513, og er þetta því langelzta heimildin fyrir þessari samþykkt, er nú þekktist.

Þetta var samþykkt j laugrettu a alþingi oc dæmt af laugrettumönnum a audru ari eftir frafall virduligs herra hakonar kongs hins koronada

at eingi skal bera uppbundinn hnif þann sem skockr eda hiaullt uæri a skapti enn ef borinn er suare þriggia aura sekt oc hnifurinn upptækur oc at alþingismanna domrofi [sekr] .iiij. morkum.

B.**I.**

Add. British Museum 11,242. (FM. 206). 4to bl. 36 a. Syrpa (•Dægradvöl•, •Sóþdyngja•) séra Gottskálks Jónssonar, skr. 1543—93, og er þetta því önnur elzta afskrift þessarar samþýktar, er nú þekktist.

Samþýkt almúga.

Þetta var samtekið í lagvretto. æ alþinge oc dæmt af lagvrettvmonnum en avdrv are epter frafall virðvligz herra hakonar konungz enz koronada.

at eingen skal bera upp bænden hnið þann skockur edur hævllt væri en skapte en ef boren er svare þriggia avra seckt oc hniðuren vpptækr oc at alþingis manna domrofe sekur iiii morkum.

II.

Add. British Museum 11, 242. 4to bl. 23b. Syrpa séra Gottskálks Jónssonar í Glaumbæ skr. 1543—93.

Þeir menn sem felauser ero oc oskil giora sem kaupa at monnum godz eda gripe. take aptur huer uid sinu pott ei hafe sier aptur skilid suo framt sem þeir fa vitne til at þeir attu þat er þeir selldu.

en þær konur sem osæmdar eru af lausum monnum skulu eigi gefa peninga til frelsis þeim er þær osæmde til osæmdar aurfum. R. B. h. K.¹⁾

III.

Add. British Museum 11, 242. 4to bl. 74a. Syrpa séra Gottskálks í Glaumbæ, skr. 1543—93.

¹⁾ þ. e. Réttarbót Hákonar konungs, og vill handritið því halda þetta réttarbót. Í Syrpu séra Gottskálks bl. 51b stendr svo látandi klausa, sem nefnist þar réttarbót:

R. B.

Þá skipan hófum vier æ giort vm lienzmenn at þar skulu vera tekner til skilriker bæendr þeir sem hier [ero] ættader oc reynder j bygdarlage at godum meðferdum oc lagum oc rettindum vilia svara vid almugan. Enn handgeingner menn vorer vilium vier ei at hafi þui at þat er þeirra starf sem agiarnar ero oc prettviser at liggia um kotkarlen þann sem annat hvort kann litid til edur allz ecki.

vr kirkiunar logum oc landzens.

Yngre madr enn xiiij uetra skal ei eid uinna æan flrænda radij.

Eingin husfreyia utan lof bonda sinz.

Eingin [klerkr] utan formadr hanz lofi.

Eingin nema fastandi.

Eigi [j svivirdi]ligum stodum.

Ei hrapurliga¹⁾ nie med ordkrokum.

Ei fra ix uikna fostu fram um paska.

Ei fra jol[aföstu] fram um geisladag.

ei æ jmbrudogum.

ei a gagndogum.

enn ef [sver] rangan eid eda ologligan suare sem firir einfallðan hordom.

C.

Advoc. Library Edinb. 17. 8vo (21, 8, 5) bl. 33 skr. c. 1620 eða fyrr.

Alþingis samþykkt

[vm konur þær sem leggja vt peninga firir þa sem osæma þær.²⁾

[P]lessu var jatat oc samþykkt j logrettu æ alþingi og dæmtt af logrettumonnum. æ odru ari epter frafall virduligs herra herra hakonar noregs konvngs hinns koronada.

ad eingin skuli bera vppbundinn knif. þann er skockur edr hioolt vëri ad skepti. Enn ef borinn er suari .iiij. aura sekt. og knifurinn vpptëkur ad alþingismanna domrofi. sekur .iiij. Öorkum.

Jtem þeir fielauser menn sem oskil giora. sem kaupa ad monnum goz manna edr gripi. taci aptur hver vid sijnu. þott eigi hafi ser aptur skilt. suo frammt sem þeir fa vitni til ad þeir attu þat er þeir selldu.

Jtem þær konur sem osæmdar ero af lausum monnum skulu eigi gefa peninga til frelsis þeim er osæmdu þær. ser til osæmdar. oc sijnum örfum.

¹⁾ svo, hðr.; ²⁾ [þetta með annari og nokkru yngri hendi.

D.

Add. British Museum 11,092. 4to (FM. 94), bók á pappír skr. um 1750 með góðri fljótaskriptarhendi. Klausur þessar eru á bl. 5b, 26b, 30a—b.

I.

Eida hverier meiga vinna.

Samþykkt a alþingi epter frafall¹⁾ herra Haconar konungs hins coronada yfer noregs konungs Riki.

ad yngri madur enn 16 vetra skal ei Eid vinna án frænda Ráds.

eingin husfreyia án Bónða sins leifis.

eingi lærdur madur nema formadur hanz leifi.

Eingi nema fastandi oc ei i svivirdilegum stæðum edur braparlega edur með ordkrokum.

Ei fra nijuvikna fæstu oc framm um páska.

ei fra Jolafæstu oc framm um Geisladag edur a Jmbri-dægum.

ei a Gagndægum.

Enn ef sver Rangan Eid edur olæglegan. svari sem firir einfalldan hordom.

II.

Kæp oskila manna.

Samþykkt a alþingi á ædru ári epter frafall Haconar Noregs konungs.

ad þeir felæser menn sem oskil gera oc kæpa ad monnum gotz manna edur gripi. taki afftur huor vid sinu þo ei haffi sier afftur skilid so framt þeir fa vitnizburd ad þeir attu það þeir selldu.

III.

Kon[u]r leysi ei fylgiumenn sina med peningum.

Á ædru ári epter fráfall Haconar konungs dæmt a alþingi.

ad þær kon[u]r sem osæmdar eru af læsum monnum skuli ei gefa þeim peninga til frelsis er þær osæmdu ser til osæmdar oc sinum aurfum.

¹⁾ þannig.

*2.

1265.

á alþingi.

ALÞINGISSAMÞYKT um ljóstolla, legkaup og líksaungseyri.

Samþykkt þessi er prentuð áður sem Nr. 4 í II. bindi Fornbréfasafnsins, en eftir öðrum handritum en hér, og er hér farið eftir:

Add. British Museum 11,092. 4to (FM. 94) bl. 6 b, 34 b, skr. c. 1750, með góðri fljótaskriptarhendi.

I.

Eindægi á Liostolli og Líksaungseyri.

Dæmt á alþingi á æðru ari eftir frafall Haconar konungs.

Eindægi á Liostolli friðdaginn langa. sekur 12 ærum hvor hann lýkur ei.

Eindægi á Legkæpi og Líksaungs Eyri er fimtudagur í fiordu viku sumars so sem Tíjundar Eindægi og liggur iij^{ia} ára sekt vit hvert Legkæp og Líksaungs Eyrrer sem ei er lukt.

II.

Legkæps og Líksaungs eiriz Eindægi.

Alyktadiz á æðru ari eftir frafall Haconar konungs á alþingi.

ad Eindagi á Legkæpum og Líksaungs eiri svári Tíundar Eindaga. sem er fimtudagurinn í fiordu viku sumars oc liggí þryggia ára sekt vit hvort sem ecki er lukt.

*3.

[um 1285].

REKASKRÁ Grundar í Eyjafirði um Tjörnes.

AM. dipl. afskrr. Nr. 230, staðfest afskrípt: «Svo hlíðandæ mældaga sem hier firir framan og ofan skrifadur stendur, höfum vier underskrifader menn sied og lesed ritadann nedan á blad ur gamallre látinskre messusaungsbok, og var það burt skorað sem þesse mældage kann hafa leingre vered. Skriften þar á var ecke riett forn, helldur (sem oss virdtest) hier um 100 ára gömul, og ad visu eigi nyrre. Til sannendamerkis setium vier vor nöfn hier under med eigen höndom i Skálhollte þann 17 Decembris Anno Christi 1710. Arne Magnússon. — Þordur Þordarson. — Ormur Dadason». Um frumritið skrifar Árni svo: «Originalenn (so ad kalla) feck eg til láns hia Odde Jonssyne i Gröf. Eignadist sidan þetta Lappari. Er nu eyðilagð». AM. Fasc. LVIII, 13 a, transskrípt á pappír gert á

Grund 4. Apríl 1584 (afskr. þar af meðal fornbréfaafskripta AM. 246). Eg hafði ekki gefið gætur að þessum afskriptum skrárinnar, þegar eg lét prenta hana í Dipl. Isl. III Nr. 4 eftir afskript séra Vigfúsar í Hítardal í Landsbókas. 122, 4to. En þessar afskriftir fylla hver aðra þar sem í vantar, og lét eg því skrána koma hér í fullri mynd eftir þeim.

Þessa reka æ grund j eyafirdi æ tiornesi sem hier seiger.

firir hringuers jordu fiordung j vidreka oc j hualreka [oc allt þat er rekur¹⁾ oc betra er at hafa enn æn at vera.

J tungu reka ytri helming huals huort sem heldur er fluttur eda rekur med ollum gognum ok skotmans hlut.

allan reka oc flutningar²⁾ firir hallbiarnarstodum med ollum gognum oc skotmans hlut nema alnar kefli.

firir isholfsstodum³⁾ attung i hualreka oc vidreka med ollum gognum.

firir holi attung med ollum gognum oc i odru lagi ij. hluter attungz med ollum gognum oc skotmanzhlut oc vidreka.

J haluik⁴⁾ oc i diupavik halfa flutninga oc suo hualreka⁵⁾ oc vidreka⁶⁾ med skurdum oc skothlut.

[J þara⁷⁾ vik oc skipavik firir holi fiordung i hualreka oc vidreka oc flutningar med skurdum oc skothlut.

J furuvik helming o[skierdann. er Jon logman hafde af aurnolfe og halfann helming og fiordung vr fiordunge med ollum gognum og skotmans hlut og vidreka.

J Sandholareka half flutning og halfur hvalreki og vidreki med skurdum og skothlut.

hafde eg. Jon logmadur þessa reka alla med kaupe af Halli Jonssyni lögmanne.⁸⁾

4.

1300.

MÁLDAGI milli Kví(g)andafells og Laugardals í Tálknafirði.

Eftir afskript gerðri á Hólum í Hjaltadal 14. Júlí 1704 staðfestri af Jóni Einarssyni og Marteini Arnoddssyni. og er hún gerð eftir transskripti sex manna gerðu í Laugardal á Vincenciusdag

¹⁾ [sl. 122; ²⁾ flutning 122; ³⁾ Isolfsstodum 122, Isholstodum Lvin;

⁴⁾ Kalvijk 122; ⁵⁾ hualreki 230, Lvin; ⁶⁾ vidreki 230, Lvin; ⁷⁾ [eyða i 122; ⁸⁾ [vantar aptan af 230, logmans Lvin.

(22. Jan.) 1557, og kalla þeir þetta „gamallt mældaga Bref langardals kirku i talttnafirdi“. Er það auðséð á bréfinn að það er fornt, en að það sé frá árinu 1200, eins og í afskrípt þessari stendur, getur þó tæplega staðist; er hin fyrsta ástæða móti því sú, að skjal þetta er árfært. Því að eingin dæmi eru til þess á Íslandi, að menn hafi sett ártal á skjöl svo snemma sem um 1200; til þess finnast ekki rök fyrri en laungu seinna, í byrjun 14. aldar. Annað er það, að hér er nefndr Þorleifr Eyvenda(r)son, og þekktist einginn maðr um 1200, sem það geti átt við. Þar á móti er um 1300 uppi maðr með þessu nafni einmitt á þessum stöðvum, en það er Þorleifr hinn hagi, sem dó 15. Maí 1315, sonr Eyvindar prests Þórarinssonar í Selárdal, og getur varla hjá því farið, að það sé hann, sem hér er getið um. Eignir þeirra Seldæla stóðu mjög nán þær slóðir og hefir Þorleifr átt Laugardal og búið þar. Er því ekki annað sýna en að síðasta c-ið í ártalinu hafi gleymzt annað hvort hjá þeim, sem afskrifuðu bréfið 1557 eða þeim, sem gerðu það 1704, svo að það, eigi að réttu lagi að vera mccc (1300). Um þórð Jónsson á Kví(g)andafelli vita menn ekkert með vissu.

Abb incarnatione Domini mccc(c) var þessi mældagi i millum langardals oc kuiandafels. Þa er Þordur Jonsson keypti land oc syner hans. Enn Þorleifur Eyvendason Bio i laugardal. að kyrkia a halftt annad hundrad j fells landi. Enn land skal vera firer xxx hundrada. suo i Reka sem odrum landzgiædum. Enn Þorleifur hiet að færa eigi fram lands hlutann firir sijna hönd. meir enn leigt uæri firir atian alner meðan þeir fedgar ætti land. Ecki skilldi þessa land(s) selia. með þui Laugardalur a selgiord i fagradal og manadar Beit nott og dag. Enn tueggia manada ef annad huortt er beitt.

afrett i kuijsl oc dal primur kuijildum enn kuickfellingar odrum primur oc leifa huoruttueggju annara manna fie ef vilia ef eigi Eijga sialfir fie til.

Laugardaler¹⁾ skulu hallda vpp haga firir innan α. Enn kuickfellingar firir vtan.

fiskveide skulu hvorer hafa að heimelu ur fagradalsα. sem veida til suo langt sem fiskar ganga leingst vpp epter henni.

huoruger skulu hafa i afrett hross nie suiyn nema huort-tueggju leyfi.

Kyrkiañ i Laugardal a land firir jnnann a þar i Laugardal oc halft an(n)ad hundrad i kuiandafells landi og kluckur tuær.

¹⁾ Þ. e. Laugardælir.

*5.

[1307].

VITNISBURÐR þriggja manna um reka staðarins í Görðum á Álptanesi fyrir Grindavík.

JSig. 143. 4to bls. 209. skr. 1600 í Skálholti fyrir Odd biskup. Bréf þetta er prentað í II. bindi Fornbréfasafnsins eptir afskrípt í safni Árna Magnússonar, en þessi afskrípt hér mun gerð eptir frumritinu, og þykir því réttast að prenta bréfið hér aþr eptir henni, því að hún er frumrit bréfsins nú.

Vtskrípt af gomlum vitnisburde.

In primis so felldann vitnisburd baru þesser menn er so heita.

Ormur Ejnarsson.

Tejtur Glumsson.

Sigurdur Asgeirsson.

ad stadur í gordum á Alftanese ætte allann vidreka og hvalreka fra Rangagiogre. og lejtukvennu bāsa: ad Kalfthiorn-
inga floru. soru hier epter fullan bokar ejd firir herra Hauke.
er þa hafde syslu. enn Þordur sonur sera Jons Þordarson[ar]
hafde vmboð faudur sijns. og krafde hier vmm riettar. Enn
þar komu á land .ix. hafurhvaler. Og hofum vier alldrei
annad heyrtt enn gardar ætte ejn vid sig og vorer fedur sogdu
oss so ad þeir hefde aldrej annad heyrtt og biuggu þeir langa
æfe i Grindavijk. Einar og Asgejr og Glumur.

So latande vitnisburdarbrief var á gordum á Alftanese
innsiglalaust þo med gamallre skrift Anno 1600. og
liet herra Oddur Ejnarsson skrifa þetta epter þui til
minnis.

6.

3. Júlí 1308.

á alþingi.

ALDINGISSAMÞYKT, að útlægir menn sæki landsvist sína innan þriggja ára, en sé síðan rétt-tækir utan kirkju ef þeir «sigldi ekki.»

Add. British Museum 11,242 (FM. 206.) 4to bl. 63 b. Syrpa séra Gottskálks í Glaumbæ, rituð á árunum 1543—1593 á pappír. Jón Sigurðsson getr þessarar samþykta í Safni II, 6, nótn 2., og hefir þar sjálfsagt einungis farið eptir því, sem Finnur Magnússon hefir ritað upp úr þessari syrpu á spássiu við þetta ár í eintak sitt

af Espólins Árbókum, sem Jón eiguðist seinna. Samþykkt þessi finst nú hvergi, nema í syrpu Séra Gottskálks.

Var þat dæmt oc samþykkt af badum logmonnum oc logrettomonnum ollum æ alþinge at hver vtlægi skyldi sækja sína landzvist sialfr jnnan þrenna xij manada forfallalavst en sídan rett fangen vtan kirkiu ef hann sigldi ecki.

Þetta sama brefit var logtekit j logretto æ jslande arum epter gudz burd. M. ccc. oc viij ar a midwikodagen einne nott epter suiptungz uoku at hiauerundum þessum logmonnum Snore logman nafason oc guttorm biarnarson oc ollum odrum logrettomonnum.

*7.

1311.

SKRÁ um skattbændr á Íslandi.

Add. British Museum 11,242. 4to (= FM. 206. 4to) bl. 45 a á pappír. Dægradvöl (Sópdýngja) séra Gottskálks í Glaumbæ Jónssonar rituð á árunum 1543—1593. Skrá þessi er prentuð áðr í II. bindi Fornbréfasafnsins sem Nr. 205 eptir afskrift Finns Magnússonar, ekki í öllu áreiðanlegri, og er því sjálfsagt að prenta hér frumritið að afskriftinni úr því að það er fundið.

vm mantal æ islandi skattbændr.

Anno domini¹⁾ M. ccc. xj æ xij are rikis vorz herra hakonar noregz konungz magnussonar. var svo micit mantal æ islande.

j nordlendinga fiordungi. ixc. manna oc .lxx.

þar af lavkz konvngenum j skatt nirtiger hvndrvd oc .vc. oc tietiger alna.

j avstfirðinga fiordungi .cccc. lxxx. oc .iiij. menn.

skattr .xlc. oc .viijc.

j svndlendinga fiordungi .viijc. xxx. oc .viij. menn.

skattr .lxxx. oc .ijc. oc .xx. alner.

vestfirðinga fiordungi .dxxxx.²⁾ oc .xx. menn.

skattr .lxxx. c. [halft annat³⁾ .c.⁴⁾ oc .xx. alner.

¹⁾ domine, hdr.; ²⁾ þannig; ³⁾ [halfe æ at, hdr.; ⁴⁾ FM. hefir lesið úr þessu s., en það er rangt.

œ sama ær j millum hrvtafiardar ær oc siglu fiardar .d. manna oc .xx. manna.

mille siglufiardar oc helkvnduheidar .cccc. oc lx. manna.

Wille helkvnduheidar oc lonsheidar .cc. oc .xl.

mille lonzheidar oc jokulzar .ccxx. oc .iiij. menn.

millum jokvlsar oc piorsar .cc. xi. oc .viiij. menn.

millum piorsar oc bozar .d. oc .lx.

millum bozar oc langar halft pridia .c. manna.

millum langar oc þorskafiardar ær .d. xl. menn.

millum þorskafiardarar oc hrvtafiardarar .cc. oc niovtiger.

8.

1344.

MALDAGAR nokkurra kirkna í Hólabiskupsdæmi eptir «Registrum Egils biskups».

A.

Add. British Museum 11, 242 (FM. 206). 4to bl. 16 b. Dægradvöl (Sópyngja) séra Gottskálks Jónssonar í Glaumbæ, skr. á pappír 1543—1593. Það, sem þektist áðr en eg fann þetta brót (1890) af «Registri Egils biskups», er prentað í II. bindi Fornbréfasafnsins sem Nr. 465 og 509. Það virðist auðsætt, að séra Gottskálf hefir slept miklu úr máldögum þeim, sem hér eru ritaðir.

Registrvm eigils biskups. Datum M .ccc. xl. iiij.

[I].

Kirkian a holltastodum er helgud med gudi enum heilaga nicolaj.

hvn ær hvam. kirkiskard. hamra hol halfan et cetera.

þær er tueggia presta skylld. takaz heima fiorar merk[r] i leigu. at skardi .iiij. merkr. at tueim halfkirkium .iiij. merkr.

[II].

Kirkian a kvlu ær allan reka a hafa mæl oc land j slettadal.

[III].

Kirk[i]an ær hialltabakka ær allt land at klifum. oll rutey, selfor j savdadal. avll fiski at helmingi j laxa. alla selneidi j hunauazose vpp til brandanes. allan reka fra blonduose oc til

moz uid giliarmenn. alla þa halfa ueidi j blonduose er liggr til klifa.

[IV].

Kirkian æ marstodum.

hun æ halfa alftueidi æ hunauatne til moz uid þingeyra.

[V].

Kirkia a tiorn æ vaznesi [æ] fiordung j hualreka oc vidreka j spakonu arfi en xvj hlut. af hveriu.

[VI].

[H]uamz kirkia [æ] halfan hualreka at þingeyrasandi oc fiordung uidreka.

[VII].

Vndonfellz kirkia [æ] halfan hualreka at geitafelli. uidreki. iiij. bænhus half mork.

[VIII].

Spakonvarfr er fra vor enni fornu oc vestur til deilldar hamarz.

þa næst mille laxar oc fossar.

þa er [fra ra]udu skridu til hramnsar.

þa fra hellis uic til markz uid finstadi.

firir finzstodum [er] fimdeilld oc huerfa iiij hlutir til spakonu arfs en ij til finstada.

firir arbacka er spakonu [arfr] at aullum hluta en ecki milli finzstada oc arbacka.

þa næst jnn fra þorlaugardys j [midia] seluic.

j spakonu arfi æ hoskulldstader fimtunge mina en helming.

[IX].

[Vid]evalla kirkia [æ] reka a skaga a keflabacka.

[X].

kirkia a silfrastodum a reka æ skaga fra latrtanga oc til hamarz j sanduic¹⁾ allt ed rekr.

¹⁾ eða: sanduic.

B.

AM. dipl. afskr. Nr. 505, skýring Björns á Skarðá yfir skipting á Spákonuarfi, með hendi Árna Magnússonar. Það er til sönnunar því að séra Gottskálk hafi ekki ritað máldagana upp eins og þeir stóðu í «Registri Egils biskups» án þess að sleppa úr þeim, að Björn getr hér um hluta Mársstaðakirkju í Spákonu arfi, sem ekki stendr hjá séra Gottskálk. Eru því líkindi til að máldagabókin hafi verið nokkurnvegin heil til um daga Björns á Skarðsá. Shr. **A** VIII.

J registre Egils biskups um kirkiu eigner seiger og hvar spakonuarfur er, sem saman ber við þingeyraskrá, það registrum samanskrifad MCC[C] xliiij. ar. þar seiger:

J spakonuarfi a Hóskulldzstader fimtungi minna enn helming.

ad skilia þetta hefr mörgum bāgt veitt. Ecki vill þessu og bera saman við þingeyra rekaskrá, i hvórugu þessu, sem adur er skipt, fá hóskulldzstader xlviiij. vætter ur c. vættum, sem eru florer hluter ur fimtungenum helmingsens, og monnum skilst nær komist hóskulldzstader eigi. Enn xij af hundradi.

Eigels biskups Registur seiger og eirnenn ad kirkian a Marstodum eigi i Spakonuarfi hinn xvj. hlut. vill og ecki saman bera. það er ur c. vættum vij. vætt og iij. fiordungar. Enn hier seigia önnur skipti viij. enn önnur viij. því skinia eg ecki (af minni bernsku) hvað riettast er.

9.**[1378].**

MÁLDAGI Álptamýrar kirkju í Arnarfirði [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 94 b—95 a skr., 1601. Þessi máldagi er eldri en sá, sem stendr í Vilchinsbók, nema hvað Nauthús eru þar ekki talin eign kirkjunnar, og gæti það hafa gleymzt af ógáti afskrifara.

Alftarmyre.

Öariukirkia a alftamýri á heimaland allt. stapadal oc nauthus.

viiij kyr. kirkia a jnnann sig. ij bækur [breferi brefar¹] fra

¹) [þannig.

paskum thil jolaföstu. psalltarabækur priar oc biollur þriar.
silfurskrijn. kross med lykneski. mariuskript. jonzskript baptiste.
eina kertistiku. glodarker. sæekapa¹⁾ fornn.
jtem hundradz ross.

10.

[eptir 14. Febrúar 1381].

KAUPMÁLABRÉF Ólafs Sigurðssonar og Jorunar Brynjólfsdóttur.

MSteph. 27. 4to bls. 221—222, Svartskinna, með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar, c. 1730. Brynjólfur ríki Bjarnarsson dó 14. Febrúar 1381; bréfið er því yngra, úr því að Björn Brynjólfsson er giptingarmaðr systur sinnar.

Suofellt flekarp stadfestist i mille Olafs Sigurdssonar og Jorunnar Bryniolfsdottur²⁾:

J fyrstu að Sigurdur Gudmundsson jatadi Olafe syne sinum til eignar og kaups med nefnda Joruni jarder er svo heita:

Selärbacke firir xxc.

Reistarä sidre half firir xxc.

skal Sigurdur þar ur reisa³⁾ halft þridia hundrad sem i stendur.

Midskriduland i Oxnadal firir xxc.

þvilijk eign i jordumm og rekumm sem fader hanz Sigurdur vard fremst eigandi að i grundar Rekum.

J fyrstu er það fyrst þridiungur i Gunnolfså.

þridiungur i Jtra latra landi og þvilijkt i rekumm sem hann ätti motz vid adra menn og skrarnar votta. og er þetta allt samt .lxxx.

þar til .xxxx. kugillde og xxc i bus buhlutum og gripum vöruvirdum.

hier til ätti Olafur adur xxc jord er Bitra heiter. xx kugillde og xxc i virdingarfie.

Jatadi greindur Sigurdur að brullaupskostnadur xxc skilddi halldast Olafs vegna ä sitt gotz og skierda eeki hans peninga.

¹⁾ sarkapa (1) hdr.; ²⁾ Brijnerd.; hdr.; ³⁾ svo í hdr.; réttara mundi: leysa.

skilldi Biorn Jorunni sistur sinne til eignar eftir logum af þessum tíutíjgum annars hundradz hundrada halfan¹⁾ siotta tug hundrad(a) i tilgiöf af sogdu gotsi og þar til ve i loggiafer Olafs og sámilega bekkargiöf eftir fiarvexti. skal hun og hennar erfingiar eiga obrigdanlega. hversu sem misdaude þeirra kann ad verda. og Biorn kiosa á a brullaupsdeige hvert hann vill helldur tilgiarfarkaup edur helmingarfielag.

Hier i mot jatar Biorn med Jorunne sistur sinne þvilíjkt gots sem hennar verdur eftir logum og reiknast á brullaupsdeige.

Jatar Olafur og Biorn ad hallda ad helminge hennar sámi-
legt festaröl heima a Økrum fyrir næstu fardaga.

11.

[1387].

MÁLDAGI Mariukirkju á Breiðá [er Michael biskup setti].

AM. 259. 4to bl. 108 b með hendi Odds biskups Einarssonar 1592. AM. 263. Fol. bls. 96, skr. 1598. Þessi máldagi er auðsjaanlega miklu yngri en máldagi Jóns biskups Sigurðarsonar frá 1343 (Dipl. Isl. II, 497). Hann kynni að geta verið frá tímum Michaels biskups og getr þó verið yngri.

Breida [gamall maldagi²⁾].

Mariukirkia a breida a heimaland allt med gognum oc giædum. med fiorum oc skogum. þeim er fylgia oc fylgt hafa at fornu oc nýu. oc hun a holafioru er sijra fiolsuinnur gaf vije. hun a helle hinn eystra oc holaland.

kirkian a halfa windass fiuru oc er oll samt hundrat fadma. helle hinum eystra fylgir 1xc fiuru er liggur fyrir sallthofda. Finis³⁾.)

12.

28. December 1388.

á Urðum.

ARNFINNR Þorsteinsson kaupir fimh hundruð i jörðunni Hálsi í Svarfaðardal af Kristínu Oddsdóttur, er hún hafði erft eptir Odd föður sinn.

¹⁾ halfre, í hdr.; ²⁾ [b. v. 263; ³⁾ sl. 263.

AM. Fasc. IV, 16. Frumbréfið á skinni. Aptan á bréfinu stendr ártalið 1388.

Kaupbref fyrir fimm hundrudum j halse j suar[f]adardal¹⁾.

In nomine domini Amen.

Var þetta kaup þeirra Arnfinz þorsteinssonar af einne halfu en kristinar oddzdóttur af annaRe ath nefndur arnfinnr keypte ath henne jardar part j halse j svarfadardal er hun hafde erft epter odd faudur sinn þau fim haundrud er hun atte þar j epter godra manna uirding med aullum þeim gognum ok gædum sem jordunne hafua fylgt ath forno ok nyio ok oddr heittin fader adr greind(r)ar kristinar uard fremz eigande ath. Her j mot gaf Arnfinnr adr nefndre kristino asaudar kugillde ok ku ok þridia kugillde bufiargillt ok cc²⁾ j flytianneð eyre fellt huorke til frids ne uðro ok lauka³⁾ uth huort er arnfinnr vill æ ij arum eda einho en standa med xij alna leigu þat arnfinnr lykr eige æ hino fysta are huort þat uard helldr j flytianneð⁴⁾ eyre eda kugillde med þeim skilmala ath titt nef(n)dr arnfinnr skyllde hallda skiladom fyrir greindum iardar part en þratt nefnd kristin skyllde suara laugriptingum æ græindre iordo ok aullum skada þeim sem æ hefer uordit medan j hennar abyrgd uar. skilde arnfinnr ser aptr sua margha peningha af fyr nefndre kristin⁴⁾ med sama fridleika sem hann uth greidde fyrir sagða iord ef riftist. skyllde opt nefndr arnfinnr eigha þat er æ reka bære greind(r)ar iardar huort er þat uære uidur eda hualr upp fra þeim deghe er þau kaupu⁴⁾. for þetta kaup fram ath urdum j suarfadardal hin fiorda dagh iola þessum monnum hiauerande berghe elldiarssone. þorfinne einnarssone. grimr⁴⁾ ara sone. ok til sanninda her um settu uærr fyrr nefnder menn uor insigle fyrer þetta kaupbref er giört uar ath urdum j suarfadardal æ sama dege ok fyrr seger æ atta are rikis uors uirdulegs herra herra olafs medur guds nad noreghs. dana ok gota kongs.

Þrjá innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá.

¹⁾ Með yngri hendi aptan á bréfinu; ²⁾ Eiginl. skr. «jjcc»; ³⁾ þannig, skbr. = lúka; ⁴⁾ þannig.

13.

24. Febrúar 1391. í Vik í Sæmundarhlíð.

Jón Sighvatsson selr Benedikt Brynjúlfssyni alla jörð á Bessa-stöðum í Sæmundarhlíð með tilgreindum ítökum og landamerkjum fyrir jarðirnar Mörk, Hvamm og Litla-Vatnsskarð í Laxárdal og þar að auki tíu kúgildi og þvilíkan grip, sem Benedikt vildi til láta.

Eftir kopíu staðfestri af Skapta Jóseplissyni og Jóni Steingrímsyni 16. Júlí 1704 við Öxará, en sú kópía var gerð eftir viddisse Gísla Sigurðssonar, Teits Hrólfssonar og Jóns Vigfússonar gerðu á Hofi á Höfðaströnd 5. Márs 1695, en það viddisse var gert eftir transskripti séra Thomasar Þorsteinssonar og Odds Thomassonar gerðu á Sólheimum í Blönduhlíð 16. Apríl 1585, en það var gert eftir frumritinu.

Öllum monnum sem þetta vort bref síð edur heira senda þorvaldur Jonsson. Hoskaulldur Þorsteinsson. þorfinnur Einarsson. Christiforus Þorkielsson og Jon Þordarson k(vediu) g(uds) og sijna. kunnugt giðrande að vier vorum í hið sáum og heirdum á að Gili í Skagafirde þridia dag Joola¹). að Jon Sighvatsson selldi Benedikt Brinjulfssyne með handabande til fullrar eignar alla Jörð Bessastade í Sæmundarhlíð með öllum þeim gognum og giædum sem nefndur Jon vart fremst eigande að með fornu og nyu meður þeim ummerkium. að gardur rædur firer utann og sunnann frá Sæmundaraa og vestur á fiáll. og þaðann með ummerkium vestur í Vatnadalsaa og Jord firer anstann á. rædur þar sinn gardstadur hvoriu megenn ur Sæmundaraa og yfer Vatn. Jtem Teig yfer aa myrum firer sunnann Solheimateig með ummerkium.

Hier í mot gaf Benedikt nefndum Jone Jarðer er so heita mork. Huamm og Litla Vatnsskard í Laxárdal með öllum þeim gognum og giædum og ummerkium sem greindur Benedikt vart fremst eigande að eftir Brinjulf fodur sinn. og hier til .x. kugillde. og þujlíkann grip sem Benedikt villde til lata.

skilldi huor nefndra manna hallda sijnum Jordum til Laga en (sá) suara Lagaríflingum firer þær er sellt hefde. Benedikt ganga aftur að þeim eignum er hann selldi suo miked sem riftist í Bessastada Jord.

¹) þ. e. 27. Dec. 1390.

Og til sannenda hier um setium vier firnefnder menn vor Jncigle firer þetta bref giort i Vijk i Sæmundarhljld. Sunnudag næstann effter matthiasmessu postula þa er lided var fra hingadburd vors herra Jesu Christi M. iijC. lxxx. og j. år.

14.

29. Mai 1391.

27. Febrúar 1393.

á Grenjaðarstöðum.

AFHENDINGARSKRÁ Grenjaðarstaða, þegar séra Þorsteinn (Jónson) lét laust, en séra Steinmóðr Þorsteinsson tók við.

MSteph. 27. 4to bls. 121—126, Svartskinna, með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar, skr. c. 1730.

Greniadarstadar Maldage.

Aullum monnum sem þetta bref sia edur heira senda Jon Thorgeirsson. Jórundur Eyreksson. lofftur Þorsteinsson. Bjarne Arnorsson. Hóskulldur Hakonarson og Sigmundur Gudmundsson. Prestar. kvediu gudz og sina kunnugt giorande ad sub Anno gratiæ M^o ccc^o xc^o primo Manadagenn i fardagaviku a Greniadarstodum i Rejkiadal vórum vier til nefnder af vórum verdugum herra herra Jone med gudz nád godrar minningar biskupe a Holum ad skoda og innvirdulega ad reikna gotz Greniadarstadar kyrkiu fast og laust. frijdt og ofrijdt. innstædu og stadarspioll. þa er sijra þorstejrñ liet laust enn Steinmodur þorsteinsson tok vid. hvert ed reiknadest allt samt so miked og so frijdt sem hier seiger.

J firstu heimaland allt med uñmerkium. Brualand. Asgeirsstader. Byrnustader. hrysaland. Klambrarland. Sijlalækur. Eyarland. Geitafell. Breidavijk med ollum gognum. votey. knappey. Arngerdarey. odeiluholmar. torfkrokz holmar. graslauksholmar og smaholmar aller. lækiarteigur. desiarteigur. gardhverfa. krakuvöllur. Breidavollur. soleyarteigur. kietelsteigur. finsteigur. þorunnarey. holmurenn mikle. husabacke. Eingemyre. eskey.

selför til kringluvatns. selför half i Skarde uppe.

sex brossuñ hage á efre Mela enn floruñ á nedre Mela.

afriett i nattfaravijk halfu fiorda hundrade sanda.

helmingur i þingey vidur Einarstada og backa land.

þridiungur ur hvalreka firir alla nattfaravijk og öll flutning firir istabol. enn firir Midbol half og so vidun og fiskever ad helminge þar og so firir Skaalä.

reke ä sande tolf hundrud fadma med ollum fridendum.

halfur tungureke med ollum fridendum.

þridiungur ur hvalreka a hiallanese.

fiordungur ur langareka.

attungur hvalreka a Kallback med flutningum.

laxveidur i ose tveir hluter uns sex hundrud eru. þadann fra öll.

halft eggver i ose.

selveidur öll i fiote.

Reke med ollum gognum a sande. er gudmundur gaf.

vidreke a sande er filgt hefur gardzlande.

fiordungur j hvalreka enn fluttning halfu minne i litlu fioru og ut til svijnär.

Rekar þesser hafa filgt Klifshaga enn nu eiga staderner bader saman. Greniadarstadur tvo hlute þeirra allra enn Mula-stadur þridiungenn.

sex vätter i Kleifareka ef ä eru tuttugu vätter. þriar ef minna er. ecke ef minna er. enn niju¹⁾ vätter af hluta þeim. er att hafde Einar Prestur Hoskuldsson.

Gyarhorn skal liggia vid gnupinn. þad er Rekamark.

sia afreidsla er þar hvert sem fluttur er edur Rekur.

J Holareka sex vätter ef ä eru tuttugu vätter. þriar vätter ef minne er enn ecke ef minna er enn tijn vätter hvert sem rekur edur er fluttur.

J leirhofn attunge minna enn halfur hvalur ef rekur. ecke ef fluttur er.

J griotnes(reka) halfur hvalur hvert sem rekur edur fluttur er. afreidsla tolf vätta ut fra hofdaskäla af oskiftu ef rekur ella ecke. sa reke geingur ut i giä i Raudagnup.

J vellande kotlu vestri halfur hvalur ef fluttur er. enn ef rekur fiordunginn og sex vätter.

Enn i Eistre vellankotlu halfur hvalur hvert sem rekur edur er fluttur. af oskiftum hval skal reida tolf vätter.

¹⁾ tju, Pétrsmáldagi, Dipl. Isl. III, 579.

a hestanesi sex vætter ef adur hefur Mulastadur helming sinn. og sieu þá eftir tuttugu vætter edur meira. enn þriðjar vætter ef minna er. ecke ef minna er enn x vætter.

J straumlone Reka og flutning med ollum gognuð og so fyrir Sigurdarstodum þui staderner eiga londenn bæde og so þorbiarnarstade.

Þesse reke er austur fra straumlons ose og til ossens forna. hier filger og eggver. half flutning medal osa.

a rifsreka sex vætter ef ā eru xx vætter. 3 ef minna er. so i skinnalone.

so ad tiornuð hvert sem rekur [eda er¹) fluttur.

a Hardbak 20 vætter ef fluttur er. og sie ā hundrad vætta hinuð fyrsta hval enn sex vætter þadann i fra. þriðjar vætter ef rekur. skotmanshlutur er ad helminge med þeim reka.

A Asmundarstodum fiordungur hvals ef rekur.

J örfyriseyu fimtungur hvert sem rekur edur er fluttur. og af oskiftum þeim fiordungi siottung. enn giallda af hinn sextanda hlut ef rekur af oskiftum hval.

J Raufarhofn helmingur ef rekur og giallda af attung af ollum samann og fiorar vætter og tuttugu.

a hundsnesi tolfte hlutur ef rekur.

J Krossavijk sex vætter ef ā eru 20 vætter. þriðjar ef minna er. ecke ef minna er enn 10 vætter. hvert sem rekur eda er fluttur.

J Kollavijk²) slijkt ed sama.

slijkt og i flautafells Reka.

slijkt i Heriolfsvijk ef rekur. af þeim hlut er Einar Prestur atte.

Jtem a Greniadarstadar kyrkia liotstade. braun. Rauf. Brecku. hol. 24c i Myre ellegar skogarland til leiguburdar.

Anno & die supra scripto reiknadest so miked og margt jnnann kirkiu a Greniadarstoduð.

J Bokum. 2 bækur fra Jolum og til Paska De Tempore & de sanctis.

2 bækur fra Paskuð og til Adventu de Tempore & de sanctis.

Commune suffragium.

¹) [er eda, hdr.; ²) Skollavijk, hdr.

Graduale með seqventijs og annar grallare sæmelegur.
 pridie vondur j tvejmur bokum.

seqventiu skrár tvær ofullar.

lagasaungvabok sæmeleg og onnur vond.

Gudspiallabok með Pistlum per Anni circulum.

Collectarius vondur de Tempore og annar de sanctis.

Commune Missalis de sanctis.

Corporalius sæmelegur.

Yalltarar tvejr.

Himnarius vondur.

Ordo. martirilogium hvertveggja vondt.

Martini saga a Latinu og onnur a Norrænu.

Passiones Apostolorum.

Miracula beatæ virginis.

Dialogus.

omelia(e) Gregorij a tvejmur bokum.

sermones Augustijn.

saugur¹⁾ heilagra Manna a þremur bokum.

Processionale.

Historia Martinj á kvere vondt.

Handbok. Artidaskrá.

Jtem Aspiciensbækur tvær og enn flejre skrár Aungu
 nejtár.

lesbækur 7 de sanctis & de Tempore allar ofullar.

Þetta j Messuklædum.

Sið manna Messuklæde að öllu. fiðgur betre. enn þrenn
 liettare.

5 betre hoklar og 4 liettare.

Balldeskins kapur tvær.

pellskápur tvær og 5 kapur liettare.

þriu alltarissklædi betre og þriu liettare og þó öll slitenn.

ejtt brikkarklædi betra og tvö vond.

alltaressdukar jafnmarger Messuklædum.

blæiur tvær slitnar.

tvejr lectaradukar vonder.

Dalmadikur tvær.

hoklar tvejr. sloppar tvejr.

¹⁾ saungur, hdr.

dukur vondur yfer Martino.
 handklæde 2 liett.
 paxspiolld ij.
 sacrarium Munnlaug.
 vatnskietill.
 fontur med ummbunade vondum.
 lectarar fiorer.
 kirkiu kola.
 koparstikur 3. Jarnstikur 3 og hin fiorda stor.
 elldbere liettur. glodarkier.
 Almarium og Messufata hirdsla.
 kalejkar 5. aller lester utann ejrn.
 Corporalia 7 i fimm husum.
 propitiatorium og annad innann j lijted.
 silfurkross lijtell.
 skjriñ. Textar tvejr.
 krossar sex og hinn siounde med understóðum.
 Mariulijkneske.
 Marteins lijkneske og smalikneske priu og enn Mariu-
 lijkneske sliett pentad¹⁾.
 salltkall. baxturjarn.
 gluggar 5 og vóru 2 brotner.
 kluckur 5 i stople. siotta j kor og hin siounda bialla.
 Biarnfell 2 fanyt.
 kista stor jarnud hia sira Kara.
 5 alner lerefft.
 Corporalius.
 Merkisslitur.
 Paskablad.
 Jtem eodem Anno Eodemqve die Reiknadest so miked
 lausafie Greniadarstadar kirkiu.
 J firstu 40 asaudar kugillde.
 halfur fiorde tugur kua.
 68 giellðfiar kugillde.
 nijutijger og priu hundrud j vadmálum og virdinga[r]fie.
 Eru hier (til) 40 hundrada sem luktust j stadarspioll effter
 sira Biarna heitenn og 50 hundrada er sira Þorsteirn lukte j

¹⁾ peinad, hdr.

stadarspiöll og ej sijður 8 hundrada Jlag er þorsteirn leiste ur Andorstodum.

Og til mejre sannenda hier umm settum vier firrskrifader menn vor Jnnsigle fyrer þetta Inventarium. giort a Gren-iadarstodum 3 cal. Martij tvejmur árum sijdar enn firr seiger.

15.

29. Marts 1392.

i Ósló.

RÉTTARBÓT Margrétar drottningar Valdemarsdóttur, með samþykki rikisráðsins, um öreigavíg, um útleigðarverk, um bórdóm, um það ef maðr festir sér konu og veit þó að kona sín er á lífi, um sveinahald og um kaupskap.

Það er víst að þessi skipan hefir að réttu lagi aldrei gilt sem lög á Íslandi, en á 16. öld finnast rök til þess að Íslendingar hafa farið að taka hana inn í lagasöfn sín og síðan hafa þeir beinlínis farið að styðjast við hana, svo sem hún væri góð og gild lög, og í fjölda íslenzkra handrita finst hún allar götur ofan frá 16. öld á íslenzku. Eg hefi enda handleikið eintak af Jónsbókarútgáfunni frá 1707, þar sem kaflar úr þessari skipan voru ritaðir með samtíða hendi (c. 1707) á spassfum sem uppfylling Jónsbókar og vísað inn í textann. Af þessum rökum er skipanin tekin hér, því það getr verið gott að hafa hana við hendina, úr því að henni hefir verið blandað við íslenzka löggjöf um langa tíma, og er hún prentuð hér í tvennu lagi: **A** eftir frumritinu og **B** eins og hún kemr fram í íslenzkum handritum.

A.

Eftir frumritinn á skinni í Ríkisskjalasafni Dana N. S. 2den Afd. Fasc. II, 1. En til er réttarbótin í fjölda afskrípta frá 16. öld. Prentuð áðr í Suhms Historie of Danmark XIV, 566—69; Dipl. Norv. VI, 338.

Marghareta med gudz naadh Noregs oc Swerikis drothnengh ok Danmarks rettar ærfuingæ ok þæs fyrstinna Sændir ollum monnum þeim sem þetta bref sea ædar høyra q. g. ok sina.

Veer gerom ydar kunnikt at anno domini M^o. ccc^o. nonagesimo secundo a freadaghen nest firir kærslounnodagh skipadom veer oc gerdom med allu rikissens raade i Noreghe samþykkt at þeir lutir ok þaw maal sæm her æftir fylghia skulu swa vera sæm her æftir sæghir.

Fyrst vm æræighande værdhar slægbin sæm marghar skuldir aa at luka hwat þæt er i giöld sarabotar kaup vidhar-

skiptj barna fe ædhar adra lute þa skula giolden vændatzst till bota oc hans skulda lausnar en þo at gioldæn dømætzst oc metetzst ærfuingtonom. oc var þæt swa wtskyrt at likamer þæn sëm slæghin var attæ þæær skuldir af sik vinna meðhan æi var fee till þy skulu giolden sëm firir likama manzens lukas. vændas till botar hans oc skuldalausnar sëm fyrsæghir. En ef flæire ero skuldir en giolden till rækkia allar at luka. þa minke firir hworium sëm tala rænnar till.

Jtem hwarvæthna þær sëm men værda wtlæggher j kristnum rettæ þa skal fee þæs wtlæga skiptas till hælfningar mellum konongs oc biscops. Oc af þui at vond værk ero hittandæ oc myuklæikar ræfstar gefuar morghum taum till syndar þy var samþykt at hwar sëm gerer till wtlægghar j cristnum rette þa minkar þo æi rettar konongs þo at þæn man gangæ till scripta oc ifuirbota fyr en han værdhar lagdar ædar lystar wtlægghar þui at þæn er af sialfuum værkum vorden wtlægghar ok vare sik hwartwæggia vmbodzmadar at hwargen take godzet firir adrum. En ef nokor tækar þa læggi after till iamfnadhar. En ef madhar værdhar tækin vtan fridh konungsens þa ræfsi konongs vmbodzmadar honom æftir laghum.

Jtem hwat manne sëm afswær horkono ædhar þa adra kono sëm han i mæinbughum hafde oc gerer han þær j motæ æidhæ sinom þa sware þuiliko firir konongsdomenom sëm loghbook vattar vm mæinswære bædhæ vm sækt oc wtlæggh ok biscope swa mykit sëm kristinrettar vaattar vm vloghleggho samuero ok æidrof. En vil han fyr hafua fridh en loghbook vattar þa kaupe sik af kononge.

Jtem ef madar sæstir seer kono til æighnar kono ok byr með hænnæ vtan doom hæilagre kirkiu vitande at hans fæstar-kona þæn fyrre lifuir þa gerer han j þui wtlægghar værk. þa aa konongar ok biscopar fe hans alt ef han vil æi aflata sidhan dæmft er.

Jtem ængin hafue flæiræ herra swæina oc ængin skærdhæ mæira konongs læidhaugar en han ma með laghum.

Framlæidhes skula landkaup oc strandkaup allulæidhes æftir þy blifua sëm þaw fyrre veret hafua. Skal ok ængin kaupa ædar sælia j kaupstadum vtan a retto torghæ. mistroor oc konongs fowte nokon vm þæt þa skal þæn sëm mistrodhar

værdhar swæria þær firir siælfuar þridhi at han ækki j annan stadh kœypte en aa retto torghe ællæghar late samstundes fowtanom kaupet firir swa mykit sæm han þæt kœypte ok honom þarfoatzst þær af till konongs behof.

Þænnæ skipan skal standa till þæs er konongen komar till sinnæ ara oc her med er konongdomens rettar ængin ifuir-gefuen vtan skal vera vforsømadh wt j allan sin ret.

Ok alla þæssa fyrsagda lutj hafuum veer

Vinaldar med gudz naadh erkibiscopar j Niðaros.

Jacob j Bergwin.

Øystein j Oslo.

Sighurdar j Hamre ok

Halgæir j Færøyum. med samre naadh biscopar.

Gaute Eiriksson.

Jon Marteinsson.

Otte Romar.

Bendikt Niklesson.

Alfuar Haraldzson.

Ogmundhar Bærdhorsson.

Bryniulfuar Jonsson.

Jon Darraæ.

Hakon Stampe.

Jæppe Fastalsson.

Nicles Gallæ.

Finnar Gyurdzson ok

Hærlæikar Asulfsson

samþykt med fyrræmfde varæ kæræ frw drothnengh Marghræte j swa mata sæm fyrræghir. Oc þy sætium veer vaar jncighlæ med fyrræmfdre varræ kæræ drothnengh Marghrete jncighli firir þetta bref er gort var j Oslo a dæghi ok are sæm fyrræghir¹).

¹) Aptan á bréfinu stendr: «Jtem eet myn frwes stadga breff gifwet theim i Norghe vm there priuilegie. — Jtem eet stadhga breff som drotnyng Margrete giorthe met righesens radh j Norghe før æn myn herre konungen war komen til laghe aar.»

B.

AM. 345. Fol. bls. 169—170, skb. skr. c. 1570 (lögbók Einars Ísleifssonar á Reykjum). Gl. kgl. saml. 1159. Fol. bls. 517—518 á pappír skr. c. 1640 (bók höfuðsmannanna á Bessastöðum). Landsbókasafn 100. 4to bl. 79bfl., skr. c. 1700. Réttarbót þessi er til í fjölda íslenzkra handrita, sem hér eru ekki notað, þar á meðal í skinnbók í Stockholmi C 8. 4to (skr. c. 1608) og lögbók séra Sigurðar Jónssonar á Grenjadarstað í safni háskólans í Uppsölum í Svipjóð De la Gardie 9. 4to skr., c. 1587, sem og er skinnbók.

Riettar Bætur margrietar drottningar valldimars dotter
anno 1392.¹⁾

Skipadi²⁾ og giordi hogboriñ frv og forstiinna Drottning margrieta drottning³⁾ med gvdz nad noregs og sviarikis drottning med rikisins rad og samþyct ad þeir hlvtar og mal skvlv halldast vmm alldvr og æfi sem hier seiger.

Fýrst ef oreigi verður sleiginn sæ sem margar skullder æ ad lvka hvort sem erv manngiolld. sarabætur. kavpa vidskipti. barnafie edur adra hlvti. Þa skulu giolldin þav fyrir þa⁴⁾ koma. verndast til bota og hans skvlldevm til lavsnar og þo ad giolldiñ dæmist og metist erfingivm. Og var það svo utskirt ad likami⁵⁾ þess⁶⁾ sem sleiginn var [atti þær skvllder⁷⁾ af sier vinna medann ei var fie til þæ skvlv giolldiñ fyrir likama mannsins lvkt verndast til bota mannsins og skvlldalavsnar sem fyrr seiger. Ef⁸⁾ fleiri erv skvllder enn giolldiñ til hrockva avllvm ad lvka þa minkar fyrir hverivmm sem tala rennur til.

Jtem hvervetna þar⁹⁾ sem menn verda vtlæger j kristnumm rietti þa skal fie þess¹⁰⁾ vtlæga skiptast j helminga því ad miog lijtt refstvr giefur morgum¹¹⁾ tavn til sinda. Þvi var það samþiect ad hver sem [giorer til vtlegdar¹²⁾ j kristnum retti þa minkar ei riett kongsins þo sa madur gangi til skripta og yferbota ef hann vard utlægur edur lystur utlægur því hann er utlægur af [sins verkum sialfs¹³⁾ og vari sig hvortveggi vmmbodsmadur ad hvorgi taki fie¹⁴⁾ fyrir avdrvm. Enn ef

¹⁾ 44. 92, (1)345.; 1492, 1159. Riettarbot Margrietar Drottningar Waldemarsdottur 100, og setr á spássi: «Drottning Margrét deyði 1412, fædd 1353.» ²⁾ Anno 1392 skipadi, 100; ³⁾ sl. 1169; ⁴⁾ hann 1159; ⁵⁾ likann 345; ⁶⁾ hins 1159; ⁷⁾ [skyldi þær skullder giallda edur 1159; ⁸⁾ Enn ef 1159; ⁹⁾ sl. 1159; ¹⁰⁾ hins 1159; ¹¹⁾ sl. 1159; ¹²⁾ [giorist vtlægur 1159; ¹³⁾ [sialfs sijns verkum 1159; ¹⁴⁾ gots 1159.

nockur tekur leggi aptvr til jafnadar. Enn ef madur verður tekinn vtann frid kongs þa refsí kongs vmmboðsmadur honum eptir laggv.

Jtem hvað man sem af sver sier horkonv edur þa adra konv sem hann j meinbugi¹⁾ hafði og giori²⁾ hann j moti eidi sijnv. þa svari slijkv fyrir kongdominvm sem lagvbok vottar bæði sekt og vtlegð og biskupinum svo mijkid sem kristinn riettv vottar. Sama er og eidrof. Enn ef hann vill bafa frid sem lagvbok vottar þa kavpi sig j frid³⁾ af kongdominvm.

Jtem ef madur fester sier konv til eignar konv og byr med henni vtann domi⁴⁾ heilagar kirkiu vitandi ad hans festarkona sv hin firri lifer. þa giorer hann vtlegdarverk og eigi kongvr og biskup allt goss hans til helminga ef hann vill ei aptur venda⁵⁾ þa dæmt er.⁶⁾

16.

2. Mai 1395. i Vik [i Sæmundarhlið].

ÓLAFR Sigurðsson gefr Benedikt bónda Brynjólfssyni til fullrar eignar með handsölum þá reka parta, sem Ólafr átti fyrir norðan Öxnadalshéiði og þriðjung í Látrajörðu.

MSteph. 27. 4to bls. 222, Svartskinna, með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar, skr. c. 1730.

Ollum monnum sem þetta bref sea edur heyra senda Eijrekr Prestur Oddason. Þorgeir Sigurðsson. Arne Petursson. Þorfinnur brandsson. onundur Biarnarson. Jon Þorsteinsson og Einar [. kvediu guds og sina kunnigt giorandi ad⁷⁾ þridiudag næstan fyrir Jonsmesso Baptistæ a Eyrinum firir nedan Hieradzdal vórum vier i hia. säum og hejrdum & ad

¹⁾ meinleikum 1159; ²⁾ giorer 1159; ³⁾ aptur, b. v. 1159; ⁴⁾ dom 1159; ⁵⁾ sl. 1159; ⁶⁾ Hér kemr í handr. 345 sem áframhald, en nokkru síðar í 1159 (bls. 530):

R. B.

það barn er ei alid til arfs er madur a vid þeirri konv er hann fester ad sinne konv lifandi ef þav erv ei laggliga skilin. hann æ a hvorugri riett medann hann breiter suo.

⁷⁾ [vantar í hdr., og lítr út fyrir, að hlaupið hafi verið yfir eina línu í afskriptinni.

Olafur Sigurdsson gaf Benedicht bonda Briniolfssyne til fullrar eignar med handsöllum alla þa reka parta sem nefndur Olafur atti fyrir nordan Oxadalzheyde. og þridiung i latra Jordu. effter (þvi) sem hann vard fremst eigandi ad. effter þvi sem þesse Rekaskrá vottar sem hier er medbundin.¹⁾ ad fra teknum þeim þridiungi ur halfum Gunnolfsár Reka. sem hann hafdi áður sellt Þorstejn þvart.

Og til sannenda hier umm setium vær fyrnefnder menn vor Jnnsigle fyrir þetta bref giort i vijk sunnudaginn nærstann effter Tveggia Postula messo Philippi og Jacobi þa er lidid var fra hingadburd vorz herra Jesu Christi M. ccc. Lxxx og v ár.

17—300.

1397.

MÁLDAGAR Vilchins biskups fyrir kirkjum í Skálholtsbiskupsdæmi (Vilchinsmáldagi, Vilchinsbók).

Máldagar þeir, sem kendir eru við Vilchin biskup, eru hið elzta alsherjar safn af máldögum fyrir Skálholtsbiskupsdæmi, er nú er til. Þótt mart sé enn til af einstökum máldögum, eru hinar eldri máldagabæk allar glataðar, nema ágrip það úr máldagabók Oddgeirs biskups (1366—81), sem prentað er í II. bindi Fornbréfasafnsins bls 215—235 eftir því, sem Oddr biskup Einarsson lét rita upp 1607 eftir máldagabók, sem hann fékk léða 1606 frá Hitardal. Máldagabók Michaels biskups, sem gerð hefir verið um 1385—1388, fórst á dögum Ögmundar biskups, þegar Skálholtskirkja brann 1526 (sbr. Fornbréfasafn II, 676; Biskupas. II, 266—67; Esp. Árb. III, 84), og það sem þá var eftir af fornum máldagabókum í Skálholti fórst gjörsamlega í stadarbruninum í Skálholti 1630 á dögum Odds biskups, nema nokkur örmul af máldagabók Stepháns biskup Jónssonar. Vita menn með vissu að til voru enn í Skálholti 1612 og 1615 «tvö afgömul máldagakver lítill og «máldagaskræða stór» (Fornleifafélagsárþók 1886 bls. 65), auk þess sem getið er um máldagabók Jóns biskups Haldórssonar frá 1326 (Fornbréfasafn II, 676). Í Skálholtsbrenninni 1630 fórst og frumritið að máldagabók Gísla biskups Jónssonar frá 1575—79 og frumritið að sjálfri Vilchinsbók. Hennar er getið þar 1612 og 1615 «í spjöldum með einum spenli» (Fornleifafélagsárþ. 1886 bls. 65), en nú er svo um hana eins og nær hreint alla þa máldaga úr Skálholts biskupsdæmi, sem til eru fyrir þann tíma, að hún er nú einungis til í afskriptum,

¹⁾ Sbr. Dipl. Isl. III, 385 og 386.

er stafa frá afskrípt, er Oddr biskup var búinn að láta gera af henni áðr en frumritið brann.¹⁾ Allar þessar afskríptir, sem nú eru til af Vilchinsbók í heild, og eru þær margar, eru með einu marki brendar, en það er því, að þær eru allar gerðar hver eptir annari, og stafa allar frá að eins einni afskrípt, sem gerð hefir verið eptir frumritinu, svo að það, sem þeim ber á milli, er að eins afskríptamunur, sem kemr ýmist af skeytingarleysi afskrifaranna, mislesningu eða því, að þeir hafa ætlað að lagfæra það, sem þeim virtist rangt. Því, sem ein afskríptin hefir blaupið yfir í frumritinu, sleppa þær allar venjulega. Í Kirkjubæjarklaustrsmáldaga (CCXCVII) sleppa t. a. m. Vilchinsbækrnar orðunum: «item iiij gradualia . . . per anni circulum». En í máldagabókinni AM. 263. Fol., sem skrifuð er 1598, eru margar sjálfstæðar afskríptir úr Vilchinsbók eptir frumritinu, og þar á meðal afskrípt af þessum máldaga, og húa ein hefir þessa klausu, sem hinar fella niðr. Þar með lesa allar Vilchinsbækrnar í sama máldaga «af Dálki» í staðinn fyrir «af Dalbæ», sem rétt er og stendr í 263 einni. Út úr þessari villu «af Dálki» hafa menn svo smíðað þá getgátu, að til hafi verið bær í Skjaldbreið á Síðu, sem Dálkr hefði heitið (Eldrit séra Jóns Steingrímssonar). Vilchinsmáldaga afskríptirnar eru hver annari svo líkar, að þegar búið er að bera saman nokkrar þeirra helztu, þá er búið að bera þær saman allar, því eingin tekur annari verulega fram; aptr eru aðrar til lakari og fullar af afbökunum og ánákvæmni og er því samanburður við þær einungis til að villa. Afskrípt sú sem Oddr biskup lét gera af Vilchinsbók eptir frumritinu var «handskrípuð» (þ. e. undirskrifuð til staðfestingar) af honum og Gísla

¹⁾ Oddr biskup hafði sent séra Sveini Simonarsyni í Holti í Önundarfirði 1596 afskrípt af Vilchinsmáldaga, og getr Árni Magnússon hennar við eitt af skinnblöðum þeim, sem nú eru í safni hans 238. Fol. á þessa leið: «Þesse blöð voru utan um Vilkinsmaldagabok er Snæbiörn Pálsson liedi mier 1710. tok eg þau þar utan af, og liet annad í stadenn. Vilkinsmaldaga þessa hafde herra Oddur Einarsson biskup sent Sira Sveine Simonarsyne 1596 (sem aptan á þá var ritad med hendi sialfs herra Oddz). Sidan hafde þá eignast Are Magnusson, sem siã var framan á þeim. Sidan hafde þá ätt Sira Jon Jonsson i Hollte sem og var af qverenu ad siã. Snæbiörn hefur þá feinged med konu sinne, enn hvad leinge þetta pergament hafe þeim fylgt, er ovist. Enn firir laungu voru þeir innfester. Þo (so sem mier virdist) epter það þeir hafa komed ä Vestfiordu, því i sama volumine var meira af Sira Sveins Simonarsonar chartequm». Árni virdist hafa skilað bókinni aptr. Það er mjög líklegt, að afskrípt séra Jóns Arasonar í Vatnsfirði frá 1655, sem nú er í JSig. 147. 4to sé gerð eptir þessari bók séra Sveins. Jón Sigurðsson hefir og ætlað, að handrit hans 377. 4to með hendi séra Magnúsar sonar Snæbjarnar Pálssonar, sé og gert eptir þessari bók, og er það mjög sennilegt.

biskupi Oddssyni, og var hún enn í Skálholti 1643, en nú er hún ekki til, og eingin er afskrift nú eldri til af bókinni í heild en frá dögum Brynjólfs biskups og því á aðra hönd eða leingra frá frumritinu, og nær allar stafa þær afskriftir, sem nokkurs er um vert, frá Brynjólfi biskupi, og skal eg nú gera nokkra grein fyrir handritum af máldegasafni þessu.

I. Handritið AM. 260. Fol., sem er afskrift af Vilchinsbók á pappír ritað um 1640 á að gizka, af séra Jóni Erlendssyni í Villingaholti fyrir Brynjólf biskup Sveinsson, er höfð að grundvelli útgáfu þessarar, en við þessa afskrift eru borin saman þessi handrit og eptir þeim teknar ýmsar leiðréttingar og orðamunur:

II. AM. 259. Fol., afskrift af Vilchinsbók gerð um sama leyti og sú næsta hér á undan fyrir Brynjólf biskup Sveinsson, og er með hendi séra Jóns í Villingaholti.

III. AM. 256. 4to afskrift af Vilchinsbók á skinni gerð 1640 fyrir Brynjólf biskup; aptan af þessari afskrift vantar mikið og hættr hún miðja vega í Gufudalsmáldaga (CLXXXII). Afskrift sú sem hér er af Bakkamáldaga í Hrutafirði (CXLVII). Kálfanesmáldaga (CLI) og Snjófjallamáldaga er staðfest 28. Febrúar 1640 í Skálholti af Jóni presti Dadasyni, Þórði presti Guðmundssyni og Hákon Ormssyni, og segjast þeir ýmist fara eptir „gömlu Vilchinsbók“, „gamalli máldegabók“, eða að sé „borið saman við Vilchinsbók Hitardalskirkju“.

IV. Landsbókasafn 350. 4to, sem er afskrift af Vilchins og Gíslamáldaga með hendi séra Bjarna Gizurarsonar í Þingmúla 1643, þá biskupsskrifara, og er afskriftin gerð fyrir Brynjólf biskup. Bók þessi er komin til safnsins frá frú Herðisi Benediktseu í Reykjavík ásamt öðrum handritum Brynjólfs Benediktseu manns hennar. Aptan við þessa afskrift Vilchinsbókar stendr svo látandi staðfesting með eiginhandar nöfnum þeirra, er undir rita:

„Anno 1643. 26. Junij. Samanlesid og samhlioda giort vid Vilchins máldegabok sem i Skálahollitti er handskriftuð af herra Oddi Einarssyne og herra Gijsla Oddssyne til vitnis vorar eigin hendur.

Brynolfus Svenonius
Scalholtinus mppa

Finnus Jonas
Studiosus mppa

Hallus Arnerus past.
Templi Cath. m. ppa

Biörn Þorvalldsson
Byskups s(má) sueirn e h.

Petrus Gissurius schol. cath.
colleg. m. ppa

Gunnar Magnusson.
Biarne Gissursson
biskupz skriffare e h..

Þetta er því sú eina afskrift, sem til er staðfest eptir staðfestri afskrift af frumritinu.

V. Skjalasafn biskupsdæmisins á Íslandi 2. 4to, mest megnis ritað á 17. öld. Á þessari bók, sem bundin er af Páli stúdent Pálssyni, er þetta:

1. Vilchinsbók með góðri settri hendi frá 17. öld (nema tvö fyrstu blöðin, sem eru skrifuð á öndverðri 19. öld með góðri hendi; gömlu blöðin hafa verið dottin sundr af fúa). Afskript þessi er óstadfest og í aungu betri en hinar aðrar skárri afskriftir máldagabókarinnar. Aptan við máldagabókina eru hér tveir vitnisburðir:

- a) Vitnisburður Ögmundar Jónssonar um reka Skálholtskirkju með norðausturströndum. Svalbarði í þistilfirði 20. Júní 1614.
- b) Vitnisburður Magnúsar Óblauðssonar um sama. Eyðölum 10. Júní 1597.

2. Gísla máldagi með fljótaskriptar hendi, og virðist afskriftin gerð í Skálholti 1685 á dögum Þórðar biskups Þorlákssonar. Aptan við Sunnlendingafjórðung er hér með yngri hendi:

- a) Tveir vitnisburðir frá 1716 um reka Skálholtskirkju á Langanessströndum.
- b) Brautarholtsmáldagi (ártalslaus).
- c) Brautarholtsmáldagi 1692.

Aptan við máldagabókina sjálfa:

- d) Michaelsmáldagi fyrir Hofskirkju í Örnefnum frá 1387 (Dipl. Isl. III, 345).
- e) Bréf Magnúsar biskups Eyjólfsssonar um Hof frá 1482 í ódagsettu transskripti, og það transskript transskriberað á Eiðum í Útmanasveit 16. Aug. 1585, og eun apr í Oddgeirshólum 8. Júní 1652, og enn að síðustu í Skálholti 25. Febr. 1752 af Einari skólameistara Jónssyni, sem segist færa þetta inn í bók eptir lausum blöðum frá séra Benedikt Jónssyni í Bjarnanesi, og hafi Jón biskup Árnason skipað sér það fyrrum.

3. Registr yfir prestagarða í Skálholtsstípti 1583, með sömu hendi og Gísla máldagi (bl. 113—140).

4. Máldagar eptir bréfabók Sigurðar lögmanns Jónssonar, bl. 141—145.

5. Registr og reikningar kirknauna í Skálholtsstípti 1685, Þórðar biskups Þorlákssonar. "Skálhollte d. 8. Septembris Anno 1685." Alls. 223 máldagar.

6. Registr yfir bókina. Þetta handrit er nefnt hér Bp í orðanum. Í erindisbréfi biskupauna 1. Júlí 1746 § 16 mun sérstaklega miðað við þessa afskrift, þar sem Vilchinsmáldagi er löggiltur sem áreiðanlegt sönnunarskjal fyrir eignum kirkna í Skálholtsbiskupsdæmi.

VI. Safn Jóns Sigurðssonar 147. 4to, sem hefir inni að halda Vilchins og Gísla máldaga ásanit synodalia 1561—1647 með hendi séra Jóns Arasonar í Vatnsfirði 1655. Afskrift þessi er nokkuð víða raung, en leiðréttir þó sumt. Hún mun vera gerð eptir afskrift þeirri, er Oddr biskup sendi séra Sveini Símonarsyni 1596.

VII. Bók í 4to með hendi Þórðar Jónssonar 1665, þess er mest skrifaði fyrir Magnús Jónsson digra í Vigr. Léði mér hana 29. Nóv. 1892 Björn kaupmaðr Sigurðsson í Flatey. Var þar á:

Vilchinsmáldagi, bls. 1—374.

Gísla máldagi (Vestfirðingafjórðungr) bls. 375—476. Aptan við Vilchins máldaga var þetta ritað:

«Skrifað og Endað að Lætrum við Miofnið Anno Salutis 1665 þann 21. februaríj, með mesta Hast á 14 dögum melle annara verka. Bíðjande alla goda menn að Leidrietta og Lesa í máled misstöfun og ivöntun hvar hun kann að vera, Befalande fromann lesara Gude, Vale,
Thordur Jonsson.»

Þetta handrit er kallað Látrabók eða Látrab. eða Látr. í orðamun. Afskript þessi kynni og að stafa frá Vilchinsbók séra Sveins Símonarsonar.

VIII. Handrit, sem Dr. Björn Magnússon Ólsen í Reykjavík á, er haft hér og hvar til samanburðar. Er það í 4to og ritað með góðri og gerðarlegri hendi um miðja 17. öld. Á því er Vilchins og Gísla máldagi og eru afskriptirnar af báðum af betra tagi. Aptan við Gísla máldaga stendr þar með annari en ekki miklu yngri hendi:

«Anno 1643 27 Junij: samanlesid og samhlioda giort við visitatiubok herra Gijsla Jonssonar sem í Skálaholtti er handskriftud af herra Oddi Einarssijne og herra Gísla Oddsiñe till vitniss vorar eigin hendir Skalaholtti ut supra

Brýnolfur(!) Suenonius
Scalholt.

Hallur Arnerus past:
Templi cath.

Petrus Gissurius scol.
Cathed. colleg.

Finnus Jonas
S. Theolog. Stud.

Biörn torvaldsson
bishop S. Sueiu

Biarne Gissursson
bishops Shriffare og

Gunnar Magnusson.»

Ekkert af þessum nöfnum er hér með eiginhöndum þeirra, er undirskrifa, enda er þessi klausa öll einungis ónákvæm afskript af staðfestingunni aptan við Gísla máldaga í Landsbókasafni 350. 4to. Framan á handriti Dr. Björns stendr: «E libris R. M. Olsonii 1850».

IX. AM. 263. Fol. máldagabók skrifuð fyrir Odd biskup Einarsson 1598. Á þeirri bók er meðal annars, eins og fyrr var getið, mart af máldögum úr Vilchinsbók, og hafa þessar afskriptir það til mætis sér, að þær eru gerðar beint eptir frumriti Vilchinsbókar meðan það enn var til; eru þær og sumstaðar réttari en aðrar afskriptir. Þær hafa allar verið bornar nákvæmlega saman við það, sem hér er nú prentað, og sumstaðar prentað eptir þeim. Á bókinni eru þessir Vilchinsmáldagar, og er venjulega «Vilchinsmaldage» haft að fyrirsögn í handritinu við þá máldaga, sem úr Vilchinsbók eru teknir:

1. Möðrudalur bls. 1.	49. Hólmur 61.
2. Skeggjastaðir bls. 2.	50. Bíasker 61.
3. Refstaðir 2.	51. Vegar 61.
4. Gröf (í Árnessýslu) 49.	52. Galmatjörn 61.
5. Miðfell 49.	53. Vatnsleysa 62.
6. Langholt 49.	54. Njarðvík 62.
7. Einiholt 50.	55. Bessastaðir 62.
8. Þrándarholt 50.	56. Hólmur 63.
9. Reykir 50.	57. Varmá 63.
10. Hjálmbolt 50.	58. Reykir 63.
11. Skálmbolt 50.	59. Þerney 63.
12. Oddgeirshólar 50.	60. Hof 63.
13. Sandvík 50.	61. Mýdalur 63.
14. Hæringstaðir 51.	62. Eyjar 63.
15. Gegnishólar 51.	63. Hvammur 63.
16. Egilsstaðir 52.	64. Ingunarstaðir 64.
17. Kolsholt 52.	65. Varmilækr 69.
18. Efri Brú 52.	66. Kroppur 69.
19. Langarvatn 52.	67. Skáney 69.
20. Apavatn 52.	68. Skarð 69.
21. Árbær 52.	69. Lækr 69.
22. Ferja 52.	70. Heynes 69.
23. Auðsholt 52.	71. Hólmur ytri 69.
24. Torfastaðir 52.	72. Sygnaskarð 69.
25. Bilzfell 52.	73. Hítarney 73.
26. Öndverðsnes 53.	74. Saxahvoll 73.
27. Vaðnes 53.	75. Öndverðareyri 73.
28. Gnúpar 53.	76. Þykkvískógr 73.
29. Breiðabólstaðir (í Ölfusi) 53.	77. Miðhlíð 79.
30. Nes í Selvogi 53.	78. Kirkjuból 79.
31. Ölfusvatn 55.	79. Kálfaney 79.
32. Hamrar 57.	80. Kirkjubæjarklaustur 86.
33. Vetleifsholt 57.	81. Flaga (í Skaptárt.) 93.
34. Hvammur á Landi 57.	82. Hlíð (í Skaptárt.) 93.
35. Fellsmúli 57.	83. Hrífunes 93.
36. Flagbjarnarholt 57.	84. Ytri Ásar 93.
37. Lúnansholt 57.	85. Holt á Síðu 93.
38. Hlíðarendi 58.	86. Hraunsmúli 93.
39. Þorvarðsstaðir 58.	87. Breiðibólstaðir (á Síðu) 93.
40. Lambey 58.	88. Keldugnúpur 93.
41. Ey 58.	89. Reynivellir 93.
42. Fiðholt (Maríukirkja) 58.	90. Borgarhöfn 93.
43. Fiðholt (Stephanuskirkja) 58.	91. Geithellur 97.
44. Kirkjulækr 58.	92. Bessastaðir 97.
45. Hof 59.	93. Arneiðarstaðir 97.
46. Kirkjubær (á Rangárv.) 59.	94. Víðivellir 97.
47. Snjallzhöfði 59.	95. Krossavík 97.
48. Kirkjuból (syðra) 61.	96. Torfastaðir 97.

97. Bustarfell 97.	101. Þórarinsstaðir 98.
98. Fossvellir 98.	102. Sómastaðir 98.
99. Ketilsstaðir 98.	103. Helgafellsklaustr 101-103.
100. Kórekstaðir 98.	104. Viðeyjarklaustr 105-106.

X. Safn Jóns Sigurðssonar 143. 4to bls. 281—286. Þar er ágrípur ýmsra máldaga úr Vilchinsbók, meðan frumrit hennar enn var til, með hendi Odds biskups ritað um 1600. Kallar hann það „Registur vpa halfkirkna eignar j Skalholtztstikkti epter gömlu máldögnum“. Er það hér alt haft til samanburðar.

XI. AM. 59. 8vo bls. 165—182. Þar er ágrípur af 22 máldögum úr Vilchinsbók, meðan frumrit hennar enn var til, með hendi Hallsteins Jónssonar 1593 og er gert fyrir Odd biskup Einarsson, en máldagarnir eru þessir:

1. Staðr í Grindavík 169—71.	12. Útskálar 177 (úr Hvalsnesmáldaga, Dipl. Isl. III, 206).
2. Krýsivík 171—72.	13. Galmatjörn 178.
3. Strönd í Selvogi 173 (sbr. Dipl. Isl. III. 180).	14. Bessastaðir 178.
4. Arnarbæli 173.	15. Garðar 178.
5. Reykir 173—74.	16. Seltjarnarnes 178—179.
6. Hjalli 174.	17. Elugey 179 (sbr. Dipl. Isl. III, 281).
7. Þorlákshöfn (eyða) 174—75.	18. Viðey 179—81.
8. Kaldaðarnes 175—76.	19. Laugarnes 181.
9. Vogr 176.	20. Varmá 182.
10. Hvalsnes 177 (sbr. Dipl. Isl. III, 206).	21. Reykir 182.
11. Kirkjuból 177.	22. Þerney 182.

Hafa þessir útdrættir verið hafðir hér til samanburðar.

XII. Afskriftir (transscripta) bæði á skinni og pappír af einstökum máldögum, sem gerðar hafa verið eptir frumriti Vilchinsbókar áðr en það braunn, og er þeirra getið sérstaklega við hvern máldaga. Er stundum prentað hér eptir slíkum afskriftum, þar sem þær voru til.

Auk þessara handrita og afskrifta, er nú hefir verið getið um og hér er notað, eru til allmargar aðrar afskriftir af Vilchinsbók, einkum frá seinni tímum, allar mjög misjafnar að gæðum, og skal eg nú geta um það helzta af því tagi, sem fyrir mér hefir orðið.

AM. 910. 4to er brot úr Vilchinsbók frá c. 1750, að eingu liði. Gl. kgl. Saml. 1282. Fol. í Kongsbókasafni í Kaupmannahöfn er afskrift frá c. 1770—80 af Vilchinsbók, gerð eptir AM. 259. Fol. og er því alveg ónýtt.

ÍBfól. Kh. 59. 4to er brot úr Vilchinsbók allmikið, ritað c. 1750 eða nokkru fyrri, til lítilla brögða.

Landsbókasafn 104. 4to hefir inni að halda afskrift af Vilchins og Gísla máldaga, og er hún gerð seint á 18 öld; er hún með Dipl. Isl. IV. B.

registri eptir Steingrím biskup, sem hefir átt bókina. Bók þessi kallast «Klerkatittu», og hefir Finn Magnússon ritað framan á hana:

«Þessa Klerkatittu í lausri ræðu á prófastr herra Steingrím Jónsson með öllum rétti: Vitnar að Odda þann 18da Julii 1816.

F. Magnússon.»

En þetta ritar Steingrím biskup framan á bókina:

«Séra Ólafr Einarsson prófastr í Múlaþingi skrifaði út úr mál-dagabókum í Skálholti máldaga kirkna í Múlaþingi¹⁾ árum áðr en herhergin brunnu Anno 1630.

Eptir eiginhendi séra Jóns Haldórssonar.

St.*

Landsbókasafn 105. 4to hefir inni að halda ágrip úr Vilchins og Gísla máldaga, gert hér um bil 1750—60, og er það alveg ónýtt. Þar með eru afskriftir af nokkrum rekaskjölum Skálholtsstóls, mest eptir frumritum í Biskupskjalasafni.

Landsbókasafn 332. 4to hefir inni að halda afskrift af Vilchins og Gísla máldaga; er sú afskrift gerð snemma á 19. öld og virðist stafa frá afskrift séra Jóns Arasonar í Vatnsfirði (JSig. 147. 4to); hefir séra Ásmundr Jónsson í Odda átt þetta handrit og er það komið frá erfingjum hans gegnum Pál málfærslumann Melsteð til Landsbókasafnsins. Það er ekki til mikils.

Í safni Jóns Sigurðssonar 146. 4to er afskrift af Vilchinsmáldaga og nokkrum hluta Gísla máldaga, gerð seint á 18. öld. Á handritið skrifar Jón Sigurðsson: «Frá séra Guðmundi E. Johnsen í Arnarbæli ^{10/11} 69; hefir verið eign séra Jóns í Möðrufelli». Á því er ekki mikið að græða.

Í Jóns safni Sig. 148. 4to er enn afskrift af Vilchins og Gísla máldaga frá 1673, rituð af Þórði Jónssyni á Strandseljum hinum sama, er skrifað hefir Látrabók 1665, sem áðr er getið, að hér sé höfð til samanburðar.

Í JSig. 377. 4to er ennfremr «Wilchinsmáldagi ritaðr að mestu með hendi Magnúsar Snæbjarnarsonar prófests í Ísafjardarsýslu» eptir því, sem Jón Sigurðsson segir, og ætlar hann það handrit stafi frá afskrift þeirri, sem Oddr biskup sendi séra Sveini Símonarsyni 1596. Séra Magnús dó 1783. Þessa afskrift, sem ekki er góð, rangfærir mart og bleypr stundum yfir heila máldaga, hefir Jón Sigurðsson horið saman við Nr. 2. 4to í Biskupskjalasafni og Nr. 350. 4to í Landshókasafni meðan það enn var í eigu frú Herðisar Benediktzen; þar með hefir Jón og ritað nokkurar athugasemdir við handritið.

JSig. 413. 4to er afskrift, ekki stafrétt, er Jón Sigurðsson hefir látið gera eptir AM. 260. Fol. og ætlað að nota við útgáfu máldagans.

¹⁾ eyða fyrir tölunni.

Við útgáfu þá, sem hér birtist, er eins og fyrr var getið, haft að undirstöðu handritið Nr. 260. Fol. í safni Arna Magnússonar, en orðamunur við það allr sá, er máli skipti, tilfærðr eptir þeim handritum, sem borin hafa verið saman við það og nefnd eru hér ádr; er og leiðrétt eptir þeim það, er þan sýndust hafa réttara. Rit-hætti þessa handrits er og haldið nokkurn veginn svo sem þörf er á, þar sem ekki er prentað eptir öðru, og er hann þó miklu líkari því sem tíðkadist á 17. öld heldr en um 1400. Aðgreining-armerkjum handritsins er að eins fylgt þar sem þau mátti til sanns vegar færa; annars er þeim ekki gefinn gaumur, heldr sett máls-greinamerki þar sem þurfa þótti til þess að gera skilning máldag-anna sem auðveldasta. Eg hefi og sett máldagatal við hvern mál-daga niðrómverskum tölum, eius og gert er við útgáfunar í safni þessu af Auðunarmáldaga, máldaga Jóns skalla og máldaga Pétrs biskups Nikulássonar.

Þótt máldagasafn það, sem fer hér á eptir, sé kent við Vilchin biskup og hann hafi látið rita þessa máldaga alla á eina bók 1397, er því þó aungvan veginn svo varið, að hann hafi sjálf sett alla þá máldaga frá stofni, er hann hefir látið rita á bókina, heldr hefir hann látið færa inn í hana máldaga hinna fyrri biskupa suma óbreytta og með litlum eða aungnum viðbótum, suma uokkuð aukna og suma margaukna, og bætt þá sjálf við því, sem framar var að greina um hans daga. Sumt er jafnvel svo fornt í bókinni, að það er frá hér um bil 1186, svo sem kaffi úr Helgafellsnámaldaga (cxcix, Dipl. Isl. I, 69), eða að heimfæra verðr til tímanna kringum 1200, eins og ferjumáldagann á Ölfusá (xxvii; Dipl. Isl. I, 86) og fyrra hluta Bessastadamáldaga í Fljótsdal (ccLiv, Dipl. Isl. I, 92). Annað er nokkru yngra, og þó fornt, svo sem frá dögum Stada-Árna, Árna biskups Helgasonar, og mart í máldögum þess-um stafar frá Jóni biskupi Haldórssyni, Gyrð biskupi, Þórarni biskupi og Oddgeiri biskupi, en langmest virðist vera stuðzt við máldagabók Oddgeirs og Michaels biskups. Það kemr svo opt fyrir hér í bókinni: „Kirkjan á auk þess, sem skrifað er í máldaga herra Michels“ eða því um líkt, að það sýnist nær deginum ljósara, að Vilchin biskup hafi beinlínis látið skrifa upp máldagabók Michaels biskups og lagt hana til grundvallar fyrir sinni bók, að minsta kosti um Árness og Rangárþing¹⁾, og aukid svo aptan við máldagana, og mun það vera hvorttveggja, að hinir fornu máldagar sé komnir inn í Vilchinsbók gegnum bók Michaels, og að Vilchin hafi sjálf látið innfæra í bók sína máldaga beint úr söfnum fyrri biskupanna, því hann nefnir forna máldaga er hann byggir á, t. a. m. á Torfastöðum (xvii), á Breiðabólstað (Lxi) og víðar. Ýms forn skjöl hafa og verið færð inn í bókina. En hins vegar er mart í Vilchinsbók, sem er yngra en frá hans dögum, því biskuparnir eptir hans daga hafa látið rita

¹⁾ Í Rangár og Árness þingi eru yfir 30 máldagar hjá Vilchini. bygðir á máldögum Michaels biskups.

mart inn í bókina til aukningar máldöggunum; sumt af því er erfið um að segja, hvaðan stafar, þótt andsfútt virðist að yngra sé en Vilchins tíð. Annað getr maðr með vissu deilt og stafar sumt af því frá Jóni biskupi Gerrekssyni, Goðsvin biskupi, Gottskálki Hóla-biskupi Kænekssyni, Sveini biskupi, Stepháni biskupi, Ögmundi biskupi og enda frá dögum Marteins biskups. Öllu slíku, bæði eldra og yngra, sem hægt hefir verið að marka bás, hefir verið kipt út og fært til þess tíma, sem það átti heima á eða virtist eiga að heimfærast til, en vandlega er þess getið hér í bókinni hvervetna, hvar þess sé að leita, sé það prentað, eða verði að leita, ef það er yngra og enn óprentað.

Um Vilchin biskup er þess að geta, að hann er sagðr danskur að kyni, og segir Lögmannsannáll að hann hafi vígzt í Róm 1391 til biskups í Skálholt, þegar Michael biskup sagði af sér, en ekki kom hann út fyrri 1394, og reið þá í visitafu vestr um land, og sagt er, að hann hafi vísitarað á hverju ári (sbr. F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 134); aðra vísitafuna gerði hann 1395; 1396 og 1397 reið hann yfir Austfjörðu. Við bréfagerðir kemr hann lítið á Íslandi aðrar en máldaga, og er þar einna helst að geta skipanar hans frá 27. Júní 1396 (Dipl. Isl. III, 512). Árið 1400 eða 1401 hefir hann farið utan, því 27. Aug. 1401 er hans getið í Helsingja-borg (Dipl. Isl. III, 559), en 1403 kom hann út aptr, og kemr hann síðast við bréfagerðir 1. Apríl 1405 (Dipl. Isl. III, 577); fór hann utan hið sama sumar í Hvalfirði með Birni Jórsalafara, og andaðist um haustið í Björgvin. Þótti hann hafa verið einn hinn merkilegasti og gagnlegasti maðr. Máldagabók hans er og, þótt þar ægi saman bæði fornu og tiltölulega nýju, stórmerkileg í alla staði, og er eiginlega það eina, sem menn altaf verða að flýja til, þegar rannsaka á aldr alls þess aragrúa af öðrum lausamáldögum frá fyrri tímum, sem til eru úr Skálholtsbiskupsdæmi.

Í safni þessu hefir hér opt áðr verið getið um máldagabók, sem til hafi verið í Hítardal á 16. öld og fram á 17. öld, og er mest frá henni sagt í III. bindi Fornbréfasafnsins bls. 214—235. Bókar þessarar er fyrst getið í Bessastaðabók (AM. 238. 4to), sem er rituð að miklu leyti um 1580 af Vigfúsi sýslumanni Jónssyni á Kalastöðum. Ritar hann inn í sína bók ýmsa máldaga og getr þess við suma þeirra, að þeir sé teknir eptir «Hítardalsmáldagabók» (sbr. Saurbæjarmáldaga á Kjalarnesi, Dipl. Isl. III, 287). 1606 fékk Oddr biskup þessa máldagabók frá Hítardal léða og lét 1607 rita upp það, sem Vilchinsbók og henni bar á milli og þar með marga máldaga, sem Hítardalsbók hafði framar en Vilchinsbók og enda smt, sem var máð af hjá Vilchni, svo sem Hofstaðamáldaga í Miklaholtshrepp (Dipl. III, 250). Fyrir öllu þessu er gerð grein á áðr nefndum stað hér í Fornbréfasafninu (III, 214—235), þar sem afskrípt sú, er Oddr biskup lét gera, er prentuð. Það, sem menn vita síðast til þessarar Hítardals máldagabókar að segja, er það, að hún er enn til 1640, þótt lasin væri hún orðin þá fyrir nær 40 árum, þegar Oddr biskup hafði hana 1606—1607. Er

hún þá 1640 enu í Skálholti, því þá er þar borinn saman við hana Bakkamáldagi í Hrútafirði (AM. 256. 4to; hér: exLvm), og segja Skálhytlingar svo: „Borið saman við gamla Vilchinsbók Hítardalskirkju og er ej greinarmunur að ridum“. Er á því auðséð það, að Skálhytlingar (Brynjólfur biskup) hafa baldið, að þessi Hítardalsbók væri máldagabók Vilchins biskups, og er það að nokkru leyti rétt, því að bæði við Galmanstungumáldaga (Fornbréfas. III, 224) og Bjarnarhafnarmáldaga (Fornbr. III, 226) er það tekið skýlaust fram í Hítardalsbók, að þeir sé settir í vísitazíu Vilchins biskups 1394, svo að auðsætt er að Vilchin biskup hefir látið rita máldaga í þessa bók. Hins vegar eru óræk merki þess, að í Hítardalsmáldagabók eru máldagar frá dögum Oddgeirs biskups, sem ekki eru teknir upp í Vilchinsbók, svo sem Kirkjulækjar í Fljótshlíð 1371 (Fornbr. III, 216, 263) og Lundar í Reykjadal 1368 (Fornbr. III, 222, 248—249), sem báðir eru tilfærðir með ártali í Hítardalsbók, auk fjölda annara máldaga og annars, sem þeim bókum ber á milli. Af því að nær alt það, er bækr þessar skilr á um og í Hítardalsbók stendr, virðist með vissu stafa frá Oddgeiri biskupi Þorsteinssyni (1366—1381), þá hafa menn ætlað að bók þessi hafi upphaflega verið máldagabók hans og kemr það vel heim við það, að Oddr biskup segir 1607: „Virðist mér Vilchinsbók í Skálholti muni vera skrifuð seinna en hin, því Hítardalsbókin er fornskrifuð og víða rotin og útgörð“. (Fornbr. III, 231—32). Það gæti enda verið umtalsmál, hvort stofn bókarinnar hefði ekki verið enn eldri, og Oddgeir biskup hefði svo einungis aukið aptan við eldri máldaga og bætt nýjum máldögum inn í bókina. En það, sem Vilchin biskup á í Hítardalsbók, ætla eg sé að skilja svo, að fyrst í stað hefir hann á vísitatazím sínum haft með sér og notað máldagabók Oddgeirs biskups og fært inn í hana það, sem framar reyndist að kirkjurnar ætti, hvort sem það var í meira hlut eða minna, og þar með aukið aptan við máldaga þeirrar bókar og svo bætt nýjum máldögum við, þegar svo bar undir. En síðar hefir hann séð að hentugra væri, og handhægara að safna bæði sínum og öðrum máldögum, er honum hefir þótt mestu varða, á bók fyrir sig, og hefir þá látið rita í eitt safn máldaga þá, er nú köllum vér Vilchinsbók. En hvernig máldagabók Oddgeirs biskups hefir orðið innligna í Hítardal er óvíst, en hitt er víst, að hún er enn til 1640, eptir að Vilchinsbók þá er brunnin fyrir 10 árum, en á dögum Árna Magnússonar og séra Jóns Haldórssonar hefir hún verið glötuð.

Anno Domini Millesimo. ccc.^o xc.^o vij.^o

Factum est registrum istud sub fratre Wilchino

[Episcopo Schalholtensi¹⁾].

I. Middalur.

Mariu kirkia j midium dal a heimaland allt med gognum oc giædumm.

Hun a ix. kyr oc viij ær oc xx. sand veturgamlann. eitt Ross oc hundrad vadmala.

Hun a innann sig krossa tvo med lykneski. Mariuskript. kaleik. messuklæde. alltaraklædi tvo. alltarisdvkar ij. kierti-stikur ij litlar med kopar. Glodarkier. psalltari oc bok de sanctis. Missale. pistlar oc Gudspioll per anni circulum. skjirnar-sår. fonts vmmbungur. Brykarklædi. kantarakäpa slitif. kluckur fiorar. kirkiukola.

kyr. xj. asandur xxx. j ross.

c. vadmala.

forn portio iij merkur.

portio Ecclesiæ vmm ix ar næstu cc. oc halfur atti eyrer.

Giefist til sydann Herra Michels maldagi var giör.

cc. vorugilld oc²⁾ kugillde. fellur nidur firir kirkiu vpp-giaurd er sira Biorn liet vppgiera kirkiuna epter því sem met-iñ var ad auk þess vidar er³⁾ adur var j kirkiunne vc. er það portio Ecclesiæ oll oc c. oc mork af tillaga gozse.

II. Hlyd.

Mariu kirkia j Hlijd a heimaland halft med gognum oc giædumm.

xiiij. kyr oc naut tuævett. eina å oc xx.

halft annad hundrad vöru.

x aura j vaxe.

messuklædi þrenn. kaleik. kluckur iiij ok ij biollur. alltara-klæde v. iij dvkar. tiollð vmhverfis sig vtan ei vtar vm þvert. silfurkross buinn. Mariuskript. merki ij. glodarkier ok elldbera-

¹⁾ [Schalholtensi episcopo 256, 259, 350, 147, Látrab., Bp, BÓ.;
²⁾ .i. b. v. 350, BÓ.; ³⁾ sem, Bp.

kertistikur iij litlar oc ein jarnstika stor. mvnnlaugar ij. mess-
ingarkier. messufatakistu.

Tuo hundrud j bokum.

pangad liggia vij bæer ad tiundumm oc lysetollumm.

þar skal vera prestur oc diakn.

ein¹⁾ sierdeilis diaknaklædi. vtan dalmatika. þollaks skriptt.

[merki. psalltare²⁾]. sloppar ij. [mvnnlaug. stolar ij³⁾].

portio Ecclesiæ vmm. v. ár iijc⁴⁾).

Qariukirkia i Hlyd æ yfer⁵⁾ þad framm sem j maldaga

herra Michels er skrifad.

tuær kýr oc xij ær oc hest.

Bryk yfer⁶⁾ alltari sæmileg.

communisbok⁷⁾. missale oc matutinale.

portio Ecclesiæ vmm næstu vj⁸⁾). ar medan sira Oddur

hefr buid oc oc xij alnar.

vmm iij ar þar fyrer næstu c ok ix aurar.

forn portio halft þridia hundrad. fiell nidur þar af hunnd-

rad er Jon heitinn liet giora veggj vmm kirkiuna oc rietta
hana.

tvær kantarakapur. tvenner forðukar med alltarisklædumm.

bialla ljitel.

III. Haukadalur.

Kirkia⁹⁾ j haukadal efra j biskupstungumm a fiordung j
heimalande.

Lx asaudar oc ij ær. ix. kyr. iij hross.

pangad skal giallda fra Gylarhvole hvort haust tvo saude
veturgamla.

fra felle saud veturgamlann.

vr Einiholti¹⁰⁾ saud veturgamlann.

fra Holumm annadhvort xx. alner vadmals edur saud tuæ-
vetrann a vorid.

vr Brattholtti ein ær hvert vor.

¹⁾ Jtem 256, 259, 350, 147, Látrab. Bp., BO; ²⁾ psalltari mæn(!) Bp.;

³⁾ [sl. 256; ⁴⁾ iijc, Bp.; ⁵⁾ allt, b. v. 256, 350; ⁶⁾ fyrir 259; ⁷⁾ com-
munie bók, Bp.; ⁸⁾ xj, Bp.; ⁹⁾ hér stendr í málðagabókinni klausa frá
1541 um eign Haukadalskirkju, þegar Ögmundur biskup fór frá;

¹⁰⁾ Einholtti 256, 259, Bp.

vr Hafi vætt miðls edur v. aurar vöru.

Hier med liggur til kirkiunnar tiund af ellefu bæiumm. vtann vr Einiholtti¹⁾ er heima tiund heimamanna. og i nedra haukadal half kirkiutiund oc halfur lysetollur.

fimm rossa beit j Kelldnaholtti.

þar skal vera prestur og diakn oc syngia annan hvern dag helgann. syngia eingann helgann dag þar aptansöng nie ottusöng vtann bondi i Haukadal vilie. vtan þollakzmessu.

J nedra Haukadal skal syngia enn fiorda hvern dag sem hlijtz til bænhvss.

Söngur er j mvla. j Brattholli²⁾. hola. kelldnaholli. drumboddzstadi³⁾.

Kirkiañ a ein messuklædi. tuær kantarakapur. en þridia brunniñ oc rotiñ. tvo alltaraklædi oc annad med pell. Textar ij buner⁴⁾. merki.

Jtem laus stola oc handlyn.

Jtem a kirkiañ vije. j metfie oc ijc. sierdeiliss er Þorgeir var skyllidugur kirkiunne fyrer jarn oc adra smahlute.

portio Ecclesiæ vmm iiij år mork hins fiorda hundradz.

Kirkia j Haukadal a yfer þat framm sem adur er skrifad j maldaga herra Michels v. kyr oc c vöru.

portio Ecclesiæ vmm x år c a hveriu åre edr þar nærre so leingi sem Þorgeir heitinn hefr buid.

IV. Tvnga.

Andres kirkia j Tungu æ so mikid j heimalande sem prestskyld heyrer.

ij. kyr oc xij ær.

messuklædi þrenn. kantarakāpu. haukul lausann med pell. iiij alltaraklædi. Mariuskript. Andresskript. tiolld vmmhverfis sig. slopp. kiertistikur ij. munnlaugar ij. glodarker. elldbera. kluckur iiij. biollur ij. dugar ij. kross oc bryk yfer alltare. merki ij. vatzkietill. fonts vmmbuning. glerglugga⁵⁾. kaleika tuo.

þangad liggia. iiij. bæer ad tiundumm oc lysetollumm.

Söngur er j Skipholli. takast þadann⁶⁾ ij merkur.

þar skal vera prestur.

¹⁾ Einholli, Bp.; ²⁾ Brattholli Bp.; ³⁾ dramboddzstadi 256; ⁴⁾ bruner 256(l); ⁵⁾ glerglugg 350, Látrab., BO.; ⁶⁾ af b. v. Bp.

kirkian a hundrad vöru.

portio Ecclesiæ vmm x. ar vijc.

reiknadist¹⁾ aptur cc fyrer kirkiubot.

Jtem cc. i portionem vmm ij ár.

Hun á sijna portionem vmm næstu xx. ar xvc.

forn portio medann Biorn bondi hefr buid adur viijc²⁾ og
þat meira sem lagdist fyrer það er hann hafde ad kirkiunne
giora lated.

V. Reykiardalur.

Öariu kirkia j Reykiardal³⁾ a heimaland allt.

skogartwft j Luciuhofda.

v. kyr. xxx. asaudar. ij ross.

halft þridia hundrad vöru.

ij merkur vax.

kantara kapu. ein messuklædi oc lausan hokul. kaleik.
glodarkier. artijdashkrá kluckur iiij. alltaraklædi v⁴⁾. ij alltaris-
dukar. iiij⁵⁾ krossar. Luciuskript. tiolld vmm kirkiu og messu-
fata kista. vatzkietill. kiertistikur ij. skrija med [helgumm
domumm⁶⁾. munnlaug⁷⁾. fontz vmbuning. iiij bækur fornar.

þar liggia til v. bæer ad tyundumm oc lysitollumm.

þar skal vera prestur heimilisfastur.

Reiknadist portio Ecclesiæ medann sira Helgi hafde⁸⁾ hall-
dit kirkiuna vmm x ár iiij hundrad. fiellu⁹⁾ þar af ij fyrer
kirkiu adgiord.

Lagdi sira Helgi til ij. kiertistikur med kopar oc elldbera.
er hann nv kvittur af portione Ecclesiæ slyk¹⁰⁾ sem fallid hefr
[til hier¹¹⁾ j annare vmferd herra Otthgeirs.

Þetta hefur sijdann aukist sem hier seiger ok reiknad var
j fyrstu visiteran herra Wilchins biskups.

ad Öariu kirkia j Reykiardal [æ oc¹²⁾ syna portionem vm
næstu xij ár fyrerfarandi v. aurar æ hveriu ære.

Jtem forn portio adur cc.

fellur nidur oll portio fyrer [atbot oc vppgiord¹³⁾ æ

¹⁾ reiknast 350, BO.; ²⁾ viij ár, Bp.; ³⁾ Reykjad. 147; ⁴⁾ og, b. v. Bp.; ⁵⁾ iiij, Bp.; ⁶⁾ [helga doma Bp.; ⁷⁾ mundlaug, Bp.; ⁸⁾ hefur Bp.; ⁹⁾ fiell 256; ¹⁰⁾ slykt 256, 147; ¹¹⁾ [hier til Bp.; ¹²⁾ [á i BO, 350; i, Bp. Látr.; ¹³⁾ uppbót og adgiord, Bp.

kirkiunne er sira Odkell hafde later giora vpp og var metid af vj monnumm þat hann hefde hætt fyrer halft siounda hundrad.

VI. Tungufell.

Kirkia j Tungufelli a so mikid i heimalandi sem prest-skyllid heyrer til.

kyr ij. eina a oc xx.

messuklædi. kaleik. krossa iiij. tiolld vmmhverfis¹⁾ sig. slopp. kantara kapv¹⁾. kluckur iiij²⁾. kietil. merki. mvnnlaug. kierti-stiku. glodarkier. alltaraklædi iiij³⁾ med dvkum. paxspialld⁴⁾.

x. aura j hokumm.

iiij merkur allt samann vax oc reykelsi.

fontklæde. Andres skrift.

þangad liggia vnder ij hæer.

þar skal vera prestur heimilisfastur.

Reiknadist portio ecclesie vmm viij ar halft þridia hundrad. oc fiell nidur fyrer kirkiu vppgiôrd⁵⁾.

VII. Hrune.

Kirkia j Hruna a heimaland allt oc kaldbak oc þorarinssyadi og Forsiâ og skal þar greida af ij merkur fataekumm monnumm hinum skyldustum af ætt Arnsteins. Skal Hrune-stadur fa til vidu vr skogum stadarins til fiarhwsa. enn ef norrænn vidur er til lagdur þorarinssyadi þa falli af landzleigv.

Grafarkirkia liggur til saungs j Hruna oc Langholtt hid efra. Hrafnkielstader oc Hellisholtt. Backi og Brydiuholtt oc Berghylur. kalldhakur. Hôrksholtt⁶⁾. laxardalur. Soleimar⁷⁾.

Tiunder liggia til Hruna af þessum fyrnefndum bæium. nema Grof oc langholtti half.

Af þessum bæium er oc tiund j Hrunaselim badumm oc Jsahacka.

Lysitollar aller eru til Hruna vr heimapijngumm oc af Backa. og aller vr Grafar þingumm.

Groptur er i Hruna af ollumm þessum bæium sem

¹⁾ kapa, Bp.; ²⁾ vij Bp.; ³⁾ sl. Bp.; ⁴⁾ paxspíöld, Bp.; ⁵⁾ upp bót, Bp.; ⁶⁾ hórtholtt, Bp.; ⁷⁾ Solheimar 256, 147.

fýrr eru nefndir. og þessum til logdum Kogsvatn og Laugar tuennar. Skipholtt. Haukholtt. Eta og þorarinsstader.

kirkia j Runa a fiogra vetrunga eldi j Langholtt. skal sa vid taka er þar byr að Michaelsmessu og annast til fardaga og abyrgiazt sem log votta.

Runa kirkia a veide j Laxa hina litlu tuo daga j hverri viku vt i Laxaros fra vppsprettumm. skal sa er Runa kirkiu a kiosa¹⁾ Mariumessu sydare hveria daga hann vill hafa þau missere.

Stadurinn j Runa a torfskurd j Backaland a Torfmyri so sem hann þarf til elldividar og fiogurra hesta beit medann torfverk eru hofd.

Stadurinn a og beit j Haurgholtt ij manadi ollu fie j annad mál sydan lomb eru færd fra saudumm.

þessa a Runi skoga. Hellisskoga. Alftavollu. þorsteinshaudda. Mariuhrijs og Knosa med ollumm fornumm vmmerkium.

Þessi er kiennimanna skyld j Hruna. presta tveggia og messudiakns.

þetta a Hrunakirkia j kvikfie. xij kyr. lxx. asaudar og ij ær. xc. j hrossumm.

Kirkia j Hruna a vjc innann veggia i bvhlutum. ma það greida j Reckiuklædumm mat edur beyumm. bvsbunadi²⁾ og audru því sem þarf að hafa og virda til frijdz.

Þetta er³⁾ j kirkiuskroda. fimmm prestum messuklædi. ij. Dalmatikur. sloppar ij. kantarakapur ij. viij alltaraklædi og dvkar ij glitader. kaleikar ij. og stendur annar vj. aura enn annar tvær orttugar hins týunda eyris og gylltur. vj merkur vax og Reykelsis.

Aspiciensbækur tvær er taka xij manudi. iij lesbækur er taka xij manudr⁴⁾. [Gudspiallabækur ij er taka xij manudi⁵⁾. Gradall og collectarius og sequentiubok er taka xij manudi. hymnarius. commune suffragium og capitularius. alltarisbok. rijm ij. artijdsakra. Davidpsalltare og Mariupsalltare og Mariu saga og Kross sôgur badar. vppreistar saga og Jons saga postula og clemens saga. formæli. Ceciliu saga. Mariu jardteikner a Latinv.

¹⁾ á á kiosa 256; ²⁾ husbunadi 256, 259, 350, 147, Bp. Látrab.;

³⁾ á hun Bp.; ⁴⁾ manude, Bp.; ⁵⁾ [sl. 259.

Glodarkier. glergluggar iij. kiertistikur iiij. rodukrossar ij smelter. oc iij hiner. Mariuskript ein gyllt oc onnur skript steind. fonts vmbunadur oc lysikier. skjinn¹⁾ oc tiöld vmm-hverfis sig. Jnnan kirkiu jarñstika stor. iij lectarar. ij merki. klukkur vij. pascha kierti af trie. Ampli. kirkiu munnlaug. einn stoll. vatskietill. elldberi. kiertastikur. oblatubudkar iij. handklædi iiij. messuklædakista. krismakier. slykisteinn.

Þetta gaf Þorarinn Hrolfsson til Hrunastadar. Laxargliufur oll nordur j frá Kaldbakslandi. skal sa þo er j Haurksholtti byr fa ij menn til safns med Hrunamonnum a Kaldbaksheijdar huert haust til allra logrietta.

Enn slyka peninga sem sira Svarthofdi tok j stadarspiöll logdust til ad giaura ad stadnum. er hann nv kvittur fyrer þa bot sem hann hefur lagt a stadinn.

portio Ecclesiæ oreiknad vije oc xv aurar.

Þetta hefr aukist vmm þat framm sem j Maldaga herra Michels stendur.

gafst hestur oc kyr medann sira Oddur var. fiell nidur firir starbot oc iije af stadarspiollumm. er metinn var [vij hundrada²⁾] bot a stadnum. er hann hafdi bata³⁾ lätid.

medan sira Þordur hiełlt gafust vj ær oc kyr. hundrad j haustlagi.

Jn ornamentis Pals lykneski. kross steindur med vnder-stöðumm oc bryk yfer alltari er Svarthofdi prestr lagdi til. Dvur yfer Pals lykneski.

Mariu jardteikner nyar.

portio Ecclesiæ vmm næstu ix ar⁴⁾ fyrerfarandi⁵⁾ xj. hundrad.

VIII. Gröf⁶⁾.

Pieturs kirkia j Gröf a eina kv. kluckur iiij. einn slopp. kantara kapa. glodarkier. ij krossar. Pieturs skript. pollakz skript forn.

¹⁾ b. v. 259, 350, 147, Látr., Bp.; ²⁾ [vije hundrada, Bp.; ³⁾ bæta 256, 259, 350, 147, Látr., Bp.; ⁴⁾ 147, BO; sl. 260, 256, 259, 350;

⁵⁾ [fyrirfarande ár, Bp., en ár bætt inn með hendi Páls Pálssonar;

⁶⁾ Vilchinsmaldage 263.

portio Ecclesiæ su sem falled hafde vmm xx ár reiknadist xvij aurar.

fiell nidur af portione viije firir kirkiu vppgiaurd.

Þetta til aukist sydann gierdizt maldagi herra Michels.

vj ær oc kv.

Jnnann kirkiu. Mariuskript væn. kiertistika med jarn tinud. vattskall.

portio Ecclesiæ vmm næstu ix ár vij hundrud oc mörk.

forn portio medann Jon Biarnarson hafdi buid vmm xx ár ix hundrad.

IX. Miðfell¹⁾.

Jons kirkia postula j Miðfelli æ eina kv. eitt alltaraklædi. eina kiertistiku. ein klucka. einn kross. Mariuskript. Jacobs-skript.

Þetta hefer tillagizt²⁾ sydann maldagi herra Michels var skrifadur.

ein kyr. kross smelltur. alltarisklædi. kiertistika. paxblad. sacrarium munnlaug.

portio Ecclesiæ vmm xvj ar næstv ccc oc x aurar.

Jtem lagde byskupp Gottskalk j sinne visitatione eitt kugillde fra Runa³⁾ oc sira Jon Jonsson afhennde⁴⁾.

X. Hoolar.

Þessi er kirkiumaldagi ad Holumm j Hrunamannahrepp. hun æ heimaland allt med gognumm oc giædumm. Backaland.

xx kyr. lx asaudar. vj hross.

xiiij hundrud j bvshlutumm⁵⁾ oc vöruvirdumm eyri:

Skog æ Steinastodumm oc j Aslækstungumm.

brutahöfn i Hagaeý fra veturnottum til brutmåls⁶⁾.

Soleimingar skulu einer hallda gardi medal landa.

alls fiar afriettur j Sandafell⁷⁾ oc annar til þorarinsstada.

¹⁾ Vilchinsmaldage 263; ²⁾ tillagzt, sum; ³⁾ Hruna 143; Runa 266, 147, Látr., BO.; Runo, hin; ⁴⁾ þessi klausa er frá c. 1452; ⁵⁾ buhlutum 266; búsbáhlutum 350, BO.; ⁶⁾ hrutsmals 266, 259; ⁷⁾ Sandafell 260, 256, 259, 350, 147, Bp., BO.; Saudafell, Látr.

Eingiar æ Skeidumm j Seydissholumm.

Þessuklædi fern. kluckur fiorar. biollur ij. tiollð vond. smelltur kross oc iij krossa adra. pells alltaraklædi oc iij onnur. glodarkier. lioskier ij. langstolar ij. kiertistikur tuær. sacrarium mvnnlaug. skyrnarsar. Gudspiallabok per anni circulum. glerglugg. iiij merkur vax oc reykelsis.

þar skulu vera prestar tveir oc diakn.

þangad liggur tiund af v. bæiumm oc lysitollar.

halfur¹⁾ lysitollur vr Midfelli oc Langholhti nedra oc Vnn-arholhti.

Groptur af ollumm þessumm bæiumm.

kaleik. hwslkier med silfur. Olafsskript. sloppar ij. budkur²⁾ med helgum domum. font³⁾ klædi. [dvkur glitadur⁴⁾]. dvkur yfer Olafsskriptt. merki ij. messingarkietill. kiertaklofi.

kirkian æ beit æ Galltafell⁵⁾ xx kvm oc hundradi asaudar .ij. manudi j annat mál er Gunnar Nikulasson gaf kirkjunne.

Reiknadist portio Ecclesiæ medann sira Bjarne hiełtt vmm viij ar ve.

Þetta hefur til aukist vmm þat framm sem j maldaga herra Michels stenndur.

ij kyr oc eitt hross er giefist hafa til medann sira Asgrijmur hefur buid.

portio Ecclesiæ vij hundrud wmm næstu xij ár.

Jtem forn portio vc.

fiell nidur xc. af portione epter godra manna mäte firir þat er sira Asgrijmur hafði láted vppgiaura kirkjuna.

er hann nv skyllðugur ee kirkjunne i portionem⁶⁾.

¹⁾ sl. 259; ²⁾ budkar 350, BO.; ³⁾ fonts 350, BO.; ⁴⁾ [dukur fatadur, Látrab.; ⁵⁾ um maldaga Hrepphóla, sem gerðr er 1440, er það tekið fram, að þar sé ekki getið beitar á Galtafelli; er því annaðhvort, að hér hafi verið autt bil í frumriti þessarar maldagabókar (Vilchins og Michaels), og þessi klausa um gjöf Gunnars á beitinni á Galtafelli hafi síðar (á 15. öld) verið skrifuð þar inn, ell-egar þá að þessi beit hafi einhvern veginn verið geingin undan kirkjunni 1440; ⁶⁾ Hér aptan við er í maldagabókinni klausa um Langholts kirkju neðri frá tímum Gottskálks Hóla biskups (1452).

XI. Gnypur.

Olafskirkia ad gnypa a so micid j heimalandi sem prestz skyld oc diakna heyrer til.

xj. kugillde.

iiij merkur vax.

smelltann kross. altaris¹⁾ klædi ij oc einn dvk. Mariuskript. Olafsskript. messuklædi. kaleik. glodarkier. kantarakapv. kiertistikur ij. altarissteinn. kluckur iiij. slopp. kolu. fontklædi.

þar liggia vnder xj bæer ad tiundumm oc lysitollum.

Reiknadist portio Ecclesiæ mörk hins þridia hundradz vmm vj ar.

Jtem hundrad vm ij ar.

Jtem reiknadist j annare visitatione²⁾ herra Oddgeirs. sira ormur lauk ijc vadmala.

hun a hokul.

Wmm næstu xvj ár xije oc xij alner.

Jtem forn portio viije oc xv aurar.

Jtem hefur giefizt kirkiunne xiiijc. fellur hier nidur af xiiijc fyrer vppgiaurd kirkiunnar er Halldor Helgason hafdi giaura latid epter máti.

Lagdi Halldor þetta til kirkiunnar. messuklædi sæmleg ad olv. slopp. vatsskall med kopar. Mariuskriptur ij oc onnur med alabastrum. Olafsskript. kiertistikur ij med jarn fyrer lykneskiumm oc ein med kopar. fontsvmbuningur med krosse. spiolld ij. refuil nyiann med nyium dvk xiiij alna langur. var þetta allt samann meted firir c oc xx. enn hann nv skyldugur kirkiunne xvij aura. enn kvittur vmm allt annad.

Þetta a kirkian ad fornv þat ei er skrifad. bryk yfer altari. kross. sacrarium mvnnlaug. bokastoll. lectare. spialld. Jtem ij hross.

XII. Steinsholt.

Mariukirkia i Steinsholti a so micil³⁾ kuikfie. viij kyr. xij ær. iiij hross. eitt giellðfiar kugillde⁴⁾.

Jtem skog j Dimuni er lokinn var fyrer⁵⁾ hundrad.

¹⁾ alltara Bp.; ²⁾ visitatiu Bp.; ³⁾ mikid 256, 147 Láttr. Bp., BO.;

⁴⁾ hundrad 256; ⁵⁾ j., b. v. 256.

Jtem hundrad vadmala.

hun a tvenn messuklædi. onnur vond. alltarisklædi ij med dvkumm. kross yfer alltari oc silfurbuin stöng vnder. Mariuskriptur ij. rodukross. Thomas skript. merki. kluckur ij. biollur iij. sacrarium mvnnlaug. kiertistikur iij. paxspialld. glodarkier. lectari. bokastoll. fontklædi oc kross. skyrnarsår. lysikola. ij psalltarar vnder.

ccc j widingarfie.

XIII. Hof.

Mariukirkia ad Hofi j eystra hrepp a heimaland allt. Skammbeinstadi.

vj kyr. halft fiorda kugilldi i asaud.

hefur gefist til medan sira Eyolfur bio. ij kyr. ij hross. hundrad voru gilld.

Hun a jnnann sig kross smelltann. Mariuskriptur ij. pollaks lykneski. paxspialld. Magnus lykneski. kiertistikur ij. sacrarium mvnnlaug. fonts vmbuningur. skyrnar sår. glodarkier. kluckur ij. þridia brotiñ kolflaus. messuklædi tvenn oc onnur dvklus. alltarisklædi oc dvkur. sloppur. kantarakäpa. hvorutveggia fabæft. sequentiubok. Gudspiallabok oc pistla. De sanctis per anni circulum.

portio Ecclesiæ vmm iij ar oc xx. cc.

var¹⁾ sira Eyolfi gior cccc firir kirkiu vppgiaurd.

þetta lagde til sira Eyolfur. kantarakäpv. alltaraklædi steint med dvk oc fordvkumm oc tvo alltara klædi. onnur med dvkum oc med audru fordvkar. Brijk yfer alltari sæmilig med brijkarklædi. fonts vmbuningur med kross. Mariuskript buin²⁾ sæmiliga. merki steint. Magnus lykneski. pentadur kor framann. lecture a alltari. steintiolld half ellefta aliñ tvibreid.

var þetta allt samann virdt firer viije.

portio Ecclesiæ oll cc. oc vc þad goz er gefist hefur til sydan sira Eyolfur kom til. er kyrkiañ honumm nv skyldug vc.

kirkiañ æ skog a Tungunne fyrer ofann Biarnargötv oc eingi æ Skeid j Blesastada jordu.

¹⁾ er. Bp.; ²⁾ sl. 256.

XIV. Lāngholtt¹⁾.

Ɔariukirkia j Langholtti a iij²⁾ kugillde. ij hundrad j metfie.

biollur tvær. krossa ij. oc Ɔariuskript. Pieturs lykneski. sacrarium mvnnaug.

portio Ecclesiæ vmm fimmtye ára v huñdrad. enn vj hundrad fiellu nidur firir adgiord a kirkiu oc bot. olukt ix.

Hun a sijna portionem vmm næstu firirfarandi x ár tvo hundrud.

XV. Einiholtt³⁾.

Kirkia j Einiholtti a kv oc vj ár.

Hun a jnnann sig einn kross med koparlykneski gylldu oc ij krossar adrer. Ɔariuskript forn. alltarisklædi ij. oc einn dvkur med. glodarkier. paxspialld. sacrarium munnlaug. kluckur ij. tiolld vm kor vond. dvkur yfer krosse.

portio Ecclesiæ vmm næstv iij ar vj. aurar oc ij alnar.

vmm næstu xvij ar þar fyrer ijc oc xiiij aurar.

XVI. Þrandarholtt⁴⁾.

Pollakskirkia j þrandarholtti a xxc i heimalanndi.

vij ár.

Hun a jnnann sig kross. Ɔariuskript. pollakslykneski. klucka ein. kiertistikur ij med kopar. paxspialld. alltarisklædi. dvkur. glodarkier. mork vax.

portio Ecclesiæ vmm xv ár næstu cc.

fiellu nidur xvij aurar er Eirækur liet þva pollakslykneske oc giaura paxspialld oc hlada veggi vmm kirkiu oc þekia.

XVII. Torfastader.

Mariukirkia a Torfastôdum a heimaland allt med gôgn-um oc giædum.

skogharteigh i Sandvatzhlyd. afriett firir nordann vötn.

iiij kyr. iij ár oc xx.

messuklædi ij. kaleik. smelltann kross oc Textum Evange-

¹⁾ Vilchins maldage 263; ²⁾ iij, 256; ³⁾ Vilchins maldage 263;

⁴⁾ Vilchins maldage 263.

Dipl. Isl. IV. B.

liorum. alltaraklædi iij oc tvo dvka. kiertistikur iiij. kluckur v. oc biöllur ij. mvnnlaugar ij. tiolld vmm kor oc vtar audrumeiginn. brykarklædi tvo. glodarkier. elldbera. iiij merkur j bokumm oc pund vax.

þangad liggia vnder xj bæer.

Til fells er sungid hinn fiorda hvern dag oc tekst heima half mork tiundar oc halfer lysitollar. skal syngia fyrri nichulasmessu. tekur prestur mork.

j Myklaholtti vj aura.

ad Watnlausu halfmork.

þar skal vera prestur oc diakn.

Þetta hefur¹⁾ aukist vmm þat framm sem kirkiunnar maldagi forn vottar.

kvijga tvævetur. vj ær. eitt hross. c. ofriðtt vðruvirdt ix merkur vax.

portio Ecclesiæ vmm næstu tvo ár er sira Biorn hefr verid xij. aurar. Enn vmm viij ar þar fyrer er Eysteinn prestur hieilt stadinn half mork æ hveriu ære.

XVIII. Olafsveller.

Andreskirkia æ Olafsvollum a heimaland allt med gognum oc giædum.

vij. kyr. ein ær oc .xx. tvo hross. gielldingur tvævetur.

tvenn messuklædi. kaleik. alltaraklædi med dvkumm. glodarkier oc elldberi. sacrarium mvnnlaug. vatzkietill²⁾. merki. kantarakapa. sloppar .ij. krossar .iiij. skryn med helgum domumm. Andriesskript. Mariuskript alltil³⁾. Hundradzlag i Bokumm. kista .ij. kiertistikur .ij. kluckur .ij. biöllur. viij. merkur vax.

Skogur j Rossatungumm.

ccc. j Busbuhlutum⁴⁾.

portio Ecclesiæ .xij. aurar.

Þetta hefur til aukist syðann Maldagi Herra Michels var giðr. kirkiu tialld⁵⁾ .v. alnar. Skogarteig æ⁶⁾ Bvrfellshäls.

¹⁾ til b. v. 259, 147, Låtr., BO.; ²⁾ vatzkall 256; ³⁾ alltilid 256; alltt til(!) Bp.; ⁴⁾ bwshlutum Bp.; ⁵⁾ tiolld 350, BO.; ⁶⁾ i, 256.

portio Ecclesiæ .vc. oc .x. aurar vmm fyrerfarandi .x. ár.
var metid sira Bessa fyrer vppgiord oc bot æ kirki-
unne vije.

XIX. Reyker¹⁾.

Mariukirkia a Reykiumm a .ij. kyr oc hest. kluckur .ij.
biollur .ij. alltaraklædi .ij. med dvkumm. kiertastika. Jtem
ein klucka litil. tiolld vmmhverfis kirkiu. krossar .iiij. og²⁾
Mariuskript. paxspialld.

portio Ecclesiæ vmm .iiij. ár medan Einar hefur buid .iiij.
merkur. enn .v. aurar vmm þau .ij. ar sem fader hanz bio.

Þetta hefur til aukist vmmframm Maldaga herra Michels.
jnnan sig glodarkier oc paxspialld steint.

portio Ecclesiæ vmm þat framum sem hann hafdi ad kirki-
unni giort til þriggia marka. var nv oll samt med þeim .x.
aurum oc hundradi er fyrr var reiknud. cc. oc .xv. aurar.

XX. Hialmholt³⁾.

Jonskirkia j Hialmholti æ .ij. kyr oc .vj. ær. saud vetur-
gamlann. kross smelltann. alltaraklædi [.ij. kluckur⁴⁾]. Bartho-
lomæus skript.

Jtem ein ær.

slyk portio sem fallid hafdi lagdist til kirkiu vppgiordar.
takast heima aller lysetollar.

XXI. Oddgeirsholar⁵⁾.

Mariukirkia j Oddgeirsholumm a land ad Reykium. halfa
Hafnarferiu til⁶⁾ reka.

flogur kugilldi.

þar tekst heima oll tiund oc lysitollar og fra Reykiumm.

kluckur .ij. kiertistikur .ij. alltaraklædi .ij. krossar .ij.

Mariuskript. alltarisbrikk.

¹⁾ Reyker æ skeidum j Olafsvallasokn 143; Vilchinsmaldage 263;
²⁾ b. v. 263; ³⁾ Vilchinsmaldage 263; ⁴⁾ [kluckur ij, 350, BO; ij.
klucku 147, Látr.; ⁵⁾ Vilchinsmaldage, 263; ⁶⁾ z, 259; í 350 hefir
fyrst verið skrifað «og», en það svo strykað út.

portio Ecclesiæ vmm .xx. ár arliga .xiiij.¹⁾ aurar. enn mork arliga meðan Einar bio, huad reiknadizt in summa. ecc. oc .xx. oc half mork. enn firir halld æ kirkiu oc firir þa hluti sem hann hafdi til lagt messuklæða. kaleik. watzkietil²⁾. bokfell. fiell aptur. xiiij. oc half mork. oreiknad .xc. sem kirkian æ j hans gardi.

Hun æ j sijna portionem vmm næstu fyrerfarandi. x. ár. vij. hundrud oc .x. aurar.

Jtem jordina æ Laugumm sette Snorre Jonsson j portionem.

XXII. Skalmholt³⁾.

Øariukirkia j Skalmholte æ einn kross. vorrar frv lýkneski. paxspialld. kluckur .ij. glodarkier. alltarisklæði oc dvk. sacrarium mvnnlaug .v. kyr. oc .iiij. ær.

fellur nidur oll portio firir vppgiaurd æ kirkiunne.

XXIII. Hraungierde.

Pieturskirkia j Hraungierdi æ hálfa heimajord.

xiiij. kyr oc .ix. ær .ij. hross.

kluckur .v. kross smelltur oc tveir adrer. messuklæði tvenn. hokul lausann. stolu oc handlijn. corporalia. kantara kápa. sloppur. kaleikur. kiertistikur .iiij. tvo alltaraklæði. Bryk yfer alltari. pieturs skript. vatskietill. sacrarium mvnnlaug. ampli. paxspialld. [fonts vmmbuning⁴⁾]. glodarkier. De sanctis bok oc onnur messubok⁵⁾. psalltari vondur. Hymnarius. Lesbok oc annad pieturs lýkneski.

þangad liggia .xvij. bæer ad tyundumm oc lysitollumm oc groptur ad auk vr Hialmholti. Oddgeirsholum oc Reykium.

portio Ecclesiæ vmm .xx. ár .xc.

Jtem eitt hundrad fornt. fiell aptur⁶⁾ firir halld æ kirkiu⁷⁾ .vjc. olukt .vc.

þar er tveggia presta skyllid.

¹⁾ Bp., 263; hin: xiiij; ²⁾ vattzkall, Bp.; ³⁾ Vilchins maldage 263;

⁴⁾ [fonts umbuningur BO, 350, 147; ⁵⁾ [sl. Látr.; ⁶⁾ nidur 256;

⁷⁾ kyrkiunne, Látr.

Hun a ad auk þess er maldagi Herra Michels vottar .ij. kyr oc hundradz hross. tvo spiolld steind.

portio Ecclesiæ vmm .x. ár næstu .v. hundrad oc .x. aurar oc .v. hundrat forn.

XXIV. Laugardælar.

Kirkia¹⁾ j Laugardælumm er helgud Gudi oc vorri frv. oc helgu Agatthæ.

hun a .xj. kyr oc heimaland allt med gognum oc giædum .vj. ær .vij. hross .ij. naut tvævetur.

messuklædi oc kaleik .ij. krossar. trieskrijn. sacrarium munnlaug. altaraklædi .iiij. slopp. kantarakäpa. merki. kluckur .iiij. oc hin fimta kolflaus. Mariuskript. fons vmmbungur vondur.

Kirkiann a tveggia manada beit ollu fie j Amot eystra j annad mäl. enn sä sem ad²⁾ Amoti byr ma läta giaura tvitugann torfkost j stadarjaurdunne þar sem sa vill er stadinn helldur. Solvahoitt a beit j Brydiuholtt j annad mal bysmala fra þvi er lomb eru fra færd oc til Olafsmessu. Enn stadurinn j Selshola a .vj. stodhrossa beit j mýrina. af svarfholi beit j folallda³⁾ holma j⁴⁾ annad mal fra þvi er .vij. vikur eru af sumri til flogurra vikna. enn þorishola j annad mäl og lata sitia ad vmm nætur eda⁵⁾ tiotra ella.

portio Ecclesiæ vmm .ij. ár oc .xx. prettan hundrud oc half mörk. Reiknadist aptur firir kirkiu vppgiord oc þa bot sem hann hefur æ hana lagtt framur enn skyldu .v. hundrad.

Jtem reiknadizt apttur fyrer þa hluti sem hann hafde lagt kirkiunni innan sig .iiijc. Jtem reiknadizt aptur .iiijc. fyrer .iiij. hundradz hross er hann lagdi til kirkiunnar. Oluktur. .iiij. merkur⁶⁾.

portio Ecclesiæ vmm næstu .x. ár .v. hundrad.

Jtem eigur kirkiann Svartbol oc Vppsale.

Jtem aukist eitt kugilldi.

¹⁾ Kirkian, Bp.; ²⁾ a b. v. 350, 147, Bp.; ³⁾ Fallanda (!) Látr.; ⁴⁾ j 350, 147, Látr., BO.; hin: og (!); ⁵⁾ en, Bp.; ⁶⁾ Einungis það, sem eptir fer mun vera Vilchins; hitt líklega Michaels eda eldra, nema niðrlagið sé yngra en Vilchin.

XXV. Sandvijk¹⁾.

Kirkia j Sandvijk er helgud Gudi oc hinum heilaga petro postula.

Hun æ eina kv .iij. biollur. alltaraklædi .ij. kross yfer alltari. glodarkier. pieturs lykneski. ein kiertastika.

þar skal syngia annan hvern dag helgann. luka²⁾. ij. merkur presti.

portio Ecclesiæ vmm .ij. ár oc .xx. fiogur hundrad oc mork.

hun a kross oc Jonshöfud Baptistæ er Loptur hefur tillagt og hann hefur þar giort vpp kirkiuna firir forna tiund sem stendur skrifud³⁾ j mældaga herra Michels.

portio Ecclesiæ vmm .x. ár næstu .c. og .xiiij⁴⁾. aurar.

XXVI. Kalldadarnes.

Krosskirkia j Kalldadarnese a. xx^c. j heimalandi.

skipshöfn vmm vertyd j Ellidahöfn oc garda skipverium oc naustgiaurd.

skipshöfn j Herdijsarvyk oc skreidargard j Skolagierdi.

vidarhogg j Gielldinga steini⁵⁾.

fioru j⁶⁾ kieflavijk ad helmingi vid krysuvykur stad ad ollum reka.

Saundhofn j krysevyk oc hvzrum manne ad geyma þar sauda. fa kietil oc elldivid oc tvo menn til safna a vorid med þeim er sauda giæter.

Selför j Breidamýri til Sveinaskala oc manadar beit.

torfskurd j Audzholtz land so micinn sem þeir vilia er j Kalldadarnesi bua.

Skog j Sandafelli⁷⁾.

¹⁾ Vilchins maldage 263; ²⁾ liuka 260; ³⁾ skrifad, sum; ⁴⁾ xij, 260; xx, Látr.; ⁵⁾ 59, BO; Geldingastein, Látr.; Geldingasteins fjöru 350; hin hafa: Geldingaskardi steini(!), nema hvað Bp. og 256 stryka undir orðið skardi til merkis um, að það eigi að falla úr; ⁶⁾ og, Látr.; ⁷⁾ Sandafelli 256, 350, Bp.; Saudpoll, Látr.; Sandapoll 259, 260; í 59 hefir fyrst verið ritað Sandafelli, en það svo strykað út og sett Sandapoll. Af skránum yfir skógana í Þjórsárdal, sem prentaðar eru í II. bindi Fornbréfasafnsins (sjá bls. 866, 868). má sjá, að hér á að standa Sandafelli.

tiöld vmmhuerfis sig. sotdriptt yfer heilogumm krosse. rodukrossa .iij. plenarium. kaleika .ij. oc annar gylltur. er vegur .vj. aura. kluckur .vij. med biollum. merke .ij. sacrarium munnlaug. kirkiukola. kiertastikur .iiij. jarnstika stor. brykar-klædi eitt. alltaraklædi .iiij. messuklædi .v. oc hokull laus. dvkur. stola laus oc veigad handklædi. stola laus. kantarakapur .iij. sloppar .iij. glodarkier. [glergluggar .ij¹]. fontklædi. [fontkross²] buinn med silfur. Dalmatica. hvskier med silfur. bryk gyllt med silfur. Tabulum gyllt fyrer alltari. pund vax oc reykel-si. Baksturjarn.

þar skal vera heimilisprestur og messudiakn.

þar skal syngia messu hvern föstudag De cruce. ef ei ber annad festum a.

Hun a .xiiij. kyr. eina kistu olæsta .xij. manada tyda-bækur og ad auk songbok De Tempore oc De sanctis til paska oc Graduale.

portio Ecclesiæ arliga sydan Jon bondi bio eitt hundrad. oc .iij. aurar.

Hun a j sijna portionem vmm næstu .x. ár .c. a sierhveriu.

Lagdi til Helga husfrefa songbok De sanctis og De tem-pore frá paskum og³) til Jolafostu. bok adra Missale De tem-pore ad pistlum oc gudspiollumm vmm .xij. manudi. capitularium. Hymnarium. paxspialld steint. alltarisbok. Katrinar lykneski med alabastrum.

Þetta allt samann var virðt firir .ccc. j portionem. eru oreiknud .viijc.

var virð kirkiann sialf firir .vc. er herra Wilchin biskup visiteradi.

XXVII. Aulfusá.

[Sjá Dipl. Isl. I, 319—320, Nr. 86: Ferjumáldagi á Ölfusá frá c. 1200].

XXVIII. Stockseyre.

Marinkirkia á Stockseyri á land j Medalholhti .xiiij⁴). kyr .xvj. oc .xx. ær .v. hross. halft þridia hundrad j vadmálum.

¹) [glergluggur 256; ²) [kross, Bp.; ³) b. v. 350, Látr.; ⁴) 256, 350, 147, Látr. BO., Bp.; xiiij hin.

tvenn messuklædi. tuo kaleika .iij. alltarisklædi¹⁾ med dvkumm. tvær kantarakapur. slopp. kluckur .vj. Mariuskript oc tuær adrar. krossa .iij. fontklædi oc skjirnarsä. glodarkier. merki .ij. kiertastikur .iij. sacrarium mvnnlaug. lysikolu. vatzkietill. stolar .ij. budkur med helgum domum. paxspialld. brijkar-klædi.

þar skal vera prestur heimilisfastur.

portio Ecclesiæ vmm .xx. ár .xviiij. aurar²⁾ hvert ár.

summa .xviijc.

Jtem reiknadist forn portio su sem ei er utlukt .xj. hundrad.

Hun a ad auk þess j maldaga herra Michels stenndur.

Jn primis .vj. kyr. er giefist hafa til kirkiunnar .ix. merkur vax .x. aurar j vadmalumm. glergluggar .ij.

portio Ecclesiæ vmm .x. ar næstu .viijc.

Hefur Jon heitinn lagt til kirkiunnar Olafs lykneski. bryk yfer alltari. messingar kiertistikur tuær. allt samt³⁾ þetta fyrer. ccc.

Var forn kirkiutiund er j maldaga Michels biskups stenndur .ix. hundrud oc .xx. var virðt af .vj. skynsomumm monnum er Jon bondi Jonsson hafði ad giort kirkiunni fyrer .xviijc. er nv portio epter .xviijc⁴⁾.

Jtem hefur so micid aukist sydann Jon Brandsson tok med. [Jn primis .viij. kugilldi⁵⁾.

portio Ecclesiæ a .xviij. ár .xijc.

XXIX. Gaulverjabær.

Mariukirkia j Gaulverjabæ ä Heimaland allt med gögnum oc giædum. Haug. leiga .cc. Hella. leiga .iij. merkur. Gerðar .iij. morkumm leiga.

forn messuklædi oc ad auk .ij. hoklar lauser. alltaraklædi fiogur. dvkar .ij. oc einer forðvkar. kantarakapur .ij. sloppar .ij. kaleik oc tvenn corporalia. messuklæda stock⁶⁾. fontklædi.

¹⁾ alltaraklædi 350, Látr.; ²⁾ ä, b. v. 256, Látr., Bp., BO.; ³⁾ saman, Bp.; ⁴⁾ það sem eptir fer er, ef til vill, yngra en Vilchin; ⁵⁾ [sl. 259; ⁶⁾ stack 256, 259, BO.; stackur 350.

skyrnarkietill. kiertistikur .iij. glodarkier. kluckur .v. oc ein¹⁾ korbialla. krossar florer. vatzkietill. skryn med helgumm domumm. Mariuskript oc pollaksskript .ij. merki. tiolld vmm kor oc eitt fornt steintialld. Messubækur ad ollu og tydabækur nockrar fornar.

Kirkian a akurland vnder sælding korns a Loptstodumm arliga oc para med sem nægist.

Gaulveriar eiga veturbeit j Loptstadalannd verkhestum tveimur oc fololldumm oc vng hryssum oc saudum firir vestann götv. Skal beit þessi hefíast er saudur geingur fra Riettum og til þess er lomb fara fra saudumm. nautabeit til þess .vj. vikur eru af sumri.

Halfann hvalreka vmm allar flørur eiga Gaulveriar við Loptstadamenn. og so ad fara ad veidum. enn fiara skipttízt ad veturnattum. og eiga adrer austur frá hvsumm. enn adrer vestur vidreka. enn fiskreki skiptist ad Kasaskieriumm. og eiga Gaulveriar sijn missere hvora flöru.

Sølvannam eiga Gaulveriar oc þangskurd. þeir eiga oc skipshöfn. naust oc fíos oc korngard ad giðra. þeir skulu rada firir beit er j Gaulveriabæ bua a myri. og a Völlur við þa er sambeit eiga. alpta²⁾ reidur oll hvar sem finnast j Galltastada landi oc Vallar lanndi. Selför a nedra völl og skal þar þeim fa er j bæ bua hross studul oc kvíar. fertugann kózt j Gerðaland. aller þeir menn sem sambeit eiga vpp a völl skulu hafa j tröð fíe sitt vpp fra Olafsmessu.

Eitt trie skal fa til bryggju a Gardalæk.

J Nes er stodhrossa beit. enn a Hamri tueggia giellðhesta beit. tueggia giellðhesta beit a Galltarstandum j älögumm.

So micil kuikfíe sem hier seiger. halfur þridie tugur kua. halfur sioundi tugur asaudar .vij. naut a annann vetur. ix. a firsta vetur .vj. hross roskinn. halfur þridie tugur lamba j fodur. .iij. rutar a annann vetur.

portio Ecclesiæ arliga .xv. aurar vmm .vj. ar hinv næstu.

Mariukirkia j Gaulveriabæ (a) ad auk þess sem adur

¹⁾ j 256; ²⁾ lata 256, 260, 259, 350, 147, Lát., Bp., BO.; eg hefí leiðrétt þetta eptir máldaga Jóns biskups Haldórssonar 1331 (Dipl. Isl. II, 412).

stendur j maldaga Herra Michels .xj. kalfar. kyr hefur gefist til medann sira Hrafn var .xc. j virðingar fie.

portio Ecclesiæ vmm .iiij. ár er sira Hrafn hefur verid .ij. merkur oc .iiij. alnar a hveriu áre. [Enn vm firirfarandi .vij. ár næstu. xv. aurar á huoriu áre¹⁾].

Hefur sira Hrafn tekid .iiij²⁾. merkur j Spítalstoll.

XXX. Hæringstader³⁾.

Þorlakkirkia a Hæringstodum a .xjc. j heimalanndi .iiij. kyr oc .iiij. ær. rodukross. kiertistikur .ij. oc onnur brotiñ. tuær kluckur. sacrarium munnlaug. glodarkier. alltaraklædi oc dykur med. paxspialld. Þorlaks lýkneski.

portio Ecclesiæ vm .iiij. ár .v. aurar⁴⁾.

og vmm .x. ár eyri a hveriu are. fellur nidur oll samtt⁵⁾ firir kirkju adbot.

XXXI. Giegnisholar⁶⁾.

Maríukirkia j Giegnisholumm a .x. hundrad j heimalandi. .iiij. kyr.

.ij. krossar. Maríu lýkneski oc Johannis. kluckur .ij. biollur [tuær⁷⁾]. Glodarkier. kiertistika ein.

þar skal syngia annann hvern dag helgann oc Katrínar messu vr bæ. luka .ij. merkur presti. tekst heima tiund oc lysitollar allra heimamanna.

Reiknadist portio Ecclesiæ vmm .vij. vetur oc .xx. ccc. er Jon Palsson tok ad sier af Skeggia⁸⁾.

Jtem tialld j Sönghvsi

Jtem Mariuskript oc ein kiertistika.

Hun æ j sijna portionem vmm .xj. ár hundrad oc .x. aura.

Jtem sacrarium munnlaugh.

¹⁾ [sl. 260; ²⁾ 259. 350, 147, Látr., Bp., BO.; hin, iiij; ³⁾ Vilchins maldage 263; ⁴⁾ Einungis það sem eptir fer mun vera Vilchins; hitt líklega Michaels; ⁵⁾ sl. 147; sama 259; summa 350, Bp.; ⁶⁾ Vilchins maldage 263; ⁷⁾ [tuo 263; ⁸⁾ Hingað að mun vera Michaelsmáldagi, og mun það, sem eptir fer vera Vilchins, nema seinasta línan mun vera yngri en Vilchin.

XXXII. Willingaholtt.

Pieturskirkia j Willingaholtti a heimaland halft.

x. kyr oc .xxx. asaudar. eitt hross.

ein messuklædi. ij. hoklar. kaleikur. iij. alltaraklædi. sac-
rarium munnlaugh. ij. krossar. glodarkier. alltarisdvukur ovygdur.
kiertistika med kopar. psalltara .ij. tiolld vmm Songhvs.
klockur .iij. Mariuskript. Pieturs lýkneski. messingarkietill
litill. fontklædi. skyrnarkietill .v. merkur vax. kantara kápa.
hundrað j vidi.

þar skal vera heimilisprestur oc kuenngilldur omagi.

portio Ecclesiæ vmm .xx. ár .xv. hundrað.

Hun a yfer þat framm sem skrifad er j mældaga herra
Michels. kv.¹⁾ og adra kv er kom firir vid er adur er
skrifadur.

[portio Ecclesiæ vmm .x. ár .v. hundrud²⁾].

Hefur Eyolfur bondi bætt nu kirkiuna til .vij. hundrada.

XXXIII. Eigilstader³⁾.

Nicholaskirkia a Eigilstodum a .xc. j heimalandi.

ij. kyr oc .xij. ær.

Skal gefa tvo daga j hverri viku miolk undann einni kv.
kiertistika. slopp. iij. kluckur. glodarkier. sacrum munn-
laugh. alltaraklædi .ij. oc dvukur⁴⁾.

portio Ecclesiæ vmm eitt ár half mörk. enn oll onnur fiell
nidur firir kirkiu vppgiord⁵⁾.

Hun a vmm þat framm sem adur er skrifad kugilldi er
Halldor gaf.

XXXIV. Kolsholtt⁶⁾.

Mariukirkia j Kolsholtti a .x. hundrud j heimalandi. iij.
kyr oc .iij. ær. alltaraklædi .ij. oc dvk. kirkiukola. glodar-

¹⁾ kyr 259; ²⁾ [sl. 259; ³⁾ Vilchinsmaldage 263; ⁴⁾ duk, Bp.; ⁵⁾ alt
hingað að mun vera eldri mældagi. Einungis það, sem eptir fer mun
vera viðbót Vilchins; ⁶⁾ Hálf Kristfiar jörd 350, BO., (á spássu með
sömu hendi); Vilchinsmaldage 263.

kier. lectari forn. elldbera. kiertistika. kluckur .ij. psalltara fornann.

portio Ecclesiæ vmm .xx¹⁾. ár halft þridia hundrad.
Hun a j portionem vmm .x. ar fimmtan aura²⁾.

XXXV. Kalfholt³⁾.

Olafskirkia j Kalfholtti a heimaland allt.

x. kyr oc .lxx. asaudar. viij. ær .v. hross.

messuklædi tvenn. slopp. tuenn alltaraklædi med dvk. tueir kaleikar .ijj. kluckur .ij. biollur. kantara kápa. fonts vmm-buningur. Olafssaga⁴⁾. Mariuskript. Olafsskript .iiij. krossar. forn bok. alltarisbok. glodarkier. sacrarium munblaug. kista olæst. lectari oc stoll. kirkiukola. þriu hundrud j metfie. paxspialld .ij. koparstikur .ij. jarnstikur.

Jtem ny bryk yfer alltari.

messubok De tempore fra .ix. vikna fôstu til páska.

fiell nidur oll portio su sem sira Jon hafde tekid firir þau þing sem hann keypti kirkiunni jnnann sig.
olukt. c.

XXXVI. Hamrar⁵⁾.

Thomaskirkia Erchibiskups að Hómrumm a .xc. j heimalandi.

vj. ær oc kyr.

krossar .ij. Mariuskript oc Thomasskript. bryk yfer alltari .ij. kluckur. alltarisklædi oc dvkur. sacrarium munblaug oc glodarkier. kiertistikur .ij. paxspialld⁶⁾ oc hanndklædi.

Hun a .ccc. er þat kugilldi oc annad hross oc hid þridia hundrad.

portio Ecclesiæ vm .xix. ár mork oc hundrad.

¹⁾ xxx, 143; ²⁾ Einungis þessi klausa mun vera frá Vilchni. Hitt mun vera eldra, líklega frá Michael; ³⁾ Kálfboltsmáldagi er seinna í bókinni, Lxx, og er öðruvísi; þetta er eflaust sá eiginlegi Vilchinsmáldagi; ⁴⁾ Olafz líkneski 256; ⁵⁾ Vilchinsmaldage 263. Hamramáldagi stendr í Látrabók næst á undan Haga og getr afskrifarinn þess: «Hamrar áttu með riettu að standa mille Kálfbolts og Vettleyfsholts, enn skrifadest síjdar af ogáte»; ⁶⁾ paxblad, 350, 147, Bp., BO., 263.

XXXVII. Wettleifsholt¹⁾.

Thorlaks Kirkia j Wettleifsholte á .xij. ær oc .iiij. kyr.
 rodukross. Mariuskript oc Þollaksskript. Þorlakssaga .ij.
 kluckur. slopp. kiertistika oc alltarisklædi slitid. sacrarium
 munnlaug. vattzkietill vondur. glodarkier festalaust. Jtem a
 kirkiann fornann refil vmm kor. dvkur²⁾ yfer þollaks lijkneski.
 portio Ecclesiæ vmm .xix. ár .xix. fiell nidur firir kirkiu
 uppgiord oc brád .vij. hundrad.

XXXVIII. Ás.

Mariukirkia oc hins heilaga Olafs kongs j Áse a .iiij.
 kugilldi.

kaleik sæmiligann. brijk. krossa .ij. oc glitadann dvk. allt-
 araklædi .iiij. kiertistikur .iiij. refa .iiij. Mariuskript. Olafs
 skript. þrenn messuklædi. slopp. kantarakāpu. vatskietill. laga-
 songvabok.

þar skal greida presti .iiij. merkur³⁾.

kluckur .iiij. oc biollur .ij. sacrarium munnlaug. Katrinar
 skriptt með steini. sprangadur dvkur yfer Olafs skript. Ni-
 chulas skript⁴⁾.

Jtem hefur so micid aukist. þriu kugilldi.

Jtem Peturs kyr.

Jtem Olafs kyr. oc gefa vndann miolkina j bædi mál.

Jtem .vj. Peturs ær.

Kirkiann a reka er Kolbeinn bondi gaf henne oc liggur
 fyrir Þyckuabæ⁵⁾.

Jtem gaf Þuridur Kolbeinsdotter kaleik forgylltann er
 vegur .ix. aura. glitadann alltarisdvk med .xvij. penningumm⁶⁾
 smelltum oc gylldumm. gullborda breidann æ alltarisdvk. bun-
 ing á alltarisklædi med sma silfurpeninga⁷⁾ gyllda xxx. stortt

¹⁾ Vetteifsh. 268 og setr á spassiú: Vilchinsmaldage; Viettleifsh., Bp.; ²⁾ dukar 256, Látr.; duk 147; ³⁾ Hér sýnist elzti hluti máldagans enda; ⁴⁾ Hér virðist enda fyrsta viðbót við elzta hlutann, sem mun vera viðbót frá Vilchni. þá kemr yngri viðbót; ⁵⁾ Kyrkiubæ 256(!); ⁶⁾ 256, 259, 350, 147, Látr., Bp., BO.; pennigum 260; ⁷⁾ 256, 259, 147, Látr., Bp., BO.; penniga 260.

hängande gler .iiij¹⁾. merkur vax²⁾ oc mörk reykselsis. fimm perlu-knappa oc vnder hlád .viij. alna refil nýann vmm korinn. vat-skieralld. kiertistiku er stannda mega fiögur lios (j).

fiordung j ollumm skogum þeim er fylgia Næfraholtti.

XXXIX. Sottartunga.

Martheinskirkia j Sottartunngu a .vj. kyr. vij. ær oc .xx. tvituga vod.

vj. merkur vax.

kluckur .iiij. oc fiorda bialla. messuklædi. kaleik. oc laus-ann hókul. alltaraklædi .ij. formælabok. Marteins lykneski-mvnnlangar .ij. glodarkier. slopp oc kantarakäpu med raudt sæi.

þangad liggia .ix. bæer ad týundumm. enn .x. ad lýsi-tollumm.

þar skal vera heimilisprestur oc hafa .iiij. merkur j tyda offur. oc litla kistu.

kirkian æ prests skyld j heimalandi.

Jtem lagdi Torfi Teitsson til kirkiunnar .ij. koparstikur oc .ij. jarnnstikur. alltaraklædi oc dvk glitadann. wattskall til vigds vatns oc brijk yfer alltari .ij. krossa. fontsvmbuningur. paska-kierti steint³⁾. handklædi tvo. Mariuskript litla med tønn.

fiell nidur oll portio Ecclesie firir þa hlute sem hann hefur giefid i kirkiunni jnnann sigh.

Jtem ný sotdrift hringofiñ yfer Martino oc fordukar yfer alltari af þui sama.

Jtem bokarstoll litill a alltari.

Jtem .vj. ær er Margriet husfreya Torfa gaf til oc messu-klædi [hokullaus⁴⁾].

Jtem gefur Torfi epter sinn dag .vj. ær.

Jtem hefur gefist sydann biskup Michel reiknadi eitt hund-rad vadmála.

Jtem lagde biskup Michel til klucku fra Skammbein-stodumm.

Jtem lagdi virdiligur herra Herra Wilchin biskup j Skal-holtti til Mariuskript.

¹⁾ iiij, 256; ²⁾ vax, b. v. Látrab. (rétt); ³⁾ 256, 259, 350, 147, Látr., Bp., BO.; stemt(!) 260; ⁴⁾ [hokull laus 259, 147, Látr.

portio Ecclesiæ vmm .xj. ár halft átta hundrad. fiell nidur
oll fyrrer kirkiu vppgiaurd.

er kirkiann nv skyldug honumm halft þridia hundrad.

XL. Hage.

Pieturskirkia j Haga a prestskyld j heimalandi.

ix. kyr. ein ær. oc .xx. ij. hross.

halft annad hundrad j vadmálum.

messuklædi. kaleik. alltaraklædi .ij. med dvkumm. krossar

.iij. Mariuskriptir .ij. Petursskript oc Thomas. kiertistikur .ij.

med kopar. kluckur .ij. glodarkier.

portio Ecclesiæ vm .vj. ár .vc¹).

Hefur giefist til kirkiunnar sydann Justinus tok med .vj.

kugilldi. hestur oc tuævetur hestur oc tvitug vod.

portio Ecclesiæ vmm .xij²). ár sydann biskup Michel reid

.viije. var hann skyldugur adur kirkiunne eitt hundrad³).

XLI. Skard.

Michaelskirkia j Skardi a heimaland halft med skogum.

kluckur .vj. glerglugga .viij. v. manna messuklædi. sloppa .ij.

kantarakapur .iij. oc kaleikar .iij. alltarissteinn. skryn med

belgumm domumm. Mariuskriptir .ij. Michaelisskript. kistill.

budkar .ij. kiertistikur .iij. glodarkier. elldbera. baksturjarn.

munnlaugar .ij. horn. biarnfell oc tiolld vmmhuerfis sig. allt-

aralædi .iij. lās oc merki. krossa .iij. texta med tōnn. fonts

vmmbunging.

xc. j bokumm.

Kirkia j Skarde a tynd fra Hellumm oc fra A og .xviij.

alner vmm framm tiund a Yrium [oc Skarfanesi⁴). Eskiholdti

og fra Galltarlæk.

Hun a kistu oc stol.

¹) Hvort Michaelsmáldagi endar hér eða við næstu greinaskipti er óvíst, og er máldaginn því ekki leystur sundr; ²) xi, sum; ³) 256 sleppir Hagamáldaga; ⁴) [256, 259, 260, Bp., BO.; Skarpanesi 260; Skarfanese og grof, Hitardalsbók (xxx1).

þar skulu vera .ij. prestar og diakn.

Kirkiann a .xvj. kyr. hundrad asaudar og einn bestur.

portio Ecclesie vmm .iiij. ár tuær merkur arliga.

Jtem a kirkiann sierliga j þann reikning sem .vj. skynsamer menn meta epter skipan virduligs herra Otthgeirs biskups godrar minningar .vije. oc .xl. hundrada.

oreiknud oll Mortuaria þau sem fallid hafa kirkiunni fra þui er Sæmundur bondi atte jordina j Skardi oc til þess er sira Jon tok.

j Skardi reiknadist j portio Ecclesie .xviij. aurar.

XLII. Hvammur¹⁾.

Thomaskirkia j Hvammi a .xc. j heimalandi. xxx. asaudar. Jtem ein ær oc hrutur tuævetur.

Jtem messuklædi sæmilig. alltaraklædi .ij. sloppur. alltarisbok. Graduale vmm .xij. manudur²⁾. brijkarklædi. Thomas saga. kiertistikur .ij. krossar .iiij. oc fiordi smelltur. Thomas lykneski. Mariuskriptt. þriu blöd med vppkast. lectari. kista. preststoll. sæmilig tiold med dvkumm. kluckur .ij. lysikola. handklædi tvo. kiertaklofi. glodarkier oc elldberi. merki³⁾. vpphalldz kierti .ij. glergluggur sæmiligur. Smabækur nockurar. lampi oc bvdkur. sacarium munnlaug og einn glitadur dvkur. portio Ecclesie vmm [.vij. ar .vije⁴⁾.

J Hvammi hefur aukist ein kyr. vantar þad sem adur seiger j maldaga Herra Vilchins. ein kista oc brijkar klædi. preststoll.

reiknadist portio .x. aurar vmm .iiij. ar oc fiellu þeir⁵⁾ af firir kirkiubot er Þorsteinn Magnusson giordi vpp. er kirkiann skyldug honum hundrad.

XLIII. Fellsmvle⁶⁾.

Jonskirkia ad Fellsmvle a .xxc. j landi .iiij. kyr. tuenn messuklædi og þridiu vond. alltaraklædi .iiij. kluckur .ij. .iiij.

¹⁾ Hvammur austur a Landi 148; Vilchinsmaldage 263; ²⁾ manvdi 263; ³⁾ b. v. 263; ⁴⁾ [360, Bp.; vij. (. . . .) 260; aar(?) vije, BO.; vñ .vij. hvndrad 263, 259, 147, Låtr. Hér munu vera samskeyti í maldaganum; ⁵⁾ 263; þar, hin; ⁶⁾ Vilchinsmaldage 263.

biollur. krossa .ij. Jóns lykneski. tíöld vm kirku. vatskietill. skýrnar sár. kista olæst. messuklæði .ij. merki. glerglugg. altarisstein buinn. bokastoll.

þar skal syngja hvern dag helgann oc liuka .iiij. merkur presti.

þar er heimamanna gróptur oc biskups gýsting¹⁾.

Jtem glodarkier festalaust.

Jtem asaudar kugilldi.

portio Ecclesiæ vmm .xij. ár .iiij. hundrud.

A Fellsmvla vantar skýrnarsár .ij. merki. glerglugg²⁾. forni tíöld vmm kirkiuna.

XLIV. Weller.

Olafskirkia a Wollum a fiordung j heimalandi. kyr viij. oc. lxx. asaudar oc .ij. ær. kirkiutíöld slíjk sem eru. brvner .ij. oc brykartíöld tvenn. v. manna messuklæði oc einn hokull laus. altaraklæði .iiij. sloppa .ij. kantarakapur .ij. kaleika .ij. krossa³⁾ .ij. smellta litla. skryn .ij. med helgum domum. allt-arasteina .ij. oc annann bvinn. Mariuskript oc Olafsskript. kluckur .iiij. oc ein brotiñ. liggur niðri bialla. ein kiertistika stor med jarn oc .ij. med kopar litlar. sacrarium mvnnlaugh. kola. pund vax oc half mork reykelsi .ij. merkur frijdar firir kiertistikur⁴⁾ er Biarni lauk. Baksturjarn. glodarkier oc elld-bera. kiertaklofar .ij.

Þangad liggia vnder .xj. bæer ad tiundum oc lysitollum. þaðann er songur j Flagbiarnarholtt hvern dag helgann og dagh j ymbrodugum ollum. þar skal syngja messu Vigiliu-daga alla þa er fyr er sungid epter vmm daginn. þar skal syngja ad Vincula Petri og Sebastianusmessu. Blasiusmesso oc taka .iiij. merkur kaups. Söngur æ Kýraugastöðum oc Launansholte oc syngja annann hvern dagh hal(f)t oc taka .ij. merkur hvort. Syngja skal allar tíjder efstu vikv oc paskaviku j Flagbiarnarholtti ef þeir vilia er þar bva. enn ef þeir vilia eij. þa skal j Launansholtti oc æ Kýraugastöðum half mork

¹⁾ Hér mun eldri máldaginn enda, sem mun vera Oddgeirs biskups frá 1371 (sbr. Hitardalsbók); ²⁾ sl. 263; ³⁾ sl. 256; ⁴⁾ —stiku, Bp.

takast huortt. heimillt skal þeim að eij sie sungit ef þeir vilja.

Vaxtollur liggur til Walla af þessum þremur kirkjum ef ei eru svngnar tíjder Jolanott þar sem prestur syngur fyr helga daga vmm langaföstv. þar skal nonnnessa fyrer. og so þar sem hann syngur síjdar þar skal salumessa epter vmm daginn. þar er tveggja presta skýlld oc diakns¹).

portio Ecclesiæ vmm .vij. ár .xc. fiell apttur. .vc. firir kápu oc onnur ornamenta er Jon lagde til kirkiunnar. Jtem batt Jon sig vnder að lata giora kaleik kirkiunne firir onnur .vc. skal hann þa vera kvittur¹).

portio Ecclesiæ vmm .x. ár síjdan herra Michel visiteradi .xxc. oc eitt hundrad og fiell nídr oll firir kirkiu vppgiord. hokul oc alltaraklædi oc kaleik. er Jon Biarnarson lauk kirkiunni j greinda portionem. er kirkiann nv skýlldug Jone .ijc.

Jtem gaf herra Vilchin kirkiunni vatskietil oc litla mvnnlaug.

Hefir aukist .ij. kyr oc asaudar kugilldi oc .ij. ær. vantar .ij. brykartíolld til kirkiunnar. tvenn manna messuklædi að ollu. florer hoklar. sloppur vondur. vantar ein kola²) oc pund vax. half mork reykelssis. kiertiklofar .ij.

portio Ecclesiæ medann Þorsteinn Andriesson hefr buid a .iiij. ár .xij. aurar hvert ár.

XLV. Flagbiarnarholtt³).

Kirkia hins heilaga Thorlaks j Flagbiarnarholtti a kyr .iiij. kluckur .ij. glodarkier festalaust. sacrarium mvnnlaug. einn kross. kiertistikur .ij. pollaks lykneski. Pals lykneski. alltarisklædi er til fleck Bessi.

Syngia hvern dag helgann. luka⁴) .iiij. merkur presti.

XLVI. Lunansholtt⁵).

Olafskirkia j Lunansholtti⁶) a .xij. ær.

¹) A öðrum hvorum þessum stað mun þessi máldagi hafa endað í Hítardalsbók (xxxii); ²) eina kolu, Bp.; ³) Vilchins maldage 263; ⁴) lívka 260; ⁵) 143; Vilchins maldage 263; hin: Launansholtt; ⁶) Lunansholtti 143, 263; hin: Launansholtt.

iiij. kluckur. Olafsskript. Mariuskript. krossar .ij. sacrarium
munnlaug. alltarisklædi. refvill vm þvert yfer alltari vondur.

portio Ecclesiæ vmm .vj. ár .xij. aurar.

Jtem a kirkiann .c. er Hreinn tok j forna portionem.

XLVII. Leirubacke.

Pieturskirkia a Leirubacka a prestskyld j heimalandi oc
taka .iiij. merkur. hun æ .v. bufiar kugildi .cc. j Bokumm er
Arni gaf. messuklædi ein. kaleik. kantarakāpu oc slopp. gler-
glugg oc kross. Jonsskript Baptistæ oc Pieturs lykneski.
Mariuskript. kluckur .iiij. tiold vmmhverfis kirkiu. glodarkier.
elldbera. munnlaugar .ij. kirkiukola. alltaraklædi .ij. brijkar-
klædi sæmiligt. kiertistikur .iiij. texti. merki¹⁾.

Jtem hundrads hest.

portio Ecclesiæ vmm so langann tijma sem Magnus bio
.vj. hundrad.

Hun æ yfer þat framm sem forner maldagar votta .ij. ku-
gillde. er Hrafn Magnússon gaf. hest einn.

portio Ecclesiæ vmm .vj. ár sijdan Hoskulldur kom til
jardarinnar .iiij. merkur. fiell nidur oll firir vppgiord kirki-
unnar. er²⁾ kirkiann nv skyldug honumm .vj. hundrad oc
mörk.

XLVIII. Klofe.

Ad pollakskirkiu j Klofa skal vera prestskyld j heima-
landi. hun æ .ij. kyr oc .xviij. ær. hross. þangad liggur Bæn-
hvs j Mörk. Hun a messuklædi oc kaleik. kross. Thorlaks lyk-
neski. Olafs lykneski. koparkier med helgum domum. Tabulam
yfer alltari. kiertistikur .ij. med kopar. slopp oc glerglugg.
alltarissteinn bvinn. kluckur .vj. glodarkier. munnlaugar .ij.
tiold slijk sem eru oc Þorlaks sögu.

portio Ecclesiæ vm .ix. ár .ijc. er Þorsteinn tok af Kotlv
enn .ijjc. fleck hann ecke³⁾.

Hun æ yfer þat framm sem j fornumm maldogumm er

¹⁾ Hér mun enda máldagi Oddgeirs biskups frá 1371 og tekr þá við fyrsta viðbót; ²⁾ 259, 350, 147, Látr. BO.; hin: enn; ³⁾ Hér mun enda Michaelsmáldagi frá 1387.

skrifad oc herra Wilchin biskup lagdi til hennar .xviij. ær oc .iiij. kyr.

portio Ecclesiæ vmm .x. ár fra þui er herra Michel visiteradi eyri fatt j .ccc. fiell nidur halft annad hundrad af adurgreindri portione fyrer elldbera oc .ij. kiertastikur med jarn¹⁾ sem Krakur lagdi thil.

Þesse þijng gaf herra Wilchin kirkiunni j Klofa. Jn primis messuklædi ad ollu. kaleik. alltaraklædi med pell oc gullhlodum storum sæmilegt. kantarakapu. sacrarium²⁾ mvnnlaug. j³⁾. alltarissteinn bviinn.

XLIX. Eýstraskard.

Nicholaskirkia j Eystraskardi a halft heimaland oc lx asaudar oc .vj. ær. v. kyr.

þrenn messuklædi oc vmm framm messuserk oc hofutlija fontur. kantarakapur .ij. kiertistikur .ij. oc hin þridia jarnstika. tiolld vmm kor oc halfa frammkirkiu. merki eitt. kluckur .iiij. Mariuskripter tuær oc krossar .iiij⁴⁾.

portio Ecclesiæ vmm .vij. ar .iiij. merkur. fiell aptur .vj. aurar af portione firir psalltara er lagdur var til kirkiunnar.

L. Næfurholt.

Pieturskirkia j Næfurlosti⁵⁾ a prestskýlld j heimalandi.

xxx. asaudar oc .iiij. kýr og giefa vndann friadag. laugar-dag oc Drottinsdag. sinn dag vnder hverri j hverri viku.

kluckur .v. tiolld vmmhverfis kirkiu. glerglugg. glodarkier .ij. munnlaugar. vattzkietill. vattzkall. kiertistikur .vj. krossar .iiij. skrija oc Mariuskriptt. kaleik. alltarisklædi flogur. messuklædi. tuær kantarakapur oc slopp. fiorar merkur vax oc .xij. aurar reykelis. font med vmbuningi. merki. hundrad j bokumm. tekur prestur .iiij. merkur.

¹⁾ af jarni, Bp.; ²⁾ sl. 256; ³⁾ b. v. 259; ⁴⁾ Hér hefir líklega endað máldagi sá, sem stóð í Hítardalsbók, og sem þar segir, að þerri «nær» saman við Vilch.; ⁵⁾ svo öll.

[Anno 9°. Kirkiañ a Breidabolstad a .lx. malnytukugildi. oc .xviij. kugildi oc .xx. j ollumm gielldumm fienadi. portio obitalad wmm .xvj. ár .vc. oc .xx¹).

LI. Hlijdarende²).

Pollakskirkia ad Hlijdarenda a .xxc. j heimalandi .iij. kugildi .xx. merkur vax oc reykelsis. kluckur .v. oc stoll. alltaraklædi .iij. mvnnlaugar .ij. oc kietill. kiertistikur .iij. oc .ij. nýar oc stola .iij. Mariuskript. pollaks lykneski oc Katrinar skript. hægindi tvo. langvengi oc kistu. lectara. pollaks sögu. elldbera. glodarkier. tiolld vmmhverfis³) kirkiu. kaleik.

Þar skal syngia hvern helgann dag oc annann hvern dag ottusong tuo daga rumhelga j hverri viku vmm langaföstu.

portio Ecclesie .xc.⁴)

Hun a j syna portionem sijdann Polleifur tok jordina .cc. oc halfur sietti eyrer þat sem Polleifur a til ad svara. er olukt kirkiunni .xx. merkur vax. oc reykelsis. glitadur dvkur. alltaraklædi. mvnnlaug. psalltari.

Olukt oll portio af fiordungi jardarinnar sijdann Olafur Benediktsson annadadist.

LII. Odde⁵).

[Hér er prentað eptir mjög trosuðu trausskripti á skiinni, gerðu 5. Febr. 1548, meðal frumbréfa í safni Árna Magnússonar Fasc. Lxvii, 13. Á miða. sem liggir við bréfið. segir Árni: «Þennann Odda kirkiu maldaga hefi eg so vel afskrifadann sem það verdur, og accurate confereradann, skal eg þar ur lata giðra eitt transscriptum — eingin mun voga það ad transscribera, nema eg og þordur — adur enn eg þessu skila, in gratiam Ecclesie, og því bihelld eg þessu, ut inspici possit a transscribentibus». «Odda kirkiu skiol

¹) [Þetta stendr hér áfast við Næfrholts maldaga, en á þar í raun réttir ekki heima, og mun auk þess vera yngri viðbót. En Næfrholtsmaldagi þessi er orðrétt samhljóða maldaga Jóns biskups Haldórssonar 1332. Viðbót þessi mun vera frá c. 1590; 147 sleppir þessari viðbót; ²) Vilchinsmaldage 263; ³) alla b. v. 256; ⁴) Hér munu vera samskeyti í maldaganum; ⁵) Vilch.; Gamall maldage kirkiunnar j Odda á Rangaruollum 2131; eingin fyrirsögn í transscripto.

eru öldungis klár, eg setti annars að registrera þau aður en þau burt fara. Jtem láta transsumera maldagann epter minu *accurato apographo in gratiam Ecclesiae.* Afskript Árna, sem er Nr. 2135 meðal fornbréfaafskripta hans, er hér höfð jafnhliða frumritinu, sem skemzt hefur síðan hún var gerð; er hún með hendi Þórðar Þórðarsonar, og kallar Árni hana: «*Apographum Transscripti membranacei, quod asservatur apud templum Oddense Rangarvall.*» Við afskriptina segir hann meðal annars um transskriptið: «*Originale transscriptum esse omnino videtur, licet nulla nunc sigilla adsint. gót eru á plica. accurate hoc Apographum exaratum est. membrana þesse er nú ærð lasleg og víða til skiemda trosnud, sumistadar og úr henne burtu smástykke.*» Til samanburðar eru hér hafðar Vilchinsbækr hinar sömu og notaðar eru við útgáfu hinna maldaganna, og svo Nr. 1131 meðal fornbréfaafskripta Árna: «*Originalenn (so að kalla) heyrði mjer sjálfum til og er nú eydelagdur.*» (AM.). «Þesse firir framan og ofanskriðadur mældage er riett ritadur epter gomlu pappirs Exemplare með hende Sira Stephans Gislasonar. Og stóð þar neðan under meðkenning nefnds sira Stephans að maldagenn være svo orð fyrir orð sem hjer skrifad stæde, eun ecke var tillagt epter hveriu copieradur være. Var þesse hans uppäskript dateruð j Odda a Rangarvöllum 19. Martij Anno 1592. með aþrycktu signete» (AM.).]

Nikulas kirkia j Odda æ heimaland allt.

frodholft tvo.

Oxarygg.

Langagerdi.

yristann gardsuika halfuan¹).

helluvad.

Mulaland.

kirkian æ halft annad hvndrat asaudar.

halfvann þridia tvgh kua.

vij. hundrut j Rossvm.

ix. hundrat j metfe og .ix. merkur wax.

Suo margar iskyllder a kirkian i Odda i annara manna iarder²).

Jn primis. að Fellzmula gelldingur tvæuetur.

að æ gelldingur gamall.

¹) halft, Látr.; ²) «þessar allar jskyldur eru nú (1592) burt frá Odda kirkju», ritað á spássiu í 2131.

- a Waullvm hinvm ytrvm gelldingur tvæuetur.
- a Vaullum hinvm eystrvm gelldingur gamall.
- j Klofua gelldingur gamall.
- α Rolfstaudvm gelldingur tvæuetur.
- α Torfuastaudvm gelldingur gamall.
- j Flagbiarnarholiti gelldingur gamall. og annar tvæuetur.
- j Ostuadsholte gelldingur gamall.
- [i Sniallzhaufda gelldingur gamall.
- ad α gelldingur gamall¹⁾.
- ad Ægissidv gelldingur gamall.
- ad Rafntoftum gelldingur gamall.
- ad Raudalæk hinvm ytra gelldingur gamall.
- ad Raudalæk eystra gelldingur tvæuetur.
- ad Breckv g(elldingur) tvæuetur.
- j Tvngu hinne litlu gelldingur gamall.
- i Þiodolfshaga gelld(ingur) tvæuetur.
- ad Haumrvm g(elldingur) tvæuetur.
- ad Gmsahusum gelldingur tvæuetur.
- i Kalfholte g(elldingur) tvæuetur.
- i Kroke gelldingur gamall.
- a Heidi gelldingur tvæuetur.
- a Lytingsstaudvm g(elldingur) tvæuetur.
- j Reidri gelldingur veturgamall.
- j Gvtthormshaga gelldingur gamall.
- j Kalladarholte²⁾ gelldingur tvæuetur.
- ad Þuerlæk gelldingur tvæuetur.
- a Skambeinsstaudvm g(elldingur) veturgamall.
- j Nesi gelldingur tvæuetur.
- j Hallzmula g(elldingur) tvæuetur.
- j Kalldakinn gelldingur tvæuetur.
- j Akbrautarholte gelldingur gamall.
- a Tialldastaudvm g(elldingur) gamall.
- j Skardi hin eystra g(elldingur) gamall og annar tvæuetur.
- ad Steinkrossi g(ellingur) gamall.
- j Sandgile g(elldingur) gamall.
- vnder Rauni gelldingur gamall.

¹⁾ [sl. 256, Látr.; ²⁾ kalldadarh., Bp.

- a Þorleifsstaudvm g(elldingur) gamall.
 ad Hofe hinn nedra g(elldingur) gamall oc annar tuæuetur.
 oc hinn þridie veturgamall.
 j Lambhaga gelldingur gamall.
 ad Reydarwatni gelldingur gamall og annar tuæuetur.
 ad Gelldingalæk g(elldingur) tuæuetur.
 ad Statalæk g(elldingur) gamall oc annar tuæuetur.
 ad Uikingslæk gelldingur gamall.
 ad Helluvade g(elldingur) gamall oc annar tvævetur.
 A Gaddstaudvm¹⁾ g(elldingur) tuævetur.
 [ad Selialæk²⁾ gelldingur tuæuetur.
 ad Warmalæk g(elldingur) tuævetur.
 j Grof gelldingur gamall.
 j Galltarholtti gelldingur veturgamall.
 j Frodholtti eystra gelldingur tuæuetur.
 ad Moeidarhuole g(elldingur) tuæuetur.
 ad Berguadi gelldingur tuæuetur.
 j diupadal g(elldingur) tvæuetur.
 a Welli hinum efra g(elldingur) gamall.
 ad Vppsaulvm g(elldingur) gamall.
 i Lambey gelldingur tuæuetur.
 a Straund gelldingur gamall.
 ad Bergþorshuole g(elldingur) tuævetur.
 ad Arnarhuole g(elldingur) tuæuetur.
 ad Forsæti g(elldingur) gamall og .ij. tuæuetrir.
 ad Strandarhaufdi gelldingur veturgamall.
 A Womulastaudum g(elldingur) veturgamall.
 j Næfurloste³⁾ gelldingar .xij. veturgamler. og skal þá
 giallda fimta dag hinn fyrsta j sumre og skulu aller wera suð
 hollduger⁴⁾ ad þeir anne a deigi ofuan j Odda.
 j Hafue uett matar.
 j Þyckabæ vett matar.
 a Grimsstaudvm uett matar.
 æ Skumstaudvm vett matar.
 a Klasbarda halfuett matar.

¹⁾ «ita evidenter» (AM.); ²⁾ Selalæk 147; ³⁾ «loste clare legitur, non holitte» (AM.); — holitti, Bp.; ⁴⁾ holld', transskr. og flestar Vilch.

- a Strandarhala fiordungur matar.
 a Arngeirsstaudvm¹⁾ uett matar.
 j Kollabæ vett matar.
 ad Moshuole hinvm eystra .vj. fiordungar matar.
 a Griotm vett matar.
 ad Hofui hinv nedra wett osta.
 j Sandgile half uett osta.
 j Stvfholte half wett osta.
 a ARnkotlustaudvm half uett osta.
 ad (æ) halfwett osta.
 a Kalfstaudum ostfiordungur.
 j Gardsuika hinvm vestazta .ij. fiordungar osta.
 j Langagerdi fiordvngur osta.
 j Dufpaksholte²⁾ ær lodin oc lembd. oc aunnur alsgeild³⁾.
 m Skambeinsstaudvm fiordvngur osta.
 j Sniallzhaufda fiordungur osta.
 a Merkihuole ostleifur.
 a Tialldastaudum ostleifur.
 j Skarde hinu eystra ostleifur.
 ad Uikingslæk ostleifur.
 vnder Hraune ostleifur.
 ad Eyvindarmula ostleifur.
 m Heradarstaudvm fiordungur osta.
 j Hvamme fiordvngur osta.
 j Dynskogum tueik hluter hins ellifta fiordungs smiors oc
 færa j Skoga vnder Eyiafiuall⁴⁾ ad Míchialsmessu.
 huer skattmadr j millvm ÞiorsmæR og JokulsmæR a Sol-
 eimasande skal luka fiordung osta m hverium tolf manudum
 og eigi sidur prestar þeir sem bvnad hafa j fyrsaugdu tak-
 marke.
 Jtem i Gutthormshaga sex aura wauru.
 m Vakurstaudum .xij. alner vadmals.
 m Vesturholttvm .xxx. letorfs.

¹⁾ arigsstodum 256, 259, 350: Arygstodum, Bp., 147; Erigsstodum, Látr.; ²⁾ Dufpaksh., Bp.; ³⁾ allz gellð 2131; ⁴⁾ «deest (i Lxvii) exigua vocula, forte fiaullum; exiguae spatium voculae; um synest of lited i eyduna. Eg vil til geta fiaull hafi verid tvískrifad ovarlega og því standi það ei i copium» AM.

α Oxahrygg .xviij¹⁾). alner saulvodar.

α Kirkiubæ firir ofann leiti hundrad skreidar. iiij. saltbelger oc flytia inn a land.

kirkiann a skog j²⁾ Þorsmork. i³⁾ Eingidal.

annan skog a Burfellzhalsi firir vtann Þiorsα. og þridia skog framm hia Sandærtvngum⁴⁾).

Tolf hvndrut fioru er liggur firir⁵⁾ Grimsstaudum.

viiijc. fiouru er liggur firir Berghorshvale.

[kirkiann α iardar part er liggur med nedri straund millvm þessara takmarka: er merkigardur firir ofan torfrima firir austan. Biaun⁶⁾ firir vestann. tvngardr α Strond firir nedan.

Svo margann skruda a kirkiann j Odda.

Jn primis .xj. manna messoklædi. eru þrenn af þessum slitin oc wond oc uantar til .iiij. hofudlin.

Jtem fimm hanklar lauser oc fodurlauser.

þriu alltaraklædi med vigdum dukum oc fordukum oc eitt vont.

fiorer dukar glitader.

vj. corporalia.

iiij. kalekar oc hinn fiordi sa er⁷⁾ vndan er stettinn.

ix. kantarakapur. eru þriar lettur.

tuær suartar kapur.

fiorar dalmatikur lettur.

messostackur vondur.

tueir sloppar.

Jtem .ij. smellter krossar og hinn þridie gylltur. og vnder stallurinn med kopar.

iiij. kertistikur smelltar .ij. med kopar.

ij. iarnstikur storar⁸⁾).

¹⁾ 2135. 2131; xiiij 256, 259, 350; xij, Látr.; ²⁾ sl. 2131; ³⁾ sl. 2135, 2131; ⁴⁾ Sauðártungum, Bp. (rangt); ⁵⁾ hia 256, 259, 350; ⁶⁾ svo í öllum handritum; Arni Magnússon segir í afskrift sinni: «ita clare, forte legendum hraun». Það gæti þó verið umtalsmál, hvort þetta orð væri ekki misskrifað á þann hátt, að annað hvort hefði í frumritinu gleymzt úr r á undan n-inu eða gleymzt að setja stryk yfir n-ið (= ñ), svo að þetta örnefni hétu bjaurn eða bjaunn = Björn; ⁷⁾ sl. transskr.; ⁸⁾ sl. 256, 259, 350, Bp.

Jtem¹⁾ tabulum firir²⁾ altare og annad vppi yfer.

Þriu glodarker med kopar. er þar af eitt festarlaust. og fiorda med sylfur og gyllt.

skrin med helgum domum oc litill kistill med helgum domum.

einn texti.

tuo merki.

Mariskript stor.

Nicholms skript.

heimrams³⁾ skript.

Jons likneski postula og Maru magdalene.

Jtem ein skript yfer litla altare med þrimur likneskium.

fonz umbuningur.

elldberi og vatzkettill.

Sacrarium munnlaug.

lysikolur tuær.

v. klockur oc þin .vj. klucka rifin. oc or kolfurinn.

ij. biullur⁴⁾ litlar.

huslker litid med sylfur og um vtan med kopar.

basiliscus med kopar.

altarissteinar tueir.

tuo⁵⁾ altarisklædi til litla altaris.

tueir formar olæster.

tuær bruner litlar firir framann kos.

eitt steintialld fornt.

messuklæda kista læst.

litill vatzkall.

baksturiarn.

kertaklofui.

likakrakur⁶⁾.

flutning ad Sandholoferiu leigulausann af aullu sinu godzi

og allra þeira manna sem æ stadarins kosti eru.

kirkiann æ mark syllt hid hægra. enn heilt hid vinstra.

annad mark. af bædi eyru.

halfuann afrett j midia mork⁷⁾.

¹⁾ b. v. Bp.; ²⁾ yfer 350, Bp.; ³⁾ Heimrams 260; Heimrās 259;
⁴⁾ þ. e. bióllur; ⁵⁾ tuenn, Bp.; ⁶⁾ [vantar í 2131; ⁷⁾ Nú tekur við kaffi frá dögum Michaels biskups.

[Porcio ecclesie slik sem fallid hefir i mortuaria þau sem gefuizt haufdu til kirkiunnar sidan hera Ottgeir godrar minningar liet Reikna næst. fiell nidur aull porcio firir þa hlute sem Sira Ole hafdi lagt til kirkiunnar. enn kirkiann vard honum skyllidug .xxx. hundrada¹⁾).

Anno domini M^o. ccc^o. lxxx^o. v^o. jn festo sanctorum Crispini et Crispiniani²⁾ lagdi sira Ole til.

vij. messuserki.

vj. hofudlin.

þrennar stolar med handlinvm.

eitt corporale³⁾).

propiciatorium.

kalek.

kluckur tuær hinar stærst.

Tolf manada tidabækur per auni circulum.

Jtem æ kirkiann i Odda yfer þat framm sem forner maldagar votta.

Jordina a straund nedri. og þar til .v. kyr oc xxx asaudar sem gaf sira Oli og Halla moder hans Jonsdotter. med þeim skilmala. ad þar skal syngiazt tuær messur i hueri uiku. salumessa firir scul allra kristinna manna. aunnur de sancto Thoma. adra hueria uiku. enn de sancta Katherina adra hueria og lukazt prestinum ærliga þeim sem uppi helldur messor saunginum. fiorar merkur epter skipan biskups i Schalholte.

Jtem half iaurd i Gardsuika er gaf Kolbeinn Petursson⁴⁾. xij. ær og .ij. kyr. med þeim skilmala ad þar skal syngiazt .xxx. salumessna i Odda ærliga firir hans scul oc allra annara kristinna manna. luka .x. aura prestinum i sina Rentu frida.

Porcio ecclesie vmm .x. ær næstu sidann hera Michael visiteRadi .xx. hvndrut⁵⁾).

LIII. Eyvindarmvle.

Jonskirkia postula ad Eyvindarmvle a prestskyld j heima-landi.

¹⁾ [sl. 2181; ²⁾ þ. e. 25. okt.; ³⁾ corporalia, transskr.; ⁴⁾ sl. transskr.; ⁵⁾ Einungis þessi síðasta klausa mun vera frá Vilchni.

xij. ær oc kv.

messuklædi tvenn¹⁾ vtann stolu oc bandlijn skorter til annara. alltaraklædi .iij. kantarakapur .ij. slopp einn. kross sæmiligann med lykneskium. Mariuskript. Jons skriptur .ij. mvnnlaugar .ij. glodarkier. elldbera. merki eitt. halft annad hundrad j bokumm. vattzkietill. fonts vmbunad. kluckur .iij. texta bunad med silfur. paxspialld. alltarissteinn. tiolld vmm-hverfis kirkiu.

þangad liggia .ij. bæer ad tiundum oc lysitollumm. syngia annann hvern dag helgann til Hlydarenda oc takast .ij. merkur²⁾.

Kirkiann a kaleik oc kiertistikur .ij.

Jtem .ij. kvgilldi vmm framm þat sem stendur j maldaga Herra Michels.

Portio Ecclesie vmm .xij. ar .viijc. hefer þar af nidur falled .ccc. firir þat er Hallsteinn liet giora vpp kirkiuna.

LIV. Teigur.

Öariukirkia j Teigi a þridiung j heimalandi³⁾. þridiung j Butralldastodum.

vj. kyr oc .xij. ær.

Salld korns.

hundrad vadmala.

halfa fiordu mork vax.

þrenn messuklædi. kaleika .ij. annar gylltur sæmiliga gior. tvenn corporalia. kluckur .iij. alltaraklædi .iij. kiertistikur .ij. glodarkier. mvnnlaug. slopp. kantarakapu. alltarisdvkar. iij. kross sæmiligann steindann. Mariuskript. Andriesskript. bryk sæmiliga. tiolld vmm kirkiu. skryn litid.

¹⁾ Hér endar 143 en bætir við þessari athugasemd:

«Hier ber allt saman við Wilchinsbok. þangad sem nefner kertestikur .ij. þui ma allt skrifa eptter Vilchinsbok».

²⁾ Fyrri hlutinn mun vera Michaelsmáldagi (sbr. Dipl. Isl. III, 349);

³⁾ 143 hættir hér, en bætir við:

les Wilchins maldaga þui þetta ber nær samann vtann j þessum forna Hytardalsmaldaga stendur

ij salld korns

og Wilchins maldage er langtum fyllre.

þangad liggja vnder .vij. bæer að tiundumm og lysitoll-
umm. eru af þessum .iij. Bænhvs. og tekst half mork af
hverju.

Kirkiann a altarisstein buinn með reliqvijs.

þar skal vera prestur og diakn. tekur prestur .iiij. merkur¹⁾.

Þar hefur aukist vmm framm maldaga Herra Michaels.

In primis .vj. kugilldi. tvær voder tvitugar. half þridia
mork vax .ij. salldr²⁾ korns.

portio Ecclesie vmm .xij. ar .xvc.

Hefur allt niður fallid firir þat er Gudmundur Þorgeir-
son liet giaura vpp kirkiuna. brotnadi þar klucka þann tíma
sem hann hieilt kirkiuna og var þar lukt fyrer halft fiorda
hundrad. skal³⁾ Gudmundur eignast þav. enn hann leggur til
kirkiunnar þar fyrer altarisklædi með silki og er þar æ kross
með gullhlad og miott hlad vmm þvert. nýa⁴⁾ brun .vij. alna.
refvill .vij. alna. altaraklædi glitad. altarisdvkur og er þar
a gullhlad. Jtem glitadur dvkur og tvenner forðvkar. font-
klædi. vattzkietill. dvkur yfer Andries lykneski og ein
kiertistika.

Hefur aukist j Teigi síjdann Solmundur og hanz hustrv
vidtokv .v. kugilldi.

reiknadist portio .xij. aurar og .xiijc.

Jtem lagdi hvstrv Þvridur til kirkiunnar messuklædi ný
sæmleg að ollu og .ij. lykneski með alabastrum og sacrarium
mynnlaug nýa og liet giaura vpp kirkiu. fiell niður epter. vj.
presta máti firir þetta allt samann .viijc. og .xiiij. aurar. enn
epter stendur .vc. olukt.

Jtem a að lvkast haustsaudur arliga fra Þorunvpi.

LV. Þorvardstader⁵⁾.

Mariukirkia æ Þorvardzstodumm a .xc. j landi.

kluckur .ij. rodakross. kiertistikur .ij. glodarkier. altara-
klædi .ij.

þar skalsyngia annann hvern dag helgann af Breidabolstad.
lvka presti .ij. merkur.

¹⁾ Hér mun enda Michaelsmáldagi (sbr. Dipl. Isl. III, 348);

²⁾ salldz 260, 266, 269, 350, Bp., BO.; ³⁾ en, Bp.; ⁴⁾ ein, Bp.; ⁵⁾ Vil-
chins maldage 263.

LVI Lambeý¹⁾.

Kirkia j Lambeý a .xc. j heimalandi.

vj. ær.

Mariuskript. rodukross. paxspialld. alltaraklædi eitt. dvk einn. glodarkier. sacrarium munnlaugh. kluckur .iij.

Þangad skal syngia annann hvern dag helgann af Breidabolstad²⁾. luka presti .ij. merkur.

portio³⁾ vmm .ij. ár oc .xx. tuo hundrud oc half mörk. fiell það allt nidr firir vppgiord kirkiu. er kirkiaon nv honum skyllidug. ecc.

LVII. Ey⁴⁾.

Pieturskirkia j Ey a .xc. j heimalandi.

vj. ær oc .ij. kýr.

kluckur .v. tiolld vmmhverfis kor. rodakross. Pieturs lykneski. kiertistikur .iij. alltaraklædi eitt. glitadann dvk sæmiligann oc tvo liettare⁵⁾. ij. spiolld. sacrarium mvnnlaug. kiertastock.

þar skal syngia annann hvern dag helgann af Breidabolstad. lvka presti .ij. merkur.

portio hefur þar⁶⁾ oll nidur fallid firir kirkiu vppgiord er⁷⁾ Einar liet giora.

LVIII. Fijfholte⁸⁾.

Mariukirkia j Fyðholtti a .ij. kyr oc .vj. ær.

kiertistiku eina. krossa .ij. alltarisklædi eitt med dvki. kluckur .iij. paxspialld. glodarkier. sacrarium mvnnlaug.

Þangad skal syngia annann hvern dag helgann.

portio Ecclesiæ vmm .vij. ar .ij. kugilldi er Ormur Haflidason lauk firir sig oc Hollu Biarnardottur. enn Loptr Þo(r)-

¹⁾ Vilchins maldage 263; ²⁾ og b. v. 350, 147, Látr.; ³⁾ hefr þar oll nidur fallid, er fyrst bætt hér við (i 260), en svo dregið undir það til merkis um, að það eigi að falla burt; ⁴⁾ Vilchinsmaldage 263; ⁵⁾ lectare, 263(1); ⁶⁾ sl. 350; ⁷⁾ 263; sl. hin; ⁸⁾ Vilchinsmaldage 263.

steinsson tok að sier að svara öllu því sem meira er að svara kirkjunni.

Item alltaraklæði er Ormur lagdi til og sacrarium handklæði.

LIX. Fíflholt¹⁾.

Stephanus kirkia í Fíflholtti á kv eina .iij. ær og .c. vadmala.

.iij. bækur.

kross með lykneskium. Stephanusskript. glodarkier. kluckur .iiij. og hin fimta kolflaus. paxspialld. tialld vmbverfis kor. alltaraklæði tvo. dvkar²⁾ .ij. og annann glitadann. sacrarium munnlaug. kiertistikur .ij.

þangad skal syngja annann hvern dag helgann.

LX. Skvmstader.

Olafskirkia á Skvmstodum á prestskyllð í heimalandi.
vj. kugilldi.

þrenn messuklæði. alltaraklæði .iij. kantarakapur .ij. sloppglerglugg samiligann. kluckur .vj. glodarkier .ij. kiertistikur .iiij. með kopar og ein með jarn. skryn með helgum domum. altarissteinn bvin. kaleika .ij. krossa .ij. með lykneskium og enn aðra .ij. Mariuskript. Olafsskript og Thomasskript. tiöld vond³⁾ vmmhverfis kirkju. mvnnlaugar .ij.

þangad liggja .xj. bæir að tiundum og lysitollum⁴⁾.

Item vattzkietill og skýrnarsæ(r).

xiiij. kyr. xl. asandar heima.

með jordum⁵⁾ xxx. kugillda.

ccc. í koplumm.

halft fiörda hundrad ofrijdt vtlagt til frijdz.

ix. naut gomul. veturgomul⁶⁾. tvo tvævetnr.

xxx. saudi veturgamla.

ij. hrutar tuævetrer⁷⁾.

¹⁾ Fíflholt annað, Látr.; Vilchinsmaldage 263; ²⁾ duka 263; ³⁾ sl. 256, 259; ⁴⁾ Hér endar hinn elsti stofn máldagans, og er því annaðhvort, að þetta er Vilchins máldagi ellegar þá að þetta sé eldra, og næsti kaflí sé Vilchins viðbót, og það er líklegur; ⁵⁾ jörðunni, sum; ⁶⁾ Hér mun eitthvað fallið úr og er svona í öllum afskriptum; ⁷⁾ Hér kemr viðbót, sem er yngri en 1472, og verðr hún prentuð við það ár.

LXI. Breidabolstadr.

Mariukirkia a Breidabolstad j Fljotshlyd a heimaland allt.
Samstadi hina ytri.

Konungsmvla allann.

Þorugnp.

Borgarkot.

Skalmholt.

xvj. kyr.

nyutigi asaudar.

xxc. j metfie.

vij. þross roskiñ. eitt tuævett. tuo þrevetur. tuo vetur-
gomul.

yxn tuo flogra vetra oc ein(n) .v. vetra .iiij. kalfa.

xvj. sandi tuævetra oc .xl. veturgamallt.

.iiij. naut tuævetr .vij. veturgomul.

Jn summa halft fimta kugilldi oc xl.

priar vætter smiors oc .ccc. skreidar.

xxx. fiordunga skyrz oc .xx. fiordunga kiöts.

Hun a .ix. mauna messuklädi oc .ij. hokla lausa. vij. kant-
arakapur .iiij. altaraklädi med dvkumm. ij. Dalmatikus oc
einn subtil .iiij. sloppa. iiij. kaleika. fontsvmbuningur. vatts-
kier. glodarkier .iiij. smellta krossa .ij. sæmilega. skryn med
helgum domum oc Textum Evangeliorum binn. kluckur .vj.
oc biollur .ij. Mariuskript oc Jacobsskriptt. kross storann
med trie oc steindur vel. messukläda kista oc sacrarium
mynnlang. tiolld sliik sem eru.

Þangad skal giallda fra Kirkiulæk giellding gamlann oc
halfa vætt matar:

vr Langagierdi a lodna oc lembda enn adra snogga oc
giellda.

vr Lambey a giellda.

fra Vppsolum gielldingur tvævetr oc halfmork.

vr Ey giellding tvævetrann.

fra Tialldastodum giellding gamlann.

Heitleifur vr Skardi.

vr eystra Skardi tveir gielldingar tuævetrer.

Heitleifur æ Breckulandi¹⁾.

giellding tuævetrann fra Gielldingalæk.

giellding tvævetrann af Þorleifsstodum.

giellding tuævetrann fra Giætsum²⁾.

g(amlan) giellding oc annann veturgamlann fra Womnla-
stodumm.

gamlann saud og annaun veturgamlann³⁾ vr Wattzdal.
[gamlann saud⁴⁾].

tvævetr gielldingur fra Bergþorshvoli.

gielldingur tuævetur fra Reynifelli.

vætt miols vr hæfi.

vætt miols vr Þyckuabæ.

fra Arngeirstodumm gielldingur tvævetur.

xij. hrossa hofn j Fíflholtti eystra vmm weturinn.

Stodhrossa beit j Kirkiulækjar land oc riettarhalld ad
Hundzmel.

vj. aurar voru j Vlfstodumm oc halfann fiorda eyri j
westri Fit.

Hönd hins heilaga Johannis Holensis med armleggium.

iiijc. j Bokum.

Jtem⁵⁾ jarnstikur .ij. storar. Tabulum yfer alltari.

þangad liggja .vj. oc .xx. bæer ad allri skylldu.

þar skulu vera .iiij. prestar oc .ij. diaknar.

Ad auk þessa lagdi sira Haffidi til .iiij. kyr oc .xxx.
asaudar .v. hross gomul.

land halft ad Kongsmvla.

ccc. fiour er liggur vid Mariufiöru.

Skogur er liggur hia Stapa.

Jtem ein messuklædi. kiertistikur .ij. med kopar. ein kapa-
alltaraklædi .ij. eina klucku. kaleik er stendur .xij. auru-
skyrnar kietill. lyka kråkur. elldberi. glitadann dvk.

¹⁾ í máldaganum 1332 er osthleifr talinn frá Skarði og tvævetr
geldingr frá Breckulandi, en máldaginn 1371 telur eins og hér, og
annað getr varla komið saman eptir þessum máldaga; ²⁾ geilum;
máld. 1371 (Dipl. Isl. III, 269); geilum, máld. 1332 (Dipl. Isl. II, 688);
³⁾ tvævetran 147; ⁴⁾ [svo hðrr. og á þetta annaðhvort að falla burtu
eða þá að hér vantar í bæjarnafn; ⁵⁾ b. v. 256.

Jtem a hun yfer þat framn sem forner maldagar votta jordina að Gnypi með ollumm gognumm oc giædumm.

bok er Kolbása heiter.

portio Ecclesiæ meðann sira Oddur hieilt stadinn .vjc.

Jtem hafa fallid j Portuaria sijðann sira Oddur oc sira Hoskulldur¹⁾ hieildu stadinn .viij. hundrud.

LXII. Kirkiulækur²⁾).

Þorlakskirchia að Kirkiulæk a .xc. j heimalandi.

roðukross steindann. Þorlaks lykneski. Mariu lykneski sliett pentad með hurdum. kirkiukietill oc glodarkier .ij. alltarisklædi. einn glitadur dvkur oc hvjrtur. jarnkiertistikur .ij. kluckur. tiolld kringumm korinn.

Þar skal syngia annann hvern dag helgann.

portio Ecclesiæ vmm .xj. ar .cc. oc .vj. aurar.

LXIII. Nedra hvole.

Mariukirchia oc hins heilaga Olafs að Nedra Hvole a prestskyld j heimalandi. Dufþacksholtt³⁾.

viij. kugilldi.

Heimamanna tiund oc gróptur oc lysitollur oc af .xij. bæium odrum. oc⁴⁾ allri skyldu. Enn vr Langagierdi önnur hver misseri.

Jtem gaf Jon fra Efra Hvoli .c. vöru j salugiðf.

Hun a .v. manna messuklædi oc .vij. hokla .v. alltaraklædi með dvkumm. kantara kapur .iiij. oc ein með silfur fljngiu. fontklædi. sacrarium mvnnlaug. Glodarkier oc vattzkietill. sloppa .ij. kaleika .ij. Textum Evangeliorum buinn með silfur. cc. j bokumm. kluckur .vj. oc biollu eina. krossa .iiij. lykneski .viij. oc Mariuskript. tiolld vm alla kirkiu. glergluggar .v. wattzkall rifinn. jarnstiku stóra oc krokstikur .v. tuær með kopar. bryk yfer alltari. baksturjarn.

þaðan skal syngia annann hvern dag helgann til Efra Hvóls.

¹⁾ dó 1402; ²⁾ Vilchinsmaldage 268; ³⁾ Dufþaksh., Bp.; ⁴⁾ j 259, 350, 147, Látr.

LXIV. Ad Hofe.¹⁾

Heilog kirkia ad Hofi er helgud hinum heilaga Þorlaki biskupi.

hun a .iiij. kyr. gíefa skal nyt vndann tveimur ad morni Laugardaga edr Drottinsdaga.

Hokul oc messuklædi. kapu. slopp oc stolu. alltarisdvk vygdann. Gradal. Þollaks song oc les med. Jtem Þorlaks sögv a Nor[r]ænv. vatnkietil af messing. alltaraklædi tvenn. mvnnlaug. kiertistiku. glodarkier. Mariuskript oc Þollaks lykneski .ij. brykvr²⁾ oc kross. alltaraklædi med glitudum dvk.

Kirkia ad³⁾ Hofi a heima ad laka tijund syna oc af þrem bæiumm audrum halfann vaxtoll oc annann huern dag helgann saung og fiorda hvern ottusöng. og þessa daga yfer ef eij hlytst kirkiumessa.⁴⁾ Þollaks messur badar allar tijder.⁵⁾ kyndilmessu oc paskadag.

kirkiann a mörk vax. eyri reykersis .ij. merkur ad giallda presti og fædi med hverri messu manñ edr hest millum veturnatta oc sumarmála.

Jtem jordina a Draflalausu þa er Olafur Þollaksson oc Pall Jngialldsson logdu til fyrer reffa oc tyunda Reikning.

.ij. kluckur oc biollu oc lysikolu.

LXV. Kirkiubær.⁶⁾

Þariukirkia j Kirkiubæ er helgud vorre frv.

Hun a .iiij.⁷⁾ kugilldi.

alltaraklædi. Mariuskript oc kross .ij. kluckur litlar oc .ij. munnlaugar.

LXVI. Gunnarsholtt.

Pieturskirkia j Gunnarsholtti a fiordung j heimalandi oc Kotbreckum⁸⁾ med ollum gognum oc giædum þeim sem þar liggia til.

¹⁾ Hof j Rangarvalla systu 143; Vilchinsmaldage 263; ²⁾ Bp, hin: brikk; ³⁾ 263; a, hin; ⁴⁾ 147; hin: kirkmessu(!); ⁵⁾ 263 og Bp með nýrri hendi á spássu; hin: tiunder; ⁶⁾ Vilchinsmaldage 263; ⁷⁾ .ij. 143, 266, 259, Látr., Bp.; þriv, 263; ⁸⁾ kotbrecku 266, 350, 147.

xvij. kugilldi.

halft þridia hundrad j Bokum.

Þangad liggur vnder kirkia ad Gielldingalæk. Bænhvs a Heidi med tiund oc .iiij. bæer adrer ad skyldum ollum.

Þar eru fern messuklædi oc einn serkur ad auk. hokul lausann. kaleika .ij. tuo corporalia. kantarakapur .iiij. alltara klædi .iiij. skjirn oc messingar kross litill. Tabulum. messingar kiertistikur .iiij. oc ein med jarnn. glodarkier nytt. kola oc kiertahialmur. kross stor med lykneskium oc annar kross steindur. Mariuskript .iiij. kluckur. glerglugg sæmiligann. bordar .ij. vatzkietil. fonts vmmbuningur.

ccc. vöru er Þorsteinn gaf.

c. j vadmålum. er giefid var med lyke Walgierdar.

Hefur aukist j Gunnarsholtti sydann Snorri Jonsson keypti Jordina eitt asaudar kugilldi oc .iiij. hundradz hestar.

vppa. .ix. ar sydann kirkian var metiñ reiknadist portio Ecclesie .xiiij. aurar a hvert ár.

So micid atte kirkian j Gunnarsholtti firir jnnann sig er Pietur Þorsteinsson slepti. enn Snorri Jonsson tok med.

Jn primis. Ein messuklædi god. onnur vond. hokul. hamettu.¹⁾ corporale .ij. alltarisklædi. ein kapa god .ij. vondar .ij. kaleikar oc læst patina ad odrum .iiij. koparstikur. jarnstika stor .iiij. kluckur. glodarkier festarlaust. fontklædi .iiij. krossar. ein Mariuskript. Pieturs lykneski. skjirn brotid .ij. vnderstödur.

x. bækur vondar oc nockrar skrar.

Gaf Snorri Jonsson kirkiunni Jons lykneski med alabastrum. Jngibiorg kvinna hanns Pieturs lykneski med alabastrum.

LXVII. Kielldur.

Pals kirkia a²⁾ Kielldum a fiordung j heimalandi oc halft Sandgil.

vjc. j Bvsgagni oc eina kv.

messuklædi fern oc .ij. hokla lausa .ij. sloppa. alltarisklædi .iiij. med dvkum. kantara kapur .iiij. oc lectaradvk. kaleika .ij. tiollid vmmhverfis kirkiu. mvnnlaugar .ij. oc klofa. kiertistikur.

¹⁾ hamhettu 256; ²⁾ ad 350.

v. oc hin sietta stor med jarn. skryn med helgum domum.
krossa .iiij. oc lectara. Mariuskript .ij. einn glerglugg.
Pieturs skript oc Pæls skript. kluckur .vij. .xij. merkur vax oc
mörk reykelssis. glodarkier .ij. oc eldbera. baksturjarn. messu-
klæda kistu olæsta. merke tvö. fontsvmbuningur. cccc. j
Bokum.

Sira Oli lagdi til .ij. kyr. kross smelltann oc kaleik gyll-
tann vegur vel. x. aura.¹⁾

Hun a vmm þat framm sem j maldaga hennar er skrifad.
jord er Reynifell heiter sem er .xxc. og .iiij. kugilldi med sem
gaf Salgierdur heitiñ.

Jtem .v. kugilldi oc .ij. hestar.

Torfskurd æ hun j Strandar jörd nedri. fertuga grof.

Hellunām j Kirkiubæiar jörd eýstri.

vjc. fiöru er liggur firir Krossi oc Hallgeyrsey.

fitiaskog firir nordann Mógil.

afriett j nordurkinn.

Þesse ornamenta. messuklædi ad ollu vtann hokul. ad auk
höfudlyn med gullhlad. dvkur med brvn. sæmiligann skyrnar
kietil.

portio Ecclesiæ vmm næstu .xvij. ár .ij. merkur æ hveriu
are. fellur²⁾ nidur oll firir kirkiu vppgiord.

var kirkiann vird firir .xxc.

LXVIII. Snjallshöfde.³⁾

Olafskirkia j Snjallshöfda⁴⁾ a prestskylld j heimalandi.

Hun a kaleik oc messuklædi ein oc bokaskref .iiij. rodukross.
ein kiertistika. alltarisblæiu oc alltarisklædi. mvnlang. wattz-
kietill oc glodarkier. kluckur .iiij. tiolld vond vm songhs.

kyr .ij. oc .vj. ær.

¹⁾ Hér endar eldri hluti máldagans og mun það vera Odd-
geirs frá 1371; ²⁾ féll 350 Bp.; ³⁾ Vilchinsmaldage 263; Snjallsh-
Bp.; þessi máldagi er alveg samhljóða máldaga Jóns biskups
Haldórssonar frá 1332; ⁴⁾ Sneallshöfda Bp.; Sneallshöfda 263 (=
Snjaldshöfða).

LXIX. Ad A.

Maríukirkia ad A oc Johannis Baptistæ a prestskyllð j heimalandi.

.vj. kyr oc .vj. ær.

messuklædi oc kaleik .vij. merkur vax oc mörk reykelsis. kluckur .v. kiertistikur .ij. alltarisklædi .ij. oc alltarisstein. glodarkier og elldbera. smelltann kross. Maríuskriptt. kirkiann a glerglugg. Jtem .ij. hesta.

Þar liggur til tiund heimamanna fra Raudalæk hinum efra oc vr litlu tungv. af Brecku.

gropttur af þessum bæium. Raudalæk hinum nedra og af Arnkotlustodum oc vr meiri tungv oc þadann halfur lysitollur.

prestur fra A skal þar syngia j Tungv oc taka þar .ij. merkur. Til Raudalækjar efra oc taka þar .v. aura. J litlu Tungv oc taka þar halfa mork æ hveriu are.

af ollum þessum bæium sem hier eru nefnder. skulu menn sækia skriptt oc pionustv oc adrar naudsyniar til þess prestz sem ad A syngur.

Þetta a hun vmm framm þad sem adur er skrifad j fornum maldogum.

hefur Jon Haralldsson tillagt dvk glitadann .v. alna langann. vattzkill. sacrarium hanudklædi.

Hafa logð verid messuklædi firir tiollð.

Jtem bvinn steinn med helgum domum er Herra Wilchin biskup lagdi til.

Jtem kaleikur er vegur .vj. aura er gaf Kolbeinn Pietursson.

jtem slopp oc kantarakäpa. kirkiu kola. Pals lykneski.

Portio Ecclesiæ wmm .xix. ár .vijc. oc fimm aurar.

LXX. Kálfholt.

[= Oddgeirsmáldagi 1371, Dipl. Isl. III, Nr. 222; sbr. xxxv.]

LXXI. Amwlastader.

Peturskirkia ad Amvlastodum a prestskyllð þar j landi.

ein messuklædi.¹⁾ hokul oc stolu. [ad auk²⁾ kaleik. slopp.

¹⁾ auk, b. v. 256; ²⁾ [sl. 256.

kantarakäpv. krossa .ij. alltarisbrikk. blystíkur .ij. klúckur .ij. biðllur .ij. Mariuskript. Petrsskript.

Hun a .viij. merkur vax.

þar fylgia .xij. ær og .ij. kyr.

þar liggja vnder .iiij. bæer fyrir austann affall að tíundum og lýsitollum og öðrum skyldum. nema þi fíðholtum. þar taka bændur heima tíund syna þíat þar eru vtkirkjur.

Portio Ecclesiæ vmm .x. ár .viij. hundrad.

LXXII. Kross.

Kirkia að Krossi er helgud Gudi. Mariu Drottningv. Jone postola og Olafi konge.

Þar er prestskyld og .iiij. merkur kaups og skylt að syngja hvern dag messv. vmm Jolaföstu og Langaföstu. og hvern dag hina helgu viku og so¹⁾ þá er .ix. lectiur eru þi ottusaung. hversdagliga skal messu syngja tvo daga þi viku.

Kirkiann a jnnann sig tuenn messuklæði .ij. alltarisklæði með dvkum og annað með miovmm hlöðum. öttusöng.²⁾ sloppur og kantara kápa og vont fornt fontklæði. skyrnarsteinn. alltaris brykk steinda og smelltann kross og annann steindann. Mariuskript. Olafsskript og Jons lykneski postola. merke og triekross. glödarkier með kopar. kiertistíkur .ij. með kopar. vattzkall og sacrarium mvunlaug með kopar. kaleik. lýsimvunlaug. klúckur .iiij. túær biðllur. vond stíka.

Þar fylger .xvj. bvfíar kugilldi. halft hvort kyr og asaudur. c. voru og .c. þi hafnarvöðum og hundradz hross.

Jtem halfur fiordungur vax.

Þangad liggja .xviij. bæer að tíundum og lýsitollum og .vj. Bænhvs. half mork kaups af hveriu. og kirkiann a Liotastodum liggur þangad og skal syngja annann hvern dag og hinn fiorda hvern ottusaung. nema prestur sa er þar býr eige landið.

að Krosse er leyfður allra manna gróptur.

Þar skal avallt kirkia vera og sa abyrgist að alldri farist þat er hun á.

¹⁾ sa, 256(!); ²⁾ þannig.

Vigiliudaga alla skal þar messu syngja.
J kirkiu partt .x. hundrad.¹⁾

LXXIII. Mosfell.

Mariukirkia ad Mosfelli a heimalannd allt med gognum oc giædum.

vij. kyr oc .vij. ær oc .xx.

vijc. wöruvird oc einn hest.

messuklædi. kaleik. kiertistikur .ij. glodarkier. alltaraklædi .ij. sloppur. kantarakäpa. kluckur .v. merki .ij. dukar lauser. sacrarium mvnnlaug. kross smelltann litinn oc .iiij. krossar adrer.

Slijka portionem sem fallid hefur hingad til hefur kirkiann haft sier til vpphelldis oc adgiordar.

Hun æ j sijna portionem vmm .x. ar næstu .cc. oc .x. aura. fellur nidur oll firir vppgiord kirkiunnar er Andres prestur hafde latid vpp giaura fyrr oc ei peninga adur firir tekid.

ij. biollur lestar þær er j maldaganumm²⁾ eru skrifadar olestar.³⁾

LXXIV. Sniofuglstader.

Mariukirkia a Sniofuglstodumm a heimaland allt.

ix. kugilldi.

ij. hundradz hross.

ein messuklædi. kaleik. kiertistikur .ij. sacrarium mvnnlaug. glodarkier. fontklædi. skyrnarsar. alltaraklædi .ij. oc einn dvkur. merki. kluckur .iiij. sloppur.

xx. kugillda beit j Hestfiall. tvituga torfgrof j Neslannd.

Portio Ecclesiæ ærliga half onnur aliñ.

Hun a yfer það framm sem maldagi Herra Michels seiger.

ij. kugilldi .cccc. ofrið vöruvirdt.

Jnnann sig. Mariuskriptt. krossar .ij. lectari oc dvkur yfer. kantarakäpa. alltaraklædi med dvk oc fordvkumm.

¹⁾ Hér aptan við kemr maldagi Jóns biskups Gerrekssonar frá 1480; ²⁾ maldagonum 259; ³⁾ Hér optir kemr afhending séra Jóns Einarssonar á fjám Mosfellskirkju frá 1552.

Portio Ecclesiæ vmm .x. ár næstu .xij. aurar. fiell nidur fyrir kirkiu vppgiörd er sira Jon liet vppgiaura.

LXXV. Bvrfell.

Kirkia ad Bvrfelli a heimaland halft.

iiij. kyr .x. ær oc .xx.

eitt hross.

cc. vadmäla.

messuklædi ein. kaleik. slopp. kantarakäpv .ij. mvnnlaugar. smelltur kross. kiertistika. alltaraklædi .iiij. alltaradvkar .ij. glodarkier. elldberi. kluckur .v. Mariuskript. Basiliusskriptt. merki. fontklædi.

portio Ecclesiæ arliga mörk.

Hun a ad auk þess er stendr j maldaga Herra Michels .ij. kyr .iiij. ær oc .iiij. hross.

portio Ecclesiæ vmm .vj. ar næstu medann Gudmundr hefr buid .cc. oc mork. var honum metid fyrir vppgiörd kirkiunnar .vj.

Jtem lagde hann til kirkiunnar jnnann sig bryk yfer alltari. paxspialld steint oc spiolld steind onnur.

Jtem liet hann bæta kaleik kirkiunnar oc lagdi þar til eyri silfurs oc kluckur .ij. lestar liet hann bæta.

allt samt þetta .cc.

a hann nv ad kirkiunni .ij. hundrud.

LXXVI. Holar.

Kirkia ad Holumm j Grymsnesi a .xxc. j heimalandi.

vij. kugilldi.

.xx. bækur.

þrenn messuklædi. alltaraklædi .iiij. dvkur sprangadur. oc annar glitadur .ij. sloppar. glodarkier .v. kluckur. kiertistikur .ij. kaleikar .ij. smelltur kross. oc rodukross. fontklædi. kirkiukola. sacarium mvnnlaug. Mariuskriptt oc Jons lijneski.

portio Ecclesiæ vmm .v. ar medann Hallur hefr bued .cc. fiell nidr hundrad fyrir kirkiu vppgiörd.

Hun a ad auk þess er j maldaga herra Michels er skrifad .iij. kugilldi .c. ad haustlagi oc .c. j vadmalum .ij. hundradz bross.

Jtem hefr gefizt til .ij. kyr .cc. vorugilld.

Olukt hundrad epter Kalf prest. brestur kirkiunni kaleik. sloppur. alltarisklædi.

portio Ecclesiæ vmm vj. ár næstu .cc. oc half mærk.

LXXVII. Efribru¹⁾.

Nichulaskirkia ad Efri Brv a .xc. j heimalandi oc jnnann sigh kross. Nichulas lykneski. alltarisklædi. sacrarium mvnn-laug. kluckur .ij. litlar. alltarisdvcur.

portio Ecclesiæ vmm .viij. ár næstu .iij. merkur.

LXXVIII. Laugarvatn¹⁾.

Blasiuskirkia ad Laugarvatni a j heimalandi .xc.

.ij. kyr .ix. ær.

Jnnan sig .ij. krossar. Mariuskriptt. Blasius lykneski .iij. alltarisklædi. alltarisdvcur oc annar glitadur. glodarkier oc kluckur. ij.

portio Ecclesiæ vmm .x. ár .xij. alnar æa hveriu ære.

LXXIX. Apavatn¹⁾.

Mariuskirkia ad Apavatni a innann sig. Mariuskriptt. krossa. ij. þollaks lykneski. kluckur .ij. kiertistikur .ij. med kopar. ein med jarn. alltarisklædi vont oc dvcur. kirkiann æ .ij. kyr.

portio Ecclesiæ forn .c. oc éyrer.

j²⁾ ny(a) tiund medan Ellendur hefr buid vmm .vj. ar .xiiij. aurar.

war metiñ kirkiañ það er Ellendr hafde ad giort fyrer tvo hundrud.

¹⁾ Vilchinsmaldage 263; ²⁾ og 350, Bp.

LXXX. Arbær¹⁾).

Kirkia ad Arbæ a .iiij. kyr.

Jnnan sig kluckur .iiij. Mariuskriptter tuær. krossar .ij. kiertistika með kopar. paxspialld. sacrarium mvnnlaug.

portio Ecclesiæ vmm næstu .x. ár .xvij. aurar oc .ij. alnar.

LXXXI. Kirkiuferia²⁾).

Ad Kirkiuferiu fylger kyr oc ein ær.

Hun a jnnann sig krossa .ij. crucifixum j hvsi með vnderstodumm. paxspialld. kluckur .ij. alltarizklædi oc dvkur.

portio Ecclesiæ vmm .x. ár næstu .ijc.

fellur nidr .ij. merkur af portione firir vppgiord a kirkiunni.

LXXXII. Audsholtt³⁾).

Heilog kirkia j Audzholtti a .ij. kyr.

Hun a innann sig kross. alltarisklædi oc dvkur. kluckur .ij. paxspialld.

portio Ecclesiæ vmm .ij. ar næstu .vij. aurar.

forn tiund oll samann .ccc.

fellur nidr .cc. firir vppgiaurd kirkiunnar er Lytingur⁴⁾ liet vppgiaura.

LXXXIII. Torfastader⁵⁾).

Mariukirkia oc hins heilaga Þorlaks biskups a Torfastodumm j Ólfusi á .xc. j heimalanndi.

vj. ær. [Jtem ku og bross⁶⁾).

alltaraklædi .ij. kross⁷⁾ oc annann með latun. paxspialld litid. handklædi. tvær kiertistikur.

þangad skal syngia fra Vlfliotzvatni annann hvern dag helgann.

portio Ecclesiæ arliga .xij. alnar.

¹⁾ j Ólvesi b. v. 143; Vilchinsmaldage 263; ²⁾ Vilchinsmaldage 263; ³⁾ j Ólvesi b. v. 143; Vilchinsmaldage 263; ⁴⁾ Lyting 256; ⁵⁾ Vilchinsmaldage 263; ⁶⁾ [b. v. 143; ⁷⁾ krossa 263.

Hun a ad auk þess er j maldaga herra Michels vottar. kyr oc hross.

portio Ecclesiæ vmm x ár næstu .xj. alnar a hveriu áre.
fellur niður oll portio forn oc ny fyrer kirkiu vppgiðrd
sem Nichulas liet vppgiðra.

LXXXIV. Bilsfell¹⁾.

Kirkia heilags Nicholai ad Bilsfelli²⁾ a .ij. kyr.

jnnann sig a kirkiann kross. Nichulas lykneski .ij. dvkur.
brikk yfer alltari. paxspialld .ij. stikur med kopar. sacrarium
mynnlaug. glodarkier. alltarisklædi .ij. annad med [pell³⁾] oc
kross a med gullhlad. dvkur oc kluckur .ij.

portio Ecclesiæ vmm flogur ár næstv mork enn vmm vj
ar fyrer .xij. aurar.

LXXXV. Vlfliotzvatn.

Þariukirkia oc hinc⁴⁾ heilaga Pieturs ad Vlfliotzvatni a
.x. kyr .iiij. kugildi j asaud. giellðfiar kugildi .ij. hross.

kirkiann æ Willingavatn oc ve ofrið.

Hun a innann sig Þariuskriptt. Pietursskriptt. smeltur
kross litill oc annar kross forn. bryk yfer alltari. kaleik.
merki. kluckur .ij. alltarisklædi med dvk oc forðvkumm.
messuklædi. Dvkur yfer Pietri. kantarakapa. sloppur .ij. allt-
araklædi vond. vattzkietill. sacrarium mynnlaug. kirkiukola.
kiertistika litel med kopar .ij. stikur firir lykneskiumm med
jarn. psalltari. Bok de sanctis. Missale. fonts vmbuningur
oc skjirnar sár.

Portio Ecclesiæ vmm næstu .x. ár .xij. alner a hveriu.

var metinn kirkiann firir .viijc. er Nichulas bondi liet
vppgiaura.

LXXXVI. Þyngveller.

Kirkia hins heilaga Olafs konungs æ Þyngvelli a .xiiij.
kyr oc .L. asaudar. iiij. saudi tvævetra .iiij. veturgamla.

¹⁾ Vilchinsmaldage 268: ²⁾ Bilzfelli 268; ³⁾ [pells, Bp.; ⁴⁾ b.v.Bp.

vj. hross.
 cc. j haustlagie.
 x. aurar j kosti.
 viijc. j virdingarfie.
 vjc. j Brvsastadajord.

Jnnann kirkiu Mariuskriptt. Olafsskriptt. krossar .iij. Andres lykneski. paxspialld. kiertistika med kopar. jarnstika vid alltari. sacrarium mvnnlaug. kirkiukola. glodarkier. elldbera. stor klucka lest. onnur klucka litil af holddinn¹⁾ .ij. biollur. þrenn messuklædi. sloppar .ij. kapur .iiij. alltaraklædi .iij. oc tvenner forðvkar med. einn glitadur ðvkar oc annar vondr. gefist .ij. kugilldi oc .c. ofrijdt sijðann sira Ormur kom.

Portio Ecclesiæ vm næstv .ix. ar .xij aurar.

LXXXVII. Aundverdsnes²⁾.

Kirkia hins heilaga Stephani j Ondverdznesi æ .ij. kýr.
 tvo stackseingi j Floamyri nærre Bår.

Hun a innan sig. Mariuskript. Stephanus lykneski. krossa .ij. Johannis lykneski baptistę. kluckur .ij. biollur .ij. glodarkier. alltarisklædi oc ðvkar. sacrarium mvnnlaug. kiertistika med jarn. ðvkar yfer Stephanus lykneski. kirkiustoll.

portio Ecclesiæ vmm .ix³⁾. ar næstu er Pall hefur buid .xviij. aurar.

Jtem vmm næstu .vj. ár .xviij aurar⁴⁾.

var vird kirkiann er Pall hafði giora lated firir .vc. med þeim tveim hundradumm er⁵⁾ áður voru virder forner kirkiu vider.

LXXXVIII. Aulversvatn⁶⁾.

Olafskirkia ad Aulversvatni a halft heimaland. Sandey. Kirkiurid⁷⁾.

vj. kyr oc kugillde er Herdijs gaf.

kantarakapu⁸⁾. messuklædi. alltarisklædi. kluckur .ij.

¹⁾ halddinn 256(!); ²⁾ Vilchinsmaldage 263; ³⁾ iiij 263; ⁴⁾ 147; sl. hin; ⁵⁾ eru, 260; ⁶⁾ Vilchinsmaldage 263; ⁷⁾ Kyrkiuvid 256, 350; ⁸⁾ — kapa 263.

glodarkier. elldberi. kaleikur. smelltur kross oc annar steindur. Olafsskriptt. skrijn¹⁾. Mariuskriptter .iij. kiertistikur .ij. med kopar. sacrarium mvnnlaug²⁾. skyrnarsár. fonts vmbuningur vondur.

portio Ecclesiae vmm .xij. ár firirfarañdi .c. oc .x. aurar fiell nidur oll firir kirkiu vppgiaurd.

LXXXIX. Hroarsholtt.

Olafskirkia j Hroarsholtti a þridiung j heimalandi.

.iij. kyr oc .xviiij. ær.

gafst til kyr.

krossar .ij. kaleikur. klockur .ij. komu vr Ase. paxspialld. alltarisklædi oc dvkur. messuklædi ad ollu oc hokull ad auk. glodarkier. sacrarium mvnnlaug. Olafs lykneski.

portio Ecclesiae vmm .vij. ar næstv .c. oc mork.

fellur nidur oll samtt firir adbot ad kirkiu og það er Jon hefur til hennar lagtt.

XC. Wadnes³⁾.

Kirkia Gudz modur Mariæ j Wadnesi a .ij. kyr oc .viij. ær.

.iij. merkur vöru.

.ij. merkur vax.

þar er innann kirkiu Mariuskriptt. .ij. krossar. .ij. kiertistikur med kopar .ij. kluckur oc .ij. biollur .ij. alltarisklædi. dvk. sacrarium mvnnlaug. glodarkier.

portio Ecclesiae vmm .iiij. ar næstv .xj. aurar og .ij. alnar.

Jtem vmm .vj. ar adur .xij. aurar.

XCI. Gnupar³⁾.

Kirkia ad Gnupumm hins heilaga Þollaks a .xc. j heimalandi. viij. ær.

¹⁾ skyrn(!) 263: ²⁾ Olafs lykneski, bætir 260 hér við, en strýkar undir eins og það eigi að ganga út; ³⁾ Vilchinsmaldage 263.

roðukross oc annann til. kluckur .ij. oc er onnur brotiñ.
kiertistikur .ij. alltaraklædi oc bryk. ðvk. paxspialld eitt.

portio Ecclesiæ vmm .iiij. ar .ix. aurar oc .iiij. alnar.

Hefur Gudryðr¹⁾ oc Þorallr²⁾ bondi hennar laterð vppgiora
að ollu kirkiuna a fyrr greindum árum.³⁾

Hun a syna portionem vmm .vij. ar næstu halfur atiandi
eyrer meðann Þormodur hefr byed.

Þar fylger Andres lykneski vmm þat framm sem adr er j
maldaga hennar oc alltarisðvkur.

XCII. Reyker.

Kirkia heilags Laurentij að Reykium a land a Wollum
firir .xxc.

Þar skal vera heimilisprestur.

Kirkia a .xv. kyr. þriggia stacka eingi er heita Kirkiu-
holmar⁴⁾ .xxx. letorfs arliga j Saurbæar land. tvenn messuklædi
oc hokul með pell .ij. alltarisklædi. annað með pell. kaleik.
kiertistikur .iiij. sacrarium mynnlaug. glodarkier. krossar .ij.
Mariuskriptt. Laurentiusskriptt oc tiolld vmm kor. fontklædi
.xiiij. bækur. kantarakapa. merki. glerglugg.

Jtem .c. er Erlingur Jonsson lagdi til kirkiunnar firir
fyrnd messuklæða epter skipan Herra Þorarins.

Portio Ecclesiæ vmm .v. ar .v. aurar oc .ve. meðan sira
Pall hefr byed.

Jtem meðann Sturli bio vmm .vj. ar .xij. aura a hvoriu are.

Hun a að auk þess er stendur j maldaga Herra Michels
biskups kvgilldi er sira Pall gaf .cc. voru .ij. hross. halftunnu
tiðru. hross .x. aura j vidi er Sturli gaf. Jtem .c. er Halldora
gaf oc .c. er Jon Gilsson gaf oc bestr er gafst eptir Jon
Jvarsson. lagdi Sturli til kirkiunnar alltaraklædi oc ðvk. hokul.
paxspiðld .ij. oc pentan frammi firir kor. þetta allt saman
firir halft þridia hundrad. fellur nidur af portione þeirri er
reiknadist meðann hann var .xix. hundrad oc .xviij. alner.

¹⁾ gudryð 263; ²⁾ Þorhallur 147, 263; ³⁾ Hér mun enda eldri
hluti maldagans, og þá tekr við viðbót Vilchins; ⁴⁾ Kyrholmar 256.

portio Ecclesiæ vmm .iiij. ár næstv medann Þo(r)steinn bio .cc. oc .xij. aurar oc .vj. ar fyrri¹⁾ næstu .ccc. oc .xij. aurar.

Item forn tyund er i maldaga Herra Michaels er skrifad .viijc. og .xvij. aurar.

XCIII. Hialle.²⁾

Kirkia hins heilaga Olafs kongs ad Hialla j Olvesi a landid a Backa.

xij. kyr.

iiij. hundradz hross.

vidreka j Kieflavijk.

biargfesti edur hvd.

lykakrak. kaleik. alltaraklædi .ij. kantarakapur .ij.³⁾ dvkar med liereptt. merki .iiij.⁴⁾ kluckur. ein messuklædi ad ollu. sacrarium mvnnlaug .ij. krossa. glerglugg. glodarkier. Graduale per Anni circulum. Mariuskriptt. Olafsskriptt. vattz-kietill. paxspialld. fonts vmbuningur med skyrnarsä.

Þar skal vera heimilis prestskyld. kross yfer alltari med vnderstodum. tialld vmm kor. dvk yfer Olafs lykneski. messuklædi. ny bryk yfer alltari. tuær kiertistikur med kopar.

Hun a ad auk þess sem skrifad er j maldaga herra Michaels .ij. kyr. glodarkier. elldbera. messuklædi ad ollu. alltarisklædi .iiij. med dvkum. lagdi þetta til Nichulas bondi allt samann .vjc.

portio Ecclesiæ vmm næstu .x. ár .xiiijc. oc .x. aurar.

XCIV. Arnarbæle.

Kirkia j Arnarbæli j Aulvesi er helgud hinum heilaga Nicholao.

Þar er heimilisprestskyld oc diakns.

Hun æ .xvj. kyr.

¹⁾ fyrri 350; fyrr 147; ²⁾ Hér er og hófð til samanburðar afskrípt frá 1624 í AM. 261. 4to bls. 104—105; ³⁾ tveir 261; ⁴⁾ fíorar 261.

fiordung j Skeidi.

fiordung j Skierdingaholmi.

tiolld vmm kirkiu. messuklædi tvenn .ij. alttarisklædi .ij. kantarakapur. psalltara oc .ij. Bækur adrar. kaleik. kiertistikur .ij. sacrarium mvnnlaug. krossar .ij. Nichulasskriptt. merki. glodarkier. vattzkietill. Mariuskriptter .ij. kluckur .v. fonts vmmbunging .iiij. merkur vax.

Reiknadist portio Ecclesiæ vmm .vj. ár med(an) Erlingur¹⁾ sat .c. oc .xij. alnar a hveriu áre.

Hun æ ad auk þess sem j maldaga herra Michels er skrifad .v. hross.

ve. er Biarni gaf kirkiunni i sitt Testamentum og þar j eitt hross.

portio Ecclesiæ vmm .ij. ár næstu medann Jon hefr bued .c. oc .ix. alnar.

Enn vmm .iiij. ár medann Arnvidur bio .ij. merkur æ hveriu áre.

vmm næstv .v. ar fyrr er Sturli atti .xij. aurar æ hveriu are. gaf Jon kirkiunni gridungh.

XCV. A Breidabolstad.²⁾

Mariukirkia oc hins heilaga Olafs kongs a Breidabolstad j Olfusi a .xc. j heimalandi.

.ij. kluckur. rodukross. ein kiertistika med kopar. glodarkier. paxspialld. kirkiann æ eina kv.

portio Ecclesiæ vmm .viij. ar oc .xx. tiu hundrad oc mork.

Hun a vmm þat framm sem herra Michels maldagi vottar .ij. kyr er Andres gaf.

Jnnann kirkiu. bryk yfer alltari. Laurentius lykneski. paxspialld steintt.

portio Ecclesiæ vmm. vj. ar næstu medan Jon hefr bued halfur fimtandi eyrer oc .xij. aurar af jordunni heima þar.

¹⁾ Erlindr 256; ²⁾ Vilchinsmaldage 263,

fiellu nidur .xij. aurar er hann liet hlada veggj vmm kirkiuna oc gaf til alltarisklædi med liereptt.

forn tiund adr vmm .iiij. ar hundrad oc .xij. alnar.

XCVI. Nes.¹⁾

Mariukirkia j Nesi j Selvogi oc Magnus Eyiajarls. Thorlaks biskups oc Katerinē a .xxc. j heimalandi.

iiij. kyr oc .vj. ær.

tiold vmm frammkirkiu med dvkumm. smeltann²⁾ kross oc annann kross storann yfer dyrum med Mariulykneski oc Jons postula oc tuo rodukrossa. Mariuskriptter .ij. Pieturs lykneski. kluckur .v. ij. alltaraklædi med pell oc þridia med silki. messuserkur. hofudlyn. tvo brykarklædi. þridia firir Mariu med pell oc annad med fornt liereptt. vattzkietill. stockull. kirkiu lās stortt³⁾. kiertistikur .ij. kaleikur er vegur .xij.⁴⁾ aura. sotdriptt yfer Pietursskriptt. paxspialld. sacrarium mvnnlaug. lysikola. læstan kirkiustol. corporals⁵⁾ hvs silkisaumad. glodar-kier. glergluggar .iiij. austann a kirkiunni. glitadur alltaradvkur. .ij. handklædi.

Þar skal syngia hvern [helgann dag⁶⁾] midvikudaga oc föstudaga vmm langaföstv oc ymbrudaga. lvka .iiij. merkur presti oc sækia hann iafnann med hesti fra weturnottum til sumars oc reida hann heim apttur.

lofadur gropttur heimamonnum oc fatækum monnum j Nesi. tyund liggur þar til heimamanna oc af Biarnastodum.

Hun a j syna portionem sydann Arni heitinn kom þar oc atti jordina oc bunad a .xxc. oc .cc.

Erlingur Jonsson (sagdi) ad kirkiann j Nesi skyldi eiga .vjc. j þvfulandi⁷⁾ þar til sem hann leisti vr .ij. kugilldi .cc. vadmala .ijc. j vide. enn .xij. alnar fyrir .c. j leiguburd þar til sem leist er vr jordunni.

¹⁾ Vilchinsmaldage 263; ²⁾ smellta 256; smelltu 259, 350; ³⁾ þannig 260, 256, 259, 350, 263; stor 147; ⁴⁾ xj, 263; ⁵⁾ corporalis Bp.; ⁶⁾ [dag helgan 263; ⁷⁾ þvfulandi 256, 259, 350; þvfulande 147, Bp.; þvfulande 263; þvfulandi 260.

XCVII. A Strönd j Selvoge.¹⁾

Kirkia Mariæ Gudz modur oc hins blessada Thomas Erchibiskups a Strönd j Selvogi a refil er tekur vmm frammkirkriu alla vtann yfer dyrunum, brestur storann kross med lykneski .ij. smellta krossa oc rodukross. Mariuskriptt. Thomasskriptt erchibiskups a Strönd, messuklædi oc .v. hoklar ad auk .vj. kantarakapur .vj. alltaraklædi, brykarklædi med bastard oc silki oc annad rentt huersdagliggt, skrijnklædi med silki raudt .iiij. forðukar .iiij. glitader dvkar. Jtem ein brun oc lagður a borgar-bunadur gylltur med silfur og annar dvkur med rautt skinn framann. Jtem .ij. dvkar hversdagliger glitader framann .v. alltaraklædi firir krossi oc Mariualltare .ij. raud klædi med sæi oc .ij. græn oc .ij. forn .iiij. smadvkar .ij. med raudt skinn oc .ij. forner .iiij. sloppar, messustackur, tvenn corporalia laus .xv. alnar med rent²⁾ klædi pitalsett .v. kiertistikur med kopar, enn sietta med jarn .ij. katlar, ein munnlaug, sacrarium handklædi, glodarkier .ij. stolar, slykisteinn .ij. litil paxspiolld, paskaspialld, paskatrie, fontklædi, kirkiustigi, kiertastockur, Dymbill, merki .iiij. glergluggar, hvskier .xij. manada tyðabækur, vtan songbok vmm sumarid ad Dominicum oc ad auk .ij. Gudspiallabækur a vetrinn fra Jolafostv oc til paska oc brestur j De sanctis, Gudspiallabok fra paskum oc til Jola oc med De sanctis, Graduale med sequentiu per Anni circulum, Sequentiubok litil, Liber pastoralis, Mariusaga, Thomassaga .iiij. psalltarar, Postulasogur j Latinu, artijdashrá, Martyrilogium, pund vax, ampli med tin .iiij.³⁾ kluckur .iiij. smabiollur, kista olæst.

Kirkiann a .xij. kyr, vxa prevetrann oc einn hest.

So micid hefr Jvar bondi tillagt.

Jn primis, Tabulam firir alltare oc annad lited yfer alltarabryk .iiij. steinklædi, merki .ij. þrir dvkar med rautt skinn oc hinn fiordi laus .ij. alltaraklædi græn.

Jtem liet hann giaura kaleik er stenndr .xij. aura, atte kirkiann a Strönd þar j adur mork vegna oc kostadi a syna

¹⁾ Hér er og borið saman við afskript frá 1624 í AM. 261. 410 bls. 105—106 (ágrip); ²⁾ rent 260; ³⁾ ij, 259.

peninga giord oc gylling. og annann kaleik liet hann giora er stenndr halfann fimta eyri. atti kirkiann þar j adur halfa mork vegna.

ij. glerlampa oc .ij. ampla med tin.

Nota.

Kirkiaann j Fialli a tuær kluckur ad kirkiunni a Strond.

Jtem er þar biskups lykneski er herra Grymur¹⁾ hafde ætlað til Bænhvssins j Herdysarvík.

Jtem gaf Jvar bondi kirkiunni a Strond .vjc. og Halla Jonsdotter gaf .vc. ijc. oc .v. aura firir skreidar tiund. sierdeilis firir heitfiska so marger sem þeir verda.²⁾

XCVIII. Krijsuvíkj.³⁾

Anno Domini M^o. ccc^o. xc^o. v^o. j visiteran Herra Wilchins med Gudz nād biskups j Skalholti Reiknadist so micid goss kirkiunnar j Krýsuvíkj ad auk fornra maldaga .vc.

portio vmm .ij. ár hálf .xiiij. alin.

XCIX. Stadur j Grindavíkj.

Kirkia ad Stad j Grindavíkj er víjgd med gudi sælli Mariu oc Jonæ postula. Stephano. Olafi kongi. Blasio biskupi. Þollaki biskupi oc heilagri Katerino meyo forum nottum epter allra heilagra messo.

hun⁴⁾ a halftt heimalannd oc halftt annad⁵⁾ mælisland ad Hvsatopttum og mork vadmála af Jarngierdarstodum.⁶⁾ alldri skal minna gialldast þott sa hafi eingi fle er þar byr. giallda skal oc alla kirkiutiund þott hann giori meiri oc aller heimamenn. þadann skal oc eigi giallda legkaup vnder heimamenn. gialldi þo presti legsaungkaup.

Hun a grasnautnar hualreka oc⁷⁾ iiij vætter oc settung

¹⁾ Grímur Iögmadr Þorsteinsson? ²⁾ Hér kemr bréf frá 13. Maí 1367 (Dipl. Isl. III, 180); ³⁾ Hér stendr sem fyrsti kafli máldagans í Vilchinsbók máldagi Árna Helgasonar frá c. 1307 (Dipl. Isl. II Nr. 193, bls. 360—361), en þar á eptir Oddgeirsmáldagi 1375 (Dipl. Isl. III Nr. 236 bls. 290—291) og þá kemr þetta; ⁴⁾ b. v. 59; ⁵⁾ annars 350, 147; ⁶⁾ Jarngierdast., sum hðrr.; ⁷⁾ b. v. 256.

vr þeim hluta er Hvsatopttum fylger. enn sa hvalreki er fra Valagnvpum til Biarnargiär. enn ef hvalur er meire enn fiorar vætter þa skal skiptta j helminga oc skal hafa Grindavíkj oc Jarngierdarstader¹⁾ oc Hvsatoptter helming.

þar skal vera heimilisprestur. sa er kirkiu vardveiter. ska abyrgiast hana ad aullu oc allt kirkiufie.

Kirkia a reka fra Gardzbiargs enda [oc til Gardzenda²⁾] er geingur firir vestann Arfadali.

[Hølfur vidreki milli biarnargiær og marcksæarfadalsnesi.³⁾

Halfur vidreki a Oddbiarnarkielldu.

Kirkia a Skogfell.

Hun a vj. kyr. hest oc xvij ær⁴⁾ oc xx. fimm hundrat i bvsbvhlutum⁵⁾ med skipi.

Hun a innann sigh iij kluckur oc ij biollur. ij. krossa oc einn eirkross. kaleik. kiertistikur ij. alttaraklædi ij. alttarisblæiur ij. kantarakapu oc slopp. Mariuskriptt. tiold vmmhverfis sig. messuklædi god med pellshokli. glodarkier. xij manada bækur per usum. Dominicale oc Commune de sanctis. mvnnlaugar ij. baksturjarn.

giallda⁶⁾ skal til Skalholtz vje skreidar hvert år oc flytia til Hialla.

Hun a fiordung j Lonalandi. og skal sa hafa leigu af þeim sem kirkiu vardveiter sljka sem settist vid þann er þar býr.

Hun a halfa pridiu mork vax.

Skalholt a helming j hvalreka ollum vid Stad j Grindavíkj ef meire er enn iiij vætter millumm Rangagiogurs oc Valagnvpa. þar eiga fleire j. enn það verdur attungur skipttingarhvals er hlytst j þessu takmarke j Skalholti. og því eiga Staderner fiordung vr aullum hval.

vmm framm a kirkiañ or Grindavíkj settung vr Hvsatoptta hlut. aukist ij kyr oc iij ær. ij hvs. iij hundrad.

Jtem gefist [sidan⁷⁾] sira Ormur tok med einn hestr.⁸⁾

portio vm iij ar xvij aurar.

Jtem v aurar.

¹⁾ Jarngerdast, sum hðrr.; ²⁾ [sl. 260; ³⁾ [b. v. 59; ⁴⁾ År (!) 260;

⁵⁾ Buhlutum 147; ⁶⁾ gialldast 59; ⁷⁾ 259, 147; sl. 260, 256, 350, Bp.;

⁸⁾ hest 260, 256.

C. Vogur.

Mariukirkia j Voghi a þridiung j heimalandi.

halft Geirfuglaskier.

x kyr .ij hross kugildi.

Hun a vidreka aunnur hver misseri millumm Klaufar oc Osa .v. alna trie oc þadann af stærre. oc þridiung j Walagnvpa forumm.

Hun a Rodukross oc med lykneski. Mariuskript. Pieturskriptt. Tabulum firir alltari oc bryk forna.

Jtem messuklædi. kantarakapur ij oc hin þridia forn. alltaraklædi iij. kiertistikur ij. glodarkier. glergluggur. kluckur iiij. kaleikur brotinn oc annar nyr minni. sloppur. Bok er tekur xij manada tijder allar nema sequentiur oc sierdeilis song vmm Langaföstu. formælabok. Lectare. sacrarium munnlaug .ij merkur vax. kola.

portio Ecclesiæ sierliga mörk.

Jtem gafst kyr fra Galmationn ath Kirkiuvoghi.

Portio xvc so langann tijma sem Svartthöfði atti jordina.

CI. Hvalsnes.

[= Oddgeirmáldagi 1370, Dipl. Isl. III Nr. 206, bls. 256—257.]

CII. Kirkiubol.¹⁾

Pieturskirkia a Kirkiuboli a xlc j heimalandi.

fiordung j geirfuglaskeri.

vidreka allann a Skardavrd.²⁾

xv kyr.

þrenn messuklædi. iij Alltaraklædi. Tabulum. glodarkier. kaleik. bryk yfer alltari sæmilega.³⁾ ein kiertistika. Sacrarium munnlaug. fontklædi. ij sloppar. ij kantarakapur. tiöld vond vmm kirkiu. Pietursskript. Mariuskript. v kluckur. xij manada bækur allvondar. merki ij. annad med silki oc annad med

¹⁾ Vilchinsmaldage 263; ²⁾ -vrd 256, Bp., 263. 59; Skarde(!) 147; hin: Skardavid(!); ³⁾ sl. 263.

lierept. kross med líkjneskium oc íj adrer. íj dvkar glitader lectarar íj. stoll. lysíkola. kista olæst. lās. vattzkietill.

þar skal vera prestur oc diakn edr kvenngílldur omagi vr kyne Svarthofda. íij merkur vax. paxspíalld.

Jtem gaf Olafur bondi til kirkíunnar ve. oc hústru Salgíerdur messuklædi að ollu.

Portio Ecclesiæ medann Olafur bondi bio halft xiiijc. enn síjdan hann deide vj merkur.

CHII. Vtskálar.

Þessar voru¹⁾ þækur að Vtskálumm þa er síra Ormur tok með.

íj Gradualia per Anni circulum oc þrídie veturhluti. Aspiensbok. Sumarbok oc onnur De Sanctis. messubækur íij per Anni circulum. Sequentiubok. alltarisbok. Textar íj buner. íj Lesbækur. psalltarar íj forner. Communisbok að song oc lesi. Ymnarius forn. Handbok. Lesbok vond a sumarid. Nídaros orða.

xj merkur vax og glýs²⁾ er vegur xix merkur.

þrenn messuklædi oc fiordu óvygd vtann stolu oc handlyn. íij sloppar oc messusloppur. stackur. íij alltarisklædi. íj alltarisdukar glitader oc hniadvkur glitadur. alltarisdvcur sprángadur. Lektaradvkur glitadur. forðvkar íj. Textadvkur með typping.

fontur með katli oc vmmbunadi. fostutíalld. Steintíolld³⁾ forn híð efra vm kirkíu. ferskeptta oc forn tíolld híð nedra. hokull grænn með hlodumm oc annar með balldurkinn. þrídie með pell. fiordi raður með silki. fimti með skynanda klædi. íj Dalmatíkur. kapur íij. Huorsdagshoklar íij. hvíjtur. raður oc svartur. kíertístíkur íij oc elldberi. kaleíkur með víjrávirkíum algýlldur og annar gullkaleíkur með gýlldum smisum⁴⁾ oc fimti ógýlldur.

¹⁾ Bp.; hin: eru; ²⁾ þannig 260, 256, 259, 350, Bp.; glis 147; á líklega að vera: lýsi; ³⁾ Steintíalld, sum; ⁴⁾ þannig 260, 256, 259, 350, 147; Jmisum Bp., en sett með yngri hendi á spássín smisum⁴⁾.

CIV. Holmur.¹⁾

Öariukirkia oc hins heilaga Thorlaks biskups ad Holmi a steindann kross med tueimur lykneskiumm. Mariuskriptt. pollaksskriptt. eitt merki. glergluggar v. Tabulum firir alltari [oc brijk yfer alltari.²⁾ Thomasskriptt erhibiskups.

tvenn messuklædi. Alltaraklædi iij. messustack einn. Hokull laus. tiolld vmmhverfis kirkiu. ij. dvkar glitader. lierep(t)s dvkur vondur. sprangadur dvkur. kluckur ij. biollur iij.³⁾ paxspialld. glodarkier. wattzkietill. Sacrarium Handklædi. kaleikar ij. Sacrarium munnlaug.

kirkiann a ij kyr.

alltarisbok. De Sanctis bok. forna pollaks sögu med Legendu.

lectarar ij. Biarnfell lited. kirkiukola. kertistikur ij.

portio Ecclesiæ v hundred oc xx oc xij aurar.

CV. Ad Biaskerium.⁴⁾

Kirkia hins heilaga Olafs kongs ad Biaskerium a innann sig kross med ij lykneskiumm. Mariuskriptt. Olafs lykneski.

Jtem forn kross. messoklædi ein ad aullu oc hokul lausann med hvijtt fustan. alltarisklædi ij med einum dvki. kluckur iij. bryk yfer alltari. glodarkier. vattzkietill. Sacrarium mvnnlaug. kiertistikur ij med kopar. paxspialld. glerglugg. kirkiuläs.

portio Ecclesiæ olukt so langann tijma sem Andres bio vij hundred.

Jtem þar til sem Andries bondi andadist fra þui sem reiknad var xvj c. enn sijdann halftt sietta hundrad oc v aurar. er nv oreiknad þat sem hann hefr tillagt kirkiu.

CVI. Kvijguvogar.⁴⁾

Öariukirkia oc hins heilaga Þorlaks biskups j Kvyguvogum a.xc. i Heimalandi.

vj ær. ij saudi tvævetra.

¹⁾ Vilchinsmaldage 263; ²⁾ [sl. 256; ³⁾ ij. 259; ⁴⁾ Vilchinsmaldage 263.

kluckur iiij. rodukross. alttarisklædi eitt með fornum dvke. tialld innar vmm kirkiu.

portio Ecclesiæ vmm iiij ar. iiij. merkur þau sem Andries Magnusson a ad svara.

þar skal takast heimatiund heimamanna.

CVII. Galmatiorn.¹⁾

Pieturskirkia ad Galmatiorn a Heimaland allt oc Backa oc Fleckuvijk oc fiara a Hraunnesi.²⁾

ein messuklædi ad ollu oc hokul ad auk. kaleik oc iij alttarisklædi með dvkumm. kantarakapur³⁾ ij. sloppur einn. kluckur iiij oc eina litla biollu. smelltann kross oc bokaskrar⁴⁾ nockrar. ein kista olæst. glodarkier. kiertisstikur ij litlar. fontklædi oc skyrnarsar oc kietill. eitt merki. munnlaugh. vygdz vattz kietill. tinkrossar ij litler.

kirkiann a vij kyr. eina oc xx. a. gridungur þrevetur.

ccc j metfie.

portio Ecclesiæ vm næstv iiij⁵⁾ ár firirfarandi xi aurar arliga.

CVIII. Vatnleysa.⁶⁾

Allra Heilagra kirkia ad Vatnleysu a xvc. i Heimalandi.

kluckur ij. Sacrarium munnlaug. eina kiertistiku. paxspialld. glodarkier. alttarisklædi oc með dvkur. Sacrarium Handklædi. einn kross. Mariuskriptt.

portio Ecclesiæ vmm x ár .c. oc xiiij aurar. brestur kirkiunni iij kugilldi.

CIX. Niardvijk.⁶⁾

Mariukirkia oc hins Heilaga þorlaks j Niardvijk a eina kv.

alttarisklædi ij. ein kiertisstika. glodarkier. brutsongvabok. kross með lykneski. Mariulykneski pentad. Þollaks lykneski oc dvkur yfer. lās fyrer kirkiu.

¹⁾ Vilchinsmaldage 263; ²⁾ Hraunnesi 256, 259, 350, 147, 263, 59; hin: Hraunnesi; ³⁾ kapur, sl. öll, nema 147; ⁴⁾ bokarskrar 263; ⁵⁾ iij, sum; ⁶⁾ Vilchinsmaldage 263.

fiell nidur portio firir kirkiu vppgiórd oc jatadi Helgi ad giora þilid vnder.

CX. Bessastader.¹⁾

Nichulas kyrkia a Bessastodum a þridiung j heimalandi. þrenn messuklædi. iij kantarakapur. ij Hauklar lauser. altaraklædi fiogur. og a einu stort gullhlad. og annad minna. og kross med hlodum. ij dukar buner. lektaradukar ij. sprangadvr dukur og annar rotinn. corporale. Laus sloppur. Bessostackvr. kaleikar ij. og rifin patenan a audrum. kross uann med likneski. Mariuskript. krossar ij. Nichulas likneski og tomas likneski. Fontklædi. lijkaabreizsl. reflar forner um kor og ij um framkirkiu. merki ij. stijgi. stoll. messufata kista ulæst. skjirnarketill. sacrarium munlaug. trieskrin med helgum domum.

sequentiuþok sæmilig. Psalltarar iij. xij bækur adrar fornar. kyrkiukola. kluckur v. vazketill. lektarar ij. huslker med tonn. kertistikur iij. paxspialld. sacrarium handklædi ij.

Porcio ecclesie um fiogur ar medan vigfws bondi bio vij hundrat og half mork.

fiell nidur allt samann firir bot a kyrkiu.

CXI. Gardar.²⁾

Peturskyrkia j Gordum a altanesi a heimaland allt. Havsastader. selskard. hlid. backi. dysiar. hraunsholtt. hiallaland.

¹⁾ Hér er prentað eptir AM. Fasc. Lx, 5, sem er pappírsafskript af Garða og Bessastaðakirkju máldögum »so sem þeir standa Ord eptter Ord i Wilkens Bok i Skálholte 1591.« — 263 ritar við þenna máldaga »Vilchinsmaldage«; ²⁾ Hér prentað að nokkru eptir AM. Fasc. Lx, 5, sem er pappírsafskript af Garða og Bessastaða máldaga »so sem þeir standa Ord eptter Ord i Wilkens Bok i Skálholte 1591«. Árni ritar á hjálagðan miða »Gardastadar á Alftanese, komid frá þordi Þorleifssyni 1704. Eg skal lata það copiera og fá það so kirkiunne aptur, hvadan það med oriettu komid er«. Árni hefir og haft aðra afskript af Garðamáldaga gerða eptir Vilchinsbók i Skálholti 1. Júní 1609, undirskrifada af Oddi biskupi Einarssyni og Ólafi Jónssyni (Fornbréfaafskrr. 1869). Meðal fornbréfaafskriptna Árna Nr. 1869 er og afskript með hendi Árna sjálfs »Ex charta quadam«.

afriett j mulatuni.

xvii kyr. xxx asaudar. vj naut tæuetur. vj naut vetur-
gaumul. ij arduryxn gamler.

vj hross roskin.¹⁾

xvj hundrud j metfie.

x sæld nidur færd.

Sex manna messuklædi. vtan eitt corporale brestvr. ad
auk eru²⁾ ij hauklar lauser. annar med skynanda klædi. enn
annar³⁾ med huitt⁴⁾ fustan.⁵⁾ iij⁶⁾ kantarakapur. ij alltarisdukar
buner. vj alltaraklædi. og er eitt skinanda⁷⁾ af þeim. ij dukar
sprangader og ij fordukar. [skrijnklædi litid.⁸⁾ iij sloppar.
smelltann kross og annann steindan fornan.⁹⁾ koparskrin gyllt.
husker med silfur[. gylltan¹⁰⁾ kross litinn. paxspialld steint.
brikk yfer alltari. kertistikur þriar med kopar. jarnstikur ij.
baksturjarn vond. jtem baksturjarn sæmilig til efs. ampli.
kluckur v. kaleikar iij. ij lester¹¹⁾ oc hinn þridie forgylltur.
Mariuskript. Petursskrift. merki eitt. sacrarium munlaug. j¹²⁾
stoll. ij pallkoddar. fontklædi og skirnarsar. tiolld uond um
kor og dukalaus. og ij reffar uonder um framkyrkiu. Glodarkier.

Graduale per anni circulum. Lesbækur wt xij manadi. þar
til pistlar og gudspioll per anni circulum med collectario.
Liber Evangeliorum. Omilie Gregorij. Actus Apostolorum.
Apocalypsis. Passionarius Apostolorum et aliorum sanctorum.
Alltarisbok. Psalltari. Saungbok de sanctis et de tempore fra
paskum til adventu. processionale. saungbok de tempore fra
paskum til Aduentu. forn sequentiubok.

messufatakista olæst.

[Hér kemr næst á eptir í Vilchinsbók bréf um Útskála frá 17.
Dec. 1340, prentað í Dipl. Isl. II, Nr. 475, bls. 733—34.]

CXII. Seltiarnarnes.

Nichulaskirkia í Seltiarnarnesi a vj manna messoklædi.
smelltann kross. rodukross fornann oc hinn þridia litinn

¹⁾ fullroskin, upphaflega í Lx, 5, en full svo skafið út til hálfis;
²⁾ er Lx, 5; ³⁾ annad 260, 259; ⁴⁾ rautt 147, Bp.; ⁵⁾ fystan 1869;
⁶⁾ vj, Lx, 5; ⁷⁾ skinande 1869; ⁸⁾ [skirnklaði lint(!) Lx, 5; ⁹⁾ 1869,
Lx, 5; Vilchinsbækur hafa: fornar(!); ¹⁰⁾ [gyllt. tañ Lx, 5; 256, 259;
¹¹⁾ Lx, 5; 1869; 260 og Vilchbb.: læster; ¹²⁾ Lx, 5; sl. hin.

sæmiligann. Texta. Mariuskriptter ij. Nicholas lykneski oc lykneski Sanctæ Annæ. kluckur iiij oc hin fimmta su brotinn er vr keingurinn. kantarakapur ij. alltaraklædi iiij med dvkumm oc hid fimta (dvklaust.¹⁾) sprangadur dvkur. fordvkar ij. kaleikar ij. silfurkier fornt brotid med helgum domumm. glodarkier. fontz vmmbuningur med skyrnarkatli. [watzkietill. sacrarium munnlaug. sloppar .ij. kirkiukola. messufata²⁾) kista olæst. tiolld vmm kor med dvkumm.

xj norrænu bækur. lesbækur per Anni circulum. Graduale med Sequentium. songbækur³⁾ de sanctis et de tempore per Anni circulum.

glergluggar ij. þridie brotinn.

kirkiann a xiiij kyr. lx asaudar.

fiordung veida j Ellidaaum.⁴⁾

þridiunginn i Heimalanndi med rekumm skogumm oc afriettumm. Eidzlandi. Backa oc Byggardi.

Half Krossvyk ad vidreka.

Herkistader ad vidreka ollumm.

Arland⁵⁾ nedra.

Þar skal vera prestr oc diakn.

CXIII. Vijk.

Jons kirkia postula j Wijk a lanndit ad Seli.

xij kyr. xij ær.

tvenn messuklædi. hokull laus. kantarakapu. slopp. alltaraklædi. v. med dvkumm þremur. Mariuskriptter ij. krossar ij. Blasius lykneski. kluckur ij. biollur ij. kiertistika ein. glodarkier. Sacrarium munnlaug. kirkiukola. stolar ij. lektari.

xviiij tijdabækur.

Þar skal vera heimilisprestur.

portio Ecclesiæ sijdann Þorlakur bio ccc oc xij alner. enn er portio vjc.

CXIV. Eingey.

[= Oddgeirsmáldagi 12. Maf 1379. Prentaðr áðr í Dipl. Isl. III Nr. 281, bls. 338—339.]

¹⁾ [med dukum oc hid fimta duklaust 256(!); ²⁾ [sl. 260; ³⁾ saung-bok 256; ⁴⁾ Ellidaam 256, 350, 147; ⁵⁾ arland 58.

[CXV—]CXVII. Viðeyarklaustur.

[Hér kemr:

1. Máldagi Oddgeirs biskups 17. Maí 1367, Dipl. Isl. III, Nr. 181, bls. 212—214.

2 a). Um kvikfé á jörðum Viðeyjarklaustr 1395, DI. III Nr. 503, bls. 597—598.

b) Skrá um þær jarðir, er klaustrið hefir feingið síðan Páll ábóti kom til, frá 1395, DI. III Nr. 504, bls. 598.

3. Skrá um ítök staðarins í aðrar jarðir c. 1284, DI. II, Nr. 119, bls. 147—248. [þá kemr bókatalið].

So micid a Stadurinn i Bokumm.

In primis De sacra scriptura moralia.

Iob in tribus Voluminibus.

Jtem Omiliæ Gregorij.

Jtem Veritas Theologiæ.

Jtem Summa inco⁴.¹)

Jtem Ysidorus ethimologiarum non plenus.

Augustinus super Johannem²) i einni bok.

Gregorius super Ezechielem.

Jtem Alanus.³)

Ysidorus de summo bono.

Flores beatæ Virginis.

Jtem xij. prophetæ minores.

Jtem liber Sermonum⁴) stor bok i selskinni.

Summa Virtutum hia sira Þollaki Bibliæ⁵).

Psalltari.

Vitas patrum.

Martiriologium.

Epistolæ Pavle.

Sermones Augustini.

Cura pastoralis in duobus voluminibus.

Jtem Sermones de corona anni.

¹) nico⁴ 256, 259; nīcorum 350; mco⁴ 263; ²) in Johannem 256, 350; super Johannem 259, 263; se Johanne 260; Aug' Johm, Bp.;

³) Alarius 256; ⁴) Sermones 259, 350; ⁵) Biblia 147.

- Jtem Chronica.
 Jtem Breviarium Augustini.
 Jtem Liber Josuæ. Ruth¹⁾ et Hester. Judith og Paralipomenon²⁾ a einni bok.
 Lucidarius.
 Gloria psalterij.
 Jtem Quæstiones Avgustini et Orosij³⁾.
 Passio Pavli.
 Jtem Actus Apostolorum.
 Jtem Gemma Animæ.
 Liber Macchabæorum.
 Sermones Leonis.
 Sermones Innocentij tertij.
 Avgustinus de doctrina christiana.
 Jtem liber Hugonis de abusibus⁴⁾ clavstri.
 Jtem constitutiones claustrales.
 Vitæ sanctorum in duobus Voluminibus.
 Jtem tuær Reglubækur.
 Jtem Omiliæ diversorum patrum.
 Jtem declaratio Regulæ a fornri bok.
 Þetta er j Norrænu bokum.
 In primis miracula Sanctæ mariæ.
 Vppreistar saga.
 Dialogus a storri bok.
 Jtem Mariusaga og postulasôgur oc Sermones oc ij Annales forner ā x bokumm oc Logbok þar j.
 Jtem j Skolabokumm.
 In primis Doctrinale. Græcismus. Avrora.
 Alexander Magnus.
 Tobias Glosatus⁵⁾.
 Cato med Glosa.
 Jtem ix versabækur adrar.
 Miracula sanctæ Mariæ et Vita sanctæ Margrietæ a sinne bok hvor.
 Jtem ij messuBrever.

¹⁾ Ruts 256; ²⁾ paralipomenon 263; ³⁾ 263; Orolij, hin; ⁴⁾ abusio-
nibus 263; ⁵⁾ Glostatus 260.

CXVIII. Laugarnes.

Kirkia j Laugarnesi var vijgd af Herra Otthgeiri tueim nottumm fyrer Hallvardzmesse Gudi til lofs oc dýrdar vorri frv Sanctæ Mariæ. Petri postula. heilogumm Nicholao. Sancto Urbano et beatæ Margaretæ.

Hun a Heimalannd halftt.

x. kugilldi oc v hross.

fimta hvern lax af veidi þeirre er Videyingar eiga i Ellida am. firir utann þann part er Hallotta þorsteinsdotter gaf klaustrinu j Wideý. er þat reiknad ve.

Jtem x. c. j metfie.

Jtem xij bækur er a eru xij mánada tijder allar.

tvenn messuklædi. iij alltarisklædi. einn kaleikur. ij kiertistikur. kantarakapu oc slopp. ij kluckur storar. glodarkier oc sacrarium munnlaug. kross. Mariuskriptt. Nichulas skriptt.

CXIX. Holmur.¹⁾

Ad Holmi Jons kirkia postula a v kyr oc hross.

Jons lykneski postula. kross. Margrietar lykneski. biollur ij. eydikot.

CXX. Warma.¹⁾

Pieturs¹⁾ kirkia ad Warma a x. c. i Heimalandi oc iiij kyr. veidur²⁾ j Wlfarså a fiordung fra sio oc til Astu³⁾ stiflu.

Krossar ij. alltaraklædi eitt. biollur ij. kiertistika ein. Sacrarium munnlaug. alltarisdvkr. paxspialld.

portio Ecclesiæ arliga halfmork.

sydan Kietill Jfarsson atte aukist ij kugilldi.

CXXI. Ad Reykium.¹⁾

Pollaks kirkia ad Reykium a land ad Wlfarsfelli.

ij kyr.

¹⁾ Vilchinsmaldage 268; ²⁾ veidi 268; ³⁾ Asta 256, 259, 147, Bp., 263.

rodukross. Þollaks lykneski. alltaraklædi. sacrarium mynnlang. ij biollur. paxspialld.

portio Ecclesiæ vmm vij ar xij alner oc cc.

Jtem vije er fallit hafa af jordu kirkiunnar sijðan Olafur tok jördina.

portio half mork oc iiij alner vm iiij ár.

CXXII. Þerney.¹⁾

Mariukirkia j Þerney oc Þollaks biskups a þessar eignar. halfa Þerney. Alfsnes. Hafa²⁾ Heidi. Vidnes.

liggur af þessum bæium gróptur. tiund oc lysitollur til. kirkia³⁾ a ad helmingi selfor j Stardal oc so Afriett og þess hlutar⁴⁾ fiuru er Þerney fylger j Krossviyk.

Skog i Skoradal.

v kyr.

iiij biollur. ein klucka. messuklædi tvønn. eitt alltarisklædi. slopp. kantarakapu. glodarkier. kross yfer alltari. Mariuskriptt. Nichulas lykneski.

vij bækur.

þar skal vera heimilisprestur oc lvka honum cc.

kirkiann a kiertistikur ij.

portio Ecclesiæ olukt .v. aurar oc ccc.

CXXIII. Brautarholt.

Nichulaskirkia j Brautarholtti a lannd j Myrarholtti.

x kyr.

v manna messoklædi. kantarakapur iiij. tabula oc bryk oc ij alltarisklædi. kross sæmiligur med tveimur lykneskium oc þar yfer typplingsdvkur v alna. glergluggur. tiolld vmhverfis kirkiu. vij kluckur oc ein bialla. baksturjarn .ij. kiertistikur med kopar. sprangader dvkar ij.

Jtem lagdi Sveinn bondi til sæmiligann kross. iiij kiertistikur Flæmiskar.⁵⁾ glitadann dvk.

Jtem a kirkiann skyrnarkietil. fonts vmmbunging. vattz-

¹⁾ Vilchinsmaldage 263; ²⁾ 263, 59; hin: halfa; ³⁾ kirkiv 263; ⁴⁾ hluta 59; ⁵⁾ flæmskar 256, 147, Bp.

kietil. sacrarium munnlaug. ampli. kaleikur. paxspialld. bækur viij oc niunda artijdaskra. lekttaradvkar iij. messustackur. messofatakista olæst.

jtem aukist iij kyr oc vj ær oc iije.

portio Ecclesiæ vmm vij ar vije.

hafði Jon lated bræða kirkiu med fiorum tíðru tunnum.

CXXIV. Hof.¹⁾

Andres kirkia ad Hofi a iiij kyr.

xiiij bækur.

kaleik oc messoklædi. v kluckur. kantarakapu. slopp. v alltaraklædi. iij dvkar. ij²⁾ brykarklædi. glodarkier. elldberi. merki. lyka abreidsl. kiertistikur ij³⁾. litil bialla. munnlaug. ampli. kross oc annar litill. Mariuskriptt. Andresskriptt. paxspiöldd iij. stockull.

portio cccc. sijdann Sveinn bondi atti.

Jtem gefist⁴⁾ ij hross.

portio Ecclesiæ vmm vij ar medan Þordijs atte c oc einn eyrer.

Jtem giefist⁴⁾ kugilldi.

CXXV. Saurbær.

Pieturskirkia i Saurbæ a Kjalarnesi a x kyr. xv ær. gridungur tvævetur. Saudur tvævetur.

hundrad i haustlagseyri.

c. kietil.

iiij hestar.

xij manada tijdabækur.

þrenn messoklædi. gylltur silfurkaleikur stendr ix aura. alltaraklædi iiij. sloppur. kantarakapa. skrijn med kopar gyllt. smeltann kross litinn. ij krossar oc lykneski vnder odrumm. glodarkier. elldberi forn. kiertisistikur ij. sacrarium munnlaug. skyrnarsär. vattzkietill. lectarar ij. tialld vmm kor. ein brun. glergluggur. kluckur iiij. hin fimta brotiñ. hoklakista læst.

¹⁾ Vilchinsmaldage 263; ²⁾ iij, 263; ³⁾ iij, Bp.; ⁴⁾ gefid 263.

Mariuskriptt. Pietursskriptt. merki. lektaradvkur. hanndklædi ij. budkur. lykakrækur.

Kirkiann a xxxc i heimajordu. epter þui sem soru sira Gudmundur Gilsson oc sira Þorkell Hafidason oc dæmtt haufdv. vj. prestar epter bodi herra Gyrdz og þorkiell sem þa atti jordina var þar þa fyrer kalladur.

Bru skal hallda a Blikdalsa þar millumm fialls oc fioru er sa¹⁾ vill er j Saurbæ byr þa er medalmadur meigi bera halfa vett. hafa fatækann omaga þar sem bruiñ er a gior. enn ef wotn taka af Bruna edur fellur af fyrer fyrnsku saker. þa skal gefa halfa mork en fyrstv misseri enn mork onnur. xij aura hinu²⁾ pridiu. enn sijdann skal hafa kuenngilldann Omaga þar til sem a er gior.

Þar liggia tiunder millumm Blikdalzar oc Eilijfsdalsær nema af Eyri oc vr Mydal.³⁾ ef þar bua landeigendur þa skulu þeir taka sijna tiund heima oc allra hiona sinna.

portio Ecclesiæ arliga xvij aurar.

Jtem gefid oc voru gilld.

Portio medañ Narfi logmann eignadist jordina viijc. fiell þar af nidur ve fyrer það er Narfi hafde lagt til kirkiu.

CXXVI. Mydalur.⁴⁾

Mariukirkia i Mydal a x^c j landi oc viij ær.

þar skal syngia annan hvern dag helgann oc hinn fiorda hvern ottusong.

xvij⁵⁾ aurar skulu lvkast j tijdaoffur og skál heima takast tiund Heimamanna.

lysa skal fyrer loghelga messudaga svo Mariumesso vns lydur.

CXXVII. Medalfell.

A Medalfelli j Kios er kirkia vijgd med Gudi Mariæ drottningu og hinumm heilaga krossi. Joni postula. Olafi kongi. pollaki biskuþe oc Mariu Magdalenæ.

¹⁾ þa 256; ²⁾ leiðr.: hina, hðrr.; ³⁾ Myrdal 259; ⁴⁾ Vilchinsmaldage 263; ⁵⁾ xvij, 260.

Hun a xxc j heimalandi. leiguland þat er að Hurdarbaki heitir.

vij kyr. xxx ausaudar. cc hross.

mannshlut j Laxá.

kluckur ij keiptar 1xc. vtiklucku eina. ij smakluckur. iij alltarisklædi oc ij brijkarklædi. kross med lykneskiumm. Mariuskriptt. Olafsskriptt. þollakzskript. ein mvnnlaug. glodarkier oc songhvstialld.¹⁾ elldberi. messingar kietill. messoklædi ein med tveimur hoklum.

þar skal vera heimilisprestur og messa hvern helgann dag og j ollumm 1x lestra holdum. Hvern dag vmm Langafostv oc Jolafostv oc ij daga j viku þess i millumm.

þar liggja vnder tiunder af Hurdarbaki oc Karanesi oc lysitollar. so gropttur.

kirk(iu) messa krossmessv a haustid.

Jtem aukist iij kyr. hross oc eitt hundrad.

Jtem giefinn einn²⁾ kietill.

portio Ecclesiæ vmm xiiij ar 1xc. fiell þar nidur af cc.

CXXVIII. J Eyumm.³⁾

Mariukirkia i Eyumm a x^e j landi oc skog j Svijnadal.

alltarisklædi. steindann kross. Mariuskriptt. steintialld lited. einn alltarisdvk. glodarkier.

xij ær oc kv.

þar skal syngia annann hvern dag loghelgann af Reynivollumm. paskadag oc kyndilmessv.

þar skal lvkast c presti.

tekzt heimatiund.

lysa vmm vetrinn vmm nætur þa er sungid er oc firir allar hatijder.

CXXIX. Reyniveller.

Mariukirkia a Reynivollumm j Kios a heimaland allt.

Sornsland.

þridiung j Laxfossi.

¹⁾ -tiðilld, Bp.; ²⁾ enn 350; ³⁾ Vilchinsmaldage 263.

Siofarfoss allann.

Kiosarskier.

Bollstædingahylur.

tuzer skogartoptter j Skoradal oc ein j Svijnadal.

kastarskurd j Vindäs landi. annars j Þorlaksstada land. þridie kastarskurdur j Vallastadi.¹⁾

tveggia manada beit ollu saudfie a vetrinn j Sandfellzhlijd oc skiolgard j Vindas land.

xL sauda hefä j Mvlasfiall og skiol j Mariuhelle og skal sa telia eptter hveria hrijd er j²⁾ Mvla byr.

ellefutigi lamba rekstur j Lambatungur j Eilijfsdal.

xij hrossa beit æ vetrinn j Þvfv lannd.

vj hrossa beit j Eyrar lannd.³⁾

Skrudi innan kirkiu.

vij manna messoklädi oc brestur eitt hofudlijn. iij sloppar. x alttarisklädi. iij glitader dvkar. ij med typping. iij kantara-käpur. iij kaleikar oc lest patinann med einumm. iij kiertistikur med kopar. v kluekur. ij litlar biollur. fiordungur vax. fontklädi. Tabulum firir Alltari. brijk. smeltur kross. skjrn gyllt med kopar. ij kistur vondar. baksturjarn. glodarkier. vond tiolld. hvslkier med kopar. þelahögg.

er æ þessu fie tveggia presta skyld og diakns.

Jtem so micil kvikfie.

xij kyr oc xx.

Lx asaudar.

xij hross.

halftt niunda hundrad voruvirt.

ix hundrad ofrijdt.

xij bækur. Jtem Psalltari. Capitularius. Hymnarius oc messubok.

Portio medann sira Finnur hieilt halftt atta hundrad. enn medann sira Vigfus hieilt ecc. oc xiiij aurar.

Jtem a kirkiann hundrad.

Jtem hefur sira Finnur lagtt til kirkiunnar halft þridia hundrad.

¹⁾ Vallastadi 259; ²⁾ ad 350, 147; ³⁾ Eyarland 256, 259, 350, 147;

CXXX. Hvammur.¹⁾

Lucaskirkia j Hvammi i Kios æ Hvamsey oc vj kugilldi.
smelltann kross. Mariuskriptt forn. Lucasskriptt. paxspialld.
alltarisklædi glitad oc forn dvkur einn. kluckur ij litlar hangandi.

Jtem bialla kolflaus oc a ij boror.²⁾

Jtem onnur kolflaus miðne. glodarkier. ein kiertistika
med kopar.

var alltarisklædid oc dvkurinn med metinn³⁾ firir halfa
mork það sem adur er skrifad.

CXXXI. Jngunnarstader.⁴⁾

Kirkia beilagrar Agathæ a Jngunnarstodumm a heimaland
allt oc settung j Eyalanndi.

vij kyr oc xxx asaudar. iiij kugilldi i gielldfie.

halftt annad hundrad i bvsgognumm oc j hvsbuningi.

hestur gielldur lastalaus.

xij manada tijder per usum noterat oc messufót. silfur-
kaleik. rodukross. alltaraklædi oc blæia. brijkarklædi. glodarkier.
altarissteinn og glodarjarn. kirkiustoll oc baksturjarn. lijnslopp.
kiertistika. mvnnlaugar ij. biollur v.

Sia⁵⁾ er skyld af [fie þessu⁶⁾] ad þar skal vera setuprestur
ef sa vill er þar býr med biskups rade.

heimamanna tiund allra a kirkiann.

Þar er skylt ad syngia annann hvern dag oc fiorda hvern
ottusong. lyka presti ij merkur. og ef ei fæst prestur. þa skulu
Reynivellingar fyrst eiga kost ad lata syngia til þess kaups ef
þeir vilia.

biskups handsol eru æ þessum kirkiufiam ollumm þar til
þurdar oc miklanar⁷⁾ sem hann vill.

CXXXII. Ad lunde.

[Hér kemr fyrst máldagi Oddgeirs biskups frá 1368, prentaðr í
Dipl. Isl. III, Nr. 199 bls. 248—249. Þá kemr þetta að niðrlagi.]

¹⁾ Vilchinsmaldage 263; ²⁾ borur 263; ³⁾ metith 263; ⁴⁾ Vilchins-
maldage 263; sbr. DI, I, Nr. 56; ⁵⁾ su 263; ⁶⁾ [þessv fie 263; ⁷⁾ mikl-
anar 263; minklanar eða minklaner, hin.

Anno Domini M^o. CCC^o. XC^o. vij^o. j annare Visitatione Herra Wilchins biskups æ kirkia þetta vmm framm forna mældaga.

ij kyr. hundradz best .ije vadmala.

portio vmm .iij. ar sijdan Magnus bondi kom til vje.

CXXXIII. Fitjar.

Kirkia heilags Nicholai a Fitium j Skoradal a þridiung j heimalanndi .xxc.

ix kyr.

reflar vmm frammkirkju. v kluckur. alltaraklædi iij oc er eitt med blodumm. alltarisdvkar ij. lysikolur¹⁾ ij. alltarissteinn bvin. vattzkietill. fontur ad ollu. glodarkier. elldberi. Mariu-skriptt. Nicholas skriptt. paxspialld. merki ij. kross yfer alltari med lijkneskium oc annar Gudspiallskross.

x aura i bokumm fornum. sacrarium mynnlaug.

ix kyr oc asaudar kugilldi. hundradz hross.

þangad liggia vnder vij bæer ad tiundum oc lysitollumm.

þar skal vera heimilisprestur.

Jtem lagdi Jon til Bænhvs af Sarpi kv oc. vj. ær. skal þar lukast af vj aurar j offur.

kirkiann a .vje. j Digranesi.

Jtem gaf Sumarlidi Einarsson ij asaudar kugilldi.

Jtem æ kirkian c. vðruvirt oc ein baksturjarn.

CXXXIV. Reykiaholt.

Pieturskirkia j Reykiabolti a Heimaland allt. Breidabolstade bæda.

Nordur reyki.

Haf.

Hæginde.

Kiolvararstadi.

Hrijs half.

Geitland alltt med skogi.

Pietursskog j²⁾ Nordurardal millum Slakkagils oc Klofa.

¹⁾ lysiskolur, Bp.; ²⁾ flest handrr. sleppa: j.

Selför i Kiör med skoge.
 Afriett æ Hrutafiardarheidi.
 torfskurd j Steinþorsstada jord.
 tueggia manada beit j Faxadal.

vnder ytra felli a strondumm halfann vidreka oc þridiung
 Hualreka oc halftt landed.

vnder jnnra felli fiordung Hvalreka oc slykt agoda sem
 vnder ytra felli. þridiung hvortt.

a Munadarnesi fiordung Hvalreka.

ad Kambi fiordung i hvalreka.

j Byrgisviyk fiordung j hvalreka.

xx kyr. lxx asaudar oc ij ær. iij naut veturgomul. gridungur
 tvævetur. xij veturgamler sauder oc hrutur tvævetur. vj hross.
 xvijc j metfle.

kirkíann a innann sig xxx boka oc ij bækur virdar fyrer x^c.

ix manna messoklædi oc hokul lausann. Dalmatiku eina.
 kápu med balldurkinn. iij kapur med pell oc eina abreizlkapv.
 sloppar uij¹⁾. alltarisklædi v af pelli oc ij onnur. brijkarklædi
 ij. alltarisdvk glitadann oc annan dvk til.

kaleika iijj. kiertisstikur vj. vijgdz vattz kietill. sacrarium
 munnlaug. kirkiukola. glodarkier. elldbera. messufatakista. iijj
 kluckur obrotnar oc vpphaldzklukka .ij rifnar oc ein er af eru
 lyckjurnar. ix merkur vax.

Jtem firir lykakrak oc klucku cccc.

Jtem yfer þat framm sem forn maldagi seiger. v kyr .c.
 hestur. cccc ofrijd.

Portio Ecclesiæ vmm iij ár næstu viijc.

[Jtem forn portio er fiell medan sira Olafur hieilt ve.

Jtem cccc.²⁾ oc mork medann sira Asbiorn hieilt.

CXXXV. Varmalækur.³⁾

Kirkia ad Varmalæk er helgud hinum heilaga Thomasi
 erchibiskupe.

Hun æ land j Þordysarholhti. tekst leiga af iijj⁴⁾ merkur.

¹⁾ iijj, i hdr.; ²⁾ [sl. 259 (!); ³⁾ Vilchinsmaldage 263; ⁴⁾ iij, 350,
 147, 263.

Thomas líjkeski. kross oc íj biollur. íj alltarisklædi. dvkur oc alltarissteinn vygdur.

CXXXVI. Kroppur.¹⁾

Pollaskirkia oc hinnar heilogu Katerinę ad Kroppi a x^e i heimalanndi.

Mariuskriptt oc kross með vnderstodumm. alltarisstein víjgdann oc Katrinar²⁾ lykneski. kluckur ííj. alltarisklædi. alltarisdvk oc glodarkier.

CXXXVII. Skaney.¹⁾

Mariukirkia ad³⁾ Skaney a x^e j heimalandi. eina kv oc fornann psalltara. kluckur íj. Margrietar lykneski af Nordnesi. kross yfer alltari. sacrarium munnlaug. alltarisklædi oc dvkur.

CXXXVIII. Gilsbacke.

Nicholaskirkia ad Gilsbacka a heimaland allt. Lambatungur og skog j Hvsafellzhraun.

kyr xiiij. xx asaudar oc hrutur tvævetur. gridungur oc forustugiellðingur. hestar íij. hundradz virði hver.

alftveidarskip.

cccc j bvsogognum.

v manna messoklædi. kantarakapa af Gudsvef oc onnur vefarkapa oc hin þridia fustanskapa.

kaleikar íj.

sloppar ííj.

cc j reffum.

ve i bokum.

kluckur v. oc biollur íj. glodarkier íj. elldbera oc glerglugg einn og messufata kistur íj. kiertistikur ííj oc kirkju mvnnlaug. smelltann kross. alltaraklædi v. onnur enn þau sem hvern dag ero hofð. Nicholasskriptt oc Laurentiusskriptt. Skrijn með helgum domumm.

¹⁾ Vilchinsmaldage 263; ²⁾ katerinar 263; ³⁾ i, Bp.

Jtem lagdi sira Petur Marteinsson til kirkiunnar krossa ij oc alltarisbrikk. lagasongrabok. paxspialld. Sequentiubok samiliga oc messubok ad pistlum oc Gudspiollum. Secretis oc orationibus fra Jolafostv til Trinitatisviku.

þar skulu vera prestar ij oc diakn.

kirkiann a skoga alla fyrer nordann fliot þat er fellur næst Tungu oc upp ad Häfa Hrauni gegnt Seliatunnngv.

Fiskveidi j Wlfsvatni ad Helmingi oc Langä. Skammä. Vlfvatnæ¹⁾ oc flodzlæk. austurlæk.

Grunnavotn oll oc Lambä allt ofan til Kiarrar.

Gasatiarner²⁾ fyrer nedan Lambä og oll vötn þadann vestur.

Kvyslavotn oc Reidartiorn oc allar þær tiarner er þangad falla læker vr.

Alfttveidi alla firir vestann Gnvpdalagotu³⁾ til Hvannstodz hinns micla. Sionbending fra stodinu oc i⁴⁾ floa hinn⁵⁾ eýstra.

ein tiorn nordur fra Austurfloa.

Westurfloe nordast.

Alftveidur a floa hvorum tveggia oc fiskveidi.

oll votn firir sunnann a þa sem fellur vr Vesturfloa oc ofan j brattagil. fra brattagili med Hrutafiardardal til Nordurar-dals. med Nordurardal firir sunnann til Dögurdarär eýar oc Gysla vatn nedast⁶⁾ firir sunnan Nordurärdal.

[tiarner allar⁷⁾ i Hellisdal.

Þverarvotn oc tiarner allar j Lambadal.

laxveidur j Glennunar⁸⁾ fosse j Nordurä oc alfttveide a Breidavattni.

Holltavorduvatn oc Reipavatn a Hrutafiardarheidi oc [æ⁹⁾ hvorutveggju¹⁰⁾ alfttveidi. Laxveidi j Kiarrä ofann ad grof þeirre er vt er fra seli Haukagilsmanna vt fra Merkigrof oc til fiskilækjar.

¹⁾ Vlfvatnnä 256; ²⁾ sbr. máldagann 1306 (Dipl. Isl. II, 191); sll handritin hafa: Gusatiarner; ³⁾ Gnvpadalagotu 256, 350; Gnúpdæla-götu, máld. 1306; ⁴⁾ sl. afskrr. (sbr. máld. 1306); ⁵⁾ hins, afskrr. (sbr. máld. 1306); ⁶⁾ nedst 147; ⁷⁾ tvískrifad i handrr., en merkt með punktum i Bp. á síðara staðnum, sem það skyldi fella úr; ⁸⁾ svo hðrr.: Glennrar, máld 1306; ⁹⁾ [sl. afskrr.: leiðrétt eptir máld. 1306; ¹⁰⁾ hvorritueggju, afskrr.

Vidarrið j selialandi Samstadamanna.

Hualreka allan a Borðeyri oc halfann að Kolla.

xij vættr i¹⁾ tuitugumm hval²⁾ oc meira a Hegstodumm a Midfiarðarnesi.

Jtem hefur þetta tillægist til kirkiunnar.

iiij kyr.

einn hestur.

iiijc j stadarspioll þa er sira Pall tok með oc var þar j ein kyr.

oc voru.

Kirkiann a oc jorð er heiter a Biarnarstodum j kirkiu reikning.

CXXXIX. Hvsafell.

Kirkia að Hvsafelli a heimalannd allt.

vj kyr oc v asaudar kugilldi. iiij kugilldi j giellðfie. einn eykur.

iiij³⁾ c j byshlutumm.⁴⁾

Hun a innann sig⁵⁾ tvenn messuklæði. kaleik oc tiollð vmmhverfis sig. tvenn corporalia. alttarisklæði iiij. kiertistikur ij. [krokstikur ij⁶⁾ með jarn.⁷⁾ sacrarium mvnnlaug. iiij kolur. kluckur iiij oc hin fimmta brotinn. tabulum sæmiligt firir altari. Mariuskriptt. bryk oc Ceciliuskriptt. elldberi. glodarkier. Alltarisdukar ij. merki ij⁸⁾. ij merkur vax. einn stoll. lectari. sloppur oc kantarakäpa. kistill með helgum domum.

c i bokumm.

þar skal vera kvenngildur omagi iafnann.

Jtem alttarisdukur veigadur⁹⁾ oc huskier með silfur.

Jtem vj kyr oc iiij asaudar kugilldi.

v hundradz bross.

halft þridia hundrad vadmāla oc einn alttarisdukur ovijgdur.

Portio Ecclesiae vmm iiij ár meðann sira Olafur hieilt xvij. alner.¹⁰⁾

¹⁾ i, Bp.; a, 260, 256, 259, 350, 147; ²⁾ sl. 256; ³⁾ halft fiorda 259, Bp.; iiij^c. 147; ⁴⁾ busbuhlutum 256, 350, Bp.; ⁵⁾ sl. afskr.; ⁶⁾ [sl. 259; ⁷⁾ [sl. 256; ⁸⁾ b. v. Bp.; ⁹⁾ reigaður 260; ¹⁰⁾ sl. 260.

CXL. Galmastunga.

Þetta er goss kirkiunnar j Galmastungv þa er Brandur Hallsson liet laust enn Svarthofdi¹⁾ son hanz tok vid j messvklædum hinum bestv med pellshokle forðvkumm oc blodumm. onnur med hvijtum buckrams bokli oc brestur þar med hofud lynid. tuenn messoklædi med fvstans hòklumm raudum oc einn hokull laus. ij alltarisklædi med pell. er annad med gullblodumm. iij lektarar. kantarakāpa oc fontklædi. tiolld vmm alla kirkiu. salun. merki oc dvkur laus oc stola laus. dvkar iij glitader oc einn ovijgdur sloppur. kaleikur. skrijn lijtíð. Mariuskriptt forn. Pieturs lykneski nytt oc þollaksskriptt. krossar iiij. kiertistikur ij. med messing oc ein stor med jarn oc iiij litlar med jarn. kola. vattzkietill. mvnlaug oc iiij kluckur oc bialla. paxspiollð iij. messoklæda kista olæst.

xviij bækur vondar oc fornar.

v merkur vax.

stolar tueir. lektarar ij. pielahogg. glerglugg. alltarisstein. Jtem land að Vellankotlu.

asaudar kugilldi oc iiij kýr. v hross oc jarnfestur. glodar-kier oc elldberi.

CXLI. As.²⁾

Kirkia j Asi er helgud Gudi almatkum oc Mariæ drottningv. Andresi postula oc Blasio episcopo oc ollumm Gudz helgum³⁾ monnum.

Þridiungur i Heimalanndi liggur þar til⁴⁾ kirkiu oc heimamanna tiund oll. iiij kugilldi oc tiund af vij bæiumm. Af Angastodumm. fra Gilium oc Kollslæk. Halsi oc Watni. af Sigmundarstodumm oc Refstodumm. Af þessum bæium ollum er oc að giallda vj alner til kirkiu a hveriu áre oc halfer lysis-tollar. enn halfer til Gilsbackakirkiu.

¹⁾ Hallr Svarthöfðason selr Kalmanstungu 28. Febr. 1398 (Dipl. Isl. III, 520) og 1399 er hans getið í Norðtungu (Dipl. Isl. III, 539). Hann hefir líklega verið sonr þessa Svarthöfða, og ætti þá þessi mál-dagi að vera frá c. 1330 eða þar um bil; ²⁾ sbr. Dipl. Isl. I, 593—94;

³⁾ heilogum, Bp.; ⁴⁾ sl. afskr.

Þar er skylt að syngja hvern helgan dag af Gilsbacka og alla ymbrodaga. Jolatíðir og hinn efstu viku. páskaþinginu. alla hina helga viku. enn bondi sa sem þar byr skal gjalda þíj merkur kaups þess þeim er þangað sýngur og fæða annaðhvort manni eða hest með honum þegar vetur kemur.

Heimilisprestur skal þar vera ef bondi vill sa er þar byr. eða eigi hann þrjúungur í því¹⁾ kirkju hluta.

Þenna málaga setti Sigværdur²⁾ biskup þá er hann vildi kirkjuna tveim nóttum eftir Bartholomeus messu og skylt að halda af öllum þeim bæjum sem vnder liggja fyrir utan nauðsyn.³⁾

kirkjann a kluckur þj. sacrarium munnlaug. altarisklæði þj forn. Blasius lykneski. kiertistika.

Þess lagði Gísli⁴⁾ bondi til kirkjunnar Andres lykneski. kross⁵⁾ og kiertistiku.

CXLII. Sijðumvle.

Örjúkirkja í Sijðumvli a land a fróðastodum. leiga öö. xvij kyr og vj ær og hest.

veidi þj Kjarra að helmingi við stáðinn þj Reykiahólta millum þverlækjar og Skjalldmeyargils.

þíund heimamanna liggur þar til og af þíj bæjum öðrum.

þíj Bænhus ero þar þj þýngum.

Lykafærsla og lysetollar liggja þar til eftir landsíð.

kirkjann a kaleik. altaraklæði v. messuklæði tvenn. smeltann kross. Mariuskript. munnlaugar þj. bokakista. glóðarkier. elldberi. tíöld vmm kirkju. kiertistikur þj og kluckur v. þíelahogg og messingarkietill og veidi vnder Brv Sijðumvli meiginu til lækjar þess er næstur fellur Brv.

Corporalia tvenn og glerglugg.

vj þj bokum.

slopp og kantarakapu.

Þess þá er Arne tok ix kyr og þj hross. öö vadmála.

¹⁾ því 259; ²⁾ Sigværdur, Bp(1); ³⁾ hér endar forn málðaginn Sigværdur biskups frá 1258; ⁴⁾ Gils 350; Gíslsle 147; ⁵⁾ sl. 260.

enn síjdann hann tók gafst iij kyr oc iij hross.
portio Ecclesiæ xiiij¹⁾ hundrud voruvird.

CXLIII. Norðtunga.

Katrinar kirkia j Norðtungv a land allt a Hognastodumm.

vj kyr. ve voru. ij hesta.

alltarisklædi iij. ein messoklædi. kross oc Mariuskriptt. Katrinar skriptt. kluckur iij oc biollu eina. glodarkier oc elldbera. tiolld vmmhverfis sig. merki. glørglugg. kiertistikur ij. fornann psalltara. kantarakapu. slopp.

J Kirkiuholtti skog nordur a Hälse.
vatzkietil.

Katrinar sögu.

Þangad liggia vnder xij bæer að tiundum oc lysitollumm. portio Ecclesiæ ij merkur hinns florda hundrads síjdan herra Þorarinn reid yfer.

Kirkiann a Ornolfsdal halfann.

Jtem halft tiunda hundrad j portionem oc j onnur þyng kirkiunnar er hana vantade innan sigh.

CXLIV[—CXLVI.] Hvammur.

[Sjá: 1. Oddgeirsmáldaga 1375; prentaðr í Dipl. Isl. III, Nr. 248, bls. 304—305.

2. Jóns máldaga Gerrekssonar 1432.

3. Stephánsmáldaga 1508 (Skarðshamrar)].

CXLVII. Backe.

Kirkia æ Backa j Hrútafirði er helguð Gudi oc Gudz modur oc hinum heilaga²⁾ Joni postula.

Hun æ halftt heima land.

vj kyr. eitt asaugar kugilldi.

ij hundrada hross³⁾.

vjc voruvirdtt. [oc half mork⁴⁾].

¹⁾ xiiij 147; ²⁾ b. v. 350; ³⁾ hross, Bp.; hin: kross; ⁴⁾ [sl. 260, 259, 147.

Þetta á hun innann sig. Mariuskriptt forna. kross med lykneskium standondumm. ij. yfer alltari. kross yfer kor. Gudspialla kross. Jons lykneski postula sæmiligt. ij kluckur. merki. alltarisklædi oc dvkur.

Pangad liggia tiunder milli Borgarhals oc Sæluar af ollumm bæiumm.

Pangad liggur til af þessum bæiumm á sumarid mæls miolk þa er þv best er og af Qelumm.

bondi er skyldur ad ala presti hest fra krossmesso a hausted oc til krossmesso a vorid til allra naudsynia [j þyngin¹) so ad hann sie vel fær.

Jtem lagde Hiallti til kirkiunnar epter Gudmund prest faudur sinn c j bokumm. c j messoklædumm oc hid þridia hundrad lykakrak oc elldbera.

Jtem c j bokumm er Hiallti lauk j portionem Ecclesiæ.

Olafur Oddsson gaf kirkiunni epter konu sijna ij merkur so ad hann skal kaupa kirkiunni innann sig eitthuert²) i skruda eda odrum sæmilegum hlutum.

gefizt til ij kyr. hundrads hross oc cc voru.

portio vmm iiij ar medann Benedikt hieilt cc oc half-mørk. enn vmm næstu iiij ar ädur portio halft fiorda c. oc er þat ecke lukt.

Oreiknud portio vmm x ar³).

CXLVIII. Eyre.

[Fyrri hluti þessa máldaga í Vilchinsbók er máldagi Árna biskups Helgasonar frá 6. Aug. 1317, og er prentaðr í Dipl. Isl. II, 231].

Þetta hefur lagist til kirkiu síðan vygd var.

ve voru. iiij hross oc enn cc med þessum frijðleika.

kirchia á innann sig messuklædi ein. slopp oc kantara-käpu. kiertistikur ij med jarnn litlar. merki ij. fonts vmm-

¹) [innan þinga, 256 (orðam.), 350; j þyngum 147; ²) eitthvad 147; hin öll: eitthuert; ³) Neðan við máldagann í 256; «Borid saman við gamla Vilchinsbok Híjtardalskirkiu og er ej greinarmunur ad ridum. Skalhollte 1640. 28. februaríj. Jon p. Dadason eigin H. Þordur p. Gudmundsson med E. H. Haakon Ormsson egh».

buning. lektarar ij. Mariuskriptt. Jons lykneski postula. Jons lykneski Baptistæ. alltarisklædi ij. glodarkier. paxspialld. ij pitals spiolld¹⁾. sacerarium med bly. iij bækur. brykarklædi. tiolld vmm kor. glerglugg einn.

Jtem gefist iij kyr.

CXLIX. Fell.

Olafs kirkia vnder Felli j Kollafirði æ halfann vidreka med Tungukirkju j²⁾ Þorpum millum Holslækjar oc Hafnarness³⁾.

iiij kyr oc ve vöru.

Hun a innann sig kross. Olafs lykneski oc tiolld felitil vm alla kirkju. alltarisklædi ij. kaleik. Hokul einn. iij kluckur. kiertistikur ij. glodarkier oc munnlaug.

Þangad er ad lvka hvertt vor saud veturgamlan vr Steinadal.

Annann fra Livfustodumm.

þridia af Fiardarhorni.

fiorda vr Broddanesi.

fimta vr audru Fiardarhorni.

setta vr Trudadal.

Lambeldi af ollum bæiumm milli Enneshofða oc Kollafiardarness.

Halfvætt skreidar af hveriumm bæ millum Lidar oc Kärhafnar.

Þangad er ad lwka vj alnar vadmals vr Hlyd hvertt ár.

Þangad liggia tiunder oc lysitollar af aullumm (bæium) millum Ennishofða oc Karhafnar.

Þar skal vera heimilisprestur oc taka iiij merkur j tijda-renntu hvertt ár⁴⁾.

Þadann er songur til v Bænhvsa oc takast vj aurar af hveriu.

Jtem gefizt kugillde.

Portio Ecclesiæ⁵⁾ vmm ij ar medan Haukur Ejlifsson hieilt iiij merkur.

Oreiknud portio vmm xv ár.

¹⁾ tiolld 350; ²⁾ og (z) Bp., en leiðr. á spássiu; ³⁾ Bp.; Hrafnarness, hin; ⁴⁾ ár, sl. öll, nema 147; ⁵⁾ sl. Bp.

CL. Tunga.

[= Máldagi Árna biskups Helgasonar frá 1317, prentaðr í Dipl. Isl. II, 230].

CLI. Kalfanes¹⁾.

Hinn Heilagi Þollakur vygdi kirkiu j Kalfanesi Gudi [til lofs oc dyrdar²⁾ jungfrv³⁾ Mariæ. Joni baptista. Petro postula oc heilogum⁴⁾ Olafi kongi⁵⁾].

Hun a land allt ad Skeliavyk með ollumm⁶⁾ gognumm oc giædum. Hun a Sandnesholm allann. Hun a fiordung⁷⁾ vr Hualtiund j Skialldabiarnarvyk⁸⁾.

[eitt⁹⁾ asaudarkugilldi.

Mariu lykneski. krossar iij. tiolld forn vmm kor oc vmm frammkirkiu halfa. merki ij. glodarkier. alltarisklædi iij. oc dvkar ij. oc kiertistika.

Þar tekst heima kirkiutiund oll bonda oc allra heima-manna.

Jtem kirkiutiund oll af Skeliavyk [oc¹⁰⁾ lysitollar aller heima¹¹⁾ oc vr Skeliavijk.

Þar skal syngia annann hvern dag helgann oc paskadag. Mariumesso fyrri. Þorlaksmessu firir Jol. Petursmessu oc Jonsmessu baptistæ. Olafsmesso fyrre¹²⁾. Allraheilagra messu. Atta dag Jola og¹³⁾ Vppstigningardag. [kirkiudag¹⁴⁾].

Þar hafa oc iafnann verid born skyrd. leiddar konur i kirkiu og¹⁵⁾ vygd samann hion.

ij. merkur presti oc fædi mann með honumm vmm vetrinn.

¹⁾ Vilchinsmaldage 263; ²⁾ [sialfum til lofs og dyrdar b. v. 350 og hanz heilogum monnum til heidurs fyrst vorre fru sancte 256 (á spássíu); ³⁾ b. v. 259, 263; ⁴⁾ heilaga 256; hinum heilaga 256 (var. á spássíu), 350; ⁵⁾ sl. 350; ⁶⁾ sl. Bp.; ⁷⁾ þridiung 256 (spássíu); ⁸⁾ 263; hin: Skaldabiarnarvijk; ⁹⁾ [hun á 256 (var.), 350; ¹⁰⁾ [suo oc 256; so hid sama 256 (var.), 350; ¹¹⁾ þar b. v. 256 (var.), 350; ¹²⁾ fyrre b. v. 256 (var.), 350, Bp.; ¹³⁾ og b. v. 256; ¹⁴⁾ [kirkiudag b. v. 256 (var.), 350; ¹⁵⁾ b. v. 263, Bp.

portio vmm iiij ar v aurar¹⁾. enn vmm ij ar xij aurar.
oreiknath portio vmm xi ar.

Jtem x aurar giefist.

CLII. Stadur.

Þariukirkia oc allra heilagra að Stad j Steingrímsfirði að heimaland allt. Kleppustade. Kirkiubol. Hóla. Widewollu. Grænanes. Kolbiarnarstade²⁾. Asmundarnes. Asparvík. eyar ij.

Hun a xxij kyr oc iiij ær oc xx. ij hross oc xiiije voruvird.

Hun a ij kluckur oc Dýnbíollv³⁾. aðra brotna. Mariæskriptt oc ij rodukrossa. kiertistikur ij godar oc ij vondar. merki. font með fornu klæði. Skriju með helgumm domumm. ij paxspílld. ij lektarar. ij stolar bader brotner. tveun messoklæði. tíöld dvklaus vmmhuerfis kirkiu miog rotiñ. ij alltarisklæði yfer haalltari. v yfer frammalltare. v dvka alls oc ij þar j býna⁴⁾. annar með hlád. annar með rautt silki oc v peninga oc enn hið setta dvkslitre og enn ij. alltarisklæða slitre. líted hlád fornt oc fól. ij hokla [oc kær j jordu⁵⁾. slopp oc kantarakapur ij.

messubok. lesbok. Sequentiubok.

ij glodarkær. elldberi. glerglugg oc vyða stockinn. baksturjarnn. kaleik oc eitt corporale.

Voru aull herbergi metin á stadnum firir utann kirkiuna fiorum tígum hundrada.

Stadurinn a Liotardal til⁶⁾ vmmmerkia við⁷⁾ Hroberg⁸⁾ oc Geirmundarstade oc þa dale er þar gönga af.

Kolbiarnarstade. Hvannadal oc Selardal tveimmeiginn til vmmmerkia við Bolstadi oc Gilstadi.

¹⁾ «Hjngad til vart lesid saman eptter gamallre maldagabok sem nu er skrifut. J Skalhollte Anno 1640. 28. februarij. Jon p. Dadazon Myn Hnd. Jon Halldorsson E. H. Þordur p. Guðmundsson E. H. Haakon Ormsson megh», 256; ²⁾ Kollbiarnarstadi 256, 350; ³⁾ dýmbíollu 259; ⁴⁾ bruna 256; ⁵⁾ [j jordu oc kær, hðrr. (!); ⁶⁾ leiðrétt; oc, hðrr. (!); ⁷⁾ leiðrétt; vm, hðrr.; ⁸⁾ leiðrétt; hðrr. hafa: Herberg (!).

Odzey oc Þordarey a Biarnarfirdi med ollumm gögnum oc giædum. gras oc eggver. selvers. hualreka oc vidreka oc agoda.

Asparvijk med ollumm gognumm oc giædumm nema settung oc attung hvalreka.

ad Brvara fiordung j reka ollumm bædi hualreka oc vidreka.

a Reykianesi allann halfann hualreka oc vidreka.

lysitollar af ollum monnumm þeim (er) gialda eigu milli Roofa oc Selâr ad frateknum logheimilis monnumm i Kalfa-nesi oc Skeliavyk.

xij merkur smiors af hveriu bvi innann taldra takmarka.

þar a ad fæda prest og diakn. ala lijkmennt oc barnmennt ef þarf.

Jtem gefid til c. oc annad c j lierepti.

portio vmm vj år medann sira Andres hiehlit stadinn v hunndrut.

CLIII. Kalld(ad)arnes¹).

Kirkia i Kalld(ad)arnesi²) er helgud Gudi oc heilagri Mariæ oc Michaeli Archangelo. Hinumm blessada Þollaki.

Þangad skal vera tydasokn af bæiumm þeim ollumm sem eru firir vtann Selâr oc nordur til Saurâr.

Kirkiutiund, nema hualtiund af Kalldbak.

Af ollumm bæiumm til Selâr liggia tiunder til Kalldadarness oc so lysitollar oc fiskitollar. halfvætt af bæ oc halfvætt af hueriumm fiskimanni af Eyumm, nema Kalldbak oc Kleifumm skal greidast þridiungur vetter.

lamb skal ala a bæ huerium. abyrgist sa ad [helminge vidur ollu³) er elur.

A Kalldadarnesi skal vera heimilisprestur sa sem þar syngi tijder oc til þriggia Bænhvsa. ad Hamri. j Bæ oc Kalldbak. taki vj aura af hveriu. enn iiii merkur af heimakirkiu.

¹) Kalldärnes 256; ²) Kalldadarnese 259, 147, Bp.; ³) [ollu vid helminge 260.

Kirkia a land er Hrafn gaf til hennar er heiter Biarnarnes. kyr ij. og c voru. kluckur iij. oc slijkt sem þar la adur til bænhvsskyldar.

Lyk skal færa af þessumm bæium hvortt sem heildur vill til Stadar edur Kalldadarness oc skulu taka helming hverer það er med lijkumm giefst.

CLIV. Arnes.

Kirkia j Arnesi a .v. lykneski. messuklædi forn. bækur¹⁾ ij. alltarisklædi ij. kiertistikur ij. oc onnur lest. kaleik. kross. alltarisdvk výgdann. refil fornann. kluckur iij.

kyr vj. ix ær.

oc j voru.

j hvalreka fiordung oc ad auk so micid sem Gudmundur skalld gallt milli Spors oc Äross oc allur vidreki i þessu takmarki. tiundi hlutar af ollumm hualflutningumm huort sem flutter eru med skipe edur a skipe millum Geiralfsgnups oc Kaldbakskleifar.

Halfann vidreka a Drangavrd er Jon Sveinsson gaf til mille Skumuhellis oc Drangatanga.

Þridiungur vættar skreidar af huerium bonda²⁾ oc af hverium fiskimanni ef hann er til fiskiar halfann manud edur leingur.

[viderif³⁾ j Naustviyk.

halfa tiund a Kalfanes kirkia i Sk(i)alldabiarnarviyk.

Jtem giefist ij kugilldi. iij bækur. er virdar voru firir c.

portio Ecclesie vm xiiij år medann Marteinn Petursson hiellt xx hundrud.

CLV. Kirkiubol⁴⁾.

Kirkia hins heilaga laurencij a kirkiuboli j langadal. a heimaland halft.

¹⁾ b. v. 256, 147, Bp.; ²⁾ bondi, hðrr. öll, nema 147; ³⁾ [sl. hðrr. sbr. Arnesmáldaga frá 1327 (Dipl. Isl. II, bls. 617, 864); ⁴⁾ Hér er prentað eftir AM. dipl. afskr. 2343, sem er staðfest afskr. 16. Febr. 1708 eftir transskripti á skinni frá 11. Maí 1486 gerðu í Hítardal.

iiij. kyr. ix. ær ok .iij. hundrut frid.

xij. aura afgialld af bröcku. uj. aurar arliga af sandeyre.

kirkia æ krossa .ij. laurencius skript. pals skript. alltarisklædi .ij. með duk einum. kertistikur .ij. glodarker. sacramum munlaug. tiolld .iij.

Pagat¹⁾ liggia tiund ok lysitollar af ollum bæium milli²⁾ kalldalons ok jsafiardar.

Par skal uera heimilisprestur ok luka honum .iiij. merkur.

Pagat¹⁾ liggia .ij. bænhus laugabol ok melgrass³⁾ ok syngia. xx. messor til huors.

kluckur .ij. ok biollur .ij.

jtem aukizt .iij. ær oc c.

corporale eitt. merke með silke. glodarker. paxspialld. alltarisbrik. baksturjarn. kalekur. .iij. psalltarar. sloppur⁴⁾. kantarakapur .ij. likakrakur. kertistikur .ij. með kopar ok .ij. með iarn.

porcio ecclesie um [vij. ær halft .xj.^{5a} hundrat.

hafa gefizt til .ij. kugilldi ok .cc. oskorud.

porcio um⁵⁾ .uij. ær meðan amundi bio. halft ellefta hundrat. [en .xu⁶⁾. hundrut⁷⁾ meðan gudmundur fader hans bio um .x. ær.

fiell þar nidur halft .vj.^{8a} hundrat fyrir brik. kross ok uorar fru skript ok þat fleira sem hann hafdi til lagt kirkjunnar.

CLVI. Vattsfjordur.

Kirkia j Wattzfirdi a heimaland halftt. Borgarey⁹⁾ halfa. Þwfnaland. Eyri j Miofzfirdi halfa⁹⁾. Hestland allt. Heidarland bædi.

xije oc xx oc halfmörk i kvikfie oc lausagozi.

ixc vadmäla.

Þessa reka alla ä kirkian ad halfu með heimalannd.

Settung j ollum Reka j Rekavijk a Baklatrumm.

¹⁾ þangad, Vilch.; ²⁾ millum, Vilch.; ³⁾ Melgraseyre 147; ⁴⁾ oc, b. v. Vilch.; ⁵⁾ [fallið úr í 259; ⁶⁾ xij Bp.; ⁷⁾ [2343, Bp.; sl. hin; ⁸⁾ Borgey 260; ⁹⁾ halfa b. v. 250, 147, Bp.

allan reka a Teigh vnder Hvestu.

Or halfum hual j Flioti fimmta hlut meir enn helming.

tuo hluti oskerda i¹⁾ Kagadarvijk [og a Griotleiti og²⁾ j Sandvijk³⁾. enn grasnautnar giædi oll.

j Kiarransvijk oc Hlôðuvijk vj⁴⁾ vætter af hueriu hundradi vætta.

j Helarvijk⁵⁾ allann hualreka oc oll giædi onnur.

Sulnastapa.

j Hofn fimmtung oc settung hualreka.

j Bardzvijk hinumm eystra meiginn fiordung i hualreka med agoda enn attungur firir nordann.

j Sæbols reka j Reykiarfirdi fiordungur j⁶⁾ hualreka.

j Sigluvijk tolfstungi minna enn þridiung (i) hualreka. enn þridiung j vidreka.

kirkian a xl vætta j hverium hval er kemur a Almenn- inga enn ein⁷⁾ ef minna er.

J Bolungarvijk tolfstung j hualreka med agoda.

þangad skal hver maður bvfastur oc sa er af landi hefur ala lamb oc abyrgiast eda giefra ella j milli Jsafiardarbotns oc Kleifa j Seydisfirdi.

þangad skal gefa a or Ædey hvert vor.

attfedming torfs skal giefra hvert sumar vr Vnadzdal oc fa eyki til ad færa til sioar þa er soktur er.

Skogarhogg a Tiarnarnesi so sem vill.

Skogarhogg i Jsafiardarbottuni so sem vill oc gielldfiar hagar þar ollu fie.

Fiðrunýtiar allar frá Giorvidalsa oc (til) Meiginnär j Jsafiardarbotni.

Sádjord j Reykianesi sem vill oc þaranytiar.

torfskurd i Halshvsaland sem vill.

iiij vætter fiska skarpra hvertt misseri j Skälavijk.

vj hrvta hofn j Rvtaey til brundtjdar.

Skier ad ollumm nytiumm.

Reki under Eyiarhomrumm.

¹⁾ Bp.; vr, hin; ²⁾ og b. v. 256, 259, 147; ³⁾ [sl. 147 (hér. kemr nedar); ⁴⁾ 350, 141, Bp.; vij, hin; ⁵⁾ Heliarvijk 259; Hælavijk 147;

⁶⁾ wr, Bp.; ⁷⁾ ein 147, 260; einn, hin.

Heimil selveidur j Skiersundi.

Kolgiðrd j Jokulkiellduskog.

skogarhogg j Skeidarmvla sem vill.

stodhrossa hage j Bersadal.

laxveidi hid þridia hvert sumar j Laugardalsm.

Kirkian a innan sig fern messoklædi ad ollu oc vmm-framm ij pellshokla. ij sloppar. iij kantarakapur. ij pells alltarisklædi oc hid þridia huersdagligtt med gudvef. iij kluckur. ij biollur. sacrarium mvnlaug. eitt alltarisklædi a Mariualltari oc þar med silkidvkur. klædi med¹⁾ dyru verki. glodarkier eitt. elldberi. v krossar yfer haalltari oc ij adrer. Mariu lykneski. Olafs lijkneski. Sesseliu lykneski. Þollaks lykneski. tiolld vmm alla framnkirkriu med dvk-umm vtann vmm dýrinn. fonts ymbbuningur. messuklæda kista. ij kaleikar. hinn þridia senndi Sveinbiorn til Noregs er stod halfmörk. Baksturjárn þrenn. Biarnfeld. lyka abreidsl.

xv bækur metnar fyrer haift fimmta hundrad.

Jtem xij manada songbækur iij. Matutinale oc diurnale. bædi de tempore et de sanctis. er Herra Eirekur gaf til. er med worblutanum legenda.

glergluggar vij. oc aller sæmiliger. iij messingar kierti-stikur oc v jarnstikur. iij kolur. einn ampli oc klakahógg. paxspialld.

Þangad liggia tiunder af xv bæiumm. enn af xvj lýsitollar.

þar skulu vera prestar ij oc diakn.

Jtem a kirkia fimmtiu kugillda oc iij kugilldi.

hundradz hest oc gridungur.

Eyri j Mioafirdi alla. Halshvs.

slika hvalreka sem Einar Eiriksson oc fader hans atti j Flíote.

brikk oc kaleikur er stendur ij merkur gylltur. kiertistika med kopar.

Oreiknuth portio vmm .xvij. ár.

¹⁾ med 147; sl. hin.

CLVII. Eyre.

Pieturskirkia a Eyri j Seyðisfirði a þridiung j heimalandi.
land a Eidi.

ij kyr. ecc frijd.

Afriett a westurheidum med Hestfirði so morgu giellðfie
sem sa a er a Eyri býr.

fiordung i hualreka j Bardzviðk firir nordan Rekamark.
enn attung firir austann.

Graduale. Sequentiubok sumarhluta. ottusongvabok oc
messoklædi. virdtist þetta firir ve.

Klukur iij. ij rodukrossar. alltarisklædi ij. fontklædi ij.¹⁾
tiolld vmm frammkirkiu dvkalaus.

Þangad liggia tiunder oc lysitollar af xiiij bæiumm.

Jtem a kirkiann haustlags c og ad Þorsteini²⁾ hundrad.

portio xiiij hundrad.

CLVIII. Augur.

Kirkia j Augri er helgud Gudi oc Mariæ drottningv oc
heilaga Petro postula.

Hun a Strandsel.

iiij kugilldi oc xx.

hinu fiorda hvern sel j þernuvijk oc attung j hualreka.

hinn fiorda hvern sel i Huallatrumm.

Gelldneyta afriett a fialleyar j Skótufiðrd so morgum
nautum sem sa a er kirkiu helldur.

kirkiu messudagur er tveim nottum epter Olafsmesso fyrri.

Hun a innann sig ij krossa. ij alltarisklædi med dvkumm.
Mariuskriptt og Peturs lykneski. lykakrak. elldbera. kaleik. ij
klukur. merki. Sacrarium mvnnlaug. psalltara.

Jtem kyr ad erfingium Langa Bardar.

Jtem steindur kross. alltaris brijk oc paxspialld [allt nytt.³⁾

Þetta hefur Sigurdur bondi tillagt kirkiunnar. xij manada
tjðabækur.

Jtem gefist ein kyr.

¹⁾ b. v. Bp. með nyrri hendi; ²⁾ Þorsteini(!) 256; Þorsteinn(!) 260;

³⁾ [allnytt 260.

portio vmm iiii ár meðann þordur Sigurdarson hieilt.¹⁾
 Jtem gaf Gudine²⁾ Oddsson jordina j Smidiuvijk kirkianne
 j Augri.³⁾

CLIX. Sniofjoll.

Kirkia vnder Sniofjollumm er helgud Gudi oc Gudz modur
 oc hinum heilaga Petro postula.

Hun a heimaland allt.

x kyr. iij ær. hest. cc. frijd.

Þetta a kirkia innann sig. Pieturs lykneski oc ij krossa.
 Mariæskript. Olafsljkneski. [forn öll.⁴⁾ ij kluckur sæmiligar.
 messoklædi. alttarisklædi oc dvkur. fontklædi oc bok. las firir
 kirkiu. slaghamar. linrefill dvklaus. glodarkier. sacrarium⁵⁾
 handklædi. baksturjarn.

Þangad liggia tijunder oc lysitollar milli Lons og Biarnar-
 gnwps oc lambeldi af sögdu takmarki.

Þessi a kirkia jtök. attfedming(s) torfskurd oc stadarteig i
 Sandeyar land.⁶⁾

portio Ecclesiæ .ij. merkur hins fiorda hundradz.⁷⁾

CLX. Adalvijk.⁸⁾

Þariukirkia i Adalvijk oc hins heilaga Peturs postula a
 heimaland halftt med ollum gognum oc giædumm. Kagadarvijk
 oc Sandvijk. halfar þessar eignar med bonda.

tolfttung hualreka oc vidreka med agoda j Rekavijk.

iiij kyr oc eitt asaudar kugilldi. hest.

c ofrijdt.

¹⁾ Hér virðist vanta upphæð porcionis; ²⁾ Gudni 147, Bp.; Gudnie(!) 260; ³⁾ Guðni Oddsson gaf Ögrskirkju Smiðjuvík í testamenti sínu 3. Dec. 1431. Er þessi klausa því ekki eldri en frá dögum Jóns biskups Gerrekssonar; ⁴⁾ [b. v. 256 (á spássiu); ⁵⁾ b. v. 256 (á spássiu); ⁶⁾ Sandeyrarland 256 (á spássiu); Sandeyrarland 147; ⁷⁾ Neðan við máldagann setur 256: «Riett eptter gomlu Witichinsbok 1640. 28 februaríj j Skalhólte. Jon p. Dadazon M. E. H. Þordur p. Gudmundsson med E. h. Haakon Ormsson med egh.»; ⁸⁾ Stadur i Adalvijk 147.

kirkia æ innaun sig krossa ij. annar með líkjneskium.
 Mariuskriptter ij. Petursskriptt. alttarisklæði tvo. kantarakāpu
 oc slopp. glodarkier. kluckur iiij. bækur ij. merki. biarnfeldd.

þangad liggia tiunder af ij bæiumm oc xx.

þar skal vera heimilisprestur.

Jtem ij kyr. c ofrijdt.

Jtem kugilldi.

portio halftt tiunda hundrath.

CLXI. Grunnavíjk.¹⁾

Mariukirkia j Grunnavíjk. Michaelis. Johannis Baptistæ.
 Olavi. Thorlaci oc Mariæ Magdalenæ a heimalannd allt. Faxastadi
 j olldugil. Svartabvdr. Lonaþiord hinumm eystra meiginn með
 ollum giædum og þeim meiginn Hraf(n)sfiord til vrðar inn fra
 Meleyri. eunn Selver inn j Svidinsstadaloon.

Hun a oc reka allaun fra Skorara til Landzdeilldarhola
 oc veidar allar.

fra Landzdeilldarholumm til mots við Leiruland veidar allar
 þær sem j notumm veidast.

Hun a oc settung j Smidiuvíjk oc ij hluti Bergstolls j
 Bolungarvíjk.

tolftungur j hvalreka millum áros oc Bardzvíjkur.

land allt j Lauduvíjk oc vídreka allann. enu halfann hual-
 reka að fratekinne tuttugustu vætt Vattzfiardarkirkíu. J Kiar-
 ansvíjk tolttungur j vídreka oc hvalreka oc ollum giædum.

j Rekavíjk á Baklatrum tolttungur i hualreka oc xv^{de}
 hlutur. tolttungur j vídreka oc i ollumm giædumm.

Kirkia a x kyr. xvij ær oc ij naut tuævetur.

psalltara oc merki.

vöru hundrad.

lambselde a bæ hverium innann þinga. enn tveggia þar
 sem tuiblyi er. taka með að vetur enn skila heim að sumri.

Hun a atæring.

kluckur iiij oc er ein brotiñ. messoklæði ein. alttarisklæði
 ij. krossar ij. Mariuskript forn. merki. glodarkier. fonts
 vmbuningur allur með fonti.²⁾

¹⁾ Stadur i Grunnavíjk 147; ²⁾ 350, Bp.; hin: font.

pängad liggja tíunder [allar af ströndum¹⁾ milli Geirólfs²⁾ og Hornsteina. So og fyrir sunnann Skorarheidi milli Nordurfiardar³⁾ gnvps og árinna í miðium Biarnargnvpi.

Ítem skip fyrir ekk. bord.

Ítem gaf Einar Eiríksson fiordung hvalreka í Hloduviyk.

Þetta lagde Guðmundur Arason⁴⁾ til kirkiunnar. vj bækur. þaxspialld gyllt. kiertistikur íj með jarn tinadar fyrir ekk í Testamentum modur sinnar.

Ítem kross með vnderstodum gylldann. kaleik. Katrinar lykneski. kiertistiku með kopar. altarisbrikk gyllta. dvk glitadann. sotdriptt með lierept yfer alltari. slopp. krismakier. altarisstein. bokastol. skyrnarsä. lyka abreidsl. silfurkross. altarisklæði með teffing.

Ítem gaf Þorbiorg Ormsdotter íj dvka glitada.

Ítem gaf sira Guðmundur Mariuskriptt edur ekk. stolu og Handlija. Corporal með hvse gullsaumudu. Hämettu og Handbok.

portio Ecclesie xij hundrud.

CLXII. Kirkiubol.⁵⁾

Öariukirkia a Kirkiuboli í Skutilsfirði og hins heilaga Jóns postula a þuilljokann maldaga. að þar skal syngja annann hvern dag helgann. og hinn fiorda hvern ottusong.

greida presti íj merkur.

Þar er kirkiu messu⁶⁾ dagur a Olafsmesso sydari. þar skal þa hallda heilagt. og af Fossum og Eingidal.

Herra Jón biskup gaf til kirkiunnar Gudi til heidurs og þeim til syndalausnar sem þängad sækia xx daga afgiptt æfínnliga a kirkiudaginn a Öariumessur fiorar og bada messudaga Jóns postula.

þar skal grafa lyk heimamanna og fra Fossum og þeirra sem þar andast heima edur í landeigninne.

¹⁾ [af Ströndum allar, Bp.; ²⁾ þannig 260, 256, 259, 350, 147, Bp.;

³⁾ Nordurfiardar Bp.; ⁴⁾ Sé það Guðmundr ríki á Reykhólum, sem hér er nefndr, þá er það sem nú fer á eftir frá c. 1440; ⁵⁾ Vilchinsmaldage 263. Þessi maldagi er nær alveg samhljóða maldaga Jóns biskups Haldórssonar frá 1333 (Dipl. Isl. II, 446); ⁶⁾ sl. 259, 147.

þar tekst heima tíund og lýsitollur heimamanna og so frá [Forsum¹⁾ og tíund vð Eingidal enn ei liostollar.²⁾

Hun á land að Forsum.

í kúgilldi og ó vöru.

Jnnann sig á hun í krossa og Mariulykneski, refuill vmm kor audrumeiginn, merki.

þeir menn eru ei skylduger að halda kirkiudag á Eyri sem halda á boli og af fyrrnefndum bæium þangad lva tíund.

Þangad liggja tíunder þeirra manna er ei³⁾ giora skipte-tíund af sögdum bæium.

CLXIII. Eyre.⁴⁾

Maríukirkia á Eyri í Skutilsfirði og hins heilaga Jons postula á heimaland allt.

kyr xii og lx asaudar. gelldneyta⁵⁾ kúgilldi.

ó vöru.

Pallbörð. í storkieröld í jörðu.

Þangad liggja tíunder af öllum bæium mille Brudarbarns og Ofæru og lýsitollar að frateknu Kirkiuboli. Forsum og Eingidal.

[kirkia á⁶⁾ innann sig Mariuskriptt. Jons lykneski postula er Þorkell prestur gaf .ii kluckur. í alltarisklæði og Þvk. fontklæði. merki. glödarkier og elðbera. kiertistikur í með jarn og ein með kopar. hin flörða tíund með jarn.

Graduale .ii psalltarar. í Dominicalia frá Paskum til Jolafosto. Legenda de tempore á sumarid tekur til að Dominus omnium⁷⁾ og til Adventu. Liber Genesis á vetrinn í selskinni. Handbók sémilig og proprium de sanctis að song frá⁸⁾ Jons-messo baptista og endist⁹⁾ í Annunciatione beatae Mariæ. messubók frá¹⁰⁾ paskum de tempore til Jolafostv. og þar með Lagasongvabók. Dominicobók frá Trinitatisdeigi að öttusaung.

¹⁾ [147 og maldaginn 1833; flöðum, hin; ²⁾ lýsitollar 256, 147; ³⁾ ecki 147; sl. 260; ⁴⁾ sbr. Dipl. Isl. II, 447; ⁵⁾ -nauta 256; ⁶⁾ [Bp.; kyrkian á 147; hin: sl. B; ⁷⁾ [350; Ds önn Bp., 260, 256, 147; Ds önn 259; ⁸⁾ fyrer 260; ⁹⁾ endast Bp.

Skogur j Tungulandi. firir¹⁾ ofann þvera. torfskurð ij hluter attfedmings.

Almenningskogur er þorkell prestur gaf slíkt sem Tungv bar við Kirkiubolsmenn.

CLXIV. Holl.

Öariukirkia a Holi j Bolungarvík æ land að Lifurkierstodum j áne hia Ose. teig j Geirsbreckuskoga. Stodhrossa haga eður grijsagylltar j Raunsdal.

ix kyr. xiije oskorud.

Kirkiann æ innaun sig Andres lykneski. Mariæskriptt. kluckur iij. alltarisklæði ij. oc alltarisdvk. sacrarium munnlaug oc glodarkier. kolur ij. krossa ij.

Þar skal vera prestur oc lvka honumm iij merkur.

Þangad liggja tiunder oc lysitollar af xv bæiumm.

Jtem gefizt kugilldi.

portio vmm xij ár medann Arni Pálsson bio ixc og x aurar.

CLXV. Hollt.

Kirkia hins heilaga Laurentij j Holtti j Önundarfirði a heimaland allt. Arnkelsbrecku. Vadla. Þorolfstadi. Kirkiubol oc Kalldä.

Halfann settung j hualreka a Saudanesi.

Settung hvalreka j Keflavyk. enn toltftung j Reykiarfirði bæði j hvalreka oc vidreka med grasnautn allt til Hvanneyra.

Skog j Dyrifiardarbotni a medal Gilia tveggja firir ofann Þijngmannaríodur a hinu vinnstri²⁾ hond er a Glämu ríjdur.

v kugillda höfu j Nesdal.

beit j Hiardardal vj vikur i annað mäl hinn idra fra þui er³⁾ vr Seli er komit til Tvímanadar.

Settung i hualreka fra Dalsä oc til Raufar a Saudanesi.

Þridiung i hualreka i Rekavíjk hia Höfn.

¹⁾ og b. v. Bp., en er strykað undir með rauðu sem það eigi að falla úr; ²⁾ vinstru, Bp.; ³⁾ sl. 260.

attungur i hvalreka i Lauduvyk.

Tolfttung i hualreka j Flíoti.

J Sigluvíjk tolf tung i hualreka.

ij attfedminga torfs j Tradarland. einn attfedming i Kalldárland oc riett at ríjda thil og lata hross hafa haga vtann todu oc eingiar. þva vmm torf sem vill og lata standa sem vill. með sliikum skilmala er attfedmingur j Wijfilsmyraland.

Kirkíann æ xij kyr. ij kugilldi i giellum nautumm. xije oc xx vóruvird.

kirkíann æ innann sig v manna messoklædi firir utann einn alltarisdvk. xij manada tíjdabækur. einn slopp. iiij kanttara kapur. ij alltarisklædi forn. viij kluckur oc ein lest. Mariuskriptt. Laurentius lykneski. skriju oc krossa ij. glerglugg oc glodarkier. vattzkonnv.

kirkíann æ eyristoll af¹⁾ hverium þeim sem þyngfarar-kaupi giegner milli Kleyfa j Seyðisfirði oc Kíalkafiardar.

tiunder oc grópttur liggia til kirkíu j Holtti milli Sauda-ness oc Rafnaskalagnvps.

þar skulu vera prestar ij.

Hun æ lekttara ij²⁾. sacrarium munnlaug. klædakistv.

allann víðreka æ Teigi j Bolungarvíjk milli [Audna³⁾] oc Aross og niunda hlut i hualreka æ þeim sama teigi.

Jtem v kíertistikur. ij merki.

Portio meðann Sira Sæmundur hefur halldid vjc.

Jtem hafa tillagist ein messuklædi oc kaleikur.

kirkíann æ nv viij kyr oc xx oc iiij asaugar kugilldi. og iiij saudi tuævetra oc einn hest. halftt atta hundrad oc xx.

CLXVI. Sæbol.

[— Máldagi Árna biskups Helgasonar 1306. Prentaðr í Dipl. Isl. II, 192].

CLXVII. Gnvpur.

Kirkia hins heilaga Jóhannis Baptistæ vnder Gnvpí æ þríðing j heimalanudi.

¹⁾ 147; hin hafa: a (!); ²⁾ ij, b. v. 256, 147, Bp.; ³⁾ [Aud a (!) 260.

skogarhogg a Kleifum fyrer vestann j Dýrafiardarbotni
oc hina¹⁾ tiundu vætt j Sæbolshluta [i hvolumm. oc tiunda part
i Brecku hluta²⁾. tiundu vætt j Breidaboli j Skálavíjk. og tiundu
vætt j Dali j Arnarfirði.

fiordung j Reka ollum milli Hvarfs oc Haukalækjar.

Selveidar sem vill hier i milli.

fimm kugillda beit vudann Gnvpi j Nesdal.

skipshofn a Skaga tolllaust oc eiga inster reit a Melum³⁾
oc skalagiord a Brecku.

Hun a innann sig alltarisklædi ij. oc ij dvka. silfurkaleik
lestann. kiertistikur ij. refa iiij.

vij kugilldi.

ve frijd.

v pund malms.

krossar ij. annar smelltur. skrijn oc munnlaug. bok ad
lese de sanctis.

þangad liggia tiunder af v bæiumm.

Þar skal vera heimilisprestur oc taka iiij merkur.

So mikid lagdi Brigida til kirkiunnar.

In primis messoklædi sæmilig. kantarakapu. glodarkier
og alltarisklædi með salun. glerglugg oc bryk. steindakross með
líkneski. paxspialld. sequentiubok. sumarbok ad Dominicum et
de sanctis. Aspiciens bok a vetrin.

Jtem gaf Þordur Sigmundarson epter Solveigu konu síjna
kugilldi oc hundrad j bokumm.

CLXVIII. A Myrumm.

Sia er maldagi Myralandz kirkiu ad hun a iiij oc xx
kugilldi oc ij hesta.

xxc j landi.

eins prestz skylld.

skyllt ad ala lykmenn oc barnmenn.

kirkiá a kaleik oc messuserk fornau. hokul oc handlijn.
iiij alltarisklædi. ij alltarisdvka. kiertistikur ij. tvo glodarkier.
tiollð vm alla kirkiu. gref oc þielahogg.

¹⁾ hinu 256, 350; ²⁾ [sl. 260; ³⁾ Mólum 350, 147.

allar forunytir ad helminge fra Haukslæk og til þess er sier mann vr skaladyrumm j fiöru j Nesdal ad halffollnumm sio. firir utann reitisöl.

Heimil selveidur af Myrumm ad ollumm bluta sem (þeir) gieta veitt. enn ad fiordungi ef eingi veider. (þeirra¹⁾ er a²⁾.

xv kugillda höfn j Nesdal. ad pridiungi jskipan j Miofadal vpp fra gardlagi þui sem giert er firir gielldfie. Rett er stodhross oc svijn til jskipanar.

torfskurdur i Garda land suo micill sem vill.

Skalagiord a Fiallanes. Hafa skip i fiski hvortt helldur sem vill sexærtt edur attærtt og taka sialfur toll af þeim skipverium ef adrer roa a skipi enn heimamenn. eiga skåla yster oc reit a mól.

Nautbeit vndann Felli a Nautahialla oc reka so ad feli syn hinnar sijdustu kyr.

Jtem gefist ij kugilldi.

Jtem gaf Brigida Bodvarsdotter³⁾ ccc oc eru ecke lukt. portio Ecclesiæ xvije.

CLXIX. Hraun.

Pollakskirkia ad⁴⁾ Hrauni a halftt land ad Saurumm.

skog a Kleifumm j Dýrafirði.

Reka halfan⁵⁾ i Keflavijk.

kyr x. hundradz hestur. kluckur iij godar og hin fiorda lest. reffil einn⁶⁾. munnlaug ein. glodarkier. skýrnarså oc fontklædi. alltarisklædi eitt. kiertistikur ij. oc pridia med jarnn firir Þorlaki.

þar skal vera heimilisprestur oc gialldi iiij merkur.

Pangad er gropttur oc tiund vr Medaldal oc vr Selvogum og af ollum bæium þar j milli.

vnder Hrauni giefist ein kyr.

portio Ecclesiæ vmm ix ár medann Þorvalldur⁷⁾ hieilt ix.

¹⁾ Bp.; þetta, hin hárr. og í Bp. hefir svo verið ritað í fyrstu, en leiðrétt með gamalli hendi; ²⁾ [þetta er auk 147; ³⁾ Kodransdotter, Bp. á spássiu með hendi frá 18. öld, en hefir Bøðvarsdóttir í textanum; ⁴⁾ á, 256; ⁵⁾ Bp.; halfa, hin; ⁶⁾ ein, 256 (!); ⁷⁾ Þorvalldi, Bp.

Jtem lagdi [Jon Lofftson¹) til kirkiu sem svarid var halfa
jordina a Saurumm. og a kirkiann nv allann.
portio oreiknud vmm ij ár medann Jon hieilt.

CLXX. A Søndumm.

Nichulaskirkia a Søndumm a heimaland allt oc Galltar-
dal allann.

skipshofn a Skaga.

skog j Dyrafirdi milli Seliageila oc Middæla. skog firir
ofann Gótu.

vj vikna beit vnder Backablyd.

Hun a x kyr. iiij asaudarkugilldi. Hundradz hross.

Hun a innann sig kross. skrijn. Mariuskriptt. Thomas
lijkneski. alttarisklædi ij. annad med pell. kluckur iiij. allt-
arisdykar ij. bok oc kanttarakapu. hokul oc glodarkier. iiij
psalltarar. iiij²) reftar. fonts vmbuningur vondur.

Þar skal vera heimilisprestur.

Þangad liggia vnder x bæer að tiundum oc lysitollum.

Halfkirkia j Hvammi oc syngia annann hvern dag helgann.

Þar tekst heima tiund og lysitollur.

Jtem giefist kyr.

Portio Ecclesiæ [viiij³).

ccc j stadarspioll.

CLXXI. Eyre.

Öðariukirkia oc hins heilaga Peturs a Eyri j Arnarfirdi a
Karlstadi oc Hornstrond med ollumm giædumm. tolli oc
vidumm hvorutueggium. oc Latravijk. Geirþiofs jord milli
Kollagotu⁴) oc Stapagils. vtan jtok i Skoga skog i Svidningsdal⁵).

a Nedstukleif kalfarekstur oc svijna oc hallda vpp бага.

skogarhogg i Hvamsskog sem vill.

¹) 147; hin hafa ýmist: Jons Lopts(!) eða Jon Lopts(!); ²) iiij. 260;
³) [vmm viiije. ár 260; ⁴) Kolagotu 260; ⁵) Svidinnsgdal, Bp.

skogarhogg j Kirkiubolsland a .lx. hesta hvertt haust.
skogarhogg i Þverardal.

torfskurð i Breidamyri sem vill. vj kyr. iij hesta.

smellta krossa ij. oc þridia gylltann. silfurskrijn. kaleik
er stenndur vj aura. þrenn messuklæði. eru þau nýustu með
buningi er Hrafn lagde til. alltarisklæði með bastard oc iij
onnur. kluckur iiij. Mariuskriptter ij. kantarakapur ij.
Peturs lykneski. tiollð vmmhverfis sig. glodarkier. lykakrak.
munnaugar ij. kiertistikur iij. baksturjarn. slopp.

messobok. suffragium sanctorum. iij Legendur per Anni
circulum. hin florda Communisbok samsett er virdar voru
firir cccc. oc psalltara.

Kirkia a hvalreka a Sliettanesi mille Svadhols oc
Toargils¹⁾.

Þetta lagði Thomas Snarttarson²⁾ til kirkiu a Eyri.

tolfttung i hvalreka a Hornstrond.

Settung j hvalreka j Flioti.

Settung j hvalreka j Hloduviyk.

þridiung j hvalreka oc hinn sextandi hlutur a Griotleiti j
Kagadarviyk oc Sandviyk.

kirkiann a glerglugg.

Sa skal rada sem a Eyri byr hvortt hann flytur prest til
Kirkiubols eda er hann soktur.

Þangad liggja tiunder af ollumm bæium milli Langadals
oc Kuluár. lysitollar oc smatiunder.

Romaskattar af Tialldanesi.

jord halfa j Sperdlablyð oc vije j virdingarfie er til lagde
Hrafn Thomasson.

Jtem reiknadist vje j portionem Ecclesie medann þeir
bræður hielldu Thomas³⁾ oc Sigmundur⁴⁾ vmm v ár.

Þar skal vera heimilisprestur oc diakn. tekur prestur iiij
merkur.

Jtem a kirkian kugilldi oc c.

¹⁾ Toarzgilis 256; ²⁾ leiðrétt; Suartzson 147; Snarttarson, hin;

³⁾ Thomas Hrafnsson kemr við bréf gert á Eyri í Arnarfrði 1473
(AM. dipl. afskr. 1122); ⁴⁾ Sigurdur 350.

CLXXII. Alftamýre.

Þariukirkia a Alftamýri a heimaland allt oc Stapadals
landd.

vij kyr oc naut.

kirkia a innann sig ij bækur. Brever fra páskumm til
Jolafostu. psalltara. kluckur iij oc biollur iij. skrijn. kaleik.
kross med lykneski. Mariuskriptt. Jons skriptt baptistæ. eina
kiertistiku. glodarkier. sæikapu forna.

Jtem c.

Jtem aukist ein kyr. ij hross. sijðann sira Jon tok med.
giefist vj ær oc ij kyr.

portio Ecclesiæ ecc.

CLXXIII. Otrardalur.

Kirkia j Otrardal er helgud allsvalldanda Gudi. Heilagre
Guds modur Mariæ oc blessada Bartholomeo postula. Thoma
archiepiscopo. Þollaki biskupe oc Cecilæ meyð.

a alltt heimalandd milli Haganess oc Beitolshamra¹⁾.

skog i Trostansfirdi²⁾ til allra þarfenda. enn leyfa ong-
umm.

Stadarmenn³⁾ skulu hoggva þar sem þeir vilia svo vijtt
sem land a skog.

Hun a x kyr. xij ær. ij hross.

kistv oc kaleik. kluckur ij. krossa iij. kistil. alltaris-
klæði iij. glodarkier og kanttarakäpv. tiolld vmm kirkia.
Ordobok.

Þangad liggia tiunder oc grópttur af ollum bæiumm milli
Galltar oc Langaness.

þetta hefer lokist kirkianne j Testamentum epter Markus
Þorkelsson. Half jord ad Fosse oc x kugilldi.

Jtem vjc epter sira Svein skalla er hann var kirkianni
skyldugur i reikning.

Jtem kugilldi epter Þorkel Markusson.

¹⁾ Ketilz hamra (!) 256; ²⁾ Trostransf. 350; ³⁾ Staðarmennirnir 350.

Jtem kugilldi epter Markus Steinolfsson.

Jtem c vöru.

Summa i kugilldumm kirkiunnar iiij oc xx. oc ij hross. hunndradi hvortt. oc viije j metfie.

Jtem gieftist iiij kyr.

portio Ecclesie vje.

CLXXIV. Selárdalur.

Mariukirkia oc heilaga Peturs j Selardal á lond oll milli Lykastapa oc Kalfadalsár.

Skoga i Geirþiofsfirði ad helmingi þa sem leigid hafa til Sperdahliðar ad fornu milli Kollagötuár oc Seliadalsár.

Tiunda hlut i hualreka æ Kirkiuboli i Kolmvladal hvern veg¹⁾ sem a land ber vtann smahvale.

tollur kirkiunnar tiundi huer fiskur sivalur sem a land kiemur bædi j Kopavijk oc nidri við fiöru.

xix kyr. xvj ær oc xx. ij giellduaut tuævetur. bestur oc þriggia hundrada skip. iiij kier j jordu. xviije j metfie.

Jtem xij manada tíjðabækur.

fern messuklædi.

sloppar iiij. kantarakapur ij med pell. ein bla med ler-
eptt. alltarisklædi ij med pell oc eitt hversdagsligt til haallt-
aris. Jtem til vtalltara ij med pell oc ij med silki. font-
klædi. kaleikar iiij²⁾. glodarkier oc elldberi. smellter krossar
v. oc einn kross stor oc under ij líjneski. Mariuskriptt. Piet-
urs lykneski. Olafs líjneski. viij kluckur.

Jtem ij brottnar.

Jtem griotbrot ij. lektarar ij. merki. Reflar forner vmm-
hverfis kirkiu oc steintíólld.

Jtem vattzkall oc ij munnlaugar. messofatakista. kierti-
stikur iiij med kopar oc ein stor med jarn.

Jtem ordubok oc skrijn gyllt.

Skallagrijmur lagdi til kirkiu viij bækur. formælabok oc
Nichulassögu. messingarkietil. vattzkietil. steinklædi. biarn-
felld litenn. messufatakistv olæsta. bokalektara. baksturjarnn

¹⁾ dag 256; ²⁾ ij. 259.

og þridiung i hvalreka vestann til Nessskieria. geingur þat i giöf j þessum hlutum sem ei þarf j gialldi¹⁾.

Jtem gefist til ij kyr oc c. oc enn kyr.

portio Ecclesiæ medann sira Andres var cccc. enn sijdann c oc ij merkur²⁾ a ij árumm.

CLXXV. Laugardalur.

Mariukirkia oc heilaga Nicholai j Laugardal a land firir innann a.

kyr vj.

cc ofrið.

bækur ij firir hundrad.

elldberi oc glodarkier firir môrk. alltarisdvk med hladi oc alltarisklædi med hlad. kross firir c. Reflar ij firir xij anra. Smelltur kross. Mariuskriptt. Nichulas lykneski. kluckur iiij. biollur ij. kiertistika med kopar. merki. glergluggur oc fontz vmbuningur.

Pangad liggia tiunder af xij bæiumm.

Par skal vera heimilisprestur oc taka iiij merkur.

Jtem gefist hestur oc hokulsefni med sæi.

portio Ecclesiæ xxc. ccc oc half môrk.

CLXXVI. Bær.

Mariukirkia oc hins heilaga Jons postula j Saurbæ a Raudasandi a lannd i Hvammi oc x^e frið. iij kyr oc eitt hross.

hina tiundu hveria³⁾ vætt af ollumm hualreka innann þijnga.

Jatadi Loptur bondi Philippus⁴⁾ son þesse jskyld æfinnliga firir sijnar jarder. so oc Magnus broder hanz firir sijnar jarder.

Jtem vætt skreidar af hveriumm skattmanni innann þinga.

Jtem skædatollur af hveriu Bænhvse.

Kirkia a þrenn messoklædi. kaleika ij. pells kantarakapu. kluckur v. oc ij biollur. Mariuskriptter ij. Jons lykneski

¹⁾ gialld 256, 147; ²⁾ merkum(!) Bp.; ³⁾ hveriu 350; ⁴⁾ Philippz 256.

postula. Jons lijkneski baptistæ. krossa iiij. oc er einn smeltur. skryn. iij alltarisklædi. eitt med pell oc hlöð. glodarkier ij. vattzkietill. elldberi. sacrarium munnlaug. glerglugg. vattzkall. merki ij. tiöld vmmhverfis sig vtann vmm dyr. kiertistikur ij. messofatakista.

Graduale. sequentiubok. lesbok de sanctis. Aspiciensbok. fimtta a fornann hatt. sumarbok de tempore et de sanctis fra Paskum til Jolafostu.

Þangad liggia tiunder af viij oc xx bæiumm.

Gudspiallabækur ij a vetrin. onnur med song.

þar skulu vera prestar ij.

portio Ecclesiæ vije.

Item sijdan herra Oddgeir reid j seinasta sinne hafa giefizt iiij kugilldi oc cccc.

Item gaf Vilborg Benedikttdotter iiij kugilldi oc eru ij olukt.

Item gaf hun refil braut. kôgur oc handklædi.

Item hefur gefist kugilldi.

portio Ecclesiæ lxe oc viij hundrud.

[Hér kemr á eptir skipanarbréf Jóns biskups Gerrekssonar frá 1431 um hálfkirkju í Breiðuvík].

CLXXVII. Haga.

Þessi er maldagi kirkiunnar j Haga a Bardaströnd. ad hun a Haga hinn minna. Myla land allt.

slijkt i Rekumm oc Skogumm sem hun hefur att ad fornu.

Skogur j Vattsdal j¹⁾ amotum.

Item eitt kugilldi.

tiöld vmm kirkiu med ferskepttu oc vantar vtan vmm þvertt. kluckur iij. skrijn. Mariuskript oc Nichulas lykneski. ij rodukrossa. glerglugg og glodarkier. kiertistikur ij.

psalltari oc handbok.

tuenn messofot oc gudvefiarhokul. iij alltarisklædi oc eitt med gudvef. silfurkaleik allgylltann²⁾.

¹⁾ sl. 259; ad 147; ²⁾ gyltan Bp.

þar skal vera prestur oc diakn. messa hvern dag [þann er til er giörtt oc annann hvern þess j milli. ij messur huern dag¹⁾ vmm Langafostv. messa hvern dag vm Jolafostv oc Vigilia j hverri viku. ij messur æ ymbrodaga.

lykakrakur er giefist hefur thil.

Pangad liggia xij bæer ad tiundumm oc lysitollumm.

hier til lagdi Philippus Gijslason iiij bækur oc fimta kirialskuaterni. metnar firir ecc.

þetta hefur gefist til kirkiunnar sijdann Philippus kom. viij kugilldi.

portio fiell nidur fyrir kirkiu vppgiörd.

CLXXVIII. Lækur.

Kirkia hins heilaga Gregorij ad Breanslæk a heimaland halftt oc halfa Eingey.

vj kyr.

c frijdt.

krossar ij. Mariuskriptt. messoklædi. alltarisklædi ij. ij kluckur oc bialla. fonts vmbuningur. glodarkier. elldbera. refvil oc merki.

Pangad liggia vnder xv bæer ad tiundumm oc lysitollumm.

þar liggur prestskylld og lvka honum iiij merkur.

kirkia a abreidsl.

portio oreiknud vmm xvij ár.

CLXXIX. Midhlíjd²⁾.

Halfkirkia i Midhlíjd er helgud Gudi oc hinum heilaga Olafi kongi.

hun a skog allann j Morudal³⁾ upp fra Halza⁴⁾.

hun a innann sig Mariuskriptt. Olafs lykneski. rodukross. kluckur ij. alltarisklædi oc dvk.

þar tekst heima tiund oc lysitollar.

Panngad skal syngia annann hvern [dag helgann⁵⁾ og lvka presti ij merkur.

¹⁾ [sl. 259; ²⁾ Vilchinsmaldage 263; ³⁾ Mörudal 256; Mörudal 147; ⁴⁾ Hatzä 259; Hattza 147; ⁵⁾ [256, 350, 147; helgan dag 260, oðl.

CLXXX. Flatey.

Jonskirkia postula j Flatey a xxc. j heimalanndi og Sandeyar.¹⁾

xij kyr. hross oc e frijdt.²⁾

[iiij krossa.³⁾ Mariuskriptt. oc Jonsskriptt.

Dominicubok.

glodarkier. elldbera oc kiertistikur ij. kluckur ij oc biollur ij. baksturjarn. kvern oc lvdur. fonts vmmbuning. alltarisklædi. messoklædi tvenn. kaleik. slopp oc kantarakapu. merki oc messoboc oc lesbok.

þar skal vera prestur og⁴⁾ diakn oc lvka presti iiij merkur.

Syngia messv hvern dag er giort er til oc allar heimilis-tijder .ij messur hvern dag vmm Langafostv .ij messur annann huern dag a Jolafostv oc alla ymbrodaga vmm haust oc salu-tijder fullar med.

ij daga skal syngia j viku hid sialldnasta messv. þess a milli ij messur einn dag j viku j hverri gagunföstv.

CLXXXI. Mvle.

Laurentiuskirkia vnder Mvla a Skalmarnesi a lannd ad Vrduumm og Hvijtingseyar oc Vattardal hinumm eystra meiginn allt ad Slo.

skog ad Selskerium inn fra Vydimyri. e j landi i Selskeriumm.

Hun a x^e frijd. ij kyr oc asaudar kugilldi oc ij rodu-krossa. Mariuskriptt oc Laurentiusskriptt. alltarisklædi ij. kierti-stiku. sacrarium munulaug. bækur iiij. merki. elldbera. kluckur ij oc biollur ij.

Pangad liggia tiunder af Svijnanesi. [fra Selskerium. vr Skalmardal. af Wattarnesi⁵⁾. fra Hamri. fra Deilldará. fra Firdi. af Kirkiuboli. so vr Nesi. og so af þeim bæiumm. sem bygder verda innanu þetta takmark.

þar skal vera heimilisprestur oc lvka iiij merkur.

portio Ecclesiæ xve.

¹⁾ Saudeyar(?) 147; ²⁾ ofrijtt 256; ³⁾ [b. v. 256, 350, 147; ⁴⁾ sl. Bp. ⁵⁾ [sl. 260.

CLXXXII. Gufudalur.¹⁾

Kirkia j Gufudal er helgud Gudi oc worri frv. og hinum helga²⁾ krossi.

Hun a allt heimaland oc Hofstadi med ollumm gognumm og giædumm.

Skog a [Melanesi³⁾] med Hofstodumm og allann skog fra Geithvsgile og vpp ad Miallgile.

Manadarbeit i Breckuland. Veturbeit naut(um) yfer vmm a. skog hia vatni hinv nedra. og Lambhaga skog j Alftadalsmyla.

akurgierdi vnder Hrauni a Skalanesi.

xij kyr. xij ær. ij bross.

vije innann gætta.

xij aura j vidumm.

ein messuklædi og hokul ad auk. alltarisklædi.⁴⁾ krossa iiij. merki ij. krossdvkur. klukkur iiij. kiertistikur ij. glodarkier. fontklædi.

bækur ij. Gudspialla bok fra Jolafostu til Päska. Onnur fra Hvijtasunnu til Jolafostv. psalltarar ij forner.

lykakrakur. elldberi. Mariuskript. mynnlaug.

Pangad liggia tiunder af xx bæiumm. malsmiolk vndan ollu fie vm Pietursmessu skeid. skizæde af hveriumm bonda.

þar skulu vera prestar ij.

CLXXXIII. Reykiaholar.

Kirkia hins heilaga Bartholomei a Reykiaholumm a heimaland halft.

ix kyr oc xij ær.

Þar skal vera prestur oc diakn. nema sa vilie helldur tvo presta sem þar byr oc omaga vist. og skal sa rada er byr. hvort vera skal kvenngilldur omagi oc meigi (vinna) sialfumm sier oc presti og þat sem þarf inni j hvsumm. enn ei er hann skylldur ad vinna vti nema hann vilie. klædi skal honumm fa dag oc natt so ad meigi nyta.

¹⁾ 147 bleypr yfir Gufudalsmæld.; ²⁾ heilaga, Bp.; ³⁾ [mela nidri, Bp.; ⁴⁾ Hér þrýtr brotið 256, og vantar niðrlag bókarinnar.

kirkíann a bækur ííj. oc eru þar æ xij manadatíjðer. messoklæði íj. kaleik oc kross smelltann. glerglugg oc alltarisbryk. alltaraklæði ííj. æ haalltare. enn íj hvoru meigin vtar. kluckur ííj. eru íj litlar. merki íj.

hest einn.

Kirkíann atte Eyolfsey þa er hun var víjgd. enn Snorre Narfason tok hana fra oc gallt vje.

Hun a Reka oc renningar æ Sandnesi ad helmingi.

Þangad liggia tíunder af xx bæium oc halfum fiorda.

Philippus bondi Þorleifsson lagde til kirkíunnar flrir portionem jordina j Bôrmum og þar med ííj¹⁾ kugilldi. vj stíkur heidid stycki. refil nyann xix alna langann. íj kíertístíkur oc eina sílfurskæl til ad gíora af kaleik.

CLXXXIV. Garpsdalur.

Öariukirkia j Garpsdal a xxe j heimalandi.

Hríjshogg j Borg.

c timburs j Randalsskogi hvertt sumar.

torfskurd j Svardhols²⁾ lannd j Garpsdalsgrafer.

Sölvafiðru til bynautnar ollum heima monnum.

víj kyr. vj ær. hesta íj.

tiolld vmm alla kirkíu.

messvfót og tíjdabækur.

smar kluckur víj. alltaraklæði víj. rodukrossa íj. Mariuskriptt. oc Þollaksskriptt.

Þangad liggia tíunder af xv bæium og [fiordungs ostur³⁾] af hveriumm bonda j Þyngunumm.

hokul oc kaleik.

þar skal vera heimilisprestur oc taka ííj merkur.

Jtem tvo hundrud.

portio xiiije.

CLXXXV. ad Hvole.

Mariukirkia ad Hvoli í Saurbæ a Werdmarskelldu í Hvols landi.

¹⁾ víj 147; ²⁾ Svardzholtz 259; ³⁾ fiordungur ostz 350, 147.

vj kyr.

ccc vadmāla.

kross einn, merki, glodarkier, elldbera, haksturjarn, kierttistikur ij, messoklædi ein, slopp, tiolld slijk sem eru, alltarisklædi ij med dvkumm, munnlaugar brot.

c j Bokumm.

kluckur iiij, skyrnarsa med fonts vmbunadi, Mariuskriptt forna.

Þar skal vera heimilisprestur.

Pangad liggur tiund oc lysitollar af viij bæiumm og half tiund vr Olafsdal, enn oll onnur skyllda til Hvóls.

Hun æ Midhvsaland oc settung i hualreka med Ennislandi oc fyrer Breckulandi milli Hundzvórdu oc Stiga, enn þridiung j vidreka milli Hundzvórdu oc Kirkiulækjar.¹⁾

Jtem aukist iiij kugilldi.

CLXXXVI. Stadarholl.

Pieturskirkia a Stadarhole a heimaland halft og Þverdal allann.

fiordung j hvalreka oc vidreka milli Merkilækjar oc Hellu þeirrar sem nordur er fra Sandvijk og allðri fiarar fyrer.

Halfan hualreka med Eyri j Jngolfsfirði.

xx kyr oc xx ær. ij hundradz hross.

messoklædi þrenn ad ollu, kaleika ij, kluckur iiij, oc ij biollur²⁾, ein litil hialla, glodarkier oc elldbera, alltaraklædi iiij vond oc hid fiorda med pell, Dvkar iiij, vondur annar, kantarakapa med balldekinn³⁾ oc adra slitna med lietttumm kosti, lykakrak, kross yfer alltare med lykneskiu, Mariuskriptt oc Pieturskriptt oc kross sæmiligann, vattzkietil vondann er virdur var firir halfmork, tiolld ij vmm kor vond, paxspialld, messufata kistv, kierttastikur ij med jærnn og iiij med kopar, merki ij, oc biarnskinn.

ccc j hokumm.

Pangad liggia xiiij hæer ad tiundumm oc lysitollumm.

þar skulu vera ij prestar heimilisfaster.

¹ Sbr. Dipl. Isl. III. 502 (ár 1395); ²) ij, b, v. 260(!); ³) balldurkinn 350.

Þridiung j vidreka j Bitru millumm Kirkiulækjar oc Hunndzvorduness.

eigur kirkiann ad auk þess sem áður seiger xviii kyr oc v hesta oc halfar Biarneyar sem Olafur Tone Þolleifsson¹⁾ gaf. er þetta jnnstæða og oreiknud portio ecclesiæ.²⁾

luktte þorbiðrg Ormsdotter kirkiunni Biarnarstadi firir xlc. og Kvenngriot firir xvjc. og Biarneyar halfar³⁾ firir xxc. og ad auk hier med xvj kugilldi.⁴⁾

CLXXXVII. Stadur.⁵⁾

Olafskirkia æ stad æ Reykianese æ heimaland alltt. [og alltt⁶⁾ land j Barme. og Mulaland j Þorskafirdi.

Þridiung j hvalreka og vidreka æ hafnarholmi.

Fiordung hvalreka og vidreka j Nesodda.

[afriett j Middal.

akurgierdi⁷⁾ æ Svinanesi j hlidarlandi.

Þriggia stacka skurdur j hamarland.

Teigskogur og Torfskurdur j tofttadal.

iiij. kyr.

halft fimtta hundrad voruvirtt og eru þar j Þriggia manna jferd j Saurbæiarfiðru.

Hun æ innan sig krossa ij. Olafsskriptt. kaleika tvo. alltarisklædi iiij. messuklæde og haukwll lauss. sacrarium munlaug. Glodarkier. bækur. iiij. Bagsturjarn. og salun. kluckur iiij. tiolld um kirkiu. merkie. kierttastikur ij. likakrakur. fonttklædi.

Jtem greiddi sira Eyolfur j stadarspiðll. ecc. j haustlægie og. ecc. j voru.

¹⁾ Ólafr tóni dó 1393; ²⁾ b. v. 350, 147; ³⁾ b. v. 350, 147;

⁴⁾ Niðrlag maldagans (eigur &c.) mun vera frá 15. öld; ⁵⁾ Hér er prentað eptir Nr. 2314 meðal fornbréfa afskripta Árna Magnússonar; er sú afskript staðfest 31. Dec. 1707 í Skálholti af Magnúsi Markússyni, Arngrími Bjarnasyni og Þórði Þórðarsyni, en hún er gerð eptir afskript staðfestri á Skarði á Skarðsströnd 4. Apr. 1614 af sira Haldóri Jónssyni, Daða Bjarnarsyni, Egli Guðmundssyni og Birni Markússyni, og lá máldaginn þá á Skarði «med gamallre og godre skriptt»; ⁶⁾ [b. v. 2314, Bp.; sl. hin; ⁷⁾ [þannig 2314; Vilchinsbækr hafa: afriett j Middal a kergierdi(!).

Jtem gaf Ormur Snorrason Mariuskriptt.

Jtem cc.¹⁾

portio ecclesie vm svo langann tima. sem sira Helgie
hieltt hundrat.

Jtem ad auk þessa .vj. hundrud j stadarspioll. er sira
Helgie tok stadin.

CLXXXVIII. Budardalur.

Michelskirchia j Bvdardal a jord j Hvarfsdal og ad Tindumm.
ix kyr.

kross yfer alltari. Michelsskriptt. kaleik. messoklædi. tiolld
vond. kluckur iij. oc biollur ij. ij altarisklædi. kiertistikur iij.
glodarkier. bækur ij fornar. bryk yfer alltari oc glerglugg og
hvijsann hokul. kross litinn. fontz vmmbungingur. paxspialld.
messobok. Michelssögu. Margrietarsögu.

þar skal (vera) heimilisprestur.

þangad liggur tiund af Tindumm oc vr Hvarfsdal.

Jtem cc vadmala oc eitt hross.

CLXXXIX. Skard.

Mariukirkia ad Skardi a heimaland halft med ollum
giædumm þeim sem þar fylgia ad fornu og þessar eigner med
somu grein.

Kongursey²⁾ oc skier þau sem þar fylgia og Flögur heita.

Rwfey oc Rwfeyarholm oc Nordurskier.

Sigurdarholm.

Svarfadarklett.

Olafsey.

Langey.

Kiortrie hvertt ar af reka þeim er Gudmunndur ad Gnip
oc þau Hallveig attu.

Brecka half [a Enni³⁾] var logd til Skardskirkiu med reka
þa er Siguardur biskup vygde kirkiu j Budardal og hann tok

¹⁾ hér bætir 2314 við: j, sem sýnist vera ofaukið; ²⁾ 350, 147, Bp.; hin: kongurey; ³⁾ [259, 350, Bp. og máldaginn frá 1259 (Dipl. Isl. I, 150); eygni 260; [og Enne 147.

hana vndann Skardzkirkiu að song og tiundumm og þar með Tinda og Hvarfsdal að ollumm skyldumm.

kirkiu hluta að Skardi fylgia xvj kyr. xxx asaudar. vxe fiogra vetra. Selabátur. nætur tvitugar kophelldar.

Hun á ij kaleika sæmiliga. iiij manna messofót og tvenn fanyt. fern corporalia. kantarakapu af pelli og adra af gulu sæi og þridiu með raudtt fustan. einn slopp fornann. alltarisklædi ij af pelli með hloðumm og ij onnur og líjka abreidsl. kluckur vij. og biollur ij. munnaug. kiertistikur ij með kopar. iiij (með) iarn. laup með messing og jarnstika vnder. glodarkier. glerglugg kringlottann. fontklædi slitid. krossar iiij yfer alltari og einn¹⁾ líjakross. Mariuskriptt forn og onnur ny. messufata kista. Peturs lykneski. Jacobi et Mariæ Magdalenæ. tíöld²⁾ forn dvkalaus vinn kirkiu og salun fornt og vondt. bækur vij. alltarisbrikk. lektaradvkur. merki eitt vondt. alltarisdvkur glitadur forn. v glerglugga. iiij merkur vax.

Þetta lagde Ormur til kirkiunnar að Skardi.

alltarisdvk glitadann og annann með bleik³⁾ liereptt. slopp nyann og messostack. messingar kietil nyann og lýkakrak. salun nytt.

Á fíam þessumm skulu vera prestar ij. og messa hvern dag að forfallalaus. enn ij messur fostudaga og miðvikudaga vinn langafostv og Jola.

Þangad liggja Tiunder af þessum bæium. Heimabergi. Gnip. Hvalgrofum. Stackabergi. Ormsstodumm. Dogurdarnesi. Svijney. Arney. Langey. Raudeyumm og Rwfeyum og ollumm bæium þar j millumm á ströndinne.

Þaðann skal syngja til Kross. Ballarár. Kvannahols og til kirkiu j Dogurdarnesi. Halfann þridia tug messna j Svijney. Hrapsey. Langey og vj messur j Fagurey. Þaðan skal og greidast til Skardz half tiund.

Þetta hefur Ormur bondi enn lagt til kirkiu að Skardi.

Jn primis iiij kýr. xij ær. tvitugar selanætur. kirkiu kietil nyann til að skyra j born. og annann vygdz vattz kietil.

¹⁾ b. v. 350, 147, Bp.; ²⁾ tíörn, öll hðrr., en Bp. leiðr. á spássiu með yngri hendi í: «tíöld»; ³⁾ bleikt 259, 350, 147.

tunnu tíoru. postula sogur so að kirkjann skal eiga halfar. enn sa bondi halfar sem þar byr.

Ítem salun oc refil sæmiligann víj alna lāngann.

CXC. Stadarfell.

Pieturskirkia vnder Stadarfelli a x^e i landi.

v og xx kugilldi.

xiiiije voruvird.

einn firir innann sig kaleik oc tiolld vmm alla kirkju. smelltann kross. skrijn yfer alltari. messoklædi tvenn. kluckur víj. biollur ij. Mariuskriptt. Petursskriptt. Pollaksskriptt. ij krossa og einn með tōnn. alttarisklædi ij með pell oc ij með odyrri þing. invnnlaug. glodarkier. elldbera. kierttabialm. kierti-stikur iij. kantarakapur iij. oc er onnur með pell. alttaris-stikur iij litlar. einn sloppur.

Þangad liggia xx bæer að Tiundumm oc lysitollumm.

Bænhvs vj oc vj aurar af hveriu.

Þar skal vera heimilizprestur.

Aller þeir menn sem malnytu hafa j Stad(ar)fellsþyngumm eigu að lvka þangad malsmiolk æ Petursmessu.

Ítem ij kugilldi oc cc vōruvird.¹⁾

portio Ecclesiæ xvjc.²⁾

CXCI. Hvammur.³⁾

Kirkia j Hvammi er helgud Gudi oc jungfru⁴⁾ Mariæ. Jonæ baptista. Petro oc Joni postula. Olafo. Thorlaco. Mariæ Magdalænæ oc ollumm Gudz helgumm⁵⁾ monnumm.

¹⁾ sl. 260; ²⁾ Hér eptir kemr viðauki frá 1451 um þá peninga, er Úlfrún Þorsteinsdóttir luktí Stadarfellskirkju; ³⁾ Hér er fram yfir Vilchinsbækr haft til samanburðar Nr. 1531 meðal fornbréfa afskrípta Árna Magnússonar, og er sú afskrípt staðfest af síra Sigurði Oddssyni. Enn fremr er hér haft til saman burðar Nr. 1538 meðal fornbréfa afskrípta Árna; er það afskrípt staðfest í Hvammi í Hvamssveit 14. Júlí 1710 af Magnúsi prófasti Magnússyni og Þórði Þórðarsyni, og gerð eptir afskrípt, sem Oddr biskup Einarsson hefir vottað, að væri skrifuð eptir gömlu Vilchinsbók í Skálholti 1620; ⁴⁾ jomfru 259; ⁵⁾ heilögum Bp.

Hun a land a Akre oc efra Hvamme oc eing j Asgardz land.
Hesta iiij. cccc voru. lx kugilldi.

Þetta a hun jonnann sig. iiij kluckur. krossa ij. annann buinn. enn annann smelltann. messuklædi oc kaleik. slopp oc kantarakapu. iij alltaraklædi. Mariuskriptt. Pietursskriptt. Jons baptistę skript. glerglugg. xij manada tijðabækur og þo ecke epter skipan. fontklædi. elldbera. munnlaugar ij. kiertistikur iij. glodarkier. biarnfelld. merki ij. messingarkier ij.¹⁾ bialla litil. lykakrák. tiolld vmmhverfis kirkiu. baksturjarn sæmileg.

Þa er Herra Arni Helgason vygde kirkiu i Hvamme fiorumm nattumm epter Michelsmesso lagde hann til kirkiunnar iij²⁾ bæe. Kietilstade. Hol oc Radbardarholft oc Teig. skylldu þeir menn sem a þessumm bæium bva greida i Hvammi tiunder og lysitolla og allar naudsynnari æfinnlega. þær sem af kirkiu skulu veitast. og so songur til Bænhvsa.

Lagdi Jon³⁾ bondi Sveinsson skyld i land sitt Glerárskoga. osttoll [fiordung ostz⁴⁾ edur eyri. og vnder þui nafni gafu adrer bændur ostztoll⁵⁾ til kirkiunnar þeir er lanndeigendur voru innan þijnga sem⁶⁾ Jon gaf. Jatti Jon herra byskuppi tueggia kiennimanna skýlld epter þui sem adur hafdi verid i Hvammi prestz oc diaknna.

Jtem⁷⁾ gafst til kirkiunnar j Hvammi epter Jon andadann⁸⁾ attungur j hualreka oc vidreka med ollumm gognumm oc giædumm j Avijkurreka.

kantarakapa sæmilig oc Mariæ lykneski Magdalene. þat sem ey⁹⁾ kostadi minna enn x aura j Noreigi. A Olof Þorlaksdotter¹⁰⁾ þetta huorutueggia til að fa oc iij merkur i annare grein j nokkru þui sem kirkiann þarf innann sig.

iiij merkur vax. kom sijdar til iij kyr oc eitt hross.

Þetta lagdi Sveinn til firir portionem Ecclesiæ vmm. v.

¹⁾ b. v. 350, 147, Bp., 1533, 1531; ²⁾ iij, 260(!); ³⁾ Allar afskriftirnar sleppa nafninu, en það er auðséð af öðrum máldögum og því, sem eptir fer, að það á að vera Jon; ⁴⁾ [sumar afskriftirnar hafa: fiordungz ostz, en það fær ekki staðizt, og verður annað hvort að vera fiordung ostz, sem sumar afskriftir hafa, eða þá fiordungz ost; ⁵⁾ 350, 147, 1531, 1533; hin: osttoll; ⁶⁾ adur(!) b. v. 259; ⁷⁾ þetta 1533; ⁸⁾ Jón Sveinsson dó 1355; ⁹⁾ ey 1533; hin öll: til(!); ¹⁰⁾ Þorleifsdotter 147 (rangt!).

ar þa er Herra Þorarinn visiteradi. alltarisbrikk með steinklædi Mariæskriptt. [flatskrift¹⁾] með vnderstodumm.

portio Ecclesiæ fiell nidur fyrir þa hluti sem Ormur bondi oc Jon son hanss hafa tillagt.

Jn primis vidreki halfur oc hualreki halfur milli Hvalsár oc Grindar vndannteknumm logligum jðkum þeim sem þar eru j ádur. jafnvel j eygni²⁾ sem j landi.

Item j. ³⁾ skogur j Glerárskogum firir nedann gotu þa er liggur vmm topter mille faskrudar oc Glerár oc firir bækur þær sem hann lagde til og adgiord kirkiu.

CXCH. Hiardarholt⁴⁾.

Kirkia j Hiardarholtti er vijgd hinum heilaga Johanne baptista.

Hun a heimaland allt með gognumm oc giædum þeim er þar fylgia.

Hun a Spagilsstade og Vislatstade.

Halfa veide j Laxá j⁵⁾ millumm Krosslækjar oc Streings firir ofann Papa. enn þadann einsaman vt j sio oc vmmframm Molldskriduhyl.

Þangad liggia iij bæer oc xx ad tiundum oc lysitollum oc osttollum. skal hann⁶⁾ verda vr mals miolk af hueriumm bæ. þa er mest⁷⁾ er mille Pieturs messo oc Þollaks messo.

Hun a Selför j Kikasel ollu fie sijnv. Stodhrossa beit j Þverdal.

xx kyr. ij asaudarkugilldi.

¹⁾ [fyrir latskrift 350; fyrir lætskrift 147, Bp.(l) f' latskrift 260, 259; ²⁾ eyum 350; ³⁾ = einn; ⁴⁾ Hér er fram yfir Vilchinsbækr haft til samanburðar Nr. 2374, sem Arni ritar á «Epter kalfskinns brefi Hiardarholtzkirkju i laxárdal» og var það transskript máldagans gert 1591 af Hannesi Björnssyni, Arna Oddssyni, Haldóri Jónssyni og Skúla Jónssyni eptir transskripti séra Ólafs Einarssonar og séra Ásmundar Þormóðssonar, sem komið var frá Skálholti og gert «epter Vilkismaldagnabok i Skálholtti»; ⁵⁾ b. v. 2374; ⁶⁾ hann 350, 147, Bp., 2374; hin: hun; ⁷⁾ 2374; Vilchinsbb. hafa flestar: næst(l).

v^e innann gætta.

vj hross.

halft fiorda hundrad vöru [og enn¹) halft annad hundrad vöru fyrer klucku þa²) er brottnad hafde medann sira Þosteinn hieilt stadiinn og malminn.

alltaraklædi ij oc onnur tvo slitin. messoklædi tvenn fanyt. messufata kista. sacrarium mvnnlaug. skjirnarsä. rodukrossa iiij med trie. Mariuskriptt. Johannis lijkneski baptiste. smelltann kross. Laurencius lijkneski. kiertistikur ij med messing. iij med jarn. kierttabialmur af jarnni. elldbera. glodarkier. mess-ingarkolu. merki eitt oc v kluckur. fonts vmmbungur. stola ij. lektara ij. glerglugg.

Graduale med fornumm hætte. messubækur ij. [per Ann-um³) bæde ad Dominicum et de sanctis. Omiliæ Gregorij ij oc xx a Norrænu. iiij messobækur med fornum hætti. baksturjarn. psalltara ij. tialld eitt vmm kor. lijkakrak brotinn.

Kirkiañ a nv v asaudarkugilldi. viij hross.

portio medañ sira Jon Ormsson hieilt halft xi^{ta} hundrad.

CXCIII. Snoksdalur.

Kirkia i Snoksdal er helgud hinum heilaga Stephano.

Hun a lond þriu half.

Snoksdal halfann og þui meir sem er i mille Þreskialldar oc Leirmvla. sionhending framm j A.

Gilsbacka halfann.

Hordabol halftt.

Botn hia Svijnbugh oc Dalaholm oc skerinn med.

Val⁴) attung j ollumm reka a Hardavelli i millum Drangs oc Grindar oc kiörtrie ad auk.

val⁴) settung i þeim hvolumm er koma a Fallandastada reka j Hrutafirdi.

alla veide j Midä sem land liggur vid vt j sio.

ix kyr oc vije voru oc hross.

Olafsskriptt. alltarisklædi iij vond med tveimur dvkumm.

¹) [b. v. 2374; ²) b. v. 2374; ³) [si. 2374; ⁴) = vel.

einn hokul. refil dvklausann oc fontklædi. psalltara tvo oc bok stor i selskinnum¹⁾ forn. kaleik. kluckur iiij.

Þar skal vera prestur oc diakn.

þiela hogg.

Þangad liggia xvj bæer að tjunnum oc lysitollum.

Jtem ij kyr. ij hross.

portio Ecclesiæ mörk.

CXCIV. Kvinnabrekka.

Maríukirkia að Kvinnabrekku oc hins heilaga Jóns²⁾ postula a heimaland allt. Kringlu oc Eystraskog.

Skogaspottur j Nordurárdal.

vij kyr. ij kugildi asaudar. ij hross.

iiije voru.

xl alna hafnarvodar oc halfmörk. kier j jordu.

messuklædi ein. hokul vondann. stola oc handlin.

Aspiciensbok til páska [fra Jólaföstv. onnur bok fra ix vikna föstv oc til páska³⁾] ij messubækur með fornum hætte. bok de sanctis fra Andresmesso til páska.

altarisklædi ij með einum dvk og kross með tveimur líkneskium. kiertistikur ij. paxspíöld ij. lekttarar ij. merki oc fonta vmbuningur. skírnarsár oc líkkrakur. glergluggur brotinn oc kaleikur.

Þessar bæer liggja vnder kirkjunni að tollum oc tjunnum. Harrastader tvenner. Þosteinsstader. Kolldukinn. Midskogur. Litlaskogur. Kringla. Svalbardi. Svínaholl. Þvfa. Oddstader. Kolstader.

Af þessum bæium öllum skal lukast osttollur til Kvinnabrekku utann af eystrum Harrastodum.

Kirkjann a selför i Gíslidingadal oc hann allann.

kluckur iiij.

Jtem aukist ij kyr.

portio xij alner.

¹⁾ seiskinni, Bp.; ²⁾ Johannis, Bp.; ³⁾ [sl. 259.

CXCv. Saudafell.

Ad Egidiuskirkju ad Saudafelli er æfinnleg prestskyld j heimalandi oc diakns.

kirkjann a vij kyr.

ccc vadmála.

iiij klucknr. fonts umbuning. kross med lijknesciumm tveimur smām. kiertistikur ij. refil vmm bior i songhuse. alltarisklædi ij. blæia ein. glodarkier. elldbera.

þar eru v bænhvs oc lukast vj aurar af hveriu.

Hun a kaleik oc kanttarakäpu. einn hokul oc slopp vondann. ein bialla litil. paxspialld. glerglugg.

þar liggia til xv bæer ad tiundumm oc lysitollumm.

Jtem giefist til ij hross.

portio Ecclesiæ vc med(an) Jon ätte vmm v år.

CXCvi. Vatzhorn.

Kirkia ad Vatshorni j Haukadal er helgud med Gudi Mariæ drottningv. Andreae. Petro. Olavo. oc Thorlaco.

Hun a xc j landi oc v kyr. ij hross.

vje vadmála.

kross oc alltarisbrikk. Mariæskriptt oc Peturs skriptt. iiij kluckur oc biollu. onnur brotinn. glodarkier. sacrarium mvnnlaug. alltaraklædi ij. merki. bækur ij. alltarisdvukur ovijgdur.

þar skal vera prestur heimilisfastur oc taka iiij merkur.

þangad liggia xv bæer ad tiundumm oc lysitollumm. eru v bænhvs oc takast vj aurar af hveriu.

Jtem aukist ein kyr. ij hross. cc vadmála.

portio Ecclesiæ vmm xij ar vje oc vj aurar.

CXCvii. Þyckuaskogur¹⁾.

Þariukirkia oc hins heilaga Magnus eyjarls j Þyckuaskoge a v kyr. alltarisklædi oc dvk. glodarkier. sacrarium tinkier og þar til handklædi. Mariuskriptt. Olafs lijknesci. Jons. Nichulas og Magnus lijknesci. brikk oc kross.

¹⁾ Vilchinsmaldage 263.

CXCVIII. A Eyre.

Carteinskirkia a Eyre i Alftafirdi a xx hundrada eyar.
xv kyr.

xje i metfie. skipum oc bvsognum edur hvsbuningi.

Þangad liggia tiunder¹⁾ af Holmlatri oc Orlygsstodumm.
og af ollumm bæiumm þar a medal nema bonda tiund j
Langadal hinumm ytra þess er rijkastur er j dalnumm. Enn
þadann skal giallda²⁾ til Eyrar iij merkur a hveriumm misser-
umm hvort sem heimilisprestur er j Langadal edur ei. til
Eyrar a ad giallda fiordunng ostzvægs matar hver bondi
sa sem þijngfararkaupe a ad giegna j Eyrarþijngumm.

Songur a Holmlatur oc a Backa. til Dranga oc (i) Exney. j
Langadal. a Karstade.

tiölld vm kor oc eitt vtar. kluckur vj. kantarakapu oc
slopp. alltarisklædi iij. kiertistikur iij. bækur iij. messuklædi.
tannskrijn med helgumm domumm. krossar iij. Mariuskriptt.
fonta vmmbund. baksturjarn. lijkakrakur. merke tvo. bein-
stockull. munnlaugar iij. glerglugg.

þar skal vera heimilisprestur.

Þetta lagdi Hrafn til kirkiunnar.

Tabulum oc brijk oc spiolld tuo.

Jtem ix kyr.

Þessa hluti hefur Erlendur tillagt.

Lafrans skriptt. Þollaks skriptt. eitt merki. iij alltaris-
klædi. baksturjarn. fonta vmmbuning. messuserk. Hamettu oc
dvk. vijgdz vattz kietil.

Portio vmm so langann tijma sem Erlendur bio halft
tiunda hundrad³⁾.

CXCIX. Helgafell⁴⁾.

Klavstur ad Helgafelli a heimaland alltt med gognvm oc
giædvm.

¹⁾ iij under, 260(9); ²⁾ gialldast 260; ³⁾ Hér eptir kemr virðing-
argerð a Eyrarkirkju i visitatiu Sveins biskups 1467; ⁴⁾ þessi mál-
dagi er hér prentaðr eptir AM. 263. Fol. bls. 101—103, skr. 1598
(«Vilchinsmaldage»), en til samanburðar eru hafðar Vilchinsmaldaga-
bækrnar hinar sömu og við hina maldagana.

Rossholtt firir xvj hvndrad.
 Svarbol¹⁾ xvj hvndrad.
 Veller xij hvndrud.
 Midhravn xx hvndrud.
 Yzsta hravn x hvndrud.
 Hiardarfell xxx hvndrada.
 Molldbrecka xij hvndrud.
 Dalur xxx hvndrada.
 Stravmfiardartunga xvj hvndrud.
 Lmgafell xv hvndrud.
 Ytra Lmgafell xx hvndrud.
 Skallastader xij hvndrud.
 Stackhamar xvjc.
 Brecka x^c.
 Ytre Brecka xijc.
 Yzstv gardar xx^c.
 Vazholtt [~~cccc~~ oc xx.²⁾]
 Akranes x^c.
 Olafsvijk xxx^c.
 Foss [~~cccc~~ oc xx.²⁾]
 fiordvng j vallsægsejde iijc.
 J eydehusum cc.
 Skard xvj hvndrud.
 Jngialldzhuoll viijc oc xx.
 Kiolvegur x^c.
 Þrandarstader xij hvndrud.
 Keflavijk halft vj hvndrad.
 Hravnskard xvjc.
 Hella xijc.
 Herradar lon³⁾ viij. c.
 Botn oc þorvstader xxc.
 Hravnsfiordur xx hvndrud.
 Horn xvjc.
 Akurey .l. hvndrada.
 Besserkiahrafn xl^c.

¹⁾ Svarfhol 260, 259, 350, 147; ²⁾ xxiiijc 260, 259, Bp.; ³⁾ Herad-
 arlon 260, 259, 350, 147, Bp.

Grishorn xx.^c
 Savrar [cccc oc xx.¹⁾
 Hofstader xvjc.
 Jonsnes x.^c
 Augur xvj c.
 Sælon²⁾ xvj. c.
 Fagurey xl hvndrada.
 Gudmvndarey xvj. c.
 Olafsey xij. c.
 Eskigrasey xx hvndrud.
 Kioeyar³⁾ xx hvndrud.
 Hæls xvj. c.
 Setberg xij. c.
 Breidabolstadur xx hvndrud.
 Valshamar cccc oc xx.
 Hegstadi[r] xl hvndrada.
 Reykianes halft x. c.
 Þessar liggja vbygdar⁴⁾ eyiar vnder Helgafell.
 Odznavtar xx. c.
 Melrackaeý.
 Valldzsögsey⁵⁾ xxc.
 Billzey.
 Skialldeý.
 Hromvndarnavtar. xl. hvndrada.
 Kidey.
 Skoreyiar. xl. hvndrada.
 Stravmlond. xl. hvndrada.
 Kideý firir lande xxc.
 Sörlætur.⁶⁾
 Þormodzey.
 Hoskulldzey.
 Hafnareyiar. xl. hvndrada.
 Knifsey cccc.

¹⁾ xxiii^c 260, 259, Bp.; ²⁾ Sellon 260, 259, 350, 147, Bp.;
³⁾ Kroeyar 259, Bp.; ⁴⁾ v bygdar(!), hðrr.; ⁵⁾ Valldzsögsey 260;
 valldzsögzey, Bp.; ⁶⁾ Saurlätr 260, 259, 350, 147, Bp.

Klavstrid a. cc.¹⁾ kvgillda. á leigystodvm. lxx kugillda oc eitt med hrossvm xij.

þrevetrer vxar. iiij vetra oc fimm vetra xvij oc xx.

tuævetrer ij oc xx.

veturgomvl navt. iiij oc xx.

kalfar ij oc xx.

kyr heima oc ad savrum med kujgvm xxx.

asavdar hvndrad. tivtiger oc vij.

gelldingur ij fatt j xl annarz hvndradz.

veturgamalltt fe c oc xtiger.

hross roskin xij oc xx.

vj veturgomvl.

iiij tuævetur.

Þessa reka a stadurinn a Strondvm.

J Bæsvm halfan reka.

allan (reka) millvm hrvteyiar kleifar oc merkihamars.

a mvnvdarnesi²⁾ fiordvng j ollvm reka oc fiordvng j ollvm agoda ad afteknv þuesti oc Beinvm med halfvm fiordvngi oc ad auk kiortre.

J þrætvteig j Hliðdarlande attvngur j hval.

a melvm hinn sextandi hlutur j hval.

mille skardz og hnararnes allan vidreka oc hvalreka. enn mille skardz oc crooss halfan hvalreka oc ad auk þridivng or helminge. er Þordur Narfason gaf.

attung (or) hvalreka oc vidreka ollvm oc med agoda oskerdan fra Rayf til knararness. er Jon hvammur gaf. skilur rekamark sa hinn innzte forvade er geingur j sio vt.

A rey kianese fiordvng j vidreka oc hvalreka oskerdan oc ad auk attvngur. or þeim fiordvngi er gydmvndur hefur att.

J akurvijk millvm Spors oc varmalækia helming j hualreka oc vidreka halfann.

¹⁾ xx. 260, 259, 350, 147; ²⁾ Munaðarnesi, Vilch.

J Rífskerivm fiordvng j ollvm reka.

ad giogre attvngur j hvalreka.

J kersvagi fiordvngur j ollvm reka.

Ad Kambi hinn xvj hlvtur j hval.

J veideleysv oc rekavíjk allan reka oskerdan med ágoda.

Tolftungur j hvalreka j Birgisvíjk. oc settungur j vidreka.

attvngur j Kalldbak oc savrareka. alltt mille Kolbeinsar

ooss ad klejfm.

fiordvng j ollvm hvalreka agodalausán. er Hromvndur

Jngimvndarson gaf.

J kleifarvíjkm allann hvalreka oc allan vidreka.

J eyinne ytre halfur hvalreki. oc suo j Kasarholm med
Arfvasker.

Attvngur j hvalreka j Asparvíjk.

attvngur j hvalreka j Biarnarnesi.

J Bæ j Steingrimsfirdi halfur hvalreke oc þridivngur j
vidreka.

A drangsnese fiordvng j ollvm reka.

J Akranesi allur vidreki oc hvalreki.

Laxveydur j allre Stravmfiardara.

Klaustrid a allan reka millvm Hravnsshelliss oc þar til er
saman kemur divpsker oc landsker vidar oc hvala oc allz þess
er á land kemvr.

[Hér kemr: Skipan Ögmundar ábóta Kálfssonar um kanokasetr
og staðarforráð að Helgafelli 1186, Dipl. Isl. I, 69].

Þetta a kirkia nv jnnan sig.

xx manna messvklæde.

kantarakapur xiiij.

Alltarissklædi viij.

iiij Alltarissdukar glitader oc a gudzsþialla lectara.

jtem ij adrer storer oc vj smær.

jtem fontklædi.

xij sloppar.

einn messustackur.
 fostvtialld.
 brijkarklædi.
 Tabulvm med brijk.
 viij kalekar.
 Textar iiij.
 lagasongvabækur .iiij.
 korbækur þrennar per annvm oc ein med fornvvm hætti.
 gradvalia ij secundum ordinem.
 iiij sequencivbækur.
 gudspiallabækur ij.
 Collectarij iiij.
 Capitularij ij.
 Ymnarij ij.
 smellter krossar iiij. og einn steindur¹⁾ med vnderstodvm.
 jtem kross yfer kor.
 Tannkross²⁾ med likneskivm.
 paxspiöld ij.
 amplar ij.
 Sacrarij³⁾ mvnlaug.
 jtem gudspiallakross.
 Marivskrifter ij storar oc ein lijtil.
 Jonsskrift. Olafsskrift. Augustinusskrift.
 kluckur vij. biollur v.
 viij glergluggar.
 Alltarissteinar iiij.
 baglar ij.
 bagstur⁴⁾ jarn v.
 messingarstikur iiij. oc ein jarnstika stor.
 krismaker med kopar.
 skirnar mvnlagv.
 jtem tuennar legendur.
 jtem jarnkertistikur firir ollvm lykneskium (a scor.⁵⁾
 halfur fiordi tugur⁶⁾ norrænv boka.

¹⁾ sl. 259, 350, Bp.; ²⁾ sl. 260(I); ³⁾ sacrarium 260, 350, 147:

⁴⁾ bakstur 260, 350, 147, Bp.; ⁵⁾ [æ kor 260, 259, 350, Bp.; i kor 147;

⁶⁾ fiordvngur, 263.

jtem nærre hvndrade Latinvboka. annad eru tijdabækur.

jtem mvnlavgar iiij. tuo stettar ker.

v silfurroser.

Tindiskar seytian.

konnur xij.

tiolld vm mycklu stofv. Abotastofv. conventu oc malstofv.

oc hier med vender til allra.

jtem ij refflar goder vm framkirkiv.

vj salun. vj linlauk. iiij borddvkar.

tefflingshæginde .v. med koddvm.

knifadvkar fimm.

pallklædi oc pallkoddar viij.

hviyluklædi so sem gegner sængvm. j myckla skala oc brædra skala.

teinæringur oc attæringur.

Þessar jarder erv ad avk þeirra¹⁾ sem standa j fornvm maldaga²⁾.

rifgerdingar³⁾.

langey⁴⁾.

vxaeý.

halsgröf.

akurholtt.

saxahvoll.

vallstaksheidur⁵⁾ oll.

gardar oc holar.

midgardar.

hals j kios.

þvera j fliotzhlijd.

hris⁶⁾.

þrir hlutir j Hravnhofn.

gavl.

Svo mikid er silfur klaustursins.

eirn silfurbolli.

iiij horn bvinna.

vij silfurker.

¹⁾ þess Bp.; ²⁾ standa, b. v. hðrr., en er ofaukið; ³⁾ sl. 260;

⁴⁾ lombey, Bp.; ⁵⁾ Wallstakksheidur 260, 269, 350; ⁶⁾ sl. 260.

ij bikarar.
 ij stettarker.
 lijti skvrn bvinn.
 vij silfuspæner.

Allt saman silfrid veginn fiordvngur.
 ad auk propiciatorium med silfur og glodarker.
 einn trebolli bvinn.
 eitt gvll.
 kross med silfurfestvm.
 Jons likneske baptiste med alabaztrvm.
 iiij kertistikur med kopar.

CC. Biarnarhöfn.

Nichulaskirkia i Biarnarhöfn a land ad Gudnyarstöðumm.
 xxx asaudar. ix kyr oc hest.
 c j wadmälumm.
 skog j Hrijsdal.

krossar ij oc Mariuskriptt. Nicholas lijkneski. sloppur oc
 ij kantarakäpur. messuklädi. alltarisklädi iiij. eru ij med
 hlóðumm. ij alltarisdvkar. iiij forðvkar. glergluggur brotinn.
 fontklädi. kaleik. kluckur iiij oc ein bialla. ij merki. dvkur¹⁾
 yfer Nicholas lijkneski. ij kiertistikur med kopar oc ij med
 jarn. paxspialld. sacrarium munnlaug. vattz sär oc vatn(s)horn.
 vpphalldzkierti med trie. refill fanýtur. glodarkier.

xij aurar i bokumm. bokakista vond.

Þangad liggia tiunder oc lysitollar af ix bæiumm.

Þar skal vera heimilisprestur oc taka iiij merkur.

eitt Bænhys.

Þetta hefur tillagst kirkiunnar sijdann Biorn kom.

iiij kyr. xij manada tijðabækur. Tabulum. brijk. kross med
 vnderstodumm. ij textaspiolld. kiertistika. fontur med klädi
 oc krossi. glerglugg. slopp. skugsion. baksturjarn forn. Nichu-
 las saga. vattzsteinn oc beinstockull. artijðaskra. iiij²⁾ triestikur
 renndar. ij skons. hanndlektara fastann við alltari. reykelsis
 bydkur.

reiknadist hier til portio.

¹⁾ dvkar, Bp.; ²⁾ iiij, Bp.

CCI. Setberg.

Krosskirkia að Setbergi á heimalannd allt. Kverna og Hamra lannd. ix^e j Spiarar lanndi. Melrackaey.

Hun á viij kyr. iij asaudar kugilldi.

cccc j voruvirdum eyre.

iiij hross og xx^e innann gátta.

Hun á kross og skriptt og það er hann hefer æ sier. tuo sma smellta krossa. alttarisstein og alttarisbrikk sæmiliga. glerglugg stikuháfan. alttarisklædi með balldurkinn. annað með pell. ij með vef. ij alttarisdvkar glitader. kaleikar ij. messuklædi þrenn að ollu og ij hoklar vmmframm. sloppur einn. kantarakapur ij. onnur með balldurkinn. enn onnur felitil. kola. ij glodarkier. kiertistikur ij með kopar og ein krokstika með jarn. kluckur iiij og ij biollur. merki eitt. og vije j Bokum. Sacrarium mynnlaug og baksturiarn.

Hun er skallslaus með Eyrar kirkiu og á henni ongvo að suara æfinnlega vmm þá vj áura sem hun hefur vmm langann tijma lokid.

Hun á messofatakistv.

Jtem gaf herra Otthgeir kirkiunni kugilldi.

Jtem ein kyr og c. og annað c er Arni Einarsson gaf.

Jtem gaf Flosi Philippusson c.

CCII. Öndurð Eyre¹⁾.

Mariukirkia á Öndurdre Eyre á heimaland halftt. ij hluti j Þordijsarstodumm.

Halfann afriett j Kolgrafarfirdi.

Halftt Selskier.

Halfann Grafarsand.

Halfann reka á Þernusanndi.

xviij kyr og vj ær.

v^e ofrijd.

Þetta á hun innann sig. vj kluckur. messoklædi tvenn. kaleik. alttarissteinn bvin. kiertistikur ij af messing. alttarisklædi

¹⁾ Vilchinsmaldage 263.

tuo fíelítil. lesbækur per Anni circulum. Songbækur íj fornar. messobok fra Adventu oc endist in Domine intra¹⁾. martyri-logium. Handbok med fornnumm hætti. Mariuskriptt oc kross med tveimur líjkneskiumm oc annann kross minna yfer alltare. font.

Þangad liggia íx oc xx bæer ad tíundumm oc lýsitollumm.

Þar skulu vera prestar íj.

Sveinn bondi a ad lúka kirkíunni hundradzgrip innann sig.

Jtem íij kýr.

Jtem hafa gíefist víij^o.

portio v^o oc xx.

CCIII. Fróðá.

Maríukirkia ad Fróðá a heímaland halft med gognumm oc gíædumm þeim sem þar fylgia. oc Trada land.

Hun a víj kýr oc íj hesta.

oc ofríjd.

Þetta æ hun innann sig. kross einn. kluckur ííj oc elldbera.

Þangad [skal lúka²⁾] x aura hvert ár af Jngíalldzhvíli.

glodarkíer oc kantarakápu. dvk glítadann. alltarísklædi íj. kíertístíkú íj. munnlaug.

Þangad liggia víij bæer ad tíundumm oc lýsitollumm. eru þar íj Bænhvs af. Máfahlíjd til Söngs. takast af íj merkur.

Jtem íij kýr oc hestur og eitt hundrad.

portio víj hundrud.

CCIV. Saxahvoll³⁾.

Maríukirkia ad Saxahvole æ xx^o í heímalandi. v kýr oc eitt asaúdar kúgíldi oc hundradz hest.

¹⁾ ita eða ita eða jta, hðrr.; ²⁾ [skulu lúka, Bp.; ³⁾ Borið hér saman við AM. 264. 4to bls. 16, skr. 1606 (afskr. í AM. dipl. afskr. 1657) og AM. 263 Fol. skr. 1598. Fyrissögn í 263 «Vilchinsmaldage». Sbr. Dipl. Isl. II, 75.

Hun a Mariuskriptt oc kross sæmiligann. kluckur ij. alltarisklædi oc [Dyka ij¹]. slopp oc messoklædi. glodarkier oc lektari.

Þangad liggia vj²) bæer ad tijundumm oc lysitollum.

Þar skal vera prestur heimilisfastur oc taka iiij merkur.

Jtem hefur gefist kirkiunni ein kyr. oc Are Þollaksson³) hefur gefid henni hundrad j vidumm.

Hun æa kiertistikur tuær og skjirnarsä.

CCV. Ingialldzhvoll.

[= máldagi Árna biskups Helgasonar 13. Okt. 1317, prentaðr i Dipl. Isl. II Nr. 232, bls. 410—411].

CCVI. Ad Hnerre.

Mariukirkia ad Hnerri a x^e j heimalanndi.

xv kyr. ij bross. c vadmåla.

Þetta æa hun innann sig. kross litinn med einu⁴) lijkneski og annann fornann kross. sacrarium munnlaug. glodarkier oc slopp. kanttarakapu vonda. messoklædi ein med tveimur höklumm. kiertistikur ij med kopar. psalltarar iiij flelitler. alltarisklædi med pell oc annad med fustan. bædi vond. lijkakræk.

Þangad liggia tiunder oc lysitollar af xvij bæiumm. er af þessumm iiij Bænhus oc vj aurar af hveriu.

Jtem iiij kyr oc hestur.

portio Ecclesiæ vmm xij år vj^e.

CCVII. Stadur.

Mariukirkia ad Stad a Sniofellsnesi a heimalannd allt med gognum og giædumm.

Hun a veidi alla i Stadaræ. gamla Holm.

Reka millum Deilldarhamars oc Hrafnshellis.

gielldfiar rekstur j Kolgrafarfiord.

Selskier firir Akranesi.

¹) [duk. tuo 264; ²) vij 264; ³) Þorkielsson (rangt) 264; ⁴) b. v. Bp.

stodhrossa beit a Baularvöllu.

gielldnehta rekstur a Vatnaheidi.

giellðfiar rekstur (æ flautur¹).

Selfor j Duggasdal²) til bondaselia.

stodhrossabeit j græntoar.

Samstadaskog halfann með tupt oc vexti.

Þessar vtjarder. ij er hvor heiter að Krossi. Arnatunngu. Brecku. Foss. Aulkielldu. Grof. Hol. Slijtandastadi. Arnes. Trader. Tungur ij. Lon halft. Halfa Gufuskæla³).

¹) [350, Bp. = á Flötur, og svo stendr í afskrípt þeirri, er fylgir kirkjunni á Staðastað og staðfest er 30. Aug. 1751 af Ólafi biskupi Gíslasyni; æ aflötur 147; a aflautur 260, 259; ²) Duggusdal, Bp.; ³) Til er gömul skrá yfir landamerki kirkjujarðanna á Staðastað, og liggir hún þar við kirkjustólinn í afskrípt með hendi séra Guðmundar Jónssonar (d. 1836). Læt eg skrá þessa fylgja hér máldaganum, því að ekki er henni auðskipað til árs í safni þessu ella. Er hún prentuð hér eftir afskrípt séra Þorkels Eyjólfssonar, sem staðfest er á Staðastað 24. Febrúar 1887 eftir afskrípt séra Guðmundar. Í prestakallsbókum Staðastadar er og «Forlíkunar-manna álit» 7. Aug. 1809 um þessi landamerki; enn fremr liggir þar við prestakallsskjölinn sáttargjörð um þau 18. Júlí 1855.

I. Landamerki Syðri-Krossa*.)

Úr skerinu í Þrætuvík sjónhending í stein þann, er stendr undir baðstofuhorni (í) Kerlingarholti; úr þeim steini í Litla-Torfstapa; þaðan og í keldu þá, er geingr fyrir ofan Brúarholt og Bolluholt og stekkjarholtið á Syðri-Krossum; sjónhending úr henni og í Deildarhamar.

II. Ytri-Krossa landamerki.

Úr skerinu í Þrætuvík og út á melana í rúst þá, er stendr nær því upp undan Rifskeri og kallast Markrúst. Hún á Sölvafjöru í Rifskeri og selveiði á Launguskerjum, og það(an) svo að Syðri-Krossa landamerkjum, og upp með þeim í keldu þá, er geingr út í Grólæk, og tekr til hjá keldu þeirri, er greind er í Syðri-Krossa landamerkjum.

III. Arnartungu landamerki.

Hún á út með öllum Krossalæk út að Mararnesi, og þaðan fyrir ofan Mararnes, og í keldu, sem geingr fyrir ofan Mararnesgarð og

*) «Syðri- og Ytri-Krossar eru nú orðnir að einni jörð fyrir mörgum árum, en hjáleigan Kerlingarholt fyrir laungu fallin í eyði. Þ[orkell] E[yjólfsson]. Kerlingarholt var bygt í tíð Árna Magnússonar.

xvij kyr. xxx asaudar oc iij ær. iij naut veturgomul. iij hundrads hesta.

xiiij^e j metfie vðruvirdu.

Þessa hluti a hun innann sig. gylldan kross med likneski-umm. ij Mariuskripter. kluckur v oc hin vj er sira Flose fleck til er stenndur ix fiordunnga. handklucka. kaleik litinn oc annann gylldann storann. iiij pellshokla med messoklædumm. fustanshokul raudaun. lierepptz hokul. eina Dalmatiku. pells-käpur ij. kapa med balldurkinn. hvijta käpu med bunadi. sloppa iij. iij Antependia. glodarkier. vattzkietill. Sacrarium munnlaug. messofatakista. fonts vmmbuningur. kiertistikur iiij. baksturjarnn tvenn. xj^e i Bokumm.

Þangad liggur vnnder halfkirkia a Gaul oc lvkast af ij merkur oc tiundinn til Stadar. v bænhvs oc lukast vj aurar af hveriu.

til tiundar oc allra tolla liggia þar vnder iij bæer oc xl.

Jtem ein kiertistika oc kola.

Portio Ecclesie vmm so¹) langann tijma sem sira Helgi hieilt c.

Jtem að aukj þessa vj^e j stadarspioll er sira Helgi tok stadinn.

út í Viðralæk, og þaðan upp með öllum Viðralæk, jafnt við Bola-stein, sem stendr suðr í mýrinni fyrir sunnan Viðralæk.

IV. Brekku landamerki.

Steinn stendr upp í fjalli fyrir sunnan Kúlu, og Faxafallssteinn heitir; þaðan sjónhending ofan í Hnausunga; það eru steinar, sem standa á holtinu fyrir utan Bergsholtsstekk; þaðan ofan í Staurríma og svo í Litlu-Kornholt; þaðan út í Furu; þá ræðr Furufarvegr gamli til fjalls. Þetta er land Foss og Brekku tilsamans.

V. Ölkeldu landamerki.

Furufarvegr gamli ræðr fyrir sunnan til fjalls. Hún á Lyngkinn alla og út í Markhrygg; úr Markhrygg og ofan í Miklaholt, og þaðan ofan með læk þeim, sem kallast Tálmi; hann ræðr í Stadará. Þar til að sjónhending er frá Furu, að efri þúfan á Móholti skal standast á við norðara hornið á Staðastadarheygarði.

¹) b. v. Bp.

CCVIII. Myklaholtt.

Jonskirkia baptistæ j Myklaholtti a heimaland allt með gognum og giædumm þeim sem þar fylgia.

VI. Grafar landamerki.

Hún á suðr í Markhrygg og út í rústina fyrir utan Titlingshól.

VII. Álptavatns landamerki.

Hún á suðr í rústina fyrir utan Titlingshól og það(an) út í Krossdalsgil; sjónhending þaðan ofan í stein þann, er stendr í Melrakkaholti; þaðan sjónhending í Barnalækjarauga.

VIII. Hóls landamerki.

Hún á suðr að fyrr greindum Álptavatns landamerkjum, sjónhending úr Barnalækjarauga og út í Sátuholtskeldu; þá ræðr keldan upp í dýð, sem er fyrir neðan Holtatöglín, og þaðan upp eptir holtum og í stein þann, er stendr á Háubrekku, og þaðan í fjall.

IX. Slístandastaða landamerki.

Hún á fyrir sunnan að Hóls landamerkjum, úr Sátuholtskeldu og í Barnalækjarauga; úr Barnalækjarauga og fyrir ofan Smalaskálaholt og út í Laxárfarveg gamla; þá ræðr Laxá til fjalls.

X. Syðri-Tungu landamerki.

Hún á grasnyt alla millum Grannagarðs og grjóðhrúgu þeirrar, er stendr á sjávarbakkanum hjá læknum, sem rennr á millum tungnanna; þaðan sjónhending upp í Kjósarhól; þaðan upp í Staðará. Hún á x hundrada land fyrir ofan Staðará, sem kallast Barnanes, og ræðr Laxárfarvegr forni fyrir utan, enn Barnalækir fyrir sunnan, en kelda fyrir ofan sú, sem geingr úr Laxárfarveg forna og suðr í Barnalæk. Grannagarðr ræðr fyrir neðan Staðará og ofan í sjó.

XI. Ytri-Tungu landamerki.

Hún á fyrir sunnan að Syðri-Tungu landamerkjum og upp í Hófarhól, og það(an) út með Hólmsvatni út í garðinn, sem geingr frá vatninu og ofan til sjávar að Hrafashelli.

Þwfná lannd. Hafursfell. Hamlu¹⁾holt oc Keflavíkj halfa.
Reka allann a Hamlisbarda²⁾. reka fra fosslæk vt vmm
Leyningar ad helmingi vid Skognesinga. Tadnasker halft oc
Helluskier halft oc Kietilsskier halft.

naustgiord j Skogarnes-land oc akurgierdi.

Nauta afriett a Flótur.

skog j Langadal³⁾.

Hyle ij j Straumfiardaræi.

Hun a xij kyr oc ij hross. ij ær oc einn saud vetur-
gamlann.

Kirkiann æ innann sig kross smelltann. kluckur ij. oc
ein brotinn. messoklædi þrenn oc hin fiordu fanýt oc brestur
alltarisdvukur. Corporale oc Lindi. kaleik einn oc annann brot-
inn. ferskeptta oc munnlaug. glodarkier. kantarakapa forn. font-
klædi.

Þangad liggia xxx bæer ad tijundumm oc lysitollumm oc
heytollumm. eru þar j v bænhvs oc takast vj aurar af fiorumm.
enn xij aurar af einu.

kirkiann a bok eina oc adra Jons sogu baptistæ.

Þar skal vera prestur oc diakn.

Hun a c vadmåla. alltarisklædi ij fielitil. kiertistika ein
med kopar.

Jtem ij kyr oc cc vadmåla.

portio vmm ij år ccc oc v aurar sijðann sira Jon hieilt
stadinn.

CCIX. Haffiardarey.

Nichulaskirkia i Haffiardarey a heimaland allt med gogn-
umm og giædumm.

Holaland allt. eingiar milli Blafens oc Bugskielldu.

stacksskurdur j Torfvogi oc j Seliagrøfum.

Sandhofn⁴⁾ i Hausthusa jord.

Selveidi æ Gnuparose⁵⁾ half oc Haffiardarose. Half j
Þorisose.

Hun æ ij kyr. ij c vadmåla.

¹⁾ Hamla 259, Bp.; ²⁾ Hamlisbardi, Bp.; ³⁾ Langagil 269; ⁴⁾ Sand-
hofn(!) Bp. 260; ⁵⁾ -äse, hðrr.

ij kiertistikur. skrijn litid.

Nichulas lijneski fornt. messoklædi vond. kantarakapu. alltarisklædi med pell oc ij onnur vond oc einn dvk.

Pangad liggia xi bær ad Tiundum oc lysitollumm. og er(u) þar (j) v bænhvs.

iiij kluckur oc bialla litil.

CCX. Hitarnes¹⁾.

Mariukirkia a Hitarnesi a heimalannd allt med rekumm oc veidum ad helmingi vid Krossholttzkirkju.

Hun a einsamann reka framm fra Hallbiarnarvördum oc vpp j Os.

Hun a v kyr. xij ær. naut tvævett.

c ofrijdt innann gætta.

Hun a smelltann kross oc ij adra. Mariuskriptt forna. messufot tvenn forn oc einn dvkur med. alltarisklædi ij. annad med raudt sæi. annad med vef. kiertistikur ij oc dvkar ij. mvnlnaug. iiij kluckur. kiertaklofi.

Jtem hundrads bestur oc vj. ær er gafst²⁾ firir Kiaraks-ey³⁾ og þar til ij voder tvitugar.

portio eyrer sijdann Jon tok stadinn.

CCXI. Kolbeinstader.

Nichulaskirkia a Kolbeinstodum er helgud Gudi oc Gudz modur Mariæ. Petro postula. Magno. Nichulao. Dominico. Katerinæ oc ollum Helgumm.

kirkia a ad fornu land j Mydal. oc Hegstade gaf herra Kietill oc frv Vna med þeirre skyld. ad sa bondi sem kirkju vardveiter a Kolbeinstodumm skal lyka presti þeim er þar sýngur vj aura frijda æfinnlega æ hverium xij manudumm af landskylldinne fyrer sál herra Kietils og frv Vno. er prestur-inn⁴⁾ þar i mot skyldugur ad hallda salutijdumm oc salumesso (vm) sinn j viku firir beggia þeirra sal æfinnliga. enn syngia salutijder med messu á artijdardag þeirra.

¹⁾ Vilchinsmaldage 263; ²⁾ gáfust 143; ³⁾ Kiaraksey 143; ⁴⁾ prestur Bp.

Jtem skal kirkjubonde gefa xij alner fatækummonnumm fyrir sál herra Kietils a Ártíjdardag hans og adrar xij alner fyrir sal frv Vnu a hennar artíjdardag. Og skiptta med rade heimaprestz oc hreppstiora.

Artíjdardagr herra Kietils Þorlakssonar er in festo Marcelli oc Apulei. Enn artíjdardagur frv Vnu Guttormsdottur er v nottum eptter Krossmesso a vorid.

Jtem a kirkíann viij kyr oc xij ær. og skal gefa vndann einni kunni hvern laugardag j annad mál.

v hesta. hundrad hver.

þar skal vera¹⁾ prestur oc lvka honum iiij merkur og hvert er sa vill er byr diakn edur kvennomagi af ætt Kietils prestz Þollakssonar. oc gíefa omaganum xij alner hafnarvodar a hveriumm misserum til klæda sier.

Jtem a kirkíann halfann reka a gømlueyri og hallda þar fyrir bræde a kirkíu eptter ráde biskups eda profastz.

Þetta a kirkia innann sig. Evcharistarium²⁾ med silfur gýllt oc grafid oc amalerad oc stenndur nær ij merkur.

kaleik gýlltann er stenndur ij merkur.

annann er stendur mork.

kross med líkneskium.

brikk yfer alltari oc ij smellta krossa.

Mariæskriptt. Peturs skriptt. Nichulas líkneski. Magni. Katerinæ.

Jtem messoklædi vij oc þar med hoklar. einn med balldurkinn oc ij med pell.

Jtem silkehokull raudur.

fustanshoklar iiij. hvíttur. raudur. blar. oc svartur lereptzhokull.

Jtem alltarisklædi tvenn med balldurkinn oc eitt med pell. eitt af sæi oc ij af salune.

Dalmatika af vef.

Ottusongs sloppar ij.

Kantarakapa af balldurkinn. onnur af pelli. þridia af salune.

kluckur vj. ij handkluckur.

¹⁾ sl. 260; ²⁾ Eucharistarium 147.

kiertistikur ij.

Herra Kietill liet penta innann kirkiuna oc lagdi þat firir
tiolld er kirkiann atte oc voru þau vord þriggia hundrada.
glodarkier oc elldbera.
font oc munnlaug.

fontskross. sacrarium mvnnlaug med iiij hanndklædum.
messufatakistu oc Almarium.

vatzkietil.

krismakier grafid med tðnn.

budkur.

þielahogg oc griotbrot.

ijj dvkar glitader oc hinn fiordi sprangadur.

paxspialld oc merki.

Þetta a hun j Bokumm.

Texta med gylltum bvnadi.

Graduale stort med sequentium per Annum.

Aspiciensbækur ij de tempore og de sanctis per Annum.

[messobækur ij de sanctis et de tempore per annum¹).

[Legendarij .ij. de tempore og de sanctis per annum²).

Commune suffragium að söng oc lese. og þar med ymnar-
ium per annum.

Alltarisbok.

Capitularium.

processionale.

eina Sögubok og er þar a Nichulas saga. Ambrosius saga
oc Basilius saga.

Psalltare. subtile.

baksturiarn.

kiertistikur ij fornar.

bokastóll.

ampli.

kiertahjalmur.

Jarnstikur ij.

bialla.

boka gull.

Sira Flosi gaf kirkiunni kantarakapu med viliaklædi.

¹) [sl. 259; ²) [b. v. 350, 147.

Jtem a kirkia æ Kolbeinsstodum hálfa jord j Lone a Snæfellsnesi. er Jon Guttormsson gaf til j síjnu Testamento með þui skilordi. að hann jatadi að gíaura alltari j Nichulasstvku a sinn kost og skal þar seigiast salumessa (vm) sinn j víj nottumm su er Herra Kietill hefer ádur alagtt og presturinn er skyldugur. oc leggiast af landskyllðinne prestinum til offurs xij alner a hveriu áre.

gaf Oddný ku.

Grijmur ku með þeim skilmála. að seigia skal salumesso Gudriði konu hanz a hennar artíjdardag jafnlíga a hveriumm xij manudumm. er hun þrim nottumm epter Marteinsmesso.

portio Ecclesiæ er suara á Narfi Vigfusson fyrer sig oc fandur sinn xlc oc víje¹⁾).

[Hér kemr aptan við visitazia Goðsvins biskups 1444].

CCXII. Hraun.

Mariukirkia vnder Hrauni a heimaland með gognumm oc gjædumm og Bruarfoss allann.

víj kyr. íij asaugar kugilldi. hundradz bross.

v^e j ofríjdu.

Hun a innann sig xij manada tíjdabækur per usum. aspiensbok fra Jolafostu til Páska. Onnur frá páskumm de sanctis til Jolafostu.

Jtem c j bokumm er Þorbergur prestur gaf kirkiunni j Testamentum sonar síjns.

íij kluckur oc bíalla ein. kaleik oc Mariuskriptt. messuklæði ein oc onnur fanýt. Hoklar íj lauser. kantarakapa ein. kiertistikur íj. alltarisklæði íj. alltarissteinn bvinn. paxspialld. krossar íj. skríjn buit.

Jtem íj kyr.

portio oll fiell nidur fyrer kirkiu aðbot meðann síra Thomas híellt stadinn.

¹⁾ Vigfús Flosason á Kolbeinsstöðum var í banni 1394, þegar þessi máldagi mun vera gerðr.

CCXIII. Hitárdalur.

Allra heilagra kirkia j Hitardal a heimaland allt med
gögnum oc giædumm. Knararnes. Tungufell. Alfitta¹⁾. Saura
lannd. Wollu. Molldbrecku. Midskog. Ysta²⁾ skog. Bruar-
braun. Haga. Hraunsmvla. Setahraun. Ondurtnes. Hellu-
land ij.

reka halfann a gömlu eyri.

afriett j Langavatsdal.

letorfnaskurd j Hofstada land a x hesta.

laxveidi ad helmingi i Hafsfjardara³⁾.

Hualseyar halfar.

Hun a vij kyr oc xx. vxa prevetra.

x1 naut tuævetur.

iiij naut vetrögömul.

iiij kalfa. c. asaudar oc v. ær.

L gielldings oc iiij ad auk med hrutummm.

Lx veturgamallt oc einn saud.

x1 hross oc x^e med kugilldi j odru lage.

xiiijc innann gætta j metfie.

j mat. iiij vætter allt samann smiðr.

vj fiordunga mðrs.

iiij limu kiðts.

xix vndermðrfa kiotz.

Hun a innann sig messoklædi fern hin betri. þrenn hin
liettari med hòklum.

iiij hoklar hiner betri.

ij sloppar.

kantarakapur iiij.

kaleika iiij.

smelltann kross.

skrijn med helgumm domumm oc enn skrijn med tðnn.

Mariuskriptt.

kross med iiij lijkneskiumm.

kiertahialm.

paxspialld.

kiertistikur iiij.

¹⁾ alfitta ä, Bp.; ²⁾ ystra, Bp.; ³⁾ -ey 259, 350, Bp.

glodarkier. merki.
 Dalmatika ein.
 alttaraklædi iiij.
 kluckur iiij.
 spallak med nyumm dvkumm.
 messufatakista.
 borda einn vondann.
 Sacrarium munnlaug.
 fonts vmbuning.
 brijkarklædi.
 fordvkar tvenner.
 einn dvkur glitadur.
 lektara dvkur sprangadur.
 vattzkietill.
 allttarissteinn silfurbuinn.
 x^e i bokumm.
 Jtem gafust v^e med lijkumm.
 oreiknud portio.

CCXIV. Alftartunga.

Öariukirkia i Alftartungu a x^e i heimalandi.
 ix kugilldi oc c voru.
 hest oc hundrad i slátrum.
 messoföt tvenn. kluckur iiij. glodarkier oc elldbera. tiolld
 fangaliti. Sacrarium munnlaug. kirkiukolu. alltarisstein. allt-
 arisklædi tvo. fonts vmbúnad. slopp. kiertistiku eina.
 xij manada tijðabækur fornar ecke eptir ordu.
 þangad liggja x bæer að tiundumm oc lysitollumm.
 þangad skal lvka vj aura af Rafnkelsstodumm hvert ár.
 þar skal vera prestur oc taka iiij merkur.
 Jtem eitt kugilldi.
 v^e i hrossumm.
 cc vadmála.
 portio oreiknad.

CCXV. Akrrar.

Öariukirkia æ Økrum a heimaland halft.
 xj kugilldi oc cccc.

Hafurstadi halfa.

tiolld vond. kluckur iiij oc eina biollu. alltarisklædi med
ij¹⁾ dvkumm. munnlaug. slopp oc glodarkier.

þar skal vera prestur oc taka iiij merkur.

Mariuskriptt. krossa iij. skjinn med helgum domum.
hökul feinglitinn.

prestur ad Økrumm skal hafa heytolla af vj bæiumm.
Hann skal oc annast naudsynnir allar firir sunnann Kalfalæk
og ef naudsyn krefur allt til Hitär.²⁾

Bondi sa er byr ad Økrumm skal hafa tiund allra heima-
manna. Af Eireksstodumm. Jsleifarstodumm³⁾ oc Hvalseyiumm.

Þar skal grafa alla heimamenn. fataka menn oc þa er
þangad er hægra ad færa enn j Krossholtt. af ix bæiumm
fyrir sunnann Hitaræ þeim sem vnder Krossholttz kirkiu
liggia skal færa lik til Akra iafnann er eij⁴⁾ er færtt til
Krossholts. skal helmingur af þeim hlunnendum sem fylgia
likunumm leggiast til Akra af þeim bæiumm hvortt sem færd
eru. þar skal grafa lik af Eireksstodum oc Jsleifarstodumm
oc vr Hvalseyiumm oc þadann lysitollur oc (vr) Skutilsey.

Jtem iij kyr. oc ofrijd.

einn kaleik er Torfi bondi gaf.

Jtem hefer Snorri tillagt steintialld. kiertistiku med kopar.
Mariuskript med Alabastrum. brijk yfer alltari. alltaraklædi
med dvk.

portio Ecclesiæ vmm iij ar hundrad oc ix aurar.

CCXVI. Sygnaskard.

[Máldagi frá c. 1325 prentaðr í Dipl. Dipl. Isl. II Nr. 360,
bls. 577—78. Seinasta viðbót þess máldaga mun þó vera frá
c. 1417.]

¹⁾ b. v. Bp.; ²⁾ Bp.: Hitarär; ³⁾ Jsleifarstodum, Bp.; Jsleifs-
stodum, hin; annars stendr Jsleifarhúsum í bréfunum Dipl. Isl. III,
585 og 608; ⁴⁾ eij, 143; hin: til(). Sbr. bréf frá 28. Marts 1406 (Dipl.
Isl. III, 585) og 10. Marts 1410 (Dipl. Isl. III, 608).

CCXVII. Álftanes.

Maríukirkja á Álftanesi á xij e heimalanndi.

xv kyr. ij hross oc hest.

vij e vadmala oc eitt hundrad j slátrum.

lagdi Oddur til kistu jarnada med læse in qvartam partem Decimæ.

asaudar kugillde er Olafur lagde kirkiunni.

þetta á hun innan sig. messoklædi ein med ij hoklumm. kaleik. kantarakápu oc slopp. fontklædi. kluckur iiij. ij krossar smellter. ij rodukrossar. Mariuskriptt. Petursskript. alttarisklædi ij. líkksalun grænt er Jngibíorg gaf. munnlaug. glodarkier. bokakista. bokastoll. kirkiukola. Mariuskript. paxspialld. alttaristeinn. kistill buinn Reliquiarum.

messobok de tempore et de sanctis per Annum. textus Evangeliorum. Sequentiubækur ij fornar. Graduale. Ymnarium. Commune suffragium hia Jone presti Solmundarsyni. psalltarar ij. alttarisbok. Aspiciensbok j kverum. vorhlute ad song oc lese de tempore. songbok de tempore fra ix vikna föstu til páska oc fornskrár nockrar felitlar.

Jtem Matutinale ad song og onnur bok. er á vor Matutinale de tempore et de sanctis fra Trinitatisdeigi til Adventu.

Jtem lauk Stephan j portionem ecc vadmála.

med so miklu tok þorgrímur krekur.

xiiij kyr. iiij asaudar kugilldi. iiij hross.

Jtem mork hins xvij hundradz j kirkiuspioll. enn síjdann hefur tilgefist eitt asaudar kugilldi oc iiij kyr oc eitt hross.

Oreiknad portio.

CCXVIII. Borg.

Michaelskirkja ad Borg á Myrum á xxc j heimalanndi.

Hun á xc asaudar oc xj kyr.

storann kross steindann med vnderstodvmm oc annann kross yfer kor. Mariuskriptt. Michaelisskriptt. Olafsskriptt. Blasius líkneski líted. messoklædi þrenn ad ollu. kaleik. glodarkier. kiertistikur ij. fontur med buningi fornumm.

ij hross hundradi hvort.
 þangad liggia xij bæer ad tiundumm oc lysitollumm oc
 half tiund af Olvalldastodumm.
 Þar skal vera prestur oc diakn.
 Hun a kluckur ij oc biollur ij.
 Jtem ij kyr. ij hross. oc vadmala oc eitt asaudar kvgillde.
 portio oreiknad.

CCXIX. Stafholt.

Kirkia hins heilaga Nicholai j Stafholtti æ heimaland allt
 með gognumm oc giædumm. Suarhol. Biargastein. Hofstade.
 Skoga. Laxholt. Eingines oc reka med.
 afriett j Westurárdal.
 Biarnardal allann firir ofann Mælefellsgil.
 Afriett j Rodurbiargardal¹⁾.
 Selför j Þverárdal.
 Hrijsey a Roduvattni.²⁾
 ey vid Hviyta. þræley.
 laxveide j Þverå. og æ Feriubacke j fiordunng.
 Kirkiann a xvije j woruvirdu goze oc iijje j slatrum.
 x^e j hrossumm.
 xvij kyr.
 iij Asaudar kugilldi.

Þetta æ hun innann sig.

Jn primis v manna messoklædi³⁾ ad ollu. voru med
 tvennumm hvijter hoklar. annar med lerept. enn annar med
 fustan. hinn þridie fustanshokull raudur. hinn fiorde pells-
 hokull. hinn besti purpurahokull med godumm blodumm.

Jtem blår lierepts hokull laus oc ij allvonder. annar blår.
 enn annar hvijtur.

pellskapa ny oc iij adrar vondar.

iij Antependia til Haalltaris. enn iij til vtalltara. oc ij
 fanyt brijkarklædi.

¹⁾ Rodu-, sum; ²⁾ Hreiðuvatni, Steinamáldagi (Dipl. Isl. I, 28);
³⁾ -klædi sl. 259, 260.

ðvukur glitadur oc annad brijkarklædi vondt.

einn ðvukur laus veigadur.

Dalmatika bla.

sloppur einn.

iiij alltarissteinar lauser.

skrijn med silfur oc steinn bvinn.

smelltur kross yfer alltare.

hvslkier lited med silfur.

Mariuskriptt sæmilig.

Nichulasskriptt.

kross stor yfer kor.

fonta vmbuningur med krosse oc ij krossar obuner.

paxblad oc paskablad.

kiertistikur ij med kopar oc ein stor med järnn.

kiertahialmur med jarn.

Sacrarium munnlaug oc kola.

kluckur vj oc ij biollur.

glodarkier.

baksturjarnn god.

iiij lectarar.

iiij glergluggar.

krismakier med tønn.

messofatakista stor oc bokakista vond.

tiolld vmm kirkiu forn oc vond.

vijgds vatts kietil.

lijkakrakur.

ij stolar.

kirkiu stigi.

elldbere.

kaleikar ij. enn Jon biskup Eindridason hafde gullkaleik j

Skalholt.

Likasalun fornt oc rotid.

vj merkur vax.

Legendur ij per anni circulum de tempore.

messobok samsett de tempore fra Paskumm oc til Jola-
fôstv er sira Bergur gaf virdar firir cccc.

Jtem Legendur fornar per anni circulum oc de sanctis
metnar firir vije.

Jtem Graduale metid firir cc.

ij bækur de tempore.

Matutinale et Diurnale per circulum anni. oc adrar ij
de Sanctis.

Orda oc Capitularius.

Ymnarius. Missale de sanctis.

Jtem samsett Missale de tempore per anni circulum.

Jtem Seqventiubok forn.

Alltarisbok oc Martyrilogium.

eru þessar allar samann við og vmm fram fornar skrár.

Ad auk þessa lauk Sira Grijmur ^{re} j hrossumm. ij asaudar
kugilldi. ij j slátrum. við vðru.

Jtem hafa gefist til síðann síra Einar kom xij kugilldi
oc við hross. cccc j haustlagie oc við (hundrud) vadmála.

portio Ecclesiæ xviij oc xj aurar.

CCXX. Hjersey.

Kirkia i Hjersey er helgud Gudi oc vorri frv. sancto Paulo
oc Thorlaco oc ollum Helgumm.

Hun á fiordung i heimalandi oc land ad Selium.

xj kyr. Lx asaudar.

tiöld vmmhverfis kirkiu. nema vmm songhvs. messoklædi
tvenn. kaleik. slopp. kantarakäpu. alltarisklædi ij med glitodum
dukumm. tuenn brijkarklædi. glodarkier oc eldbere. rodukross
yfer alltari. Pals líkneski oc Pollaks líkneski. v kluckur. ij
mvnnlaugar. merki. þielahogg.

þar skal vera heimilisprestur oc taka iiij merkur oc taka
heima tiund síjna oc heimamanna allra og so fra Seliumm. er
þar groptur heimamanna oc so fra Seliumm.

Kirkiann á fiordung i ollum þeim gognumm oc giædumm
sem fylgia heimalanndi.

kirkiann á glerglugg oc kiertistikur ij. messobok ab Adventu
oc til páska. onnur fra Paskumm til Jolaföstu. Dominicale oc
nokkud de sanctis.

Hafa þau Narfi oc [Þuridur kona¹⁾] hans lagt til bok til
Páska. Vorhluti samsettur fra paskumm oc framm vmm

¹⁾ [Þuridur kona 259; Þuridur kona 350, 147, Bp.

Trinitatisviku de tempore et de sanctis. alttarisklædi med
buckram oc litlum hlöðumm.

CCXXI. Bær.¹⁾

Olafskirkia j Bæi æ Stedialand. Kalfanes. Mvlaland.
afriett j Hvarfsartungur.
veide j Flokadalsæ ad helminge vid Warmlækinga medann
land²⁾ þeirra liggur med enn ein vpp þadann.
afriett j Svangæ³⁾ j Skoradal tvævetrum nautum oc
yngrumm.

Selfor j Faxadal æ Flokadalsheide.⁴⁾

Hun a xvij kyr. Lx asaudar. x hross.

ij smeltta krossa. Mariuskriptt. Olafs lijkneski. vj manna
messoklædi oc iiij hoklar lauser. alltarisklædi v med dvkumm.
kanttarakapur ij oc einn slopp. kaleika ij. kiertistikur ij. texti
silfurbuinn oc alltarissteinn silfurvinn. merki ij. glodarkier.
sacrarium munnlaug. brijkarklædi ij. kluckur iiij oc biollur ij.
fonta vmbunadur. vjc j bokumm.

Þar skulu vera ij prestar oc diakn.

þangad liggia viij bæer ad tiundum oc lysitollumm.

Magnus gaf kugilldi oc c j lerepti.

portio xxc medann Magnus hieilt. fiell nidur af viije.

portio vmm ij ar medann Einar hieilt.⁵⁾

CCXXII. Hvanneyre.

Þariukirkia a Hvanneyri a xijc land. er heiter j Tungv
oc iiij kugilldi. hestur hid fimmta.

Þar liggia til viij bæer oc xx ad tiundum oc lysitollum.
iijc vöruvird.

Þar skal vera heimilisprestur oc taka iiij merkur.

kirkian a Kielldna eingi [i Kalldærdal⁶⁾ oc halftt Kirkiu-
holtt.

torfskurd j Asgardz lannd.

¹⁾ Þessi máldagi er og í AM. 238. 4to bl. 124 b skr. c. 1570;
²⁾ lond 260; ³⁾ Svanga 238; ⁴⁾ hér hættir 238; ⁵⁾ Hér er eins og
gleymt hafi upphæð portionis; ⁶⁾ [b. v. Bp.

Selfor j Eindridastada¹⁾ land.

tvenn messoklæði með hoklumm oc einn hokull laus. altarisklæði ij. glitadur dvkur oc annar med typping. Mariuskríptt. Olafsskríptt. Þollaksskríptt. smeltur kross oc iij adrer. kiertistikur ij med kopar oc ij med jarn. lecktтарar iij oc einn dvkur til. kantarakapa. sloppur. merki. kaleikur. vijgdz vattz kietill. iiij kluckur og smabiollur iij.

[psallтарar iij²⁾]. Aspiciens bækur ij fornar. messobok ad pistlum. Graduale oc tiolld vmmhverfis kirkiu oc helldur styttri. þielahogg. brijkarklæði. Sacrarium munnlaug. fonts vmbuning. elldberi. glodarkier. paxblad.

Jtem hefur þetta tillagst síjdann Gunnar kom.

vij kugilldi. hestur. naut tvævett. oc vadmála.

Hefur Gunnar vordid skyldugur kirkiunni iiij hundrud oc xx oc ein mörk.

Jtem v kugilldi oc ij hestar.

portio xLc³⁾.

CCXXIII. Jndridastader.

Kirkia a Eindridastodumm er halfkirkia.

skal syngia annann hvorn dag helgann oc lvka presti ij merkur.

Skal þar takast⁴⁾ heima tiunder oc lysitollar wistarmanna.

CCXXIV. Melar.

Mariukirkia a Melumm a heimalannd allt⁴⁾ med gognumm oc giædum þeim er þollakur keypti oc Magnus lagde til. og Selialannd allt er liggur j millumm Fosslekia oc Tunguär.

Hun a nv xxx kua oc vij asaudar kugilldi. x hross oc halfur þridie tugur hundrada j metfie til vadmála oc sierliga eitt hundrad voruvirdt.

Hun a xv⁵⁾ j Skarrholti.⁵⁾

Þetta á hun innann sig. v manna messoklæði ein med

¹⁾ Eindradastada 260(!); ²⁾ [sl. 259; ³⁾ taka, Bp.; ⁴⁾ sl. 259, 350 Bp.; ⁵⁾ = Skorrholti.

pellshokli. onnur med vefiarhokli. þridiu med raudumm fustanshokli. fiordu med hvijtumm fustanshokli. fimmttu med dockvumm vefiarhokli. kantarakapur v. ein med pell. onnur kolmerkt (.iij med huijtt fustan. .iiij med salun. v. sæmilig. alltarisklædi viij.¹⁾ iij a haalltare. v til vtalltara. sloppa ij. kaleika ij. stenndur annar vj aura. enn annar halfmork. brijk sæmiliga yfer alltari. smelltann kross. budkur er j eru helger domar. rodukrossa ij litla. kiertistikur iij. glodarkier. glerglugg halfrar annarar alnar háfann. merki ij med silki. steinklædi vondt vmm songhvs. fonts vmmbunad. messufatakistu. sacra-rium munnlaug. lijkakrak. kluckur .iiij. oc ij biollur.

Þetta er i bokumm. Gudspiallábækur iij per anni circulumm. Graduale per anni circulum. Seqventiur fār a kveri. Lesbækur ij de sanctis per annum. adrar ij de Dominicis. Songbækur ij²⁾ per anni circulum. ymnarius. Capitularius. les. suffragium. handbok. allar med fornum hætti. psalltarar ij. textti. lesbækur ij j triespiolldumm ad Dominicum. er taka til ad³⁾ Jolafostv oc endast til Hvijtasunnu. Latinubækur ij. onnur de Canticis Canticorum. onnur Corrector. Pollaks saga a latinu. Margrietar saga.

Þar liggur tiund af xv bæiumm. æfinnleg iskyld⁴⁾ j fiskilæk. mork vax edur saud a hausti þann er jafnugodur sie.

Þar skulu vera prestar ij eda prestur oc diakn oc kvenngilldur omagi vr kyni Magnus.

Þar er lofadur grópttur ollumm þeim lijkumm er menn vilja þangad færa.

Þar liggia til kirkiu tijund af xv bæiumm oc half vr Hófn.

Þar fylgia kirkiur ad Læk. oc j Hofn oc bænhvs iij oc lvka vj aura af liveriu.

Jtem a kirkiann litinn dvk oc litla munnlaug oc messingar kietil litinn. ellðberi vondur. baksturjarn oc tiolld vond vm kirkiu framm.⁵⁾

portio oll fiell nidur firir kirkiu adbot oc stadarins medann sira Vigfvs hieilt.⁶⁾

¹⁾ (sl. 259; ²⁾ sl. 260; ³⁾ ä, Bp.; ⁴⁾ skyld 260; ⁵⁾ frammi 259, 350; ⁶⁾ Hér á eptir kemr virðingargjörð á Melakirkju í visitatíu Gottskálks Hólabiskups (1452).

CCXXV. Leira.

Peturskirkia ad Leiræ a þridiung i heimalandi oc vtlondum oc þridiunnng allrar veidi j Laxæ.

Olafur Grijmsson tok vij kyr oc iij ær oc ij bross.

Hun a tiolld vmm sig. alltarisklædi iij. messofót ein oc hokla ij. slopp. artijðaskra oc songbækur ij. brijkarklædi ij. kiertistikur iij. munnlaug og kolu. stola iij. elldbera oc glodarkier. skorningur yfer alltari oc alltaris dvka iij ovijgða. kolur ij litlar firir krossi oc Petro postula oc skjirnarså. abreidsl oc sotdript. handklædi. psalltara ij. kluckur ij oc biollu eina. lektara ij.

þar skal vera prestur oc taka iij merkur.

Jtem cc j vidum.

c j landi.

c i bokumm oc enn c i bokumm.

Kista oc steintiolld er Teitur gaf med lijki modur sinnar.

þar liggia vnder viij¹⁾ bæer ad tijundumm oc lysitollumm. reiknadist portio Ecclesiæ a v ærum halft fimmta hundrad.

CCXXVI. Skard.²⁾

Kirkia j Skardi a þridiung j heimalanndi. ij kyr oc slijkt innan sig sem finnst.

CCXXVII. Lækur.²⁾

Kirkia ad Læk æ þridiung j heimalanndi og þat fleijra sem finnast mā oc hun ā epter logumm.

Jtem iij kugilldi.

CCXXVIII. Kialardalur.

Kialardalskirkia a þridiung j heimalandi og þad fleijra sem finnast mæ.

CCXXIX. Gardar.

Þessi er maldagi kirkiu³⁾ hins heilaga Lavrentij oc Sebastiani j Gordumm a Akranesi. ad kirkia a halft heimalannd. Galmasvijk alla.

¹⁾ vij 350, 147; ²⁾ Vilchinsmaldage 263; ³⁾ sl. 260.

xv kýr oc hin sextanda firir asaudar kugilldi.

Jtem ix asaudar kugilldi.

Jtem kugilldi j gielldumm saudumm.

Jtem iiij naut tuævetur.

Jtem v [vetur gamla¹⁾] vxa. iiij kalfa oc eina a. allt samann firir ij gielldfiar kugilldi.

Jtem viij hross oc halft fimmta hundrad vadmala. halft annad punnd vax.

Jtem iij bækr epter ordu. xij bækr epter fornum hætti. v manna messoklædi. tvønn god. tuenn sæmilig oc ein forn. sloppar iij. alltaraklædi vij oc forðvkar med einumm. kantarakapur ij sæmiligar oc ein svortt forn. ij hoklar vonder. fontklædi. Sacrarium munnlaug. kiertistikur iij. jarnstika stor brotinn. kluckur vj. rodukrossa ij og annar smeltur. glodarkier ij. tiolld vmhverfis kirkiu. stol oc messofatakistu lās laus(a). lekttarar ij oc annar med golfum. kiertastockur. vattzkietill vondur. kaleikar iij og hinn fiordi gylltur.

Þetta lagdi Gudmundur²⁾ Hrodi til kirkiu j Górdum. kiertistiku med jarn er stannda meiga ā xi kiertti. glerlamp oc blad pentad oc stiga vj alna hāfann.

Jtem gaf Gudmundr Skopti steintialld nytt sæmiligt.

Hun ā millumm oss j Arnarnesi oc griotgardz j Galmasviyk allann storreka oc oll þau trie er þar eru leingri enn vj alna oc boloxi megi setia ā fyrer framann. enn fyrer ofan āla a allt Gardaland alla reka vt fra Merkilæk. enn sā er vid gard ad ose.

Selfarer tvennar. onnur ā Mārstodumm. enn onnur vpp med Leira firir vestann gagnvart Biskupsbrecku.

afriett j Svanga j Skoradal ollumm nautumm oc ā Gagnheidi ollumm saudumm.

Þar skulu vera prestar ij oc diakn oc hvern dag messa. ij vmm langafaustv. ef heimilisprestur er ā Heýnesi þa skal giallda j Garda c.

j Gordum skal syngia ij messur huern midvikudag³⁾ oc fōstvdag.

¹⁾ [vetra gamla, 259, Bp.; ²⁾ Gudbrandur 350, 147, Bp.; ³⁾ midkudag, Bp.

Þannagð liggja tiunder af halfum fiorda tige bæia.

Kirkjann æ slykiustein og hvíspunng með þell og íj altarissteina lausa. og. j. víjgdann glerglugga. íj Lijka abreidsl. lijka-krák. messingarlamp. innlās firir kirkju. íj rodukyrtla og einn hládbuinn og silfurbellti vm krossinn. Mariu lijknesci. Jóhannis postula og Laurentij.

kirkju tiund arliga vel cc.

portio oreiknucð síjdan Þorður Flosason kom til.

CCXXX. Ytre Holmur.

Kirkia ad Ytra Holmi æ Akranesi skal vera halfkirkia með þeim skildaga. ad þar skal sjngia annann huern dag helgann og lvka presti íj merkur j tíjdaoffur.

Skal bondi sa sem þar býr taka heima síjnar tíjunnder og allra heimamanna sinna og alla lysitolla þa sem þar heima falla.

CCXXXI. Heýnes.¹⁾

Þariukirkia æ Heýnesi æ halft heimaland og Vórduhvís halftt. með ollum gognum og gædum.

víj asauar kugilldi og xij kýr.

ein messuklæði ad ollu og kaleik er stenndur vj aua. Mariuskript. Pieturzkript. krossar íj. v kluckur.

Þangad skal sjngia vr Górdum. fæða hann²⁾ og mann með honum edur hest hvernn dag helgann og lvka cc presti voru edur kvikfie.

Kirkia æ reka allann og veidar allar fra³⁾ Rostunghu inn j Vigravík til lækiar þess er fellur firir innann Þorgrímserði og gerði sialftt.

Þar fylger sólfaflara firir Sifargarde og j Skarfaskeri.

fíarþeit æ Svijnavollu og allt⁴⁾ Dalssokna.

afriett j Svanga gielldneytum. Skogur i Skoradal firir neðann Selialæk vt fra eýrinne neðri.

¹⁾ Vilchinsmaldage 263; ²⁾ þ. e. prest; ³⁾ 263; firir, hin;
⁴⁾ þannig, hðrr.

Portio Ecclesiæ arliga c.
alltaraklædi tvo með dvkumm.

CCXXXII. Jdra Holmur.

Jonskirkia postula a jdra Holmi a Kirkiuból oc Tyrf-
ingstadi.

hvalreka frá Kirkiuhólmrum oc til Bersagerdis ef meire er
enn blashshvalur.

vidreki allur fylger j þui takmarki nema keflareki.

xij kyr.

þangad liggur tijunder af vij bæiumm.

Hun a kluckur iiij. oc eina brottna oc glerglugg. tvenn
messofót oc kantarakapu oc adra vonda. alltaraklædi iiij. kistu.
roðukrossa iiij. tiolld vmm kor. skrijn. alltarisstein oc glodar-
kier oc elldbera. kross steindann med vnderstodumm. brijk oc
Tabulum. kiertistikur ij. sacrarium mvnnlaug. smellta krossa ij.
kietil ad skijra born j oc allann fonts vmmbuning. slopp oc
pielahogg. merki ij. oc litla biollu. iiij hross.

Þar skal vera prestur oc lvka iiij merkur.

Portio Ecclesiæ xij alner.

Jtem cc.

Jtem ij kugilldi.

portio Ecclesiæ v^e.

CCXXXIII. Saurbær.

Jonskirkia baptistæ j Saurbæ æ Hualfiardarstrond a heima-
lannd allt med gognumm oc giædumm. Hrafnaberg. Ferstiklu.
Karanes. Hofda. Siofargard halfann.

xiiij kyr. ij naut tuævetur. ij veturgómul.

xxx asandar. vij sauder tuævetrer. xij veturgamler.

vj hross.

v^e vadmala.

[xx hundrud¹) j metfie.

þrenn messoklæde oc ij hokla lausa. iiij kaleika. ij sloppa.
ij kantarakapur. alltaraklædi iiij. vattzkietill. baksturjarn. glod-

¹) [xx^e 147; xx(!), hin.

arkier. merki ij oc xx bækur. krossa iij. Mariuskriptt oc Johannis baptistæ. Olafs skriptt. Tabulum nytt oc brijk yfer alltari.

Portio arliga iij merkur.

Jtem æa kirkiann iiij kyr.

vj hross.

iiij voder tuitugar.

portio fiell nidur oll firir kirkiu vppgiord. og a sira Bjorn ad giora golfit i kirkiuna.

CCXXXIV. Brecka.

Kirkia ad Brecku skal vera halfkirkia. syngia annann hvernn dag helgann.

lvka presti ij merkur.

takast heima tiunder oc lysitollar.

CCXXXV. Kalastader.

Kirkia ad¹⁾ Kalastodumm er halfkirkia.

syngia annanhvern dag helgann.

lvka presti ij merkur.

skal taka heima tiunder oc lysitolla.

[Hér kemr á eptir bréf Oddgeirs biskups frá 17. August 1375 um ómagavist í Hítardal, prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 247 bls. 303—304].

CCXXXVI. Krossholtt.

Pieturs kirkia j Krossholtti. Olavi oc Thorlaci a heima-
landd halft enn reida fyrer halft xxx hunndrada.

hun a vj kugilldi oc buning sinn²⁾ allann. kiertistikur ij.
kaleik. kluckur ij. biollur ij. glodarkier. elldbera.

Hun a Ormsvattzeingi oc Hafurstada landd.

Þar skal vera heimilisprestur oc veita allar tijder oc kaup^a
iiij morkumm.

¹⁾ a, Bp.; ²⁾ 350, 147, Bp.; sig(!) 259, 260, 143.

þangad skal giallda fra Økrumm hver missere vj aura ef prestur æ Akra lannd. enn ef olærdur (madur) a land oc er þar prestur. þa skal giallda xij aura. er þar ei prestur þa skal giallda iiij merkur.

Ad Okrumm skal vera heima tijunnd oc ij bæiumm audrumm. Jsleifarhysumm og Eiriksstodumm. enn af ollumm bæiumm audrumm i þeim þijngum. þa skulu vera tijunder oc lysitollar. Heytollar oc grópttur vnder Krossholtzt kirkiu.

Skal syngia til Akra alla logtekna daga. ef þar er eingi prestur.

af þeim bæiumm firir sunnann Hitara þeim sem vnder Krossholtzt kirkiu liggia skal færa¹⁾ lijk til Akra oc grafa þar jafnann ef ei er vel fært til Krossholtzt. Skal oc þridiungur leggiast til Akra þeirra hlunnenda sem fylgia lijkumm af þeim bæiumm hvort sem færd eru.

Oreiknud [portio oll²⁾] vmm xvj ár.

CCXXXVII. Lomagnvpur.

Nichulaskirkia ad Lomagnvpi æ ij hluti j heimalanndi.

þrenn messoklædi ad aullu. messostack. iij alltarisklædi. iij dvka oc kaleik. iij Corporalia. iij kiertistikur. smelttann kross. glodarkier oc elldbera. viij merkur vax. sloppa ij oc ij kantarakapur. kluckur iij og tiolld vmmhverfis kirkiu. iij merkur i bokumm. Sacrarium munnlaug. trieskrijn með Reliqviis. stoll.

Hun a halft sietta hundrad fiøru.

iiij kyr. L. asaudar. iiij gielldar ær. naut tuævett. iij hundradz hross.

Jtem lagdi Herra Gyrdur til kirkiunnar xij ær oc kv fra Jokulfelli oc fra Selialandi xvij ær.

þangad liggia ij bæer til tijundar og er bænhvs ad Raufarbergi oc takast af vj aurar.

þar skal vera prestur oc diakn.

Jtem lagde Herra Otthgeir til e vadmåla.

portio Ecclesiæ vmm næstu xij ár medann sira Gunnar hieilt ec. og fell nidur e. firir kirkiu adbot.

¹⁾ fara(!) 259, 260, 143; ²⁾ [öll portio 143.

CCXXXVIII. Breidabolstadur.

Kirkia æ Broidabolstad j Fellshverfi æ ij kugilldi.

ij alltarisklædi. tiolld vond. Jnnann sig eina klucku. Sacrarium munnlaug. kross smeltan. Mariulijkneski.

þar æ ad sýngia annan hvern dag helgann oc greida c presti.

Jtem einn hestur.

CCXXXIX. Kalfafell.

Olafskirkia ad Kalfafelle j Fellshverfi a heimalannd allt með gognum oc giædumm. skogumm oc florumm slijkumm sem eru oc vidhogg¹⁾ i Holaland a xxx hesta.

ix kyr oc tveimur fátt j fimmtie asaudar. og giellðfiar kugilldi. iiij hundradz hross.

vje j metfie. c vadmala og x aura firir halftt hross.

Hun a innann sig cc j tiolldumm. skrijn. Mariuskriptt. krossa ij. glerglugg. brijk yfer alltare. kluckur ij. kistur ij. [kiertistikur ij²⁾] fyrer c. oc þar með glodarkier. kaleika ij. fern messoklædi. alltarisklædi³⁾ iiij. dvkar þrijr. kapur ij. messostackur. fonts vmbuningur. merke eitt. munnlaug. lysikola. lekttarar ij. elldbera. þelahogg. cc j bokumm.

þangad liggia tiunder oc lysitollar af viij bæiumm.

þangad liggur kirkia j Borgar⁴⁾hofn oc misser songs hinn fiorda hvern.

Halfkirkia a Breidabolstad oc onnur æ Reynivelli oc iiij Bænhvs oc takast vj aurar af þremur. af einu v aurar. tekst vj aurar oc c af Borgarhofn. enn c af hvorri hinne.

þar er ij presta⁵⁾ skyld oc diakns.

Jtem lagdi herra Otthgeir til vj ær oc kv.

Jtem vj ær.

Jtem a kirkiann nv x kyr.

Lx asaudar.

giellðfiar kugilldi.

c vadmala.

¹⁾ vidarhögg 350, 147; ²⁾ [tvitekið í 259, 260; ³⁾ alltarisklædi 147; alltare, hin; ⁴⁾ leiðrétt; hðrr. hafa: Biarnar(!); ⁵⁾ prestz, Bp.

vje j virdingarfie.

v^o j hrossumm.

Jtem c ofrijdt.

portio vmm ix ar x aurar a hveriu ári. fellur nidur halft fiorda hundrad firir¹⁾ kirkiu atbot. skal hann nv bæta til hundradz oc vera þa kvittur vid kirkiuna.

CCXL. Hoffell.

[= máldagi Jóns biskups Sigurðarsonar frá c. 1343, prentaðr í Dipl. Isl. II, Nr. 493, bls. 769—770].

CCXLI. Vidbord.

[= máldagi Staða-Árna c. 1270, Dipl. Isl. II, Nr. 31, bls. 82—83].

CCXLII. Stafafell.

Mariukirkia ad Stafafelli a heimaland allt med gognum oc giædum. rekum oc skogumm milli Bæiarfiöru oc Papa-fiardaross.

Hun æ Krossa land oc þar med vje fiöru er liggur milli Hualsnesfiöru oc Vikurfiöru.

Skogar teig j Skálar²⁾huammi.

selför oc v brossa beit j Barma [a sumar³⁾].

Annann Skogar teigh j Stýfingahljíd⁴⁾.

hun a alfttveidi alla a Lone oc selveide alla inn fyrer Straumsnes. Vigur med ollumm gognum oc giædumm. og skogarteig j Hlijdardal.

þar fylgia ix kugilldi. hundradz hestur. oc voru. hross tuævett. xiiij^e j ofrijdu oc x aurar.

fern messoföt ad ollu. kaleika tvo. alltaraklædi iiij. oc einn dvk þar med oc ij dvka adra. tiollid vmmhverfis sig einfold. kluckur vj oc ein brotinn. smelltann kross. Mariuskript.

¹⁾ i, Bp.; ²⁾ 350 Bp. setr hér með rauðu á spássíu og vísar inn «fiöru», svo að það verður: «Skálarfjörhvammi»; ³⁾ [leiðrétt; asionar, hðrr.(I); sbr. máldaga Jóns biskups Sigurðssonar 1343 (Dipl. Isl. II, 492); ⁴⁾ Stýfjngarhljíd 147.

Þollaks líjneski. budkur cum reliquijs. kantarakapur íj. sloppar íj. biortiolld glergluggar íj. sotríptt. bríjkkarkláði. merki eitt. elldberi. glodarkíer. munnlaug. íj steintíolld. kíertístíkur íj með járñ. baksturjárñ fern.

víj merkur vax oc reykelší.

Þar skulu vera íj prestar.

Þāngad líggía x bæer ad tíundum oc lysítollum. eru þar j v Bānhvís oc takast víj aurar af hveríu.

Krístfíe halftt fíorda kugíldí er býskúppar hafa samþýekt ad vāre ad Stafafellí.

Jtem gíefíst til e ofríjdtt oc hross. kugíldíz hestur oc annar hundradz hestur.

Jtem ee.

Jtem lagdí til síra Runolfur fírír tíjund íx^e halftt í kúík-fíe oc eitt e j Reka.

Jtem lagdíst þāngad frá Hnappavallar kírkíu epter skípan herra Þoraríns býskups víj kugíldí. oc kugíldíz hross. ee ofríjd. kross stor. kaleíkur og skrvde slíjkur sem þar var. kluckur íj frá Breíðā oc kross.

Portío Ecclesiā vmm næstu ííj ár v^e oc hálfumm eýrí mínur.

CCXLIII. Berufíordur.

Olafskirkía j Berufírdí a heímaland halftt.

Þāngad líggía ad song oc allrí skýlldu íj bæer ā Berufíardarstrónd þeir sem þar eru næster.

messokláði ein. kaleík. íj alltarískláði. Maríuskríptt. Olafsskríptt. Jarnstíkur íj. merki. líjka krāk. kluckur íj. slopp. kanttarakāpu með salun oc onnur með bastarð. skíjrnarsā oc fontkláði.

Graduale oc Sequentíubok. messobok samsett a veturín de tempore.

íx kíur. Lx asaudar. ííj hross. eitt gíelldíār kugíldí.

xví^e j vōru eða vírdíngarfíe.

mofāersla j Kíelldvaskogar¹⁾lannd so mícla sem sa víll er býr j Berufírdí.

¹⁾ 350, 147; Kíelldaskogar, híñ.

naustgiord oc skipsät æ Þvfueyri.

Hun a Hrijsey oc Kidiasholm¹⁾. Langanesholm. Kalholm²⁾. Gripne. Hroars³⁾holm. Ædastein. Kiellingarholm. Seglstein. Herdebreid. Kypislaug.

Þangad liggur reki frá nausttopt ad⁴⁾ vtann verdri Valardarskridu.

þar skal vera setuprestur oc tekur iiij merkur.

Jtem lagdi sira Sturli til nytt alltarisklædi oc textaspialld.

portio Ecclesiæ næstu v ár síjdann Olafur bio halfur xviiij eyrer⁵⁾. enn stenndur til Reiknings vmm iiij ár medann Jon Sturluson bio sem reiknnad var c. vtann þui minna ef hann hefði bætt ad kirkiunni.

CCXLIV. Geithellur⁶⁾.

Þetta goz a kirkia a Geithellumm.

forn tiolld vmmhverfis sig. Mariuskriptt forna. krossa ij. Michaelis skriptt. glerglugg. kiertistikur ij. glodarkier. munnlaugar ij. vijgdz vattz kietil. kluckur ij oc standa vj pund.

vj kugilldi.

iiij kyr. xviiij ær.

Rekar aller halfer firir Melrackaness lanndi oc Miklaholmi⁷⁾).

Hun a seladráp⁸⁾ half firir Melrackaness jordu.

CCXLV. Ovle.

Olafskirkia j Ovla a heimaland allt oc Skriduland oc Flögu. ij hluti j Hualsnesi.

Reka a Olafssanndi ecc tiræd.

Backalannd. Hallbiarnarstadi.

Skogarteig j Merkiar kvijslum.

Lx timburz i Hallormsstada⁹⁾ skogumm hvert ár.

¹⁾ Kidholm, Bp.; ²⁾ Kálholm 147; Kálholm Bp.; ³⁾ Hroas 259, 350 Bp.; ⁴⁾ 350, 147; af, Bp.; a, 259, 260; ⁵⁾ 147; eyri, hin; ⁶⁾ Vilchinsmaldage 263; ⁷⁾ Miklaholm 259; ⁸⁾ seldrap, Bp.; ⁹⁾ Hellormsstada(!) Bp.

vijj kyr. Lx asaudar. kugilldi j gielldumm nautumm.
Veturgamler sauder einn oc xx. oc v ellri.

iiij vetter matar.

iiij hross.

xiiij^o j virdingarfie.

c vadmåla.

Olafsljknesci.

Skog j Sandfells land.

kross smelltann. Mariuskriptt forna. Olafs skriptt. merki
ij. kluckur vj. vattskietill. fern messuklædi. alltaraklædi v.
skrijn. glerglugg. glodarkier oc elldbera. kâpur ij. mess-
ingar kross.

Þar er prestz skylld oc diakns oc omaga.

Jtem dvkur yfer Olafs ljknesci. fonts vmbuningur.

Jtem brikk yfer alltare. Andres ljknesci.

ij hross. vj ær.

Jtem laukst kyr fyrer vj ær j innstædu.

portio Ecclesiæ vmm viij¹⁾ ár medann sira Sigurdur var.
fellur nidur firir vppgiord kirkiu. oc þar til lagdi hann kugilldi.
c wöru. oc j slátrum. er hann nu kvittur med²⁾ kirkiuna.

CCXLVI. Wallanes.

Kirkia hins heilaga Johannis baptistæ j Wallanesi a
heimaland allt oc Hvams land. Sandhaga³⁾ land allt oc Wijk-
ingstada land.

Afriett i Fagradal oc vnder Skagafell.

Selför ad Tunguseli j Eyvindardal.

Skogarteig milli þrelár oc Holknár.

Annann skogarteig milli Valagilsár oc Eyarár⁴⁾.

Skogteig i Kietilstadaland.

Skogteig i Sandfell hid næsta.

ij skogarteigar j Sandfell hid efsta.

Skogarteig j Medalnes land.

halfer aller Kross skogar.

Attung⁵⁾ j hualreka j Ofæru rekumm.

¹⁾ xvijj, Bp.; ²⁾ vid, Bp.; ³⁾ Sandhaga, hðrr. = (nú) Sauðhagi;
⁴⁾ eyrar ær Bp.; ⁵⁾ Attungur, Bp.

attung j Kilmannateig.

Halfann vidreka vid Sledbrotz¹⁾ menn j vije.

einn fiordung j hualreka vid Kirkbæinga. ij hluter vidreka
j þrimur hundrudumm oc so i hualreka.

iiij vætter liggia til Wallanes a Eyarsandi.

Halfann reka vit Sandbreckumenn j x hundrudumm.

Halfer Osrekar bæde hvalreka oc vidreka stærra enn
alnarkeffi.

Fiordung hualreka a Gripdeilld.

Tolfttung vid Salltstædinga²⁾.

annan tolttung milli Þeistavogs oc Spakardals oc slijkt j
fluttningi huargi sem a land kiemur.

fiordung i hvalreka vid Snotrones³⁾ menn vnder Vogsföll-
umm⁴⁾ sunnann fra sunndi og⁵⁾ til Greipsgjár.

tolfttung i Hrollaugstada lanndi.

Halfann hualreka a Eyri j Borgarfirdi milli Drangs oc
Kambs.

attung i hval j Brunavijk og j Kiolsvijk og i hvalreka i
Hualvijk.

fiordung og j Svijnavijk huar sem æ land kiemur.

Stigaas allann og Grindarås allann.

xviiij kyr.

halftt xiiij hundrad kugillda j asaud. xij oc xx wetur-
gamler sauder. viij tvævetrer oc hrutur.

v kugillde i gielldumm nautumm oc ij naut prevetur.
vxe fiðgra vetra. annar v vetra.

kalfa v.

vij hross. oc xx c j metfie.

v manna messoklædi oc ad auk iiij hoklar.

kantarakapur v.

sloppa ij.

iiij alltarisklædi med tvennum fordvkumm oc glitadur
dvkur.

skrijn.

kross smelltann oc annann gulllagdann.

¹⁾ Slidbrotz 350 (= Sleðbrjóts); ²⁾ þannig, hðrr. og eins Gísla-
máldagi; ³⁾ Snotnes 350; ⁴⁾ -föllumm 259; ⁵⁾ b. v. Bp.

Mariæ skriptter ij.

Jons lijkneski baptistæ.

Marteins lijkneski.

paxspialld.

ij glerglugga.

kluckur vij.

elldbera.

glodarkier.

Jarnstiku stora oc iij adrar og ij firir lijkneskiumm.

wattzkietill.

merki ij.

fonts vmbuníngur oc Skijrnarsár.

lijakakrakur.

v° i bokumm.

þar skulu vera ij prestar oc ij diáknar.

Jtem lagdi til sira Jngi Hafnar land i Borgarfirdi firir
spioll.

Sira Oddur lagdi til ij Tabula oc glitadann dvk.

Sira Jon lagde til Dalmatiku.

Þetta hefer sira Oddur Teitsson lagt til kirkiu j Wallanesi.

Jn primis kantarakapu med bastard.

kaleik gylldan. vegur xij aura. atte kirkiann þar i
halfmörk.

alltarisklædi rautt med forðvkumm oc ij dvka adra. er
dagliga eru hafðer.

ij dvka glitada. er vj alna hvôr.

einn dvk glitadann.

ij brijkarklædi.

einn slopp.

paxspialld.

messuklædi vtann hokul.

Jons lijkneski baptistæ.

ij krossa steinda med lijkneski.

alltaraklædi ij oc dvka med æ smaalltari.

iiij kiertistikur med kopar.

biarnfell.

lijakakulltt.

Corporale med hvs.

x merkur vax. mork reyðkelsis.

Ordubok vmm xij manuðe.

Capitularium.

alltarisbok.

Aspiciensbok ad Ottusongumm til Paska j tveimur bokumm.

Jtem liet hann penta korinn. reisa forkirkiuna vtann. kom þetta alltsamann fyrir portionem er fallid hefur medann hann biellt stadinn. er hann kvittur af tiund og Mortuarijs oc ollumm odrum Reikningi er kirkiuna vardar og hann snertur.

Jtem gaf sira Oddur hest til stadarins.

Jtem skipadi¹⁾ sira Oddur kirkiunni j Wallanesi til eignar jord j Hofn i Borgarfirde. er adur laukst j stadarspioll. og adra jord ad Ose j Vtmannasveit. og skipadi ad þar skyldi kirkiutiund oc prestztiund af hvorri sem i sokninni liggur.

fiordung j Osreka er Teitur Sockason²⁾ gaf.

Mariaeskriptt er Jarpprudur gaf oc Jons likneski postula.

portio Ecclesie vmm næstu iij ar medan sira Sigurdur var
lx merkur.

gafst til kirkiunnar kyr er Valgerdur Teitsdotter gaf oc o hestur er Biarni gaf.

Jtem gaf Magnus Teitsson iij arum sijdar eina kv sier til legstadar.

CCXLVII. Hallormstader.

Pieturs kirkia a Hallormstodum a heimaland allt.

xj kyr.

lx asaudar.

ij naut tuævetur. iij veturgomul. prevett naut. v kalfar.

kugilldi i gielldumm saudumm. ij sauder veturgamler.

ij hross.

xiiije oc xx j virdinngarfie edur vöru.

¹⁾ skapaði(!) Bp.; ²⁾ leiðrétt (sbr. Vallanesártíðaskrá); Lockason(!) 259, 260, 350, 147; Lakason Bp.

Hun æ Myra land og Geirolfstadaland. Areyiar. fiordung i Kielludal. Diupadal halfann er liggur hia Stafsheidi.

x nauta hofn j nedra dal oc x j Eyvindardal.

Mansfar j Þoriseyar j gäsveidi.

skogarteig vnder Grænafeili.

ij skogarteigar j Sandfelli hinu efsta. liggur annar til Geirolfstada. enn annar til Myra.

xij letorfna skurdur i Strandar land hvert ar.

Stadnum fylger [halfur þridiungur¹] hundrada fadma a Sondum vt vestur fra Grijsmel oc [allt vt²] vmm aros vestra. hinn sextandi hlutur i halfumm hval j halfumm Os rekumm.

attungur i ollumm matreka millumm Gerpis oc Krossa-vijkurár.

Settungur vr fiordungi i hvalreka milli Spakardals oc Helguár.

holmi i Skriduvattni.

hundrad alna afgreidsla j Miofanesi.

Þangad liggur tiund oc lysitollar af iij bæiumm. bænhv³ tvo. takast af audru xij aurar. enn audru x aurar.

Þar skal vera prestur oc diakn.

Hun a þrenn messoklædi oc einn hokul ad auk.

sloppa ij.

kapur iij.

alltarisklædi v.

brikk yfer alltari.

fonta vmbunat. Mariuskriptter ij.

Pieturs skriptt.

Þollaks skriptt.

rodukross storann. annann silfurbvinn.

skrija lited gyllt.

paxspialld.

kiertistikur iij med kopar.

jarnstika stor.

glodarkier. elldbera. vattzkietil.

merki ij.

¹) [hálfur þridi tugur, Gísla máldagi; ²) [sl. 350; [all 147; vt, sl. Bp. 259.

lijkakrákur. munnlaug.

v^e j bokumm.

xⁱ merkur vax.

Jtem messoklædi sæmileg.

psalltari sæmilegur.

Jtem gefist til hestur oc ij kugilldi oc er olukt Sira Joni.

Jtem oluckttur i forna jnnstædu þrevetur vxe. xj merk-
ur vax.

portio Ecclesiæ vmm næstu ij ár halfur xiiij eyrer.

Wmm vij ar medann sira Gudine¹⁾ var fellu cc. tok hann
annad²⁾ firir atbot kirkiu. enn annad oluktt.

Olukt portio medann sira Jon Þordarson var.

CCXLVIII. Walpiofstader³⁾.

Öariu⁴⁾kirchia æ walpiofstodum æ heimaland allt.

mulaland milli merkigardz [oc⁵⁾ wt⁶⁾ fra arnnallzstodum
oc þess merkigardz sem wt er fra gnufsstodum⁷⁾.

Þorgerdarstade.

fiordung i arnneidarstodum.

land vnder kleif fram fra þuridarstodum vnder iokla
med ollum gædum. wtan skog.

selland at laugarhusum.

fiordung j kelldudal.

backaskog j wideualla land. oc alla skoga fra lækium
fyrir wtan mariutungur⁸⁾ oc til sturloær.

skogarteig wt fra ytrum wideuöllum.

skogarteig j hrafnkelstada land.

bwdar tungu. slefhollz⁹⁾ teig.

kirkian æ kyr vj oc xx.

skal greidaz eyrir fatækum monnum huern þaskadag.

c. asaudar oc. vj. ær. u. hundrud j virdingarfe. iiij. hross.

þar skal reida fatæka menn ýfer æ.

¹⁾ 259, 350, 147; Gudne, Bp.: Gudme(!), 260; ²⁾ leiðrétt; annann, hárr.; ³⁾ þessi máldagi er hér prentaðr eptir AM. dipl. afskr. Nr. 1990 «epter Transscripto á kalfskinn fra Valþíofsstaðar kirkiu» frá 29. Sept. 1441; ⁴⁾ Mariæ, Vilch.; ⁵⁾ sl. 350; ⁶⁾ [sem wt er 147; ⁷⁾ Gnupstodum, Vilch.; ⁸⁾ tungu, Vilch.; ⁹⁾ slefholltz 259, 260, 350, 147.

hualreka allan a sueResteig.

attung j hual oc fiordung j ollum vfæru rekum oc æ ketilstada sande.

attung j hual j sanduik.

pridiung j hual j seley.

Jon suartr gaf kirkiunni halfann vidreka oc hualreka þann sem hann atti med gilsarwelli oc liggr med ströndinni vt fra hofströnd.

kirkian æ lesbækr per anni circulum oc tuær at auk. dominicali¹⁾ vetr oc sumar oc proprium de sanctis. tuær bækr æ fornann hætt. missale per anni circulum. gradualia tuo. sequenciubækr tuær. textum ewangeliorum. mariu sögu. saltara. ymnarium. processionale. artidaskra.

skrin. krossa tuo smellta. pridia med likneskium. pria forna. fontkross. mariuskript. adra forna. likneski Johannes²⁾ baptista³⁾. pauli. thorlaci. cecilię. biarnfell. skírnar sær.

watzketell. tabulum lítid. budk lítinn æ⁴⁾ alltare. jarnstikur fim fyrir likneskium. tíöldd vmbuerfis kirkiu. kaleka pria. huslker. kluckur sex. fimm manna messuklædi. dalmatika. subtil. alltarisklædi sex. tuo í huori stuku. merki tuo. fontklædi. kápur tuær. sloppa tuo. kertistikur tuær æ alltare. jtem skiöldldr. alltarisduka pria vvígda oc einn glítadann. glodaker tuo. baksturjarn ein⁵⁾. elldbere. watzkietill⁶⁾. munnlaugar tuær. kirkiu kola. kistur priar. stola tuo. lektara pria. jarnstika stor.

Þangat liggia tíunder af xj bæium vtan bessastöðum oc vídivollum. ero her af sex bænhus. og⁷⁾ tuær kirkiur oc greidaz [tuo .c.⁸⁾] af annare. en iij merkr af annari. af bænhusum. v. sex aurar af hveriu. en af einu iij merkr.

Þar skulu vera prestar tueir oc diaknar tueir. oc iij marka vmagi.

Suo micit hefir lukst⁹⁾. j sælugiafer sidan síra jon kom til.

sex .c. j virdingarfe.

flogur .c. j vadmalum.

¹⁾ dominicale, Vilch.; ²⁾ Johannis Vilch.; ³⁾ baptistæ, Vilch.; ⁴⁾ sl. Vilch.; ⁵⁾ b. v. Vilch.; ⁶⁾ b. v. Vilch.; ⁷⁾ b. v. Vilch.; ⁸⁾ cc Vilch.; ⁹⁾ lokist, Bp.

miracula vorrar frv. messobok per anni circulum. sequenciu bok. alltarisstein storann. cross lítinn med tonn oc likneski m. kantara kápu.

c.¹⁾ j smidi.

kugilldi j gellðfe. atian ær.

jtem salltara.

vxa .v. vetra.

jtem lagdi til síra sigmundr kirkiunnar. jörd á arnhallz-stodum fyrir x. c. oc xij. c. j rekum. kluptasandr halfr þar j.

allann vidreka j geitavík hinni ytri. halfan hualreka.

íij hluti vidreka oc halfann hualreka j geitavík hinni jnnri²⁾. oc flutning a dila med ytri vík oc íij hluti med jnnri vík. oc allr sa hlutr er liggr til backa hins nedra. en halfann allann reka med backa hinum efra. oc hualreka med mskelsm.

halfann huannstodsreka.

halfann hualreka med desiarmyri oc settung hualreka æ vxafallzfiöru³⁾ er liggr til geitavíka. oc þeirra hualreka er þar fara saman. oc íj hluter hualreka jnn fra vxafalls⁴⁾fiöru oc til vogs fiöru flesiar.

halfr flutningr j brunavík oc sex vetter spikhuals ef xx vetter koma a land edr meira. oc attung j odru lagi.

fiordung hualreka j hísavík.

halfr hualreki med crossvík oc suo þott fluttr se.

allann hual j bmsum bædum fyrir vtan hialmaströnd.

fiordung at krossi j hualreka oc hlasshual.

jtem lagdi síra jon olafsson xx. c. til vppgerdar kirkiunni.

jtem gaf olafr jonsson efter fódur sinn songbok fra þaskum til jolaföstu. hest oc tuo .c. j gellðfe.

Jtem lagdi hann til duk glitadann oc salltara.

Þetta hefer til gefiz sídan síra gudmundr þorsteinsson tok med.

kugilldi. hundrads hross.

c. vfridt.

kalekr oc sloppr.

hest oc tuo .c. i gellðfe.

¹⁾ cc., Vilchinsbók, en Arni segir að hér hafi ekki verið rúm fyrir meira en eitt c, en gat var á bókfellinu; ²⁾ idri, Vilch.; ³⁾ Uxafallsfiöru, Bp.; ⁴⁾ Uxafells Bp.

saungbok fra þæskum til jolaföstu.
porcio ecclesie vñ næstu x. ær. xij. c.
jtem vñ xvij. ær. ccc. medan síra sturli helit stadinn.
ædr síra gudmundr kom til.

Suo micit gods æ kirkian nu at auk fornrar jnnstædu.
jórdina arnnhallzstadi j flötzdal xvj. hundrvt.
hælfu jórd hrollaugstadi xij. c.¹⁾ koma her af xx. hundrvt
j porcionem medan stadinn helit²⁾).

CCXLIX. Bessastader³⁾.

Kirkia⁴⁾ (a Bessastodum) a [sæx hundrot⁵⁾] j mæte oc [tan hundrot⁶⁾] j landi. eitt kwgilldæ:

þar ær skyldt ath wæita hus fatekum monnum ollum
huadan sëm ath koma huertt laugar kuældh oc firir postola
messor allar oc stærro hatidær.

hun æ tua skogar parta j Rafnketsstada⁷⁾ jordh millæ
buskolækiair oc ath læk þeim sëm sællr firir framan bratta
gærdhis eyri. oc annar j glumhofdom millom lækia tuæggia.

Skogartæigh mille gilsaar oc bulungharuallar aar wpp ath
gotum þeim er liggia firir ofan alla skogha oc þar med allr
skæggiastada hwammr. þar med karatwngha.

Þetta er jnnan kirkju. Wariuskript. krossar tuæir. thor-
laks likneski. altarisklædi oc dukar tuæir. tioldh wñ kirkju.
klukkur fiorar oc æin af þeim leest. glodarkær. eldbæri.
Wærki. sacrarium munlaugh oc paxspialdh. jarnnstikor tuær
firir likneskium. tuær a altari. glær. gluggh.

Porcio ecclesie medan olafr hefuir buit half mork a hueriu
are fiorertighæ ara.

CCL.

[Hér er máldagi Oddgeirs biskups um Kristfé á Arneiðarstöðum
frá c. 1367, prentaðr í Dipl. Isl. III, Nr. 187, bls. 240].

¹⁾ og xij(l) b. v. 350, 147, Bp.; ²⁾ «hic desiderari videtur nomen viri» (AM.); máldaginn endar eins í Vilchinsb.; ³⁾ Hér er prentað eptir AM. dipl. afskr. Nr. 2011, sem er afskript af transskripti frá 8. Sept. 1421; fyrirsögn: Vilchinsmaldage 263, bls. 97; ⁴⁾ það sem hér er fyrir fram af máldaganum er prentað í Dipl. Isl. I, Nr. 92 við ár 1203; ⁵⁾ [c, 259, 260, 350, Bp. 263; ⁶⁾ cc, 263; ⁷⁾ Hrafnkelsstada, Vilch.

CCLI. Vnder Åse.

Maríæ kirkia vnder Åse a halftt heimaland.

iiij kyr. iiij ær oc xxe vöru.

refil dvklausann xij alna lāngann. Mariæskriptt. glodarkier.
elldbera. glerglugg. kiertistiku. baksturjarn. lās. kluckur iiij.
messoklædi. kaleik. tiold vmmhverfis sig. for alltarisklædi iij.
kantarakapu. klakahōgg.

þangad liggur tiund med lysitollumm mille Teigarār oc Rangār.

þar skal vera prestur oc taka iiij merkur.

þar skal fæda fatækann mann fra palmadeigi oc framm
yfer paskaviku.

Jtem gafst til kirkiunnar c hestur medann Eirekur bio þar.

kirkiann a Jons lijkneski postula. merki ij.

Jtem a kirkiann v^e j Hofi.

Jtem Jons lijkneski baptistæ. kross med lijkneski. kaleik.
alltarisklædi med forðvkumm. glitadann dvk oc annann yfer
lijkneski Joannis. er þetta reiknad i portionem vije.

vje firir athgerd kirkiu.

Jtem hokull oc iij dvkar oc kantarakāpa.

stendur epter cccc j portionem af þeirre portione er fallid
hafdi vmm xix år næstv.

CCLII. Wijdeveller.¹⁾

Vtkirkia a Viðivollumm ytrum a innann sig smelltann
kross. rodukross storann. alltarisklædi. glerglugg. Jons lijkneski
baptistæ oc Iohannis Evangelistæ.

var þetta lukt j tiund kirkiunnar er Olafur Jonsson
skildist med.

kirkiann a cccc ofrið.²⁾

brvn innar vmm kirkiu þvert. Sacrarium mynnlaug. Jarn-
stikur ij firir lykneskiumm oc ij a altari.

portio Ecclesiæ xv alner æ hveriu are vmm xvj år.

CCLIII. Hofteigur.

Maríukirkia j Hofteighi a heimaland allt med gognum oc
giædumm.

¹⁾ Vilchinsmald. 263; ²⁾ ofriðtt 263

Skog j Hvannär merkiumm.

vj kyr oc ix ær oc xx. Hrvt. v saude veturgamla. Hross kugilldi.

c voru. xL alna hafnar vodar. iiij merkur j virdingarfie. cc j bokumm.

Skogarteig j Skeggiastadalande.

krossa iij. Mariuskriptt. kaleik. ein messoklædi. Hvslker med tonn. alltarissteinn. alltarisklædi iij. dvka ij. glodarkier. tiöld vmmhverfis kirkiu. nema vtar vmm þuert. fontklædi. Sacarium munnlaug. lektari. biollur v. merki ij. kistil yfer.¹⁾

þangad liggia vnder viij bæer að tiundumm oc lysitollumm. þar skal vera prestur.

Jtem gaf þorkell Asbiarnarson kv med þeirre grein. að þar skal lykast af olmusa æ hverium xij manudumm fatækumm manni þeim er þurftugastur være j hanns ætt.

Jtem lagdi Oddur prestur til halft annad kvgilldi oc halft annad hundrad j vadmælumm.

þetta hefur gefist til. brijk yfer alltari. pieturs lijkneski. paxspialld. sloppur. Legendubok að Dominicum á sumarid oc hundradz hross.

þetta lagdi sira Pietur til firir portionem.

giefa x aura fataekumm monnum.

portio Ecclesiæ vmm iiij ár vj merkur medann Sira þorvalldur hieilt.

CCLIV. Modrudalur.²⁾

Allra heilagra kirkia j Modrvdal á heimaland allt med gognvm og giædum:

messvklædi ein: Alltaressklædi iij: oc Blæivdyka ij: oc er annar vondur: Tiöld lett oc eigi ym alla kirkiv: krossa iij: med likneskium: kalek: paxblad:³⁾ sacarium mvnlaug: baxtur jarn. kertistikur iij: elldbera: likakrak: broddstaf: merki ij: marivskrift: þorlaks likneski: Peturs likneski: oc Olafs likneski: kluckur ij: glerglugg: messvklæda kista: slopp: kantarakapv:

jtem iiij ær oc xx: vij savde tuævetra: ij kyr: ij hross:

halft annad hvndrat j bokvm:

¹⁾ Svo, hðrr.; ²⁾ þessi máldagi er hér prentaðr eptir AM. 263. Fol., skr. 1598, og er þar kallaðr »Vilchinsmaldage«; ³⁾ paxspialld 260, 259, 350; paxspialld 147.

jtem lagdi herra Othgeir biskup til xij ær: oc kv:

jtem gaf Olafur jonsson: kv med þeim skilmala: ad þar skal gefazt af þvnd matar: edur eyrer vadmals: ad þorlaks-messo firir jol árlega fátækvm monnvm:

jtem gefizst ij kyr: oc vj ær:

Porcio ecclesie vm xvj ar medan Hiallti hieilt cc.

CCLV. Ad Hofe.¹⁾

Allra heilagra kirkia ath hofe j uopnafirde æ heimaland allt ok tungoland allt ok sirexstade. asdisarstade.²⁾ saudardal³⁾ ok brunahuam. staksfell⁴⁾ ok mælefell ok egguershólma ij fyrir skalanese med rekvu ok flvtningum ok avstur⁵⁾ tær halfar ok ij hlute hvalreka. steinuarartungo alla.⁶⁾

halfan hualreka ok vidreka fyrir strandhaufnn.

halfann hvalreka fyrir divpalæk.

fiordvng fyrir smýrlafelle.

ij hlute annars fimtungs fra forsa ok til tangahorns.

hún æ skalalannd allt ok flutninga alla ok vidreka.

fiordungr heill fra tangahorne ok til mafanes. en þa ij

hlyter fiordvngs fra mafanese ok til hrafnabiargarår.

skalauist at ravdabiorgum ok tueggia skipa havfn ef vill.

halfir fimtungr j hual fra baudvarsdalsa ok til vindfullo⁶⁾ marks.

halfan vidreka j mille vidvikrår⁷⁾ ok toalækjar. nema attvngir til þorbrannsstada.

atta alna tre ok aull meire j sveinvngsvik.

fugllberg halft at egguere ok fýggling vid savdanes.

hvn æ biarnarey alla ok alla reka jún fra j mille berglangar⁸⁾ ok [ualldaufkr lækjar.⁹⁾ ok selveidar allar j nefndvm takmaurkvm.

halft stanndandanes til beitar.

skauruvikrland allt ok gnípsland¹⁰⁾ hit sydra. ok alla. stravmseyre.

¹⁾ Þessi máldagi er hér prentaðr eptir AM. dipl. afskr. Nr. 1988 eptir Transscripto fra Hofskirkju i Vopnafirde ritudu æ kalfskinn. 5. Sept. 1448; AM. dipl. afskr. Nr. 1984 afskrift eptir sama transscripto gerð á Bustarfelli 20. Sept. 1706 og staðfest af Ólafi Gíslasyni og Birni Pétrossyni; ²⁾ aldisarstadi Vilch.; ³⁾ Sandardal 350; ⁴⁾ Sticksfell 260, 350; ⁵⁾ sl. Vilch.; ⁶⁾ vindfallu Bp.; ⁷⁾ ár sl. 259; ⁸⁾ Berglõngu, Vilch.; ⁹⁾ [lækjar j Walldavijk, Vilch.; ¹⁰⁾ Gnypsland 259, 260; Gnupsland 350, 147.

xij kyr ok xij kvgilde j asavd.

uxa [vj vetra¹⁾] fyrir ij kvgillde.

iiij navt tvæuetr.

iiij navt vetrgevumvl.

vj kalfar fyrir kvgillde.

veturgamler savder iiij ok xx.

viiij savder tuæuetrer.

iiij gamler. ok iiij hrutar.

vj. hross.

xx hundrvd j voro ok uirdingarfe.

Þessoklæde þrenn með havklvm ij sæmelegum ok einum fustans haukle. ok ij havklar letter. ok þar með stola ok handlin tvenn. alltaresklæde ij sæmeleg ok iiij lett. kantarakapu með pell ok iiij lettari.²⁾ einn sloppr. kalekar iiij. [paxspialld. byrdstikur³⁾] ij. merke ij. glodarker. messingarketill. vazketill. ample. sakrarivm mvnulaug. marioskript. ok aunnavr lítil. fontklæde. brik. reffar ij alnvm fatt j lx alna langer. ok ein brun. vj klukvr. kross stor.

Lagde sira Oddr til sæmelegann messoserk. hamhetto. kross bvin ok vnder ij líkneske. andres líkneske ok paxspialld. líkkrakr. kistur ij vondar.

kirkian æ ok sæmelegann havkul með balldurkinn. ok þar með messoserks bvat ok handlin.

glodarker ok elldbera.

Jtem x kugillde ok x hundrod ofrid. iiij kyr. ok vj ær. cc j ofrido. c voro. hestr. iiij naut ueturgaumvl. xij sauder veturgamlir.

uar metid j stadarspell ccc.

Jtem lagde sæmundr prestur til kirkivnar kalek ok Þessoklæde.

porcio ecclesie vm næstv xij ar adr sira einar kom. iiij. c. lvktt.

CCLVI. Krossavíkj.⁴⁾

Þetta fylger Mariukirkiu j Krossavíkj.

ij kyr. ij Hross. kugilldiz hross hvort. iiij kluckur oc ein lest. kantarakapa. krossar ij. Þorlaks líkneski. alltarisklædi ij.

¹⁾ [Vilch.; vij, 1983; ²⁾ léttrari, Bp.; ³⁾ [paxspialld buid. stikur 260, 259, 350, 147, Bp.; ⁴⁾ Vilchinsmald. 263.

þetta lagdi Biðrn til.

Mariæskriptt. brijk yfer alltari. spiolld tvo.

CCLVII. Torfastader.¹⁾

Bænhvsinu a Torfastodumm fylger vj ær.

hundrad j vidumm.

Jtem lagdi Hallsteinn²⁾ loki bænhvsinu v kugilddi til eignar
oc jatadi ad vera skyldi halft hvortt kyr edur ær.³⁾

hann jatadi oc ef feingist glergluggur halfra annarar alnar
hær oc alnar breidur. ad hann skyldi kaupa bænhvsinu med
sialfs sijns gotsi.

CCLVIII. Skeggiastader.

[= máldagi Oddgeirs biskups frá 1367, prentaðr í Dipl. Isl.
III, Nr. 182 bls. 214, 235].

CCLIX. Bustarfell.¹⁾

Peturskirkia ad Bvstarfelli a innann sig kirkiukross smell-
tann sæmiligann oc annann kross med lijkneske. tiöldd vmm
kirkiu alla oc half dvklaus. kluckur iiij. paxspialld. Sacrarium
munplaug. hanndklædi tvo. merki ij. alttarisklædi ij. dvkur oc
bok litla. glodarkier oc elldbera.

þar skal syngia annann hvern dag helgann og lvka ij
merkur.

CCLX. Refstader.¹⁾

Kirkia heilaga Lavrentij a Refstodumm a heimalannd
halft. Raudzhola land.

Widarteig j Öngulsnes vpp fra Forsnesi.

annann j Haugastada skogumm.

þridia j Hveitishvammi.

fiorda j Kleifumm firir framann Oxnabialla.

fimtta j Þorbrandzstada landi.

Kirkian a fiordung j widreka firir Vindfullu lanndi.

halfan annann fimmtung i hvalreka frá Bodvarsdalsæ⁴⁾ oc
til Gliufursær. enn fluttning oll milli Hamra.⁵⁾

¹⁾ Vilchinsmald. 263; ²⁾ Hallsteinn Þorsteinsson var sýslumaðr í Múlaþingi um 1484. Hvort það er sami maðr og hér er nefndr er óvíst, en gæti þó verið; ³⁾ b. v. 263; ⁴⁾ 263, 147; — ár, hin; ⁵⁾ Hamrá 350; hamra 263.

allur vidreki og hvalreki og so fluttning æ fuglabiarganesi milli Topttar oc Grofar er liggur til kirkiunnar.

Halfur hvalreki oc fluttningar firir Selalätra lanndi. attungur j hualreka fyrer Strandhöfn.

Halfur hualreki oc fluttningur fra Vidurvijkuræ og til Grasdalsår.

fiordungur j [widreka oc hualreka¹) fra Midfiardara oc til vórdu firir vtann Häfabacka.

Halfur hualreki og fluttningur firir Saurbæ. so blasshvalur oc svarfhvalur.

Halfur hvalur firir felli med slijkum maldag(a).

halfur firir Gunnolfsvijk med slijkumm maldaga.

fiordungur vr fimmtunngi fra Forsa oc til Tangahorns.

halfur enn xvj hlutur fra Tangahorni oc til Māfaness.

fra Māfanesi oc til Hrafnabiargarår halfur attungur oc enn settungur j fiordunge j odru lagi.

fiordungur oc attunngur firir ollu Heidarlandi.

Hinn tolfitti hlutur i Lons landa reka.

Settungur fyrer Holm(i) j Gudmundarloni.

attungur j fluttningumm milli Krossoss oc Hraunlækjar.

Þar fylgia v kyr. x ær. forystusaudur. þriggia marka hestur.

vje j virdinngarfie.

kirkiann æ Skipshofn i Krossavijk hinni jdri.

ein messoklædi. ad auk silkihokul slitinn. þridie pells-hokull sæmiligur oc med stola oc handlijn. kantarakapa slitin af fustani. alltarisklædi eitt. ij krossar smellter.

alltarissteinn bvin. kaleikur. v kluckur. biollur ij. tuo tiold forn. kiertistikur iij. glodarkier. elldberi.

messobok forn per anni circulum oc lesbok. sequentiubok. Capitularius.

þangad liggia unnder ix bæer ad tiundumm oc lysitollumm. iij bænhvs oc takast²) vj aurar af hveriu. Vtkirkia oc sunngid annann huernn dag oc takast af iij merkur.

Kirkiann æ Lambseldi af ollumm bæiumm fyrer vtann Sunnodalsæ oc inn af Asbrandzstodumm.

¹) [hualreka og vidreka, Bp.; ²) af b. v. afskr. hér inn, en því er ofaukið.

þar skal vera heimilisprestur.

Biörn prestur gaf kirkiunni halft annad hundrad.

Jtem gefist til kugilldi. xij sauder veturgamler oc vj ær.

portio Ecclesiæ vmm ix ár medann sira Pall Eyvindarson
hiellt ccc oc iij aurar.

CCLXI. Kirkiubær.

Öariukirkia a Kirkiubæ a heimaland allt. Husey alla oc
marga holma firir vestann a. geirastadi.¹⁾

Hun a Eyasannd x^c fadma tiræd.

Mariusand cccc oc þridiungur til Hallormstada. iije vid
Wallanesinga.²⁾ Þridiung Hualreka. enn ij hluti vidreka.

Hun a og³⁾ Lambey. vij nauta afriettur. Skalldartunngu.

Skogarteig firir utan fiskilæk i milli oc Ambattarleidis.

Hun a og⁴⁾ halfan skog vid Hallfridarstadar⁴⁾ menn j
Husastadaasi.

xij kyr.

ix tiu asaudar. xvj saudi tuævetra. v gamla. forustusaudur
einn. tueimur saudumm fatt j fimmtigi veturgamallz fiär.

iiij naut tuævetur oc vj veturgomul. vj vetra gamall vxi
ekinn.

vj hross firir vjc.

xx^c j virdinngarfie oc j busbvhlutum.

Bondastade. Kietilstadi ytri halfa.

c lamba afrettur a westri eyiar j Torfastada jord æfennliga.

xv merkur vax oc reykelsi er sira Sæbiörn lauk fyrer xvjc
fyrer jord.

Jtem lagdi hann þar epter kantarakäpu sæmiliga med
balldekinn. þollakzlijkneski. reykelsis stock amalieradann. iij
messoklædi. iij kantarakäpur. alltarisklædi ij. Mariæ skriptt.
smelltann kross. kluckur iiij. Katrinar skriptt. kiertistikur ij.

Þar skulu vera prestar ij.

Jtem ij steintiolld.

þar skal vera kvenngilldur omagi.

¹⁾ Bp.; Geirstadi, hin; ²⁾ Vallnesinga 259, 350, 147, Bp.; ³⁾ b. v. Bp.; ⁴⁾ Hallfridarstada 259; Hallfridarstada 350; Hallfridarst. 147, Bp.

gafst kyr epter Pettar¹⁾ a Galltastodumm.

Oluckt portio xvjc er sira Pall a ad svara oc xviij aurar.
er nv hier j eitt c j stadarspell oc half jordinn a Gallta-
stodumm efrum oc cccc j bokumm.

Jtem gafst til c vorugilldt medann sira Gregorius hieilt.

CCLXII. Forsvollur.²⁾

Kristfiar Jordunni a Forsvelli fylgia vij ær oc kyr.

CCLXIII. Kietilsstader.²⁾

Kristfiar Jordunni a Kietilsstodumm fylger xij ær. iij kyr.
c j virdingarfie.

Þar æ ad vera iij marka omagi.

CCLXIV. Ad Eidumm.

Mariukirkia ad Eidumm a heimaland halft med gognumm
oc giædum oc Hols land halft med ollum gognumm oc giæd-
umm þeim³⁾ sem þar fylgia. fiordung j Ormstodumm.

vij kyr. xxx asaudar. iijj bross.

xij aura j wirdinngarfie.

x skiolna kieralld. stiga oc þielahögg.

iij messoklædi oc fustanshokul ad auk oc handlijn. sloppa
ij. annan nyann. annann fornann. alltarisklædi med pell oc
annad blamerkt. kantarakapu [med pell⁴⁾]. tiolld einfolld vmm-
hverfis sig med tvennumm biorumm. ketil. elldbera. skjirnarsa.
glodarkier. krossa iijj med lijkneskium. Mariæskriptt. Þorlaks
lijkneski. Nichulas lijkneski. kistil. budk. skjirn med silfur.
Tabulum yfer alltare. Hundradz psalltare oc xij aurar i
bokumm. kaleik oc glerglugg. kluckur vj. kiertistikur ij med
kopar. vj jarnstikur.

þangad liggia xvj bæer ad tiundumm oc lysitollumm. iijj
bænhvs. takast af einu xij aurar. mork audru. af tveimur vj
aurar af hveriu.

Halfkirkia oc takast af iij merkur.

þar skal vera prestur.

Karl Arnorsson lagdi til xiijc og v^e firir skogarspell oc
jord a Holi.

¹⁾ Pettur, Bp.; ²⁾ Vilchinsmald. 263; ³⁾ b. v. 259, 350, 147, Bp.;
⁴⁾ [b. v. Bp.

Þorvardur lagdi til Matthiaslikseski. kross oc vnder ij likseski. kápu með salun.

Jtem alltarisklædi með forðvikkum. oc glitadann dvk yfer alltari oc annann dvk¹⁾ yfer Nichulas skriptt.

portio fiell nidur oll su sem fallid hafdi meðann Karl. Þorvardur oc Pall hafa buid firir kirkiu vppgiaurd.

CCLXV. Hialltastader.

Mariukirkia a Hialltastodumm a heimaland allt.

Skogarteig j Hreinstada lands merki.

xiiij kugilldi bvfiar oc hid fimmtanda hross kugilldi.

Þangad liggur lambseidi af hveriumm bæ mille Hleidrargardz oc Niardvikkur.

Þangad liggur tiund af ollumm bæiumm þessumm með lysitollumm vtann Korekstodumm. þar tekst heima. Þangad liggia ij merkur. Bænhvs j þessumm takmorkumm oc tuær merkur a Korekstodumm. iiij. vj aua bænhvs.

Hun a iiij kluckur. c vadmala. messoklædi tvønn. sloppa ij. kantarakapur ij. krossa ij. Mariuskriptt. oc ij spiollid litil. c j bokumm. tiollid vmmhverfis sig. alltaraklædi ij. fonts vmmbungur. kirkiukola. elldbera. ij dvka. krokstikur v með jarn. kiertaklofi. merki ij. Sacrarium munnlaug. lijkakrak. sleggiu id est brannd.

þar skal vera prestur.

Jtem kugilldi. hross. Pieturs likseski eitt.

Portio Ecclesiæ vmm xvij ár halft niunda hundrad. fiell nidur halft setta hundrad fyrer kirkiu adgerd oc þa hluti sem sira Magnus lagde til.

Oluckt j portionem ecc.

CCLXVI. Korekstader.²⁾

Christfienu á Korekstodumm fylgia viij ær oc ij kyr kluckur ij. krossar ij. Þorlaks likseski. Thomas likseski. pax-blad. alltarisklædi. ij dvkar.

þar skal lvka af ij merkur presti.

fiogura hundrada Reki.

¹⁾ sl. Bp.; ²⁾ Vilchinsmald. 268.

CCLXVII. Niardvík.¹⁾

Maríukirkia j niarduik aa suo mikit j hæimalandi sem prestskyýlldh heyrir.

priu²⁾ kwgildæ.

tolf aura jnnan gatta.

holmr fylger hænni sa sæm liggr a borgarfyrði oc torfu skalæ³⁾ oc þar meðh skipwist.

fiordongr j hualræka a gripdæildh.

klukkur tuær. kalík. mæssoklædi æin oc onnor fornn vtan dukr oc corporalæ er æigi. tioldh duklaus. krossa tua. ældbæra. Marie skript. altarisklædi tuau. sacrarium munnlaugh. duk æinn. kertistiko æina oc boka stola.

Þar skal vera prestr.

Jtem gefnar tuær kyr.

Porcio ecclesie vm níttian aar. halft þridia hundrat meðan sira tæitr bio oc biornn son hans.

CCLXVIII. Desiarmyre.

Mariukirkia a Desiarmyri a heimaland allt med gognum oc giædumm og allann Hrafnadal⁴⁾ motz vid Hofstrandar land.

þridiung j vidreka vnder Oxafalli.

allann vidreka j Hellisvík fra dräng þeim er stendur giegnt Runoskåla oc inn til þess er næstur (er) vt (fra) Laxå.

Hualreka halfann i Hellisvík oc so huar sem kiemur inn til Drangs.

vidreka halfann i Maríubæse oc so hualreka.

Salltfioru j Geitavíj milli lækia.

v kyr. vj ær oc xx. oc iiij saudi veturgamla. kalfa ij oc bross.

messoklædi ein. krossa iiij. klukkur ij. Nockrar bækur. slopp oc kantarakåpu. kaleik. refil einn. þelahogg. elldbæra. merki ij.

Þangad liggur tiund af ollum þessum bæium milli

¹⁾ Þessi máldagi er hér prentaðr eptir AM. dipl. afskr. Nr. 2011, sem gert er eptir transskr. frá 8. Sept. 1421; ²⁾ með, Vilch.; ³⁾ Torfuskaale 260; Tofuskale 259, 350, 147, Bp.; ⁴⁾ vid b. v. 350, Bp.

Breidarvíjkur sydri oc Niardvíjkur oc Lambeldi af hveriumm bæ. þar med lysitoll.

fiskivist ad Ollduhamri.

Saudabeit vt a Sand.

xxx sauda beit i Hafnar land oc Hellisskiol.

Hun a halfann hualreka oc vidreka ut a Sandi.

Hun a tveggia manna agongu¹⁾ a hval j Kiolsvíjk.

Hun a hina ix hveriu²⁾ vætt i hualreka j Mariufiöru inn³⁾ fra Laxä.

Hun a skog j Setbergi.

Hun a allann vidreka oc halfann hvalreka vt fra Drang oc til Kambs.

þar skal vera heimilisprestur.

portio Ecclesiæ vmm xvj ár viije medann sira Einar hiełtt. og er luktt j wadmälum voruvirdum oc vidum v⁴⁾ enn nidur fiellv ecc fyrer atbot kirkiu.

CCLXIX. Hwsavíjk.

Kirkia j Hwsavíjk a heimaland halftt oc Dal land. Skalanes. Breidavíjk med gognumm oc giædum.

x kyr. Asaudur einni fatt j L. gridung tuævetrann. xij hross.

xij aura not.

vij kugilldi j kótlumm oc kierolldumm. v kugillde j tiöldumm oc klædnadi.

vje j bokumm oc messuklædumm. j kluckumm oc krossumm oc ollumm kirkiubunadi.

vij vætter matar.

þar skal vera prestur oc diakn. tekur prestur iiij merkur. enn ef ei er diakn til þa skal vera hunndradz omagi.

kirkiann a halft fiorda hunndrad vadmäla oc ij aura.

Hinn xvj hlut j Osreka oc attunng sudur frá Greipsgiä til Almenningarfiöru vnder vogsiollumm og alla Kallasteins fiöru. og kirkiann a i ollumm samreka firir helming hiona j Hwsavíjk oc helming firir Dallann. Allann reka j Sviñnavíjk.

CCLXX. Klífstader.⁴⁾

Mariukirkia a Klyfstodumm a alltt heimaland med gognumm oc giædum.

¹⁾ agong. Bp.; ²⁾ svo, hðrr.; ³⁾ sl. Bp.; ⁴⁾ sbr. Dipl. Isl. III, 186.

Skogarteig j Stackahljdar lannd firir ofann reidgötur til Hraunár oc geilar þeirrar sem geinngur firir framann Titlingshol. xiiij fota gróf i það sama lannd.

Skogarteig j Vlfstada lannd milli Melár oc lækjar þess er þar fellur næstur.

Skogarteig i Hleidrargardz merki.

Hun a vj kyr. veturgamallt naut oc kalf. x aurar j virðingarfe og þridiung j ollumm reka milli Hialmár oc Raunár.

kluckur iij. merki ij. Mariuskriptt. krossa ij. alltarisklædi ij. einn dvk. hokul. stolu. handlijn. serk. kantarakäpv. vj aura i bokumm. þelahogg. baksturjarn.

þangad liggur tiund med lysitollumm af ollum bæiumm j Lodmundarfirdi. er bænhs eitt oc takast af vj aurar.

þar skal vera prestur.

lambeldi af ollum bæiumm.

Jtem bokakista.

Herra Otthgeir biskup gaf vj ær.

CCLXXI. Dvergasteirn.

¶ Mariukirkia ad¹⁾ Dvergasteini a so micid j lanndi sem presti heyrer.

vj kyr. xviiij ær. Hunndradz bross. veturgamlann saud.

Hialmarströnd alla milli Hialmár oc Griymkelzgils.

Reka milli Hamarsness oc Gullsteins.

Reka milli Þorisvægs oc sudur ad Stali. Þridiung i ollumm vidreka.

Vidreka fyrer Kolstada lanndi til Selár oc halfann matreka. v aura af Brimnesi.²⁾ skal halftt hafa það prestur enn halft bondi.

Kirkian a oc vervist a Sleitunausti med ollumm afluttningi.

Skogarteig milli Vijkurskåla oc Brimnes²⁾ marks.

þangad liggia vnder x bær ad allri skylldu. eru þar i iij bænhs. takast vj aurar af ij. enn x aurar af einu.

þar skal vera prestur.

kluckur iij. elldbera. messoklædi. ad auk hokull. slopp.

¹⁾ ä, Bp.; ²⁾ Brunnesi 259, 260, 147 (Brimnes á síðari staðnum); Brimnesi, Brimnes 350.

lijakrák. refil¹⁾stubbir ij. kross einn. merki ij. halfmork i bokumm. krokstiku eina með jarn.

Jtem vj ær.

portio Ecclesiæ wmm xj ár næstu iiijc oc mork.

Jtem forn tijund olukt v^c oc xij aurar er Jon Magnússon seigist ecke hafa tekid.

CCLXXII. Seyðarfjörður.²⁾

Hinn heilagi Olafur kongur j Seyðarfirdi³⁾ a ij hluti j Þorarinstodumm.

þar fylger kyr oc ij ær.

alltarisklædi. ij kluckur.

CCLXXIII. Mjöfjörður.

Mariukirkia j Mjöfirdi a fjöndung i heimalanndi með ollum gognumm oc giædumm.

fjöndung j wíðreka þeim sem Mjöfjörður a j Krosslannd.

v kyr. iiij ær oc xx.

v. gielldneyta afriett j Dala lannd.

Þar skal vera prestur oc á ad taka iiij merkur.

Þangad liggia vnder xj bæer ad tiundumm oc lysitollumm.

Hun a ij krossa. Marieskriptt. þollaks líkneski. kaleik. messoklædi. kantarakäpv. slopp. glodarkier. elldbera. Sacrarium munnlaug. alltaraklædi ij. dvka iiij. kluckur iiij. ij merkur i bokumm. líjakrák. baksturjárn. font með vmbuningi.

Jtem ein kyr.

Magnus Teitsson lagde til kirkiunnar alltaraklædi. messuserk. hamettv oc alltarisdvk. var þetta virdt fyrir iiij merkur.

portio Ecclesiæ vmm iiij ár xij aurar. lauk Ari Oddsson halft annad hundrad j Riukendis jordu.

CCLXXIV. Skorrastader.

Kirkia a Skorrastodumm a heimaland allt með gognum oc giædum. Buland oc Grænanes oc Seliadal.⁴⁾

Rekstur i Fannardal fyrir framann Liosä og víðarteig fyrir norðann.

¹⁾ refill, Bp.; ²⁾ 259, 350, 147, Bp.; Reyðarfjörður(!) 260; ³⁾ 259, 350, 147; Reyðarfirdi 260, 263, Bp.(!); ⁴⁾ Selialand 260.

Vidarteig j Miofafirdi j Myrarskog.

fiordung j ollumm Sandvijkur rekumm firir nordann huad sem a rekur. enn þui minna firir sunnan ad þar eiga adrer settunginn adur af ad taka. Þann reka gaf Biorn Sigvatsson sier til salumessu.

Hualreka allann a Monesi milli Valagils oc Svartabiarga. þann reka lagdi til Eyolfur Helgason vid margra manna vittni.

allt lingrif oc vidinn fyrer sunnann a vmm Hals oc Eyrar til Raudaskridu. enn það gaf Hilddibrandur prestur stadnumm.

fiskveide¹⁾ i Helluhyl til mots vid Kirklækinga. Hana selldi Sorli af Skuggahlid og a stadurinn tuo hluti firir þat land oc gaf Hilddibrandur stadnumm.

Hun a halft viij kugilldi. halft annad c j busbuhlutummm. c j bokumm. kaleik. messoklædi. alltarisklædi iij. glodarkier. elldbere. kiertistiku. slopp. kantarakapu. Mariuskriptter ij-smelltann kross oc annann fornann. Lavrentius skript. tvenn Corporalia. merki. Sacrarium munnlaug.

þangad liggia vnder xv bæer ad allri skylldu. eru þar af iij bænhvs oc takast vj aurar af hveriu. fimmta liggur nidri oc takast þar af vj aurar oc lvka firir fædi.²⁾

kirkia ein oc takast þar af ij merkur.

prestur tekur heima iij merkur.

Jtem gefist til agilldi minna enn halft annad kugilldi. hestur.

portio Ecclesiæ epter sira Tiorfa³⁾ xv^c medann hann hiellt.

Jtem a sira Gudnie⁴⁾ olukt i portionem c. oc ij merkur vmm ij ar medann hann hiellt. enn Þordur Rachelarson a j portionem xvij aura vm eitt ar ad luka.

CCLXXV. Ad Holmumm.

Þariukirkia ad Holmumm a fiordung j heimalanndi.

fiordung j Krossanessreka huad sem a ber.

Hun a nv oc halfann vidreka j Dala rekumm millumm Dalaar oc Grænanesvoga. og ij hluti i samrekanum er liggur milli Vattarnes(s) oc Kolmvla. huad sem a ber.

¹⁾ fiskiveide Bp.; ²⁾ fæda 350, 147, Bp.; ³⁾ Torfa 260; ⁴⁾ 259, 350; Gudnie(?) 260, 147, Bp.

iiij ær oc xx. iiij kyr. veturgamallt naut. kugilldenn bát.

xiiij aura j notumm. halfmørk vöru. v^e j metfe.

Jtem hundradz hestur oc kyr oc kugilldiz hross. er gafst med lijkum.

messuklæde ein. hokull oc hofudlin til annara.

Gudspiallabækur ij. Graduale. songbækur ij. lesbækur vj.

kluckur iiij. alltarisklædi ij. dvk einn. kantarakäpu. tiöld ij felitil.¹⁾ skrijn. kross bvinn. oc annar steinndur. Mariæskriptter ij. kaleik. elldbera. i. baksturjarn. munnlaugar ij. kiertistiku.

þar skal vera heimilisprestur.

þangad liggia Tiunder fra Eyri oc til Gerpis.

Jtem gefist til ij kyr.

portio Ecclesiæ vmm xvj ár xije medan sira Oddur bio.

Jtem tok hann i forna portionem þa hann kom til v^e

Jtem var kirkjann nidurtekið. viderner firir [halft annad hundrad.²⁾] fiell nidur xije firir kirkju vppgerd af portione.³⁾

CCLXXVI. Somastader.⁴⁾

Christfiarjordunne æ Somastodumm fylgia iiij kyr oc xx ær. oc j ofriðu.

lvka presti vj aura. enn ij merkur j annare grein þeim sem keyptt hefur.

alltarisklædi ij. kross. Peturs lijkneski. klucka ein.

CCLXXVII. Koltreyjustader.

Kirkia hinns heilaga Sixti æ Koltreyjustodumm æ heimaland allt med gognumm oc giædumm oc Andey.

xxx asaudar. v kyr. hross eitt. xiiij sauder veturgamler.

keralld oc fat oc bord.

iiij kluckur oc eina biollu. kaleika ij. hvlskier. messoklædi tvenn ad ollu. sloppa ij. kantarakapur ij. glodarkier oc elldbera. kross steindann. Mariuskriptt. paxspialld oc trieskrijn med belgumm domumm. munnlaugar ij. alltaraklædi ij oc dvka ij.

Hun æ skogarteig i Klapteyrarland mille Holmalækjar oc fiskeyrar.

¹⁾ fetlitid, Bp.; ²⁾ ije. 260; ³⁾ Hér eptir kemr i Vilchinsbók visitatia Sveins biskups 1468; ⁴⁾ Vilchinsmald. 263.

xx hesta hogg j¹⁾ Gestada skog hver missere.

Skog i Eyrarland mille Melrackaar hinnar ystu til þeirrar er j midiu fellur.

ij merki. glerglugg einn oc cc j bokumm oc x aura.

Þar skal vera prestar ij.

Þangad liggur under af xv bæiumm tiund med lysitollumm. eru hier af vij bænhus oc greitt firir hid viij. vj aurar af hvoriu. vtann af einu x aurar.

Jtem lagdi sira Jon til vije. iiije ofrijd oc ij frijd firir spell.

Jtem gefist til xvje jord er heiter Vodlar. oc þar med xij ær²⁾ oc ij kyr. Og onnur half jord er heiter Gestader.

Jtem ij sauder weturgamler.

Jtem lagdi herra Wilchin til messuklædi forn.

portio oreiknud oc stenndur cccc. vunder Klengi prest(i).

Ny portio ccc å iiij årumm.

CCLXXVIII. Stod.

Öariukirkia j Stod a heimaland allt med gognum oc giædumm.

ij kyr. vj ær. iiij lambgymbrar. ij sauder³⁾ veturgamler. hundradz hross.

halft annad hundrad vadmåla.

smelltann⁴⁾ kross. skrijn. messoklædi tuenn. kaleik. slopp oc alsitna kápu. kluckur ij. fiorda brotiñ. ein bialla. sacrarium munnlaug. glodarkier. kiertistikur ij. bior. Mariæskriptt. ij merkur j bokumm.

Þadann er songur til tveggia bænhusa. takast xij aurar af audru.

Þangad liggur tiund med lysitollumm af ij bæiumm.

þar skal vera prestur oc diakn eda [xx aura⁵⁾ omagi.

Sira Griymur lagdi halft fimta hundrad firir spell.

portio Ecclesiæ vm ij år medan sira Hrafn hieilt vij aurar.

Jtem tok sira Hrafn af sira Halli halfmörk oc iiij alnar.

¹⁾ og 350(!); ²⁾ sl. Bp.(!); ³⁾ äsauder, Bp.; ⁴⁾ smelltu, 259; smelltur 350, Bp.; ⁵⁾ [Bp.; aura xx, 259, 260, 350; xij aura 147.

CCLXXIX. Heydaler.

Stephanuskirkia j Heydolumm a lond oll mille Tinnvdalsár¹⁾ oc Ormsár oc Breiddalseyar allar bædi²⁾ hinar ytri oc hinar jnnre.

Selför i neydradal.

Skog hia Skriduvatni er leingi hefur fylgt oc annann teig er liggur firir ofann fiardarskog hid næsta.

land ad Hole med ollumm gögnumm oc giædumm. Brecku halfa. Stræte³⁾. Vastrastadi oc allann reka firir Sambeit.

Pangad liggia tiunder med lysitollumm af ollum bæiumm i Breiddal.

x^e j metfie. iij ær oc xx. iiij kyr. ij kugilldi j gielldfie. vxe fiogra vetra. iij hross.

Bænhvufie fra Streite xij ær oc ein kyr.

Jtem bænhvufie fra Anastodumm ix ær oc kyr.

tiallda leppar vmm kirkiu. oc j bokumm. kantarakapur iij oc einn sloppur. alltaraklædi iij. kaleika ij. elldbera ij. glodarkier. krossa ij smellta. skiold. Stephanus skriptt. merki. ij dykar med ollumm alltarisklædumm. Bokakista. vij kluckur. iij biollur er fylgia Bænhvsumm (ā) Streite oc Anastodumm.

Sacrarium mvnnlaug. baksturjarn. kiertistikur ij. lektarar ij.

Þar skulu vera prestar ij og diakn. v manna messuklædi ad ollu.

Þetta lagdi sira Asgrijmur til kirkiunnar.

In primis x bækur er virdar voru firir xije. Stephanus-skriptt. kross oc ā lijkneski. glodarkier. fonts vmmbungur. glerlamp. messuklædi iij. sloppa ij. Dalmatiku. alltaraklædi. pall bord. lijkakrak.

Þetta gafst med likumm. vj ær oc hundradz hestur.

Jtem kugilldi.

vr Snæhvammi c.

Jtem c.

Þar skal vera þriggia marka omagi er fylgt hefer Streite.

Jtem vj ær oc c hross.

forn tiund er sira Biarni tok xije. enn ny tiund er fallid hafdi sijdann Biarni kom cccc. enn cccc fiellu nidur firir kirkiu adbot þau sem hann tok i stadarspiðll.

¹⁾ Tinnudalsár (t) 259; ²⁾ b. v. 350, 147, Bp.; ³⁾ Svo hðrr.

CCLXXX. Berunes.

Mariukirkia a Berunesi sagde Halle Marsson epter sögu Þosteins Runolfssonar að ætti Skaga frammi að læk þeim. er ofann fellur j Reynibug j kyl þann. er fellur vt j ána. og þar næst stendur varda hia kynnum fyrir sunnann gótuna. fyrir sunnann Sauthvsmýre rædur Hraun það er geingur sudur j ana og miog so nordur að Skogarmannslæk. Skogarmannslækur rædur fyrir nordann þar sem (hann) fellur ofann vmm Nautahalla.

Kirkia¹⁾ a xiiij ær oc xx. iiij kyr. hross tuævett. naut veturgamallt. c j ofriðu.

tvenn messuklæði oc vanttar eitt hofudlijn. iiij alltarisklæði oc með ij dvkar. kantarakapu oc slopp. Kiertistika. kluckur iiij. Sacrarium munnlaug. skrijn. kross. biöllu eina. merki ij.

þangad liggia tiunder oc lysitollar af v bæiumm.

þaðann skal syngiazt xx messur hvertt vetur oc sumar til Kross helga daga oc ix messur rúmhelga daga j²⁾ ix lestra höldum bæði vetur oc sumar. lykst af ij merkur.

Jtem half mork vax. font með vmbuningi.³⁾

Jtem c. hross oc v^e j virðingarfie.

Jtem c. voru gillt er sira Oddur gaf.

Portio Ecclesiæ árliga v aurar vmm v ár næstu.

CCLXXXI. Vnder Halse.

Andres kirkia vnder Halse a heimaland allt með gognumm og giædumm.

Hun a Helliseyar oc Hamars lannd allt. Skialldaskier.

lxx asaudar oc ij ær. iiij kyr. saud veturgamlann.

krossa ij. Mariæskriptter ij. merki eitt. kiertistiku eina með järnn. alltarisklæði ij oc þar með dvk. elldbera. glodarkier. messuklæði tvenn oc að auk hokul. vantar stolu. handlijn oc linda. kaleik oc fonts vmmbungingur. Andres líkjneski.

þangad liggur vnder Bænhvs a Bulandsnesi oc Hamar að allri skyldu. takast vj aurar af bænhvsumm. enn prestur tekur iiij merkur. mork vax oc a firir adra. cc vöru oc halfmörk.

¹⁾ Kirkian 350, Bp.; ²⁾ og 350, 147, Bp.; ³⁾ Bp.; buningi, hin.

þar er omagavist oc vj aura toll a ad lvka j audru lagi fatækum monnum.

Jtem ij kugilldis hross.

Jtem tok¹⁾ sira Oddur af sira Tindi i stadarspioll ij kugilldi og ijc ofrið.

Jtem j forna portionem cc oc xv aurar.

Portio vmm tuo ár medann sira Oddur hieilt vj aurar og ij álnar.

CCLXXXII. Þvottá.

Pieturskirkia ad Þvottá a ij messuklædi alltarisklædi iij. tiold vond vtar ad bior. merki. glodarkier. elldbera lok. budkar ij. paxspialld. munnlaug. kluckur iij. biollur ij. kantarakapu. slopp. fontz vmmbungur. skjirnarsá.

Þessar jtolor fylgia.

Skogarteigur j Flokahvammi vt fra Diupagröf oc til skridu þeirrar er gagnvart er Sigmundargili.

Sumarvid j Widartvngv.

Stodhrossa beit i Selardal.

tueggia manada beit j Starmyrarteiga ollumm fienadi.

Selför til Granastada.

skogar teigur fra Mosvalarskridu oc framm til Jokulsgils.²⁾ nema það sem Starmyringar eiga j.

xv gellðneyta³⁾ höfn j Gloppudal og halda vpp nautgardi.

Kirkia a Brimsnes allt oc halfa veide alla vid Hofsmenn firir sunnan Ala innann fiardar.

Halfs manadar beit a Bulandsnes þui fie sem vera skal j eyumm ef þarf. og skipsätur i skalanausti.

lamba afmæding j Mölvijkurhofda.

fiordung reka j Starmyrar fiðrumm ad ollu.

Stadur a Halfar oseyar⁴⁾ oc Skarbakamb. Vigur oc Jls sker.

fiordung vidreka fra klett þeim er nordur er frá Selärose hinum forna oc til vördu þeirrar er stenndur i Þvottárnesi. enn allann matreka j þessu takmarki. enn allann reka sudur þaðann til Hlaupsgeira.

xiiij aurar j ofriðu oc iij kugilldi.

¹⁾ sl. 259, 260, 147; ²⁾ Jokulsgils, Bp.; ³⁾ Bp.; hin ýmsleaga brjáluð; 260: gellðinganeyta(!); 259: gellðinga, en ritar neyta yfir-
-inga; ⁴⁾ Bp.; Halsaros eyar, hin.

þessi er skyld a Þvottarstad. fæda prest oc diakn oc reida presti iiij merkur. reida xvij aura annars hundradz j¹⁾ matskap ættmonnum Eyolfs Skeggiasonar eda fæda omaga epter þui sem monnum þiker mätulegt. giefu ij málsvædo a xij manudumm. annann Pietursmesso a veturinn. enn annann Mariumesso fyrir.

portio forn er sira Gudmundur tok ccc. oc xij alner.

Jtem ny portio vmm xj ár næstv cc. oc x aurar.

CCLXXXIII. Ad Hofe.

Mariukirkia ad Hofi j Álftafirde a heimalannd allt [og Hellisland allt²⁾] med gognumm oc giædumm.

v kyr. halfann setta tug asaudar oc einn kalf. hross ij. cc j kosti.

iiij^e vadmåla.

xvii alnar j metfie.

kerold vond. Jarufestur. lijkakrākur. Nafar stor. pallbord iiij vond.³⁾ kolur ij fánytar.

Kirkiann⁴⁾ a allann reka vtann fiardar milli Markskers oc Melrackaness.

fiordung j ollumm reka vid Starmyringa.

Selveide alla halfa innann fiardar vid Þvottå. vtann þa er Geithellumm heyrer.

Hofskirkia a pridiung j vtseladrápumm. annann þvottå. pridia Starmyringar. ef þeir drepa. enn fimttung ef adrer drepa.

Hun a kaleik. biortiöld vm songhvs. kluckur ij oc ij biollur. alltarisklædi þriu oc ij dvkar. ij kápur oc ij sloppar. smelltann kross oc steindur kross. messoklædi ij. merki ij. Mariuskriptt. baksturjarn. messvklæda kista. sacrarium munnlaug. elldbera oc glodarkier. kiértistika ein oc lektari. fonts vm-buningur.

Þar skal vera prestur oc diakn.

kirkia a Pieturs lijkneski oc brijk yfer alltari.

kirkia a Kolaskogsmyre.

Jtem eitt c. hross.

portio Ecclesiæ cccc oc ix aurar medann sira Jon Þor-grijmsson oc sira Oddur Þorsteinsson hielldu.

¹⁾ 350, 147, Bp.; oc 259, 260; ²⁾ [sl. 260; ³⁾ bond 259(9);
⁴⁾ Kirkia, Bp.

CCLXXXIV. Biarnanes.

Öariukirkia i Biarnanesi a heimalannd hálftt.

xij kyr. xL asaudar oc vje j ofrijdu goze.

fiogra manna messoklædi oc einn hokul lausann. kantara-
kapu med baldekinn oc ij lektara. slopp einn. kross gull(l)agdann
med stalle oc iij adra. Þorlaksskriptt oc tiolld vmmhverfis
kirkiu. amaleradann ampla oc alltarisstein bvin. kaleik einn.
kluckur iij. Sacrarium munnaug oc vatzkietill. lysikolu. eld-
bera og glodarkier. alltaraklædi iij oc Tabulum yfer alltari.

Sequentiubok. Dominicubok a veturinn og a sumarid.
lesbok De Sanctis fra Jonsmessu baptistæ oc til Jola.

messobok. Hatjdisdaga Gradall.

Kiertistikur iij. glodarkier. nytt annad.

þar skulu vera ij prestar og diakn.

Biarnanesi¹⁾ fylger Hrijsey half. Rafnseyar.

widreka allann oc hualreka a Hornseyri.

Skogarteiga iij j Laxárdal. j Arennhofda. Galltartunngv.
vidartunngv oc Wallar.

Þangad liggia ij kirkiur oc bænhvs eitt. skyld j Skogey
oc v bæer adrer ad tiundumm oc lysitollumm. vtann²⁾ af
halfkirkiunne tekst heima oll tiunnd oc halfer lysitollar.

iij merkur tekur kirkiupresturinn.

Jtem v^o er gefist hefur til oc eitt Graduale.

Portio Ecclesiæ c. æ hveriu ære so langann tijma sem
Teitur³⁾ hefur (buid).

CCLXXXV. Einiholtt.

Öariukirkia j Einiholtti a heimaland med gðgnum oc
giædumm og Lambablikstada lannd oc bolstad.

i afriett æ flám xl sauda höfn.

Skogarteigu j Loni. Nesskog og Þoruskog og fiogra nauta
rekstur j Dal.

Skipssät i Skinney.

Huale alla halfa þa er koma a reka j westri Flatey
tuituga oc leingri. pridiung j omagavist. c j jordu j Kiellduholtti.

¹⁾ Bp.; hin: Biarnarnesi; ²⁾ ut, 259; ³⁾ þetta er líklega Teitr ríki
Gunnlaugsson, og er því niðrlag máldagans (frá: Jtem v^o) frá miðbiki
15. aldar.

ix kugilldi i asaud. viij kyr. ij kvgilldi j weturgomlumm
saudumm. ij kugillde j nautumm gielldumm. v hross. viije j
metfie.

Jtem v^e i stadarspell.

v manna messoklædi oc hokul ad auk.

v alltarisklædi. brijkarklædi. alltarisdvkar ij. kantarakāpa
ein. sloppur einn. tiolld vmmhverfis kor. texti. lesbok oc sma-
bækur ij. bvinn kross. skrijn buid. kaleika ij. glodarkier. elld-
bera. kiertistikur ij. trekrossar ij. stolar ij. lekttare baksturjarn.
alltarissteinn laus. munnlaug. kista loklaus. Gudspiallabok per
anni circulum. kluckur v. Mariæskriptt. glerglugg.

Annad hvertt haust skal greida af Widbordi gielldinn
tvævetrann j Einiholt. enn annadhvert halfa mork vöru.

þar skulu vera prestar ij oc greida audrumm iiij merkur.

Saltfiöru j Kerlingarey oc j Vnazgiafaholmi.¹⁾

nioti so skogarteigs j Vidbordzlandi sem hun eige jord
unnder.

Jtem v^e j ofrijdu og hid setta hunndrad i bokumm.

Jtem ad auk jnnstædu v^e j stadarspell.

Jtem vjc j stadarspell.

Jtem ny portio er sira Amundi tok þa er (hann) kom til
stadarins viije.

Jtem portio vmm iiij är næstu fyrerfarandi ecc oc mörk.

CCXXXVI. Borgarhofn.²⁾

Kirkia j Borgarhöfn a so micid j landi sem prestskylld
heyrer.

kirkiann æ ij kyr. xxx asandar.

kluckur ij. biollur ij. kross. tiolld. alltaraklædi ij. kolu.
sacrarium munnlaugh. kross annann.³⁾

þar tekst heima tiunnd oc halfer lysitollar.

þar skal syngia páskadaginn fyrri oc annan hvern dag
helgann oc xij messur ad auk firir Bænhvs þad⁴⁾ sem verid
hefur j Hegsgardi. tekur prestur oc⁵⁾ vj aura.

¹⁾ Vnazgiafaholmi Bp.; Vunziafaholmi 350; Vnasgiafaholmi 259,
260, 147; Vitasgiafaholmi, Gíslamáldagi; ²⁾ Vilchinsmaldage 263;
³⁾ Gamle maldaginn heldur krossa tuo, 263 á spassfu með hendi
Odds biskups; ⁴⁾ 263, Bp.; þess, hin; ⁵⁾ sl. Bp.

þar skal oc lvka presti c.

þar skal vera biskupsgisting.

CCLXXXVII. Reyneveller.¹⁾

Kirkiann a Reyneveldi a ij altaraklædi oc dvk sæmiligann.

kross. Mariæskriptt. merki. slopp godann. tiolld.

vj ær oc kv.

þar skal lvka presti c. og syngia annann hvernn dag helgann.

biollur ij. kistv. skiolld. sacrarium munnlaugh.

CCLXXXVIII. Kalfafell.

Nichulaskirkia ad Kalfafelli j Fljotshverfi a heimalannd

allt. Kelldubacka. Eiríksfell²⁾ halft.³⁾

fiordung tvitugra triá j Hraunfióru oc leinngri oc skal fetum mæla. Og fiordung tvitugra hvala oc leinngri oc skal þa alnumm mæla. og forsióru halfa.

fiskveidi alla j Diupá þa er Diupárbacka hefur fylgtt.

afriett i Skorumm ad helminge vid Svijnfellinga.

Kolskog j vestrum Skorumm so sem til hvs þarf.

fra Lundi skal greidast mork voru til Kalfafells huerтт ár

ellegar kvikfie jafngott.

i hvals lannd Sældings land j veitu hver misseri. skal sa

sem a Kalfafelle byr taka vótn vpp ad sijnum hlut.

Sa sem byr ad fossi skal lvka hvertт ár til Kalfafells ij merkur vóru.

kirkiann á lx asaudar. eru þar j iij gelldær. vj gielldinga

gamla. viij tvævetra. iij hruta tvævetra. xx weturgamla saudi.

vj kyr. iij hross firir oc oc vij aura. ij kugilldis hross.

xj⁴⁾ c j metfie. er j vird fitin er liggur vestur firir Breidabólstað.

vj manna messoklædi oc serk ad auk oc ij hokla lausa.

altarisklædi v. kapur iij. sloppar ij. tiolld vmmhverfis kirkiu

tuifolld. glerglugga iij. kluckur iij. Tabulum oc skrijn. texti

oc altarissteinn binn. kaleik gylltann oc annann ogylltann.

hvskier med silfur. krossa ij. Mariuskriptt og Nichulasskriptt.

¹⁾ Vilchinsmaldage 263; ²⁾ Eiríksfells, hðrr.; ³⁾ half, hðrr.; ⁴⁾ ix, 259.

Þorlaksskriptt. kiertistikur oc baksturjarn. halfa fiordu mork vax oc reykelsis. xij manada bækur. glodarkier ij. elldbera. biarnfell. kistur ij.

þängad liggur kirkia ad Lunndi oc sungid annann hvern dag helgann. iij bæn¹⁾ hvs. tekst halfmork af einu. enn vj aurar af tveimur. Halfmork af Dal firir bænhvsskyld.

þänngad liggur tiunnd af vj bæiumm.

þar skulu vera ij prestar oc diakn.

lvka fatækummonnum xij aura æ Langaföstv.

Halla Kolbeinsdotter gaf v hrossa eing i Hvols land oc sla austann af jafnliga medann nockud eing er epter.

Jtem tok sira Jon Þorleifsson i stadarspell ecc. oc iij merkur i forna portionem.

Portio Ecclesiæ vmm ij år medann sira Jon hellt xvij aurar.

CCLXXXIX. Kielldugnvpr.²⁾

Kristbuid ad Kielldugnvpi a vj kyr. xl asaudar. Hvt veturgamlann.

vj aurar vöru.

mæler korns eda halfvætt matar.

bænhused a ad auk vj ær.

þar skal vera kuenngilldur omagi.

Þar skal gefa malsverd Joladag. paskadag. Hvit Drottinsdag oc nyt fiar þess. allt skal gefa ad morginmali³⁾ Petursmesso oc lamb vr steck og giefa vmm haustid ef apttur kiemur.

Þar skal ala þvrfamenn og þa er fara skyldra⁴⁾ erinda.

Selsetur j Seltungur. enn halfann manud j Horksdals land.

CCXC. Breidabolstadur.²⁾

Kristbuid a Breidabolstad a lx asaudar. vj kyr. ij marka hestar.⁵⁾ iij merkur i bvsögnumm oc virda til vadmåla.

þar skulu vera tveir kuenngillder omagar.

þadann skal lvka xij aura vadmala j Kirkiubæ oc presti vj aura.

þar skal gefa nyt fiar þess alls sem fylger a Mariumessudag⁶⁾

¹⁾ sl. 260; ²⁾ Vilchinsmaldagi 263; ³⁾ 259, 260, 350, Bp., 563; morgunmáli 147; ⁴⁾ 263, Bp.; skylda, hin; ⁵⁾ Svo hðrr.; ⁶⁾ 263, Bp.; mariudag, hin.

ad morginmali. þar skal gefa karlmannsverð Joladag hinn viij. og hinn xij. Skjirðag. paskadag. Vppstigningardag oc Hvijsa-sunnudag.

Breidabolstad fylger Geirlandsheidur med merkiumm. tiutiger oc ccc flöru medal þyckuabænga¹⁾ flöru oc Horksdæla. Skogarteigar v j Swlufelli. enn iij j Fliotsdalnumm vestra. þadann er afriettur j Lambatungur oc a millum A. fiskveidur j Hörksá vpp til Merkigardz oc vt j osi fyrer Breidabolstad.

CCXCI. Hraunsmvle.²⁾

Marivkirkia ad Hraunsmvla a iij ær oc xx. alltaraklædi. fornan dvk. kross. kluckur ij. paxspialld. sacrarium munnlaug og x^e j lande. ccc flöru.

CCXCII. Holtt.²⁾

Nichulas kirkia j Holtti a ij kyr. iij ær oc xx. ij kluckur. tiolld vmmhverfis kirkju. alltaraklædi ij med dvkumm. kierti-stikur ij. glodarkier. sacrarium munnlaug. rodukross. Þorlaks lijkneski. handklædi ij. paxspialld. Kirkiann a x^e j landi.

þar skal syngia annann hvern dag helgann oc lvka ij merkur presti.

portio Ecclesie vm so langann tijma sem Magnus hefur buid iijc oc vj aurar.

CCXCIII. úsar.²⁾

Bænhvæd j ytrum Ásumm a ij kyr.

CCXCIV. Rijfunes.²⁾

Bænhusid j Rijfunesi æ xij ær.

CCXCV. Hlijd.²⁾

Bænhvæd j Hlijd æ vj ær.

CCXCVI. A Flugv.²⁾

Bænhusid a Flugu a kv og eina A.

¹⁾ 263, 260; þykkvabæinga, hin; ²⁾ Vilchinsmaldagi 263.

CCXCVII. Maldagi Kirkjubæjarklausturs.¹⁾

Suo mikinn skrvda á kirkian j kirkivbæ. iiij oc xx hoklar. xiiij kapur. v dalmatikur. sloppar iiij. Alltarissklædi til haalltariss ix. til vtalltara v. oc til hvers ferner dvkar til haalltaris með fordvkum. x glitader dvkar. viij manna messvklædi. oc ij messvserker lavser viijder. vj corporalia. baglar ij. Textar iiij. Tabvle. oc ij brikkur. iiij glodarker oc xx glergluggar. ij. lektarar. kirkia tuitioldvt sæmiligvm tioldvm oc þrir biorar. jtem fostvtialld. þaskakerti. jarnstikur ij. skrijn með helgvm domvm. krossar vj. marivskrift. katrinarskrift. þorlaksskrift. Ceciliivskrift. Agnesarskrift. matheusskrift. clemenssskrift. ix sma kertistikur. fylbeins²⁾ budkur er fyrer huslker er haft.

Sacrarivm mynnaug. skjinnar ketill. tuenn baksturjarn. ij. merki. Textakoddi. ij. paxspiold.

songbækur tuennar j huorn³⁾ kor per anni circulum. [jtem iiij gradvalia. Liber Evangeliorum oc Epistolarum. hin þridia ferivbok. ferner sequenciubækur. jtem tuennar songbækur fornar. capitularij tuenner. lesbækur per anni circulum.⁴⁾ jtem ordobok. processionale. ymnabækur xiiij oc xx latinv bækur og norrænv.

Suo margar jarder a klaustrid j kirkivbæ.

J dal leiga xx avra vett smiors.

J dal odrvm leiga vett smiors oc xx avra vorv.

A Avxlandi⁵⁾ iiij merkur vorv og x fiordvngar smiors. viij navta fodur.

J Auredal⁶⁾ leiga ccc.

A breidabolstad leiga vj avrar oc c vorv.

A Backa leiga ij vetter smiors oc cc vorv með kalfi [a Auxlandi.⁷⁾

J Mortvngv ij vetter smiors oc avrar xiiij.

A geirlandi ij vetter smiors og cc.

¹⁾ Maldagi þessi er hér prentaðr eptir AM. 263. Fol. bls. 86, sem skrifuð er 1598, eptir Vilchinsbók á meðan frumritið enn var til, og hér kallað »Vilchins maldage«. Vilchinsbækr hafa að fyrirsögn: Kirkjubær; ²⁾ fylsbeins 259, 260, 147, Bp.; ³⁾ hvern 259, 260, 350;

⁴⁾ [allar Vilchinsbækr hlaupa yfir; ⁵⁾ = Haurkslandi = Hörgslandi;

⁶⁾ = Haurksdal = Hörgsdal; ⁷⁾ [b. v. Vilchinsbb.

- j mork ij vetter smiors oc c.
 J ytrabæ ij vetter smiors oc c.
 A Heidi vett smiors og xiiij avrar vorv.
 A njabæ vett smiors oc x avrar.
 J Tvngv ij vetter smiors og c.
 A Karsstodvm vett smiors. og fodra ij kyr oc x avrar.
 A erfstodvm¹⁾ half vett smiors oc fodra ij kyr oc x avra.
 J Selbvdm vett smiors oc fodra ij kyr. oc c.
 A efri steinsmýri xx skiolur savlltv oc xx hesta lenur.
 Ad fiotum xx skiolur savlltv oc xx hesta leenur. fæda iiij
 navt gelld.
 A nedri steinsmyre xx skiolur savlltv oc xx hesta leenur.
 fæda viij navt a annann vetur.
 A Seli vett smiors oc fæda kv oc vj avrar.
 a sljivm vett smiors oc v avra vorv.
 j holtti vett smiors. fodra iiij navt gelld oc halfmork.
 vnder hrvnj vett smiors oc xiiij avra.
 Ad felli cccc skreidar oc ij malkerolld lysiss.
 Ad breckvm vij^e skreidar oc x avrar vorv. oc fara med
 skip stadarins. oc kosta þat ad ollv.
 þessar jtolor a stadurinn.
 fra þverá sklv lukazt ix avrar vorv huort vor.
 fra kelledvgnvpi halfmork vorv.
 Af Horkslandi mork vorv.
 Af Breidabolstad mork vorv. huort vor.
 Af dalbæ²⁾ half mork vorv. oc tueggia vetrunga fodur.
 Af vppsolv half mork vorv.
 Af þyckvabæ halfur fiordi eyri(r).
 Af Selbvdm v avra.
 Af Asgarde c vorv. oc vj avra.
 J Hatunvm skal fodra iiij kyr oc vetrung. og greida vett
 miols.
 J efri vijlk ij kyr.
 J Asgarde skal fodra³⁾ [vetrung⁴⁾]

¹⁾ = Refstaðir í Johnsens Jarðatab.; ²⁾ Dalki(1) 260, 259, 350, 147, Bp.; ³⁾ sl. 263; ⁴⁾ [Niðrlag máldagans vantar bæði í 263 og Vilchinsbókar afskriptirnar, og hefir því verið glatað úr frumriti Vilchinsbókar 1598.

CCXCVIII. Kirkjubær.

[— Kirkjubæjarmáldagi í Vestmanneyjum frá c. 1269, prentað í Dipl. Isl. II Nr. 23 bls. 66].

CCXCIX. Skrá um rekaskipti á Rosmhvalanesi.

[frá c. 1270, prentuð í Dipl. Isl. II Nr. 25 bls. 76—78].

CCC. Rekaskrá Skálholtsstaðar.

[frá c. 1270, prentuð í Dipl. Isl. II Nr. 24 bls. 67—72].

CCCI. Eydala máldagi.

[frá c. 1562¹), og verður látinn fylgja máldögum frá tímum Gísla biskups Jónssonar].

*301.

29. Márts 1398.

á Möðruvöllum.

ÚRSKURÐR Steinmóðar officialis þorsteinssonar um mál Erlends Bergþórssonar, er setið hafði heimildarlaust á Hnúki í Skíðadal. jörð klaustrsins á Möðruvöllum, og þar með haldið ófrjálsum kúgildum klaustrsins.

JSig. 343. 8vo bl. 77—78 skr. c. 1650 (Dómabók frá Upsum). Bréf þetta er prentað áður í III. bindi Fornbréfasafnsins sem Nr. 522 eptir fúinni og gallaðri afskrift, en af því að þessi afskrift, sem síðar hefir fundizt, er betri, er það nú prentað hér apr.

Domzálit ef maður situr á otekinne Jörðu.

(Þ)at giðre eg Steinmodur prestur þorsteinsson hola kirkju officialis (ollum monnum kunnigt) að Anno 1398. föstudaginn fyrir palmasunnodag á Möðruvöllum j hörgardal kom á stefnu fyrir mig sira Sueirn Magnusson j fullu vmbodi klaustursins á Möðruvöllum og herra Pietur biskup af ejrne alfu. enn Ellendr Bergþóorsson af annare. huðrier þar lögdu vnder minn vrskurð með handabandi hvylykra suara og seekta greindur Ellendur væri skyllidugur klaustrino á Möðruvöllum fyrir þa sauk er sira Sueirn kiærði til hanz sem var að hann hefði setið á stadarins jörðu otekinne að heymilld er hnjúkur heiter og halldit þar

¹) Jón Sigurðsson hefir ætlað (JSig. 377. 4to), að þessi máldagi væri frá 1589, en það mun þó ekki vera, heldr mun hann einmitt vera frá 1562.

med viij kugilldum heymilldarlaust fyrir stadnum fra næstkomande fardögum og þar til þa var komit. Nv sakir þess ad ellendur gat öngua votta leyddt ad sýra Sueirn hefði byggt honum þa Jörd edur kugilldinn vm fyrsagdan tijma þess og annars. ad sira Sueýrn sor og fullann Bokareyd med hvijlikum skilmála hann hefði Byggt ellende adur sagda Jörd fyrra ärid og huðrt fortak hann hefði þar med sett. huor Bygging mier leyst eckert afl hafa ellende til neins frelsis edur asetu sagdri jörd. Suo og liet sira Sueirn sveria. ad hann hefði krafid og Beydst sagdrar Jardar ad næstkomande fardögum er var. og so kugilldanna af ellende og ofrelsad honum allt það til äsetu og medferdar enn feingit þa ecki. So og var þar suared fyrir mier ad sira Sueirn hefði sagt ellendi vm haustid. ad hann villdi ecki ad Ellendur Bygge leingur a sagdri Jörd enn til næstkomandi fardaga epter. Medkendist ellendr ad hann hefði a fyrsagdri Jördu setid sijðann fardaga og til þess nu er komit og so ad stadurinn ætte so morg kugillde hia sier sem sira Sueirn til sagdi. Þvi j guds nafne Amen seigi eg ädur skrifadur med fullum laga vrskurdi og samþýckt med ráði þeirra bestu manna er hia mier nu voru greindan Ellend sitia æ otekinne og ofrialsre Jördu hnývke og setid hafa sijðann fardaga j vor. og allar þær landsnytkaner og avoxlu af henne med oheimilld haft hafa j þessum tijma ollum. sem sira Sueirn kiarði ellend vm. og hann þar fyrir fallinn j Bann af sialfu verkinu og skylldugan ad taka lausn og skripter. hier med dæme eg ellend skylldugann ad hafa sig Burt fært fra Jordunne hnývke. med allt sitt jnnann fimm natta hiedann j frá. Enn klaustrino a Möðruvöllum dæme eg öll þau hey til eignar og torf sem saman standa æ adurtiedre Jördu hnýuke og þar æ ofann lyke ellendur klaustrino .xv. merkur j sitt fullriette ad næstum fardögum. og xij aura j landnam. og þar til averkaboot epter giord vj manna þeirra er eg þar til nefne. Jtem fyrir hey og torf það sem hann hefur grafid og elldt skal hann enu lyka stadnum so marga peninga sem goder menn giora ad það hafe vert verid þegar sied verdur huðrsu vijddt ad sleigít hafe verid Jördinn og suo torfgrafer huad vijdar vera kunna. Skyllde þessir aller peningar vpplvkast æ hnývke. j fardögum. med sama vrskurdi sagdi eg ellend skylldugan ad afhenda sira Sueyne öll þau kugilldi sem hann hefði med þeirre Jördu

halldit nu jnnann firsagdra fimm nätta heyma ad hniſke. Enn j avóxtu þar af skyldi hann lſka ſtaðnum ad næstum fardögum veturgamlan ſauð epter huðria æ. og kalf af huðrre kv. enn xij alner frijðar af huðriu giellðfiðr kugillde. og þar til ſkyr. ſmiðr og ſýrv og vll af málmitunne. ſo micid huort vm ſig ſem goder menn giðra. eður og nefne til ſo langan tíjma. ſem hann hefur kugilldunum ofriálsum halldit. enn adra peninga hier fyrir ef eý er ſkileyrer til. ðæme eg og adur nefndan ſira Sueijn ſkyllðugann ad vera kominn til hnijuks jnnann. v. nätta. þeſſa peninga ad meðtaka. nema þeim ſemie hier vm annad ſijn a mille. Og til ſanninda hier vmm.

*302.

11. Júní 1398. á Hnúki í Skiðadal.

MAT ſex manna útnefndra af Steinmóði officialis Þorſteinssyni á því, hve mikið Erlendr Bergþórsson væri ſkyldugr klaustrinu á Möðruvöllum fyrir ſlátt og torfſkurð í Hnúksjörð í Skiðadal.

JSig. 343. 8vo, bl. 78b—79, ſkr. c. 1650 (Dómabók frá Upsum). Bréfið er prentað áðr í III. bindi Fornbréſaſafusins, ſem Nr. 523, en eptir nokkuð gallaðri afskrift. Er það því prentað hér aþr að þeſſi afskrift, er ſiðan hefir fundizt, er betri.

Sv ſeirne alycktun þeſſa málnefnis.

(Þ)at giðrum vier Jon Þordarſon. Jndridi Asgrimſſon. eiolfur Jonſſon. preſtar. Pietur gunnarſſon. Jon Þorgilſſon og Þorſteirn Botolfſſon leikmenn godum monnum kunnigt. ad æ því ære 1398 fyntudag j fardögum. ad Hnúke j Skyðadal vorum vier til nefnder af ſira Steinmóði Þorſteinssyni Hóla domkirkju officialis ad meta virða og alijta huorsu marga peninga ellendur Bergþórſſon væri ſkyllðugur klaustrino ad Möðruvöllum fyrir heý þau óll ſem hann hefði ſleigigt a Jörðu þeirre það fyrir ſarande ær. og torf þau ſem hann ſkored hefði a ſómu Jörðu. og fyrir Beýt er hann hefði haft a þeirre Jörðu fyrnefndan tíjma. fyrir huad allt eitt með óðru. ad vær giðrum full .xv. halft huort vðru. Enn fyrir averka ſem hann hefur giðrt a ſagðri Jörðu giorum vær .v. j hafnarvødum eður óðru frijðvirtu fie. Jtem fyrir vll af .xv. æm og .x. ſauðum viij fiordunga vllar. enn ſmiðr af greindum æm og .iiij. kv. giðrum vær 26 fiordunga. enn skýr 39 ſkiolur og þar til halfa enu fiordu tunno ſýru. Enn ef þeſſe ſkileyrer er ecki allur

til giörðum vær þar fyrir iij kugillde og ij^e vadmála. og verda nu þessir peningar allir eptir vorre giörð. sem ellendur B(erg-pors)s(on) er klaustrino skyldugur xj kugillde .viiij^e vöru og viij^e vadmala edur annat fie frijðvirdt. ef þesse skileyrer er eeki til.

Og til sanninda hier vmm.

303.

1400.

MÁLDAGI og landamerkjaskrá Hjallakirkju í Ölfusi.

AM. 66 A 8vo bl. 5 a—b, og er það afskript frá 1612 gerð fyrir Odd biskup Einarsson og segir hann: „Anno 1612. 19 Septembris liet eg skrifa þetta eptir maldagablade Jnsiglalausú á Hialla í Ølvesi.“ Á sama blði hefir og verið afhending Hjallakirkju 1549, þegar Eyjólfur Jónsson afhenti Páli syni sínum. Ljósast er, að þessi máldagi sé hinn sami og Páll Eyjólfsson á Hjalla lýsti í Skálholti 22. Mai 1624 fyrir Oddi biskupi, að Hjallakirkja ætti á gamalli saungbók. Segir Páll biskupi, að hann hafi selt Gísla lögmanni Hákonarsyni „allan reka frá Máfagnipu og að þrivörðum, því það hafi altíð verið eignað Hjallakirkju.“ „Og til merkis sagde hann að þar á Hialla være gamall Mældage skrifadur á Ejnre gamalli saungbok sem hann sagdest það hafa epter skiled og hann hielldi grejnelega bæde vñ reka Hialla kyrkiu og landamerkie. Enn engvann inusigladann maldaga sagdist hann hafa afhendt logmannenum Gísla Hakonarsyne. Enn páll sagde að sã mældage sem skrifadur er á saungbokenne á Hialla sie so latandi að kyrkiann á Hialla eige allann reka j Keflavijk og fiðrufar“ (AM. 261. 4to bls. 101—102).

Mældage Hialla kirkiu.

Suo mikid gotz kirkiunnar á Hialla og stadarens.

Jn primis J firstu einn gradall vondur og annar alfær.

ottusonguabok.

salltare.

vondan kirial.

einn kalekur.

ij messuklæde.

iij klukkur.

iij tinföt.

ein skaptpanna.

einn pottur.

xix kyr.

xxx asaudar.

Jtem a Hiallakirkia landed (ä) Backa frá Sandvade sionhending j klettinn fyrer austan backa j huerholmunum. Og padan j þufuna fyrer austan hellrana og so j austanverdann hest.

Hier med a Hialle landed vestur j lækiarbotnalæk og j gard þann sem liggur firir utan borgarstigenn j göturfiar under fialled og fialled alltt gagnvartt a motz vid skog hljidararenda enn ytra.

alla lönghlijd j sanddale.

rædur þa merkium gata su er þar liggur.

a þa Hialle enn nordara partt. reykiarfell og laka med.

Somuleides a Hialle hws og skipstöðu frij j Thorlakshöfn. enn þeir sem j Thorlakshöfn bua eiga stodhrossa beit j Melsmyre.

So og a Hialla kirkia reka og fiðrufar a Keflavijk ä motz vid nes.

datum m. cccc.¹⁾

304.

1402.

MÁLDAGI Viðimýrarkirkju í Skagafirði.

MSteph. 27. 4to bls. 76, Svartskinna, með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar c. 1730. Á undan er Auðunarmáldagi og Ólafs máldagi Rögnvaldssonar, og er þetta úr hvorugum þeirra. Viðimýri er nú ekki í Pétursmáldagabók. Gæti því verið, að svo stæði á, að Viðimýrarmáldagi hafði verið glatað úr bókinni áður en hún var afskrifuð á 17. öld (1639), og að þetta væri leifar af honum. sem stafaði frá afskrift úr máldagabókinni áður en þessi máldagi var týndr. A eftir kemr klausa í handritum úr rekaskrá Jóns skalla 1374.

Jtem i þridia mældaga sem dateradur (er) Medij.

Kirkiann a vijdemyre er helgud sællreMariæ og Petre postula. hun ä land a Hole.

vij kyr. asaudar kugillde.

Jtem hualreke og vidreke a Hualnese halfur motz vid stad.

305.

1415.

SKIPTABRÉF milli fimm syskina, tveggja bræðra og þriggja systra, óvíst hverra.

Add. British Museum 11, 242 (FM. 206) 4to bl. 42 b, Syrpa sira

¹⁾ Hér eftir kemr í handritinu afhending Hjalla frá 1549.

Gottskálks Jónssonar í Glaumbæ skr. 1543—93. Vér þekkjum nú ekki bréfið öðruvísi en í þessu ágrípi hjá séra Gottskálki.

Reiknaz svo micill partr tveggja sona oc þriggja dætra vr þrim hvndrvdum. c.

Skulu þeir hafa hver um sig tívtige hundrada oc ije betur oc .x. ærgilldi at avk oc ij alner voru. Enn þeim systrunum þrimr hverre þeirra fimtigi hvndrada oc eitt .c. betur. mork oc halfr eyrer betur. oskipt þrim (.c.) uoru með þeim ollum saman. anno domini M .cccc. xv skrifadiz þa þetta bref uar giort.¹⁾

306.

19. Janúar 1416. á Mel í Miðfirði.

ÚRSKURÐR Rafns lögmanns Guðmundssonar um þætu milli Þorleifs Marteínssonar og Þorleifs Árnasonar um það, hversu Guðný og Helgi börn Jóns Hákonarssonar hefði erft Víðidalstungu eptir hann.

AM. Fasc. VII, 9, frumbréfið á skinni. Innsiglin eru dottin frá. AM. dipl. afskr. 423 (eptir frumbr.). Pappírsafskriptir nokkrar aðrar eru til af þessu bréfi.

Videdalstungubref.²⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia æðr heyra sendir Rafn gvðmundzson logman norðan ok væstan a islandi kvæði guds ok sina kunnigt gerandi at þa ær lidit war fra burd kristz þushundrut siogr hundrut ok sextan ær a laugardagin næsta efttir festum antonii æ torfustodum j midfirði. kuomu æ stæfnu fyrir mig þorlæifr martæinsson ok þorlæifr arnason. ok saker þæss at þorlæifur arnason hæfir bæitt mic ok kraft vrskurdar æ. huad gudnyiu jonsdottur hæfir fallit j ærfd eftir jon hakonarson fautr sinn eðr helga jonsson broðr sinn i iordunne wíðidalstungu ænn þorlæifur martæinsson ær aðr næfnda jord hellðr. her med logum fyrir kallaðr. hæfir þorlæifur

¹⁾ Hér neðan við stendr:

x gelldingz gærur æ havstit firir skatt.

halfur en þridie þumlungr af hueriu c. þann sitr opt upp æ domstolen ei kann at skipta sadi bland hunda.

²⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi.

martæinsson birt fyrir mer bref wndir godra manna jnziglum at jon hakanarson hæfði wnt helga syni sinum jordina alla j viðidalstungu til æignar æftir sinn dag til iafnadar vid aunnur syskin sín. enn mer litz fadir mega giora iafnadar skipti med bornum sinum samþycktu ok þessa hans giorð med Rettum fiarskiptum logarfar aðr næfnz jons þeir sëm mæganði menn woro fyrir sig.

j annarre græin hefir þorlæifr martæinsson synt mic kaup-mala bref hælga jonssonar ok margretar dottur sinnar hvert at wottar wm þeirra helmíngarfelag enn míns herra kong hakonar Rettarbot seger at frændr geri kavpmala ok hælmingarfelag eptir þui sem þeim semur. þui at til kaulvðum þeim bæzstum monnum sëm hia mæz woro ok mer samþyckivndum. at svo profuðu sëm nu ær fyrir mig komit seger ek Rafn guðmundzson logmann j guds nafne amen med fullum laga vrskurdi. helga jonsson ætt hafa alla viðidalstungu æptir jon fautr sinn eptir þui sëm þar hafa skipti æ gæingit j millum hælga ok syskina hans ok þorlæifvi martæinssyni til erfdar hafa fallit half iordin viðidalstunga. eptir margretu dottur sína. konu titth næfnðz hælga enn half iordin viðidalstunnga hefir fallit gvðnyiu jonsdottur systur helga. eptir helga jonsson broðr sinn at Rettum erfdum. enn nu þorlæifi arnasyni til fullrar æignar eptir kaupi sínu sem hann hefir kæypt med suæin bergdorsson ok optnæfnda gudnyiu konu hans ok þorlæif martæinsson skyllðugann at syna fyrir fardaga med skilRyki æða vottum ath ærfingiar helga jonssonar hafi afhent honum æðr skipt honum halfri jordinne æða hvert frælsi hann hefir haft fyrir þeirre halfre er fæll j erfð eptir helga jonsson af gudnyiu eða hennar wmbodsmanne eða auðrum erfingium helga. skal þorlæifr martæinsson leida þessi prof firir sýslumanni eða logmanni jnnan nefndz tíma. en ef hann leidir eigi þessi prof. þa skal þorleifr marteinsson luka þorlæifui arnasyni æ næstum fardogum heima j wiðidalstungu allar landskyllidir af viðidalstungu med leigum ok leiguleigum þær sem hann getr eigi af battad æftir þui sem jordin hefir tiundut werit hundrat af huerium tiju hundrudum er j jordu liggr. skolu leigurnar wera halft huart j fridu gozi edr vfridu en jordina til skiptis æ næstum fardogum ef eigi eru lagaskipti adr æ hana geingit.

Ok til sannennða hæz wm setta ek mitt jnsigli fyrir þetta

vrskurdarbréf gert a mel j midfirði a sama duri degi sidar enn fyr segir.¹⁾

307.

13. August 1416.

að Helgafelli.

Prófentusamningr þeirra Vermundar ábóta á Helgafelli og Árna Helgasonar, og gefr Árni með sér til klaustrsins jarðirnar Látr í Aðalvík og Höfða í Grunnavík og tólf kúgildi.

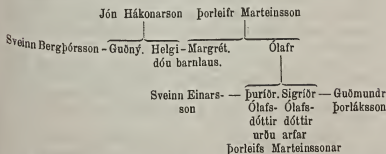
AM. Fasc. VII, 12, frumbréfið á skinni. Fimm innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll döttin frá. AM. dipl. afskr. 1661 (eptir frumbr.)

vm latr j adalvik.²⁾

In nomine domini amen.

var þetta kaup þeira herra vermundar með guds náð abóta ath helgafelli með samþykki conventobráðra ok arna helgasonar. ath nefndr arni gefr klaustrino ath helgafelli til fullrar eignar fimtigi hundrada með þessum fridleika. jorð a latrum j adalvik fyrir þria tigi hundrada ok þar til adra jorð er heitir að höfða fyrir átta hundrut er stendr j grunnavíkþingum ok þar til tolf kúgildi átta með latrum enn fiogr með höfða. gefur hann þessa peninga klaustrino j sína profento. her j mot skilr adr greindr

¹⁾ Á blaði hjá afskrípt þeirri af bréfinu, er Árni hefir látið gera, hefir hann ritað þessa ættartölu:

En samkvæmt dómi Rafns lögmanns frá 22. Dec. 1427 er þetta þó ekki allskostar rétt rakið. Ólafr staði var Marteinsson og bróðir Þorleifs. Dætr hans hétu Þuríðr og Solveig og Sveinn maðr Þuríðar er þar nefndr Bjarnason.

²⁾ Aftan á bréfinu; þar stendr og: »Brief vm látur i adalvik.«.

arni ser af klaustrino æuenliga sæmeligan kost sem adrer profentomenn hafa þeir sem vidrlika peninga hafa gefith ok þionosto ok tuitoga vod til kklæda¹⁾ ser arliga. hann skal hafa sæng til klaustr(s)ins en klaustrid skal hallda henni sidan ok eignazst eftir hans dag. skal þratt nefndr arni koma j profento sína þegar hann vill en klaustrid skal eignazst alla þessa peninga vpp þadan. hefir ok þrattnefndr arni mer ok klaustrino þessa adr greinda peninga lukt ok afhent suo mer vel anægir. þu gerir ek tittnefndan arna j þesso sama profentobrefi ollungis kuittan vm adr greinda profento fyrir mer ok ollum minum eptir komandum klaustur(s)ins vmbodsmonnum. samþickti ok virdoligr herra herra arni med guds nad biskup j skalholiti þessa profento giof med handabandi stodugliga ok ohræriliga fyrir ser ok sínum eftirkomandum. for þetta profentokaup fram j stora¹⁾ stofunni ath helgafelli þessum kaupuottum hia verondom lopti gutthormssyni gunari gudmundarsyni joni þorgilssyni ok gízsuri Runolfssyni ok morgum odrum godum monnum.

Ok til saninda her (vm) setto þessir fyrnefndir menn sín jnsigli med convento brædra jnsigli fyrir þetta bref gert ath helgafelli idus augusti anno domini M^oC^oD^o sexto dicimo.

808.

13. August 1416.

í Reykholti.

ÁRNI Ólafsson biskup í Skálholti fær Halli Þorgrímssyni jörðina Hof í Vatnsdal og Eyfre-Tungu í Vatnsdal til fullrar eignar og kvittar hann fyrir andvirði jörðanna, en jörðirnar hafði Árni biskup feingið hjá þeim hjónum Styr Snorrasyni og Þuríði Jónsdóttur.

AM. dipl. afskr. Nr. 754, „Ex originali“, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. „Brefed er á kalfskinn, og er orded miðg blackt, enn þo allt med gætne læsilegt. Junsigle eru oll j burt, enn epter þrir þveinger, hafa og ecke Junsigle fleire vered.“ Bréfið var á Hofi í Vatnsdal 1729.

Wær arne med gudz naadh biskup j skalholiti gerom ollum godum monnum viturligt oc kunnikt med þesso varo opno brefe ath wer hafum fengit halli þorgrímssyni jörðhina hof j vatsdaal sëm er sextigi hundrada jörðh at fornu oc eyfre tungu sëm er tuttugu hundrada jörðh ath fornu er oc ligger i uatzsdaal adr

¹⁾ þannig.

greindum meðr ollum þeim goghuum oc gædhum sæm huorre þæira vm sigh hafuer fylgt ath fornu oc nyiu honum oc hans ærfvingium til æuenligrar æignar. oc freals forrædis fraa oss oc vorum ærfvingium þessar¹⁾ jardær sæm eeki koma vidr æign kirkiunar j skalholti. sæm styr snorrason oc þuridr jonsdotter kona hans fengu oss sialfuom til auenligrar²⁾ æignar af ath gera huat oss likadi. hefuer sagdur hallr lokit oss huern peningh heilan oc halfan suo sæm oss uel anæger firir sagdar jarder af þui sæm i okart kaup kom þij firirbiodum vier hueriom manne lærdum sæm læikum hindra edr talma edr akæra sagdar jorder²⁾ firir greindum halli vtan med retto. Oc til sanenda her vm oc meiri stadfesto setto ver uortt jnsigle oc hallr olafsson oc audun salomonsson er hia uoru ath sogdh hion styr snorrason oc þuridr jonsdotter handlagdo oss sagdar jorder²⁾ til æuenligrar æignar af ath gera huat oss likadi þy setto þæir sín jnsigli med voru fur þetta bref ær gert var j Reykholti i borgarfyrdi fimtadag nesta firir marie messo fyrri anno 1170 edo sexto decimo.

309.

25. December 1416. á Hofi á Höfðaströnd.

ÞÓRÐR Örnólfsson afhendir Finni Gamlasyni í umboði Valgerðar Vilhjálmsdóttur konu hans, jarðirnar Bard í Fljótum, Reyki, Grilli, Steinavöllu, Illugastaði, Nes, Yztamó, Móskóga og Laugaland.

AM. Fasc. VII, 10, frumbréfið á skinni, og eru bæði innsiglin fyrir bréfinu. AM. dipl. afskr. 295 (eptir transskr. frá 1487). Bréf þetta er vísa til í pappírsafskriptum.

laugaland og bard.³⁾)

Mote þessu brefe hlyder vrskurdur Hrafns gudmundzsonar lögmans. hann vrskurdar magnuse fra þessum finne gamlasyne jordina Bard. Dat. j vrskurdi Hrafns er 1417 pridiudaginn fyrir Jonsmessu.³⁾)

Þat gerir eg jon ketilsson og elldiarn stufsson godum monnum kunnigt med þessu ockru brefi at þar voro ver j hia

¹⁾ þriar, afskr.; ²⁾ Svo; ³⁾ Aptan á bréfinu með hendi frá 16. öld;

⁴⁾ þessi klausa er aptan á bréfinu og er með hendi Guðbrands biskup.

saum og heyrðum a þat er þorðr ornnolfsson afhenniti finne gamlasyni j umbodi ualgerðar vilhialmsdottur konu hans iardir þessar er suo heita. bard j flotum og þar med reyki og grilli steinauollu og illugastadi nes og yzstamo moskoga og laugaland og þar med allan halfann rekann fyrir litla backa huals og uidar og flutninga merkigardana a milli laugalandz og stærri backa liggia þessar allar jardir j bardz kirkiu sokn sagðiz hann eigi uita annat sannara en þessar greindar jardir hafi fallit j erfd eptir margretu þoruallzdottur fyr nefndri ualgerði. Og til sannenda hier um settu vid fyr nefndir menn ockur jnsigli fyrir þetta bref er gert var a hofi a hofdastrond in natiuitas domini anno domini M^o cð^o sexto decimo.

310.

26. Febrúar 1417. á Grund í Eyjafirði.

LOPTR Guttormsson og þrir menn aðrir transskribera testamentisbréf Haldórs prests Loptssonar.

AM. Fasc. VI, 14, frumtrausskriptið á skinni; öll innsiglin eru dottin frá. Prentað í Tímariti Jóns Pétssonar IV, 76, 80. AM. dipl. afskr. 625.

Aullum monnum þeim sëm þetta bref sia eðr heýra senda lopthr Gutthormsson magnus jonsson sigurðr jonsson þoruardr æinaresson kuediu guds ok sína kunnigt gerandi. æ grund j eyjafirðæ sãm wær ok ýfer læsum testamentum bref halldors prestz loptþzsonar sua latanda ord eptir ord sem her segir.

[Hér kemr sálugjafabréfið frá 8. December 1403, Dipl. Isl. III, 573].

ok til mæire sanninda her vm settum var fyr nefnder (menn) vor jnzsiglæ firir þetta transkripta bref gert æ grund j eyjafirðæ faustudagin næsta eptir matthias Messo. anno domini. M^o. cð^o. septo¹) decimo.²)

311.

6. Marts 1417.

á Seltjarnarnesi.

ÁRNI Ólafsson biskup í Skálholti vottar, að hann hafi séð bréf Gríms lögmanns Þorsteinssonar [frá 1346, Dipl. Isl. II, 514] með heilu innsigli, og staðfestir bréf Jóns biskups frá 21. Júlí 1413 [Dipl. Isl. III, 626].

¹) mun vera misskrifað fyrir: septimo; ²) Efst á spássiu transskriptarbréfsins stendr þetta með samtíða ef ekki sömu hendi: »arne minn havskavllðzson haf þu«.

AM. 238. 4to bl. 36 skr. 1570—80 (í transskr. frá 1475);
AM. 65. 8vo (eptir 238); AM. dipl. afskr. Nr. 1792 (eptir 238).

Vær herra Arne með gvdz nað biskup j skalhollti giorvm godvm monnum kvnnigt með þessv voro brefi at þetta bref herra grims posteinssonar riddara sem hier er með bvndit sa eg og yfer las viður hans heilv og oskoddv hanganda insiglle þott þat sie nv fyrer farið og hier epter villvm vier sveria ef þvrfa þýcker og hier með eigi siðvr samþyckvum vær bref herra jons biskups sem hier er með bvndit með ollvm sínvm greinvvm og articvlis [myndu]gtt j alla stade. Og til sannenda hier vm settvm vær vortt insigle fyrer þetta bref er giortt var æ seltiornnarnese lavgardaginn næsta fyrrer gregorivs messv Anno domini M cð xviij ar.

312.

12. Maí 1417.

í Skálholti.

SAMNINGR og sáttargerð þeirra Árna Skálholtsbiskups, Lopts bónda Guttormssonar og Halls Ólafssonar, og kvittaði Loptr Hall um meðferð á peningum Ingibjargar Pálsdóttur konu sinnar, er hann hafði haft umboð á þeim, en Árni biskup lauk fyrir Hall hundrað hundraða, og var þar í jörðin Staðarhóll.

AM. Fasc. VII, 18, frumbréfið á skinni. Sex innsigli hafa verið fyrir því, en þau eru öll dottin frá. AM. dipl. afskr. 1449 (eptir frbr.).

Aullum monnum þeim sœm þetta bref sia æðr hæyra sænða þorkell magnusson gæirmunðr heriulfsson pall halldorsson. gunnar annðresson þorkell gautzson ok grimr ægilsson kuæðiu guðs ok sína kunnigt geranði ath þar vorum wer j hia sægum ok hæyrðum vpp æ ath þeir toku hondum saman hæðrligr herra herra arne mæðr guðs nað biskup j skálholti. loptr bonði guthormsson ok hallr olafsson. skilðizt þat vnðir þeirra handaband ath þeir loptr ok hallr skyllðu ælsattum sattir vm allan þann peninga ræikning sœm þeirra hafði j millum farit. suo æi siðr vm þa meðferð hallr hafði haft æ godzi jngibiargar pálsdóttur konu loptz þa hann hafði hennar vmbod ath þeim jordum vndanskildum sœm nefndri jngibiorgu pálsdóttur fiell j ærfð ath helmingi vith Ragnhildi systur sína eptir flosa þordarson ok hallr lofuadi nu framlæidis ath afhænda lopti bónda suo honum vel anægdi æðr hans vmbodsmanni æ næstum

farðogum. Hær til lukti biskup arne lopti bonða hundrað hundraða æ vegna hallz olafssonar var þar vt j jordin half ath staðarholi j saurbæ firir sextigi hundraða meðr þuillikum gognum ok giæðum sæm þeirri jorðu fylgir ok fylgt hæfvir ath fornu ok nýiu ok biskup arne vard fremzst æigandi ath. æn aðra sextigi hundraða skýlði loptr bondi taka nærr sialfum sier j suo mæta ath biskup arne giordi hann kuittan ok ækiaerulausan firir þa peninga sæm hann var kongdominum skýlldugr j ræikningskap æ vegna jnngibiargar konu sinnar firir þat hirdstiornar vmbod sæm pall þoruardzson fadir jngibiargar hafði yfuir allt jslanð af vigfusi jfuarssyni ok ænn her til æru loptr ok hallr huor vm sik skýlldugir biskupi arna sex tigi hundraða j aðr græindann Reikninngskap. Ok til sannenda hær vmm settum wer fyrnefnðir menn vor jnnzsigli firir þetta bref gert j skalholti miduikudagh næsta firir halluarðzvoku. anno domini m^o cd^o decimo septimo.

jtem j annare græin gerði loptr bondi hall olafsson jafn vel kuittan vm medferd jarda ok kugillða ær fiellu j erfd eftir flosa þordarson jngibiorgu paldottur sæm vm allt annat goðz þat hallr hafði með farit hennar vegna þott þat sie glæymt j brefinu samþyckium ver þetta allir saman.¹⁾

313.

18. Maí 1417.

á Gilsbakka.

SEX menn votta, að Þorkell Magnússon handlagði Árna biskupi Ólafssyni jörðina Bakka í Bæjarþingum í Borgarfirði, og að Kolbeinn Þorgilsson handlagði biskupi jörðina Þingnes til æfinlegrar eignar.

AM. Fasc. VII, 19, frumbréfið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá.

Um Backa í Bæiarþingum og Þingnes.²⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edr heyra senda auðun salomonsson. þorsteinn olafsson. snorre torfason. helge

¹⁾ Þessi viðbót er með sömu hendi og bréfið; ²⁾ Aptan á bréfinu með hendi Árna. Á lausum miða segir Árni: »Backe þesse mun vera Backakot, Bæiarkirkju eign. Þingnes er nu bonda eign«.

guttþormsson. þall halldors(son) ok þorarinn gizurarson. kuediu guds ok sína kunnegth gerandi at vær worum þar j hia sagum ok heyrðum æ handaband þeirra af einne halfu herra arna með guðs nadh biskups j skalholli ok af annarre þorkels magnussonar. skildizst þat undir þeirra handa bandi at nefndr þorkell handlagði fyrr saugðum biskup arna jörðina æ backa er liggir j bæjar þingum með öllum þeim gognum ok gæðum sem greindri jörðu fylgir ok fylgt hefir at fornu ok nýiu ok hann varð fremzst eigandi at.

Jtem j annarre grein vórum vær j hia sagum ok heyrðum æ ath kolbeinn þorgýlsson handlagði nefndum biskup arna jörðina j þingnesi til æfinlegrar eignar með þeim öllum gögnum ok gæðum sem henne fylgir ok fylgt hefir at fornu ok nýiu ok hann varð fremzst eigandi ath.

Ok til sannenda her vm settum vær vor jnzsigli fyrir þetta bref skrifuat a gýlsbacka þridia dagh næsta fyrir vppstigningar dag. anno domini m^o cd^o decimo septimo.

314.

31. Maí 1417.

á Hólum.

SVEINN Hallvarðsson selr Árna biskupi Ólafssyni, með samþykki Ástríðar Jörundardóttur konu sinnar, jarðirnar Borg og Ýrafell í Tungusveit, en Árni biskup selr honum á mót Ríp í Hegranesi og þar með tíu kúgilldi (sbr. bréf 1. Júní 1417, Nr. 316).

AM. Fasc. VII, 15, frumbréfið á skinni. Sjó innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú eru að eins eptir brot af fjórum.

bref vm borg ok yrarfell j skagafirdi.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea eðr heýra senda olafr arnason. þorkell þorðarson prestar arne guðbiartzson finnr gamlason. biarne ottarsson. gunnarr biarnarson ok grimr egilsson kuediu guds ok sína kunnegth gerandi ath vær worum þar j hia sagum ok heyrðum æ handaband þeirra af einne halfu ærligs herra ok andaligs föður herra arna með guðs nadh biskups j skalholte ok af annarre halfu sueins halluardzsonar ok hans kinnu astríðar jörundardóttur. falst þath ok skildizst

¹⁾ Aptan á bréfinu.

wndir þeirra handabandi ath nefndr sueinn með samþykki
kuinnu sinnar selldi nefndum biskup arna tær jarðer er suo
heita borg ok yrafell er lig(g)ia j tungusueit j skagafirde með
öllum þeim gögnum ok gædum sem greindum jörðum fylgir ok
fylgt hefir at fornu ok nýiu ok hann ward fremzst eigandi ath.
wndan ser ok sínum erfingium enn nefndum biskup arna
til æfinlegrar eignar ok hans eftirkomendum. Skal nefndr
biskup arne greindar jarðer hafua fyrir fimtigi hundrata. Her
j moth selr hann nefndum sueine sína jörd er heitir æ Ríp er
liggr j hegranesi j skagafirde. með öllum þeim gögnum ok
gædum sem þeirri jörd fylgir ok fylgt hefir at fornu ok nýiu
ok hann ward fremzst eigandi ath fyrir fioratigi hundrata ok
þar til tñu kugillde nefndum sueini til æfinlegrar eignar ok
frials forrædis. ok hans erfingium. Skal aðr nefndr biskup
arne suara lagaRiptingum a sinne jörd enn nefndr sueinn
hallda til laga.

jtem skýllði nefndr sueinn suara lagaRiptingum a sínum
jörðum enn aðr nefndr biskup arne hallda til laga.

ok til sannenda her wm settum wær wort jnzsigle fyrir
þetta bref skrifuat æ holum j hialltadal mannadaghinn j huita-
sunnu wiku anno domini m^o cd^o decimo septimo.

315.

31. Maí 1417.

á Hólum.

ÁRNI Ólafsson Skálholtsbiskup og umboðsmaðr heilagrar Hóla-
kirkju tekr Ástriði Jörundardóttur í prófentu upp á Hólastað
með samþykki Sveins Hallvarðssonar bónda hennar, og gefr
hún með sér jörðina Vallholt í Skagafirði fyrir fjörutíu og
fjögur hundruð.

AM. Fasc. VII, 16, frumbréfið á skinni. Innsiglin eru dottin frá.

bref (vm) walholtt.¹⁾

Wær arne með guðs næðh biskup j skalholte ok wmbóðs-
mann heilagrar holakirkju gerum goðum monnum witrigh með
þessu woru brefue ath wær hófum tekit astríði jörundardóttur

¹⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi.

til æfuinlegrar profentu konu wpp æ holastað j suo mata ath hun gefr með samþýcki sueins halluarðzsonar bonða síns wallholtt er liggj j skagafirðe fyrrer fiðgur hundrut ok fioratigi. ok þar til sextan kugillde. Skulum wær greinða jörð gefa mega eðr selia huerium sem oss lystir enn gefa staðnum aptr aðra sextigi hundrata j profentu fyrrer greinða astriðe. Skal hun hafua hws a staðnum síðan hun kemr j profentuna. þau sem köllud eru ómaga hws. hun skal hafua sæng ok kistu til stadarins. skal staðrinn hallða sænginne línlaka lausre wm hennar daga. enn eignast huorttueggia eftir hennar dagh. hun skal ok hafua tuituga wodh æ hueriu are síðan hun kemr ok þar skoo. ok líka bordhallð sem aðrir profentumenn þeir sem wiðrlika penínga gefua. jtem skal hun hafua fiórar alnar lerepth æ hueriu are. hun skal ok frialslega hafua ser þiónostu konu a staðnum j suo mæta ath hun skal sialf leggja kost fyrrer hana. Ok til sannenda her wm settum wær worth jnzsigle ok nefndr sueinn sith jnzsigle fyrrer þetta bref skrifuat a holum j hialltaðal manaðagin j huitasunnu wiku. anno domini. mº. cº. decimo septimo.

316.

1. Júní 1417.

á Hólum.

ARNI biskup Ólafsson selr Sveini Hallvarðssyni jörðina Ríp í Hegranesi fyrir jarðirnar Borg og Ýrafell í Tungusveit, og geldr biskup Sveini upp í mismun tíu kúgildi.

AM. Fasc. VII, 21, frumbréfið á skinni. Innsiglin eru dottin frá, en annar innsigliþveingrinn er fyrir, og er á hann ritað upphaf annars frumrits af þessu bréfi.

Þetta bref og annað til. her vitne að anno 1417. hefur biskup Arne verid a holum. oc kann vera þar vtgiefid ku(i)ttan honum brandi. þvi at líklegt er hann hafe Ríjdit hingat arliga til hola. Datum j vrskurde hrafns. er 1417 þridindaginn næstan fyrir Jonsmesso. þvi er hier af augliost. hafe biskup arne gieft þa kuittan anno 1417 þa hann var a holum. þa er su kuittan elldre. enn vrskurdur hrafns og kaup brandz a bardi.¹⁾

Vær arne með guðz nadh biskup j skalholte gerum goðum monnum witrighth með þessu woru brefe ath wær höfum sellt

¹⁾ Aptan á bréfinu með hendi Guðbrands biskups.

sueine hallvarðzsyne¹⁾ wora jörð er heitir Ríp ok liggr j hegranesi j skagafirðe með öllum þeim gögnum ok gædum sem henne fylger ok fylgt hefir at fornu ok nýiu ok wær wrðum fremzst eigande ath. Skulum wær suara lagaríptingh æ jörðenne enn hann hallda til laga. Her j móti fær hann oss tuær jarðer er suo heita. borg ok ýrafell er liggia j tungu sueit j skagafirðe með öllum þeim gögnum ok gædum sem þeim jörðum fylger ok fylgt hefir ath fornu ok nýiu ok hann warð fremzst eiganði ath. Sellði hann oss greindar jardir wñðan ser ok sínum erfingium. enn oss til æfinnlegrar eignar ok wórum eptir komendum. Skýlði hann suara laga Ríptingum a sínum jörðum enn wær hallða til laga.

jtem j annarre grein fyrir þat er hans jardir woru betri enn wor jörð skýlldum wær fæ honum tíu kugillðe.

Ok til sannenda her vm settum wær wort jnzsigle ok nefndr sueinn sitt jnzsigle fyrir þetta bref skrifuat æ holum j hialltadal týrsdaginn j huíta sunnu wiku. anno domini. m^o. cd^o. decimo septimo.

317.

6. Júní 1417.

i Krossavík.

JÁRNGERÐR Ormsdóttir selr Gunnlaugi Guðmundssyni jarðirnar Torfastaði og Skálanes nyrðra í Vopnafirði, hvora um sig fyrir hálfan þriðja tug hundraða, en hann geldr í lausafé, og tilgreinir hún ítök jarðanna og hlunnindi.

AM. 273. Fol., bréfabók Brynjólfs biskups XII, 100, með hendi Odds skólameistara Eyjólfssonar eptir transskripti frá 6. Maí 1457.

Bréf um Torfastaði og nyrðra Skálanes í Vopnafirði.

Öllum mönnum þeim, sem þetta bréf sjá eður heyra senda Erlindur Pétursson, Jón Magnússon, Eyjólfur Mánason, Magnús Tjörvason, Andrés Þorkelsson, Ólafur Skæringsson kveðju guðs og sína, kunnugt gerandi, að þá liðit var frá hingaðburð vors herra Jesu Christi 1417 ár, trinitatis sunnudag í Krossavík ytri í Vopnafirði vorum vér í hjá, sáum og heyrðum á handaband þeirra af einni álfi Gunnlaugs Guðmundssonar, en annari

¹⁾ Hingað má lesa á innsigliþveinginn.

Járngerðar Ormsdóttur með þeim skilmála, að Járngerður seldi Gunnlaugi jarðir þær, er svo heita, hálfu Torfastaði í Vestradal og hálfu Skálanes, hvort um sig fyrir hálfan þriðja tug hundraða títundarvirt, með öllum þeim gögnum og gæðum, sem þessum jörðum hafa fylgt að fornu og nýju, að tilreiknuðum torfskurð í Ljótzstaða jörð, hálfur hvalreki og viðreki fyrir Ljósalandi, viðarteigur í Núpsmó hinn syðra, stillisveiði á Gnípssandi og í Ós alla selveiði.

Kendist nefnd Járngerður að Gunnlaugur hefði lukt henni hér fyrir vje í vaðmálum, fjögur kúgildi, þrjár stikur klæðis og ketil.

Ítem fjögur kúgildi bænhúsinu á Torfastöðum. Skildi hún af sér fyrnd á þeim, en Gunnlaugur skyldi eiga sókn að þeim, sem á hefði búið jörðunum ólögliga, eða bænhúsið hefði eigi feingið sínar skyldur af þeim.

Ítem þrjár kýr Eyjólfu Mánasyni og tvö naut tvævetur, en þau sjö hundruð, sem þá standa eptir, skyldi Gunnlaugur lúka í fríðum peningum og ófríðum, þeim sem honum hentaði vel að lúka, en henni að taka, og lúka aungva fémissu af til næstu fardaga.

Skyldi nefnd Járngerður svara lagaríptingum á áðurnefndum jörðum, en Gunnlaugur halda til laga. Skildi Gunnlaugur sér aptur svo marga peninga og svo fríða, sem hann lyki fyrir og viðurlikum saladögum. Léti Gunnlaugur bæta jarðirnar, þá skyldi hann hafa þar fulla peninga fyrir ef jarðirnar ríptist. Gekk Gunnlaugur í borgun að lúka þau fjögur kúgildi, sem hér standa skrifuð, bænhúsinu.

Og til sanninda hér um settum vér fyrrnefndir menn voru innsigli fyrir þetta bréf gert í stað, degi og ári sem fyrr segir.

318.

22. Júní 1417.

á Hólum.

RAFN lögmaðr Guðmundsson úrskurðar Finn Gamlaðson skyldugan að afhenda Magnúsi presti Bøðvarssyni jörðina Barð í Fljótum til fullrar eignar.

AM. Fasc. VII, 13, frumbréfið á skinni. Sex innsigli hafa verið fyrir því, en þau eru nú öll döttin frá. Pappírsafskriptir af bréfinu eru nokkrar til. Elzt þeirra er afskrift Guðbrands biskups

í syrpu hans í AM. 242A. 4to bls. 467—72, 475. Í IBíðl. 67. 4to bl. 47 (Iclis) er ártal •MCDLxx og eitt•.

vrskurdur hrafns logmans vm bard sijra magnuse til handa¹⁾.

Ollum monnum sendir hrafn gudmundsson logman nordan oc vestan a islande q(uediu) gudz oc sijna kunnugt giorande ad þa er lidit var fra hingad burde vorss herra jesu christi m cð oc xvij ar a þridiu dæginn næstan firir ionsmesso baptiste kom æ stefnu fyrir mic æ holum i hialtadal magnus prestur boduarsson og²⁾ finnur gamlason. Kiærde adur nefndur magnus epter barde i fliotum eignarhlutanum. Liet titt nefndur magnus sveria ad þora magnusdotter moder hans hefde lyfat svein magnusson broder sinn.

item i Annare grein var þar suarid ad Rannueg moder sveins hefde profentad sig til adurnefn(d)s sveins oc giefid med sier eignarhlutan i barde i fliotum med samþycke sona sinna magnus press og halls press. Afhendu og fyrrnefnder prestar sijra sveine broder sijnum titt nefnda iord. atte oc svein buskap æ greindre iordu þa ed hann deyge.²⁾ var og eii sijdur suarin lysing ranvegar oc sveins um nefnda profentu. enn mier lyst sem þora hafe erft svein broder sinn enn nefndur sijra magnus moder sijna þoru. Krafde adur greindur sijra magnus mic urskurdar a. hvert að hafa skilide þesse hans profaleidsla.

Nu saker þess ad svarin var eign sveins vpp a jordune og²⁾ hans buskapur stod þar æ. og²⁾ arfurinn hefur so fallid sem adur hefe eg²⁾ greint: Þvi at til kolludum þeim bestu monnum sem hia mier voru og²⁾ mier samþyckundum og²⁾ ad so profudu sem þa kom firir mig sagde eg²⁾ i gudz nafne amen med fullum laga urskurde adurnefnadum magnuse preste til hallds og²⁾ eignar iordina bard i fliotum. þar til sem annar leidde sig til þann sem framar stendur edur iafnframt erfdum og²⁾ adurnefndan finn skylldugan at afenda innann halfs manadar fyrr nefnda iord sijra magnuse bodvarssyne og²⁾ sveria eineide ad hann hugde þat sinnar konu eign og²⁾ erfd oc vera þar med kvittur um meðferd æ jordinne enn ef hann sværi ei þa skyllde hann luka land-skyllid af iordunne so leinge sem hann hefde a buit.

Og til sanninda hier um et cetera.

¹⁾ Aptan á bréfi, að því, er virðist, með hendi Guðbrands biskups;
²⁾ þannig, frbr.

319.

30. Augúst 1417. á Hölða á Hölðaströnd.

HALDÓRA Broddadóttir, Brandr Brandsson og Ingimundr Sig-
hvatsson selja Jóni Þorvaldssyni vasa jörðina Laugaland í
Fljótum.

AM. Fasc. VII, 17, frumbréfið á skinni. Bæði innsiglin eru
fyrir bréfinu. Bréfið er með sömu hendi og Nr. 327, og mun það
vera hönd Stúfs Haldórssonar.

vm laugalandt i fliotum.¹⁾

Þat gerir eg jon ketelsson og stufur halldorsson godum
monnum kunnigt med þessu ockru brefi at þar voro vid j hia
saum og heyrdum a at þau toku hondum saman jon af einni
alfu þoruallsson vasa og halldora broddadotter og brandr brandszson
og jngimundr siguaszzson at þau selldu jorðina a laugalandi j
fliotum er liggur j bardsz kirkiu sokn fyr nefndum jone til
fullrar eignar fra sier og sinum erfingium (og) eptirkomendum
fyrer .xx. hundrud rettlukt j ollum peningum og voro þar giord
fim hundrud þegar af þessu iardar uerdinu undir eyiolfi loptzsyni.
skýllde berþor biarnarson eignasz þessa penninga fyrer þa peninga
er hann atti undir þorkatli bonda hennar.

jtem j annare grein voru lukt avnnur fim hundrud j uad-
malum smiori og slatre²⁾ brandi brandzsyni og jngimundi
siguaszzsyni j fyr greint jardar uerd.

Og til sannenda hier um settu uid fyr nefndir menn ockur
jusigli fyrer þetta bref skrifat a haufða a haufdastrond manu-
dagin næstan epter bartholomei apostoli þa lidit var fra higat
burd vors herra iehsv christi þusund þriu hundrud ellefutigir
og sio ar.

320.

1417.

á Grund í Eyjafirði.

INGIBJÖRG Loptsdóttir handleggr Magnúsi Jónssyni og Inguni
konu hans hálfa Grund í Eyjafirði, Dvergstaði, Eyrarland, Kotá,
Hrafnstaði í Kræklingahlíð, Snartastaði í Gnúpasveit og Leir-
höfn á Grjótnesi upp í þá peninga, er Ingibjörg hafði tekið að
sér og Inguni höfðu fallið til erfða.

¹⁾ Aptan á bréfinu; þar stendr og: »lauga land j fliotum«;
²⁾ slat², frbr.

AM. Fasc. VII, 20, frumbréfið á skinni. Átta innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú er að eins eptir innsigli síra Kálfs og Lopts, og eru þó bæði brákuð. Bréf þetta virðist vera með sömu hendi og AM. Fasc. IX, 21, frá 1. Okt. 1432, og af því að Höskuldr Runólfsson er með að gefa út bæði bréfin, en eingir hinna, er það líklega hans hönd, sem á bréfum þessum er.

Grund. Duergstade. Eyrarland. Kotaa. Raffinstadi j Kræklijngahlíjd. Snartastade og Leirhoffn ahræraude.¹⁾

Þeim godum monnum sœm þetta bref sía ædr hæyra senda kalfr prestr jonsson. lopthr guthormsson. hauskauldr Runolfsson hælge biarnarson. Runolfr jonsson. biorn nikolasson kuædiu guds ok sina kunnigt gærandæ ath þa ær lidit war fra hingat burd vars herra jehsu christi pushundrat flogur hundrat ara ok siautian ær. æ grund j æyiafirdæ voru vær j hia sam ok heyrðum æ handaband jngibiargar lopzdottir af æinnæ halfu ok magnus jonssonar ok jngunnar konu hans af annaræ at sua firir skildu at fyrr nefnd jngibiörg handlagði adr greindum monnum magnuse ok jngunnæ þessar jarder til fullrar æignar halfa grund j æyiafirdæ. duergstadi. eýrarland. kotæ. hrafnstader j kræklingahlíð. snartastader j gnupasueit ok her til tiu kugilldæ. skýlldu þau þessar jardir eiga ok medtaka æ næstum fardaugum med aullum þeim gaugnum ok gædum sœm þæssum jördum hefer fylgt at fornu ok nýiu ok hun vard fremst æigandæ ath enn jordina læirhaufn æ griotnesi æfter sinn dagh til fullrar æignar. ænn hier j mot handlaugdu fyrr nefnder menn magnus ok jngunn titt næfnda jngibiörgu kuitta ok liduga firir sier ok sinum epterkomendum wm alla þa peninga sem hun hefer at sier tekit ok vt lated fasta ok lausa frida ok vfrida ok jngunnæ hefer til erfda fallit ok aull þau skiptæ lauglig hallda sœm hun hæfer skipt edr skipta latid jarder ædr lausa godz j burtu fæinngit. Ok til mæ(i)ræ stadfestu hier wm setti jngibiorg loptz-dottir ok magnus jonsson sin jnziglæ med varum jnzsiglum firir þetta bref gert j sama stad sœm fyrr segir.

321.

1417.

BRÉFSÁGRIP um Arney á Breiðafirði.

AMagn. 252. 4to bls. 53, skr. c. 1660; AM. 430. 4to c. 1730 (séra Jón í Hítardal); AM. dipl. afskr. Nr. 1570.

¹⁾ Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

Arney.¹⁾

Lofftur²⁾ Guttormsson selde klóstrinu a Helgafelle Jórdina Arney¹⁾ og gaff kuijtt anduirded Anno 1417.

322.

1. Júlí 1418.

á þingvelli.

ARNE biskup í Skálholti, umboðsmaðr heilagrar Hólakirkju, visitator og hirðstjóri yfir allt Ísland, selr Guðina bónda Odds-syni jörð sína Hamraenda, en Guðini selr honum jörðina Snóksdal, er báðar liggja í Breiðafjarðardölum.

AM. dipl. afskr. Nr. 1432, auðsjáanlega eptir frumriti.

Wær arne med guðs nædh biskup j skalholte oc vmbodsmann heilagrar hola kirkiu visitator oc hirdstiore yfer allt ísland gerum godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi at vær höfum sellt gudina bonda odzsyni vora jörð er heiter hamraendar oc liggja j breiðafiardardölum med ollum þeim gægnum oc gædum sem henne fylger oc fylgt hefer at fornu oc nyiu oc vær vrdum fremzst eigande at. honum oc hans erfingium til æfinlegrar eignar oc frials forrædis oc vndan oss oc aullum vorum erfingium oc efterkomandum. gaf³⁾ greinda jörð kirkiunne j biardarholti sira jon langr. hier j mot seldi guðine bondi oss sína jörð er heiter snoksdalr oc liggj j breiðafiardardölum oc⁴⁾ med ællum þeim gægnum oc gædum sem henne fylger oc fylgt hefer at fornu oc nyiu oc hann varð fremzst eigandi ath oss oc vorum erfingium til allðrs oc odals oc æfinlegrar eignar enn vndan sier oc sínum erfingium huat af at gera sem oss lýsti. skulum vær suara laga riftingum a vorre jærdu. enn gudine bondæ hallda til laga. jtem skal gudine bonde suara riptingum a þeirre jord sem hann oss selldi enn vær hallda til laga. Oc til sannenda her vm settum vær vort

¹⁾ Korney(!) 430; ²⁾ Fyrst hefir verið skrifað Lofftur, en það svo strykað út, og skrifað Leyffur, sem líklega er rangt; 430 hefir Liefur(!); ³⁾ þetta orð er hér sett að ágizkan, því að í afskriftinni hefir gleymzt eitthvað úr, og getr verið að sama gleymzka hafi orðið í frumritinu; ⁴⁾ eyða í afskr. fyrir svo sem ²⁾ úr línu, og er eins og eitthvað hafi ekki orðið lesið í frumritinu.

jnzsigle firir þetta bref skrifuat a þinguelle jn octaua sancti johannis baptiste anno domini M^o. cd^o. xvij^o.

323.

11. Júlí 1418.

i Vatnsfirði.

ÞORLEIFR Árnason kaupir af Þorsteini Sigurðarsyni og Helgu Þórdardóttur konu hans jörðina Bæ á Rauðasandi fyrir hundrað hundraða í jörðum »forngilt«, og er þar í tilskilin jörðin Laugardalur í Tálknafirði.

AM. dipl. afskr. Nr. 1144 og Nr. 1349, eptir frumbréfinu frá Bæ á Rauðasandi, »collata accurate«.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia eör heýra senda æinar markusson ok biorn amundarson quædiu guds ok sína kunnigt gerandi ath þar worum vid j hia savm ok heyrdum wpp æ j bæ æ rauðasandi. þridia dag næsta epter pascaviku¹⁾ þa lidit war fra hegatburd wors herra iehsu christi þushundrut fiogur hvndrut ok atian ær. at þau hellðu haundum saman þorlæifr arnason af einne alfu enn þorstæin sigurdarson ok helga þordardotter hvstrv hans af annare at suo firir skildu. at fyrnefndr þorlæifur keypti jordina j bæ æ rauðasandi með aullum þeim gognvm ok gædum sem bæ hafði fylgt at fornu ok nyiu ok þau þorstæinn ok helga fyrnefnd hafvdu fremzst eigandi at worðit. Her j mot skyldj þorlæifur gefa þeim þorstæine ok helgu hundrað hundraða j iordum fornn gillt. war þar fyrst ænefnd jordinn laugardalur j talknafyrði. ok þar til flæire iarder þær sem þorlæifur kynne at fa j ta(l)knafirdi suo allar saman yrði hundrat hundraða forngillðar. skilðu þav fyrnefnd hion þorstæinn ok helga j handabandinu at bua æ bæ wmm æitth ær eör tuo ef þau villði. ok suo at luka jardagodz þar æ sandinum j kirkiugodzit j bæ ef þeim þætte ser þat betur henta. enn þorlæifs æign jordin j bæ wpp fra næstum fardogum. skyldu huorer hallda sínum jordum til laga er keypti enn abyrgiazst laga riptingar firir þær hvor er selldi ef æ kynne koma. Ok til sanninda her wmm settum vid fyrnefndr menn ockur jnzsigle firir þetta bref skrifuat j watzfirdi j isafirði manadagin næsta firir festum diuisioniss apostolorum a sama æri sem fyr seger.

¹⁾ Þ. e. 5. Apríl.

324.

23. Júlí 1418.

í Skálholti.

ARNI biskup Ólafsson, visitator og hirðstjóri yfir allt Ísland, kvittar Pál Runólfsson fyrir viseyri (og) landskuldum, sem hann hafi sýslu haft og umboð milli Jökulsár og Norðfjarðarnípu.

AM. Fasc. VII, 25, frumbréfið á skinni, og er innsigli Árna biskups fyrir bréfinu.

ein kuittan arna biskups.¹⁾

Wær arne með gudz nadh biskup j skalholti vmboðzmann bæilagrar holakirkíu visitator oc hyrdstíori yfer allt íslandh gerom ollum goðum monnum kunníkt með þessu uoru opnu brefe ath pall brunolfsson hefer gíortt oss fullan oc allan ræíkn-íngískap af visæyre lanðskýlðum sæm hann hæfuer sýslu oc vmboðh vors herra kongsíns oc uortt haftt j millom jókulsaar ok norðhíarðarnípo suo ath oss uel anæghír. Þuí gerom wer sagðan paal Runolfsson allungis quíttan fræalsan líðugan oc allungis akærolausan vm græínt maal firir oss oc ollum vorum æfter komanðhum vors herra kongsíns hyrdstíorum oc vmboðzmonnum. Oc til sannínða her wm sættu wer uortt júsígí firir þetta quíttencías bref ær gert var j skalholti langarðagen næsta æfter translacionem sancti thorlaci Episcopi anno domini mº cðº decimo octauo.

325.

11. September 1418. á Höskuldstöðum.

ÞORGRÍMR Sölvason kvittar Ólaf Ormsson fyrir tuttugu hundrudum, er hann átti hjá honum upp í jörðina á neðri Mýrum í Höskuldstaðapingum.

AM. Fasc. VII, 14, frumbréfið á skinni. Fjögur inneigli hafa verið fyrir bréfinu. Þrjú hin síðustu eru nú döttin frá.

neðre myrar bref.²⁾

Þeim goðum monnum sem þetta bref síá æðr heýra senda jon hugason. einar kætilsson. helgi þormoðsson ok ormr biarnarsonn kuæðiú guds ok sína kunnígt gerandi at þa er lídít var fra

¹⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi; þar stendr og: „biskups arna bref.“; ²⁾ Aptan á bréfinu.

hegattburð vars herra jehsu christi þusundrat flogur hundrat ok siaytian¹⁾ ar vorum vær j hia sam ok heyrdum æ handaband þeirra þorgríms sauluasonar ok olafs ormssonar at fyrrnæfndr þorgrímr gerdi olaf ormsson allungis kuitann vm þau xx hundrat er²⁾ hann atti at luka firir jordina æ nædri myrum j hoskolldsstada þíngum. ok til sannynnda her vm sættum vær fyrrnæfndir menn vor jnsigli firir þetta bref gert æ hoskolldstodum æ skagastrond sunnudagin næstan eptir mariumesso ari sidar en fyrr segir.

326.

13. September 1418. á Núi i Dyrafirði.

VITNISBURÐARBREÐ nfu manna, að Guðmundr Arason hafi greitt hústrú þorgerði Ólafsdóttur þá peninga í mála hennar, að henni vel ánægði, og voru þau þá alsátt um allan sinn reikningskap.

Landsbókasafn 115. 4to I, 139—40. Bréfasafn séra Jóns Haldórssonar í Hitardal, skr. c. 1730; IBíél. 126. 4to bls. 48—49. Ártal þessa bréfs er athugavert, því að af því mætti ráða, sem Ari faðir Guðmundar sé dáinn, en 27. Maí 1420 er hann enn á lífi. Dáinn virðist hann samt vera 7. Okt. 1423. Ætti því bréf þetta að vera nokkru yngra en hér er talið, sé þessi þorgerðr, sem hér er nefnd, kona Ara.

Afhendingar Bref peninga þorgerdar Olafsdottur Anno 1418.³⁾

Öllum mönnum sem þetta Bref siá edur heyra. senda Biðrn prestur Sigurdsson. Gudne Bonde Odsson. Þordur Jörundsson. Kodran Jörundsson. Eyolfur Jonsson. Petur Þordarson. Sigurdur Þordarson. Halldor Jonsson. Þorer Steinsson Q(uediu) g(uds) og s(ina). kunnugt giðrande sub Anno gratiæ 1418 vorum vier i hia og heyrdum æ under Nupe i Dyrafyrde æ ord þeirra og handaband. af einne hálflu heidurlegur mann Gudmundur Arason enn hustru þorgerdur Olafsdotter⁴⁾ af annare. Enn það falst under þeirra handabande að Gudmundur Arason lukte mála

¹⁾ Þannig sýnist skrifað, en eitthvert þirumpár stendr uppi yfir y-inu, eins og það gæti verið x, en er þó óljóst. Aftan á bréfinu stendr ártalið 1417 þrem sínum; og það er víst að lesa á ártalið siaytian, svo að gerningr þessi er bréfaðr 1418; ²⁾ (tvískr.); ³⁾ »1428 edur 1410«, setr séra Jón á spássiu; ⁴⁾ »þorgerdur þessi mun hafa verið stíupmoder Gudmundar enn síjdare kona Ara Gudmundzsonar«. Séra Jón á spássiu.

Þorgerdar Olafsdottur. v. hundrud hundrada eftir því sem utvijsar opid Bref Ara Bonda Gudmundssonar. so miked i Jördum og lausagotse. sem hier seiger.¹⁾

Jtem Kyrkiubol j Rosmhvalanese. fulavik. Þorersstader. Rafinkelstader firir j. hundrad hundrada.

Jtem Rafnseyre i Arnarfjrde firir j. hundrad hundrada.

Jtem Horn. Kyrkiubol og Skog. þessar þriar Jarder j Mosdal. Dyniande. half Borg. Skialdfönn. älfadalur ä Jngialldssande. þessar jarder firir j. hundrad hundrada.

gaf tijttnefndur Gudmundur Þorgerdi Olafsdottur Bardsvik. sem liggur ä Ströndum fyrer utan allann reikningskap med öllum þeim gögnum og giædum sem til hennar hafa leigid fra fornu og nýu. og med so miklum vide sem nu liggur ä Bardsvik til obrygdanlegrar eignar, skal Gudmundur svara lagarijftingum ä ollum þeim Jördum. sem hann til lagdi mäla öftnefndrar Þorgerdar. enn hun edur hennar umbodsmann halde til laga.

Jtem .xl. hundrada i öllu samt gripum og virdingagotse i smiore og skreid og riklinge. festum og skipum. þar med .Lxxx. hundrada i kugilldum. þetta allt saman firir j. hundrad hundrada.

voru þessar peningar fyrrskrifader afhendter og afgreidder. so Þorgerde busfreyiu i alla stade vel ä nægdi. því voru þa öftnefnder menn Gudmundur Arason og Þorgerdur Olafsdotter alsatter um allann sinn reikningskap.

Og til sanninda hier um sette Gudmundur Arason sitt Jnnsigle med vorum Jnnsiglum firir þetta Bref sem giört var under Nupe i Dyrafyrde þridiudaginn næstann eftir Mariumessu sijdare ä því äre sem fyrr seiger.

327.

22. September 1418.

ä Barði.

FJÓRIR menn votta, að Jón Þorvaldsson hafi greitt Haldóru Broddadóttur, Brandi Brandssyni og Ingimundi Sighvatssyni fult verð fyrir Laugaland i Fljótum, og að hlutaðeigendr hafi kannast við það.

¹⁾ »NB hier synist vanta i Brefid j. hundrad hundrada. sem verid munu hafa Reykholar«. Séra Jón ä spássiú.

AM. Fasc. VII, 23, frumbréfið á skinni, og virðist vera með hendi Stúfs Haldórssonar. Fjögur innsigli hafa verið fyrir bréfinu. Tvö af þeim eru dottin frá. Sbr. Nr. 319.

vm laugaland i fliotum.¹⁾

Þat gerir eg jon aurnolfsson og stufr halldorsson einar teitzson þorsteinn þorsteinsson godum monnum kunnigt með þessu voro brefi at þar voru uer j hia saum og heyrðum a at halldora broddadotter og branndr branndzson og jngimundr sigvazson með kennduz at þau hefði uid tekit og upp borit af jone þoruallszsyne alla þa penninga sem hann varð þeim skulldugr firir jordina a laugalandi j fliotum j bardz kirkiu sokn hefir hann lukt oss með solum og frideika allt verð firir jordina a laugalandi eptir þui sem j kaup vort kom. hier með gafu þessir fyr nefnder menn greindan jon kufttan og akiærlausann með handabandi firir sier og sinum erfingium eptir komendum um fyr greint jardar uerd. ok til sanninda hier um settum ver fyr nefndir menn vor jnsigli firir þetta kufttunarbréf skrifat at harde j fliotum fimtudaginn næstan eptir mathei apostoli um haustit þa lidit uar fra hingatburð vorss herra jehsu christi þushundrat þriu hundrut ellefu tiger og atta ar.

328.

18. Oktober 1418. á Gunnsteinsstöðum.

STYRR Snorrason selr Einari Bessasyni jörðina Vatnahverfi í Höskuldstaða þingum með öllum gögnum og gæðum fyrir lausafé.

Add. British Museum 15, 898, frumrit, keypt af Charles Devon 12. Apr. 1862. Fyrir bréfinu hafa verið fjögur innsigli, en nú eru þveingirnir einir eptir. AM. dipl. afskr. Nr. 424 „Ex originali sira Sæmundar Hrolfssonar.“ Árni lýsir frumbréfinu.

Þeim godum monnum sem þetta bréf sea edr heyra senda thumi berþorsson gisle sigurdarson biarne bardarson oc juarr þordarson kuEDIU guðs oc sina kunnickt gerandi at ver vorum þar í hia a gunnsteinsstodum i langadal in festo luce ewangeliste anno domini M^o cccc^o xvij^o saum oc heyrðum a handaband þeirra styrs snorrasonar oc einars bessasonar at suo firir skilldu

¹⁾ Aptan á bréfinu.

at adrnefndr styrr selldi fyrrnefndum einari iordina alla a vatnahverfi er liggr j hauskaulldzstada þingum með aullum þeim gangnum oc gædum sem adr greindri iordu hafer fylgt at fornu oc nyiu oc hann oc þuridr jonsdotter kona hans varð fremzst eigandi at apter logum. her i mot gaf þrattnefndr einar optnefndum styrr atian hundrvt með þessum fridleika. x bufiar kugilldi. halft kyr oc halft asaud oc þar til þriu hundrvt i slatrvm oc ij^e í smiore oc iij hundratzs hesta oc luka ut a næsta vori vj kugilldi oc iij hesta a næsta hævsti allt smiorid oc slatrvid a ædru vori flogur kugilldi með femissa. skilðe tittnefndr einar suara fyrnd a kirkiu allri þeirre er styrr atti at suara. skilði adrgreindr einar hallda tittnefndri iordu til laga enn styr suara lagaríptingum a iordunni ef a kynni at verða. oc til sannennða her um settum vær fyrr nefndir menn vor incigli firir þetta bref er giort var j sama stad degi oc ari sem fyr seger.

329.

29. Oktober 1418.

i Ási i Öxarfirði.

ÁRNI biskup Ólafsson kvittar Finnboga Jónsson (gamla), svein sinn, fyrir öllum þeim peningum, sem hann varð honum skyldugr.

AM. Fasc. VII, 24, frumbréfið á skinni, og er innsigli Árna biskups fyrir því.

enn kuittan arna biskups.¹⁾

Wer arnæ með guðz nadh biskup j skalholli gerom ollum godum monnum viturligt oc kunikt ath wer hofum gifuæt finnboga jonsson vornn swæin allungis quittan fræalsan oc liðughan oc allungis akærolausan firir þau særtighæ handraðha sæm hann warðh oss skyldugr af þui hann hæfer blifuæt j woru fullo oc allo minnæ suo ath oss væl anæghir vm sagða peningha firir oss oc ollum vorum æfter komandum biskupum a holum. Oc til sanninða her vm sættu wer uort jnsighli firir þetta bref gert var j asæ j auxarfirði laugardagen næsta firir allra hæilagra messo anno domini M^o cd^o decimo octauo.

¹⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi.

330.

1. Júlí 1419.

á þingvelli.

HYLLINGARBRÉF Íslendinga til Eiríks konungs af Pommern.

Ríkisskjalasafn Dana „Island og Færøe“. Fasc. I, 3, frumritið á skinni. Fyrir bréfinu eru 24 innsigli; flest brákuð. Prentað í Safni til sögu Íslands II, 172—173; Dipl. Norv. II, 485—486.

theres breff aff islande at the aff gantzæ island haue hyllet myn herre konung Erik. 1419.¹⁾

Worum wyrdolighum herra herra Eirikæ met gudhz naadh Noreghz swærikis Danmarcks gota kononge oc hærtuga yfuær Pomren Heilsum wij allr almughæ lærdhir oc læikæir a yslandæ. kærliga met gudz quediū oc worre audhmiukre penostu.

kunngerandi ydr naadh ath wer lofum ydr vora troo penostu: oc vilium ydr hylla oc hafua firer Rettan konongh yfuær oss oc enghan annan oc vndir binddum oss ath wæra ydhr hollir oc truer. sæm rettum þænorum ber sinom herra ath wera oc wor loghboc vt visar oc vorer forfedr hafua ueitt ydrum foruerorum Rettum Noreghs kononghum jattandi ydr þar meðr skatt oc alla hlydskyldu af landino sæm loflighum landhsins vana bær kongdomenum gera. Her j moti bidium wij ydr nadher audmiukligha ath ij holden oss met fridh oc lagh: oc latir oss niotandi wærda allra þæira rettar bota sæm landit er adr suoret krononne oc kongdomenum.

Kom oc ydart bref hit j landhit til oss j huerio ij forbudut oss ath kaupslagha met nokora vtlenska mænn. En worar rettarbeotr giora suo raadh firer ath oss skyldæ koma sæx skip af noreghi arligha: huat sæm æi hefuær komit vpp a langha tima: huar af ydr naadh ok þetta fataeka landh hefuær tækit grofuan skada: þy vpp aa gudz naadh. oc ydart traust hofum wij wordit kaupslaga met vtlenska menn sæm meðr fridh hafua faret oc Rettum kaupninghskap oc til hafua siglt. En þæir duggarar oc fiskarar sæm reyfat hafua oc ofridh giortt þæim hofum wij refsa latidh. Nw star til gudz nadh oc ydr ath ij scrifit oss til huor(s)u wij mættum bestan fridh hafua oc ydan vinskaf oc hylli. her met befalom wij ydr gudh oc alt himenrikis hærskap.

¹⁾ Aptan á bréfinu.

Oc til mæiri stadfestu¹⁾ oc audsyningar wors troskapar met ydr þa hofum wij hengt wor Jnsigli a almugans wegna: fyrær þetta bref er suo hæita.

anfinnr þorsteinsson ydra forældra hirdmann.

Rafn loghman. oddr loghmann.

lopptr gudþormsson. gislæ andresson.

hallr olafsson. hauskauldr hrunolfson.

olafr jonsson. arnnæ einarsson.

audun salomonsson. þorualdr oddzson.

helgi styrsson. siugurdr arngrimsson.

gudyne oddzson. asgæir arnason.

siugurdr þorualdzson. semundr oddzson.

magnus jonsson. ghæir arna son.

bryniolfr stæinraudarson. jon Egillsson.

sighmundr oddzson. boduar hrafnsson

oc hælgi biarna son.

giortt a þinghuælli laugardagen næsta eftir petr's messu vm sumaret Anno domini M^o cd^o decimo nono.

331.

13. Júlí 1419.

i Hafnarfirði.

ARNFINNR hirðstjóri Þorsteinsson veitir tveim utan ríkis kaupmönnum verzlunarleyfi á Vestmannaeyjum og um land alt, svo og leyfi til fiskiveiða («útróðra»).

Ríkisskjalasafn Dana «Island & Færøe» Fasc. I, 4, frumritið á skinni; innsiglið er dottið frá. «Island & Færøe» Suplem. I, 4, afskrift frá 1749, með hendi Jóns Marteinssonar gerð fyrir Klevenfeld. Sbr. Tidsskr. for nord. Oldkyndighed 1833, II, 115, 138. Finn Magnússon telur eftir enskum sið Margrétarmessu 20. Júlí, og ætlar bréfið þá dagsett, en það mun þó varla vera.

Það gærer egh arnfinnr þorsteinsson hirstiore yfuer allt island godum monnum kunnickt med þessu minu brefvi ath egh hefuer gefit þol²⁾ til tua kauplyd³⁾ af kristaforu⁴⁾ sem nu

¹⁾ stadfestu, frumritið; ²⁾ = leyfi; ³⁾ = kauffleute = kaupmenn, sem munu hafa verið þýzkir; Finn Magnússon ætlar þeir hafi verið enskir (Tidskr. f. Oldn. II, 115), en þetta orð bendir að vísu á þýzkan uppruna; ⁴⁾ Kristaforus er skipsheiti.

er j hafnarfiord. skulu þeir kaupa ok selia fyrer mek ok alla
 systlumenn j landit oklagader. j vestmannaeyiom. ok vm allt
 land huar er þeir vilia. skulu þeir hafua sitt skip til vtrodrrar
 þar er þeir vilia j landit. med suo marga menn sem vel nægher
 til vtrodrrar til fiska eitt aar. Ok til sanninda her vm setta
 egh mitt jnscigle fyrer þetta bref er gert uar j hafnarfiord jn
 festo sanctę margarete virginis et martiris anno domini m^o
 cccc^o decimo nono.

332.

[1419].

MÁLDAGI Jónskirkju í Vallanesi [er Árni biskup Ólafsson setti].

AM. dipl. afskr. Nr. 2002 «ex orig. membr. fra Vallaness
 kirkju», sem er vidimus Jóns biskups krabba frá c. 1463. Árni
 biskup Ólafsson reið yfir Austfjörðu 1419 (Ann.), og virðist þessi
 máldagi geta verið frá þeim tíma.

Kirkia hins helga johannes baptiste¹⁾ j vallanesi æ heima-
 land alltt oc huamsland. saudaga land allt oc uigingsstada land.
 afret j fagradal oc under skagafelli.

selfor ad tunguseli j eyuindardal.

skogarteig j milli þrælara og holknar.

annan skogarteig [milli] ualagilsar oc eyrar ar oc skogarteig
 j kettelsstada land oc skogarteig j hofda merki firir austan
 sionaras oc ad læknum er þar fellur firir austan.

skogarteig j sanfell id nedsta.

tueir skogarteigar j sanfel ed efsta.

skog j medalnes land.

halfer aller krosskogar.

attungur j hualreka j ofærv rekum.

attung j kilmana teig. halfuan uidreka uid sledbrioztmenn
 j siau hundrudum en fiordung hualreka uid kirkbæinga. tueir
 hluter uidreka j þrimr hundrodum oc suo j hualreka.

priar uetter liggia til uallanes (a) eyiar sandi.

halfuan reka uid sandbrekkumenn j x hundrudum.

halfir osrekar bædi hualrekar oc uidreka(r) stærri en alnar
 keffli.

fiordung hualreka a gripdeild.

xij tung uid gallstædinga.

¹⁾ baztpiste, afskr.

annan toltung milli þeista(va)gs oc spakardals oc slik(t) j flutninghi huar sem a land kemr.

fiordungr j hualreka uid snotrunesmenn under uagsfioldum¹⁾ sunan fra sundi oc til gripsgiar.

tolftung a hrollaugstada sandi.

hualfuan hualreka a eyri j borgarfirdi milli drangs oc kambs.

attung j hual j brunauik oc j kiolsuik oc j hualuik oc j sufnauik huar sem a land kemur.

stigaas allan. grindar as allann.

kirkian æ fiorar kýr oc xx^{er} tuau kugillde oc xx^{er} j asaud oc tueimur am betur. v. vxar gamler. xic.²⁾ vj. naut tuæuetur. vj neturgaumul. iiij sauder oc xx^{er} veturgamler xj. c. [i] gældum sandum oc enn .ij. k(ugilldi) j gældfe. vj kalfar. xij hestar. v. c. j hrossum oc ath auk tau hross klyfbær. xj. c. j virdingarfe oc xvj. c. j fridvirtum peningum.

Suo margar bækr æ kirkian j uallanessi. jn primis .ij. alltaris bækr .ij. sequencio bækr .ij. graduale .ij. capitularius. ordubok .ij. ottusaungsþékr er taka vm xij. manade. oc adrar .ij. fra aduentu oc framan til paska .ij. salltarar. gaumul ottusaunguabok per anni circulum oc .iiij. adrar lesþékr.

Jtem v manna Messoklædi: at aullu oc at auk .iiij. hauklar .v. kapur. ij. sloppar. viij. alltarisklædi. iiij. med fordukum. iiij. dukar glitader oc adrer. iiij. liettare. vj. adrer vigder dukar med brunum. ij. kalekar gyllter. einn ogýlltur. iiij. alltaris steinar.

Jtem silfurkross med festi er vegur vart vj aura .ij. ymnabékr oc kiriale. processionale. de sanctis bok æ sumar. missale. prima lestur. bok gaumul. iiij les skrar vondar. gudspialla bok vond æ vetrin. ample oc vatzhorn. iiij. paxblaud oc paskablad. sacrarium munlaug oc ij. sacrarium handklædi.

Jtem ij brikarklædi. subtill oc dalmatika.

¹⁾ uagsfiold, hdr.; uágsfjöllum, Oddgeirsmáld. 1367; vágsföllum, Sveinsmáld. 1471; ²⁾ «ita extat. sed delendum» (AM.).

333.

31. December 1419.

á Hólum.

SEX manna dómr útnefndr af Jóni biskupi á Hólum um prófentusamning Ástríðar Jörundardóttur, er hún hafði gert við Árna biskup Ólafsson, þá er hann var umboðsmaðr Hólastóls.

AM. Fasc. VII, 26, frumbréfið á skinni. Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá, nema annað innsiglið.

bref vm valholt.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra senda herra hannes palsson jonn biarnarson are þorbiarnarson kalfr jonsson. petur kollason prestar ok þorsteinn olafsson leikmann. kvediu guds ok sína kunekt gerandi ath þa lidit var fra burd iehsu christi 00° eð° ok nitiann ar vorum vær j dom nefnder af biskup jone atth holum huortt su prouentta sem astridr jorundardot(t)er gaf med ser til æuinligrar framfærslu þa biskup arne hafði vmbod holastadar mætti halldazst edr eigi. nu saker þess ath astridr fyr nefnd sór fullann bokareid ath hun gaf til hola kirkiu j prouenttu med ser jordina j vallholtti ok hun gaf alldri samþycki til atth jordinn skýlldi seliazst edr gefazst j adra stadi hellðr skýlldi hun vera æfinlig (æign) kirkiunnar ath holum. þui dæmdum ver astridi jorundardóttur fylgia eigha prouentunne þar til sem vitad er hvortt biskup arne edr hans epterkomendr vilia luka kirkiunne fullt eptir þui sem hans bref vottar þar vm giortth. kann kirkian óngua penninga fa suo hunn se skadlavs af þeim astridr gaf. skal prouentann eingi vera. vtann med þui ath kirkiunne her atth holum dæmizst aptur jordinn j vallholtti med suo mórghum kugilldum sem astridr gaf þa skal prouentann henne æuinlig med ollum sínum skil-daga eptir þui sem hennar prouentubref vottar. Ok til sanenda her vm ok fullz vittnisburdar vors doms. settum vær vor jnsigle firir þetta bref giortth atth holum jn festo siluestri pape a þui are sem fyr segir.

334.

[um 1420—1445].

SKRÁ um peninga þá, er Úlfrún Þorsteinsdóttir lukti kirkjunni í Sælingsdalstungu, en Gunnar Jónsson tók með.

¹⁾ Aptan á bréfinu.

JSig. 143. 4to bls. 301, skr. c. 1600. Þessi skrá er eldri en maldagi Gottskálks biskups frá hér um bil 1452; er því annað hvort að séra Þorkell Ólafsson hefir látið sjá að um Tungukirkju nær 1420 í fyrsta lagi, þegar Árni biskup bróðir hans fór af landi burt, eða í síðasta lagi um 1445, þegar Goðsvin biskup fór burt og biskupslaust var syðra um hrið.

Þessa peninga lucktti Vlfrun Þorsteinsdotter kirkiunni j tungu. enn Gunnar Jonsson tok með. (jörd at) saurum j Laxardal jtelulause sem forn maldagi vottar. viij kugilldi oc þar til jörduna þambarvellu j bitru fyrer xvj^e j so mata að Gunnar Jonsson skal leysa til sijn firrgreinda jörd fyrer xvj^e j pridiunga-gosse nær sem hann vill.

Jtem reiknadist j kyrkiubot er Gunnar liet giora að kyrki-unne j Tungu. vrdu þat vj^e er metin var kirkian er siera þorkiell olafsson liet að siu.

Þetta hefur Gunnar (lagt) til kyrkiunnar. vors herra lijkneski yfer kordyrum. altarisdukur. ij. koparstikur. ij. með jarn.

vidreka oc hualreka æ kyrkian j tungu j stikuvijk. xij manna jferd j saurbæiar fiuru (suo sem) hinn forni maldagi vottar.

335.

24. Janúar 1420.

á Munkaþverá.

Dómr tólf manna útnefndr af Rafni lögmanni Guðmundssyni um jörðina Grund í Eyjafrði, hvor þeirra væri réttir eigandi hennar Magnús Jónsson, er hélt jörðina, eða Þorleifr Árnason er kærði til hennar fyrir hönd Kristínar Björnsdóttur konu sinnar og Solveigar Þorsteinsdóttur teingdamóður sinnar.

AM. Fasc. VII, 29, frumbréfið á skinni. Tólf innsigli hafa verið fyrir bréfinu. Sex af þeim eru fyrir, og er fyrst þeirra innsigli Lopts ríka (S. LOPTONIS GUTTORMI), og er höggormsmynd í miðjunni.

grundarbrief.¹⁾

Ollvm godvm monnvm þeim sem þetta bref sia edr heýra. senda loptr gvtormeson. gamli marteinsson. olafr eyiolffson. gvnar andresson. rvnolfr stvllvson. helgi biarnarson. gvtormr

¹⁾ Aptan á bréfinu.

biarnarson. sigvrðr þorvalldzson. steffan gynnlagsson. gynnlagr teitzson. hallr olafsson ok oddi þosteinsson. kveðiv gvd's ok sína kvnnigt geranndi. at. sub. anno. gracie. m^o. cð^o. vicesimo. at hrafnagili. j. eyjafirði. æ. þridivdaginn næsta fyrir pálsmessv. vorvm vær j dom nefndir af ærligvm manni. hrafni gvd'mvndzsyni lagvmanni nordan ok vestan af íslanndi. at dæma i millum þorleifs bonda arnasonar ok magnvs bonda ionssonar. kærdi þolleifr til magnvs. at hann hefði at hallda. halfa iðrd grvnd j. eyjafirði. er hann kalladi eign solveigar þorsteinsdottr. enn arf kristinar biðrns dottr. hvstrv sinnar. birti fyrr nefndr þolleifr kavpmalabref solveigar þosteinsdottr ok biarnar bonda einarssonar huert er svo hlíodadi. at helmingarfelag hafi verit lagt með fyrrnefndvm monnvvm æ þeirra brvðlavpsdegi.

jtem. i annari grein sýndi. ædr greindr. magnvs. bref vundir godra manna innsiglvvm. at tittnefndr biðrn einarsson hafði sellt halldori prest loptzsyni. ædrgreinda halfa jðrd er Magnvs hefir at hallda fyrir tívtigi hvnndrada. meðr keundizt þorleifr fyrir oss. at biðrn hefði lyst fyrir sér. at hann hefði alla peninga vpp borid fyrir fyrrgreinda halfa iðrd. af síra halldori ok ingibiorgv loptzdottr. svo mikit sem. a. hennar þria parta kom ok hvn hafði þa at hallda.

nv sakir þess at vors herra hakonar kongs rettarbot er svo latannda. at einginn maðr skal selia eignir hvspreyiv sinnar eðr þat sem þav eiga bædi saman vtan hennar samþýcki ok fyrir fvlla navdsýn ok þa þo með skýnsamra manna raði. því dæmdvm uær fyr greinnder menn meðr því at magnvs var þar með lagvm fyrir kalladr hann skýlldvgann fyrir fardaga. at sýna ok leida þav prof at solveig hefði samþýkt þessa iardarsaulv biarnar bonda einarssonar bonda sins. skal þessi prof fram koma at hrafnagili i eyjafirði fyrir hrafni lagvmanni. eðr þeim sem hann skipar til ok ef magnvs getr þessi prof leitt. standi iord sem komin er j eigu magnvsar. en ef hann leider eigi þessi prof. þa dæmdvm vær þorleifi arnasyni. i vmbodi solveigar ok kristinar fyrr nefnda halfa iðrd grvnd i eyjafirði ok þorleif bonda skýlldvgann at lvka fyrr nefndvm magnvsi átta tigi hvnndrada ok nitian hvnndrvt i fridvirdv godzi skvlv þeir átta tigr hvnndrada lvkast i iordvm innar fiordvngs a næstvm fardavgvm.

Ok til sannennda her vm settvm vær fyr nefndir doms-

menn vor innsigli fyrir þetta bref skrifat a mvníkþvera i eyia-
firði .a. sama ari degi sidar enn fyrr segir.

336.

11. April 1420. i Vestmannaeyjum.

Sex enskir kaupmenn, sem höfðu haft vetrsetu í Vestmanna-
eyjum og verzlau þar og reist hús í Óleyfi, lofa herra Hannesi
Pálssyni og Helga Styrssyni sýslumanni í Vestmannaeyjum fyrir
sig og sína sveina að koma til næsta alþingis og hlýða þar
góðra manna umdæmi.

Ríkisskjalasafn Dana «Island & Færø» Fasc. I, 5 b, frumbréfið á
skinni; eitt (fyrsta) innsiglið er dottið frá, en fimm eru fyrir. Sbr.
Finn Magnúss. Om de Engelskes Handel paa Island i Nordisk
Tidsskr. for Oldkyndighed 1833 II, 138—39. Segir Finnur ranglega,
að bréfið sé dagsett 4. Apr. Nafnatal Einglendinga hjá Finni er
og ekki vel nákvæmt.

Ek Ráfiin tiringtun. Jon efrardh. [thomas kodrel. Thomas
Castel¹⁾. nicles wanflit oc Richardh plebel enske kaupmen liggi-
ande j westmannaøyum nv j vetter er var kenvmfzst þat
med þesso varo brefue at af þui heiderligher mæn herra haunes
paalsson agætz herra kongs Erix Capellan oc sændeboðh oc
helghe styrsson sysloman j westmannaøyum. hafa talat til
oss. a kongdomsens vegna. vm vettarsætu ok vm þat veer
hofum sæt vp hws j vestmannaøyum vttan nokors manz löyfue.
þa lofuom veer aller saman oc huer vaar serliga fyrer sek oc
vara sueina sæm er ek ráfiin furnefndr fyrer mek oc fyrer
richard plebel. robert bulintun. richardh brillintun. jon wachfeld.
Thomas krathorn. jon gatrey oc jon durdey. ok ek jon efrardh
fyrer mek oc fyrer richardh stokeley. at veer fyrnefnder sex mæn
skulom koma til alþingis vm petursmesso nv nest komande til
þingualla vttan alt hindr edr motemæle oc vden all hyelperthe
at suara ok lydha godra manna vmdøme. vm furnefndar sakar
þar a alþinge. badhe fyrer oss oc fyrer vaara sueyna furnefnda.
þetta furskrifuada lofuom veer aller saman oc huer vaar serliga
a vaara tru sanninda oc æro oc vare þat sua sæm gudh fyrer-
biodhe at nokor af oss kome eigi oc giorde eigi sæm fyr sæghir.

¹⁾ [úr þessum tveim nöfnum gerir FMagn. eitt: Thomas Cadsel(!).

þa skal hann þar fyrer hafua fyrergjort liifui oc godze oc skal vera taker oc godz hans vptækt vttan landz oc jnnnan þat vilkorom wer oss med varom friom vilia.

Ok til sanninda her vm sættom wer vaar jncigle fyrer þetta bref er gort var j vestmanna øyum. þorsdagen nestan tiburcij oc valeriani martirum Anno Domini M cd vicesimo.

337.

[1420].

KAUPSETNING á Vestmannaeyjum.

Add. British Museum 11, 250 (FMagn. 405) úr bók í 4to á skinni, og er þetta með hendi frá 15. öld, samtíða. Kaupsetning þessi er prentuð í ritgjörð Finns Magnússonar um verzlun Englendinga á Íslandi á 15. öld í Nord. Tidsskr. f. Oldk. II, 146—48, með danskri þýðing og skýringum. Finnur segist (nefnt rit, bls. 165) hafa feingið þessi skinnblöð frá séra Gísla Jónssyni (Teitssonar), en hann hafi feingið þau eptir Hálfðán rektor Einarsson teingdaföður sinn.

(Ek) H H set hier j dag almenniliga kaupstefnu a millvm þeirra eingelskra ok islenskra manna sem hier eru komnir med godum fride ok riectvm kaupskap ok a millvm þeirra jslenskra manna ok eyfastra sem hier vilia sinn kaupskap giora. Set eg hier þessa kaupstefnu fyst med fride ok lagagridum. huorer vid adra. suo at huer sie sialfradur sins radandi huad sem hann selur eda kauper.

Gillding a skreid iiij Marka fiskur ok fimm marka enn þa j fiorda uætt. j. c. ef eigi semur vm gilldingina.

Lag a warninge iiij stikur klædis ok xx med þreibreitt gott warningsklædi firir hundrat.

fiorar stikur liereptz ok .xx. med tuibreitt firir hundrat.
vj tunnur mallz firir hundrat.

iiij tunnur varnings miols firir .c.

iiij tunnur med hueite (firir hundrat).

iiij tunnur biors firir hundrat.

tunna smiors firir hundrat med hreinnt ok klart.

tunna vins firir klent .c.

tunna biks firir lxxx fiska.

tunna hratoru firir lx (fiska).

jarnfat firir hundrat. ok teliezt ur iiij-

hunangs attungur firir xv fiska.

lyses attungur firir xv fiska.

iiij fisk mork uegen j godvm eirkotlvn.

eindubladir suartaskor firir iiij fiska.

konuskor firir iiij fiska.

varnings aklædi uppa xxx fiska.

alin j borduide ok arvm firir v fiska.

salltattungur firir v fiska.

vax mork firir iiij fiska.

vnder v hesta jarn firir xx fiska.

enn hufur ok hnifa(r) eda annat smakram sie epter þui

sem sialfum semur.

Þinne eg a alla bædi almuga folk jnnan af lande ok suo hier eyiamennina. ad þier giorid þeim ecki jslangur¹⁾ eda omak upp fra því sem uaukumerki er upp sett nema þeir vilie sialfer lofa. allt þeirra riettarfar eykzt at helminge sem hier erv uanvirter med ordum eda uerkvm.

Suo ok eigi sidur minne eg kaupmennina ad þeir hafi riettar stikur. ok rietta mæling. a aullv því sem lauginn skipa. suo sem er a smiore uine eda bior. miole eda mallte. hunang eda tioru suo at einginn hafi fals eda svik vid annann j sinvm kaupskap. huer þad giorir uist uitandi er sekur bædi wid kongdominn sem hann hefði stolit audru jafnmiklv ok suo onytt kaupit. en þeim riett sinn epter dome sem suikinn war.

fordumzt nu godir menn allann von(d)skap ok uielar. uppsteyt eda oroa. heldur sie huer annars uin. ad uielalausn ok haulldum suo grid ok gamlann landzins sid og sitied j gudz frid.

338.

14. April 1420. á Hofstöðum i Skagafirði.

KAUPMÁLABRÉF Einars Jónssonar og Sigríðar Einarsdóttur.

AM. Fasc. VII, 28, frumbréfið á skinni. Fjögur innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá. AM. dipl. afskr. 589 (eptir frbr.).

¹⁾ þannig hefi eg lesið (get nú ekki vitað hvort rétt er). Finnur Magnússon og Eiríkr Magnússon lesa: slangur.

Kaupmalabref.¹⁾

In nomine domini amen.

birtizst ok stadfestizst svo felldr kavpmali a brullaups degi j mille einars jonssonar ok sigridar einarsdo(t)tr atth þav laugdu helminga felag med ser feingins fiar ok ofeingins. skýlldi huortt þeirra eiga kiorgrip af annars goze vm fram helming er leingr lifdi. voru þessir festingarvo(t)tar a brullavpsdegi kalfr prestr jonsson olafr hallzson ormr einarsson þorarenn einarsson. ok til sannenda her vmm setthvm vær fyrr nefnder menn vor jnsigle fyrir þettha kavpmala bref er giorth var a hofstodvm j skaga-firde jn festo tiburcii et valeriani. anno domini m^{mo} cccc^{mo} vicessimo.

339.

27. Mai 1420. undir Gnúpi i Dýrafirði.

ARI Guðmundsson gefr Oddfríði dóttur sinni til kaups við Haldór Jónsson hálfan Valþjófsdal fyrir sextigi hundraða, en seldi honum hálfan og tekr fyrir jörðina Álfadal og á Vífilsmýrum; gerir hann þetta með samþykki Guðmundar sonar síns, og kvittar Haldór fyrir andvirðinu.

AM. Fasc. VII, 27, frumbréfið á skinni. Bæði innsiglin eru döttin frá: „feinged af Þorbiörgu Sigurdard(ottur) á Kulu“ (AM.). Afskr. í AM. 253. 4to, bls. 151—152, eptir transskr. frá 30. August 1428.

Þat giavrer ek are gvdmyndsson godvm monnvm kvnnigt med þessv minv brefui ath ek hefver gefvit oddfride dottvr minni til kavps vid halldor jonsson halfan valþiofsdal fyrir sextigi hvndrada enn halfan hefver ek sellt halldore jonssyni med þvilikvm vexti ok fridleika og j moti teket hvndrat ok tvttugv vpp j iavrdina alfvadal ok javrdina a vífuilsmyrvm fyrir tvttugv hvndrvt ok her a ofvan ellifv kvgilldi ok flora hesta med avllvm þeim gavgnvm ok giedvm er adrnefndvm javrdvm hafva fylgt j valþiofsdal ath fornv ok nýiv ath vndan teknvm mosdal. [skal hvar fyr nefndra manna halldor ok are. svava lagaríptingvm fyrir þer iardir er sellt hafva en hallda hinvm

¹⁾ Aftan á bréfinu með yngri hendi.

til laga.¹⁾ hefver gvdmvndr arason samþýkt þessa adr greinda giavf ok jarda savlv. því giavrvm vid þessar adr greindar jardi avllvngis qvittar ok akiervlavsar fyrir ockr ok avllvm ockrvm epterkomendvm.

Ok til sanninda her vm settvm vid fyrnefndir menn ockr insigli fyrir þetta kavpbref ok qvittan er gert var vndir gnvpe i dyrafirdi manvdagenn næsta eptir hvitasvnnv. anno domini 00° ecce° xx°.

340. 22. Juni 1420. hjá Vestenskógskirkju á Lágalandi.

ARNI Ólafsson biskup í Skálholti lýsir því, að hann skuldi Eiriki konungi af Pommern þrjú þúsund góða, fullvektuga gamla enska nóbela eða jafnmikið í öðrum reiðupeningum upp í gjöld konungs af Íslandi um sjö ár, er biskup var umboðsmaðr hans, og skuldbíndr hann sig til að hafa greitt þetta fé fyrir Michaelsmessu næsta ár, og ganga fimm menn í borgan fyrir skuldinni.

Ríkisskjalasafn Dana «Island & Færø» Fasc. I, 9, frumritið á skinni og eru öll (sex) innsiglin fyrir. Sbr. Danske Magazin. Anden Række I, 1794 bls. 2.

Wy arne med gudz nadh Biskup j skalholtæ j islande widergaungom med þesso ware opna brefue at wer sculduge ero af Rætte sculd hōchbornom oc mægtugan herra oc fōsta herra Erike med gudz nadh noregs danmarks Swerigs wenda oc gota kononge oc hertughe yuer pomern wor nadhige herra prypusande gode fulwegtuge gamble ængelske nobelæ. ædher sua meghet lodegt silfwer æder redho penninga gode oc gefwe sām ein god man ma giere annen fult med fire suadan oc sua mange nobelæ sām fōrscrefuet stander. at betale for jnnan þetta oc sancti mikiels dagh nw nest komende vm ett aar huilke fōrscrewne nobelæ wer hafuum lofuet oc en nw lofwom med fullo ja oc handerbande at betale oc wpluka adrnemdom warom werdhiligom herra herra Eriki noregs kononge. ædher þeim sām þetta wart bref hafua vpa hans nades wegna. oc han hafuer befalet vpa sina wegna þesso adrnemdo nobelæ vtkrefuia oc aname. j þan rekingscap sām wer hanom plichtuge ero af þui at wer hafom haft hans nades vmbode i islande. fylgt oc

¹⁾ [Á spássíu bréfsins með sömu hendi, en er ekki vísað inn.

vpborett hans jngielldom oc kronono j norege med allom konungligom Ræt j siaw aar. kan oc ytermere spærias eder befinnæs at wars nadigs herra konongs rekingscap af fornemdo islande þan hœygre draghe j sua mange aar sœm for ero næmpt. Þa scal war nadhige herra konung Eriker blifue þar vti j alle mate vforsœmet. Samuledes oc vm jsland ekki sua meghet rænter j forscrowne siaw aar. at þat komme os til godhe sua at wer blifue þar vti oc vforsœmet. Oc scule wer aldre vt af berghwin at kome for en þetta wart bref er haldet wtan med þirras minnæ oc wilia sœm for os hafua lofuet. oc sagt hafua for adrnemdo gull. sœm þetta wart bref hafua sœm for er sagt. En vm þat atande aret oc huat sœm forscrowne island þa rænte kan. kiennæs wer. at wer þat vpa godh tro hafua vnnder fullan grein oc rekning af fornemde ware nadige herra konung Erike. Alle þesso forskrowne stykkia oc artikle oc huart serdelis firer sich lofwe wer fornemde Biskup arne oc ware ærfuingia oc efterkommende adrnemde ware nadige herra konung Erike oc hans erfuingia oc efterkommende ædher þeim sœm þetta wart bref hafua vpa hans wegna sœm for er sagt stadugt fast oc vbrydeligt at halde wider ware gode tro oc ære oc wider þan eidh er wer hafuum sworit war nadige herra konung Erike oc kronono oc Riket j norege. wtan all lengre tœfring. vnderfundh edher argheliist. Oc til ytermeire oc fullare bewarinng alle þesso forscrowne stykkia. Þa hafuum wer bidet oc en audmykkelige bidiom þesse ware werdhiligre herra oc winir. Biskup Aslac af berghwin Biskup andbiörn af hamre herra jønis jacobsson profaste j Roskyldo. herra andres jacobsson oc herra benedictus pogwiisk Riddere. at þeir lofwe firer os oc med os for adrnemdo gull. þrotnæmpdo wor nadige herra herra Erike noregs konunge. hwilko adrnemdo gode mæn wer scule j alle mate skadelause halde wider ware gode tro oc sanninde. Hafuum wer fornæmpd Biskup arne sua oc wer adrnemde Biskup aslac Biskup andbiörn. jønis jacobsson profaste. andres jacobsson oc benedictus pogwisk Riddere latet ware jnsigle til meire wissu oc witnisburd alle þesso forscrowne stykkia hengæs fore þetta bref Er gort war hia westenskogh kirkiu j lalande loar-dagen nest fire jonswaku a .xxxj. are Rikes herra Eriks med gudz nadh noregs konungs.

341.

1. Júlí [1420].

á þingvöllum.

BRÉF frá alþingi til Eiríks konungs af Pommern um erindi Hannesar Pálssonar og Þorleifs Árnasonar af Íslands hálfu.

Ríkisskjalasafn Dana «Island og Fære». Fasc. I, 6, frumritið á skinni. Fimm innsiglu eru fyrir bréfinu. Prentað í Safni til sögu Íslands II, 174.

Serenissimo principi ac domino domino Erico dei gratia Regnorum norwegie. dacie. swecie slauorum gothorumque regi illustrissimo domino nostro gratiosissimo. Hec littera humiliter presentetur.

Vtmyuka oc skuldugha thiænista te foren sænd. Ma idhar nadh wita at idher nadhes thiænare oc capellan her hanes panelson hawer hær warit i rikesens landsens oc idher nadhes ærande æfter thy som idher nadh hanum befatat hafðhe. thær hawer han sik trolika oc wæl vt i bewist. can han oc thorlef arneson idher nadh beræta yterlika om landsens nêdh. nethorft oc gagn ytermeer æn wi idher nadh til skriuua kunna thy at thet ær them ganze kunnukt om alla stykke huru hær nu stander oc standit hawer. oc huru thet belegghigt ær i allæ mata. thet ma idher nadh oc wæl tro hwat the idher beræta thær om. thy havom wy oc ganze almughen som nu ware hær saman pa landstthinget troet them thær til oc befatat. guthi befale wy idher nadh ewinnelik. scriptum a thingwallum in octaua sancti johannis baptiste sub sigillis.

Jon met gutz nadh biscop a holum.

Rafn oc odder laghmæn.

thorsten helmingson oc helghe styrsson hirdhstiora.

lofter guthormson. haller olafson. arnfin thorstenson.

are gutmundson. gutloger gutmundson. oc audur.¹⁾

salmonson.

¹⁾ Þ. e. Auðunn (Salomonsson), sem nefndr er einnig í bréfunum fyrir og eftir; hann bjó á Hvanneyri í Audakil, og var dóttursonr Gunnars bónda, sem þar var á Hvanneyri þegar Wilchins máldagi var gjörðr (Sjá Nr. 346).

342.

28. Júlí [1420].

JÓN biskup á Hólum ritar Eiríki konungi af Pommern með-mælabréf um Hannes Pálsson kapellan konungs, er verið hafði á Íslandi í umboði hans.

Ríkisskjalasafn Dana «Isl. & Færø» Fasc. I, 7, frumbréfið á skinni. Innsiglið, sem hefir lokað bréfinu, er nú dottið frá.

Serenissimo principi ac domino domino erico dei gracia noruegie. dacie. suecie. slauorum. gothorumque regi illustrissimo domino meo graciousissimo presentetur L(itera) h(ec).¹⁾

Óina vtmyuka thýænistæ te foren sænd. nadhige herra ma idher nadh wita at tha jak war i fiordh i berghen tha war mik swa mekit sacht vm her hanes pauelson idher nadhes capellan af some at iak hiolt hanum ganze vmær. oc war mik mykit radhit at iak skulde haua forstyrt at han skulde ikke haua komit til island. hwar fore the thet giordhe thæt ma nu ither nadh wæl befinna. mæst for thy at iak hauer enkte af hanum befunnet vtan got oc stoor troskaap eki at eens til meek. vtan swa oc i alla idher nadhes ærende i alla matæ. oc ær thet stoor nytta at han hiit kom. æn tho at soma hafðhe giærna seet at han hafðhe eki komet hær i landit thy at hanum ær nu witerlikt vm allæ stykke huru hær staar oc standit hauer. oc hwat skadhe riket mate haua fanget hær af oc fanger om hær wardher ikke radhit boot a oc ma idher nadh wita for sanninda at han ær idher nadh een ganze nyttugh man e hwat idher nadh hanum befaler nær ællær fiærn.

thær med befale iak idher nadh guthi oc sancto Johanni.

datum yslandie in profesto beati olaui regis et martiris meo sub signo.

Johannes dei gracia episcopus holensis.

vestre serenitatis capellanus.

343.

14. August [1420].

á Íslandi.

STEPHAN Schellendorp, er sendr hafði verið til Íslands, ritar Eiríki konungi af Pommern kærú um yfirgang Englendinga þar, bæði kaupmanna og sjómanna, og reki það svo á eptir, að hætt sé við, að landið gangi undan krúnunni, sé ekki reistar skorður við sigling þeirra til landsins; segist hann hafa verið til aðstoðar

¹⁾ Þetta er utanáskriptin.

(herra Hannesi Pálssyni) fógeta konungs, en ekki muni skaða, þó að fleiri væri konungssveinar á Íslandi; hafi herra Hannes riðið víða um land og viti hvernig ástatt sé; segist Stephán gjarnan vilja vera í konungs þjónustu enn honum til gagns og góða.

Ríkisskjalasafn Dana «Island & Færø» Fasc. I, 8, frumritið á skinni. Sbr. Tidsskr. for nord. Oldkyndighed II, 1833, bls. 118.

An den durchlucchtigsten fursten vnd grotmechtigen hern van godes gnade konyng Erik ouer Norwege Sweden Denemark mit wirdecheit kame disse breff.¹⁾

Minen vnder denyngen dinst. nw vnd tho allen tyden to voren gesant.

Wetet liue gnedige herre dat ik toch to yslande vmme vorsendes wille vnde mende dat ik flochz wolde weder to juwen gnaden komen hebben. nw ist it hir also gelegen dat dit lant steit vmaten varliken van der engelschen wegen de hir groten schaden don beyde komplude²⁾ vnd vyschers dem ryke vnd der cronen dat dar var an is. wirt dar nicht eyn rat to viñden²⁾ dat de segellacio wirt vorkert. dat wol steit to donde. so geit dit lant van der cronen. secht juwer gnade anders ymant de wil sin beste liuer weten wen des rykes. dar vmme so bleaf²⁾ ik hir by juwen fogede dat ik im solde behulprik wesen so lange so dat ik tydinge hebbe van juwen gnaden vnd dat enschade nicht dat gij juwer knechte mir hir hedden. se solden sik wol suluen mit rechte louen dar jw recht nw vnder licht. so hebbe ik ok mit her hans reden jn juwen dinste also he jw wol vor richten kan. ijm ist ok alle ding wol witlik wo it hir steot²⁾ wente he heft nicht up eyner stede gelegen vnd heft dat lant dar vnn dar reden vnn heft jw beste weten vnd dan. anders kunde ik van im nicht ir varen. liue gnedige herre nw wil ik hir gerne bliuen jn juwen dinste vnd wil jw beste weten also ik schuldik bin vnd wil gerne vor teren vnd to setten wat ik hebbe. god geue dat ik it jw dinste mit vnn profit don michte. an dem willen solde it nicht brechen. dat steat²⁾ to gade vnn to jw. wo juwe gnade by my don wil dar late ik my gentzlik to. dar mede beuele ik jw gnade gade vnd der juncvrauwen marien vnd sinte johannes.

scriptum Jslandie vigilia assumpcionis beate marie virginis
meo sub sigillo. Steffan schellendorp.

¹⁾ Utanaskript bréfsins; ²⁾ þannig.

344.

15. August 1420.

i Brautarholti.

GUÐRÍÐR Ingimundardóttir, kona Vigfúsar Hólms, handleggir herra Hannesi Pálssyni konungdómsins vegna það góz alt, sem hún hefir með að fara laust og fast og Vigfús átti, í konungdómsins vald og heitir að fara á konungs fund næsta sumar og hafa og njóta hvað, sem hans náð vill hér um gert hafa.

Ríkisskjalasafn Dana •Island & Færø. Fasc. I, 5 a, frumbréfið á skinni. Tvö innsigli fyrir. Sbr. Tidsskr. for nord. Oldkyndigh. 1833, II, 143.

Öllum monnum þeim sœm þetta bref sea eðr hœra sender helghe styrsson hirdstior(i) svnnan ok austan a jsland ok stefan skeldindorp Q(uediu) g(uds) ok sina kunnigt giorande at anno domini M^o cd vicesimo a mari(u)messo aftan fyrra warom wer j broterholte saghom ok hyrdom¹⁾ a sammtall skilordh ok handerband af einæ halfuo heiderllighs mans herra hannes paalsonar a kungdomsins vegna en af andra halfuo erlligrar kuinno hustrv gudriidar ingemvndzdotter a sina vegna ok sina barna vegna vigfus yfarssonar eruingia vm þat at war nadighe herra kungr hafde bodhet fyrnemdom herra hannes palssyni at anama alt þat godz efter vigfus fyrnemdan efter þui som wars nadighar herra kungsins brefwtviste ok han þa lesa léét oc han ofta med henne fyrr þar vm talat hafde. skylldest þau swa att¹⁾ vm þat erende at fyrnemdh hustrv gudrid handlagdhe fyrnemdom herra hannese a kungdomsins vegna godz alt þat som hon hafuer med at fara laust ok faste ok vigfus atte j wars nadughar herra kungsins valld ok traust oc at hon skal koma til hans nadhe at somera nv næst komande ok hafua ok niota hwat sœm hans nadh vill her vm giort hafua oc skal hon giora honom fulla grein fyrer swa mykit sœm alt godzen renta kunno her fyrer jnnan swa at herra hannes see her vm skyldelaus at hann eigi her vm swa yterlligha giordhæ sœm honom war vmbodhet skal hon koma fram sœm fyr seiger vtan alle hielpreidhe nema swa stor forfald bannæ at warum nadughum herra kungenom sialfuom synizst þau vera full ok laglighar oc þakkade hon fyrnemdom herra hannes mykeligha at han giordhe med henne swa vinligh ok wel up a wars nadighe herra kungsins nadh traust oc mildan herradom.

¹⁾ þannig.

Datum anno die et loco quibus supra nostris sub sigillis presentibus coappensis.

345.

10. September 1420.

í Björgvin.

»ARNO dei gracia Scalholtensis et Anbernus eadem gracia Hamerensis ecclesiarum episcopi« rita Marteini páfa hinum fimta með því nafni og fara þess á leit við hann, að Munkalífsklaustr í Björgvin mætti hér eptir verða sett undir reglu heilags Benedicti. »Datum Berghen anno domini mcdº. xxº. feria tertia infra octauas natiuitatis beate virginis sub sigillo mei Arnonis atque mei Anberni secreto presentibus appensis.«

[Dipl. Norv. IV, 810, eptir afskrift bréfsins í Vadstenabréfabók í Konungssbókhöðunni í Svíþjóð].

346.

22. Nóvember 1420.

í Stafholti.

JÓHANNES Kódránsson, tveir prestar aðrir og tveir eða þrír leikmenn votta um skoðunargjörð og mat, er þeir, eptir tilnefning síra Þorkels Ólafssonar í sérlegu umboði Árna Skálholtsbiskups [bróður hans] frömdu á jörðum þeim, er Auðun Salomónsson lukti Hvanneyrar kirkju í Borgarfirði í portionem fyrir þann tíma, er Gunnar móðurfaðir hans hafði búið þar.

AM. dipl. afskr. Nr. 1733, með hendi Árna Magnússonar. »Epter original-kalfskinns-brefe hia Sr Þorde Jonssyne á Stadarstad« (AM.). Þar með fylgir afskrift af niðrlagi bréfsins eptir afskrift með hendi Páls Gíslasonar á Hvanneyri alþingisskrifara (d. 1678). »Blóðenn með hendi Pals gaf eg Sr Þorde Jonssyne á Stadarstad, eiganda Hvanneyrar« (AM.). Frumbréfið var grantfúið, þegar Árni ritaði það upp.

Ollum [monnum þeim sem] þetta bref sia edur heyra senda Johannes Konradsson. Olafur ey[úind]sson. brandur h[ogna]son [prestar skalholltz biskupsdæmis]¹⁾ arne Magnusson

¹⁾ »Sira brandur Högnason er í domi andress garda biskups 1461 um prestinn í Hruna. prestar Skalholltz biskupsdæmis mun hafa stæð í eyðunne og síðann nafn eins leikmans sem hirtu er.« (AM.).

ok jon . . . gilsson leikmenn qvediu guds ok sina. kunnikt [giorandi] ath [þa er l]idit v[ar fra hingatburd var]s herra jehsu christi þushundrat flogur hundrat ok tuttugu ár¹⁾ laugardaginn i gangdagaviku²⁾ [vorum] vær til nefnd[ir] af sira þorkeli olafssyne j serligu umbodi herra arna med guds nad biskups i sk[alhall]ti ath skoda ok meta iardir þær sem Audun Salomonsson let i frammi til ath luka kirkiunne a Hvanneyre i portionem er fallit hafde medan gunnar modurfader hans hafdi buit. voro þat fimm iarder er svo heita. asgardur. ausa. kista. horn. ok eyr.³⁾ en saker þess ath ur ser uoro geingnar taudur ok hus voro eingi matum vær allar þessar nefndar iarder firir halfvan fimta [tug] hundrada. Lyste adurnefndur audun firir oss ath hann lykte þessar iarder allar [sa]man i portionem greindrar kirkiu epter voru mati. Saum [vær] ok skodudum maldaga kirkiunnar ath⁴⁾ honum bar ecki minna ath luka.

Ok til sannynda hier um [seti]um vær fyrrnefnder menn vor insigli firir þetta bref er giort var i stafholtti in festo sancte cecillie virginis æ sama are ok fyrr seger.⁵⁾

¹⁾ »årstaled er i allann mata skirt og læselegt, hvad eg annotera, so eg ei þurfi sidar þar um ad efast. (AM.); ²⁾ þ. e. 18. Mai; ³⁾ »Eg las i fyrstu: kista. bjaurg (biourg). eyr. og ætlade ad biörg þesse munde þad sem nu heiter Hamrakot, og liggur samtynis við Hvanneyre. Sidan sä eg ad ein af Hvanneyrar kirkiu iörðum er Horn. og gat eg þä grant lesed þetta, þott nockud oskirt sie i origin-alnum, og stendur þar: kista. horn. z eyr.

asgardur er nu xije.

ausa xije.

kista xije.

Horn xije.

stora Drageyre xije

og eru allar þessar enn nu Hvanneyra kirkiu eign. (AM.) því næst tilferir Arni »Ur kirknaregistre Skalholtzstifles 1588. þetta: »Kirkian æ Hvanneyri a 10 kyr, og 10 äsaudarkugilldi, 10^c j gelldum sandum og köplum. þessar jarder. Asgard. Ausu. Kistu. Horn. Jtem Eydiörð Drageyri. fastagotz 2^c hundrada xligier og 4^c; ⁴⁾ Hér byrjar afskript Páls Gíslasonar; ⁵⁾ Aptan við ritar Árni: »Innsigled er fra slited, og brefed sialft til storskemda fued og trofnad. Utan æ brefenu stendur skrifad med hendi ei miög gamalle. Dyrleike kirkiu iarda ad Hvanneyre.«

347.

[um 1420].

BRÉFSÁGRIP um Bððvarsholtsreka í Staðarsveit.

AM. 252. 4to bls. 50, skr. c. 1660; AM. 430. 4to bls. 10, séra Jón í Hitardal c. 1730; AM. dipl. afskr. Nr. 1569. Afskrift séra Þorkels Eyjólfssonar staðfest 24. Febr. 1887 eptir skjölum Staðastaðarkirkju.

Bððvarsholts reke.¹⁾

Það vottar Magnuz Þordarson og Arne Þorleifsson. að þá Herra Vermundur abote fleck Jórdina Bððuarsholtt Halldore Smid Vermundzsine. þá skildo Herra abote frá rekann. Anno.²⁾

348.

[fyrir 1421].

LANDAMERKI Sjáarborgar í Skagafirði, þegar Benedikt Brynjólfsson afhenti Geir Árnasyni frænda sínum jörðina.

Dóma og bréfabók úr safni Jóns háyfirdómara Péturssonar, í 4to, bls. 206, merkt Ψ b, skr. c. 1630—40. Hér prentað eptir afskrift með hendi cand. theol. Hannesar Þorsteinssonar. Geir Árnason var höggvinn 1421 fyrir áverka við Brand Haldórsson (Ann.).

Borgar maldage.

Med þessum landamerkið afhenti Benedict Briniolfsson Geir Arnasyne frænda sijnum Jordina Sioarborg.

wr gardsendavijk Riettsyne og ofan j fuglstapa þufur sem hver (er) upp af annari. og þadan fram j sio og sijdan alla Jord Jtolulause austur að Osum og upp j laxavijk og alla skoga wpp að myrlæk sem rennur wr miklavatni og ofan j kvislina. er fellur ofan j laxavijk og landeign wpp að gardi þeim sem geingur ofan j votnin og wpp j hvörfin milli Borgar og Kimbastada.

Rædur gardur firir sunnan Borgargerdi. wr vatninu wpp i hol lijtinn a myrinni. sem kallast Einbwe.

þadan rettsyne j gardzenda firir sunnan Brennigerdisslæk og i klett framan i fiallinu og i fuglstapaþufu wpp á bruninne.

þadan vestur i Saudaa.

¹⁾ 430; ²⁾ ártalið vantar í 252, 430.

Rædur þá Saudaa merkium á motz við garð þann sem geingur á millum Saudar og Ashilldarholtz.

Borg á selfor í Kalfárdalzjörð firir þwíe það sem frædist á Siafarborg og tuo selbross.

349.

8. Febrúar 1421.

í Stafholti.

ÞORKELL prestur Ólafsson og sex menn aðrir votta, að Ari Guðmundsson hafi á Reykhólum 9. August 1416 handlagt Arna biskupi Ólafssyni til fullrar eignar þau tuttugu hundruð, sem Magnús Hallsson skuldaði Ara upp í verð jarðarinnar Hjarðardals í Önundarfirði, en Árni biskup handlagði þau aptr Magnúsi; kvittar Ari þá Magnús fyrir jarðar verðinu og handlegr þonum tveggja ára leigur og leiguleigur af skuldinni.

AM. Fasc. VII, 11, frumbréfið á skinni. Sjó innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll döttin frá, nema hið 2. og 7.

Hiardardalsbref ytra í onundarfirde.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta 'bref sia edur heyra senda þorkell prestur olafsson audun salamonsson þorkell magnusson hakon einarsson geirmundur heriulfsson kolbeinn þorgilsson ok loptur haldanarson leikmenn quediú guds ok sina kunníkt gerande ath þar vorum uær j hia j storastofunni æ Reykiolum²⁾ Manudaginn næsta eftir olafsvoku sidarri anno domini M^o. cð^o. decimo sexto³⁾ saum uær ok heyrdum æ handaband herra arna biskups olafssonar ok ara gudmunzsonar ath greindur are handlagdi herra arna til fullrar eignar þau tuttugu hundrot sem magnus hallzson uar skyldugur adurnefndum ara fyrir jordina j hiardardal enn ytra j onundarfirde ok j saumu handabande handlagde biskup arne fyrr greindum Magnusi þau somu tuttugu hundrot til fullrar eignar.

Jtem j annarri grein handlagdi tittnefndur are optnefndum Magnusi enn j saumu handabande til fullrar eignar þær leigur ok leiguleigur sem hann uar honum skyldugur fyrir adurgreint iardaruerd um tuau ær ok þar med adur greinda jord hiardardal handlagdi hann honum ollungis frialsa ok akærulausa fyrir ser

¹⁾ Aptan á bréfinu; ²⁾ þannig; ³⁾ þ. e. 9. August 1416.

ok sinum erfuingium með öllum þeim gögnum ok gæðum sem henne fylgia ok fylgt hafa ath fornu ok nýiu ok hann uard fremzt eigande at. skyllde tittnefndur Magnús halda jordinne til laga enn are guðmundzson suara lagaríptingum æ þrattnefndri jordu.

Ok til sannýnda hier um settum vær fyrrnefndir menn vor innsigle fyrir þetta bref er skrifuat uar j stafholtti sexto idus februaríi anno domini. M^o. cð^o. vicessimo primo.

350.

9. Febrúar 1421.

á Myrká.

Þrír menn votta um vitnisburði tveggja manna um reka jarðarinnar á Brimnesi í Svarfadarðal.

AM. Fasc. VII, 31. Frumbréfið á skinni. Þrjú innsigli hafa verið fyrir bréfinu og eru tvö af þeim dottin frá.

vitnisburður um reka Brimnes í Svarfadarðal.¹⁾

Þat gerum vær jon magnússon. halldor jonsson ok steingrímur bergfinzsson goðum monnum kunnikt at vær vorum j hia sam ok heyrðum a at olafr nicholasson. ok haukr hakonarson handfestu sua felldan vitnisburð birni jonssyni. at þeir uissu fyrir full sannendi at jordin a brimnesi j svarfadarðal æ reka allann. fra steini hinum stora er stændr j flæðinni. gegnt gardzendanum. at sunnan verdri dælinni storu. súðr fra bænum. ok vt at brimness osi hinum forna ok sua vissu þeir at þorsteinn logmaðr vrskvrdadi þessi somu reka mork. þa vm var kíært. ok síðan var þetta rekamark haft akallzlaust. huat sem a bar sua leingi sem þeir mattu muna. ok hier eftir villdu þeir sueria ef þurfa þickir.

Ok til sannenda her vm settum vær fyrrnefndir menn var jnzsigli fyrir þetta bref giort at myrkæ j horgarðal svnnudagin j fostugang. anno domini M^o quadringentesimo vicessimo primo.

¹⁾ Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

351.

6. Marts 1421.

á Hólum.

JÓN biskup á Hólum lýsir því að hann hafi «unt» systrunum á Stað í Reynisnesi staðinn að Hofi á Skagaströnd um aldr og æfi forfallalaust præter porcionem ecclesie.

AM. Fasc. VIII, 1, frumbréfið á skiuni. Innsigli Jóns biskups er dottið frá, en hefir verið fyrir bréfinu enn 1640, því aptan við afskrift sína í AM. 277. 4to bls. 36, segir Guðmundr Andrésson: «meður jansigli Biskupsins». Nokkrar fleiri afskriftir eru til af bréfinu, en það er ekkert gagn í þeim, úr því frumritið er til. Ári ritar aptan á bréfið: «R[eynistaðar] kl[austursbréf]».

vm hoff.¹⁾

Uær jonn með gudz náð biskup a holum gerum godvm monnum viturligt með þessu voru brefi ath vær hofvm vnnth²⁾ systurrunum ok klavstrinv ath stád j Reynisnesi staðinn atth hofi er stendr a skagaströnd með ollum þeim gognum ok gædum sem honum fylgir ok fylgtt hefir atth fornu ok nýiu. præter porcionem ecclesie. skulu þær lia ok leigselia mega sagðann stað huerium er vilia staðnum ath skadlausu ok hafa vm aldr ok æfi forfallalavst.

datum holis feria v^a annte dominicam passionis anno domini M^o cd^o xx^o j^o nostro svb sigillo.

352.

30. Marts—5. April 1421.

í Glaumbæ.

DÓMR tólf manna geinginn að Sauðá eptir útnefning Þorsteins Guðmundssonar, í umboði Þorsteins hirdstjóra Ólafssonar, um kæru Þorleifs Árnasonar, í umboði Kristínar konu sinnar, til Margrétar Eiríksdóttur, að hun héldi nokkrum jörðum og lausafé, er Kristínu hefði fallið til erfða eptir Jón Jónsson, son sinn, en hann hefði erft eptir Sophíu Eiríksdóttur, föðurmóður sína, en hun hefði erft eptir Ásu og Ingileifu systur sínar.

AM. dipl. afskriftir, Nr. 5663, «Ex originali» með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna, «Brefed er á pergament, með sex jnsiglum,

¹⁾ Aptan á bréfinu; wmm Hoff. Beneficium AM. 280. 4to; wmm Hoff a Skagaströnd 277; ²⁾ í frumbréfinu stendr að visu vnnth; Guðmundr Andrésson les það: virt; Hákon Ormsson (AM. 280. 4to) les wnt eða wurt.

tveimur þveingjum, og fjórum þveingfórur. Jnnsiglenn oskir að lesa.“ Afskrípt Jóns er, eins og vant er, mjög nákvæm, en bréfið hefir verið orðið skent í annan endan, þegar hann afskrifaði, svo að vantað hefir nokkuð aptan af hverri línu, en þær hafa alls verið átján með síðustu línunni, sem var stutt. eru því eyður í afskrípt Jóns, en flest af þeim má fylla út svo víst sé. En bréf þetta er merkilegt í ættfræðislegu tilliti.

Þeim godum monnum sem þetta bréf sia edr heyra senda illugi Þiorgolfsson. suæinn Þiarnarson. oddi Þorsteinsson. Þiorn amundarson.¹⁾ sigurdr Þorualldzson. snorre olafsson. halldor Þordarson. suæin hall[uardzson]sson. jon jonsson. juar hallzson oc Þiarne snorrason. kuædiu guds oc sina kunnigt gerandi at þa er lidit war fra hegatburd vorss herra ichsu christi þushundrud fiogr hundrut tuttug[u oc eitt ar²⁾ . . .]dag næstan epter pascaviku at sauda j skagafirdi worum wær i dom næfnder af Þorstæine gudmundzsyni sem lauglegt vmbod hafdi Þorstæins olafssonar hirdstiora [nordan oc vestan æu islandi] at dæma millum Þorlæifs arnasonar i vmbodi kristínar konu sinnar af æinne alfu. enn margretar æireksdottur af annare. kærði Þorlæifr til margretar at hun helldi. [fyrer sier þær] jarder epter asu oc jngilæifu æreksdætur er suo hæita siofarborg j skagafirdi. asgrimsstadi. gil. helluland oc þær adrar flære jarder sem i arf hafua fallit epter jngilæifu. oc sv[o tede Þorlæifr adr nefndr bréf fyrer oss vnder godra manna jnzsiglum at jngilæif fyrnefnd tiundadi halft fiorda hundrad hundrada. suo oc kærði Þorlæifr vpp a margretu vm a[dra peninga frida] oc vfrida. oc jardar parta sem kristínu Þiornsdottir hafdi fallit i arf epter jon jonsson son sinn enn honum epter fautr modr sina sophiu æireksdottur oc sophiu epter systr sina[r adrnefndar jngilæ]ifu oc asu. oc saker þess at margret þratnefnd kendizst fyrer oss oc lysti ath Þiorn æinarsson hefði sellt þessa saumu jardar parta oc lausa godz sem Þorlæifr kærði [til bonda sinum benedickt bry]niolfssyne oc vændist þar wottum ath. syndizst oss margret optsaugd lauglega fyrer kaullut. þui dæmdum vær Þorlæifui arnasyni vegna kristínar konu sin[nar adrnefndrar] alla þessa jardar parta oc lausagodz sem fallit hefer epter jngilæifu oc asu æireksdætur svo mikit wr jordum oc lausa

¹⁾ þannig; ²⁾ Sbr. Nr. 355 og 356.

godzi sem at Rettu til ber honum i s[itt hlutskip]ti¹⁾ með adra. at Rettum erfdvm epter fyrgræindar systr. nema margret syne her i dag með wottum edr skylrykium ath biornn æinarsson hafui sellt i loglegu vmbodi [kristínar dottur] sinar þessa saumu jardar parta oc lausa godz benedickt bryniolfssyni oc fulla peninga fyrer lukt birne adr græindum. leider hun eigi her prof sveri hun fullan [bokareid her æ pingi]nu at hun skal þeim æinum profum vænazst sem hun hýggr saunn vera. vill hun ei sveria þa er hennar profuum fyrer skotid. enn ef hun sverr sem dæmt er. þa læidi hun laga [vitni til fulln]adar her at saudæ fyrer þorstæini hirdstiora eda hans vmbodsmanne. enn ef þa fallazst titt nefndri margretu vitni. þa dæmum vær hana sk[yll]duga til ath giallda þo[r]læifui arnasyni fulla femissu epter hvert hundrat. sem han hefer ætt i jordum oc lausagodzi. þar til sem þorlæifr krafði benedickt peningana. enn sydan [med laga vø]xtum oc þar a ofan sex merkr j fullrette þorlæifs fyrer þat hann let sveria tvo skylRijka wotta at hann hafði kraft benedickth peningana. skulu þær sex merkr vera [luktar sid]azst at saudæ a næstum fardogum. enn abatin af godzunum þar hver sem fallit hefer oc luki margret prattnefnd þetta godz wt at næ[stun fardogum þorlæ]ifui eda hans vmbodsmanne. Oc til sanninda her wm settum wær fyr skrifuader menn wor inzsigle fyrer þetta bref skrifuat i glaumbæ j skagafirði a sama ari degi] sidar enn fyr seger.

353.

5. Mai 1421.

i Glaumbæ.

SEX menn votta um jarðakaup þeirra Þorleifs Árnasonar og Kristínar Björnsdóttur konu hans af einni hálfu og Ásgeirs Árnasonar og Guðfinnu Þorgeirsdóttur konu hans af annari.

AM. Fasc. VIII, 2, frumbréfið á skinni. Innsiglin eru dottin frá.

bref fyrir hvamme. ok fyrir audrum jordum.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia ædr hœyra sœnda þorstæinn guðmundzson biornn amundason guðmundr þorðarson iuar hallzson branndr gunnarsson ok gunlaugur þorgilsson. q(uediu) guðs ok sina kunnigt gerandi at þar worum vær j hia saaum ok hœyrdum æ j glaumbæ j skagafirði at þorlæifr

¹⁾ i s tr, afskr.; tr mun ranglesið fyrir tí.

arnnason selldi asgæiræ arnnasyni með samþykki kristinar
 biornsdottur konnu sinnar jarðir ær suo hæita huamr j huamm-
 suæith kyrinastadir skarfstadir glerarskogar ok leysingiastadir
 hueria vm sig með aullum þeim gögnum ok gædum sëm
 þæssum jordum hæfir fylgt at fornu ok nýiu ok hann varð
 fræmzst æigandi ath. sagdi þorlæifr at kirkian j huamæ atte
 jordina æ akra ok æfra hvamm. hær j motæ gaf asgæir fyr
 næfnr með samþyckæ gudfinnu þorgæirsdottur konnu sinnar
 þorlæifui þessar jarðir halfuar audkulu j suinnadal. halft mos-
 fæll halfua gæithamra halfua grund halfua liotzhola halfua
 snæðinngstadi half hrafnabiorg ok halft hollt huoria vm sig
 með aullum þeim gognum ok gædum sëm hann varð æig-
 andi ath ok gudfinna kona hans ok þar til gaf asgæir fyr
 næfnr þorlæifui alla jordina j tungunæsi með þui sëm hæenne
 fylgdi at fornu ok nýiu skyldi huor hallda þeim jordum til
 laga ær kæypte ænn (sœu) suara laga Riptingum fyrir þær er selldi
 æf þær genngi með laugum af. woru þæsser aller fyr næfnr
 menn j einu handabandi er kaupin foru fram þorlæifur kristinn
 asgæir ok gudfinna. Ok til mæire stadfæstu her vm settum vid
 ockr jnzsigli með fyrnefnra manna jnzsiglum fyrir þetta bref
 skrifuat j glaumbæ j skagafirde manadag næsta æptir kross-
 mæssu vm worid anno domini M^o cð^o vissæsimo primo.

354.

9. Maí 1421. á Vatni enu syðra.

PÉTR Ormsson lýkr klaustrinu á Reynistað með samþykki
 Sigríðar konu sinnar allan Fossárteigsreka fyrir þrjú kúgildi.

AM. 277. 4to bl. 7 b, skr. 1640, með hendi Guðmundar
 Andréssonar.

vm forsarteigs Reka.

Þad giore eg petur Ormsson godum monnum kunnugt.
 meður þessu mijnu Brefi. ad eg hef lukt stadnum j Reininesi
 Rekan allan fra forsárteig a Reykiaströnd til æfinligrar eignar.
 með samþycke sygrijdar konu minnar. firir þriu kugildi. er þat
 reka mark vti midia forsä. oc sudur til mots vid fagranes.
 skyldi stadur eiga bædi vidreka oc hualreka oc allt þat er til
 gagns kann ad koma. skal þat eign stadarins obrigd enn fra

skilid forsarteig. oc ollum þeim er hana eiga oc a bua. Og til sannenda hier vmm setta eg mitt jnncegli (firir) þetta Bref. huort ed giort var a vatni enu sydra j Skagafyrði. fostudag næstann firir Botolffsmesso Anno 1421.

355.

4. Júní 1421.

í Glaumbæ.

DÓMR tólf manna geinginn daginn áðr að Sauðá eptir útnefning Þorsteins hirðstjóra Ólafssonar um kæru Þorleifs bónda Árnasonar til Guðmundar bónda Ólafssonar, sem hafði löglegt umboð Margrétar Eiríksdóttur, að hann hefði rofið á sér dóm, og ekki goldið það jarðagóz og lausafé, er Margrėti var dæmt að greiða Þorleifi, og er Guðmundr nú dæmdr til að halda dóminn.

AM. dipl. afskr. Nr. 5664, „Ex originali“ með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. „Brefed er med. 8. Junsiglum, og 4. þveingjum. Junsigleunn eru oskir.“

Þeim godum monnum sem þetta bref sia eda heýra senda sveinn biarnarson. hallr olafsson. þorsteinn gudmundzson. lytingr hialltason. einar magnusson. gudmundr þordarson. olafr leifsson. hillðibrandr þordarson. magnus þordarson. kaurr biarnarson. einar olafsson oc einar olafsson Q(uediu) G(uds) oc sina kunnigt gerandi at þæ er lidit var fra higat burd vors herra iehsu christi þushundruth flogur hundruth tuttugu oc eitt ær æ þridivdagen næsta post octavam corporis christi. æt sauda j skagafirdi æ almenniligv þingi voru vær i dom nefnder af erligum manni þorsteinni olafssyni hirdstiora nordan oc vestan æ islandi ath dæma i millum þorleifs bonda arnasonar oc gudmundar bonda olafssonar. kærði nefndur þorleifr til gudmundar ath hann hefði rofit æ honum dom oc eigi lukt honum þa penninga sem honum voro dæmdr af margretu eireksdottur epter því sem domsbref þar vm giort vottar. oc saker þess ath greindr þorleifr let þar sueria tuo skilrika votta at fyrr nefndr gudmundr hafði tekith fyllt oc laugligt vmbod margretar eiríksdóttur firir fardaga i gagndaga viku.¹⁾ suo oc var suarith af teimr skilrikum vottum ath laugligur vmbodsmadr þorleifs hafði beitt oc kraptt penninganna a faustudagin j fardaugum²⁾ oc

¹⁾ þ. e. 27. Apr.—3. Maí; ²⁾ þ. e. 23. Maí.

fenngit ecki. því dæmum vær opttnefndan gudmund olafsson dominn rofit hafa oc vera enn skýlldugur hann ath luka epter því domsbrefi sem hier var lesit i dag jnnann siau nautta oc hier æ ofan firir halld oc rangliga medferd fullretti þorleifs sex merkr i voru edr voruvirdu godzi oc mork i domrof oc lukizt heima i glaumbæ innann halfs manadar. Oc til sanninda hier vmh settum vær fyr nefnder menn vor inzcgli firir þetta domsbref er giortt var i glaumbæ i skagafirdi a sama æri deigi sidar enn fyrr seger.

356.

30. Júní 1421.

í lögréttn.

RAFN lögmaðr Guðmundsson úrskurðar þá dóma, sem geingið höfðu í máli Þorleifs bónda Árnasonar og Margrétar Eiríksdóttur, löglega í alla stadi (Nr. 352 og 355).

AM. dipl. afskr. Nr. 5666, „Ex originali“ með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. „Brefed er á kalfskinn með einu brotnu Jnsigle, enn þveingurenn er slitenn öðrumeigin og því laus fra þaug bref sem þar hafa vered med fest, so sem urskurdurenn seiger.“

Þeim godvm monnum sem þetta bref sia edr heyra sender hrafnn gudmundsson laugmann nordan oc vestan æ jslande Q(uedu) G(uds) oc sína kunnigt giorandi ath sub anno gracie M^o cccc^o vicessimo primo manudag næstan epter peturs Messo i lavgrettv æ jslandi kom firir mic þorleifur bondi arnason birtandi mier domsbref ath dæmt hafdi verith i milli adrnefnz þorleifz oc margretar eireksdottur. Jtem i annari grein tedi ædr nefndur þorleifur mier domsbref er dæmt hafdi verith i milli tittnefnz þorleifs oc gudmundar olafssonar i lavgligv vm-bodi margretar eireksdottur. beiddi oc krafði þrátt nefndr þorleifur mic vrskurdar æ hvort þesser domar edr domsbref væri lavgligh edr eigi. nv saker þess ath egh invirdiliga skodadi þessu saummv domsbref oc litvzt þav mier j alla stadi lavglig. því at til kavllavdvu þeim bestvm monnum er i hia mier voru oc mier samþýckiandvm sagda eg j guds nafni amen med fyllvm laga vrskvrði ædr nefnda doma laugliga i alla stadi oc þessi domsbref bædi lauglig er hier er(v) med fest þessv minv vrskvrðarbrefi med aullvm sinum greinvu oc artíkvlis oc obrigdi-

liga halldazt eiga. Oc til sanninda hier vm setta eg mitt jnzcgli firir þetta mitt vrskurdarbréf er giort var i sama deigi oc æri sem fyr seiger.

357.

8. September 1421.

i Bræðratungu.

EINN prestur og tveir leikmenn transskríðera máldaga Bessastaða í Fljótsdal og Njarðvíkr í Borgarfirði eptir Vilchinsbók (1397).

AM. dipl. afskr. Nr. 2011 eptir originalbrieft fra Niardvik i Mulasyslu. Prentað í Timariti Jóns Pétssonar III, 99.

Ollum godum monnum þeim sãm þetta bréf sea æðhr heyra sænda þorkell gissorarson prestur þorualdr oddzsson oc Jón Egilsson læikmenn Q(uediu) gudz oc sina kunnikt gerandi ath mær saghum oc jnwirdoliga yfuerlasom maldagh(a) þessara kirkna bessastadær j fliotzdaal oc niarduik j borgarfyrði er liggia j austfiordum suo latandæ huor þeirra vm sigh ordh fraa ordhi med ollum sinom græinom oc articulis sãm her sæghir. [Hér koma máldagar Bessastaða frá 1397 (sbr. Dipl. Isl. I, Nr. 92 ár 1203) og Njarðvíkr frá 1397; sjá hér að framan Vilchinsbók CCXLIX bls. 212 og CCLXVII bls. 222].

Oc til sanenda her vm setto wer furnæfndir mænn wor jnsigli firir þetta bréf er gert var j tungu er liggir j biskups tungom marie messo sidaræ anno domini M^o cd^o vicessimo primo.

358.

18. December 1421.

i Tungu i Fljótum.

HÖSKULDR Runólfsson selr Arnfinni bónda þorsteinssyni jörðina Tungufell í Svarfaðardal, en Arnfinnr gefr á mót jarðirnar Lund og Nefstaði í Fljótum og þar með tíu kúgilldi.

AM. Fasc. VII, 30, frumbréfið á skinni. Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú er að eins brot eptir af 2. og 4.

Tungufells Breff¹⁾.

Þat gærer ægh hauskuldr runolfsson godum monnum kunnigt med þessu minu brefi at æk kænumz at ægh hæfer

¹⁾ Aptaná bréfinu með yngri hendi.

fæingæt arnnfinnæ bonda þorstæinssýnæ til fullrar æignar jórdæna tungufæll ær liggir j suarfadardal med ollum þeim gðgnum ok gædum sæm fylgt hæfer at fornu ok nýo ok ægh hæfer fræmst æigandi at vordætt.

Hier j moti gaf arnnfinnr mier jórdæna lund ok næfstadi badar j fliotum med ollum þeim gognum ok gædum sæm græindum jórdum æ at fylgia at langum. æru þær vtluktar ok afhændar sua mier væl anægir (ok þar med tiu kugilldi¹⁾. þui gærer æk adr næmdan arnnfinn bonnda allungis kuittan fyrir mier ok ollum minum æftir komandi af greindu jardar værdi.

for þetta jarda²⁾ kaup fram a vøllum j suarfadardal olafs Oesso fyrri³⁾ þa lidæt var fra burd kristz þusund fiogr hundrat ok xx ar þæssum godum monnum hæa verandum olafæ æyolfssýnæ gudlæiki þorstæinssýnæ hauki gudmundzsýnæ ok birtinnæ jonnssýnæ.

Ok til sanænda hier um sættum vith hauskulldr ok arnnfinnr ockr juzsigli med fyr næmdra manna juzsiglum fyrir þetta bref skrifuat j tungu j fliotum fimtadagh næstan fyrir jol ari siidar æn fyr sæghær.

359.

16. Febrúar 1422.

á Egilsstöðum.

Dómr Orms Jónssonar, kongs umboðsmanns í Múlaþingi, og þeirra dómsmanna, er hann útnefndi, um vígsbætr eptir Sigurð Þorsteinsson, er Pétur Tumason óforsynju í hel sló.

Ny kgl. Saml. 1945. 4to bl. 53 a, skrifað af Hannesi Gunnlaugssyni 1666.

Domur vmm vijgsbætur epter Sigurd Þosteinnsson.

Það g(iðrum) v(ier) Jørundur Vijgfusson. Eivindur Gudmundsson og Jon Jonsson g(odum) m(onnum) k(unnugt) m(ed) (þessu) v(oru) opnu brefe ad Anno m. cccc. xx og ij år mǣnu-daginn næsta fyrir Simonsmessu. ad Eigelstöðum j flioticsdals-hierade þingstad R(iettum) v(orum) v(ier) j d(om) n(efnder) med odrum 12 dandemønnum af velbornum manne Orme Jonssyne

¹⁾ [ritað á spássiu og vísað inn; ²⁾ nokkuð óljóst; ³⁾ þ. e. 29. Júlí 1420.

kongs vmmbodsmanne j Mwlapinge ad d(æma) hvorsu háfar batur skyllde koma effter Sigurd heitenn Þosteinnsson er Petur Tumason oforsyniu j hel slo.

nw af því vær vrdum á eitt samþycker. þá dæmdum vier 27^e j vijgsbatur effter greindann Sigurd ef hann hefde vered saklaus j hel sleigenn. en þa skyllde falla af þessum vijgsbotum ef greindur Sigurdur hefde hoggved það sama hogg sem Petur fieck j hofuded á þeim sama funde. so og dæmdum vier Arna Þosteinnsson skyllidugann ad selia greindum Petre Tumassynne (grid). so og selldi Arne greindum Petre med handsolum effter vorum dome erfingianna vegna grid og frid.

d(æmdum) v(ier) f(yrr) n(efnder) d(oms)m(enn) t(j)ttnefndann Petur wtlægann.

Samþycte.

360.

22. Júní 1422.

á Torlustöðum.

DÓMR tólf manna útnefndr af Ásgeiri Árnasyni, kongs umboðsmanni í Húnavatnsþingi, um nokkur fjármál Jóns Arnbjarnarsonar og Rafns Sveinbjarnarsonar við Þorvarð Ólafsson.

Eftir dómabók í 4to, bls. 51—52, sem eg á, skrifaðri um 1608 (= a), og AM. 211^e 4to, bls. 149—150, skr. c. 1680—1700 (= b). Dómurinn er prentaðr í Sýslumannaæfum Boga Benediktssonar I, 442—444.

Domur vm [Rangligt halld æ peningum¹).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia eda heyra senda Matteus Pietursson. Hakon Magnusson. Arnbiorn Einarsson. Gudmundur Þorlaksson. Kolbeinn Andriesson. Ari Vigfusson. Þorvalldur Berþorsson. Þorarinn Oddzson. Þorkiell Asbiarnarson²). Magnus Þormodsson. Ofeigur Þorgeirsson. [Suartur Stephansson³), kuediu Guds og sijna. kunnigt giorandi a Torlustaðum j Midfirði æ almenniligu þingi. vorum vier i dom nefndir af ærligum manni Asgeiri Arnasyni er þa hafði kongs⁴) vmboð yfir allt Hunautzþing. Ad dæma æ milli þeirra Jons⁵) Arnbiarnarsonar. Hrafn Sveinbiarnarsonar⁶). og Þoruardar Olafs-

¹) [ranglegt peninga halld b; ²) Asbiörnsson b; ³) [Einar Jonsson b; ⁴) kongsinz b; ⁵) b; Jón, a; ⁶) Snæbiarnarsonar (!) b; af einni hálfu b. v. Sýsl.

sonar af annari alfu. og Greindur Þoruardur var þar þá Ríetti-
liga¹⁾ firir [kalladur og²⁾ stefndur. og sakir þess að adur
[greindur³⁾ Jon og Hrafn. kærdu það til Þoruardz Olafssonar
að hann hefði að halda vöð⁴⁾ með Briggishnappa með vir
og spensl með silfur. er Katrin móðir hans hafði skipað sera
Asgrími Snorrasynti firir Bóð og kenzlu Þoruardar sonar sins
og hennar bréf þar firir⁵⁾ gíort uottar.

Þú dæmdum vier þráttnefndir dómsmenn. þráttnefndann
Þoruard⁶⁾ Olafsson skyldugann að afvenda og luka adurgreinda
Gripi Jóni Arnbiarnarsynti og Hrafn Súiðbiarnarsynti⁷⁾. eða
þeirra laugligum vmbodsmanni jnnann manadar að⁸⁾ heyrðum
dominum. hier æ Torfustada þingi j mífirði ef þeir ero til.
Enn ef þeir ero eigi til þá aðra suo goda¹⁰⁾ vndir sinn suarinn
eyd. nema hann syne með suorum vottum að þeir síeu af-
hendtir adur.

Jtem j annari Grein [suoru tuijir skilríkir¹¹⁾ vottar. að
tittnefndur Þoruardur hefði [handlagt sera asgríme¹²⁾ Snorra-
synti j farskipti og Reikningskap. fimm kugilldi til fullrar
eignar.

Þú dæmdum vier opt nefndann Þoruard skyldugann að¹³⁾
luka að næstum fardaugum. fimm kugilldi [með þessum fríd-
leijka¹⁴⁾. ku og asaudar kugilldi með fullum lauguoxtum¹⁵⁾. og
þriu Gíelldfiar kugilldi með leigum [og leiguleigum¹⁶⁾. ef [þeir¹⁷⁾
gieta það synt¹⁸⁾ að þeir hafi beitt og kraft að laugum. Enn
þeim fullríetti¹⁹⁾. Jóni. v.²⁰⁾ merkur. Enn Hrafn 4²¹⁾ merkur.
Ríett lukt j aullum laugaurum jnnan manadar. hier æ Torfu-
staudum²²⁾ að heyrðum dominum.

[Enn ef þeir syna eigi að þeir hafi kraft að laugum.
Gíalldi þá með leigum þessi fimm kugilldi. nema tittnefndur
Þoruardur gíeti synt að hann hafi lukt adur. Skal hann aull
sín þrof leida hier æ Torfustaudum j Mífirði. firir kongs
vmbodsmanni jnnan manadar að heyrðum domnum.

¹⁾ (Ríettíliga þá a; ²⁾ [sl. a; ³⁾ greinder menn b; ⁴⁾ vöð b og
bætur »med« framan við; ⁵⁾ vm b; ⁶⁾ Þoruardz (!) a; ⁷⁾ Snæbiarnar-
synti (!) a; ⁸⁾ af a; ⁹⁾ þrofasta (!) a; ¹⁰⁾ jafngöda b; ¹¹⁾ [suo
írlíkir a (rífið) og bætur »Jtem« við í upphafi greinarinnar; ¹²⁾ [ha
. . . . a (rífið); ¹³⁾ sl. a; ¹⁴⁾ [sl. b; ¹⁵⁾ lagavöxtum b; ¹⁶⁾ [sl. b;
¹⁷⁾ þeirra, a (!); ¹⁸⁾ [það synest b; ¹⁹⁾ [sl. b; ²⁰⁾ iij b; ²¹⁾ iij b;
²²⁾ Thorfastöðum b.

Jtem i þridiu grein vm þann eid er Þorarinn Halluards-son sór og tueir uottar adrir soru eins vitnis. þann eyd og skra dæmdum vier til laugmannz og suo mikid sem oss bar yfir ad taka¹⁾. en kongi Riett eptir bok.

Og til sanninda hier vm setium vier fyrnefndir menu vor Jnnsigli firir þetta domsbref skrifad²⁾ æ torfustaudum i Midfirdi manudæginna firir [Jonsmesso baptista³⁾] anno dominj m^o. cd^o. xx^o. secundo.

361.

13. Júlí 1422.

i Skriðu.

RAFN lögmaðr Guðmundsson samþykkir og staðfestir dóm tólf manna frá 22. Júní 1422 (Nr. 360).

Dómabók í 4to, bls. 52—53, sem eg á, skrifuð c. 1608 (= a); AM. 211^a. 4to bls. 150—51 skr. c. 1680—1700 (= b).

Vrskurður Hrafn laugmannz yfir⁴⁾ þennann dom.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia eda heyra. Sendir Rafn Guðmundsson laugmann nordan og vestan æ Jslandi. kuediu gudz og sijna kunnigt giorandi. ad þa lidit uar fra hingadburd vors herra Jehsu christi [þusund iiij^o xx og ij^o] ar æ manudæginna næstan firir Þorlaksmessu æ skridu j Reykiardal.⁵⁾ kom firir mic Jon Sæmundarson j [laugligu vmbodi⁷⁾] Jons Arnbiarnarsonar.⁸⁾ [Tiaandi mier⁹⁾ dom [vndir godra manna Jnnsiglum. huer ad¹⁰⁾ dæmdur hafdi verid j millum¹¹⁾] [adur nefnds¹²⁾] Jons Arnbiarnarsonar¹³⁾ og Þoruardz Olafssonar. Beiddi [og krafde¹²⁾ fyrnefndur Jon mic¹⁴⁾ vrskurda [vm ad¹⁵⁾ huort þessi domur væri laugligur edur eij. Enn sakir þess ad ec [jnnuirdiliganna skodadi¹⁶⁾ þennann dom og domsbref. og leijst mier það i alla stadi lauglegt.

Þui ad til kaulludum þeim¹⁷⁾ bestu maunnum er¹⁸⁾ hia mier voru og mier samþyckiundum.¹⁹⁾ Sagda eg i Gudz nafni amen med fullum laga vrskurdi. adur nefndan dom laugligann

¹⁾ [vantar i b; ²⁾ sl. b; ³⁾ [Johannem Baptista b; ⁴⁾ vppa b; ⁵⁾ [M. cccc. xxij b; ⁶⁾ Vykiedal (! b; ⁷⁾ [vmbode lögligu b; ⁸⁾ arnbiörnssonar b; ⁹⁾ [og med b; ¹⁰⁾ [sem b; ¹¹⁾ malle b; ¹²⁾ b; rifð úr a; ¹³⁾ sl. b; ¹⁴⁾ ad b. v. b; ¹⁵⁾ sl. b; ¹⁶⁾ [skodade jnnuirdulega b; ¹⁷⁾ sl. b; ¹⁸⁾ sem b; ¹⁹⁾ samþyckendum b.

j alla stadi og þetta domsbref statt og staudugt er hier er med fest þessu minu vrskurdarbrefi med aullum sijnum greinum og articulis halldast eiga obrigdugliga.¹⁾

Og til sanninda hier vm setta ec [firir þetta mitt vrskurdarbref mitt Jnnsigli gjort i sama stad deigi og ari sem fyr seigir.²⁾

362.

10. Oktober 1422.

í Brautarholti.

Jón biskup á Hólum kvittar Steindór Andrésson um hálfu jörðina Brúarland í Óslandshlíð.

AM. Fasc. VIII, 4. Frumritið á skinni; innsigli biskups er dottið frá «þetta bref er skrifad med sömu hendi sem það Jóns biskups bref er liggur i Archivo Regis Daniæ, það man eg glógt» (AM). [Sbr. Nr. 342] AM. dipl. afskr. Nr. 296.

brvarland.³⁾

Ver Jon med gudhz nadh Biskup a holom giorom godhom monnom vitterleight med pesso. war(o) brefi þat om alle þan rett oc tiltala som wi hafom til steindor andresson om þan halfua Jærd bruærland sem ligger j ouslandz lidh. gifom wer honom quitt. free oc freels fyr oss oc allom warom æfter kommandom om fyr nemda jærd. Oc til sanninda her om settiom wer wart jncigil fyr þetta bref er gjort war j bryterholte lioger-dagen nest fyr calixte pape Anno domini m^o cccc^o xx^o ij^o.

363.

21. Oktober 1422.

á Torfustöðum.

DÓMR útnefndr af Guðmundi bónda Arasyni um kæru Pétrs Finnssonar til Þorvarðs Ólafssonar um þá peninga, er Ingibjörgu Klements dóttur féllu til erfða eptir Margrétu móður sína.

Dómabók í 4to, bls. 53—54, sem eg á, skrifuð c. 1608 (= a); AM. 211e. 4to bls. 151—152 skr. c. 1680—1700. Dómrinn er prentaðr í Sýslumannaæfum I, 444—445.

Domur vm [Rangligt penninga halld.⁴⁾

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra. Senda Hallur Þorgrimsson. Pietur Þordarson. Jon Þorgrimsson. Arn-

¹⁾ obrigdavnliga b; ²⁾ [mitt Jnnsigli firir þetta vrskurdar breff Anno die et loco vt supra b; ³⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi; ⁴⁾ [penningahalld Rangligt a.

biörn Einarsson. Guðmundur Þorláksson. Biarni Gunnarsson.¹⁾ Hallur Þorkíelsson. Þorkíell Asbiarnarson.²⁾ Colbeinn Andriesson. Einar Þordarson. Þorarin Asbiarnarson.³⁾ Jon Oddzson. Suartur Stephansson. (kuediu gudz og sina). kunnigt giorandi að þá ed⁴⁾ lidit uar frá hingat burd uors herra Jehsu christi [∞^o cð^{o5)} visessimo secundo⁶⁾ miduikudæginn⁷⁾ fyrstann í vetri vorum vier í dom nefndir. Af Guðmundi bonda Arasyni æ Torfustaudum⁸⁾ í Midfyrði æ þingstað Ríettum. að dæma í millum⁹⁾ píeturs finnssonar og Þoruardar¹⁰⁾ Olafssonar vm þá penninga. er Jngi-biorgu Clemensdotter til erfða¹¹⁾ fiellu eptir margrietu modir sijna. og Þoruardur¹²⁾ tok að sier eptir Margrietu modir þeirra. og suarid er af tueimur skilríkjum vottum að magnus grimsson Reiknadi níutíu hundrada sier og sinni kúnnu híd næsta haust adur hann deydi. og uann þar æ fullann bokareyd.

Þui dæmum¹³⁾ vier adur nefndum píetri j vmbodi kúnnu sinnar halfan fimta taug hundrada¹⁴⁾ af þeim [níetiu hundrudum.¹⁵⁾ með leigum og [leigu leigum¹⁶⁾ síðan hann fleck Jngi-biargar til þess er píetur beiddi og krafði. síðan dæmdum vier með fullum¹⁷⁾ laga auexti vm þau tuo ar að suarit var að píetur hefði bæði beytt og krafít.

Jtem dæmdum vier Þoruard Olafsson skyldugann að luka þessa peninga heima æ audunarstaðum að næstum fardaugum.¹⁸⁾ Skyldi títtnefndur Þoruardur syna með suornum eidum huort meira væri frítt edur ofríjtt. jnann manadar særra daga. Enn ef eigi verður synt. þá dæmdum vier þríðung ofrítt enn tuo hluti frítt. Annad enn það j Jaurdu lyggur. Skal Þorvardur¹⁹⁾ þessi þrof leida firir Guðmundi systlumanní edur hans laugligum vmbodzmánni.

Síðan dæmdum vier optnefndum píetri. v. merkur j sitt fullríetti æ huorri krauf.²⁰⁾ og lukast²¹⁾ jnnan manadar heima æ Torfustaudum²²⁾ að heyrðum dominum j aullum laugaurum.

¹⁾ gríjmsson b; ²⁾ Asbiörnsson b; ³⁾ b bætir hér rangliga inn apr: »Einar Þordarson«; ⁴⁾ sl. b; ⁵⁾ de, misskr. í a; ⁶⁾ [M. cccc. xxij, b; ⁷⁾ midkudag b; ⁸⁾ Torfastðóum b; ⁹⁾ mille b; ¹⁰⁾ Þorbiarnar (!) a (hér, en Þorvardur síðar í bréfinu); ¹¹⁾ Clemusdóttur, b, og bætir við: til erfða; ¹²⁾ Þoruardur b, Olafur a; ¹³⁾ dæmdum b; ¹⁴⁾ sl. b; ¹⁵⁾ [níutígum hundrada b; ¹⁶⁾ þannig b; leigu leigu leigum a; ¹⁷⁾ fullkomligum b; ¹⁸⁾ og, b. v. b; ¹⁹⁾ Þorgrímur a og b; ²⁰⁾ kröfu b; ²¹⁾ lukast b; ²²⁾ Thorfastðóum b.

Og til sanninda hier vm setium vier fyr nefndir menn vor Jnnsigli firir þetta domsbref giort¹⁾ i sama stad [deigi og ari sem fyr seigir.²⁾

364.

12. Janúar 1423.

á Torfalæk.

TVEIR menn votta, að Þorsteinn Þorgrímsson hafi samþykkt sölu Þorgríms föður síns á jörðunni Nedstabæ í Norðrárdal til Helga Þormóðssonar, og að hann kvitti Helga um greinda jörð.

AM. Fasc. VIII. 6, frumritið á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá.

Nedstabæiar bref.³⁾

Þath gerum uid einar hallfredarson ok markus eyiolffsson godum monnum viturligt medr þessu ockru brefe ath æ mardargnupe j uatzdal fiorda dagh jola voru uid j hia sam ok heyrðum æ handaband þeirra helga þormodssonar af einni alfu en þorsteins þorgrimssonar af annarre ath sua firir skildu ath þa somu jord nedstabæ j norðrárdal sem þorgrimr fader hans hafde sellt fyrr nefndum helga samþykte adr nefndr þorsteinn æ sinna vegna huort sem hann hefde j att meira edr minna ok þui gerde hann þrattnefndan helga ollungis kuittan ok akærulausan firir ser ok sinum erfingium edr umbodsmonnum um adr greinda jord. ok til sanninda her um settum uid fyrr nefnder menn ockr jnsigle firir þetta bref skrifat æ torfalæk j hialltaþacka sokn eine natt firir geisla dag anno domini m^o cccc^o xx^o tercio.

365.

3. April 1423.

á Möðruvöllum.

MICHAEL prestr Jónsson lýsir því að Jón biskup á Hólum góðrar minningar hafi kallað sig frá Noregi til að gerast prestr í hans umdæmi, og hafi biskup veitt sér Breiðabólstað (í Vestrhópi), og hafi hann meðal annars gerst fjarráðamaðr biskupsstólsins, og á deyjanda degi hafi Jón biskup, er hann sá af forvitru sinni og lækniskunnustu, að sjúkleikr sá, er hann hafði tekið, mundi draga hann til bana, skipað sig til officialis og hafi

¹⁾ sl. b; ²⁾ [etc. b; ³⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi.

það verið samþykkt af mörgum lærðum og leikum, en því embætti hafi hann lítt náð, og kennir það ofríki séra Þorkels Guðbjartssonar og séra Ara Þorbjarnarsonar, er prestafundur á Möðruvöllum kaus til officialis, og stefnir hann þeim því báðum á ársfresti fyrir erkibiskupinn í Niðarósi.

AM. Fasc. VIII, 5, frumrit á skinni, og er stungið saman við bréf Hannesar Pálssonar og fleiri manna frá 15. Apríl 1423. Aftan á bréf þetta er ritað með hendi frá c. 1500 dómr visitatorum frá 7. Nóv. 1357 um laxveiði Grenjaðarstaðar í Laxá (sjá Dipl. Isl. III, Nr. 85). Skjal þetta fékk Árni Magnússon frá séra Skúla Þorlákssyni á Grenjaðarstað. Afskrift af þessu bréfi er meðal fornbréfaafskripta Árna Nr. 161, gerð eftir þessu frumriti: „Ex authentica tabulā pergamenā et appensis originalibus literis.“ Um bæði bréfin, sem hér eru samfest, fer Árni þessum orðum: „Utrumque horum documentorum exaratum est manu Norvegi ejusdam, non vero Islandico calamo. In utroque eadem manus esse videtur. Communicavit autem hæc mihi Dominus Sculo Thorlacius Sacerdos, Greniadarstadensis.“ — Þess er getið í bréfinu frá 15. Apríl 1423 að þetta bréf hafi upphaflega verið ritað á pappír, og eru það hin elztu rök, er vér nú vitum til að pappír hafi verið notaður til ritgerðar á Íslandi. Bréfið er prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 229—232.

In nomine domini amen.

Vniuersis præsens scriptum cernentibus michael johannis presbyter et officialis Ecclesie holensis notumfacio per presentes quod Reuerendus in christo pater et dominus dominus johannes bone memorie dei gracia Episcopus holensis me ad ecclesiam suam holensem caritatie uocauit cum a(u)tem ad presenciam suam perueneram literas testimoniales quas de noruegia et patria mecum portaueram super conuersacione fama et natalibus diligenter inspexit et attente examinauit. quo facto. cognouit parentes meos securus factus de fama et conuersacione hactenus habita petiuit et optauit me fieri clericum Ecclesie sue holensis petitioni uero et voluntati suis gratuitis humiliter acquiescenti contulit mihi canonice Ecclesiam vacantem in breidabolstadha et cum hoc preposituram adiacentem que vulgariter dicta est hunauatzthing et super utroque dedit michi suas patentes literas sub sigillo suo maiori impendente. precedente uero tempore. tradidit mihi thesaurum suum necnon et ecclesie sue holensis custodiendum me in diuersis ecclesie negocijs et procuratorijs sepius experiendo. Comperiens autem me fidelem in commissis assiduum et vigilantem in omnibus proposuit me ulterius pro

ecclesia sua debere sustinere labores et ut onus honor consequeretur prepositi ut uoluit prout juris est Ecclesie sue et sibi suisque successoribus iuramentum fidelitatis. Elapso tandem paruo tempore cepit ipsum repentina infirmitas et licet lente ipse tamen ut erat sapiens et expertus in medicinis cognouit quod sibi non esset spes de vita. cepit igitur statim disponere de rebus ecclesie de familia et familiaribus et officialibus et procuratoribus qualiter post mortem suam melius staret ordinauit etiam et fecit testamentum de singulis prout de jure potuit conuocauit tamen clericos et laicos et colonos ecclesie quos protunc habere potuit habens colloquium et maturam deliberationem cum ipsis de singulis. Placuit autem sibi et omnibus protunc presentibus concorditer ut me eligeret et constitueret officialem tam in temporalibus quam in spiritualibus. et licet uoluntati sue et consensui eorum in hac parte sepius resisterem requisitus tamen ab ipso sub iuramento per me ecclesie et sibi prius prestito mandato ipsius et uoluntati eorum acquiescens assumpsi mihi onus et officium et potestatem officialatus et procuratorium et yconomiam de manu domini mei quibus assumptis idem dominus meus in continenti assignauit michi propria manu omnes claues res et clenodia curam et liberam administracionem omnium rerum ecclesie omnem etiam insuper familiam et familiares et officarios qui mihi omnes juxta mandatum domini mei sponte promiserunt fidelitatem ex parte ecclesie quousque successor canonice intrans superueniret. super istis autem fecit dominus meus immediate literas fieri quas propri(i) sigilli munimine pluribus fidedignis presentibus roborauit. jstis autem factis disposui de munitis¹⁾ officijs cuilibet prout necessitas exegit. illis tamen qui prius habuerant hoc adiecto quod omnes in fidelitate mea prout promiserant ex parte ecclesie prouenirent. Defuncto tandem domino meo conuenerunt aliqui clerici et laici qui omnes unanimiter dederunt mihi consensum ad premissa inter quos primus erat thorkillus gudberti presbyter qui mihi super omnes fidelitatem et firmam assistenciam in omnibus promisit conficiens super hijs literas quas ipse primus et ante alios contentos in eadem litera sigillo suo proprio sigillauit. Conuocantur postmodum alij clerici et laici et conuenerunt die

¹⁾ AM. les: munitur, og vill leiðréttá í: iniunctis.

statuta videlicet dominica proxima post purificationem in cenobio modruualla ut et eorum consensum acquirerem non quod jus hoc exegit sed propterea ut singulorum fauorem desideravi efficiuntur modo aliquantulum discordes et hoc propter aliquos qui omni nisu conantur effici officiales non propter commodum ecclesie nec ob salutem animarum sed solomodo propter temporale lucrum volentes vocari rabi et sic dissipare bona ecclesie decerpendo etiam populum ducendo ceci cecos et sic vtrique in foueam cadentes. Inter quos principales erant thorkillus presbyter prelibatus qui michi ut premittitur fidelitatem et assistenciam prius promiserat et alter cum eo aro thorbarni presbyter qui se jam gerit pro officiali de facto licet de jure minime possit. hi in tantum clamorem et inauditos strepitus prorumpunt quod ex hijs tumultus magnus generatur in populo. Jam omnes surgunt iam pro maxima parte parant se ad dominum dicentes se nec velle nec posse se ulterius intromitti de istis. sed quasi vna erat vox omnium quod ille sit et maneat officialis qui de jure et iusticia esse poterit. et sic dispersi quilibet arripit viam suam nisi solummodo thorkillus et aro prenominati et complices sui. hi dictant hi scribunt et conficiunt literas secundum velle suum quod aro sit officialis et aliam quod ego renunciaueram juri meo inferentes in hijs literis presentes et absentes qui nunquam in eodem facto fuerant nec aliquem discretum credo easdem literas sigillaturum quia multa falsa et plura non verisimilia in eisdem literis aperte continentur. feria vero iij^a proxima veni ad ecclesiam holensem et curiam holensem credens omnia in pace et tranquillitate et fidelitate mea fore ut antea fuerant. peruenerat ibi dictus thorkillus presbyter ad curiam et ecclesiam holensem et omnes clauis vi prodicione et fallacia jam adeptus fuerat et omnes qui mihi fideles ut promiserant esse uoluerunt extra curiam violenter expulerat clausit curiam clausit domos infra ponendo armatos clausit quoque et serauit ecclesiam retinuit vi et violencia cum armata manu quasi laicus pluribus armatis stipatus omnes res meas et libros et seruitorum meorum similiter et omnes literas meas quas portavi de noruegia et patria ac etiam literas domini mei episcopi holensis super ecclesia bredabolistad et prepositura prenominate et licet sepius ablata petierim mihi restitui subiciens me velle stare jure semper non

potui rehabere jota unum. Sequenti uero die venit aro presbyter et omnia que thorkillus prefatus iam gesserat et attemptauerat collaudat et ratificat sibi assistenciam in premissis omnibus faciendo et me et meos in fugam propulerunt et nisi sic spoliatus absque dilacione vias transissem ipsi cum suis complicitibus me et meos aut occisos seu laceratos dimisissent aut captos in custodia tenuissent donec securi facti fuissent quod propter iniurias et dampna et prodiciones mihi et meis per ipsos factas nunquam agerem contra ipsos. nunc vero de nouo ut prius feceram te aronem thorberni presentem et thorkillum presbyteros moneo primo 2º 3º et peremptorie ut michi omnia ablata infra x dies ab ista die computando jntegre restituatis. alioquin sentencias excommunicacionis quas vos ipsi ipso facto incurreratis propter premissa ac eciam propter sequentia faciam ammodo denunciari. nam primo vltimam voluntatem domini mei episcopi et vestri impedistis ymouerius fraudulenter et perperam de facto licet de jure nullatinus unquam poteratis infregistis. Secundo injecistis manus violentas in aronem. thorgremum et steinmodum dyaconos ipsos incarceratione¹⁾ crudeliter tractantes quia noluerunt sic eciam non potuerunt fouere iniusticias vestras. Tercio nitimini cotidie infringere facta domini nostri premissi ipsos destituendo quos ipse instituit tam in ecclesijs per ipsum rite collatis quam in preposituris et alijs perpetuis officijs illos destituendo qui vestre violencie et iniusticie noluerint esse participes volentes uero instituendo nam thorstano helming laico contulistis ecclesiam curatam in myklebæ destituendo asgrimerum stendori dyaconum qui ad eandem ecclesiam est ordinatus et quam plura alia inaudita que ad presens nimis longum esset enumerari que tamen suo loco et tempore enumerabuntur. Insuper presentes te aronem thorberni presentem et thorkillum presbyteros ad sedem metropolitanam cito peremptorie ita ut vos personaliter infra annum a crastino tiburtij et valeriani proximo futuro computando coram domino meo metropolitano nidrosiensi compareatis mihi de omnibus et singulis premissis et de ceteris alijs causis que inter nos vertuntur seu verti poterint secundum iuris exigenciam responsuri obligans me vna vobiscum ad penam

¹⁾ incarceratione, skbr. AM. leiðrétti.

tallionis jnhibens uobis firmiter in virtute sancte obediencie et sub pena excommunicacionis ne uos ulterius in negocijs sic violenter et jniuriose adeptis ammodo jntromittatis precauens eciam omnibus et firmiter jnhibens¹⁾ ex parte dei et officij michi commissi sub pena excommunicacionis ne predicto aroni tamquam officiali cum non sit nec de jure esse poterit ammodo obediatis nec sibi aut socio suo uel complicitibus suis aliqualem assistenciam jn premissis contra deum et justiciam faciatis omnibus eciam ex parte ecclesie loca et beneficia predia et terras tenentibus mando ut ad me absque dilacione veniatis et nichil contra me seu absque consilio et consensu meo incontentis faciatis nec alteri redditus seu prouentus Ecclesie holensis soluatis preter michi et quibus ego commiserò subleuanda. nisi quicunque contra fecerit voluerit bis reddere id ipsum et preter hoc ecclesie et mihi pro inobediencia et omni dampno jnteressse et injuria secundum leges jntegras respondere.

Datum modruualla jn eyafjord anno domini m^o cd^o xxij^o iij nonas aprilis meo sub sigillo.

366.

15. April 1423.

á Möðruvöllum.

SÉRA Hannes Pálsson, Loptr Guttormsson og sex menn aðrir votta, að Adam Jakobsson hafi lesið fyrir kirkjudýrum í Saurbæ í Eyjafirði stefnubréf Michaels prests Jónssonar til Ara prest Þorbjarnarsonar og Þorkels prests Guðbjartssonar að mæta á ársfresti fyrir erkibiskupinum í Niðarósi.

AM. Fasc. VIII, ad 5. Frumbréfið á skinni; AM. dipl. afskr. 161 (eptir frumbr.). Sbr. bréf frá 3. Apr. 1423, Nr. 365.

Ollum monnum þeim sœm þetta bref sea ædr hœyra kungiorom ver hannes paalsson prestr et cetera. lofter gutþormsson. herman jonsson prestr hakon einarsson hakon magnusson hannes vidhen jon biernasson oc abr(a)ham gudnesson at anno domini m^o cd^o xx^o tercio iij^o non. aprilis varom ver j saurbæ j eyafirde. var þa þar j kirkiune sira are þorbiernarson er þar ær heima oc þar syngr. saghom ver oc hœirdom a at sira

¹⁾ jnhibiens, skbr.

michael jonsson prestur oc officialis heilagre holakirkju taladhe
 haat firir kirkju hurdonom j saurbæ oc beidde oc krafde sira
 ara fyrnefndan at hann skilde koma oc heira hans bref oc
 pagar efter j stundene fek sira michael fyrnef(n)dr adam jacobs-
 syni med handarbande sit fult oc logliget vmbodh at læsa vidr-
 líft bref sœm her ær med fæst oc var þat þo a papír scrifuat
 oc inciglat a ryggen med sira michials jncigle æn adam fur-
 nef(n)dr lass þat sama brefuet þar firir kirkju hurdonom j
 saurbæ pagar samstundis oss oc morgom adrom aheirande.

Oc til sanninda her vm sættom ver vaar jncigle firir
 þetta bref. er gort var j modraualla j æiafyrði crastino tibureij
 et valeriani martirum anno domini Mcd^o xx tercio.

367.

3. Júní 1423.

í Lögmannshlið.

INGIBJÖRG Loptsdóttir gefr Magnús Jónsson öldungis kvittan
 um það umboð, er hann hefir haft yfir hennar peningum, nema
 þeim peningum, er hún á í Holti í Fljótum.

AM. Fasc. VIII, 7, frumritið á skinni. Innsigli Eyjólfis og
 Ingibjargar eru fyrir bréfinu.

Kuittunarbref jngibiargar loptzdottur.¹⁾

Þat giorir ek jngibiorg loptzdotter godum monnum kunnigt
 med þesso mino brefi. ath egh giorir Magnús jonsson ollungis
 kvittan oc ækærolausan fyrir mer ok ollum minum erfingium
 ok eftir komendum vm alla þa penninga sem hann hefir vmbod
 yfir haft ok ath sier tekit edr vmskipti æ giort æ minna vegna
 frida ok ofrida fra þeim fyrsta degi sem vit attum peninga-
 skipte saman oc til þess sem nu ær komit ath vndan teknum
 þeim peningum ek eigur j holsti j fliotum. þui hann hefir mer
 þar fulla ok alla peninga²⁾ fyrir lukt ok þeim afhent sem ek
 hefir skipat ok raad fyrir giort at lukaz skýlði j minar skuldir.
 skulu þeir ok allir kuittir æ minna veggna sem hann hefir
 kuitta giort af suo miklu sem hann medkendiz at hann hefði
 at sier tekit. Ok til sannenda her vm setta ek mitt jnzsigli
 fyrir þetta bref. ok til meiri stadfestu ok sannenda her vm

¹⁾ Aptan á bréfinu; ²⁾ Hér stendr mer í frbr., en því er ofaukið.

setto þessir menn sin jncigle með minu jncigle fyrir þetta bref er hia voro þessum okkrum giorningi er suo heita æyiofufur hallzson þorsteinn bergsson ok ketill æyiofufsson. for þesse giorningur fram j lœghmanzhlid sunnodag næsta eptir festum corporis christi. anno domini M^o cd^o vicessimo tercio.

368.

29. Júní 1423.

á þingvelli.

ALÞINGISDÓMR tólf manna, Kráks Jónssonar (gamla í Skarði) og ellefu annara, útnefndr af Balltízar hirðstjóra, um mál Þorláks Vigfússonar og Jóns Ófeigssonar um jörðina í Skarði á Landi; var Jón fyrir hönd Guðrúnar Sæmundardóttur konu sinnar, er eignaði sér jörðina í arf eptir Sæmund föður sinn, og dæma þeir Guðrúnu jörðina eptir að Jón hafði leitt skilrík vitni að sínu máli.

AM. Fasc. VIII, 8, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá, nema fjögur og er eitt af þeim brákað.

Skardz bref j landmannahrepp.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr hejra. senda krakr jonsson. sygurður anngrimzson. asgrimr ormsson. oddr odzson. jon gutthormsson. jonn palsson. þorkell ionsson. þorsteinn sygurðsson. hrafnn sueinbiarnarson. stýrkár ionsson. helgi eiriksson oc andres þorarinsson q(uediu) guds oc sina kvnnickth gerandi ath þa er lidit var fra hingatth byrd vors herra iehsu christi þushundrutt flogur hundrutt .xx. oc þriu ár fimtadaginn næsta eptir peturs Messo a auxarár þingi vorum vær j dom nefndir af balltízar hirdstiora atth dæma j milli þorlaks vigfussonar oc jonns ofeigssonar a vegna gudrunar sæmundardóttur konu sinnar vm iordina j skardi er liggur j landmannahrepp sem nefnd gudrun þottizt eiga j erfd eptir födr sinn. oc sakir þess atth jon ofeigsson lett sueria tuo skilrika votta atth sæmundr fadir gudrunar atti jordinna j skardi oc henne fell jordin fyrnefnd til eignar eptir hann. suo oc leiddi jonn þa

¹⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi; þar stendr og með hendi frá c. 1700: »Bref wm skard a Lande«.

votta. er þat soru atth gudrunn sæmundardottir fyrirbaud þa er jonn prestr þordarson selldi jordina j skardi att hann skýlldi hana nokkurvm manni selia. Jtem leiddi jonn þa votta er þat soru ath jon prestr þordarson lysti þíj atth gvdrunn sæmundardottir hefði alldri vpp lagtt jordinna j skardi vid sigh til saulu eðr eignar oc aungua penninga fyrir tekit. oc sakir þess atth fyrnefndr þorlacr vigfusson leiddi þau einginn prof atth oss leitiz nokkutt afl hafa j moti þeim profvm sem jonn leiddi. þíj dæmdum vær fyr nefndir menn atth suo profudu jordinna j skardi gudrunnu sæmundardottur til fullrar eignar. Oc til sannenda her vm settum vær fyrnefndir menn vor insigli fyrir þetta domsbref er gerth var a þinguelli a sama degi oc ari sem fyr segir.

369.

1. Júlí 1423.

á þingvelli.

ÞORSTEINN lögmaðr Ólafsson staðfestir alþingisdóm frá 29. Júní 1423 (Nr. 368) um Skarð á Landi, að það skuli vera erfðaeign Guðrúnar Sæmundardóttur.

AM. Fasc. VIII, 9. Frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá.

Ek þorsteinn olafsson logmann sunnann ok austann a islandi gerir godum monnum kunnickt med þessu minu brefi atth jonn ofeigsson beiddi mik ok krafði orskurdar aa. huort þath domsbref skyllði stodugt halldaztt er gudrunu sæmundardottur konu fyrnefnz jonz var dæmd jordinn j skardi j landmanna-brepp. þíj atth til kaulludum þeim godum monnum sem hia mer voru ok mer samþykjundum. þíj j guds nafni amen sagda ek þorsteinn olafsson logmadr austann ok sunnann a islandi med fullum laga orskurdi þat domsbref [loglight sem hier er med fest ok eiga¹⁾ ath halldaztt med ollum sinum greinum ok articulis. Ok til sannenda her vm setti ek mith þinsigli fyrir þetta orskurdar bref er gert var a þinguelli. fimta dagin næsta eptir peturs messo. þa er lidit var fra hingatbyrd vors herra iehsu christi þushundrut flogur hundrut xx ok þriu ar.

¹⁾ [nokkuð óljóst í frumritinu, en sýnist víst eiga að lesast svo.

370.

7. Október 1423.

í Vatnsfirði.

KAUPMÁLABRÉF Guðmundar Arasonar og Helgu Þorleifsdóttur.

AM. dipl. afskr. Nr. 1145 „Ex transcripto anni 1486 fra gudrunu Eggertsdottur i Bæ“ gerðu 15. Febrúar 1486; AM. dipl. afskr. Nr. 1160, eftir sama transskripti.

In dei nomine amen.

Lýstizt ok stadfestizt suo felldur kaupmale millum guðmundar bonda arasonar ok helgu þorleifsdottur æ þeirra brudlaupsdege þridiudaginn¹⁾ næsta efter Mikæls Messa j Vazfirða þa er lidit uar fra hingatburde uors herra Jehsu christi M. cccc. xx. ok þriu ar. at nefndur guðmundr hafde tolf hundrud hundrada i sina eigin peninga til kaups med helgu. hier j mot gaf þorleifur arason helgu dottur sinne til kaups med guðmund jordina j bæ æ Raudasande firir hundrad hundrada ok þar til hundrad hundrada j audrum jordum. ok hundrad hundrada j lausagoze. gaf optt nefndur guðmundr titt nefndre helgu fiordungs giof af þeim tolf hundrut hundrada sem hann hafde til kaups med hana. kiore Kristinn biornsdotter helgu dottur sina med samþýcke ok handabande sialfs guðmundar ok Rafns guðmundzsonar faudurbrodr hans er þar uar þa honum skyldaztur helmingar kono j gard guðmundar allz fiar feingins ok ofeingins. skýllde nefnd helga eiga um frauwm helming j gard guðmundar fioratige hundrada j semeligum gripum uoruuirðum. er titt nefndur guðmundur gaf þratt nefndre helgu j sina beckiar giof.

Voru þesser brudlaupsuottar. Lopttur guttormsson. Rafn guðmundzson. Audun salamonsson. Arne Einarsson. gamle marteinsson. gunnar andresson ok helge guttormsson.

Ok til sanninda hier um settum uer fyr nefnder menn vor juncigille firir þetta bref skrifat j sama stad ok are tueim nottum sidar enn fyrr segir.

¹⁾ Drottinsdaginn, stendr í báðum afskriptunum, en Árni hefir leiðrétt þetta við afskripta númer 1354; þar er afskript af transskriptinu frá 15. Febr. 1486. Ætti hér að standa drottinsdaginn, þá væri það 3. Okt., en þridjudagr er 5. Okt. 1423.

371.

24. Apríl 1424.

í Eidsborg.

„GOTSKAKT Kæníkason prester j Lardall« og tveir menn aðrir votta, að Gunnvör Hallsteinsdóttir seldi Hallvarði Árnasyni sjö laupa land í «Nesta rudi» fyrir lausafé. Breið er gert «j Eidsborg annan dagh páska a xv are og xx^{te} rikis vars virdelex herra herra Eriks meh gudhz nadh Noreghs kono(n)gs.»

Dipl. Norv. I, 695, eptir frumritinu í Deichmannssafni í Kristjaníu. Bréf þetta kemr Íslandi ekki við að öðru en því, að hér mun vera nefndr Gottskálk Kæníksson, er síðar varð biskup á Hólum; og hefir hann því áór verið prestur í Læradal í Noregi.

372.

24. Apríl 1424.

á Möðruvöllum.

GUNNLAUGR Teitsson og Sigurðr Þorbjarnarson lýsa því, að þegar Hrafn Guðmundsson reið fyrst til Reykhóla eptir pláguna, þá hafí Ari bróðir hans handlagt honum þá peninga, er honum höfðu fallið í erfð eptir móður sína og Snjólf bróður sinn, og Hrafn hafði að sér tekið, en Hrafn bæt undir að lúka allar skuldir Snjólfis.

AM. Fasc. VIII, 11, frumritið á skinni, töluvert skemt. Innsigli Gunnlaugs Teitssonar er dottið frá.

Þath gerum vit gunnlaugr teitzson ok sigurdr þorbiarnarson goðum monnum kunnigt at uit uoru j hia saum ok heyrdum a j korksfirdi firir uestan borg þann sama uetr er hrafn guðmundzson reid fyst til Reykhola eptir plaguna. at þeir brædr ari guðmundzson ok hrafn guðmundzson tokv haundum saman. at suo firir skildu at þa peninga. er ara guðmundzsyni hafði fallit eptir modur sina ok sneolf guðmunzsson broður sinn. ok hrafn guðmundzson hafði at sier tekit. ok aðr nefndum ara hafði til erfðar fallit. handlagði ari broður sinvm hrafni til fullrar eignar æn nockers reikningsskapar vit sik.edr sina erfingia. enn Rafn vnndir batt sig medr hanndabandi at lu[ka] allar skuldir eptir sneolf broður þeirra. lofadi Rafn broður sinum ara at ef ari gerdi honum bod at hann uillde fa j burt einhveria hans jord þa skýlði sv hans. fratekinne skridu. þeirra fawdurleifd. skýlði þat Rafns bati. ef meira uæri gozit en skulldernar. en luka sem aðr af sinu gozi skulldernar þott eigi

rýcki arfurinn til. ok her eptir uillivm uit sueria fullann bokar eid ef þurfa þickir. Ok til sannenda her um settv uit fyrrnefndir menn ockvr jnnzsigli firir þetta bref gert æ maudruuollum j eyiafirdi manudaginn næsta eptir festum johannes holennsis. Anno domini M^o. cð^o. vicessimo quarto.

372.

5. Maí 1424. á Möbergi i Langadal.

VITNISBURÐR tveggja manna um torfskurð frá Hofi í Vatnsdal í Brúsastaða jörðu.

AM. dipl. afskr. Nr. 755 „Ex originali.“ með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. „Brefed er æ kalfskinn jlla skrifad, með slænu bleke, roted, so sumstadar verdur ecke lesed. Jnnsigle hafa vered þriu, er eptir eitt, og lauser þveingerner tveir.“ Bréfið var á Hofi í Vatnsdal 1729.

Ollum monnum þeim sem þetta brief sia edr heyra sender jon jonsson kongs umbodsmadr i hunauaz þingi kuediu guds ok sina kunigt gior[andi] oss kader¹⁾ með þessu minu brieði ad þorstein sigursson ok arnar¹⁾ kert(a)nsson sor firir mier j asi [a] allmennelegu þingi ad hafdr hefði uerit torfskurdr fra hofi i uazdal i brusastada iord sua þeir uissu ok þa fann eingi ad sua þeir heyrdu. ok til sanninda hier umm settu þeir sin inzigli firir þetta brief giort ad mobergi i langadal fostudag næsta epter krossmesso a vorit þa er lidit var fra hollgan jehsu christi þushundrat fiogur hundrat tuttugu uetr ok fiogur ær.

374.

10. Maí 1424.

á Rip.

GRÍMR Egilsson kaupir hálfa jörðina Brúarland í Deildardal af Ólafi Hallssyni og Jóruni konu hans fyrir lausafé.

AM. Fasc. VIII, 13, frumritið á skinni. Tvö síðustu innsiglin eru dottin frá.

brvarland.³⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia ædr heyra senda gunnar andresson einar halldzon snðræ olafsson halldor þordar-

¹⁾ þannig; ²⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi.

son juar halldzson ok þorlacr sigurdarson quediu guds ok sina kunnikt gerandi ath þa er lidit var fra hingatburd vors herra jehsu christi þushundrat flogur hundrat. xx. ok flogur ær vorum vier j hia sam ok heýrdum æ a gudmundardag¹⁾ æ holum j hialtadal æ handabannð þeirra grims eigilssonar af æirne alfuo en olafs halldzsonar ok iorunar eiginkonu hans af annarre at suo fyrir skildu at fyrrnefndr grimur kæýptæ iordæna halfua bruarland er ligur j deildardaal j hofs kirkiu sokn þann partt jardarænnar sem næfndr olafur attæ med ollum þeim gögnum ok giedum hlutum ok hlunnændum sem fyrr greindre jordu hefer fylgt at fornnu ok nýiu ok þessi fyrr nefnd hion vordu fremdz eigandi at jtölulausa j alla stadæ. her j mote gaf næfndr grimur. x. kugilldi ok fimm hundrat j þarflegu godzi. skýlldu þessir peningar lukaz wt æ þimr ærum næma grimr villdi fyrr giallda. skýlldi lukaz .xij. ælna abatæ eftir huertt hundrat medan j iordu stedi. skýlldi olafur halldzson afhenda adr nefnda halfua jorð bruarland grimi eigilssyni æ næstum fardogum. skýlldi oft nefndur grimur hallda þratt nefudre jordu til laga en títt nefndr olafur hallzson suara laga Riptingum ef æ kynne falla. ok til sannennda her vm settum wer fyrr nefndir menn vor jnsigli fyrir þetta jardarkaupsbref skrifat æ Rip j hægranesi. midvikudagæn næsta eftir krossmessu æ worit æ þui ære sem fyrr segær.

375.

10. Júlí 1424.

4. Marts 1430.

} á Glaumbæ.

BRANDR Haldórsson og Ragna Rafnsdóttir, kona hans, selja Einari Magnússyni jörðina Sólheima í Sæmundarhlíð, með tilgreindum landamerkjum, fyrir jarðirnar Ós og Pálmholt á Galmarströnd, og votta það sex menn sex árum síðar.

AM. dipl. afskrr. Nr. 350, eptir frumritinu. Landamerki Sólheima eptir þessu bréfi eru rituð í syrpu séra Gottskálks í Glaumbæ (frá 1543—93) í Add. British Museum 11.242. 4to bl. 2 b.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda Rafn gudmundzson logmann nordan ok westan a jslandi. gamli

¹⁾ þ. e. 16. Marts.

marteinsson. Þorsteinn guðmundsson. Þorhallr sigurdarson. magnus Runolfsson ok brandr oddsson kuediu guds ok sína kunnigt gerandi: þá er lidit var frá hígatburð wars herra jehsu christi þushundrat ára flogur hundrut tutugu vetur ok flórir vetr. a manu[dag] næsta eptir seliumanna messu j glaumbæ j skagafirði worum vær þar j hía sam ok heyrðum a handaband þeirra brandz halldorsssonar ok Rognu Rafnsdot(t)ur konu hans af einni alfu en einars magnussonar af annari. suo firir skilldu kaupi at þau brandr ok Ragna selldu einare jordina j solheimum j sæmundarhlíð er liggur j glaumbæiarþinga¹⁾ með þeim gognum ok gæðum sem greindri jordu hefer fyllgt at fornu ok nyiu ok þau vrdú fremzst eigandi at til reiknudum halfsmanadar teig firir nedan langholt²⁾ j grafar jord ok tueggja manada beit firir nedan a j eliuaga jord með þessum landamerki-um. ræðr gardr sa er geingr vpp ur flíoti ok vpp firir vtan solheimagil enn firir sunan ræðr gardr er vpp geingr af holnum firir vtan dæli suo rettsyni vpp í fíall. sagði brandr til kirkiuskyllðar at syngia ætti prestir vr glaumbæ huern dag helgan ok takaz heima liostol(l)ar ok tíunder. Her j mott gaf einar fyggreindum hionum jarder tuær er heitta oss ok palmholt er liggur a galmarsstrond j modruuallapingum ok þar til fim kugilldi. handsalade huarr odrum greindar jardir vndan ser ok sinum erfingium til frials forrædis ok æfinligrar eignar vndir huars þeirra erfing(i)a. skilldu fýrnefnder menn brandr ok einar hallda jordunum til laga eptir þui sem huar keypti. en huarr abyrgiaz lagariptingar a þeim er sellt hafði.

Ok til sanneynda her wim settum vær fýr nef(n)der menn varr jnðsigli firir þetta jardakaupabref skrifat j glaumbæ j sama stad næsta dag eptir jonsmessu hola biskups j fustu sex vetrum sidar en fýr segir.

376.

4. September 1424. á Ökrum í Skagafirði.

SÆMUNDR Oddsson vottar, að hann hafi verið nær í Hvalsey á Grænlandi, að Sigríðr frændkona hans Björnsdóttir gekk með ráði hans að eiga Þorstein Ólafsson, og að Þorsteinn festi Sigríði sér löglega til eiginkonu að lýsingum geingnum.

¹⁾ = þinghá; ²⁾ lgholt, afskr.

Ríkisskjalasafn Dana, Supplem. Grönland Fasc. I, 1. Afskrift frá 1625, staðfest af Oddi biskupi Einarssyni, og þar með tvö önnur bréf um Grænland, og er fyrirsögn „Wtskript af nauckrum Grænlands-kum Brefum vm hionaband“. „Þetta innlagt hefi eg feinged af landz-skrifaranum Sigurde Sigurdssyne A° 1708“. (AM.). Sbr. Dipl. Isl. III, 597 og 632. Prentað í Grönlands historiske Mindesmærker III, 155—59.

Egh Semundur Oddsson kennest med þessu mijnu brefe ad egh var ner. i Hualzey i Grenlande sa egh og heyrde vppå ad Sigrijd Biornzdatter frendkona mijn gifte sig Þorsteine Olafssyne til eigenqvinnu med mijnu ráde oc samþýcke både med já og handabande. Sua var egh og ner ad nefndur Þorsteinn Olafsson feste Sigrijde Biornzdottur sigh til eigennkuinnu. med Gudz logum oc heilagrar kirkiu ad lysijngum geingnum. sem vottar það bref sem hier er medfest. i ádr sogdum stad. Og (til) meire sannenda oc fullz vittnizburdar hier vm settu Þorgrijmur Solvfason. Brandur Halldorsson. Þordur Jorundarson og Jon Jonsson. sijn jnzigle med mijnu jnnceighle firir þetta bref. gjort a aukrum j Skaghafyrde. manadagh nesta firir mariu messo sijdare Anno Domini M^o. cd^o. xxiiij. vorum ver fyrrnefnder menn ner fyrrsagdre giptijng og festijng.

Þetta fyrrskrifad bref var med .ij. gömlum hangande Jnnsiglum. hia Arna Oddssyne Radsmanne i Skalhollte 20. Augusti 1625.

377. 8. og 9. September 1424. á Möðruvöllum.

BALTZSAR af Damme, hirðstjóri á Íslandi, Ólafr Loptsson og fjórir menn aðrir votta, að Sveinn Bergþórsson og Guðný Jónsdóttir, kona hans, seldu Lopti Guttormssyni jarðirnar Ásgeirsár báðar í Viðidal, og kvittar Loptur þau fyrir fimtíu hundraða skuld, og lofar að lúka þeim aðra fimtíu hundraða í tilteknu lausafé.

AM. Fasc. VIII, 12 frumritið á skinni og er komið „fra Stad-arholi“. Innsiglin eru dottin frá, nema hvað annar helmingr fyrsta innsiglisins er eptir á þveingnum. Á spássíu bréfsins stendr með fornari hendi „aue maria“. Um Baltazar af Damme er þess að geta, að eptir þetta spyrt lítt til hans, en ádr finst hans getið í norskum bréfum.¹⁾ Eg læt ósagt, hvort hann hefir verið flæmskr, en Damme er bæjarnafn fornt í Flandr.

¹⁾ 30. Nóv. 1411 gefr „Balthazar fan Damme“ ásamt fleirum út bréf í Björgvin, sem ekki snertir Ísland (DN. I, 630). 2. Febr. 1415 er „Baltazar fander Dammen“ lénsmaðr konungs á Sunnhörðalandi (DN. I, 643) og 23. Okt. 1415 gefr „Baltazar wander Daem“ út bréf í Björgvin með öðrum fleirum (DN. I, 646).

Kaup(bref) fyrir asgeirsa.¹⁾

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edr heýra senda balltzsar af damme hirdstiore áá jslande. olafur loptzson. abraham gudenason. jon biarnarson. hiallte eireksson ok runolfur jonsson kuediu guds ok sina kunnigt gerande ath sub anno gracie M^o. cð^o. uicessimo quarto a maudru(u)ollum j eyiafirde mariu Messo dag sidarre vorum vær j hia sáám ok heyrdum a. ath sueinn bergdorsson ok gudný jonsdottir eigen kona hans selldu lofte Guthormssýne meðr handabande jardernar asgeirsär j videdal med aullum þeim gaugnum ok gædum rekum ok hlunnendum sem jordunum badum fylgir ok fylgt hefuer at fornu ok nýiu ok þau vvrdu fremst eigande ath. enn her j mot handlagde loptur gutthormsson adur nefndum sueine ok gudnýiu kuitta ok akærulausa þa fimmtige hundrada er þau vrdu honum skyllðug ok þau haufdu adur lofat haunum ok her til fimmtige hundrata med þessum fridleika halfua þridiu lest med vel gillda skreid fyrir tuttugu hundrat ok tuttugu hundrud j uadmalem. fimm hundrat j smiðre ok fimm hundrat j slatrvm. skýllde skreidin ok uadmalin lukaz sueine j hannd at jons Messo at vore komannda enn smiðr ok slatur j haust. enn þær fleire jarder sem þau sueinn ok gudný ætte j uidedal edr annars stadar her j landit lofudu þau at selia adr nefndum lopte fýstum fyrir fulla penninga. skýllde fýrr nefndur sueinn ok gudný afhennnda nefndum lopte adur nefndar jarder asgeirsär at uore komanda eige seinna enn at fardaugum ok þar med fiorar kirkju kýr ok þath sem þau hefði medtekið edur geýmt þath sem kirkian ætte. enn þath kirkju godz at asgeirsa. sem meira væri ok a vanntade a fiordungin or godze adur nefndrar kirkju handlagde greindur loptr þrattnefndan suein ok gudnýiu quitta ok aakærulausa vm sagdan fiordung. skýllde tíjtnefndur sueinn ok gudný suara lagariptingum a nefndum asgeirsam j uidedal enn þrattnefndur. loptur halda adr nefndum gozdum²⁾ til laga. kunne þrattnefndar jarder asgeirsär af at gannga med laugum af tíjtnefndum lopte skýllde sueinn ok gudný luka honum aptur tiutige hundrata uidurlíjka penninga sem hann

¹⁾ Aptan á bréfinu með hendi frá c. 1700. ²⁾ þannig.

hafde þeim adur lofat. ok til sanninda her um settu vær fyrr nefndir menn vor jnzsigle firir þetta bref giort j sama stad ok ære degi sidarr enn fyrr segher.

378.

11. Október 1424. á Gunnsteinstöðum.

ASBJÖRN ábóti að Þingeyrum selr Einari bónda Bessasyni jörð klaustrsins Ytri-Ey á Skagaströnd fyrir hálfan þriðja tug hundræða í lausafé, en komi bríður á jörðina, þá á lausaféð að ganga til kaustrsins í prófentu Einars með öðru því, er hann vill meira gefa.

AM. Fasc. VIII, 10, frumritið á skinni. Fjórða innsiglið er döttið frá og þriðja að mestu.

Eyar Breff.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia ædr heýra senda posteinn sigurdsson. vígfuss nikulasson. jon hugason. þorðr gíslason ok oddr gudlaugsson kuediu guds ok sína kunnigt gerandi at þar vorum vær j hia sám ok heýrdum æ handaband þeirra herra asbiarnar með guds náð abota at þingeyrum²⁾ af einni alfu en einars bessasonar af annari at sua firir skildu at adr næfndr herra asbiorn aboti selldi fyrr greindum einari bessasyni ýtri ey er stendr æ skagastraunnd j hauskuldstada þingum með þeim ollum gaugnum ok giædum sem jordunne hefir fylgt at fornu ok nýiu ok klaustrid varð fremzt eiganda at ollu til skildu en eingu fra. en hier j mot gaf þrattnefndr einar fimmgugilldi tiu hundrat j slatrum fim hundrat j smiori ok vadmálum ok hestum. fim hundrat j þeim þarfligum hlutum sem þeir yrði vel asattir. jtem skal herra asbiorn abote suara laga Ríptingum firir adrgreindri jordu edr annar klaustrsins formann en einar bondi hallda jordunni til laga. jtem kýnni sua til koma at jordin brígdizt þa skyllði þessir peningar halfr þridi tug hundræða snuaz vpp j proventu einars bónda til þingeyra ok þat meira sem einar vill til leggja. for þetta handaband fram æ

¹⁾ Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld. ²⁾ hér er ofritað í frumbréfinu: með ok.

gunnsteinstaudum j langadal. Ok til meiri stadfestu ok audsyningar her vm setti herra aboti sitt jnsigli med conuentu brædra jnsigli (firir þetta bref). Ok til sannynnda her vm settum vær fyrr næfndir menn vor jnsigli firir þetta jardar kaups bref gert æ gunnsteinnstaudum j langadal einni natt eptir festum geirionis martiris. anno domini M^o qudringentesimo xx^o quarto.

379.

2. Mai 1425.

á Knerri.

TVEIR menn votta, að Þorleifr Marteinsson hafi mánudaginn í fardagavíku 1418 handlagt Nikulási Broddasyni alla jörðina Máfahlíð, Holt og Tungu, er Nikulási féllu í erfð eptir Svein Marteinsson móðurföður sinn og Jón Þorgilsson föðurföður sinn, og ætti þó Nikulás meira fé í hans garð.

AM. Fasc. VII, 22, frumbréfið á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá. Krossmessa getr verið hér hvort sem vill 3. Maí eða 14. September.

Bref firir mauahlíð.¹⁾

Þath giorum uid þoruidr²⁾ liotzson ok magnus jonsson godum monnum kunnigt með þessu okkru brefi þa lidit uar fra hingatburdi uors herra jhesu kristi þushundrud cccc ok atian ær manudaginn j fardaga uiku æ knerri i breidauik uoru uid j hia sãm ok heyrdum æ a hanndabannd þeirra þolleifs marteinssonar af einni ælfu enn nikulas broddasonar af annarræ ælfu að suo firir skildu að fyr nefndr þolleifr æfhenndi ok hanndlagdi adurnefndum nikulase alla jordina mafahlid er liggtr j milli haufda ok ennis þar til hollt ok tungu er þrat nefndum nikulase fiell till erfda eptir suein marteinsson modur faudur sinn ok jon þorgilsson faudur faudur sinn til fullrar eignar ok ækæruleausar j alla stade. lysti þui ok oppt nefndr þolleifr að þesser peningar fiellu till erfda þrat nefndum nikulase eptir faudur sinn ok modur ok fyr greinda menn. ok enn lysti tift-nefndr þolleifr að opt nefndr nikulas etti enn meiri peninga j

¹⁾ Aptan á bréfinu; ²⁾ annað hvort verður að lesa þetta nafn svo ellegar þá þormdr og hafi þá gleymzt úr o = þorm[o]dr.

bans gærd. Ok til sanninda hier um settum uid fyrr nefndir menn okkor jnnsigli fyrir þetta bref skrifat æ knerri j breidauik miduikudagin nesta fyrir krosmessu anno domini M^o cccc^o xx^o iiij^o.

380.

7. Mai 1425.

á Akhrúsi.

EIRÍKR konungr af Pommern bannar útlendingum verzlun um Hálogaland, Finnmörk, Ísland og önnur skattlönd ríkisins.

Bréf þetta er áðr prentað í Grönlands historiske Mindesmærker III, 159—60, eptir afskrift Jakobs Langebecks af gamalli afskrift meðal «Hansestædernes Privilegier» í Ríkisskjalasafni Dana (tvær afskriftir eru í Fornbréfasafni Langebecks).

A.

AM. 333. Fol. bl. 74, skr. á pappir c. 1580 í Björgvin.

Jngenn wdlenske maa sigla norder. et cetera.

Erikar met guds naade Norgis. Dannmarckis. Suerrikis. wendis konningar. Hertug offuer Pomeran. Sender allom monnum theim som þetta bref siaa eda heira Q. G. oc sina.

Fir oss oc Raad vort er komit at þan vane er nyliger hafuer byriader verit. so som om sigling tydeska oc adra wtlenska manna Ther som ei ere loggiffther her i Norgie att their siglla eller siglt haffua tiill Helgolantz. Finmarckenn. Islandz oc andre wore skatlande mopa logum oc skipan wore foreldre huad weer viliom mett jngo mothe lenger lida latha.

fior thii biodom wiir fæhyrder worum i Bergwin oc allom worum adrum vmbotzmannum. hueriom i sinu vmbode att sokia them tiill Rettha. thenum som pegar sigla oc sigilt haffua och saa thenum er thenum föra eda fört hafa oc latha thessa huerio tueggia jngar stad omfara för end the hafua giort oss eller worum omboetzmannum saa mökit som Laugenn wduisser.

Serdelis Biodom wiir Lougmannum worum att the seigia Log oc Reth offuer thenum oc alla the frammara att weir hafom vortt bref ei vppaa giffuit for vthan alt hinder heller mothe mæle. saa framt som their vilir ey suara wore sannre vvbliðe.

Scriptum Aakerhuuss Anno domini m c d xxv Crastino beati Johannis ante portam Latinam nostro sub secreto presentibus est appenso.

B.

AM. 330. Fol. bl. 125 a á pappír með norskri hendi frá c. 1610.

Erickir með gudtz Naade Norgis Danmarckis Suergis Vennde Konungar. Hertug aaffuer Pomeran Sennder aullum monnom theim sem thetta breff sia Edder höyra Q. G. och sina.

For oss och Raad uort er kommit att thann Vanna er nijliger haffuar byriader verit so sem er om Siglling Thijdska och adra vthlenndska manna their som eij ere Louggiffter her ij Norgie att their Siglla heller Sigllat haffua thiill Heilgalandes. Finndmarkenn. Jslandtz och anndra vora Skatlanda moth longum och skipann vore forældrar huadt ver viliom meth Eingo mothe lenger liida latha.

For thi biodum ver fæhyrdum vaarum (i) Berguin och aullum adrum Ombodtzmannom hueriom i sino Omboðe att söckia theim thiill Retha som hegatt Siglle edr Sigllit haffua. och sua theim er theim föra eda fört haffua och latter thesse huario thueggia Jnngenn stadtz om fara förennd their haffua giort oss heller vorum Vmbodtzmonnom sua mokit som Lougenn vth viisser.

Serdelis biodum ver Lougmännom vaarum att their segia loug och Reth ijffuer theim oc alla thuj frammare att ver hoffuom vort breff och Oppa giffuit foruthann all hinder heller mottemelle sua frambt som their villit eigi suara vaara [sannara oblida.¹⁾

Scriptum Aggerhus Anno Domini M cd xxv Crastino beati Johannis ante portam Latinam Nostro sub secreto presentibus est appenso.²⁾

C.

Ny kgl. saml. 979. Fol. bl. 41 á pappír c. 1580.

Erich medt gudttz naade Norgis Danmarckis Suerrigis

¹⁾ [sanmara obilda, hdr.; ²⁾ appet, hdr.

Vennðis oc gottis konning. Hertug öffuer pomeren sennder allde mennd them som thette breff seer eller hörer guudtz hiillssenn och sinne.

thett er kommit ffor oss oc wor Raad att thenn sedvanne som nijlige begjndt er aff thijske och andre wdenndske mennd som icke ere loughlige giuffte wdij Norrige att the haffue seijlet och seijle till helliglannd finndtmarckit jsslannd och anddenn wdij wort Skattelannd emod lougenn och wore forfedris tilskickend huilekit wij jnnngennledes lennger liide willie.

Therfor biude wij wor Rennthemester och alle andre wore Ombutzmend huer vdi sinn befalling att siige thennom som seijler och seijlit haffue till Rette, och saa thennom som them thedt förer eller fört haffue. Saa att jnnngenn aff thennom wvndkomer för ennd the haffue pleijgit oss eller wor Vmbutzmennnd saa mögit som lougen vduiss.

Besönderligenn biude wij wore laugmender att the dömer ther laug oc Ret öffuer thennom och saa mögit meir som wij wortt breff ther aappaa wdgiuffit haffue ydenn alld hinnder oc igiennsiigellsse. saa frempt atthi icke wille haffue wor vgunst och wrede.

giffuit paa Aagerhshuus anno m cd xxv chrastino beati Johannis ante poram latinam nostro sub secreto presentibus appennsis(l).

D.

Hans Paus: Gamle Kongelige Forordninger og Privilegier udgivne for Kongeriget Norge. Kh. 1751, sem III. bindi af Gl. Norske Love, bls. 185. Paus eignar þetta Eiriki konungi Magnússyni 1280 —99, en það er án efa á röngum rökum bygt (sbr. Grönl. hist. Mindesm. III, 160; Saml. til det norske Folks Sprog og Hist. V, 627), og er þetta auðsjáanlega ekki annað en ágrip úr bréfi Eiríks af Pommern frá 7. Maí 1425.

Eric med Guds Naade &c.

Eftersom Udlændiske have seylet og seyle til Helgeland, Findmarken, Jsland og andensteds i vort Skatte-Land imod Leven og vore Forældres Anordning, hvilket Vi ingenlunde længere lide vilde, saa byde Vi vor Rentemester og alle andre vores Ombudsmænd hver i sin Befaling at søge dem, som seyle

og seylet have, til Rette, saa og dennem, som dem føre eller ført have, saa at ingen af dem undkommer, ferend de have pleyet os eller vor Ombudsmand saa meget, som Loven udviser.

381.

1425.

SKÝRSLA Hannesar Pálssonar, umboðsmanns og kappellans Danakonungs, um yfirgang, rán, vígaferli, löglause verzlun og allskonar óskunda Englendinga á Íslandi á árunum 1420—1425.

Ríkisskjalasafn Dana „Island & Færø“ Supl. I, 2, frumritið á skinni; stungið saman við bréf ráðsins í Björgvin frá 3. Sept. 1426, og er innsigli ráðsins fyrir bréfunum. AM. 115. 4to, afskrift með hendi Árna Magnússonar. Ýmsar fleiri pappírsafskriptir eru til af skjali þessu, en þær eru til einskis. Skjal þetta er prentað í F. Johann. Hist. Eccl. Isl. IV, 162—169 neðanmáls. Það er skýrt tekið fram í bréfi Björgynjarsráðsins 3. Sept. 1426, að Hannes Pálsson hafi ritað þessa skýrslu 1425.

litera cum articulis contra illos de hwll et aliis locis anglie.¹⁾

Jsti sunt articuli causarum et transgressionum quos officiales illustris regis norwegie et dacie et cetera habent contra illos qui de villa de hull et alijs locis anglie. per plures annos ad ýslandiam nauigio deuenerant contra leges regni norwegie et contra antiquas consuetudines contra statuta et ordinaciones eiusdem regni ab antiquo sancitas. et eciam contra specialem inhibicionem illustrissimi regis norwegie et dacie et cetera in magnum preiudicium et derogacionem juris regij et corone ac eciam inhabitancium regnum necnon mercatorum extraneorum eiusdem regni licita mercata visitancium et hoc fecerant predicti contra vt premissum est et contra voluntatem nostram vi et violencia.

est autem omnibus extraneis prohibitum in legibus et statutis ne ad ýslandiam deueniant sub priuacione vite et bonorum nec eciam ad halgalandiam seu finmarchiam nec eciam indigene possunt ad ýslandiam nauigare absque speciali licencia regis norwegie nec possunt sic licenciati deferre videlicet²⁾ stokfisk ad alias partes seu loca nisi solummodo ad ciuitatem bergensem quam vocant hic northberne quia ibi est generalis stapula de stokfisk sicut calisie de lana et ad eandem ciuitatem bergensem possunt indifferenter tam extranei quam

¹⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi; ²⁾ í frumritinu stendr viz. Árni vill breyta þvf í pisces.

indigene venire cum mercimonijs suis quiete et vendere et emere tam pisces stokfisk quam alia soluendo regi norwegie ea que ei de jure et statuta consuetudine tenentur.

jtem jus regis norwegie fuerat semper prius quod qui licenciam a rege habuerat transeundi ad jslandiam quod ipse rex norwegie habuit pro proprio quartam partem cuiuslibet nauis ad jslandiam transeuntis et cum hoc libere sex pisces de quolibet centenario in northerne de quibus rex norwegie nichil habuerat postquam isti adiuerant ad istas partes et hoc redundat regi et regno quasi in infinitum dampnum.

jtem isti transeuntes ad jslandiam occiderant ibi aliquos homines regis norwegie et quam plurimos wlnerauerant plures captiuos tenuerant multos eciam spoliauerant bonis suis et presertim bona regis norwegie receperant multotiens violenter.

jtem quidam eorum spoliauerant ecclesias et quasdam flamma et incendio destruxerant.

jtem naues de norwegia non possunt secure transire ad jslandiam nec ibi pacifice manere quin isti de hull et alijs locis et cetera inferunt eis dampna pericula et incommoda quam plurima.

jtem rex norwegie scripsit pro vno notabili viro ad jslandiam qui vocatur thorleff arnasson quod veniret ad ipsum qui cum in propria naui veniret circa ferøy venit ad eum in crepusculo vna magna nauis cum hominibus anglicis qui destruxerunt nauem ipsius et wlnerauerunt homines suos et cum magna difficultate destructa naui applicuerunt ad ferøy hoc est ad vnam insulam regis norwegie sic vocatam.

anno domini M ccd xx nicholaus dalstunn cum socijs suis captiuauerunt me johannem paulsson officialem regis norwegie postquam interfecerant famulum meum tideke bekker et alios wlnerauerunt usque ad mortem non obstante saluo conductu et treugis pro tempore illo meque ix diebus in suis nauibz tenuerunt violenter et pro dicto homicidio neque regi neque episcopo emendam vnquam fecerunt jnsuper eadem quasi hora receperunt scapham regis norwegie violenter proicientes bona ipsius de illa hac et illac ad valorem ecc nobilium que bona propterea erant deperdita pro maiore parte.

jtem eodem anno prope episcopatum hollensem anglici

percusserunt quendam presbyterum yconomum ecclesie cathedralis nomine jon pálsson et hoc furtiue in treugis.

item eodem anno prope episcopatum hollensem in portu dicto skaghafurde applicuerunt tres naues de anglia ex quibus nauibus ascenderunt homines ad terram in multitudine magna inter quos erat quidam nomine richard qui hoc anno presenti erat ductor nauis roberti holm et ascenderunt cum vexillo suo extento et manu armata et trumpetis et intersignijs belli dicentes se velle captiuare depredare et occidere tam masculos quam fæminas et omnes quos comprehendere possent quod eciam fecissent si non fuissent cum dei auxilio per homines terre repulsi. Et eodem tempore exceptis alijs innumerabilibus dampnis per eos factis quendam notabilem ligeum regis nomine jon jbe captum secum duxerunt ad quandam insulam et truncauerunt eum capite absque iusticia.

item eodem anno spoliauerunt de redditibus regis in westmannæ ix lesta piscium ad valorem cxxx marcarum fuerunt principales in isto facto jon morys rauulin tiringtonn cum socijs suis.

item destruxerunt vnam nauem de nortberne jn mari et wlnerauerunt homines et vnum interfecerunt qui vocabatur jesse jute et hoc eodem anno quo supra.

item anno domini M ccl xxij rauulin bek et johannes persy intrauerunt curiam regis bessastadh cum violencia et ibi quendam hominem famulum johannis nystadh cum cultellis in cimiterio wlnerauerunt letaliter que ecclesia propterea destructa est ac eciam curia regis ibidem est desolata propter incursus et violencias ipsorum.

item anno domini M ccl xxij dum nouiter de norwegia cum mandato et litteris illustris regis norwegie et dacie et cetera jntraueramus ijslandiam et ipsi de hull ac eciam aliqui de lenn nouiter nauigio deuenerant in terram illam misimus eis nuncium circa festum pentecostes quod venirent ad certum locum qui vocatur eseberch et haberent saluum conductum ipsi vero ex parte omnium miserunt ad nos ad eundem locum eseberch aliquos inter quos erant thomas dale. robertus borne et henricus auystine significauimus tandem eis de literis regis norwegie et cetera prohibitoriis nec accederent ad terram illam sub priuacione vite et bonorum. ipsi autem dicebant se

habere litteras promotorias regis anglie serenissimi in nauibus illorum presertim ad officiales regis norwegie et dacie et cetera in terra ijslandia quod non infestarentur ab eis nos creduli in verbis illorum prefiximus terminum vsque ad festum natiuitatis beati johannis baptiste quod vellemus venire ad portum vbi applicuerant ad videndum easdem litteras quas dicebant se habere a rege anglie et cetera et quod non infestaremus ipsos interim nec ipsi nos in aliquo. Cum autem ad terminum prefixum venirem ego johannes pauli presbyter officialis regis norwegie et cetera venit quidam johannes persy. rauulin bek. thomas bell ex parte omnium ad curiam regis norwegie et cetera bessastadh que ibi est situata prope portum haffneford simulando pacem dixerunt quod ille qui inter illos custodiebat¹⁾ litteram illam noluit ipsam ostendere. ego autem confidens in verbis illorum et in treugis positis ex vtraque parte inuitavi ipsos ad mensam. nobis vero sedentibus in mensa miserunt clam vnum de suis qui vocatur thomas bell ad vocandum socios eorundem circa quinquaginta cum arcubus quos furtiue prope posuerant in insidijs ipsis vero ex abrupto irruentibus cum maxima difficultate equestris euasi.

item postquam ijslandenses audiuerant litteras prohibitorias regis norwegie et dacie et cetera ne cum anglicis mercarentur ipsi statim desistebant a mercacione illorum volentes vt oportuit seruare mandatum regis sui anglici hoc percipientes scripserunt concito litteras comminatorias ad communitatem terre que est penitus pauper simplex et inermis ita quod si nollent mercari cum illis ipsi nichilominus vellent habere pisces illorum violenter ipsis inuitis retinueruntque pisces quorundam violenter reddentes eis postea pro illis aut parum aut nichil nec potuerunt ijslandenses habere quantum sufficeret eis ad sustentacionem vite de piscibus proprijs quibus communiter vtuntur pro pane quia pane carent et similiter ceruisia et frugibus nec habent vnde viuant nisi solummodo de bestijs piscatura et piscibus quibus ablatis restat vt vel viuant omnino misere vel pereant inedia et fame. Quidam autem qui ibidem reputantur pro pocioribus illius terre prece potu et precio fatue sunt corrupti in quibus nichilominus simplex et pauper communitas delusa confidit non attendunt ad vtilitatem terre nec ad commune bonum sed nec curant a perdicione et destruxione aliorum

¹⁾ custodiebant, skbr.

dummodo ipsi commessacionibus et ebrietatibus nouis et insolitis in quibus multum delectantur poterint inhjare nec potest communitas se defendere ab iniuria et incursu anglicorum in mari vel circa mare tum quia loca circa mare sunt quasi inaccessibleia propter montana et inuia vbi anglici applicant tum quia non habent naues nisi solummodo minimas scaphas quia terra illa penitus caret lignis aptis ad faciendum naues tum quia ipsi anglici recipiunt se infra vnum locum circumdatum aqua et eundem locum muniunt omni anno quasi castrum et si non alia contra regnum norwegie fecissent sufficeret eis istud solum ad deperditionem vite et bonorum de iure nam secundum leges regni quicumque contra voluntatem regis norwegie quemcunque locum munierit ipso facto incurrit culpam criminis lese maiestatis.

jtem prouinciam olafuesforde desolatam fecerant omnino et consimiliter insulam risøy. ecclesiam husauýk spoliauerunt et spoliata cremauerunt.

jtem ecclesiam risøy cremauerunt.

jtem de ecclesia grimsey spoliauerunt calices libros vestes sacras nec non et campanas et secum ad angliam detulerunt.

jtem oues boues et bestias innumerabiles in diuersis locis ijslandie quasdam vi quasdam furtiue receperant omni anno et consimiliter in alia terra que vocatur ferroy.

[jtem insulam sandøy spoliata cremauerunt vbi erant lxxxj predia seu domicilia.

jtem rapuerant multos homines pueros et infantes in ijslandia quosdam violenter quosdam vero decipiendo simplices ymmoverius fatuos parentes eorundem dando eis modica munuscula deducentes sic raptos seu emptos ad angliam habebunt eos pro seruis et empticijs perpetuis et propterea terra ijslandia destituitur hominibus et in multis locis redditur desolata et consimiliter faciunt in alia terra regis norwegie que vocatur ferroy¹).

jtem anno domini M cd xxij duo homines jon pasdall et johannes werner quendam hominem regis gerek nomine transfoderunt per brachium.

jtem anno domini M cd xxiiij jon persy et jon pasdall et thomas dale et socij eorum intrauerunt curiam regis

¹) [stendr neðst við fald í frumritinu, og er vísað inn.

bessastadhe et gubernatorem curie albertum captiuauerunt et ligatum secum duxerunt ad naues et alteri famulo regis peter jonsson in cimiterio et ecclesia plusquam xx^u wlnera cum sagittis et securibus intulerunt et receperunt omnia bona que fuerunt in ecclesia et ibidem in omnibus locis circumiacentibus spoliauerunt pisces et alia bona hominum regis ad valorem plusquam centum marcarum.

jtem idem homines jon persy et pasdall et robert thorkel cum socijs suis alijs circa quadraginta plusquam triginta leucas intrauerunt terram volentes occidere me. baltazar et olaum nicholasson et nobis (non) inuentis quosdam famulos regis olavum duwe et thomam jude captiuauerunt alium in ecclesia saurbe et alium extra et spoliauerunt de ecclesia et cimiterio gladios balistas loricas et equos tam istorum quam aliorum qui se receperant infra ecclesiam eandem propter incursus et horrorem predictorum.

jtem anno domini M ed xxiij robert thorkel. jon werner et richard tod et complices eorum quam plures captiuauerunt in treugis olaum nicholasson et alium andream olefsson viros regis ipsum andream wlnerantes letaliter surripientes ei vnum balteum argenteum ad valorem .vj^o piscium.

jtem eodem anno thomas dale. richart aytonn et nicholaus dalstonn et socij eorum spoliauerunt de olauo nicolasson sex lestas piscium.

jtem circa idem tempus robert hugnall et johannes thertonn spoliauerunt de hakon enarsson .xij^o piscium.

jtem de quodam ebiðrn eyulfsson aduocato regis eodem tempore violenter receperunt duas lestas piscium ad valorem xxx marcarum.

jtem circa idem tempus captiuauerunt vnum notabilem virum brander haldorsson nomine nec dimiserunt eum ante quam dederat eis pro redempcione sua quatuor lestas piscium. duas lestas soluit statim antequam solutus est et pro duabus posuit fideiussores. prefuit eis unus qui hoc fecerunt qui vocatur jon selby.

jtem circa idem tempus fuerunt ibi interfecti duo fratres germani a hominibus anglicis.

jtem anno domini M ed xx quinto jon persy et jon pasdall et complices eorum intrauerunt domum quorundam

claves junghe et magni hakonsson et percusserunt eos et wlnerauerunt eos letaliter surripientes pisces eorum quotquot habuerunt et posuerunt homines suos in domum eorum ad commorandum tempore piscacionis ipsis inuitis et reclamantibus.

jtem post hec circa dominicam trinitatis eodem anno homines jon persy wlnerauerunt claves olafsson in cimiterio ecclesie bessastadh et eum inde violenter extraxerunt et secum ad angliam captiuum duxerunt receperunt eciam de ipso violenter .xij^c piscium et arma ipsius.

jtem spoliauerunt nauem domini Endridi erlendi militis bonis ad valorem plusquam mille nobilium.

jtem fregerunt nauem domini episcopi bergensis et extraxerunt ferra dicta bolt.

jtem statim post hec venit olaff nicholasson aduocatus regis ibidem positus treugis volens habere emendam pro transgressionem johannis persy et pasdall et hominum johannis persy et ipsi cum pluribus armatis captiuauerunt ipsum et adam jacobsson ex improviso et duxerunt eos captiuos in angliam qui eciam spoliauerunt ipsos bonis regis et suis videlicet piscibus decem lestis et armis et vna scapha de treugis datis nichil curantes. principales in isto facto fuerunt jon persy. thomas york. thomas dale. richard agiton. richard tod. henricus dawtre. richard rafneshed et jon pasdall.

jtem jon persy statim eodem tempore cepit vnum jesse syondesson et posuit eum in compede et manicis ferreis et tractauit ipsum valde inhumaniter et recepit de ipso loricas et alias res et .xviij^c piscium.

jtem vnus qui vocatur jon lyffly amputauit vni ligeo regis manum circa idem tempus.

jtem vnus qui vocatur thomas crathorn et robert westton et alij cum illis wlnerauerunt letaliter eciam quendam ywar halsson nomine ita vt non erat ei spes vite. wlnerauerunt eciam famulum ipsius receperuntque ei violenter equos. cellas¹⁾ et arma et omnes pisces suos.

jtem eodem anno circa idem tempus receperunt de quodam biorn øylfsson aduocato regis quatuor centenaria piscium inter eos qui istud fecerunt fuit vnus qui vocatur Crathorn.

¹⁾ p. e. sellas.

item vna insula circa ijslandiam que vocatur westmannø¹⁾. pertinet ad regem norwegie specialiter omni jure ita quod non habet ibi aliquis nisi solus rex norwegie et in illa insula est melior piscatura tocius ijslandie ad eandem insulam applicuerant anglici omni anno postquam ista dampnifica nauigacio incepit jn illa edificant domos figunt papiliones fodiunt terram piscantur vtuntur ibi omnibus ac si essent propria eorum nec petierunt nec obtinuerunt unquam licenciam ab officialibus regis sed morantur ibi cum violencia nec sinunt deferre pisces regis norwegie nec aliorum de jnsula eadem antequam isti onustauerant naues illorum juxta libitum et multotiens ita receperunt pisces ibidem quod coloni regis ibidem non habuerunt vnde soluerent regi pensionem et quidam illorum qui hoc fecerant fuerunt ibi isto anno videlicet jon morys et alij similiter erat ibi nicholaus dalstunn qui interfecit vnum famulum meum tideke bekker et eciam spoli-
 anerat prius de olauo nicholasson famulo regis pisces in magna quantitate. fuerunt ibi eciam plures qui scripserant ad communitatem terre et ad nos litteras comminatorias quod si non sustineremus ipsos habere omnem voluntatem eorum quod ipsi vellent spoliare et depredare tam in mari quam in terra tam bona regis norwegie quam aliorum. Scripserunt eciam anglici qui applicuerant ad haffæford in ijslandia ad istos qui applicuerant ad predictam insulam regis westmannø et e conuerso. quod quilibet per se faceret finem in terra illa et quod non dimitterent ibi aliquid intactum seu inexamatum et quia premissa fecerant videlicet priuauerant regem norwegie et dacie et cetera jure [et redditibus²⁾] suis et quia in contemptum ipsius et contra leges regni et contra prohibitionem suam intrauerant occiderant wlnerauerant spoliauerant loca et provincias desolata fecerant ecclesias et predia cremauerant regi et regno norwegie magnum dampnum intulerant. homines regis videlicet olauum nicholasson. adam jacobsson. claus olefsson. jesse syondesson in vinculis captos et spoliatos tenuerunt quos tentos ad angliam violenter duxerunt præter vnum jesse syondesson quem spoliatum et male tractatum reliquerunt

¹⁾ Það var 1425, að Hannes Pálsson og Baltazar van Damme voru fangabir í Vestmannaeyjum (Nýi annáll); ²⁾ [redditibus, frumritið; AM. vill sleppa jure og lesa: redditibus.

propterea exiimus ad predictam insulam regis norwegie videlicet westmannæ ad arestandum illos qui ibidem violenter intrauerant et multa alia mala ibidem fecerant ac naues non ipsorum ymmoverius illustris regis norwegie que ipso iure multipliciter deuolute erant ad ipsum ipsi vero insurrexerunt contra nos quasi publici hostes et fregerunt scaphas nostras statim vt non haberemus potestatem abeundi quas caphas per eos fractas angariauerunt nos soluere possessoribus earum post capcionem nostram et accesserunt ad terram cum vexillo suo extento ad spacium duarum leucarum vbi recepimus nos causa refugij et ibi circumuallabant nos paucis comitatos tandem inedia sagittis et armis eorum compulsi iniuimus fedus ita quod ex vtraque parte deberet esse pax ita quod secure transiremus quilibet pro alio saluis vita et rebus et omnibus et istud fedus confirmauit nicholaus dalstonn capitaneus eorum cum iuramento socijs ipsius omnibus consencientibus et quod illustris rex dacie et serenissimum consilium regni anglie facerent finalem concordiam et bonum finem in materia ista. quo facto recessimus a loco predicto ad mare volentes transire ab ipsis ad terram. et ecce statim ex improviso irruunt omnes in nos et spoliauerunt omnibus que habuimus ad valorem cccc nobilium et tandem nobis duobus violenter retentis dimiserunt famulos nostros spoliatos preter vnum notabilem famulum regis olauum duwe uocatum quem postea post duos dies per prodicionem occidi fecerunt quem occisum spoliauit nicholaus dalstunn sigillo meo et alijs rebus quas occulte seruauerat scripseruntque litteras ad socios suos haffneford et ad aliquos ijslandenses quos credebant proditores regis dacie quod ipsi dimiserunt famulos nostros propterea inermes et nudos quod illi eo facilius possent interficere ipsos et quod non deberent tardare in interfectione illorum et quod denunciarent eis dum essent interfecti tunc ipsi eciam vellent nos interficere quos captos tenuerunt in nauibus eorum ita quod rex dacie nunquam perciperet factum nobis omnibus interfectis. sed per prouidenciam dei iste littere non deuenerunt ad ipsos. sed fuerunt capte in via et nos credimus easdem litteras cum pluribus alijs consimilibus ad daciam deuenisse.

jtem postquam dicti anglici captiuauerant et spoliauerant

nos vt præmittitur habuerunt nos ita angustiatos quod non potuimus alicui loqui de nostratibus nec vnus nostrum alteri nec permiserunt nos quidquam disponere in officio regis norwegie et cetera nobis commisso et ideo stat terra illa videlicet ijsland absque gubernatore sed tributa et bona corone siue regis ibidem per nos collecta et leuata depereunt nullo de eis disponente nobis tam fraudulenter captis et inhumaniter coarctatis vt pretactum est et istud redundat regi et corone in maximum dampnum.

item quamdiu anglici manent sub ijslandia ijslandenses non possunt esse in mari seu piscatura propria qui si exierint cum exiguis scaphis eorum anglici frangunt scaphas et destruunt vlnerrant et verberant homines et aliquando proiciunt ipsos in aquam et quosdam interficiunt.

item isti anglici intrantes ijslandiam nolunt ibi stare iuri nec facere aliquam emendam pro qualicunqve delicto eorum sed viuunt ibi omnino sine lege secundum propriam voluntatem nam multotiens citati nunquam comparuerunt sepius iurauerant quod venirent ad iudicium et non venerant. dederant eciam officialibus regis litteras sigillatas proprijs sigillis quod acquiescerent legibus regni pro forefactis suis et hijs omnibus non obstantibus nunquam voluerunt facere ea que de iure deberent multotiens eciam bona eorum fuerant adiudicata fisco regio et ipsi nichilominus vi et violencia detulerant ea de terra sed de iuridica arrestacione per officiales regis facta penitus nichil curant istas enim iniurias et violencias dampna et incommoda et alia quam plurima predicti fecerant et eorum socij que longum esset enarrare et ea tolerauerat illustrissimus rex norwegie et dacie et cetera huc usque propter meram et quasi innatam amicitiam quam ipse specialiter gerit ad serenitatem regis anglie et ad suos et propter bonum pacis et concordie que semper ex intimi cordis affectu desiderauerat sperans semper de anno in annum per ordinationes serenissimi regis anglie et consilij sui fieri remedia ad premissa.

jsta premissa denunciando proponimus humiliter supplicantes quatenus ad premissa dignemini adhibere remedia vt ab ista illicita nauigatione et a temerarijs ausibus eorum desistant et vt recompensationem condignam et emendam

habere possit illustris rex norwegie et dacie et cetera et homines sui honore et iure ipsius regis norwegie et cetera in omnibus semper saluis. saluis eciam in omnibus excepcionibus nostris et forma et modo mutandi addendi et minuendi pro loco et tempore secundum quod nobis iuste videtur expedire.

382.

27. December 1425.

á Þingeyrum.

BRÓÐIR Asbjörn ábóti að Þingeyrum kvittar Einar Bessason fyrir þrjátígi hundraða, er hann var ábóta skyldugr fyrir jörðina Ytri-Ey í Höskuldstaða þingum.

AM. Fasc. VIII, 14, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá.

Eyar Breff.¹⁾

Ver broder asbiorn med guds nad abote at þing(e)yrum medkenumzt med þessu voru brefi at einar bessason hefir lvt ok afhent oss okvorum vmbodsmanni þa þriatigi hvndrada sem han var ðer skyldvgur fur iordina at ey env ýtri er stendur i hoskullzstada þingvm svo ðer vel æ næger ok þui giorum ver nefndan einar frialsan lidvgan ok ollvngis kvittan af allri vtlukningu adur greinz iardar verdz. Ok til sanenda her vm settum vier vort incigle firir þetta bref skrifat at þinge(y)rum þrid(i)a dag iola. Anno domini m^o cd^o xx^o quinto.

383.

[um 1425].

SKRÁ um eignir Helgastaðakirkju, er Jón Bjarnarson lukti, en séra Þorkell tók við.

Stockh. Isl. membr. Nr. 16. 4to, bl. 2a, með hendi frá c. 1425, og framan við Nikulássögu, frá Helgastöðum, skr. c. 1400. Séra Þorkell sá, er hér er nefndr, mun vera séra Þorkell Guðbjartsson, því að öll þau skjöl, sem rituð eru á þessa bók, snerta hann, og mun hann sjálf hafa látið rita þau á bókina.

¹⁾ Aptan á bréfinu.

Þetta var goz a helgastavdvm er ion biarnarson lvkte en sira þorkell tok med.

kýr x. oc kviga tvævetr. asavdar kvgilldi .iiij. halft .viij. i gelldfie. halft fiorda ofrit i porcionem half mork ens þridia hvndrads oc stendr vnder ione af þessvm peningvm med fullre leigv þriv asavdar kvgilldi oc þriar kýr oc eitt gelldfiar kvgilldi.

Jtem ath avk þessa er olvkt tveir hestar ok tvævett hross oc stadarspell vm atta ær. er þetta hans Reikningr sialfs.

Jtem ornamenta .xxx. boka. kalekr. Messoklædi tvenn vand. glodarker. elldbere. kistv þrvvm. klokr. ij. oc er ein broten oc kolfiavs avnnvr. Mariv likneski oc nikulaslikneski. krossar. ij. smelltir oc einn steindr.

384.

23. Maí 1426. á Hóli í Bolungarvík.

GUDNI Oddsson og tveir menn aðrir votta, að þeir hafi séð bréf Þorleifs Árnasonar um það, að hann hafi lukt Þorsteini Sigurðssyni og Helgu Þórdardóttur, hústrú hans, jörðina Laugardal í Tálknafirði fyrir þrjátíu og sex hundruð upp í verð fyrir Bæ á Rauðasandi.

AM. dipl. afskr. Nr. 1146 og Nr. 1350, eptir framritinu frá Bæ á Rauðasandi «collata accurate».

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia eðr hægysa sända gudine oddzson. vigfus oddzson. audun grimsson q(uediu) g(uds) ok sina kunnigt gerande at vær sam ok ýferlasum opit bref heidarligx mannz þorleifs arnnasonar ok¹⁾ þorsteins sigurs-sonar ok helgu þordardottur med hans heilu ok oskoddu hanganda juzeigli at æk²⁾ þorlleifur arnnason kennymzst med þessu mínv brefi at ek hefer lukt þorsteini sigurssýni ok helgu þordardottur hustru hans jordina laugardal j talknafirdi fur sextan hundruth ok tuttugu j verdit fur bæ æ Raudasandi med aullum þeim gognum ok gædum sem henni hefer fylgt at fornrv ok nýiu ok ek vard fremzst eigandi ath epter þui sem þau pall halldorsson ok anna olafsdotter selldu mer. skal adr- nefndr þorlleifur svara lagaRiptingum³⁾ a sagdri jordu æn þau

¹⁾ helgu þordardottur, b. v. afskr., en því er ófaukið; ²⁾ eck, 1350; ³⁾ lagaryptingum 1146.

fýrr nefnd þorsteinn ok helga hallda til laga. Ok til sanninda her um settum ver fyrnefinder menn vor juzsigle fur þetta transkripttum sem giort var æ holi j bolungarvik fimtadagin næsta fur trinitatisdag þa er lidit var fra higatburd vors herra jehsu christi þushundrud cccc xx sex ar.

385.

25. August 1426.

i Grindavík.

JÓN prestur Pálsson, ráðsmaðr á Hólum, og Gottskálk Landbriktsson votta, að herra Hannes Pálsson hafi hinn 16. Júlí þá um sumarið í Björgvin feingið Hermannni langa, «forstandara» að allra heilagra kirkju í Björgvin, jörðina Hvalsnes á Rosm-(hv)alanesi bæði herra kongsins og sinna vegna.

AM. dipl. afskr. Nr. 5619, «Ex originali» með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. «Brefed er a pergament, med trejmur Jnnsiglum oskirum, mādum og ecke lesande.»

Ollum godum monnum þeim sæm þetta bref sea edr heyra senda jon paalsson prestur oc Radzmänn ath holum j hialtadaal ok gotskalk landbriktsson q(uediu) gudz oc sina kunnikt gerandi ath mit worum þar j hia saghom oc heyrdom wppaa. aa kanucka bergino j berguñ tyrsdaghen nesta firir festum sancti thorlaci Episcopi¹⁾ Anno domini m^o od^o xx^o sexto ath herra hanis paalsson feck med fullo handabande herman langha forstandara ath allra heilagra kirkju j bergwín huaalsnes a Rosmalanesi liggiande badæ síns herra kongsins oc suo sína vægna firir alla þa tiltaulo sæm hann til hennar²⁾ hafdi ath tala a vors herra kongsins j noregi oc sína (vegna) til freals forrædis oc fullrar æighnar j suo mata ath greindr hermann forlikæ sek með minom herra konghenom þat besta hann kann suo ath hann ghiore herra hannis skuldlausan firir minom herra kongenom þar vm. ok firir þui at hann var til ræido þa ath sœkia wors herra kongsins nadhær. oc til mæiri stadfestu oc sannindha her vm okarar nerwero oc hiavistar setto mit okr jnsigle fir þetta bref skrifuaat j grindhawik sunnodaghæn nesta efter festum bartholomei apostoli a sama aræ sæm adr seggher.

¹⁾ = 16. Júlí; ²⁾ þannig.

386.

3. September 1426.

í Björgvin.

RÁÐIÐ í Björgvin lýsir því að skýrsla Hannesar Pálssonar um yfirgang Englendinga á Íslandi muni vera sönn í öllum greinum, nema hvað telja megi miklu fleira en þar er gert, sem mundi verða laung þula og leiðinleg, svo þeir láta hjá líða að auka þar framar við að sinni.

Ríkisskjalasafn Dana „Island & Færøe“ Supplement I, 2 (frumrit); er áfast við skýrslu Hannesar Pálssonar 1425 (Nr. 381). Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 169.

Nos Thorbernus herberni iusticiarius. Olauus thorie. Johannes yuari. Aslacus vlfonis. Johannes euindi. Thorla(c)us erlingi. Thorias johannis. Martinus haquini. nicholaus magni. Petrus ketilli. Petrus johannis. laurencius mws. Endridus haldani et Bero andree Consules Bergenses Notum facimus vniuersis quod anno domini M cd xx sexto feria tercia ante festum natiuitatis beate Marie virginis in Curia episcopali Bergis a nobili consilio regni norwegie specialiter constituti recepimus testes et attestaciones multorum fidedignorum iuramenta prestancium iuxta leges regni norwegie super causis et articulis transgressionum anglicorum de hull. Eboraco et lenn et alijs locis anglie in jslandia et ibi circumquaque contractarum que quidem cause et transgressioness erant vt veraciter accepimus nobili nonsilio regis anglie et specialiter domino duci Exensi amarallo anglie per honorablem virum johannem pauli Capellanum domini nostri regis norwegie et dacie et cetera anno proxime preterito in scriptis propalate iuxta tenorem cedula presentibus coaffixe quos quidem articulos inuenimus lucide per diligentem examinacionem et legitimas attestaciones multorum fidedignorum vt prefetur omnes et singulos probabiliter veros hoc adjecto quod idem anglici multa alia mala ibidem perpetrauerant que omnia propter prolixitatem eorum et tedium auditorum ad presens distulimus enarrare. In quorum omnium testimonium sigillum Communitatis Ciuitatis Bergensis presentibus duximus apponendum.

datum anno die et loco supradictis.

387.

30. September 1426.

á Þingeyrum.

SVEINN Bjarnason og Þuríðr Ólafsdóttir kona hans handleggja Guðmundi Þorlákssyni jörðina Krossnes í Eyrarsveit «upp á réttan reikning.»

Eptir afskrift staðfestri 3. Sept. 1703 á Geirraudareyri af Guðmundi Þorleifssyni, J(óni) Jónssyni og Birni Jónssyni.

Ollum mönnum þeim sem þetta bref síð edur heira senda Hallur Þorgrijmsson. magnus Teitsson. Jon arnorsson quediv gudz og sijna kunnigt giðrandi að þar uar(um) uier i hið á audunarstödum j Vijdedal. saum og heirdum á handaband þeirra gudmundar Þorlakssonar og Sueins biarnasonar og þuridar Olafsdottur. handlögðu (þau) adur nefndum Guðmundi Jördina Krossnes i eirarsveit. sem fremst uard hann eigande að oc hans kuinna eftir lögum uppa rieltann rejkning.

for þetta handaband fram föstudæginn j fardögum nu j vor j firnefndum stad.

Og til sannz vitnisburdar hier umm setium vier firr nefnder menn uor Jncigle firir þetta bref giört að Þijngeirum j hunauatnz-þijnge ein(n)e nat(t) eftir festum micaelis Anno Domini .m. kuadringentesimo¹⁾ vicesimo sexto.

388.

15. Oktober 1426.

á Barði í Fljótum.

STEINDÓR Andrésson selr Steini Eyjólfssyni hálfa jörðina Brúarland í Deildardal fyrir fimtíu hundruð í lausafé.

AM. Fasc. VIII, 15, frumritið á skinni. Tvö síðustu innsiglin eru dottin frá. Bréfið er ef til vill með hendi Brands Haldórssonar.

brvarland.²⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra senda brandr halldorsson. sumarlidi þorgilsson. sigurdr erlendzson ok helgi broolfsson. kuEDIU gudz ok sina kunnigt gerandi þa er lidit war fra burd kristz þushundrat cccc xx vetur ok sex ar jn festum audomari³⁾ a bruarlandi j de(i)ldardal vorum war j

¹⁾ kuadrangleisimo, afskr.; ²⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi; ³⁾ þ. e. 9. Sept.

hjá sam ok heyrðum a handaband þeirra steinnþors andres-sonar af einni halfu ok steinns eyulfssonar af annari at suo fyrir skilldu at steinnþor selldi steini jordina halfa bruarland j de(i)ldardal er liggr j hofs kirkiv sokn með ollum þeim gognum ok gæðum sem greindri halfri jordu hefir fylgt fra fornu ok nýiu ok steinnþor varð fremstz eigandi ath. her j mot gaf steinn steinnþori fimtan hundrut j smiori ok slattrum luka vt a þremr arum jardar verdit. Skilldi steinn halda jordune til laga en steinnþor abyrgiaz laga riptingar a greindri jordu. Ok til sanneynda her wm settum vær fyrnefndir menn war jnzsigli fyrir þetta jardar kaupa bref skrifat at bardi j flíottum jdus octobris a sama ari sem fyr segir.

389.

3. Nóvember 1426.

á Viðimýri.

DÓMR tólf manna útnefndr af Rafni lögmanni Guðmundarsyni geinginn að Þorkelshóli í Viðidal um mál þeirra Jóns Jónssonar og Arnbjarnar Einarssonar; kærði Jón til Arnbjarnar domróf, að hann hefði leyfislaust búið að eignarjörð sinni Söndum í Miðfirði í tíu ár og hefði einnig leyfislaust byggt jarðir sínar hálfar Aðalból, Bessastaði, Oddstaði og Bálkastaði.

AM. Fasc. VIII, 16, frumritið á skinni. 1., 3., 5., 6., 7., 8., 9. og 12. innsigli er dottið frá bréfinu. Bréfið mun vera með hendi Rafns lögmanns; að minsta kosti er á því sama hönd og mörgum öðrum dómum hans.

Domur vm adalbol. Bessastader og Balkastader nyrdra.¹⁾

Þeim goðum monnum sem þetta bref sia edr heýra. senda olafr loptzson. helgi biarnarson. matheus petursson. magnvs teitzson. hallr þorkelsson. lafranz hauardzson. jon petursson. bergr jonsson. sigfus liotzson. eyolfr lodinsson. þorðr þorsteinsson ok brandr jonsson Q(uediu) gvðs ok sina kunnigt gerandi. at þa er litið var fra hingat burð vors herra jehsu christi þvs-lyndrat flogur hvnndrat tvttvgv ok sex ær. fimta daginn næsta fyrir allra heilagra messv²⁾ a almenniligv þingi a þorkelshuoli j

¹⁾ Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld; ²⁾ þ. e. 31. Okt.

uididal a þingstade rettv. vorum ver j dom nefndir af ærligvm manni hrafni bonda gvdmunndzsýni laugmann nordann ok vestan a jslandi. at dæma j millvm jons jonssonar af einne alfv enn arnbiarnar einarssonar af annari. kærði fyrr nefndr jon til greindz arnbiarnar at hann hefði rofit þann dom sem dæmdr var a millvm þeirra ædr a torfvastöðvm j midfirdi. Jtem j annari grein kærði opt nefndr jon til prattnefndz arnbiarnar at hann hefði bvit a jordv hans söndvm hálfvm. env næstv tív vetr j aungv hans frelsi. enn býgt ok med farit adrar jardir hans. halfvar. þær er suo heita. adalbol. bessastadir. oddzstadir ok balkastadir. enn j avngv hans frelsi. nu sakir þess at oss leitst arnbiörn einarsson þar lavgliga firir kalladr ok path annat at jon jonsson birti oss þann dom er dæmdr var a millvm þeirra ædr dæmdvm ver jon skýlldugann at sýna med uottvm. at arnbiörn hefði hia verit at vpp var sagdr dómvrinn. edr jon latid lesa firir honum dominn. ok laugmann skýlldugann at taka þessi prof nærr sem jon leiddi. enn at leiddvm profunvm. dæmdvm ver joni jonssýni mork j domrof. ok halfa fimta¹⁾ mörk j fyllretti. halft hvart fritt ok ofritt. jnnan manadar at heyrðvm þessvm dominvm. heima æ savndvm j midfirdi ok arnbiörn skýlldugann at afhenda allar fyrgreindar jardir a næstv fardogvm ok tolf alna abata eptir hvert hvundrat þat j jordv stenndr a hverivm tolf manvðvm. ok allar leiguleigur eptir þenna abata fyrr greindvm jóni. enn at heyrðvm dominvm¹⁾. Ok til sannennða her vm settvm uer fyrrnefndir domsmenn vor jnnzsigli firir þetta domsbref gert a vidimýri j skagafirdi drottinnsdaginn næstann eptir allra heilagramessu. æ sama ari sem fyrr segir.

390.

1426—1493.

NOKKRIR reikningar kirkjunnar í Goðdölum í Sagafjarðardölum frá árunum 1426, 1427, 1428, 1491, 1492 og 1493.

AM. dipl. afskr. Nr. 3762 „Ex paginâ pergamenâ Templi Goddalensis, variis coævis manibus exarata“, með hendi Arna Magnússonar. „Þessar 2 skrár guddalakirkin²⁾ eru skrifadar á vacuas paginas ur einni bok i folio, hvar á vered hafa præfationes eða

¹⁾ þannig; ²⁾ þ. e. þessi og önnur frá 1490.

messulegendur Catholskar, og hefr su bok gömul vered. Hun mun heil vered hafa, þá skriptarnar giördust, og sidan þesse blöð alleina conseruerud orded, þá boken hefur i sundurrist eftir Reformationem (AM.).

Swo mikit war ofridt innan veggia i guddaulum þa er gudmundr let laust.

xvij trog wond.

vij. uppgerdar kerolld.

tvær fautur.

eirn strockur.

ij. matarlok.

vij. tinfaut.

xx. allt saman tunnr ok halftunnr ok stampar.

iiij. paunnr Eingelskar.

pottr litill.

iiij. dynr fanytar ok .iiij. hægindi.

iiij. liaer.

ij. hardsteinar.

reka. krokar ok hrip.

ij. lasar.

ein aux ok krakr.

Anno Domini M^o. cd^o. vicesimo vj. kirkiutiund tvær merkr.

[„Haetenus unā eādemqve manu.“¹⁾

Anno Domini M^o. cccc^o. xx^o. septimo. kirkiutiund half onnur mork.

Anno Domini M^o. cccc^o. xx^o. octafuo kirkiutiund half onnur mork.

Swo mikit var ofrith innan veggia i guddaulum þa er Magnus leth laust.

x. trog oc aunnur .x. brotin.

sex uppgiordarkerauld.

ij. fautur vondar.

eirn strokur.

ij. mattarlok.

iiij. tinfauth. oc iiij brackud.

ij. bollar.

v. saudhyrnings spæner.

¹⁾ Athugsemd Árna.

xij. allt saman tunnu strýki oc stampar.

iiij. klyberar oreyder.

ij. klarar.

iiij. beder fanyter.

ij. hæginde.

. . . reykiu voder.

ij. aklæde.

ketil med messing oc slitin a botni.

messingar panna slitin oc pottur.

litol munlaug brakud oc eirn las.

[•Et hactenus eadem manû, alienâ à priori•].

Suo mikít iardagoz la under guddala kirkiu þa sira gunnar tok vid.

Solvanes xx^c.

Sveinstader xx^c.

Holl .xx^c.

breid .xxx^c.

nes xviiij hundrud oc xx.

Svarturdalur¹⁾ .xx^c.

Yrarfell .xx^c.

abær .xx^c.

nyabær .v^c.

Anno Domini M^o. cd. nonagesimo primo kirkiutiund tvær merkur.

Anno Domini M^o. cd^o. nonagesimo secundo kirkiutiund tvær merkur oc halfur eyrer betur.

[•Et hactenus una manus diuersa a prioribus•].

Anno domini M^o. cd^o. nonagesimo tertio kirkiutiund atian aurar.

[•hæc adhuc aliâ manu•].

391.

1. Janúar 1427.

á Reynistað.

PRÓVENTUSAMNINGR Illuga Björgólfssonar og systur Þórunar Ormsdóttur fyrir hönd klaustrsins í Reynisnesi.

¹⁾ Snartadalur, ritar Arni uppi yfir.

AM. Pasc. VIII, 18, frumritið á skinni. Öll innsiglin, nema 2. og 3. eru dottin frá. Afskr. AM. 280. 4to, bls. 24—25; AM. 277. 4to bls. 36—37 (ártal rangt 1428).

bref vm ipishol.¹⁾

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sea edr heyra sennða sira arnni nikolasson. íngimvndr steinsson. ion bergsson. þodr hrod-biarzson ok pal olafsson leikmenn kveidiv gvds ok sína kvnngit gerandi ath þa er lidith var fra hegath býrd vars herra iehsv christi þvsvnd flogvr cccc xx ok vij ar atta dag iola ath stad j reynisnesi vorv vær j hia sam ok heyrdvm a ath sva fellt kavp stadfestiz medr handabandi medr systvr þorvnni ormsdottvr ok illvgha biorgolfssynni ath hvn tok hann med godra manna nadi ok samþycki allra sinna conventv systra til æfinligrar profentv æ stadinn j reynisnesi medr sva felldv ath sagdr illvghi gaf j profentv med ser iordina aa jpisholi j skagafirdi til fellrar eignar firir fioratighi hvndrada til þeirra vmmerkia sem þar eigv adrir menn rettliga j moti med því fremzta sem fyrnefndr illvghi varð eigande at adr grendri²⁾ iordv. heir²⁾ til gaf illvghi fim kyr ok ij asavdar kvgillde til legx ser en hann kiðri ser leg j stavplinv en staderens eign peningarnir vpp fra þeim deigi er handabandith for fram skildi illvghi ser bord sæmilikt smyr²⁾ ok skreid nog skyr ok j reit²⁾ tvitvga vad æ tolf manvdm hverivm ella ij stikr klædis hreinliga þionostv litlv stofvna inni firir framan býr ok þar med klefann ok hallda þeim a sinn kostnath fra því hann tekr med þeim skilddi opt nef(n)dur illvghi ath hafa einn mann æ stadnvm ef hann vill firir fylla peninga. Ok til sanninda her vm setvm vær fyr nefnder menn medr capitvla innzsighli var innsigli firir þetta bref giort j sogdvm stad degi ok ari serm fyrr segir.

392.

23. Marts 1427.

á Hólum.

Jón ábóti í Þykkvabæ og officialis heilagrar Hólaakirkju samþykkir og tekr Illuga Björgólfsson til æfinlegrar prófentu á staðinn í Reynisnesi.

¹⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi; ²⁾•þannig = smiðr;

²⁾ þannig.

AM. Fasc. VIII, 19, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. Afskr. AM. 280, 4to, bls. 25—26; AM. dipl. afskr. Nr. 337 (að eins upphaf).

Ver broder ion meður gyds nad aboti j þykkvabæ j veri ok officialis heilagrar hola kirkiu gerum godum monnum kunnight með þessu uaru brefi ath uær hofum samþýckt ok tekith jllugha biorgolfsson til æfinligrar prouentu a stadinn j reyninesi með ollum þeim greinum ok articulis sem þath bref uattar er hier er með fest. ok til sanninda hier umm settum uær uart officialatus jnnsigli firir þetta bref er giorth uar a holum j hialtadal sunnudaghinn næsta eptir ymbrouiku j fosta anno domini¹⁾ M^o cccc^o uicesimo septimo.

393.

23. April 1427.

á Munkaþverá.

7. Janúar 1428. á Grund i Eyjafirði.

KAUPMÁLABRÉF Þorsteins Magnússonar og Olofar Arnadóttur.

AM. Fasc. VIII, 21, frumritið á skinni. Innsigli Björns Jónssonar er eun þá fyrir bréfinu. Hin eru dottin frá.

holltzbref.

Kaupmala Bref Þorsteins Magnussonar og Olufar Arna Dottur.²⁾

Jn nomine domini³⁾ amen

giordezt suo fellt kaup millum þorsteins magnussonar ok olofar arnadottur ath nefndr þorsteinn hafde til kaups við greinda olofu tuo hundrut hundrada suo til komet. at loptur guttormsson gaf þorsteine sextige hundrada ok Reiknadi þar j jördina skutur firir þriatige hundrada. magnus fader hans adra sextige hundrada ok jnngunn arnardotter hundrad hundrada ok Reiknadi hun þar til jordina hollt j fliotum ok jordina saurbæ þar ed næsta firir tiutige hundrada ok þar til tutugu hundrad j lausagoze. skilde jngvnn at þetta skyllde vera fiordungagið af hennar peningum ok adrar þær lauggiafer sem hun matti með lögum gefa. En magnus Reiknadi j þa peninga sem hann gaf þorsteine syne sinum jördina hol j flokadad enn nedra firir

¹⁾ domino, frbr.; ²⁾ Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld;

³⁾ domine, frbr.

tuttugu hundrud ok þar til flórutigi hundrada j lausagoze. samþýktu huortt þeirra hiona annars gíof magnus jonsson ok jöngunn arnardotter. Gek magnus jonsson j fulla borgan ath suara vpp æ sina peninga öllum kirkiunnar gozum ok fynd ok nidhrapan kirkiunnar j holli j flíotum. Her j mot gaf arne einarsson olofu dottur sinne hundrad hundrada með þeim peningum sem hun hafði erft epter modur sina. Reiknadi nefndr arne j þessa peninga jordina at biörgum j kynn ok tuennar leikskalar allar saman firir fimtíge hundrada ok þar til jordina vígastadi æ svalbarzstrond firir þríatíge hvndrada ok flórutíge hvndrada j lavsagoze. Gaf títt nefndr þorsteinn greindre olofu sextíge hundrada j tilgíof ok sæmilíga beckiargíof ok morgengiöf. for þessi gíorningr fram æ munkapuera j eyiafirde florda dag paska. þa er lydet var fra hingatburd vors herra jehsu christi þvsvnd flögur hundruth tutugu ok sí(a)u ar. Voru þessir kaupavottar biörn jonsson. þorsteinn hauskauullzson. einar arnason. jon sigmundzson. grímr pälsson ok grímur jonsson. Ok til sannenda her vm settum vær fyr nefnder menn vor juncigle firir þetta kavpmalabref gíört æ grund j eyiafirde midvikudagenn næsta firir geísladagen are sídar en fyr seger.

394.

19. Júní 1427.

í Þykkvaskógi.

GUÐNI Oddsson selr Bóðvari Rafnssyni jarðirnar Þykkvaskóg í Miðdölum, Harastaði og Miðskóg með tilgreindum ítökum, fyrir lausafé.

AM. dipl. afskr. 5793^b, „þykkvaskögsbref ur originalibus Einaris Magnussonar accurate collata.“ (AM.). Það sem Árni hefir látið rita hér eptir hefir verið transskript frá 8. Apr. 1588, sem gert hefir verið eptir transskripti frá 20. Júní 1470. Ártal þessa bréfs er undarlega og óvenjulega orðað. Árni Magnússon hefir getið upp á, að það mundi vera 1439, en það getr ekki staðízt, því að vér vitum að Guðni Oddsson deyr úr bólunni 11. Dec. 1431 og Helgi Guttormsson deyr samkvæmt Nýa annál 1427, svo að bréfið getr ekki verið yngra enn frá því ári, og frá því ári mun bréfið vera; tercio nono verðr ekki þýtt öðruvísi en annað hvort þriðja og níunda og ætti þá ártalið að vera 1412, ellegar þriðja níunda (= 27.) og yrði það 1427. Hvorttveggja er alveg óvenjuleg táknan ártals. Hugsast gæti að hér væri misskrifað tercio nono fyrir tercio decimo (= 1413), en líklegt er það ekki.

Það gíore eg Guðne Oddzson godum monnum kvinnigt með þessu minv opnu brefi. að (eg) hefi sellt heidarligum manne bauduare Rafnnssýne jarðer þessar sem hier greiner. þýckvaskog j middolum. harastadi. og midskog. með ollum þeim gognum og giædum sem jordunum fylger og fylgt hefur að fornu ok nýu. og ec hefir fremmst eigandi að ordit. Hier j moti gaf bauduar Rafnsson átta tiger hundrada með þessvm fríjðleika. þríatiger kuigellda .x. hundrud j smíorum og vadmálum. og skýlði tuær voder til hundradz. og .xx. hundrud j slatrum .xx. hundrud j hestum og stóðhrossum. skýlði liuka vt a þrymur arum nema bauduar villði fyrr. Reiknadi Guðne kirkíune j skogie tuo kvigelldi messuklæði og kaleik. sagði Guðne að skogur ætti allann þuerdal. fram fra hrutagile er geingr ofan fram fra kolldukinn. og suo norðr og sudur epter fíalle j motz víð vatnn. Eigv vatnn veíði j haukadalsa einn dag j anare víkv enn tuo í annare. a skogur jorð alla fram að prestagili og oll græningíabol. firir neðan lytla vatzhornn. a skogur veíði alla auðrumeíginn j haukadalsa fra vatni og vtj sío. og enn leingsta grasholmínn er stendur fram j vauðlvnm. Skýlði aðr greíndur boðuar hallda fyrr saugðum jorðum til laga. Enn Guðne svara lagaryptíngum á jorðunvm. voru þessar kaupvottar. helgi bonði Guttormsson. jon þorgílsson og jon aronsson og fleyre aðrer goder menn. Og til sannínda hier vm set ec mítt jnnsígli firir þetta jarðakaupsbref með þeirra jnnsíglum er skrífað var j þýckvaskogie j middolum fimmtvðagínn næstan firir jonsmesso batthísta anno domíní míllíssímo ecce terció nono.

395.

14. Júlí 1427. í Skríðu í Reykjadal.

RAFN lögmaðr Guðmundsson úrskurðar Solveígu og Þuríði dætrum Ólafs staða Marteinssonar allan arf eptir Þorleif Marteinsson föðurbróður þeirra, nema að fram komi, að aðrir standi jafnnærri eða nær.

IBfél. 309. 8vo, bl. 139 a-b: Öxnafeillsbók rituð á pappír c. 1620. Dagsetning bréfsins getr verið hvort sem vill 14. Júlí eða 22. December, en mér þýkir hið fyrra fult svo sennilegt; IBfél. 67. 4to, bl. 41—42 (séra Eyjólfur á Völlum). MSteph. 60. 4to, bls. 9—10.

Vrskurdur vmm arftekiu.

Þeim Godum maunnum sem þetta brief sia edur heyra sendur Rafun Gudmundzson laugmann n(ordan) oc v(estan) æ Jslanndi Kuediu gudz og sijna. kunnugt giaurannde að þæ er lidet var fra hijngad burde vors heRa Jeshu christi. m. (c)d. [xx. oc vij⁴) ar. manudaginn næstann firir thorlackzmessu j skridu j Reykiadal. kom firir mig Sueyrnn biarnnason²) og Gudmundur thorlackzson Birtannde mier brief vnder Godra mann(a) Jnnsiglum. Er suared hafde verid af tueymur skilrikkum vottum. ad olafur marteynsson. er kalladr var stade. oc sagdur var broder þorleijfz marteyjnssonar. hefde fest sier til Eygnar kuinnu hallberu kolbeijnsdotter. modur Solueijgar olafzdottur stada.

J annari greijn hafde og fyr nefndur olafur fest sier til Eyginn konu ad gudz laugum Jngiebiaurgu arnnadotter modur þurijdar olafzdottur stada.

Beiddu oc kraufdu ædur nefnder menn.³) sueyrnn og Gudmundur mig vrskurdar æ huert ad Solueijg olafzdottur stada og þurijdur olafzdottur stada. ætte ad taka arf Epter þorleijf marteyjnson faudurbroður sinn. saker þess ad brædra dætur standa j siettu erfd. næst Epter brædrasonu. þa ad til kauludum þeim bestum monnum Er j hia mier voru sagda jeg j gudz nafni amenn. med fullum laga vrskurde. ædur nefndar konur Solueijgu og þurijde. allann arf eigja ad taka Epter þorleijf marteyjnsson. faudurbroður sinn. nema adrir leijde sig til. þeir Er jafn framme stannda j Erfdum Epter þorleijf marteyjnsson Edur frammar en ædur greyndar kuinnur.

Og til sanninda hier vmm set eg mitt Jnnsigli firir þetta vrskurdar brief [giort i sama stad ari og degi sem fyr segir.⁴)

396.

8. September 1427. á Flatalandi i Héradal.

„GOTSKALK Konekason prester j Lagardalæ“ og tveir menn aðrir votta að séra Ketill Ívarsson í Héradal galt Olafi Auðunar-syni og sonarsonum hans fult verð fyrir átta marka ból í Syðra Flatalandi og ýmislegt feira. „a flatulande j Híerdalæ wppa øfra Mariu mæssu dagh anno domini m^o. ed^o. xx^o vij^o.“

Dipl. Norv. I, 718, eptir frumritinu í Antikv. Ark. í Stockhólmi.

¹) [20 oc 7, hdr.; ²) biarnarson 67; ³) dandismenn 67; ⁴) [b.v.67.

397.

27. September 1427.

á Kálfsstöðum.

ÞORSTEINN Einarsson gefr Brandi Haldórssyni með sér í próf-
entu jörðina Skálá í Sléttuhlíð með tilgreindum rekum og að
tilskildu fýmsu (falsbréf?).

AM. Fasc. VIII, 20, frumritið á skinni. Innsiglin eru dottin
frá Árni hefir ritað aptan á bréfið „*fb“, sem á að merkja falsbréf.
En hvorki af skriptarlaginu né af útliti bréfsins verður það álitit
tortryggilegra en mörg önnur bréf, sem tekin hafa verið fullgild.
Það er ekki uppskafningr og ritháttur bréfsins er rétt hinn sami og
tíðkaðist um þessar mundir, svo að sá sem hefði búið bréfið til yrði
annaðhvort að hafa haft lag á því að gefa skinninu fornlegt útlit
og hafa verið nákunnugr fornbréfum, ellegar bréfið hlytr að vera
gert hér um bil á þeim tíma, sem það sjálfst segir. En rekarnir
eru tortryggilegir. Annars er bréf þetta með keimlíkri hendi og
Brautarholtsbréfin 1434 og kaupmálabréfið 1436, sem geta verið
tvísýn.

bref firir skala og hennar Rekum.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr hejra senda
steinn eyolfsson. þorsteinn sigurdzson. arne Runolfsson. sumarlide
þorgilsson ok hallsteinn eilifsson guds quedio ok sina kunnigt
gerandi að sub anno gracie m^o cd^o xx^o vij^o a kalfsstodum í
hialtadal vorum wær j hia sam ok heyrðum a manudag næst
eptir varr(ar) fru messu fyri handaband þeirra brandz halldors-
sonar ok þorsteinss einarssonar at so firir skilidu at þorsteinn
gaf brandi með ser til profentu jordina alla at skala er ligur j
sleittahlid firir xxxx^o (med) þeim gognum ok gædum sem jordune
hefir fyllgt at fornu ok nyiu serliga þessa Reka parta.

fiordung reka fra forna osi ok vt til Raufarbergs firir
hrolleifs hofda [huals oc uidar²⁾] allan Reka fra skarfasteiðe ok
j millum hlaðbergs bædi huals ok vidar ok allt þat er reka-
madur a at hafa fremzst at logum. so ei sidr alla þa penninga
sem nefndr þorsteinn atti sialfur hia ser ok honum hefir til
erfda fallit eptir fodur sinu ok modur ok asdisi modur systur³⁾

¹⁾ Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld; ²⁾ [þessi orð eru nokkuð
undarlega skrifuð; ³⁾ það er Ásdís Ásgrímsdóttir, og eru reka ákvæðin
hér það eina, sem tortryggilegt er, við bréfið, því að Ásdís hafði gefið
Hólastað áttung í reka milli Skarfasteins og Hlaðbergs fyrir 1374 (sjá
Dipl. Isl. III, Nr. 232) og kemr þetta því í bága við rekaskrá biskups-
stólsins, og má fleita að því sé snúið hér upp á Skálá, sem þar er
eignað Hólastað, og því mun bréfið vera falsbréf.

sína ok hann matti fremzst eigandi at verða með logum. her j
 mot skilðe þorsteinn ser eyuenligt bord nær brandi edr hans
 erfingium sem þorsteini syni sinum þar til bord er hann veri
 af omaga alldri. skilði sueinnen vína þat sem hann veri til
 ferr. skilði þorsteinn ser vadmál til klæða arliga. en brandr
 skilði a þorstein at hann skal vinna allan hreinligan starfa.

Ok til saneynda her vm settum vær fyr nefnder menn var
 jnzsigli firir þetta bref skrifat j sama stað ok ari quinto
 kalendas octobris.

398.

11. og 12. November 1427. á Grenjaðarstöðum.

Jón ábóti í Þykkvabæ, síra Þorkell Guðbjartsson og fjórir
 menn aðrir meta stað og kirkju á Grenjaðarstöðum eptir til-
 nefning Jóns prests Pálssonar.

AM. Fasc. VIII, 17, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru
 dottin frá.

Vm maatt kirkiunar oc stadarins a greniadarstodum.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra sendha
 brodir jon með guds naad aabote j þykkabæ j veri ok officialis
 heilagrar hola kirkiu. þorkell guðbjartsson. þorlacr ellingsson.
 prestar. þorðr þorsteinsson. gamle marteinsson. magnus oddason.
 leikmenn. q(uediu) G(udz) oc sína. kunnigth gerande at anno
 domini M^o cd^o xx^o septimo. miduikodagin næsta eptir marteins
 messo a greniadarstodum j Reykiadal vorum vær tilnefndir af
 jone prest(i) þalssyni ath meta kirkiu hins heilaga martini ok
 stadinn a greniadarstodum með ollum sinom fasta eignum er
 þar til hófu legith frá fornu oc nyio eptir þui sem erchi-
 biskupsins bref vt visade oc þui eptir godum gomlom vana
 gerdum vær fyrnefndir menn upp aa stadi kirkiuna oc utjardir
 síau bundrod voruvird vpp a huert ar sidan kirkian oc stadrinn
 var næst metin oc at auk þorcio þath sem fell oc falledh hefir
 þeim .a hendur sem luka eiga með logum en þeir hafui firir
 bot sína sem bætt hafua kirkiuna oc stadi j sinne abudh suo
 miket aptr af þessom kirkiu peningom sem metid uedr eptir godra
 manna skynsemi. Oc til sanninda her vm settom vær vor incigli

¹⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi.

firir þetta bref scrifuad j sama stad ok are degi sidar enn fyr segir.

399.

4. December 1427. á Gunnsteinsstöðum.

TESTAMENTISBRÉF Einars Bessasonar.

AM. dipl. afskr. Nr. 358, «Ex originali» með hendi Jóns Magnússonar bróður Arna. «Brefed er a kalfskinn og skored nedann af so ei siest hvert nockurt Junsigle hefur vered fyrer því».

Jn nomine domini amen

saker þess at ekki er visara en dæden en ekki visara nær hann kemr því gere ek e(i)nar bessason mitt testamentvm heill i likama oc so at skynsemi. ek gefr fyst mina syndvga sal vnder vægd oc myskvnnsemi almatigs gvds oc hans signadrar modr jvngfrv sancte marie oc hins sæla m(i)kaels hofvds eingils oc ens blezada petrus oc iohanes edevangelista¹⁾ oc ens signada olafs kongz oc ens sæla benediktvs oc allra gud(s) heilagra manna. þa kys ek minvm likama legstad i heilogvm kirkivgarde at þingeyrum gefande þar²⁾ til gvde oc klavstrenv þriv ásavdar kvgillde. tvær kyr j. vxa þan er ek a beztan j. hest þan er geingr vnder likama minvm j. aklæde mier til salvhialpar.

kirkiumi æ guntsteins¹⁾ stodvm a ek at giora Reikningsskap fur porcionem sidan byskyp¹⁾ jon viseterade oc þar vm geiort¹⁾ bref vottar. lyk ek þar j mariv likneske med alebastrvm¹⁾ oc ny messoklæde oc þokt þat sie meira en þad¹⁾ er ek æ at lyka kirkivne þa gef ek þad¹⁾ sancte olafe oc þar til eit(t) kvgilldi.

hundrað holtastadar kirkiv.

kvgilldi holastad.

kvgilldi stadar kirkiv.

c preste þeim er mik oliar.

c preste þeim er mik syngr til molldar.

herra abota silfrspon liten.

x avra preste hverivm³⁾ er stendr yfer greptre minvm.

vigdise hafidadottr kv.

¹⁾ þannig; ²⁾ star(!) afskr.; ³⁾ her rv(!), afskr. og er það án efa mislesið.

bornvm bodvars magnvssonar vxa flogvra vetra.

bornvm margretar jonsdottir kv.

bornvm rogvallt kapal.

þriv hvndrvt fatækvm monnvm i olmosv oc luka sem fyst ma.

bid ek alla dvgande menn rika oc fatæka þa er mit anlat fretta at þeir firirgefe mer ord oc verk oc bide firir mer til grds med drottenlegre bæn pater noster. svo vil ek oc giarna furgefa ollvm þeim er vid mik hafa nokvt misgiort ord eda verk. Oc til sanenda hier vm setta ek mitt inzsigli firir þetta bref giort a gvnsteinsstodvm j langadal tveim natvm firir nikulavs messo. þa er lidet var fra hegatbvrd vors herra iesu kriste m .cccc. xx oc vij ar.

400.

4. Janúar 1428.

í Glaumbæ.

SAMNINGR Kristínar Björnsdóttur við lögarka Þorleifs Marteinssonar um að gera upp kirkjuna í Viðidalstungu svo stóra sem hún var áðr en hún brann, og feingu þeir henni Vatnshorn og Gauksmýri í Línakradal og lofuðu að svara henni fjörutíu hundruðum ef þær jarðir riptuðust.

AM. Fasc. VIII, 26 í transskripti á skinni gerðu á Helgafelli 1442. AM. dipl. afskr. 425 eptir transskr.

Um vydedalstungu.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edur hægja senda arne einarsson gudene oddzson petur finnzson jon jonsson hallr bauduarsson ok halldor þordarson quediu guds ok sina kunnegt giorandi at þar vorum vær j hia²⁾ savm ok heyrðvm a hanndabannð hustru kristinar biornsdottur af einne hælftu enn af annari sueins biarnarsonar j vmbodi þuridar oláfsdottur konu sinnar ok gudmundar þorlækssonar j vmbodi saluæigar oláfsdottur konu sinnar er orskurdadar voro logharfar epter þorleif martæinsson at suo firir skildu ad adur nefnd kristin lofadi med hanndabannði fyr nefndum monnum suæine ok gudmundi.

¹⁾ Aptan á bréfinu með yngri hendi; ²⁾ hér stöndr «h» í frbr., en því er ofaukið.

ath giora vpp kirkiana j videdalstunghu med torf ok vid suo
 langa ok breida sem hun kynne sannazt at spýria. at hon hefði
 fyrr verith. medurkennduzt adurnefndir menn at þeir ætti vpp
 at giora kirkivna j videdalstunghu ok suara ollum hennar
 ornamentum epter orskurdi biskup jons enn kristin skildi vpp
 a suæin ok guðmund at þeir skýlldu leggja til kirkunnar j
 videdalstungu allt ornamentum þat hon átti adur hun brann.
 her j moti hanndlögdu optnefnder menn suæinn ok guðmundur
 hustru kristinu jardernar vatzhorn ok gauksmjri. er liggja j
 línakradal til fullrar æignar med öllum þeim gögnum ok gædum
 sem jordunum hefer fylgt ad fornu ok nýiu. skyldi kristin
 hallda til laga nefndum jordum enn suæinn ok guðmundur
 luka henne xxxx tigi hvnndrada ef af henne kiærdizt jardernar
 med laughum.

Ok til sannenda her vm settum vær fyr nefnder menn vor
 jncigli firir þetta bref er giort var j glaumbæ j skagafirði xi
 dag jola anno domini M^o cd^o xx^o octauo.

401.

20. Janúar 1428.

i Glaumbæ.

ÞÓRÓLFR Brandsson og Guðrún Bjarnardóttir kona hans selja
 Kristínu Björnsdóttur í löglegu umboði Þorleifs Árnasonar bónda
 hennar jörðina Flatatungu í Skagafirði með gögnum og gædum,
 en Kristín gefr í móti Syðri-Bægisá og skilr sér fyrstri kaup á,
 þegar hún verði fól.

AM. Fasc. VIII, 25 í transskripti á skinni frá 5. Maí 1460.
 mjög blakt. AM. dipl. afskr. Nr. 303, eptir transskriptinu, af-
 skriptin staðfest 1. Sept. 1712 í Skálholti af Árna Magnússyni og
 Þórði Þórðarsyni.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra sender
 arni einarsson. Þorsteinn guðmundsson. halldor Þordarson. eigill
 olafss son. jon eigilsson. jon teizson kvediv gvds ok sina kunigt
 gerandi at ver vorvm þar j hia savm ok heyrðum æ handaband
 kristinar biarnardottvr j logligv vmbodi sinv ok bonda sins
 Þorleifss arnasonar af eirni alfv enn Þorolfs Þranzsonar ok
 gydrvnr biarnardottvr hans eigin konv (af) annarri ath (suo)
 fyrer skildv ath nefnder menn Þorolfur ok guðrvn selldv alla
 jordina flatatvngv j skagafirði adur nefadri kristinv til fullrar

eignar með ællvm gognum ok gædum hlvtum ok hlvnendvm þeim sem jordin æ ok henni hefir fylgt at fornv ok nyiv ok ei er með logvm fra komit ok þav vrdv fremz eigandi ath. sagdi þorolfur til kirkiv skyldar j flatatvngv ath þar ætti ath wera heimilis prestur ok livka (honvm) fiorar merkr arliga ef prestvr syngvr til. sagdi ok opt nefndur þorolfur ath kirkian j flatatvngv ætti allann widreka fra bravni æ skaga fyrer æstan fram vr fornv vor ok jnn ath hofsenda ok settvng vr ællvm hvalreka jnn fra fornv vor ok jnn ath horknaa ok enn tolstvng vr ællvm hvalreka vt fra fornv vor ok ath deilldar hamri. hier j mot gaf opt nefnd kristin tit(t) nefndum monnum þorolfi ok gudrvnv jordina bægesa hina sydri j æxnadal fyrer sextiu hvndrada ok þar til priatigi hvndrada. kendiz ok prattnefndur þorolfur ath þessa priatigi hvndrada hefði hann vpp borit svo honum vel anægdi. sagdi optnefnd kristin bænhvs skyllð æ jorðvnni ok jordin ætti skog með vmmerkium fyrer handan æxnadalsæ. skilldi tit(t) nefnd kristin ser aptvr jordina ok sinvm erfingivm ath bægissa fyrer fulla peninga þat fyrsta hvn væri fol. skýllði hvort vm sig kristin ok þorolfur suara lagariptingvm æ adur nefndvm jorðvm þeirri er seldi en halda þeirri til laga sem hvort tok með. Ok til sanenda hier vm settvm wer fyrr nefndir menn wor insighli fyrer þetta bref sem giort war i glæmbæ j skagafirdi þridiudagin næsta fyrer palsmessv postola anno domini m^o cd^o wicessimo octavo.

402.

23. Janúar 1428. á Holti i Önundarfirði.

Fimm menn votta, að Haldór Jónsson handlagði Oddfríði konu sinni Aradóttur Mosdal, en galt henni Kirkjuból, sem Ari Guðmundsson gaf Oddfríði dóttur sinni til kaups við Haldór; ennfremr handlagði Haldór dætrum sínum Valgerði og Ingibjörgu Þorfinnsstaði, Grafargil og Tungu.

AM. 253. 4to bls. 152, bók Ara Magnússonar skr. c. 1600. „Þetta fyrrskrifad bref er með einu heilu hangandi jnsigli“, stendr aptan við bréfið.

Enn Bref vm dyrleika kirkiubols j valþiofsdal.

Þad giorum vær Einar Jonsson. Halldor Jonsson. Magnus Þorkelsson. Pall Jonsson. Jon Þorbiarnarson. godum monnum

kunnugt með þessu voru opnu brefi. að þar vorum vær j hia
saum oc heyrðum á ord oc handaband Halldors Jonssonar oc
Oddfrijdar Aradottur konu hans (at) Adur greindur Halldor
handlagði fyrrnefndri Oddfrijdi mosdal enn gallt henni kirkiu-
bol j þau sextiu .c. sem are B(onde) Gudmundsson gaf Odd-
frijdi dottur sinne til kaups vid Halldor Jonsson. Jtem hand-
lagði tjihtnefndur Halldor dætrum sijnum Valgerdi oc Jngibiorgu
þorfinnstadi. Grafargil oc Tungu oc þar til xij^e j lausagotze.
oc skylldi af þessum greindum peningum eiga xxx hundrada
huor þeirra. og til sanneuda hier vm settum vær fyrrnefnder
menn vor jnsigli firir þetta bref er giort var j Holtti j Önundar-
firdi friadaginn næstann firir pásmessu. Anno domini m^o
cccc^o xx^o octauo.

403.

13. April 1428.

á þingeyrum.

TVEIR menn votta að Einar prestur Hafliðason hafi selt Svein-
birni Hrafnssyni jörðina Saudadalsá á Vatnsnesi með þeim landa-
merkjum, er þeir skýra frá; svo telja þeir og landamerki Berg-
staða og Stapa á Vatnsnesi.

AM. dipl. afskr. Nr. 461 „Ex originali monasterii Thingeyrensis.
accurate“ og er afskriptin staðfest í Skálholti 2. August 1712 af
Árna Magnússyni og Páli Hákonarsyni. Innsiglin voru fyrir bréfinu
og skýrir Árni frá hvað hafi staðið á þeim. „Þetta bref er ritad
með krokottum stöfum, á mind sem norsk bref, enn miklu verr
skrifad.“ (AM.).

Saudadalsarbrief.

Þat gerum vid hrafn sveinbiarnarson ok þorarinn haluads-
son godum monnum viturligt með þessu ockru brefi at sira
einar hafliðason sellði sveinbirni hrafnssyni saudadalsæ oc vaz-
nesi með þeim ollum gögnum ok gædum sem jorðunni hefði
fýlkt at fornu ok nýju ok þessum landamerkium til teknum at
brandaskardsæ reður landamerkium j millum bergstada oc
vaznesi ok saudadalsæ allt ofan ór fialli sva sem draug ganga
leingst at ok vt j sio ok ek adurnefndur hrafn sæ ok ýferlas
sva latandi bref vm landamerki sem nu seger her með heilum
ok oskauddum þanganda jnnzsiglum dandi manna.

Jtem j annari (grein) heyrdu vid fyrr nefnder menn sagt

af okkur ellri monnum þessi landamerki j milli bergstada ok stapa riet(t)sýni ofan ór fialli sem leingst dregr votn at ok ofan j bergstada vatn enn bergstada lekr er fellr or uatninu reður allt út j sio ok heyrdu vid þa her alldri tvimęli æ af þeim sem atti stape.¹⁾

Ok til sanninda her vm settum vid fyrrnefnder meunn okkur jnnzsigli firir þetta bref gert æ þingeyrum einni natt firir festum tiburcij et valeriani anno domini m^o cd^o vicesimo octavo.

404.

21. April 1428.

á Silfrastöðum.

Dómr tólf manna útnefndr af Rafni lögmanni Guðmundarsyni og geinginn við Vallalaug 20. Apríl um kæru Einars Hallssonar í umboði barna sinna til Jóns Ásgeirssonar í umboði Ingibjargar Sæmundardóttur konu sinnar, út af erfðamáli þeirra á milli um fjórutíu hundruð í Silfrastöðum í Blönduhlíð.

AM. Fasc. VIII, 22, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá, nema 2., 5. og 8.

Þetta er silfrastada bref.²⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edhr heýra sennda loptur guthormsson biornn sæmundzson brandr halldorsson helgi biarnarson biorn jonsson biorn eyiolfsson þorleifr eigilsson steinnor jonsson Einar magnusson þorleifur jonsson jon jonsson þosteinn sigurdzson kuediu guds ok sina kunnight gerande at þa er lidhit var fra higath burdh vorss herra jehsu kristi þus-hundruth fioghur hundrut xx ok atta ar vorum ver j dom nefndir af ær(li)gum manne Rafne guðmundzsyne logmanne nordhan ok vestan æ jslande æ pridiudaghin næsta firir jons mæssio holla biskups vith vallalaugh j skagafirde j millum æinars hallzsonar j loghligu vmboðhe barnna sinna af einne alfu. En jons asgeirssonar j loghligu vmboðhe jnnigibiargar konu sinnar af annare. kiærde adr nefndr einar þat til jons at hann hefde at hallda fioratighu hundradha vpp j jordina a silfrastadum er bornum sinum hefde fallit til erfðha eptir gudrunu jonsdottur modur sina ok sýnde þar til bref at male jnnigibiargar sæmund-

¹⁾ þannig; ²⁾ Aptan á bréfinu með fornri heudi.

ardottur var lagdr vpp j silfrastadhe fioretighe hundradha huert er wer gerdum statt ok stodught ok þorgeir¹⁾ huórke hafa matt gefa ne selia ne til skiptis gannga sidan malinn var j laghdr ok þui dæmdum ver títt nefndum Einare til hallz enn bornum hans til fullrar eignar fyr sagdan jardar part. Nema jon asgeirsson syne meðh brefe edr vottum at jnngibiorgþ sæmundardottir hafe vpplaght med jáyrdhe ok handabande adr greindan mala. skal jon leidha þesse prof jnnann manadar at heýrdum dominum æ okrum j skagafirde firir kongs vmbodzmanne ok hann skyldughan at taka. En ef adr nefndr jon leidhe eigi profin j nefndan dagh dæmdum ver hann skyldughan at afendha adhr nefndan jardarpart einare hallzsyne jnnan manadar at heýrdum dominum. getr jon synt at jnngibiorg sæmundardottir hafi vpp laght fyr greindan jardar parth þa dæmdum vær jon skyldughan at luka at afenda Einare hallzsyne at heýrdum dominum heima æ silfrastodum þriatighe kugilldha ok x hundrut voruvirdh jnnann manadar [ok] jon skyldughan at sueria eins eidhe firir systumanne²⁾ at hann hugdiz med loghum halldit hafa fyr nefndan jardar parth æ vegna jnngibiargar konu sinnar. suer hann eigi eidhinn þa dæmdum vær hann skyldughan at luka einare xii. alnar j abata eptir huert hundrat a huerium tolf manudum sua leinghe sem hann hefir halldit ok. v. merkr j fullrette j voru edr voruvirdhu godze æ hans heimile jnnan manadhar. Ok til sannennndha her vmm settu ver fyr nefndir menn vor jnnsigle firir þetta doms bref giort a silfrastodum j blonduhlidh æ sama are deghe sidar en fyr seghir.

405.

21. Apríl 1428.

á Silfrastöðum.

RAFN lögmaðr Guðmundsson staðfestir tólf manna dóm frá (20. og) 21. Apríl um Silfrastaðamál.

AM. Fasc. VIII, ad 22, frumritið á skiinni, áfast Silfrastaðabréfinu frá 21. Apr. 1428 (Nr. 403), og eru bæði með svipaðri hendi.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edhr heýra sendir Rafn guðmundzson loghmadr nordan ok vestan æ jslandi quediu guds ok sina kunnight gerandhe at þa er lidhit var fra higat-

¹⁾ þannig; ²⁾ systumanne, frbr.

burdh vors herra jehsu christi þushundrut flogur hundrut. xx. ok átta ar a þridiu dag næstan fyrir jonsmessu hola biskups at vallalaugh (j) skagafirdhe kom fyrir migh einar hallzson beidde ok krafðhe migh orskvrdar æ huort sa domr were loglighr. er þar hafde dæmðr verith j mille hans ok jons asgeirssonar. Nu sakir þess at mer leidhz domrinn loglighr j alla stadhe þui at til kolludum þeim bedzum monnum er hia mer voru ok mer siampyeckandum.¹⁾ saghda ek j guds nafne amen med fullum lagha o(r)skurde adhr nefndan dom loglighan j alla stadhe ok þetta dom(s)brief statt ok stodught er her er med fest þessu minu o(r)skurdarbrefe med ollum sinum greinum ok artikulis ok obrigduligha halldaz eigha. Ok til sannenda her vmm setta ek mitt jnnsigle fyrir þetta o(r)skurdarbrief giort a silfrastadum (j) blondhuhlid a sama ar(e) deghe sidar enn fyr seghir.

406.

27. April 1428.

við Vallalaug.

RAFN lögmaðr Guðmundsson úrskurðar þá ættleiðing löglega í alla staði, er Steinmóðr prestur Þorsteinsson ættleiddi Pál Sæmundsson að sextigi hundruðum.

ÍBíél. 309. 8vo bl. 138b—139, Öxnafeilsbók rituð á pappír c. 1620. ÍBíél. 67. 4to, bl. 42 (séra Eyjólfur á Völlum); MSteph. 60. 4to bls. 10—11.

Páll og Björn Sæmundarsynir eru synir Sæmundar Þorsteinssonar, er keypti Svalbarð af Ásu Eiríksdóttur 1390. Sæmundr dó 1421 og hefir verið bróðir séra Steinmóðar.

Vrskurdur vmm ættleijðing.

Þeim godum maunnum sem þetta brief sia edr heyra sendir Rafn Guðmundsson laugmann n(ordan) oc v(estan) æ Jslande kuediu gudz og sijna. kunnigt gaurande ad þæ lidet var fra hijngadburdi vorz heRa jehsu christi m. (c)d. xx oc viij²⁾ ar. ad vallalaug j skagafirde æ prydiudagenn næstann epter Jonsmessu Hola Byskups kom firir mig³⁾ biorn Bonde Sæmundzson birtande mier brief vnder godra manna Jnnsiglum. huert ed vottade ad steijnmodur prestur Þorsteijnsson hefde ættleijtt pal

¹⁾ þannig; ²⁾ 8, hðr; ³⁾ oc, b. v. hðr(!).

sæmundzson til .lx^e eptir sig. beiðde og krafde ædur nefndur biörn mig vrskurðar æ huer tt su ættleijðing væri lauglig edur eij. Nu sakir þess að mier leijst ættleijðinn genn lauglig j alla stæde. þuij að til kaulludum þeim bestum maunnum sem j hia mier voru og mier samþyckivndum. sagða jeg j Gudz nafni amenn. með fullum laga vrskurde. ædur nefnda ættleijðing laugliga j alla stæde. og þetta ættleijðingar brief statt oc staudugt er hier er með fest þessu mijnu vrskurðar Briefe. með aullum sijnum greijnum og articulis og obrigdannliga halldast eijga. og til sanninda hier vmm. [set Eg firir þetta vrskurðarbrief mitt Jnnsigli.¹⁾ skrifat i skridu j Reykiadal sunnudaginn næstan eptir festum Bonifacii æ sama æri sem fyrr segir.²⁾

407.

18. Maí 1428. i Múla i Reykjadal.

ÞORLEIFR Egilsson lýsir mála Sigríðar Þórarinsdóttur konu sinnar, og að hann hafi fastnað hana eptir guðs lögum og heilagra fedra setningum, og lýsir öll þau börn, sem hann «eigr» með henni skilgetin og arfborin.

AM. Fasc. VIII, 24, framritið á skinni, og er innsiglið fyrir því.

Kaupmalabref.

Þath gerer ek þorleifr egelsson godvm monnum vitrlegt með þessv minv brefe ath sigrídri þorarensdottir kona mín er malakona i minn gard ok eigr fimtigi hvndrada i sinn mala ok hefir ek lagt mala hennar i mitt bv edr, beztv eignn er ek eigr edr eigandi kann ath verða suo oc ei sidr hefir ek fastnað hana eftir gyds lagvym ok heilagra fedra setningvm ok avll þav bavrnn sem ek eigr með henne erv skilgetenn ok lagvliga til arfs komen. ok til sanennda hier vm setta ek mitt inscigli fur þetta bref skrifat i Mvla i Reykiardal þridia dag næstann firir huitasvnnu anno domini M^o cccc^o xx^o viij^o.

¹⁾ [setta ek mitt innsigli fyrir þetta orskurðarbrief 67; ²⁾ [b.v. 67.

408.

14. Júní 1428.

í Hvammi.

TÓLF manna dómr útnefndr af Þorsteini bónda Ólafssyni, «er þá hafði hirdstjórn norðan og vestan á Íslandi» um mál Ásgeirs Árnasonar og Jóns sonar hans, er Þorsteinn bar þá fullri ráðasök um líftjón Sigmundar Illugasonar.

Landsbókasafn 115. 4to I. 132—133. bréfasafn séra Jóns Halldórssonar í Hitardal skr. c. 1730; IBfél. 126. 4to, bls. 33—34 með hendi séra Gísla Einars í Kálfholti; Ny kgl. Saml. 1945. 4to, bl. 300 a, skr. 1666 af Haunesi Gunnlaugssyni.

Domur Þorsteins Olafssonar hijrdstiora nordan og vestan á Jslande um ráðasök og líjftion með ordum Anno 1428.¹⁾

Öllum monnum (þeim) sem þetta Bref siä edur heyra senda Arne Einarsson. Gudne²⁾ Oddsson. Petur finsson. Brandur³⁾ Jonsson. [Jon Sæunarson. Steinþor Andresson. Jörundur Klemensson. Halfdan Biörnsson. Brandur Einarsson. Tume Þorbergsson. Þorsteinn Gudmundsson og Jon Einarsson⁴⁾ Q(uediu) g(uds) og s(ina) kunnigt giorande [þa lided var fra gudz burd 1428⁵⁾ är ä mänudaginn i nijundu viku sumars i Hvamme i Hvamssveit vorum vier i dom nefnder af ærlegum manne Þorsteine Bonda Olafssyni er þa hafde hirdstior nordan og vestan ä Jslande ad dæma hvörra svara edur sekta asgeyr Arnason og Jon son hans yrde skylduger fyrer þa sök er nefndur Þorsteinn kiærde [ad þeim.⁶⁾ og bar þa fullre ráðasök um líjftion Sigmundar Jllugasonar a kongdomsins vegna. liet og adur greindur Þorsteinn sveria tvo skilrijka menn⁷⁾ ad Jon Sigmundsson hefði giefid greindum asgeire og Jone fulla ráðasök um dauda födurs sijns. sönauðu þennann eid atta valinkunner menn með þeim tveimur er ädur soru. og saker þess [ad opt-nefndur⁸⁾ þorsteinn hafde med sier þesse vitne sem [lög giora⁹⁾ råd fyrer ad kongs umbodzmädur skal hafa ef hann søker¹⁰⁾ menn um¹¹⁾ svo vorden mäl. [Nu sakir þess ad þeir voru

¹⁾ Dómr um ráðasök og líftjón Sigmundar Illugasonar 1945; ²⁾ Guðmundur 115, 126; ³⁾ Ónundur 1945; ⁴⁾ [sl. 1945; ⁵⁾ [Anno M. cccc. xx. viij, 1945, ⁶⁾ [til þeirra 1945; ⁷⁾ vofar 1945; ⁸⁾ [b. v. 1945; ⁹⁾ [bók gerir 1945; ¹⁰⁾ særir 126; ¹¹⁾ með 1945.

loglega fyrer stefnder¹⁾ því²⁾ dæmdum vier fyrrnefndum asgeire og Jone tylftareijd innan x vikna særra daga [þar³⁾ i Hvamme fyrer þorsteine og [titt nefndan⁴⁾ þorstein skyldugann að taka þa⁵⁾ þegar á þingenu. ef þeir være tilfærer þar⁶⁾ að sveria. að unnum eidnum dæmdum vier þráttnefnda menn asgeir⁷⁾ og Jon olldungis kvitta og ákiærulausa fyrer greinda ákiæru hirdstiorans. og öllum profum fyrer skotnum að leida kongdomsinz vegna upp á þessa ákiæru.

Og til sanninda [hier um.⁸⁾

409.

30. August 1428. á Brekku í Dýrafirði.

Þrír menn transskribera bréf um jarðakaup Ara Guðmundssonar.

AM. 253. 4to, bls. 151—52 bók Ara Magnússonar í Ögri, skr. c. 1600 og þar eptir (með hendi séra Sveins Simonarsonar að mestu) «Sialft hofudbreft med tueimur hangandi Jnsiglum».

Vm dyrleika á walþiofsdal.

Öllum godum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda Einar Jonsson. Sueirn Brandsson oc Halldor jonsson q(uediu) G(uds) oc sijna. kunnigt giorandi að vær sáum oc yferlášum op(i)t bref Ara Bonda Guðmundssonar oc Guðmundar Arasonar suo látandi ord eptter ord sem hier seiger med heilum oc oskoddum þeirra hangandi jnsiglum.

[Hér kemr bréf frá 27. Maí 1420, Nr. 339 hér að framan].

Og til sannenda hier vm settum vær fyrrnefnder menn vor jnsigli firir þetta transscriptum. Giört á Brecku j dýrafirði manudaginn post festum decollationis Johannis baptistæ. Anno domini m^o. cd^o. vicesimo octauo.

¹⁾ [b. v. 1945; ²⁾ [þá 1945; ³⁾ [og það 1945; ⁴⁾ [b. v. 1945; ⁵⁾ þar 1945; ⁶⁾ sl. 1945; ⁷⁾ asgrijm(l), 115; ⁸⁾ [b. v. 1945.

410.

17. September 1428. á Laugum í Reykjadal.

1429. á Viðivöllum.

VOTTORÐ tveggja manna, að Þórðr bondi Þorsteinsson með samþykki Solveigar Runólfsdóttur konu sinnar feingi Gunnlaugi Guðmundssyni til eignar þá jarðarparta, sem Solveig stóð til að erfa eptir Herðisi Þorgeirsdóttur móður sína, konu Gunnlaugs; átti Þórðr að fá Kúske(r)pi í Skagafirði, en Gunnlaugr jarðir í Hornafirði.

AM. Fasc. VIII, 23, frumritið á skinni og eru bæði innsiglin fyrir bréfinu.

Ollum góðum mönnum þeim sem þetta bref sia edr heýra senda olafur Þorgrimsson ok jon hauardsson Q(uediu) G(uds) ok sína kunigt giorandi með þesu ockru oppnu brefi at uid uorum þar j hia sam ok heý(r)dum æ j kirkjunne æ laugum í Reykjadal fostudagin næsta efter kros Q(esso) um haustid þa lidit uar fra hingat burd uors herra Jesu christi þusund flogur hundrud xx ok atta ar at Þórður bondi Þorsteinsson fek gunlaugi bonda guðmundssyni með ja ok samþýcki solveigar Runólfsdóttur konu sinnar þa jarðar parta sem solveig adr nefnd stod til eptir herðisi Þorgeirsdóttur modur sína en kuinu Gunnlaugs bonda sua framt sem titt nefnd solveig lifdi herðisi modur sína ok henni felli þessar jarðar partar til arfs ok eignar. hier j motti gaf titt nefndr gunlaugur guðmundsson adr nefndum þordi adra jord er liggur j skagafirði j blondublid er kvskepi¹⁾ heitir. skyllði hvor taka at ser þessar jarðir þegar herðis dæi Þórður kvskepiti¹⁾ en gunlaugur þa jarðar partana sëm solveigu fellu til erfda ok liggia j hornafirði j austfiordum. Ok til sannenda hier vm settum uer fyr nefndir menn ockur innsigli fyrir þetta bref at giort uar æ vidiuollum j skagafirði j blondublid ari siðar en fyr seigir.

411.

1428 eða siðar.

SKRÁ um eignir erkistólsins í Niðarósi.

Þegar Áslákr Bolt varð erkibiskup í Niðarósi 1428 voru glatadár hinar fornu jarðabækir erkistólsins; lét hann þá rita eignir

¹⁾ þannig.

hans á eina bók, sem kölluð er Jarðabók Asláks Bolts, og er handritið að henni nú í þeim hluta Ríkisskjalasafns Norðmanna, er kallast Münchenarsafn Nr. 4292. 8vo, en útgefin er sú bók af P. A. Munch: Aslak Bolts Jordebog, Christiania 1852, og er kafla þann, er Ísland snertir og fer hér á eftir að finna þar á bls. 119—120, en mjög er handritið skemt á þeim stað.

Islandh.

Thesse ij beneficia j hoola biscopsdøme j jslande agher nideros domkirkian.

G[re]niadhastadh¹) j røkiadale som man faar norder till . . . fra hol[om] j jslande oc ligger hart hoss sion oc ther er got lax [fiske].

Brjedhebollstadh j westhope dagxleidh wester fra hol[om].

. j skalholt biscopsdøme.

Egher domkirkian j nidheros if sancte

.

412.

29. Marts 1429.

á Hólum.

DÓMR séra Jóns Pálssonar officialis heilagrar Hóla kirkju um barneignir Margrétar Sigurdardóttur og Brynjólfs Egilssonar.

AM. Fasc. VIII, 29, frumritið á skinni. Innsigli séra Jóns er enn fyrir bréfinu, en brákað.

Wm barneign margrjetar Sigurdardottur med briniolf
Eigilsine.²)

Jn nomine domini amen

sakir þers ath marghrett siugurddottir ath þu komt eigi j þan suaræn stæfnodagh er ek ion prestr paalsson officialis heilagrar holakirkju stæfnde þigh firir mik laugadagen firir pascer³) heim til hola anno domini m^o cd^o xx^o ix^o firir þa sauk ath þu sagdizst hafua att fim born j frilloliferne med bryniolfui egillssyne. en þu forsmadir ath koma. oc syndir þigh suo j vhlýdnæ vidh gudh heilagre kirkiu oc mik en suo lata

¹) Munch hefur misskilið hér og les: S miadhastadh⁽¹⁾;

²) Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld; ³) þ. e. 26. Marts.

logh heilagrar kirkiu ef domandæ stæfnir mannæ til sinn oc kæmr hann æigi þa skal hann halda þat hann dæmir. þui ath akalladre gudz nadh. Dæmir ek jon prestr fursagdr med fullom laga orskurdæ. þigh marghrætt siugurdardotter skylduga vera ath luka mork uoruvirdha j stæfnofaall heilagre holakirkiu jnnan manadar ath heyrðum domenum vtan þu synir jnnan þessa manadar loghlig forfaull firir mer edr minom vmbodzmannæ ath þu mattir æigi koma.

Jtem her med dæmdi ek þigh fursogdh marghretta skyldughar wera ath luka heilagræ holakirkiu firir þa fiordu oc fimttu barnæighn sæm þu hafdir att med fursogdum bryniolfui oc æinghin quittan tedizst fur mer. mæir æn af þrimr j stæfnodæginom tolf aura a næstum faardogum firir frilloliferni. En firir scriptrof oc afturhuarf til saumo syndar þriar merkr firir huora þærssa barnnæighn efter þui sæm kristen rettr latr oc gerir radh firir vm skriptrof ef madr gængr aftur til saumo syndar vm þat sem sækt bitr. Skulo þessir pæningar lukazst a nestom fardogum hæima a holom ath heyrðom þessom minom domæ j woro ædr uoruvirdhu godzsæ. mæir ædr minom vmbodzmanni j hond. vtan þitt maal profist annan uægh sidar mæir med logum.

var þesse min domr gior oc in scriptis framboræn mæir j domsæti sittianða j sama stadh dægi oc are sæm furr sæghir.

Oc til sanenda oc mæire audsyningar her vm þessa mins doms setti ek officialatus jnsigle firir þetta mitt domsbref scrifat þridiaden j pascaviko hæima a holom anno domini m^o cd^o xx^o nono.

413.

1429.

VISITAZIUGERÐ Jóns Hólabiskups Vilhjálmssoonar hin fyrsta um Vaðlaping og Þingeyjarþing.

AM. 235. 4to bls. 52—58. Bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssoonar í frumriti á skiuni. Af Myrkármáldaga (VIII) má sjá að þessi visitazía er gerð 1429. Af því að bók þessi er í alla stadi merkileg og fyllir allra bóka mest vpp Fornbréfasafnið á 15. öld. Þykir mér réttast að skýra hér í fáum orðum frá henni við fyrsta skjalið, sem hér er prentað eptir henni. Bók þessi er rituð með

ýmsum höndum, eins og hún liggr nú fyrir, af því að hinir síðari biskupar nokkrir hafa látið færa inn í hana ýms bréf, svo sem Goðsvin biskup í Skálholti og Gottskálk biskup Kæneksson, en allr aðalstofn bókarinnar er þó frá dögum Jóns biskups Vilhjálmssoonar. Er þar á allmörgum bréfum hönd Jóns Egilssonar biskupsskrifara, er biskup kallar notarius publicus, og hefir hann einnig skrifað sumt af bréfum Jóns biskups, er þekkjast annarstaðar frá, svo sem AM. Fasc. IX, 1, 3, 4. Viða er bókin máð og ill aflestrar, og lítr svo út sem lýsi hafi farið ofan á hana að minsta kosti á einum stað; bleikið hefir og verið misjafnt. Allr þorri bréfanna stendr í köflum eptir ártölum, þó er opt út af því brugðið. Þegar bókin kom í hendr Árna Magnússonar var hún öll í sundrlansum kverum. Fékk hann hana á árunum 1721—1727 frá séra Snorra Jónssyni, frænda sínum á Helgafelli og Steini Jónssyni biskupi á Hólum, og segist Árni eiga að skila bókinni aptr, eins og hlaut að vera, því Hóladómkirkja átti bókina, svo Steinn biskup hafði ekki heimild til að gera framar en ljá hana upp á sitt eindæmi, og sjálfsagt hefir biskup léð séra Snorra það, sem Árni fékk frá honum af bókinni, en líklega hefir það verið með leyfi Steins biskups. Séra Snorri hefir afskrifað bókina að mestu fyrir Árna og eru þær afskriftir nú meðal fornbréfa afskrípta Árna Nr. 3612—3696.¹⁾ Með afskriptum þessum ritar Árni og séra Snorri á þessa leið, og er þetta með hendi séra Snorra, er fyrst kemr:

»Það sem Eg get observerað um hendurnar á brefabok Jóns Biskups Vilhjálmssonar er þetta:

1° Num. 1. 2. 3. 4. synast að sönnu með olikre hendsierdeilis það fyrsta og síðarsta þar af við hin tvö, enn eg hygg þau af sama manne skrifud vera og ecke annað mismuna, heildur enn hvað penne og fliter valded hafa. Þau eru öll sæmeliga skrifud með settletur, að miklu leite, enn þó sist penultimum, því þar er að sia fliter á.

2° Num. 5. 15. það fyrra Godsvins, hið síðara (sem líklegt er) Gottskalks, biskupa, synast að sönnu lík, og ecke get eg með fáum ordum þar mismun á giort, þó er þanke minn, að sinn mune hvert brefed skrifad hafa. þau eru bæde smátt skrifud með settletre og goðu bleke, sem ovidast er gott að finna j allre bokinne.

3° Num. 6 og öll bref Jóns biskups Vilhjálmssonar, og öll þau hönum vidkoma j þessarre bok, þau scilecet, sem utgefen hafa vered annis 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. og 1434. eru

¹⁾ Þess skaltu getið að afskrípt af bréfabókinni er í Fornbréfasafni Jóns Sigurðssonar með hans hendi.

ad visu öll með sömu hende (nema hvað kemur af mismun penna og misjöfnum flite) fyrir utann Num. 9. 11. 12. 93. 94. 95. hver öll eru með sömu hende skrifud literis quadratis, þó eige rett vel, enn með sæmelegu bleke. Hin öll eru skrifud með smárre hende, þó misjafnt, flestöll með vondu bleke og að minnum þanka öll af sama skrifara. Su hönd er ecke rett ásiðleg og nær fliotaskrift enn settletre að mörgu leita. Það sama sem um þau flestu af biskups Jóns brefum seger, er og að segja um bref Arna biskups N° 44 utgefud Anno 1417 og Peturs biskups Visitatiubref N° 86.

4° Num: 8. 16. eru skrifud með godre hende, qvadratis literis, bleked er gott, enn sidara brefed er fliotlegar skrifad og með þyckre penna.

5° Num: 10. 13. 85. 97. 98. 100. eru öll með olidlegre hende skrifud og slæmu bleke, olíkt settletre, þó öll, að eg hygg, með sama manns hende.

6° Num: 14 er nær því skrifad með fliotaskrift, og eingen hönd því lík j bokinne.

7° Num: 17 er skrifad með liotre hende og fliotre, þó allaselegre, svipadre að sönnu sumum öðrum, sierdeilis þeim sem sidust eru, fyrir utann eitt af brefunum Gottskalks biskups, þó ætla eg þá sömu sie ecke j bokinne annarstadar að finna.

8° Num: 18. er nær sanne vel skrifad með settletur, enn finn eg þó ecke sömu hönd j bokinne annarstadar.

9° Num: 19. er að snöggu álite líkt N° 18, enn er þó ecke sama hönd, og eingen önnur j bokinne, so vídt eg kann að sja, aldeilis eins.

10° Num: 111. er smátt settletur með godu bleke skrifad enn víðlíkt ásýndar, so sem vær plógum að kalla vídvæningshönd.

11° Lemmata eru flest öll með sömu hende skrifud literis quadratis, er það olík hönd öllum hinum, sem j allre bokinne eru, þó ætla eg þau hafa skrifad Jón Eigilsson edur sá sem um hans tíma vered hefur skrifare biskups Jóns Vilhjálmssonar. Það syner Num: 106. því þar er j upphafe skrifad einasta artaled, aldeilis með sömu hende, sem lemmata flest eru, enn þaðann frá er brefed sialft með sömu hende, sem þau flestu af biskups Jóns Vilhjálmssonar brefum j þessare bok.

Fleira get eg ecke um hendurnar skrifad j þetta sinn, því

skyldi það meira vera, þá sie eg ecke að það kynne að giðrast fyrer utan langa Dissertation, og verdur það j þetta sinn að bida.

Hier hia er að observera, að Num: 10, sem eg hier kalla, eru tvö bref latine skrifud, enn so samfelld j originalnum, að eg man ecke hvert eg hefe þau adur conjunctim skrifad edur ej. Sieu þau skrifud divisim, þá verda þau þo bæde að gyllda fyrer N° 10 so vidt sem þetta snerter, því epter þau bæde kemur N° 11, enjus lemma est: Judicium Jons Ulfssonar Anno Domini qvarto, et sic deinceps¹⁾

»Sera Snorre Jonsson 1725. 20. Sept.

Nu sende eg hier með það sem epter var í fyrra (af brefabok Jons biskups Vilhjalmssonar) og er so bokin utskrifud, fyrer utan 5. bref, þo ecki öll í sama stad, sem eg eingann vegin treyste mier til að lesa fyrer sorta. enn þore ecki að leggja í vatn (þvi eg veit ecki hvað bleked kann að pola, með því það er miðg dauft) vegna hinna brefanna sem á sömu blöðunum eru. Framar þessu eru í bokinne nockur Maldagabrot Jons Vilhjalmssonar, sem eg veit ecki hvurt skrifast skal. Þvi sumt af því er einkis verdt, og ecki nema faein ord, enn sumt er nockud langordt. Skyldi þetta skrifast, þá villde eg synast þar vid epter því sem eg kynne. og læt eg bokina enn hia mier bida til árs, ef hun ecki so alvarlega heimt verdur, að ecki sie undanfære.

Brefen hefi eg numererad epter því sem þau í bokinne standa. Enn allur hennar ordo er sine ordine. því skrifararner hafa hlaupad framm og tilbaka epter því sem plassen hafa aud vered.

Um hendurnar get eg eigi öðruvis skrifad, enn sið er á því, sem eg hef þar um noterad. því hönden synest á sumum brefanna olik, Enn er þo reverâ hin sama ef vel er að gæð stafagiordenne.

Á blað, sem liggr utan um afskriptir æra Snorra ritar Áni: »Brefabok Jons Vilhjalmssonar Holabiskups. Kom til min í pörtum fra Sr Snorra Jonssyne 1721—24—25«.

Á miða, sem festur er inn í sjálfa bréfabókina (AM. 236. 4to) á milli 11. og 12. blaðs skrifar Áni: »Kom til min fra

¹⁾ Þetta aðföman er með hendi síra Snorra. Það, sem nú kemr; er með hendi Árna Magnússonar.

Hr. Steine Jonssyne biskupe á Holum 1727. á að skilast aptur.

Af því að bréf þau, er í bókinni standa, koma viðs vegar fram í safni þessn og í alt annari röð en í sjálfu frumritinu, læt og hér fylgja skrá yfir bréfin í sömu röð og þau standa í skinnbókinni, svo menn fái þó nokkra hugmynd um hana eins og hún liggir fyrir. Innihald bókarinnar er þetta:

1432. Vísitazingerð Jóns biskups Vilhjálmsónar bls. 1—7.
 1447, 10. Aug. Bréf Kristophers konungs af Baiern um jarðaaflending til Pétrs Pétssonar bls. 2.
 1449, 1. Apr. Bréf Ásláks erkibiskups, er skipar Gottskálk Hólabiskup yfir Skálholtsbiskupsdæmi bls. 8.
 1449, 16. Febr. Áslákr erkibiskup leyfir Gottskálki biskupi að veita Odda og þrjá staði aðra hverjum, sem hann vilji bls. 9.⁴⁾
 [1440]. Officialiseiðr séra Jóns Pálssonar, nær ólesandi, bls. 11.
 1440, 17. Sept. Officialisbréf Goðsvins biskups handa séra Jóni Pálssyni bls. 11.
 [1432, 30. Apr.] Dómr um Kelduland, nær ólesandi og í ágripi, bls. 12 (= AM. Fasc. IX, 12, 13).
 [1432, 30. Apr.] Úrskurðr Jóns biskups um þenna dóm, nær ólesandi og í ágripi (= AM. Fasc. IX, 12, 13), bls. 12. Það virðist hafa helzt lýsi úr kolu eða grútarlampa yfir þessa blaðsíðu bókinnar.
 1449. Skrá um eignir Skinnastaðarkirkju bls. 1, 12.
 1447, [fyrir 3. Maí]. Ráðsmannsbréf síra Þorsteins Jónssonar bls. 10.
 1432, 8. Júlí. Próventubríf Jóns smíðs Úlfssonar bls. 13.
 [1432]. Ráðsmannseiðr hræðilegr bls. 13—14.
 [c. 1450]. Bréf Gottskálks biskups til séra Þorkels Guðbjartssonar um Ólaf Loptsson bls. 14.
 1433. Prestastefnu samþykkt bls. 15.
 [c. 1450]. Vegabréf handa biskups sendimanni bls. 15.
 [c. 1450]. Vegabréf handa pílagrími bls. 15.
 1434, 11. Jan. Dómr um Jón Úlfsson bls. 16.
 [1434]. Dómr um Bjarna Sigurðsson bls. 16.
 [1448]. Bréf um hustrú Margréti og meistara Pétr. bls. 16.

⁴⁾ Á bls. 9 eru ritaðar með samtíða hendi þessar vísur:

hygia ma þath maður hver
 mikel oc uænn med kloklig svor
 orvænnt er eigi alma bor
 annan dægin han ligge (j) kor.

gefi eigi að sier giætur ne gaum
 geingur j hvrtv avnden avm
 settur nidur med seggia flavm • •
 oc svidinngs grof(en) er þo navm.

- 1448, 29. Júlí. Leiðarbréf Gottskálks biskups með Þorsteini Finnsyni bls. 17.
- [c. 1450]. Bréf Gottskálks biskups til Ólafs Loptssonar bls. 17.
- 1450, 12. Febr. Dispenseranarbréf Páls Ólafssonar bls. 18—19.
- 1450, 18. Febr. Dómr Gottskálks biskups um Viðnæm Jónsson og Helgu Einarasdóttur bls. 19.
- 1458, 16. Nóv. Gjörningr Björns Þorleifssonar og séra Jóns Pálssonar um Matthæus Hólabiskup bls. 19.
- [c. 1450]. Brytaeiðr bls. 20.
- 1429, 21. Júlí. Veitingarbréf séra Steindórs fyrir Miklabæ bls. 21.
- 1429, 13. Júlí. Veitingarbréf Helga Bjarnasonar fyrir Laufási bls. 21.
- [1429]. Kvittunarbréf handa séra Jóni Pálssyni af ráðsmensku bls. 21.
- 1429, 15. Aug. Veitingarbréf séra Hermanns Jónssonar fyrir Undunfelli bls. 22.
- 1429, 15. Aug. Veitingarbréf Jóns Einarssonar fyrir Goðdölum bls. 22.
- [1429]. Veitingarbréf Brynjólfs Nikulássonar fyrir Tjörn á Vatnsnesi bls. 22.
- [1429]. Veitingarbréf Arnbjarnar Markússonar fyrir Helgastöðum bls. 22.
- 1429, 14. Aug. Veitingarbréf Jóns Kolbeinssonar fyrir Stað í Hrútafirði bls. 23.
- 1429, 4. Sept. Kvittunarbréf séra Jóns Pálssonar fyrir ráðsmannsstarfi bls. 23.
- 1429, 14. Aug. Veitingarbréf Vigfúss Einarssonar fyrir Skinnastöðum bls. 23.
- 1429, 7. Sept. Umboðsbréf Vigfúss bls. 23.
- 1429, 13. Sept. Veitingarbréf Helga Bjarnasonar fyrir Laufási bls. 24.
- 1429, 13. Sept. Veitingarbréf Eiríks Gautasonar fyrir kristfjárförðinni Hóli bls. 24.
- 1429, 22. Sept. Stefnubréf Ingibjargar Sturludóttur og Ormfríðar Þorsteinsdóttur bls. 24.
- 1429, 27. Sept. Prófastsbréf Hermanns Jónssonar bls. 24.
- 1429, 6. Okt. Veitingarbréf Atla Guðmundssonar fyrir Tjörn bls. 24.
- 1429, 7. Okt. — Jóns Ketilssonar fyrir Nesi bls. 24.
- [1429]. Um hjónaband Þorleifs Þórdarsonar og Þorgerðar Bóðvarsdóttur bls. 25.
- [1429]. Skilnaðarbréf þeirra (á lat.) bls. 25.
- [1429]. Vitnisburðr um þetta mál bls. 25.
- [1429]. Skilnaðarbréf þeirra á ísl. bls. 25—26.
- 1429, Veitingarbréf Ara Vigfússonar fyrir Staðarbakka bls. 26.
- 1429, 21. Nov. Veitingarbréf Illuga Bergúlfssonar fyrir Fagranesi bls. 26.
- 1429, 20. Dec. Staðarbréf Lopts fyrir Sauðanesi bls. 26—27.
- s. d. Staðarbréf Jóns Guðmundssonar fyrir Glæsibæ bls. 27.
- 1430, 17. Janúar. Kvittunarbréf séra Ara af ráðsmanusdæmi bls. 27.
- 1430, 26. Janúar. Séra Jón Bjarnason skipaðr officialis bls. 28.
- 1417, Próventubréf Ástríðar Jörundardóttur bls. 29, Nr. 315 berað framan.
- 1430, 11. Febr. Staðarbréf Brands Gunnarssonar fyrir Felli bls. 29.

- 1430, 13. Marts. Staðarbréf Jóns Einarssonar fyrir Goðdölum bls. 29.
 1430, 18. Apr. Skriptabréf Ingibjargar Stulludóttur bls. 29.
 1430, 21. Apr. Umboðsbréf handa Ásbirni ábóta um Breiðabólstað bls. 30.
 1430, 30. Apr. Staðarbréf Jóns Jónssonar fyrir Ásskógi bls. 30.
 1430, 2. Maí. — Þórðar Ögmundssonar um Bægisá bls. 30.
 1430, 4. Maí. — Arnbjarnar Markússonar um Helgastaði bls. 30.
 1430, 7. Maí. Kvittunarbréf Benedíkts Jónssonar bls. 31.
 1430, 6. Maí. Staðarbréf séra Sigurðar Jónssonar um Bergstaði bls. 31.
 1430, 5. Maí. Kanokabréf Sigurðar Jónssonar bls. 31.
 1430, 10. Maí. Prestaeiðr bls. 31—32.
 1430, 3. Maí. Kanokabréfið á latínu bls. 32.
 1430, 18. Maí. Um óhlýðni séra Jóns Pálssonar bls. 32.
 1430, 23. Maí. Staðarbréf Jóns Bjarnasonar fyrir Möðruvalla stað bls. 33.
 1430, 6. Júní. Ráðsmannsbréf Lopts Guttormssonar bls. 33.
 1430, 15. Jan. Sátt þeirra séra Ara og biskups bls. 34.
 1430, 21. Sept. Um bönarmensku Jóns smíðs bls. 34.
 1430, 30. Sept. Bréf Júsas Sæmundarsonar bls. 34.
 1430, 7. Júní. Staðarbréf Odda Þorsteinssonar um Tjörn bls. 34.
 [1430]. Stefnubréf Sokka Einarssonar bls. 34.
 [c. 1430]. Klerkatal á Hólum bls. 35.
 1430, 5. Júlí. Um jarðir séra Jóns Pálssonar bls. 35.
 [c. 1430]. Prestaeiðr á lat. & isl. bls. 35.
 [c. 1450]. Prestaeiðr bls. 35.
 1430, 20. Aug. Um séra Jón Pálsson bls. 36.
 s. d. Dispenseranarbréf séra Jóns Pálssonar bls. 36.
 1430, 30. Aug. Um biskups gisting (Finnbogi & Jón biskup) bls. 36—37.
 1430, 31. Aug. Um skipbrotið á Harðbak bls. 37.
 1431, 5. Okt. Staðarbréf Magnúsar Bjarnasonar fyrir Grimstungum bls. 37.
 1430, 7. Sept. Staðarbréf Vigfúss Einarssonar fyrir Skinnastöðum bls. 38.
 1430, 11. Sept. Próventubréf Odda Þorsteinssonar bls. 38.
 1430, 16. Sept. Um Jón prest Pálsson bls. 38.
 1430, 27. Okt. Staðarbréf Jóns Guðmundssonar um Glæsibæ bls. 38.
 1430, 2. Okt. Skilnaðr Kolbeins Bøðvarssonar og Vigðisar Eiríksdóttur bls. 39.
 1430, 3. Nóv. Um stóra Stein bls. 39.
 1430. Um Árna búra bls. 39.
 1431, 27. Aug. Jón biskup tekur Odda Þorsteinsson í próventu bls. 39.
 1431, 10. Jan. Kvittunarbréf Lopts Guttormssonar af ráðsmensku bls. 40.
 [1431]. Afsakan Kolbeins Bøðvarssonar bls. 40.
 [c. 1450]. Veitingarbréfsform bls. 40.
 [1394]. Vísitazíubréf Péturs biskups Nikulássonar bls. 41 [= Dipl. Isl. III, 418].

- [1431]. Vísitazíubréf Jóns biskups Vilhjálmssonar bls. 41.
 1432, 7. Febr. Um Arna Steingrímsson og Inguni Ólafsdóttur bls. 42.
 1432, 28. Febr. Um sama bls. 42.
 1432, 7. Marts. Um Inguni bls. 42.
 1431, 19. Apr. Staðarbréf Guðmundar Bjarnasonar fyrir Felli bls. 43.
 1431, 23. Sept. Kvittunarbréf Jóns Bjarnasonar um norðrumbóð bls. 43.
 1434, 21. Okt. Ráðsmannsbréf Guðmundar Sveinssonar bls. 43.
 1434. Kvittunarbréf Þorláks Sigurðarsonar bls. 44.
 1434. Ráðsmannslofun Þorláks bls. 44.
 1434, 19. Apr. Dómr um Kára Gunnarsson bls. 44.
 1434, 24. Júní. Veitingarbréf Magnúsar Þorbergssonar fyrir Laufási bls. 44.
 [1448]. Skriptabréf Þorsteins Finnssonar bls. 44.
 1431. Vísitazíugerð Jóns biskups Vilhjálmssonar bls. 45—48.
 1448, 8. Aug. Kvittunarbréf séra Jóns Pálssonar af officialisstarfi bls. 47.
 1431, 18. Sept. Ráðsmannsbréf séra Einars Hjálmssoonar bls. 49.
 1448, 9. Aug. Staðfestingarbréf á veiting séra Jóns Pálssonar á Grenjadarstað bls. 49.
 1431. Um Ólaf Stútsson bls. 50.
 1434, 21. Júní. Umbóðsbréf séra Þorfinns Þórólfssoonar í Fljótum bls. 50.
 1430, 22. Dec. Bókareidur Bergþórs Haldórssonar bls. 51.
 1432, 11. Jan. Eidr og lofan Ólafs Stútssonar bls. 51.
 1449. Skrá um Rómaskatt bls. 51.
 1429. Vísitazíugerð Jóns biskups Vilhjálmssonar bls. 52—58. (bls. 59 er auð).
 [1429]. Kirknatal bls. 60—61.
 1431, 25. Maí. Um kirkjugerð á Þorleiksstöðum bls. 62.
 1431, 16. Sept. Um kúgildamál séra Jóns Pálssonar bls. 62.
 1448. Skrá um Rómaskatt bls. 62.
 1431, 4. Febr. Systravígsla til Staðar bls. 63.
 1431, 6. Febr. Um Ríp bls. 63—64.
 s. d. Um Ríp, að Sveinn Hallvarðsson hefði eingum feingið umbóð yfir jörðinni bls. 64.
 1431, 17. Febr. Ástriðr Jörundardóttir handabandar Jóni biskupi hálfu Ríp bls. 64.
 1431, 25. Marts. Próventubríf Sveins Hallvarðssonar bls. 64 (= Fasc. IX, 10).
 1431, 26. Marts. Trúnaðareidr Sveins bls. 64.
 1431, 23. Febr. Bréf um frillulifi og guðsifjar bls. 65.
 1450, 10. Febr. Dómr um Viðnæm Jónsson bls. 65.
 1431, 10. Apr. Dómsbréf um Guðmund og Guðriði og Brynhildi dóttur hennar bls. 66.
 1431, 19. Apr. Bréf um Markús Oddsson bls. 66—67.
 1431, 18. Apr. Bréf um Skeggja Álason bls. 67.
 1431, 3. Mars. Um Knút Einarsson og Ingiríði bls. 67.
 1431. Um sexæring biskops (Þorlákr Sigurðarson) bls. 68.

- [1431]. Bréf Jóns biskups til Rafns lögmanns bls. 68.
 [1431]. Stefnubréf biskups til séra Þorkels Guðbjartssonar bls. 69—70.
 1431, 19. Júní. Skriptabréf séra Þórðar Röðbjartssonar bls. 70.
 1431, 16. Aug. Áminningarbréf til Helga Bjarnasonar bls. 71.
 1431, 17. Sept. Staðarbréf Eiríks Upplendinga fyrir Hólum í Vestri-
 hópi bls. 72.
 1431, 3. Okt. Verndarbréf Jóns biskups fyrir Englendinga bls. 72—73.
 1431, 11. Okt. Vottorð um að séra Þorkell Guðbjartsson hafi lesið
 upp áminningarbréfið til Helga Bjarnasonar bls. 73.
 1431, 11. Nóv. Samningr Jóns biskups og Einars Magnússonar
 bls. 74.
 [1431]. Vitnisburðr Erlings Eyjólfssonar, að Þórðr Héðinsson bað
 hann ríða til Borgar bls. 74.
 1432, 8. Febr. Dómr um Knút Einarsson bls. 74.
 [eptir 13-44]. Kæra Björns Jónssonar upp á Krossholt bls. 75—76.

Eins og sjá má af þessu registri eru það ekki nema örfá bréf af þeim sem á bókinni standa, er þekkjast annarstaðar frá, og er bók þessi hin langelzta bréfabók í frumriti, er nú þekkest. — Afskriptir séra Snorra af bréfunum úr þessari bók mega heita furðugðar; optast hleypr hann þó yfir það, sem örðugast er að lesa, og auk þess ná afskriptir hans ekki yfir nærri alla bókina.

I. kirk(i)a, a vrdum j svarfa(dar)dal.

Kirkia a vrdhum a þetta fæ. Landh a skraflastodum. annat a hole. seu hundrot i audnum .ij hundrot voru oc vj aurar ær magnus gaf. Messoklædi þrænn. tioldh vm alla kirko wondh. Werki æitt. kertistikur ij med Messingh. badar brotnar. Ok ij jarnstikor firir likneskium. Glodarkær. Eldbæra brot. kluckur iiij.

Þetta j bokum. Messobok tekr til ath jolafaustu oc til pasca. Graduale. Ordo ad dominicum per anni circulum. handbok. lagha songhuakuzær.

kista olest. sacrarium munlaugh. glærgluggr lestr. Bakstr-jarn. paxspialdh. sloppr. brik. Cantarakapa. kirkiu kætil. songh-bok a vætren. andres saga. xv alnar lerept. Calikr.

Þetta j kuikfæ. ij kwgildæ oc hestr. fustanshauklar ij. psaltare fornn. brodhstafr. forn graduale. forn aspiciensbok til pasca de tempore ad eins songhbok (ath) sumarlhuta fra pascum oc til jolafaustu per totum. Messobok. dominicale fra pascum oc til aduentu. oc med nokót de sanctis. psaltara konn. altara brik. fimm merkr vax.

Þetta hefuær anfinnr Þorsteinsson til lagt. tuttugu hundrot j audhnum. psaltara. koparstiku. megu standa j .iij. lios oc onnor med piat(r). mægu standa j .ij. lios.

Porcio a þui aræ xvijj aurar.

Heytollr oc liostollar af xvj bæiom. ero nu fimm æinar af þeim bygðar.

Dedicacio ecclesie in octaua sancti petri.

Porcio ecclesie vm atian aar medan anfinnr hefuær buet oc fiorertiger. sextiger hundratha. skulo her j ræiknust .xx. hundrot j audnum oc adrer þeir luter sëm han læggr til kirkonar.

II. kirk(i)a a wollum i s(u)arfadadal.

Kirk(i)a avauullum j swarfadadaal aa hæimalandh alt. vppsale. hanefsstadæ. birnnonæs. Sela. hool. kongsstadæ. hværaarghiufr. [aa stafn(i).¹]

jtem .xx. kyr. ellifuo asaudar kwgildæ. fimm gældhfiar kwgildæ i saudum. tuttugu hundrot j virdinghar godz .vj vættir smeyr. iij. vettir flot oc maur. xx. skiolor skyr. fimm hæsta. iiij. Oerhryssæ Roskin.

Þetta jnnan kirkin. messo(klædi) þræn oc bræstur til haufutlin. ij dukar. ij stolor lausar. iiij Cantarakapur. dalmatica. ij sloppar vondær. v altarisklædi oc æitt slitidh. iij calikar. v altarisstæinar. textakoddæ. ij amplar. ij hirtter med kopar. Crismakær med taunn oc annat med kopar. ij ringar med kopar. ij koparstikr. pascabladh. paxspialdh ij. Texti. skrin med helgum domum. brik litil. vatskætil. sacrarium munlaugh. uondr ældhbæri. broddr litil.

Hefuær gifest med likum medan sira paall tæittsson helt nio kwgildæ oc iiij hundrot j hrossum.

Porcio ecclesie vm tolf aar medan sira paall helt stadæn xij hundrot oc x aurar. fellr porcio half(t) þridia hundrat. Heytollar oc lysætollar af .xxx. bæia. lamsældi vm allan suarfuadadaal. þar eigu vera prestar ij oc diakn.

Dedicacio ecclesie in festo sanctorum in selio.

¹) [það getr verið vafamál hvort hér eigi að skilja sem þetta sé tvær jarðir, sem hafi heitið *A* og *Stafn* (í Skiðadal) ellegar eins og hér er gert: á *Stafni*; er það líklegra af því að ekki er getið í öðrum máldögum um kirkjujörð frá Völlum, er heiti *A*.

fæll aftur fyrir bot a kirkonæ badæ fyrir torf oc við meðan sira paall bio með yfursion sira jons biarnasonar oc vj skynsamra manna huer er var officialis holakirkju tíu hundrot. Er sira paall skyldugr kirkonæ j porcionem halft þrítíu hundrat voru virðt.

III. Mōðruvallaklaustr.

Ath klaustrino a mōðruvøllum. Jn primis suo mikít með jorðum halfr ellífti tugar kvgílda ær sira jon með (tok) voru sex dauðh oc ecki til. Hæima íííj kyr oc .xx. allar afgamllar. aasauðr halfr setti tugar. ellífuó sauðær oc .xx. tuewetter með brutom. .xx. veturgamllær sauðær. átta kalfar. ííj oxar flogura vætra oc íj fimmm vætraa. xíííj naut tuetr .v.íj oc .xx. þræwætr. ííj vætrgomoll. v.ííj hestkapplar. halfr þrítíu tugar mærrhross. Suo mikít j kosti. tuær wættær smeyr .xv. skíolær skyr. xíííj nauta límær. íííj oxar huðær. hundrat fiska. Porcio hundrat.

IV. Glæsebæiar kirk(i)a.

Kirkia j glæsebæ aa suo mikít. íííj kvgílda. vj hundrot j virðhinghar goðzsæ. ííj hundrot j brossum. jtem xv.íj aurar serðæilis.

Porcio hundrat oc atian alnar vpp aa tuau aar. bræstur viðh helga siugurðzson ííj hundrot j jnstæðu oc twitugh vøðh.

J porcionem bræstr með jon magnússon tuau hundrot j porcionem.

V. kirk(i)a sancti thorlaci a grytöbacka.

Kirkia sancti thorlaci a grytöbacka hon a þrítíungh j hæimalandi oc þui sëm til liggj j Rækum. xv. uetta afræiðzslu vt fra sandhzhornæ til sællingharvíkr.

Þetta jnnan kirkju. Mæssoklæði ath öllu vtan Corporale. hankol. íj stolar. handlin. altarisklæði æitt. Cantarakapo. kerttastíkor íj með kopar. Sacrarium munlaugh. æin calíkr.

VI. kirkia i laufase.

Kirk(i)a i laufasæ ær helgut með guðæ þinom helga petro apostolo. hon aa alt hæimalandh. lomatíorn. þorstæinsstæða. öll smalandh millom gasagils oc vpp til grofar ofuan til síks þia næs landi oc þuilkar afræiðslær oc ingíøldh sëm.¹⁾

¹⁾ Hér vantar orð í.

suo mikit godz tok hælgi biarnason j ofridu.

Jn primis v kistur lestar. Sængr vj med þrimr aabraeidum. pallklædi oc vannd(a)r Metaskalær med iiij metum. iiij storkæröldh oc ero onnor tuo vondh. fimm matar lok. ix tighær bordkæralda. stockr med tio sponum. x diska brot. viij bordhdiskar. ij tinfaut stor oc onnor ij smærri. kanna. Cunn-laugh. hardstæinn oc eyx. x smaa keröldh med ij skiolum. xiiij trogh. katlar ij. pottr. strokk. æin dukr allvondr. lasar ij. dryckiaraskr. lioskola. var þetta alt saman wyrðt firir halft tolfða hundrat.

Þætta j quikfæ. atian kyr. x. asaudar kugildæ. fimm kugildæ j gældum nautom. xv. fiordungar j smæyre oc iiij hundrot j hrossum.

Porcio ecclesie vm æitt aar mædan helgi helt staden hundrat.

Dedicacio ecclesie in festo bertini abbatis. þat ær þrim nattum firir Mariemesso sidaræ.

Þætta jnnan kirkiu. krossar fimm. Mariescript. Englar ij. peturs liknæski oc andres. Skrin. Tabula. brik. Glergluggr brotæn. klockur iiij. bialla. Tialda slittæ. fontr med vmbunadæ. Eldbæri. Glodarkær ij. vatzkætil. sacrarium munlaugh vondh. krokstikur. vj. med jarn. altarisstikur ij med jarnn. adrar ij med kopar. jarnstika stor. paxspialdh ij. altarisklædi oc brikarklædi.

VII. Munckapueraar klaustr.

Ath klaustrino ath munckapueraa j skruda. xix hoklar. xvij Cantarakapur. v altarisklædi. iiij dukar. fiorar bruner. ij textar. Ein jarnnstika. Marieskript hurdalaus. æin aspiciensbok. Marie sagha. ij sloppar oc litil marie saga. jons sagha hola-biscups j latino. onnor j norræno.

VIII. Nicholai kirk(i)a æ Myrka.

Kirk(i)a ath myrkaa ær helgut gudi oc sancto nicholao. Jnnan kirkiu sëm fornt Registrum til sægir. bræstr. ij. dukar. Þætta j quikfæ. xiiij kwgildæ. ij hundrot j hafnarvodom. Hæfuer gæfist sidan plagona. iiij hundrot j hrossum.

Porcio ecclesie vm seau aar mædan biorn bondi jonsson hefuer buet 9ra þui herra Jon biscup henriksson deódhi halft fiordha hundrat.

Ecclesia non dedicata.

Heytollar oc lysætollar af v bæiom anno domini M^o
cccc^o vicessimo¹⁾ nono.

IX. kirk(i)a i asskoghe.

Kirk(i)a j aas skoghæ a alt hæimalandh. liggir þar til hagi-
kalfsskinn. soluabackæ. grvnd. klæif. brattavællir. aas. skogr.
krossar. hamundarstadir. birnnones. selarbacki. fylgia þar med
iiij kyr. æin messoklædi. ij johannis baptiste ymagines. Marie
likneski fontt. kross gyltr yfuer altare. Eitt altareklædi. ij
klockur oc æin bialla broten. kertti(stika) med kopar.

X. Mariukirk(i)a i mula.

Kirk(i)a j Mula ær helgut gudi oc vorri frv sancte marie oc
(enom) helga nicholao episcopo. Er alt efter þui sëm gomol
registra til sægja

Porcio ecclesie vm vj aar medan sira þorkæl hefuer buet
fiorttan aurar oc t(u)au hu(n)drot.

Gaf þorey kirkonæ ij kwgildæ.

Jtem gaf hvstrv Margett kirkonæ psaltara sæmiligan oc
altarisklædi.

Jtem gaf þordis silkæskart oc brun.

Ecclesia non dedicata.

Jtem gaf sira þorkæll gudbiarttzson kirkone j mula skruda-
kistu stora oc læsta. iiij merkr vax. stofuokolu oc pundara oc
alla bot þa sëm han hafðæ bætt stadæn mædan han heldr
stadæn.

Metin kirk(i)an af vj monnom skynsomom fyrir vj kwgildæ
oc vj hundrot voruvirdt.

Gaf æn sira þorkæll stæintialdh fagurt.

XI. kirk(i)a sancti Martini a græniadarstodum.

Greniadarstadar kirkia er helgut med gudhi binum helga
marthino episcopo. hon aa alt hæimalandh med ollum vm-
merkium oc ollum iordum oc itaulo Rækum oc fluttningum sëm
stendr j fornu registra. slikt jnnan kirkiu sëm adr ær scrifat
j bokum oc skruda oc afgjoldh æi sidr. suo j kuikfæ.

¹⁾ fyrst skr. tricesimo, en svo leiðrétt á spássiu með sömu hendi.

Porcio Ecclesie mædan sira jon biarnason helt stadæn ællifuo aar oc þar med þui sëm gafst med likum .xx. hundrot vt lukt.

Porcio Ecclesie vm þriu aar mædan sira jon paalsson helt stadæn mork vppa huert aar.

Maru liknæski or flatey. altarisklædi med silkæ .ij. klukkur. hokul.

XII. Mariukirk(i)a a helgastodum.

Kirk(i)a a helgastodum er helgut vorri frv oc hinum helga nicholao. hon aa alt hæima landh ok sælfaur j haurgzdaal. þingey halfua oc þinghstaudh vmfram. afrett j nattfaravik. ok ær þar jtala af græniadarstadh oc mulastadh. hon aa hambbra-landh alt oc foss landh.

Jnnan kirkiu. Marie likneski. nicholas liknæski. krossar ij smeltir. æin osmæltr. Messoklædi tuænn uondh. vidrlikt annat sëm sæghir j forno rægiro. bræstr tioldh af fyrnsku.

Þetta lausagodz. x. kyr. iiij asaudar kwgildæ. halft seaunda kwgildæ i gældhfæ. halft seaunda j virdingar godzsæ oc ær þar j ij hundrot j vadhmalum. ij hundratz hestar oc æitt tolf aura hross. æin quigha gior firir iiij aagildæ.

Porcio ecclesie vm t(u)au aar mædan olafr gudmundzson heldt mork vm bædi aren.

Dedicacio ecclesie in festo sancti Egidii abbatis.

XIII. Ceciliokirk(i)a i nes(i).

Kirk(i)a j næsi er helgut gudi oc hinne heilogu cecilie. hon aa alt hæima landh jtaulolaust oc itolor allar sëm j fornu registro sægir.

Þetta jnnan kirkiu. kross stor. annar litil oc æcki a likneskit. Cecilio liknæski. Olafs liknæski. Messoklæda leppar vonder. calikr.

Þetta i lausagodzæ. atta kyr. vj asaudar kwgildhæ. vij hundrot i gældhfæ. iiij lambgymbrar. hundrats hæst. hross. hundrat j virdingargodzæ.

J porcionem ecclesie gamalt vj hundrot.

Jtem j porcionem a mædan jon kætillsson helt stadæn vm t(u)au ar eitt hundrat oc Eyre mæir.

Ecclesia non dedicata.

Er þar marie líknæski oc kross er jon biarnason let flytia or flatay er kirk(i)an þar fæll nidhr.

XIV. Petriskirk(i)a æ einarsstodum.

Kirkia aa æinarsstaudum ær helgut hinom helga petro apostolo. hon aa kwikændisdaal oc wollu. Stendr jnnan kirkiu vidrlight sæm sægir j fornu registro.

Ecclesia non dedicata.

Tiundh kirkiu lute a þui are iij merkr.

Þetta j lausagodzi. x. kwgildæ. xxx hundrada j woru-virdhu godsæ oc. x. hundrot j hafnarvodum. fællø tiunder vm sex aar hundrat vpp a huert aaret. hefuer gifuest med likum. x. hundrot.

XV. kirk(i)a sancti johannis postula a sualbardi.

Kirkia a suaalbardi er helgut med gudhi jon(i) postula. stendr vidrlikt jnnan kirkiu sæm sægir j fornu registro. brestr Cantarakapa oc æin dukr mior glitadr.

Þetta j lausagodzæ. xiiij kugildæ. xvj hundrot oc .xx. j vaurovirdo fæ oc mork ath auk. iij hross.

Jtem fimm hundrot uoro.

Jtem ij hundrot j porcionem ecclesie.

Jtem porcio ecclesie vm vij ar ær biorn sæmundzson helt hundrat aa huert aar. En et atta iij mærkr.

Ecclesia non dedicata.

XVI. kirkia sancti Michaelis i gnupafelli.

Kirkia i gnupafelli er helgut med gudi vorri frv. michaeli. olaui. hon aa allan pridiungh j hæimalandhi.

Jnnan kirk(i)o vidrligt sæm sægir j fornno Registro.

Þetta j lausagodzæ. ix kwgildæ med þeim sæm magnus bondi gaf æfter paal brodur sinn. Sex hundrot woruvirdh.

kirkiudaghr in decollacione sancti johannis baptiste.

Porcio ecclesie medan hauskauldr Runolfsson helt kirkona vj hundrot oc xv aurar.

kirk(i)an a gnupafælli aa hris ok þormodzsstadæ oc allan.¹⁾

¹⁾ [bætt við með öðru bleki, en þó samtíða.

XVII. kirk(i)a sancti Johannis postola a backa i eyxnadal.

Kirk(i)a a backa j Eyxnadaal er helgut med gudæ binum helga jone postula. hon a æin messoklædi. klukkur ij.

Ecclesia non dedicata.

Porcio ecclesie medan hauskauldr hrunolfsson helt vm. x. aar. fimm hundrot oc xj aurar.

XVIII. kirk(i)a sancti Johannis baptiste a holum i eyiafirdi
[sem hier nu seiger.¹⁾

Kirkia a holum j Eyiafyrdi er helgut gudi oc hinum helga johanni baptista. hon aa færnn messoklædi ath ollu oc æinn seymiligur hokull ath auk. Cantarakapa godh oc onnor vondh. sloppr. kalikr. krossar ij smeltir. Marie liknæski sæmiligt. jons liknæski baptiste sæmiligt. a bladæ marie likneski Magdalene. kross yfuer koordyrom. Tioldh vm frammkirkiu. bior vondr. klockur iij oc ein bialla. likakraker. Gafst til æin kyr.

Porcio Ecclesie vm þriu ar medan hrunolfr jonsson helt vj aurar oc iij alnar.

Dedicacio Ecclesie nesta dagh æfter decollacionem sancti Johannis baptiste.

XIX. kirkia sancti martini a modruuollum j eyiafirdi.

Kirkia a modruuollum j Eyiafirdi er helgut med gudi hinum helga martino. hon a þridiungh i hæima landhi oc i skoghum suo mikit sëm þarf til husa vmbota. vidrlikt jnnan kirkio sëm sægir j fono Registro. ok suo æi sidr fridt oc ofridt. lagdi loptur bondi til tuænn messoklædi sæmiligh. Gaf hann kirkonnæ ath auk sæmiligan hokul oc dalmatico huorttueggia med laudom oc lofuadæ ath lata gera til særk oc haufutlin.

XX. Sancti laurencij kirk(i)a a grvnd i eyiafyrdi.

Kirkia sancti laurencij oc sancti olaui. hon a landh aa finnastodum.²⁾

XXI. kirk(i)a sancti petri a hrafnagili.

Kirkia helga petri a hrafnagili aa halft hæimalandh. ranastadæ. botn. halft nylændi. gil. kæpsaa. halfuan blæk-

¹⁾ tvískrifuð fyrirögnin, og frá [bætt við á síðari staðnum;

²⁾ Hér er ekki sátað meira af þessum máldaga og er svo sem 10 lína eyða í skinnbókinni.

smyrardaal framm fra skardæ. aa torfskurd j sightuna landh.

Jnnan kirkiu sæm sæghær j fornu Registro. brestr kapa oc vondr sloppr. serkr oc fonts vmbunadr.

Þar er tuægga presta skyldh oc ij diakna.

kirkia ær ecki vigdh.

Þetta j lausagodzsi. vj. kyr. xxx. asaudar. halft fiorda hundrat j geldhfe. v hestar oc ij Æærrhrysse. halft þridia hundrat j virdingar godzi.

Þorcio ecclesie vm iiij ar fiogur (hundrot). olukt þorcio vm fimm aar medan sira berghulfr hafdi buet seau hundrot. j annare græin hundrat oc mork j voru.

J annare græin mork oc hundrat enn j tiundh.

XXII. kirkia sancti johannis a laugalandi.

Kirkia aa laugalandhæ er helgut med gudi hinum helga johanne baptista. hon a jordina¹⁾ griotgardæ.

Jnnan kirkiu flæst alt sæm sægir j fornu registro. b(r)æstr æitt altarisklædi. pungr med helgum domum. litil munlaugh. biarnnfell oc vtlað firir kirkiu. Texti fornn. Eyrir reykelssis. ij kyr oc æin ær.

Þorcio ecclesie vm .xxx. ara mædan runolfr stullason bio. xv hundrot. hefuer han lagt til kirkonnar æin calekk a rættan ræikninghskap.

Þorcio ecclesie ellifuo aurar ok fimm hundrot vm tio aar medan hauskoldr runolfsson hefuer haldit.

414.

[1429].

KIRKNATAL Í Hólabiskupsdæmi á dögum Jóns biskups Vilhjálmssonar.

AM. 235. 4to bls. 60—61, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti.

Þessar eru kirkiur í holabiskupsdæmi.

[Þijngeyiarþing.²⁾

a saudanesi prestz skyld.

aðh svalbardi prestr.

¹⁾ Hér er eyða í skb.; ²⁾ [á spássiu með nýjari hendi.

J holum prestr.

J hafrafellztungu prestr.

a skinnastaudum ij prestar.

J ase prestr.

J Garde prestr.

J Husavik ij prestar.

J Nesi prestr.

a Græniadarstodum iij prestar ok ij diaknar.

J Mula iij prestar ok ij diaknar.

a helgastodum prestr ok diakne.

a Einarstodum ij prestar.

ath Puera prestr.

J Reykiahlid prestr.

a skutustodum prestr.

ath lundarbrecku prestr.

ath Eyiardalsæ prestr.

ath liosavattne prestr ok diakn.

a þonglabacka prestr.

æ halsi ij prest(a)r [ok diakn.¹]

æ draflastodum prestr.

æ Jllugastodum ij prestar.

Wndir laufase ij prestar ok diakn.

æ Grytubacka prestr.

J Hauða prestr.

æ sualbardi prestr. [xx ok viij med flatey.¹]

[vodluping.²]

J kaupangi prestr.

ath Munka puera prestar ij. diaknar ij.

æ Mødruuollum prestar ij ok diakn.

J gnupufelli prestr ok diakn.

ath holum prestr.

J særbæ ij prestar ok diakn.

J daal prestr.

J Møiklagardi prestar ij.

æ Grwnd ij prestar ok diakn.

ath hrafnagili ij prestar ok ij diaknar.

J hlid prestr.

J Glæsibæ prestr.

¹ [önnur hönd; ²] [á spásu með nýjari hendi, hinni sömu og áðr.]

æ Mōdruvøllum prestr ok diaknar ij.

ath begisæ prestr ok diakn.

æ backa prestr.

ath Mýrkæ prestr.

æ yxnaholi prestr.

[æ laugalandi prestr.¹⁾

J ærskoge prestr.

æ wauillum ij prestar ok diakn.

ath vrdhum prestr.

ath Tiorn prestr.

ath vpsum prestr.

ath quiabeck prestr ok ij diaknar.

æ siglones(i) prestr. [xxiiij.²⁾

[Hegranesþing.²⁾

ath bardi prestr ok diakn.

æ knappstaudum prestr.

J felli prestr.

ath haufda prestr.

ath hofui prestr.

æ Miklabæ ij prestar ok diakn.

æ holum prestar iiij ok iiij diaknar.

æ hofsstodum prestr.

[J] vidvik prestr.³⁾

æ Ríjp prestr.

[æ pueræ.⁴⁾

æ flugumyri prestr.

æ Miklabæ ij prestar ok diakn.

æ videuollum prestr ok diakn.

æ silfrastodum prestr.

[J] flatatungu prestr.⁴⁾

[J]⁴⁾

j reinesstad prestr ok diakna(r) ij.

ath hofi prestr.

J Guddaulum ij prestar.

ath Mælifelli ij prestar ok diakn.

ath Reykium prestr.

æ videmyri prestr ok diakn.

¹⁾ [skafið og ekki talin með þessi kirkja í þeim 24; hér er og hálfskafið nokkuð meira; ²⁾ [nýjari hönd, sama og fyrri; ³⁾ [á spássiu með nýjari hendinni; ⁴⁾ [skafið.

J hollte prestr.

J Glaumbæ ij prestar ok diakn.

ath borgh prestr.

a fagranesi prestr.

J huamme prestr. [xx ok vj.¹⁾

[Hunavatzþing.¹⁾

ath hofui prestr.

[ath spakonufelli prestr.²⁾

a hauskauddzstodum prestar ij.

[a holltastodvm prestar ij.²⁾

J hlid prestr.

a bergstodum prestr.

J holum prestr.

ath swinavatne prestr.

a kulu prestr.

a hialtabacka prestr.

a þingeyrom prestar ij ok diaknar ij.

a Masstodum prestr.

[a hiallalandi.²⁾

j Grimstungu ij prestar ok diakn.

ath vndunfelli einn prestur ok diakn.

ath bræidabolstad prestr ok diakn(ar) ij.

ath asgeirsæ prestr.

J videdalstungu prestr.

at Gnupe prestr.

a stadarbacka ij prestar.

a Mel ij prestar ok diakn.

ath stad prestr.

J huammi prestr.

ath Tiorn prestr.

J holum j vestrhøpi prestr ok omagaprestr.

a breidabolstad ij prestar ok ij diaknar. [xx ok uij.¹⁾

Jn summa soknar³⁾ kirkur i hola biskupsdæmi [tívtigir ok uij med Grimsey flatey ok hrisey.⁴⁾

¹⁾ [nýjari hönd sama og áðr; ²⁾ [skafið, og er þetta ritað ofan í með nýjari hendinni; ³⁾ með nýrri hendinni fyrir ofan linuna; ⁴⁾ [fyrri talan skalan og er þetta svo aptr ritað með nýjari hendinni.

415.

13. Júlí 1429. á Hólum í Hjaltadal.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir Helga Bjarnasyni staðinn í Laufási fyrir bænastað Lopts bónda Guttormssonar.

AM. 235. 4to bls. 21, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti.

Ver þu þu með guðz nadh biscop a holum gerom þat ollum godum monnum viturligt oc kunnikt með þessu varo opnu brefe ath wer hofum uæitt oc skipat staden oc kirkiuna lafaas er liggur j haufdahuerfui firir bæn oc bædo wors ælskoligz vinar loptz bonda guthormssonar oc hans hustrv hælga biarnasyni með ollum þeim gognum oc gædum sëm til hlyda i faustu oc lauso j fridu oc ofridu preter porcionem ecclecie. suara skal hann aullum skýlldvm kirkiunar oc stadarins efter gaumlum oc nyium godum vana vm æina xij mánade oc þat læingur sem vorar nader til segia vtan prestar beidizt sidar mæir til.

Ok til sanninda her vm oc mæire audsýningar setium vær vortt janzsigle firir þetta stadarbref skrifat a holum j hialtadal jn festo sancte margarete virgines. anno domini M^o cd^o vicesimo nono.

416.

21. Júlí 1429.

á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir Steindóri presti staðinn í Miklabæ í Blönduhlíð fyrir bænastað Lopts Guttormssonar.

AM. 235. 4to bls. 21, bréfabók Jóns Vilhjálmssonar í frumriti.

anno domini M^o cd^o xx^o nono.

Wer þu þu með guðz nadh biscop a holom gerom godum monnum viturligt með þessu uoru brefuæ ath sakir bænastadar wors elskoligz sonar oc vinar lopts bonda guthormssonar hafum wer vntt oc uæitt stæinddore preste stadin oc kirkona sancti olauí regis j miklabæ j blondohlyd með ollum þeim gognum oc gædum lauso fausto fridu oc ofridu sëm þar til ligr oc lægit hefer ath fornu oc nyio preter porcionem ecclesie þar til asgrimr diaknæ (sonr) hans til kæmr. En kann sannliga spuriazst lat asgrims sonar hans þa skal stæindor þo halda staden til næsto fardaga þar

næst æfter komandæ oc suare ollum Rettum skyldum kirkonar oc jardarenar efter gomblum oc nyiom lofligum vana.

Oc til mæire audsyningar oc stadfesto her vm sætto wer uortt Jnsigli firir þetta bref gert oc skrifat a holom j hialta-daal fimtta dagin næsta firir jacobsmesso anno domini m^o cd^o xx^o nono.

417.

25. Júlí 1429.

á Reynistað.

JÓN biskup á Hólum staðfestir bréf hinna fyrri Hólabiskupa, Jörundar, Auðunar og Jóns, gefin til styrktar og verndar klaustrinu á Reynistað.

AM. Fasc. VIII, 28, framritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. Afskr. AM. 280. 4to bls. 26—28; AM. 277. 4to bls. 28.

Wær Jon med gudz nadh biscop a holum gerom ollum godum monnum viturligt oc kunikt med þesso varo opno brefuæ ath wer sagom oc skodadom oc invirdeliga lætom yfer lesa firer oss bref virdoligra herra godrar aminningar biscopanna a holom er verit hafua firer oss gudh þeirra saal hafuæ med þeirra hanggandum jnsiglum huerir er med faudurligre forsea oc gudligre ast hafua vt gefuit klaustrino ath stadh j Reynisnæse oc systronom þar gudæ pionandæ oc sancto benedicto þeirra Ræгло fadur furst biscop jorundar herra audunar biscups oc jons biscop til styrktar fridar frælsis eflingar oc nada þeim oc klaustur(s)ins godzæ oc systonar er stadin halda oc heilaga ræglu pryda med fogrum lifnadæ. Nu med þui ath oss synizt þessæ þeirra bref oc skipan suo hialpsamligh sæm nýtsamligh badæ til salu oc sæmdar þeim oss oc ollum vorum loghligum æfter komandum þa staðfestum wer med þesso voru brefuæ aull þeirra bref oc priuilegia med ollum sinom græinum oc articulis æuanliga obrigdæligha haldazst hedan af vpp fra sæm her til vm wora daga. viter oc firer wist ath wer vilium þeirra formadr oc vendaræ vera þeim oc þeirra godzsæ til hialp oc hegenda j ollum þeim lutom wer formægum. þy bidium wer vinliga¹⁾ alla wora loghlega efterkomændr hola biscupa oc alla adra goda menn lærda sæm læika ath þer vendit goðuilia til klaustrsins

¹⁾ Nokkurt bil á milli vin og liga, og í bilið krábullað nokkuð.

oc systrana med astsæmdh oc faudurligre vmhyggiu oc fullan styrk firer biodandæ hueriom manæ ath kallsa þær ædr vnada hindra ædr talma þær ædr þeirra godz af sinum Rættendum. ventum wer oc tröystom fastliga ath aller þeir goder menn sæm til þeirra gera vel oc vinattusamliga audlizst af gudi sealfum j himænriki sæmdh oc saluhialp en þeir skulu faa af oss þack oc ofuso oc at allir menn verandæ oc æfterkomandæ viti firer vist oc trui stadfastliga þessa vora skipan settu wer firer þetta bref nort jnsiglæ.

Datum anno domini M^o cd^o xx^o nono loco prefato in die sancti iacobi apostoli.

418.

[1429].

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum kvittar Jón prest Pálsson um ráðsmensku stadarins og prófastsdæmi í Hegransþingi.

AM. 235, 4to bls. 21, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3622.

Wer jon med gudz nadh biscup a holum gerum godum monnum viturligt med þessu uoru brefi ath sakir þess at sira jon palsson sæm adr hefer (værit) wor radzmadr ath holum oc profastur j hægransþinghi hefuer oss Rettan oc allan ræikninghskap gert af holastadar godzæ oc af biscupstiundum þeim sæm hann hefer vt tækit af sogdu profastdæmi. þers oc annars ath hann hefer ut lukt oc afhendt vnder yfersyn oc vittandh godra manna badi stadarins godz oc biscups tiunder. Ok wer hofum peninga suo vppboret sæm oss vel anæger af greindum sira jonæ. Þy gerom wer sagdan sira jon paalsson allungis kuittan oc akæruleusan firir oss oc worum æfter komandum vm radzmansdæmi oc profasts firir biodandi huerium mannæ hann krænkia ædr asaka vm sogdh æfni.

Oc (til) sanninda her vm settum wer uortt jnsigli firir (þetta) bref er gert uar a haufða a hofðastrondh.

419.

14. August 1429.

á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir Jóni Kolbeinssyni sveini sínum staðinn að Stað í Hrútafirði.

AM. 235. 4to bls. 23, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3627.

stadarbrief jóns kolbeinssonar.

Ver jón með gudz naadh biscop a holum gerom ollum monnum viturligt oc kunnikt með þesso uoru opnu brefe ath wer hofum ueitt oc skipat jonæ kolbæinssyni worum swæini stadæn oc kirkiu sancte marie ath stadh j hrutafirdæ með ollum þeim gognum oc gædum sæm þar til liggr oc leiget hefer ath fornu oc nyio j fausto oc lauso j minna hlut oc mæira preter porcionem ecclesie. Skal han hafua fult oc loghligt vmbodh efter ath tala oc kæra ollu þui godzæ sæm stadnum oc kirkonæ er æigi logit ædr rangliga firir haldit fyrr ædr sidar þeim til uor kalla oc stænfna er æigi vilia j hans minnæ blifua kirkonæ oc stadnum skadalaust. skal han æiga alt þat ær minna er gefit kirkonnæ en hundrat vtan gefit sæ ornamenta. þat skal kirkann æiga. skal han suara ollum skyldum jardarænar efter godum gomblum oc nyium lofligum vana. Skal þessæ uor gerdh oc skipan standa vm æina tolfmanadæ fra næstum fardogum oc til annara fardaga þar nest efter komandæ oc þat længr sem uorar nader til sægia oc han uæiter oss oc worre kirkiu tro þionostu.

Oc til mæire audsyningar oc sanninda her vm et cetera. scrifat a holum j hialtadaal marie messo aftan furræ anno domini m^o cd^o xx^o nono.

420.

14. August 1429.

á Möðruvöllum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir Vigfúsi Einarssyni sveini sínum staðinn á Skinnastöðum um næstu tólf mánuði.

AM. 135. 4to bls. 23, bréfabók Jóns Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3629.

stadarbrief vigfus einarssonar.

Ver jón með gudz nadh et cetera.

gerom monnum viturligt ath wer hafum væitt oc skipat vigfusæ Einarssyni vorum swæine stadin oc kirkia sancti petri a skinnastodum j Eyxarfirdi vm æina tolfmanadi fra næstum fardogum oc til annara. et cetera. suo sæm onnor stadar bref.

Oc til mæire sanninda et cetera.

scrifat a modruvolum j Eyiafyrdæ Marie messo aftan furra¹⁾
anno domini M^o cd^o xx^o nono.

421.

15. August 1429.

JÓN Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir Hermanni presti
(Jónssyni) staðinn á Undunfelli um eitt ár.

AM. 235. 4to bls. 22, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í
frumriti. AM. dipl. afskr. 3623.

litera domini hermanni ecclesiam vndunfell per vnum annum.

Ver jon med gudz nadh biscup a holum gerom ollum
monnum viturligt oc kunnikt med þesso uoru opnu brefe ath
wer hofum wæitt oc skipat stadæn oc kirkiona ath vndunfelli
sira hermanæ prest vm næsta æitt aar oc þat længr sæm uorar
nader til segia med ollum þeim gognum oc gædum sæm þar
til ligr oc lægit hefer ath fornu oc nyiu j faustu oc lausu j
fridu oc ofridu j minna hlut oc mæira preter porcionem ecclesie.
skal hann hafua uort fult oc loghligt vmbod efter ath tala oc
kæra ollu þui godzsæ sæm stadnum oc kirkiunæ er eigi lokit
ædr ranghliga firir haldit fyr ædr sidar þeim til wor kalla oc
stænfna er eigi vilia j hans minnæ blifua kirkonæ oc stadnum
skadalaust. skal hann æiga alt þat sæm gift werdr til kirkonar
sæm ær hundrat oc þar firir jnnan vtan þat sæ hundrat orna-
menta. þat skal kirkian æiga. skal hann oc suara skyldum
jardarenar efter godum gomblum oc nyium loffigum vana.

Oc til mæire audsyningar oc stadfestu et cetera. in die
assumpcionis beate marie virginis anno domini M^o cd^o xx^o
nono.

422.

15. August 1429.

á Hólum.

JÓN Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir Jóni djákna Einarssyni staðinn í Goðdölum um næstu tólf mánuði.

AM. 235. 4to bls. 22, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í
frumriti. AM. dipl. afskr. 3624.

¹⁾ þannig; ætti Hklega að vera: sjðara.

bref vm guddale.

Ver jon med gudz naadh biscop a holum gerom ollum monnum viturligt oc kunnikt med pesso uaro opnu brefe ath wer hofum uæitt oc skipat jon diakna einarsson stadæn oc kirkona j goddolum vm næsto tolfmanudæ upp fra fardogum er nu næst kæmur med ollum þeim gognum oc gædum j faustu oc lausu j minna hlut oc mæira j fridu oc ofridu sæm þar til liggia ædr lægit hefer fra fornu oc nyiu preter porcionem ecclesie. Skal han oc hafua fult oc logligt vortt vmbodh til æfter ath tala oc kræfia ollu godzsæ sæm ranghliga er vndan þeim hefdat oc drægit fyr æda sidar oc þeim firir oss kalla loghliga oc stænfna er þat hafua giorrt oc æigi vilia blifua j hans logligu minnæ kirkonæ oc stadnum skadalaust. Skal han oc suara ollum loghligum skyldum jardarennar efter godum gomblum oc nyiom lofigum vana. Oc til sanninda her vm et cetera. scrifat a holum j hialtadal in die assumppcionis beate marie virginis anno domini M^o cd^o xx^o nono.

423.

[1429].

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir Brynjólfi Nikulássyni staðinn á Tjörn á Vatnsnesi um tólf mánuði eptir beiðni Lopts bónda Guttormssonar og hústrú Ingibjargar.

AM. 235. 4to bls. 22, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmsssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3625.

stadarbrief bryniólfs.

Wer jon med gudz nadh biscop a holum gerom ollum monnum viturligt oc kunnikt med pesso uaro opnu brefe ath wer hofum firir bæen loptz bonda oc hans hustrv hustrv jngibiargar varra elskoligra vina uæitt oc skipat stadæn oc kirkiona tiora a watznæsi bryniólfi nicholassyni vm æina tolfmanadi fra næstum fardogum oc til annarar nest efter komandæ med ollum þeim gognum oc gædum j faustu oc lauso j minna hlut ok mæira j fridu oc ofridu sæm þar til liggir oc lægit hefer fra fornu oc nyio preter porcionem ecclesie.

424.

1429.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir Arnbirni Markússyni staðinn á Helgastöðum um tólf mánuði fyrir bænastað Lopts bónda og hústrú Ingibjargar.

AM. 235. 4to bls. 22, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3626.

stadarbrief arnbiarnar. helgastade.

Wer jon med gudz nadh biscop a holum gerom ollum monnum viturligt oc kunnikt med pesso uaro opnu brefæ ath ver hofum firir bæn loptz bonda oc hans hustrv hustrv jngibiargar worra ælskoligra vina wæitt oc skipat stadæn oc kirkona helgastadae j R(æ)ykiadaal arnbirnæ (marcus)syne vm æina tolfmanadae vpp fra nestum fardogum oc til annara nest efter komandæ med ollum þeim goghnum oc gædum j faustu oc lauso j minna hlut oc mæira j fridu oc ofridu sëm þar til ligger oc lægit hefer fra fornu oc nyio preter porcionem.

425.

4. September 1429. á Einarstöðum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum kvittar síra Jón Pálsson «forðum» ráðsmann Hólakirkju fyrir góða þjónustu og trúskap.

AM. 235. 4to bls. 23, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3628.

quitonarbrief sira ions palssonar vm Radzmanzstarf a holum.

ver jon med gudz miskun biscop a holom heilsum ollum monnum þetta bref seandum oc heyrandum med gudz quediu oc worre blessan.

ydr skal ollum viturligt vera ath wer varn ælskoligan son med uorum herra iesu christo jon paalsson prest forðum radzmann vorar kirkiu a holom firir sina goda pionozstu oc truskap sëm ver hofum med honum funnit oc troom oss alt tidh med honom finna skulom af ollum saucom oc pionozstu þeim sëm hann j fursaugdo sino starfuæ hefuer vanrækt ædr glæmt lausan gerom han firir sin æinfallðan truskap sëm wer iafnan til hans treystom sëm han hefer oss lofat vm afhendingh allra godza

oc serhuerra godzsa suo tiunda sëm allra annara kirkonar godza fastra oc lausra sëm til hõra kirkonæ frialsan oc lidugan firir oss oc vorum loghligum efterkomandum. wer bodum honom wora almenniliga quittan oc sættum med þesso uaro brefæ j huers lutar vittni vortt jnsigli kringlott oss nerverandum er med hanggandi.

Vt gift ath vorre kirkiu einarsstodum in translacione beati guthberti anno domini M^o cd^o xx^o nono.

426.

7. September 1429.

á Möðruvöllum.

JÓN Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir Vigfúsi Einarssyni sveini sínum umboð yfir öllum rekum Hóla staðar í Hjaltadal fyrir norðan Jökulsá í Öxarfirði.

AM. 235. 4to bls. 23, bréfabók Jóns biskups Vigfússonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3630.

vmbodzbref vigfus.

Jtem ver jon med gudz et cetera.

geroom ollom viturligt ath wer hofum fængit vigfusi Einarssyni vorum suasinæ wortt oc heilagrar hola kirkiu loghligt vmbodh yfer ollum þeim rækum huala oc vida sëm reka kann oc oss til heyrer oc kirkunne a holum firir nordan jökulsaa geoma oc vmhyggiu ífir hafua med ollum trvskap efter pui sëm honom ær mögiligt oc hann er mann (til) oc oss fulla visso gera ef hualæ kann reka oc geoma efter pui sem hann ser oss bæst hantta et cetera sëm brefit seger.

Oc til sanninda her vm et cetera.

serifat a modruuollum j eyiafyrdi Mæriemesso aftan sidarre anno domini M^o cd^o xx^o nono.

engin termin asettur vm vmbodit.

427.

13. September 1429.

í Gnúpafelli.

JÓN Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir Helga Bjarnasyni staðinn í Laufási.

AM. 235. 4to bls. 24, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti.

Ver jon med gudz nadh et cetera.

gerom ollum monnum (vitrligt) med pesso uoru opno
brefuæ ath ver hofum uæitt oc skipat heidarligum mannæ
helga biarnasyni kirkona hins signada petri i laufasæ oc stadæn
med ollum þeim pæningum sæm honum fylgia et cetera. skal hann
stadæn hafua vm næstu þriu aar forfallalaust fra nestum
fardögum med vidhræka oc huaalræka þeim stadnum fylger. hann
skal sækia mæga a hola stadar reka vidu oc bæta med staden
oc kirkiu oc hennar jarðer. skal han æignast x aura vtan bækr
edr ornamenta jnan kirkiu til prydis oc abyrgiazt kirkona oc
stadæn oc stadarens godz efter logom.

oc til sanninda et cetera.

vt gift j gnupafelli j eyiafyrdæ nesta dagh firir kross-
messo vm haustæn.

428.

13. September 1429.

i Gnúpafelli.

Jón Vilbjálmssonar biskup á Hólum unnir og skipar Eiríki
Gaut(asyni) kristfjárjörðina Hól í Höfðahverfi honum til viðr-
liffs og hans fólki.

AM. 235. 4to bls. 24, bréfabók Jóns Vilbjálmssonar í frumriti.

Ver jon med gudz nad et cetera.

gerom ollum monnum viturligt med pesso voru brefæ at
ver hofum j hæidr vidh gudh vntt oc skipat Eiríkæ gaut(asyni)¹⁾
kristfiar jörðina hool j haufdahuerfi med ollum gognum oc
gædum er jorðonnæ fylgir oc fylgt hefer at fornu oc nyio fridum
oc ofridum faustum oc lausom. skal hann þetta kristfæ hafva
oc halda ser til hialpar oc vidrliffs oc sino folki so lengi sæm
warar nader til sægia. firirbiodum ver hueriom mannæ hann
ath talma edr hindra af saugdo kristfæ holi j haufdahuerfi.

oc til saninda et cetera.

vtgift i stadh dægi oc ari sæm j fyrri copia sægir vm
helga biarnason.

429.

22. September 1429.

á Hólum.

STEFNUBRÉF Jóns biskups Vilbjálmssonar til þeirra Ingibjargar
Sturludóttur og Ormfriðar Þorsteinsdóttur.

¹⁾ hefir líklega verið bróðir Rögnu Gautadóttur frændkonu biskups.
og er líklega sami maðr og Eiríkr Upplendingr.

AM. 235. 4to bls. 24, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3631.

Jtem litera citacionis ingibiargar stulldottur. er stænfnodagræn fimtta dagin efter mattheusmesso nu j haust er kæmr hæima a holom vm hordæmi med sigmundi oblaudzsyni. sira bergþor haldorsson skuldi stæfna. a sama dagh oc scrifat are sem adr sægir.

Jtem er stænfnodormfridr þorstæinsdotter til hola a sama fimtta dagh firir þa sauk ath sigmundr oblaudzson hefer kænst ath han hefer lofuat henne leyniliga æigænnordæ adr æn han kæpti inguællði erllændzdottur med faudur radæ oc modor oc lyst j kirkiu þeirra j millom efter gudz logum oc verit saman tiu aar eder bætr oc ængin quitr a komet a(th) hon veri hans frilla æda horkona oc ath ormfridr hafuæ minnr geymt þigh oc þitt lifuærnæ heldr (æn) þeim oc þigh til bæri sæm a slikum malom standa edr kæra vilia.

eodem anno vt prius.

430.

27. September 1429.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum skipar séra Hermann Jónsson prófast millum Vatnskarðs og Vatnsdalsár.

AM. 235. 4to bls. 24, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti.

sira hermans profastbref a mins herra vegna.

Ver jon med gudz nadh et cetera.

heilsum alla goda menn millom vatnskardz oc uatzdalsaar med g(udz) q(uediu).

ver uilium ydr uiturligt gera ath wer hofum scipat hæid-arligan mann sira hermann profast et cetera vt¹⁾ alii. vtan serliga skal hann (hafua) uortt fullt oc serligt loghligt vmbodh þeim monnum karllom oc konom lærdum sæm læikum stefna ædr stæfna lata firir oss edr þænn er uer til setium yfer dæma a uora vegna þeim sæm brottliger hafua uordit med oss oc heilaga kirkiu j þeim saucom sem oss sealfuom til bærr oc æigi er adr logligr sattmale vm giorr oc ver hofom honom serliga

¹⁾ et (z), hdr.

til sagt j huat profastdæmi sem þeir ero j hunavatzþingi en þetta profastdæmi skal standa til nesto faardaga.

Oc til sanninda et cetera.

ut giftit þridia dagen nesta firir michialsmesso anno domini 10° 10° xx nono.

431.

6. Oktober 1429.

VEITINGARBRÉF Atla Guðmundarsonar fyrir Tjörn í Svarfaðardal.

AM. 235. 4to bls. 24, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3632.

bref atla guðmundzsonar vm tiörn i suarfua(dar)dal.

Ver jon med gudz nadh et cetera.

gerom ollom monnum viturligt et cetera ath wer hofum uæitt vorum suæine atla guðmundzsyni stadæn tiörn j suarfada-daal vm eitt ar fra nestu fardogum oc til annara oc vera efterkeromann oc ful(l)r aasakare kirkonar peningum vnder rettan reikningskap oc vorn dom oc þan ver þar serligar til skipum yfer segia oc æiga sealfur þat gifuast kann tiu aurum minna vtan ornamenta jnnan kirkiu ædr bækr gifizst kirkon(i). vt giftit in festo fide virginis anno domini 10° 10° xx^o nono.

432.

7. Oktober 1429.

JÓN Vilhjálmsson veitir Jóni Ketilssyni sveini sinum staðinn að Nesi í Aðaldal.

AM. 235. 4to bls. 24, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3633.

stadarþref jons ketilssonar.

Ver jon med gudz nadh et cetera.

gerom ollum monnum (viturligt) et cetera ath wer wilium sealfur hafua stadæn j næsi j aðaldal þui hofum wer han j hendr fengit til geymslu oc medferdar a vorra vegna jonæ kætilssyni uorum svæini vm æitt aar fra nestum fardogum oc til annara oc her med gerom wer ollum monnum viturligt ath han ær uor suæin breftækin oc heilagrar kirkiu suo lengi sæm ver (æi)

kallom aftur uortt bref oc hann uæiter oss trv þænuzsta oc heilagre kirkiu.

vt giftit dægi sidarr en j fyrra brefe er scrifat eodem anno.

433.

1429.

FRAMBURÐR þeirra Þorleifs Þórðarsonar ok Þorgerðar Böðvars-dóttur um hjónaband sitt.

AM. 235. 4to bls. 25, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti.

Vm hionskilnad þorlæifs þordarsonar ok þorgerðar boduars-dottr.

Ath þorgerdr boduarsdotter jattadæ þui med suornum bokaræidæ firir herra joni biscupi. asbirne abota a þingheyrum oc sira hermannæ j hunauatzþingi halfo at hon alldri saman batt hionaband med þorlæifui þordarsyni med sinom vilia oc alldri vilia til hafdæ fyr næ sidar oc swor ath (hon) vildæ vera fyr maunlaus alla sina lifsdaga en han æiga oc kuast aldræ med honom blifua med sam(þycke ædr) vilia. oc ængum mannæ lofat sina trw til hionabandz og ængan man haft til likams losta til þess ath hon vildæ skiliazst uidr hann. vtan þat litla jayrdæ sem hon lagdi þar til. giordi hon af fortolom annara manna ok otta oc rædslo firir faudur sinom.

Jtem er þetta framsogn þorlæifs þordarsonar firir fyrnefnudum herra jone biscupi aa holum oc fyrnefnudum monnum læggiandi sinar hendr a helga bok oc suor ath han skyldæ þat fram segia firir honom sem min herra spurdæ hann upp a sin sannindi. fyrst spurdæ herra biscupæn han huortt han taladæ fyrr med faudr hennar ædr hana sealfa.¹⁾ En þorlæifr sagdizst fyrr hafua taladh med faudr hennar þar vm en sidar med hana. Ok þa han taladi med hana þa sagdæ hon huorecki næi næ ia. Ok þar æfter er han taladæ sidar med hana þa kaupit for fram þa sagdi hon jaa ath fader hennar skuldæ rada. æi sidr spurdi herra biscupenn hann huortt han hafdæ hana (fæst) ædr æi. en þorlæifr sagdizst ecki hafua fæst hana.

¹⁾ tvískrifað.

434.

[1429].

VITNISBURÐR Sölva Arngrímssonar og Siugurðar (Sigurðar) Þórðarsonar um hjónaband Þórðar Þorleifssonar og Þorgerðar Bððvarsdóttur.

AM. 235. 4to bls. 25, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. Kemr á eftir Nr. 435.

Jtem var þetta vtttnisburdr vm þetta sama maal þeirra soluaa arngrímssonar oc siugurdar þorðarsonar ath þar vorum uitt i þia oc þeyrdum a handabandh boduars arasonar oc þorgerðar dottur hans af æine halfuo en þorlæifs þorðarsonar af annari ath suo firir skildo ath næfnr boduar gifti þorgerði dottur sina fyrnefnndum þorlæifi til loghligrar æigen kono. Ok þeyrdum uitt ath hon gaf jayrði til ath æiga þorlæif oc vit sagum þat æigæ ath hon veri vviliugh til kaups vit honom. taladæ boduar vid þorgerði dottur sina firir handabandet ath hon skuldæ æigi til handabandz ganga næma henne væri viliugt han ath æiga en hon sagði jaa vidr ath hennæ veri uæl viliugt ath æiga hann.

435.

1. Nóvember 1429.

á Þingeyrum.

HJÓNASKILNAÐARBREÐ, er Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum gefr Þórði Þorleifssyni og Þorgerði Bððvarsdóttur.

A.

AM. 235. 4to bls. 25, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti.

Nos johannes dei et apostolice sedis gracia episcopus holensis exhaminauimus ptt' diligenter tam in publico quam secreto et non inuenientes matrimonium contractum nitit nec et in personis vt oportet uoluntatem contrahendi inter thorlæfum thorderi et thorgerde boduari. jtem vna persona thorgerda non consentire nec wlt adhuc consentire. ipsas disiungimus et discopulamur ac disiunctas et discopulatas denunciamus per presentes. Et liberos facimus contrahere alibi vbicunque lex diuina permiserit aliunde¹⁾. per presentes insuper omnibus

¹⁾ atjende, hðr.

nostris svbditis in virtute sancte obedientie iniungimus. et svb pena excommunicacionis precipimus vt nullus impediat seu impedire faciat istas predictas partes seu alterum ipsorum quum nubere uel matrimonium contrahere poterit vbicunque locorum viderint uel uiderit contrahendi. Coram hijs facta est hæc separacio videlicet abbate asberno de thingeyris. domino sigurdo. domino hermanno preposito in hunavatzthingh, johanni egilli publico notario. johanni johannis. johanni thorgrimsson. Mattheo¹⁾. halloni thorgrim(i) et beroni amundi et alijs pluribus notabilibus personis presentibus.

B.

AM. 235. 4to bls. 25—26, bréfabók Jóns biskups Vilhjálms-sonar í frumriti.

skilnadarbref þorlæifs þordarsonar oc þorgerdar boduarsdottur.

Wær jon med gudz nadh biscop a holum skodadom græinliga opinberliga oc leyniliga hionaband þorlæifs þordarsonar oc thorgerdar boduarsdottur ecki logliga saman bundit vera þeirra j millom suo sæm ber med bæggia þeirra vilia af þui ath sogdh thorgerdr af sinnæ halfuo hefuer æigi med sinom fullom vilia oc ecki en vil samþyckia. Þui sundrskilium wer oc sundrslitom oc sundr sægium þeirra hionabandh (oc) med ollo laust gerom. þeim mæga giptazst j huern stadh annan er gudz logh þeim lofuar. huar firir wer biodum ollum worum vndermonnum vnder heilaga hlydnæ oc skyldu vnder bans pino ath þær hindræt ædr talme þessa fyrsagda lutæ ath þau mæga giptazst oc hionabandh binda huar þau vilia oc j huern stadh er þeim synizst.

Nerverandom þesse worre giordh oc hionskilnadæ asbirnnæ abota a þingeyrom. sira siugurdæ jonssyni. sira hermannæ jonsyni profasti i hunavatzþingi. jonæ egilssyni publico notario. jonæ þorgrimssyni. hallæ þorgrimssyni oc biorne amundasyni oc flæirom uæl kændom monnum.

datum a þingeyrom allra heilagra messo aftan anno domini m^o cd^o xx^o nono.

¹⁾ dregið út.

436.

1429.

Jón Vilhjálmsson veitir Ara Vigfússyni sveini sínum staðinn á Staðarbakka um eitt ár.

AM. 235. 4to bls. 26, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3634.

stadarbrief ara vigfussonar.

Ver jon med gudz naadh et cetera.

gerom ollum monnum viturligt ath wer hofum væitt ara vigfussyni vorum oc heilagrar hola kirkiu swæine stadæn aa stadarbacka vm eitt aar oc huorcki læa næ læighsælia af honom oc rida med oss ein manodh vm sumar oc annan vm vatur nær ver vilnom suo med sin æigen oc plaga oss oc vora suæina med mat oc eyl þa ver til hans komom.

Datum anno domini m^o cd^o xx^o nono.

437.

21. November 1429.

VEITINGARBRÉF Illuga Bergúlfssonar fyrir staðnum á Fagranesi um eitt ár.

AM. 235. 4to bls. 26, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3635.

stadarbrief illuga bergulfssonar.

Wer jon med gudz nadh biscup a holum et cetera.

gerom ollum monnum viturligt ath wer hofum uæitt vorum kerligum syni illuga bergulfssyni stadæn oc kirkiuna a fagranæsi a reybianæsi vm eitt aar oc lea ecki næ læighsælia af stadnum vtan uortt minnæ.

oc til sanninda et cetera.

anno domini m^o cd^o xx^o nono in vigilia sancte Cecilie virginis datum.

438.

20. December 1429.

á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir sínum kærlegum vin Lopti bónda Guttormssyni staðinn á Sauðanesi um þrjú ár.

AM. 235. 4to bls. 26—27, bréfabók Jóns biskups Vilhjálms-sonar í frumriti.

stadarþref loptz bonda vm saudanæs vm þriu ar.

Ver jon med gudz nadh biscop a holum et cetera.

gerom ollom monnum vitrligt oc kunnikt ath ver hofum væitt oc skipat vorum kerligum vin loptæ bonda guthormssyni stadæn og kirkona saudanæs med vidræk(a) hualræka oc ollum gognum oc gædum et cetera vm þriu aar nest efter komandom. skal han mæga lia oc læighsælia af stadinom þeim honom likar stadnum skadalaust oc kirkonæ oc vera fullr eftertolomadr ollu þui godzsæ sæm kirkan oc stadræn æiga hæimta oc firir oss bioda.

Oc til sanninda et cetera.

vt gift a holum in vigilia sancti thomæ apostoli var þat þridia dagin nesta firir jol anno domini M^o cd^o xx^o nono.

439.

20. December 1429.

á Hólum.

VEITINGARBRÉF Jóns Guðmundssonar smiðs fyrir Glæsibæ um eitt ár.

AM. 235. 4to bls. 27, bréfabók Jóns biskups Vilhjálms-sonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3636.

stadarþref jons smidz gudmundzsonar vm eitt ar glesibæ.

Ver jon med gudz nadh et cetera.

gerom ollum monnum kunnikt ath (vær) hofum næitt oc skipat stadæn oc kirkona j glæsibæ jonæ smidh vm æitt aar med ollum gognum et cetera oc eckki læighsælia edr lia af stadnum oc mæga tala efter stadarens godzsæ logliga oc bioda firir þeim rangliga hafua haldit.

Oc til sanninda her vm et cetera.

vt gifuit a holum j hialtadaal þridia dagæn næsta firir jool er þat thomas messo postola aftan anno M^o cd^o xx^o nono.

440.

15. Janúar 1430.

[á Hólum].

SAMNINGR Jóns biskups Vilhjálmssonar og Ara prests Þorbjarnarsonar um nokkur fjárskipti milli þeirra.

AM. 235. 4to bls. 34, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti, og er þetta skafið. AM. dipl. afskr. 3650.

Anno domini m^o cd^o xxx^o [a sunnodagen nesta efter gæisladagh¹) var þetta skilmalæ herra jons biscups a holum oc sira ara thorbiarnarsonar ath nerverandum oc aheyrandom erligum monnum loptæ bonda guthormssyni. sira jonæ biarnasyni officiali hola biscups dæmis. sira siugurdi jonssyni. Einare hallssyni oc mer jonæ Egilssyni publico notario firir þau fim hundrot sæm hann hafðæ ath sær tækit af hola æiga oc hafua j sinn pionozstu læyn oc minn herra giordæ hann ræikningskap og huad ær hann hafðæ vt latidh edr j gert skaga fiordh er herra jon hafðæ honom vnt adr. gaf sira aræ j suo mata skildæ herra jon firir at sira aræ skuldæ alt þat æiga sæm hann hafðæ vpp boritt oc hann hafðæ j sinom handum hesta ædr annat godz en herra biscupen þat sæm hann hafðæ ekki fængit.

441.

17. Janúar 1430.

á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum kvittar séra Ara Þorbjarnarson af ráðsmannsstarfi frá Þorláksmessu, er var, og til geisladags.

AM. 235. 4to bls. 27, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3637. AM. 238. 4to bl. 62 afskr. frá c. 1570 (ekki góð).

kvittonarþref sira ara af Radzdæmi a holum.

Ver jon med gudz nadh et cetera.

gerom ollum godum monnum viturligt oc kunnikt med þessu voru opnu brefuæ ath ner verandom Erligum monnum loptæ bonda guthormssyni. sira jonæ biarnasyni uorum officiali. sira siugurd(i) jonssyni. Einare hallssyni oc jonæ Egilssyni nostro publico notario giordæ sira (aræ) thorbiarnarson oss

¹) [yfir línunni.

Ræikningskap. oss sealfum nerverandum suo feldan af ollum stadarens godz(um) j holom sem hann hefuer vmbodh oc radzmans starf yfer hafdt fra thorlaksmesso j sumar er uar oc til gæisladags þar nest efter komandæ suo ath oss uæl anæygir. Þui gerom ver med fyrnefndra godra manna radhæ oc samþykt sagdan sira ara thorbiarnarson allungis quittan oc lidugan af allræ þeirræ medferdh sæm hann hefer hafdt a godzsæ oc æignum kirkonnar a holum oc voru vm fyrnefndan tima j sogdu radzmans starfuæ oc pionvzstu jntæket edr vt latedh oc honom bær oc han aa oss ræikningskap af gera suo ath han æi skal oss næ uarom efterkomandum frammar ræikningh gera þurfua hedan af vm þetta ænfni vm suo langan tima sæm adr seger suo ath jam frialser skulo þeir vera sæm kaup oc skipte hafua vidr han att sæm han sealf. at þui vndan tekno ef nokot finst glómst edr vanræikninghr sidar mæir fari efter logum.

Oc til mæire stadhfestu oc audsyningbar settum ver uortt jnsigli firir þetta quittanarþref vt giftit a holum j hialtadal¹⁾ þridia dagen nesta efter gæisladagh anno domini M^o cd^o xx^o decimo.

442.

26. Janúar 1430.

á Hólum.

Jón Vilhjálmsson skipar séra Jón Bjarnason officialis yfir alt Hólabiskupsdæmi.

AM. 235. 4to bls. 28, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti.

officialisþref.

Ver johannes dei gracia et cetera.

heilsu ollum monnum j hola biskupsdæme lerdum oc læikum med gudz quedi oc vorre.

ver uilium ydr viturligt gera ath med samþycke allra uorra presta j synodo hafum ver sett oc skipat uorn elskoligan son sira jon biarnason her med ydr officialem oc almenneligan domara yfer alt hola biskups dæmi med allan þann heidr æro rett oc stett sem officiali bær ath hafua a bæilagrar kirknu uægna oc vora þui ollo undan tekno er ver uiliom serliga rada stodum ollum oc collacionibus ecclesiarum et dispensacionibus

¹⁾ dagh, skb.

... ac religiosorum. þar vilium wer sealfer ualdh yfer hafua. En ... allt ... annat er officialis starfuæ til bær. biodum ver nefndum uorum officiali jonæ biarnasyni skyldugliga svb virtute sancte obediencie fram fylgia oc full giora gudz loffi ... med ollum trvskap suo med lærda sæm læika oc Rida oc visitera alt biscopsdæmit oc sea ath þeirra liferne ath kristiligh trv uerdæ uel haldæn sæm gudz ord allungis til skyldar efter kristinrett at illir oc vondir osidir ... syndir metti eydazst oc yfer rettazst med loghmali heilagre kirkiu vorri til heids oc æro oc godhsidungum til fagnadar en vandum monnom til vidrsionar þeim firir sik stæfnandi er honum synizst þers med þurfua oc rett af gera sæm þær (sira jon¹) vilet a(th) suara firir gudi oc suo oss ath þer hafuet þar ængan orettligan sliolæika med huorcki saker pæninga vinatto edr frendseme med lærdom næ læikom. En þeim sæm prioskast vilia edr firir honom æigi logh standa oc han getr æigi logh af fengit ... stæfna til wor j meygiligan tima huar ver ærom. bidium wer ... liga alla goda menn lærda oc læika j voru biscopsdæmi stydia oc styrekia oc hialpliger vera greindum sira jonæ vorum officiali j ollum lutum ath han mægi þui heldr gudz retti fram koma oc vorom ærendom medan han (ær) j þessu heilagrar kirkiu starfuæ oc voru. En þat skal suo leng(i) sæm vorar nader til segia oc ver æigi adra skipan a gerom.

oc til sanninda oc mæire audsyningar settu ver uortt jnsigli firir þetta officialisbref ut gift a holum j hialtadaal fimtadagin nesta efter palmsesso vm vettrin anno domini m^o cd^o xxx^o.

443.

11. Febrúar 1430.

á Hólum.

JÓN biskup Vilhjálmsson veitir Brandi Gunnarssyni sveini sínum staðinn í Felli í Sléttuhlíð um næstu tólf mánuði.

AM. 235. 4to bls. 29, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3639.

Ver jon med gudz nad et cetera.

gerom ollum monnum viturligt [ok kunnikt²) med þesso uoru opnu brefe ath wer hofum uæitt oc skipat brandæ gunnarssyni

¹) [líka skrifað yfir linunni; ²) [tvískrifað.

uorum svæine staden oc kirkona fell j slettuhlid a hauftastrondh
vm nesto tolf manadæ fra nestum fardogum er nu kæmr oc
þat længr sæm vorar nader til sægia oc okr badum sæmr med
ollum þeim gognum oc gædum j fausto oc lauso j minna lut
oc mæira j fridu oc ofridu sæm þar til liggr oc lægit hefer fra
fornu oc nyio preter porcionem ecclesie. Skal bann oc hafa fult
valdh oc loghligt vmbodh af oss efter ath tala oc krefuia alt
þat godz sem ranghliga er haldet ok vndan hefdat oc drægit
kirkonnæ oc stadnum fyr oc sidar ok þeim firir oss loghliga
stenfna oc kalla er þat hafua giortt æda segia oss til buerir þeir
ero er æigi vilia blifua j hans minnæ stadnum oc kirkonnæ
skadalaust. Skal hann æiga alt þat sæm stadnum oc kirkonnæ
verdr gefit sem minna er æn hundrat vtan þeim gifuizst orna-
menta vtan sigh edr jnnan oc suo bækr.

Ok til sanninda et cetera firir þetta stadarbref vt gift a
holum j hialtadaal laugardagen nesta efter festum sancte scolastice
virginis anno domini M^o cd^o xxx^o.

444.

13. Marts 1430.

á Hólum.

VEITINGARBRÉF Jóns djákna Einarssonar fyrir Godðölum um
næstu tolf mánuði.

AM. 235. 4to bls. 29, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í
frumriti. AM. dipl. afskr. 3640.

stadarbref jons diakna einarssonar guddala.

Ver jon með gudz nad et cetera.

gerom ollom monnum viturligt oc kunnikt með þesso
noru opnu brefe ath ver hofum ureitt oc skipat uorum kerom
syni jonæ diakna Einarssyne stadæn oc kirkona j godðolom j
skagafyrði vm næsto þriu aar fra fardogum nu nest komandum
med öllum þeim gognum oc gædum j fausto godzsæ frido oc
ofrido j minna lut oc mæira sæm þar til liggr oc lægit hefer
fra fornu oc nyio preter porcionem ecclesie. skal hann oc hafua
fult oc loghligt vmbodh af oss efter ath tala kæra oc kræfuia
alt þat godz sem fyr ranghliga ær fra kirkonæ dregit oc haldit
oc fulla(r) saker mæga a gæfua sækta oc sækia oc logliga firir
oss stænfua þeim er þat hefer gert oc æigi vilia blifua j hans

minna efter logum kirkonnæ oc stadnum skadalaust. skal hann æiga alt þat sœm stadnum oc kirkone er gefit minna æn hundrat vtan ornamenta ædr bækr oc suare ollum skyldum jard(ar)ænar efter godum gomblum lofligum vaua.

Oc til sanninda her vm setivm ver uort jnsigle firir þetta stadarbrief vt gift a holum j hialtadaal manadagen nesta æfter gregorius messo anno domini M^o cd^o xxx^o.

445.

18. April 1430.

á Hólum.

SKRIPTABRÉF Ingibjargar Sturludóttur.

AM. 235. 4to bl. 29, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3641.

skriptabref ingibiargar stullodottur.

Ver jon med gudz nadh et cetera.

gerom ollum monnum viturligt oc kunnikt med þessu uoru opnu brefe ath ver hofum leyst jngibiorgu stullodottur af æin-foldu hordæmi sœm hon hefer j fallit med sighmundh oblaudzson oc sett henne þar firir þuilika skript sem her fylger.

jn primis watni fior(i)tigæ natta oc syngi salltara jafn marga oc hafui lukt jnnan tolfmanada. standi vtan kirkiu vm fyrstu tolfmanadi nema vm jol oc pascaviku oc hina helgu viku oc adrar hinar hestu hatider. En padan af tuau ar vm jolafaustu oc langafaustu oc gagnfaustur. En firir gudz skuldh oc saker godra manna bænastadar hofum ver lofat heunnæ ath taka gudz likama eitt aar af primr vtan ver gerom sidar mæir med hana mæire nadær vm pionozstu bannet efter þui sœm ver siam hennar bætran oc godan vilia vtan j lifshaska oc faræ hon wel med siær. haldæ gagnfostum seau ar moti jonsmesso baptiste Michialsmesso oc andresmesso. hafi æinmelt manadaga j þeim oc miduikudaga huitan mat en fastæ j þeim þurt fóstunætur iij vætur. vatni allar mariumessor vm vij aar. fastæ uid þurt iij langafaustur oc falli a hnæ j kirkiu ædr firir krossæ xx. sinnom ædr x sinnom huern dagh Rumhelgan oc syngi jafnan salltera med viku j gagnfostum. En flora vetur hafi æinmelt manadaga oc miduikudaga huitan mat. en fastæ vid þurt faustunetur. Æuenligh skript. vatni firir mariomesso

j faustu oc fædi fatakan mann a sealfan dagen ef hon hefir til oc syngi xv sinnom versit aue maria. syngi huern dagh fimm sinnom Pater noster. lukæ oss ath fardogum þriar merkr j sækt um f(ram).

Jtem dæmdum ver vpp a greinda jngibiorgu stulladottur firir þat forbrot vhlýdnæ oc forsman oc langliga vndanferdh [er hon¹⁾ med oss her til hafdt hefer odrum til vidrvoronar ath forsma sva storliga heilagrar kirkiu rett oc vorar oc vorra vmbodzmanna stæfnor oc Ryma or heilagrar kirkio fangelsæ med veel oc slægðum xxx marka. En firir gudz skuldh oc hennar vina oc annara godra manna bænastadar ef ver seaom oc heyrom ath hon fær uæl med ser oc heldr uel med godre hlydnæ oc trvlyndæ greindar scripter vilium ver vppgifva med hana fimtan merkr af greindum xxx marka. En ver uilium ath hon edr hennar vmbodzmenn ædr viner luki til heilagrar hola kirkiu uppressingar xv merkr vtan uorar nader vilæ odruiis bætr med hana gera her vm oc suo vm scripter med hana ef hon fær uæl med siær oc trvliga heldr sin æidh oc scrifter oc ath vt ændadre suo feldræ skript oc fiarpino þa gerom ver greinda jngibiorgu stulladottur allungis quitta af sogdu mali firir oss oc ollum uorum efterkomandum biscop(um) a holum oc ollum uorum oc heilagrar kirkiu vmbodzmonnum verandum oc efterkomandum. En ef suo illa verdr ath hon fellr aftur j sama brot oc syndh þa vilium ver ændiliga alla pæninga sæm ver hofum vpp a hana dæmdt at eeki vm bæra oc ænga linan a scriptum gera.

oc til sanninda (her) vm settum ver uort insigli firir þetta scriptarbrief oc quittonar. scrifat a holum j hjaltadal iij dagh pasca anno domini m^o cd^o xxx^o.

446.

20. April 1430.

á Möðruvöllum.

GJAFABRÉF Lopts Guttormssonar til sona sinna og Kristínar Oddsdóttur, Orms, Skúla og Sumarliða, þar sem hann gefr hverjum þeirra þrjú hundruð-hundraða í löndum og lausafé, og skipar fyrir um ómagavist á höfuðbólum sínum.

AM. dipl. afskr. Nr. 591, með hendi Árna Magnússonar án efa eptir frumritinu. Árni hefir átt aðra afskrift bréfsins, því hann

¹⁾ [tvískrifad.

ritar framan á þessa: „Est mihi accuratissimum apographum alibi. Er Lopts Ríka“. En sú afskrípt er nú ekki til, enda gerir það lítið þvi þessi er í alla staði góð, eins og afskríptir Árna eru vanar að vera.

Ollum þeim monnum sem þetta bref sia edur heyra send¹⁾ eg lopptur guttormsson kuediu gudz og mina. kunnigt giorandi at eg hefi gefit Ormi. Skula og Sumarlida. sonum minum og Kristinar Oddzdottur. svo heitandi iarder og frida penninga og ofrida. sierhverium um sig sem hier seigier.

Jn primis jordina Stadarhol i Saurbø. Lx.c^m. ad dyrleika. puerdalur og puerfell. mula tuo og huitadalina bada. er standa i saumu sveit. jarder i Haukadal j Breidafiardardaulum gnup. Villingadal. skridu. saurstadi. mioabol. silfurskoga j Hvamssveit. og þar til .Lx^e. j fridum penningum og .xx. kugilldi fyrer fyrnd og nidurhrapan kirkiunnar og henni til uppgiordar. skipa eg og gief þessi þriu hundrud hundrada ormi frænda.

Skula gief eg jordina gardz(dal) j gilsfirði .Lx.c^m. ad dyrleika. mula. brecku. krogfsiardareyiar j saumu sveit og jardernar uestur a nesium kirkiubol. Jllugastadi. Bø og grounes. jarder j breidafiardardolum. Dunk. gunnarstader. blaunduhlid. og bugdustadi. og hier (til) tuær jarder (i) bitru. einfætugil oc huitahlid. allar þessar jarder fyrer halft pridia hundrad hundrada og þar til .Lx^e. j fridum penningum og xx kugillde ad auk fyrer fyrnd og nidurhrapan kirkiunnar j garsdal oc hennar ornamentum. sidan ec tok þa iord.

Sumarlida gief eg þessar jarder j Daulum. Vatnzhorn. Lx^e. ad dyrleika og vatn. Hrafnabiorg. tungu. lauger og laugar-dal halfan. þorsteinsstadi og kaulldukinn. og hier med jarder a Finnmark. Holtt. hol. kaulldukinn. hafstadi. Reiknast þessar jarder halft pridia hundrad .c^a. og þar til .Lx^e. j fridum penningum.

Er þetta nu alls niu hundrud hundrada. gief eg þessa penninga fyrnefndum monnum j mina fiordungsgiof og j allar lauggiafer þær eg m(a) fremst giefa med logum. Skipar eg minum erfingium ad afgreida þessa peninga ad næstum fardaugum. suo sem mitt testamentum bref²⁾ inni helldur. og jordina backa skipa ec apptur Snorra halegg edur fulla peninga fyrer.

¹⁾ þannig; ²⁾ Testament Lopts ríka þekkist nú ekki.

Jtem skipa ec ormi. Skula og Sumarlida. ad hallda omaga æfinliga. sierhverium þeirra af Skardzveriaætt a Stadarholi. garsdal og vatnzhorni. þeim sem mest þurfa. Skal sa omagann hallda sem jardernar eignast. og svo skipa eg minum logligum erfingium. ad omagi skal fædast æfinliga a aullum þeim hofutbolum er þeir erfa eppter mig. a Skardi. flatey. galltardalstungu skulu þeir vera af Skardzveriaætt. Enn af Maudrufellingaætt [a] Maudruvillum. logmanshlid. asgardzbrecku. Siafarborg. Marstaudum. Asgeirsæ. Enn Pals ætt Þoruardzsonar a Eidum. Niardvik og Kietilstaudum. Enn af ættinni gisla bonda a Mork og Dal under eyiafiollum¹). Skipar eg ad þeir fae þeim atta alner vadmals æ huerium .xij. manudum. huerium fyrer sig. Skipar ec minum laugligum erfingium ad hallda þessa mina skipan stauduga sem mitt testamentum inni heildur.

Lati vor herra Jesus Christus þeim ad hialp og syndalausn verda sem mest þarf. og minni salu til hialpar og fridar eppter lifit.

Oc til meire audsyningar og stadfestu hier um set eg mitt inncegli fyrer þetta bref huert ed skrifuad var a Maudruvillum j Eyiafirdi fimtadaginn næstan eppter magnusdag anno domini [M] ed tricesimo anno.

447.

21. April 1430.

á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir Ásbirni ábóta á Þingeyrum umboð til að taka við staðnum á Breiðabólstað í Vestrhópi af Guðna bónda Oddssyni eða hans löglegum umboðsmanni.

AM. 235. 4to bls. 30, bréfabók Jóns blakups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. 3642.

Vmbodzbref vñ bræidabolstad i vesturhope.

Ver jon med gudz (nadh) et cetera.

gerom ollum godum monnum viturligt oc kunnikt med þessu uoru opnu brefæ atþ ver hofum fængit vorum ælskoligum syni asbirnæ abota a þingæyrum uortt oc heilagrar kirkiu fullt oc

¹) Það er Gísli Andrésson, og er hans getið 1399 og 1409 (DL III, 649, 723) og enn 1419 (DL IV, 330).

loghligt vmbodh mædr ath taka stadnum a bræidabolstadh j vësturhopæ nu ath næstum fardogum komandæ af gudhina bonda oddzsyni edr hans loghligum vmbodzmennæ oc ollu þui godzsæ sæm stadrinn oc kirkann aa j faustu oc lauso j fridu oc ofridu vtan gardz oc jnnan bæida oc kræfuia stadaræns kirkiunnar oc als þeirra godz j faustu oc lauso j fridu oc ofridu vtan gardz oc jnnan oc fullar saker a vora vægna a gifua ef nokor vill j motæ uorum vilia þui halda ath ollu jafnfullo sæm ver sealfuer gæfuom ef þers þarf med. Ok ath til kalla oc bæida oc kalla þessa goda menn ath mæta stadæn oc kirkona aa bræidaboolstadh adrnæfndan oc alt þat godz sæm þar til bær med retto oc gudina bondæ ædr hans vmbodzmadr ydr afhendir oc hann hefuer medtækit. Nefnum ver þar til med þesso uoru opnu brefæ sira þordh loptzon. sira hermann jonsson oc brodur sigfus biornsson ef broder eystæinn er æigi hæim komæn j fardagana oc þessa lækimænn Mattheus petursson. Einar hallfrædarson oc ara vigfusson lækimenn ath mæta stadæn oc kirkona a bræidabolstadh adr sagda oc alt þat godz j faustu oc lauso j fridu oc ofridu vtan gardz oc jnnan er þau nu æigu oc gudina bondæ edr hans vmbodzmadr þar afhenda oc hann medtok oc suo af porcione ecclesie mædan hann hefuer buæt. her med biodum ver greindum matzmonnum lærdum sæm lækum ath giora þetta mat suo fulloliga vndir kraptæ hæilagrar lydnæ sæm þær vilæt suara firir gudæ oc oss ath greindh kirka oc stadr hafuæ þat sæm þau æiga. skal greindr gudina bondæ vera allungis quitr oc akærolaus firir oss a hæilagrar kirkiu vægna firir suo mikitt sæm hann afhendir sogdum asbirnæ abota suo ath honom vel anæger efter sagdra godra manna mata oc afhendæ sidan stadæn oc godzsæn sira magnussæ vmbodzmennæ.

Ok til sanninda her vm settum ver uortt jnsigli firir þetta vmbodzbref scrifat a holum j hialtadaal faustodagæn j pasca-viku anno domini M^o cd^o xxx^o.

Nefnum ver oc j þetta mat sira magnus prest ef nokot kann j bræsta oc med vera huoro(m) sæm heldr ær.

AM. 235, 4to bl. 30, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3643.

stadarbrief ions ionssonar vm staden j askoge.

Ver jon med gudz nad et cetera.

gerom ollum godum monnum viturligt oc kunnikt med þesso varo opno brefe ath uer hofum uæitt oc skipat jonæ jonssyni uorum suæine stadæn oc kirkona sancte johannes baptista j aasskogæ vm æitt aar nu fra næstum fardogum oc til annara næst æfter komandum med ollum þeim gognum oc gædum j fausto oc lauso j fridu oc ofridu sem þar til liggir oc legit hefer ath fornu oc nyiu j minnæ lut oc meiræ preter porcionem ecclesie. skal hann vera fullr oc logligr eftirtaulomadr oc m(æga) logliga æfter kera allu þui godz(sæ) j hueriu sæm huert ær sæm þau æiga huerr sæm balda hefer ædr haldet hefuer fyr ædr sidar oc æigi vilia þæim oc honom þat luka oc þeim firir oss boda oc oss til sægia er med þriosku oc illvilia vilia þeirra godzsæ halda. ær ver vilium so rett af gera ath avdrum sæ til virðsionar ath giora heilogum kirkium vrætt. skal hann suara ollum skyldum jardarenar efter godum gomblum landsins wana lofligum oc loghligum.

Ok til sanninda her (vm) setium ver uort jnsigli firir þetta bref scrifat a holum j hialtadaal sunnodag nesta firir festum philippi et iacobi anno domini M^o cccc^o xxx^o.

449.

30. April 1430.

á Hólum.

SAMNINGR Jóns Vilhjálmssonar biskups á Hólum og Júsá Sæmunda(r)sonar um þjónustulaun Júsá.

AM. 235, 4to bls. 34, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3652. Prentað í F. Job. Hist. Eccl. Isl. II, 586.

brief iussa se(m)andasonar.

A sumodagæn næsta firir philippi et iacobi a sama aræ uar þetta forordh mins herra oc iussa sæmundasonar ath minn herra skuldæ gifua honom v hundrot j pionozstu læyn j þesso tuæggia kua fodur hæima a holum med nyt oc kalfs ældi

tuituga uodh goda oc x aura j voru .xij ferdonga smór. æin godan panssara med forstalæ oc ij hundrot firir huder firir kækimæistara ræntto. oc xij fiordonga smór oc ij naut oc her til gaf hann iussa ij tuæggia kua fodr oc nyt oc kalf ath æino huerio vituæ. skuldæ min herra hesta hann en iussæ skuldæ hesta sin pilt.

450.

2. Maí 1430.

á Hólum.

VEITINGARBRÉF Þórðar Ögmundarssonar fyrir Bægisá um eitt ár.

AM. 235. 4to bls. 30, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í framriti. AM. dipl. afskr. 3644.

bref sira þordar ogmundzsonar vm bægisá.

Jtem a krosmesso aftan vm varæn væitti min herra sira þordæ ogmundzsyni vm eitt ar fra næstum fardogum oc til annara fardaga stadæn oc kirkona sancte johannes baptista a bægisaa j haurgardal anno domini M^o cccc^o xxx^o.

451.

4. Maí 1430.

á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir fyrir bænastað Lopts bónda Guttormssonar sveini hans Arnbirni Markússyni staðinn á Helgastöðum í Reykjadal.

AM. 235. 4to bls. 30, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í framriti. AM. dipl. afskr. 3645.

stadarbref arnbiarnar markussonar vm stadæn helgastadæ.

Ver jon med gudz nadh et (cetera).

gerom godum monnum viturligt med pesso uaro brefæ ath ver hofum skipat firir bæn loptz bonda guthormssonar arnbirnæ markussyni hans svæine staden a helgastodum j Ræykiardaal med ollum sinom jngioldum fridum pæningum oc ofridum faustum sæm lausum fra næstum fardogum oc til annara ath vndan tækinnae porcione ecclesie. skal hann a stadnum bua oc abyrgi-azst stadæn oc stadarens godz fæda prest oc luka honum kaup sæm suarligt ær en vidu alla skal hann hafua stadnum

til vppheldis oc vmbota æn ongua sælia framar æn logæn lofar
oc suare ollum skyldum firir stadæn sæm log gera radh firir.

Ok til sanninda her vm setium ver uortt jnsigli firir þetta
stadarlansbref scrifat a holum j hialtadaal fimtta(dag) næsta
æfter krossmesso vm varet anno domini M^o cd^o xxx^o.

452.

5. Mai 1430.

á Hólum.

Jón biskup Vilhjálmsson skipar Sigurð prest Jónsson kanoka
á Hólum.

A.

AM. 235. 4to bls. 32, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar;
prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 384—385 neðanmáls.

Nouerint vniuersi per presentes quod nos johannes dei
gracia Episcopus holensis ad honorem omnipotentis dei et beate
Marie semper virginis et sanctissimi confessoris episcopi patroni¹⁾
nostri [johannis episcopi holensis²⁾] et beati godemundi et ad
ampliacionem cultus diuini in ecclesia holensi recepimus H H
dilectum filium nostrum ad honorem et dignitatem canonicatus
et manendi in ecclesia nostra holensi in expensis ecclesie
quandocunque et quamdiu sibi placuit cum duobus famulis ad
faciendam residenciam et cum nostro consensu recedere quum
tibi placet. vnde te tanquam nostrum filium et verum membrum
nostri³⁾ capituli approbamus et ratificamus per presentes et tibi
in perpetuam prebendam assignamus x marcas de pecuniis
nostris annuatim tibi soluendas in tali loco vbi tibi et nostre
ecclesie inuenitur minus dampnosum secundum modum terre
consuetum. et te et omnia bona tua tanquam nosmet ipsum et
nostram ecclesiam defendemus omnibus viribus et modis secundum
nostram possibilitatem et potenciam ita que promissum tuum
sub juramento corporali et fidelitate et stabilitate obseruanda et
obedienciam et reuerenciam nobis semper exhibendam. Item
cum ad nos quater in anno videlicet in istis festiuitatibus. in
assumpcione beate marie in festo sancti johanni(s) nostri
patroni in festo assenscionis domini et in deposicione beati

¹⁾ patronis, hdr.; ²⁾ [hefir óvart gleymzt úr; ³⁾ nostre, hdr.

godemundi sub pena duarum marcarum pro quolibet si pretermiserit sine nostra licencia absque infirmitate seu alterius graui(s) dampni occasione fuerit prepeditus.

Datum in nostra ciuitate holensi in festo sancte helene seu inuencione sancte crucis. sub sigillo nostro rotundo anno domini M^o cccc^o xxx^o.

B.

AM. 235. 4to bls. 31, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar; prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 384—385.

Littera canocis(!) H holensis.

Ver jon med gudz nadh et cetera.

gerom ollom monnom kunnict med þessu varo brefuæ ath i hæidrvid gud oc hans helgustu modur jungfru sancte marie oc æns helgasta gudz játtar(a) Jons holabiscups vors patroni oc heilaga gudmundar biscop(s) oc til mæire auaxtar gudhligrar pionozstu hofum ver tækit [singurdh prest jonsson¹⁾] vorn kæran son j hæidr oc virdingh canunkligrar stættar ath blifua j worre kirkiu a holum til kost oc fædu þa sëm han vill oc suo længi sëm honum likar þar ath dæliazst oc sitia Oc æigi vtan med voru lofui oc samþycki brott fara þa honum likar. Ok huar firir wer þigh suo sëm vorn sannan æigæn son oc lim vorar kirkiu anduardhum skipum oc stadfæstum med þessu varo saumo ner værendæ brefæ Ok æærverdoliga Ræntto oc prebendo setium oc skipum .x. merkr af uorum pæningum oc godzsæ arliga huert aar þigh ath luka j þeim stadh sëm þær oc vorre kirkiu kæmr til minsta skada efter landsins vana. Ok þigh oc suo alt þitt godz sëm oss sealfua oc vora kirkiu vernda oc væria med allan handa mata oc Rætt efter allre vorre makt oc valdæ. Suo framt sem þu heldr þessa þina lofuan oc likamligan æidh med oss oc vora loghliga æfterkomæendr med trvskap oc stadfæstu gæymandi oc vaktandi oc þar med skyldoliga lydnæ oc vyrdingh oss jafnan væittandæ oc giorandi oc vorum logligum efter komandum j samræ stætt. Ok æi sidr til vor koma fiorum sinnom a hverio aræ suo sëm a þessum timum oc hatid-

¹⁾ [er hér skafið í skinnbókinni; sl. Hist. Eccl.

um in assumptione sancte marie in festo sancti johanni(s) bescups uors patrona (in festo ascensionis) domini Jesu christi ok j liflatsdægi hæilags gudmundar bescups. vidr tuæggia marka sækt firir huert ær æfter blifir vtan uortt orlof. Ok vtan siukdom ædr annan þungan skada oc forfaull hindra kunno han.

var þetta bref vt giftit oc skrifat a vorum stadh holum j hialtadaal faustudagæn næsta æfter invencionem sancte crvcis. Jnsiglat oc stadfest med varo jnsigli Rotundo oss sealfuom ner uerandom anno domini M^o cccc^o xxx^o firir maltidh factum(?) predicto.

453.

6. Maí 1430.

á Hólum.

VEITINGABRÉF séra Sigurðar Jónssonar fyrir Bergstöðum í Svartárdal um eitt ár.

AM. 235. 4to bls. 31, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3646.

stadarbrief sira siugurðar (vm) bergzstade.

Ver jon med gudz nadh et cetera.

gerom ollum monnum viturligt med þesso uaro opno brefi ath ver hofum uæitt oc skipat vorum kærligum syni sira siugurdi prest jonssyni stadæn oc kirkona a bergzstodum j suartt-aardaal vm æitt aar fra næstum fardogum komandæ oc til annara med ollum lutum oc lunnendum j frido oc ofridu preter porcionem ecclesie et cetera.

Ok til sanninda her vm setium uer uort jnsigli firir þetta stadarlans bref scrifat a holum laugardagæn næsta æfter krossmesso vm varæn anno domini M^o cccc^o xxx^o oc suo flæire articuli sëm stændr (j) stadarbrefuæ jons diakna einarssonar.¹⁾

454.

7. Maí 1430.

á Hólum.

JÓN Vilhjálmsson biskup á Hólum kvittar Benedikt Jónsson fyrir níu mörkum, er hann hafi greitt fyrir það mannslag, er hann varð Þórði Gíslasyni ófyrirsynju að skaða.

¹⁾ frá 13. Marts 1430, Nr. 444.

AM. 235. 4to bls. 31, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti.

quittunarbrief benedicts ionssonar.

Ver jon med gudz nadh et cetera.

gerom ollum godum monnum viturligt oc kunnikt ath benidict jonsson hefuer lukt oss oc vorum vmbodzmannum nio merkr suo ath oss vel anægir firir þat mans slagh er hann varðh ath skada þordæ gislasyni oforsynio efter því sæm gamal retrr heilagrar kirkiu vm þuilik verk til sæger efter gomblum rett oc landsins vana suo ath oss vel anæger. Þui gæfum ver fyrsagdan benedict jonsson allungis quittan fræalsan lidugan oc akærolausan vm sagda pæninga oc brot sæm oss oc hæilaga kirkiu arærir vm greindt brot firir oss oc ollum uorum logligum æfter komandum biscop(um) a holum oc suo firir vorum vmbodz(monnum) oc þeirra.

Ok til sanninda her vm settu ver uortt jnsigli firir þetta quittanarbrief vt gift oc scrifat a holum j hialtadaal sunnodagen næsta efter krossmesso vm varæn anno domini (MD^o. cd^o. xxx^o.)

455.

[1430]

PRESTAEIÐR um daga Jóns Vilhjálmssonar biskups á Hólum.

AM. 235. 4to bls. 35, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. Sbr. næsta bréf hér á eptir.

A.

presta eid(r).

Ego H presbiter voueo et promitto deo omnipotenti beate marie virgine¹⁾ et sancto petro et sancto thorlaco et omnibus sanctis et tibi pater quod amodo ero tibi obediens et omnibus successoribus tuis canonice intransibus et deo auxiliante caste uiuam et nullam concubinam in expensis ecclesie tenebo Et bona ecclesie michi tradita non alienabo sicut me deus adiuvat et sancti eius.

B.

vm presta eid i þeirra vigslo.

Ek H prestr heitr oc lofar gudi alualdogum oc heilagre

¹⁾ Svo.

iungfrv sancte (Marie) oc sancto petro oc sancto thorlaco oc ollum helgum monnum oc ydr fadær ath ek skal hedan af vera ydr lydæn oc ollum ydrum loghligum æfterkomandum oc med gudz hialp ræinliga lifua oc ænga frillo a kirkunnar godzsæ (halda) ok godz kirkonnar er mær (ær) j hendr fængit skal æk æcki j brot lata. Suo hialpæ mer gudh oc hans helgir menn.

456.

10. Maí 1430.

á Hólum.

PRESTAEIÐR [séra Sigurðar Jónssonar?] unninn Jóni biskupi Vilhjálmssyni á Hólum.

AM. 235. 4to bls. 31—32, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar; prentaðr í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 386—87. Sbr. næsta skjal hér á undan.

Þat sæ ollum monnum viturligt oc kunniet þeim þetta bref sea ædr hõra at ek H prest(r) H kænizst ath ek medr fullkomnum æidæ vpp a mina saal oc min prestdom læggiandæ hendr a mitt briost nerverandi jonæ Egilssyni puplico notario med min æigæn vilia vnaudigr. ath ek lofuadæ minom virduligum faudr oc herra herra Jonæ viliallmssyni med gudz nadh hyrdingia oc biscop a holum trvskap lydnæ oc hol(l)r æuerdliga staudugliga halda oc gæyma [vtan alla¹] afsakan oc forprott oc nokora fanyta forsættningh oc motblastr oc motægangh. Suo længi sæm han er mer hialpligr oc værndaræ j meygiligum lutom oc fyrsagdre kirkiu trur fadær oc værndaræ æfter radæ forsion visdomæ oc bæskædlighæit mæira parts Capituli næfndrar kirkiu a holum. han skal æk suo halda sæm min mildan faudr oc vaktara minnar salo ok han veriastyrekia ok vernda oc hans kirkiu fyrnæfnda ok honom oc þar med gefua skulandhi hæil godh radh læyniliga oc opinberliga efter minnæ hestri samvisku ok æigi af honom ædr hans kirkiu skal æk Rada ædr draga firir mik (næ) mina vinæ þat sæm honum oc fyrsagdræ (kirkiu) verðe komandi til skada oc fordiarfuonar oc Rangdæmis edr nokurs þunga. Ok þeim sæm radh oc skada giora honum oc fyrnæfndre kirkiu skal æk j motæ standa med allre minnæ makt þat ek forma þau ath styrekia oc væria.

¹) [tvískrifað.

Oc til mæire sannenda þessara luta oc minnar lofuonar ok sans vittnisburdar her vm setti ek mitt jnsigli firir þetta (bref) med script minnar æiginar handar giortt j fyrnefndum stadh holum j hialtadaal Decimo die mensi(s) Maij anno domini m^o cccc^o xxx^o.¹⁾

457.

18. Maí 1430.

á Hólum.

Jón Vilhjálmsen biskup á Hólum lýsir bann yfir Jón prest Pálsson fyrir þann hugmóð, er hann hafi sýnt sér á presta- stefnu með þrem tígum alvopnaðra manna, ef hann komi eigi að beidast náða á sunnudaginn kemr.

AM. 235. 4to bls. 32, bréfabók Jóns Vilhjálmsenar í frumriti.
AM. dipl. afskr. 3647.

vm sira ion pallsson.

Jtem a fimta dagæn næsta efter haluardznesso hæima a holum j hialtadaal anno predicto j kirkonæ j fyrnefndum stadh bæiddæ min herra biscop jon vilialmsen efter hamesso oc krafðæ sira jons prestz palssonar æin tima oc annan tima efter þui sæm hann hafðæ sett honum þræ daga frest oc tima or synodo firir sik koma oc lydnas med sik æf hann vildæ lydnazst oc audmykiazst firir sitt brott oc hugmod er hann hafðæ honum j motæ giortt in synodo ollum lærðum monnum þar nerverandum heyrandum oc vittandum opinberliga seandum ath hann færði sitt folk næri xxx til prestastænfno med alwæpni panssarom jarnhattom forstalum arbrystum oc swærdum vppdrægnum harnæskium sæm æin stridzmann j mot sinum biscopæ komandi. gaf min herra sogðum sira jone en framlæidis af sinnæ giæsko oc godra (manna) bænn fræst til læidrætto oc bidstundh freadagen þar næst æfter komandæ laugardagæn oc sunnodagæn til midz dags ef hann vildæ þa heldr æn adr til hans koma oc beidazst nada firir sin brot oc med hann tala en ef hann kæmi æigi sagðan sunnodagh þa lystæ min herra fulkomit bænn yfuer hann oc sagðæ sigh skulo fullkomliga efter heilagrar kirkiu logum hann bansettia med alla sina lærða mænn ef hann vildæ æigi til hans koma ath hlydnas innan sagðan (tima) oc setti honum þæna alla(n) tima firir

¹⁾ Á spassiu stendr reyndar: »annum predictum factum eodem die» og »ista facta die predicto«, þ. e. eins og Nr. 452.

þrimr aminningum peremptorie oc loghligum sœm hann hafðæ honom sett j synodo adrar iij aminningar ollum sinum lærdum monnum aheyrandæ oc lystæ bann yfer honum ef hann innan þær iij aminningar¹⁾ oc hann æigi kom þessum monnom nerværandum nu j sidara tima fyrst loptæ bonda guthormssyni oc hans hustrv. sira stæinmodæ bardarsyni. broður birnæ. sira magnusi þorbergzsyni oc flæirum lærdum monnum kirkonar ok mer jonæ Egilssyni puplico notario oc morgum bondans suæinom loptz oc biscupsins oc morgu odru godo folki. oc her ofan a sændi biscupen til hans sin prest sira stæ(i)umodh til sira jons ath (hann) kæmi til læidrættu jnnan sagdan tima.

458.

23. Maí 1430.

á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum skipar séra Jóni Bjarnasyni staðinn á Möðruvöllum í Hörgárdal um næstu þrjú ár.

AM. 235. 4to bls. 33, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3648.

bref sira jons biarnarsonar¹⁾ vm modruuallarstad i haurgardal.

Ver jon med gudz nad et cetera.

gerom godum monnum viturligt þetta uortt bref seandum oc heyronðum (ath ver hafum) skipat vorum elskoligum syni jone prest biarnasyni med godra manna radæ lerðra oc læik(r)a i synodo staden a modruuollum j haurgardaal med ollum sinom æignum fridum oc ofridum fastum oc lausom vndan tekine porcione ecclesie. skal hann stadæn hafva oc stadarens godz vm næstu priu aar fra fardogum nestum nu komandum oc æiga alla avoxtu oc landskyldæ þa sœm falla kunno æi sidr kugilda læigor. skal fyrnæfnðr sira jon æiga helmingh af ollum huolum ef ræka kann en vm vænda honum mæire er edr geyma oss til handa oc hola kirkiu æda afhenda vorum vmbodsmanni. En vidræka skal hann hafua stadnum oc kirko stadarens jordum til vppheldis. skal hann vera fullr soknare huar hann finnr kirkonar godzsæ rangliga baldet vera sekia oc sekt kræfuia oc kæra oc ollum þeim firir logh stænfna sem honum þycker þess med þurfua. ath þeim ollum ræikningsskap oc godzsum vndan teknum som jon palsson eigr

¹⁾ þannig.

giora edr luka þuiath ver vilium sealfer þær nadær honum þar til gera sem oss litzst hann verdugr þar firir. Skal jon prest leggja efter stadæn oc hans godz tiu kugilldæ a huærio are. han skal oc fæda prest oc diakna oc fæda oc klæda tua brædr oc klaustrino med hialpa suo ath þeir mæge vel med hialpast. kann nokot til kirkonar gifazt þat skal standa til vorrar nadh hvat hann skal þar af hafua. kunno ver fyr til koma en þriu ar ero lidæn þa skal hann halda til næsto faardaga þa efter komandum en stadræn þa aftur vnder uort vald. Oc til sanninda oc fullrar stadfestu settum ver uortt jnsigli rotundum firir þetta bref ut giftit a holum j hialtadaal þridiaden j gagnadagaviku anno domini M^o cd^o tricesimo.

459.

6. Júní 1430.

á Hólum.

Jón Vilhjálmsson skipar sinn kæra vin Lopt bónda Guttormsson ráðsmann Hólakirkju í Hjaltadal.

AM. 235. 4to bls. 33, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3649.

[radzmansbref loptz bonda Guthormssonar.¹⁾

Ver jon et cetera.

gerom godum monnum viturligt med þesso woro brefæ ath wer hofum sett oc skipat hæidarligan mann oc vorn kæra vin [lopt bonda guthormsson heilagrar hola kirkiu oc worn radzmenn¹⁾ med ollum þeim rett oc hæidr sæm æinfoldum radzmannæ²⁾ til bær. hann skal hion rada jardær byggja. kaup gialda hueriom efter þui honum þeckir til standa. lan(d)skyldær oc kugilda læigur skal hann vpp bæra stadnum til nytta. Radzmænn oc vmbodsmen skal hann sætia j norðr vmbodh skaga oc fliota vmbodh. oc suo til vitbua sæm hann sær henttiligt vera oc ræikningskap af ollum þeim taka sæm hann j vmbodæn setr. En hann sealfr ræikningh giæra ef wer ærom nær ædr þeim wer til skipum med annara godra manna

¹⁾ [skafið út og því les afskrift séra Snorra þetta ekki, og má þó lesa það með nokkurn veginn vissu; ²⁾ radz er mjög skafið út og verður þó lesið.

yfersyn. Hann skal oc ollum nytsamlegum kaupum kaupa firir stadæn bæde smaam oc storum oc þo med vorre vitændh ef wer erom nær. oc luka allar loghligar skuldær sæm hann gerir logliga edr med logum werda a stadæn settar. af kirkonar godzsæ. oc mæga vmskiptæ gera sina vægna oc annara af stadarens pæningum ath skadlausu undir rettan ræikningskap. Skal hann hafua iiij suæina sealfan sigh æn fimtta. skal hann sealfur hafua linklæda ænfni oc par sko. æn allir þessir fimm vasklæda ænfni huitt ok suart. hefer hann flæire menn til kostnadar vpp a stadæn en fyr greiner. skal hann fulla pæninga firir þa læggia med godra manna yfuersyn. Skal hann hafua af huolum sæm ræka kunno bæin taln sinar oc seymi. aflaup skurda mægringar allar. En sea suo firir kirkonar hual sæm hann mægi til nytta koma. skal (hann) j þessum vmbodum standa vm næsto þriu aar næma wer fyr til komum þa skal (hann) þo halda þessum storfum til næsto faardaga efter komandæ. skal hann a huerio aræ oss ræikningskap giora med þeirra godra manna yfuersyn sæm wer skipum En oss sealfuom rættan oc sannan ræikningskap gera þa wer bæidum. hann skal oc fræalsliga mæga kæra sekta oc sækia huar hann finnr edr vpp kann spyria¹⁾ kirkonar godz ranghliga haldit hafua verit j alla stadæ sæm gudz logh sei j moti sægia. Skulo wer þat alt halda oc hafua stadugt sæm hann giorær loghliga j þessum worum oc kirkonar vmbodhum ok þær allir quittir firir oss sæm honum gæra rættan ræikningskap sæm honum anægir.

Oc til sanninda²⁾ oc fuls vittnisburdar her vm settum wer uortt jnsigli Rotundum firir þetta radzmans bref vtgift a holum j hialtadaal þridia dagæn in fraa octauam ascencionis domini prestum vorum nær verandum oc samþyckiandum anno domini m^o cd^o tricessimio.

Jtem j þessum vmbodum oc brefsins viditokum. skildæ [loptr bondæ guthormsson³⁾ af siær alla abyrgdh af stadnum oc stadarens æignum huer wauæifligr skadæ sæm til kunnæ bæra huart heldr veri med ranæ hernadæ fiarfækkon eldz vppgongu ædr vinda. firir vtan alt þat sæm logæn skylda honum til j abyrgdum ath standa vidr kirkonar godz. En lofuadæ þo

¹⁾ huar hann vpp spyria, stendr hér i skb., en er ofaukið; ²⁾ her, b. v. skb., en er ofaukið; ³⁾ [er skafið, en er þó læst.

ath gæyma suo sæm sealf sins æigna pæninga morgum godum monnum hia værandum.

460.

7. Júní 1430.

á Hólum.

VEITINGARBRÉF Odda Þorsteinssonar fyrir staðnum á Tjörn í Svarfádardal um þrjú ár.

AM. 235. 4to bls. 34, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3653.

breif odda þorsteinssonar vm tiorn i suarfadadaal.

Ver jon et cetera.

gorom godum monnum viturligt med þesso uoru hrefæ ath wer hofum uæitt oc vnt hæidarligum mannæ odda þorstæins-syni stadæn ath tiorn j suarfadadaal med ollum sinom æign-um fridom oc ofridom faustum oc lausom ath vndan tekinne þorcione ecclesie. skal hann a stadnum bua nesto þriu aar fra næstum fardogum er nu koma forfallalaust. skal hann bæida. kræfia oc kæra sekta oc sækia hvern ær rangliga heldr ædr haldit hefer kirkonar pæningum. En þeir allir quitter firir oss oc vorum æfterkomandum sæm honum gera sannan reikn-ingsskap edr a settazt med hann so ath honum vel anæger. kirkonæ þo ath skadalauso. skal hann abyrgiazst stadæn oc stadaræns godz efter logum. kann hann stadæn bæta hafui firir æftir godra manna giordh. En æf gæfazst kann kirkonæ pæningar ath vndan tekno þui hennæ ma vera til pryðæ jnnau sigh. skal þat standa til wora nada oc godum monnum listt suarligt vera.

Oc til sanninda her vm settum ver uort jnsjgli firir þetta stadarlans bref vt giftit a holum j hialtadaal M̃duikodagæn infra octauam assencionis domini anno M̃^o ed^o tricesimo.

461.

12. Júní 1430.

á Hólum.

VOTTORÐ tólf klerka og tólf leikmanna um það, að þeir hafi aldrei heyrt né vitað annað en veiting Grenjaðarstaða í Reykja-dal hafi legið undir Hólabiskup fyrri en Jón prestr Pálsson nú kom út með veitingarbréf erkibiskupsins fyrir staðnum.

AM. Fasc. VIII, 30, frumritið á skiinni. Öll innsiglin eru dottin frá, nema hið 13. og 17.

bref vm veizslu æ grenia(dar)stad.¹⁾

Ollum godum monnum þeim sœm þetta bref sœa ædr hæyra Senda asbiorn abotæ aa þingheyrum þorgylls abotæ a munkapæraa Jon biarnarson æræ þorbiarnarson þorkæll gudhbiarttsson pall tæittsson magnus magnusson hergþor haldorsson tæitr kætillsson sighmundr gudmundarson Einar hialmsson ok magnus þorberghzson prestar Rafn loghmann gudmundzson loptr guthormsson annfinnr þorstæinsson þodr þorstæinsson gamlæ marthæinsson biorn jonsson finnboghæ jonsson jon jonsson þorkæll berg(u)lfsson pall orinsson stillæ berghþorsson ok olafur Eyiulfsson læikmænn quædiu gudz ok sina kunnikt gerandi ath oss er sannliga viturligt ath stadræn aa græniadarstodum j Reykiadaal hefuir lægit vndir hæilaga hola kirkiu ok væittr verit ok skipadr af holaby scopum ok hennar formonnum ok alldræ heyrddt ath hann hafuæ af odrum wæittr wærit fyr ænn jon prestr pallsson kom vt higat med erkibýscupsins brefuæ ath hann hafdæ vntt honum ok uæitt adrnefndan stadh.

Ok til sanendba her vm settum wær fyrnefndir mænn wor jnsigli firær þetta bref giortt aa holum j hialttadaal manadagen næsta firær festum corporis christi anno domini millesimo quadringentessimo tricessimo.

462.

[1430.]

JÓN Vilhjálms son biskup á Hólum stefnir Sokka Einarssyni fyrir ýmsar sakir, sem taldar eru í bréfinu.

AM. 235. 4to bls. 34. bréfabók Jóns biskups Vilhjálms sonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3654.

stenfnobref sokka.

Ver jon et cetera.

gerom godum monnum kunikt ath ver stæfndum socka æinarssyni firir oss vm þessar saker.

fyrst ath wer gafuom saker af vorum rækavidh a siglonæse medan han þar bio ath han hafdæ mæira af honum en honum bar med logum.

¹⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi og «Num. 537».

jtem j annaræ græin ath ver hofdum han grunsamligan ath han hæfdi haft saum or þeim ængilskum batæ er þar rak oc

j þridiu græin ath han hefer lægit j frillolifuernæ med gunildo gudmundardottur oc att nio born med hennæ oc fallit aftur j sama glæp oc giortt suo iteracionem delicti.

hefer han giortt oss fullt oc lika vm fæsekte er a greindum brotum standa oc blifuit j varo fullo mine oc tekit scrifter efter þui sæm bær þuilkum brotum suo oss vel anæger. þui gerom ver greindan socka allungis quittan oc frialsan oc allungis akærolausan vm oll sogd brot a heilagrar kirkio vægna oc uora firir oss oc ollum uorum efter komandum biscopum a holum oc suo ollum uorum vmbodzmonnum.

jtem hofum ver oc lagit honum vidh af uorum rekum so mikin sæm han hefir æigi sealfir til ath gera sær æin sexering so storan sæm han fæck oss. skal stæin eðilfsson vor vmbodzmenn j flotum fa honum vidæn.

463.

[um 1430].

KLERKA og djáknatal á Hólum í Hjaltadal um daga Jóns biskups Vilhjálmssonar.

AM. 235. 4to bls. 35 bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar.

Broder biorn skal hafua mariemesso daghliga oc hafua ecki gera med Coren vtan in summis festis oc standæ i kor daghliga j hamesso ok geri in duplicibus sem rector Cori skipar.

heimaprestar vicarij.

Sira oddr gudmundsson.

jtem þordr rodþiarttsson.

Jtem messodiaknar.

Sira oddr þorkælsson.

Jon Einarsson.

Jtem svbdiaknar.

jon gamllason.

sueinbiorn þordarson.

Smadiaknar in coro.

Teitr.

þorstæin jllugason.

Öagnus einarsson.

gudmundr thorlaksson.

Jon þorkælsson formesso klærekr.

464.

5. Júlí 1430.

á Hólum.

JÓN Vilhjálmsson biskup á Hólum skipar Þorkeli presti Guðbjartssyni, er hann hefir veitt Grenjaðarstað, að taka að sér fé Jóns prests Pálssonar, hvar sem það flúuist i Þingeyjarþingi, og, þar séra Jón sé bannsunginn, afhenda sér það sjálfr, þar til Grenjaðarstaðr hafi feingið sína peninga fulla, er Jón prestur hafði eigi staðið skil á.

AM. 235 4to bls. 35, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3655.

vm iarder sira ions palssonar til græniadarstadar.

Vær jon med gudz nad et cetera.

gerom godum monnum viturligt med þesso uoru brefuæ ath sira þorkæll gudbiarttzson kom firir oss oc kærði vpp aa ath stadren a græniadarstodum þan sæm wer hofum honum wæitt med collacione hefði eigi fengit fulla pæninga huorki frida næ ofrida af sira jonæ paalssyni næ hans vmbodzmanna. Ok sakir þess ath næfnr sira jon er nu bannungen af fullum sinom verkum oc han aa huoreki suara firir sigh næ adra. suo æi sidr hafua ængir ærfvingiar til komet ath giora rettan ræikningh ædr nokora satt ædr sæmdh firir haus brot oss næ heilogum kirkium. Þui seam wer æige annat sanara efter gudz logum oc heilagrar kirkiu En wer æigum ath oss ath taka þa alla pæninga sæm han hefuer vndir sinnæ verndh edr geymslu hafdt huortt heldr hann hefuer ræiknadh sina æighn ædr vmbodz pæninga. Þui skipum wer af worre biscupligre tign oc valdæ biodum ver oc bodum svb virtute sancte obediencie svb pena suspencionis ab officio sira þorkæll gudbiarttzsson skyldugan ath sær ath taka oc afhenda ser sealfr alla þa pæninga hann kann vpp spyria j þingheyiarþinghæ er sira jon hefuer ser ræiknadh þar til græniadarstadær hefuer alla sina peninga af þrattuæfundum sira jonæ paalssyni. næfnom

wer þar til særliga þriar jardaer eyfræholaa ær stændr j gnupa-
swæit. launden bædhi ytra oc sydra er stendr i eyxarfyrðæ.
skal han þessum jordum halda oc fulla aawoxstu oc abata vpp
bæra suo sæm af odrn stadaræns godzsæ þar til sæm sira jon
paalsson edr hans ærfingar luka græniadarstadh fult oc alt þat
sæm næfndum stadh bæf af þeim hafua. forbiodum wer vndir
bans pino ollum monum lærdum sæm læikum nokor mottkaust
talmon ædr trægdon sira þorkæli væita her vt j suo ath hann
mægi þui sidr þessa vora skipan fylla fræmia oc fullgera.

Ok til sanninda her vm setto wer uortt insiglæ firir þetta
bref vt gift j holum j hialtadaal midhuikudagen næsta efter
festum apostolorum petri et pauli anno domini 1000° 100°
tricesimo.

465

1430.

MÁLDAGI Krosskirkju í Landeyjum, er Jón biskup Gerreksson
setti.

Máldagi þessi hefir verið færðr inn í Vilchinsbók aptan við
Krossmáldaga, og er hann hér tekinn eptir Vilchinsbókarhandritinu
AM. 260. Fol. bls. 39, sem ritað er um 1640—50.

Anno Domini 1000°. 100°. xxx. þa er biskup Johannes Visi-
teradi hefur aukist vmm framm það sem Herra Wilchins
maldagi vottar síðdann Helgi Styrsson kom til Kross.

iiij asaudar kugilldi oc iiij kyr oc ij hestar.

Jtem lagde Helgi bondi til kirkiunnar sæmilig messuklædi
ad ollv oc einn hokul lausann. eina kantarakapv. alltarisklædi
med forðvkumm oc tvo dvka bvna oc einn glitadann dvk. eitt
propiciatorium forgyllt med kopar. kiertahialm med kopar.
Olafs líjkneski. Jons baptistæ bilæte. Katrinar líjkneski. Nicholas
skriptt. Mariuskriptt sæmiliga og giord vpp kirkiann ad aullu.
Graduale. Sequentiubok. De Sanctis bok per anni circulum.

Jtem reiknadist portio xvij^e síðdann Helgi bondi tok.

466.

20. August 1430.

á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum biðr í margra mauna viðr-
vist, að Jón prestr Pálsson haldi þann dóm, «sem biskup Jón

vor forverari og vér» höfum yfir honum sagt, og að hann standi á dómi heilagrar kirkju um brot sín.

AM. 235. 4to bls. 36, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti.

Vm sira jon palsson.¹⁾

A sunnodagen infra octauam assumptionis beate marie eodem anno kom [sira jon palsson¹⁾] fyrir oss jon biscop vilhjálmsson j timbrstofuona aa holum j hialtadaal vorum prestum hiaverandum sira einare hialmssyni. sira oddæ gudmundzsyni. sira siugurdæ jonssyni. [broður biorn.²⁾] jon diaknæ einarsson. jon diaknæ gamblasson. sueinbiorn þordarson. andres stæindorsson. þorstæin jonsson. þessir læikmenn gudinæ bondæ oddzson. jon egilsson pupblicus notarius. thorlacr jonsson. thomas peis oc biscop jon firsagdr bæiddi ath sira jon firsnefndr skuldæ lofua honum oc gæra hæilagre kirkiu oc honum logh oc rett oc halda þan dom sæm biscop jon wor forweraræ oc wær hafuom dæmtt vpp aa hann ef hann geti eigi afsakadh han efter yfuersyn tolf presta. En huat sæm han hefuer brottligr wordæt j mott hæilagre hola kirkiu oc oss j ordh oc verkum þatt læggr han a hæilagrar kirkiu doom ef þæir forlika sigh æigi sealfuer þar vm her junnan landz. setto þeir dagh sin a millum til þingæyra med handabandi þessom firsnefndum monnum ner verandum faustodægen oc laugardagen nesta æfter krossmesso er nu kemr til tals.

467.

20. August 1430.

á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum dispenserar með Jóni presti Pálssyni og sveinum hans, að þeir megi samneyta kristnum mönnum, en sé að öðru leyti í banni þar til þeir hafi gert heilagri kirkju rétt.

AM. 235. 4to bls. 36, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3656.

Item eodem die et anno et loco dispenserodum wer jon biscop wilhjálmsson med sira jon prest palsson med suo feldum

¹⁾ [skafið; ²⁾ [á spássíu í skb.

skilmala oc forordum til samneytis með adra kristna menn vt yfer faustodagæn oc laugardagæn nesta efter krossmesso næst komandæ suo ath han skal æigi ganga j kirkor ne heyra messor edr nokot gudz æmbetti jnnan sagdan tima vtan standa j fullu bannæ sæm adr oc sama skilmala hans swæinar oc þeir honum samþyckia þar til hann oc þeir hafua giortt heilagræ kirkiu oc oss rett oc logh heilagrar kirkiu edr blifuet j uoru fullu minnæ.

468.

30. August 1430.

á Hólum.

DÓMR Ara prests Þorbjarnarsonar milli þeirra Jóns biskups Vilhjálmssonar og Finnboga Jónssonar um biskupsgistingar.

AM. 235. 4to bls. 36—37, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 581—82.

Anno domini M^o cd^o tricesimo a miduikudagæn nesta efter decollacionem sancti johannis baptiste var ek aræ prest thorbiarnarson officialis hæilagrar hola kirkiu til skyldadr af minom virdoligum herra herra jonæ biscupi villialmssyni a holum ath sægia logh millum hans oc finbogha bonda jonssonar vm biscopsgistingh þan tima han gistæ ner honom j asæ i keldohuerfui oc ath þeim badum vndir læggiandæ með handabandæ biscoppinum oc finnboga. þui in nomine domini amen sægir ek biscoppin skyldugan þan tima han wil visitera gere han sitt gistingarbrief or presta stænfno þægat sæm han vill rida oc þat lata forða kirkiu fra kirkiu þat sæinasta ath fardoghuu sua ath þeir hafuæ fulla visso sæm með honum skulo taka. En þann prest ædr bondi sæm með honum tekr skal ætla biscoppinom oc hans monnum tolf oc honum ænom þrettanda sæmiligan kost oc maaldryckio biscoppinom sealfuom oc hans tolf monnum en herra biscoppen skal skipa mann til ath ræida sin kost oc keykimæistara en huar herra biscoppen veri æigi suo haldæn sæm adr sægir þa skulo prestar ædr bændr lika firir gera suo sæm biscoppinom uel anægir oc þeim han gister nær lædr ædr læikr oc suo prestar oc bændr skyldugir ath kræfuia oc bæida ræidskiota huerr j sinnæ kirkiusokn efter þui sæm huer hefuer fongh til ath forða biscopæ i adra kirkiu sokn vdir þuillika sækt sæm kristæn retrr gerir þar radh firir. var þessi min orskurdr fram sagdr j kirkonæ (j) asæ j keldohuerfui

mer j domsæti sittianðæ minom herra biscopinum sialfuom samþyckiandi oc þessum lærdum monnum oc læikum aheyrandum oc ner uerandum jon prest biarnason. þorkæli gudbiarttzsyni. þordi ogmundzsyni prestum. þordi þorstæinssyni. jonæ egillssyni publico notario. gambla martheinssyni oc jonæ kætilssyni læikmonnum oc morgum odrum godum monnum samþyckiandum j sama stadh dægi oc aræ sem fyr sægir.

469.

31. August 1430.

á Hólum.

MEDKENNING þeirra Auðunar Magnússonar, séra Þorkels Guðbjartssonar og Helga Bjarnarsonar um það, hvað þeir hafi feingið af því skipi, er braut fyrir Harðbak, jörð Hólastaðar í Hjaltadal.

AM. 235. 4to bls. 37, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3657 a-b, 3658.

Anno domini m^o cd^o tricesimo a finntadagen nesta efter decollacionem sancti johannis baptiste kændizst audon magnússon firir minom herra ath han hafðæ¹⁾ haft af þui skipæ sæm braut firir harðbak sæm hola stadr aa jordina eina pipo med aul. tunno miol. iij pipor tomar. litedh lodh akkaræ. vittnadæ greindr audun ath hola kirka aa greinda jordh harðbak efter þui honum ær sagdt oc morgum godum monnum er viturligt her j landet.

Jtem kændizst sira þorkæll hafua suo mikit af þui skipæ sæm braut aa harðbak eitt akkæri brotæt. iij pipor tomar oc attungh oc æin tunna med eyl. vj haufudhtogh. boghlina. æin kabæl stor .lx. fadma. læntti hann abota a munkapuzæraa hundradh saums oc ij vppstaudu strængi. hustrv margreto ij hundrat saums med room oc halft seglit med sigh oc xl spikara smaa oc vj kroka oc vj lækki. vogh alt þetta jarnn fiorar uetter atta fiordunga vætter oc ath auk hundradz saums er han læntti sogdum abota.

Jtem kændist helgi biornsson hafua suo mikit af þui skipæ sem braut a harðbak oc hola stadr aa ath han hafðæ haft skipbrotedh oc halft af sægli med sira þorkæll oc eitt bunitt vondt. eitt akkæri gott. vj hofudbændor. iij spiltar af þeim.

¹⁾ triskrifað, og á fyrra staðnum ritað hefðif.

half fimttugr stor kadal oc annar strængr oskiptr stor. ij snære¹⁾ til fisk æin tunna bior oc slikt sæm han drak medan han var hia skipbroteno oc ij blystæina. talgoeyx. xxx on gla. kendizst han hafua alt halft skipbrotedh med træ oc saumæ sliku sæm j þui var.

470.

7. September 1430. á Grenjaðarstað.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir Vigfúsi Einarssyni sveini sínum staðinn á Skinnastöðum í Öxarfirði um eitt ár fyrst um sinn.

AM. 235. 4to bls. 38, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3660.

staðharfbref vigfus einarssonar a skinnastodum i eyxarfyrðæ.

Vær jon med gudz nad biscop a holum gerom ollum monnum viturligt oc kunnikt med þesso uoru opnu brefuæ ath wer hafum uæitt oc skipat vorum svæine vigfusæ æinarssyni stadaen oc kirkiona sancti petri a skinnastodum j eyxarfyrði fyrst æitt ær oc þat længr sæm hann blifur j voru minnæ oc varar nadær til sægia oc wer æigi adra (skipan) a gerom vtan prestar bæidizst med logum fyrræ til fra næstum fardogum komandum. et cetera.

Ok til sanninda her vm et cetera.

vt gift a græniadarstodum j Reykiardaal mariemesso aftan æn sidaræ anno domini M^o cccc^o tricesimo²⁾).

471.

11. September 1430. [á Möðruvöllum].

PRÓVENTUBRÉF Odda Þorsteinssonar og Guðríðar Þorgeirsdóttur konu hans.

AM. 235. 4to bls. 38, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3661.

Prouentobref odda þorstæinssonar ok hans kono.

Anno domini M^o cccc^o tricesimo manadagæn næsta firir krossmesso vm haustæn var þessi skildagæ gior millum biscups

¹⁾ fyrst skrifað: vadær; ²⁾ Hér á eptir kemr í skinnbókinni: »Ver jon med et cetera gerom godum monnum viturligt med þessu uoru opno brefe ath« (framhald aldrei ritað).

jon(s) viljalmssonar oc odda þorsteinssonar oc gudridar þorgheirs-
dottur hans æigenkono ath þau gafuo med ser j prouento
stadnum a modruwollum j haurgardaal jordina arnarnæs a
gaalmarsstrond firir fimttigæ kugildæ oc þar til tuttugo kwgildæ
tio kwgildæ nu j haust j gældum nautom oc .x. kwgildæ nu
ath næstu woræ. her j moti skildu fyrnæfndir mænn sær
æuenligt bordh af stadnum ath lidnum þrimmr arom oc huortt
þeirra twituga wodh aa hueriom tolfmanadum linklæda ænfui
huoru þeirra. sitt hettoklædi huoru þeirra aa hueriom þrimr
arom medan þau lifua. skildu þau sær litlo stofuona jonæ j
stadnum altidhbliga vtan þa biscop væri aa gardinom. þau
skildo oc hafua æin þionozstumann karll ædr kono hia ser a
sinn kost oc fræalsliga haga sino fæ vm sumaræn j stadarens
jordu vndir rettan ræikningh. kunno þau wera þriar nætr a
prouentonnæ þa skal stadræn þo æiga alla sagdha pæninga þo
ath þeirra missæ widr hedan j fraa. kunnæ þeirra vidr missa
jnnan þriggia ara þa skal lukazst efter þau j salogiafuer sex
hundrot j smeyr oc slatr oc vadhmaal. En ef annars þeirra
missær vidh þa skal lukazst flogur hundrot j vidrlikum pæningum
jnnan þriggia ara. þau skulo oc hafua sængh oc kisto a prouen-
tonæ oc haldæ stadræn huorttuægia færdugt oc æighnist stadræn
huorttuægia efter þeirra dagh.

voro hia þesso kaupi sira jon prestr biarnason er þa heldt
modruwalla stadh oc samþykti þetta kaup. broder hugæ bise-
upsins Capellanus. jon egilsson puplicus notarius, hallr olafsson.
biorn markusson oc jon hual thomasson.

jtem uar her j hia sira paal teittsson.¹⁾

472.

16. September 1430.

á þingeyrum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum hiðr Jón prest Pálsson að
halda þann dóm, «sem biskup Jón vor forverari» og «vér
dæmdum» upp á hann, og gera sér fullan rétt fyrir «forþrot»
á prestastefnu.

AM. 235. 4to bls. 38, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í
framriti. AM. dipl. afskr. 3662.

¹⁾ Þessi lína rituð á spássíu í skb.

vm jon prest pallsson.

Anno domini predicto a laugardagen nesta efter kross-messo vm haustæn a þingæyrum bæiddæ min herra jon biscop sira jon pallsen halda þan dom sæm biscop jon vor forveraræ orskurdar hefuer vpp aa han vm nidrrapan kirkonnar a modruvolum oc þar med vorn dom oc orskurdh sæm ver demdum vpp aa han oc þar med þeirra tolf presta dom er þeir dæmdo vpp aa han oc æi sidr þeirra xij godra manna giordh lærdra oc læik(r)a sæm þeir giordo vm daga biscups jons vor(s) forverara oc giora oss fullt oc lika firir þat forþrott sæm han giordæ oss a prestatænfno oc suo sidan.

473.

21. September 1430.

á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum kaupir við Jón smið Guðlaugsson, svein sinn, að Jón skyldi vera bónarmaðr heilagrar Hólaakirkju og ens góða Guðmundar um Vestfjörðu.

AM. 235. 4to bls. 34, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrí. 3651. Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 585—86.

Vm jon smid.

Anno domini m^o cd^o xxx^o var ek jon Egillsson bpublicus¹⁾ notarius þar næri a holum j hialtadaal in festo sancte mathei apostoli j forstofuone firir framan timbrstofuona j sogdum stadh oc nerverandum Ormæ²⁾ syni. Þorstæini jonssyni oc swæini haluardzsyni ath herra jon biscop a holum keypti med jon smidh gudlaugzsson sin swæin ath væra bonarmadr heilagrar holakirkju oc æns goda gudmundar biscop(s) vm allan væstfyrdinga fiordungh. skildæ herra biscopun honum j sin pionozstulæyn fiogur hundrot. skuldæ jon hafua jordina aa j vnadaal oc þau sex kugildæ sæm þar nu med standa firir ij hundrot badæ saman oc þar til skuldæ min herra faa honum med jordonæ ij kugildæ til meðferdar ok her (a) ofan skuldæ æn min herra faa honum tau hundrot onnor j ollo þarfigu godzæ honum takandæ oc minom herra vtlatandi. skuldæ jon

¹⁾ þannig; ²⁾ eyða fyrir fœðurnafninu í skb.

mæga skipta oc gefua j millom hesta oc taka af þui sæm gefazst kynna til allan farar græida oc kostnadar j ræisonæ vppaa rettan ræikningh en hola kirkia oc biscupin æiga alt þat gefit verdr smatt oc stortt. jtem skuldæ jon taka nu vt adr hann fær j bonena æina vodh tuituga en adra j wor er nu kæmr.

474.

2. Október 1430.

á Reynistað.

SIGURÐR prestur Jónsson prófastr í Skagafirði dæmir Kolbeini Bððvarssyni og Vigðisi Eiríksdóttur fullan skilnað.

AM. 235. 4to bls. 39, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3664.

vm skilnad kolbeins boduarssonar oc vigðise eiríksdóttur.

Sakir þess ath kolbein boduarsson suor þann bokaræidh ath hann hafðæ aldæ heyrðt vigðisæ eiríksdóttur skilia þat til viðr sigh ath þat skuldæ þeirra fult oc loghligt æigenordh væra ef han lægi hia henne likamliga. Ok sua j sama æidæ suor han ath hon-um war aldri viliugt hana ath æiga sær til æigenkono. þenna æidh saunnodo med honom tuæir skilríkær menn jllugæ berghulfs-son oc jngimundr stæinsson ath þeir hugdo þan æidh særan oc sannan sæm han swor. Þui j gudz nafne amen seghir ek siugurdr prestur jonsson profastr j skagafyrðæ þetta tilkall wig-disar eiríksdóttur til kolbeins boduarssonar ekki afl hafua næ hafðt hafua. oc huort ykart vm sigh giptazst mæga j huern stadh sæm æi mæina gudz laugh. skipandæ þær vigðis eiríks-dóttur æuenliga þaugh þessa maals.

Var þessi min domr in scriptis fram boræn mær j dom-sæti sittianðæ wínom herra jonæ biscupi oc þeim bestum monnum mær nerverandom þenna min dom samþyckiandom. þeim badom loghliga firir komnom oc þenna min dom heyrand-om j Capitulanom aa stadh j Reynisnæsi manadagen næsta æftir michialsmesso anno dmini M^o cccc^o tricesimo.

iiij merkr heilagri kirko en vigðisæ iiij merkr j sin rett.

475.

25. Október 1430.

á Hólum.

JÓN biskup á Hólum skipar heilagri Hólakirkju og staðnum til æfinlegrar og óbrigðilegrar eignar jarðirnar Valþjófsstaði og

Arnarstaði í Gnúpasveit upp í þá peninga, er Jón prestr Pálsson varð brotlegur biskupinum og Hólastað í málaferlum sínum, en jarðir þessar hafði Jón prestr Bjarnason afhent Jóni presti Pálssyni Hólakirkju til handa, þegar hann var ráðsmaðr, en Jón ábóti Þorfinnsson galt þær séra Jóni Pálssyni í ráðsmannskaup, og ógildir biskup það, af því að kirkjueignir eigi ekki að lástast burt gegn öðru en fasteign.

AM. Fasc. VIII, 31. frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. Jón Espólin ruglast þar, sem hann getr þessa bréfs; í Árb. II, 15 heimfærir hann það til 1419, og fer þar eptir lélegum pappírsafskriptum; stendr og í þeim sumum ártalið 1410, en þess þó getið um leið, að það muni eiga að vera 1419, (*legendum existimo Medix*). Í Árb. II, 23 við árið 1430 getr hann þess enn, og heimfærir það þá til þess árs, eins og rétt er, og hefir hann í því hlæga farið eptir frumbréfaskrá Grunnavíkr-Jóns.

Valþiofsstadabref ok arna(r)stadabref.¹⁾

Wær jon med gudz nadh biscop a holum gerom þat ollum godum monnum viturligt ok kunnikt med þesso woru opnu brefuæ ath wær hofum vntt ok skipat worræ andaligræ modur hæilagræ holakirkio ok stadnum til æuenligrar æignar jarðhænnar walþiofsstadæ ok arnarstadæ j gnupasuæit j holakirkiu sokn med ollum þeim goghnum ok gædum sæm þeim fylgær ok fylgt hefuer ath forno ok nyio ollu til skildu æn ængho fraa er jon prestr paalsson lukti oss ok afhendti j þa pæninga er hann wardh med oss brotligr ok hæilaga holakirkiu j sinom mala færillum huseriar adrnefndar jardær hafdæ jon prestr biarnason lukt hæilagræ holakirkiu adr j sina pæningha ok biscups tiundær ok afhendt jonæ prest paalssyni er þa war Radzmadr a holum j hialtadaal. En sidan þessar sauomo jardær skipadæ jon abote þorfinnsson er þa war samþyktr officialis hæilagrar hola kirkiu jonæ prest paalssyni firir þriatigæ hundrada j sitt Radzmans kaup. hwatt ær oss litzt han æigæ matt loghliga giortt hafua æfter Rettum kirkonar loghum nokorar hola kirku jardhær burt ath faa ædhr skipa firir lausa godz. þui vilium wær ath þessi wor giordh ok skipan obrigðæligha baldæst ok stande ath fyrnæmdar jardær walþiofsstadær ok arnarstadæ(r) j gnupasuæitt. skal væra hædan af æuenligh

¹⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi.

æign hæilagrar holakirku vm aldr ok æfuæ. Þui firærbiodum wær aa gudz wæghna ok hæilagrar hola kirkiu badæ lærdum ok læikum ath nokor(er) mænn aakæri brigdæ æda brigdha latæ þessar adr optnefndar jardær. vndir fullt bans afælli ok fæpino huær ær þat dirfuist hædan af ath giora.

Ok til sanænda her vm settu wer uorrt jnsigli rotundum firær þetta bref scrifat a holum j hialtadaal miduikodagen næsta firir flestum symo(n)is et iude apostolorum anno domini m^o cccc^o tricesimo.

476.

27. Oktober 1430.

á Hólum.

VEITINGARBRÉF Jóns Guðmundssonar fyrir Glæsibæ um tólf mánuði.

AM. 235. 4to bls. 38, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3663.

stadarbrief jons guðmundssonar vm glæsibæ.

Ver jon med gudz nadh et cetera.

gerom ollum monnum viturligt oc kunnikt med þessu uoro brefuæ ath wer hofum uæitt oc skipat jonæ guðmundssyni stadæn oc kirkona sancti nicholai episcopi j glæsibæ um æina tolfmanadi nu fra næstum fardogum oc til annarra oc þat længr sæm uorar nadær til sægia oc han gerir oss oc hæilagre kirkiu troa þionustu efter þui han hefer oss lofad med ollum þeim gognum oc gædum j fostu godzsæ fridu oc ofridu j mina lut oc mæiri preter porcionem ecclesie. skal han oc hafua fult oc logligt vmbodh til (ath) bæida (oc) krefuia sem Odda bref sægir et cetera¹). en ef huali kann ræka skal hann æiga þridiung en kirkann oc ver ij lutæ oc vaktæ hennar lut oc vorn sæm bæst hann (kann henne) oc oss skadalaust en vidræka allan kirkonnæ til nytt(a) oc suaræ ollom skyldum jardarennar.

vt gift a holum faustodag(in) nesta firir symonis et iude anno predicto.

477.

3. Nóvember 1430.

á Hólum.

VISTARSAMNINGR Jóns biskups Vilhjálmssonar við Stóra-Stein, sem langi er kallaðr, um þriggja ára vist.

¹) Sjá Nr. 460.

AM. 235 4to bls. 39, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í framriti. AM. dipl. afskrr. 3665.

vm stor(a) stein,

anno domini m^o cccc^o tricessimo faustodagæn nesta æfter allra hæilagra messo j timbrstofuonne a holum rædh herra jon biscop stæin¹⁾ son langæ kalladr vm iij ar fra þeim næstum fardogum sæm vtæ uoro þau radh sæm adr var han radæn med hola stadh en þau pionozstu læyn sem han attæ hafua firir þa xij manadæ ath fardogum nu j (ar) þat skuldæ standa til mins herra nadh huortt han vildæ þau hafua ædr gifua þau vpp ner veranda jone egilssyni pupplico notario. þorgilssæ oddzsyni kolsa oc þorgæiri olafssyni.

478.

1430.

ÁRNI Jónsson búi lofar Jóni biskupi Vilhjálmsyni at róa út fyrir hann í tvö ár, og sé hann að því höldnu kvittr af því broti, er hann sló Steinmód prest Bárðarson, þegar hann var súbdjákn að vígslu.

AM. 235. 4to bls. 39, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í framriti. AM. dipl. afskrr. 3666.,

vm arnna bura.

Anno predicto lofuadæ arnnæ buræ jonsson minom herra ath roa vt firir han tua aar oc fa sær sealfv vadæ on gla skinnklædi oc hesta sigh sealfv en min herra faa honum kost oc skiprum. þesso holdno er mins herra quittonarfbref fast oc stadugt efter þui sæm þat liudar firir hans brot er hann sloo sira stæinmodh prest bardarson þa han war svbdiakn ath wigslu.

479.

22. December 1430.

á Hólum.

BERGÐÓR prestr Haldórsson sver þess fullan bócareið að standa á dómi Jóns biskups Vilhjálmssonar um öll sín brot við hann.

¹⁾ eyða fyrir fæðurnafninu.

AM. 235. 4to bls. 51, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3678.

Anno domini M^o cccc^o tricesimo faustodagen næsta fyrir iul j timbrstofuonæ a holum nærwerandum sira magnusæ prest magnusssyni. sira sigurdæ jonssyni. sira þordæ gudbiarttssyni. jonæ einarssyni. andressi stæindorssyni messodiaknum. þorstæine jonssyni. suæinbirnæ þordarsyni svbdiaknum oc jonæ egillssyni publico notario ath sira berdor haldorsson suor fullan bokaræidh fyrir vorum virdoligum herra jonæ biscupi villialmssyni ath (hann) skuldæ standa a hans domæ oc nadh vm alt þat hann hafðæ j mot honum brotidh mæira ædr minna. þat alt halda oc hafua obrigdiliga sæm hann vildæ a hann læggia j scriptum ædr fæpino(m) æfter sinnæ makt oc ækki brott fara af hola stadh vtan biscupsens gott orlof.

480.

[um 1430].

MÁLDAGI kirkjunnar í Hólum í Hrunamannahrepp (Hrepphólum).

AM. 262. 4to. bl. 3a—b. c. 1600. AM. 66 A. 8vo bl. 10^b c. 1600. Þessi málðagi sýnist vera nokkuru eldri en málðagarnir frá 1440, og mætti því líklega heimfæra hann til hér um bil 1430.

Þessi fa ord hef eg¹⁾ nyfundit og eckjirt datum yfer skrifat. sa er maldagi j holum j Hrunamannahrepp þat kirkian
æ xx kyr og c asaudar.

vij hesta og iiij hross.

iiij hundrut j nautum og iiij^e innan gatta.

allan skog æ steinastodum j mille holtama(nna)ar og raud-
ær. annann j aslægstungum. hin(n) þridia j bringu j millum gilia.

481.

[um 1430—1440].

TESTAMENTISBRÉF Margrétar Bjarnardóttur.

AM. dipl. orig. Fasc. LXIV, 4. frumbréfið á skinni. AM. dipl. afskrr. Nr. 2873 *Þetta mun vera Kirkiubæjarklaust-

¹⁾ Þ. e. síra Jón Egilsson prestur í Hrepphólum.

ursbréf. (AM.) Mun Margrét vera kona Rafns lögmanns Guðmundssonar (d. 1432).

Þat gerir ek margreta bjarnardotter godum monnum vitur-light með þessu minu opnu brefi sakir þess ath cristinn madr a sinum skapara margann velgiorningh at luka þui gefr ek mik ok mina sal vndir guds vald oc hinnar signudu junfru sancta mariu ok allra guds heilagra manna giorir ek suo fellt testamentum heil j samvitsku.

klaustrinu j kirkiubæ a sidu tiu hundrat.

gunnvauru ketilsdottur frændkonu minni gefr ek fimtan hundrut j suo mata sem ek gere Rad fyrir henni til forgiptar.

gro þorleifsdottur frændkonu minne þriu kugillde.

asgrime frænda minum hundrat.

odrum asgrime brodr hans annat hundrat.

laudmunde frænda minum eyiulfssyni kugillde.

gro sýstr hans ku.

hakoni augmundarsyni hundrat.

Ragnillde eyiulfsdottur mat ok klæde vm sex ær ok fylge peningum hia minum ertingium.

gudrun(u) þorgrimsdottur kugillde.

ingibiorgu hialmsdottur tiu æra frida.

Ok til sanninda her vm setti sira andress steinþorsson ok gamle marteinsson sin incigle fyrir þetta testamentum bref.

482.

[um 1430—1440].

ÓLAFR bóndi Vigfússon kaupir land á Auðbrekku í Hörgárdal af Eiríki Ísleifssyni fyrir jörðina Aungulsstaði og nokkurt lausafé þar til, og skýrir Eiríkr frá ítökum.

AM. Fasc. XII, 18, transskript á skinni frá 5. Maí 1449. AM. dipl. afskr. 148 (eptir transskriptinu). Jón Sigurðsson árfærir bréfið til c. 1420, en það er heldr snemt. Eyjólfur Arnfinnsson hefir verið mjög ungr þá. Ólafr sá, sem hér getr, má hafa verið sonr séra Vigfúsar Þorbjarnarsonar í Odda.

auðbrecku bref.¹⁾

In nomine domini amen

var þetta kaup þeirra olafs bonda vighfussonar ok eireks

¹⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi.

jsleifssonar. ath nefndr olafur keypte land j audbre(c)ku at adr nefndum eireke. gefande j mote aungulsstade ok j mille greindra jarda flora tige bundrada. skyllde optnefndr olafur ganga j skulld vm xx hundrut vid jllugasonu magnus jon ok þorfin en reida eireke aunnur xx c. keypte olafur optnefnda audbreku at eireke medr fornu ok nyiu ok aullu þui sem eirekur vard eigande ath. griottar lande fram j haugardal ok faugrublid. þriggia xij fedminga torfskurd j tregrefstada land. skogahris j skogaland. samþyckte halldora gudmundardotter busfru eireks nefnt kaup medr handlage. sagde eirekur jtaulu j breku jaurd halfs manadar teigur af laugalande.

voru þesser vottar bergur þorvalldsson. eirekur þorvardsson. prestar. Eyolfur arnfinnsson. asgrimur biarnasson. bakon helgason. þorsteinn sumarlidason.

Ok til skilrikis hier wm settu uesnder menn sin jnscigle firir þetta bref.

483.

2. Janúar 1431.

i Húsavík.

SKIPTAGJÖRNINGR þeirra bræðra Halls og Finns Ásgrímssona á landi, öllu búi og býbílum að Héðinshöfða á Tjörnesi.

AM. dipl. afskr. Nr. 650, eptir frumritinu, og voru þá tvö fyrstu innsiglin fyrir því, en tvö hin síðustu voru dottin frá.

Þad giorum uier jon prestur skieggjason. magnus markusson. gudmundur þorkielsson ok þorleifur gudmundsson godum monnum kunnigt med þessv uorv opnu brefi. ad vier uorum j hia saum ok heyrðum so fallin skipti foru fram a biedinshofda a tiornese med þeim bræðrum balli asgrimssyni ok finne asgrimssyni a krossOesso um uorid. ad annar þeirra bræðra skyllde hafa uollin sudur fra heimalæk enn annar heimavollinn ut fra læknum. þar med skyllde sa sem ytra uollinn hefði. hafa holkot til slæгна ok krossteiga sudur vid a. enn annar skyllði hafa trollagils gerdi ok þær slæiur sem þij fylgia fyrir sunnan reyðara. enn adrar utslægiur sem sialfum semdi. so ok skylldu bader hafa stecka a hofdagierdi. hier med skyllði annar hafa selfor j reyðararbugvm enn annar j burfelstungu. skylldu ok badir hafa lundey til jafnadar. skala ok badstofu

ok eldhus til jafnadar. sitt bur j gaungum huer. sitt fíos ok blódu huor þeirra. rekan ok oll onnur gogunn til jafnadar so ok skyldi hvor hallda uppi logskilum fyrir sinn partt til jafnadar. fyrir adur greinda jord hiedinshofda. skyldi þetta standa so leingie sem þeir lifðu ok ættu adurgreinda jord. Ok til saunninda hier um settum uier vor jnsigli fyrir þetta sættmalsbref skrifad j husavík .ix. dag jola arum eptter gudz burd M. lije¹⁾ xxx og .j. ár.

484.

10. Janúar 1431.

á Hólum.

Jón Vilbjálmsson kvittar Lopt bónda Guttormsson af ráðsmannsstarfi á Hólum.

AM. 235. 4to bls. 40, bréfabók Jóns biskups Vilbjálmssonar í frumriti.

Vær jon med g(udz) n(adh) biscop a holum gerom þat ollum godum monnum viturligt ath uor kerligr vin loptr bondæ guthormsson hefuer giortt oss rækningskap oc vissu firir stadaræns pæningum her a holum ath nær verandum uorum officiali oc odrum flæirom godum monnum bæde lærdum oc læikum þeim sæm ver til skipudum fyrst in primis af landa læigum kwgilda læigum. vinnomanna gioldum af vtlatom oc inntektum heima a stadnum oc stadar bwm æi sidr þeim quikfeam sæm j fodrum ero hæima oc a stadar bwm oc þar med af ollum kwgildum med iordum bædhi fliot skagha oc nordr vmbodh æfter þui sæm wer trwm sannr mono vera oc adrer godær radzmænn hafua giortt firir honum. oc suo æi sidr firir þat sæm han hefuer jnlagt til stadaræns med huærræ grein sæm hann hefer þat firir oss ræiknadh oc odrum godum monnum. Ok þar vmfram hefuer hann oss oc stadnum vnt tiu hundrot nu j wor firir þann kosnadh sæm hans folk hefuer hafdt fra fardogum oc her til sæm nu ær komet. Ok vm fram þat halft skip sæm braut j haust sæm han lofuadæ med goduilla halft aftur ath

¹⁾ Þannig, en Árni hefir ritað efst í horn bréfsins að framan »1431«. Afskrípt af bréfinu er í bréfabók séra Skúla Þorlákssonar á Grenjaðarstað AM. 255. 4to bls. 201, og er þar eins ritað ártalið og hér, en þar skrifar Árni við: »corrigendum absque dubio 14 . . .«

luka oss oc stadnum bidiandæ hann vinliga ath hann mætti þess bætr gæra hædan af suo ath hann mæghi odhlazst þauk af gudæ æn ofuso af oss. her med giorom wer þenna worn ælskoligan vin lopt guthormsson allungis quittan oc akærolausan firir oss oc ollum vorum æfterkomendum hola kirkiu vmbodzmönnum vm allan adr greindan ræikningskap oc (af) hola kirkiu vmbodum.

Ok til sanninda her vm settum wær uortt jnsigli firir þetta quittonarþref er giortt var a holum j hialtadaal miduikudagh næsta æfter þrættanda dagh i jolum anno domini M^o cccc^o tricesimo primo.

485.

4. Febrúar 1431.

VÍGSLUBRÉF Jóns Vilhjálmssonar biskups á Hólum handa átta nunnum, er hann vígir til systralags að Stað í Reyninesi, og þar með fylgjandi eiðstafr þeirra.

AM. 235. 4to bls. 63 (nr. 107), bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 264 neðanmáls.

anno domini et cetera xxx^o primo votum sororum in
monasterio ath stadh j Ræynisstadh.

Anno domini M^o cccc^o tricesimo primo in dominica
lx^a viggðæ virdoligr herra herra jon med gudz naadh biscop a
holum i sogdum stadh til systra j klaustr sancte marie oc
sancti benedicti ath stadh j Ræynisnæsi.

Jn primis systor sigríðæ sæmundardottor.

systor þoro finnsdottor.

stæinunnæ biorgholfsdottor.

þoru jllughadottor.

hælgu biarnadottor.

andisæ Einarsdottor.

agnæs jonsdottor oc

þordiso finnsdottor

Mædr suo firir skildræ lofuan til gudz pionostu sæm her
seger.

Ego soror sigrída filia semundi promitto deo et beate
marie et beato benedicto et omnibus sanctis stabilitatem meam

in ista sacra Religione et conuersione morum meorum et quod ero obediens omnibus diebus vite mee abbatisse siue priorisse secundum regulam beati patris nostri benedicti viuendo in obediencia sine proprio et in castitate et adseruiendum deo in monasterio beate marie in stadh ath Reynisnæsi et hoc idem protestor (Manu propria¹⁾ in presencia domini mei johannis diuina gracia episcopi holensis.

Ek syster H H dotter lofuar gudæ. hæilagre marie hæilogum benedicto oc ollum helgom monnum stadhliga j þesso heilago Ræinlifæ oc samlifnæðæ minna sida ath æk skal wæra hlyðæn alla mina lifdagha mins lifs Minnæ abbadis ædr priorisse efter Reglu wors heilaga faudrs sancti benedicti. lifua skulandæ med hræinlifui oc lydnæ Ok æigha ænga pæningha vitan minna systra vitordh oc piona gudæ j hæilagrar Marie klanstre ath stadh j Reyninæsi oc þetta sama stadfestir ek oc vitnar med minnæ æigenne hendi Nærveranda herra (jone) med gudz nadh biscop a holum med þesso signo et cetera.²⁾

486.

6. Febrúar 1431.

á Hólum.

ÁSTRÍÐR Jörundardóttir próventukona á Hólum lýsir því, að hún hafi aldrei gefið Sveini Hallvarðssyni, bónda sínum, umboð yfir jörð sinni Ríp í Hegrænesi, og handabandar hún Jóni biskupi hálfa jörðina í porcio og annan reikning.

AM. 235. 4to. bls. 63—64, bréfabók Jóns biskups Vilhjálms-sonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3682.

Eodem anno.

Pridia dagæn nesta efter dominicam sextogessimam videlicet in festo sanctorum vedasti et amandi sanctorum confessorum j timbrstofuonnæ a holum j hialtadaal firir virdoligum herra Jonæ biscopæ aa holum nær verandum siugurdæ jonssyni oc oddæ þorkelssyni prestom. jonæ Egilssyni pupplico notario oc thomasæ pæis jonssyni læikmonnum ath astridr jorundardotter prouentokona j sama stadh kændizst oc sagdæ ath hon hafðæ aldræ fænghit svæine haluadzssyni sinom bonda vmbodh næ samþykkæ til hafðæ lagt ath hann hefði nokkorum mannæ vmbodh fængit vpp a sina jord Ríp j hægrænæsi ath sælia hana oc

¹⁾ proprio, skb.; ²⁾ neðan undir stendr í skinnbókinni krossmark með bring utan um.

aldræ sagdizst (hon) þar samþykci sitt skulo (til) læggia. handa-bandadhæ (hon) honum halfua jordina Ríp j porcionem ecclesie oc annan ræikninghskap kirkonar en huat sëm jordæn half uæri dyrræ en kirkonar ræikninghskap tilstændr þa skuldæ min herra luka astridæ fulla pæninga æfter þui sëm þau wyrdæ a satt sin j millom firer suo mikæn part j iordinæ sëm mæira er En ræikninghskapren kirkonar stændr til. lysti hon firer greindum herra jonæ oc oss ath hon vildæ gifua gudhmundi þorlakssyni sinom fostursyni halfua greinda jordh Ríp oc ef þorlacr hans fadær vildæ selia þan helmingæn þa vildæ hon samþykkia þat ath hann seldi þan parten herra hiscupinom oc hæilagræ hola (kirkiu) fyr æn odrum firer lika pæningha.

487.

6. Febrúar 1431.

á Hólum.

JÓN biskup Vilhjálmsson bannar Sveini Hallvarðssyni undir banns þínu að selja jörðina Ríp í Hegranesi.

AM. 235. 4to bls. 64, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3682.

jtem a sama dagh oc aræ j storu stofuonnæ a holum spurðæ min herra hiscupen swæin haluwardzson ef hann hæfði nokorum mannæ fængit vmbodh a jordinnæ Ríp edr hana burtu fængit æn hann sagdist ængum hafua fængit þar vmbodh vpp aa næ seldt. þi forhaudh min herra greinddum suæini haluwardzsyni) vnder handz pino ath sælia græinda jordh næ vmbodh fra þeim tima vpp aa fa fyr æn hæilogh kirka hæfði sinn rættan oc allan ræikningskap [neruerandum sira siugurdi jonssyni jonæ ægilssyni pupplico notario oc þorlakæ brytia. þorstæini diakna oc thomas pæis þa min herra forbaudh suæini.¹⁾

488.

17. Febrúar 1431.

á Hólum.

VITNISBURÐR fimm manna að Ástríðr Jörundardóttir haf handabandað Jóni biskupi Vilhjálmsyni jörðina Ríp upp í porcio og annan reikning.

AM. 235. 4to bls. 64, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3682.

¹⁾ [á spássíu, og ekki vísað inn.

Eodem anno laugardagen næsta firir faustogangh j timbrstofuonnæ j sogdum stadh a holum vorum wer nær sagum aa oc heyrdom vpp aa sira siugurdr jonsson. þorgyls oddzson. þorlæifr helgason. jngimundr stæindorsson oc jon Egilsson pupplicus notarius ath astridr jorundardotter prouentokona a holum handabandadæ vorum virdolighum herra herra jonæ biscopæ a holum halfua jordina Rip er liggr j hægranæsi j ræikningskap oc porcionem ecclesie oc annat godz kirkonar a Rip er aa hana kunno ræiknast med logum oc suo mikit mæira vpp (j) annan hælmingæn skildæ min herra sæm ræikninghskap kirkonar mæire verda æn odrum hælminginom kynnæ suara skildæ astridr sær suo marga pæningha af minom herra sæm minnra wyrdæ ræikninghskapr kirkonar æn suaradæ halfraæ jordonæ.

489.

23. Febrúar 1431.

á Hólum.

Bréf Jóns Vilhjálmssonar biskups á Hólum til prófastanna í Húnavatnspingi um þá menn, er liggja í opinberum hórdómi og frillulífnaði og liggja líkamlega með guðsifjum sínum.

AM. 235. 4to bls. 65 (nr. 110), bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 583—584.

bref vm frillolifuerne oc guðsifjar.

Vær jon med (gudz) nadh biscop a holum gerom ollum monnum (kunnikt) j voru biscopsdæmi ath sakir wors biscopsligz æmbettis oc stættar bær oss vmhyggju oc forsio firir hafua ath kristindomren aukizst oc rettliga haldizst i alla stadæ huar wer mægum þat bættra. En ver seam þo vida storra vmbota a vantta j morgum stodum mæir æn oss er liuft. þui firir- (biodom) wer sterkligha ollum monnum sæm liggia j opinberligum hordomæ oc frillolifuernæ oc þar med þeim sæm likamliga liggia med sinum guðsifjum konom oc kollom huortt sæm þeir edr þær hafua þeim haldæt vndir skirn ædr biscups hondh med ollum þeim wænsslum sæm gudiz laugh þar ytazst vm græina ath taka gudiz likama fyr æn þeir skilæst med glæpin oc syndina oc tækit scrifter oc fælat sæm brotonom til bærr efter gudiz loghum oc hæilagrar kirkiu med suornum æidum oc

trvlofuan. Þui biodum wer vorum profastum j hunavatzþinghæ asbirnnæ abota a pingheyrum oc sira hermannæ jonssyni vndir krapptæ heilagrar lydnæ med þesso varo opno brefæ ath læsa þetta bref opinberliga ath huerræ graptar kirkiu firir þeirra tidasoknarmonnum oc þeir firirbiodæ ollum prestum j sinom vmbodhum ath gifua þeim gudz likama er briota þetta uortt bodh oc skipan En stæfnæ þeim firir oss sæm her j motæ vilia þrioskazst.

Ok til sanninda her vm settum wær uortt jnsiglæ firir þetta bref er scrifat war a holum j hialtadaal faustodagæn j ymbrodogum j langafausto anno domini M^o cccc^o tricesimo primo.

490.

3. Marts 1431.

á Hólum.

MÆKKENNING Knúts Einarssonar að hann hafi fest sér Ingiríði Þórisdóttur í votta viðrvist.

AM. 235. 4to bls. 67, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3688.

vm knut einarsson oc jng(i)ride.

Eodem anno in festo sancti johannis episcopi holensis i fausto kændizst knutr Einarsson j timbrstofuone a holum ath hann fæsti jng(i)ridæ (þoris)dottur firir ingialdæ berdorssyni oc odrum mannæ j badstofuone a gilaa j millum atta dagz oc xij dagz jola brodur jngiridar nærverandæ gesti þorirssyni. kændizst han ecki hafua kærtitt sitt maal firir officiali æda odrum hola kirkiu vmbodzmonnum. var ek jon egilsson pupplicus notarius ner þessu oc flæire adrer goder menn. lofuadæ knutr (ath) taka greinda jng(i)ridæ þorirs(dottur) aftur til siñ til æigenkono oc settizst med jon deel sæm hafði lægit (med henne).

491.

24. Marts 1431.

á Ríp.

SVEINN Hallvarðsson og Ástríðr Jörundardóttir kona hans fá Jón biskupi Vilhjálmsyni jörðina Ríp í Hegranesi upp í reikningskap, en það sem jörðin var dýrari geingr upp í próventu Sveins, og ákveða þeir ýtarlegar um próventuskilmálana.

AM. Fasc. IX, 1, frumritið á skinni. Fyrsta, fjórða og fimta innsiglið er dottið frá og hið séttá er brákað. Bréfið mun vera með hendi Jóns Egilssonar.

littera super ripam.

J norrænv vm jordina Rip.

Ryp feingenn herra Jone Wilhialmssyne.¹⁾

Ollum godum monnum þeim sœm þetta bref sea ædhr heyra Sænda jon prestr Einarsson suæinbiorn þordarson diakne stæinþor jonsson jllughæ biorghulfsson ok jon Egillsson pupplicus notarius quediū gudʒ ok sina kunnikt (gerandi) ath anno domini 10° cccc^o tricesimo primo worum wer i hia ok heyrdum vpp aa laugardagen næsta firir palmsunnodagh a Ríjp i hægrænæsi j skagafyrðæ ath suæin haluardzson ok astridh jorundardotter hans æigenkona bædi med æinom vilia ok samþycki. handabandadh ok fængu worum virdoligum herra ok andalighum fadur herra Jonæ vilialmssyni med gudʒ nadh biscope a holum fyrnæfnda jordh Ríjp med ollum sinom gognum ok gædum ok þar til mædr nie kugilldæ til fullrar ok æuenligrar æignar honum ok hans loghligum efterkomandom biscopum a holum j þan ræikninghskap gamallan ok nyian er þar war ræiknadr af godum monnum ær herra jon biscop fyrnæfnr þar til næfndi a kirkonar wæga adrnæfnrdr a Ríjp. er ræiknadizst halft niunda hundrat ok tuttugo voruvirdt. En þat sœm jordæn ær dyrræ æn fyrnæfnrdr pæningar gaf fyrnæfnrdr suæin haluardhzson med samþycki astridhar sinnar æigenkono fyrnæfnrdr til greindan herra jon biscop ok hæilagrar hola kirkiu j prouentto firir sigh ok þar til sina pionozstu suo længhi sœm honum wæl anægdi. her j motæ lofuadæ herra jon biscop honum æuenligæn kost ok prouentto sœm adrir prouenttomæn hafua aa holum efter godum gomllum vana ok æina wodh tuituga a hueriom tolf manadum ser til klæda. En firir þan goduilia ok kerlæika sœm greindh astridr jorundardotter hafðæ til sinn systorson gudhmund þorlaksson diakna. þa lofuadæ optnæfnrdr herra jon med sin godhwilia ath gifua j mogleigan tima nefndum gudhmundi suo marga pæninga sœm aftur stodh i jardar wærdit vm fram ræikninghskapæn j lauso godzsæ ædr fausto ef hann

¹⁾ Aptan á bréfinu; tvær fyrstu línurnar eru með hendi frá 16. öld, en síðasta línan er rituð á 17. öld.

kynnæ þat faa. En (ef) hann kann ecki faa fasta æign æfter þui sëm þeim pæningum suarar þa skal herra biscopæn faa gudmundi suo marga pæninga sëm þar a kæmr ath kaupa sær jordh mædhr þar sëm han kann. skuldæ græindr herra jon biscop halda optnæfnðræ jordo ok hans loghliger æfter komændr biscopar a holum til lagha akærolaust firir þeim ok þeirra ærfingium. En þau suaræ laga Riptingum.

Ok til mæire stadfæstu ok sanænda her vm settu wær fyr næfndir mænn wor jnsigli allir ok suæin haluarczson sitt jnsigli med uorum ok astridr fyrnæfnðh hans kona lænto jnsigli thomas jonssyni pæis vottum hia verandum siugurdi prest jonssyni ok þorstæine diakna jonssyni (til) stadfæstu þessarar sinnar giordar firir þetta bref scrifat ok giortt j stadh dægi ok aræ sëm fyr sægir.

492.

25. Marts 1431.

á Hólum.

JÓN biskup á Hólum vottar, að hann hafi tekið Svein Hallvarðsson til próventu heim á Hólastað upp í það, sem jörðin Ríp í Skagafirði er dýrri en kirkjureikningnum nemr, en af því að biskupi þótti það oflitið fé, lofaði Sveinn honum tíu ára þjónustu. En fyrst að Sveinn hefir þjónað biskupi og staðnum út þessi tíu ár, þá kvittar biskupinn hann með öllu um próventuna.

AM. Fasc. IX, 10, frumritið á skinni, og er innsigli biskups fyrir því, en er þó dálítið brákað. AM. dipl. afskr. 323; AM. 235. 4to (nr. 109), bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti (AM. dipl. afskr. 3683).

prowentvbref vm ríjp.¹⁾

Vær jon med gudz nadh biscop a holum gerom ollum godum monnum kunnikt ath wer hofum tekit suæin haluarczson til prouænto hæim a hola stadh til æuenligan kost þylikan sëm adrær prouænttomænn þar plaga hafua æftir godum lofigum gomblum ok nyiom vana firir þa pæninga sëm²⁾ hann hefer oss fængit j jordinæ Ríp j skagafyrðæ sëm jordæn ær dýrræ En þan kirkiuræikningr uottar er wer lætom þar ræikna dandæmænn er wær þar til næfnðum En af þui ath oss potti

¹⁾ prouentobref sueins haluarczssonar 235; ²⁾ sl. 235.

hann faa oss of litla pæninga j sagda prouentto þa lofuadæ hann oss pionozstu vm tíu aar ok slaa af a hueriom tolfmanadum suo marga pæninga sëm wer gifuom adrom vorum dandhæsuaínom ok gifua honum æina wodh tuituga a hueriom tolf¹⁾manadom sëm odrum prouentomonnum. skal hann hafua þat sama hus ok hærbyrgi sëm astridr hans kona hefuer a stadnum adr ok hafua til stadaræns sæng ok kisto sëm adrær prouentomænn ok skal stadræn halda. sængine ferri²⁾ ok æignast huorttuægja æfter þeirra dagha. En fyrsta³⁾ suæin adrnæfnðr hefuer pionadh oss ok stadnum vt sogdh tíu aar þa gerom wær hann allungis quittan ok akærolausan firir oss ok ollum worum æftirkomandum biscopum a holum vm sagdha prouentto. Ok til sannænda her vm settu wer uortt jnsigli firir þetta prouentobref skrifat a holum j hialtadaal palmsunnodagh anno domini M^o cccc^o tricesimo primo.

493.

26. Marts 1431.

á Hólum.

HOLLUSTUEIDR Sveins Hallvarðsson við Jón biskup Vilhjálmsson.

AM. 235. 4to bls. 64, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti, og kemr þetta sem áfast próventubréfi Sveins Hallvarðssonar frá 25. Marts 1431, Nr. 492. AM. dipl. afskr. 3683.

Jtem manadagæn næsta efter palmsunnodagh j sama stadh oc are sëm fyrr sægir suor greindr suæin fullan bokaræidh ath wera hollr oc troor greindum herra jonæ biscupi oc hans logligum æfterkomandum oc hann skuldæ æigi vita hans næ hola kirkiu skada oc herra biscopæn lysti hann vera loghligan prouentomann sinn oc kirkonar a holum vpp fra þeim dægi neruerandi sira siugurdi jonssyni. suæinbirnæ þordarsyni. þorstæine jonssyni diaknum. jonæ egillssyni pupplico notario. thomas þæis.

¹⁾ tolfm IX, 10; ²⁾ færri 235; ³⁾ þannig bæði.

494.

5. April 1431.

á Hólum.

JÓN biskup á Hólum veitir Sveinbirni djákna Þórðarsyni umbod yfir staðnum í Garði í Kelduhverfi í Þingeyjarsýslu, til þess að veita hann og fleiri staði, og til þess að heimta inn tekjur biskups og Hólastóls og borga skuldir og gefa og taka kvittanir fyrir.

AM. Fasc. IX, 8, framritið á skinni. Innsiglið er fyrir, en brákað.

Vær jon med gudz nadh biscop a holum gerom ollum monnum kunnikt ath wær hofum fængit vorum elskoligum syni suæinbirnæ diakna þordarsyni uortt fult ok loghligt vmbodh[at]h ollu jamfullo sæm wer sialfuer ath sea rath firir stadh j þeim soknum¹⁾ gardi j kælduhuerfi ok suo ath uæita rettsæm wersealfuer suo læingæ sæm han ser oss ok stadenum skadalaust væra ok nyttsamlight ok þa flæire sæm ovæitter ero þar ok alla adra wora pæninga sæm wer æigum j þingheyiar pinghæ ath hæimtta mæir ædr minnræ²⁾ skal hann vpp bæra kræfia ok bæida æf þarf ok sakir a gifva ef þers þarf med en stænfna þæim firir oss sæm æigi vilia blifua j hans fullo minnæ ok mægha gæfua þæim quittencias sæm honum luka wel ok ræideliga vora pæninga sæm honum wæl anæger oss (ath) skadalauso. hann skal ok luka jonæ gamblasyni vj kugilde þar af uorum pæningum ok þui flæiro sæm wer þar æigum ath luka ok taka quittencias af þæim ath wer quitter sæ. hann skal ok skipta med sira þorkæll ollum þæim pæningum sæm oss ok honum hefuer fallit j profastdæmino j þingeyiar þingi oss skadalaust Ok byggia þa alla nidr sæm aa wortt lutskipti koma sæm hann ser oss ny(t)tugazst vera. skal hann ok næfna mat yfer stadinum ef þers þarf med sækta ok sakir a gifua ollu þui oss ok hæilagre kirkiu werdr ologhliga giortt ok firir haldit med þriosku ok illvilia ret[sæm wer³⁾ sealfur. skulo wer þat alt halda ok hafua sæm hann gerir loghliga j þesso varo vmbodæ vnder rettan ræikningskap med oss ok hæilagre holakirkiu.

Ok til sanænda her vm settom wer uortt jnsigli firir þetta vortt vmbodzbref skrifat a holum j hialtadaal fimttadagen j pascaviku anno domini M^o cccc^o tricesimo primo.

¹⁾ eg get ekki lesið þetta orð öðruvisi, og er það þó eitthvað misskrifað í frb.; ²⁾ Svo frbr.; ³⁾ [tvískrifað.

495.

9. Apríl 1431.

á Hólum.

ÞORLÁKR Sigurðarson gefr með samþykki Guðmundar djákna sonar síns allan þann rétt og tiltölu, sem þeir áttu og höfðu til jarðarinnar Rípr í Hegrænesi og Ástríðr Jörundardóttir gaf Guðmundi, heilagri Hóla-kirkju og Jóni biskupi Vilhjálms-syni (sbr. bréf frá 24. Marts 1431, Nr. 491).

AM. Fasc. IX, 3, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá. Einn af innsiglisþveingjunum hefir verið rístr úr öðru frumriti þessa sama bréfs; bréfið mun vera með hendi Jóns Egilssonar.

bref wm rip.¹⁾

Þat giorær ek þorlacr siugurdzson ollum godum monnum kunnikt med þessu minu brefuæ ath ek hefuer med fullo handa-bandhi ok med minom godum ollum vilia vpp gifuit med samþykki oc godum vilia gudmundar diakna sonar mins skilgætins allan þan rætt oc tiltaulo sæm æk oc hann attum oc hofdum til iardarennar Rírp j hægranæsi j skaghafyrði sæm astridhr biorundardotter gaf græindum gudhmundi minom syni oc sinom systorsyni huortt sæm þat war mæira ædr minna til fullrar oc æuenligrar æignar hæilagræ holakirkiu oc minom virdolighum herra oc andaligum faudr herra jonæ vilialmssyni med gudz nadh biscupi a holum fraa okr oc okrum ærfvingium vtan alla akæro oc tiltaulo vm aldr oc æfui honom oc hans loghligum æftirkomandum biscupom a holum fræalsa oc akærolausa med ollum þeim rætt sæm mit fræmst urdom æigandi j sagdræ jardu. hefuer greindr herra jon biscup lokit okr badum fædgum alla pæninga firir okarn partt j greindræ jordu oc giortt okr fult oc lika suo ath okr wæl aa næghir eftir þui sæm j wortt kaup kom þæssum godum monnum nærwærandum þæsse minnæ giordh oc fyrgræinddum skilmala jonæ Æinarssyni oc siugurdæ jonssyni prestum jonæ Egillssyni pupplico notario oc thomasæ jonssyni þeis. Oc til mæire stadfæstu oc sanænda her vm oc sinnar nærwæro oc vittnisburdar þæssar minnar giordar oc mins sonar fyrnæfndz settu fyrnæfndir mænn sin jnsigle med mino jnsigli firir þetta bref serifat aa holum j hialtadaal manadagæn næsta firær sumar anno domini M^o cccc^o tricesimo primo.

¹⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi.

496.

10. Apríl 1431.

á Hólum.

DÓMR sex manna útnefndr af Jóni biskupi Vilhjálmsyni um Guðmund og Guðríði Áladóttur, er héldu Brynhildi dóttur hennar, sem var lögráðið hjú biskups, og svo um sekt Brynhildar sjálfrar.

AM. 235. 4to, bls. 66, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3685.

Domsbref vm guðmund oc guðridu aladóttur oc brynildi dóttor hennar.

Anno domini M^o cccc^o tricesimo primo pridíadagæn næsta æfter paskavíku hæima a holum dæmdu síugurdr jonsson profastr oc síugurdr jonsson kirkiuprestr a holum. þódr guðbiarttsson prestar. jon Egilsson puplicus notarius. þorlacr síugurdrsson. ormr guðmundsson læikmenn ath wer dæmdum herra jonæ biscopu vilhjálmsson vpp a guðmundh oc guðridu hans kono fimtan mækr firir þa sauk oc olydnæ oc forþrot ath þau hófðo haldit brynildæ er radit var hans tolf manada hion oc kaupit vt tækit oc j hans forbodæ skyldugh þau honum ath luka j wor ath fardogum næstum komandum sagdar xv merkr rætt goldit j ollum aurom sæm bok gerir radh firir.

Jtem a sama aræ stadh oc dægi sæm fyr sæghir dæmdo wer fyrnænfndir menn lærdir oc læikær vpp aa brynildæ fyrnænfnda at luka greindum herra jonæ biscopu a holum xxx marka firir þann skada oc forþrott ath hon hafði brott hlaupit fra hans pionozstu or þeim staudom sæm hann hafðæ hennæ skipat ath pionæ oc vinna nu ath næstum fardogum elligar fullan borgonarmann þann sæm herra biscopinum vill luka sagða pæninga firir hana en ælligar vinnæ af ser sagða pæninga firir herra biscopinum ædr odrum efter þui sæm bok þar vm skilr vm auræiga En herra biscop takæ sina skuldh af hennar pionozstu læyn.

497.

18. Apríl 1431.

á Hólum.

ÚRSKURÐR Jóns biskups Vilhjálmssonar um hjónaband Skeggja Álasonar og Þórdísar Magnúsdóttur.

AM. 235. 4to bls. 67, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar
frumriti. AM. dipl. afskr. 3687.

bref vm skeggia alason.

Vær jon med gudz nadh biscop a holum kungerom ollum
godum monnum med þessu voru brefuæ ath a miduikudagæn nesta
æfter paskaviko anno domini M^o cccc^o tricessimio primo komo firir
oss j forstofuona firir timbrstofuonnæ a holum j hialtadaal skæggi
alla(son) oc þordis magnusdotter huer ær æigi þottizst med logum
æiga græindan skæggia oc sagdizst aldræ hafua¹⁾ viliat hann
æiga til æigænbonda En hon kændizst þo firir oss þa þar ath
hon hefði att greinddan skæggia oc saman verit med hann tio
wætr oc war hon þa fimtan wætra ær skæggi kæypti hana²⁾ j
kirkonæ a fælli j slættuhlid gudruno Eiríksdottur modur hennar
nerverandæ oc samþyekiandæ þeirra kaup ok ærlendi þorissyni
segiandi firir þeirra kaupi. sagdizst hon oc aldri hafua kærtt
sitt maal firir nokorum kirkonar domara vtan firir sira jonæ
paalsyni er þa war officialis hæilagrar hola kirkiu. kændizst
hon oc ath erlendr þorærsson fyrnæfnr hafði sagt firir
þeirra handabandæ er skægghi kæypti hana. kændizst oc
ærlendr þorisson adrnæfnr ath þau hæfði hondum saman
tækit oc ath hann kæypti med þeim suo sæm her j landet ær
plaghr oc sidr til oc gudz logh æigi j motæ tala. Bæiddu
wer hana flæiræ profua her vm læida ef hon hæfði til En hon
sagði næi þar til oc sagdizst ækki onnor prof hafua framar
her vm æn hon þa tædi oss.

Jtem suoro fullan bokaræidh firir oss tuæir skilrikær
uottar jon Egillsson pupplicus notarius oc jngimundr stæindors-
son ath þeir voru þar næri oc heyrdu vpp aa at sira jon
palsson adrnæfnr sagði saman med sinom laga orskurdæ oc
domæ skæggia alason oc þordiso magnusdottur fyrnæfnh logh-
ligh hion padan fra suo framt sæm gudz logh æigi bannadhæ
oc þeir sagu ath þau kæyptu þa ænn a nyiu sinn a millum
morgum dandæ monnum þar nerværandi oc ath þeir sagu
hana æcki gangha ooviliuga til handabandz oc kaups med
skæggia fyrnæfnan oc læggia vnder sira jonss palssonar
orskurdh oc dom.

¹⁾ hann, skb.; ²⁾ tvískr. í skb.

Nw firir þæssar græiner oc prof oc allar adrar sæm fyrr æro sagdar sæm þa firir oss komo. Þui sægium wer jon vilialmsson med gudz nadh biscup a holum adrnæfndr med fullo doms athquædi oc uorum loghligum orskurdæ skæggia alason oc þordiso magnusdottor fyrræfnd loghlig hion vera bedan af efter sogdum profuom oc skilrikæ suo framt sæm gud¹⁾ logh æigi banna oc onnor¹⁾ prof kunno sidar mæir her vm finnazst oc oll þau prof oc framburðr sæm hon þar fram baar æcki afl hafua oc fanyt væra. var þæssæ uor domr med voru æigæn minni fram sagdr j sogdum stadh dægi oc aræ sæm fyrr sægir oss j doomsæti sittandom þeim badum loghliga firir komnom oc kalladom af oss. forbudum wer hueriom mannæ oc suo æigi sidr firirbiodum wer med þæssuo²⁾ voru saumo brefuæ hueriom mannæ lærdum sæm læikum ath hysa ædr herbyrgia optnæfnda þordiso magnusdottur æf (hon) dirfizst hædan af brott ath laupa fra greindum skæggia sinom bonda.

Nærverandum sira siugurdæ prest jonssyni kirkiupresti a holum oc brodur birnn æjonssyni penitensiaro vorum conuentali sama stadar. sira þorstæini presti jonssyni. jonæ ægilssyni pupplico notario. ærillendi þorissyni. ormæ gudmundzsyni læikmonnum.

Ok til sanninda her vm þessa vors doms oc orskurd(a)r sættum wer uortt jnsiglæ firir þetta bref scrifat j stadh dægi oc aræ sæm fyrr sæghir.

498.

19. April 1431.

á Hólum.

VEITINGARBRÉF Guðmundar Bjarnasonar fyrir staðnum í Felli í Sléttuhlíð um þrjú ár.

AM. 235. 4to bls. 43, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3671.

Vær jon med gudz nadh biscup a holum gerom ollum monnum viturligt ath wer hofum uæitt gudhmundi biarnasyni jordina oc stadæn j fælli j sléttuhlíð vm næstu þriu aar fra næstum fardogum med ollum þeim gædum lutom oc lunnendum sæm jordunnæ oc stadnum fylgir ath fornu oc nyiu ath undan tækinæ porcione ecclesie oc hualræka oc vidræka næma til

¹⁾ tvískr. í skb.; ²⁾ þannig.

husbotar smaa vidu æn alla storvidu oc oll onnor jngioldh
 kirkonar smærri oc stærri skal j woru waldhæ oc forsiö vera.
 vtan lysætolla alla þa sœm þar til kirkonar liggia skal greindr
 gudmundr til sin taka oc lysa kirkona oc hafua fiorar kyr med
 stadnum er nu fylgia þar læigulaust En hafua fimttan kyr
 bulægar oc læigufærar a wora vegna þar a stadnum til michials-
 messo oc lata gera vndan þeim oss til nytta oc skadalaust so
 framt sœm wer faa þeim bwsgagn sœm þeim þarfuazst til
 sagdra kwgilda vtan kætil skal hann sealfr til faa En wer
 skulom faa honom¹⁾ bryniölsdottur til Oialtar oc
 pionozstu suo længi sœm hann fær med sogd wor kwgildæ
 oc læggi oss æfter huert kwgildæ smeyr skyr oc syro sœm
 her j landæt plagar oc godra manna gængr j millum vndir
 Rettan ræikningskap med oss. skal hann a stadnum bua suo
 længi sœm fyr sægir suo framt hann heldr allan þenna fyr
 skildan skilmala med oss.

Oc til sanænda her vm settum wer uortt jnsigle firir þetta
 bref scrifat a holum j hialtadaal þorsdagen næsta firri jons-
 messu holensis vm varæn anno domini M^o cccc^o tricesimo
 primo.

499.

19. April 1431.

á Hólum.

DÓMR útnefndr af Jóni biskupi Vilhjálmssyni um vistarbrigði
 Markúsar Oddssonar við biskup.

AM. 235. 4to bls. 66—67, bréfabók Jóns biskups Vilhjálms-
 sonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3686.

bref vm markus oddzson.

Ollum godum monnum þeim sœm þetta bref sæa ædr
 heyra sænda siugurdr jonsson kirkiuprestr a holum. jon Ein-
 arsson. þorstæin jonsson prestar. jon Egilsson pupplicus notarius²⁾
 oc þorlæifur jonsson quedi gudz oc sina kunnikt gerandi ath
 aa fimtta dagæn næsta firri jonsmæsso holabiscups vm varæn
 j timbrstofuonnæ a holum j hialtadaal anno domini M^o cccc^o
 tricesimo primo uorum wer j dom næfndir af ærlighum herra

¹⁾ fornafnið vantar í skb.; ²⁾ Hér er eyða í skinnb. fyrir einu nafni,
 sem aldrei hefir verið skrifað í bókina.

herra jonæ vilialmssyni með gudz nadh biscop a holum ath dæma j millum honum oc markus oddzson vm þær sakir sæm herra biscopin gaf honum oc hafði stæfndt honum firir sigh j næfndan stadh oc dagh sæm hans bref þar vm giortt wottadæ er herra biscopæn læt þar læsa opinberliga oss aheyrandæ oc anæfndar allar sakir þær sæm hann stæfndi honum firir. war þat uar domr loghliga tilkrafder af biscopinom ath wær (dæmdom) radæn stadugh oc standa skulo suo længi sæm markus oddzson fyrnefndr hefuer radizst með herra biscopinom oc halda allan þann skildaga sæm herra biscopæn kann vitni til hafua ef hann vil æigæ kœnnazst radæn En hann kændizst bædi radæn oc allan þeirra skildaga suo badæ vm þœninga er hann hafdæ honum lofat j þeirra sattmala. En æf markus hældr æigi með biscopæn þat sæm hann lofadæ j þeirra sattmala vitnum nerværandi oc gætr biscopin þat til hans syndt með logum gialdæ biscopinom xv merkr jnnan næsto tolf manado. En firir þann fiarskada sæm biscopin hæfer fængit af hans vangæymslu nu j vetur þa dæymdom wær markus skyldugan aftur luka herra biscopinom alt þat fæ sæm af hans forsoman oc vangæymslu hefuer misfaræst j vætr j hans gæymslu oc nu kann misfarazst til krossmesso j wor af hans vangæymslu hædan fra þui vndan tækno sæm nu kann misfarazst mædan hann ær a stæfnonnæ oc suæri lyrittæræidh sealfir þridæ nu her j dagh firir minom herra biscopinom ath heyrdum dominom oc suæri þat með huersso marga bitædh hefuer oc abyrgis þa alla æfter bok oc hafui þat æi sidr j æidstafinom með ath hann kunnæ æeki bætur ath gæyma þærs fiaræns oc æengan jllvilia næ ofundh þar til hafdæ. En æf honum fælst æidren oc will hann æigæ hann suæri¹⁾ gialdæ herra biscopinom fullrætti efter domi oc allan skadan æfter þui sæm loghbokin gerir radh firir. war markus loghliga firir komæn með orskurdæ herra biscupsins.

Ok til sanændha þæssa wors doms settum wer uor insigli firir þetta uortt domsbref scrifat a holum j stadh dægi oc aræ sæm fyr sægir.

¹⁾ þannig.

500.

18. Maí 1431.

á Mælifelli.

DÓMR fimm manna útnefndr af Ara Þorbjarnarsyni officiali heilagrar Hóla kirkju um hald Stepháns Hallssonar á prests og kirkjutíundum af Uppsölum fyrir Munkadverárklaustri.

AM. Fasc. IX, 2, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá.

bref vm munkadvera¹).

Sakir þess stefann hallzson. ath þorgils abote fra mvnkaðvera hefver kærttr firir mer ara þorbiarnarsýne officiali heilagrar hola kirkiv. ath þw hafer rangligha haldith oc eige lvkt. kirkiv tivndh oc prest(t)ivndh aff jordvne vpsolv m er liggur vndder mvnkaðvera kirkiv þar med lavsagozi þinv ollv oc þinnar kvinnv því sem þitt attvðh j fridhv oc ofridhv. nw med því ath herra aboti beiddi mik her doms æ hverra svara edr sekta þw steffan yrdir her firir skýlldvgvr kirkivnar vegna. því nefnda ek þessa menn til doms med mer oc samþykttar. bergþor prest halldorsson. magnvs prest þorbergsson. þorkel bardarson. narfa einarsson oc seming magnvsson diakna. því er þath fyrst (vor) domur ath þv nefndr stefann siert her logligha firir kalladr nv j dagh. oc þar med dæmv m vær þik skýlldvgghan ath leida þav prof her j dagh ef þav erv til. ath þw hafer med logvm vidh skiliz þessar tvær tivnder sem abote kærar til þin stefann hallzson ath þw hafer ologligha haldith vm næstv þriv ær samfleytt edr sattmæla æ giortt vidh herra abota edr hanns loglighann vmbodsmann. en ef þessi prof erv nv eige her. dæmv m vær þik skýlldvgghan ath læida þessi prof edh seinsta midvikv daghinn fyrsta j fardoghv m nw næst er kemur firir sira ara edr hans loglighvm vmbodsmanne. her ath mvnkaðvera. en ef hann leidr þæ eige þessi prof. dæmv m vær klavstrinv j sekt af þer stefann firir halld oc ologligha medferd attian merkvr æ huori tivnd vpp æ þesse þriv ær. vttann nefndr stefan sýne ath hann hafi lvktt vpp æ eitt ær edr tva(u) af þessvm þriur. falli nidr eppttr því sem kristen riettur giorer rædh firir. en elligar tvigildhi tivndernar æ hveriv æri því sem olvkt er med vorrvirttv gozi. en sektafie skal lwkaz æ næstv fardogvm her heima ath mvnkaðvera. halft hvors fritt oc vadmala virtt

¹) Aptan á bréfinu með fornri hendi.

goz. vnder godra manna ýfersíonn. enn þá penninga sem stefan hefer haldith otivndadha. þá hálfa meire enn sektvnm svara dæmvm vör vnder biskups valld oc forrædhi epptter loghvm. enn þath demvm vör vnder vrskurd biskups íons á holom hvortt penningar konv stefans væri falner epptter loghvm eda skal lvkaz af þeim tvígildar tívnder med sekttafie. stefan skýldvghann ath koma domínm vnder vrskurd biskups firir fardagha. var þessi domur vpp sagdr á mvnkapvera j æyia-firdhi. ok til meire avdsýningar her vm settvm vör fyr nefnder prestar oc diaknar vor ínsigle firir þetta domsbref er skrifath var ath mælifelli j skaghafirdhe fostvdagh næsta firir hvítasvnnoviko. anno domini M^o. cccc^o. xxx^o. primo.

501.

25. Maí 1431. á Ökrum í Skagafirði.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum leyfir Þorsteini lögmanni Olafssyni að láta gera hálfkirkju á Þorleiksstöðum í Skagafirði, eignarjörð sinni.

AM. 235. 4to bls. 62, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3680.

Vör jon med gudhz nadh biscop á holum gerum þat godum monnum viturligt med þæssu uoru brefuæ ath wer hofum vnt vælbornum mannæ þosteine olafssyne laugmann ath lata gera halfkirkju aa sinne jordu þorleiksstaudem j skagafyrðæ gude til lof oc sancte andree med þeirrä Renttu oc skilmala ath fyrnefnd kirkia skal taka hæima æfvinliga prest-tiundh oc kirkiutiund oc lysetolla hæimamanna af greindræ jordu oc lausagodzæ huortt ath þeir eru beldr þar hialægumænn ædr husmenn. skal prestur syngia þar annan huern dagh hælzan oc taka tuær merkr kaups ef hann syngir suo til. skal þæsse wor gerdh standa æfvinliga obrigdiligh firir oss oc aullum vorum efterkomendum hola kirkju vmbodzmonnum vpp fra þæssum dægi [oc fraa þeim tolf manadæ dægi sæm greindh halfkirkia ær fullgiordh suo ath væl megi j hennæ syngia oc hon er uel standandæ oc uel songhfær sæm gudz embetti til bærr oc hon ær vigdh.¹⁾

Ok til sanænda oc æfvinligrar staðfæstu her vm settum

¹⁾ [á spássu í skb.

wær wort insigle firir þetta bref serifat aa aukrum j skaghafyrði faustudagin næsta epter huitasunno anno domini 10° ed^o tri-
cessimo primo.

Suo framt skal þessæ uor giordh oc bref stadugt blifua
sæm greindr postæin bondæ hefuer latedh vpp byggia ath ollu
greinda halfkirkiu ath ollu wæl saunghføra jnnan tolf manadha
dagh fra þui hon ær byriudh ath giora.

502

2. Júní 1431. á Laugum í Reykjadal.

GAMLI bóndi Marteinsson selr Helga bónda Bjarnasyni jörðina
Ljósavatn í Ljósavatnsskarði með tilgreindum ummerkjum,
rekum og ítökum kirkjunnar á Ljósavatni.

AM. Fasc. IX, 7, framritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin
frá. AM. dipl. afskr. Nr. 53 eptir transcripto frá c. 1542, komnu
frá séra Ólafi Stephánsyni í Vallanesi.

bref vm líosauatn.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edr heýra senda
þorðr þorsteinsson maghnus oddason gvnnlaugr ellendzsson
þorleifr jonsson jon jonsson ok olafr gudmundzsson quediu
guds ok sina kunnigt gerandi ath þar worum vær j hia ath
ýtrvm laughvm j reykiadal. sam ok heýrdvīm æ handaband
gamla bonda marteinssonar af eirne halfu ok helga bonda
bjarnasonar af annarri ath suo firir skildv ath gamle sellde
helga javrdina ath líosawatne med avllvm gaugnum ok gædvīm
er adr greindri jörð hefði fylgt ath fornv ok nýiu ok hann
ward fremzst eigandi ath skilldi helghi luka gamla firir adr-
greinda jaurd t(v)av kvgilldj ok tuttughv tuo kugilldiss hersta
ok segs vætter skreidar ok luka allt adr greint jardar werd æ
næstum fardaugvm. geck helgi j borghan ath suara æ sina
peninga aullvm tiundareikningi þeim sem fallith hafdj medan
gamle bio ok þora eyiolfsdotter ætte ath suara er gamle hafdj
vnder bvndit sigh ath suara æ hennar weghna er hann
keypti adr greinda javrd suo eigi sidr kirkiu fyrnd ok orna-
mentum kirkiunnar suo miklu sem adr greindvm gamla bar
ath suara. Reiknadj gamle ath kirkian ath líosawatne ætte j
finnstada javrd halfsmanatar teigh firir avstan tiavrn ok gard-

stada þar nær ok annann halfs manatar teigh wt fra j mýrina j krossjavrd teigh med vmmerkivm. rædr lækr firir svnnan skridvgerdj. vr læknum rettsýne ofan j merkisik. rædr sikit sudvr j diupm. snidgavtvr firir ofan. stendr steirn firir svnnan mariutopter. rettsýne vr þeim steini ofau j gavtvr er liggia sudr ifver m j torfholtt. hrvteyiar land allt j fliote. weidr j liosa-watne þriu dægr j huerri wikv firir huers manz landi ok þeir wr fara ef liosvetninghar koma ath. fylger heimalandj kroxdalr fra galltar grof framm ath kidiagile. reke a fliozsandj. er þar ath rida saman setbergh j barnafelle ok skridnafell. er þa vestvr þadan skammareke t(v)av hvndrvt fadma tiræd. þa liosvetningareke westr ath fliozose. skilldj mdr nefndr helgi hallda greindri javrdv til laga en gamle suara laghariptingum a sagdri javrdv. Ok til sannenda her vm settvm wær fyrrnefnder menn wor jnnsigle firir þetta bref skrifat ath lavghvm j reykiadal laugar-dagh næstan efter dýradagh anno domini M^o cccc^o tricesimo primo.

Með hendi séra Hálfðanar Rafnssonar (d. 1665) stendr þetta ritað aptan á bréfið:

Medkennum [jeg¹] haldan Raffnsson prestur það eg²) var vidstaddur þar Jurgen Daniel³) byffalade med handsolum Sjra Jone Magnussyni morgum godum monnum vidstoddum a alþjinge að byhallda ollu þui þessi kirkjunnar maldage tilsagde og til sannenda mitt nafn med eigenn hendi

Haldan Raffusson.

503.

19. Júní 1431.

á Hólum.

SKRIPTABRÉF Þórðar prests Röðbjartssonar fyrir barngetnað með systur Þóru Illugadóttur (nunnu á Reynistað).

AM. 235. 4to bls. 70, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3692. Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 387—389.

skriptabref sira þordar.

Vær jon med g(udz) nadh et cetera heilsum ollum monnum med gudz blessan oc vorræ kunnukt gerandæ ath þordr prest(r)

¹) [vid olafur ellendsson og, dregið aprt út; ²) vid, ritað fyrst, en dregið út; ³) Jörgen Daniel dó 4. Maí 1638. Var umboðsmaðr fyrir Herluff Daae 1617 og víst optar.

Rodhbiarttsson hefuer kændzst opinberliga firir oss ath hann hefuer oforsynio drykt likamliga munodh med systor þoro¹⁾ illugadottor oc ath hann er kiotligr fadær ath þui barnnæ sæm hon hefuer honum kært.

Nu af þui ath hann hefuir gengit til settar vidh gudh oc heilaga kirkiu oc oss oc bæidzst lausnar oc lagt alt þetta sitt maal a gudz valdh oc worn doom oc nadh. Þui hofum wer j gudz nafni afleyt hann af sogdu brotæ oc sett honum penitenciam salutare.

Ju primis skal hann fasta vm seau aar midhuikodagha oc faustudagha med vatn oc braudh oc a þessom seau arom j langalanstu skal hann vatnfasta manadagha. midhuikudaga oc faustudagha oc med ængan mann tala a þessum dogum vtan j hans ytrasta tima vtan naudsynia oc jnne lestr sagda dagha Ok suo æi sidhr i sama mata halda sagda dagha j iolafaustu sæm her fyrr sæghir vm seau aar. Ok æi sidr skal hann jnnan tueggia manadha byria pilagrimsfærdh af þui hann ær eigi mægtughr at ganga til Romam. til allra hofudhkirkna þar oss bær ath gista j voru biscupsdæme skal hann ganga oc vitia bærfættur fra þui hann siær hueria þeirra oc lese Marie psaltara ath huerræ kirkiune gudligha oc huern laugardagh vm seau aar. oc æi sidr skal hann læsa dauidhs psaltara æin j huerre viku nocturno a hueriom dægi vm seau aar. vtan siukdomr hindre. hann skal ok sagdha pilagrimsfærdh byria jnnan manadar ath heyrdu þæssu brefæ oc vt ændadha jnnan tolf manadha Ok þar æfter gefua sigh jn j æitt klaustur þar sæm hann vill sealfr kiosa oc blifua þar suo længhi sæm hans lif Reyckr til vtan oss synizst sidar mæir dispensera edr vorum loghligum eftirkomandum med han j þessum græinom.

Jtem biodum wer þigh sira þordhr vndhir bans pino ath þu her æftir aldri j Hunnoklaustr jnn gangi oc med ængha systor tala j nokorum stadh æinsaman vtan med voru orlofui oc worra loghligra efterkomanda oc þo aldri lika wæl vtan tuæimr skiluisum monnum oc konom oc suo længhi skaltu wera afsettr ollu prestligu æmbetti oc samneyti þinnar prestligrar stettar sæm vorar nadæ tilseghia ædr vorær loghligær æftirkomendr

¹⁾ ritad: soro, í skb., en á að vera þetta, sbr. bréf 4. Febr. 1431. Finnur biskup les Jóro, sem er rangt.

synizst þigh fulloligar hafua baldit oc vpp fylt sagda script æftir þinom brotom æfter þui sæm þu hefuer firir oss suorit ath halda þessa med suornum bokaræidæ.

Ok til mæire audsyningar þessa scriptabrefs settu wer uortt jnsigle firir þetta bref vtgifuit a holum j hialtadaal þridiadhægh nesta firir festum sancti johannis baptiste anno domini M^o cccc^o tricesimo primo.

504.

30. Júní 1431.

á Þingvelli.

1. Maí 1432.

á Munkaþverá.

ÞJÖRN bóndi Sæmundarson selr Þórkatli presti Ólafssyni jarðirnar í Siglufvík og að Geldingsá á Svalbarðsströnd fyrir þá peninga, er séra Þorkell átti hjá Birni eptir Þóruni dóttur sína eða henni höfðu til erfða fallið.

Eptir afskrift af frumbréfinu á skinni, staðfestri á Helgafelli 29. Maí 1703 af Gísla Sigurðssyni og Ásmundi Árnasyni.

Ollum Godum mönnum sem þetta Bref siä edur heira. senda hauskulldur runolfsson. Magnus Jonsson. Einar Arnason. Þorstejrñ haullskulldsson¹). Jon Eigelsson og þáll dadason (kuediu gudz og sina kunnigt giorandi.²) að þar vorum vier j hiä. þä lided var frá hijngadburd vors herra Jesu christi þushundrud. fiögur hundrud þriätije og eitt ár ä laugardagenn næstann eptter petursmesso ä Þijngvelle fyrer (östan) auxarcti. og säum ä handaband þeirra sira Þorkiels prestz Olafssonar. af Eirne Alfu. og Biarnar bonda Sæmundarsonar. af annare. heirdum so fyrer skilid. að nefndur Biörn selde greindum Þorkele Prest tuær Jarðer fyrer nordann land er so heita. Siglufvijk og gielldingsä ä sualbardströnd. til fullrar Eignar med öllum gögnum og giædum. hlutum og hlunnendum. rekuum og vñ-merkium. og þui ed greindum Jörðum hefur filgt edur filgia ätte að fornu og nyu. og Biörn vard fremst Eigande að sagde greindur biörn hälfkirkiu skilldu (ä) siglufvijk. enn tueggia mänada verk einge Eige Jnn ä myrum jnn frá kaupangi.

¹) þannig: ²) [hefir gleymzt úr í bréfinu.

hier j mote gaf firr nefndur sira Þorkiell opt nefndum birne alla þá peninga sem hann átte hia birne bonda Epter þorune dottur sijna eda henne hafde til erfda fallid. fasta og lausa. frijda og ofrijda. skillde fyrgreindur Biörn og Akiæruslaus fyrer sira Þorkele. og ællum hanz Epterkomendum vñ alla fyrgreinda peninga. og alla medferd á peningunum. skillde þrátt nefndur Biörn suara öllum lagariftingum a firrgreindum peningum. En siera Þorkiell hallda til laga.

Og til sannenda hier vmm setium vier firr nefnder menn vor innsigle fyrer þetta kaupbref. skrifad á mwkapuerå j eyafirde á tueggia postula messu philippi et Jacobi Einu Are sijdar enn firr seigir.

505.

30. Júní

5. Nóvember

1431.

{ á Þingvelli.
{ á Grund.

ÁRNI bóndi Einarsson selr séra Þórkatli Ólafssyni jarðirnar Geitrauðareyri (Geirrauðareyri) í Álptafirði, Leiti, Kársstaði, Borgir og Laxárdal fyrir hundrað hundraða og þar með þrjátígi hundraða í lausafé, en séra Þorkell geldr á móti jarðirnar Sigluvík og Geldingsá á Svalbarðsströnd og þar til þrjátígi hundraða í jörðum fyrir norðan land.

Eptir afskrípt af frumbréfinu á skinni staðfestri 29. Maí 1703 á Helgafelli af Gísla Sigurðssyni og Ásmundi Árnasyni.

Ollum Godum monnum sem þetta Bref sia edur heira senda hauskulldur runolfsson. Magnus Jonsson. Þorstejrñ Hauskulldsson. Jon Eigilsson. Arne Geirmundsson og Þorstejrñ Arnason. kuediu gudz og sijna. kunnugt giðrande. að þa er lided var fra Gudz burd. m. iiije. tuttugu og xj ár. laugardægen næstann epter petursmessu á Þingvelle fyrer østann øxará. vorum vier j hia. sáum og heirdum á ord og handaband sira Þorkels Olafssonar af Eirne Alfu. og Arna Bonda Einarssonar af annare. að so fyrer skilldu. að nefndur Arne selde greindum Þorkele Jarðer er so heita. geitradar Ejre j Álftafirde og leite þar ed næsta og kårstade. borger og laxárdalur. á skoog-

arströnd. allar saman fyrer hundrad hundrada. til fullrar Eignar so framt sem birgit eiginkona Arna villde samþyckia þetta kaup. Sagde nefndur Arne ad Bænhws ætte ad vera á kærstödum og villde hann þar ongvv fyrer svara. þo ad það være nidur falled. so og ei sijdur sagde hann til kirkiu skilldu á Eyre. og þar være graprarkirkia og heimilisprestur. og luke honum fiorar merkur j saungkaup. reiknade Arne ad kirkiañ ætte xx hundrada eyar. og iij hundrud oc xx flögur kugillde og xx hundrud i frijdu. lofade Arne ad leggja þar til flögur kugillde. so ad kirkiañ ætte xxx^o j lausagotze. so og lijka vide sem Arne sagdest hafa lagt til kirkiunnar og þriar bækur er kirkiañ skilde eiga. enn (ef) j riettann Reikningsskap profadest ad kirkiañ á Eyre ætte mejre peninga. huort þejr hefde fallid j Porcionem eda (menn) gefid kirkiunne medañ Arne Atte med ad giðra. so og eij sijdur vmm hraurnun og nidurfall kirkiunnar og hennar fyrnd og ornamentis. skilde sera Þorkiell standa j allre borgan vid kirkiuna vppa sijna peninga. enn Arne öldvngis kuittur og akiaerulaus og aller hanz Erfijngiar vmm allanu Reikning firrgreindrar kirkiu.

hier j mot gaf sera Þorkell adur grœindum Arna tuær Jarder fyrer nordan land er so heita Sigluviyk og gelling(s)a a svalbardsströnd til fullrar Eignar med rekuñ og vñmerkiuñ og öllum gögnum og giædum sem greindum Jördum hafdi filgt ad fornu og nyu. og hann vard fremdst eigande ad. sagde sera Þorkell til halfkirkiu skilldu á Jördunne Sigluviyk. Og hun ætte eingeteiga tueggia manadar verk jnn á myrar jnn frá kaupange. selde sera Þorkell greindar Jarder fyrer nijutije hundrada. og þar til þriatie hundrud i Jördum nordur þar. og afhenda Arna ad næstum fardögum allar saman Jardernar. enn sera þorkell skilde taka þær Jarder ad sier sem Arne selde hönum af þorvalde sine sijnum epter þuj sem Arne hafde þær hönum afhent adur. skilde huor vmm sig sera Þorkell og Arne suara lagariptinguñ á þeim Jördum sem huor hefde ödrum sellt. enn hallda þeim til laga sem keipt hefde. Jtem allt það lausagotz sem Arne atte hia Þorvalde sine sera Þorkelz. skilde sera Þorkell ad sier taka Arna annad gotz ad næstum fardögum jafnmikid og jafnfrijdt fyrer nordann land. med Jördum þeim sem hann hefde selldt hönum.

Og til sannenda hier vmm setium vier firrskrifader menn

vor innsigle fyrir þetta kaupbref. skrifad á grund i Eyafirde
mánuðagenn næstann epter allra heilagra messu a sama áre
sem firr seiger.

506.

30. Júní 1431.

á alþingi.

HYLLINGARBRÉF Íslendinga hið síðara til Eiríks konungs af
Pommern.

Bréf þetta er hér prentað eptir syrpu séra Gottskálks Jónssonar
í Glaumbæ í Add. British Museum 11, 242, 4to bl. 48 a, skr. á
árunum 1543—1593, en höfð er til samanburðar afskrípt í Ríkis-
skjalasafni Dana, „Island og Færøe“ Nr. 10, frá 1544; eptir þeirri
afskrípt er bréfið áður prentað í Safni til sögu Íslands II, 175—76.

[almennelig samþykkt á alþinge. þorsteinn olafsson logmadr
sunan oc austan¹⁾].

Anno domini M^o cd^o xxx^o primo var þetta samþykkt á
alþinge vtan vebanda oc jnnan laggardagen næstan epter petr-
messu [oc palz²⁾] af hirdstiora.³⁾ logmonnum oc⁴⁾ logrettumonn-
um oc almyganvm⁵⁾ med lofataki.

Fyrst at vier vilium [vera holler oc trver⁶⁾] vorum virdu-
ligum herra [Eiríki med gvdz näd norikis. danmarks. suerikis
oc göta kongr ok hertugi offver pomarin⁷⁾] oc hallda þau log sem
sancte olafur hefur sett oc hans Retter epterkomendr hafa sidan
samþykkt millvm konvngdomen oc þeirra sem landit byggia
bade⁸⁾ logbok oc⁹⁾ kristinriett oc Rettarbætr konvnganna. Enn
allar nyar alogur sem biskupar [oc adrer valldzmenn²⁾] vilia á
leggia med banne. firirbiodun⁹⁾ eda yferreidum framar en fyr
seiger [oc log votta²⁾] vilium vier eingileidiz vnder ganga.

Jtem var þat oc samþykkt at ongver vtlendzker menn
skyldi hier j landit vera vpp fra mariumesso sidare [nv er¹⁰⁾]
kemr wtan þeirra hvsbændr eda þeir hefði vorz nadvga herra
[kong Eireks¹¹⁾] bref firir sier at þeir mætti hier med riett
vera. enn sierliga ensker oc þysker skyldi hier ongua vetrsetv

¹⁾ [sl, Ríkisskj.; ²⁾ [sl. Ríkisskj.; ³⁾ hirdstiorvm, Ríkisskj.; ⁴⁾ [sl.
Ríkisskj.; ⁵⁾ almuga, Ríkisskj.; ⁶⁾ [hollir ok trvir vera, Ríkisskj.;
⁷⁾ [Rettum noregz konvngi 11, 242; ⁸⁾ bædi, Ríkisskj.; ⁹⁾ forboðum,
Ríkisskj.; ¹⁰⁾ [er nv, Ríkisskj.; ¹¹⁾ [noregs konvngz 11, 242.

hafa oc ongván kappskað framár en forð vandi hefr til verit. en danska (oc) svenska samþykktum¹⁾ vier þvi²⁾ vt af landit sem hina. at vier vissum³⁾ ei hvort þeir væri⁴⁾ með líka oc vorð herra konungzens vilja vtsigldir af hanz ríkium. frá hanz stríð ob orlog. vtan þeir hefði hans bréf oc þess annars at kærúmal komu yfir [þa oc uppá⁵⁾ svmliga⁶⁾ af þeim. at þeir hefði baðe barit menn oc búndit saklavsa. Enn hver sem⁷⁾ þa heilðr eðr halldit [hefr skulu⁸⁾ svara logum fyrir oll þeirra brot. en landrada sok við⁹⁾ minn herra konung. sérliga þeir sem þa hielldi vpp frá þann tíma sem fyrr seiger. oc rétt fangader vnder dom. hvar sem þeir verða tekner. oc ei [doms sæter ne¹⁰⁾ vitnisbærir.

Jtem var þat oc samþykkt at eingen armbrysti¹¹⁾ oc¹²⁾ handbogar skyldi færð yfir landit vtan konungzens umbodsmenn eður þeir sem landit villdu fríða [fyrir vtlendzkum hernade¹³⁾ [færði þá. ¹⁴⁾ Enn hver avdrúvis færði þa skyldi boganner¹⁵⁾ vppþeker oc þó seker við konungdomen svo micit¹⁶⁾ sem log votta. oc uid logmenn oc logrettumenn oc almvgan ei síðr at þeir hallda ei¹⁷⁾ þat sem þeir giora logliga.

Oc til sannenda hier vm setium¹⁸⁾ vier

jvar vígfússon.

Gvnlavgr gudmundzson.

audun salamousson.

teitur gunnlavgzson.

asbiorn þordarson oc

pall jonsson

uor jnciglli fyrir þetta samþykktarbréf giort j sama¹⁹⁾ stað deigi oc are sem fyr seiger.

507.

[1431—1449].

AFSAKAN Kolbeins Bóðvarssonar um eiginorðslofan við Kristínu Jónsdóttur.

¹⁾ sögðv, Ríkisskj.; ²⁾ þeim(?) 11, 242; ³⁾ vístvm, Ríkisskj.; ⁴⁾ sl. Ríkisskj.; ⁵⁾ [ok vpp æ, Ríkisskj.; ⁶⁾ sérliga(?) 11, 242; ⁷⁾ sl. 11, 242; ⁸⁾ [hafði skyldi, Ríkisskj.; ⁹⁾ með, Ríkisskj.; ¹⁰⁾ [domsæter eða, Ríkisskj.; ¹¹⁾ arbrysti, Ríkisskj.; ¹²⁾ eða, Ríkisskj.; ¹³⁾ [sl. Ríkisskj.; ¹⁴⁾ [sl. 11, 242; ¹⁵⁾ bogarnir, Ríkisskj.; ¹⁶⁾ myklu, Ríkisskj.; ¹⁷⁾ eigi, Ríkisskj.; ¹⁸⁾ settv, Ríkisskj.; ¹⁹⁾ sl. Ríkisskj.

AM. 235. 4to bls. 40, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. Virðist þetta eptir hendinni fremr frá dögum Gottskálks biskups en Jóns.

kolbein baubuarsson¹⁾ huessu han afsak(ad)e ath kristin jonsdotter kallade til hans.

Jtem sagde kolbein nei ath han hefde legit med henne j fril(1)ulifue vm þrenna²⁾

Jtem neittate kolbein ath han hefde lofat henne eigenorde huorke leynt ne liost.

Jtem kendezt kolbein ath han hefde keypt helgu snora-dottur ser til logligrar eiginkonu.

508.

[1431].

VÍSITAZÍUBRÉF Jóns biskups Vilhjálmssonar á Hólum.

AM. 235. 4to bls. 41, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. Á undan þessu bréfi í bókinni stendr og er alveg áfast því vísitaziubréf Péturs Hólabiskups Nikulásssonar frá 1394 (Dipl. Isl. III, Nr. 418).

Biodum wer oc aminnom alla oc serhueria presta oc alla þa sem æigu gistingar halda ath þeir firir hugsæ oss oc varum suæinom til hæyriligan kost m[ed] aul suo længi j hueriom stadh sæm oss berr oc maldagar kirkna til segia efter lofligum landsins vana oc skyldu oc þar med ræidskiota suo marga sæm kristen Rettr uottar þar um oc vndir þuilika sækt sæm þar til bær a huern sæm æigi gerir er bæiddr ær fra æinom gistingar-stadh til annars oc suaræ oss þan skada hindran oc talma sem wer oc heilog kirkia kunnom þar firir taka j heilagrar kirkiu ærendum oc voru biscupligu æmbetti efter domæ oc orskurdæ wors officialis huerr sem þat dirfuizst gera med þriosku oc illvilia suo ath odrum verdi til vidrsionar. Oc her med biodum wer skyldoliga lerdum sem læikum j nefndu takmarki vnder hæilaga hlydnæ oc bans afelli at þær vppli latedh firir oss sannan Rækningh oc skodan a ydrum kirkium oc ollum þeirra godzsom. En þeir sæm æigi ero j færum til med sannenda forfaullum med oss ath taka efter sinnæ skyldu oc kristen Retti. kome til wor jnnan fiorttan daga fyr æn wer Ridum hæiman til huers wer mægum han vm etla oc forlikæ sigh med oss vm gistina

¹⁾ þannig; ²⁾ eingin eyða í skb.

af þeim sœm ver vilium þat med giora. giorret oc þessum breffærara sœm þetta uortt gistingarþref bær. Giorum wer oc med þæssu varo saumo brefi prestum oc bondum er kirkor oc beneficia halda ath lata bændr gera kirkiugarda sem kristen rættr þeim til skyldar aminningh peremtorie æn sem fyr huerium vm sigh suo ath aller kirkiugardar se fullgiord(er) þa wer komom til kirknana ædr skoda latum huortt þetta uortt bodh ok skipan efter ydar skyldu oc kristen rætt er trvliga fullgiortt. En huar sœm wer annat finnom oc profuom med sannendum skulo suara oss fullom sektum oc fepino efter gudz logum oc þeim ænga linan a giora er med illvilia forsma þessa skipan oc sina Rætta skyldu.

Oc til mæire stadfestu oc sanninda her vm et cetera.

509.

1431.

VISITAZIUGERÐ Jóns biskup Vilhjálmssonar hin önnur um Vaðlaping og Þingeyjarþing.

AM. 225. 4to bls. 45—48, bréfabók Jóns Vilhjálmssonar í frumriti. Rómversku tölunum framan við máldagana hefir útgefandi bætt við.

Anno domini M^o cccc^o tricesimo primo et consecracionis venerabilis patris in christo domini johannis filii wiliallmi anno sexto in secunda visitacione in prepositura uodlapingh tali modo visitabat et in tali forma invenit ecclesias infra scriptas vt postea inferius patebat.

In primis.

I. Wrda.

kirka sancte andree apostoli. dedicacio in octaua apostolorum petri et pauli. sextan bær liggia þar til. sex bygder af þeim æn x obygdar. a kirkian audner oc skraufustadæ. ero bader eydæ. engi reikninghskapr giordr vtan sœm j gomblo registro finst scrifat.

Jtem aa kirkian halfuan hellu Reka er annfinnr gaf oc lukti j ræikninghskap.

II. Tiorn.

kirka sancti johannis baptiste. Ecclesia dedicata in decollacione sancti johannis baptiste. kirka a jngwarastadæ.¹⁾

¹⁾ hálf lína auð hér.

jannan kirko calekkr litel. tuænn messoklædi ath ollu oc ij altarisklædi ij forðukar. messobok godh oc graduale. antifonarium. de sanctis et de tempore fra jolum oc til pasca. ein saltare. item messobok ecki full. item commune med ollu oc annat communæ. sequenciubok. legenda de tempore de aduentu oc til pasca. jtem antifonarium per anni circulum a tuæimr bokum vantar de sanctis fra aduentu oc til pasca. vantar breuiarius er ecki hefuer sedst sidan sira siugurdr oc jon Einarsson foru med pui jons saga baptiste. ero als bækr atian. ij altaris stæinar. vaskall brotæn. sloppr uondr. ij kertipipor. kross yfer altare med vnderstodum. stoor kista laslaus. Mariascript. johannis baptiste liknæski. ij klockur. onnor broten. alteris stæinar ij.

hefer sira berdor brot fra arnarnæsi marie likneski stort. katrinar liknæski oc olafs liknæski oc sæmiligan spægil.

III. vfsar kirka sancti (bartholomei).

Kirka sancti bartholomei er bændh. brestur ræikningskapr af sex oc xx vetr. ligr þar til vj bæir iij bygdir oc iij obygdir. Porcio ecclesie a huerio aræ .v. aurar oc half þridia alen betur. ongua pæninga a kirkan vtan ij kyr gamllar. huorkki bækr næ messoklædi.

IV. Valla kirkia.

Kirka a vollum sancti olai regis. Ecclesia est dedicata in festo sanctorum celio. ornamenta sœm j forno registro vtan þan tok ij sloppa forna oc gerdi æin af þeim tuæimr. Porcio ecclesie sidan herra jon adr næfndr visiteraðe j fyrsto visitacione oc her til hefuer fallet porcio half mork oc tuau hundrot oc æin hestur hefuer gæfist sidann vmfram þau xiiij hundrot sœm adr ero scrifut j ellra rægistro en onnor kwgildæ fridt oc ofridt oc jnnan veg(g)ia sœm j forno rægistro er scrifat. er þat til summa sextige hundrot oc fiogur hundrot mæir. er þat scrifat vidr nafnn huat j huerio var vtan sex vetter smeyr oc iij vetter flot oc maur er vm fram.

V. asskogh.

Kirka sancti Johannis baptiste. ecclesia dedicata tuæim nottum efter festum sanctorum in Celio. porcio ecclesie halfr

niondæ eyrer. gomol porcio mork. ny porcio oc gomol vm þriu aar halfr sætti eyrer minna en tuau hundrot. aa kirka vj kwgildhæ. lig(g)r til kirkonar xv bæir med tiundum oc lysæ-tollum. ero .x. bygdir æn v eydhæ. ein calekr. æin messobok. lesbok fra iolum til pasca. jtem antifonarium per anni circulum. jtem legenda de tempore in aduentu totam natiuitatem. jtem bok af gudhspiollum oc pistlom per totum annum de sanctis et (de) tempore. jtem graduale per totum annum. jtem collectarium. jtem graduale per anni circulum. jtem bonum psalterium oc iij vonder. jtem gomol bok med gudhspiollum oc pistlum. jtem Collectarium pro missa. jtem quinque libri antique et putride. messo med ollum ræidhskap oc altarestæine oc alt sëm j fornno registro stændr jnnan kirkíu.

VI. Sualbard.

kirka (ens) heilaga johanni(s) apostoli non dedicata. porcio ecclesie isto anno xvij aurar. jnnan kirko sëm j forno registro oc suo mikít minna sëm i fyrsto visitacione er scrifat. liggia her til kirkonar x bæir med tiundum oc heytollum oc lysetollum.

VII. laufas.

kirka sancti petri apostoli est dedicata in festo sancti bertini. tok sira aræ med porcione þriu hundrot er fallet hafðæ meðan helgi biarnarson bio. a kirkán fimm jardær. ero ij bygdar æn þriar obygdar. En quikfe sëm j fyrre visitacione er scrifat oc metfæ oc suo jnnan væggia. jtem vj manna messoklædi bræstur ij hofutlin. iij calekkar. bræstr kirkonæ æitt gældfiar kwgildæ af helga biarnarsyni efter þui sëm scrifat ær j fyrre visitacione. Rekar sëm j forno registro stændr. feria tertia infra octauas beate virginis.

Eodem anno næfndi virduligr herra herra Jon biscop villialmsson til ath sea athur mæta huer spell hafua wordit a kirkoni oc stadnum j laufasæ vm næsto x aar adr j annaræ hans visitacione hermann jonsson. siugurðh jonsson presta. jon gamllason messodiakn. jon Egillsson publicus notarius. þorstæin kætílsson oc jon egilsson læikmæn. Mæto þeir aa kirkona fiorar merkr vaurovirdar a huerio aræ vm tiu aar. verdr þat xvj hundrot. En aa stadæn hæima .vj. merkr aa huerio aræ. er

þat j summa vm .x. aar flogur hundrot oc xx fridhvirdht. En oss læidst stadraen bættir til fimm hundradha lætom wer þat aftr falla af sogdum florum hundrodhum oc xx. ero þat nitian hundrot sœm stadren aa (at) hafua ser til vppressingar. Ero þessir þæningar a kirkona oc stadæen half(r) fiordi tugr hundradha.

VIII. gardr.

kirka sancti thorlaci non dedicata.
in festo sancti bartholomei apostoli næfndi herra jon biscop villialmsson in secunda visitacione eodem anno sira herman jonsson. teitr ketilsson prestar. suæin messodiakn. jon Egilsson publicus notarius. þorstæin ketilsson oc jon kætillsson. mato þeir a stadæen xv aura a huerio aræ vm xx aar. er þat xv hundrot fridhvirdt.

IX. grytubakka.

Kirka sancti thorlaci non dedicata. hon a suo mikit j jordu sœm greiner oc scrifat ær j fyrræ visitacione oc suo jnnan kirkiu iam mikit. þorcio xv aurar. kirkana aa atta kwgildæ oc serliga ij kwgildæ oc v hundrot j woru oc ij þross oc v merkr vax. skal lukazst af sogdum tuæimr kwgildum læigan af þeim artidardagh eyiolfs þonda.

X. Haufda.

Kirka sancti nicholai non dedicata. hon aa ij kwgildæ. ornamenta.¹⁾

XI. Greniadarstadr.

Kirka sancti marthini. Dedicata in festo sancti Egidii abbatis. æigr kirkian xvij jarder. ero xv bygðar æn ij vbygðar.²⁾ a kirkana tua lutæ j siugurðarstodum. liggia þar til xv bæir ath tiundum oc lysætollum oc liggir þar æin half-kirkia. Þorcio ecclesie mork isto anno.

þrestur widh sira jon þalsson vij hundrot oc xx j vird-ingargodzi ath ræikningæ sira jons þiarnasonar oc vmfram æin sylfrskal ok æin sylfrspon. halft þrættanda hundrat j þrossum oc hestum. stadarspell vm flogur aar mæðan sira jon þefuer haldet atta hundrot oc xx. oll stadarspell sidan þlagona olukt. þræstr sira jonæ þallssyni þorcio vm flogur aar.

¹⁾ Hér er ekki skrifað meira af þessum mældaga; ²⁾ Svo, hdr.

kænnizst sira porkell med hafua tækit æfter afhendingh oddz asmundzsonar tuau kwgildæ oc sextan tigæ kwgilda j ollum kwgildum asaudh oc kwm oc gældhfæ. woru her med Ræiknodh þau tio kwgildæ er stodu med laundonóm j Eyxarfyrðæ oc Eyfraholum. jtem iij hundrot oc lx hundrada j virdingargodzsæ. fimm hundrot j hrossum oc hestum.

XII. Mula.

Kirka sancte marie non dedicata. porcio mork arliga medan sira porkell heldt iij hundrot vm viij aar. a kirkian atta kyr oc xx. tiu aasaudar kwgildæ viij kældhfiar¹⁾ kwgildæ. vj hundrot j hrossum. seuu hundrot j virdingargodzsæ. t(u)au hundrot ofridh j gambla porcio. jtem fimm hundrot j smeyre. fimtan fiordungha smeyr j huert hundrat. a kirkian iij jardær oc ij lutæ j seualandi. þridiungh i siugurdarstodum. selfor j teistaræykia landi. eitt kot j kælduhuerfui med Ræka. er gefit til kirkonar jordin vindhbælgh med mywatn.

XIII. stad j kinn²⁾.

kirka j kinn sancti nichulai. porcio (. . .) aurar. a kirkian ofeigstadi eydi. liggia þar til xij bæir ath. tiundum oc lysetollum. ero þrir eydi af þeim. fylgia þar ellefu kyr oc ij asaudar kugilldi gielldfiar kugilldi oc þat reiknad porcio eitt hundrat j hrossum. ornamenta sem j forno registro.

XIV. belgastodwm.

kirka sancti nichulai dedicata die sancti egidii abbatis. a kirkian iij bæi. liggia þar til vj jardir. þriar jardir (bygdar) oc þriar obygdar. porcio xvij alner. ellefu kyr med quigv. fiogur asaudar kugilldi. vj gielldfiar kugilldi. j kwm hundrat. j hey hundrat oc mork betur. hundrads hestr. hross þrævætt. sæx aurar ens þridia hundrads j vadmulum oc vidum. j virdingargoze halft v (hundrat).

XV. a halse.

kirka sancti petri dedicata tueim nottum efter olafsmesso. Nefndi minn herra biscopin midvikudagin decollacioni(s) sancti johannis baptiste til ath meta stadin oc kirkiuna a halse þorgils abota (a) munkapuera. herman jonsson. sigurd jonsson

¹⁾ þannig; ²⁾ það sem eptir fer er með annari hendi.

presta. jon egilsson publicum notarium. þorstein ketilsson oc þorgils oddzson. mato þeir bot a kirkiuna halft annat hundrat voruvirt en spioll a stadin vm fim ar iij merkr a hueru arenu ær þat j sum(m)a sex hundrot j fridvirdu goze.

510.

1431.

Jón biskup Gerreksson skipar hálfkirkju að Breiðuvík í Saurbæjarþingum.

AM. 263. Fol. bls. 79. skr. 1598 tekið eptir Vilchinsbók og kallað hér „Vilchinsmaldaga“; AM. 260. bls. 92—93 (aptan við Bæjarmáldaga á Rauðasandi, clxxvi)..

Anno domini m^o. cd^o. xxx. j^o. skipade herra Johannes med gudz nad biskup j skalholtti halfkirkiv j breidavijk er liggur j savrbær þjngum med þeim maldaga: að hvn skal eiga x hvndrad j heimalandi. sem þordur jonsson gaf henni. er þa atti greinda jord.

skal hvn taka heima manna Tijvnder oc lysitolla alla meire og minne. oc luka presti ij merkur kaups.

511.

23. August 1431.

á Hólum.

AMINNINGARBRÉF Jóns biskups Vilhjálmssonar til Helga Bjarnasonar um ýmsar sakir, einkum aðtekt á skipi því, er braut fyrir Harðbak á Sléttu.

AM. 235. 4to bls. 71, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3693.

aminningarbref helga biarnasonar.

Ver jon medh gudz nadh biscop a holum heilsum pigh helge biarnason medr vidurlikre quediu sæm þu ert af heilagre kirkiu verdugr oc os.

Þat ær ollum godum monnum viturligt ath manadagen nesta efter geisladagen j wætur er vaar j loghligum þinom stæfnodægi sæm þu vartt loghliga firir oss kalladr a vidæuollum j skagafyrði firir þat sama skipbrot oc godz sæm vpp raak

aa hardbak a slettu hola stadar obrigdhiliga æign oc þu sealfr
 kændizst ath þu hefdir aa fyrnefndri hola stadar iordu godzet
 ath þær tekit sëm marger goder menn heyrdur. i þessum sama
 stæfnodægi dæmdo tolf prestar oc lerder mænn þigh helga
 biarnason skyldugan godzet aftur at læggia a næstum fardog-
 um norðr a slættu þat sëm æi var adr afhendt j glæsibæ vndir
 þin suaren bokaræidh. her med skyldir þu fyrnæfndr helgi
 biarnason luka hæilagre hola kirkiu xxx markka j fullretti sitt
 hæima a holum a næstum fardogum j sama dagh oc stad orskurd-
 udhum wer j gudz nafni Amen loghligan vera med ollum sinum
 græinum oc articulis. wor vmbodzmänn swæinbiorn þordarson
 messodiakn bæiddæ oc krafde norðr a slettu þetta dæmdt godz
 af þær helgi biarnason oss til haldz oc hæilagre hola kirkiu oc
 fæck æigi. wær sealfuer hæima a holum aa fardogum bæiddum
 oc krafðum þat sama fullrætti sëm af þær var dæmdt. oc hof-
 um ænn j dagh æigi fenghit huar firir þessar allar saman vpp-
 taldar græiner hefuer þu helgi biarnason Rofuet xij manna dom
 oc worn loghligan orskurðh yfuer þessu mali. wær hofum ok
 polenmodhliga bidlæikat alt her til ef þu vilder hlydnazst oc
 luka oss oc hæilagræ kirkiu dæmda peninga oc orskurdadha.
 En wer hofum fundet langan tima onguan godhwilia edr lydnæ
 af þær til heilagrar kirkio oc wor. Þui j gudz nafni minnom
 wer biscup jon wiliamsson a holum þigh helgi biarnason opt-
 nefndan æin tima oc annan ok þridia tima peremtorie ath innan
 næstu þrigia vikna er þu heyrer ædr heyra matt þetta wortt
 aminningarbref hafuer hæim skilat til hola kirkonar fullretti
 oss sealfuom j hændr oc æi sidr j þessum tima afhendir þu
 vorum vmbodzmannæ suæinbirnæ diakna þordarsyni alt þat
 godz sëm þu atter nu j wor ath luka æfter domenum oc or-
 skurðinum ath fardogum næstum nu j wor ær var. þui wer
 setium þær seau daga firir hueria aminningh loghliga. huat
 æf þu helgi biarnason optnæfndr fyrnæmfst ath luka hæilagre
 kirkiu sitt fullretti oc alt adr tintt godz haldandæ suo rangh-
 liga med ofbældi oc þriosku hæilagrar kirkiu æighn. skalt þu
 helgi biarnason vera fallen j fult forbodh oc afsettr jungongu
 hæilagrar kirkiu oc afsettr ollum hennar sacramentis ath
 aminningonum ollum adr vel æendhadum. vittandi firir vist ef
 þu helgi biarnason hardnar j þinnæ þriosku oc wlydnæ fram-
 læidis skulo wer fram fara motæ þær med stridæ hæilagrar

kirkiu suo ath þu skalt æigi fordazst fult bans afelli af oss oc ollum lærðum monnom firir þina þrosku oc Rangendi. Biodum wer þigh sira þorkell prestr gudbiarttson sub virtute sancte obediencie oc afsettningh als prestligz embettis ath þu lesir þetta uortt aminningarbref firir helga biarnasyni optnæfndum wottum hiaverandum æ sãm fyrst þu matt oc forða brefeno aftur til woor hæilo oc ospilto adr æn aminninganar ero vtæt til vitnisburðar ath þu hefuer þænna wornn boðskap trvliga giortt.

Ok til sanenda her vm settum wer uortt jnsigle Rotundum firir þetta forbodzbref huert er giortt war a holum j hialtaðal quinta feria infra octauam assumptionis beate virginis anno domini M^o cccc^o tricesimo primo.

512.

27. August 1431.

á Möðruvöllum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum tekr Odda Þorsteinsson og Guðríði Þorgeirsdóttur konu hans í próventu á staðinn á Möðruvöllum í Hörgárdal.

AM. 235. 4to bls. 39, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í framriti. AM. dipl. afskr. 3667.

Ver jon med g(udz) nadh et cetera
gerom godom monnum viturligt med þessu uoru brefe ath wer hofum tekit heidarliga menn odda þorstæinsson oc gudridhi þorgheirsdottor æigen konu hans til prouentu aa modruvöllum j haugardaal med suo feldum skilmala ath þau gafuo med sær j æuenliga forgipt alla jordina arnarnæs aa galmars stronðh firir fimttige hundrada oc þar til xx kugildæ. her j mote skildu fyrnefinder men siær ewenligt bordh sæmiligt af stadnum ath lidnum þræmr arum. oc huort þeirra skildæ hafua tuituga wodh a huerium tolf manadum oc linklæða ænfni huortt þeirra sitt hettuklæði huortt þeirra a þræmr arom medan þau lifua. Skildu þau siær litlu stofuona jnne a stadnum alltidhliga vtan biscop ver(i) a gardinum oc æitthuert ræinligt hus ath geyma j sitt godz. jtem skildu þau hafua æinn pionostomann kall ædr kono hia ser a sinn kost oc frialsliga hafua haga sino fe a sumaren vnder rættan ræikningh vidr staðen

En fiallþaga oc afrett sœm þeim hentar vtan ræikningh. kunno þau vera þriar nætur a prouenttonne þa skal stadræn æiga alla græinda pœninga oc suo þo ath þeirra missi fyrr vidh hedan j fra. kunnae þeirra vidh missa jnnan þriggia ara þa skal lukaz æfter þau i salogiafer sex hundrot j smeyr slatr oc uadmal. En ef annars þeirra misser vidh jnnan þriu aar þa skal lukazst flogur hundrot j vidrlikum pœningum. þau skulu oc hafua siængþ oc kistu j prouenttona oc haldæ stadræn huorttueggia oc æignizst bædi sængþ oc kistu efter þeirra dag. hofum wer vnt þeim þa þau vatnfasta ath gefist af stadnum vngmennis verdhr fatekum. gafu þau þar til eitt kwgilldæ. lagdæ sogdh gudridhr til þessa kaups sina æigen pœninga þa sœm hon hafdæ til kaups med odda oc þan quittan ef þeirra misdaudæ wyrðæ. En ef hon lifdæ odda længr skildæ hon æiga alla halfua pœninga efter þan.

voru hia þessu prouentu kaupi jon bjarnason. paall tæittzson prestar. brodir hugi vor Capellanus. jon Egilsson publicus notarius. hallr olafsson oc biornn marchusson læikmœnn þetta kaup samþyckiandum med oss.

Ok til sanænnda hier vm settum wier uortt jnsigli Rotundum med fyrræfnðra (manna) insiglum firir þetta prouenttubref giortt a modruuollum j haurgardaal manadagen infra octauam assumptionis beate virginis anno M^o cccc^o tricessimo primo.

513.

16. September 1431.

á Hólum.

Jón prestr Pálsson skipar Jóni biskupi Vilhjálmsyni nokkur kúgildi með ýmsum ánefnðum jörðum.

AM. 235. 4to bl. 62, bréfabók Jóns biskups Vilhjálms-sonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3681.

Anno M^o cccc^o tricessimo primo jn dominica infra octauam natiuitatis beate marie virginis skipaðæ sira Jon pallsson virdoligum herra Jonæ vilialmssyni med gudz nadh biscupi a holum þriu kwgildæ hia sira oddæ. Jtem hia hauskauldæ vilialmssyni vj kwgildæ a kaalsaa. Jtem a londonum sin þriu kwgildæ med hworu. Jtem med arnarstodum iij kwgildæ.

med vaalþíofsstaðum fimm kwgildæ. þessum vitnum nerver-
andum jone biarnasyni. berdori. oddhi prestum. johanni Egils-
syni. stulla bardasyni. thorlaki siugurdzssyni oc Einar halls-
syni læikmonnum.

514.

17. September 1431.

á Hólum.

VEITINGARBRÉF Eiríks Upplendings fyrir staðnum á Hólum í
Vestrhópi.

AM. 235. 4to bl. 72, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í
frumriti. AM. dipl. afskr. 3694.

stadarbrief Eiríks vþplendings.

Ver jon med g(udz) nadh et cetera gerom godum monnum
viturligt med þessu uoru brefe at wer hofum uæitt oc vnt
uelkændum mannæ Eiríkæ¹⁾ ssyni stadæn at holum j
vesturhopi med ollum sinum æignum fridum oc ofridum faust-
um oc lausum at vndantækinæ poricione ecclesie. skal hann a
stadnum bua vm næstu t(u)au aar fra næstum fardogum er nu
koma suo framt sæm hann heldr med oss þan godhvilia sæm
hann hefuer oss lofat. skal hann bæida kræfia oc kæra sekta
oc sekia huern er Rangliga heldr oc haldæt hefuer kirkonar
pæningum. En þeir allir quitter firir oss oc vorum æfterkom-
andum sæm honum gera sannan oc rættan²⁾ Ræikninghskap ædr
a settazst med hann suo ath honum wæl anæger kirkonæ oc
stadnum þo ath skadalauso vndir rettan (ræikningh)skap. skal
hann abyrgiast [stadæn oc²⁾] stadaræns godz efter logum. kann
hann stadæn bæta hafui firir efter godra manna giordh. En ef
gæfast kirkonæ pæningar at vndan tækno þui henne ma vera
til pryðæ innan sigh skal þat standa til wora nada oc godum
monnum lizst suarligt vera.

Oc til sannenda her vm settum ver uort jnsigli firir þetta
stadarlans bref vtgifuet a holum j hialtadaal manadagæn infra
octauam natiuitatis beate marie virginis anno domini M^o cccc^o
tricesimo primo.

¹⁾ föðurnafnið vantar í skb., en Eiríkr hefir líklega verið Gauta-
son og bróðir Rögnu; ²⁾ [tvískrifað í skb.

515.

18. September 1431.

á Hólum.

JÓN biskup Vilhjálmsson skipar séra Einar Hjálmsón ráðs-
mann á Hólum í Hjaltadal.

AM. 235. 4to bls. 49, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3676 b.

Radzmandzbref sira einnar(s) hialmdzsonar.

Wer jon med gudz nad biscop a holum gerom godum monnum viturligt med þæssu uoru brefe ath wer hofum sett oc skipat worn kæran son Einar prest hialmsón worn oc heilagrar kirkiu vmbodzmán oc Radzmann hæima a holum sém æinfeldum radzmannæ til berr. hann skal hion Rada. jardær byggia. kaup gialda hueriom æfter þui sem honom pycker til stunda landskylder oc kwgilda læigur vpp bera stadnum oc oss til nytta vnder Rettan Ræikninghskap med oss oc hæilaga kirkiu. skal han oll sin Radh smeræ oc sterre gera med woru samþycki oc vittendh oc efter vorum vilia oc skipan huat wer vilium so hafua þa wer erom neri oc bæra oss ængum Radum oc þann wer yfer skipum til vmsionar oc heilla Rad med oss En þa wer erom æigi hæima edr nær neyti godra manna rada. skal hann oc taka med tiundum worum oc vppbæra oc so Romaskatt af profastum worum oc taka Ræikninghskap af þeim þar firir vnder fulla græin oc ræikninghskap med oss oc heilaga kirkiu oc sidan oc fyrr suo med fara oc gæyma sém wer skipum honum oc Radh firir gerom. skulo wer þat alt halda oc hafua obrigðiliga sém hann gerir loghliga nyttoliga oc skadalaust j þessu woru vmbodæ ath ollu jafnfullo sém wer sealfuer giordum. skal hann wortt vmbodh oc starf so lengi hafua sém vorar nader til sægia oc wer æigi adra skipan a gerom. bidium ver vm kerligha alla goda mænn oc serliga gudz vine oc hæilagrar kirkiu oc swo wora ath þer seedh sogdum sira æinare worum vmbodzmannæ til hialp oc styrek oc heilla Rada medan hann stændr j þessu uoru vmbodhæ oc heilagrar kirkiu ærendum. En þar skal oss æiga mæta med allræ worræ biscopligre makt sém honum gera nokot forþrot vrett oc yferwaldh hvortt sém þat kunno giora lærdir ædr læikær ædr hans nyttliga skipan oc Radh oss oc stadnum gaghnsamligh vilia æigi halda oc giora huortt sém þat ero

vinnomænn oc onnor hion wor oc stadarens huar sëm þau helst ero her hæima ædr ath bwm worum. skal hann sno wel hafua uortt fullt oc loghligt vmbodh oc yfuersyn hafua a þeim sëm her hæima ner oss til allra nytligra Rada oc forstödu oc þo alt æfter vorum vilia oc samþykt alt giora þar sëm annars-stadar vnder fulla græin oc rækningh med oss. en huer odruwis gerir sëm adr segir skal sæta worre oblidu oc sannon vvinnskap En hiner sëm wel oc audvelliga¹⁾ giora hans skipan oc sina pionozstu oc hann styrckia. stydia oc effa j þessu woru oc heilagrar kirkiu vmbodæ. skulo hafua þauck aufuso oc vinattu af oss en ombon af als waldandæ gudæ oc hans mildostu modur jungfrv sancte marie warre patrona oc sancti johanni hola biscupi oc ænom goda gudhmundi biscupi.

Ok til sannenda her vm settum wer uortt jnsigle Rotundum firir þetta worrt vmbodzbref vtgift aa holum j hialtdaall þridiadağæn næsta efter krossmesso vm hausten anno domini m^o cccc^o tricesimo primo.

516.

18. September 1431.

á Hólum.

Jón Vihjálmsson biskup á Hólum kaupir hálf skip með rá og reiða, er heitir Bartholomeus og liggir fyrir ósnum í Skagafirði af Vilhjálmi Bell og Játmundi Smidh fyrir tólf lestir skreiðar, er lúkist á tveimr árum.

AM. Fasc. IX, 4, frumritið á skinni. Fyrsta, þriðja og fjórða innsiglið er fyrir bréfinu, en hin eru dottin frá. Bréf þetta mun vera með hendi Jóns Egilssonar.

vm kaupskip.²⁾

Ollum godum monnum þeim sëm þetta bref Sea ædr heyra Senda jón Einarsson profastr j skagafyrðæ siugurðhr jonsson prestar. Jón Egilsson publicus notarius thorlacr siugurðsson stullæ bardason ok jnghimundr stæindorsson læikmenn Quædiu gudz ok sina kunnikt gerandæ ath wer (worum) þar j hia saghum ok heyrdum vpp aa j timbrstofuonne aa holum j hialtdaall manadagæn næsta æfter krossmesso vm haustæn³⁾

¹⁾ tvískr. í skb.; ²⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi; ³⁾ = 17. Sept.

anno domini M^o cccc^o tricesimo primo ath wor virdoligr herra ok andaligr fadr herra jon vilialmsson med gudz naadh biscop aa holum keyptæ med handabandhæ siær ok hælagre holakirkiu til fullrar æignar af wilialm bæll ok jattmundh smidh halft þeira skip ær bartholomeus hæiter er þaa la firir osenum j skaghafyrdæ ær þeir atto halft med ollum þeim ræidskap smaam ok storum ok sægle er sogdhu halfuo skipæ fylger serligha til greinddum florum ackærum ok fimm storum kabelum ok ollum odrum smaam ok storum toghum ok ollum odrum ræidhskap sæm græindo haluo skipæ fylger jnnan bordz ok vtan j hværio sæm hwert ær firir tolf lester skrædar. Skuldæ græindr herra jon biscop luka þeim sex læster skræidar ædr annat jafn gott godz sæm þeir vildo taka ok þeim wæl nægdæ ath sumræ næsto komandi. En adrar sæx læstar skræidar med sama skilmala att odru aræ þar næst æfter komanda. lystæ ok sagde vilialmr ok iathmundr j sogdhu handabandæ ok kænduzst ath allær skipmænn j sogdhu skipæ skuldo wera skipmænn fyrnæfndz herra jons biscups ok hæilagrar holakirkiu ok sighla aa þui aptur til ænglandz hædan af islandhæ aa þeira wæghna biscupsins ok kirkonar a holum. lystæ ok græindr herra jon biscop firir oss ath greindt halft skip skuldæ wera hæilagrar holakirkiu sæm sin æwenligh æighn vpp fra þeim dægghi ok alla tima þadan fra ok suo æfter hans dagha.

Ok til mæire sanændha ok stadhfæstu þæssa kaups ok vorar næverro settum wær fyrnæfndir mænn wor jnsiglæ firir þetta kaupa vitnis bref er giort war j sama stadh ok aræ sæm fyrr sæghir. En skrifat dægghi sidar.

517.

23. September 1431.

á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum kvittar Jón Bjarnason fyrir réttan reikning af norðrumbodum Hólastóls.

AM. 235. 4to bls. 43, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3672.

kvittunarbref jons bjarnasonar vm norðrumbodh.

Ver jon med gudz nadh (biscop a holum) gerom ollum godum monnum viturligbt ath jon bjarnason hefuer giortt oss

fullan oc allan Rettan oc sannan ræiknigskap oc vissu firir stadarens pæningum a holum j nordrvmbodvm er hann hefuer vmbodh yfer hafdt þetta aret suo ath oss wæl anæger bædi af landzlægum oc kwgildum med iordum oc annars stadar oc þar med af ollum kwgildalægum j sogdu vmbodæ efter þui sëm wer troom zannan vera efter þui honum bær. kændizst hann oc hafua siær tekit a wortt traust oc nader af vorum oc hola kirkiu rekum j sogdu vmbodæ æiu aas fiogura fadma til sinna nytta oc þarfua oc þar med stafvidh til fioretighæ skiolna keraldz. huat. wer honum vnnom frealsliga hafdt hafua med voru godu minnæ oc orlofui. Þui gerom wer sagdan jon biarnason allungis quittan frealsan oc akerolausan firir oss oc ollum vorum æfterkomandum biscopom aa holum vm allan adrgreindan ræikninghskap oc (af) hola kirkiu vmbodæ oc voru. Ok til senda her vm settum wer uortt jnsigli firir þetta quittonarbrief er giortt var a holum j hialtadaal sunnodagæn næsta efter ymbro- uiko vm hausten anno domini M^o cccc tricesimo primo.

518.

3. Oktober 1431.

á Hólum.

Jón biskup Vilhjálmsson á Hólum tekr þá ensku menn af skipi því, er liggir í Kolbeinsárósi, og komizt höfðu í mannslag við Íslendinga, í vernd sína og lofar að svara lögum fyrir þá, en þeir höfðu flúið í Hólakirkju og gefið hálf skipið í vald hans, en selt honum hálf.

AM. 235. 4to 72—73, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. Espólin (Árb. II, 34) þekkir þetta bréf, en árfærir orustuna við Mannskadahól til 1434, og hefir hann því haft fyrir sér að öllum líkindum afskript með raungu ártali.

Ver jon med gudz nadh biscop a holum hæilsum allum godum monnum med gudz blessan oc worre.

ver vilium ydr viturligt gera ath æingilskær mænn aller af þui ængilska skipæ sem nu liggir med kolbæinsaaross i skaga- fyrdæ er (ver) hofum halft kæypt oss oc hæilagri hola kirkiu til fullrar æuenligrar æignar En adra helfdina hafua þeir vpp gefit i waaldh heilagrar kirkiu oc worttligt traust æi sidr til fullrar æignar oc þar med alt þat godz sëm a skipino waar oc nw ær mæira oc minna huerir hæim komo til hola j

hialltadaal i kirkiu staudona firir korsdyrnar oc bæiddu oc krafðu firir gudz skuldh hælagnar kirkiu fridh oc frelsæ af oss huat wer moti gudz retti oc heilagnar kirkiu logum mattum æighi þeim synia sëm kristenrættir wottar suo. ath efter hælagra fædra settningh oc skipan gudz laga oc manna skulo wer þyrma kirkiu oc kirkiugordum su(a) ath huat sëm hwer hefuer giortt oc flyr hann j kirkiu ædr kirkiugardh ser til hialpar þa skal hann fridi hælagr vera firir hueriom mannæ mædan hann er þar et cetera.

Þui biodum wer firir alla sagda ængilska menn med huerio nafnæ sem hwer þeirra vm sigh hæiter er flydu til firsagdrar vorar kirkiu sær til fridar oc trausts fridh oc frelsi heilagnar kirkiu efter gudz logum oc manna lifs oc lima ef nockur will þeim nockorn vfridh giora suo længi sëm þeir ero a kirkonar nadum oc vorum En æinghilæidis oc ængu moti j moti mins herra kongsins logum næ rietti. þat af syniom wer allungis. En huat sëm med logum kann profast til sagdra ængilskra manna ædr huerlensker þeir æro sëm i sogdu skipæ ero ath huat sëm þeir kunno brottliger hafua uordit her i landet med nokorn mann i mot kongdomenum ædr ef nokor vill oss skuldh gifua ath wer holdum þeim a kirkonar nadær þa biodum wær oss oc þa fram vndir mins herra kongsins naadh oc Rikissens Radh ath suara þar logum oc Rett minom herra konginum þar firir.

Jtem æi sidr biodum wer fram med þessu voru brefsæ hyrdstiora oc loghmannæ firir nordan oc væstan aa islandæ æf nokor þyckis vera rættliga til komæn a mins herra kongsins wæгна ath wer suarom þar aller saman logum oc Rett hwer odrum jnnan nesto tolf manadha hædan fra oc biodum þeim far a sogdu skipæ vpp aa þeirra æigen kosnadh oc þæninga. En þeim godum monnum sëm nokorn skada hafua af sogdum skipmonnum oc worum monnum fængit vilium wær her jnnan lands þa lata bæta annat huort med sattmala ædr med domæ.

Jtem firirbiodum wer a gudz wæгна oc hælagnar kirkiu med þesso varo saumo brefuæ ath nokor dirfist ath orskurda ædr dæma ædr doma nænfna yfuer sogdu skipi oc godzsæ oc yfer worum greindum monnum vndir fult forbodh oc bans afelli oc ollum odrum sëm snærtt(er) oc til bær hælagnar kirkiu æighn oc frelsi efter gudz logum oc hælagnar kirkiu

ath vitnæ allra þeirra godra manna sëm þetta wortt bref sea edr heyra lesit.

Jtem med saunræ græn firirbiodum wer æi sidr hwerium lærdum sëm lækum huerra(r) stettar mæire edr minnæ sëm hwerr ær ath briota kirkiufridh oc hæimafridh aa oss ædr vorum monnum vndir fult forbodh oc bans afelli oc biodum firir oss oc vorn gard a holum oc wortt folk lærda oc læika fullan oc allan fridh oc heilagrar kirkiu frelsi efter hefd oc Rett privilegiorum heilagrar kirkiu andhligra oc veraldligra ath vittnæ allra godra manna sëm þetta wortt bref sea ædr heyra lesit.

Biodum wer vndir hæilaga lydnæ sira jonæ prest Einarssyni profaste vorum j skagafyrði ath læsa þetta uortt bref opinberliga a þingino ath wallalaugh j skagafyrði oc þar vidara sëm honum þycker þurfua oc fallet vera wottum til næfndum suo hatt oc skilet at allær mægi hõra sëm vilia.

Ok til sanninda her vm settum wer u(ort) jnsigli firir þetta vort bref scrifat a holum j hialtadaal miduikodagæn næsta æfter micialsnesso anno domini M^o cccc^o tricesimo primo.

519.

5. Oktober 1431.

á Hólum.

JÓN Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir Henriki Jónssyni sveini sínum staðinn í Grímstungu um tvö ár.

AM. 235. 4to bls. 37, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti AM. dipl. afskr. 3659.

stadarbrief magnusar biarnasonar vm þriu aar fra nestum fardogum¹⁾).

stadarbrief hennriks ionssonar fostr(a).

Anno domini M^o cccc^o tricesimo primo wæitte minn herra henrik jonssyni sinum swæine staden grimstungu vm tuan aar fra nestum fardogum er nu næst koma forfallalaust med saumo materio sëm stadarbrief Odda bonda þorstæinssonar vtan ef hann bæter skal hann hafua firir efter godra manna matae.

var brefit vt giftit a holum j hialtadaal faustodagæn nesta æfter micialsnesso a saugdo (aræ).

¹⁾ bréfið sjálft hefir ekki verið skrifað í bókina.

520.

11. Október 1431.

á Hólum.

VITNISBURÐR tveggja manna að séra Þorkell Guðbjartsson hafi lesið áminningarbréfið Jóns biskups til Helga Bjarnasonar á Ljósavatni.

AM. 235. 4to bls. 73, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3695.

Anno domini M^o cccc^o tricesimo primo fimtta dagæn næsta firir festum reliquiarum j timbbrstofuonnæ a holum j hialtadaal suoro snioolfr hallbiarnarson (oc) Eyiulfr symonar(son) firir herra jonæ biscope ath þeir heyrdu vpp aa ath sira þorkæll gudhbiarttzson las aa liosauatni nerverandæ oc aheyrandi þoru stullodottur hans æigenkono oc hans hæimafolki nokoru aminningarbref sagdz biscups jons vm helga biarnason hwert er læsit war j sogdum stadh. heyrdu þeir ath þeim war sagdt ath hælgi biarnason war þann sama dagh hæima oc þeim potti þat likaræ ath (hann) war hæima heldr æn brotto ath sinnæ hyggiu.

jtem kændizst sira þorkæll gudbiarttzson at hann hæfdi læsit sagt aminningar oc forbodzbref at liosavatni. græniadarstodum oc mula godum monnum nerverandum.

jtem voru her nær i sogdum stadh a holum oc dægi sira jon einarsson. sira siugurdr jonsson. þodr rotbiarttzson prestar oc jon egilsson publicus notarius.

521.

11. Nóvember 1431.

[á Hólum].

SAMNINGR Jóns biskups Vilhjálmssonar og Einars bónda Magnússonar um það góz er fallið hafði óráðstafað eptir séra Jónson Einars.

AM. 235. 4to bls. 74 (nr. 124), bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti, og er þetta mjög máð. AM. dipl. afskr. 3696.

Eodem anno in die sancti martini vm qvelden vm aftansongh i sacraستي vrdu þeir herra jon biscop vilhjálmsson oc Einar bondi magnusson suo ofr eins vm þat godz sæm fell efter sira jon son hans intestatum ath Einar bondi skuldæ þat

alt at sér taka oc efter reffa¹⁾ hvar sœm þat væri standandi oc heimta vt skuldær þær sœm han etti hæimtta ath odrum monnum smaar oc storar vnder rettan ræikninghskap oc sin æidh hvar sœm han veri skyldugr nokorum mannæ oc huer skuldæ sikh med logligum vitnum til læida firir herra biscopinum. skuldæ Einar bondi geyma alt hans godz fridt oc ofridt oc koma til mins herra jnnan halfs manadar oc gera honum ræikningh af þui ath herra jon biscop kallar sikh efter²⁾ logum æiga gera med ollu hans godz oc radh firir skipa oc testamento. En huat sœm yfer þat lypi þotti honum [wera hæilagrar kirkiu æign³⁾ oc æigi læikmann æiga med ath gera. þessum monnum nerverandum sira vilialmæ⁴⁾syni oc jonæ egilssyni publico notario.

522.

29. Nóvember 1431. á Möðruvöllum.

STEPHÁN Gunnlaugsson og Þórny Bergsdóttir selja Árna Einarssyni hálfa jörð á Dálksstöðum á Svalbarðsströnd, og á Árni upp í jörðina að lúka út ómagaeyri dætrum þeirra Geirríði og Helgu, þar þau eigi ekkert lausafé til.

AM. Fasc. IX, 6, frumritið á skinni. Innsiglin eru dottin frá.
AM. dipl. afskr. 162.

Þat giorer eg eyiolfur hallsson þorsteinn þorsteinsson og olafur þorkeiðsson godum monnum vitturligt med þessu voru brefi at þar voru ver j hia saum og heyrðum a a dalkstaudum a sualbardsströnd at steffan gunnlaugsson og þorny bergsdotter eiginkona hans at þau selldu med handabandi arna einarssyni hálfa jordina a dalkstaudum a sualbardsströnd er liggur j sualbards kirkiu sokn skildu fyrnefndir meun steffan og þorny at adrnefndr arne skyldi luka þat omaga gozs sem greindr steffan atti at luka dætrum sinum geirridi og helgu þui adr nefndir menn steffan og þorny ættu þa eingin lausagoz til at

¹⁾ skr. r'fla, í skb.; ²⁾ Séra Snorri Jónsson (AM. dipl. afskr. 3896) les med, og kynni það að mega standast; orðið er klest; ³⁾ [svo les séra Snorri; Jón Sigurðsson les kirkia æiga; ⁴⁾ eyða fyrir föðurnafninu í skb.

luka nefndum omogum geirridi og helgu en fyr nefndum arna bar þa til fíarhald þeirra epter laugum. skyldu þessir penn-ingar koma firir greinda jord halfa dalkstade. Ok til sannenda hier um setum ver fyr nefndir menn vor insigli firir þetta bref skrifat a maudruuollum j haugardal fimtudagin næsta firir andries Messo þa er lidity var fra hinngat burd vors herra jehsu christi pushund flogur hundrut þrir tiger og eitt ar.

523.

3. December 1431.

á Reynistað.

TESTAMENTISBRÉF ónafngreinds manns, er gefr ýmsar gjafir, einkum klaustrinu á Reynistað og systrunum þar, en bóla geingr um land.

AM. Fasc. IX, 9, skrá á skinni maukfúin og hefir aldrei verið innsigluð. Árni ritar á hjálögðum miða: „Testamentisbréf 1431. er klárt soddan sem það kann skie og þarf alldrei meir að skodast“. Afskript Árna finst nú meðal fornbréfaafskripta hans Nr. 334, og lýsir Árni þar skrá þessari nákvæmlega: „Ex pagina pergamená Bessastad. pagina inquam pergamená non originali, nec unquam sigillis munitá. Synizt vera fyrsta uppkast, scriptura n(am) coeva est, er illa skrifud, og rángt vída, sem af þessarre copiu síá er. Er nu vída rotin og illa læs. nafned testatoris hefur hier alldri í staded, hverki in textu nie á spatiumum. Distinctiones eru eingar í skránne, enn eg setti commata mier til skilnings¹⁾. Það sem under strikad²⁾ er er öldlungis olæst. Það sem puncta eru under var oskírt. Artaled getur ei annad vered enn tricesimo primo því t' er audsynelegt, ss. eru og audsien. Jtem o. quod ultimo loco est in tricesimo. primo clarum est. Hefur oefad komid til Bessastada, medal Reynistadar klausturs brefa, iafnvel þot(t) það ei eiginlega komi Reynistad vid. Ratio, þar er bisna miked gefed klaustrinu og systrunum. Jtem Jlluga Biorgolfssyne er alltid var klaustrinu handgeingenn“. Nú er meira dottið úr bréfinu en þegar Árni lét afskrifa það.

Testamentisbref.³⁾

in nomine domini amen giore [ek þetta mi]tt testamentvm hel⁴⁾ ath samviz[kv] en krangr j likam.

j fyrstv ath e[k gef mi]g gvde j valld ok hans signnavdv modr íone postola ok petro [ivngfr]v⁵⁾ katerinv ok ollvm gvds

¹⁾ Hér í útg. eru settir punktar sem aðgreiningarmerki; ²⁾ Hér í útg. í hornklofa []; ³⁾ aptan á bréfinu með hendi Árna; ⁴⁾ Jla texta: lege heill (AM.) ⁵⁾ þannig vill Árni útfylla eyðuna ellegar frv avn.

heilugvm monnvm. kiosande minvm likama legstad j forkirki-
 vnnu a stad gefande par til asavdar kvgill[de] hia ollave stek
 kvi(gillde) hia þorbirne.
 asavdar kvgillde hia magnvse j gravf.
 asaudar kvgillde hia ione a bessastavdvm.
 asavdar kugillde hia asmvnde.
 dala brvn en bakhe(i)la.
 brvn en grada.
 ravdan hest hia birne kek.
 ravda mere med fyle.
 mere vnder langa petre.
 brvna mer[e] i kavldvkin.
 aklæde stok læstan.
 ione postola asavdar kvgillde hia petre langa ok gefizt
 [vndan leigan¹⁾] a ionsmesso.
 systvr þorvnnu hest brvnan.
 þvride hvit klæde vij stikr.
 systvr sigride kv a bessastavdvm.
 þorv finsdottvr blatt fodr.
 helgv biarnardottvr kistv ok abre(i)zl.
 agnesv kistv ok lindaskære en hinum systrvm asavdar
 kvgilde hia asmvnde.
 illvga biorgolfssyni sverd mitt ok hanzka.
 iij ær j holzmvla [en] uj²⁾ a stad.
 þyngeyra stad kv hia einarre arnnarsyne. ok kv hia
 halzsyni.
 kvgillde havskvlzstada kirkiv er stendr i enne.
 sira m[agn]vse kvgillde a ysta gili.
 holtastadakirkiv kv a synzsta g[ili].
 jonssyne iij kyr a vakrstavdvm.
 preste þeim mig olia[r . . . av]ra. en þeim mig syngr til
 moldar hest moalot(t)an.
 fa[tekvm] kv a bessastavdvm. halft annath .c. j kosste firir
 vo[r]v er þar er. ok .j. c. a stad.
 kv astride er stendr vestr j enne ef hvn lifer af bolvna
 en elligar hafe . . .
 . . . fatekvm nv er vnder skvfi.

¹⁾ [virndlegan(!) hdr.: ²⁾ eða iij.

. tvævet hros.

ione a bessastodvm hest. b(r)ekan ok stak [brv]nan.

ione kettillssyni stak min en ravda ok hettv.

b(i)arnhedne folan ravda.

þorste(i)nne ionssyne savdvl minn ok be(i)sl ef hann lifer af bolvna. en stadren ella.

styrkare ivk mitt ok hossvr.

b(i)arna herdis(ar)s(y)ni æ (er ek) a vnder oddabirne.

skal þesse min skipon standa obrigd nema ek giore adra sidar.

Ok til sanninda her vm setta ek mitt insigle firir þetta bref er giort var æ stad manvdagen fyrstan i iolafavstv anno domini m^o cccc^o tricesimo primo.

524.

8. December 1431.

i Ögri.

TESTAMENTISBRÉF Guðna Oddssonar, þar sem hann gefr ýmsar gjafir fyrir sál Þorbjargar Guðmundardóttur konu sinnar.

AM. Fasc. IX, 5, frumritið á skinni, og hefir annaðhvort aldrei verið innsiglað ellegar þá að nú er rist neðan af bréfinu, svo að ekkert sér til innsiglafaranna. Frumritið fékk Árni frá Páli lögmanni Víðalín, og var það komið frá Ögri. AM. dipl. afskr. Nr. 961 (eptir frumbr.) og Nr. 2350 (einnig eptir frumritinu).

Testamentisbref.¹⁾

Effter Þorbiörgu konu gvodna Oddssonar Effter hana dauda og dæmda fyrir laungu.²⁾

In nomine domini amen.

gerir ek gudini odzson suo fallid testamentum firir sál þorbiargar guðmundar(dottur) kuinno minnar til fridar ok frelsis ok sannrar sýndalausnar ok hreinsanar hennar andar saker þess er hon matti eigi sialf firir sig tala saker skiottligs atburdar voueifigs dauda³⁾ treystandi framarliga vpp æ nad ok myscun vors liufa lausnara at þet hefuer guds vili verit trvandi þui fastliga at vor herra iehsus christus kallar þa huern er hann er bezt vid buin:

¹⁾ með hendi frá 15. öld; ²⁾ með hendi frá 17. öld; ³⁾ Þorbjörg andaðist 3. Dec. 1431 (árstiðaskrá Vestfirðinga), og mun hún hafa dáið úr bólusótt, er þá gekk á Íslandi.

Jn primis kirkiu j augri med liki hennar smidiuuk.

jtem rekavik hia hofn til myra.

jtem fim kugilldi andresi postula til hols.

jtem vii c fatæcum monnum skulu gefaz tua(u) j augri innan siaundar.

item ii a myrum j langa fustu.

jtem ii a holi ad huitasunno.

jtem iic stadar kirkiu j sugandafirdi.

onnur ii c til sandastadar.

jtem c til eyrar.

c. til alftamyrar.

c. til hrauns.

c. til gnups.

c. til sæbols.

c. til alfuadals.

c. j holtt.

flogur hundrut er þorbiorg gaf hinom goda gudmundi biskupi.

katrino odzdottr v c.

þorualldi halldorssyni skipid þet sem hia honom er

jtem modolfi landskyllid af þernouik

osandi c.

gudruno þorhallzdottur ku.

þorgerdi hermundardottur ku.

bidr ek fyrnefndur gudini vm. alla goda menn eincanliga vora frændr ok vini at þier minniztt sem optaz sálar prattnefndrar þorbiargar. bidiom nu aller saman ok sierhuerr vm sig allzualldanda gud i vpphafi ok hans sætuztu modur iumfru sanctissimam mariam ok hin blezada petrum postula ok alla gudz helga menn ad greindar olmusor mætti verda tittnefndri þorbiorgu til eilifrar hialpar ok andligrar sadningar ollum kristnom sálum til licnar ok lausnar en vorum herra iehsu christo ok hans milldu modr til vegs ok virdingar vm allar allder allda.

Ok til sanninda hier vm sette ek mitt inscigli firir þetta testamentum bref giortt j augri j isafirdi in concepcione beate marie virginis anno domini M^o cd^o xxx^o primo.

prestinom þeim er syngur þorbiorgu mina til molldar skal hafa ii c.

var ek þá alheill að viti en siukr litt j lícama er ek giordi þessa ockra skipan.¹⁾

525.

[1481].

JÓN biskup Vilhjálmsson fær Ólafi Eyjólfssyni umboð yfir þeim peningum, sem standandi voru á Völlum í Svarfaðardal eptir séra Pál Teitsson dauðan.

AM. 235. 4to bls. 50, (Nr. 101) bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3677.

vm olaf stuttsson.

Ver jon með gudz (nadh) et cetera.

gerom godum monnum viturligt ath saker þess ath olafir Eyjólfsson hefer að ærfvingia vægna alla þá peninga sœm sam-an²⁾ uoro standandæ aa vullum j suarfuadadaal er sira paill tæitssson fell fra er ver Ræiknum oss oc hæilagre kirkiu falna vera alla³⁾ þá pæningha sœm þá voro þar saman standandi er sira paal dæydi En nu saker þess ath greindr olafir hefer j settst alla fyrsagða pæninga þá frealsum ver honum hedan j fra i ath sitia oc ath geyma ollum godzsonum til næstu fardaga fridum oc ofridum vtan stocks oc jnnan suo framt sœm hann letur aftur koma alla þá peningar sœm þadan hafua brott faret (sidan) sira paall deydi vnder sinn suaren bokaræidh oc bans afelli. vnder bindr greindr olafir sigh ath luka stadnum aa vullum oc oss alla vora pæninga ath næstum fardogum. fimttodum ver oc aftur ollum pæningum sœm þadan hofdu brott faret sidan sira paall deydi godum monnum nerverandum oc adr var kuor⁴⁾ sætt af vorum vmbodsmannæ. skal greindr olafir mæga bæida oc kræfuia allrar þeirrar skyldo sœm kirkonnæ aa lukast firir fardagh. skal hann hafua alla tolla sœm kirkiu bonda til bærr En giora oss Ræikninghskap af tiundum oc porcione.

Oc til et cetera anno eodem datum holis.

¹⁾ Guðni Oddsson andaðist 11. Dec. (áðrnefnd árstíðaskrá) eflaust þetta sama ár; ²⁾ Hér stendr: standa, í skb., en því er ofaukið;

³⁾ tvískr. í skb.; ⁴⁾ = kyr.

526.

1431

SAMNINGR Jóns biskups Vilhjálmssonar og Þorláks Sigurðssonar um sexæring.

AM. 235. 4to bls. 68, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3689.

Eodem anno vorum mit jon Egilsson pupplicus notarius. thomas pæis. þorgæir olafsson þar neri. sagum oc heyrðum vpp aa ath herra jon biscop viljalmsson fimttadæ aftur þeim sexæringhæ sæm þorlacr siugurdzson hafðæ latedh færa til borgar oc herra biscopæn atti jnnan fiortan dagha fra sunnodæginom næsta firir jonsmessu biscups holensis til haufda j slættohlíjd. En æf þorlacr giordæ æigi suo þa sagðæ min herra greindr þorlacr skuldæ suara honom þeim skada upp a sina pæninga sæm hann þar af fængu¹⁾ ef hann færði æigi skipæt aftur j sagdan dagh.

527.

[1431].

ÁVÍTUNARBRÉF Jóns biskups Vilhjálmssonar til Rafns lögmanns Guðmundarsonar um ýmsar sakir, og hótar biskup lögmanni banni.

AM. 235. 4to bls. 68, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3690.

Ver jon med gudz nadh et cetera

heilsum þig Rafnn loghmann guðmundzson medr þuillike quædiu sem þu ert af oss makligr oc heilagre kirkiu.

Oss er sannliga flutt af morgum welkændum manna ath þu hefuer orskurde yfuer sagt þeim pæningum oc godzsæ sæm helgi biarnason kændizst firir oss oc morgum odrum godum monnum lerdum sem læikum j kirkonæ a holum j gnupasuzeit ath hann hefði ath siær (tækit) a hola stadar jordu hardbak a slettu En suaret var firir oss j stæfnodægi fyrnæfudz helga ath mestur partr af þui godzsæ var vpp rekin adr æn menn af skipbroteno komo aa landh er hann kændizst tekit hafua ath siær. oss oc heilagre kirkiu var þetta godz dæmdt aftur af helga af tolf monnum sem þeirra bref uottar þar vm giortt. wer sogdum med fullom laga orskurdæ þeirra þenna dom loghligan med ollum sinum græinum oc articulis. her efter hefuer þu ænn af nyio Rafnn guðmundzson prof a tekit oc dom yfuer

¹⁾ svo skb.

næfndt oc orskurdh saght yfuer vorum landseta gunnlaughi asmundarsyni huern wer sealfuer til skipudum ath brænna þat sama skipflak sem wer funnom sealfur obrendt a holastadar jordu oc worræ. huat wer ræiknum wora oc hola kirkiu æighn til haldz efter loghum domæ oc vorum orskurdhæ. Þu Rafn gudmundzson vartt sealfur nær mariemesso sidare j kirkonæ a græniadarstodum ath ver firirbudum huerium mannæ yfuer þessu male giora huorcki doma edr orskurdæ fyrr æn heilog kirka hefdi sinn Rett af þessu male. huat sem oss lijst þu æigi haldet hafua oc þigh framar jnn læidt j kirkonar logh domæn ahrærandæ oc worn orskurdh framar æn þigh bæ. þuiat gudz logh oc heilagrar kirkiu æigu ianfnan fyrr ath ganga æn landz sem kristenrettir wottar æf a skilr. huar firer oss lijst þu oc aller þeir sæm j þessum malum oc domum oc orskurdum hafua verit oc framet sidan kirkonar domr oc wor loghligr orskurdr a fell oc wer firirbudum. hafuet þær aller viliandæ felt aa ydr fult kirkonar forbodh efter þui sæm gudz logh wotta ath huerr sæm setr sigh jnn j kirkonar logh framar en honum berr er bædi j gudz bannæ oc manna.

Nu saker þess ath wer vilium oc æigi mægum lengr þægja edr þola þylikan agangh oc ofsokn worre kirkiu veittan oc hennar Rætti. Þui ænn af nyio firirbiodum wer þigh Rafn gudmundzson logmann optnæmdum oc alla adra med huerio nafnæ sem huerr ær orskurdh at segia. doma ganga ædr næfnæ yfuer nokorum þeim malum ædr lutom sæm kirkona oc hennar rætt snerttr mæira ædr minna oc serliga yfuer þessu godzsæ oc skipbrotæ sæm Raak a hardhbak hola kirkiu jordh. vitandæ firir vist ath huerr sem þat giorer giora lætr oc giortt hefuer skal j fult forbodh falla oc fallen wæra oc vt settur af heilaggræ kirkiu oc hennar sacramentis oc hueriom sæm æinom presti j woru biscupsdæmi firirbiodum wer þeim sacramenta vœita en¹⁾ nokora gudliga skyldu adra vtan þeir oc þu Rafn snwest til hlydnæ med gudh oc oss En huerier sæm hardna j sinnæ priosku oc ofbeldi med ofsokn oc aagangæ med heilaga kirkiu oc hennar æigner oc mænn skulo vist vita af oss voon bans afellis oc æilif boluonar nema þeir bætri sigh med þessar uorar aminningar.

¹⁾ þannig = eða.

hwar firir wer þyckiumst ænn j dagh æigi hafua fullan reikninghskap ne allan af þær fængit.

jtem firir þa settu sauk at þu tok(t) oc fangader sœm rœningia ragufridæ gautadottur uora frendkonu heima a holum oc byrgder hana med sinom syni tolf vetra gomblum bædi saman mestu klædlaus j miklu frostæ oc kulda oc þa þau komu vt sa mœnn hana bædi blaa oc bloduga oc þar med tokt þu vpp hennar godz an doms oc laga oc æi sidr þat godz sem reiknadh uar heilagre hola kirkiu oc hon skœindizst af þinom knifæ sem þu hafder a þær j ykaræ samæighn oc þu vilder henne þrugat hafua sœm hon hefuer fram boret firir oss optliga.

jtem firir þa vij^o sauk ath goder bændr hafua oss sagt oc kœrtt ath þu ridær optliga med marga wopnada mœnn aftur oc fram vm bygder til litilla nytsemda æda ongra oc þu sealfr sæ wapnadr badæ hæilaga daga oc virecka synandæ þigh so mæir likan einom ribbalda oc hermannæ en preste giorandæ suo þuærtt j mote þinne prestligre ræglu. werdr þar af morgum monnum stortt vmak oc agangr med vrettligum peninga drætti þer sealfuom til vfrægdhar En oss til amælis oc hirtingharleysis.

jtem firir þa atto sauk ath wer hofum serifat til þin þrimm sinnum edhr optar ath koma til wor til godra rada oc kirkonar nytsemdar. hefuer þu þessi wor bodh oc bref litels virdt oc med ollu forsmaad oc aldræ viliadh til wor koma En giorrt þer þar firir afsakan med drafæ oc osannendum.

Skaltu vera komen j nefndan stadh oc dagh firir oss loghliga stæfnðr oc kalladr med ollu þino profuæ oc sannenda skilrikæ sœm þær ma vera til frægdar oc logligrar afbatanar vm oll þessæ maal oc vorar sakargipter adrnefnar oc þær flæiræ sem wer med logum mægum til profua heyrandæ þa þar þann doom edr orskurdh sem wer þar yfuer sæghium ædr saa ædr þær wær skipum oc suara oss þa þar oc heilagre kirkiu Rettum logum Ok wær komæn firer badægi sittandæ suo længi stæfnnona med logbligum andsuarum sœm þesse maal oc vorar sakagifter siærhwer vm sigh mæghe til vægar ganga oc wer oc heilogh kirka hofum fullan rætt oc logh af þær hwærtt sœm heldr næger tuzæir dagar æn¹⁾ æin ædr flæire. setium wer þigh peremtorie firir loghliga stænfno dagha siærhwern vm sigh.

¹⁾ = eða.

529.

[1431]

ERLINGR Eyjólfsson vottar, að Þórðr Hédínsson hafi beðið sig að riða til (Sjáar)Borgar og segja (Lopti) «bóndanum» (Guttormssyni) til manns eins, er kominn væri til nokkurs staðar hertygjaðr, og vottar hann um samtal þeirra hjóna Lopts og hústrú Ingibjargar.

AM. 235. 4to bls. 74, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. Þetta er afarmáð. Ártal bréfsins sést ekki, en það mun án efa vera frá 1431 eða 1432. Næsta bréf á undan er frá 11. Nóv. 1431, en næsta bréf á eftir frá 8. Febr. 1432.

..... a holum
 herra jonæ biscope ellingr Eyiulfsson vnder
 [suaræn] æidh a boc ath þorðr hæðinnsson badh han rida til
 borgar oc sægja bondanum ath þar veri komin til hans
 oc arbrysti oc onnor þingh oc ekki væit ek huer
 þau ero oc ek reidh til bondans til borgar oc sagdi honum suo
 felðt. En bondin suarade huat man mer aa liggia þau komi nær
 þan vita flæire samþykia ath han var boræn.
 þa kom hustruen jnghibiorg oc sagdi ath þat veri hæst ath
 taka af bonum slikt sëm han hefði huort sëm þat veri bref
 ædr annat bodh. bondin sagdi ath hustruen skuldæ næfnna
 þa til hon vildæ. komo þessir jon jonsson. arngrimr
 bæssa(son). jorvudr pallsson stæingrimr jslæifsson oc suo
 sændi þorðr mik aftur oc sea hvat sëm þeir gæymdu(?) sa
 ek ath arngrimr hielt a æino brefæno oc ek sa ath æin þæirra hellt
 a arbrystinu. fornam æk æigi huer sa var. handabandadi erlingr
 adr sitt maal oc a mijns herra dom oc hæilagrar kirkiu.

530.

1431.

BRÉFSÁGRIP um Hraunsmúla, jörð Helgafellsklaustrs.

AM. 252, 4to bls. 53, skr. c. 1660; AM. 430, 4to bls. 14, sêra Jón í Hítardal c. 1430; AM. dipl. afskr. Nr. 1571 og Nr. 1644.

Hraunsmuli.¹⁾

Stijr Bonde Snorrason sellde ahota Niále Jördina Hrónsmula firer xij.²⁾ j lausafie. Anno domini 1431.

¹⁾ 430; ²⁾ xxj, 430.

531.

[eptir 1431]

LÝSING Sigurðar Þórðarsonar (í Haga) í banalegu sinni, að hann skuldaði eingum manni neitt og ekki heldr Þormóði Ólafssyni.

AM. Fasc. LXIV, 21. óinnsigluð skinnrolla. AM. dipl. afskr. 5786, eptir skinnrollunni. Sigurðr Þórðarson er með vissu enn á lífi 1431, en dáiinn er hann fyrir 1439 eða á því ári.

Jn primiss lyste sigurdr þordarson þui þa er hann giorde sinn Reikning j sinne banalegu adr enn hann var oliadr heill ad vite enn sivkur j likama at hann ætte avngum manne skyld at lvka nema sira liote firir íf fiordvnga tioru. spurdu þeir epter syner hans sira greipur ok þordur huortt hann ætte aunga peninga at giallda þormode olafssyne eða hans erfingvm ok badu hann firir guds skulld til seia þat sem visse sanaz firir gude enn fyr nefndr sigurdr sagdiz þui villdv svara firir gvde at hann hefde lvkt adr nefndum þormode olafssyne fulla peninda ok alla sem fremzt uar hann honum skyldvgur ok þo meir enn til kom.

Woru þesser menn hia þessare lysingh sigurdar [þordarsonar¹⁾ nicklas odzson²⁾. olof gudmvndardotter. gudlaug magnusdotter. gvdrvn eyolfsdotter. Ragneidur sigmundardotter. jnguelldr þorallzdotter.

532.

[eptir 1431]

VITNISBURÐR Halls Alexanderssonar um ýms viðskipti þeirra máganna Sigurðar Þórðarsonar (í Haga) og Þormóðar Ólafssonar.

AM. Fasc. LXIV, 21. á innsiglaðri skinnrollu, hinni sömu og bréfið næst hér á undan. AM. dipl. afskr. Nr. 5787, eptir skinnrollunni.

Jn primis er þetta vitnesbyrdr hallz alexsanzsonar.³⁾

ek heyrda sigurd þordarson lysa þui firir mer at hann hafde fengit þormode olafssyne þriar kvikur⁴⁾ ok þær savmu kvikur Rak ek savdr⁵⁾ æ Rossmalanes firir þormod olafsson ok ek var hia fyrnefndum sigurde xx vettir ok ek vissa optt

¹⁾ [sonar þordar, hdr.; ²⁾ odzsonar, afskr.; ³⁾ þannig; ⁴⁾ = kvigur
⁵⁾ = suðr.

nefndan þormod olafsson aldre sigurde peninga fæ ok alldreege peningum vnder hann koma svo eg vissa ok var ek hia opt-nefndum sigurde firir savnan havst ok vor ok ek vissa þormod olafsson koma til sigurdar þordarsonar med konv sina ok barnn mote pollaxmesso ok voro hia opt nefndum sigurde til næstu fardaga ok dotter hans gvdrv kom til s(igurdar) þ(ordar)sonar at mariomesso æ því sama svme ok voro þesser fyrnefnder men aller hia sigurde þordarsyne til næstv fardaga vpp æ hans kost ok her komv avnguer peningar med ne fyrir svo ek vissa. en ek vissa sigurd þordarson koma þormode olafssyue optt at gagne ok lide. var ek med sigurde æ Rossmalanese vm veturen þa er þ[ormod]r stak þria men niv¹⁾ styngre [allra] heilagra messo kvellð ok ek sa sigurd æ því kuelld skeindan j neipene æ hægre hende. bar hann þenan æverka ath þormode²⁾ olafssyne mage sinum ok ek h[eyr]da þa enna savmmv men er þorm[o]dr stak lysa því at hann skyllde þeim aldre slopit hafa ef sigurdar hefde þa eigi at notit ok þesser ennv savmv men gafv j valld sigvrðar þordarsonar þa savmv skada er þormodr³⁾ veitte þeim orlvngis kvitta.

533.

11. Janúar 1432.

á Hólum.

ÓLAFR Eyjólfsson sver þess bókareid að standa á dómi Jóns biskups Vilhjálmssonar um afhending þess fjár til Lopts bónda (Guttormssonar), er Katrín Klængsdóttir barnamóðir séra Páls Teitssonar átti, og lofar Ólafr biskupi og heilagri Hóla­kirkju trúrri þjónustu.

AM. 235. 4to bls. 51, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í framriti. AM. dipl. afskr. 3679.

eidr oc lofan olafs stuttssonar.

Anno domini M^o cccc^o xxx^o secundo faustodagæn næsta firir gæisladaghen j timbrstofuonæ a holum j hialtadaal suor olafr Eyjulfsson a boc ath þat godz sëm hann hafdi fængit lopti bonda er katrin klængsdotter barnamoder pals ættens hafdi att hafde hann honum ægi afhendt j nokot forprot med

¹⁾ dálitið óvist; sýnist helst ritað: mv, eins og lesa ætti: mvstyngre;

²⁾ þormorde(!) — þormodr, hdr.

hæilaga kirkiu næ herra jon biscop vtan hann þænckti at greindh katrin mætti loghliga hafua þat gifuit sinnæ dottur oc þar med suor hann æi sidr aa boc ath læggia aftur herra jonæ biscupi adra jamgoda þæninga efter virdingu sæm .x. aurar sylfrs veri verdir ef hann gæti æigi þat sama sylfr aftur fængit af bondanum lopti sæm hann honum hafdi fængit af arfuæ greindrar katrinar oc ath standa a domæ heilagrar kirkiu oc herra biscopsens vm alt þat sæm greindr olafr hafdi þar vt j brotædh oc þat hann hafdi sæst j arf sira paals a wollum sagdi herra biscoppen med sinom orskurdæ vpp a olaf fyrnæfndan .xxx. marka ath luka ath næstum fardogum þar næst æfter er min herra vill þat af honum hafua. item lofuadæ greindr olafuor greindum herra jonæ biscupi oc hæilagre hola kirkiu sina trv þionozstu opinberliga oc læyniliga oc min herra biscopæn honum aftr j motæ sinom styrck oc hialp sæm herra biscopupsins bref vottar er hann gæfur greindum olafui.

voru her nær sira siugurdr jonsson. suæinbiorn diaknæ þordarson oc jon Egillsson publicus notarius.

534.

7. Febrúar 1432.

á Hjalastöðum.

ÁRNI Steingrímsson á Hjalastöðum í Skagafirði festir Inguni Ólafsdóttur sér til eiginkonu.

AM. 235. 4to bls. 42, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3668.

vm arna steingrímsson oc Jngunne olafsdottur

Anno domini M^o cccc^o xxx^o secundo a fimtadagæn næsta efter kyndilsmesso † fæste ek arnæ stæingrímsson a hialtastodum jngunne olafsdottur mer til æigenkono med minom godum vilia ok suo wæl hennar med samþyckæ ok radæ hennar faudurs olafs þæssum godum monnum ner verandum stæinmodæ stæingrímssyni ok markusæ oddzssyni ok wppa sama dagh kæyptæ ek hana mer til æigenkono stæindoræ jonssyni nerverandæ ok sæghilandæ firir okro kaupæ ok handabandæ ner verandæ fyrnæfndum wottum stæinmodæ. markusæ. annori stæindorssyni oc olafuæ magnussyni Ok olafui hennar faudur adrnæfndum ok læt ek lysa j hæilagre kirkiu okkar j millum. vill ek her æfter suæria ef þurfua þyckir.

† Gudh sæ wattr okar oc þeir goder menn sæm hia ero ath ek arnæ stæingrimsson fester mæi jngunnæ olafsdottor mæi til æigenkono med gudz logum ok landz ok æfter hæil-agra fedra settningh. gud væri med oss.

535.

8. Febrúar 1432.

[á Hólum].

DÓMR sex manna útnefndr af Jóni biskupi Vilhjálmsyni um Knút Einarsson fyrir það forprot og vinnumissi, er hann hafði brottu verið tveim sinnum úr þjónustu biskups leingr en hann hafði orlof til.

AM. 235. 4to bls. 74, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti.

Anno domini M^o cccc^o secundo faustodagæn næsta efter festum sanctorum amandi et vedasti vorum ver j doom næfndir af erligum herra jonæ biscopæ vilhjálmssyni ath dæma millum hans oc knut Einarsson firir þat forprot oc vinnumissi er hann hafði brotto verit tæim sinnom or hans þionostu længr æn han gaf honum orlof. dæmdum ver sira sigurdr ionsson. þodr redbiarttzson prestar. andres stæindorsson diaknæ. stullæ bardason. þorlacr siugurdarson oc jon Egillsson publicus notarius læikmenn. var þat vor domr ath wer dæmdum herra jonæ biscopæ tæenn fullrætti .xxx. marka j huortt fullrætti En firir vinno missæ skal han þiona herra biscopinum jam langan tima sæm han war brotto or hans þionostu vm fram þann tima sem hann var adr med honom radæn. kerdi biscopun ath han hefði burtu verit sex vikor j fyrra sinnæ æn i odru sinnæ xliij vikor oc luki ath næstum fardogum sogdh fullretti suo mikit sem han hefer til.

536.

28. Febrúar 1432.

ÁRNI Steingrímsson og Ingunn Ólafsdóttir segja sig í sundr og það handaband, sem þau hefðu gert til hjúskaparbands.

AM. 235. 4to bls. 42, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3669.

Jtem a sogdu aræ fímtta dagæn næsta æftir Cathedram petri apostoli handlogdhu mitt arnnæ stæingrimsson oc jngunn olafsdotter okr j swndr oc þat kaup oc handaband sœm mit hofdum okar j millum giortt til hiuskaparbandz suo framt sœm mit mattom þat med gudz logum giora okr badum wæl vili- ughom ath ner verandum sira oddæ gudmundzsyni. stæindori jonssyni. annori hans syni. brandæ oddzsyni oc flæirom odrum.

jtem a sama wættfangæ handfæstu greindær menn arnæ stæingrimsson oc jngunn olafsdotter sira oddæ gudmundssyni med handabandæ ath sweria þan bokaræidh ner kirkonar woldh vildu ath þau hofdu æcki likamligha saman komet ath ner værandum greindom monnum.

537.

21. Marts 1432.

á Hólum.

INGUNN Ólafsdóttir og Árni Steingrímsson lofa að standa á dómi Jóns biskups Vilhjálmssonar um hjúskaparmál sitt.

AM. 235. 4to bls. 42, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3670.

Anno domini M^o cccc^o xxx^o secundo faustodagen fyrsta j fausto kom jngunn olafsdotter firir herra jon biscop a holum loghliga stæfnd j timbrstouonnæ a holum kændizst ath hon hafðæ med sinom vilia genget til festingar med arna stæingrimsson oc suo sagðæ arnnæ stæingrimsson saumolæidis ath hann hafðæ hana fæst med sinom godum vilia. lagðæ hon alt sitt mal a herra biscupsins nadh vm alt sitt maal a gudbz nadh oc biscupsins oc suor fullan bokaræidh ath hon skulðæ halda alt þat til herra biscupsins nadha med fæskriptum oc fæpino j þæssum hennar malom oc þeim flæirum sœm hann kunnæ med gudz logum oc hæilagrar kirkiu. jtem lofadæ arnæ med suornum bokaræidi ath halda alt pat sœm greindr herra jon biscop sægdi j millom þeirra j þeirra malom oc lofado bædi ath koma aftur firir hann sem loghliga stæfnd j timbrstofuona a holum midhuikodagin nesta firir passionem er nu næst kæmur til ath heyra þann doom ok orskurd sem hann vildæ þar yfuer þeirra maal sægia ædr þess hann til skipadi a sina vægna þæssum godum monnum ner verandom

singurdi jonssyni. oddi gudmundzssyni. þordæ Rodbiarttzsyni prestum vorum. þorlaki siugurdzsyni. stulla bardasyni læikmonnum vorum sæminghæ magnussyni. magnussi jonssyni oc flæirum godum monnum.

538.

26. Marts 1432.

á Hólum.

Jón biskup á Hólum kvittar Þuríði systur Haldórsdóttur um barneign með Þorláki Sigurðssyui.

AM. Fasc. IX, 11, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá, og bréfið er fíið. Aptan á bréfið er ritað með hendi frá 17. öld: „Adskiliannlig bref vidvikiande Reynstadarklaustre fyrir nordan“.

Vær jon med gudz nadh biscop a holum gerom ollum godum monnum viturligt med þessu voru brefi ath systir þuridr haldorsdottir hefuer kændzst opinberliga firir oss ath hon hefuer alet ok gætidh barnn med þorlakæ siugurdzssyni. hefuer hon audhmiukliga þar firir g[eingit] til hlydnæ ok yfuerbotar med gudh oss ok hæilaga kirkiu ok blifuæt j voru fullu oc ollu minnæ efter þui sëm oss wæl anægir a hæilagrar kirkiu uægna ok wora ok sett henne firir sagt brott salutare penitenciam et competentem. Þui gerom wer greinda systur þuridhæ a hæilagrar kirkiu vægna ok vora allungis quitta fræallsa ok akærolausa vm sagdht brot firir oss ok ollum worum vmbodzmonnum oc þar mædr firir worum ollum æfterkomandum biscopom a holum. Ok til sannenda her vm settum wer uortt insigli Rotundum firir þetta uortt quittonarbref vt gifuit a holum j hialtadaal Midhuikudagen nesta efter Marie Messo j langa faustu Anno domini M^o cccc^o xxx^o secundo.

539.

30. April 1432.

í Viðvík.

DÓMR sex presta og sex leikmanna útuefudr af Jóni Vilhjálmssyni biskupi á Hólum, þar sem jörðin Kelduland í Skagafirði er dæmd óbrigðileg eign heilagrar Hóla kirkju í Hjaltadal.

AM. Fasc. IX, 12, frumritið á skinni og hefir verið innsiglað, en nú er helmingr innsiglanna (6) dottinn frá; AM. Fasc. IX, 13, frumritað uppkast á skinni með sömu hendi og hitt, en hefir aldrei verið innsiglað (= b). AM. 235. 4to bls. 12, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti á skinni, en hér er að eins ágríp af dómnum, og er það því nær ólæsilegt.

domsbref wim kælduland.¹⁾

Ollum monnum þeim sœm þetta bref sea ædr heyra Senda jon biarnarson siugurdr jonsson bergþor haldorsson siugurdr jonsson jon gamllason swœinbiorn þordarson oddr gudmundsson oc nicholas kalfsson prestar brandr haldorsson illughæ berghwlfsson stæindor jonsson oc olafur Eyiulfsson læikmenn Q(uediu) gudz oc sina kunnikt giorandi ath þa lidhet war fra burdh wors herra iehsu christi. þusundh wætra fiogr hundrot prætigher oc twau aar miduikudagæn næsta efter paska wiku j widhwik j hialtadaal worum wær j doom næfndir af hæidarligum herra herra jonæ biscupæ a holum ath dæma vm jordina a kældulandi j skagafirdhi hwortt hun mætti verda æighn kirkonar a holum ædr æighe efter þeim profuom oc skilrikium sœm biscupen þar læiddæ firir oss. Nw sakir þerss ath þat war swaret af æinom skilwisom watt ath arnndis boduarsdotter attæ alla jordina aa kældulandæ j skaghafyrdæ oc fyrnæfndh arndis boduarsdotter lyste jnghridæ boduarsdotter systor sina ærfwingia oc jnghridr lifdæ arndisæ systor sina. oc þat swor annar wottr ath arndis attæ jordina keldulandh oc bioo aa. J annaræ græin kom fram þref med þriggia manna jnsiglum ospelldom oc oskauddom ath walgærdr erlendzdotter handfesti sira hauskauldæ hakonarsyni fullan bokaræidh ath þar war hon j hia plagoaret j fornhaga j haugardaal ath jnghiridr boduarsdotter gaf kirkonæ aa holum j hialtadaal jordina a kældulandæ j skaghafyrdæ med þeim fasta æignum sœm þar fylgdæ. swo æi sidr sagdiz hon bæra vilia med fullom bokar æidæ ath Einar son næfndrar jnghridar oc loghligr arfwæ lystæ þui ath hann vildæ þessa giof halda oc samþeckia obrigdæliga widh kirkiona. J þridiu græin kom fram þref med heilo oc oskauddu hanggandæ jnsigle þorualdz Eirikssonar ath hann war þar j hia oc heyrdæ aa plaghuaret j fornhaga j haugardaal ath Einar þorbiarnarson lysti þui firir honum ath hann samþeckti þa testamentum giof sœm jnghridhr boduarsdotter modær hans gaf hæilagre hola kirkiu jordina keldulandh j skaghafyrdæ oc

¹⁾ Aptan á IX, 12 með fornri hendi, en hönd frá 17. öld bætir við „j Skagafirdi“. Þar stendr og með fornri hendi „bref vm kælduland“. Aptan á stendr: „kelduland“ (fornt) og með hendi frá 17. öld „Kielduland Num. 526. Annad 527.“ og mun það merki í bréfasafni Hólastóls.

hana j allan mata loghliga oc obrigdæligha halda. Ok æi sidhr samþykkti þorlaugh nicholasdotter kona hans sagdha giof. Nw sakir þess ath hauskauldr Runolfsson war þar loghliga firær kalladr efter biscoppsins orskurdi þwi dæmdum wer fyrnefndir menn lærdir oc læikær optnefnda jordh kældulandh j skaghafyrdæ kirkonæ ath holum til fullrar æighnar efter þui sæm græindh bref oc skilrikæ vt wisa. Ok fyrnefndan hauskauld skyldugan ath afhænda jordhina kældulandh aa næstum faardogum biscoppinom æda hans vmbodzmanne ath heyrðum domenum. kann biscoppen æigi domenum yfuer optnefndan hauskauld ath koma firir hans þriosku sakir oc vndanferda. Skal biscoppen tidd næfnda jordh kældulandh j skaghafyrdæ Rettliga mæga ath siær taka med godra manna yfwirsyn æfter seau vikna fardagha. Nw sakir þess ath wær þyckiumst æighi mæga yfuer taka hwert affall æda aabati er wordit hefuer af jordunnæ kældulandæ sidan biorn Eyjulfsson tok hana ath siær fyrsta sinnæ. Dæmum wer þui þat til biscopps jons¹⁾ villialmssonar orskurdar hwerra sækta ædr suara hauskauldr runolfsson werdr þar firæ skyldugr erwingia biarnar Eyjulfssonar oc sinna wæghna nokora æda ængra.

Ok til sannenda her vm settum wer fyrnefndir menn wor jnsigli firir þetta dooms bref giortt j sama stadh aa dæghi oc are sem fyr seghir.

540

30. April 1432.

[i Viðvík].

Jón biskup Vilhjálmsson úrskurðar samkvæmt dómi háðum í sama stað og dag Höskuldi Runólfssyni að lúka árlega fjögur hundruð friðvirð síðan Björn Eyjólfsson tók fyrst að sér jörðina Kelduland og svo síðan Höskuldr tók við henni og Höskuldi þessutan mörk í stefnufall.

AM. Fasc. IX, ad 12, frumritið á skinni og hefir verið læst við IX, 12 (Keldulandsdóm frá 30. April 1432) með innsigli biskups, en innsiglið er nú dottið frá; AM. Fasc. IX, 13, uppkast á skinni óinnsiglað, ritað neðan við dómsbréfið frá 30. Apr. 1432; AM. 235. 4to bls. 12, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti á skinni, en úrskurðarbréf þetta er þar því nær alveg ólæsilegt.

¹⁾ Johannes 235.

um kiölduland orskurðar Bref ions biscups.¹⁾

Jn nomine domini amen

sakir þess ath það lærdi og lækir dæymdu undir wora orskurð hwillikt affall fallet hæfði af iordonnæ kældulandæ j skagafyrði sidan biorn Eyiulfsson tok ath ser fyrnæf(n)da jorðh kældulandh. er nu þesse jorðh kældulandh dæmdh holakirkju æign af tolf monnom. Þui sægium wær biscop jon ath holum med fullom laga orskurdæ þigh hauskauldr Runolfsson skyldugan ath luka hæilagre holakirkju a næstum fardogum ath heyrðum orskurdænom flogur hundrot fridhvirdh aa huerit þat aar sëm biorn Eyiulfsson heldt jordina [a kældulandæ²⁾] og swo æi sidr firir þau aar sëm hauskauldr hefuer haldet jordina kældulandh firir hand erfvingia biarnnar Eyiulfssonar motæ hæilagar kirkju rætt. war þesse wor domr giðr og jn skriptis fram boræn og oss sealfuom i doom seti sittianðom morgum godum monnum nerwærandum þær hauskauldæ runolfssyni loghliga firir kaulloðum anno domini M^o cccc^o xxx^o secundo miduikodægæn næsta æfter paska viku j sogdu aræ og þigh hauskauldr runolfsson sakadan mork med oss j stefnnofaall þuiath þu sazst æigæ wora stæfno æfter logum luka ath næstum fardoghum.

541.

6. Júní 1432.

i Saurbæ.

Dómr þriggja presta og þriggja leikmanna útnefndr af Jóni biskupi Vilhjálmssyni um það, hvort bréf Jóns prests Pálssonar skyldi álitast sem fult skilríki, þar sem hann vottar að Ari prestr Þorbjarnarson hafi handabandað að lúka Hólastað sextíu hundruð, og dæma þeir bréfið gilt, en ógilda bréf Michials officialis, sem Ólafr Loftsson bar fram, þar sem hann geingr í ábyrgð fyrir skuldinni, en skilríki vantaði fyrir því, að þeningarnir hefði greiddir verið. En hverra sekta verð sé vanrækt séra Ara í officialisstarfi og reikningsforsóman dæma þeir undir biskups úrskurð.

AM. Fasc. IX, 14, frumritið á skinni. Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu og eru nú þrjú af þeim döttin frá.

¹⁾ 235: ²⁾ [kældulandh IX, 13.

Ollum monnum þeim sëm þetta bref sea ædr hæyra Sænda siugurdr jonsson bergþor haldorsson þorstæinn jonsson prestar hauskauldr hrunolfsson arnæ einarsson oc magnus jonsson Q(uediu) gud^z oc sina kunnikt gorandæ ath þa ær lidæt war fra hingat burdh wors herra ieshu christi þussundh vætra fiogur hundrot oc þriatigæ vætra oc tau aar faustudagæn j fardagha viku worum wer j doom næfndir af hæidarligum herra herra joni biskupi viliallmssyni a holum ath dæma huortt þat væri fult prof oc skilrikæ þat bref sëm herra jon biscop birtæ þar firir oss med hæilo oskaddu hangandæ jnsigli jons prestz paalssonar suo latandæ ath ek war þar nær a modrawollum j haurgardaal ath aræ prestr þorbiarnarson handabandædhæ ath luka hæilagræ holakirkiu sextighæ hundrada þa vidh settumzst vm þa fangan¹⁾ oc askilnadh sëm okar var j millom. þui dæmdum wer næfndir mæn sagt bref fult laga prof þuiath oss list prestins bref oc jnsiglæ fullan vittnisburd oc allan vm firsagdha pæningha.²⁾ En vm þat bref sira Michials officialis holakirkiu med officialatus jnsiglæ er olafr loptzson tædi þar þa firæ oss i saurbæ j eyiafyrdæ ath næfndir sira michial hafðæ gangit j borgan firir ara prest þorbiarnarson ath luka hæilagre hola kirkiu sagða pæninga oc gifuct honum quittan firæ sogdum pæningum. Þui dæmdum wer fyrræfndir mænn med worum fullom domæ greindt sira Michials bref oc quittan ænga makt næ afl hafua, sakir þess ath þar war þat æigæ þa syndt ath sagdir pæningar weri luktir hæilagri hola kirkiu. Þui dæmdum wer ath greindær sextigæ hundradha skuld(æ) lukazst biscupi jonæ j hondh ædhr hans loghligum vm-bodzmennæ jnnan seu natta fra þæssum dæghi j næfndum stadh saurbæ af þeim pæningum sëm sira aræ þorbiarnarson hefuer att. Jtem j annaræ græin kærði biscop jon ath sira aræ hafðæ wanrækt oc forsomat þat officialis starf sëm hann hafðæ hann j sætt oc scipat vm tau aar oc siær ængan ræikninghskaþ þar af giortt oc æigi komæt efter hans brefom oc bodæ æfter hans bæidzslu, dæmdum wer vndir orskurdh græindz biscups jons huilik sækt þar skuldæ a falla firir græindar sakir.

Oc til sannænda her vm settum (wer) uor jnsigli firir þetta uortt domsbref skrifat j stadh dægi oc aræ sëm fyr sægir.

¹⁾ þannig; r.: peninga?; ²⁾ þannig.

542.

6. og 7. Júní 1432.

í Saurbæ.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum dæmir séra Ara Þorbjarnarsyni hundrað hundraða gjald til sín og heilagrar Hóla­kirkju fyrir forsómun í officialisstarfi á ýmsan hátt og óhlýðni við sig.

AM. Fasc. IX, 15, frumritið á skinni, og er innsigli biskups fyrir bréfinu.

domsbref biscopis jons vm hundrat c propter inobedienciam et racionium.¹⁾

Vær jon með gudz nadh biscop a holum gerom ollum monnum viturligt með þessu voru brefuæ ath aahyggia biscopu­pligs æmbettis sëm wer ærom wuerduger j skipadær skyldar oss til ath huer æin kirka wors biscopsdæmis hafuæ sinn Rett oc frælsæ oc æinkanliga wor helgasta moder hæilogh holakirka með hueriom hætti sëm henne oc oss ær vanlaga giortt oc æigæ full hlydnæ wæitt æda haldæt rättum skuldor firir kirkonæ æinkanligha af hennar oc worum andhligum sonum prestum oc lærdum monnum wors biscopsdæmis. worum wer j saurbæ j Eýiafyrdi faustudagæn j fardogum anno domini m^o cccc^o xxx^o secundo. Dæmdhu sæx dandæ mænn af oss loghliga til næfndir lærdir oc læikær vm þat officialatus starf sëm aræ prestr þorbiarnarson hafdæ hafdt oc haldæt af oss a hæil­agrar kirkiu vægna oc vora vm næstu tuau aar oc vm þat forþrott oc whlydnæ sëm han oss wæitt hafdæ er hann wildæ æigi til wor koma j þa tima sëm wer til honum scrifadom oc budhum til oss koma j worum oc hæilagrar kirkiu naudsyniom oc malaferllum huat wer til hans kærdum huerra saka æda sækta hann æda þeir sëm hans godz hafua æda halda oc loghsuaar æigu með logum firir ath væita vndir worn dom oc ordskurdh. þuiath þeir þottust æcki þar yfuer kunno dæma oc ecki siær til bæra. En sakir þæss ath allir lærdir mæn infraa sacros ordines bær með skyldu æfter gudz logum oc hæilagrar kirkiu efter þui sëm þeir lofua oc suæria j sinnæ vigzslu hæilga hlydnæ væita sinom biscopum²⁾ oc hælagræ hola kirkiu sinnæ andhligræ modur trwskap wæita með ordum

¹⁾ þetta er aptan á bréfinu með fornri hendi. þar stendur og: «vrscurdr super bonis domini aronis»; ²⁾ biscopodum, frbr.

oc werkum oc j ollum sinom giorningum huat sëm græindr sira aræ þorbiarnarson adr næfnr hefuer æigi haldet æfter sinnæ skyldo j morgum græinom. Þærs oc annars ath hann hefuer oss ænguan ræikninghskap giortt af sogdu officialatus starfuæ vm tuau aar oc æighe heldr af profastdæmi þui sëm hann af oss heldt En hann þoo wpp bar af oss oc hæilagre kirkiu suo margha pæninga firir sitt officialatus starf sëm worum lærdum monnum þotti suarligt wera. helldr forsomat oc vanrækt wor oc hæilagrar kirkiu staurf oc ærendi þau sëm wer honum hofum skipat at giora oc yfer ath dæma æigæ til fullra lykta læitt med sinom orskurdum oc domum þa sëm til hans hafa dæmdir verit huar af wer oc hæilogh kirka hofum storan skada af fængit j morgum lutom. Þui j gudz nafni amen sæghium wer biscop jon vilialmsson a holum med fullom lagha orskurdæ oc domi firir sogdh brott vhlýdnæ skada oc forsoman græindz sira ara þorbiarnarsonar er hann hefuer oss oc hæilagre hola kirkiu uæitt oc giortt j woru(m) rætt oc hæilagrar hola kirkiu af godzsæ sira ara optnæfnr hundrat hundradha huar sëm wer kunnom þat finna ædr vpp spyria j woru biscopsdæmi æda skalholtz biscopsdæmi oc þan hwern vm sigh skyldugan wæra oss ath afbenda æda worum vmbodzmonnum suo margha pæninga sëm huer hefuer ath halda ath heyrðum þæssum worum orskurdi oc domæ þar til atb wer oc hæilogh kirkia hofum sagt hundrat hundradha af godzsæ sira ara med fullnadæ suo ath oss wæl ath næghir med godra manna yfuersyn. vndir fult forbodh oc bans afælli huer sëm dirfuizst þenna vorn dom oc orskurðh at riufua oc æigi halda. war þessi wor domr oc orskurðh fram sagdr af oss sealfuom j doomsæti sittianðæ j stadh oc dæghi sëm fyr sæghir æn birtr opinberliga oc læsin af vorum puplico notario jonæ Egillssyni dægi sidar æn adr sæghir.

Ok til fullrar stadfestu þæssa wors orskurdar oc doms settum wer uortt jnsigli her firir.

fyrir barn sitt, ef hún hafi eigi lýst lagaföður að því áðr það dó, og þriggja marka sekt að auk.

IBfél. 315. B. 4to bls. 140—141: Dómabók á pappír frá Péttri Sæmundsen, skr. c. 1680. IBfél. 67. bl. 43b—44, með hendi séra Eyjólfss á Völlum. Sbr. MSteph. 60. 4to bls. 11 (með hendi séra Eyjólfss á Völlum). MSteph. 27. 4to bls. 387—398.

Wrskurður vm legkaup oc seckt þar a [huor hun sie.¹⁾

Ollum monnum sem þetta Bref sia edur heyra sender Þor-kiell prestur Guðbiartsson Officialis h(eilagrar) Hóla kyrkiu kuEDIU Gudz oc sijna kunnugt giorandi að sub Anno gratiæ 1432²⁾ faustudaginn næstan firir Jonsmesso Baptistæ a Greniadar-stodum j reykiadal. kom a stefnu firir mig Sueinbiorn prestur Þordarson. beyddi mic oc kraffdi wrskurdar vppa huorra suara edur seckta Halldora Erlendzdotter væri honum skyllduG firir þa sok er hann kiærði til hennar. að hun hefði eij lucktt leg-kaup epter barn sitt til Mwla kyrkiu. oc saker þess að³⁾ hun var þar logliga firir stefnd þui in nomine domini amen⁴⁾ segir⁴⁾ ec Þorkiell prestur Gudbiartsson Officialis h(eilagrar) Hóla-kyrkiu með fullum laga wrskurdi adurgreinda Halldoru skyll-uga að syna með [skilrikkum vottum⁵⁾] jnnan manadar að heyrdum domenum⁶⁾. að hun hefði lyst lagafaudur að Barninu. adur enn⁷⁾ það do. giæti hun það syndt. wrskurda eg hana skyllduga. að lvka heima j Mwla jnnan manadar .iiij. alner vöru edur vöruvirdar oc mork. a næstum fardogum. [enn heima j Mwla⁸⁾]. giæti hun eij syndt. að hun hefði lyst lagafaudur að Barne sijnu. adur enn⁹⁾ það deydi wrskurda eg hana skyllduga. að lvka .xij. alner voru edur voruvirdar j legkaup epter Barn sitt. heima j Mwla jnnan manadar. og .iiij. merkur að næstum fardogum enn heima j Mwla Sveinbýrni edur hans logligum vmbodsmanne.

Oc til sanninda hier vm setta ec officialatus jnsigli firir þetta wrskurdar Breff giortt j sama stad þremur dogum sijdar enn fyrr segir.

¹⁾ [sl. 67: ²⁾ millesimo. cccc°. xxx°. secundo 67; ³⁾ sl. 315;

⁴⁾ segi 315; ⁵⁾ [vottum skilrikkum 315; ⁶⁾ úrskurðinum 67; ⁷⁾ sl. 67;

⁸⁾ [þannig 315, 67, 27; ⁹⁾ sl. 27.

544.

5. Juli 1432.

á Hvaleyrri.

Fjórir menn votta um samræður Vigfúsar Ívarssonar við Guðríði konu sína 9. Aug. 1429 um peninga þá, er Guðrún Sæmundardóttir ætti í hans garð.

AM, Fasc. VIII, 27, frumbréfið á skinni; innsigli Steins er fyrir bréfinu, hin eru döttin frá; með sömu hendi og Fasc. IX, 36 (Brautarholtsbréf frá 1436). Sumir hafa viljað ugga ártalið 1429 og haldið að það ætti að vera 1419, en það stendr nú svo. Bréfið er að mestu prentað í Safni II, 539. Til eru af bréfi þessu nokkrar pappírsafskriptir.

Brautarholtsbréf.¹⁾

Ollom monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda asgrijmr snorrason einar hallzson steinn eyiolffsson oc olafur sigtrygsson kuediu guds oc sijna kunnigt gerandi þa er lidit uar fra hingat burd uors herra ieshu christi þushundrath fiogr hundred xx oc ix ár a þridiodagin firer sancte laurenciusdag²⁾ j gaurdum æ ackranesi uorum uier þar uith stadder oc heyrdum upp æ ath uigfws juarsson hirdstiori taladi suo til hustru gudrijdar kono sinnar.

gudrijd mijn sagdi uigfws það uil ek ath þu giorer vel thil gudrunar sæmundardottr frændkono minnar þui uith hofum ath hallda brautarholtt er hun eigr oc adra hennar peninga meire enn uith hofum ongua peninga henne hier firer feingit skulo þier gudrijd min gudruno hier firer fæ fulla oc alla peninga sem henne uel lijkar einkanliga firer brautarholtt oc hof ef ek kemr eige aftr thil jslandz. enn uith hofum þo ath hallda hennar peninga halfu meire bædi fasta oc lausa þui hun hefer þa ecki af mier feingit þo gudrun hafi þa ath mier heimt. hefer ek haft hennar umbod upp æ morg ár. vil ek eige greina huersu mikler þeuingarner ero. hofum uith gudrijd min oc (ath) hallda annara manna peninga enn gudrunar sæmundardottr þo mesta.

uar þetta ed seinzsta sinn er uigfws sigldi braut af landit. hafdi uigfws hier þo fleire ord umm uith hustrv gudrijdi þo ath uier minnomzst þau ecki enn efter þessum ordum sem fyrr

¹⁾ Aptan á bréfinu; ²⁾ þ. e. 9. August 1429.

skrifud standa j þessu brefi uilium uier sueria ef þurfa þiker.
oc thil meire audsyningar oc stadfestu hier um setium uier
fyrskrifader menn uorr jnnscigli firer þetta uitnisburdabref er
skrifad uar æ hualeyri j hafnarfirdi fimtodagin efter petrs-
messo oc pals æ sumarit þremur ærum sijdar enn fyr seiger.

545.

25. Júlí 1432.

á Hólum.

JÓN biskup á Hólum tekr Jón smið Úlfsson í próventu stað-
arins á Hólum í Hjaltadal.

AM. 235. 4to bls. 13, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í
frumriti. AM. dipl. afskr. 3612.

prouentubref ions smidz wlfssonar.

Wer jon med gudz nadh biscop a holum vidrkænomst
med þæssu voru brefi ath wer hofum tekit jon vltisson til
æuenlighen prouentumann til hæilagrar holakirkriu med suo
felldum skilmala ath hann skal piona stadnum at smidha j
þann mata sëm hann hefuer kunatto til ok hann ær til fær
suo længi sëm hann hefuer styrek ok hæilsu til medan hann
lifuer æfter þui sëm kirkonar forstodumann siær kirkone ok
stadnum nyttsamligt vera. Skal næfnr Jon taka aarlīga firir
sina pionostu flogur hundrot j þarfligum pæningum ok þar j
skilæt arligha tuitugh uodh. En þat fyrsta hann ær æighi
winnofer. þa skal hann hafua af stadnum æuenligt bordh sëm
odrum prouentomonnum til bær oc tuitugar¹⁾ uodh til klæda
siær arligha. Ok koma j stadarens pionozstu ath wchials-
messo j haust er nu næst kæmr. Ok til sanenda her vin
settum wer uortt jnsiglæ firir þetta bref vt gifuit a holum j
hialtadaal in festo sanctorum in Celiu anno domini m^o cccc^o
xxx^o secuudo.

546.

1432.

SAMNINGR Jóns biskups Gerrekssonar við Gunnar bónda Bjarn-
arson, að Gunnar tekr að sér nokkrar jarðir kirkjunnar í Hvammi
í Norðrárdal, en á að leysa þær í lausafé.

¹⁾ þannig.

AM. 260. Fol. bls. 72. (Vilch. cxlvj), aptan við Hvammsmáldaga, sem er Oddgeirsmáldagi frá 1375).

Anno Domini M^o cd^o xxx^o secundo. vrðu þeir so asatter Heidarligur herra oc andaligur fader herra Johannes með Gudz nadh biskup j Skalholti oc Gunnar Biarnarson að nefndur Gunnar tok að sier fyrer kirkiunnar goss i Hvammi iarder er so heita. Krokur. Harekstader. Klepstia oc half Desey. Hier til geck nefndur Gunnar i borgun at giora kirkiuna sæmiliga standanndi oc lvka henni j lausa gossi alla sijna peninga epter þui sem hun hafde att að fornv.

547.

6. August 1432.

á Hálsi.

Dómr tólf manna útnefndr af Rafni lögmanni Guðmundssyni um kæru Ólafs Eyjólfssonar til Lopts Guttormssonar, að Loptr héldi fyrir honum jörðunum Fagraskógi og Hyllum.

Landsbókasafn 69. 4to bl. 175b—176a. Skr. c. 1640.

Hierads Domur Raffns Lögmauns mille Loffts Guttormssonar og Olafs Eiolfssonar vnn Fagraskog og Hilla.

Þeim goodum monnum sem þetta Breff sið edur heyra sendda hoskulldur Runolfsson. Arne Einarsson. Biorn Sæmundsson. Magnus Jonsson. Gamle Marteinnsson. Þorsteirn Hoskuldsson. Þorsteirn Magnússon. Þorleifur Brandsson. Jon Sigmundsson. assgrijmur Jonsson. Þordur Magnússon og Oddur Snorrason kuediu Guds og sijna kunnugt giorande að þa lidid var fra hijngadburd vors herra Jesu Christi 1432 aar a miduikudaginn næstann fyrer Laurentiusmessu a Halse j Hnioskadal vorum vier j dom nefnder aff ærlegum manne Raffne Bonda Gudmundssyne lögmanne nordann og vestann a Jslande að dæma a mille Loffts B(onda) Guttormssonar og Olafs Eiolfssonar.

Kiærde nefndur Olaffur thil fyrsagds loffts að lofftur hefde að hallda tuær Jarder. er suo heita fagreskogur og hillur. er liggia i modruvalla kyrkiusokn.

Reiknade greindur Olaffur Jardernar sijna Eign og synde þar Breff vnder godra manna Jnnciglum. að hann hefde keifft greindar Jarder að Halle Olaffssyne. og Lofftur hafde ei skilrijke fyrer Jordunum að hann ætte þær. enn kiendest að hann hefde

þessar Jarder ad hallda. og saker þess ad neffndur Lofftur haffde sättsamlega sig vnder lagt þann dom sem Raffn logmadur þar yffer neffnde og hann var aadur dæmdur skilldugur af oss vnder ad leggja. þui dæmdum vier fyr sagder domsmenn Olaffe fullann bookareid ad sueria þar vppa stadinn fyrer Raffne Lögmanne ad hann heffde eige þessar Jarder sellt edur gieffed og aunguum manne vmbod thil feinged þær vr sinne eign ad låta.

Suor hann eidinn efter þui sem honum var dæmdur.

Þá dæmdum vier Jardernar Olaffe efter kaupé sijnú og lofft skilldugann ad afhenda þær greindar Jarder Olaffe ad næstum fardögum. nema Lofftur synde fyrer fardaga fyrer Raffne lögmanne ad hann heffde fleikeift Jardernar og skilðe þær þaa standa j eign lofts sem aadur.

Og thil sanninda hier vm settum vær fyrnefnder menn vor Juncigle fyrer þetta doms Breff skriffad a grund j Eyatijrde a sama are sem fyr seiger.

548.

6. August 1432.

á Hálsi.

ÚRSKURÐR Rafns lögmanns Guðmundssonar um gjöf Haldóru Þorfinnsdóttur til Lopts Guttormssonar á peningum þeim, er henni höfðu fallið til erfða eptir Sturlu Bárðarson systrung sinn.

Add. British Musenm 11, 095. 4to (FM. 234) bl. 102a, með hendi Þorleifs sýslumanns Magnússonar á Hlíðarenda (d. 1652); Bibl. Bodl. Oxford. Collect. FMagn. 127. 4to bl. 179—80, skr. c. 1640; AM. 196. 4to bl. 132a-b, skr. 1669; Ny Kgl. Saml. 1945. 4to, skr. 1666 af Hannesi Gunnlaugssyni; Bók í Fol. sem eg á, bl. 17a-b, skr. 1665 á Fróða af Guðmundi Jónssyni (= B).

Vrskurdur Hrafnz logmanz vm [Gjafer.¹⁾

Þeim godum monnum sem þetta brief síu edur heyra sender Hrafn Guðmundsson logmann nordan og vestan á jslande kuediu gudz og sijna²⁾ kunnigt giorande. ad Anno

¹⁾ Vrskurdur Rafns Lögmanns ad huor madur halde sinn gjörn-ijng 1432, B; [þad einginn meigi sialfur riufa sinn eyginn giorning og hann skuli halldast medann hann lifir, 127; ²⁾ B; vora 11095, 127.

[Jesu¹⁾ christi²⁾ 1432 dñr midvikudaginn næstann firir³⁾ laurentiusmesso æ halse i hnioskadal [æ almenniligu þijngæ kom firir mic⁴⁾ lopttur guttbormsson. beidde og krafde vrskurðar æ. huort su gíof væri löglig eða ætte að halldast. sem halldora þorfinnsdóttur⁵⁾ hafde⁶⁾ gefid og handlagt aður nefndum lopti. [sem var⁷⁾ alla peninga þæ er henni fiell⁸⁾ i erfð epter [sinn systrung⁹⁾ sturla bóardarson¹⁰⁾ oc til mijn var¹¹⁾ dæmt af .xij. skynsómum¹²⁾ monnum.

nu saker þess að mjer líjst maður¹³⁾ eij sialfur mega riufa þann giorning sem hann sialfur gíorer og [handabandar i burt af sier.¹⁴⁾ hinuz annarz að þrattnefndur¹⁵⁾ lopttur liet sueria i skilríkk¹⁶⁾ witne firir mjer. að greind¹⁷⁾ halldora¹⁸⁾ fleck nefndum¹⁹⁾ loptte [fyr sagða²⁰⁾ peninga til fullrat²¹⁾ eignar með fullnadar²²⁾ handsólum.

Þui [i Gudz nafne Amen.²³⁾ að tilkolludum þeim²⁴⁾ bestu²⁵⁾ monnum sem hia mjer voru oc mjer samþyckiundum seige ec [i gudz nafne²⁶⁾ með fullum²⁷⁾ laga vrskurði aður nefnda peningagíof halldast eiga. [er greind halldora hafði gefid fyr-skryffudum²⁸⁾ loptti guttormssyni.²⁹⁾ suo³⁰⁾ leingi sem halldora³¹⁾ lífer. enn síjdann³²⁾ fare³³⁾ sem lögmæled gíorer ræd firir. Enn³⁴⁾ tíjtnefnd³⁵⁾ halldora hafe [framfæri æ firr sogdum peningum³⁶⁾ til matar og dryckiar og klæða [so leinge sem hun þarf þez vid.³⁷⁾

Og til sanninda hier um set eg mitt jnnsigli firir þetta brief.³⁸⁾

¹⁾ sl. 127; ²⁾ [sl. B; ³⁾ s(ancti) b. v. B; ⁴⁾ [kom fyrer mig æ hieraðspijngæ B; ⁵⁾ þorsteinzdóttir. B; ⁶⁾ hefde B; ⁷⁾ [B; sl. 11095, 127; ⁸⁾ fiellu, B; ⁹⁾ systurson 127, B; [föður systur son sinn 196; ¹⁰⁾ Biarna Sturlason(!) B; ¹¹⁾ B; sl. 11095, 127; ¹²⁾ sl. 11095; ¹³⁾ mann, B; ¹⁴⁾ [handsól að hefur, B; ¹⁵⁾ firrnefndur 127, B; ¹⁶⁾ lauglig 127, B; ¹⁷⁾ b. v. B; ¹⁸⁾ hallbera(!) 11095; ¹⁹⁾ fyr-skryffudum, B; ²⁰⁾ [þessa B; ²¹⁾ fullkomlegrar, B; ²²⁾ b. v. B; ²³⁾ [b. v. B; ²⁴⁾ sl. B; ²⁵⁾ skynsómustu, B; ²⁶⁾ [sl. B; ²⁷⁾ fullkomlegum B; ²⁸⁾ b. v. B; ²⁹⁾ sl. B; ³⁰⁾ [sl. 11095; ³¹⁾ hallbera(!) 11095; ³²⁾ síjdur 127; ³³⁾ b. v. B; ³⁴⁾ og 127; ³⁵⁾ optnefnd, B; ³⁶⁾ [sl. B; ³⁷⁾ [b. v. B; ³⁸⁾ yfir 4 síðustu línurnar i 11095 er límt, svo þær verða ekki lesnar.

549.

16. August 1432.

á Hólum.

ILLUGI Björgólfsson gefr heilagri Hóla kirkju og Jón biskupi Vilhjálmsyni þrjá hluti í jörðunni Hóli á Skaga með öllum gögnum og gæðum, og vill ekki neitt fyrir taka, nema umbun af guði og ýmsum guðs helgum mönnum, og þar á meðal hinum góða Guðmundi biskupi.

AM. Fasc. IX, 20, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá.

bref vm jordina hola a skaga i hwamskirkiu sokn.¹⁾

Þat gerir ek illughæ berghulfs son godum monnum kunnikt með þessu mino brefuæ ath ek meðgængr oc kennezt ath ek hefuer gæfuit hæilagre holakirkiu oc herra jonæ vilialmsyni með gudz nadh biscope a holum þria lutena j jordunne a holæ a skagha er ligger j huams kirkiu sokn meðh ollum þeim gognum oc gædum lutum oc lunnændum rækum oc odrum lutom sæm þar til ligger oc lægit hæfuer ath fornun oc nyiu oc ek hefuer fræmst ath æigandæ uordit græindræ hola kirkiu til æuenligrar æignar oc fræals forrædis fraa mer oc minom ærfvingium oc ængha læyn næ þæningha firir taka vtan ombaun af gudi jungfrv sancte marie hans mildastu modur sancti johannes oc æns goda gudhmundar biscups.

Oc til mæire stadfestu oc sannænda her vm setti ek mitt jnsigli firir þetta bref scrifat a holum j hialtadaal laugardagæn næsta æfter marie messu fyrræ anno domini M^o cccc^o xxx^o secundo.

550.

17. August 1432.

VISITAZFUGEÐ Jóns Hólabiskups Vilhjálmssonar hin þriðja, um Húnavatns og Hegrannessping.

AM. 235. 4to bls. 1—7, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar. Í þessari kirknaskrá eru miklar eyður, milli kirkna, sem átt hefir að rita máldagana í, en aldrei af orðið.

Anno domini M^o cccc^o xxx^o secundo.

Venerabilis pater in christo dominus johannes vi(li)almi. fecit visitacionem suam hoc modo secundo die post festum assumptionis beate marie.

¹⁾ Aftan á bréfinu með gamalli hendi.

Primo ecclesia vidhuik sancti ambrosij Episcopi non dedicata aa alt hæima landh et cetera.¹⁾

Jtem hofstodum ecclesia sancte marie Dedicata. a alt hæima landh oc suo mikit j lausa godzsæ. jn primis.

Jtem þuæra ecclesia sancti Petri non Dedicata hefer suo mikit godz jnnan kirkju.

þetta i kuiffæ²⁾ fiorar kyr.

jtem j gambla portio .x. aura.

Jtem flugumyræ Ecclesia sancti Petri non dedicata a suo mikit lausagodz oc quikfæ iiij kyr.³⁾

Jtem aa aukrom halfkirkia ecclesia sancti johannis holensis episcopi.⁴⁾

Jtem Wicklabæ ecclesia sancti olavi regis non dedicata aa suo mikla prestskyld oc diakns et cetera.⁵⁾

Jtem vidævollum ecclesia sancti johannis apostoli.

Porcio ecclesie .x. aurar huert aar.

liggia þar vnder fiorer bæir midhskytia hella soolhæimar oc vlfstadær ha(l)fkirkia.⁶⁾

Jtem ecclesia sancti petri apostoli aa widæmyri war metin firir .x. hundrot æn giortt vpp a kirkona xx hundrot.

Jtem Ecclesia sancti michaelis j bolstadalidh var giorth nu firir viij hundrot æn vantar til xij hundrot firir fynd.

Jtem Ecclesia sancti olaui regis a bergzstodum var giordh firir xuij hundrot æn firir fyndh sex hundrot læggi vppa stadæn hundrat arliga. porcio ecclesie xvij aurar vm ij aar.

Jtem Ecclesia sancti⁷⁾ a holum var giordh firir vj hundrot æn firir fynd niv hundrot læggi a stadæn ij merkr ærliga.

S(v)inavattn.

Jtem Ecclesia sancti petri appstoli a swinavatni dedicata secunda die post festum mathei apostoli giordt vpp a kirkona fyndh x hundrot æn hon var virdh half þridiatigæ hundrada þa hon var uæl standandi.

¹⁾ Hér er dregin upp mannsmynd og ritað við: „híer er are aue mar(ia).“; ²⁾ þannig = kvikfé; ³⁾ Hér kemr með annari hendi klausa um fé á Skinnastöðum, þegar séra Magnús afhenti; ⁴⁾ Hér í eyðuna þárað: „jtem hefer sira.“; ⁵⁾ Hér kemr kgsbr. 1447; ⁶⁾ þessi klausa um Viðivelli er með dekkra bleki og feitari penna; ⁷⁾ eyða fyrir nafninu.

mardargnup.

Jtem Ecclesia sancti jacobí a mardargnupi kirka firir xij hundrot en firir fynd iij hundrot.

Grimstungu.

Jtem Ecclesia sancti nicholaus grimstungo kirka giordh firir .xx. hundrot æn firir fyndh .xv. hundrot læggi vpp a stadæn iij merkr arliga.

a audculu.

Jtem Ecclesia johannis baptiste aa audculu dedicata tueim nottom efter dionisiusmesso tækr hon hæima tiundh heytolla oc lysætolla af viij bæium ero sæx af þeim nu bygdar Porcio nu vm næstu fiogur ar aa huerio aræ halfr sæxtanda¹⁾ Eyrer oc xij alnom bætr. En vm atta aar þar firir halft annat hundrat a huerio aræ. Summa vm greindh xij aar af ollo saman .xv. hundrot oc ij aurar bætur. kirkan aa tio hundrada j jord er heiter litla daal er stændr j slættadaal læigdh vm tolf aar firir x aura a huerio aræ æn ath forno var hon bygdh firir hundrat. oll læiga af sagdræ jordu vm greindh tolf aar vi hundrot. Er suo saman ræiknadh alt sagdt godz æitt hundrat oc tutt- ugh(u) oc ath auk oræiknat alt gamalt kirkonar godz sæm j gomblu registro stændr.

Jtem tækr prestr j læigu hæima a Culo halfua fimtto mork æn vtan gardz iij merkr.

ase i vatsdal.

Jtem Ecclesia j asæ sanctorum geruasij et prostasi kirka giordh firir hundrat en j fynd vij hundrot Porcio vj aurar vm tau ar a huortt.

vndenfelli.

Jtem Ecclesia sancti nicholai j vndenfelli giordh firir xij hundrot æn firir fyndh viij hundrot.

Porcio xij aurar vm tau aar oc halfr æyrer læggi vpp aa staden hundrat arligha.

videdalstungu non dedicata.

Jtem ecclesia sancti johannis baptiste j widædaalstunghu. hon a pridiungh j hæima landæ liggia þar til xvij bæir ath tiundum heytollum oc lysætollum. Porcio j huert aar hundrat vm atta aar. hundrat huert aar medan boduar hafðæ vmbodet oc sidan stendr oræiknat fiogur aar medan jon bondæ jonsson hefer hafdt vmbodhet.

¹⁾ þannig.

Jtem kirkan virdh firir xiiij hundrot æn j fyndh vj hundrot er a brast.

huamme.

Jtem Ecclesia sancte katerine j huammæ war giordh firir. xx. hundrot æn firir fyndh .x. hundrot.

breidabolstad.

Jtem ecclesia sancti andree non dedicata jn bræidabolstadh var giordh.¹⁾ par fylgia xiiij bæir vj bygder sex Eydæ.

mars stadr.

Jtem ecclesia wors herra ieshu christi a mars stodum dedicata þar liggia til iiij bæir. æin af þeim ær Eydæ. porcio a huerio aræ²⁾ stændr wæl.

asgeirsaa.

Jtem Ecclesia sancti Petri apostoli ath asghæirsaa dedicata virdh firir fiorttan hundrot. En j fyndh vj hundrot. En¹⁾ liggia þar vnder florer bæir ath tiundum lysætollum oc heytollum oc æin half.

mels kirka.

Jtem kirka sancti stephani prothomartiris a mæl j mid-fyrðhi dedicata in festo firmini virdh firir floertigæ hundrot enn j fyrndh .xx. hundrot. En læggi a stad oc stadaræns jarder ij hundrot arligha elligar suo mikít skyldugur stadnum arliga. stadarbacka kirkia sancti Johannis baptiste. Var hon virdh firir fimttan hundrot. Enn j fyndh onnor fimttan. bæti stadæn arliga tau hundrot.

Jtem halfkirka a toruastaudom giordh firir .x. hundrot. En firir fyndh tau hundrot.

Jtem halfkirka a Reykium giordh firir sex hundrot. En firir fyndh flogur hundrot.

Jtem halfkirka ath osæ giordh firir .x. hundrot. En firir fyndh ij hundrot.

kirka j hwanmi sancti thome arch(i)episcopi.

Var hon giordh firir .x. hundrot æn firir fyndh vj hundrot liggia þar vndir .x. bæir ath tiundum oc lysitollum.

Jtem kirkia sancti johannis baptiste j westra hops holum giordh firir xij hundrot. En firir fyndh vj hundrot. bæti stadæn arligha hundrat.

¹⁾ eyða í hdr. fyrir nokkru; ²⁾ hér sýnist eitthvað hafa gleymzt úr.

Jtem kirka sancti olaui Regis et martiris a bræidabols-stadh j westur hopæ giordh firir atta hundrot. En firir fynd fiortighæ hundrot oc tau hundrot. bæta stadæn oc stadharens jardær arligha fimm hundrot. fellr þar porcio arligha hundrat. liggia þar vnder tolf bæir oc ath auk tuær halfkirkor.

Jtem kirka sancti nicholai aa hialtabacka gerdh firir xij hundrot. En firir fyndh vj hundrot.

kirka sancti petri aa hauskaulsstodum giordh firir halfan þridiatigæ hundradha. En firær fyndh xv hundrot. Porcio iij merkr aa huerio aræ. Ecclesia dedicata in festo sancti suiptuni Episcopi.

Jtem kirka sancti thorlaci ath spakonofelli giordh firir x hundrot. En firir fyndh v hundrot. liggia þar til vj bæir ath tiundum oc lysitollum. Porcio huertt aar halfr ælliftæ eyrer. En olykt tiundh af jordonnæ þuæraa vm morgh aar.

Jtem halfkirka j skardæ sancti johannis baptiste giordh firir xiiij hundrot. En firir fyndh vj hundrot.

Jtem kirka sancti nicholai aa holtastadum giordh firir xvj hundrot. Enn firir fyndh fiogur hundrot.

Jtem kirkia sancti olaui regis et martiris a gunstæins stodum giordh firir x hundrot En firir fyndh ij hundrot. Porcio huert aar ix aurar. liggir þar vnder æin jordh.

Jtem kirka¹⁾ j glaumbæ giordh firær tuttugu hundrot En j fyndh x hundrot.

551.

[1432].

RÆDSMANNSEIDR á Hólum um daga Jóns biskups Vilhjálmssonar.

AM. 235. 4to bls. 13—14: Bréfabók Jóns biskups Viljálms-sonar í frumriti.

Radsmans eidr [hraediligr.²⁾

Pes læggh ek. N. N. hond a helga (bok) ok þat jattar ek gudi ok iunghfrv sancte marie ok ollum gudz helgum monnum sancti johanni biskupi ok minom herra .N. biskupi a holum ath medan ek stændr j hæilagrar holakirkiu randzmans dæmi ok starfuæ ath ek skal suo rada ok styra ollu stadarens godzi j holum faustu ok lausu hæima ok burttu vtan stocks ok jonnar j fridu ok ofridu. sæm ek bæst kan ok tryggiligazst efter mino bæstu samvite ok megni opinberligha ok leyniligha.

¹⁾ eyða nokkur hér i skb.; ²⁾ [í annari línu.

Ok þar fram koma j ordum ok verkum sœm ek profuar stadnum ok ydr minn herra bæst hentta oc nytsœmdh j vera med huat manna hlut aa j oc œingu stadarens godzse skutla selia æda byta fridt æda ofridt til werra skipazst forfallalaust nytligra mer j vil æda odrum leynt æda liost stadnum ok ydr til skadha med vilia æda forakt ok ecki vinnofolk æda sakadha karllmœnn ædha konor lokka æda radha fra stadnum ok ydr fyrr [œn þeir¹] hafua ydart gott orlof. Ok þa sœm storum malum ero bæryktader ok bornær skal ek æi vndir migh dragha til pionostu suo ath stadræn misse j stadin Badæ landseta ok pionoztofolk Ok hæilogh kirkia a holum sinn Rett vtan med ydru lofui ok vpplaghi Ok rada ænghum radhum vtan med ydræ sampykt ok vilia Ok bæra ydr ænghum radhum leynt æda liost sœm þær vilet vera lata. ath giordh sæ Ok standa suo j ollum odrum staurfuom hæilagrar hola kirkiu sancti Johannis oc ydrum ath ek skal þau aull sækia vndir stadhin ok ydr med trygdh oc trvskap sœm bæst æk kann Ok maa ok æk væit efter minnæ samuizsku firir gudhi. ok hafua ænghar dualer aa malaferllum þarflausligar til vndandrattar ok faals vidh hæilaga kirkiu ok ydr ath þær ok hun missæ sins rettar ok taket skada af. vtan swo hægan sakeyrer sœm þær mer væitet ok vnnet ok gera æinghar launsetter ydr til fiarmissu æda sæmda æda manna Radha.

Suo siæ mær .N. gudh hollr ok oll heilogh ordh a þessi bok ok oll hæilog ewangilia gudhz.

552.

1. Oktober 1432. á Möðruvöllum.

Jón ábóti í Þykkvabæ og sex menn aðrir votta um fjórðungs-gjöf og löggjafir Lopts bónda Guttormssonar, «gud hans sál hafi», til Sumarliða sonar síns.

AM. Fasc. IX, 21, frumritið á skinni. Þrjú innsigli eru dottin frá, en fjögur eru fyrir bréfinu. Þetta bréf er með sömu hendi og AM. Fasc. VII, 20 frá 1417, og mun það vera hönd Höskuldar Rannólfssonar.

¹) [tvískr.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edr heyra senda herra jon medr guds nað abote j þýckuabæ hoskulldr runolfsson arne Einarsson Magnús jonsson þorstæinn hoskulldzson bersi Einarsson ok þorlæifur branndzson quediú guds ok sina kunneght gerannde ath wær sãm ok yferlæsú ok heyrðum yfer lesit oped bref loptz bonda gutthormssonar gud¹⁾ hans sál hafe suo latanda ath hann gaf sumarlida syne sinum jordina vatshorn j haukadal ok vatn firir tiutighe hundrada. hrafnaborg. tungþo. laugar ok laugardal halfan ok þorstæinsstadi²⁾ ok kauldokinn firir þrettan tighe hundrada ok her með jardernar a finnmark Radbardarholtt. hol. kauldukinn ok hafstadi firir siautige hvunnrada ok her til sextige hvunnrada j fridum penninghum. gaf hann þessa penninga j sina fiordungsgiof ok allar þær lauggiafer sem hann matti fremzt gefa með loghum. gienghu erfingiar loptz bonda til hanndabanndz vit sumarlida. þoruadr ok olof ok samþýcktu þessar giafer standugar ok logligar j allan máta. ok til sannennða her vm settum wer fyr nefnder menn vor jnnicgle firir þetta bref gerth a möðruuollum j æyiafirdi miduikudaghinn næsta epter Michaelismesso anno domini m^o cd^o tricesimo secunndo.

553.

13. Oktober 1432.

á Hólum.

«ÆRLEG kvinna og velborin» Margrét Eiríksdóttir afhendir Jóni biskupi Vilhjálmsyni og Hólastað, með samþykki Magnúsar sonar síns, jörðina Sjóarborg, er hún hafði áðr selt honum.

AM. Fasc. IX, 16, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá. Í pappírsafskriptum finst bréf þetta heimfært rangliga til 1332 (Bisk. 2. Fol.; Landsb. 18. Fol. bls. 1—2).

bref vm siogarborg.

Ollum godum monnum þeim sãm þetta bref sea ædr heyra sænda Magnús Einarsson diaknæ oddr asmundzson siugurdr erllendzson oc arnæ runolfsson læikmenn quedio gudz oc sina kunniet giorandi ath aa faustudagen næsta firir Calixtusmessu³⁾ anno domini m^o cccc^o xxx^o secundo vorum

¹⁾ guds, frlbr.; ²⁾ tvískrifad; ³⁾ = 10. Okt.

wer þar j hia saghum oc heyrðum vpp aa firir kirkudyronom a siofuarborgh j skaghafyrði ath ærligh quinna oc uelboræn marghrett Eiriksdotter afbændi med handabandi hæidarligum herra herra jonæ med gudz nadh biseupe a holum vilialmssyni greinda jordh siofuarborgh efter sëm hon hafðæ hana adr seldt honum. skuldhæ hun hans æighn oc stadaræns a holum wæra þadan j fraa efter þeirra kaupæ oc lysti þui þar firir oss ath hon hafði jordhina adrnæfnda siofuarborgh ængum mannæ seldt næ gæfuet æda goldæt odrum æn næfndum herra jone oc ræiknadæ hona¹⁾ alla adr veret. hafua sina æighn æf hon skuldæ oræntt wæra oc samþykkti med hennæ magnus hennar son þæssa hennar giordh.

Ok til sans vittnisburðar her vm sættum wer fyrnefndir menn (vor jnnsigli) firir þetta bref scrifat aa holum j hialta-
daal manadagen næsta firir Calixtus Messo a sama aræ sëm
fyrir sæghir.

554.

8. Növenber 1432.

á Hólum.

EINAR Ketilsson fær Jóni biskupi Vilhjálmsyni jörðina Stafshól í Hofspingum, er hann og Auðun bróðir hans erfðu eptir Helgu Þorfinnsdóttur frændkonu sína.

AM. Fasc. IX, 17, frumritið á skiani. Öll innsiglin eru dottin frá, nema tvö.

stafshool.²⁾

Ollum godum monnum þeim sëm þetta bref sæa ædr heyra Senda siugurðr jonsson berðþor haldorsson prestar ok jon Ecgillsson publicus notarius Qvediu gudz ok sina kuniet gerandi ath aa laugardagæn næsta firir marthæinsmesso anno domini M^o cccc^o xxx^o secundo j timbrstofuonnæ aa holum j hialttadaal worum wer þar j hiaa saghum ok heyrðum wpp aa handabandh þeirra af æinne halfuo hæidarligz herra herra jons vilialmssonar med gudhz naadh biseups a holum æn annari Einaris kætillssonar. falst ok skildizst þat j þeirra handabandæ ath græindr Einar fæck sogdum herra jonæ ok hæilagre hola-
kirkiu alla jordina stafshol er liggr j hofspinghum a haufða

¹⁾ þannig; ²⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi.

stronðh er hann sagði wera fiðgur hundrot ok tuttughu dyra ath fornno með ollum þeim goghnum ok gædum sœm til hennar hefuer lægit ath fornno ok nyio ok hann ærfdi æfter helgu þorfinnsdottur frendkono sina ok audun kætilsson broðar hans. vnder batt næfndr ċinar sigh ath suara audonæ broður sinom þeim hælminghi j sagdræ jordu sœm honum bar til ærfdar j sagdræ jordu æfter næfnda helgu þorfinnsdottor sina frendhkono sogdum herra jonæ biscupi ok hælagre holakirkju til æuenligrar æighnar ok freals forrædis af sær ok sinom ærfvingium frealsa ok akærolausa. skyldæ herra jon halda jordonæ til lagha. Ċn ċinar adrsagdr ollum lagha riptingum suara firir jordenæ.

Ok til mæire sannenda ok stadfestu her vm settum wer fyrnæfndir mæn wor jnsigli ok adrnæfndr ċinar kætilsson sitt jnsigli med vorum firir þetta bref scrifat j stadh dægghi ok aræ sœm fyrr sægir.

555.

[Haustið 1432].

á Möðruvöllum.

SKIPTABRÉF eptir Lopt (ríka) Guttormsson.

Add. British Museum 11, 242. 4to bl. 51, Sópdyngja séra Gottskálks Jónssonar í Glaumbæ, skr. 1543—1593; ÍBfél. 309. 8vo bl. 15a—16a skr. c. 1620 (Öxnafellsbók); IBfél. 79. 4to bls. 321, skr. c. 1680; IBfél. 67. 4to bl. 43 «Iclis» með hendi séra Eyjólfss Jónssonar á Völlum (d. 1745); MSteph. 60. 4to bls. 11—12 (ágrip, með sömu hendi); Landsbókasafn 115. 4to I, bls. 50—51 (bréfasafn séra Jóns í Hítardal); Auk þess eru til margar afskriptir bréfsins, misjafnlega góðar, sem hér eru notaðar á einstaka stað við bréfið, svo sem MSteph. 27. 4to bls. 165—66 (með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar); MSteph. 62. 4to bl. 127—128, skr. c. 1650; IBfél. 126. 4to bls. 167—68; Add. British Museum 4882. 4to bls. 269—70, skr. c. 1650; Advocates Library í Edinb. 21, 714. 4to (með hendi séra Björns Haldórssonar í Sauðlausdal); Bibl. Bodl. Oxford Collect. FMagn. 55. 4to bls. 105—106 (með hendi séra Guðbrands Jónssonar í Vatnsfirði, d. 1690) og 142. 4to í sama safni, skr. c. 1700; prentað í Sýslumannaæf. I, 162, og í Safni I. 695—96 í ritgerð Jóns Gizurarsonar, með orðamun úr afskrift séra Ásgeirs Bjarnasonar (d. 1772) og Stockh. 34. 4to (með hendi Jóns Rúgmanns).

Skiptabref þeirra syskina barna lopz ríka.

Olyvm godum¹⁾ monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra sendum vier havskulldur runolfsson. arne einarsson. olafur²⁾ lopzson. Magnvs jonsson. þorsteinn havskulldzson³⁾ .oc einar arnason⁴⁾ Q(uediu) G(udz) oc vora⁵⁾ kunnugt giorandi ad⁶⁾ arum epter gudz burd [.M. cccc. xxx. oc .ij.⁷⁾] ar æ modrvollum j eyiafirdi worum vier tilnefnder⁸⁾ af þorvardi lopzsyne oc Olofu lopzdottur at virda⁹⁾ peninga oc skipta æ millum þeirra¹⁰⁾ [allra saman¹¹⁾ syskina.¹²⁾] Þoruarz. Eiricz. Soffiu oc Olofu¹³⁾ epter lopt bonda¹⁴⁾ gvtormzson oc jngebiorgv palzdotter moder þeirra.

Handlavgdv þav þorvarðr oc olof at hallda þat¹⁵⁾ laga-skipti sem vier fir nefnder menn skiptum þeirra æ millum.

[Reiknvdvz svo miclar fastaeigner.¹⁶⁾

at þorvarðr hlavt j sitt hlvtskipte halft tolfsta hvndrad hvndrada.

Eirekr broder hanz annat jafnmicit¹⁷⁾ j jorðum oc fastaeignum.

Enn Olofv hlotnadiz j sinn hlvt .v. hvndrada oc .ix. tiger .c. betur.

[oc¹⁸⁾ Sofia jafnmicit.¹⁹⁾

Svo micit virðingagodz virtiz æ modrvollum j eyafirde. j hlið.²⁰⁾ æ siafarborg j skagafirde. æ marstodum j uazdal.

¹⁾ 11242, 79, Sýsl.; hin sl.; ²⁾ Lofftur 79 (rangt); Álfr 34 (rangt); ³⁾ Haldórsson 34 (rangt); ⁴⁾ Einarsson, 115, 126, 34, Ásgeir (líklega rangt); J. Gizur. og 309 nefna einungis tvo fyrstu skiptamennina; ⁵⁾ sína 11242, 27; ⁶⁾ sl. 11242, 309, 79, 115; ⁷⁾ [M. cccc. oc xiiij, 11242, 79; 1400, JGizur.; 1412, Ásgeir, 309, 34, 55, 4882, 21714; *M iiiij^e og xxij ar. 142; *1413 (1436)*, 115; *M cccc xxxvj (non—xvj ut vulgo male). 67; 1436, 27; 1413, en síðar leiðrétt í 1433, 62; *Mccccxxvii (aðrir 1436)*, Sýsl. Loptr ríki er á lífi 6. August 1432 (Nr. 547—48), en er dáinn, þegar hans er getið í bréfi 1. Okt. s. á (Nr. 552). Er skiptabréfið því líklega frá haustinu 1432; ⁸⁾ í dóm nefndir 115; til dóms nefndir JGizur.; ⁹⁾ þá, b. v. 79, 115; þar 67; ¹⁰⁾ þessara 34; ¹¹⁾ [sl. 67; saman sl. 79; samborinna JGiz.; ¹²⁾ sl. 115, 27, Sýsl.; ¹³⁾ 11242, Ásg., 27; Olófar 67, 79; Olófar 309, 34, 115; ¹⁴⁾ sl. JGiz.; heitinn 309; ¹⁵⁾ þau, JGiz.; ¹⁶⁾ (Reiknadest so myked j fastaeign 79; þær miklu JGiz.; so margar, Ásg.; ¹⁷⁾ í sinn hlut b. v. JGizur.; ¹⁸⁾ þar til, 67, 27, Sýsl.; ¹⁹⁾ [einnig Soffiu í sinn hlut annað jafnmikið í jörðum og fastaeignum, JGiz.; ²⁰⁾ = Lögmanshlið.

at þorvarðr hlaut. cc. hundrada oc halfan þridia tvg
hvndrada j sitt hlvtskipti.

oc Eiríer broder hans jafnmicit j sinn hlut.

Enn Olof hlavt j sitt hlvtskipti. e. hvndrada j virdingargozi
og [halft xiiij^e.¹⁾

oc Sofia²⁾ annat jafnmicit j sitt hlvtskipti.

Hlotnadiz svo micit j smiore virt til kvgilldis. xx. fiord-
vngar firir hvert³⁾ e.

þorvarðr hlavt þar af [lxe og .xvj^e.⁴⁾

oc Eiríkr broder hans annat jafnmicit j sinn hlut.

Enn Olof hlavt [xxxe og .viiij^e.⁵⁾

oc Sofia annat jafnmicit.

[Oc til sannenda hier um.⁶⁾

556.

28. Nóvember 1432.

á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum tekr hústrú Margréti Bjarna-
dóttur til systralags á Stað í Reynisnesi, en hún gefr klaustrinu
sextigi hundrada í þarfligum peningum.

¹⁾ [11242, 79, 67, 115, 27, Sýsl.; háltf seytjándi hundrad, JGiz., Ásg.; háltf xvj. hundrad 309; háltf tólfth 34; ²⁾ hlaut, b. v. JGiz.; ³⁾ sl. 309; eitt, JGiz. .cc. fjórðungur hver fyrir vj álnir. 115 (á spássu); ⁴⁾ [11242, JGiz., 34, 79, 309; Lxxv^e. Ásg., 27; Lxx^e og v^e. 67; Lxxij^e. 115; sjöttiu hundrad og tólf hundrad, Sýsl.; ⁵⁾ xxxvj, 115, Sýsl.; Lxxvii, 34; ⁶⁾ [11242, 309; sl. hin; .vantar það meira er af þessu brefi. 67; 79 bætir aptan við: .Reiknudust þesse smior hundrad hundrada og LL hundrad og viij hundrad betur. Í 115 stendr þessi athugasemd á eptir bréfinu, og á spássu:

.jcc 36e í smjörvum eðr 3820 fjórðungar, sem gera 390 vættir..

.NB. Loptr Guttormsson átti fjóra launsonu við Kristínu Odds-
dóttur hjákonu sinni Ólaf, Orm, Skúla og Sumarliða. Cecilíu telja og
sumir með launbörnum Lopts.

Hefur þetta fastagóz verið alls 43^{cc} og 60^{cc}.

Í virdingargózi 6^{cc} 75^{cc}.

og öðru 1^{cc} 96^{cc}.

Summa summarum 51^{cc}. iiij^e.

Hér að auki tilgjöf til launsona hans ix^{cc}.

Summa Lxx^e LLxj^e. .

Aptan við bréfið í 11242 er ritad:

.Summa iiij^e og ix tyier vætter.

Enn að auratali xij firir iiij^e hundrada oc xx hundrat^e.

AM. Fasc. IX, 18, frumritið á skinni; innsiglið er dottið frá. Bréfið er fútið og dottið á það stórt gat. AM. 280. 4to bls. 28—29, með hendi Hákonar Ormssonar c. 1640, og má fylla skallana eptir því.

Vær jon med gudz nadh biscup aa holum vidrkænnomzst med þæssu voru brefuæ ath sakær þærss ath ærligh hustru ok wor ælskoliga dotter marghrett biarnnadotter wil af hælags anda nadh ok jnblestri ok godfysæ sins hiartta widr skiliazst þessa hæims glædi ok æfterlæti En gæfua sigh vnder gudhliga pionozstu ok hælagt Ræglu hald in ordinem sancti benedicti abbatis ath stadh j Ræynisnæsi j skagafyrði suo længi sëm hon lifuer hedan af ok þar med gæfua klaustrinu [ok] kirko[næ] til hialp [ok] vpphældæ sextighæ hundradha j þarfigum þæningum faustum ædr lausum ok þ[ui s]am[þyc]kium [wer ok]¹⁾ skipum ath þæssæ hennar gerningr ok gudligr vilæ standæ standugur af woru [byskupligu valld]æ ath [ho]n jn ganghæ ok blifue systær j sogdu klaustri nær hon will til koma ok b[if]odum wer²⁾ vnder] krapte [hæ]ilagarar lydnæ ollum systrum ok radzmannæ sagdz stadar ok klaustrs med ollum hæidr ok g[odum vilia] med hennæ ath taka j systra samlagh ok gudliga Reglu hænnæ skipandæ sæmiligt hærbyrgæ j klaustrino þar til æina dygga pionozsto kono til þæss tima hon vigist til systor ok þa lutæ adra sëm hænnæ wæl þarfnazst lati hænnæ til reido vera vtan alt hindr ok nokora talman.

Ok til sannænða ok mæire stadfæstu her vm þessarar vorar skipanar ok vilia settum wer uortt jnsigli firir þetta uortt bref vt gifuæt a holum j hialtadaal faustodagæn næsta firir andresmesso anno domini M^o cccc^o xxx^o secundo.

557.

1. December 1432.

á Hólum.

BRÉF þriggja presta um það, að séra Þorkell Guðbjartsson fékk Jóni Hólabiskupi í umboði hústrú Margrétar Bjarnadóttur jörðina Hóla í Laxárdal, sem hún gaf í testamentum Rafns bónda Guðmundssonar bónda síns, og lofði biskup að láta

¹⁾ ok, vantar í afskr. Hákonar Ormssonar líka; ²⁾ vantar í afskr. Hákonar líka.

segja þrjátíu sálumessur fyrir sál Rafns og kvittaði sál hans og líkama á guðs vegna, en ekki erfingja Rafns fyrir brotum Rafns við heilaga kirkju.

AM. Fasc. IX, 19, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru fyrir bréfinu.

littera super terram holl i laxa(r)dall.

bref wm hola jord j laxardal.¹⁾

Ollum godum monnum þeim sœm þetta bref sea ædr hæyra Senda siugurdr jonsson suæinbiorn þordarson jon gamblasson prestar quediú gudz ok sína kunniet gerandæ ath þar worum wer j hia sagum ok heyrdum vpp aa j timbrstofuonnæ aa holum j hialtadaal faustodagæn næsta firir andresmess²⁾ Anno domini M^o cccc^o xxx^o secundo ath þær heldo hondum saman af æinne halfuo hæidarligr herra herra jon med gudz nadh biscop aa holum æn annare þorkell prestr gudbiarttsson. handabandadhæ greindr sira þorkell adrnæfndum herra jonæ biscupi ok hæilagre holakirkíu jordhina j holum j laxardaal j fullo vmbodæ hustrv margrettar biarnadottur ok þar med tíu kugildæ aa næstum fardogum til æuenligrar æighnar ok fræals forrædis er sogdh hustrv marghrett gaf holakirkíu ok biscopinóm j testamentum firir saal Rafns gudhmundzsonar bonda síns þuiath hennæ potti hann æigi hafua giortt nokora minningh hæilagre hola kirkíu j síno testamento en herra biscopæn lofuadæ ath lata segia þriatighæ salomessna hæima aa domkirkonæ aa holum jnnan næstu fardagha firir saal næfndz rafns bonda ok tuær salomessor huerr prestr ok brædra j hans biscopsdæmi. skulo sægia firir hans saal firir næsto fardaga. fraa skildæ ok vtan tok herra biscopæn erfwingia greindz rafns vm nokora quittan firir þau brot sœm optnæfndr rafn bondi hefði brottligr wordit mot hæilagrar kirkíu loghum ok biscopinóm ok hann vpp aa hans þæninga kærði. æn gaf quitta hans saal ok líkama a gudz wæгна ok þa kirkíu sœm hann huiler ath af þui forbodi sœm hann hafði læsa latedh firir honum sealfuom ok æfter hann latæn. þuiath þat suor sira þorkell adrnæfndr er næri uar andlatæ Rafns bonda ath

¹⁾ Aþtan á bréfinu með tvennslags fornum höndum; ²⁾ = 28. Nóv.

hann hafðæ fullan vilia til hafðt ath settazst vidh hæilaga kirkiu huat sæm hann hafðæ med hana brottligur wordit.

Ok til sannænda her vm settum wer fyrnæfndir prestar wor insigli firir þetta bref scrifat aa holum j hialtadaal manadagæn næsta æfter andresmessu a saumo aræ sæm [fyrir sægir.¹⁾

558.

24. December 1432. i Kaupmannahöfn.

SAMNINGR milli Eiríks konungs af Pommern og Henriks VI. Einglakonungs út af ýmsu sundrþykki og óeirðum, er fram hafði komið meðal þegna beggia ríkjanna.

Dipl. Norv. VI, Nr. 446, eptir frumritinu í Ríkisskjalasafni Dana, England Nr. 1 b. Sbr. Lovsaml. f. Island I, 35; Grönlands hist. Mindesm. III, 163. Hér er þeim köflum slept, er ekki snerta Island.

Confederatz emellom koning aff Engelandt och koning
Erick af Danmarck.

2. Articulus secundus, de dampnis jniurijs grauaminibus per Anglicos in terris Jislandie Halghalandie Finmarchie et ceteris terris ac portubus prohibitis in regno Norwegie postquam magister Willelmus Sprener legumdoctor et Johannes Grymesby armiger anno preterito fuerunt hic Haffnais, illatis et presertim si ut fama tenet venerabilis in Christo pater dominus Johannes episcopus Schalholtensis in Jislandia²⁾ uel sui familiares anno currenti dampna uel jniurias perpessi sint. prouideatur effectualiter per regem Anglie et cetera suumque regale consilium quod horum actores si qui reperiri uel deprehendi possint ita legali rationabili pena castigentur, prout fraternus regum amor requirit et transgressorum pena alijs transeat in exemplum. Alias verisimiliter pertimetur quod pax et amicie inter reges et regna predictos sic solide seruari non possunt quemadmodum vtilitas reipublice et fraternalis regum amor expostulat et requirit.

3. Articulus tercius de hominibus quos Anglici abduxerant de regnis Dacie Sweecie et Norwegie specialiter autem de terris

¹⁾ [aræ (I) frbr.; ²⁾ þ. e. Jón biskup Gerreksson.

Jislandie Ffinmarkie Halghalandie et alijs quibuscunque terris regni Norwegie prouideat cum effectu rex Anglie et cetera illustrissimus vnacum venerando consilio suo quod huiusmodi abducti absque fraude dolo et quouis quesito colore vbicunque et apud quoscunque sunt aut reperiri possunt in Anglia liberi dimittantur. sic quod proprias eorum terras natiuas uel alias vbi placuerit ad et in regna Dacie Swecie Norwegie expedite et absque impedimento quolibet cum primum voluerit reuerti poterint et laborum et seruiciorum suorum premia congrua consequi cum effectu. Et articulus iste publice proclamari et notificari debet per ciuitates villa et loca jnsignia Anglie infra annum a die dati presentis. sic quod iste idem articulus ad dictorum abductorum noticiam indubitanter valeat deuenire.

6. Ceterum mercatores et alij vtriusque partis homines ac subditi confidenter et pacifice tam per terras quam per mare se mutuo visitare possunt in locis et portibus non prohibitis suasque mercancias legaliter exercere. jta tamen quod faciant et exhibiant debita vnus cuiusque loci ad quem peruenerint secundum quod ibidem debeat exhiberi. Caueant nichilominus omnino mercatores et alij quicunque homines et subditi regis Anglie et Francie et cetera ne decetero sub pena amissionis vite et bonorum visitare presumant terras Jislandie, Ffinmarchie Halghalandie seu alias quascunque terras prohibitas aut portus illegales in regnis Dacie Swecie et Norwegie. Similiter caueant homines et subditi regis Dacie Swecie et Norwegie et cetera sub pena premissa terras seu portus prohibitos et illegales regis Anglie et cetera visitare nisi hos uel illos euidentis maris periculum aut tempestatum impulsus coegerint vbi tunc sub pena predicta minime mercari licebit

7. Specialiter autem prouidere et consulere dignetur rex Anglie serenissimus effectuali complemento iusticie indempnitati et subditorum regni Norwegie ne sic de cetero sicut hactenus multis in retroactis temporibus corona ledatur et subditi per illicitas Anglicorum nauigaciones ad terras regni Norwegie prohibitas molestetur. ne quaquam enim saluis honore regio legibus et libertatibus eiusdem regni sicut nec prefatarum pacis et amicitiarum vinculo et alligancijs sustineri uel dissimulari potuerit amplius huiusmodi nauigaciones Anglicorum ad

sepedictas terras prohibitas et exinde secuta dampna et lesiones corone necnon inuasiones et offense subditorum.

Acta sunt hec in ciuitate Haffniensi Roschildensis diocesis anno ab incarnatione domini millesimo quadringentesimo tricesimo secundo mensis Decembris die vicesima quarta.

559.

23. Janúar 1433. undir Gnúpi í Dýrafirði.

KAUPMÁLABRÉF Hákonar Jónssonar og Oddfriðar Aradóttur.

AM. 253. 4to bls. 153, bók Ara Magnússonar, rituð um 1600.

In nomine domini Amen.

var suo felldur kaupmáli lystur á Brullaupsdeigi oc samþykktur á mille ærligra manna. Hakonar Jonssonar oc Oddfriðar Aradóttur. ad adurnefndur Hakon hefur til kaups með fyrrnefnda Oddfriði attatiu hundrada. Hier j mot hefer Oddfriður attatigi hundrada. kirkiubol j valþiofsdal oc þar ofan á tuttugu hundrud. Gaf Hakon áður greindri Oddfriði. oc huort þeirra odru sem leingur lifdi fiordungsgjöf vr fle sijnu. Jtem gaf þráttnefndur Hakon fyrrsagðri Oddfriði fimtan hundrada beckiargjöf. kiðri tijttnefnd Oddfriður með samþykki modur sinnar sig málakonu j gard fyrrnefndz Hakonar. oc reiknadist málinn hálfur tijundi taugur hundrada.

voru þesser Brullaupsvottar. liotur prestur helgason. sig-huatur prestur Biarnason. Einar Jonsson. Halldor Jonsson. Sueirn Brandsson oc Teitur Magnusson leikmenn.

Og til sannenda hier vm settu vær fyrrnefnder menn vor insigli firir þetta kaupmálabref er giört var vnder Gnúpi j dýrafirði fostudaginn næsta post festum sanctæ Agate virginis Anno Domini m^o ed^o. xxx^o. tertio.

560.

13. Febrúar 1433.

á Hólum.

Jón biskup á Hólum kvittar Svein Hallvarðsson fyrir reikningsskap kirkjunnar á Rip í Hegranesi.

AM. Fasc. IX, ad 10, frumritið á skinni. Brot er fyrir bréfinu af innsigli Jóns biskups hinu minna. AM. dipl. afskr. 324. Í

sumum pappírsafskriptum, svo sem Landsbókasafni 107. 4to bls. 42—43, er þetta bréf árfært til 1425, og Jón Espólin (Árb. II, 20) árfærir það eins, og segir það auk þess gert um sumar, en hvorttveggja er rangt.

Medkienning Jóns Biskups umm kyrkiugods æ Ríjp.¹⁾

Vær jón með gudz nadh biscop a holum vidrkænozst með þessu voru brefuæ ath suæin baluwardzson hefuer lukt oss alt kirkonar goz a Ríjp j skaghafyrði ok þar með alt hennar ornamentum ok tiundær ok wer vppbarum alt sagdrar kirkiu godz ok suo firir fyrndh sagdrar kirkiu suo ath oss væl anæger þui gerom ver næfndan suæin allungis quittan ok akærolausan vm firsagða kirkiu ok alt hennar godz firir oss ok ollum kirkonar formonnum vorum æfterkomendum biscopum a holum. Ok til sanænda her vm settum wer uortt jnsigli firir þetta uortt quittanarbref vt gifuet a holum j hialltadaal faustudagæn fyrsta j langa faustu anno domini M^o cccc^o xxx^o tercio.

561.

15. Febrúar 1433.

á Hólum.

ÞORKELL prestur Guðbjartsson vottar um skipti þeirra Jóns biskups á Hólum og Ólafs Eyjólfssonar, að Jón biskup lætur Ólaf fá þann part, sem Hólastaðr átti í Höfða í Höfðahverfi fyrir jörðina Héðinshöfða á Tjörnesi.

AM. Fasc. IX, 23, frumritið á skinni, og er innsigli séra Þorkels fyrir bréfinu.

brief um höfða í Hofdahuerfe.²⁾

Þat gerir ek þorkell prestur gudbiartzson godum monnum viturligt með þessu mino brefe ath ek sagði firær handabandi virduligz herra herra jóns með gudz nadh biscop(s) aa holum ok olafs Eyjólfssonar með suo firær skildu ath greindr herra jón seldi olafvi fyrnæfndum parten þan holastadr atti j iordnæ ok stadnum j höfða j haufdahwerfui. her j moti gaf olafir jordina hedinhofða aa tiornesi með ollum sinom gognum ok gædum. skildæ olafir selia biscopinome aftur fyrstum sagdan

¹⁾ 107; ²⁾ Aftan á bréfinu með hendi frá 17. öld. Aftan á bréfinu er og latínsk fyrirsögn sama efnis og þessi.

partt j hofda ef hann vildæ selia. En ef olafs kynnæ med ath missa fyr æn hann seldi sagdan partt j haufda. þa skuldæ holastadr aftur æigha þann sama jardar partt j optnæfndum haufda En ærfuingiar olafs hædenshaufda fyrnæfnda jordh a tiornæsi. Ok til sannenda her vm setti ek mitt Jnsigli firæ þetta mitt vittnisburdar bref scrifat aa holum j hialtadaal sunnodagæn firæ Cathedram sancti Petri apostoli anno domini M^o cccc^o xxx^o tercio.

Item heyrdi ek aldæ parten j haufda Ræiknadan med sannendum mæir æn prætighæ hundradha. þan sæm holastadr atti en olafui Eyiulfssyni war seldr En þria luti niotighi hundrada j jordunnæ hofda optnæfndum heyrdi ek af mer ellri monnum ræiknadh beneficium ok þar haufdo aa (verit) tuzæir prestar gudmundr prestr kalladr Coor ok Rafn prestr oddason er heldu þat sæm beneficium var En læigdu holastadar part firæ þriu hundrot.

562.

21. Febrúar 1433. undir Hvassafelli.

Þrír menn votta, að Björn Sæmundsson seldi Oddi Snorrasyni jörðina Gautstaði á Svalbarðsströnd, en Oddr leggr í móti jarðirnar Miðvík í Höfðahverfi og Nes í Hnjóskadal og segir til ítaka.

AM. Fasc. LXVI, 6, frumritið á skinni. Þrjú innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú er að eins hið fyrsta eptir.

Gautstada Bref.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra sennda steinmodr havskavldzsson. helgi jonsson ok þorgrimr gudmvnndzsson Q(uediu) gvds ok sína kvnnigth geranndi. ath þa er lidith var fra higat burrd vors herra jehsv christi þvshvndrath. fiogr hvndrat þirtigir ok þriv ær a manvdaginn næsta firir peturs (Þessu²⁾) a grytvbacka j havfdahverfi. vorvm ver j þia samm ok heyrdvm æ hanndabannd þessarra manna biörns sæmvndzssonar af annarri alfvv enn oddz snorrasonar af annarri. at svo firir skildv. at ædr nefndr biornn selldi fyrrnefndum oddi

¹⁾ Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld. þar sendr og með danskri hendi frá 18. öld: „Thingoe Syssel i Sualbardsogn“ (!); ²⁾ Þ. e. 16. Febrúar.

jordina gavgstadi. er ligr a svalbardzstraund med öllum gögnvm ok gædv. sem jörðvne hefir fylgt at fornv ok nýiv ok hon er nv stannðanddi. her j mot gaf ædr nefndr oddr tittnefndvm birne tuær jardir er svo heita. midvíjk j havfðahverfi er liggr j lavfasþingvm. ok nes j hnioskadal. med öllum þeim gögnvm ok gædv sem fyrrnefndvm jörðvm hefir fylgt at fornv ok nýiv ok þær eru nv. med samþycki gvdvnr magnvsdottvr. kvinnv þratnefnndz oddz. sagdi biorn til bænhvs skýldar a gavgstavdv. enn oddr skýldi sialfr bænhvs vpp gera j víjk ok hafva vpp gert jnnan tólfmanada fra þeim tíma er biorn væri akærdv vm. sagdi ok oddr til jtavlv at midvíjk ætti skipstavdv ok navstgerd j ýtztv vikar jörd. enn tveggja hrossa beit j mote j midvikar jord. skýldv ok hvorir hallda fyrrnefndvm jörðvm til fvlra laga er keypti. enn hvorr svara lagaríptingvm a þeim jörðvm er selldi. kynni ok tiv hundrada partvriinn j gavgstavdv med lavgv af oddi at ganga. sa er holastadr hefir ætt. þa skýldi biorn lvka oddi forngillda tiv hvndrada jörd. edr tiv kvgilldi. Ok a sama vættfangi. ædr enn þessi jardakavp forv framm. vorvm ver j hia. at oddr snorrason keypti tiv hvndrvth ath magnvsi oddasýni. þav er hann ætti j jörðvne midvíjk. ok gaf honum firir sex kvgilldi. tvö hvndrvth j smiore. ok tvö hvndrvth j slatrv.

Ok til sannænnda her (vm) settvm ver fyrrnefndir menn vor jnnzsigli firir þetta bref skrifath vndir hvassafelli. j eýafirdi. a lavgardaginn næsta firir peturs Oesso. sama æri sem fyrr segir.

563.

17. Marts 1433. á Hóli í Bolungarvík.

ODDR (leppr) Þórðarson handlegr að afgreiða Jóni Ásgeirssyni alla þá peninga, sem Kristín sonardóttir hans hafði erft eftir Guðna föður sinn og Þorbjörgu móður sína.

AM. Easc. IX, 25, frumrit á skinni. Innsigliu dottin frá.

Bref að oddur Þórðarson handlagði að gíalda Jóni Ásgeirssyni alla þá peninga er kristín sonardóttir hans hafði ætt.¹⁾

¹⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi.

Þat giorvm vær liotur prestur helgason ion þordarson
 olafr isleikkson godvm monnum kvnnigt med þessv uorv brefi
 at uer uorvm þar j hia ath oddr bondi þordarson han(d)lagdi ione
 asgeirssýne ath afhenda alla þa peninga er kristinv sonardotter
 hans hefði til erfða fallit epter gudena bonda faður sinn ok
 þorbiorgv modvr sina sierliga augur ok þa peninga sem hvn
 mætte fremst med lavgvvm eiga. skylldu þesser fyr greinder
 peningar afgreidast ath næstum fardavgum ok suo ei sidr
 kirkivnar goz. uæri fyr nefndr oddr ei fær til afhendingar
 eða hans umbodsman uilldi j naukkurā mata talma utlýkt
 þessara peninga þa skyllði fyr nefndr ion ath frialsv j setiazt
 ok at ser taka titt nefnt goz ok jarder. Ok til sanninda her
 vm settvm uær fyr nefnder menn vor insigli firir þetta bref
 giortt a holi j bolvngarvik næsta dag epter gvdmvndardag
 hola biskup(s) anno domini m^o cd^o xxx^o tercio.

564.

23. Marts 1433.

i Vatnsfirði.

HÚSTRÚ Solveig Þorsteinsdóttir gefr Birni Þorleifssyni dóttur-
 syni sínum hálfan Vatnsfjörð í Ísafirði með gögnum og gæðum,
 og skipar á jörðina ómagaskyldu um fimtán ár, og samþykki
 Kristín móðir hans þenna gjörning, en Björn má ekki lóga
 jörðinni.

Krigers safn Nr. 2. 4to, bls. 138—141, skr. um 1700, með
 bændi Styrs Þorvaldssonar. Arni Magnússon hefir haft bókina undir
 höndum og gert athugasemdir hér og hvar á spássfu.

Solveig Þorsteinsdotter kona Biörns Einarssonar gefur hálf-
 ann vatnsfjörð dottursyni sínum Björne Þorleifssyne.

Öllum monnum sem þetta bref sia edur heyra senda
 Hámundur Bárðarson. Philippus Guttormsson. Þordur Þorolfs-
 son og Joseph magnusson. kuediu Guds og sijna. kunnigt
 giorandi. að þar voru vier j hia. saum og heýrdum á. að
 Hustru Solveig Þorsteinsdotter gaf til fullrar eignar með handa-
 bandi Byrni Þorleifssyni dottursyni sínum Jördina hálfa Vats-
 fjörð j Ísafyrde með öllum þeim gögnum og giæðum. hlutum
 og hlunnindum. sem greindri Jördu fylger og fylgt hefur að
 fornu og nyu. og hun vard fremst eigandi að. gaf fyrnefnd
 Solveig og skipadi með skylldu. að eirn omagi skyllði eiga

frámfæri um .xv. ár á sagðri Jörðu, heildur henne skyldur enn oskyldur, ef hverertveggju væri til, enn þá tíma sem ei væri omaginn halldinn á gárdinum. þá skyldi gefast fátækum monnum hans forlags Eyri(r), skyldu fyr greindur Biörn suara öllum kirkjunnar Reiknigskap frá því er Hustru Solveig varð eigandi at Jorduni uppa sína peninga. þessa sömu giðf og giðrning tíjttnefndrar Solve(i)gar samþykkti Kristíjn Biörns-dotter dotter hennar með Handabandi, er þá var hennar erfingi með þessum skilmála, að ef Biörn sonur hennar dæ svo, að hann ætti eij skilgetid Barn edur Born eptir sig og lífdi hun honum leingur þá skildi hun sier aptur Jördina til fullrar eignar, enn undan hans Erfingium, skyldi tíjttnefndur Biörn hverki selia né gefa, og eigi leggja mála í adurnefnda Jord þó hann gipti sig, og á aungvann mæta honum loga, nema hann villdi gefa hana Gude og Sancti Olafi. Lysti Hustru Solve(i)g því fyrir oss, að þessi giðf skyldi snuast upp í hennar löggiðf, ef nockur ákærde þenna hennar giðrning.

Ok til sanninda hier um settum vær fyrnefndir menn vor jnsigli fyrir þetta bref. Skrifad í Vatsfyrdi í Jsafyrði mánudag næsta fyrir Mariumesso í Langafosto Anno domini M. cd. xxxiiij.

565.

16. Apríl 1433.

í Brautarholti.

GUÐRÍÐR Ingimundardóttir gefr staðnum í Viðey jördina Hóla (Klaustrohóla) í Grímsnesi fyrir sál Vigfúsar Ívarssonar bónda síns og Erlends sonar síns.

Bréf þetta er hér prentað eptir Bessastaðabók í safni Árna Magnússonar 238. 4to bl. 24b, skr. c. 1570. Afskrípt af bréfinu er og í AM. 65. 8vo bls. 66—67 og meðal fornbréfaufskripta Árna 1788, og enn fleiri afskríptir eru til af bréfinu, sem allar munu stafa frá Bessastaðabók. Ártalið 1407, sem stendr í handritinu, fær með einu móti staðizt, því að Vigfús er með vissu á lífi 7. Okt. 1415 (Dipl. Isl. III, 864—65). Í bréfi 15. Aug. 1420 stendr Guðríðr fyrir skulda lúkningum Vigfúsar til konungs, og er Vigfús þá dáinn, en í bréfi frá 5. Júlí 1432 er talið, að Vigfús hafi verið á lífi 4. August 1429, en það ártal mun rangritað, sé alt falslaust, og mun eiga að vera 1419. Þess er að geta, að sumar afskríptir árfæra eptirfarandi bréf til 1434 (sbr. Rymbeglu, Hafn. 1780 Corall. bls. 63; Safn II, 637), en ekki fær það heldr staðizt, því að Ívar junkæri Vigfússon lézt verið 1433 í Kirkjubólshreinu, en hér er

hann enn á lífi. Eftir þessu getr því bréfið ekki verið eldra en frá 1419 (1429) og ekki yngra en frá 16. Apr. 1433. Bréfið er áður prentað í Thomassögu erkibyskups ed. Eiríkr Magnússon, London 1883 II, formáli bls. clxix, og í Safni II, 636.

bref firir holvm j grimsnesi.

Þad giore ec gvdridur ingemvndzdotter ollvm godvm monnvm kvnnigtt med þesso mino opnv brefi. at eg gefur j heidur med gvd oc hans signada moder marie til æverndiligx bænahaldz til videyar stadar¹⁾ jordina sem holar heita med viij kvigilldvm. sem lig(g)ur j grimsnesi firir sal vigfvsar jvarssonar oc hans sonar ellendz sem gvd þeirra sal frelsi til æfverndiligrar eignar. med ollvm þeim gognvm oc gædvm sem til hennar liggur oc leigit hefur fra fornvm oc nyiv oc avngvv vndann skilldv. svo framt sem ec matte framast med logvm hana eignazt.

Samþyckte minn sonvr jvar þessa mina giord med mier.

Og til sanninda hier vm setti ec mitt innsigle firir þetta bref er giortt var j bravtarholhti jū die sancti Magni martiris anno domini [M ed vij.²⁾

566.

24. Mai 1433.

i Krossavik ytri.

ÞAU systkin Ormr Eiríksson og Ragnhildr Eiríksdóttir selja Jóni Bjarnasyni þann part, sem þau áttu, í jörðinni Efstafelli í Ljósavatzþingum, alls 26 hundruð, fyrir lausafé.

AM. Fasc. IX, 24, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá. Afskr. AM. 280. 4to bls. 65—66.

fells Breff 1433.³⁾

Þeim godum monnum sem þetta bref sia ædr heýra sennda jon attlason jsleifr asmundarson andres þorkelsson jon odszson þorsteinn odszson jon leifsson quediū guds ok sina kunnegt giorannde at subb anno gracie m^o cccc^o xxx^o iiii^o sunnodagenn næsta fyrrer festum urbani j krossavik ýtre j vopnnafirde voro

¹⁾ stadars(!) hdr.; ²⁾ [þannig 238, 65, 1788, sem ekki getr verið rétt.

³⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi. Árni ritar aptan á: „Um Efstafell í Ljósavatzþingum.“

ver j hia saum ok heýrdum a handaband jons biarnasonar af einne halfo en orms eirexsonar ok ragnilldar eirexdottur af annare. selldo (þau) fyrr nefndvm jone þa parta sem þau atto j jordenne efszta felle er ligr j liosavaszþingum. hann xviii havnndravd en hvn vi. havnndravd. med aullum þeim gaugnum ok giædum sem henne hefer fylkt at forno ok nyio at til re(i)kn-
 audo grimstada lande ok afrett æ flateýiardals heide halfs manadar eing j halldorostada jordu skog med vmmerkiom j barna-
 felsz lande eppter jafnnade vid aunnor sýsken sin. s(k)yllde titt-
 nefndr jon her j mote gefa adr nefndum orme .x. kvgillde en systor hans iii kvgillde. skyllde prattnefndr jon alla sokn ok akiaero eiga a kirkiunar gosze frido ok ofrido ok nidrfalle kirkjonar en adr nefnd sýsken kvitt med kirkiona suo leinge sem þau hafa hallded. skýlldo adrnefnd syskenn ormr ok ragnhilldr svara lagariptingo en þratt nefndr jon hallda til lag(a) greindre jordo. Ok til sannennða her vm settum uer fyrnefnder menn uor jnnsiglle fyrer þetta bref skrifat j sama stad are ok dege sem fyr seger.

567.

31. Maí 1433. í Saurbæ í Eyjafirði.

VOTTORÐ séra þorkels Guðbjartssonar ok séra Sigurðar Jónssonar um bókaíð Ólafs Eyjólfssonar, að sfðan pláguvetrinn hefði einginn búíð á Sjávarborg þangað til Benedikt (Brynjólfsson) dó, nema þeir sem leyfi hefði feingið af honum.

AM. Fasc. IX, 26 frumritið á skinni. Annað innsiglið er fyrir bréfinu. Í bréfabók Landsbókasafnsins 18. Fol. bl. 66 (á papír) er þetta látið vera dagsett «manudaginn í fardögum 1430», sem er rangt, og er afskrípt sú í einu góð.

bref wm siogaborg.¹⁾

Þat gervm vær þorkel prestr gudbiardzson ok sigurdr prestr jonsson godvm monnum kvnnikth med þessu uoru brefe ath sunnudagen j fardaugvm anno domini M° cccc° xxx° tercio j savrbæ j eyafirde vorv vid j hia savm ok heýrdvm æ ath olafr eyiolfdzson sor svo felldan bokareid minvm herra biskup

¹⁾ Aptan á bréfinu með foruri hendi.

nærverandum ath sidan plagvvetvren ok til þess benedekt deydi ok onguan bua¹⁾ a borg nema þa sem af benedikz tokv eda margretu hafdv frelse ok avngvan akæro veita ne ser jordena ath eigna adrir en þav benedi(c)t ok margret sidan partarnir uorv þeim eignader j borg ok þeim jordum fim sem þar ligia til. Ok til sannenda her vm settvm uid okkvr insigli firer þetta vittnisburdar bref giortt²⁾ æ sama are ok dege sidar en fyr seigir.³⁾

568.

2. December 1433.

á Hólum.

Dómr þorkels prests Guðbjartssonar, fimm presta annara, tveggja messudjákna og fjögurra leikmanna, útnefndr af Jóni biskupi á Hólum, um sættargerð þeirra Brands Jónssonar og Magnúsar Benediktssonar í umboði Margrétar Eiríksdóttur móður sinnar um kirkjufén að Hofi á Höfðaströnd.

AM. Fasc. IX, 22, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru nú dottin frá, og bréfið hefir orðið fyrir illri meðferð, svo það er nú víða því nær ólæsiligt. AM. dipl. afskr. Nr. 294 eptir frumritinu, en skilr eptir kalla ólesna.

Domur fra hofi.⁴⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra Senda þorkell guðbiartzson. sigurdr jonsson bergþor halldorsson andres steinþorsson semingr magnusson. [jon] biarnarson prestar. Magnus jonsson þorgrimr jonsson messodiaknar brandr halldorsson jon jonsson þorlacr sigurdzson fson leikmenn Quediu gudz oc sina kwnnigt gerandi ath sub anno gracie M^o cd^o xxx^o tercio a midvikodaginn næsta epter andress messo ath biscups stolinom a holum j hialltadal vorum ver i dom nefnder af heidarligum herra oc virdoligum fedr herra jone med Guds nad biseupe a hoolum ath dæma mille þeira brandz jonssonar oc magnuss benedictzsonar vm þa sætt sem þeir hofdu giort sin j millum vm kirkiu godzith ath hofue a hofdaströnd j þeim degi sem margret Eireksdotter moder magnus var logliga firir stefnd en magnuss benedictzsson hafde logligt vmboð margretar modur

¹⁾ þannig; ²⁾ orðið er fyrir ofan linuna; ³⁾ þ. e. 1. Júní; ⁴⁾ aptan á bréfinu með fornri hendi.

sinnar suared af tueimr skilrikum vitnum. var þetta þeira sætt fyrnefndra manna brandz oc magnusar ath magnus benedictzson handlagde ath luka brande fioretige kugillda oc tio hundrod j virdingargodze a næstum fardogum j suo mata ath brandr skylldi suara vid kirkiuna ath hofe halft þridia hundrad oc fioretige hundrada epter þui sem maldage kirkiunnar vtvisar suo framt sem biscup jon samþykkti þenna gerning þeira. Nw af þui ath þessi þeira sættargiord fyrnefndra manna brandz oc magnussar var suarin af tueimr skilrikom prestum. þess annarss ath biscup jon samþycti med handabande med brand jonsson þessa þeira sættargerð kirkiunar vegna a hofe oc sinna þui dæmdum ver fyrnefnder domsmenn þessa þeira sættargerð stodoga oc halldazt eiga med ollum sinom greinum oc artikulis oc optnefndan magnus benedictzson skylldogan ath luka fyrgreindom brande jonssyni a næstom fardogum fioretige kugillda oc tio hvndrod i virdingargodze enu margreto Eireksdottur kuitta bade vm eid oc suo vm peninga fyrsagda ath luktum fyrsogdum peningum þratnefndum brande jonssyni.

Oc til saninnda her vm setti virdoligr herra biscup ion sitt incigle med vorum inciglam firir þessa vora samþyct oc vort domsbref scrifuat j sama stad dag oc ar sem fyr segir.

569.

1433.

SAMDYKT gerð á prestastefnu fyrir norðan land af Jóni biskupi Vilhjálmsyni og klerkum hans.

AM. 235. 4to bls. 15: Bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. Prentuð í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 582—83.

anno domini M^o cccc^o xxx^o tercio

var þetta samþykkt j prestastefnu af biskup ok ollum prestum.

Jn primis fyst er biscup ridr j uisitacione skal hann skoda kirkiur ok hennar eignir ok stadena ok stadarens peninga. bokr ok skruda. alltare ok allt þat sem til gudz embettis (heyrer). skal hann skoda oll sakramenta prestanna. þar næst skoda læring lærðra sem leikmauna eða huerssu þeir hallda sina tru¹⁾ med

¹⁾ tur, skb.

gudz¹⁾ ok sína formenn andliga ok verdaldliga suo sem seger j kirkiunnar laga bok. serliga ath biscop skal ok Rada kirkiu ok kirkna eignu(m). tiundum ok tilgíofum. skipa þeim til ok fra epter þui sem hann uill med lærðra manna rade.

Jtem skaulu bændr ok prestar gera fullan ok allan reikningh-skap æ ollum kirkna godzum ok serliga tiundum sem þeir vita firer gudze¹⁾ eda þeirra erfingiar ef þeirra kann við ath missa þar næst ath setia ok semia lærða sem leika ok suo skylda til alla lærða menn ok suo leikmenn ath veita allan þan færleik sem þeir eru skyldir ath gera sinum biscope þa hann visiterar sína kristne huort heldr þarf æ lande edr vottnum.

Jtem skipathe biscopu ok allir prestar samþykta ath prestar take allar presttiundir ef þeir syngia fim messur ath haufutkirkiu.²⁾ syngja hann halfan saung eda meir take prestar allt kaup en bonðr presttiundir allar.

Jtem villia ei lærdir sem leikir hlydnadz med biscop hirte þa fyst med andligth suerd þa med veraldligth suerd.

570.

11. Janúar 1434.

á Hólum.

Dómr um það, að Jón smiðr Úlfsson próventumaðr staðarins á Hólum eigi að vinna alla vinnu á staðnum, er biskup skipi, og taka það kaup, er honum var lofað.

AM. 235. 4to bls. 16: Bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3614.

Judicium jons ulfssonar anno domini (M^o cd^o xxx^o) quarto.³⁾

Ollum monnum et cetera.

manadagen næsta firir geisladag uorum uer til skipader æ holum j hialtadal af uirduligum herra herra jone med gudz nadh biscop æ holum ath dæma huerra suara edr sekta jon ulfsson yrde skyldugr firir þat ath biscopu kærde til hans ath hann hefde skilet ser meira kaup af honum en hann hefde til aunet þa tolf manade sem hann hefde uæret j biscopens Radum ok

¹⁾ þannig; ²⁾ haur' kirkiu, skb.; ³⁾ uppi á spassíu yfir þessu bréfi stendr: „et super hoc publicus adulter est deuctus per incestum prepetrauit peregrinam suam stuprando uiolando et de“

leget siukr atta uikur. En nefndir jon sagdizt hafa skilet af ser ath saga vid. En biscopens bref vottade þat gert var vm Rad fyr nefndz jons ok profentu ath hann skilde smida stadnum. þar med þa þionosto (væita) er stadarens formonnum æ holum þætte nyttiligast. ok saker þess ath jon uar þar loghiga firir kalladur ath hann vndir legiandi uorn dom dæmdum uær fyrnefnder menu þrat nefndan jon skyldugan ath uinna stadnum æ holum alla þa vinu sem hann er til fær aungre aundan tekenne. ok stadarens formenn uilia honum skipa. En hann eiga ath hafa þat kaup sem honum var lofat med audrum skilmalla suo leinge sem hann er Raden. kunne jon ath verda siukr edr sar dæmdum uær aprt af hans kaupe til stadarens tolf alner a huerri uiku suo leinge sem Raden standa.

ok til et cetera.

571.

14. Febrúar 1434.

i Reykjaholti.

ÞORKELL prestur Ólafsson og Jón prestur Magnússon lýsa því, að þeir hafi lofað að gefa Eyjólfu mókoll Magnússyni hvor um sig tuttugu hundruð til kvonarmundar, ef hann kvæntist í þann stað, að hann feingi fulla peninga í mót sínum.

AM. Fasc. IX, 28, frumritið á skinni. Innsiglin eru dottin frá; bæði IX, 27 (Nr. 574) og 28 með sömu hendi; AM. dipl. afskrf. Nr. 1684 (eptir frbr.).

Þetta heyrer til mokolli magnússyne.¹⁾

Þat gerum vid þorkell prestur olafsson ok sira jon magnússon godum monnum kunnikt med þesso ockro brefi ad vit medkennumz at vid hofum lofath²⁾ eyiolfi mokoll magnússyni til kvonarmundar ef hann giptiz j þann stad sem hann fær fulla peninga j mot sinvm xx^o hvndrvdvm huor ockar. hefir sira þorkell lofad honum .xx^o. hundrada jordv at tiundar lagi ellegar sextan hvndrada jordu ok þar til cccc. enn sira jon .x. kugilldi ok .x. hundrvt j þarfligo gozi.

ok til sannenda her vm settum vid fyrr nefndir menn ockr jnsigli fyrir þetta bref skrifat j reykiaholti sexttanda kalendas martij anno domini m^o cd^o xxx^o quarto.

¹⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi; ²⁾ hér stendr eitthvert stutt orð sem sýnist vera ofaukið og yfirstrykað.

572.

15. Marts 1434.

í Núpufelli.

MAGNÚS bóndi Jónsson selr Einari Eiríkssyni jörðina Teig í Hrafnagilspingum með tilteknum kvöðum og itökum, en Einar leggir í móti jörðina Kálfskinn í Árskógspingum.

AM. Fasc. IX, 35, frumritið á skinni; hafa verið fyrir því átta innsigli, en þau eru nú öll dottin frá nema eitt. Árni ritar á það, að það sé Munkaþverárklausbréf. Afskrift af bréfinu með hendi Hákonar Ormssonar er í AM. 280. 4to bls. 75—76.

kavpbref vm teig.¹⁾

Þeim godvm monnvvm sem þetta bref sia edr heyra senda bergþor prestur halldorsson arne einarson þorsteinn havskvillsson jon arnorsson grimr palsson skeggi sigurdarson ok grimr ionsson quedið guds ok sina kvnnigð geyrande ath vær vorum ihia savm ok heyrdvm a ath magnus bonde ionsson selde einare eirekssyne iordina teig er liggur i hrafnagils pingum med ollvm þeim gavgvvm ok gæðvm sem hann vard fremst eigande ath til fullrar eignar. sagde fyr nefndr magnvs ionsson ath iordin ætte halfs manadar teig firer handan æ suo ok ei sidr sagdi magnvs ath þar ætte ath vera æfinlega kristfiar omagi ok lambselde fra mvnkapnera. hier i moth selde einar eireksson oph nefndvm magnvi ionsyni iord er heiter kalfskinn er ligr i arskogs pingum ok þar til fimtan kugillde. skilde lvkast ath næstvm fardaugvm. sagdi oph nefndr einar ath þar ueri bænhvs skyld ok uere nidr hrapad. skilde magnvs beta up bænhvsið a nefndri iordv ok suara ollvm skyldvm firer a sina penninga en einar kvittr ok vid skilldr. skildi huor vm sig hallda til laga fyrnefndvm iordvm ok svara laga riptingum æ eptir því sem lavgiora rad firer. Ok til saninnda her vm settvm uer fyrnefndir men nor incigli firer þetta kavpbref er skrifad var i hnvpafelli manadaginn næsta firer gvdmvndardag anno domini m^o cd^o xxx^o quarto.

573.

21. Marts 1434.

á Hólum.

Jón biskup á Holum selr Þórði Árnasyni jörðina Geitaberg á Hvalfjarðarströnd, en Þórðr gefr á móti hálfa jörðina undir

¹⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi.

Fjalli í Slettuhlíð með tilgreindum rekum í öðru lagi og þar að auki að lúka tólf kúgildi, sem greiðist á tveim árum.

AM. Fasc. IX, 31, frumritið á skinni. Fjögur innsigli eru fyrir bréfinu, en tvö eru dottin frá.

vnder felle vm rekaparta j bardz þingum.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta brefe²⁾ sia edr heyra senda andres steindorsson semingr Magnússon prestar þorlacr sigurdz-son sigurdur palsson þorgeir olafsson brandr oddzson leikmen quediú gudz ok sinna kunnikt gerande ath sub anno gracie M^o cd^o xxx^o quarto jn dominica palmarum vorum ver j hia saum ok heyrðum æ j timburstofunne æ holum handaband virduligs herra herra jons med gudz nadh biskups æ holum af annare alfu En þordar arnasonar af annare alfu ath biskup jon selde þorde arnasyni jordena æ geittaberge er ligr j saurbæiar þingum æ hvalfiardarstraund med ollum sinum gognum ok gædum sem greindre jordu hefer fylgt ath fornu ok biskupen vard fremzt eigande ath ok þodr geirmundzson selde honum til fullrar eignar. skal biskupen svara laga Riftingum æ greindre jordu En adr nefndr þodr halda til laga. her j mott skal þodr gefa jordeña halfa vnder fialle er ligr j felldz þingum j slettahlid med ollum þeim gognum ok gædum sem fyr greindre jordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyiu. þar til fiordungs- part j Rekka fra skarfasteine æ straumnese ok til bladbergzts ok fiordungs part j littla ba(c)ka Rekka er ligr j bardz þingum. her med skal hann gefa oss tolf kugilde ok luka vtt æ tueimr ærum nema nefndr þodr vile fyr luka. skal fyr greindr þodr suara laga Riftingum æ greindre jordu ok paurtum en biskupen halda til laga. tok hann þessa jord ok parta firir tolf hundrud.

Ok til sannenda her vm settum ver fyr nefnder men vor jnsigli firir þetta kaupabref skrifat a sama are ok dege sem fyr seger.

¹⁾ Aptan á bérfinu með fornri hendi. þar er og utan á áskript á latínu; ²⁾ þannig.

574.

18. Apríl 1434.

í Reykjaholti.

ÞORKELL prestur Ólafsson og Jón prestur Magnússon lýsa því, að Þorkell prestur hafi gefið Eyjólf Magnússyni tuttugu hundruð til giptumála, en séra Jón gefið Eyjólf bróður sínum tíu kúgildi og tíu hundruð í þarflegum munum.

AM. Fasc. IX, 27, frumritið á skinni. Innsiglin eru dottin frá.
AM. dipl. afskr. Nr. 1685 (eptir frumbr.).

mókollz bref.¹⁾

Þat ger[um] við Þorkell prestur Ólafsson jón²⁾ magnússon prestur godum monnum kunnikt með þessu ockro brefi að eg aðr nefndr sira Þorkell medkennumz að eg hefir gefit eyjólf magnússyni til gipto[m]jala sextan hvndrada jord ok þar til flogur kugilldi elligar xx^o hvndrada jord epter fornu tiundarlagi huort sem mig bihagar betr vti að lata.

jtem gefur eg nefndr sira jón²⁾ eyjólf bródr minum .x. kugilldi ok .x. hundrut j þarflegum peningum.

afskilio við ockr her nockora peninga fyrir, skal han hafa þessa peninga kuitta ok ækærolausa fyrir ockr ok ockrum erfingium.

ok til sanenda her vm settum við fyr nefndir menn okkr júsigli fyrir þetta bref skrifat j reykiaholti sunno(daginn) næsta fyrir jónsmesso holabiskups anno domini m^o cd^o xxx^o iiij^o.

575.

18. Apríl 1434.

á Sjóarborg.

BJÖRN Þorleifsson selr Eyjólf Arnfinnssyni jarðirnar Voga á Rosmhvalanesi og Gunnólfsá í Ólafsfirði fyrir jarðirnar Þernuvík, Elfstadal, Ós, Hanhól og Gil á Vestrlandi.

AM. dipl. afskr. Nr. 761, með hendi Arna Magnússonar «Ur gömlum pappirsblöðum in 4to fra Hole i Bolungarvik».

Aullum monnum sem þetta brief sia edur heyra senda Stein nason. gisle Þorgilzson. Eingemundur Þorsteinsson. Helge . . . alldzson og Eigill Magnússon. kvediu gudz og sina. ku[nnugt] giorande þa lidid var fra hingadburd vors herra Jhesu

¹⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi; ²⁾ ritað svo í skbr.: jmj', eins og það ætti að vera ími, en á þó víst að lesa Jón, sbr. Nr. 571.

Chri[sti] M CCCC 34 ar a sunnudægen nærstan fyrir Jonzmessu [Holabi]skups ad þar vorum vier i hia saum og heyrdum a a Sioa[r-bo]rg i Skagafirde handaband og ord¹⁾ þeirra Biaurns þorleifss[on]ar og Eyolfs annfinnssonar. ad svo fyrir skildu. ad adur greindur Biorn selde Eyolfe iarder tvær er svo heita: Vogar a Rosm-hualanese er liggur i Kalfatiarnarþjngum fyrer sextije hundrud. gunnolfsæ. er liggur i Olafsfirde i Kvijabeckiarþjngum. fyrer tuttugu hundrud [og hier til] 4. kugillde. Hier i mot giefur Eyolfur optnefndum Birne iarder 5. er liggia a Vestfiordum. er svo heita: Þernevijk og Efstedalur. er liggia i Augurþjngum. fyrer sextan hundrud og tuttugu. Os 4^e og tuttugu. hanol 12^e. gyl 12^e. er liggia i Holsþjngum i Bolungarvijk. Skylldu þrattnefnder menn Biorn og Eyolfur. hvor um sig. sijnum jordum halda thil laga og svara lagaríptingum hvorar sem brigdast kunna fyrr greindar iarder. Och til sanninda hier um setium vier fyrrnefnder menn vor innsigle fyrer þetta iardakaups brief. sem giort var sama stad are og deige sem fyrr seiger. og til meire audsyningar og sanns vitnisburdar sette Eyolfur arnfinnsson sitt innsigle med fyrrgreindra manna Jnnsiglum.

576.

19. April [1434].

[á Hólum].

DÓMR um Bjarna Sigurðsson, er ráðinn var hjá Jóni biskupi Vilhjálmsyni, en hljóp burt úr verinu.

AM. 235. 4to bls. 16, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3615.

Judicium biarna sigurdarsonar.

Ollum monnum. et cetera.

manadag næsta eptir jonsmesso hola biscups vorum ver ij dom nefnder af virduligum herra herra jone et cetera ath dema huera suara edr sekta ath biane yrde skyldugr tirir þat ath biscupen kærde til hans ath hann hefde blaupet burt vr verenu halfum manade fyr en hann atte ok hann lyste þui ath hann hafde nogan matt. þui er þat vor domr ath ver dæmdum hann

¹⁾ ad(l) hðr.; Arni leiðrétti.

skyldugan ath abyrgiazt þa skreid sem hann lett þar eptir ok svo mikla skreid sem þar hlydz a eptir þat hann var ij burt ok afenda þessa skreid alla ospilta firir jonsmesso biscupi ij haund eda hans vmbodzmanne.

Ok til sannenda et cetera.

577.

19. April 1434.

[á Hólum].

Dómr sex manna útnefndr af Jóni biskupi Vilhjálmsyni um Kára Gunnarsson, er drepið hafði hest biskups.

AM. 235. 4to bl. 44, (nr. 95), bréfabók Jóns biskups Vilhjálms-sonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3675.

Domr vm kara.

Ollum monnum et cetera senda andres steindorsson sem-ingr magnusson broder jon bernarson broder einar ysleifsson prestar. Magnus yonsson diakne ok sigurdr palsson leikman quediú gudz ok sina kunikt gerande ath sub anno gracie M^o cd^o xxx^o quarto vorum ver ij dom nefnder af virduligum herra herra yon med gudz nadh biscop æ holum æ Manadagen næsta firir yonsmessu holabiscups ath dæma huerri suara edr sekta ath kare gunarson yrde sekr firir þa ækæru ath biscop yon kærde til hans ath hann hefde drepet hans hest. þu er þat ij fyrstu vor domr ath vær dæmdum kara logliga firir kalladan ok kara skylldugan. ath luka biscopinum aptr jafugodan hest ath næstu fardaugvm nema kare gette þat synt med tueimr vottum ath hann hefde eige af þu daet sem hann meid(d)e hann. skal hann þesse prof leida jnnan seio natta elligar fallen æ mallenu.

Ok til et cetera.

578.

28. April 1434.

i Vestminster.

HENRIK Einglakonungr hinn VI. bannar öllum þegnum sínum að fara til fiskiveiða eða verzlunar til skattlanda Noregskonungs, einkum og sér í lagi til Íslands, Finnmerkr og Hálogalands, en Noregskonungr hafði heitið Einglendingum sömu verzlunaréttindum í Björgvin og Hansakaupmönnum.

Rymeri Foedera ed. Holmes V, I, 6. Henrik VI. 12 ár.

Super stapula regis Daciæ.

Vicesimo octavo die Aprilis, anno duodecimo apud Westmonasterium concordatum fuit quod fiat warrantum sub privato sigillo in forma subsequenti.

Henricus dei gratia rex Angliæ et Franciæ et dominus Hiberniæ, dilectis et fidelibus nostris, ballivis et custodibus cæterisque officariis villæ de Chepstowe in partibus Southwalliæ Salutem.

Cum nos nuper ex intimatione carissimi avunculi nostri, regis Daciæ, Norwegiæ et Sweciæ acceperimus qualiter idem Avunculus noster,

Considerans multiplicia et grandia pericula, dampna et dispendia, quæ tam sibi et suis, quam aliis forinsecis extraneis etiam amicis, et specialiter subditis nostris de regno nostro Angliæ, ex introitu ingressu et transitu personarum hujusmodi forinsecarum et extranearum in regnum suum Norwegiæ et alia dominia, districtus, territoria, jurisdictiones et loca sibi subdita et subjecta præsertim in insulas suas de Island et Fymmarck et alibi tam in personis quam in earum rebus et bonis nuper evenerunt,

Pro vitandis hujusmodi perditionibus, periculis, dampnis et dispendiis et ne similia (quod absit) evenirent in futurum,

Ordinavit et statuit quod omnes et singuli extranei, tam Anglici, quam alii, ad et in regnum suum Norwegiæ et alia dominia, districtus, territoria, jurisdictiones, insulas, et loca prædicta, causa optinendi vel habendi pisces aut aliqua quæcunque mercandisas sive bona, navigio applicare et accedere volentes, applicent et veniant ad villam suam de Northeberne,

Ubi dictus avunculus noster stapulam suam pro concursu extraneorum et specialiter Anglicorum ad exercitium hujusmodi mercandisarum statuit et specialiter stabilivit,

Concedendo dictis Anglicis quod ipsi ibidem gauderent, in omnibus et per omnia eisdem favoribus, privilegiis et prærogativis, quibus gaudebant ipsi de Hansa,

Nos igitur

volentes dilectionem, affinitatem et amicitias, quæ inter præfatum avunculum nostrum, inclitæque memoriæ

nobiles progenitores suos, regna, terras, dominia, districtus, territoria, jurisdictiones et loca sua prædicta, ac nos et inclitæ recordationis nobiles progenitores nostros vasallos, subditos, regna, terras et dominia nostra ab olim et longissimis retro temporibus coaluerunt,

Firmiter observari, nec aliquid per nos (quod absit) aut nostros attemptari vel fieri, per quod hujusmodi amicitii præjudicium aliquod irrogari posset vel inferri, aut inimicitiae, dissensiones vel debatae gererari,

De avisamento dominorum spiritualium et temporalium ac communitatum regni nostri Angliæ in Parlamento nostro apud Westmonasterium anno regni nostri viij. tento, congregatorum,

Statuerimus, prohibendo, ne quis ligeorum seu subditorum nostrorum de regno nostro Angliæ, propriæ temeritatis ausu, contra ordinationem, prohibitionem et interdictum ipsius avunculi nostri, superius memorata, et in contemptum eorundem regna, terras, dominia, districtus, territoria, jurisdictiones et loca dicti avunculi nostri prohibita ingredi seu intrare præsumat, sub poena forisfacturæ omnium bonorum suorum mobilium et imprisonmenti personæ suæ ad voluntatem nostram, prout in statuto nostro prædicto plenius continetur,

Vobis præcipimus, firmiter injungentes, quod statim visis præsentibus, in singulis locis infra villam prædictam et præcinctum ejusdem ubi melius fuerit faciendum ex parte nostra publice proclamari et inhiberi faciatis, ne quis cujuscunque gradus seu conditionis regna, terras, dominia, districtus, territoria, jurisdictiones, insulas seu alia loca dicti avunculi nostri, contra ordinationem et statutum sua prædicta, aut inhibitionem nostram de cætero ingredi seu intrare præsumat, quovis modo, sub poena supradicta.

Et si aliquos inveneritis contrarium a modo facientes, seu ad hoc se disponentes, aut qui transierunt, tunc ipsos sine dilatione arestetis, et in prisona nostra salvo et secure poni et custodiri faciatis ibidem moraturos quousque pro earum deliberatione aliter duxerimus demandandum, ac omnia bona sua mobilia, tamquam nobis forisfacta in manus nostras capiat.

Et ad nos de omni eo, quod feceritis in præmissis, districte et aperte, sine dilatione, in cancellaria nostra reddatis certiores;

taliter vos in executione præmissorum habentes, ne per accessum ligeorum nostrorum ad loca ipsius avunculi nostri prædicti, præsertim ad Islandiam, Fymmachiam et Halgalandiam, statuta, ordinationes et inhibitiones in hac parte hinc facta conclusa, et determinata, quoquo modo (quod absit), lædantur, violentur, seu infringantur.

Et hoc sub gravi indignatione nostra et sunt vos indempnes erga nos in hac parte præservatos volueritis, nullatenus omitteritis.

Datum et cetera.

579.

7. Maí 1434

á Grenjaðarstöðum.

JÓN prestr Gamlason selr Þorkeli presti Guðbjartssyni jarðirnar Strönd við Mývatn, Bæ og Bjarnastaði í Bárðardal, og kvittar hann fyrir andvirði þeirra; svo og kvittar hann Þorkel prest fyrir andvirði jarðarinnar Breiðumýrar, er hann hafði selt honum.

AM. Fasc. IX, 29, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. Þetta bréf er með sömu hendi og Fasc. X, 5 (11. Maí 1437) og mun það vera hönd séra Þorkels Guðbjartssonar, og er með norskum blæ.

Þath gerer ek jon prestr gamlason godvm monnvm vitrlegt med þessv minv brefe ath ek hefer sellt þorkele prest gvdbiartssyne iarder þriar stravnd vit mývatnn i skvtvstada þingvm oc bæ er stendr i bardardal i liosavatz þingvm oc biarnarstade er stendr i bardardal i lyndarbrekkv þingvm med ollvm þeim gavgnvm er þessvm iordvm fylger oc fylgt hefer at fornvm oc nyiu oc ek vard fremzt eigande ath firir þriatigi hvnndrada oc þessa peninga alla hefer hann mig lvkt oc afhent. þar med hefer hann mer lvkt alla þa peninga er ek atta nær honum oc hann hefer vmbod ifer oc hann lvkte mier firir iordena æ breidamýre er ek sellda honum oc þvi gerer ek hann avrlvngis kvittann oc akiærvlavsann firir mier oc ollvm minvm erfingivm vm alla þessa peninga. oc til sannenda hier vm setta ek mitt innsigli firir þetta kvittvnarbrief er skrifat var æ greniadarstavdvm i reykiardal favstvdag næstann efter vppstigningardag anno domini m^o cccc^o xxx^o quarto.

580.

12. Maí 1434.

i Hjarðarholti.

PÁLL prestur Bjarnarson selr Sigríði Þorsteinsdóttur jörðina Kambsnes í Laxárdal og kvittar fyrir andvirðinu.

AM. Fasc. IX, 34, frumritið á skinni. Fjögur innsigli eru fyrir bréfinu, en þrjú eru dottin frá.

Ollum góðum monnum þeim sem þetta bref sea edr heýra senda Ormar Loftsson. Þódr Þorsteinsson. Magnús Árnólfs-son. Ólafur Jonsson. Þorsteinn Magnússon ok are markússon. Quediu guds ok sína kvinnegð gerandi. at sub anno gracie M^o cd^o xxx^o quarto í hiardarholti í laxardal miduikudaginn næsta firir huitasunno Worum vær í hia sáum ok hæýrdum a hannda-bannð þeirra þals prestz biarnarsonar ok sigridar Þorsteinssdóttur at suo firir skildu at greindur síra þall feck nefndre sigride Þorsteinsdóttur til fullrar æignar alla jörðina. kambsnes er liggir í hiardarholtz kirkiu sokn með aullum þeim gognum ok gædum sem þessari jörðu fylger ok fylgt hefer. at fornu ok nýiu ok síra þall varð fremzt æigandi at ok her til sex kugilldi er stódu með jörðunne. Mædr kenndizt síra þall firir oss í sama handabannði at hann hefði fulla pennjunga ok alla vpp borit af sigride firir þessa jörð ok kugilldi suo honnum alþingis vel anægdi í alla stadi firir sig ok sjna erfingia ok þui gerdi síra þall títtnefnda sigridi kuitta ok akærulausa firir ser ok sinom erfingivm vm greint jardar verd ok kugillda. Skyllði síra þall suara laga Ríptingum a greindri jörðu. Enn sigridr Þorsteins-dóttir halda til laga.

Ok til sanennda her vm setti síra þall sitt jnnicgle firir þetta bref með vorum jnnicglum er gert var í sama stad degi ok ari sem fyrr seger.

581.

30. Maí 1434. á Mýrum í Dýrafirði.

Jón Ásgeirsson og Kristín Goðinadóttir kona hans samþykkja fjórðungsgjöld, tíundargjöld og allar löggjafir þær stöðugar og lög-legar, er Oddr bóndi Þórðarson gaf Skúla Loftssyni dóttursyni sínum, svo og ei síðr samþykktu þau um þau sextíu hundruð, er Oddr hafði gefið Skúla í erfðislaun fyrir það, er hann hafði umboð

barna Guðna bónda Oddssonar, svo mikið, sem í þeirra part kom, og Kristín átti að erfa eptir Odd föðurföður sinn.

AM. Fasc. IX, 33, frumritið á skinni. Fyrsta og sjötta innsiglið er fyrir bréfinu, en hin eru dottin frá.

Þath gerum vær síra sighuatur biarnason ingimundr borgarson prestar audun grimsson sueinn brandzson hakon eindridason ok gudmundr isleiksson godhum monnum viturligt med þessu woro brefui ath sub anno gracie M^o cd^o tricesimo quarto sunnudaginn næsta post festum corporis christi æ myrum j dyrafirde voro vær i hia saum ok heyrdum æ ord ok handaband þeirra skula loptzsonar af annarre halfu enn jons asgeirssonar ok kristinar gudinadottur konu hans af annari ad suo firir skildu ath adr nefndr ion ok kristin samþykту fiordungsgjöld tiundargjöld ok allar lauggiafer staudugar ok laugligar þær sem oddr bonde þordarson gaf adurnefndum skula dottursyni sinum iordina keldr ær stendri krobi j millum Rangæ. Jtem Suo ok eigi sidur samþykту fyrrnefnder menn ion ok kristin vm þau sextigi hundrada j iördum sem optnefndur oddr bonde þordarson hafde gefuit þratt nefndum skula j sin erfidislaun ær hann hafde vmboð barna gudina bonda oddzsonar kuitt ok akærulaust firir sier ok aullum sinum lauglighum erfuingium ok epterkomendum vm suo mikit sem þeim bar þa j sinn parth ok tyttnefnd kristin stod til eptir odd bonda þordarson faudur faudur sinn um fyrgreinda fiordungsgjöld ok tiundargjöld ok lauggiafer ok adur greind ærfendis¹⁾ laun. Ok til sanninda hier vm setta ek mitt inzigli med þessarra fyrrnefndra manna innzsiglum firir þetta kuittunarbref sem gert var j sama stad deghi ok aro sem fyrr seger.

582.

21. Júní 1434.

á Hólum.

JÓN Vilhjálmsson biskup á Hólum voitir séra Þorfinni Þorólfsyni fult og löglegt umboð heilagrar kirkju í Fljótum frá Vámuða til Höfðahóla, og skal það standa um tólf mánuði.

AM. 235. 4to bls. 50, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti.

¹⁾ þannig.

vmbodzbref sira thorfins j fliotum.

Ver jon med gudz nad

gerom monnum viturligt med þessu uoru opno hrefe ath ver hofum fengit sira þorfinnæ þorolfssyni vorum kerum syni uortt oc heilagrar kirkiu fult oc loghligt vmbodh j fliotum fraa vammula¹⁾ oc til hofdbhola vm tolf manadæ vpp fra þessom dægi jardær at byggia landhskylder vpp ath bæra oc þeim til hola heim ath flytia. En kwgildæ skal han oc vpp bæra oc skræidh oc flytia þat huorttueggia til skæmmo j haganæs efter fornum vana oc lata þar geyma. Skulo þeir allir quittir oc akærolauser firir oss sæm honum gera rettan oc sannan ræikninghskap edr a settazst oss oc heilagre kirkiu skadalauso. En hann giorer oss allan sannan oc rettan ræikninghskap af ollu þui sæm hann giorer j greindu vmbodæ. Skal hann oc j greindu takmarckæ wora reka (vel) oc trvliga uakt(a) oc vakta lata oc fa vidu af þeim til jardanna skipta vidum oc skipa til jardanna efter þui sæm (hann) siær uel hentta en oss oc voræ kirkiu er skadaminst. Skal hann ei sidr geyma hualæ oc vakta skipta oc til skurda skipa oc af þeim hafua efter þui sæm adrer vmhodz-mænn firir honum hafua adr hafdt þeir sæm trvliga oc væl hafua stadit j sogdu vm(bodæ) þeim ath salta oc sault til faa vpp aa worn kosnadh sæm ræka kunno. Skal hann oc lata byggia æin attæringh edr sæxeringh huor heldr er oss þar hæfuiligr oc nyttoligr vpp aa worn kosnadh af vorum pæningum oc spare þeim ecki þar til ath þess heldr komæ han skipgerdine af stadh oc sua odrum ærendum medan hann stændr j þessum uorum ærendum oc vmbodæ giorandæ þat besta hann kann af stadh koma. Skulo wer þat alt halda oc hafua sæm hann gerir loghliga j þesso woru oc heilagrar kiarki vmbodæ. skal hann taka j sitt kaup oc starfua laun fimmm hundrot vm greindhan tima.

Ok til sanninda her vm settv wer uortt jnsigli firir þetta bref scrifat a holum j hialtadal manadagin næsta firir jonsmesso baptiste anno domini m^o cd^o xxx^o quarto.

583.

24. Júní 1434.

á Hólum.

VEITINGARBRÉF séra Magnúsar Þorbergssonar fyrir Laufási.

¹⁾ annaðhvort verður að lesa svo eða: vannula.

AM. 235. 4to bls. 44 (nr. 96), bréfabók Jóns biskups Vilhjálms-sonar í frumriti.

Nostras literas collacionis concessiue indultas.

Pateat vniversis per presentes quod nos johannes Misericordie diuina Episcopus holensis concessimus dilecto filio nostro Magno thorberghsson prestbytero Ecclesiam sancti petri apostoli de lauf-ase cum omnibus suis pertinencijs habitis et in futurum habendis preter porcionem ecclesie libere possidendam quam diu nobis successoribus nostris delictam reuerenciam exhibuerit pariter ac honorem.

In cuius collacionis testimonium sigillum nostrum rotundum est appensum.

Datum hollis in festo sancti johannis baptiste anno domini MD^o CD^o XXX° quarto.

584.

17. Október 1434.

á Reykhólum.

27. April 1449.

á Þingeyrum.

KAUPMÁLABRÉF Lopts Ormssonar og Solveigar Þorleifsdóttur.

AM. dipl afskr. 2627. »Ex original. Sealholt. accuratissime» (AM.). »Eitt af innsiglum var heilt» (AM.). Frambréfið er nú ekki til í Biskupskjalasafninu. Það datt í sundr af fúa, þegar Árni var að láta afskrifa það. Önnur afskrift bréfsins er og meðal fornbréfaafskripta Árna Nr. 762, og er með hendi hans sjálfs eftir pappírblöðum frá Hóli í Bolungarvík, skrifudum nálægt 1600 (= b). Þriðja afskrift bréfsins er í bréfabók séra Skúla á Grenjaðarstað í Árnasafni 255. 4to bls 326, eftir transskripti gerðu á Skriðu í Reykjadal 30. Maí 1556, en ekki er hún nákvæm.

Kaupmalabref Solveigar Þorleifsdóttur¹⁾ [og Orms Loptssonar²⁾].

In nomine Domini amen.

Var þesse kaupmáli lýstur ok stadfestur j millum tueggja velborinna manna. af einne halfuo Orms bonda Loptzsonar. enn af annari hans eiginkuinnu hustru Solveigar³⁾ Þorleifs-
dottr. æ Reykiaholum sunnudagin fyrstan j vetri. þæ er liðit var fræ hingath burðd vars herra Jesu Kristi þushundruth fiogr hundruth þrir tiger ok fiogr ær æ þeirra brullaups degi

¹⁾ »Útan á brefinu stod [þetta] með gamalli hendi» (AM.); ²⁾ [b. v. b; ³⁾ Salveigar b (alstaðar).

ath hustru Kristin Biornnsdotter gipte fyrrnefndum ormi Loptzsyne dottur sina Solueigu polleifsdottur andr nefnda med suo felldu fekaupe ath Ormr Loptzson hafdi til kaups med tithnefnda Solueigu. sex hundruth hundrada. Hier j moth reiknadi hustru Kristin [halft þridia hundrath¹⁾] hundrada vnder arna polleifssyne. syne sinum. ath Solueig hefði erft epter fauðr sinn. ok her til gaf hun henni sextigi hundrada af sinum penningum. gat þrattnefndr Ormr bondi Loptzson optnefndri hustru Solueigu polleifsdottur fiordungsgiof or þeim sex hundrudum hundrada sem hann hafdi til kaups med²⁾ hana. ok sextigi hundrada [j tilgiauf. bekiargiof ok morgungiof.³⁾] verðr þvi malinn allr saman j gardh Orms Loptzsonar fimf hundrudh hundrada.

For þesse giorningr fram æ Reykiaholum æ Reykianese þessom brullaupsvottum hiauerunnudum. sira pali Biarnnasyne.⁴⁾ sigurde jonssyne. Magnusi Biarnnarsyni prestum. skula Lopzssyne. Geirmunde heriolffsyne. Jone þorgilssyni.⁵⁾ huerer til sannenda hier vm settu sin jnscigli fyr þetta kaupmálabref er skrifat var æ þingheýrum sunnodaginn næsta⁶⁾ epter festum Marci⁷⁾ Ewangeliste Anno Domini M^o. CD^o. xl^o. nonóó.

585.

21. Oktober 1434.

á Hólum.

ÞORKELL prestur Guðbjartsson officialis heilagrar Hóla kirkju, lýsir því að hann hafi ráðið Guðmund Sveinsson ráðsmann í Bjarnarstaðarhlíð um tvenna tólf mánuði.

AM. 235. 4to bls. 43, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3673.

Ek þorkell prestur guthbiarttson officialis heilagrar hola kirkiu við kennizst med þessu mino brefuæ ath ek hefer radit oc skipat guðmundh suæinsson Radzmann j biarnarstadarlydh vm nestu tuzenna tolfmanadæ fra fardogum er nu nest koma oc þar med hans quino til radzkono suo langan tima oc þat lengr

¹⁾ 3c, b, sem án efa er misskilningr fyrir iijc; ²⁾ við, b; ³⁾ [j bekiargiof, b; ⁴⁾ Biarnnarsyni, b; ⁵⁾ þorkielssyni b, án efa rangt; ⁶⁾ sl. b; ⁷⁾ Johani b (rangt).

sem nu er framan til fardaga af þeim skilmála sœm herra jon biscop giordi ath hann skal taka iij kugildæ j sin pionozstu leyn a huerio are sem hann er oc verit hefer En hans quina tio alnar sauluwadar a huerio are oc fædu æino barnæ. skal greindr gudmundr gera alla lutæ sem radzmanna oc verkstiora til bær oc gamaal wandæ radzmanna ath vtuum holastadar er oc verit hefer oc giora mer fullan oc allan Ræikningh þa ek kræfur æ¹⁾ radzmanna holastadar. kaup þa bwsbulutæ sœm æi ma missa þat²⁾ sœm bresta kann Ok æi sidr rada vinnomen ef þeir kunno bresta oc gera þetta med fullo vitordæ radzmansens æ¹⁾ vmbodzmanz kirkonar. luka stadarens pæninga firir þat han kauper til greindz stadar bws stadnum ath skadalauso.

Oc til sannenda her vm setta ek officialatus jnsigli firir þetta bref scrifat a holum j hialltadaal in festo vndecim milia virginum colonie anno domini M^o cd^o xxx^o quarto.

586.

2. November 1434.

i Laufási.

ÞORKELL Bergsson fær Guðrúnu Andrésdóttur konu sinni þrjátígi hundraða upp í jörðina Dálkstaði á Svalbarðsströnd og þrjátígi hundraða í lausafé, og átti Guðrún svo mikið fé í hans garð.

AM. Fasc. IX, 32, frumritið á skinni. Innsiglin eru döttin frá. AM. dipl. afskr. Nr. 163, að því er virðist eptir frumbréfinu.

Dálkstaða kaupbref.³⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sæa edr heýra sennða magnus prestur þorbergsson ok steinmodr hauskuldzson Quediu guds ok sina kunnikt giorandi at sub anno gracie M^o cccc^o xxx^o quarto a dalkstaudum a sualbardzstraund pridia daginn næsta epter festum luce euangeliste⁴⁾ uorum uid i hia saum ok heýrdum cū hanndabannð þessara manna þorkels bergsonar af einne alfu ok gudrunar anndriesdottur hans eiginkonu af annare halfu medrkenndizt adr nefndr þorkell ath fyr nefnd gudrun kona hans ætte sextígi hundrada i hans gard i sinn mala. lvkte optnefndr þorkell tittneindre gudrvnu priatige hunndrada

¹⁾ þannig; ²⁾ þt; ³⁾ Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld; ⁴⁾ þ. e. 19. Oktober.

upp í iaurdina a dalkstaudum epter tiundar uirdingu ok þar til þriatigi hundrada í lausa gozi.

Ok til sanniunda hier um settum uid fyr nefndir menn okkur junsigle firir þetta bref er giort uar j lavfase þridia daginn næsta epter allra heilagra messu á sama dære sem fyr seger.

587.

10. December 1434. í Vik í Sæmundarhlíð.

HÚSTRÚ Margrét Bjarnardóttir lykr staðnum í Reyninesi jörðina Skefilstaði í Hvammskirkju sókn, í hönd Illuga Björgólfssyni ráðsmanni klaustrsins.

AM. 280. 4to bls. 29—30 «Liber copialis Bessastadensis» með hendi Hákonar Ormssonar skr. c. 1640. AM. 277. 4to bls. 28 með hendi Guðmundar Andréssonar 1640.

Skefilstada Breff.

Öllum godum mönnum sem þetta breff sia edur heyra. senda sira Nikulas Kálffsson. Einar Magnusson og Þorsteirn Dagssón. kuEDIu Guðs og sijna. kunnugt giórannde. að þa er lided var frá hingadburde vors herra Jesu Christi M^o. cccc^o. þriatiger og iiij ár j kirkjunne a Stad í Reynisnese. sunnudaginn næsta fyrer Mariumessu sijdare¹⁾ voru vier í hiá. sáum og heyrdum á hanndabannd hustru Margretar Biarnardóttur og Jlluga Björgólfssonar er þa hafðe raad stadarins. að so fyrer skildu. að fyrrnefnd Margret luckte staðnum jörðena a Skeffelsstöðum er liggur í huamskirkju sokn með öllum þeim gögnum og giædum. hlutum og hlunnendum sem þeirre jörðu heffur filgt að fornu og nyiu og huu varð fremst eigande að. epter þui fremsta sem Byskup Jon hafðe henne selldt. Þar til loffaðe optnefnd Margret að luka staðnum x kugillde. skyllde og adurgreind jörd Skefilstader obrigd(elig) eign stadarins í Reynenese vpp frá þeim deige. og Jlluge að sier taka stadarins vegna og leigu vppbera.

Og til sannenda hier vmm settum vær fyrrnefinder menn vor jnsigle fyrer þetta breff. er giordt var í vijk í Sæmundarhlíð föstudaginn næsta fyrer Magnusdag. a sama aare sem fyrr seiger.

¹⁾ Þ. e. 12. Sept.

588.

1434.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum kvittar Þorlák Sigurðsson af öllum ráðum, reikningi og umbodum, sem hann hefir hann í sett.

AM. 235. 4to bls. 44, (nr. 93), bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3674.

Anno domini M^o cd^o xxx^o quarto.

quittunarbref þorlaks sigurdarsonar.

Vær yon et cetera.

med þessu voru brefe ath ver hofum gefit þorlak sigurdzson aurlungis quittan oc ækærulausan frialsan ok lidugan af ollum Radum os Reikningh ok þeim ollum vmbodum sem ver hafum hann j sett fra fysta dege er han tok med ok her til sem nu er komit þui han hafer oss ok heilagre hola kirkiu gert Rettann ok sanna(n) Reikninghskap firir serhueriu íj wtlat-um ok jntektum íj fridu ok ofridu. þui gerum ver greindan þorlak quittan ok akærulausan firir oss ok ollum vorum epter-komendum. Ok et eetera.

589.

1434.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum skipar Þorlák Sigurðsson ráðsmann á Hofstöðum.

AM. 235. 4to bls. 44 (nr. 94), bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti á skinni.

Radzmandzlofun.

Vær yon et cetera.

at ver hofum sett ok skipat þorlak sigurdzson Radzman ath hofs staudum. skal hann hion Rada ok þeim kaup lyka. skal hann ollum nyttsamligum kaupum kaupa firir staden med stadarins peningum huort hann þarf heldr ath kaupa skreid edr jarn edr smid. skal hann taka kaup epter þui sem ver hof-um honum lofat. skal hann j þessu vmbodi standa tolf manade. Ok til et cetera.¹⁾

¹⁾ þar eptir er párað inn: Vier jon et cetera ath uier bidium yður u' ath þier giorit suo ual sem nu er tijti suo.

590.

1435.

BRÉFSÁGRIP um Kambana í Breiðuvík, jörð Helgafellsklausrs.

AM. 252. 4to 51, skr. c. 1660; AM. 430. 4to bls. 11—12, séra Jón í Hitardal c. 1730; AM. dipl. afskr. Nr. 1574 og Nr. 1646.

Kambar bader.¹⁾

Anno 1435²⁾ keypte abote Njáll Kambana Bada j Breiðavíkj. firer x^{le}. j lausafie aff Biarna Bonda þorleifffzsine.

591.

8. December [1435].

á Hólum.

5. Juni 1436.

á Mælifelli.

HALLDÓR Steinpórsson selr Jóni presti Gamlasyni, ráðsmanni og umboðsmanni heilagrar Hólakirkju, og staðnum á Hólum jörðina Nýlendi á Höfðaströnd fyrir lausafé.

AM. Fasc. X, 2, frumritið á skinni. Fimm innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá.

kaupbref um nylende a hofdastron(d).³⁾

Þeim godum monnum sem þetta bref sea edr heýra senda sira þorkell gudbiartzson officialis heilagrar holakirkíu sygurdr jonsson prestar. steinþorr jonsson. þorlakk sygurdarson ok arnbjarn markusson leikmenn Q(uediu) guds ok sina kunnigth gíaurande at þar voro vær j hia sam ok heýrdum æ handaband ok ord þeirra ions prestz gamlasonar er þa hafdi rad ok umbod heilagrar holakirkíu ok halldors steinþorssonar ath suo firir skildu at adr greindr halldor seldi stadnum a holum j hialltadal jaurdina æ nylendi æ havfdastravnd er liggr j hofs þingum med aullum gaugnum ok gædum hlutum ok hlunnendum sem þeirre jaurdu hefer fylgt ath fornu ok nyiu ok hann vard fremstz eigandi at. Hier j mot skilldi fyrr nefndr sira jon gefa æ stadarins vegna halfan þridia tug hundrada med þessum

¹⁾ 430; ²⁾ 1245, 252. sem er rangt; verið gæti að tölu víxl hafi orðið í afskriftinni, og ætti að vera 1425, en Finnur biskup fylgir ártalinu 1435 (Hist. Eccl. Isl. IV, 71) og hefir það eptir föður sínum að líkindum, því svo stendr í 430; ³⁾ Aptan á bréfinu með hendi frá c. 1600.

fridleika fimm oxu flogurra vetra. sex tuæuetra. þria kugilldis hesta ok átta vódir tuitugar ok tíu kugilldi. skilddi þessir peningar aller lukaz at næstum fardaugum. for þesse giorningur fram a holum j hialltadal æ marivmessu æ jolafautv.¹⁾ Ok til sannenda her vm settum ver fyrr nefndir menn vor jnsigle firir þetta jardarkavps bref giorth a mælefelle j skagafirdi þridia²⁾ daginn næsta fyrir festum corporis christi anno domini M^o cccc^o xxx^o sexto.

592.

16. December 1435.

á Gilsbakka.

JÓN prestur Kárasen vottar um viðtal Árna biskups Ólafssonar um vetrinn 1419 eptir Jól í stórustofunni í Skálholti við Helga Guðinason, systurson sinn, er biskup setti hann hjá sér, drakk honum til og gaf honum jörðina Hvalsnes á Rosmhvalanesi.

AM. dipl. afskr. Nr. 5607, eptir transcripto á skinni frá 25. Apr. 1480, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna.

Þess kennizt ek sira jon prestur karason með minu opnu brefe. at sub anno gracie. M^o. cccc^o. decimo nono. heyrda ek fyrrnefndur sira jon. biskup arna olafsson tala suo felld ord til sinns systurson(ar) helga gudinasonar æ jolum vm veturin epter atta dag j storu stofunne j skalabollte. ok sette hann nidr æ bekkinn til vinstre handar er geingit er j stofuna. hielt biskup arne æ eirne skæl ok drack helga aulit til. ok hier til gef ek þier jaurdina er hualsnes heiter er liggr æ Rosmalanese til fullrar eignar. ok til sanenda hier um setta ok mitt jnnsigle firir þetta bref er gert var æ gilsbacka friadaginn næsta post festum magni martiris.³⁾ anno domini. M^o. cccc^o xxx^o. quinto.

¹⁾ þ. e. 8. December 1435; ²⁾ þridiadia, frumritið; ³⁾ Þetta er án efa Magnúsmessa á Jólaföstu (13. Dec.), Magnúsmessa á vor er 1435 á laugardaginn fyrir páska, svo að næsti föstudagr eptir Magnúsmessu þá yrði = föstudaginn næsti eptir páska, og hefði þá án efa verið miðað við páskana, því það er meiri helgidagr.

593.

17. Janúar 1436.

á Ökrum.

SNORRI prestur Ingimundarson og þrír menn aðrir votta, að þeir heyrðu á að Guðrún Styrsdóttir handfesti Helga Guðinasyni þann vitnisburð, að hún hafi heyrt Árna biskup Ólafsson lýsa því, þegar hann var í Seltjarnarnesi á langaföstu 1419, að hann hefði gefið Helga jörðina Hvalsnes á Rosmhvalanesi, og að hann gerði það enn.

AM. dipl. afskr. Nr. 5607, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna eptir transcripto á skinni frá 25. Apríl 1480.

Þat gerum vær snorre prestur jngemundarson. stýr snorason. kolbeinn þorgilsson ok helge biarnarson godum monnum kunnigt med þessu voru brefe at vær vorum þar j hia in festo sancti antonii abbatis confessoris. æ aukrum a mýrum j hraunhrepp. Anno domini. M^o cd^o xxx^o sexto. scum ok heyrdum æ ath gudrun stýrsdottir handfeste helga gudinasýne suo felldan vitnissburð. ath hun heyrde heidarligan herra ok andligan faundur herra ærna med guds næd biskup j skalhollte kennazt ath þa er hann var j seltiarnarnese æ langafaustu firir midfaustu. Anno domini. M^o. cd^o. Decimo nono. ath hann hefde gefit nefndum helga jaurdina er hualsnes heiter er ligg æ rosmalanese til fullrar eignar ok sagdizt þa enn gefa honum adr nefnda jaurd. ok til meire sanninda hier um sette fyrfnefnd gudrun sitt jnnsigle med vorum adr nefndra manna jnnsiglum firir þetta bref skrifat j stad. deige ok ære sem fyrr seigir.

594.

24. Marts 1436.

i Görðum.

HELGI prestur Ingjaldsson vottar, að hann hafi verið við og heyrt á í kirkjunni á Hvalsnesi, er Ingunn Gunnarsdóttir fékk Árna biskupi Ólafssyni jörðina Hvalsnes á Rosmhvalanesi til fullrar eignar.

AM. dipl. afskr. Nr. 5617, „Ex originali“ með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. „Brefed er á kalfskinn, með einu Jnnsigle oskiru, enn má ráða ur nafninu, og á að vera mannsmynd j midjunne.“

Þess kenunz eg sira helgi jngjaldsson med þesso mino brefi at eg var þar i hia ok heyrda æ j kirkni a hualsnesi

at þau heldu hondum saman biskup arne olafsson af eirne alfu ok jngun gunnarsdotter af annare. var þetta i þeirra handabandi at nefnd jngun feck biskup arna jordina a hualsnesi er liggr a rosmalanesi til fullrar eignar með ollum þeim gognum ok gædum sem til liggr ok legid hefir ath forno ok nyio ok hun vard fremst eigandi að vndan ser ok sinum erfingium en vndir biskup arna ok hans erfingia j suo mata at optnefndr biskup arne skýldi luka hermat¹⁾ flortan lestir fisk sem titnefnd jngunn var honum skyldug. ok til sanenda her vm setta ek mitt insigli firir þetta bref er giort var j gordum a altanesi laugardagin firir annunciacio sancte marie anno domini m^o cccc^o xxx^o sexto.

595.

10. April 1436.

i Görðum.

ÁSBJÖRN Þórðarson lýsir því, að Ingunn Gunnarsdóttir hafi afhent Árna biskupi Ólafssyni jörðina Hvalsnes á Rosmhvalanesi í umboði Hermanns langa, og að hún hafi sagzt best unna biskupi kaups á jörðunni.

AM. dipl. afskr. Nr. 5607, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna eftir transscripto á skinni frá 25. Apr. 1480.

Þath gerir ek asbiorn þordarson godum monnum kunnigt með þessu minu brefe ath ec var þar j hia ath hualsnese ath jnngunn gunnarsdotter afhende biskup arna jaurdina a hualsnese. j vmboðe hermanz langa ok sagdizt honum best unna ath leýsa jaurdina ef hann giæte leýst. ok til sanninda hier um setta ek mitt jnnsigle firir þetta bref skrifat i gaurdum a akranese. þridiudaginn j paskaviku. Anno domini m^o. cd^o. tricesimo sexto.

596.

26. Maí 1436.

á Kirkjuböli.

HÁKON Jónsson beiðist Odds Vigfússonar eða hans löglegs umboðsmanns, og býðr sig undir lög um það tilkall, er Oddr þóttist eiga til jarðarinnar Kirkjubólis í Skutulsfirði, er Hákon

¹⁾ þannig.

hafði að sér tekið og á sezt; téði og Hákon sín vitnisburðarbréf um, að hann hefði erft jörðina eptir foreldra sína, og lögfestir hann sér hana.

AM. Fasc. X, 1, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá nema hið fjórða.

Agreiningarbref vmm kyrkiuból j Skutulsfirde.¹⁾

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra senda Audun grimsson Cinar markusson halldorr ionsson sueinn brandzson alexiss ionsson ok teitur magnusson quediu G(vds) ok sina kunnigt gerandi ath sub anno gracie M^o cd^o xxx^o vi^o voro vær i hia scum ok heýrdum æ æ kirkiuboli j skutilsfirði faustudaginn i fardaughum²⁾ ath hakon jonsson beiddiz oddz bonda wigfussonar eda hans laugligrs umbodsmanz enn baud sig til andsuara vid adur nefndann odd vm þath sama tilkall er hann þottiz eiga j fyrnefndri iordu kirkiuboli er fyrr[nefndr hako]n hafði ath sier tekit ok æ setz.

Jtem j annari grein tedi opt nefndur hakon aull sin vitnisburðarbréf þau er hann hafde þa nærr sier firir adr sagdri iordu ok lysti sigh laugarfua epter faudur sinn ok modur ath tiftt nefndri iordu kirkiuboli ok laugfeste firir adur greindum monnum. Ok til sanninda hier vm settv vær fyrr nefnder menn vor innsigli firir þetta bref er gert var j sama stad ok are deghi sidar enn fyrr seger.

597.

28. Maí 1436.

Westminster.

LEYFISBRÉF Hinriks hins sjötta, Einglakonungs, að Jón Hólabiskup megi senda skip til Íslands.

Rymeri Foedera ed. Holmes V, I, 31; Safn til sögu Íslands I, 8—9.

Pro episcopo Olensi in Islandia.

Rex universis & singulis admirallis &c., ad quos &c., salutem.

Supplicavit nobis Johannes episcopus Olensis in Islandia, in regno nostro Anglæ oriundus, ut,

¹⁾ Aftan á bréfinu með hendi Ara Magnússonar í Ögri; ²⁾ 25. Maí.

Cum dominus summus pontifex ipsum Johannem ad episcopatum prædictum nuper providerit, ipseque, ob discrimina tam maris quam terræ, episcopatum suum prædictum personaliter adire et visitare, ac possessionem inde capere, ac ibidem instalari quam plurimum pertimescat,

Velimus, ea consideratione, sibi licentiam, quod ipso Johannem May, magistrum cujusdam navis, vocatæ la Katryne de Londonnia, procuratorem et attornatum suum in hac parte, versus partes Islandiæ, cum navi prædicta, ad videndum episcopatum prædictum et sibi de statu & situ ejusdem reportandum et nunciandum, transmittere possit, annuere gratiose:

Nos, supplicationi suæ hujusmodi benignius inclinati, ac pro eo quod idem episcopus ac Johannes Bristowe de Coventre Merchant, et Ricardus Weston de Londonia, stokfisbmonger, coram nobis in cancellaria nostra personaliter constituti, manu ceperunt pro præfato Johanne May (videlicet quilibet eorum sub poena quadraginta librarum) quod idem Johannes May, transeundo cum marinariis in navi prædicta usque dictas partes Islandiæ, quicquam in eisdem partibus, quod in læsionem seu derogationem cujusdam statuti (sive) ordinationis, nuper per regem Daciæ de mercatoribus, stapulam suam apud Norberne ordinatam exercere debentibus, editi, et per nos, de assensu dominorum spiritualium & temporalium ac communitatis regni nostri Angliæ in Parlamento nostro, apud Westmonasterium anno regni nostri octavo tento, affirmati, nec prohibitionis et defensionis nostrarum super statuto sive ordinatione prædicto, tunc ibidem factorum, non attemptabit nec faciet attemptari:

Quam quidem summam quadraginta librarum quilibet manucaptorum prædictorum concessit, de terris & catallis suis, ad opus nostrum levari, si præfatus Johannes May quicquam contra formam statuti sive ordinationis prædicti regis, ac prohibitionis & defensionis nostrarum prædictarum, attemptet seu faciat quomodolibet attemptari.

Et ideo vobis mandamus, quod ipsum Johannem May ad dictas partes Islandiæ, cum navi prædicta ac marinariis competentibus in eadem, ex causa prædicta transire et redire permittatis,

Non inferentes eis, seu, quantum in vobis est, ab aliis inferri permittentes injuriam, molestiam, damnum, violentiam, impedimentum aliquod seu gravamen,

Et, si quid eis forisfactum sive injuratum fuerit, id eis sine dilatione corrigi et debite reformari faciatis.

In cujus &c. usque festum natalis domini proximo futurum duraturas.

Teste rege apud Westmonasterium, vicesimo octavo die Maji.
Per Consilium.

598.

14. Júní 1436.

EINAR Þórðarson seia lýsir því, að hann hafi heyrt Árna biskup Ólafsson lýsa því í Björgvin, að hann hafi lokið Hermanní langa átta lestir skreiðar fyrir Hvalsnes af skuld Gunnarsdóttur til Hermanns.

AM. dipl. afskr. Nr. 5618, »Ex originali» með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. »Brefed er á kalfskinn, með einu Jnnsigle oskiru, og er eckert merkelegt á að sjá».

Þat giorer eg einar þordason seia¹⁾ godum monnum kvnnekt með þesso mínu brefe ath eg var þar nær ath biskup arne lýsti því j biorgvin fyrrer mig ok fleirum audrum godum monnum hia verondum ath han hafde loket hermant langa viij lester fisk fyrer hualsnes af þeire skulld sem jngun gunarsdotter var honum skýlldug ok hier epter vil eg sveria ef þurfa piker. ok til sannenda hier vm sette eg mitt jnsigle fyrer þetta bref er giort var fimtudagen næsta efter festum corpus¹⁾ christi Anno domini m^o cccc^o xxx^o sexto.

599.

30. Júní 1436.

á Öxarárþingi.

ALÞINGISDÓMR tólf manna útnefndr af Ormi Loftssyni »hirðstjóra norðan og vestan á Íslandi» um jörðina Hvalsnes á Rosmhvalanesi, þar sem þeir dæma hana Helga »lögmanni» Guðinasyni, en Nikulás Snæbjarnarson frá.

AM. dipl. afskr. Nr. 5606, »Ex originali» með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. »Brefed er á kalfskinn með .6. Jnnsiglum brákudum og oskirum, og .4. þveinngjum Jnsglalausum, tvö

¹⁾ þannig.

pveingjafor eru tom*. AM. dipl. afskr. Nr. 5607 með hendi Jóns Magnússonar eptir transscripto frá 25. Apríl 1480.

Ollum goðvm monnum þeim sem þetta bref sea edr heýra sennða þorualldr oddzson. are Dadason. asbiorn þordarson. loptr halfdanarson. jörhvnnr klemensson. oddr fusason. petr finnzson. oddr hallzson. sigurdr aangrimsson.¹⁾ snorri jonsson. asgrimr ormsson ogh þorvalldr æsmvndzson kuediu guds ogh sina kunnight giorandi ad sub anno gracie. M^o. ed^o xxx^o vj^o laugardaghinn næsta epter petrmessv ogh palz æ avxararpinghi voru vier j dom nefnder²⁾ af erligvm manni ormi loptz-sýni hirdstiora nordan ogh vestan æ jslandi at dæma i milli herra laughmannzins helga gudinasonar ogh nikulas snæbiarnarsonar. kærði fyrrnefndr helghi ath ædrnefndr nikulas hiełldi ogh sier eignadi jörđina hvalsnes er liggr æ rosmhvalanese. Nu saker þess ad títtnefndr helghi leiddi þar prof ad jngunn gunarsdotter hefđi sellt býskvp ærna ogh afhænt fyrrnefnda jörđ hvalsnes. [til fullrar eignar. ogh.³⁾ j annari grein leiddi optnefndr helgi þav prof ad býskvp ærne hefđi gefit honum títtnefnda jörđ hvalsnes til fullrar eignar. ogh með því ad það var sýnt ogh svarid ogh dæmt ath þrattnefndr nikulas væri þar með loghvm fyrer kominn. því dæmdvm vier fyrrnefnder domsmenn títtnefndom helgha optnefnda jörđ hvalsnes til fvlrrar eignar svo mikit sem gilldi cutta lester fisk fram komnar i bergvin en honum til hallz það sem jörđin væri dýrri. því oss leizt það skial litid afl hafa sem nikulas bar þar fram. skýłldi hann þo frialslægha meggha bva æ jorđvnni til næstu fardagha hinvm ad skadlavsv.

Ogh til sannenda hier vmm settvm vier fyrrnefnder menn vort innzigle fyrer þetta bref er giort var j sama stad deggh ogh æri sem fyrr seger.

600.

2. Aug. 1436.

á Útskálum.

FJÓRIR menn votta, að þeir hafi verið í Brautarholti 16. Júlí 1434 og heyrt á viðræður þeirra hústrú Guðríðar [Ingimundar-

¹⁾ arngrimsson 5607; ²⁾ nefnder 5606; ³⁾ [sl. 5607; undirpunktað í 5606; hefir þetta því líklega verið þegar orðið svo máð í framritinu 1480, að transscriptores hafa ekki getað lesið það.

dóttur] og Guðrúnar Sæmundardóttur um Brautarholt og Hof á Kjalarnesi, er Vigfús Ívarsson bóndi Guðríðar hafði haldið leigulausum, en Guðrún hafði erft í plágunni miklu.

AM. Fasc. IX, 36, frumbréfið á skinni. Innsigli Eyjólfss er fyrir bréfinu; hin eru döttin frá.

brautarhollzbref.¹⁾

Ollom monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda kolbeinn kolbeinsson sæmundr jonson magnus nicholausson oc eyjólfur jonson kuediu guds oc síjna kunnigt gerandi þa er lidit uar fra burd krizst(s) M ed xxx oc iiij ar a faustudagin næstan firir þorlaks Messo æ sumarit²⁾ j brautarhollti æ kialarnesi uorum uier j hia saum oc heyrdum æ ath hustru gudrydr gieck ath sæng þeirri er gudrun sæmundardotter huildi j. uar greind gudrun þa noekut kraunk j lykama enn heil ath uiti oc allri annari sinni sammuizku. taladi nefnd gudrydr til adr greindrar gudrunar.

gior nu sua uel gudrun mýjn sagdi gudrydr ath þu methkendz nu hier firir dandi monnum ath þu hefer kuittan gefit hwsbondann uigfws juarsson umm brautarhollt oc hof æ kialarnesi oc þau tua(u) hundrod hundrada sem þar thil heyra.

enn nefnd gudrun gaf hier suar thil oc taladi sua.

nei nei sagdi gudrun. brautarhollt oc hof æ kialarnesi oc þau tua hundrot hundrada skal ek alldri kuit gefa sem ek æ j gard uigfws juarssonar frænda mijns en bonda þijns gudríðr mýjn þui þessa peninga tok ek j erfd efter systir mýjnar þordisi oc jagibiorgo sæmundardætr j plagunnj miklo oc þui undrar mig það gudrydr sagdi gudrun ath þu beidezst slikra hluta af mier þar sem þu ueizst sialf gudrydr ath ek hefi huorki feingit leigr nie leiguleigr af þessum mýjnum peningum af uigfws bonda þoth jon minn ofeigsson oc ek hofum þeirra beidzst. uill nu sancte nicholai ath ek niote brautarhollz daud er ek fieck það alldri lyfs.

Ok til saninda hier um settum uier fyrnefnder menn uor jnscigli firir þetta bref er skrifad uar æ wtskalum æ rosthuala-

¹⁾ Aptan á bréfinu; ²⁾ þ. e. 16. Júlí 1434.

nesi fimtodeginna eftir olafs Messo fyrrj tueimr ærum seinna
enn adr stendr skrifath.

601.

19. Október 1436.

i Brautarholli.

KAUPMÁLABRÉF Þorvarðs Leptssonar og Margrétar Vigfúsdóttur.

AM. Fasc. X, 3, frumbréfið á skinni; fjórða og sjötta inn-
siglið er fyrir bréfinu, en hin eru dottin frá.

kaupmalabref margrjetar uigfusdottur.¹⁾

In nomine Domini Amen.

Var suo felldur kaupmale lystur ok stadfestur ij millom
Erligxs mans þorwardz bonda loptssonar ok ærligrar kuinno
hustru Margretar Wigfusdottur æ þæirraa brullaupz deghi. Þaa
er lidith war fraa hingat burdhi wors herra jehsu christi
þuzundrud flogur hundrut þrir tighir ok sex ar. Sunnodaghin
fyrsta ij vætri²⁾ ij brautarholhti æ kialarnesi æt adurnefndr þor-
vardur lagdi til kaupz vit greinda Margretho gardin æ æidhum
j austfiordum sæm liggur ij fliotzdallsheradi ok þar til jarda
godz sæx hundrud hundrada ok flogur hundrud hundrada j lausa
godzi. hær j mothæ hafdi adurnefnd Margretha jordina blidar-
enda er liggur j fliotzhlid ok þær³⁾ jardir þar liggia nær fyrir
þriu hundrud hundrada ok hundrad kugilda. ok þriu hundrud
hundrada ij virdingargodzi ij sæmiligum gripum.

Jtem gaff opt nefndur þoruardur titt nefndri margreto
sextigæ hundrada j tilgiof ok hundrad hundrada j bekkjargiof
ok þar til sextige hundrada j morgingiof.

Jtem kiori hustru gudridr þratt nefnda dottur sina Mar-
gretho malakouo j gardh titt nefndz þorwardz. Reiknadist mal-
in allur saman in summa oft nefndrar margretar nio hundrad
hundrada.

Vorw þæssir brullaupz wottar

þorkell olafsson

þorsteinn suarhofdason ok

sira olafwur Eyioolfsson prestar.

¹⁾ Aptan á bréfinu með hendi frá 16. öld; ²⁾ þ. e. 14. Okt. 1436;
³⁾ þ-ið nokkuð feitt og ekki ólíkt því sem b væri og r-ið skáhalt uppi
yfir æ-inu, eins og lesa ætti: bæar

skule loftzson

kætil snæbiarnarson

jon biarnarson leikmenn

ok margir adrir godir menn.

Ok til sanninda hær wmm settum wær fyrrnefndir menn wor junsiglæ fyrir þetta kaupmala bref er giorth war fostudaghin nesta efter festum luce Ewangeliste j sama stadh ære sœm fyrr sæghir.

602.

22. Nóvember 1436.

Westminster.

LEYFISBRÉF Hinriks sjötta, Einglakonungs, að Jón Sálholts biskup megi ferma skip til Íslands og þaðan aptr.

Rymeri Foedera, ed. Holmes V, I, 36; Safn til sögu Íslands I, 9—10.

Pro episcopo Scalholtensi.

Rex omnibus, ad quos et cetera, salutem.

Sciatis quod, de avisamento & assensu Consilii nostri, concessimus et licentiam dedimus venerabili patri, J. episcopo Scalholtensi in partibus Islandiæ, infra regnum carissimi consanguinei nostri regis Daciæ,

Qui ad adeundum partes prædictas, causa visitandi episcopatum suum prædictum, se disponit, ut accepimus:

Quod ipse quandam navem, de regno nostro Angliæ existentem, cum victualibus, ac aliis bonis et rebus, sibi ac gentibus et familiaribus suis, cum ad partes prædictas venerit, necessariis & opportunis carcare,

Et cum navi prædicta, sic carcata, ad partes illas se divertere, ac navem illam in eisdem partibus cum aliis bonis et rebus suis, in regnum nostrum prædictum, ad satisfaciendum certis creditoribus suis, quibus indebitatus existit, reducendis, recarcare et in idem regnum nostrum remittere possit licite et impune;

Proviso semper quod de custumis, subsidiis et aliis deveriis, nobis in hac parte debitis, fideliter respondeatur, ut est justum,

Ac quod idem episcopus, per se vel alios, quicquam, quod in enervationem seu derogationem statuti, in Parlamento nostro, apud Westmonasterium anno regni nostri octavo tento, pro

parte prædicti consangvinei nostri editi, cedere valeat, non attemptet nec faciat quomodolibet attemptari.

In cujus &c.

Teste rege apud Westmonasterium, vicesimo secundo die Novembris.

Per Consilium.

603.

3. December 1436. i Vik i Sæmundarhlíð.

ÞÓRA Finnsdóttir, systir á Stað í Reynisnesi, selr Jóni Bergssyni útibúrið á Stað það, sem norðast er frá «skalla» (þ. e. skála) og næst réttiinni, og þá ljóstolla, er hann átti að lúka klaustrinu, en hann geldr fyrir fimm kúgildi á næstu fardögum.

AM. 280. 4to bls. 31. «Liber copialis Bessastadensis» með hendi Hákonar Ormssonar c. 1640.

Það giðrum vier sira Nikulas Kálffsson. Jlluge Biðrgolffsson og Snorre Olaffsson godum mönnum kunnugt með þessu voru breffe. að þar voru vier i hið saum og heyrdum á i skiemmunne að Stad i Reynenese. að Syster Þora Finnsdotter selld Jone Berkssyne¹⁾ með hanndabannde vtebured a Stad. það norðast er fra skalla nærst riettenne og liostolla hanns so leinge sem hann liffde og hann ætte stadnum að luka. hier i mot gaff fyrrneffndur Jon Bergsson fimm kugillde a næstum fardögum. enn hann skylldi að sier taka husid vpp fra þeim deige. enn stadurinn eiga epter hanns dag.

Og til sannenda hier vinn settum vær fyrrneffnder menn vor jnsigle fyrer þetta breff. skriffad i vijk i Sæmundarhljð. manudaginn fyrstann i Jolaföstu Anno Domini. M^o. cccc^o. tricesimo sexto.

604.

26. Janúar 1437. á Grenjaðarstöðum.

BJÖRN Sæmundsson selr Þorsteini Magnússyni jarðirnar Hvamm með tilgreindum landamerkjum, Foss og Molastaði í Fljótum. en Þorsteinn leggur í mót jarðirnar Syðri-Laugar, Dattstaði og Hóla í Reykjadal í Einarstaðapingum.

AM. Fasc. X, 4, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá.

¹⁾ þannig

kaupbrief fyrir huame fosse og molastodum j fliotum.¹⁾

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edr heýra senda olafur lofzson þorðr þorsteinsson jon biarnason ok sniæbiorn helgason. Quedin guds ok sina kunnigt gerande. þa er lidit var fra hingat burd vors herra jehsu christi þusund flogur hundrot þirtiger ok siau ær. þridia daginn næsta fyrir pals Messso.²⁾ a helgastodum j reykiadal voro vier j hia saum ok heýrdum æ. ord ok handaband þeirra biarnar sæmundzsonar af einne alfu enn þorsteins magnussonar af annari at sua fyrer skildu at adr nefndr biorn sæmundzson selldi fyrgreindum þorsteine magnus-syni jarðer þriar j fliotum er sua heita huamur foss ok mola-stader er liggia j hollz þingum með aullum þeim gognum ok gædum hlutum ok hlunnendum sem fyrgreindum jordum eiga at fylgia ok fylgt hafa at fornu ok nyiu ok hann vard fremtz eigandi at. sagdi biorn at jordin huamur ætti landeign sudr at hunstada ær osi ok aiñ redi vpp þaðann til uppsprettu. En þaðann langa hrygur upp j fjall. sua ok sagdi biorn at huamur ætti tuo attfedminga³⁾ torfsskurd arliga j gilia iord ok lambhaga j backa jordu þann sem þar ligur vt með anni ok alla lagsveide j fliotæ fyrer allri backa jordu ok selland framm fyrir vtann dryckiara. nedan fra mytiorn ok vt at jarðfollum æ lagheide. upp j fjall ok ofan j æ. millum greindra takmarka ok allan gelldiar rekstur fram a hvarfsdal. Hier j mot gaf titt nefndr þorsteinn greindum birne jarðer þriar er sua heita sydri langar ok dattstader ok holar er liggia j reykiadal j einarstada þingum. með aullum þeim gognum ok gædum hlutum ok hlunnendum sem fyr greindum jordum fylger ok fylgt hefir at fornu ok nyiu ok hann uard fremtz eigandi at. skýlði biornn suara fyrer tuo bænhus er nidvr voru fallen æ dattstodum ok holum upp æ sina peninga. Jtem sagdi optnefndr biorn til halfkirkiu skýlldar j huammi. skýlði þratt nefndr biornn sæmundzson hallda þeim jorðvm til fvllra laga sem hann keypti. En titt nefndr þorsteinn magnusson suara laga riptingum æ optnefndum jordum. Sua ok eigi sidr atti nefndr þorsteinn at hallda til laga þeim adr greindum jordum er hann keypti. en greindr biornn suara laga riptingum.

¹⁾ Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld; ²⁾ = 22. Janúar;

³⁾ elldi, hefir verið ritað hér að öndverðu, en svo dregið stryk í það.

Ok til saninnna her vm settvm vier fyr nefuder menn vor insigli fyrer þetta bref er gert var a greniadarstodum j reykialdal laugardaginn næsta epter pals Messo. a sama ari sem fyr segir.

605.

30. Janúar 1437. á Grenjaðarstöðum.

TVEIR menn votta, að Oddr Snorrason handlagði séra Þorkel Guðbjartsson öldungis kvittau um þau tíu hundruð, er hann varð honum skyldugr í milli jarðanna Gautstaða og Óxarár.

AM. Fasc. LXVI, 7, frumritið á skinni. Bæði innsiglin eru nú dottin frá bréfinu.

Gautstada kuittun.¹⁾

Þath gervm vit hallr fiunbogason ok oddr brýniolfsson vitrelegt með þessv okkrv brefe ath vit vorvm i hia savm ok heýrdvm æ ath oddr snorrason hanndlagde sira þorkel gvd-biartzson avrlvgiz kvittann ok akiærvlavsan firir sier ok avllvm sinvm erfingivm vm þav tiv hvndrvt er hann vard hon-um skyldvgr i millvm iardanna gavgzstada ok avxarar ok kenndezt oddr ath sira þorkell hefde þesse tiv hvndrvt honum lykt ok afhent svo honum vel likade. Ok til sannenda hier vm settvm vit okkr innsigli firir þetta bref skritat æ greniadarstavdvm i Reykiardal midvikvdagenn i nivvikna favstv anno domini M^o cccc^o xxx^o vij^o.

606.

24. Febrúar 1437.

á Möðruvöllum.

FIMM menn votta, að Magnús Jónsson selldi Ólafi Eyjólfssyni í fardagaviku fyrir þremr árum jörðina Kálfskinn í Árskógaþingum fyrir Bakka í Svarfaðardal og nokkurt lausafé.

AM. Fasc. IX, 30, frumritið á skinni. Hið fimta innsigli er fyrir, en hin eru dottin frá.

¹⁾ Aþtan á bréfinu með hendi frá 17. öld. Þar stendr og: „Astrýdi sigurdzdóttir“ og enn fremr. „Thingoe Syssel Greniadarstað“.

bref vm kalfskinn 1434.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra senda hakon biarnarson simon jonsson þorgrimur gvdmyrnsson hognne einarson ok stephan einarsson kuediu guds ok sina kunnigt giorande ath þa er lidit var fra higatburd vors hera iehsu christi þushundrut cccc xxx ok iiij ár æ kalfskinne j ærskogsþingum j fardagaviku²⁾ vorum vær j hia saum ok heýrdum æ handaband Magnus jonssonar af einne alfu en olafs eyiolfs-sonnar af annare ath suo fyrer skilidu ath Magnus selde olaue fyrr nefndvm jordina kalfskinn med ollum þeim gognnum ok gædum sem jordunne hefer fylgt at fornu ok nyiu ok hann vard fremst eigande ath. hier j mot skilide olauur gefa greindum magnuse jordina breku j suarfadardal med ollum þeim gognnum ok gædum sem jordunne hefer fylgt ath fornu ok nyiu. skilde þrat nefndr Magnus gefa j mille jardanna olafe viij hundrud ok helgu koðu hans x stikr klædis. skilde optt nefndr Magnus suara laga riptingum æ kalfskinne en olafr hallda til laga svo ok ei sidr skilde olauur suara laga Riptingu æ jordunne breku en magnus halda til laga. Ok til sannenda hier vm settum uær fyr nefnder men vor jusiglle fyrer þetta bref skrif-at æ maudruvillum j horgardal sunnudagin næsta fyrer jons Messo hola biskup(s) æ langa fosto þrimur ærum sidar en fyr seger.

607.

11. Mai 1437. á Grenjaðarstöðum.

ÁSGRÍMR Jónsson selr með samþykki Guðrúnar Magnúsdóttur konu sinnar Þorkeli presti Guðbjartssyni jarðirnar Þverá í Laxárdal og Höskuldstaði og Hól í Reykjadal fyrir jörðina á Breiðamýri í Reykjadal; en ef riptingar koma á Þverá fær Þorkell prestur aptr tuttugu hundrud í Mýri eða þrjátigi kúgilda.

AM. Fasc. X, 5, frumritið á skinni. Þriðja innsigilið er dottið frá, en brot er eptir af hinum tveimr. Þetta bréf er með sömu hendi og Fasc. IX, 29 (7. Maí 1434), og er það líklega hönd séra Þorkels Guðbjartssonar.

¹⁾ Aptan á bréfinu með gamalli hendi; ²⁾ Fardagar 1434 hófust 3. Júní. Magnús hafði keypt jörðina 15. Mars s. á. af Einari Eiríkssyni.

bref vm hauskulldzstadar¹⁾ i reykiadal.²⁾

Þeim goðvm monnum sem þetta bref sia edr heýra senda erlendr gvnsteinsson oddr bryniolfsson oc þorleifr þorsteinsson qvediv gvds oc sina kvnnegt gerande ath vær vorum i hia oc sam æ handabannð þorkels prestz gvdbiartzsonar oc asgrims jonssonar með svo firir skildv ath asgrimr selde með samþykke gvdrvnr Magnvsdottur konv sinnar sira þorkele iarðer þriar þveræ i laxardal oc havskvllzstade oc hol er standa i Reykiardal með avllvm þeim gavgnvm oc giæðvm sem þeim fylgde oc fylgt hefde ath fornv oc nyiv oc hann vard fremzt eigande ath. hier i mot gaf sira þorkell iordena æ breidamýre i Reykiardal með þeim gavgnvm sem henne fylger oc fylgt hefer ath fornu oc nyiv oc hann vard fremzt eigande ath oc sagde þar vera halfkirkiv skýlld oc skillde asgrimr abyrgiazt hana en sira þorkell skillde svara kirkiv goze æ þveræ en asgrimr kvittr firir honum oc hans erfingvm. skillde hvor svara laga Riptingvm æ þeim iordvm er selde en halda þeim til fvlra laga er þeir keyptv. kynne iordenn æ þveræ ath riptazt af sira þorkele skillde hann eiga aptr i iordena æ myre tvttvgv hvndrvt virð edr þriatige kvgillda. Oc til sannenda hier vm settvm vær vær innsigli firir þetta bref skrifat æ greniadarstavdvm i Reykiardal æ lavgardag næstann efter vppstigningar- dag anno domini M^o cccc^o xxx^o vij^o.

608.

21. Mai 1437. i Vik i Sæmundarhlid.

NIKULÁS prestur Kálfsson kvittar Illuga Björgólfsson fyrir afhending á kirkjuþám á Hofi á Skagaströnd.

AM. dipl. afskr. Nr. 462, «Ex originali monasterii Thingeyrensis, accurate» (AM.). Árni lýsir innsigli séra Nikulásar. «þar sem þesse understrikudu orð [hér í útg. í hornklofum] nu standa í brefinu, hefur eitthvad utskafed vered, og þesse understrikudu orð skrifud í stadenn þess. Er höndenn æ þessu understrikada miklu nyrre til að sið enn hitt annað í brefinu. þo getur þetta ecki vel fals vered» (AM.).

¹⁾ þannig; ²⁾ Aplan á bréfinu með fornri hendi.

Þath giore ek sira nicholas kalfsson godvm monnum kvnnickth med þessv minv brefe at ek medkennvnmz¹⁾ at ek hefer vtt tekid af illvgða biorgolfssyni j kirkivgodzith a hofi a skagastravnd niv kvgilldi ok tvttvgv. vij hesta. ij merar .cc j vadmalvm. c j virdingargozi ok .x. hvnndrvd j porcio ok lvtvz honum þav apptur j kirkiv bótt ok stadar. ok því giore ek fyr nefndan illugða²⁾ biorgolfsson orlvngiss k(v)ittann vm adur gre(i)nnda penninga [alla þa er ek hefi ut] tikit. ok til sanninda her vm setta ek mitt insigli firir þetta bref er giort var j vik j sæmvndarhlid þridi adagenn j hvita³⁾ vikv anno domini m^o cccc^o tricesimo septimo.

aptann á brieðinu stendur með sömu hende að visu eins gamalli :

var þessi fridleiki xvj kyr. ij kvigur. fim asaudar kvgilldi. fim i gelldvm navtvm. ij j saudvm. vij hestar. ij merar.

609.

25. August 1437.

á þingeyrum.

GODSVIN biskup í Skálholti skipar samkvæmt kosning konventunnar Þóru til abbadisar í Reynistaðarklaustri, sem hafði verið abbadisarlaust um mörg ár síðan Ingibjörg abbadís dó, og sömuleiðis dispenserar hann með Þóru um eitt ár um aldr hennar, sem eigi var lögboðinn.

AM. Fasc. X, 7, frumritið á skinni með útlendu handarlagi. Innsiglið er dottið frá. Bréfið hefir fylgt Reynistaðarklaustri.

Víj godhswin með gudz naadh biskup j skalholti ok wmbodhsmann heilaghrar holakirkia kunngórum allum godhum monnum med þessu waro opnu brefui at þa ær lidith war fra burdh wors heðra iehsu christi þusund fioghr hundrot þretighi ok siaw aar komum víj til klostridh a stad j reynines sem stendr j skaghafirdhi j holabiskups dæmi hórðhum víj ok wndirstodhum af konuent ok systrom adhrnefnaz klostrs at

¹⁾ þannig; ²⁾ illigha, hdr.; ³⁾ „Mille j og vikv er nockuð, sem ecki verður lesed i originalnum. Það synest vera hvijj enn h. og iij. er aptur utskafed. v. stendur enn skirt“. (AM.). Hér hefir því líklega annað hvort staðið hvíta viku eða hvítasunnu viku eða hvítadaga viku.

efter andlat wyrdhulighrar jungfrw ok hreinlifrar persono frw jngibiargar milldrar aminningar som seinast war abhadis j sagdho klostri hafr nefnt klostr j morgh aar werit wtan abbadis ok hennar Regiment. Samoleidhis hafuum wíf wñdir-stadhit af fýrsaght konuent ok systr at þær hafua sett ok skipat erligha ok reinlifua jungfrv syster thoru som wigdh ær ok professa j oftnefndu klostri til priorissam wm nockur aar. þotti os sem fýrsaght klöstr matti æi skadaleyst sta wtan rett-om formanne. ok efter waro radhi gekk allt þeirra konuent j capitulum. hwar allar systr með einnæ röst reghluligha sik kusu systr thoru til formanx ok abbadis hidhiandis os ødmiuk-ligha confirmera þeirra laghlighan kosningh. hwerra henum wíf med allom godhwilia samþykkiandis ok þeirra Reghlulighan kosningh af warri biskuplighri makt confirmerandis.

Jtem dispenserum wíf af sama makt med nefnda systr thoru wm eitt aar ædher litt meir þat hon hafr æi swo fullilighan ædhr laghlighan alldhr som henni bær af loghmali heilaghrar kirkju.

Hær ofr bidhium wíf ok biodhum wñder krapti heilaghr-ar hlydhni allom swo leikom som lærdhom sem til hõra fýr-saght klöstr at their se fyrnefndhri systr thoru hlydhughir efter-latughir ok ødmiukir j allom þeim hlutom sem þeim bær sinum rettom formannæ ok abhadis at gõra.

Ok til sanninda hær wm heingdom wíf wort jnsigbli forer þessa confirmacionem sem skrifuth war a þingheyrom. dominica proxima post festum sancti Bartholomei apostoli ipsius gloriosi sama ari som fyr seghir.

610.

13. September 1437.

á Möðravöllum.

ÞORVARÐR Leptsson selr Gunnsteini Jónssyni jörðina í Leyn-
ingi í Eyjafirði fyrir jörðina í Vogum við «Mývötn».

AM. Fase, X, 6, *frumritið á pappír*. Innsigli Þorvarðs er dottið frá, en þó er ekki rifinn faldr bréfsins út úr innsiglisgutinu; hefir því innsiglið þveingrinn líka líklega verið úr pappír. Þetta bréf er langelt af öllu, sem til er frumritað á pappír á íslenzku. Þó sýnnast rök til þess að kára Michaels prests Jónssonar frá 3. Apríl 1423 (Nr. 365) hafi verið rituð upphaflega á pappír, þótt hún sé nú ein-ungis til í samtíða frumriti á skinni. Bréf þetta má heita, að hafi haldið

sér vel. Aþtan á blað, er Árni Magnússon hefir lagt um bréfið ritar hann: „Þetta innlagt bréf hefi eg feingod á Kalfafelli í flots-hverfe. Það synest að vera originall, hvar under hangt hafe innsigle eitt. Og man eg so eigi, að eg hafi sied Jslendskt bréf a pappir. íafgamallt þessu.“

Þath giere ek þoruardr lofzson godum monnum viturligth með þessu minu brefe ath ek hefer sellth gunnsteine yonsyne yordena halfa íj leyninge er liggur íj hola þingum íj eyiafirde með aullum þeim gaugnum oc gædum sem greindri yordu fylger oc fylgth hefer at fornu oc nýiu. her íj mote gafh adr nefndr gunnsteinn yordena íj vogum vit mýuautn er liggur íj Reykia hlidar kirkiu sokn með ollum þeim gaugnum oc gædum er greindri yordu fylger oc fylgth hefer ath fornu oc nýiu oc hann vard fremst eigande ath. skýllde huor suara laga Ript-ingum firir þæ yord er sellde. enn bader skýllder ath hallda til laga. Oc til sannennda hier vm setta ek míthth ynnsigle firir þetta bréf skrifath æ maudrouaullum íj eyiafirde friadagenn næsta firir krossmesso vm hausteth anno domini m^o cd^o tricesimo septimo.

611.

25. Nóvember
31. December 1437.í Hrossholti.
á Helgafelli.

Sex presta dómr útnefndr af séra Þorsteini Svarthöfðasyni prófasti milli Hítarár og Skraumu um ágreining séra Páls Bjarnarsonar í Miklaholti vegna Miklaholtskirkju og Njáls ábóta á Helgafelli um Keflavíkr reka.

AMagn. 264 4to bls. 3—4, skr. 1606. AMagn. dipl. afskr. 1629 með hendi Árna Magnússonar.

Aullum godum monnum sem þetta Breff sið edur heyra senda Olafur Eyolfsson. Kietill Narfason. Jon Brandsson. Gijsle þorlaksson. Snorre Ingimundarson oc Aron Helgason Prestar qvediu Gudz oc sijna kunnigt giaurandi. að árum epter Christi hingadburd cío cd xxx oc vij ár jn festo sanctæ Chatarinæ virginis j Hrossholte j Eyiahrepp vorum vier tilnefnder af Erlegum manne sijra Þorsteine Suarthaufdasyne profaste j millum

Hiitarär oc Skraumu ad dæma j millum Herra Niäls Ahota aa Helgafelle oc Sijra Päls Biarnarsonar fyrer kyrkiuna j Mýklaholltte. huer tt eignast mætte fyrnefndur Herra abote oc klaustrid allanu þann hual sem nu j haust rak j Kieflavijk aa Snæfellsnese. oc alla reka fyrer greindre jaurdu Kieflavijk. Jtem var þad suarid af tueimur skilriikum vitnum þar þa fyrer oss. ad optnefndur Sijra Päll hafdi lagtt med handabande þetta mäl under þann vj presta dom sem greindur Sijra Þorsteinrnn Suarthofdason nefnde yfer fyrr sagtt hualmal oc reka. Nu af þui ad fyrrnefndur Herra Abote hafde ei(g)i þar þa aull sijn skilriki oc mäl-daga þann sem vær þottumst endelegan veg oc alyktardom aa mega leggja umm greintt hualmäl oc reka. Þui dæmdum vier fyrrnefnder menn þetta sama mäl under þann vj eda xij presta dom sem Herra Godhsuin med Gudz näd Biskup j skalholltte villde tilneffna aa þeirre prestastefnu enne fyrstu sem hann helldur j skälholltte. Og til sanninda et cetera. skrifad aa Helgafelle die Silvestri Papæ et confessoris aa sama äre sem fyrr seiger.

612.

4. December 1437.

á Sveinsstöðum.

BRÓÐIR Ásbjörn Vigfússon ábóti á Þingeyrum selr Birni Þor-leifssyni þá veiði alla í Viðidalsá, er fylgt hefir Borgarlöndum, fyrir jörðina Kelduland á Skagaströnd.

IBtél. 79. 4to bls. 368—370, skr. c. 1680.

Briefs Copie af Jnnsigludu maldagabriefe sem liggur i Bolstadarhljíd hlíodande um veyde firer borgarlöndum sem abote asbiornn af þjngeyrum selde til borgar firer Kiellduland a Skagaströnd Datum 1437.

Vier broder asbiornn vigfusson med guds nad abote a þjngeyrum giorum godum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefe. ad vær hofum sellt Erlegum manne birne Þorleifs-syne alla þa veyde i Viðedalsá er borgarlöndum hefur adur filgt ad fornu til loglegrar eignar med samþicke brodurs asgrims jonssonar sijns [conventu] brodurs. enn hier j mot gaf adurnefndur

biornn firgreindum herra asbirne äbota og klaustrinu aa þijng-eyrum jordena Kielduland til obrigdanlegrar eignar er liggur a Skagastrond i Hofskirkiusokn med ollum þeim gognum og giædum. er þeirre jordu hefur fylgt ad fornu og nýiu. og hann vard fremst eigande ad. og so firerbiodum vier oftnefndur¹⁾ broder asbiornn äbote ollum vorum loglegum efterkomendum ad kigera edur riufa þetta vort kaup.

Voru þesser kaupvottar Jon Sigurdsson og Jon Eijnarsson.

Og til sanninda hier um setium vier vort insigle med firgreindra manna Jnsiglum firer þetta bref er giort var a Sueynstodum Sanctæ barbare virginis et martiris dag Anno Domini²⁾ M CD xxx septimo.

613.

29. Janúar 1438.

[Windsor].

LEYFISBRÉF Hinriks hins sjötta Einglakonungs, að Jón Skálholtiþbiskups megi ferma enskt skip til Íslands, og þaðan aptr til Englands.

Rymeri Foedera, ed. Holmes. Tom. V. P. I., 45; Safn I, 10—11.

Pro episcopo Scalholtensi.

Rex omnibus, ad quos et cetera, salutem.

Supplicavit nobis venerabilis pater, Johannes episcopus Scalholtensis, in partibus Islandiæ, infra regnum carissimi consanguinei nostri regis Daciæ,

Qui adeundum partes prædictas, causa visitandi episcopatum suum prædictum, se disponit, ut accepimus:

Ut ei licentiam concedere velimus, quod ipse quandam navem, de regno nostro Angliæ existentem, cum victualibus ac aliis bonis et rebus, sibi ac gentibus et familiaribus suis, cum ad partes prædictas venerit, neccessariis et oportunis, carcare, et cum navi prædicta, sic carcata, ad partes illas se divertere, ac navem illam in eisdem partibus cum aliis bonis & rebus suis in regnum nostrum prædictum, ad satisfaciendum certis creditoribus suis, quibus indebitatus existit, reducendis, recarcare et in idem regnum nostrum remittere possit licite et impune;

¹⁾ oftnefnder, hdr.: ²⁾ Dominæ(l), hdr.

Nos, pro eo quod Richardus Weston de Londonia, stokfysmonger, & Thomas Harlowe de Londonia, iremonger, coram nobis in Cancellaria nostra personaliter constituti, manuceperunt (videlicet, uterque eorum sub poena centum marcarum) pro præfato episcopo, quod ipse quicquam, quod in enervationem seu derogationem statuti, in Parlamento nostro apud Westminsterium, anno regni nostri octavo, pro parte prædicti consanguinei nostri editi, cedere valet, non attemptet nec faciat quomodolibet attemptari.

Quam quidem summam uterque manucaptorum prædictorum concessit de terris et catallis suis ad opus nostrum levare, si prædictus episcopus quicquam, quod in enervationem seu derogationem statuti prædicti cedere possit, attemptaverit, seu quomodolibet attemptari fecerit:

Licentiam illam tenore præsentium de avisamento & assensu Consilii nostri duximus concedendam,

Et ideo vobis mandamus, quod ipsum episcopum navem prædictam in forma prædicta carere, et eam versus partes prædictas ducere, ac etiam in partibus illis recarere, et in regnum nostrum Angliæ remittere, permittatis;

Proviso semper, quod dicta bona ad partes prædictas & non ad alias traducantur, et nobis de custumis, subsidiis, et aliis deveriis, nobis in hac parte debitis, bene & fideliter respondeatur.

In cujus &c.

Teste rege apud [Windsor] xxix. die Januarii.

614.

18. Febrúar 1488.

Westminster.

LEYFISBRÉF Hinriks hins sjötta, Einglakonungs, að Jón Hólabiskup megi ferma tvö ensk skip til Íslands, og þaðan aftr til Englands.

Rymeri Foedera, ed. Holmes V, I. 45. Safn I, 11—12.

Pro episcopo Holensi.

Rex omnibus, ad quos et cetera salutem.

Supplicavit nobis venerabilis pater, Johannes episcopus Holensis in partibus Islandiæ, infra regnum carissimi consanguinei nostri regis Daciæ,

Qui adeundum partes prædictas, causa visitandi episcopatum suum prædictum, se disponit, ut accepimus:

Ut ei licentiam concedere velimus, quod ipse duas naves, de regno nostro Angliæ existentes, cum victualibus et aliis bonis et rebus, sibi ac gentibus et familiaribus suis, cum ad partes prædictas venerit, necessariis et oportunis, carcare, et cum navibus prædictis, sic carcatis, ad partes illas se divertere, ac navem illam in eisdem partibus cum aliis bonis & rebus suis, in regnum nostrum prædictum reducendis, recarcare, et in idem regnum nostrum remittere possit licite et impune:

Nos, pro eo quod Johannes Balle de Londonia, draper, et Edvardus Frenche de Londonia, grocer, coram, nobis in Cancellaria nostra personaliter constituti, manuceperunt (videlicet uterque eorum sub poena centum librarum) pro præfato episcopo, quod ipse quicquam, quod in enervationem seu derogationem statuti, in Parlamento nostra, apud Westmonasterium anno regni nostri octavo tento, pro parte prædicti consanguinei nostri editi, cedere valeat, non attemptet nec faciat quomodolibet attemptari.

Quam quidem summam uterque manucaptorum prædictorum concessit de terris et catallis suis ad opus nostrum levare, si prædictus episcopus quicquam, quod in enervationem seu derogationem statuti prædicti cedere possit, attemptaverit seu quomodolibet attemptari fecerit,

Licentiam illam, tenore præsentium, de avisamento et assensu Consilii nostri, duximus concedendam,

Et ideo vobis mandamus, quod ipsum episcopum naves prædictas in forma prædicta carcare, et eas versus partes prædictas ducere, ac eas in partibus illis recarcare, et in regnum nostrum Angliæ remittere, permittatis;

Proviso semper, quod dicta bona ad partes prædictas et et non ad alias traducantur, et nobis de custumis et subsidiis ac aliis deveriis, nobis in hac parte debitis, bene et fideliter respondeatur.

In cujus &c.

Teste Rege apud Westmonasterium, xviii. die Februarii.

615.

28. Apríl 1438.

í [Skálholti.]

TÓLF presta dómr útnefndr á synodo af Goðsvin biskupi í Skálholti um ágreining séra Páls Bjarnarsonar í Miklaholti og Njáls ábóta á Helgafelli um hval, er komið hafði á Keflavíkr reka, og séra Páll hafði tekið af vegna Miklaholtskirkju, en dómrinn gerir honum að greiða aptr.

AMagn. 264, 4to bls. 4—5 skr. 1606; AMagn. Dipl. afskr. Nr. 1629 með hendi Árna Magnússonar; AM. 252, bls. 45—46, skr. c. 1660 (ágrip); AM. 430, 4to bls. 4—5, séra Jón í Hítardal c. 1730 (ágrip); AM. dipl. afskr. Nr. 1572 (ágrip).

Ollum godum monnum sem þetta Breff sia edur heyra senda Þorkiell Olafsson. Jsolfur Simonsson. Olafur Eyolfsson. Jon Brandsson. Steinmodur Audunarson. Helge Jngialldzson. Brandur Haugnason. Hreinn Biarnarson. Eirekur Oddsson. Oddur Jonsson. Andries Þorbiarnarron oc Gudne Biorsson Prestar kuediu Gudz oc sijna kunnigt gíaurande. ad sub anno gratiæ cio cd xxx oc viij in festo Vitalis papæ in sinodo vorum vær j dom nefnder af ærlegum Herra oc andalegum faudur herra Godhsuin med Gudz nad Biskup j Skálholtte ad dæma j millum Herra Njáls abota vegna klaustursons aa Helgafelle. oc Sijra Páls Biarnarsonar fyrer kyrkiuna j Mýkholtte.¹⁾ huer tt eignast mætte Herra Níall abote oc klaustrid allan þann hual sem nu j haust rak j Kieflavíjk aa Snæfellsnese. oc allan reka fyrer nefndri jaurdu Kieflavíjk. Jtem saum vær oc yferlæsum þau bref oc skilríkke sem fyrrnefndur Herra Níall abote tiede fyrer oss klaustursins vegna huer oss leist fulla maktt hafa j þui takmarke sem nefndur Herra Níall abote epter kíærde uppa klaustursins vegna. fra Badsteine oc til Saudhskertz oc abotans oc klaustursins bref þar umm votta. Suo oc saum vier oc yferlæsum þad domzbref. er ádur greintt hualmål var dæmtt til þeirrar prestastefnu ennar fyrstu sem vor andlegur fader Herra godhsuin Biskup j Skálholtte fyrst hielde. under þann vj edur xij presta dom sem fyrrnefndur Biskup Gothsuin þar yfer nefnde. Nu medur þui ad ádurnefndur

¹⁾ þannig, hdr.

Sijra Páll kom eigi edur hanz laugligur vmbodsmadur til forsuaranar umm greintt hualmäl. þui dæmdum vær ädurgreindann reka allan fra Badsteine oc thil Saudzskerz fyrer utann Hialla sem liggur aa Snæfellsnese fyrnefndu Helgafells klaustre thil æfinlegrar eignar oc tiittnefndan Sijra Pal skýlldugan thil aptur ad giallda optnefndum Herra Niäle Abota allan þann hual sem nu hefur hann til ospillttann. eda suo mikla peninga sem hualurinn var verdur þann hann upp bar af greindum Reka oc abotanam oc klaustrinu være nyttelegtt. nu ad næstum fardaugum. ad heýrdum dominum under sinn suarenn Bokareid. suo framtt sem nefndur sijra Páll fær eij ädur leitt fullara prof aa kyrkjunnar vegna j Mýkholltte. Oc til et cetera. giaurt j sama stad deige oc äre sem fyrr seiger.

616.

10. Júní 1438.

í Skálholti.

DÓMR sex klerka útnefndr af Goðsvin biskupi í Skálholti um kærú Eiríks Krákssonar (í Skarði) til Eyjólfss Þorvaldssonar, að hann hafi eigi haldið dóm séra Jóns Pálssonar, er hann dæmði honum um reikning kirkjunnar í Skarði á Landi.

AM. Fasc. X, 8, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra sennda broder jon med guds näd aboti j þyckuabæ j vere. jsolfur simunarson. jon jonsson. þorkell þordarson. einar halldorsson ok eirekur oddzson prestar quediu guds ok sina kunnigt giorande ath sub anno gracie M^o cd^o xxx^o octauo friadagenn j helguviku j skalhollte vorum vier j dom nefnder af virduligum herra ok andalegum fedur gozsuin med guds näd biskupe j skalhollte ath dæma vm þa sauk sem heidarlegur man eirekur krakson kiærði til eyjólfss þorvallzsonar ath hann hafe ei haldet þann dom sem sira jon palsson hefer dæmt bonum vīm kirkjunar Reikning j skardi a landi epter þui sem hans domsbref þar vm giortt vottar. þui dæmdum vær fyr nefnder prestar adr nefndañ eyjólf skýlldugan ath hallda greint domsbref med aullum sinum articulis epter þui sem þat wt visar ok koma heim til skarz faustudagenn næsta epter pieturs messu nu j sumar. ok giora fyr greindum eireke kraksyne sem vmbod hefer

heilagrar skardz kirkiu edr hans vmbodsmene fulla ok allan reikningskap. ok heilagre skalhollzkirkiu fiorar merkr i domrof. Ok til sannenda hier v̄m settum vier vor iusigle firir þetta domsbref skrifat þridiudagenn næsta firir festum korpis christi i sama stad ok are sem fyr seger.

617. 16. Júlí eða 17. December 1438. á Reynistað.

ÞJÓÐÓLFUR Þorvaldsson kvittar Jón Bergsson fyrir andvirði Nedstabæjar í Norðrárdal í Höskuldstaðapingum.

AM. 280. 4to bls. 179, „Liber copialis Bessastadensis“ með hendi Hákonar Ormssonar c. 1640; AM. 277. 4to bls. 16 með hendi Guðmundar Andréssonar skr. 1640; AM. dipl. afskr. 481 (éptir 280).

Nedsta Bæjar Breff 1438.

Það giðrum vier Sijra Teitur Finnsson. Illoge Biðrgolbsson og Einar Magnusson godum mönnum viturligt með þessu voru breffe. að þar vorum vær i þiä. säum og heyrðum ä. að Þiöolbur Þorualldsson meðkiendest að hann heffde alla peninga vppboröð fyrer Jörðena ä Nedstabæ i Norduraardal. er liggur i Höskullstadapingum aff Jone Bergssyne. og þui handlagde fyrrneffndur Þiöolbur ädurgreindann Jon Bergsson öllungis kuittann og äkierulausann fyrer sier og öllum sijnum epterkomendum vmm alla þa peninga er tijttneffndur Jon vard skyllugur opttneffndum Þiöolbe fyrer ädurgreinda Jörd.

Ög til mejre sannenda hier vmm. settum vier fyrrneffnder menn vor Iusigle fyrer þetta kujttunarbref. er skriffad var aa Stad i Reynisnese midvikudaginn næst(a) fyrer þorlaksmessudag Anno Domini M^o. CD^o. xxx^o. octavo.

618.

24. Júlí 1438.

i Skálholti.

GOÐSVIN biskup i Skálholti skipar séra Páli Bjarnarsyni i Miklaholti að gjalda klaustrinu á Helgafelli hval þann, er hann tók á Keflavíkrreka undir eið að fyrirsögn, en hótar honum að öðrum kosti afsetning.

AMagn. Nr. 264. 4to. bls. 5—6 skr. 1606. AMagn. Dipl. afskr. Nr. 1629 með hendi Árna Magnússonar.

Vi Godhswin með Gudz nad Biskup j Skálhollte giaurum aullum godum monnum kunniggt med þessu voru opnu Breffe ad sub anno gratiæ cto cd xxx viij in festo vitalis martiris j skalholltte in sinodo heýrdum vi uppsagdann oc dæmdan suo felldann dom af xij prestum aa millum herra Nials med samre nád abota aa Helgafelle af eirne alfu. oc Sijra Páls Biarnarsonar af annare oc kyrkiunnar j Mykholltte. umm alla reka j millum Badzsteins oc Saudzskers fyrer utan Hialla sem liggur aa Snæfellsnese fyrnefndu Helgafellz klaustre til æfinlegrar eignar. oc allur sa hualur er þar rak um hid næsta haust ed var. hann var oc dæmdur nefndu klaustri til eignar. Nu sakier þess ad oss lijst þesse xij presta domur fullur oc lauglegur j aullum sijnum greinum oc articulis. og vi haufum sannlega spurtt þijna ohlydne Sijra Pall Biarnarson oc þriosku. j þui ad þu hefur fordast oc undan farid ad heýra fýrsagdan dom. ad næstum fardaugum er var. hindrad suo riette Abotans oc klaustursinz at Helgafelle. Þui biodum vi þig fyrnefndur Sijra Pall biarnarson sub virtute sanctæ obedienciæ oc afsetning officij oc Beneficij ad þu giallder fyrnefndum herra Niale abota allan þann hual sem nu hefur þu ospillttann. Enn fyrer þann sem er eij thil oc þu hefur j burtte feingid oc sellt audrum edur logad giallder þu aptur abotanium og Helgafellsklaustre suo mikla peninga sem þeim vj skýnsomum monnum piker verdur hafa verid optnefndur hualur sã er þu uppbartt oc ad pier tokst edur j burtte fiecktt af greindum reka. sem Sijra Þorsteirn Suarthofdason profastur j millum Hiitarâr oc Skraumu til nefner j þeim peningum sem Abotanium oc greindu klaustri nytteliger eru jnnan manadar ad heýrdum domenum oc þessu voru Brefe heima aa Helgafelle under þinn suarenn bokareid fyrer þiinum profaste oc suer þennan eid jnnan halfzmánadar fra þui er þu heýrer optnefndan dom oc þetta vortt bref sem þiinum profaste lijst framar ganga edur laugligari vera enn abotans oc klaustursinz prof umm optgreindan reka oc hualmál. Jtem minnum wi uppa tijttnefndur Sijra Pall einn tijd oc annan tijd oc pridia tijd oc biodum under skýllda hlýdne ad þu hallder standugtt þetta vortt Breff. Vit fyrer viist ef

þu gíaurer ei(g)i suo. að wi skulum framm fara með þic með meire stríðu uppa heilagrar kyrkiu wegna. Og til meire stadfesting oc sanninda settu Þorsteirnn Suarthaufdason. Olafur Eyolfsson. Jon Brandsson oc Oddur Jonsson prestar sijn jónsígile með voru jónsígile fyrer þetta bref sem gíaurt var j Skálhólltte in vigilia sancti Jacobi Apostoli ipsius gloriosi aa sama áre sem fyrr seiger.

619.

23. August 1438.

á Lágafelli.

ÞORSTEINN prestur Svarthöfðason prófastr milli Hítarár og Skraumu úrskurðar, að próf séra Páls Bjarnarsonar í Miklaholti um það, að Miklaholtskirkja eigi hálfa jörðina Keflavík, sé ógild gegn klaustrinu á Helgafelli.

AMagn. 264. 4to bls. 2—3 skr. 1606. AMagn. Dipl. afskr. Nr. 1629 með hendi Arna Magnússonar; AMagn. 252. 4to bls. 45 skr. c. 1660 (ágrip); AM. 430. 4to bls. 4—5 séra Jón í Hítardal c. 1730 (ágrip); AM. dipl. afskr. Nr. 1572 (ágrip).

Agreining sem verid heffur millum Helgafells og mýkhóllts um Kieflaviikur Reka.

Það gíaurer eg Þorsteirnn Prestur Suarthaufdason Profastur j millum Hítarár oc Skraumu godum monnum kunnigt með þessu miinu opnu Breffe. að þá er lídíd var frá hingadbúrd vors Herra Jesu christi þusund fíaugur hundrud þríatíge oc átta ár jn vigilia Bartholomei Apostoli aa ýtra Lágafelle j mýkhólltz hrepp kom fyrer mic Páll prestur Biarnarson. sem heildur kyrkiuna j mýkhólltte. og leiddé þar þau prof er það suaro ath þau hefde alldri annad heyrtt enn kyrkiann j mýkhóllte ætte hálfa jordina Kieflaviik aa Snæfellsnese oc þau vissu ei(g)i annad. enn jafnann var skiptt j helminga þui sem aa fyrnefndri jaurdu rak j millum Helgafellzklausturz oc mýkhólltzkyrkiu. Enn þesse fyrrsaugd prof villdu ecke það sueria að kyrkiann j mýkhóllte ætte nokkurñ reka með greindri jaurdu kieflavíj eda nockur gaugn eda giæde. Jtem beiddé oc krafde fyrnefndur Sijra Páll mig að leggja þar þá dom aa huad afl þesse prof hefde. oc hann sagdist einginn prof aunnur hafua enn þesse. oc eingé frammar leida mega um nefnda Reka-fyrer kieflaviik. Nu sakier

þess að Herra godhsuijn Biskup j skálholltte hefur bodit mier oc skipad með sijnu Breffe. að giaura fullan oc allann lagaveg aa millum Helgafellz klaustur oc kyrkiunnar j Mýkholltte huerra prof framar gangi. þesse sem sijra Páll leiddi nu fyrer mier edur þau sem abote Niáll aa Helgafelle hafde ádur leitt. oc Bref þar um giaurt utviisar. Nu af þui að adurgreindur Herra Níall abote oc tíjttnefndur Sijra Páll langðu þá með handabande under þann urskurd sem eg seige þar þá yfer að hann skule obrígduliga halldast fyrer beggia þeirra kyrkiur. Þui að tilkalladri heilags anda náð oc þeim bestum monnum sem við voru seige eg þorsteirnn prestur Suarþöfðason með þessu mýjnu doms adkuæde oc laga urskurdi þesse saumu vitne ádur-nefndz Sijra Páls ecki afl hafa umm greindann reka huale oc vide j þessu mále. Og til sanninda hier umm set eg et cetera.

620.

29. August
16. Oktober 1438.á Stakkhamri.
á Helgafelli.

SEX menn tilnefndir af Þorsteini prófasti Svarthöfðasyni meta hval þann til tólf kúgilda, er séra Páll Bjarnarson í Miklaholti tók af Keflavíkrreka, og sem dæmdr var Helgafellsklaustri og séra Páli var gert að skila aptr eða borga.

AMagn. 264. 4to bls. 6, skr. 1606. AMagn. Dipl. afskr., Nr. 1629 með hendi Arna Magnússonar.

Ollum godum monnum sem þetta Breff sið edur heyra senda Stephan Oláfsson. Jon Thorsteinsson. Sveirn Thorleifsson. Steirnn Andriesson. Thorgijls Snorrason oc Þorlákur Markussón Qvediu Gudz oc sijna kunnigt giaurande. að þa er lidid var frá hingadburd vorz herra Jesu christi cio cd xxxviii ár faustu-dagien næstann epter Bartholomeus messu a Stackhamri j Mýkhollttzhrepp vorum vier tilnefnder af Erlegum manni Sijra Þorsteine Suarþhöfðasýne sem þá var profastur millum Hitárar oc Skraumu epter Biskupsins bode oc brefe að virða oc meta allan þann hval sem Sijra Páll bjarnarson sem heldur kyrkiuna j mýkholltte. kiendist þá þar fyrer oss að hann hefde að sier tekid þið næsta haust fyrer a rekanum j kieflavíjk aa Snæfellznese. Var þat xxxij vætter feita hualz. vj vætter Reingiz oc iij vætter af þueste. oc annad Bæxlid oc hálfur spordurinn. Virttum vier

fyrnefnder menn oc matum þenna hual sem ádur nefndur Sjira Páll kiendist fyrer xij kugillde edur kugillda virtt. Og til sanninda setium vier fyrnefnder menn vor jnnsigle fyrer þetta bref er gíaurtt var aa Helgafelle fimtudaginn næstann fyrer festum Luce Evangeliste aa sama áre sem fyr seiger.

621.

8. Nóvember 1438.

Eltham.

LEYFISBRÉF Hinriks hins sjötta Einglakonungs, að Jón Hólabiskup megi senda skip og vörur til Englands.

Rymeri Foedera, ed. Holmes. Tom. V. P. I. 56. Safn I, 13.

Pro episcopo Holensi.

Rex omnibus, ad quos &c., salutem.

Supplicavit nobis venerabilis pater, Johannes episcopus Holensis, in regno Norvegiæ, ut:

Cum ipse ad triennium jam elapsum ad episcopatum prædictum per dominum summum pontificem promotatus fuisset, et possessionem in eodem episcopatu ac bullas suas inde, ob defectum primorum fructuum in camera apostolica, hucusque obtinere non potest,

Quæ quidem bullæ in civitate nostra Londoniæ in manibus certorum mercatorum existunt de præsentí,

Et, nisi eas extra manus eorundem mercatorum infra mensem Januarii proximo sequentem ceperit, bullæ illæ usque curiam Romanam remittentur, et alius episcopus ad episcopatum prædictum providebitur infra breve:

Velimus licentiam eidem episcopo, quod ipse omnimodos fructus episcopatus illius a dictis partibus Norvegiæ, in una navi sive pluribus, cariare et traducere valeat, concedere grátiose.

Nos, præmissa considerantes, de gratia nostra speciali concessimus et licentiam dedimus præfato episcopo, quod ipse omnes fructus, de ecclesia sua provenientes, in regnum nostrum Angliæ a partibus prædictis, in una navi sive pluribus, cariare et traducere possit, absque aliqua inpetitione sive impedimento, virtute alicujus statuti in contrarium editi,

Et ideo vobis mandamus, quod ipsum episcopum fructus

prædictos a partibus prædictis in una navi sive pluribus, ut prædictum est, cariare et traducere permittatis, aliquo statuto, in contrarium facto, non obstante.

In cujus &c.

Teste rege apud manerium suum de Eltham, octavo die Novembris.
Per ipsum Regem & Concilium.

622.

3. Febrúar 1439.

á Hólum.

SIGURÐR Jónsson prior á Möðruvöllum ættleiðir Jón son sinn með samþykki Jóns Ólafssonar föður síns.

AM. Fasc. X, 12, framritið á skinni, og eru öll innsiglin fyrir, nema eitt, en sum þeirra eru nokkuð brákuð. Saman við bréfið er stunginn úrskurðr Brands lögmanns Jónssonar um þessa ættleiðing frá 10. Febrúar 1455. Bréf þetta er prentað í Tímariti Jóns Pétssonar IV, 72—73.

Form einrar lögligrar ættleiðingar. og lögmanns
vrskurður vppa.¹⁾

Ollum monnum þeim sëm þetta bref sea ædhr Hæyra Sendha Gudmundr Þorlaksson Magnus Einarsson prestar Eyiofr annfinsson brandr jonsson biorn jonsson ok Magnus gudbrandz-son læikmænn Quediu gudz oc sina. kunnict giorandæ ad sub anno gracie Millesimo cccc^o xxx^o nono in purificatione sancte Marie gioriose virginis²⁾ aa holum j hialtadaal. worum wær j hiaa saghum ok heyrdum aa firir kirkiu dyrom j sogdum stadh ath þær heldu allir þrir a æinnæ boc siugurdhr prestr jonsson ok jon Olafsson fadir greindz sira siugurdhar ok jon son greindz sira siugurdar. ath nefndhr sira siugurdhr jonsson Ættleiddæ greindan jon son sinn Medh suo feldum ordum sëm her sæghir.

Ek siugurdr prestr jonsson Ættleiddæ þænna mann jon siugurdharson. son minn til fear þess er ek gef honum tiu kwgildæ til gialdhz oc til giafuar. Til soss ok til sætis ok til alz þess Rettar er loghbok skyrer ok ættleidinghr aa ath hafwa ath loghum. Ath wittnæ allra þeirra manna sëm ordh min mægha heyra.

¹⁾ Aptan á úrskurði Brands, en á við bæði bréfin; ²⁾ þ. e. 2. Febrúar.

Samþykki þessa ættlæðingh ok gíof adr sagdha jon Olafsson fyrnefndr fadær adhr nefndz sira siugurdhar jonssonar meðhr fullo handabandæ oss fyrnefndom monnum aa heyrand-om ok seandum þænna fyrsagdan þeirra gerningh.

Ok til sannendha hær wm sætti ek optnefndr jon olafsson mitt jnsigli meðhr þessara fyrnefndra godra manna jnsiglum firir þetta bref er skrifuadh waar j sama stadh a fyrsogdu aræ dægghi sidar æn fyr sæghir.

623.

18. Apríl 1439.

í Kálfholti.

PÉTR Þorsteinsson gefr sánkti Ólafskirkju í Kálfholti í Holta-mannahreppi fjögur hundruð fjöru tólfræð, er liggir fyrir Þykkvabæ, og skýrir frá fjörumörkum.

Add. British Museum 11, 245, 4to bl. 226 a—b (FM. 402), tekið upp í málðagabók Odds biskups frá 1590. Sbr. AM. 262. Fol. bl. 153 (vísitaziubók Brynjólfs biskups).

Wm Kalfholtzfioru 1439.¹⁾

Þad giori eg Petur þorsteinsson godum monnum kunnigt med þessu mijnu opnu brefi. ad eg hefi gefid s(ancti) olafs kirkiu j kalfholtti j holttamannahrepp halfa fiöru vid mig iij^e tolfæd. þa sem liggur fyrer þykkvabæ j sogdum hrepp. eru þar þessi fiörumork. ad allri þeirri fiöru sem hier seiger.

fyrer austan liggur burfell. austan ad glæsihusi. þui sem stendur a hladinu j þyckuabæ. Enn hin vestri fiörumork skal bera burfell austan ad eydzmel. og akhlijd²⁾ j milli.

seygi eg þessi fiörumork epter þui sem eg veit sannast fyrer gudi. og þessi hin somu hieilt og sagdi minn fader þorsteinn styrkarsson og marger adrer goder menn. Kaun og a nockurn mata af mier ad ganga edur mijnum erfingium adur greind fiara. þa skipa eg adur fyr nefndri kirkiu j kalfholtti til æfinnligrar eignar jafnlanga fiöru sem þessi reinist half ed liggur austur fyrer bryggju og krossi j landeyum. sem eg gaf fyrer opt nefnda fiöru. Og til sanninda hier vm setta eg mitt jnnsigli fyrer þetta bref. skrifad j kalfholtti laugardæginna næst-ann post festum sancti magni martyris Anno domini m^o. cd^o. xxx^o. ix^o.

¹⁾ Ártalið er með hendi Odds biskups; ²⁾ Akshlid 262.

624.

2. Maí 1439.

á Munkaþverá.

ÞORKELL Blængsson handfestir Einari ábóta á Munkaþverá vitnisburð um landamerki Stóra-Hamars í Eyjafirði, sem bréfið inni heldr.

AM. Fasc. X, 10, frumritið á skinni. Bæði innsiglin eru dottið frá. Bréfið er úr bréfasafni Munkaþverárklausurs. Prentað í Timarití Jóns Pétssonar IV, 74—75.

landamerkiabref vm stora hamar.¹⁾

Þat giorum vit hauskolldr runolfsson oc philipus ormsson godum monnum viturligt met þessu ockru optnu brefui ath vith vorum j hia sáum oc heyrdum a. æ bægisá j haurgardal in festo sancti antonij at þorkell blængsson²⁾ handfesti einare abota fra munckapuera suo felldan vitnisburd vm jardar eignina a meira hamri ok allðri visse hann no heyrði getit odru visu halldit hafua verit en hamar ætti alla jord sudr æ sandhol er liggir fyrer utan vollen æ bringu ok þadan rettsyni vpp a hals suo langt sem sier ór tuninu a grund. oc þadan þa rettsyni sudr a oggnafell oc eigr hamar alla jord fyrer avstan þa sionhending j motz vit stadinn a munckapvera. ok hier villdi greindr þorkell sueria efter huenar sem þurfua þætti.

Oc til saninda hier vm settum vid ockr inzigli fyrer þetta bref skrifuat a munckapuera j eyjafirde laugardagin næsta fyrer krossmessu a varit anno domini m^o cd^o xxx^o ix^o.

625.

5. Júní 1439.

á Hólum.

Jón prestr Pálsson fær Brandi Jónssyni fult umboð yfir Breiðabólstað í Fljótshlíð og öllum þeim eignum, sem hann á milli Þjórsár og Markarfljóts, svo og yfir Teigi í Fljótshlíð og öllum þeim peningum, sem hann hafði til umboðs af Erlendi Narfasyni frænda sínum.

AM. dipl. Nr. 5605., „Ex originali“ með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. „Brefed er á kalfskinn, með einu brotnu Jnn-sigle, verdur nockurn part lesed nafned, og j midiunni æ ad vera postula mynd.“

¹⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi; ²⁾ Jón Pétsson prentar „Blængsson“, en það er rangt.

Ek jon prestr palsson geri þat godum monnum viturligt med þesso mino brefi ath ek hefer feingit brandi jonssyni mitt fwlitt ok logligt vmbod yfer stadnum a breidabolstad j fliotzhlid ok ollum þeim peningum sem til kirkivnnar ok stadarins liggia ok legit hafa ath fornu ok nyio. Suo ei sidr skal hann hafa vmbod yfer teigi ok ollum þeim peningum faustum (ok) lansum sem ek hefer til vmbods ok medferdar af ellende narfasyni frænda minom ok ollum þeim peningum faustum ok lausum sem ek eigur þar sialfr mille þiorsar ok markarfliotz. Skal hann taka alla avoxtu ok jnnrentur af ollum þessum fyr sogdum peningum sier til eignar enn fa mer aptur godzin jafnagod sem hann medtekur ok giallda ellendi narfasyni þau fimtan hvndrod sem af teigs peningvm eiga ath lukazt ok ek er honum skylddögur. skal hann heimta allar minar skwilder ok at sier taka þar sem hann kann ath fa ok kwittan gefa mega þeim sem honum luka vel ok Rreidoliga ath ollu jafnfullo sem ek sialfr. Suo ei sidr skipar ek honum til pionorstu alla þa arbeidismen konur ok kalla sem ek hefer Radit a breidabolstad ok teigi ok miner Radzmenn fyrer mic. skal hann þessum vmbodum hallda til næstu fardaga epterkomande. ok til saninda hier wm setti ek mitt ineigle fyrer þetta avmbodsbrief scrifuat a hoolum i hialltadal fostudaginn næsta epter festum corporis christi. anno domini. M^o. cd^o. xxx^o. ix^o.

626.

17. Júní 1439.

i Björgvin.

ÓLAFR Nikulásson féhirðir í Björgvin og hirðstjóri upp á Ísland gefr Karli Stegenberg fult umboð sitt til að saman taka konungsins skatt, skuld(a) eptirstöðvar og sakeyri, og sé menn kvittir um það, er þeir greiða honum, bæði fyrir Ólafi sjálfum og Bertilt Burhamer.

AM. Fasc. X, 11, transskript á skinni frá 7. Okt. 1441. Prentað í Norsk Hist. Tidskr. III, R. II, 119 (1892).

Alla þa goda men sem byggia ok bua nordan ok vestan vpp a islandj heilsar ek olafur nikulasson fehirder j biorguin ok hirdstiore vpp a jsland huerrn æinkanliga um sik kjarliga med Gud. kunngiere ek med þessu minu opnu brefe at ek hefer fengit þeim brefit færer karl steginberg minn suein mitt

fullt ok laugligth umbod þar nær ydr vpp at bera mins herra kongsins skatt ok skulld epterstaudur ok sakhræra. þvj bidr ek ydr kjarliga at pier latet honum greidliga ok goduiliuliga ath komaz ollum þeim retti gaumlum ok nýjum sem ydr ber at gjaura mic ok bærthillt burhamer vpp a mins herra kongsins vegna ok huat sem j forde karl anthuarde edr fange þa lætur ek ydr kuitt ok aullungis akiærulausa bædi firir mic ok suo forer berthillt burhamer ok huat sem hann laugliga giorir j þetta mitt vmbod þat vil ek allt bædi hallda ok hafa mic vnder grein ok Reikningskap.

Ok til saninda hier vm liet ek heingia mitt innsigle firir þetta bref er giort var j biorgvin Anno domini M^o cd^o xxx^o nono upp a sancte bothulfs dag.

627.

26. Júní 1439.

i Skálholti.

SKIPAN Godsvins biskups i Skálholti, þar sem hann staðfestir skipanir hinna fyrri biskupa Magnúsar Gissurarsonar, Árna Þorlákssonar, Jóns Sigurðarsonar og Vilchins, og skipar ýmsa hluti af nýju.

AMagn. Nr. 354. Fol. bls. 85, skinnb., þetta skr. c. 1500; prentuð i F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 476—477 í nótu, en með sköllum, því að skinnbókin er hér mjög máð. Það er prentvilla í Kirkjusögunni, að staðóta þessi sé prentuð eptir AM. 351. Fol., því að þar hefir hún aldrei verið, og er nú einungis til í þeirri skinnbók, sem hér er prentað eptir. í AM. 234. 4to bls. 330, sem er bók rituð á pappír c. 1600, er ágrip úr § 3, 4, 2 og 6.

Statutur Godsuins byskups.¹⁾

(A)nno domini M^o cd^o xxx^o ix^o jn festo sanctorum martirum Johannis et pauli j skalhollte jn synodo voru þesse bod sett af virðuligum herra herra Godsuin med Guds nad biskup j skalholti. oc²⁾ uoru²⁾ þau³⁾ j samþykkt tekiñ af aullum lærðum monnum.

1. Jn primis at þær constitutiones sem gert hafa godrar aminningar skalholtz biskupar Magnus. Árne Þorláksson. jón sigurðarson oc biskup vilckiñ synast oss vel halldanda.

¹⁾ 234; eingin fyrirsögn í 354; ²⁾ [ógreiulegt í skb. Finnr bp. les voru, og svo sýnist það helst vera; ³⁾ vantar í skinnb.

2. Jtem¹⁾ ath biskups tiund sie lukt med kirkju tiund oc prestz tiund skipt²⁾ [biskups tiund vr³⁾] j burt ad tiltolw.

3. Jtem ath einginn leysist af audrum enn profasti sinum þar sem hann brytur.

4. Jtem ath einginn prestur taki vin edr hueite annars stadar enn j skalholhti nema med⁴⁾ sierlikt⁵⁾ orlof. oc giallde [v. aura⁶⁾ eyre. [v. aura j⁶⁾] vintoll til skalholhts⁶⁾ arlegha. oc afhende sinum profaustum.

5. Jtem ath setter sie sua margir penitenciarij sem þurfa þikker ath leysa⁶⁾ af þeim syndum sem biskupe sialfum ber afleysa.

6. Jtem þar⁷⁾ sem prestar [lesa nefnt skrif oc⁶⁾] jnsigla sinu jnsigle. oc kemur sua aptur [j stefnwdaghinn bref⁸⁾ med⁶⁾] oskauddu prestsins jnsigle. sie halldin sem suaren eidur.

7. Jtem ath huer prestur hafi til prestastefnu med sier jnsigle sitt oc slopp.⁹⁾ enn abote huer bagal sinn jnsigle oc slopp.¹⁰⁾

8. Vilianligur manndrapare skal skriptazt vm. vij. aar oc hallda .iij. karinvr. oc gagnfostvr. et cetera svo sem skrifat er j penitenciarjo. oc giallda. ix. merkur heilagre kirkiv j fiarseckter. ete ecki slatvr þan vikvdag sem hann slo mannen. oc bide gvd jafnan firir hans sal oc vatnfaste æfenliga firir annvnciacionem beate virginis.

628.

1439.

BRÉFSÁGRIP um helmingafélag þeirra hjóna Þorvarðs Loptssonar og hústrú Margrétar Vigfúsdóttur og um fjórðungsgjafir þeirra.

¹⁾ [Finnr biskup les ekki; ógreinil.; ²⁾ til saman, bætir Finnur biskup við, en það stendr ekki í skinnb.; ³⁾ [þannig = biskups tiundir?; ⁴⁾ Finnur bp. les ekki, er og mjög máð; ⁵⁾ ser slíkt, les Finnur bp.; ⁶⁾ [þannig; Finnur bp. les ekki; ⁷⁾ þeir, les Finnur bp.; ⁸⁾ brífe, skb. misskr.; ⁹⁾ hér stendr eyða hjá Finni fyrir nokkru: eyða er og í skinnbókinni, en þar stendr ekkert, nema hvað stafrnir hinumegin á blaðinu drepa í gegn; ¹⁰⁾ það sem eftir fer er með miklu skýrara bleki.

MSteph. 27. 4to bls. 334, Svartskinna, með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar c. 1730. Þetta getr eins vel verið ágríp af helmingalagsbréfinu sjálfu sem af úrskurði Helga Guðnasonar.

Anno 1439 logdu þav Þorvardur Lofftsson og Hustru Margriet með sier Helmingafielag ad feingnu fe og ofeingnu. fôstu og lavsu.

Hier með gaf hvert odru þvj leingur lifde fiordungsgioð ur sinum Helminge.

Urskurdade þetta Helmingafielag og fiordungsgiof nyta og minduga Helge Gudnason l(ogmadur).

629.

1. Júlí 1439.

á alþingi.

HELGI lögmaðr Guðinason úrskurðar helmingafélag þeirra hjóna Þorvarðs bónda Loptssonar og Margrétar Vigfúsdóttur löglegt og óbrigðilega haldast eiga samkvæmt réttarbót Hákonar konungs háleggs um félagsgerð hjóna frá 1306 (Dipl. Isl. II, Nr. 184).

AM. Fasc. X, 9. frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá.

Þeim godhum monnum sem þetta bref sína edhr heyra. sendir helgi gudbinason lögmann q(uedi)o Guds ok sina kunnigt giorhandhe. ath sub anno gracie M^o cd^o xxx^o nono. midvikudag nærsta efter peturs messo ok pöls um sumarith á alþinge kom firir mig þoruardr bonde loptzson ok tedi mer bref vnder godra manna jnnsiglum ath hann hefði lagt helmingsfelag¹⁾ vid margrethu wigfusdottur hustru sina ok huort þeirra wid annath. Nu saker þess ath suo wottar landz laga bok ath æingin kuinna æ ath synia bonda sinum felags. jtem j annare grein stendr suo j brefi wirduligs herra hakonar kongs godrar minningar ath hion mega leggja felag sin a millum þegar þau eiga skilgeted barn til arfs. þui ath til kölludum þeim bestum monnum sem hia mer woru ok mer samþyckjandum sagða ek j guds nafne amen med fullum lagha vrskurde fyrrnefnt helmingarfelag j alla stade lögligt greindra hiona j millum ok [o]brigðiliga halldaz eigha. jtem wm fiordungsgioð þæ

¹⁾ felags, frb.

sem þau gafuz sin j millum. skal hun loglig standa [e]fter þíj sem bok giorer rædh fyrer. Oc til sannindha her vm setta eg mitt jnsigle firir þetta bref skrifath j sögdum stadh degghi ok ære sem fyrr segir.

630.

10. Júlí 1439.

í Selárdal.

ÁRNI Guttormsson selr Bjarna presti Sigurðssyni jörðina Kvígandisfell í Tálknafirði fyrir þrjátígi og tvö hundruð í lausafé.

AM. Fasc. X, 13, frumritið á skinni og er brot af innsigliu enn fyrir. AM. dipl. afskr. Nr. 1083 (eptir frbr.) Tímarit Jóns Pétssonar IV, 74.

kaupbref fyrer felli og wmm þess landamerki.¹⁾

Þat giorer ek arni gutthormsson godum monnum kunnigth med þessu minu brefe ath ek medkennumzt ath ek hefer sellt biarna prest sygurdssyni jordina kuigandisfell j talknafirði sem liggur j laugardalskirkiu sokn med ollum þeim gangnum ok gædum sem greindri jordu hefer fylgt ath fornu ok nyiu ok ek hefer fremst eigandi ath ordit med þessum landamerki-um ath kuigañdisfell æ allann fagra dal badum megin ar framan ath hagagardi ok ath kambsgili firir utan stegludal enn adr greindur biarni prestur gaf firir xij hundrut ok xx med þess-um fridleika xv kugilldi bulæg. viii hundrut j brossum. v hundrut j vadmálum. ij hundrot j smiore. ij hundred j slatrum. skýllði ek fyrnefndur arni suara laga Ríptingum æ adr nefndri iordu. en opt nefndur sira biarni halda til laga. Ok til sannennda her vmm setta ek mitt jnzcgli firir þetta kaupsbref sem giort var j selardal j arnarfirði tueim nattum epter seliomanna Messo anno domini M^o cd^o xxx^o ix^o.

631.

18. Júlí 1439.

í Skálholti.

DÓMR sex presta útnefndr af Goðsvin biskupi í Skálholti um eignarrétt Skálholtskirkju til reka milli Dýralóns og Stjórna-steins á Eyrarbakka.

¹⁾ Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

AM. 261. 4to bls. 31—32, transskript frá 4. Maí 1605 gert eptir transskripti frá 26. Dec. 1476: „Suo felldann vitnisburð berum vier eptter skrifader menn Oláfr Einarsson og pall erassmusson prestar. Jon Bardason og Bjarne Jonsson leikmenn ad arum eptter Christi fæding 1605. þann 4 dag Maí manadar sáum vier og yferlášum suo latande gamallt brief ord firir ord sem hier firir ofan skrifad stendur. var það heillt og orásurat og vel lesannde og med tueimur gomlum hangande Jnnsiglum. Og til sanninda hier vm festum vier fyrnefnder menn vor Zignet og Jnnsiglle firir nedañ þetta Transkriptarbrief. skrifad j skalhollte á sama are og deige sem fyrr seiger*.

Wm þann Reka á millum Dýralons og Stjornusteins. fyrst gamallt Domsbrief ad sa reke var dæmdur vera og verid hafa eigan kirkiunnar og stadarins j Skalhollte.¹⁾

Þeim godum mönnum sem þetta brief sið eda heyra. sender Jon Jonsson. Narfe Einarsson. Þorstein Jonsson. Steinmodur Audunarson. Einar Olafsson og Gijsle Oddsson prestar quedi Gudz og sijna. kunnugtt giorande. ad sub anno gracie M. cd. xxxix. laugardagenn næsta fyrer Translacionem sancti Thorlaci episcopi hejma j skalhollte j biskupsstofunne vorum vier j dom nefunder af vorum virduligum herra og andaligum faður Godsuijn med Gudz nåd Biskup j skalhollte. ad dæma vm þau prof. sem sera Lodvijk Hallsson leidde fyrer hönum oss nærveröndum j fullu vmbode kirkiunnar j skalhollte. vm þann reka sem liggur fyrer stokseyre á eyrarbacka j millum dýralons og stjornusteins. og sionhending framm j aulldurif. Nu saker þess ad Gijsle Sjmaunarson og Jon Eyolfsson soru med fullum bokarejde. ad vmbodzmenn kirkiunnar j skalhollte hefði haft áður greindann reka og eignat kirkiunne og stadnum j skalhollte vm xxx ára. suo þeir vissu til. og þeirra forellðrar hefde þeim sagtt. ad þesse same reke hefde verid hafður og eignadur kirkiunne j skalhollte vm lx ára eda leingur ákierulaust j alla stade. Ad vndannteknum so storum hual. sem aller hejmamenn af einfelldu²⁾ Bue á stokseyre med einum eyk giæte af stad hrætt. og allann vid tueggia alnna langann j millum snida. og þaðann af smærri hefðu þeir menn haft sem a stoksseyre Bua. Enn stadurinn alltt það meira er. Þui dæmdum

¹⁾ Á eptir þessum dómi koma mörg skjöl önnur um þenna reka.
²⁾ þannig.

vær fyrnefnder menn áður greindann reka vera og verid hafa eignn kirkiunnar og stadarins j skalholltte so framtt sem eingin prof onnur fäst logligre hier j mot.

Og til sannenda hier vmm setium vær tijttnefnder menn vor jnnsiglle fyrer þetta domsbrief skrifad j skalholltte laugardag hinn næsta fyrer festum translacionis sancti Thorlaci episcopi á sama (äre) sem fyr seiger.

632.

20. Júlí 1439.

í Skálholti.

GODSVIN hiskup í Skálholti skipar, að bænhusið á Hvilti í Önundarfirði skuli vera æfinlega hálfkirkja héðan í frá.

JSig. 143. 4to bls. 324, á pappír skr. c. 1600; Landsb. 107. 4to bls. 39 (með hendi séra Jóns Halldórssonar).

Huilltt j Önundarfirði.

Wij¹⁾ Godsuijn med Gudz nad biskup j Scalholltti giorum godum monnum kunnigt med þessu voru brefi að vier hofum giortt og skipað að bænhusið a Huilptt j önundarfirði skal vera æfinliga hálfkirkia hiedan i fra með so felldum skilmála að Einar Jonsson sem eigur greinda jörd Huilltt gefur til hennar .v^c. og skyldi hann hallda [sagdri kirkiu so kostuligri²⁾] að hun væri .x^c. eptir skynsamra manna virdingu og þar til .v^c. j ornamenta.

Jtem skal hann giallda suo marga peninga þá er hann skilur með³⁾ edur hans erfingiar sem kirkian er okostuligri enn áður var greintt.

Jtem skal sagdur Einar gefa kirkiunne j Holltti j önundarfirði .v. kugilldi að næstum fardogum firir tijundir og lysis-tolla. skal áður nefnd kirkia a Huilt taca heima tijundir og lysis-tolla bonda og husfreyu og allra heimamanna. þar skal og hion saman vijg(i)a og born skjira og syngia annan huorinn dag helgan og lucka presti ij merckur kaups. þar skal og mega syngia pascha⁴⁾ og Jola dag⁵⁾ og allar hinar stærstu hatijder annad huortt áður⁶⁾ edur sijdar epttir þui sem prestur kemst med.

Og til sanninda hier vmm setium vier vort Jnnsigli firir þetta bref skrifad j Schalholltti jn translatione s(ancti) Thorlaci Episcopi Anno domini m. cd.⁷⁾ xxx. og ix.

¹⁾ Eg 143; ²⁾ [sagda kyrkiu so kostulega 107; ³⁾ við 107; ⁴⁾ pascha 143; ⁵⁾ dal, missskr. 143; ⁶⁾ sl. 143 í ógáti; ⁷⁾ d, missskr. hðrr.

633.

29. Júlí 1439.

í Skálhotli.

JÓN Jónsson officialis heilagrar Skálholtskirkju og fimm menn aðrir transskríbera vitnisburðarbréf um hálfkirkjur frá 17. Júní 1368.

Landsbókasafn Nr. 115. 4to II, 26, (bréfasafn séra Jóns Halldórssonar í Hitardal).

Ollum mönnum þeim sem þetta Bref sia edr heira senda Jon Jonsson officialis heilagrar Skálholts kirkju. Narfe prestur Einarsson radzmann j Skálholte. Þorsteinn Jonsson. Oddr Jonsson kirkjuprestur i Skálholte. Helge þorkelsson. prestar. Qvediu Guds og sina. kunnugt giörande að vier höfum sied og yfer lesed oped Bref meður haungundum jnnsiglum osköddum so látande ord eftir ord sem hier seger [Hér kemr vitnisburð séra Snorra Þorleifssonar kyngis, séra Flosa Jónssonar og séra Þorláke Narfasonar um biskupsgisting á hálfkirkjum frá 17. Júní 1368, Dipl. Isl. III, 198]. Og til sanenda hier um settum vær fyrrnefnder prestar vor jnnsigle fyrer þetta transskriftar bref skrifad j Skálholte in festo Sancti Olavi regis & martyris Anno Domini M^o. cd^o. xxxix^o.

634.

[1439].

MÁLDAGI kirkjunnar á Staðarhrauni, [er Goðsvin biskup í Skálholti setti].

A.

AM. 257. 4to skinnbl; AM. dipl. afskr. 2239 með hendi Árna.

Övariu kirkia under hrauni a heimaland allt med gögnum oc giædum. oc bruarfoss allan.

ix. kyr. v. asaudar kugilldi. hest oc hross.

liggr þar under liostollar oc tiunder af halfum siönda bæ.

kirkian a jnnan sig.

xii manada tidabækur per usum.

asp(i)ciensbok fra jolaföstu til paska. önn(u)r fra paskum

de sanctis til aduentu.

iiij. kluck(u)r oc kluckubrot hid fiorda.

ij. mariuskripter.

peturs likneski.

ij. krossar omalader.

Þessoklædi tuenn.
 altarisklædi.
 kantarakapa forn.
 koparskrin með helgum domum.
 kertisstik(u)r .ij. með kopar.
 alltaris steinn.
 glodarker.
 paxblad.

hefer porcio fallit a xij uetrum oc .xx. er sira aron hefer
 halldit .vij. hundrut oc .x. aurum betur er hann lukti j subsidium
 pallij. [Reiknast hier aptur af fimtan alnar. er hann lukte j
 subsidium pallij.¹⁾

B.

Landsb. 268. 4to bl. 82a, skr. 1601.

Vnnder hraune.

Þariu kirkia vnndir raune a heimalannd allt með gogu-
 um oc giædum oc bruarfoss allann.

ix kyr. v asadar kugillde. hest oc hross.

liggia þar vnnder liostollar oc tijunnder af halfum sio-
 unnda bæ.

kirkian a jnnann sig. et cetera.

porcio ecclesie a xij vetrum oc xx. a medann sijra aron²⁾
 hefur halldid halft hid atta hundrad. reiknast hier aptur af
 fimtan alunnar er hann luckte j subsidyum pallij.

635.

[1439].

MÅLDAGI Mariukirkju í Hjörsey, [er Goðsvin biskup í Skál-
 holti setti].

A.

AM. 257. 4to skinnbl.; AM. dipl. afskr. 2238 með hendi Árna.

Kirkian í hersey er helgut jungfru marie. binum helga
 pali postula. þorlaki biskupi oc öllum guds helgum monnum.
 hon a fiordung j heimalandi oc öllum þeim landznytium sem
 þar til heyrer.

¹⁾ [með annari hendi; ²⁾ þ. e. séra Aron Helgason.

xx. kyr.
 lx. asaudar.
 land allt at selium.
 messoklædi tuenn.
 kalek.
 slopp.
 alltarisklædi forn oc brik.
 glitadan duk.
 glodarker.
 rodukross.
 mariuskript.
 pals likneske.
 þorlaks likneski oc peturs likneski.
 Trinitatis likneski.
 v. kluckur.
 þela högg.
 þar skal vera heimelisprestr oc taka. iiij. merkr kaups.
 þar takast heima liostollar oc tiunder bonda oc husfreyeu.
 oc allra heima manna. liostolla alla oc tiunder af selium. fell
 niðr þorcio j kirkiubot oc trekors giðrd meðan helgi bondi
 helgason var.
 hefer fallit þorcio sidan sira aron tok með a. x. arum x.
 agilldi.

B.

Landsb. 268. 4to bl. 81 b, skr. 1601.

Hjörsey.

Kirkia j hjörsey er helgud gudi oc vorri fru. sancte paulo.
 sancte þorlaco oc ollum helgum monnum.
 hun a fiordunng j heima lannde oc lannd ad selium.
 xx kyr.
 lx asaudar.
 messuklæde ij. kalek. slopp. alltarisklædi fornnt oc brijk.
 glitadann duk. glodarker. rodukross. mariuskript. palz likneski.
 þorlaks likneski. peturz likneski. trinitatis likneski. fimm kluckur.
 þelahogg.

þar skal vera heimilisprestur oc taka iiij merkur kaups. þar takast heima liostollar oc tijunnder bonnda oc husfreyu og allra heima manna. suo oc liostollar. tijunnder af selum. fiell nidur porcio fyrir kirkiubot. er helgi bonnde helgason hafði giora latid. jtem hefur fallid porcio sijdann sijra aron tok með a x arum x ágillde.

636.

14. August 1439.

á Kirkjubóli.

GOÐSVIN biskup í Skálholti setr hálfkirkju á Laugabóli í Langadal.

Landsbókasafn 107. 4to bls. 414, með hendi séra Jóns Haldórs-sonar í Hítardal.

Bref Gottsvinns Byskups um alkyrkju¹⁾ á Laugabole Anno 1439.

Wij Godsvinn með gudz näd Byskup i Skalhollte et cetera. giörum godum mönnum viturlegt með þessu voru opnu Brefe að vij höfum skipað að Bænbused á Laugabole i Kyrkiubolsþingum skal vera æfenlega hiedan af halfkyrkia. með svofelldum skilmála. að Jon Nicolasson. sem þá átte greinda Jörd Laugabol. gaf til hennar .v. kugijllde. og skyllde hallda sagdre kirkju so kostulega að hun væri .x^c. effter skynsamra manna virðingu. enn giallda þa so marga peninga þa er hann skilur við edur hans Erfingiar sem kyrkian er okostulegre enn ádur var greindt.

Jtem skal sagdur Jon gefa kyrkiunne á Kyrkiubole i Langadal. v. kugijllde fyrer Tijunder og Lysistolla og luka að næstum fardögum effterkomande.

Jtem skal þesse fyrrnefnd halfkyrkia á Laugabole taka heima Tijunder og lysistolla bonda og husfreyiu og allra heima-manna. þar skal og hion samanviigia og börn skjra. leida konur i kyrkiu. þar skal syngia annann hvern dag helgann og luka preste .ij. merkur kaups.

Og til sanninda hier um setium vij vort Jnsigle fyrer þetta skipunar Bref utgiefed á Kyrkiubole i Langadal in vigilia beate Mariæ virginis Anno Domini 1439.

„Anno 1623 var þetta Bref i höndum Magnúsar Gíjss-urarsonar á Kirkiubole með eigen Jnsigle Godsvinns Byskups. i hvoriu að var mynd sancti Peturz og hieilt a tveimur lyklum i kross. að vitne Herra Odds Biskups Einarssonar.“

¹⁾ þannig.

637.

[14. August] 1439.

á Kirkjubóli.

REIKNINGR kirkjunnar á Kirkjubóli í Langadal, er Goðsvin biskup tók í yfirreið sinni.

AM. dipl. afskr. Nr. 2340, «Ex pagina pergameni fra Kirkiu-bole í langadal, pagina þesse pergameni hefur allðrei innsigluð vered nie giörd in formam instrumenti, heldr alltid vered laust. slikt passeradi i gamla daga firir nogu gillt. Skriftarlaged á henne. eins badum reikningunum, er eins og á Leidarholms-samþycktar Copiunne sem eg ^{a1)} og öðrum þeim documentum sem eru med sömu hendi, og (sem mier synest) hin sama hönd, nema þetta er miklu stærri, betur og settara ritad, enn stafagiörden er hin sama, og literatura á stundum eins. þad er vist, ad sie þad ei hin sama hönd, þá hefur annar hver imiterad annann, eda bader lært af sama manni ad skrifa. ad minimum leidarholmsamþyktar skrifarenn breitt epter stafagiörd þessa ritara, eda annars þviliks. (AM.). Aptan við þessa skrá ritar Árni: «Hier firir nedan er so sem þumlungs breid eyda oskrifuð á bokfellenu. þad er i litlu folio snunu á þvervegenn, eins og menn kalla saungqvers form. og þar nedan firir er skrifadur annar reikningur Kirkiubols kirkiu de anno 1469. quem alibi exscriptum habeo..

Anno domini. M^o. cccc^o. xxx^o. nono.

Jtem woru suo fellder peningar Reiknader æ kirkiubole j langadal þa er loptur halfdanarson hieilt. sagditz hann hafa tekit tiu hundrut frid ok sex hundrut j porcione. Reiknaditz porcio medan loptur hieilt halfr þride taugr hundrada. Runnu þar aptur .xx. hundrut er hann giorde upp kirkiuna alla af uelle. lagde loptur til kirkiunnar messuklæde ný ok alltarisklæde med sæi. þria duka. tuo med brun. ok mariuskript med alebastrum. uar þetta allt giort firir tiu hundrut. Reiknade loptur kirkiunne .xij. hundrada jord er heiter bakke firir .xij. hundrut frid. uard þa skyldug kirkian adrnefndum lopte fimm hundrut.

war þetta giort af .vj. skynsaumum monnum þeim sem worr andligr fader herra godsuin tilskipade þa hann war j sinne uisetacio j uestfjordumm.

¹⁾ er nú í AM. Fasc. Lxxiii, 13, og er með hendi Björns Guðnasonar.

638.

17. August 1439.

á Þingeyrum.

VITNISBURÐR Brands Þorgilssonar og tveggja manna annara, að Þingeyraklaustr hafi átt og haldið alla fiskveiði í «Viðudalsá» fyrir Syðri-Borg að helmingi við Þorkelshólmenn frá Ingi-mundarhóli og ofan til Melrakkadalsáróss meir en þrjátíu ár átölulaust.

AM. dipl. afskr. Nr. 463, «Ex originali monasterii Thingeyrensís, accuratè» (AM.). Afskriptin er staðfest 7. August 1712 í Skálholti af Árna Magnússyni og Páli Hákonarsyni. Þrjú innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þá var eitt af þeim eptir. Utan á bréfinu stóð með gamalli hendi «az bref».

bref vmm veidina j wijdidalsá firir litluborg.

Þat giorum vær brandr þorgilsson. þordr snorason ok fíuar halluardzson godum monnum viturligt med þessu voru brefi at vær uissum at formenn þingeyraklausturs haufdo ok hielldu klaustursins eign æ þingeyrum vera ok verid hafua alla fiskveide j viðudalsæ firir iordunni sydri borg at helmingi við þorkelshuolsmenn. fra holi þeim er kalladr er ingimundarholl ok ofuan til melrakkadalsár os. hafua stadarins menn æ þingeyrum farid j fyrrgreindann ær reit sumar epter sumar meirr enn æ þriatigi ára suo vær fyrrnefndir menn vitum. hafua þar huerki at fundit þeir sem buid hafua æ jordunni sydri borg ok eigi þeir sem iordina hafua att. hafua þessir menn farid med iordina sydri borg ok sier eignat sidan vær vissum til. fyrst þorgrimur sauluason. þa biorn bondi einarsson ok hustru kristin biórnsdotter. ok fann ecki þeirra at þott stadarins menn hefði adr greinda veidi. ok alldri hofum vær þar tuimæli æ heýrt at stadrinn æ þingeyrum ætti ei greinda veide j fyrr greindu takmarki.

Ok til sanninnda hier vm settum uær fyrrnefnder menn vor insigli firir þetta vitnisburðarbref er giort var æ þingeyrum j hunavadzþingi manudagin næsta epter assumcionem¹⁾ marie virginis. þa er lidit var fra þingatburd vors herra ieshu christi þusund fiðgur hundrut .xxx. ok niu ár.

¹⁾ assumcioscē. hðr.

639.

23. August }
2. September } 1439.{ i Hvammi.
{ á Reykhólum.

GOÐSVIN biskup í Skálholti staðfestir máldaga Jóns biskups Haldórssonar frá 1327 (Dipl. Isl. II, 383) og skipan Gyrðs biskups um tíundir og eyristolla frá Ásgarði til Sælingsdalstungu, en ónýtir bréf Jóns biskups Gerrekssonar um sama efni.

JSig. 143. 4to bls. 398—99 á pappír c. 1600. AM. dipl. afskr. 5754, auðsjáanlega eptir einhverri pappírsafskript (= b). AM. dipl. afskr. 1527 (með hendi séra Ketils Jörundarsonar í Hvammi, d. 1670). Landsb. 107. 4to bls. 394—95.

Wier Gottsuijn med Guds næd Byskup j skalhollte giorum godum monnum viturligt med þessu voru opnu briefi ad sub anno domini m. cd. xxx. ix. sunnudaginn næstan fyrer Bartholomeusmessu j huamme j huamssueit þann tíjma er vær vorum i vorre visitatione. kom fyrer oss Gunnar Jonsson er þa bio j Sælingsdalstungu af einri alfu enn Tvími berþorsson af annari er þa hiełłtt kyrkiuna j Asgarde. tieđe adur greindur Gunnar oss þann maldaga sem Byskup Jon godrar minningar j skalholłtti sa sem vijđi adr greinda¹⁾ kyrkiu j Sælingsdalstungu hefđi sett. so oc eigi sijđur sýndi oss fyrr nefndur Gunnar skipunarbrief herra Gyrđz Byskups ad hann styrkti oc stadfesti þann sama maldaga med sijnu brefi oc jonsigli.

Jtem j annari grein tiadi²⁾ oss fyrrnefndur tume opid brief Byskupz Jons Gerrikssonar³⁾ ad hann hefđi burtł skipad tijunder oc lysistolla oc eyristolla af efrum skogum oc til Asgardzkyrkiu. oc nu saker þess ad vij⁴⁾ hófum spurt oc heyrłt ad fyrrnefndur maldagi oc fyrrgiłrt skipunarbrief Gyrđz kom ei framm fyrer Byskup Jon Gerriksson⁵⁾ fyrrnefndan oc ecki vissi hann nockud af þui. þui kollum vier apttur þat sama brief Byskups Jons Gerrikssonar⁶⁾ oc villium hallda med fullri magt fyrgreinda⁷⁾ Gyrđz skipan oc so biodum vij⁴⁾ vnder skyllda hlyđni þeim. sem efri skoga eiga. ad þeir luki arliga ars⁸⁾ allar skylldur fyrrnefndar oc serliga eyristolla til Sælingsdalstungu eptter þui sem sa maldagi oc þat brief vtvijsar. sem⁷⁾ hier er med festur so leingi sem vij⁴⁾ giđrum ecki adra skipun en þar vmm.

¹⁾ nefnda 1527; ²⁾ tieđe b, 1527; ³⁾ Gerisson(ar) 143; ⁴⁾ vier 143; ⁵⁾ fyrrgreint 0ll; ⁶⁾ sl. b, 1527; ⁷⁾ sl. 143.

oc til enn¹⁾ meiri avdsýningar oc stadfestu hier vñ. settum²⁾ vij³⁾ vort⁴⁾ jñnsigli fyrer þetta bref med rade oc samþýcki vorra presta er þa voru nær oss. Þorkell Olafsson. Þorsteinn Suartthófdason. Þorsteinn Jonsson. Skálholts Byskupsdæmis herrar.⁵⁾ Jon Jonsson. Loduik hallsson hola-býskupsdæmis.

settu fyrr nefnder prestar sijn jñnsigle med [voru jñnsigle⁶⁾] fyrer þetta bref. [skrifad á Reykholum á Reykianese midvikudaginn epter Festum Egidii abbatis & confessoris. á sama áre sem fyrr seiger.⁷⁾

640.

23. September 1439.

á Auðkúlu.

BJÖRN Þorleifsson selr Eiríki Loftssyni jörðina Grund í Eyja-firði og Holt, fyrir tvö hundruð hundraða, sem er Sjóarborg í Skagafirði, fyrir tíutigi hundraða, Kimbastaði tvenna, Gil. Ásgrímsstaði og Kálfadal, fyrir tvö hundruð hundraða alls.

Frumritið í safni Jóns Sigurðssonar Nr. 3, á skinni. AM. dipl. afskr. Nr. 231, með hendi Árna Magnússonar «Ex originali Sr Sæmundar Hrólfssonar. accuratè». Öll innsiglin nema hið 7., eru að nafninu til fyrir bréfinu, en mörg af þeim eru mjög brákuð. Hér er prentað eptir afskrift Árna.

Jñn nomine domini amen

var suo felld iardarkaup milli biornns þorleifssonar ok eireks lofszsonar. að ædrnefnndr biornn selldi fyrrnefndum eireki iarder tuær er suo heita grund i eyjafirde ok hollt med ollum þeim gognum ok gædum. blutum ok blunnenndum sem iordunum hefuer fylgtt að fornu ok nyu ok hann vard fremst eigandi að i ærf efter fôdur sinn firir tuo hundred hundrada bædar iardernar. hier i moti selldi adrgreindr eirekr fyrsogdum birnne iarder þær er suo heita siofarborggh i skagafirde firir tigigtige hundrada. kimbastadi tuenna firir fimtigi hunndrada badar saman. gil firir fimtigi hundrada. asgrimsstader firir. xx. hundred. kalfardæl firir. xx. hundred. liggia þessar iarder allar i skagafirde med ollum þeim gognum ok gædum. blutum ok

¹⁾ sl. b 1527; ²⁾ setium 1527; ³⁾ vier 143; ⁴⁾ vor 143; ⁵⁾ herra b, 1527; ⁶⁾ [vorum Jñnsiglum 143; ⁷⁾ [sl. 143.

blunnendum sem þessum öllum iordum fylger ok fylggt hefuer ad fornnu ok nyu ok hann vard fremst eigandi ad. med þeim skildaga ad þeir somu partar sem þorleifui arnnasyne voru dæmder ok urskurdader or ædurgreindum iordum ok hans bornnum fell til erfdar efter hann huortt þeir verda meire eda minne efter Rettum reikninge. Skyldi fyrr greindur biornn eignazt suo micit vpp i iordina helluland i hegranesi sem partarner kunna med rettu ad reiknazt ur fyrgreindum iordum. Jtem sagdi tittnefnður eirekr þessar iarder sem hann selldi birne i moti grvnd tuo hundred hundrada. kynne þær ok odyrr Reiknazt þa skyldi þat ganga vpp i fyr sagda iord helluland birne til fullrar eignar. Jtem yrde ok meire dyrleika munur iardanna edr partanna þa skyldi eirekur til leggja adrar fasteigner innan fiordungs efter Rettri tiltolu. Enn eign eireks obrigðiligh iordin oll æ grund i eyjafirði. verda ok iardernar dýrre þa Renne aftur vnder eirek efter Rettri tiltolu. Skyldu oft nefnnder menn biornn ok eirekur suara öllum lagariftinngum æ þeim iordunum er huor selldi odrum. Enn huor firir sigh hallda þeim til laga er keypti ok afentar allar iardernar ok frialsliga ad sier taka huor sinar iarder ad næstum fardogum. Voru þesser vot(t)ar hia þessu kaupi. þorwardur bondi lofszson. ornn helgason. þorarenn aronsson. helgi ionsson. ingemundr þosteinnsson ok þosteinn ionsson. huerer sin innsigli med innsigli oftnefnnz eireks lofszsonar settu firir þetta iardakaupabref. giortt æ kulu i suinadaal. miduikudagh næsta efter festum sancti mattei apostuli. anno domini m^o cd^o tricesimo nono.

641.

30. September 1439. á Ytri-Ey á Skagaströnd.

EIDFESTR vitnisburðr þriggia manna um eignarrétt Þingeyraklausturs til jarðarinnar Ytri-Eyjar á Skagaströnd.

Bisk. Isl. Hol. Fasc. II, 4, frumritið á skinni, og eru tvö innsigli fyrir. AM. dipl. afskr. Nr. 3564, stafrétt afskript gerð af séra Snorra Jónssyni fyrir Árna Magnússon (fylgt hér).

Þeim gödum monnum sem þetta bref sia edur heýra senda biorn amundson.¹⁾ biorn audunarson ok aurn helgason q(uediu)

¹⁾ þannig.

guds ok sína kvinnikt gerandi at þa er lúdit var fra hingatburð worss herra jehsu christi M. cccc. xxx. ok ix. ár æ ytri ey æ skagastrond worum ver j hia saum ok heyrðum æ at jon aboti tok suo felldan vitnisburð með bokareidi af þorualdi ionssyni at hann bio suo æ ytri ey æ skagastrond. x. vetrum leingur at hann lukti stadnum (æ) þingeyrum landskýld af jordunni ok klaustursins vmbodsmanni. suo ok eigi sídur sor hann at einar þorsteinsson hefði buit æ sagðri jordu ey fíora vetur enu næstu fyrir stadarins vegna æ þingeyrum ok broder asbiorn las fyrir honum þat bref at valdis helgadóttir gaf klaustrinu æ þingeyrum jordina ytri ey til fullrar eignar. Ok til sanninda her vm settum wer vor innsigle fyrir þetta bref skrifat æ ytri ey æ skagastrond ju festo jeronimi presbiteri æ sama ári sem fyrir segir.

642.

27. Nóvember 1439. i Saurbæ á Rauðasandi.

KAUPMÁLABRÉF Þórðar Sigurðssonar og Ingibjargar Haldórsdóttur.

AM. dipl. afskr. Nr. 1108, eptir frumritinu. Árni lýsir innsíglunum, en 1., 3., 4., 6., 7., og 9. voru döttin frá. „Brefid er annars ritad með krokottum ángastöfum viðlíkt og flinnst i brefum, sem skrifud eru i Norege um þetta bil, eða heldr nokkru fyrr.“ (AM).

In nomine¹⁾ domini amen

var suo felldur kaupmali lystur ok lagið millum þórðar sigurðssonar ok ingibjargar halldórsdóttur æ þeira brudlaupsdeigi. ath fyrirnefndur þórður hafði til kaups með ædur nefnda ingibiorgu halba jaurdina haga æ bardastraund. firir sextige hundrada. her j moti hafði fyrirnefnd ingibiorg jordina þorfinnzstadi j walþiofsdal. ok þar til sex hundruth firir þriatigi hundrada. þar til gaf titirnefndur þórður optirnefndre ingibiorgu fimma hundruth j bekiargiauf. telzt þetta allzt halfur fiordi taugar hundrada. kiauiri oddfríður aradóttir ingibiorgu dóttur sína málakonu j gard þórðar sigurðssonar. Ok skýldi sæ mali leggiazt j nefnda jord haga. gæfu adurnefnder²⁾ menn huort audru fiordungsgiof þui er leingur lifði [ef þau deyði barnlaus.³⁾

¹⁾ nomini, afskr.; ²⁾ adurnefndur(!) afskr.; ³⁾ [þesse ord: ef þau deyði barnlaus. eru i originalbrefinu yfir dregin með bleki. verða þó lesen. Hvert þetta sie skied i öndverðu eða sidar, er æred ovist. Eg ætla það sie

Her ath auk gaf þrattnefndur þordur tjttnefndri ingibiorgu kiorgríp. ath auk þessara peninga. Skýlldv erfingiar þordar eiga lausn æ greindri jordu haga. firir lika peninga sem j worv lagder. Skýllde ok Oddfridur moder jngibiargar [fyst til ath¹) kaupa þæ jord sæm jngibiorg hafði til kaups med þord [sem fe liggur j.²)

Voru þesser brudlaupswottar ok suo festingarwottar. sera bjarne sigurdzson. gudmundur bondi arason. hakon jonson. ellingur þordarson. einar þordarson. bauduar klængson. jon narbason. audun magnusson. Gisli magnusson.

Ok til saninda her wm settum wær fyrnefnder menn wor jnzsigli firir þetta kaupmálabref. Skrifuat j saurbæ æ Rauda sandi. friadag næsta firir andresmesso. anno domini M^o cccc^o. xxx^o nono.

643.

18. Febrúar 1440.

á Reynistað.

Jón ábóti á Þingeyrum og fjórir klerkar aðrir votta, að systir Margrét Þorbergsdóttir hafi lýst því í náveru Goðsvins Skál-boltsbiskups, að hún hafi lofað frú Guðrúnu abbadís á Kirkjubæ hlýðni, eins og hún hafi fyrr sagt hlýðni í hennar klaustr í Noregi, og að hún hafi verið í fimm ár í greindu klaustri.

AM. Fasc. X, 18, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá nema eitt. Niðr í innsiglisþveingina hefir verið rist annað frumrit sama bréfs. Bréfið er úr bréfasafni Reynistaðarklausturs.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra sendvm vær broder jon aboti af þinge(y)rum. postein jonsson af hauskulldz

skied i öndverdu, því það er vidar i þessum Hagabrefum að skrifarinn hefir af ogíætne ritad það, sem strax hefir þurft ut að draga, og svo mun hier vera. (AM.); ¹) [•þesse ord fyster ath hafa i originalnum yfir og under strikud vered med bleki, álíka og hier er giört. Sidan eru striken hurt skafen, orden eiga og manifestè að standa, og hefur att að heita: Skýllde z Oddfridur moder Jngibiargar fyst til ath kaupa þæ jord sæ. (z: sem) Jng. Skrifarinn hefir af ogíætne sleingt þessu saman og ur fyst r' giört fyst'. (AM.); ²) [•þesse ord sem fe liggur j. eru hier sett inn æ mille ordanna og uppi yfir linunni. og það med annare hendi enn æ brefinu er. og miklu smærre skrift. propter angustiam Spatii. þo synest þetta strax i aundverdu giört vera•.

staudum. loduick halzson. posteinn jonsson. postein illugason prestar. Q(uediu) gudzs og sina kunigt gerandi ath sub anno domini M^o cd^o xl^o fimtodaghin fystan j langa faustu j stadh j reynenes klaustri j nærueron vors naduga herra godsuin med guds nad biskups j skalholldi og vmbodzmänn heilagrar hola¹⁾-kirkiu vorum vær j hia og heýrdum a ath sýster margret þorbergsdotter sagdi fram fyrer oss vpp a sin full saninde ath hunn hefði sagt fulla hlydne fru gudrunu abbadisi j kirkiubæiar klaustur ordinis sancti benedicti skalhollds biskupsdæmis j næruerond systur annleifar og systur brigitar conuentus sýstra sagdz klausturs j allan mata sem conuentus systur plaga ath segia þeirra abbadise sem hun hafði fyr sagt hlydne j hennar klavstur j noregi og ath hun hefði verith j fyr greint klaustur vpp a fim ar og²⁾ ath þangat hafi lagizst sextigi hundrata med henne at vitund sira hafliða³⁾ (og) sira Amunda³⁾ presta skalhollds biskupsdæmis.

Og²⁾ til sanninda hier vm settum vær vort insigle fyrer þetta bref skrifat a stad j reynenese j skagafirdi j sama stad degi og are sem fyrer seger.

644.

22. Febrúar 1440.

á Hólum.

BRÉF Goðsvins Skálholtsbiskups til Jóns ábóta í Þykkvabæ í Veri, þar sem hann biðr hann að «taka opit bréf séra Amunda [Hallssonar] og séra Hafliða [Jónssonar] hvat þeir mega framast vita um lýsing» Margrétar Þorbergsdóttur (Nr. 643) og svo að hann fái skjállega að vita, hvað systurnar Ingvaldr og Brigit (á Kirkjubæjarklaustri) muna þar til.

AM. Fasc. X, 19, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá.

Víj godsu(i)n med gudhs nad biskup j skalholtti og vmbodzman heilagrar holakirkiu bidium ydr broder jon aboti j þykkua-

¹⁾ tvískrifad; ²⁾ Hér ritað fullum stöfum í frumbr.; ³⁾ Eyða fyrir föðurnafni í frumbr., en það er einginn efi á því að hér er átt við séra Hafliða Jónsson á Kálafelli í Fljótshverfi, sem afhenti þann stað 1448 í hendr séra Guðna Björnssyni, en Ámundi prestr er séra Ámundi Hallsson í Eyvindahólum (sbr. bréf frá 22. Febr. 1440 og frá 14. Júlí 1440).

bæiar klaustur ath þier tackit opith bref sira amunda og sira
haffida vnder þeirra jnsiglum huath þeir mega framazst bera
vm lysing systur margretar þorbergsdottur epter þui sem þetta
opit vittnis burdar bref vtvisar sem hier er med fest¹). og suo
ei sidr faith ath vita skiallega huath systurnar ynguelldr og
brighit muna þar fremzst til. og²) til saninda hier vm settum
vij vort jnnsigle forer þetta bref skrifath j holum j hialltadal jn
cathedra petri apostoli anno domini M cd xl^o.

645.

26. Febrúar 1440.

Windsor.

LEYFISBRÉF Hinriks hins sjötta, Einglakonungs, að tveir enskir
menn megi færa Skálholtsbiskupi tvo skipsfarma af nauðsynja-
vörum til Íslands, og taka þaðan aprt farm til Englands.

Rymeri Foedera, ed. Holmes V, I, 75; Safn I, 13—14.

Pro episcopo Islandico de providendo.

Rex omnibus, ad quos et cetera, salutem.

Sciatis quod:

Cum per quandam supplicationem, nobis per Johannem
Secheford & Johannem Candeler exhibitam, acceperimus,
qualiter confessor carissimi fratris nostri regis Daciæ, qui in
episcopum de Scalhelte in Islandia nuper est creatus, panem,
vinum, servisiam, neque alium liqvore, nisi lac et aquam, ad
manducandum et bibendum, sev pannum ad se et servientes
suos induendum, non habeat;

Pro qua quidem causa idem episcopus dictos Johannem et
Johannem, ad licentiam pro duabus navibus, extra regnum
nostrum Angliæ in terram prædictam, cum victualibus et panno
(solutis prius custumis et aliis deveriis nobis debitis) libere
transeundis, habendam, penes nos prosequi desideravit.

Nos, præmissa considerantes, ac etiam, quod divinum
servitium, communionemque et baptismum in terra prædicta,
absque relevamine et auxilio nostris in hac parte, verisimile est
deficere et cessare, eo quod in dicta terra neque frumentum,
vinum, neque sal existant, ut informamur, de gratia nostra

¹) það er nú laust frá; ²) ritað þannig fullum stöfum.

speciali concessimus et licentiam dedimus eisdem Johanni & Johanni, quod ipsi duas naves cum mercatoribus et marinariis eisdem necessariis in dicto regno nostro cum centum quarteriis frumenti, in utraque (videlicet) navium prædictarum, ac aliis victualibus et panno onerare et carcare, ac extra dictum regnum nostrum in terram prædictam (solutis prius custumis ac aliis deveriis nobis debitis) libere transire, ac ibidem easdem naves ad usum dicti episcopi exonerare et discarcare, ac ab eodem episcopo et deputatis suis hujusmodi mercandisas, prout in eadem terra existunt, recipere, et cum eisdem mercandisis naves prædictas onerare et in regnum nostrum prædictum cariare valeant licite et impune; aliquo statuto sive ordinatione, in contrarium factis, non obstantibus.

In cujus &c.

Teste rege apud castrum suum de Wyndesore xxvi. die Februarii.

Per Breve de Privato Sigillo.

646.

23. April 1440.

á Hólum.

GOÐSVIN biskup í Skálholti og amboðsmaðr heilagrar Hólakirkju skipar tífundir og ljóstolla bónda og húsfreyju, barna þeirra og ómaga, til hálfkirkjunnar í Vík í Staðarþingum í Skagafirði, en allir aðrir heimamenn greiði til «Reynisklaustr».

AM. dipl. afskr. Nr. 5654, «Ex originali» með hendi Jóns Magnússonar bróður Arna. «Brefed er á kalfskinn, með einu Jóns-
sígla. Verður letred j kring ei lesed. Enn j midjunne er maður j
geistlegum habit sitiande, með spiru j hægre hende. og merke á.
Hefur fyrer sier Skiðllð med krusenne örn á.»

Við godsuin með gudz nadh biskup i Skalholti formann ok vmbodsmann heilagrar holakirkju gerum þat godum monnum viturligt með þessu voru opnu brefui ath wær skipum ath halfkirkian i vik i stadarþingum i skagafirðæ skal taka hæima tiundær ok liostolla bonda ok huspreyiu ok allra þeirra barna ok þeirra wmagha er þau æiga með logum fram ath færa. En allar adrar tiunder ok liostolla þeirra er þar ero hæmilisfaster skulo vera lukter til Reynisklaustur¹⁾ obrigdiliga hedan af. ok

¹⁾ þannig.

til sanenda her vm settum víj uortt insigli firir þetta bref
 scrifuat a holum i hialtadaal in die Georgii martiris anno
 domini M^o cd^o xl^o.

647.

24. April 1440.

á Hólum.

SATTARGERÐ þeirra séra Jóns Pálssonar og séra Þorkels Guð-
 bjartssonar í viðrvist og að tilhlutun Goðsvins Skálholtiðsbiskups
 og margra annara klerkmanna og leikmanna; sættast þeir
 alsáttum á allan reikningskap og óvinskap, er þeim hafði farið
 á milli, og heitir séra Þorkell séra Jóni fullri vináttu og fylgi,
 og kyssast þeir að lyktum «fyrir munninn trúlega».

AM. Fasc. X, 16, frumritið á skinni, sem aldrei hefur verið
 innsiglað, og mun því vera fyrsta uppkast. AM. Fasc. X, 15,
 transskript á skinni frá 14. August 1471, og er það haft hér til
 samanburðar. Afskrift gerð eptir transskriptinu er í LBfél. 126.
 4to bls. 41—42. Það sem skinnbréfunum ber á milli er einungis
 stafsetningarmunur. Bisk. Hol. Fasc. V, 1, transskr. frá 18. Júní
 1490, eptir transskr. frá 14. Aug. 1471; afskr. þar af í AM.
 dipl. afskr. Nr. 3141 og 3565.

bref vm sira jon palsson.¹⁾

Ollum monnum þeim sœm þetta bref sea ædr heyra Sendom
 wær Godhswin med gudz nadh biskup j skalholt formann oc
 vmbodsmann hæilagrar holakirkju²⁾ kunniet giorandi med þessu
 voro brefuæ ath sub anno domini M^o cd^o xl^o aa faustudagin
 næsta firer jons dagh holabiskups³⁾. kom firer oss j storu stofu-
 onnæ aa holum j hialtadaal sira jon paalsson wor officialis oc
 radzmann holabiskupsdæmis af æinne halfuo oc sira þorkell
 prestr gudbiarttzson ens sama hola biskupsdæmis af annaræ halfuo
 nær verondum worum prelatum brodur jon abota a þinghæyrom
 broder siugurdar⁴⁾ prior aa modruwollum Sæinbiorn þordarson.
 siugurdr jonsson. þorstæinn jonsson. Gudmundr þorlaksson. Magnus
 jonsson. Teitr finnsson. lodhuik halsson. hallr arnnason. stein-
 modr bardarson. prestar. arnnæ þorlæifsson. brandr jonsson.
 stæindor jonsson. jllugæ biorgulfsson. Oddhr asmundzson. hallr
 éinarsson. læikmenn. med morgum odrum lærdum oc læikum
 hwar þeir sira jon oc sira þorkell fyrnefndr toku hondum

¹⁾ Aptan á x, 15 með fornri hendi; ²⁾ þannig; ³⁾ þ. e. 22. April;

⁴⁾ siugurdr x, 15.

saman ath suo firer skildu ath sira jon paalsson fyr sagðe suo til þratnefnðhs sira þorkells. allan Rett oc kærumaal vm alla þa pæninga sëm migh picker þar þu ert mer skyldugur. En ek þat ecki wæit firer sanendi. huortt þat ær ædr ei hwortt þat hefuer matt verda vm landhskylder græniadarstadar æda af minom æighin jordum sëm eru þiner mennu edr þeir sëm vpp a jordunom hafua buet med ollum odrum askilnadæ oc owinskap sëm okar hefuer j millum faret her til sëm nu er komit. Skalt þu vera ollungis kwittur oc akærulaus af mær firer gudz skuldh oc mins herra biskupsins oc fru abbadisar af Reynisnesklaustur oc allra dandæ manna nær verandum. Her til skildæ sira jon ath þeir skildu blifua her vm allungis sattir oc kwittir ok alla tima hedan af godær viner hier vpp aa. Oc þetta sama samþyckti sira þorkell ok sagðe jaa til. oc kystuzst sidan firer Munnen trwligha. Ok til sannenda her vm settum wij uortt jnsigli oc firsagder prelatar. prestar oc læikmenn sinn jnsigli firer þetta bref giortt aa holum j hialtadaal sunnodagin j(n) festo sancti Georgi¹⁾ Martiris anno domini M^o ed^o xl^o.

648.

26. April 1440.

á Hólum.

Jón prestur Pálsson lýsir því, að séra Þorkell Guðbjartsson hafi afhent sér stað og kirkju á Grenjaðarstöðum með öllum eignum, og að hann ætli að borga sjálf það, sem á bresti hjá séra Þorkeli; sé þeir alsáttir nú fyrir guðs skuld og bænastað Guðsvins biskups, og heitir séra Jón séra Þorkeli vináttu og fylgi.

AM. Fasc. X, 14, transskript á skinni frá 14. Aug. 1471. Afskript af bréfinu í IBfél. 126, 4to bls. 40.

Ek jon prestur paalsson medkennunzt med þessu minn opnu brefui. ath þorkell prestur gudbiarzsson. hefer lukt mier ok afhennt stadin ok kirkiuna áá greniadarstodum med sinnum eignum faustum ok lausum epter þui sem biskup gottswin hefuer dæmt oekar j milli. ok suo hefuer hann afhennnt mier minar jarder sialfs ok lausa peninga. enn allt þat goz sem

¹⁾ Georgiusdagur er 23. Apríl og var það laugardagur 1440. en tíðir hans hafa verið haldnar sunnudaginn eptir, þann 24. Apríl, og því mun vera komið hér svo að orði.

meira er nær honum enn hann hefer mjer vth lukt ok anamat¹⁾ mitt eda heilagrar kirkiu ðá greniadarstodum. hefuer ek kuit gefit ok akærulaust honum ok hans erfingium j heidr vid gud ok bænastad biskups gottsuns ok annara godra manna. bæde firir mjer ok aullum kirkiunnar vmbodzmönnum. ok minum erfingium. bæde vm aabud ok meðferð firsagdra peninga ok huad kirkiunne aa greniadarstodum brestur j sinn reikningskap vid hann skal ek sialfur bitala edr miner erfingiar. þo ath greindr sira þorkell gere þar eigi meira til. suo ok eigi sidr skulu þeir ok aller kuitter sem þessa penninga hafua ad sier tekit. með faret eda halldit ath hans skipan. skal eg vm þessar greiner vid hann ollungis sattur ok alla þa sem honum hafua til stadi j ockrum aaskilnadi. ok hier með lofar eg honum minum obrigdili(g)um venskap ok tilstodu vid hvern mann sem hann ðá ok hans heidur er þa meir(i) enn adr ath okreinktum heidr mins biskups ok heilagrar kirkiu ok þeirra dandi manna sem mjer ber eigi með æru moti standa.

Ok til sanninda hier vm setta eg mitt jncigli firir þetta bref er giort var áá holum j hialltadáál þridiudaginn næsta eppter festum marcij ewangeliste. anno domini m^o cd^o xl^o.

549.

27. April 1440. i Tunga i Fljótum.

VALGERÐR Gizurardóttir samþykkir sölu Árna Guttormssonar bónda síns á jörðinni Kvígandisfelli í Tálknafirði til séra Bjarna Sigurðssonar, svo framt sem séra Bjarni héldi allan skilmála við Arna.

AM. Fasc. X, 22, frumritið á skinni. Bæði innsiglin eru fyrir bréfinu. Fyrri innsiglisþveingrinn er ristr úr frumriti af einhverju afsalsbréfi, sem ekki sést hvernig á stendr. Þetta má lesa samstætt á þveingnum: „ . . . godvm monnvvm vitvrligt með þessu minv brefi at ek hefer sellt til fvllrar eignar broðvr . . . ” AM. dipl. afskr. Nr. 1085 (eptir frumbr.).

kaupbref fyrir kuífndisfelle.²⁾

Þat giorvm vid filipus ormsson ok illvgi ælfsson godvm monnum vitvrligt¹⁾ með þessu ockv¹⁾ brefi at þa er lidit var

¹⁾ Svo; ²⁾ Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld.
Dipl. Isl. IV. B.

fra hingatbvrð vors herra iehsv christi þvshvndrvð flogvr hvndr-
vt ok fíorer tígur æra Míðvikvdagin næsta firir tvegja postula
Messo philipi et jacobi j tyngv j flíotvm vorvm við j hia samv
ok heýrdvm vpp a ord ok hanndabannð árna gvthormssonar
ok valgerdar gizvvardottur hans eigin kvinnv at svo fyrer skildv
ath greind valgerdr samþyckti þat sama kapp at fyr nefndr
árni hennar eigin bondi selldi sira biarna sigurdzsyni til fvllr-
ar eignar jordena kviganndisfell er liggur j talknafirdi j lavgar-
dals kirkivsokn sva framt sem greindr sira biarni helldi allan
skilmala við tíft nefndan árna vm ádr greint kapp.

Ok til sanninnda her vm settvm við fyrnefnder menn ockvr
jnzsigli fyrer þetta samþýcktarbref giort j sama stad á degi
ok ári sem fyr segr.

650.

14. Júní 1440.

á Hólum.

GOÐSVIN biskup í Skálholti og formann og umboðsmann heil-
agrar Hóla kirkju vottar, að hann hafi séð próventubréf Jóns bisk-
ups Vilhjálmssonar og Sveins Hallvarðssonar, og af því að
Sveinn hefir fullgaldið próventukaupið kvittar biskup hann
öldungis fyrir því.

AM. Fasc. IX, ad. 10, frumritið á skinni. Innsigli Goðsvins
biskups læsir þetta bréf saman við Ríprbréf Jóns biskups frá 20/3
1431 (Nr. 492) og 13/2 1433 (Nr. 560). AM. dipl. afskr. Nr. 293.

Víj godzsuin með gudz nad biskup j skalholte formann
ok vmbodzmenn heilagrar hola kirkju giorum ollum godum monn-
um kunnikt með þesso woro oppno brefue at víj hofum sied ok
jnnvirduliga skodat opith bref biskups jons wíliamssonar j
hueriu hann hefer teket profentomann suein halluardson til
holastadar j hialltadal j huert bref sem þetta vort bref er við
fest. Nu saker þess ath fyrgreindr sueinn hefer fullt giort
heilagre kirkju bæde fyrer penninga ok þionosto sem hann
skylldugur var epter fyr greinz biskup jons bref þui giorum
víj hann ollungis kuittan ok akærulausan fyrer oss ok fyrer wor-
um efterkomendum biskupum eda formonnum fyr greindriar¹⁾
heilagrar hola kirkio fyrer fyr sagda peninga ok þionosto j
allan mata sem honum er bezst til bihof. Ok til saninda hier

¹⁾ þannig.

vm settum víí vort jnsigle fyrer þetta kuitunarbref skrifat æ holum j hialltadal þridiudagen næsta efter festum barnabe apostoli anno domini M^o cccc^o xl^o.

651.

14. Júlí 1440. i Eyvindarhólum.

AMUNDI prestur Hallsson lýsir því, að hann muni ekki til þess, að hann hafi neina peninga út tekið vegna klaustrsins í Kirkjubæ af Margréti Þorbergsdóttur, en vill þó ekki þræta þess. ef hún leiðir tvö skilrík vitni að því með svörnum eiði.

AM. Fasc. X, 20, frumritið á skinni, sem hefir verið meðal Reynistaðarklaustrsbréfa, Innsiglið er fyrir bréfinu. Sbr. bréf frá 18. Febrúar 1440 og 22. Febrúar 1440.

Þat giori ek sera amundi hallzson godum monnum vitrligt með þessu minu brefe at ek hefer enga peninga ut tekit vegna klaustrsens í kirkivby af systr margretv þorbergsdottur suav¹⁾ ek mvni. en ef hun hefer þar skialleg uitne til þa þræte ek þar ecki um ef þat er suarit af tueimr uottum skilrikum. Ok til sannenda her vm sette ek sera amundi hallzson mitt insigli fyrer þetta bref skrifat j holum under eyjafiöllvm fimta dagin næsta fyrer diuisionem apostolorum anno domini M^o cd^o xl^o.

652.

10. September 1440. á Möðruvöllum.

SIGURÐR Jónsson prior á Möðruvöllum lýsir því, að hann hafi tekið bókareid af Þorkeli Blængssyni um landamerki Stóra-Hamars í Eyjafirði, svo sem bréfið hér vottar.

AM. Fasc. X, 17, frumritið á skinni með innsigli Sigurðar priors fyrir. Bréfið er frá Munkaþverárklaustri.

landamerkia bref vm stora hamar.

þath gerer egh broder sigurdr jonsson prior af mavdruuallum godvm monnum kvnnigt med þessv minv opnnv brefe ath anno domini M^o cccc^o xl^o favstvdagen nesta eppter natiuitatem beate marie virginis²⁾ sovr³⁾ þorkell blengsffon firir mier svo

¹⁾ þannig; ²⁾ þ. e. 9. Sept.; ³⁾ = sór.

felldann bokareid heima aa begesa enne sýdre j avxnadal ner-
veranda sira odde þorkelssyne ok jone helgasýne wm jardar
eigniña aa meira hamre ath alldre wisse hann nie heyrde geted
avdrvwisse halldet hafa vereth enn hamar ette alla jaurd sudr
aa sandhol er liggur firir wtan wollin aa bringu ok þadana
rettsyne wpp hals suo langt sem sier or tvñenv a grvnd ok
þadan þa riettsýne sudr aa avxnafell ok eigr hamar alla jaurd
firir avstan þo sionhendingh j mozs wid staden aa Munk(a)-
þvera. Ok til sanenda hier wm sette egh mitt jnscigle firir
þetta wittnisburðarþref wtgefet a Mavdrvvavllvm j havrgardal
aa sama are dege sidar enn fyrr segir.

653.

17. September 1440.

á Hólum.

GODSVIN biskup í Skálholti ok umboðsmaðr heilagrar Hólakirkju
skipar Jón prest Pálsson til officialis í Hólabiskupsdæmi.

AM. 235. 4to bls. 11, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar
í frumriti.

Vij godhsuin með guds naad biscup j skaalholtti formann
ok wmbodsmann heilagrar holakirkju giorum godum monnum
witurligt með þessu woro opnu brefi ath með Radi ok sam-
þycki worra presta ok lerdra manna j hola biscupsdæmi haufum
wij sett oc skipat worn kæra son sira jon paalsson heilagrar
hola kirk(iu) ok worn officialem gefandi honum fulla makt ok
wmbod aa worra wegna ok heilagrar hola kirkju til yfer ad
déma ok prof aa taka aullum mala fellum þeim sem heilaga
hola kirkju a hrêr(er) ok oss a hrêrer eptir þui sem officialis
starfi til heyrer. Skal fyr nefndr sira jon afleysa prest¹⁾ lærða ok
leika þaa sem brottliger kunna ath werða ok dispensera með
klerkum ok setia þeim penitencias competentes. Skal hann sêkia
aull hin stêrri maal þau sem eighi heyra profaustum til wnder
heilaga hola kirk(iu) ok oss ok hafa firir sitt starf ok meðu ser
til lettis ok eignar helmingh af ollum fesektum ok giora oss
fullann ok rettan Reikningskap þar af. Skal greindr sira jon

¹⁾ prest, stendr í skb., en er þó eins og nuddað hafi verið yfir
orðið nýskrifað,

skipa prestum ok diaknum til kirkna epter þui sem honum
 þicker naudsynligt wera ok þaurf til stannda firir wtan það sem
 wij haufum adr skipað. hann skal ok sia ath lèrðra manna
 lifnadi suo profasta sem annara presta ok suo eighi sidr leik-
 manna ok minne þeim wpp aa betr ad giora ok hirti þaa med
 makligri ok matuligre stiorð ok stridu heilagrar kirkiu þaa sem
 ecki wilia audinykiazt nie til hañða ganga. Skulum wij sialfer weita
 stade ok profastdèmi medan wij erum til enn sira jon opt-
 nefndr skal skoda kirkiur ok kirkna eigner ok lata meta þer
 ok þeirra godz þaa þess þarf medh. skal hann ok sitia aa holum
 epter gaumlum wana ok epter þui sem wij werdum bader wm
 eins. Bidium wij wm alla goda menn ok serligha kirkiunnar
 wine ok wora lèrða sem leika ok þar med allann almugann
 ath þer styrkit titt nefndann sira jon til allra Rettra mala med-
 an hann stenndr j þessu heilagrar kirkiu ok woru starfi ok
 embætti takandi þar firir aumbun af gudi enn þauck af oss. Skal
 þessi wor skipan standa wm nēstu xij manadi ok þath leingr sem
 eigi werdr aunnr skipan aa gior. Ok til sanninnda her wm
 settum wij wort jnnzsighli firir þetta bref skrifat aa holum j
 hialltadal laugardaginn infra octauam natiuitatis beate marie
 virginis Anno domini M cd xl^o.

654.

[1440].

OFFICIALISEIÐR séra Jóns Pálssonar, er hann sór Goðsvin Skál-
 holtsbiskupi, er þá var umboðsmaðr heilagrar Hóla-kirkju í Hjaltadal.

AM. 235. 4to bls. 11, bréfabók Jóns biskups Vilhjálms-
 sonar á skinni. Eiðstafrinn er nær ólesandi með öllu og virðist lýsi ein-
 hvern tíma hafa helzt yfir hann, líklega úr grottalampa. Grillir í
 sumt framar en hér prentast. Eiðstafr þessi er alls 11 línur.

(Þ)ath gerer ek Jon palsson officialis heilagrar holakirkju
 [viturligt med þessu minu brefi] ath ek hef lofat ok lofar m[ed
 þessu brefi]. . . . faund herra G(odsvin) med gudz nad
 ath ec willðe wera minn ælskuligann herra [lydigh] eins ok
 truum þenara berr ok skyrkia hann
 med Raad ok daad efter þi sem j minne makt er ath
 alla sina lifdaga wera suo leingi sem
 [ek held þessu] vmbodi ok starfi ok einghi loughligr biskup
 keur til [stolsins] sierdeilis ath hann megði niota ok bihallda
 velia af aullum sinum neider sem fare

..... allann mata sem [mier er] til latid ok hans bref
 þar wu giort [vtvisar]
 af hann maa med heidr ok æru
 forsuara firir danndi monnum.

655.

2. Oktober 1440. á Kolbeinsstöðum.

KETILL prestur Narfason ættleiðir börn sín, Jóna tvo, Guðrúnu, Oddnýju og Herðísi, til alls arfs eptir sig, en lofar að gjalda Erlendi bróður sínum þrjátígi hundraða fyrir arflausn, og á helm-ingr þess að ganga til þess að kenna Halli Grímssyni til prests.

AM. Fasc. X, 24, frumritið á skinni. Sjó innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru öll dottin frá. AM. dipl. afskr. 1147 (eptir frumbr.).

Sera Ketill Narfason ættleyder born síjn.¹⁾

Þeim godhum monnum sem þetta bref sia edr heýra senda sira gisle þorlaksson prestur. jnngimundr snorason. þorgieir halldorsson. eýjolfur þorualdzson. gudlaugur kolbeinsson. þorðr þorgrímsson. gudlaugur jmason. leikmenn. kuedio guds ok sína kunnigth giorandhi. þa er lidhit var fra hinghat burdh vars herra jehsu christi þusundh fiogr hundruth ok fiorir tighir ara. a kolbeinsstodhum fyrer kirkiodýronom. sunnodagh næsta efter michaelsmesso. vorum vær j hia sœum ok heýrdhum æ ath sira ketill prestur narfason ættleiddi bauru sin. ion ok annan ion. gudruno. oddnýio. herðisi. hielldu þau æ einne bok sira ketill er ættleiddi ok erlendhr narfason broðhir hans lofadhi ok vpplagdhi ættleidhingina. joni ok audhrum joni. gudruno. oddnýio. herðisi. er ættleidd voro. taladhi sira ketill sva.

ek ættleidhi hier i dagh. bauru min er sva heita. jon ok jon. gudrun. oddný. herðis. til fiar þess er ek gef þeim. til gialldz ok giafar. til sess ok til sætis. til arfs ok allz rettar þess sem logbok skýrir ok ættleidhingur a ath hafa at loghum.

heýrdhum vær ath erlendhur narfason jatadhi þessa ættleidhing ok vpp gaf sva framarligha sem hann matti med loghum. en efter ættleidhingina gaf sira ketill bornum sínum.

¹⁾ Aþan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

jarnhatt ok panzara huorum sona sinna. en dætrum sinom hundhrads grip huerri þeirra. sva ok æigi sidhr vorum vær j hia j stora stofunne j fyrsogdhum stadh ath sira ketill lofadhí erlendhi brodhur sinum j arflausn. þriatighi hundradha med handabandhi. skýlldu fimtan hundhrut lukazt j þeim peninghum sem þeim kæmi vel saman j þarflighum hlutum. en aunnor fimtan hundhrut skýlldi leggiazt fyrer hall g[rim]sson¹⁾ vegna erlendz. er sira ketill skýlldi taka ath sier ok koma honum j skola til skalholitz vpp æ þriu æur ok lata kenna honum sva ath hann mætti verda prestur fyrer lærdoms sakir eda annan stadh þar sem hann mætti vel læra. ath helgafelli ædr j audro klaustri ef hann giæti æigi komit honum j fyr sagdhan stadh til læringhar forfallalaust. en ef gengi til omenzka eda forsoman sira ketils ath fyr nefndr hallr væri æigi lærdr. þa skýlldo sva maurgh hundhrut leggiazt vpp j iordhina laugharbrecko sem hann kostadhi æigi optnefndum halli til kenzlu af þeim fimtan hundrudum sem adur voro greindh. en ef sira ketill kiæmizt med minna af ath lata læra hann þa skýlldi hann þess sialfur niota. en ef tittnefndhr hallr andadhizt fyr en þessi timi væri vti þa skýlldi skipa annan mann j stadhio jafn lærdhan honum.

Ok til meire sýninghar ok sannindha hier vm setto fyr nefndhir menn sin jncighli fyrer þetta bref er giort var j sama stadh degghi ok ære sem fyr seghir.

656.

14. December 1440.

i Selárdal.

BJARNI prestr Sigurðsson afhendir Árna Guttormssyni tíu kúgilda virði upp í jörðina Kvígandisfell í Tálknafirði, og votta það fimm menn.

AM. Fasc. X, 23, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá nema hið fimta (síðasta). AM. dipl. afskr. 1084 (eptir frumbr.).

Breff fyrer quijndissfelli.²⁾

Þat giorum vær jon narfason. halldor eiriksson. grimur gvtormsson. jon hallzson. jon svmarlidason godum monnum

¹⁾ gat á frbr., en afskr. hefir: grimsson; ²⁾ Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld

vturlikt með þessv vorv brefe at þar vorv vær j hia j selárdal at biarne prestur sigvrðsson afhendi arna guttormssyne svo fellda peninga. ketel ok sodvl fyrer ætta kvgilldi. c. asmvnda ok viij stikur klædis fyrer t(v)av kvgilldi. best ok panzara fyrer þriv kvgilldi. aklædi ok vadmaal fyrer .c. ok fim alnum uadmaals fatt j. tok fyr nef(n)dr ærne gvtormsson þessi tiiv kvgilldi j fysta sal þat er biarne prestur sigvrðsson ætti at lvka j iardar uerd fyrer kvigandisfell j talknafirde enn þa peninga er meire vorv lvkti hann honum j annad sal fyrer somv iord. fór þessi giorningvr fram fimtvdaginn næsta efter mathers messo postvla.¹⁾ Ok til saninda hier vm settum vær fyr nefnder menn (vor jnnsigli) fyrer þetta bref er giort uar j selárdal midvikvdagin næsta efter magnvs messo æ jolafostv anno domini m^o. cccc^o. xl^o.

657.

1440

MÁLDAGI kirkjunnar á Hólum í Hrunamannahreppi (Hrepphólum).

AM. 262. 4to bl. 1 b, sk. c. 1600. AM. 66 A 8vo c. 1600.

Þridie mældagi og ber næri samann og sa fyrsti.

Anno Domini 1440.

þennann maldaga agreiner j fau edur ongu og þann fyrsta²⁾. utann hier þa eru skrifadar xvij kyr.

Enn þar xx.

hier vij hestar.

Enn þar iiij.

hier 4 hross.

Enn þar ij.

hier iiij messuklædi og eirnn hokull.

Enn þar ein og ij sloppar.

Enn um beit æ galltafell talar hier ecki par.

658.

[um 1440].

MÁLDAGI kirkjunnar á Hólum í Hrunamannahreppi (Hrepphólum).

¹⁾ þ. e. 22. Sept.; ²⁾ þ. e. Nr. 658.

AM. 262. 4to bl. 1 a skr. c. 1600: á bl. 1—3 eru Hrepp-hólamáldagar, sem Jón prestur Egilsson hefir safnað 1582: «Máldagar kyrkjunnar j Hoolum j Hrunamannahrepp þeir allir sem eg hefi j hennar bokum fundit nyir og gamlir». Við þennan máldag ritar séra Jón: «Yfer þessum mældaga var eckertt datum». AM. 66 A 8vo bl. 6. Þessi máldagi er yngri en sá máldagi Hrepphóla, sem stendr í Vilchinsbók, því að þar á kirkjan hvorki «Núps land» né «skóg í Bringu á millum gilja», sem hér er talið; og úr því að annan máldaga frá 1440 «ágreinir í fáu eða öngu» og þennan, er einsett að þeir muni vera nær því frá sama tíma.

Þessi er mældagi kyrkiunnar j Holum j Hrunamannahrepp. hun ðu heimaland allt med gognum og suo giædum. Backa land og suo¹⁾ nups land.

xx kyr. en .lx. Asaudar.

iiij hesta og .ij hross.

iiij. j busbuhlutum og voruvirdum eyri.

skog æ steinastodum og j aslakstungum. hinn þridia j bringu æ millum gilia.

hrutahofn j Hagaey fra veturnottum til hrutmæls.

Solheimingar einer skulu hallda upp gardi æ millum lauda.

Alldz²⁾ fiar afriettur j sandafell og annar til þorarinnsstada.

Eingiar æ skeidum j seydisholum.

messuklædi fornn³⁾. kluckur .iiij. biollur ij. tiolld vond.

Pellz alltarisklædi og .iiij. onnur. glo(d)arkier og lioskier. ij langstolar. ij kertastikur. sacrarium munnlog. skjirnarsar.

Gudzspiallabok.

iiij merkur vax.

glergluggur.

Þar skulu vera ij prestar og eirn diakni.

þangat liggur tiund af öllum fim⁴⁾ bæium og lysistollur.

halfur liostollur fra midfelli. Langholtti nedra og unnarholtti.

groftur af öllum þessum bæium.

kyrkann æ eirnn kaleik og huslkier med silfur. ij sloppar.

fontklædi⁵⁾. dukur glitadur og messinga(r)ketill.

kyrkiann a beit upp a galtafell xx kuum og hundrad asaudar .ij manudi j annat mal. er gunnar nikulasson gaf kyrkiunne.

¹⁾ sl. 66; ²⁾ Allz 66; ³⁾ í Vilchinsbók stendr: fern, og mun það rettara; ⁴⁾ 262; V. 66; í Vilchinsbók stendr: þessum, og mun það einnig réttara; ⁵⁾ fontzklædi 66.

659.

1440.

BRÉFSÁGRIP um Syðra-Skógarnes.

AMagn. 252. 4to bls. 49, skr. c. 1660; AM. 430. 4to bls. 9, séra Jón í Hítardal c. 1730; AM. dipl. afskr., Nr. 1573 og Nr. 1545. Það er án efa Oddr leppr Þórðarson, sem hér er nefndr. því að hann var sonr Þórðar Flosasonar, en Flosi prófastr Jónsson var leingi prestur á Staðastað, og hafa þeir feðgar því án efa átt fasteignir í þeim héruðum. En þegar hér er komið hefir Oddr verið orðinn fjörgamall.

Syðra-Skógarnes.¹⁾

Oddur bonde Þorðarson Gaff Clöstrinu a Helgafelle og sancte²⁾ Johanne fiordunginn j sidra skogarnese Anno 1440.

660.

1440.

BRÉFSÁGRIP um Úlfarsfell.

AM. 252. 4to bls. 51—52, skr. c. 1600; AM. 430. 4to bls. 12, séra Jón í Hítardal c. 1730; AMagn. dipl. afskr. Nr. 1563. Arni Magnússon hefir ætlað að ártalið ætti að vera 1390, en þeirrar gátu mun ekki þurfa, því að ártalið virðist geta staðizt eins og það er.

Úlfarsfell.²⁾

Herra þorsteijrn abote að Helgafelle. keiffite wlfarsfell aff Olaffe þorarinzsine med samþicke konu hans og suo þria parta j Hrijsum j Helgafellz sueit. Og gaff i stadinn jördina alla Borg j Mikll(a)holttzhrepp. med halffum Borgardal. Og þar til alla jördina Gröff og Kálffarvelle³⁾ alla Anno 1440.

661.

[um 1440].

SKULDAREIKNINGER eptir Jón Ketilsson andaðan.

AM. 232. Fol. bl. 54 b, stór skinnbók með sögum á, skr. c. 1300—1350. Þetta er ritað með stórrí hendi, að því er mér virðist, nálægt 1440. Dr. Kálund gizkar á c. 1400 (Katal. over den Arnamagn. håndskriftsaml.), en mér sýnist það of snemt. Jón biskup Vilhjálmsson veitir Jóni Ketilssyni sveini sínum staðinn að Nesi í Aðaldal 7. okt. 1429 um eitt ár (Nr. 432).

¹⁾ 430; ²⁾ 430; ³⁾ Klofarvelle, 430.

Þetta var vtt lvktt j skvllder epter jon kettilson andadan.
 med jordvne. vi. kugillde ok .c. j smyore.
 biorgu .iii. kugillde.
 vlfhilde .c.
 salbiorgv .c.
 stadar kirkiv kugillde.
 ness¹⁾ kirkiv kugillde.
 sira þorkele halft annat kvigillde.
 bennedict .ii. kugillde,
 vigdise .xii. fiordvnga smior.
 einare .x. avrar.
 skida .x. avrar.
 yngvlde .x. avrar.
 arnore .x. avrar.
 erne gelding gamlan.
 [gunnar ij vetran hest.
 lioti .ij. hross.²⁾

662.

16. Febrúar 1441. á Grenjaðarstöðum.

Jón prestr Pálsson selr Birni Jonssyni jörðina að Sólheimum
 á Ásum í Svínavatnspingum, en Björn gaf við jarðirnar Böggu-
 staði og Brimnes í Svarfaðardal.

AM. Fasc. XI, 1, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá.

Sol(he)imar sellder Birne Jonssine.³⁾

Ollvm monnvvm þeim sem þetta bref sia edr heýra sennda
 sira pietur eiriksson. sueinn þorkelsson. dade jonsson. are giz-
 urarson ok sygurdr þorkelsson kvediv gvds ok sina kvnnigt
 giorande að sub anno gracie m^o. cd^o. xl^o. primo æ fimtu-
 dagin i niuwikna fustu æ greniadarstodvm j Reykiardal woru
 wær j hia sãm ok heýrdvm æ handabannð þessara manna sira
 jons pälssonar af einni alfu en biornns jonssonar af annare med
 suo fyrer skildv at sira jon pälsson selldi birne jonssyni jordina
 j solheimvm æ asvm j svinawatzpbingvm med ollvm þeim

¹⁾ Þ. e. Nes í Aðaldal; ²⁾ [með dauðfara bleki, en sömu eða svip-
 aðri hendi; ³⁾ Aðtan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

gognvm ok gædvvm sem þeirri jorðv fylger ok fylgt hefer at fornu ok nyiv ok hann ward fremzt eigande at. hier i mot gaf fyrr nefndur biornn tuær jarder boggvstade ok brimnes er stendur j svarwadardal j vpsapingvm fyrer sex tige hundrata med ollvm gognvm ok gædvvm sem þessvm jorðvm fylger ok fylgt hefer at fornv ok nyiu ok eigi er med logvm fra komit. sagde tit nefndur biorn jonsson at bænhvs skyllð wære æ bauggvstodvm ok skyllde hann þar ongua peninga fyrer luka þo þat wæri eigi wppi. skyllði sira jon palsson ok biornu jonsson hvor vm sig svara laga riptingvm æ þeim jorðvm er selide. enn sæ hallda til laga er keyptti.

Ok til saninnda hier vm settv wær fyrr nefnder menn wor jnsigle fyrer þetta bref er giortt war j sama stad degi ok are sem fyrr segir.

663.

29. September 1441. á Valþjófsstöðum

FJÓRIR prestar og tveir leikmenn transkribera máldaga Valþjófsstaðarkirkju frá 1397 (Vilchinsmáldaga).

AM. dipl. afskr. Nr. 1990 «Epter transcripto æ kalfskinnu fra Valþjófsstaðarkirkju» (AM.).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sem edr heyra senda þorstæinn jonsson. æinar olafsson. stæinmodr bardarson. kære þorolfsson prestar. martæinn olafsson oc sigurdr þorvaldzson. leikmenn. Quediu guds oc sina. kunnigt gerandhe. ath wer saum oc yferlasum j Registrum kirkiunnar j skælholti. maldaga kirkiunnar æ walþjófstodum j flitozdal. swo latandha ord efter ord sem her seghir. [Hér kemr máldaginn 1397, Dipl. Isl. IV, 209—213, CCXLVIII]. Oc til sanninda her vm settum wer fyrnefndir menn wor jnncigle firir þetta bref scrifat æ walþjófstöðum j flitozdal. jn festo beati michaelis archangeli. anno domini m^o cd^o xl^o primo.

664.

7. Oktober 1441.

á Þingeyrum.

TVEIR menn transkribera umboðsbréf Ólafs Nikulásssonar fyrir Karl Stegenberg.

AM. Fasc. X, 11, frumritið á skinni. Fyrri innsiglið er dottið frá, en brot er fyrir af því síðara.

Þat giorum vier broder jon med guds náð abote a þing-æ(y)rum ok þorðr magnusson godum monnum viturligth med þessu ockru þopnnu¹⁾ brefe at vid saum ok yferlåsum opit bref olafs nikulassonar vnder hans hanganda innsigle sua latanda ord epter ord sem hier segir.

[Hér kemr umboðsbréf Ólafs Nikulássonar fyrir Karl Stegenberg dags. 17. Júní 1439, Dipl. Isl. IV, 626].

Ok til sanninnda hier vm settum vit fyr greindr aböte ok leikmann ockr insigle firir þetta transkriptabref giorth a þing-æyrum tueim nattum firir festum diunisij episcopi et martires¹⁾ anno domini M^o cd^o xl^o primo.

665.

12. Nóvember 1441.

á Hólum.

Jón prestr Pálsson handabandar Jóni Finnbogasyni jarðirnar Böggustaði og Brimnes í Svarfaðardal til æfinlegrar eignar fyrir sextigi hundraða, en Jón Finnbogason lætr í móti jörðina Reyki í Ólafsfirði fyrir þrjátigi hundraða og þrjátigi hundraða í lausafé, er Jón prestr varð honum skyldugr í sárabætr fyrir Svein Þorkelsson og sonu hans Þorkel og Björn og Gísla Pétsson mág hans.

AM. Fasc. XI, 2, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru döttin frá.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra sennda gudmundr prestur þorlaksson ok steinolfur kalfsson. prestar. olafur grimsson. sæmundr jonsson ok sýgurdr ionsson leikmenn kuediu guds ok sina kunnigt giorandi ath anno domini M^o cd^o xl^o primo a sunnvdaginn næsta eppter marteinsmessu a holum j hialltadal worvm wær j hia sãm ok heyrðum æ ord ok handaband þessara manna sira jons pälssonar af annari halfu en jons finnbogasonar af annari at suo fyrer skildv at jon prestar pälsson handabanndadi joni finnbogasyni jarðirnar boggu-staði ok brimnes er ligia j vpsapingum j suarfaðardal til æwin-ligrar eignar med ollum þeim gognvm ok gæðvm sem greindum jordum hefer fylgt at fornvm ok nyiv ok sira jon ward fremzt

¹⁾ þannig.

eigandi at fyrer sextige hundrada. hier i mot gaf ok selldi jon finnbogason greindum sira joni jordina Reyki j kuiabeckiar þingum er liggur j olafsfirði fyrer þriatige hundrada til æwinligrar eignar með ollum þeim gögnum ok gædum sem greindri jordu hefer fylgt at fornu ok nýiv ok jon ward fremzt eigande at ok steinunn anfinnzdóttir kona hans ok hier til þriatigi hundrada er fyrnefndr sira jon ward skyldugur at luka titt nefndum joni finbogasyni j sarabætur fyrer suein þorkelsson ok sonv hans tuo þorkel ok biornn ok gisla petursson mág hans ok at til logdum þeim þingum sem jon prestur gaf joni finbogasyni handabandade titt nefndr jon finbogason adr greinda menn ollungis kuitta ok akærulausa fyrer sier ok ollum sinvm epptter komendum ok frendum vm allan askilnad ok sára bætur. skyldi jon finbogason hallda jordunum til laga böggustodum ok brimnesi enn jon prestur skyldi suara laga ríptingum ok luka joni adra sextigi hundrada jord jamgoda ef fyr sagðar jarder ganga af með logum enn jon prestur palsson skyldi hallda til laga jorduni æ Reykium enn jon finbogason skyldi suara lagaríptingvm ok gialda apptur þriatigi hundrada j lausagodzi jamvirtta sem hann tok hana þa þeir keyptv ef jordin geingi af með logvm.

Ok til saninda hier vm settvm wær fyr nefnder menn wor jnsigle fyrer þetta bref skrifad j sama stad degi ok are sem fyr seger.

666.

1441.

VITNISBURÐR Sveins Þorkelssonar um landamerki Víkingavatns í Kelduhverfi.

MSteph. 27. 4to bls. 152, Svartskinna, með hendi Benediktis lögmanns Þorsteinssonar c. 1730.

Wm landamerke víkingavatns eftir því Sveirn þorkelsson tilsagði Anno 1441 þorgrime Jonssyne.

Sagde firrnefndur Sveirn að víkingavatn ætti jardareign austur yfer Moduoxl og ut í sío og oll Rekavotn allt vestur í motz við lons jord. standa þar .iij. þufur og er í ena¹⁾ vest-

¹⁾ Ema, hdr.

ustu Rekamark fra vjkingavatne. var þar i hvalbejn þá eg vissa. og þadan Riettsyne upp j Hol er stendur i litlu Myre. og þadan framm i Þrihiring. svo austur þadann alla Haukdali og svo langt austur á hejde sem¹⁾ geingur i mote. svo ofann j Hestdal og þadann i vordu er stendur á austanverdum veggjar enda. og svo ofann i gardenn fyrer austann Olafsgerde og riettsyne þadann i þufu er stendur fyrer austann i götu. og alla jardareign i Myre þeirre. er stendr i vjkingarötnum. sliettuholm og annann holm til. þar austur fra. dag-slattu i vjkingavatns Jord fra Grasiðu og kiemur i mote þeirre land.

Ok til sannenda hier um etc.

667.

1442.

á Helgafelli.

TRANSSKRIFTARVOTTORÐ fimm manna um Viðidalstungubríf.

AM. Fasc. VIII, 26, transskriptið á skinni. Fyrsta innsiglið er fyrir, en hin eru döttin frá. AM. dipl. afskr. Nr. 425 (eptir frumbr.).

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edr hejra senda olafur prestur æyiofsson. ormur loptzon. are dadason. dadi arason ok þorstæinn jonsson quediu guds ok sina kunnekt gerandi at vær sçim ok yferlasum ok hæyrðum yferlesit opit bref vnder godra manna jnnzeiglum suo latanda ord efter ord sem her segher.

[Hér kemr Viðidalstungubríf frá 4. Janúar 1428, Dipl. Isl. IV, 400].

Ok til sannenda her vm settum vær fyrnefnder menn vor jnnzeigle firir þetta transskriptabref scrifat a helgafelli anno domini m^o cd^o xl^o secundo.

668.

8. Janúar 1442.

á Einarsstöðum.

SERA Þorkell Guðbjartsson og þrir leikmenn votta, að Finnbogi Jónsson hafi með upplagi og samþykki Margrétar Höskuldsdóttur konu sinnar fyrir tveim árum (1440) gefið Halli syni sínum hafa jörðina Nes í Höfðahverfi, og ennfrems jörðina Byrgi í Kelduhverfi.

¹⁾ eyða í hdr.

AM. Fasc. X, 21, frumritið á skinni. Fyrsta innsiglið er fyrir, en hin þrjú eru dottin frá. Bréfið fékk Arni frá séra Skúla Þorlákssyni á Grjenjaðarstað. AM. dipl. afskr. 72 (eptir frumbr.).

bref um nez j höfðahuerfue.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta brief sia edr heyra sennða þorkell prestur gudbiartzson. oddr bryniolfsson. olafur egilsson ok gudmundr hallkellsson quediú guds ok sina kunnigt giorandi ath sub anno gracie millisimo quadragentissimo quadragessimo voru vier j hia sam ok heyrðum æ j hafrafellztungu j auxarfirdi ath finnbogi jonsson gaf med vpplage ok fullu samþýcki margretar hauskauulzdottur konu sinnar halle syne sinum halfa iordena j nesi er liggr j haufdahuerfi j laufasþingum fyrer halfan þridia tug hundrada med aullum þeim gaugnum ok giædum sem þessi greindri halfri iordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyiu ok fyrr nefndr finnbogi ok margret kona hans vrdu fremzt eigandi ath efter laugum. hier med gaf opt nefndr finnbogi adr greindum halle syne sinum halfa iordena j byrgi er liggr j kellduhuerfi j aspingum med aullum þeim gaugnum ok giædum sem þessi halfri ior[d fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyiu ok þrattnefndr finnbogi vard fremzt eigandi ath med laugum. ok til sannenda hier vm settum vier fyrr nefnder menn vor jnnsigli fyrer þetta brief skrifat æ einarsstaudum j Reykiardal manadagenn næsta fyrer geisladagen tueimur arum sidar en fyrr seger.

669.

14. Maí 1442.

i Múla.

TVEIR menn votta, að Jón Ófeigsson og Þórðr Böðvarsson handfestu séra Sveinbirni Þórðarsyni þann vitnisburð, að jörðin Kúskerpi í Silfrastaðapingum hafi verið tiunduð fyrir hálfan þriðja tug hundrada.

AM. Fasc. XI, 4, frumritið á skinni. Bæði innsiglin eru fyrir bréfinu, en letrið á bréfinu er nú mjög máð, því að það hefir verið ritað með vöndu (sortu)bleki. AM. dipl. afskr. 3143.

¹⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi.

kuskerpi ij silfrastadaþingum.¹⁾

Þath gerum við oddur bryniolfsson ok jonn ualgarsson²⁾ godvm monnvm kvnigt medr þessu ockrv opnv brefe að þar vorv við j hia savm ok heyrðvm a að jon ofeigsson han(d)feste sira sveinbirne þordarsyne fyllann vitnisbvrð að hann visse að jorden a kuskerpi er ligr j silfrastada þingvm var tivndvd firir halfan þridia tvg hvndrada a meðan hann bio a silfrastaudum ok svo vorvm við hia að þordr b(a)vdvarsson handfeste sira sveinbirne fyllan vitnisbvrð að hann tivndadi aðrgreinda jord firir halfan þridia tvg hvndrada vm tiv ar er hann bio a greindre jordv. ok til sanenda hier vm settvm við fir nefnder men ockur jnsigle firir þetta vittnisbvrðarbref skrifad j mvla j Reykiadal manadagen næsta epter vppstigningardag anno domini M^o cccc^o xl^o secvndo.

670.

15. Maí 1442. [á Kirkjubæjarklaustri].

HALDÓRA abbadís og konventusystur í Kirkjubæjarklaustri lýsa því, að þeim hafi, úr því Goðsvin biskup hafi lagt frjálsa kosning í þeirra skaut, komið saman um að leggja heldr frá klaustrinu árlega eitt hundrað til Reynistaðarklausturs í kost systur Margrétar Þorbergsdóttur, en að taka hana til Kirkjubæjar og fá lagt árlega hundrað frá Reynistaðarklaustri.

AM. Fasc. XI, 6, frumritið á skinni götugt og fútið. Innsigli abbadísarinnar er fyrir bréfinu. Árni kallar það Reynistaðarklaustursbréf.

Virdulegum herra oc vorum andalegum favdvr herra godsvin med gvds nād biskup j skalholti heilsvm vier halldora abbadis oc conventv systur allar j kirkivbæiar klavstr ordinis³⁾ sancti benedicti med vorri ædmivkri þionvstv oc bæn til gvds.

saker þess kærri fader ath þier hafid gefid oss frialsligan kosning vm systur margretv vors fyrgreinz ordinis sem þier hafit skipat j reynines kløstur holabiskupsdæmis ef vier helldr villdvm vt lvka huert ar sva leingi sem hvn lifdi eitt hvndrat hennar kost til hialp en at taka hana til vor oc eitt hvndrat med henni af fyrgreindv reynines kløstri sem fyr

¹⁾ Aptan á bréfinu með gamalli hendi; ²⁾ svo les afskr.; mætti þó ef til vill lesa: helgason; ³⁾ ordo, frbr.

skrifat stár. því kyngiorvm vier ydare náð at vier hier vm ervm ordnar yfer eins svo at vier kiosvm oc þar med lofvm med þetta vart opid bref at vier skólvvm oc vilivm reidvlega lyka fyrgreindz reynines klásturs vmbodsmane hvert ár svo leinge sem fyrr greind syster margret þorbergsdotter lifer ions Oesso vm mitt svmar eitt hvndrat med svadan skial at vier skolvm sva giora rad vm þa fyrr greindv peninga at fyrgreint reynines klástur edur klástursins vmbodsmann skal finna þeim hvert ár oc tid sem fyrr skrifat star nær radzmane j skalholte oss ok vorv fyrr greindv klávstri þar med kvittvm oc óllungis akiærvlæsvm blifandi.

ok til sanenda hier vm settvm ver vort conventv jnsigli firir þetta bref skrifat jn¹) festo sancti hallvardi anno domini M^o. cccc^o. xl^o. secundo.

671.

15. Maí 1442.

á Möðruvöllum.

BJÖRN Jónsson gefr Sigurði prior Jónssyni og klaustrinu á Möðruvöllum til æfinlegrar eignar skógarpart í Óxnadal milli Skuggagötu og Almenningsgötu.

AM. 280. 4to bls. 131, með hendi Hákonar Ormssonar c. 1640.

Vmm Skogarpart 1442.

Þat giðrum wid Jon Sigmundsson og Þorsteirv Þorsteins-son godum mōnnum kunnigt med þessu ockru breffue. ad vid vorum i hiā. saum og heirdum ā sunnudaginn næsta epter wppstigningardag vīm vored. þa er lidit vār frā hingadbud vors herra Jesu christi þusund fiðgur hundrud. fiorutige og tuo aar i Stadartungu i Hōrgārdal. ad Biðrn Jonsson gaff med handabandi Prior Sigurdi Jonssyne og klaustrinu ā Möðruvöll-um i Hōrgaardal til evinlegrar eignar skogar part er liggur i Óxnadal millum Skuggagötu og almenningsgötu sudur ad skriðu þeirri er vid heirdum eignad var Saurbæ. og vt ad Möðruvalla-stadar skogie. affhendti Biðrn Jonsson Prior Sigurdi þenna fyrr greindann skogarpart med adurneffndum vmmerkium samdegris.

¹) z, frbr. (= ocl).

Og til sannenda hier vm settum vid ockur Jnsigle fyrir þetta breff. skriffad a Möðruvöllum i Hørgaardal tueimur dögum seirna a sama äri sem fyrr seiger.

672.

19. Mai 1442.

á Skarði.

ARI Bessason selr Birni bónda Þorleifssyni jörðina á Kleifum í Gilsfirði fyrir þrjátígi hundraða í lausafé, er skyldi lúkast út á þrem árum, og skildi Ari Haldóru Helgadóttur konu sinni þetta fé til fullrar eignar.

AM, Pasc. LXVI, 8, frumritið á skinni. Þrjú inusigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú er hið síðasta eitt eptir. Það eru dottnar dálitlar skellur í bréfið af raka áðr fyrrum.

bref fyrir kleifum j gilsfirði.
kaupbref fyrir kleifum.¹⁾

Þat giorvm ver þorarin arvsson. helge ellinngson ok helge þorallsson [godvm] monnvvm kvnnekt med þessv vorv breffi at þar vorvm vēr j hia sam ok heyrðvm a ord ok handaband þessara manna biarnar bonda þorleifssonar ok ara bessasonar at svo fyrer skildv. at fyr greindr are selde adr nefndvm birni jördina a kleifvm j gilsfirði er liggur j garst[dals] kirkiv sokn med avllvm þeim goguvvm ok gęðvm sem greindri jorðv kleifvm fylger ok fyl(g)t hefer at forno ok nyiv ok þav halldora helga-dotter ok ari bessason vrdv fremst eigandi at hvort sem hvn kvne at verda hans eda hennar at logvm. Her i mot gaf opt nefndr bioru þorle(i)fsson þriatigi hvndrada ara bessasyne j moti nefndri jorðv kleifvm. skyllði lukazt fimtan hvndrvd a fyrstvm xii manvðvm. skyllði þar j vera viii kvgilldi bvlæg .ii hvndrvd j kosti. en hin fim kvgilldin j þeim peningvm sem adr nefndri halldorv bihagati at taka. en þat sem efter stęði skyllði lvkazt a tveimr arvm. skildi tit nefndr ari adr greindri halldoru þessa peninga alla saman til fvllrar eignar. Ok til sanenda her vm settvm vēr fyrnefnder menn vor insigli fyrir þetta jardar kavpsbref skrifat a skardi a skardstravnd lavgardaghin næsta fyrer hvitasvnnvdagh anno domini²⁾ m^o cd^o xl^o secvndo.

¹⁾ Þetta hvorttveggja stendr aptan á bréfinu, en fyrri línan er með eldri hendi; ²⁾ domino, frbr.

673.

17. Júní 1442. á Brekku í Dýrafirði.

Vígús og Sveinbjörn Oddssynir handleggja Hákoní Jónssyni til fullrar eignar gegn lausafé það tilkall til Kirkjubóls í Skutulsfirði, er þeir máttu framast erfa eptir Odd föður sinn.

AM. Fasc. XI, 7, frumritið á skinni; fyrir bréfinu hafa aldrei verið feiri en tvö innsigli og eru þau nú bæði dottin frá. AM. Fasc. XI, 9, transkript á skinni frá 17. Júlí 1444, og er þeirra einn munur að stafsetningu.

Þath gerum vær þessi bondi einarsson, loptur halfdanarson, þorðr sigurdzson, Olafur einarsson, þorðr þorvardzson ok þorwalldr biðrnsson godhum monnum kunnickt með þessu voru brefti ath sub anno gracie M^o cd quadringessimio secundo voru vær j hia sæum ok heýrdum a j berufirde faustudaghinn næsta epter krossmessu wm vorit²) ord ok handaband vígfuss ok sueinbiarnar oddzsona af einne halfu. Enn hakonar ionssonar af annare. En þath skildizt vnder þeirra handaband. ath adur nefnder menn sueinbiðrn ok vígfuss handlaugdu fyrrnefndum hakoni til fullrar eignar slika eign ok tilkall sem þeir máttu fremst eigande ath werda j iordunne kirkiubole j skutulsfirde með laughum j arf epter odd faudur sinn með aullum þeim gaugnum ok giædum sem adr nefndri iordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nýiu ok adr eigi¹) með laughum vndan geingit.

Jtem Hier j mote handlagde hakon optnefndum sueinbirne ok vígfuse niu kugillde ok sextan hundraud skreidar með gillda fiska fyrrer atta hundrod ok atta hundrud j smiore, ok slatrum ok wadmalem, halfua þridiu vod til hundrads ok tolf fiordunga smiors til hundrads, þrewett naut til hundrads, fiorer sauder til hundrads, skýlldu þesser penningar lukuzt a þrennum tolf manudum eigi uestar enn i jsafirde ok standa leigulaust, skýllde þratt nefnder menn vígfuss ok sueinbiðrn suara lagaríptinghum a fyrrgreindre iordu enn tíjtt nefndur hakon hallda til lagha. Ok til sanninda her wm settu vær fyrrnefnder menn vor inzsigle fyrer þetta iardar kaups bref gert a brekku i dyrafirde botholfsvaukudagh á sama are sem fyrr seger.

¹) þ. e. 4. Mai.

674.

14. Júlí 1442.

í Ósló.

VERNDARBRÉF Christophers konungs af Bayern handa Gottskálf Hólabiskupi og Hólakirkju í Hjaltadal.

Biskupskjalasafn Íslands Hol. Fasc. I, 2, frumritið á skinni, og er innsiglislaust. AM. dipl. afskr. Nr. 3566, með hendi séra Snorra Jónssonar eptir frumritinu, og var þá innsiglið dottið frá og er því á hjálögðum miða lýst svo: »Þetta bref er skyrt og vel læselegt. Þar við er eckert jnnsigle, enn partur af pressunne hanger í brefinn, og hefur annad hvert jnnsigled verid fra skored, ellegar af pressunne skored epter það jnnsigled hefur verid fra brefinu, enn ecke synest það nylega giðrt. breið er original á pergament*.

Wy Cristoffer med gudz nadh Norighis. Danmarks. suerigis. wendis oc gota konunger. palatzgreue vpa Rijn oc hertugh j beyeren Sendir ollum þeim monnum sem þetta bref sea æder þeyra kerligha heilso med gudh oc ware nadh. kunnicht gorande med þesse waro opno brefue at weer hafuom tekit wyrdhe- ligh fadher oss elskeligh herre Gotzskalk med gudz nadh biscop a holom j islande oc hans kirkiu med all hennes priuilegiis. pienestemen. landbola oc wardhnadh. godz oc eigner laust oc fast badhe til sio oc landz j ware heghnath. wernd. wæriu oc folla beskermelse. biodhande ollum monnom þeim sem göra oc lata vilia fore wara skuld julendzskum oc wtlendzskum jnbygiarom j fyrnemda islande. oc serdelis warom foghutom oc vmbodzmonn- om at þe honom oc hans kirkiu oc allu adru sem fyr seghir fordhe. hielpe oc til godho styrke. huar heltz han eller (hans) wardhnader kan thes wider þurfua til allra rettra mala oc ey stædhiande nockrom manne honom eller nokot þat er honom til herer hindra. kuelia æder med nokrom vrett æder vlagh ofuer- ganga. swa framt at þeir vilia ey sæta wara konungligha hæmfd oc wredhe. oc þer mæder brefuabrot fullleligha firir swara efter laghum. the sem her a mot göra eller ganga. Til sanninde her vm þa hengiom weer wart jncigle firir þetta bref sem giort war j oslo sabbato infra octauam visitacionis beate marie virginis. Anno domini m^o cd^o xl^o secundo.¹⁾

¹⁾ Gottskálf Hólabiskup hefir verið utan í Noregi um þessi ár. í norsku bréfi frá 14. Maí 1440 er hans getið sem umboðsmanns Jóns biskups í Ósló (DN. II, 555–57), og enn í öðru bréfi frá sömu tímum (DN. XI, 151–52); ennfrems í bréfi frá 26. Okt. 1441 (DN. I,

675.

1442.

MÁLDAGI og afhending Hvammskirkju í Norðrárdal, þegar Gunnar Bjarnason afhenti, en Grímr Þorvarðsson tók við.

A.

[Stólsmáldaginn].

Landsb. 268. 4to bl. 81 a, skr. 1601.

Huammur j nordurardal.

Þariu kirkia j huamme j nordurárdal a lannd ad hole oc froda einge. jtem krok. harekstade. klepstiu oc halfa desey. er lucktar hafa verid j reikunijnngskap kirkjunnar. jtem iij hundrud j brossum. iij hundrud j gellðfee.

kross med vnnderstodum og ij adrer. mæriu lijknneske stortt. þorlakz lijknneske. gamallt alltarisklædi. merki með silke. ein messuklædi með ij hocklum fornum. ij paxblaud. slopp oc kapu huortueggia fornnt. ij koparstikur oc ein jarnnstika. glitadann duk ýfir altare. glodarker oc elðbera. tialld vm þuerra kirkiu gamallt. iij kluckur. xiiij bækur ad tolu. in primis missale de sanctis per anni circulum. onnur missale de tempore fra þáskum oc til adventu. gudspiallabok fra jolafostu til páska. Grallare gamall oc ecke epter ordinem. ij laga saungva bækur oc ein burtusannguabok god. þriðr psalltarar oc brestur við eirnn. capitularius. forn skræda. historia [de tempore. christe¹⁾ á kuere oc lesbok de sanctis a sumarid fra jonnzmessu baptiste oc til lorenciusmessu. ein artijðaskrá. kalekur. jtem messuklæde ný með corporal nyium er gunnar²⁾ lagdi til. alltarisklædi með brun. Anthonius lijknneski. kertta klofi oc kistu skref. [jtem hefur fallid j mortualium ecce sijðan grijmur þorvarðzson tok með. porcio ecclesie oreiknad.³⁾

B.

[Heimamáldaginn].

AM. 257. 4to bl. 2 a skb. c. 1500; AM. dipl. afskr. Nr. 2235; JSig. 143. 4to bls. 330 skr. c. 1600.

568—64); 9. Júní 1442 er hans enn getið í Noregi (DN. IV, 649—51) og 10. Júlí 1442 er hann í Ósló (DN. I, 567—68). Hans finst og enn getið í norskum bréfum 26 Okt. 1447 (DN. I, 585) og 9. Nóv. 1448 (DN. IX, 290—91); ¹⁾ xpe, hðr. [rétt: corpus christi; ²⁾ Gunnar Bjarnarson gerir 1432 samning við Jón bp. Gerreksson, Dipl. Isl. IV, 546; ³⁾ [seinni viðbót.

Hvammur j nordurárdal.¹⁾

Anno domini M^o. cd^o. xl^o. [ij^o.²⁾ þa er gunnar biarnarson afgreid(d)e³⁾ iordena i huammi j nordrardal. en grimur þoruardz-son tok med. lucktust suo fellder⁴⁾ peningar med kirkiunni þar.

Jn primis. iij. hundrut i brossum. ij hundrut i gelldfe.

Ornamenta kirkiunnar.

Jn primis kross med understodum yfer altari oc ij, krossar adrer. stor M^oariuskript. þorlaks likneski gamalt altarisklædi med tefling. merki med silki. ein M^oessoklædi med ij hoklum fornum oc oll slitin. ij paxspiolld. slop(p)ur oc kapa huortægga fornt. ij koparstikur oc ein iarnstika. glitadr dukur yfer altari. fornn lektari. gamallt glodarker oc elldberi oc tialld gamallt um þuera kirkiuna. iiij klu(c)kur. fiortan bækur ad tolv.

jn primis misali de sanctis per anni circulum.

onnur misale de tempore fra pascum oc til adventu.

gudspiallabok fra jolafaustv til pasca.

grallari gamall oc er hann ecki epter ordu.

ij laga saunguabækur oc ein burtsaunguabok fullgod.

iiij. salltarar oc er einn gamall oc ecki allr.

kapitularius.

forð skræda oc hjfistoria h(eilags) korpus christi cñ einu kueri. oc leabok de sanctis cñ svmarit fra jonsM^oesso baptista oc til laurenciusM^oesso. oc ein artidaskra. oc ein(n) kalekur.

Jtem ny messuklædi er fyrrgreindr gunnar lagdi til. nyr korporal. altarisklædi med bukram oc þar til brun. aⁿthonius likneski vegligt. kertaklofi oc kistuskræf.

[Jtem hefer fallit i mortualia fiogr hundrut sidan greindr grimur tok med. oreiknat porcio sidan hann tok med.⁵⁾

676.

29. Júlí 1442.

i Miklabæ.

ÞÓRÐR Jónsson selr systursyni sínum Þórði Árnasyni sextán hundruð í jörðunni Reyðarfelli í Borgarfirði, og tekr undir sjálfum sér fimm hundruð, er hann hafði haldið í þrettán ár af móðurarfi Þórðar Árnasonar og þrjú hundruð í ábata, en

¹⁾ 148; ²⁾ [nono 148; ³⁾ afhenti 148; ⁴⁾ mycler 148; ⁵⁾ [seinni viðbót.

setr eingi söl á hinum helmingi jarðarverðsins af því Ásta systir hans hafi orðið fyrir fjárskakka í fornum arfaskiptum við sig og bræðr sína.

AM. Fasc. XI, 5, frumritið á skinni. Innsiglin eru dottin frá, og bréfið sjálft er nokkuð skemt.

Þath gerum við olafr sygurdzson oc þorualldr þorbiarnarson godum monnum kwnnigt med þesso ockro opnu brefi ath þa er lidit var fra hingat (burd) vors herra ieshu christi þvshvndroð .iiij. hundroð .xl. oc .ij. ar j galmars tungo j borgarfirde vppstigningardag¹⁾ vorum við j hia saum oc heyrdum a ord oc handaband þeira þordar jonssonar oc þordar arnasonar ath suo fyrir skildo at þordr jonsson selldi þordi arnasyni til fyrrar eignar sextan hvndroð j jordunne reyðarfelli j borgarfirdi j galmarstungo kirkiu sokn med ollum þeim gognum oc gæðum sem greindri jordu hefer fylgt at fornu oc nyio oc hann varð fremst eigandi ath. her j mot gaf þordr arnason fyrnefndum þordi jonssyni sextan hvndroð j suo felldom peningum. j fysto grein at þordr arnason akærði þord jonsson vm arf oc peninga er hann hafði at ser tekit eptir asto jonsdottur systur sína skilgetna enn modur þordar arnasonar skilfeingna. meðrkendiat þordr jonsson at hann hefði at ser tekit fimm hvndroð j þarflego godzi epter asto systur sína er þordi arnasyni syni hennar fell til erfðar epter hana ok hefði halldit vm þrettan ar suo at þordr arnason feck onguan abata af oc alldri hefði hann hans frelsi fyrir haft vm greindan tima þessum peningom. kom þeir þat þa saman j þesso handabandi ath þordr jonsson skyldi luka þordi arnasyni .viij. hvndroð. voru þar af fimm hvndroð j jnnstædo oc arf fyrgreindum. enn .iiij. hvndroð j abata oc fyrir olaungliga meðferd a fyrsogdum peningum. Jtem lukti þordr arnason þordi jonssyni j þesso sama þeirra handabandi aptor vndir ser þessi viij. hvndroð fyrir jordina reyðarfell en onnur .viij. hvndroð j þarflegum peningum oc afhenda þa at hann þættizt bezt fyrir kominn oc þordr jonsson heimti fyrir þa skulld at þordr jonsson lysti ath asta systir hans hefði feingit mikin fiarskacka j gomlum arfaskiptum við sig oc adra bræðr sína villdi þordr jonsson onguar salastefnor þui a setia greint jarðar

¹⁾ þ. e. 10. Maí

verð at hann skyldi þar með kvittur vm fornan oc nyian reikningskap vid asto systur sina oc þord arnason son hennar. skyldi þordi arnasyni jordin frials oc afhend vpp fra næstum fardogum eptir komandi oc greindi landamerki fyrir honom oc hurdir oc vido þa sem jorðvne fylgdi vpp a suo mikit sem hann hafði honom sellt. skyldi þorðr arnason hallda jorðune til laga enn þorðr jonsson suara lagaríptingom.

Oc til saninda her vm settu vid fyrnefndir menn ockr jncigli fyrir þetta bref scrifad a miklabæ j blondohlid drottins daginn næsta fyrir petursmesso a sama ari sem fyrr segir.

677.

13. Október 1442.

i Selárdal.

ARNI Guttormsson kvittar Bjarna prest Sigurðsson fyrir alt andvirði jarðarinnar Kvígandisfells i Tálknafirði.

AM. Fasc. XI, 3, frumritið á skinni. Innsiglið er fyrir, en töluvert brákað. AM. dipl. afskr. 1086 (eptir frumbr.).

Bref fyrir quijndijsfelli.¹⁾

Þath giorer ek arne gutormsson godum monnum viturlegt með þessu minv brefe at sira biarne sigurdzson hefer lukt mik fulla penninga ok alla fyrer kuigandisfell j talknafirdi svo mier vel anægier ok allan þann skildaga ok kaupmala halldid sem j ockat kaup kom j fystv vm adr greinda iord kuigandisfell ok þvi giorer ek adr greindan sira biarna sigvrdzson²⁾ avrlungis kvittan ok takærulausan fyrer mier ok minum efterkomendum um opt nef(n)da jorð kvigandisfell j talknafirdi. ok til sanninda her vm setta ek mitt jnnsigli fyrir þetta kvittvnarbref skrifat j selárdal lavgardaginn fyrstan j vetri anno domini m^o cd^o xl^o secundo.

678.

18. Febrúar 1443.

i Skálholti.

Fjórir menn transskribera tvö bréf frá 14. öld og eitt frá 15. öld.

¹⁾ Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld; ²⁾ sigvrdzson, frbr.

AM. Fasc. XII, 21, eftir transskripti á skinni frá 18. Júlí 1449.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra sendum wær þosteinn prestur jonsson officialis heilagrar skalhollzkirkju firir sunnan. jon prestur jonsson. styrr diakne snorrason oc jngimundur snorrason leikman. skalhollzbiskupsdæmis. kuediu guds oc wora. wær giorum witurligt med þessu woru opnu opna brefi at sub anno gracie M cd xl iij^o manudagin næsta firir festum ad cathedram petri apostoli j skalhollte. wor nadugi herra oc andalegur fader herra godhsuin med guds nad biskup j skalhollte et cetera let opinberligha lesa firir oss oc maurgum audrum dandimaunnum lærðum oc leikum tuo opin bref med haungaundum oc oskauddum jnnsiglum oc til saman fest [hit annat¹⁾] kong magnus. enn annath kong hakonar hans sonar konga af noregi oc sua(rike) suo latanda huort wu sig ord efter ord sem hier segir. [Hér kemr:

1. Bréf Magnúsar konungs Eiríkssonar frá 21. Aug. 1374, Dipl. Isl. III, 234.

2. Bréf Hákonar konungs frá 13. Marts 1375, Dipl. Isl. III, 238].

Hier efter liet wor fyrrgreindur nadhugi herra biskupinn lesa opinberligha opid bref godra manna med þrimur heilum hangandum þeirra jnnsiglum oskauddum suo latanda ord efter ord sem hier segir.

[Hér kemr próventubríf Odds lepps frá 5. Nóv. 1415, Dipl. Isl. III, 541].

Ok til sanninda hier wu settum wær fyrnefnder menn wor jnnsigle firir þetta transkriptarbref skrifat j skalhollte j sama dag oc are sem fyrr segir.

679.

1. Marts 1443.

á Möðruvöllum.

TVEIR menn votta, að Þórðr Magnússon hafi selt Steingrími Ísleifssyni jörðina Helluvað við Mývatn fyrir tólf hundruð og kvitti Steingrím med öllu fyrir andvirði hennar.

AM. Fasc. XI, 15, frumritið á skinni. Fyrri innsiglið er dottið frá.

¹⁾ hñat, transskr.

kaupbref fyrer helluuade uid mijuattn.¹⁾

Þat giorum vid rvsticvs sigmvndzson ok þolleifur gunnason godum monnum viturlegt med þessv okkrv brefi ath þar vorum uid i hia savm ok heyrdu(m) æ at þorðr magnvs(son) kendiz at hann hefði selt steingrimi isleifssyni til fullrar eignar iordina helluuad uid myuatn er liggr i skvtustada þingvm fyrir xij hvndravd. kendiz ok fyrnefndr þorðr at adrnefndr steingrimr hefði lukt honum fvlla ok alla peninga fyrir adr greinda iord helluuad ok giorde fyrnefndr þorðr oftnefndan steingrim med hanndahanndi kvittan ok akiærvlausan fyrir sier ok sinvm erfingivm um adur greint iardar verd. Ok til sannenda hier um settvm uid fyrnefndir menn okur incigli fyrir þetta bref skrifad a mandruuollvm i eyafirdi faustu(u)dagen næsta fyrir ions Messo holabyskups²⁾ anno domini M^o cccc^o xl^o tercio.

680.

30. Mai 1443. á Höskuldsstöðum.

Jón ábóti á Þingeyrum tekr með samþykki konventubræðra Helga Þorvaldsson og Guðrúnu Ólafsdóttur konu hans til próventu á staðinn á Þingeyrum, en þau gáfu í próventu með sér jörðina í Kirkjubæ í Norðrárdal í Höskuldsstaðþingum.

AM. 280. 4to bls. 180—81 skr. c. 1640 af Hákoní Orms-syni. AM. dipl. afskr. 482.

Kirkjubæjar Breff 1443.

Wier Broder Jon med Guds Naad abote a' Þingeyrum giðrum þad godum mōnnum viturligt med þessu woru opnu breffe. ad med raade og samþycke allra conventisbrædra fyrrgreinds klausturs. hōffum vier tekid Helga Þorvaldsson og Guðrunu Olafsdottur konu hanns heim til stadarins til æffinlegs framfæris og Proffuentu med þeirri grein og skilmāla ad fyrr greind hion eiga ad haffa aff stadnum sæmiligann kost apter pui sem godur gamall vane er til og adrer bestu Proff-

¹⁾ Aptan á bréfinu með hendi frá c. 1600; ²⁾ Hér mun miðað við translatio Jóns biskups 3. Marts, því föstudagurinn næstr fyrir Jóns-messu í Apr. verðr 1443 langifrádagur, og er ólíklegt að bréfið hafi þá verið gert, nema staðið hefði: in passione domini.

uentumen haffa. Hier til skal hann og hun haffa eitt hus sierlega bæde saman á stadnum og giðra það vpp sialf og þar til tuijtuga vod huort vm sig arlega. haffa til stadarins tuær sængur færar að öllu og eina kistu goda. edur tuær lettare. Skal klaustrid hallda sængunum færum og leggja til þeirra eff þarff. Enn eignast Sængurhus og kistu epter þaug frammlidenn. hier til gáffu fyrrsógd Helge og Gudrun. huort með annars samþycke.

J fyrstu grein i sijna Proffuentu Jórdena Kirkiubæ i Norduraardal sem stendur i Hòskullzstada þjngum með öllum þeim gögnum og giædum. hlutum og blunnendum sem þeirri Jörðu heffuer filgt að fornu og nyu sem hann varð fremst eigande að. og þar til x málnytukugillde og tuð hundrud frijd-vird að næstum fardögum og xx hundrud og luka vt janna þriggia aara. Skyllde aadurgreindt Klaustur hallda til laga fyrr sagdre Jörðu. enn Helge suara lagaríptingum. Skyllde stadurinn og klaustrid eignast alla fyrrskrifada Peninga að næstum fardögum. Enn adurgreind hion Helge og Gudrun meiga frialslega koma á Proffuentuna þá er lidin eru sex aar.

for þesse giðrningur frammi á Þingeyrum jn festo Gordiano og Epimakij¹⁾ Anno domini M^o. CD^o. XL°. tertio.

Og til sannenda hier vmm settum vier vort Jnsigle með conventubrædra Jnsigle fyrer þetta Prouentubreff. giðrt á Hòskulldstòdum á Skagastrònd in festo ascensionis Domini á sama áre sem fyrr seiger.

681.

16. Júlí 1443.

á Hólum.

TVEIR menn votta að Úlfhildr Ketilsdóttir gaf klaustrinu á Stað í Reyninesi allar sínar bækr eptir sinn dag svo að aungvir peningar skyldu í móti koma.

AM. Fasc. XI, 14, frumritið á skinni. Fyrra innsiglið er fyrir bréfinu, en er þó brákað. Bréfið er úr bréfasafni Reynistaðarklausturs.

Þath giorum widh gudmundr þorlaksson ok teitur finns-son prestar holabiskupsdæmis godum monnum kunnigt með

¹⁾ þ. e. 10. Maí.

Þessu ockru opnu brefi að sub anno gracie M^o cd^o xl^o tertio
sunnudaginn næsta firir botolfs voku aa hoolum j hialltadal
vorum vidh j hia saum ok heyrðum aa hanndabannd þeirra
systur barbaru abbadisar aa stad j Reynenesi af einne haalfu
enn vlfhilldar ketilsdottur af annarre að suo firir skildu að fyrr
greind vlfhilldr gaf klaustrenu aa stad j Reynenesi til æfinlegrar
eignar allar þær bækir sem hun ætti ef hennar kynne vidh að
missa fyrr enn hun kæmi j klaustr suo að aunguer penninghar
skyldu j mote koma. enn ef hennar vid væri kostur ok hennar
hugur skipadizt suo að hun villde eighi j klaustr fara þaa
skyldi klaustred eigha bækrnar sem adr.

Ok til sanninda her vm settum vidh fyrr nefnder menn
ockur junnzsigle firir þetta bref skrifat j sangdum stad. deghi
ok aare sem fyrr seghir.

682.

20. Júlí 1443.

í Skálholti.

GoðsVIN biskup í Skálholti býðr Jóni ábóta á Þingeyrum,
Sigurði prior á Möðruvöllum og fimm klerkum öðrum fyrir
nordan land að taka fullan reikningsskap af séra Jóni Pálssyni
fyrir officialis og ráðsmanns starfi hans á Hólum fyrir næstu
þrjú ár undanfarin.

AM. Fasc. XI, 13, frumritið á skinni. Innsigli Goðsvins bisk-
ups er fyrir bréfinu, en er nokkuð brákað.

Skickun Godsuin(s) umþodsmans Hoola kirkeiu að taka
reickning af Jone palssyne official.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra Sendum
wij Godhsuin meðh guds nadh biskup j scalhollte formann ok
vmbodsmann heilagrar hola kirkiu Guds quædiu ok uora.

Saker þess ath wor kære son sira jon palsson wor officialis
ok radhsmann holabiskupsdæmis hefer til bodet sig at giora
oss reickningskap af fyr greindu starfe. fra þann tid ath hann
gerde oss seinast reickningskap þar af suo sem uar anno domini
M^ocdxxxix^o j trinitatisviku til þessa næruerande tidh. Ok nu
af þui ath wij icke erum liduger j þenna tima ath sitia þar

¹⁾ Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

ýfer. Þui skipum ok biodum wij ydr vorum elskuleghum sonum brodir jon abote af þingeyraklaustur ordinis sancti benedicti. broder sigurdr prior a(f) modrualla klaustur ordinis canonicorum regularium sancti augustini holabiskupsdæmis. Gudmundr Þorlacksson kirkiuprestur j holum. sueinbiorn Þordarson. Þorstein jonsson af hauskulldzstodum. Magnus jonsson af vollum. Teitur finzson prestar fyr greindzs holabiskupsdæmis. ath þier heyred ok taked af vorum fyr greindum officiale ok radzmann þans fullkomin ok skyldulighaß reikningskap af fyrgreindu starfe fra þan fyr greinda tid. ok til þess hann werdr honum giorande. ok sierdeilis af sier hueriu are vm sig ok ath þier fylgit ok haldit þar ut j fyr greindrar holakirkriu ok stadarins gamlan ok godhan wana epter þui sem þad kann skynsamligazt til ganga af beggia halfu. oforsomad ok skadlaust epter yduare beztre makt ok skynseme ydra modr holakirkriu. oss ok honum. Skipum wij ydr samaleidis til ath taka af honum riettan ok skynsamligha reickningskap af suo micklum peningum sem hann hefer upp borith af helmingi allra biskupstiunda utlausna ok fieseckta. sem fyr greindre holakirkriu ok oss fallin eru sidan wij þeim logdum ok gafum til upphelldis fyr greindre holakirkriu. sub anno domini Mcdxxxix^o sem wort bref þar wm giortt vtuisar. ok samþyckt war j wore prestastefnu j vidiuollum sama biskupsdæmis sub anno domini Mcdxl vm kyndilMesso tid [ok] wij þad skipad haufum enn stendur oreiknad ngr greindri hola kirkriu ok uorum fyr greindum officiale ok radzmann þalsk¹) icke enn er komed til hennar upphelldis sem wij adur rad þar um haufum giortt. ok þeim sama uorum fyrgreindum officiale ok radzmann þa betur uiturlickt uera. Bidium wij ydr fyr greinda wora elskuligha sonu abota prior ok presta ok sierhuern wm sig ok suo biodum j krapte heilagrar hlydne ok vndir heilagrar kirkriu hestu banzs þino ef þess þarf med ath þier heýrande ok takande fyr greinda reikningskape byuised ydr suo hier ut j til ydrar modur heilagrar holakirkriu ok oss ok suo uorñ fyr greindan officialem oc radhsmann. sem þer meghit ok uiled med sanninde ok ostrafader tyrer wors herra sidazsta dom oss ok audrum dande monnum bykender uera. ok ad þier suo siaed til ok rad wm giorred nu ok suo huertt ar hier epter ath þeir fyr greinder peningar sem wij gefit haufum

¹) þannig.

fyr greindre holakirkju til upphelldis uerde til samans tekner ok til hennar lagder, j allan mata sem wij adur rad þar wm hafum giortt ok wortt bref þar wm giortt utuisar ok fyr skrifath star. ok sem þier giarna uiledh ath wij icke þeim skulum aftur krefia ok þar wm rad giora. sem þad epter uortt fyr greintt bref ok presta samþyekt j uore makt ok uilia stendur ef þad af tilskipudum af oss prelatum ok prestum forsomad edr icke uor skipan þar wm fullgiord ok halldin yrde. Bidium ok biodum wij ydur samleidis ef þier finnedh uors fyr greindz officialis ok radhsmanz huoratueggju reikningskape laugligha ok skialleggha hafi til geingit sem þad ber wm aull fyr greind stycke sem fyr skrifath star ok wij fulkomleggha trwm ok trę(y)stum. ath þier þa taket strax eitt fulltt transumptum af þeim huorumtueggjum fyr greindum reikningskopum ef þier þeim suo finnedith¹⁾ hafit. ath þier þa jnnan tuo manudu þar epter sendit oss medh yduartt uissubodh ok til skrifith oss undir ydra allra opid bref ok jnsigle suo latanda sem hier epter stendur huersu þier hafit hans fyr greinda reikningskape fundith standande ok ef oss þar efter ber med riett honum gefa þar upp æ uortt fulltt ok laugligtt kuitunarbref fyrer oss ok alla uora efterkomendur holakirkju formeun wm wij þa erum j landit. Erum wij þa ok icke j landit þa gefum wij ydr med þetta sama wortt bref uora fulla mackt til at gefa honum suodan kuitunarbref sem honum hier wm ber ath hafa ok fyr skrifath star þo suo wm hann skilst med fyr greintt radzmanz starf medan wij erum i landit. ath hann þa skal epter þui sem oss þicker þijhof uera hallda fyrer oss medh sinum bokar eide ath hann hefer riettan ok sannan reikningskap ok fulla bytaling giortt heilagri holakirkju ok oss af aullum fyr greindum styckium ok fyr greindan tid efter þui sem honum ber upp a guds uegna med riett ad giora. Skær þat ok suo ath hann icki skillzt fra fyr greindu starfe medan wij erum j landith edr j life ath þa skal standa til vorn efterkomande hola kirkju biskup edr formann med samþycke kongs af norghi ok erkibiskups af nidarose taka af worum fyr greindum officiale ok radzmane suodan fyr greindan bokareidh. Ok j aul(l)um fyr greindum styckium ok j sierhueriu wm sig ok suo j uorum biskuplighum riette mackt og uald sem wij epter skipan Erchibiskups af nidarose haufum yfer hola kirkju biskupsdemi oss

¹⁾ þannig.

forsomat j allan mata fyrer utan alltt fals ok undirhyggja. Skulupier ok sem fýst uerda ýfer eins wm tid ok stad nær ok huar pier skuledh saman koma ath taka fyr greindan reickningskap.¹⁾

Ok til saninda hier wm settum wij wortt jnsigle fyrer þetta bref skrifat j skalhollte jn festo translacionis sancti thorlaci episcopi anno domini M ed xl iij^o.

683.

21. Júlí 1443.

i Skálholti.

GOÐSVIN biskup i Skálholti skipar Reynistaðarklaustri i kost með systur Margréti Þorbergsdóttur árlega hundrað frá Skálholti, annað hundrað frá Hólum og þriðja hundraðið frá Kirkjubæjarklaustri.

AM. Fasc. XI, 11. frumritið á skiinni. Innsiglið er dottið frá. Bréfið er frá Reynistaðarklaustri. Það er með sömu hendi og Fasc. XI, 10 frá sama degi (Nr. 684).

Þath gervm víj Godsvin með gvds nað biskup j skalholti forman ogh vmbodsman heilagrar hola kirkiv godvm monnum viturligth ath víj hofum skipat ogh gefit til Reýnes klavstur ordinis sancti benedicti hola biskupsdæmis svo sem lifer ogh blýfur j því klavstri syster Margreth þorbergsdotter henne kost til hialps af fýrgreindri skalhollzkirkiv ogh svo af holakirkiv ogh samaleidis af kirkivbæiarklavstur fyr grein(d)s ordinis af hverivm fýr sagth eith hverth hvndrad. biodvm víj vorum Razmonnum j skalholti ogh svo j holvm ogh samaleidis abbadísi j kirkivbæiar klavstur vnder hlydne ath lvki ærliga þan fýrgreindan stad hver fýr sagt þessi fýr greind hvndrvd til fýr greinz Reýnes klavsturs bihof sama klavstursins Razmane fyrer utan allth hindur. Ogh til sannenda hier vm settum víj vorth jnsigli fýr þetta bref skrifad j skalholti næsta dag epter translacio sancti thorlaci Anno domini M^o ed^o xl^o tercio.

684.

21. Júlí 1443.

i Skálholti.

GOÐSVIN biskup i Skálholti samþykkir kaup þeirra Barbaru abbadísar á Reynistað við Guðmund Björgólfsson á jörðunni Skíðastöðum fyrir Skarð á Reykjaströnd (sjá bréf frá 24. Júlí 1443).

¹⁾ reicknaískap, frbr.

AM. Fasc. XI, 10. frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. Bréfið er frá Reynistaðarklaustri. Það er með sömu hendi og Fasc. XI, 11, frá sama degi (Nr. 684). Sbr. Nr. 686.

Þat gervm víj godsuin med guds nad biskup j skalholhti forman ogh vmbodsman heilagrar holakirkiv godvm monnvm viturligth med þessv vorv brefi ath víj hofvm samþýckth þav iardakavp er syster barbara abbadijs ath stad j Reýnenesi hefer keypth med gvdmvnd biavrgolfsson æ klavstursins vegna ath fyr greind systir barbara keypti ath adur nefndvm gvdmvndi Jordina skidastadi j laxardal er liggur j hvams kirkiv sokun fyr fimtigi hvndrada. hier j mot gaf syster barbara skard er liggur j fagranes kirkiv soknn. Ogh med því ath oss lizth þetta fyr greint iardakavp æ stadarens vegnna avllungis skadlavst vera því samþýckivm víj þetta iardakavp æfenliga halldaz skvlv kvith ogh obrigdanligth fyr oss ogh ollvm vorvm lavg-igvm epterkomendvm. ogh til sannenda hier vm settvm víj vorth jnzigli fyr þetta bref skrifat j skalholhti en næsta dag epter translacio sancti thorlaci Anno domini M^o cd^o xl^o iij^o.

685.

23. Júlí 1443.

í Skálholti.

GoðsVIN biskup í Skálholti áminnr alla skattbændr milli Kleifa í Seyðisfirði og Kjálkafjarðar undir banns þínu að lúka Holtskirkju í Önundarfirði eyristoll samkvæmt máldaga kirkjunnar.

AM. dipl. afskr. Nr. 2328 „Eptir original fra Holttz kirkiu í Önundarfirði, accuratissimé.“ (AM.). AM. dipl. afskr. Nr. 2330 eptir transekripti Holtskirkju frá 24. Nóvember 1492, en það, sem þar munar frá frumritinu, er afbakanir einar að mestu.

Uíj Godhsuin meðh guds nad biskup j skalholhte Giorum godum monnum viturliect med þessu voru opnu brefe ath wor kere son olafur jsleiksson prestur hefer kært fyrer oss ath j morgum stodum luckazt eigi suodan gamlar yskylldur og gud-tollar sem godfuser menn hafa vm langan tima huer epter annan gefit med goduilia og golldit arligba til kirkiunnar sancti laur-encij¹⁾ i holhti j aunundarfirde fyrer sinne sal. og sinna epter

¹⁾ laurcij. frb.

komande erfingia epter þui sem maldaghi fyr greindrar holtz-
kirkiu utuisar. þui aminnom wij alla goda menn og sierhuernn
wm sig þa sem þetta mal uardar ath þer lukith hiedan af
reiduligha hueritt ar sem ydr ber med fullri skyldu suodan¹⁾
fyrregreindar jskyldur til kirkiunnar j²⁾ hollte sem fyr skrifath
star. Takannde þar firir æuenlig laun af uorum herra. jumfrv
marie og sancti laurencij. Enn huer sem audruuis giorer og
dirfizst hiedan fra ad hallda rangligha vndir sig med þriosku
og ohlydne fyr greindum gaumlum og nýiom gudtollum efter
það þeir hafa heyrtt þetta uortt aminingar³⁾ bref lysum wij
fallna wera j heilagrar kirkiv forbod. og hestu banz pino af
sialfu uerkino. Setium wj þeim xxx dagha fyrer⁴⁾ þriar laugligar
aminingar⁵⁾ ath þeir þar fyrer jnnan kome til fullrar betringar
vid heilagha kirkiu. fimtan þar af fyrer hino fystu. atta þar
nest epter komande fyrer þa adra og siau hino sidustu fyrer
þa þridiu. hueriom endaudum og yferbot þa eige fram kominni
afsetium wij þeim fadme heilagrar kirkiu og hennar sakramentis
og samneyte annara kristinna manna. Skulu þeir halldazst af
aullum suo sem bannsetter menn þadan fra þar til þeir settazt
og fulkomligha med audmyckt yferbæta med gud og heilaga
kirkiu. og til sanninda hier wm settiwm wij wortt jnnsigle
fyrer þetta bref skrifat j skalhollte jn festo sancti appollinaris
episcopi et martiris anno domini M cd xl iij^o.

686.

24. Júlí 1443.

á Reynistað.

GUÐMUNDR Björgólfsson og Ragneiðr Þorvarðsdóttir kona hans
selja klaustrinu á Reynistað jörðina á Skíðastöðum í Laxárdal
fyrir jörðina Skarð á Reykjaströnd, og tilskildu það, að Barbara
abbadís á Stað ætti að láta kenna syni þeirra til prests, og
fór kaupið fram tíu dögum áður en það væri bréfað (Sbr. Nr. 684).

AM. Fasc. XI, 12, frumritið á skinni. Fyrsta innsiglið er fyrir
bréfinu, en hin eru döttin frá. Bréfið er frá Reynistaðarklaustri.

¹⁾ allar, transsskr.; ²⁾ sl. frbr.; ³⁾ amingar frbr.; ⁴⁾ þhr'; frbr.

bref vm skidastade.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edr heyra senda sira teitur finnzson. jon diakne snorrason. halldor steindorsson. bergvr vigfýsson. einar baidvarsson kvediu gvds ok sina kvnn-igt giorandi ath þa er lidet var fra hinngatbvrði vors herra jehsv christi þvshvndrvt ok cccc hvndrvt fiorirtiger ok iij ar. ath drottensdaginn fyrer þorlaxsmessv vm sumaret¹⁾ j bænhvsnv a skidastavdv m j laxardal vorvm ver j hia ok heýrdvm a ord enn savm a handaband þeirra frv barbarv abbadisar er þa var formann klavstvrrens ok stadarens j reýnesnesi af einne alfv. Enn gvdmvndar biorgolfssonar ok ragneidar þorvardz-dottur konv hans af annari ath svo fyrer skildv ath greind hion gvdmvndvr ok ragneidvr selldv stadnm j reýnesnesi jorden a skidastavdv m j laxardal er stenndvr j hvams kirkiv sokn til aveulegrar eignar vndan sier ok avllum sinvm erfingivm ok epterkomendvm med avllvm þeim gaugnm ok gædv m eignvm ok jtaflavm²⁾ hlvtuð ok hlvenndvm sem greindri jorðvne a skidastavdv m befer fyllgt ath fornv (ok) nyiv ok þav yrdv fremz eigandi at. enn þar a moti gaf frv abbadis stadarens negna fimtíge hvndrada j svo ordnm peningvm. jordin a j skardi er stendvr a reykiastravnd j fagranes kirkiv sokn fyrer þritig(i) hvndrada. þar til skýllði fru abbadiseñ taka son gvdmvndar vpp a stadarens kosnat til skola. klæda hann ok fæda þar til er hann mætti vel vigiazt fyrer kvnnattv saker ef hann villde. skýllði sa kostnadr lvkazt fyrer .xx. hvndrvt j fur greint verd skidastada. Enn ef sveinnenn kynne ath deya eda ef hann vildi eigi læra þa skýllði fram falla fyrer hann fiogur³⁾ kvgillde a hverivm tolfmanavdv m vpp j iordna²⁾ a skidastavdv m. skilde frv abbadis allar flýtningar huala ok vidar ok skreidar frialst a lannd leggja a skardz rekka reynesnes stadar vegna. ok svo skips satvr med. kynne jorden j skardi a nakkv²⁾ mata flavl ath verda skillði frv abbadis bana aftur af gvdmvndi ok ragneidi j þeirra hanndabanndi vnder stadinn (ok) klavstvrit j reynesnesi fyrer þritigi hvndrada en þav savgdv bædi jom vitt. En ef jordin skidastadir kýnni med logvm af ath gangga skýllði iordin skard falla vnder stadin aftur til fvllra(r) eignar. ok

¹⁾ þ. e. 14. Júlí; ²⁾ svo; ³⁾ fiogur. frbr.

þar til .xx. hvndrvt j þarfligvm peningvm fyrer kostnad ok kenzlv sveinsins sonar gvdmvndar ok ragneidar. skylldv þratt nefnd hion gvdmvndvr ok ragneidr svara avllvm laga riftingvm a jordinni skidastavdv. Enn stadarens vmbodsmadr hallda til laga.

ok til sannenda hier vm settvm ver fyrnefndir menn vor insigle fyrer þetta jardarkavps bref er skrifat uar ath stad j reynesnesi midvikvdaginn næsta fyrer jacobs Oesso a sama are sem fyr seger.

687.

24. August 1443. i Kaupmannahöfn.

KRISTOPHER konungr af Bayern tilkynnir sýslumönnum sínum í Noregi og Björgynjarmönnum, að hann hafi leyft borgarmönnum í Amsterdam á Hollandi að verzla í Noregi gegn venjulegu gjaldi, en undan tekr verzlun á Íslandi og í öðrum skattlöndum ríkisins, því verzlun þar sé með öllu bönnuð.

Dipl. Norv. V, Nr. 720 eptir frumritinu, sem er í skjalasafninu í Amsterdam, og sem innsigli konungs er enn fyrir.

Wy Cristoffer van godesgnaden to Dennemarcken Sweden Norwegen der Wende vnde der Goten koninck pfaltzgrane bij deme Rine vndd hertigh in Beyern doen witlik allen de dessen vnsen breff zeen offte horen lesen jn vnseme rike Norweghen vnde besundern vnsen leuen getruwen vogheden laghmannen borgermeistern reatmannen vndd eren vmbodesmannen besundern jn vnser stat Berghen jn Norweghen dat de van Ampsterdam vte Hollant moghen vriigh vngehindert vndd veligh kopslaghen jn vnsem vorbeno^{den} rike Norweghen wor en des behoff wert sunder in Jislande vndd andern schatlanden de forboden sin vndd geuen vnsen vorbenomeden vogheden vndd ambitmannen eren wonliken tollen vndd rechticheit de en mit rechte boert wt to geuende. Worumme wi beden vndd beuelen vnsen vorbeno^{den} vogheden vndd ambitmannen dat see de vorbenomeden jawonre von Ampsterdam wor se komende werden jn vnseme rike Norweghen vorbenomet van vnser wegghen vorderen jn vorderen laten vndd nicht hinderen laten vnder vnser koninckliken hulde vndd vngnade so lange also se dat van vnser gnade hebben. Geuen vnd screuen vp vnsem slote kopenhauen vnder

vnsem secrete die beati Bartholomei apostoli anno domini
mcd quadragesimo tercio.

688.

21. Oktober 1443. i Kaupmannahöfn.

KRISTOPHER konungr af Bayern tilkynnir sýslumönnum sínum
í Noregi og Björgynjarmönnum, að hann hafi gefið Zierikzee-
mönnum í Zelandi á Hollandi verzlunarleyfi í Noregi gegn
venjulegu gjaldi, en undan skilr Ísland og önnur eyhlönd.

Pontanus Rerum Danicarum Historia 1631 lib. X, 623. í
M. Zeverii Boxhornii Apologia pro navigationibus Hollandorum
adversus Pontum Hevterum og víðar er bréfið prentað og heimfært til
1445, og þó tekið eptir bók Pontanusar. Afskrift frá 16. öld af bréfi
þessu á hollenzku er í Ríkisskjalasafni Dana («Nederlandske Privilegier»),
og er dagsetning þess 21. Oktober. Sbr. William Christensen:
Unionskongerne og Hansestæderne, Kh. 1895 bls. 97—98.

Nos Christophorus Dei gratia Danię, Svecię, Norvagię,
Vandalorum, Gothorumque Rex, Palatinus Rheni, dux Baviarię,
constare omnibus volumus has lecturis, et maxime regni nostri
Norvagię dilectis, fidelibus, præfectis, iudicibus, consulibus ac
senatoribus aliisque civitatis nostrę Bergensis incolis atque
indigenis, indulsisse nos civibus ac civitati Ziriczeensi, quę est
in comitatu Zelandię, libere ac tuto intra regnum nostrum
prædictum Norvagię, exceptis Islandia aliisque in vicino insulis
prohibitis, negotia sua commerciaque exercere, solutis, quę pro
more debentur, oneribus ac vectigalibus. Quapropter mandamus
atque imperamus prædictis nostris iudicibus, præfectis, ceterisque,
ut prænominatos cives oppidi Ziriczeensis, intra regnum nostrum
Norvagię negotiantes, provehant et promoveant, eisque com-
modent ac esse adiumento velint; nec ipsis ullo modo molesti-
am exhibere quenquam permittant: nisi regiam nostram in-
currere inclementiam cupiant: idque quamdiu hac nostra
fruantur gratia.

Datum in arce nostra Haffniensi anno domini 1443.

689.

23. Oktober 1443.

i Kaupmannahöfn.

KRISTOPHER af Bayern Danakonungr ritar Henriki Einglakonungi
binum sjötta umkvörtun yfir megnun yfirgangi enskra þegna
á þegna sína, en einkum á Íslandi, og beiðist þess að reistar
sé skorður við slíkum ágangi og óskunda, og að skaðabætr
fullar sé veittar.

AM. 295. Fol. bl. Lij. á pappír c. 1500.

Cristoferus dei gracia Dacie Swecie Norwegie Sclauorum
Gothorumque Rex Comes palatinus Reni et Dux Bauarie, serenis-
simo et illustrissimo principi eadem gracia Anglie et Ffrancie
Regi et Hibernie Domino et cetera. Salutem et Regie felicitatis
prosperum incrementum.

Serenissime princeps ffraterque noster carissime, Diuerse,
diuersorum nostrorum subditorum querimonie quam pluribus
vicibus coram nobis exarate sepiissime replicate, animum nostrum
non sine cordis suspirio frequencius conturbarunt funestis
vocibus et sonoro gemitu querelando, qualiter quidam subditorum
terrarum vestrarum terras nostras et dominia precipue Jslandiam
citra et contra nostrum concensum voluntatem et permissionem
sub negociandi et mercandisandi colore accesserant et invase-
rant accedunt et invadunt censum nostrum theolonea aliaque
tributa nobis jure Regio cedencia et cedere debencia deportando
dirimendo et subtrahendo, subditos nostros immanissime talliant
spoliant ad abissumque durissime periciunt paupertatis, in
nostra maxima preiudicia dispendia vilipendia et contemptum,
Quorum malorum ferocia non contenti malis mala accumulantes,
incolas nostros bonis temporalibus exutos de terris nativis ad
fines externos deportauerant et deportant nedum leges terrarum
nostrarum, verumeciam legem faulam de plagiis per viutorum
subtraxionem vnde Romanorum Imperium capitalem minatur
summam verissime incidendo, Ipsis eciam deportatis et subtractis
seruitutem pharaonicam in omni vilitatis opere ingerunt et
infigunt non solum jure nostro regio quinymmo christianitatis
vinculo humanitatis intuitu et pietatis compassu despectis penitus
et contemptis, Qua propter tantis flagiciis celeritatis indicare
terminum tantis suspiriis pietatis applicare remedium nostrisque
dominiis et terris felicitatis rependere gubernationem volentes,

Vestram caritatem serenissimam duximus exhortandam quatenus per vestram serenissimam rigidam inhibitionem vigorisque preceptastrarum terrarum subditi, terras nostras et dominia citra et contra consensum nostrum voluntatem et permissionem visitare seu quouis modo perturbare de cetero non attemptent. Quodque pro flagicijs perpetratis nobis et nostris emendam restauracionem et satisfactionem plenariam refundant effectualiter et persoluant. Super quibus nostris petitis vestre serenitatis carissime Responsionem cum latore presencium expectamus firmissime sperantes vestram serenitatem in nostro desiderio iuxta premissa pro equitate et justicia fore prouisuram sicut a nobis si similia occurrerent affectaret.

Vestram serenitatem illustrissimam conseruet Rex regum continuo prosperam et felicem.

Datum in Castro nostro de Copenhauen 1° kalendis Nouembris. Sub secreto. Anno et cetera M cccc xl iij et regnorum nostrorum Dacie quarto Swecie tercio et Norwegie secundo et cetera.

690.

11. Nóvember 1443.

i Skálholti.

Goðsvin biskup i Skálholti staðfestir öll privilegia, náðir, frelsi, testamenta og aðrar ölmusur, sem Viðeyjarklaustri hafi verið og verði lögð og skipuð, en sérdeilis skipun Magnúsar biskups Gizurarsonar um osttoll til klaustrsins (Dipl. Isl. I, 124).

AM. 238 4to bl. 22 a—b (Bessastaðabók) skr. c. 1570 Til eru ýmsar yngri afskriftir af bréfinu, svo sem í bréfasafni séra Jóns Haldórssonar í Hitardal (Landsbókasafn 115 4to I, 193—94), en þær stafa allar frá Bessastaðabók.

Brefið goðsuins biskups um os(t)toll.

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia eður heýra sendvm víj Goðsvin með guðz nað biskup af skalholhti forman og vmbodsmann heilagrar hola kirkiv kvediv guðz og vora.

Saker þess at j avllvm goðvm verkvm sem vor herra skipar j heilagre kirkiv ýfer allan kristindom með goðra mana hialp

og tillogvum hlvttakarar verða aller aðrer heilagrar kirkiv limer og þeir mest sem sialfer með sin eigiñ verk eður godan villia sic best bijhialpliger þar til sýna Og nv firir því at oss ber eigi at eins af allmenniligre kristeligre elskv vtann jafnnvell og sierdeilis af vorri biskupligri skyldv vegna at samþyckia og staðfesta og svo fyllmegttvgtt halda og epter vorri magtt hallda lata hvað vij vitvm eður finnvum vita eður finna kvnnvm. ath vorer forfedur biskupar j skalholtti eður aðrer danndi menn til vp(p)reistar eður vp(p)helldis eður hialp kirknanna eður klavstra. eður þeirra personvr eður annara fatækra manna hafa logliga aður giortt. lagtt. gefit. skipað eður vnt hafa. Og þess villigligar og bijhialpligar oss þar til at sýna. sem vij giarna villvm vera hlvttakarar þar vti með þeim sem fyrst þat giored. gefit. skipit eður vnt eður siðann samþýkt staðfest eður með þeirra godvm villia til latið hafa. Og sierdeilis til vorrar frv klavstur j viðey. ordinis canonicorum regvlarivm Sancti Avgvstini vors fyrgreindz Skalholtz biskupsdæmis og þeirra persona sem þar skvlv piona vorvm herra jesv christo. því meðkiennvmst vij með þetta vortt opit bref at vij firir oss og firir vora epter komendur Skalholtz kirkiv biskupa samþyekt og staðfest havfv. samþyckivm og staðfestvm avll þav privilegia. nað. frelsi. testamenta og aðrar olmosvr sem finst at af vorvm fyrgreindvm forfedrvm eður avðrum dandi monnum. fyrgreindv klavstri eður bræðrum. eigi at eins logliga hafa verit gefinn. lavgd. skipvd. eður vnt. Vtann jafnnvell hvað sem finzt eður hier epter með lavgligum eður trvligvm vottvm fvndit eður sýnt verðr. þat fyr greint klavstur. firir xxx vetur og nockvra þar epter hafa notið og ecki finzt at þat siðann hefer verit lavgliga þar fra komit eður með logvm sem þat ber þar j mot talað. og sierdeilis vm þann os(t)toll sem vor forfader biskup Magnus godrar aminningar eður aðrer dandi menn fyrgreindv klavstri gefit. skipat eður vnt hafa. sem fyr seiger. forbiðv vij avllvm og hverivm manni firir sig vnder krapti heilagrar blyðni at giora fyrgreind(v) klavstri og bræðrum nockvt ologligt eður oskialligt hindvr og motstand þar vt j svo framt sem þeir villia forðazt heilagrar kirkiv hæstv banz pinv ok hörðvstv refsing. biðivm vij og þeim með foderligri aminning at þeir helldur lati greiðilega niota þeim. þat sem þeirra forelldrar hafa gefit. skipat eður vnt þar til og enn hier epter. takandi firir

litla avlmosv af vorum herra æfning lavn j himerikis gleði.
Og til sanninda hier vm settvm víj vortt insiglle fyrir þetta
bref skrifað j Skalholti jn festo sancti martini episcopi Anno
domini M^o cd^o xliij.

691.

29. Janúar 1444.

á Möðruvöllum.

ÞORVARÐR bóndi Loptsson selr Birni bónda Þorleifssyni jörðina
Reykjarhól í Fljótum fyrir jarðirnar Egilsá og Þorbrandsstaði
í Norðrárdal í Silfrastadabpingum.

AM. Fasc. XI. 17, frumritið á skinni. Innsiglið er
dottið frá.

Þat giorer ek þorvarðr bonnde loftzson godvm monnum
viturligt med þessv minv brefi at ek vidurkenniz at ek hefer
sellt birne bonnda þorleifssyni javrdena Reykiarhol j fliotvm er
ligur i holltz kirkiv sokn til fvllrar eignar med avllvm þeim
gavgvnm ok giædvnm sem greindre javrdv fylger ok fylgt hefur at
fornv ok nýio ok ek vard fremst eigandi at. hier j mot gaf
biornn bonde tvær jarðer er sva heita egelsæ ok þorbrandzstader
er liggia j nordardal¹⁾ j silfrastada kirkiv sokn til fvllrar eignar
med avllvm þeim gavgvnm ok giædvnm sem greindvm javrdvm
fylger ok fylgt hefer at fornv ok nýio ok hann vard fremmz
eigandi at. skal hvor greindra manna svara laga Riptingvm æ
nefndvm javrdvm enn bader skýllder at hallda til laga.

Ok til sanninda hier vm setta ek mitt jnzsigle fyrir þetta
bref giort æ Davdrvvavllvm j eyiafirde midvikvdagin næsta
fyrir pvrifukacionem sancte Marie anno domini M^o cd xl quarto.

692.

28. Febrúar 1444. á Hofi á Höfðaströnd.

ARI Bessason selr Örnólfi Einarssyni jörðina Tannstaðabakka
í Hrútafirði fyrir lausafé.

AM. Fasa. XI, 19, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru
dottin frá.

¹⁾ þannig.

kaupbref fyrir tannstadabacka.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta (bref) sia edr heyra senda brandr jonsson. ellendr sygurdarson. jon gvnarson. oc jon stefnisson Q(uediu) G(uds) oc sina kwnnigt gerandi ath svb anno gracie M^o cd^o xl^o quarto fimtodagin næsta epter kyndil-messo²⁾ j heradsdal j skagafirde vorum vær j hia saum oc heyrdum (æ) handabandh þeirra aurnols einarssonar af einni halfo enn ara bessasonar af annari. skildizt þat vnder þeirra handaband ath ari bessason selldi aurnolfi einarssyni með ja oc vpp-lagi margretar konu sinnar jordina alla tannstadabacka j brutafirdi er liggur j stadar kirkiu sokn til fullrar eignar með ollum þeim gognum oc gædum sem greindri jordu hefer fylgt ath fornu oc nyio oc ari uard fremst eigandi at. her j moti gaf aurnolfr einarsson .xij. malnyto kvgilldi .ij. gellðfiar kvgilldi .ij. kugilldiss hesta. .iiij. vætter smiors. vij. voder fyrer .iiij. hvndrod. silfrhnappar fyrer .iiij. hvndrod oc silfrkross er vo sex aura. skyldo malnyto kvgilldin oll lukazt ath næstom fardogum enn leiga xij alnum huert hvndrad annat þat sem ei lyktizt at næstom fardogum oc j jordu liggur. skyldi aurnolfr hallda jordunne til laga en ari suara lagariptingum. Oc til sanninda her vm settvm vær fyrnefndir menn vor jncigli fyrer þetta bref scrifat a hofe a haufdastraund faustudagin næsta epter peturs-messo a sama ari sem fyrr segir.

693.

22. Marts 1444.

í Skálholti.

STEINMÓÐR ábóti í Viðey og fimm menn aðrir transkribera skrá Skálholtskirkju um reka á Ströndum.

Bisk. Skalh. Fasc. IX. I; AM. dipl. afskr. 2607.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda broder steinmodr aboti j uidey ordinis canonicorum regularium sancti augustini. þorsteinn jonsson. loptur jorundzson. halfr finnzson. prestar. stýrr diakne snorrason oc biorn sueinsson leikmenn quediv guds oc sina. kunnigt giörandi ad sub anno gracie. M. cd. xl. quarto sunnudagin næsta epter festum sancti

¹⁾ Aptan á bréfinu með hendi c. 1600; ²⁾ þ. e. 6. Febr.

benedicti abbatis j biskupstofunne j skalholhti samm uær oc yferlasum maldagabok oc registrum kirkiunnar j skalholhte suo latanda sem hier segir. [Hér kemr rekaskráin frá 1327, Dipl. Isl. II, 381 B].

Ok til sanninda hier vm settum vær fyr nefnder menn vor jusigle firir þetta bref skrifad j skalholhti sunnudagin næsta epter benedictusmessv. anno domini M. cd. xl. quarto.

694.

12. Maí 1444.

í Westminster.

HINRIK Einglakonungr hinn sjötti ritar nokkrum verzlunarstöðum á Englandi og bannar skipagang til Íslands og annara hluta Danmerkr ríkis, sem bönnuð sé verzlunarviðskipti við.

Rymeri Foedera ed. Holmes V, I, 132.

De non navigando ad loca per regem Daciæ prohibita.

Rex vicecomitibus Londoniæ, salutem.

Præcipimus vobis, firmiter injungentes, quod statim, visis præsentibus, in singulis locis, infra libertates civitatis prædictæ, ubi melius expediri videritis, ex parte nostra publice proclamari faciatis,

Ne quis ligeorum nostrorum, cujuscunque status, gradus, seu conditionis fuerit, colore alicujus licentiæ nostræ, eis perantea concessæ, seu quovis alio quæsito colore, naves seu alia vasa sua versus partes Islandiæ seu alia loca prohibita carissimi consanguinei nostri regis Daciæ transmittat, seu transferat, sub pæna forisfacturæ navium et vasorum hujusmodi, ac omnium quæ nobis forisfacere poterit.

Teste rege apud Westmonasterium, duodecimo die Maij. [Anno domini M^o. cd^o. xl^o. iij^o. anno vero regni nostri xxij^o.¹⁾]

Consimilia brevja dirigitur vicecomitibus in comitatibus subscriptis, sub eadem data, videlicet:

Norff.

Villæ de Kingeston super Hull.

Suff.

Villæ Novi Castri super Tynam.

Lincoln.

Villæ Bristoll.

Eborum.

¹⁾ [Sbr. úti á spássíu.

695.

9. Júní 1444.

á Hofi í Vopnafirði.

SEX menn votta um skipti þeirra Bustarfellsbræðra Ólafs, Sæmundar og Andrés eptir föður sinn.

AM. dipl. afskr. Nr. 4443, »Ex originali Biörns Petssonar á Bustarfelle» (AM.). Tvö fyrstu innsiglin hafa verið fyrir bréfinu.

Þat giorvm ver sira ormr eirekxson. jsleifr asmvnndsson. Olafr svartson. halldor gvnsteinson. sigmvndr eyolfson. teitr einarson godvm monnvvm kvnnegt med þesso voro brefe at ver vorvm i hia æ bvstarfelle j vopnafirde savm ok heýrdvm æ at svo felldr skilmale for fram med ordvm ok handabande mille Olafs ellenndssonar ok brædra hans sæmvnnar ok annndres at þeir vrdo asatter hvad hver þeirra skýllde hallda j jordvm epter favdvr sinn til þess enndelegr vegr felle æ med þeim hvort olafr vill helldr vnnder dom eða dandemanna giord vm þær lavggiafer sem erlendr gaf Olafe syne sinum. skýllde olafr hallda priatige hvnnrada j bvstarfelle en sæmvnnr .xx. hvnnrdod en annndres svnnodal. þvi Olafr reiknar ser jordena alla bvstarfell til eignar. Ok til sannenda her vm settvm uer fyr nefnder menn vor inscigle fyrer þettha bref skrifat at hofe j vopnafirde þridia dagenn næsta fyrer festvm corpvs christi anne domini¹⁾ m^o. cccc. xl. quarto.

696.

1. Júlí 1444.

HINRIK Einglakonungr hinn sjötti svarar bréfi Kristophers Danakonungs frá 23. Október 1443 (Nr. 689) um kæru yfir óskunda enskra þegna á Íslandi, og skýrir konungr frá því, að hann hafi með bréfum og opinberum auglýsingum bannað þegnum sínum að fara til Íslands og lagt við þungar refstir, og að skip þeirra skyldu upptæk gjör (Sbr. Nr. 694).

AM. 295. Fol. bl. Lij á pappír skr. c. 1500.

Responsum Regis Hinrici Anglie et francie et cetera.

Henricus et cetera. Serenissimo principi Dacie Swecie Norwegie Sclauorumque Regi et cetera. fratri nostro carissimo Salutem plurimam et felicissimam juxta vota omnium rerum euentum.

¹⁾ domine, afskr.

Serenissime princeps et humanissime Rex ffrater noster carissime jd in primis vestram serenitatem animaduertere desideramus nichil esse quod magis nostro incedit animo quam regij officij debita quo fungimur super terram [debite vt tene-
mur¹⁾ exequamur. Jta quod decet omni populo crescat celebris nostre directionis fama, et nemini jniuria nobis permittentibus inferatur, stringimur namque superiorum vi et maiorum auctori-
tate altri²⁾ non ledere, sed constanti voluntate justiciam vni-
cuique tribuere, Quidem per serenitatis vestre literas quas nuper jocunde et letanter vidimus, non solum nostra displicencia intelleximus graues subditorum vestrorum querimonias que
erarate in primis et jterum replicate vt scripsistis vestrum multifariam turbarunt animum, et jntensa serenitati vestre
dederunt suspiria, lamentabili voce terrarum nostrarum subditos jaculant, quod ipsos jmmanissime talliant spoliant, et per-
tractant vestra³⁾ censum tollonia tributa et regalia dirimunt et subtrahunt, presertim jn Jslandia humanitatum et Romanorum
jura offendunt jn legem fauiam de plagiis jncidentes, et vltra
bijs non contenti, multa facinora at flagicia exercent pharaoni-
cam mittentes tirannidem, Quas ob res serenitas vestra nos
dixit exhortandos, quod tantis peractis malis per nostram in-
hibicionem rigidam velimus prouidere ne similia amplius com-
mitterentur atque restauracioni emendacioni et satisfactioni
atemptatores pro equitate et justicia jncumbere dignaremur.
Equidem Rex Serenissime hec longe preter jntencionem nostram
si peracta sint contigerunt, nec nobis conniuentibus oculis sic
abibunt, citra literarum vestrarum recepcionem juxta regum
vestrum desiderium jahibuimus strictissime et rigide satis
omnibus nostris per scripta et proclamaciones publicas ne dece-
tero ausi sint jn Jslandiam se transferre sub grauibus penis
confiscacionibus⁴⁾ nauium suarum jn ea parte vestram jnten-
cionem perinpleuimus paratissimi ad ampliora precepta dirigenda,
et remedia si casus exigat, Est quoque nostre concideracionis
intencio firmissima atemptatorum reformacioni studere nostra pro
virili, Dummodo delinquentes intingere possimus vt delicta suos
teneant auctores sine vacillacione jntingat serenitas vestra quam

¹⁾ (pannig; ²⁾ pannig; ³⁾ pannig; ⁴⁾ arrestacionibus, ritað hér yfir linunni.

primum male et contra iusticiam attemptata et per acta specificce fuerint nobis ostensa et declarata non deerit, quantum ad nos spectat iusticie complementum, et debitum in hac parte juris remedium, Non aliter pro certo vestros subditos tractari cupimus a nostris quam nostros proprios a vestris desideramus, Et vestre continue prosperitatis successum ad felicissimos exitus perducatur omnipotens regum Rex benedictus Deus.

Datum et cetera. primo Julij Anno et cetera. xxij. regni nostri.

697.

17. Júlí 1444. á Brekku í Dýrafirði.

TVEIR menn transskríbera bréf um Kirkjuból í Skutulsfirði.

AM. Fasc. XI, 9, frumtransskriptið á skinni. Innsiglin eru dottin frá bréfinu.

Þat gerum við sueinn brandzson ok halldorr ionsson godum monnum kunníkt með þessu ockru brefui atb við saum ok yfer læsum opit bref þessa einarssonar ok loptz halfdanarsonar með heilum ok oskauddum þeirra hangande innsiglum suo latanda ord eptér ord sem hier segir.

[Hér kemr bréf um Kirkjuból í Skutulsfirði frá 17. Júní 1443, Nr. 673].

Ok til sanninda her wu settu við fyrrnefnder menn ockur innsigle fyrer þetta transscriptum bref er gert var á brecku í dýrafirde faustudagen næsta fyrer þorlaksmessu biskups wu sumarit. Anno domini m^o cd^o xl^o quarto.

698.

18. Júlí 1444.

í Skálholti.

DÓMR sex presta útnefndr af Goðsvin Skálholtsbiskupi um eyristoll til Holtskirkju í Önundarfirði af hverjum skattbónda á milli Kleifa í Seyðisfirði og Kjálkafjarðar.

AM. dipl. afskr. Nr. 2329, „Epter original fra Holttzkirkin i Önundarfirde, accuratissime“. Tvö fyrstu innsiglin hafa verið fyrir bréfinu og lýsir Árni þeim. Bisk. Isl. Skalh. Fasc. XIV, 1, transskript á skinni frá 10. Febr. 1480; afskr. þaraf í Dipl. afskr. AM. 2467.

Það giorum uær þorkell prestur olafsson. þorsteirn suart-
 bau(f)dason. ísolfr símunarson. ion brandzson. hialmur hallzson.
 olafur gunnarsson prestar godum monnum kunnigt með þessu
 voru opnu brefi ath sub anno gracie M^o cd^o quadragesimo
 quarto faustudag næsta firir translacionis sancte thorlace
 episcopo¹⁾ in sinodo j skalholhti vorum uær j dom nefnder af
 vorum uirduligum herra ok andaligum faudur godsuin með
 guds nad biskup j skalholhti atth dæma um þan eyristoll er
 maldagabokin j skalholhti utuisar ath eigi kirkian j holti i
 aunundarfirði ath huerium skattmanni j milli kleifa j seydis-
 firði ok kialkafiardar ok sira olafur isleikxson beiddi adr
 nefndan herra biskupin þar dom ýfer nefna huert afl hafa
 skjöldi fyr greindr maldagi um adrnefndan eyristoll.

Þui dæmdum uær adrnefnder prestar greindann toll
 skjölduliga lukazt eiga huert ar æuenliga af aullum skatt-
 monnum j fyr greindu takmarki til adurnefndrar kirkiu j
 holti j aunundarfirði j uauru eda uauruirdum eyri suo framt
 sem hier finzt eigi annar laugligri maldagi j moti. Ok til
 sanninda hier um settum uær fyrnefnder prestar uor inzsigli
 firir þetta domsbref skrifat j sama stad ok ar. degi sidar enn
 fyr seger.

699.

25. Júlí 1444.

á Breiðabólstað.

VITNISBURÐR Hrafnis Sveinbjarnarsonar um landamerki jarðanna
 Ness, Sigríðarstaða og Melatúns og um reka fyrir Sigríðarstaða-
 sandi.

AM. dipl. afskr. Nr. 3753, „Ex originali Breidabolstad.
 Vesturhopeñ“. (AM.). „Sigillum abest“. (AM.).

Þat giorer eg hrafnn sveinnbiarnarsonn godvm monnvm
 vitturligt með þessu mínu brefue ad eg uisse firir full sannende
 vm daga gynnsteinns abota ok sveinnbiarnar abota voro þesse
 landdamerke j millum nes ok sigridastada ok mellatunsz sem
 firir (uestann) liggur biargalæk ok kirkian æ breidabolstad j
 uesturhoppe atte fyrgreindar jarðer atollulausar firir hverium
 manni með þessumm vmmerkium. ad biargalækur rædvir vtt j

¹⁾ Þ. e. 17. Júlí.

brannzlönn. en þatann sionnhenndingg j mitt gelldinggafell æ skaggastrondd en vestur fra þessu rekamarke atte fvrgræind breidabolstadar kirk(i)a allan sand ok reka hvalla ok vidar ok allra fiorogæda j miðjann sigridarstadar os sidann allar veidar j sigridarstadar vatne. so ok reka hvalla ok vida ok alftveidar j vatnenu jnn að lanndenu j þann tima sem sira einar hafidason var haldande fyr nefndann stad ok kirkiu ok var off(i)cialis heilagrar Hóla kirkiu. komm bæde hvaler ok vidur ok tok hun sin ok fan einge að hvorke lerdur ne leikur þat sem j vatnið var komande. ok til meire sannenda her vm sette eg fyr nefndur hrafnn mitt jnnsigle firir þetta bref er giort uar æ breidabolstad j vesturhoppe jn festo sancto jachobi apostoli anno domini m^o cccc^o. xl^o. iiij^o.

700.

25. August 1444. i Skógum i Öxarfirði.

GUÐRÍÐR Ólafsdóttir vottar að Rannveig Eiríksdóttir hafi 13. August 1407 gefið Oddi Oddssyni í fjórðungsgjöf hálfa jörðina Skóga í Axarfirði og þar til tíu hundruð; samþykkti Oddr Eiríksson bóndi hennar gjöfina og lagði mála konu sinnar upp í jörðina Ærlæk.

AM. Fasc. VI, 24, frumritið á skinni. Innsigli Guðríðar (S GVDRIDI O) er fyrir bréfinu. Árni segir þetta Munkapverárklausrsbréf. Afskrift af þessu bréfi er í AM. 280. 4to 71—72 með hendi Hákonar Ormssonar c. 1640.

vm skoga og ærlæk.¹⁾

Það giorer egh gvdridr olafsdotter godvm monnvm kvnnight med þessv minv brefi að þar var egh j hið sæu ok heyrdi ek æ að ærlæk j avxarfirði lavgardaginn næsta fyrer assvmcio sancte marie virginis þæ er lidit var fra hingadbvrd vors heRa jehsv christi þvshvnnrad flogvr hvnnrad ok siav ar²⁾ að rannveig eirexdóttir kona oddz eirexsonar gaf ok hannda-banndadi oddi oddzsyni til fvllrar eignar fiordvngsgiof af avllvm sinvm peningvm er þæ reiknavdvzt sextan tiger hvnnrada. vard þæ fiordvngsgiofin fiorer tiger hvnnrada. skyllði fyr nefndr

¹⁾ Aftan á bréfinu með fornri hendi; ²⁾ þ. e. 13. August 1407.

oddr oddzson eignast fyrir þessa fiordvngsgiof jordina halfa er heitir j skogvm j avxarfirdi er liggir j skinnastadar þingvm. fyrir priatigi hvndrada. ok þar til tiv hvndrvd. samþýkkti. oddr eirxson bonndi rannveigar alla þessa hennar fiordvngsgiof ok peninga lvkningar med hanndabannði bæði vid rannveigv ok odd son sin ok vpp lagdi sinna vegna. en lagdi mala rannveigar konv sinnar vpp j jordina er heiter æ ærlæk er liggir j avxarfirdi j skinnastadar þingvm med hanndabannði. skýlði þen jordin ærlækr ver(a) eign optnefndrar rannveigar ok hennar ervingia. var hia þessvm giorningi biorn sigvrdarson er kalladr var rodvbiorn ok fleiri menn adrer. Ok til sannennda her vm setta ek mitt jnnzgli fyrir þetta vitnisbvrðarbréf skrifad j skogvm j avxarfirdi þridiaghinn næsta epter bartolomeus Desso. anno domini M^o. cd^o. xl^o. iiij^o.

701.

27. August 1444.

[í Skálholti].

GODSVIN biskup í Skálholti selr Skúla bónda Loftssyni jarðirnar Smyrlahvol og Giljaland í Haukadal fyrir jörðina hálfa á Bálkastöðum í Hrótafirði og tíu kúgildi að auk.

AM. dipl. afskr. Nr. 548, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna „Ex originali“. „Brefed er á kalfskinn Jnnsiglalaut. Enn 7 þveinger lauser eru við“.

Ollum monnum þeim sem þetta bréf sia edr heýra senda broder steinmodr aboti j videý. jon jonsson officialis heilagarar skalhollz kirkiu. þorkell olafsson. jon branzson. pall biarnason. þorsteinn jonsson. brandr haugnason ok snorri jngemundzson prestar [quediu guds ok sina¹) godum monnum kunnigt (gerandi¹) med þessu uoru opnu brefi ad sub anno gracie M^o cd^o xl^o quarto fimtudagin næsta firer festum sancte augustinei episcopi vorum vær i hia at virduligr herra gottsvin med gudz nad biskup j skalholti selldi ærligum manni skula bonda loftzsyni jarðer þær er suo heita. smillahuoll ok giljaland er liggia j vazhorns kirkiusokn med ollum þeim gaugnum ok gædum sem þeim hefer fylgt ath fornu ok nyiu. hier j moti gaf adr-

¹) [hefir gleymzt úr frumritinu.
Dipl. Isl. IV. B.

nefndr skuli stadnum j skalholtti halfa jörðina balkastadi er stendr j hruttafirði j stadar kirkiusokn með aullum þeim gaugnum ok gædum sem greindri halfri iördu hefer fylgt ath fornu ok nýiu ok þar til .x. kugilldi. kynni iardernar ath verða dýrri enn þriatige hundrada þa skyldi skuli til leggja suo marga peninga sem fe lægi j jörðum. skýldi skuli halda jörðunum til laga fyrrgreindum enn herra biskupin suara lagaríptingum a. for þetta kaup framm með fullu handabandi þeirra a millum. ok til sanninda hier vm settum ver fyrr-nefnder menn vor jnsigli firer þetta jardarkaupsbref skrifat j sama stad degi ok æri sem fyrr seger.

702.

5. September 1444.

á Hesti.

SKÚLI Loptsson selr Hallsteini Höskuldssyni jörðina Þingnes í Borgarfirði fyrir sextigi hundrada, en Skúli leggr í mót hálf Bíasker á Rosmhvalanesi, Hraunhafnarbakka á Snæfellsnesi og þar til fjögur kúgildi búlæg, og votta þetta fjórir menn ári síðar en kaupid fór fram (1445).

AM. Fasc. XI, 18, frumritid á skinni. Fjögur innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú eru tvö hin síðustu döttin frá.

vm býasker.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda hrafnn Þorarinsson. olafur Þorsteinsson. sueinn jonsson ok arni geirmundzson kuediu gudz ok sína kunnigt gioranndi ath þa er lidit var fra hingatburd vors herra jesu christi þusunndrut ecce xl ok flogur ær laugardaginn næsta firir natiuitate sancte marie virginis æ hesti j borggarfirde worum vær j hia saum ok heýrdum æ ord þeirra ok hanndabannd af einni alfo skula loptzsonar enn af annari hallzsteins hösköllzsonar ath suo firir skildu ath adr nefndur skwli selldi fyrr nefndum hallsteini jordina þingnes er stendr j bæiar kirkriu soknn j borggarfirde firir sextigi hundrata með aul(l)um þeim gognum ok gædum er greindre iordu fylger ok fylgt hefer ath fornnu ok nýiu ok

* ¹⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi. þar stendr einnig með hendi frá 17. öld: «Þingnes j Bæiar kirkriu sokn j borggarfirde».

hann varð fremst eigandi ath. hier j mot gaf nefndur hallzsteinn hálfa iord er heiter biasker er stendr æ rosthualanesi firir hálfa fiorda tug hundratha ok þar til sextan hundrata jord er heiter hra(u)nhafnarbacki er stendr j stadar kirkiu sokn æ ölldubrygg ok þar til flogur kugillde bulæg. kynni þingnes ath ganga af med logum þa skyllði skuli eiga bíjasker eppter sinv kaupi enn hallzsteinn huitarvollu j huanneyrar kirkiusoknn enn ef biasker geingi af skula med lögum þa skilde skuli sier apptur þoritigi hundratha j þingnesi. kynni braunhafnarbacki ath ganga af med lögum firir þorde þorgrimssýni þa skyllði hallzstein luka skula sextan kugillði enn ef hann kærðizt af med audrum hætti af skula þa skyllði hallzsteinn fá skyla¹⁾ sextan hundratha jord j borggarfirde enn ef dýrri jord væri þa skyllði skuli leggja peninga æ millum. feck titt nefndr hallzsteinn þratt-nefndum skula half biasker ok adr greinda jord braunhafnarbacka med aullum þeim gognum ok gædum sem greindum jordum fylger ok fylgt hefer ath fornnu ok nýiu ok hann varð fremst eigandi ath. skyllði huor vm sig opttnefndr skuli ok fyrr nefndr hallzsteinn suara lagaþrippingum æ þeim jordum er huor selldi audrum enn bader hallda til laga.

Ok til saninnða hier vm settu vær fyrrnefnder menn vor júsigli firir þetta jarðakaupsbref er skrifat var a holltastodum j langadal ari seinna enn fyrr segir.

703.

21. September 1444. á Möðruvöllum.

Þeir menn votta, að Runólfur Sturluson hafi fyrir tveim árum (1442) selt Magnúsi syni sínum jörðina Laugaland fyrir sextigi hundraða, en Magnús hafi lagt á móti jörðina á Kamphóli í Hörgárdal fyrir þrjátígi hundraða og hitt í lausafé.

AM. Fasc. XI 8, frumbréfið á skinni. Innsiglin eru dottin frá.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra Senda þorsteinn þorsteinsson, þorsteinn jonsson ok helgi helgasson knediú guds ok sina kunigt gerandi ath þa er lidet var fra þingaburd vors herra jehsv christi þusvnd fíaugr hundrut fíorertiger ok tuo ar sunnudagin nesta epter olafsmesso sidari²⁾

¹⁾ þannig; ²⁾ þ. e. 5. Aug.

aa laugalandi j haugardal voru vier j hia saum ok heyrðum aa handaband þeirra runolfs stullusonar ok magnus runolfssonar. at fyrnefndr runolfur selldi magnusi adr nefndvm syni sinum javrdina alla aa laugalandi fyrer sextigi hundrada med aullum þeim gangnum ok giedum sem javrdvni aa laugalandi hefer fylgt at fornu ok nyiv ok hann varð fremst eigandi ath vordin at vndanteknvm teignum a stadarnesiunum. reiknadi runolfr ath jaurdin aa laugalandi ette halfs manadar teig yfer j audbreku jaurd. hier j mott gaf titnefndr magnus runolfsson runolfi faudr sinum jaurdina alla aa kampholi er liggur j maudrwallapingvm fyrer þriatigi hvndrada med aullum þeim gangnum ok giedum sem jaurduni aa kampholi hefer fylgt at fornu ok nyiu ok hann varð fremst eigandi ath vordinn ok þriatigi kugillda edr kugilldavirt. sagdizst magnus skilia af sier ath suara kirkiv gozvnm. skyldi huor vm sig runolfur ok Magnus suara lagaríptingum a adr greindum jordum laugalandi ok kampholi ok huor vm sig hallda til laga. sagdi runolfur ath jordin a laugalandi etti gelldfiarrekestur vnder bravttvbrekku a haugardaal.

Ok til sanninda hier vm settvm vier fyrnefnder menn vor jnscigli fyrer þetta bref scrifath a Maudrwavillum j haugardaal aa Matheusmessu vm havstid tveimur arvm sidar enn fyr seger.

704.

8. Oktober 1444.

i Klofa.

VITNISBURÐR Jóns prests Jónssonar um það, að kirkjan í Skarði á Landi hefði ætíð verið talin eiga Ölmóðsey í Þjórsá.

Landsbókasafn Nr. 62. 8vo bls. 13—14 (d, 21), úr bréfabók Ögmundar biskups með hendi Árna Magnússonar. Bréfið er prentað í Timarití Jóns Péturssonar I, 43.

Þat giori eg sira Jon Jonsson godum monnum kunnigt med þessu minu brefi. at eg hefir uerit prestur vm .ij. ar og .xxx. og heyrði eg vmtalad huer eyna Olmodzey ætti. er liggir i þiorsæ fyrer vtan arbæ. heyrði eg ecki annat ellztu menn seigia avallt er til uar talat. enn kirkian i Skardi a Landi ætti sagda ey. Var fader minn Jon Palsson .Lxxx. uetra (þa) hann deydi. heyrði eg hann þratt þui lysa. ad kirkian i Skardi

ætti sagða ey. og til sanninda hier um setta eg mitt innsigli fyrir þetta bref giort i Klofa demetrii martyris Anno domini. m. ed. xxx. iiij.

705.

3. Nóvember 1444.

á Hólum.

Fjórtán klerkmenn fyrir norðan land kanna skilríki þau, er Gottskálk biskup (Kæneksson) hafði fyrir biskupsembætti á Hólum, og úrskurða þeir þau fullnægjandi og samþykkja hann fyrir löglegan Hólabiskup.

AM. Fasc. XI, 16, frumritið á skinni. Fimmtán innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá.

Vitnisssburður Vppa Confirmationem H(erra) Goskals.¹⁾

Allum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda herra einar aboti æ munkapuera. jon aboti æ þýngeyrum. priur sigorðr af modruualla klaustri. sira jon palson officialis heilagrar holakirkíu. þorkell gudbiartzson. sigurðr jonson. semingur magnusson. gudmundr thorlagsson. magnus jonsson. hallur finzson. jon þormodson. thorleifur magnusson. jon ormsson. magnus asgrimsson ok olafur brandzson prestar holabiskupsdæmis (kuediu guds ok sina. ver²⁾) giorum godum monnum viturligth með þessu voru brefui at ver hofum skodath ok ýferlesith vors nadugha herra biskups godhsalks bref ok skilríki sem hann hafði af vorum andaligum fautr herra aslaki með guds nad erkibiskup j nidarosi ok vors naduga herra kong kristofur bref til biskupstolsins j holum j islandi. huer at oss leizt skialig j allan mata ok þui samþýktu ver hann vorn andalighan biskup ok fullkominn formann ýfer oss ok alltt holabiskupsdæmi at vndan teknu apturkalli þeirra kuittana sem fyri biskupar ok formenn heilagrar holakirkíu hafua giort ok vt gefit. Ok hier með hofum ver lofat honum hlýdni ok truskap sem oss berr at giora vorum rettum biskupi. Ok til sani(n)da hier vm settum ver fyrnefnder prelatar ok prestar vor jnzsigli firir þetta samþýktar bref skrifat æ holum j hialltadal þridiudaghin næsta epter allra heilagra messu. Anno domini m^o ed^o xl^o. quarto.

¹⁾ Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld; ²⁾ [hefir gleymzt úr frambréfinu.

706.

1444.

VIRÐING á Kolbeinsstaðakirkju í Hnappadalssýslu, þegar Goðsvin biskup visiteraði.

AM. 260. Fol. (aptan við Kolbeinsstaða máldaga í Vilchinsbók CCXI); AM. 259. Fol. skr. c. 1640; AM. 256. 4to skb. 1640; Landsb. 350. 4to skr. 1643; JSig. 147. 4to skr. 1655.

Anno Domini M^o. cd^o. xl^o. qvarto þá biskup Gottsvijn visiteraði var metið kirkiað æ Kolbeinstodum og var gjört halfur setti tugur Hundrada. su bot er Erlendr Narfason hafði latit bæta kirkjuuna oc .xv^e.¹) j odru laghi.

707.

1444.

AFHENDING staðarins í Hólum í Hrunamannahrepp (Hrepp-hólum), þegar Sæmundr Jónsson slepti, en Erlendr Brandsson tók við.

AM. 262. 4to bl. 1b, skr. c. 1600. AM. 66 A. 8vo c. 1600.

fimti máldagi.

Anno domini 1444 afventi suo mykla peninga j Holum Sæmundur Jonsson enn medtok ellendur brandzson.

kyr xv. og lx asaudar.

pria hesta og iij hross og v kalfa.

J portio iij voder og xij alner betur.

J busgagni vj trog. iij kerolld. ij skiolur. iij diskar vonder. vond kan(n)a. vatzkall og lasið panna og onnur litil vefstadur. ij bord. pundari. vond sæng. kijsta vond. iij marka pottur. aklædi. sessa og litill stijgi.

708.

1444.

REIKNINGSUPPTEIKNAN staðar ráðsmanns á Hólum í Hjaltadal.

AM. 276. 4to skinnblöð. Er þessi klausa rituð inn í reikning Hólastaðar 1389 (DI. III, 363).

¹) xvje. 259.

Anno domini. M^o. cccc^o. x. l^o. iiii^o. lukti sira magnus af
holastadar peningum.

ja primis vndir matseliv kvgilldi.

firir sin kost siu sokka.

ij. ær j kapp sitt Mognvsi oddasyni.

æ firir smior.¹⁾

709.

10. Janúar 1445.)
7. September 1446.)

á Grytubakka.

Fjórir menn votta, að Magnús Oddason hafi feingið Guðrúnu
Arnfinnsdóttur konu sinni tilgreindar jarðir til fullrar eignar
fyrir jarðir, er Magnús hafi selt og Guðrún átti.

AM. dipl. afskr. Nr. 4065, með hendi Jóns Magnússonar
bróður Árna »Ex originali«. »Brefed er á kalfskinn, með hangande
Jnaigle, og óðrum þveingiasutum« og er innsiglinu lýst.

Þat giorum vier sira magnus prestur þorbergsson ok oli
biarnason. steinmodr haoskullssfon ok aornolfur eyolfsson godum
monnum viturlegt. med þessu uoru oppnu brefi at uer vorum i
hia saum ok heyrdum æ grytubakka j hofdahuerfi Anno domini
M^o. cccc^o. xl. qvinto svndagen næsta efter en þrettanda dag
i iolum at magnus oddason flek ok lukti med handabandi
gudruno arnfinnsdottur eiginkonu sinne halfa fiordu iord til
fullrar eignar er suo heita vazennder i liosauazpingum ok
hol i draflastadapingum. yztu uik ok halfan fagrabæ j laufas-
pingum fyrer þær iardir er fyr nefndr magnus hafdi sellt ok
adrnefnd gudrun hafdi att ok heiman haft er suo heita bakki
ok vazendi i olafsfridi ok holl i skidadal i uallapingum ok
grimesnes i gritubaka pingum. lukti ok anefndi optnefndr
magnus fyrnefndri gudruno i fyrsaugdu handabandi til fullrar
eignar iordina miduik i laufaspingum ok nes i laufaspingum
i sina fiordungsgiof ok lauggiafir er hann hafdi gefid henni af
aullvm þeim peningum er honum hofdu aflaz sidar en þau
kuomu saman. tiundadi han þa atta hundraud hundrada.
skylldi hun bafa fyrnefndar iardir miduik ok nes fyrer attatige
hundrada. skylldi þessi giorningr allur staudugur standa ok

¹⁾ þessi klausa er ekki leingri.

obrigdilegr ef titnefnd grudrun lifdi honum leingr en með aullu ekki afl hafa ef þrattnefndr magnus lifdi henne lengur. ok til sannenda hier um settum uer fyrnefndir menn uor incigli fyrir þetta brief skrifad æ grytubacka j haufdahuerfi miduikudagen næsta fyrer mario messu sidare ære sidar en fyr segir.

710.

1. Febrúar 1445. á Grund í Eyjafirði.

EINAR Þorleifsson selr Eiríki Loftssyni jöðina Auðbrekku í Hörgardal með skógi í Skógajörðu fyrir handan Hörgá, fyrir jarðirnar Skarð í Langadal, Ytra-Gil, Harastaði og Bakka; ennfremr selr Eiríkr Einari Yzta-Gil í Langadal fyrir Steinstaði í Öxnadal, og samþykkir Guðný Þorleifsdóttir kona Eiríks kaupin.

AM. Fasc. XI, 23, frumritið á skinni. Sjó innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú eru ekki eftir nema þrjú af þeim, og er þó eitt ekki nema hálf. AM. Fasc. VI, 18, transskript á skinni frá 20. Sept. 1508. AM. dipl. afskr. Nr. 626 (eftir transskriptinu).

Þetta erv auðbrek(u)brief.¹⁾

In nomine domini amen

var sva felld iarda kavp milli eireks loptzsonar ok einars þolleifssonar at adr nefndr einar selldi fyr nefndvm eireki jordina avðbrekv j haurgardal med aullvm þeim skogi sem stendr j skoga jordv fyrir handan havrga ok med avllum þeim gavgnvm ok gædvvm sem jordvni hefir fylkt at fornvm ok nyiv ok hann vard fremst eigande at. Hier imote gaf fyrnefndr eirekr jordina skard j langadal. ytra gil. myrar. harastadi ok backa. reiknadizt þessar jarðir allar samt fyrir halft anad hundrad hundrada. Jtem gelldr titt nefndr eirekr þratt nef(n)dvm einari jordina yzta gil i langadal med avllvm þeim gædvvm ok gavgnvm sem henni hefir fylkt at fornvm ok nyiv. her jmot gaf adr nef(n)dr einar steinstade er ligur j avxnadal med aullv.

Samþykti gudny þolleifsdotter kona eireks med handabandi fyrir greind jarda kavp.²⁾ skyllði fyrgreind jord avðbrekka j

¹⁾ Aptan á frumritinu með fornri hendi, og hafa þá fleiri Auðbrekkubréf legið saman; ²⁾ skipte, transskr.

havgardal obrígdilig eign eireks loptzsonar. skylldu opt nefndir menn eirekvr ok einar svara aullum lagaríptingvm æ þeim jorðvm er hvor selldi avdrvm enn hvorr fyrir sig hallda þeim til laga er keypti ok afhendar allar jarðirnar ok fríalsliga at ser taka hvor sínar jarðir at næstum fardaungum.

Vorv þessir vottar hia þessv kavpi. oddi þosteínsson. gvd-mvndr þorgilsson. vílialmvr finsson. jon atlason. hrafn jonsson ok jon sygvrdzson huerir sin jnsigli med jnsigli opt nefndz einars þorlleifssonar settv fyrir þetta ydvart¹⁾ kavpa bref er geyrt var æ grvnd j eyiafirdi manvdagin næsta fyrir þvificacio sancte marie virginis. þa er lidit var fra hingat burd vors herri íehsv kristi þvshvndrvd flogvr hvndrud fiorir tígir ok fim ær.

711.

7. Maí 1445.

á þingeyrum.

Torfr bóndi Arason selr Skúla bónda Loftssyni jörðina Hvalsnes á Rosmhvalanesi og Gegnishól í Skagafirði, en Skúli selr Torfa jarðirnar Þykkvaskóg, Miðskóg, Þórólfsstaði, Smyrlahól, Giljaland og Heinaberg.

AM. Fasc. XI, 22, frumritið á skinni. Eitt innsigli er fyrir bréfinu. Hin eru döttin frá. AM. dipl. afskr. 1451 (eptir frumritinu) og 5794 («Ex orig.»); afskrípt með hendi Dr. Guðbrands Vigfússonar (1858) liggir í drögum Jóns Sigurðssonar til Fornbréfaafnans, eptir «bréfi á skinni hjá Ólafi Guðmundssyni á Þorbergsstöðum» í Dölum. Ártalið «1445» stóð þar «in marg.» með hendi Árna Magnússonar. Guðbr. getr og um dóm um kolviðarhögg í Ljáskóga vegna kirkjunnar í Þykkvaskógi (1608—11) og lögfestu fyrir Þykkvaskógi 1628 (1635) í frumriti hjá sama manni. Eg hefi spurzt fyrir um þessi bréf (1895) hjá Guðmundi Jónssyni á Hornsstöðum, sonarsyni Ólafs, en hann vissi ekkert hvað af þeim var orðið.

Jardakaupsbref skula loptzsonar vñ Hualznes a rosmhualanese.²⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra senda broder jon med guds nað aboti æ þingeyrum. ordinis sancti benedicti. haflide juarsson. jon gudínason. Magnus þorsteinsson. sigurdur þorsteinsson ok sémundr þorarinsson. kuEDIU guds ok sína kunníkt gerandi ad sub anno gracie M^o. cd^o. xl^o. quinto j stora stofunni

¹⁾ þannig bæði; ²⁾ Aptan á XI, 22, með hendi frá 17. öld.

æ þingeyrum jn festo johannis bauerlacensis vorum wer hia samum ok heyrðum æ ord þeirra ok handaband. af eirni alfu skula bonda loptzsonar. enn torfa bonda arasonar af annarre at suo firir skilda. at adur nefndur torfi selldi fyrrgreindum skula alla jordina hualsnes er stendur æ Rosmhualanesi með ollum þeim gognum ok gędum sem jordunne fylger ok fylkt hefer at fornu ok nyiu ok hann vard fremst eigandi at. Reiknadi torfi at hualsnesi fylgdi tuę jarder nes ok Melaberg ok stędi onnur firir omagavist. enn adra ętti kirkian ok þar til tolf kugilldi. kynni skuli at spyria at helge gudinason hefði fleire peninga tekit kirkiunnar vegna æ hualsnesi þa skyllði torfi þa til leggja.

Her með selldi greindur torfi adur nefndum skula jordina gegn- ishól i skagafirdi er nu er kalladur kryddhóll. er stendur j vidimyrar kirkiu sokn með ollum þeim gognum ok gędum sem þeirri jordu fylger ok fylkt hefer at fornu ok nyiu ok hann vard fremst eigandi at.

Her j Mote selldi opptnefndur skule þratt nefndum torfa þessar jarder er suo heita þýckuaskog j breidafiardardaulum. Midskog. þorolfstadi. smillahuól. gilialand ok ymiaberg. ser- hueria vm sik með ollum þeim gognum ok gędum sem greindum jordum fylger ok fylkt hefer at fornu ok nyiu ok hann vard fremst eigandi at. Reiknadi skule at kirkian j skogi ętti sex kugilldi ok þar til gaf hann kirkiunni æfuinlekt koluidarhaugg j lia- skoga jord suo mikit sem sæ bondi þyrftte til gardin er þar byr ok hundrad raptvidar wpp æ huert ær ęfinliga j sueina- tungu j norðrædal. kýne torfe at spyria at skule hefði fleire peninga tekit kirkiunnar vegna j skoge enn sex kvgillde þæ skyllde skule þæ til leggja. Geck skule j borgan vm fyrnd kirki- unnar æ hualsnesi vm suo langan tima sem helgi hielt jordina ok hun var honum dęmd at skuli skyllði suara þvi vpp æ sina peninga. skildi skule af ser at suara vm fyrnd kirki- unnar edur porcionem frammar en adur er skrifat. Geck torfe j borgan vm fyrnd kirkiunnar j skogi ok porcionem vm suo langan tima sem skule atti jordina. skyllði huorr vm sik skule ok torfe suara lagariftingum firir þeim jordum er huorr selldi odrum enn bader hallda til laga. kynne adrar huorar jardernar at ganga af með logum skyllði huor vm sik ganga aptur at þeim jordum er huor selldi audrum an kęru. Ok til sanninda her vm settum wer fyrrnefnder menn wor jnzsigli firir þetta jardakaupsbref giort j sama stad ok áære degi sidar enn fyrr segir.

712.

13. Maí 1445.

á Hólum.

GUDMUNDUR prestur Þorláksson gefir kirkjunni á Hólum í Hjalta-
dal allan þann hluta í jörðunni Ríp í Hegranesi, sem Ástríður
Jörundardóttir hafði gefið honum.

Landsbókasafn 18. Fol. bls. 98, nýleg pappírsbók, „med einu
Jncigli.“ Hér prentað eptir afskrift Bjarna realstúdents Jónssonar.

Giafabrief Gudmundar Prests Thorlákssonar um Part i
Rijp Anno MCD. XLV.

Þat giðre eg Gudmundur prestur Thorláksson góðum mönnum
kannugt med þessu mijnu opnu briefi. að eg gief kirkjunne á
Hólum til æfinnlegrar Eignar. þann part. er Astrijdur Jörund-
ardotter¹⁾ gaf mier i Rijp i Hegranesi med ollum gðgnum og
giædum sem þeim parte hefur filgt at fornu og nýu og eg
vard fremst eigande að. og til sannenda hier um setta eg mitt
Jncigle fyrer þetta Brief. skrifad á Hólum i Hialtadal Fimtu-
dæginu fyrir Festum Sancti Hallvardi. Anno domini MCDXLV.

713.

31. Juli 1445.

i Ytra-Djúpadal.

FIMM mennn votta, að Steindór Jónsson hafi feingið Inguni
Ólafsdóttur konu sinni til fullrar eignar alla jörðina Djúpadal
hinn ytra í Skagafirði, og reiknaði Steindór henni hálfa jörðina
upp í helmingafélag þeirra, en hinn helming fyrir fjárskakka
til Rómferðar og annars, er á sig hefði fallið síðan kaupmáli
þeirra var gerðr.

Afskrift Haldórs konrektors Hjalmarssonar (d. 1805) eptir
frumbréfinu, og liggir hún í Fornbréfasafni Jóns Sigurðssonar, og
virðist vera allnákvaem og stafrétt, en þó undarlega stafsett. Haldór
kallar hana: „Utskrift af gömlu kálfskinnsbrefe, þó læselegu, sem fyrst
hefr vered med 6. hangande Jnnsiglum, hvar af eitt er enn nu líted
skaddad, þatir epter af óðru, enn hin 4. hreint af fallin.“ „Utan á
brotinu stendr, enn er dæft orded, og því ei sem best aflestrar:
þetta Breff virðizt mier standa verde jnn til þess þad verdur
med lögum rekidt. 1624. Gysle Haakonarson.“

Að síðustu ritar Haldór: „Framan skrifad Document hefe eg

¹⁾ Geirmundardotter, hdr.

eptr beidne Mr. Biarna Eyrikssonar í Dúpadal uppskrifað, og vilde láta það vera orðrett, og jafnvel stafrett eptir sinum original að svo miklu leiti eg hafde vit a að lesa, vitnar Hofstadasele d. 17. Maji 1799¹⁾.

Jehsus christus.

Öllum monnum þeim sem þetta bref sia edr heira sennða. oláfr grimsson. jon guidnason. jon halldorsson. þorsteinn jónsson ok jon þoruardsson. kuediu gudz ok sijna. kunngt giorande. at þæ lidit var (fræ) hingatburd wors herra jeshu christi M. cccc. xl. ok v. mæ faustudaginn næstann ephter olafsmesso¹⁾) j itra diupadal vorum vær j hía. saum ok heirdum æ ord ok handaband þeirra steindors jónssonar ok ingunar olafsdóttur konu hans. at suo fyrer skildu. þat nefndur steindor lugtti ok skipade Jngune ædurnefndre thil fullrar eignar alla jordina itra diupadal j skagafirde j flugumyrarþingum. med ollum þeim gognum ok gædum sem greindre iordu filger ok filgtt hefur at fornu ok nyu ok hann varð fremst eigande at ordinn. ollu tilskildu enn onguo frá. med þessum tilskildum landamerkið. at firir sunnann framm rædur diupadalসা til jokuls og austur j gloppugil. gagnuartt þadan nordur eptir fiállinu mots vid holarstadar menn. sijdan rett j vestur eptir ollu fiállinu og allt æ feikirs nauf ok rettsynes i jtra nautaskalar enda ok steingard þann sem geingur ofan j æ. er hennar heimaland æ mille þessara vm(m)erkia sem fyr seiger. Reiknate steindor henne halfa iordina i sinn helming efhter þui sem i þeirra kaupmalabrefi stendur. at helming skyld eiga huorth þeirra feingins fiar og ofeingins. enn halfa iordena lugthe hann henne firir þaug giolld ok fiarskakka er hann reiknade æ sig hafa komit. war þat i firstu. xlc. er tittnefndur steindor varð skylddugur þoruarde bonda lofthsyne j þeirra reikningskap ok .xvc. er hann gaf birgethu dottur sinne ok .xxc. er hann gaf til romferdar. komu þesse giolld æ þrattnefndan steindor morgum vetrum seirna enn hann giorde fiekaup med opthnefnda ingune konu sijna. sampictthe tittnefnd ingun onguæn þennan giorning nie þeninga wthlæt sem ædur eru skrifud. skillde fyrgreind iord ithre diupedalur obrigdulig eign ingunar fyrer steindore ok ollum hans loghligum erfingium. afhennthe steindor þessa fyrgreinda

¹⁾ þ. e. 30. Júlí.

ihord þrattnefndre ingune þá strags oss hía verondum með hánðsolum. Og til meijre stadfestu og audsyningar hier wm setthe margnefndur steindor sitt inncigle með worum ædurgreinnndra manna innciglum fyrer þetta giorningsbref huertt skrifad war deige sijdar enn fyr seiger.

714.

11. September 1445. á þingeyrum.

HRAFN Sveinbjarnarson og tveir menn aðrir votta um landamerki Reykja, Bergstaða og Torfustaða í Miðfirði og að Reykir ætti fjótið fyrir ofan Bugðhyl og Bugðhyl hálfan til móts við Staðarbakka og Mel í Miðfirði.

AM. dipl. afskr. Nr. 510, «Ex originalibus þóðar Þorleifssonar á kirkjubæiarklaustri» (AM.), og er afskriptin staðfest 18. Sept. 1712 í Reykjavík á Seltjarnarnesi af Árna Magnússyni, Páli Hákonarsyni og Magnúsi Einarssyni. Sbr. bréf frá 2. Dec. 1446.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heýra senda hrafn sveinbjarnarson. oddur brýniolfsson ok jon viguatzson q(uediu) guds ok sína kunnigt gerandi. at wer heýrdum oss ellri menn segia þessi vera landamerki mille reykia ok bergstada at hlifartíorn redi efst á halsinum ok sidan sloder þer er liggia fyrer sunnan tíornina ok ofan j grástein en ór steininum rettsýni ok ofan j skrepludél. en ór dælinne ok ofan j mógil. ór mógili ok ofan j einstaka hól. enn j mille torfastada ok reykia ór holnum ok ofan j jsolfs melshorn. en þetta berr hrafn frammar at þa er hann var með olafi skeggiasyni ridu þeir á landamercki brødurner ketill skeggiason er þa átti Reyki ok marger aðrer goder menn ok sogdu þessi landamerki at reyker etti meðan at midgardinum er gengr sudur at sikinu er fellur ofan með jsolfs mels horni enn sikit redi þadan ok fram j á ok olafur eignadi ser flíotid fyrer ofan bugdhýl ok halfan bugdhýl til motz við bada stadina stadarbacka ok mel ok sidan felli þar j sama stad bugdhýlur nu sem hann fell firir fimtigum ætra ok alldri heyrði hann tuimeli á at reyker etti eigi þessa jord ok veidi ok þar til sem nu er komit. Ok til sanninda her vm settum wer fyrrnefnder menn wor jnzsigle fyrer þetta

vitnisburðarbrief skrifat æ þingeyrum laugardaginn næsta fyrir krossþessu æ haustid. anno domini. M^o. cd^o. xl^o. quinto.

715.

c. 14. September 1445.

DÓMR um þrjá Einglendinga, er stolið höfðu pilti einum á Íslandi og haft hann með sér til Einglands.

Liber niger admiralitatis (The Black Book) i Monumenta juridica I, London 1871, ed. by Tr. Twiss, bls. 273. Hér er einungis tekinn sá kafli úr dómnum, er snertir þetta mál.

Item quod Willelmus Byggemane de Suetesham magister cujusdam navis vocatæ le Trinyte, dictæ vulgariter a dogger,¹⁾ Johannis Pigot et Henrici Torysby de Lenna Episcopi, circa festum Exaltacionis Sanctæ Crucis, anno dicti regis²⁾ vicesimo tertio, cepit unum puerum in partibus de Islandia, et ipsum duxit in dicta navi ad ibidem usque Suetesham ad sibi servendum, contra statuta regia in hac parte facta &c.

716.

30. September 1445.

á Möðruvöllum.

DÓMR sjö klerkmanna útnefndr af Gottskálki Hólabiskupi um séra Odd Þorkelsson, er biskupinn kærði fyrir það, að hann hefði haldið Bægisárstað ólöglega.

AM. Fasc. XI, 21, frumritið á skinni. Af sjö innsiglum, sem hafa verið fyrir bréfinu, eru nú þrjú eptir.

doomsbrief vm sira od(d) a begisaa.³⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda broder sigurdr prior aa maudrwollum. þorkell gudbiartson. brodir Mattheus wigertson. jon hroarson. þorgrimur jonsson. jon halldorson prestar ok broder kolbeinn jonsson diackne kuediu guds ok sina kunnigt gerandi at sub anno gracie M^o cd^o xl^o quinto a fimtadaghinn nesta epter mickelsþessu a maudrwavllvm j havrgardal uorum ver j dom næfnder af

¹⁾ Þ. e. einskonar fiskiskúta; ²⁾ Þ. e. Henrici sexti; ³⁾ Aþtan á bréfinu með fornri hendi.

virðuligum herra herra gothskalk með guds náð biskupi á hólum huerra suara edur seckta oddr prestur þorkelsson veri skyldugur fyrir þá akierv herra biskupin kjerdi til hans at hann hielldi stadin á begisaa ok hefði halldit wpp á langan tíma með orett. handabandadi sira oddr sig sem laugliga stefndan vnder dom worn fyrir nefndra manna wim halld ok asetv stadarins á begisaa ok hans peninga. þú dæmdu wer hann skyldugban at syna biskupinum fvlit skial fyrir nefndum stad begisa af rettum formanni hola kirkiv jnann þriggia daga. En ef hann gietti eigi þat synt collacionem.¹⁾ demdum wer sira oddr skyldvgan at afhenda stadin á begisa með aullum sinum peningum fridvm ok ofridvm faustum ok lausum ok aullu þvi er þeir hafa frvcktað sidan nestu fardaga an þess er nyttilig hion hafa neytt biskupinum j havnd edr hans wimbodsmanne jnan siav natta. þar með allt mortalia þat fallit hefer meðan hann hefer halldit fyrnefndan stad á begisa j haugardal ok porcionem ok prest(t)junder. En á nestum fardaugum tolf alner ofridar efter huert hundrad bedi j jaurdu ok lavsagozsi efter dýrleika stadarins en laugleigu efter huert fritt kugilldi suo micket wpp á buert ar sidan hann var prestur ok hielit stadin á begisa ok þriatigi marka heilagre holakirkiv heim(a) á hólum enn at nestum fardaugum j fridum peningum ok friduirdum. En allt þat er hann getur eigi luekt á nestum fardaugum sveri at eineidi at hann skal luka holakirkiv ok begisarkirkiv efter þvi fremzsto sem gud gefur honum peninga til. Jtem demdu wer til biskupsins náða huort honum hefer borit at hafa kost ok kavp af stadnum aa begisa til jafnadar við adrar kirkjur sem hann hefer curam yfer haft ok þar með sira oddr skyldugan at tacka lavsn ok skript fyrir oriettligt halld kirkivnar ok stadarins á begisa af herra biskupinum slíka sem hann vill á hann leg(g)ja með riett.

Ok til sanenda hier wim settum wer fyrnefnder menn wor juscigli fyrir þetta bref scrifat j sama stad degi ok ari sem fyrir seger.

¹⁾ þetta orð ritað yfir linunni.

717.

4. Október 1445.

á Munkaþverá.

Þrír klerkmenn votta, að Einar ábóti á Munkaþverá seldi með samþykki konventubræðra Gottskálki biskupi og Hólastað þann part, er klaustrið átti í Laxármýrarósi, til móts við Grenjaðarstað, en biskup lét klaustrið fá í staðinn alla þá laxveiði, er Hólastað átti í Deildará norðr á Sléttu.

AM. Fasc. XI, 20, frumritið á skinni. Fimm innsigli hafa verið fyrir bréfinu, og eru það enn, nema hið síðasta, sem er dottið frá, en brákuð eru tvö hin fyrstu. Gömul afskrift af bréfinu er í bréfasyrpu Guðbrands biskups (AM. 242. 4to bl. 97 a).

bref vm laxaveida skipte millwm holastad ok munkapuera.¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra sennða eýgurdr prior af móðruvaullum. þorkell prestur gudbiartzson. Yon prestur hroazsson Quediu guds ok sina. kunnigt giorandi at sub anno gracie M^o cccc^o xl^o quinto. a munkapuera j eýjafirði sunnudaginn næsta epter Mikaelsmessu²⁾ vorum uar j hia saum ok heýrdum a hañðaband virðuligs herra herra gothskalks með guds nad biskups ath holum ok einars abota af munkapuera með suo firir skildu. at einar aboti selldi herra biskupinum með samþýcki sinna conuentubrædra þann part ok jtaulu er klaustrið a munkapuera atti j laxármýrar osi. tuau hunndrut af sex hundrudum til motz vith greniadarstad biskupinum ok heilagri holakirkíu til æfinligrar eignar. hier j moti gaf herra biskupinn gothskalk laxveidi alla þa holakirkia atti j deilldara norðr a sléttu er fellr a milli hols ok raufarhafnar klaustrinu a munkapuera til obrigðiligrar eignar.

Ok til sanninda hier vm setti einar aboti sitt jnnsigle með sinna conuentubrædra jnnsigle með vorum jnnsiglum firir þetta bref skrifat j sama stad ok æri degi sidar en fyr segir.

718.

4. December 1445.

í Westminster.

HENRIK Einglakonungr hinn sjötti gefr Goðsvin Skálholtsbiskupi verndarbréf til eins árs veru á Einglandi fyrir hann sjálfan, fylgd hans og fé.

¹⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi; ²⁾ þ. e. 3. Okt.

Rymeri Foedera ed. Holmes V, I, 151.

Pro episcopo in partibus Islandiæ.

Rex, per literas suas patentes, per unum annum proximo futurum duraturas, suscepit in protectionem, tuitionem et defensionem, ac salvam gardiam suas speciales venerabilem Godsvinum Scalotensis ecclesiæ episcopum in partibus de Islandia, in regno regis Angliæ ad præsens existentem, extra idem regnum regis, una cum familiaribus, equis, bonis, rebus et harnesiis suis licitis, ac cum vasis argenteis et jocalibus, pro statu suo necessariis, necnon argento et auro in massa ponderis viginti et trium marcarum Troie, pro calicibus et alijs vasis ecclesiasticis ad honorem dei et ecclesiæ suæ inde fiendis, versus partes suas proprias se divertendo et exinde in regnum regis prædictum, cum familiaribus, equis, bonis, rebus et harnesiis suis licitis et honestis, reveniendo, ibidem morando, nocte dieque perhendingo, et exinde versus partes suas proprias, quotiens et quando sibi placuerit, redeundo;

Proviso semper quod idem episcopus, ac familiares sui prædicti, vel eorum aliquis, quicquam in contrarium pacis, inter regem et regem Daciæ nuper captæ et conclusæ, seu quicquam, quod in regis aut regni sui præjudicium seu populi sui dampnum cedere valeat, non attemptent, seu attemptet, aut attemptari facere præsumant, vel præsumat quovis modo.

Teste rege apud Westmonasterium, quarto die Decembris (Anno domini M^o CD^o XL° V^o anno vero regni nostri xxiii^o.¹⁾)

719.

8. Januar 1446.

i Langadal.

KAUPMÁLABRÉF Ólafs Geirmundssonar og Sigríðar Þorsteinsdóttur.

AM. Fasc. XII, 4, frumritið á skinni. Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en fjögur af þeim eru nú döttin frá.

kaupmala(bref) sigrídar þor(steinsdóttur).²⁾

In nomine domini Amen

Var suo felldr kaupmali lýstur ok stadfestur á millum

¹⁾ [sbr. á spássiv; ²⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi.
Dipl. Isl. IV. B.

þeirra olafs geirmundzsonar ok sigridar þorsteinsdottur ath¹⁾ æ hronnyiastaudum j laxarhdalh j hiardharhollz kirkiu soknn sunnu-
daghinn næsta fyrir jolhafaustu þa er lidit var fra hingat
burð vors herra jhesv christi þushundrud flogur hundrud
florir tighir ok sex²⁾ arh ath huort þeirra hafdi til kaups með
annat vm sikh tuau hundrud hundrada. Jtem gaf adur
greindur olafur fyrr nefndri sigride sextighe hundrada j til-
giof ok beckiargiof. var þa hennar gotzs j hans gard halft þridia
hundrad hundrada.

Woro þessir festingarauottar sira pall biarnnason. þorualdur
þorkelsson. gunnar biarnason. þorarinn biarnason. þorsteinn
gudmundzson. eyuinndr kolbeinsson leikmenn.

Jtem æ sama arhe ath hronnyiastaudum j laxardal j
hiardarhollz hrepp ok kirkiv soknn þa er titt nefndur olafur
feste opt nefnnda sigride sier til laugligrar eiginkonu kiore
þorgerdur modur hennar sigride dottur sina malakonu j gard
fyrre greins olafs. var þa malhinn halft þridia hundrad hundrada.
skyllde hann leggiast vpp i buu eða betzstu eignn er þau ætti
edur eigannde ath yrde.

Ok til sannenda hier vm settv fyrr nefnder menn sin ju-
sigli fyrir þetta kaupmalabref giort var j langadal laughar-
dagin næsta epter þrettanda dagh jolha þa er lidhit var fra
hingatburð vors herra jhesu christi þushundrud flogur hundrud
florir tighir ok sex arh.

720.

[1446.]

TESTAMENTISBRÉF Þorvarðs Loftssonar á Möðruvöllum.

Add. British. Museum 11, 242 (FM. 206) bl. 50—51: Syrpa
séra Gottskálks Jónssonar í Glaumbæ skr. 1543—91; IBfél. 79, 4to
bls. 327—29 skr. c. 1680. Afskript af bréfinu er og í Bibl. Bodl.
Oxf. Coll. FMagn. Nr. 55. 4to bls. 142—45 með hendi séra Guð-
brands í Vatnsfirði; Advoc. Library Edinb. 21, 714. 4to (ágrip).

Testamentymbref³⁾ þorvardz lofzsonar [bonda hvstrv margretar.⁴⁾

Jn nomine domini amen.

¹⁾ svo; ²⁾ þannig; mun annað hvort eiga að standa hér: fimm.
eða þá sjö síðast í bréfinu; ³⁾ Testamentisbrief 79; ⁴⁾ [a Möðruvöllum 79.

Gerer ec þorvarðr lopzson heill at viti oc samuizeu en krankr j likama svo fallit mitt testamentvm Gvde allzvalldanda til lofz oc dyrdar oc hanz blezudu moder sancte¹⁾ jvngfrv mario oc ollum gudz helgum monnum til sæmdar oc virdingar en mier syndugum til syndalausnar oc saluhialpar oc ollum þeim sem gud lofar at sia²⁾ olmusa þickiz³⁾ firir.

Jn primis iatar ec mic Gvdi skylldugan. Gef ec mic oc mina sal j valld oc verndd skapara [oc lausnara mins herra⁴⁾ iesu christi oc j skiol oc myskunnar fadm heilagrar kirkiu oc arnadar ord⁵⁾ jungfru sancte marie og en[s] blezada Martini⁶⁾ erkibiskups oc sancte⁷⁾ Nicvlaus erkibiskupz⁸⁾ sancte⁷⁾ Johannis holabiskups oc⁹⁾ bartholomeus postula oc ennar blezudu barbaru oc allra gudz heilagra manna.

Kys ec likama minum legstad at kirkiu hins sæla martini heima ði modruuollum j eyafirdi. Hier med gef ec kirkiunne til æfenligrar eignar messoklædi at aullu oc kalek forgylltan. [alttarizbrun med bunade. ij. likneski. koparkross gylltur.¹⁰⁾ ij. hialmar .ij.¹¹⁾ med jarn. [enn einn¹²⁾ med kopar.

Jtem kirkiunne at holum j hialltadal .x^c. oc þar til sæmiligan grip.

Jtem kirkiunne j skalhoilti .x^c. oc þar til sæmiligt þing.

Jtem¹³⁾ kirkiunne at munkapuera [oc klaustrinu¹⁴⁾ .x^c. j nytteligum¹⁵⁾ peningum þeim sem kirkiunne oc klaustrinu ero til uppreistar oc nytta.¹⁶⁾

Jtem¹⁷⁾ klaustrinu at modruuollum [j horgardal¹⁸⁾ fimm .c.

Jtem¹⁷⁾ .v. c. reynenesklaustri.

Jtem¹⁷⁾ þingeyraklaustri .v. c.

Jtem¹⁷⁾ helgafellzklaustri .v. c.

Jtem¹⁷⁾ videyarklaustri .v. c.

Jtem¹⁷⁾ þyckuabæarklaustri .v. c.

[Jtem kirkiubæarklaustri .u. c.¹⁹⁾

Jtem¹⁷⁾ breidabolstadar kirkiu j fliozhlid .c.

bæarkirkiu j floa .c.

Strandarkirkiu .c.

¹⁾ b. v. 79; ²⁾ su 79; ³⁾ þiggest 79; ⁴⁾ [mijns og lausnara 79; ⁵⁾ ordz 79; ⁶⁾ martinus 79; ⁷⁾ sancti 79; ⁸⁾ og b. v. 79; ⁹⁾ sl. 79; ¹⁰⁾ [sl. 79; ¹¹⁾ einn 79; ¹²⁾ [og tveir 79; ¹³⁾ sl. 79; ¹⁴⁾ [sl. 79; ¹⁵⁾ nytksamlegum 79; ¹⁶⁾ nytsemdar 79; ¹⁷⁾ sl. 79; ¹⁸⁾ [sl. 79.

krysuvíkr¹⁾ kirkiu .c.

Bravtarholltz kirkiu .c. [j uide.²⁾

[kalladarnes krosse hundrat

krossenum æ hofi j vopnafirde hundrat.³⁾

Öykladardz kirkiu [mariu likneski.⁴⁾

Savrbæarkirkiu .c.

Hrafnagils kirkiu .c.

Greniadarstadar kirkiu. c.

Jtem presti þeim edr abota sem mic syngr til molldar iij. c.

Sira magnuse einarssyne messoklædi oc hverium þeim⁵⁾
presti sem yfer minum greptri stendur hundrat. huerium klerk
[edr diakna .x.⁶⁾ aura.

Prestvm⁷⁾ j nordlendinga fiordvngi .xx. c. til salumesna.

Jtem fataekum monnum⁸⁾ .xx. c.

Jtem oreiga skullder allra þeirra manna er æ minum
jordum [bvat⁹⁾ hafa gef ec kuitta(r) firir gvdz skulld oc sancte
martinus.

Jtem skipar ec fataekan mann til huerz mins bvs fiogra
[Modrvollum. Eidum. hlidarenda oc strond¹⁰⁾ þann¹¹⁾ sem
margret min vill til taka svo leingi sem hvn lifir til ¹²⁾.

Bidr ec vm margretu mina at hun minniz mins artidar-
dagz svo leingi sem hun lifir vpp æ huert ar. oc suo alla þa
sem þær kirkiur hallda sem ec hefi nockura minning til giortt.
svo micit sem gvd¹³⁾ skytur huerium i hvg minne salu til
hialpar.

Hefi ec feingit margret¹⁴⁾ minne mitt fullt oc logligt um-
bod med handabandi þetta mitt testamentum ut at luka oc
sierhuerium af greida j moguligan tima suo sem henne er
nadugligt j sierhuerium stad.

Bidur ec um¹⁵⁾ alla oc sierhuern lærdan mann oc olærdan
vine sem ouine einkum fataeka menn gudz¹⁶⁾ at þeir firirgefi
mier alla þa hlvti sem ec hefi [med þeim¹⁷⁾ brotit firir gvdz
saker. Vil ec giarnan¹⁸⁾ ollum monnum firirgefa hvad ed
þeir hafa [med mic¹⁹⁾ brotit. Þackar eg ollum minum vinum

¹⁾ krysuvíkr(?) 79; ²⁾ [sl. 79; ³⁾ [úti á spássu í 11242; ⁴⁾ [j^{c.} 79;
⁵⁾ b. v. 79; ⁶⁾ [v. 79; ⁷⁾ prestunum ollum 79; ⁸⁾ sl. 79; ⁹⁾ [bua edur
bued 79; ¹⁰⁾ [Modruvalla. Eyða. Strendur. Hlijdarenda 79; ¹¹⁾ þa 79;
¹²⁾ sl. 79; ¹³⁾ minn b. v. 79; ¹⁴⁾ margrietu 79; ¹⁵⁾ nu 79; ¹⁶⁾ b. v. 79;
¹⁷⁾ [vid þa 79; ¹⁸⁾ sl. 79; ¹⁹⁾ [mier a mote 79.

firir allan þann goda er þeir hafa mier til giortt oc bidit firir mier [til gud¹⁾ med einne pater noster oc verzinu²⁾ aue maria oc finnunz i paradis med gledi aller saman firir myskvnnar dom vorz liufa³⁾ lausnara iesu christi.

Bidur eg almattugan gud at þat kome fyrst oc sidaz til hialpar ollum þeim sem mier syna oc giora til goda oc minni⁴⁾ syndugre salu til fridar oc nadar suo at aldrei þrotne en þeim til⁵⁾ syndalausnar oc gledi af lifanda guds syni jesv christo er med fedr⁶⁾ oc helgum anda lifer oc riker um allar allder [uerallda.⁷⁾

721.

30. April 1446.

[á Möðruvöllum].

BRÉF um peninga þá, er hústrú Margrét Vigfúsdóttir kjöri í fjórðungsgjöf sína eptir Þorvarð Loptsson.

MSteph. 27. 4to bls. 334—335, Svartskinna, með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar c. 1730. Það er auðsætt, að þetta er ekki annað en ágrip bréfsins.

Anno 1446 ær lavgardagenn næstann firir Jonsdag um vorid kiore Hustru Margret i sina fiordungsgiof þessa peninga.

fyrst ij c^e j Jardagotse og so hejtande Jarder.

Sigluviyk.

Giældingsæ.

Halland.

er liggia æ Svalbardz strond.

halfan leining i Eyafirde.

Tiarner og Halldorstade.

Hier til ijc^e j frijdum peningum.

L^e i virdingagotse.

sambikte þetta kiör Eyrekur lofftsson broder þorwards.

722.

6. Mai 1446.

á Möðruvöllum.

SKIPTABRÉF eptir Þorvarð Loptsson á Möðruvöllum.

¹⁾ [sl. 79; ²⁾ sl. 79; ³⁾ b. v. 79; ⁴⁾ sl. 11242; ⁵⁾ sem(!) 11242;

⁶⁾ hædstum gude 79; ⁷⁾ [allda. Amen 79.

AM. 238. 4to bl. 119—120 (Bessastaðabók) skr. c. 1570.
MSteph. 27. 4to bls. 335—36, Svartskinna, með hendi Benedikts
lögmanns Þorsteinssonar c. 1730 (upphaf bréfsins, stytt og vikið við).

Medkenningar bref.

Það giorum uer olafr loptzson. magnus benediktzson. einar arnason. arne hauskaulldzson. Halfdan biörnsson. oli biarnason godum monnum vitrligt með þessu uoru breffi þa er lidit var fra hingatburð vors herra Jehsu christi 1446 æ Jonsdag postula um uorit æ maudruuaullum j eyiafirdi worum uier til nefndir af eireki bonda loptzsyni af eirni alfv æ uegna barna þorvarðz loptzsonar brodr hans en hustru margrietar wigfusdottr af annari. að virða alla þa peninga og skipta sem fiellu eptir fyrr greindañ þoruard loptzson j fridum peningum og ofridum faustum og lausum. og meðr því að fyrr nefnd hustru margriet birti þar fyrir oss bref vndir dandi manna jnsiglum. að þau þoruardr loptzson bondi hennar haufdu lagt helmingsfielag millum sin epter því sem laugbok wottar. og því skiptum uier greindir menn aullum peningum helminga. faustum og lausum. fridum og ofridum. annan helming til eignar baurnum þoruardz skilgetnum. en annan helming fyr greindri hustru margretu eigiñ kuinnu hans henni til eignar.

Reiknadist jardagoss það er baurn þoruardz hlutu j sitt hlutskipti x^e hundrata. og xl^e. og eru þar j Reiknadir halfir maudruuellir. watzeñdir. Jokull. halldorstadir. tiarnir. torfufell. villingadalir tvennir halfir. leynengr. skallastadir. breckas. liggia þessar allar jardir j eyiafirdi. og hier til. iij. jardir æ sualbardzstraund er suo heita. sigluvijk. gellingsa og halland. Jtem og jardagotz j austfiordum. er reiknadist .v^e. hundrata. og xlvije.

Jtem j annari grein Reiknadist hustru margrietu j sitt hlutskipti halfir maudruuellir. finnastadir. keeholl. anastadir. augxnafell. rugstadir. bringa. þraumr. gardza. holar tvennir. þuertingsstadir. breckas. þoroddzstadir. kaupangur. hafrestadir og leifstadir. liggia þessar allar æ eyiafirdi. uigastadir æ sualbardzstraund. wetrlidastadir j hnioskadal. ytri tunga j bardardal. aslakstadir j kraklingahlid. eigilsa og þorbrandzstadir j nordrardal j skagafirdi.

Jtem jarda gotz sunnan landz. hlidarenda eignir fyrir .iij^e. hundrata og .l^e. xx^e j Reykium. xiiij^e j nupum er liggia j Aulvosi. xij^e j munadarnesi er ligger j borgarfirdi.

Reiknadist þetta jardagoss .x^e. hundrata og xj^e. leggiast hier til ix kugildi og xx til jafnadar með þad jardagoss sem bauru þoruardz hlutu j sitt hlutskipti.

Jtem Reiknadist hier til fridir peningar kugildi. hestar og hross allz ix^e hundrata og lx^e.

Jtem virðingargoss j. gulli og silfri .iij^e. hundrata. xx^e. j dyrum klædnadi j^e hundrata og lx^e. Reflum og bordbunadi. sængarklædum. kautlum. tijum og hardneskum og audru þarflegu gossi. og ad auki .lxxx^e. j virðingargossi j austfiordum.

Reiknadist þessir peningar fridir og ofridir og virðingar-goss vj^e hundrata. og halfr sietti tigr hundrata j huorum helming fyrir greindra manna. hustru margrietar og barna þoruardz bonda hennar.

Og til sanninda hier um.

723.

7. Maí 1446. í Deventer á Hollandi.

GODSVIN biskup í Skálholti heitir hverjum þeim fjörutíu daga syndalausn, er heimsæki með guðsótta eða gjöfum eða styrki á nokkurn hátt klaustrið í Hoenepe í Hollandi á vissum helgidögum, sem til teknir eru í bréfinu.

Bréf þetta er tekið hér eptir riti W. Moll's um Godsvin biskup, og er bréfið þar á bls. 46—48, og er þar prentað eptir frumritinu, sem nú er í skjalasafninu í Zwolle. Rit þetta hefir svo látandi titil: „Gozewijn Comhaer, een Nederlander aan het hoofd der kerk van IJsland. Door W. Moll. Amsterdam 1876“. Er þad prentað í „Verslagen en Mededeelingen der koninklijke Akademie van Wetenschappen, Afdeeling Letterkunde, 2de Reeks. Deel VI,“ en hér er haft fyrir sér sérprent úr því. Ritgjörð þessi er merkileg, því ad hún dregr fram alveg nýar upplýsingar um Godsvin biskup, sem íslenzkir sagnaritarar hafa ekki þekt neitt til, og vil eg því hér í stuttu fororði skýra frá hinu helzta, því ad rit þetta mun vera í fárra manna höndum á Íslandi. Finnir biskup hefir ekki vitað um, hveirar þjóðar Godsvin biskup var, og Jón Sigurðsson hefir í Safni til sögu Íslands ætlað, ad hann hafi verið danskr eða þýzkr. En Moll skýrir frá því, ad hann hafi verið Hollendingr og af göðum ættum, og hét fullu nafni *Gozewijn Comhaer*, og var Comhaer ættar-

nafn hans. Hann gízkar á að Goðsvin biskup sé fæddr hér um bil 1380. Goðsvin hafi feingið gott uppeldi, sem hæfði dyru klerkefni. 1414 hafi hann verið orðinn prior í einu karthusiaklaustri í Zeelhem, og hafi menn þurft að vera hér um bil þrítugir til þess að geta verið það. Prior var hann langan tíma, og lýsa sagnaritarar Hollendinga honum fagrlega. Petreius Dorlandus segir í kroniku sinni, að hann hafi haft «fram úr skarandi gáfur, verið sérlega verkhygginn og ágætlega lærðr.»¹⁾ Hann hafi «meðal annars samið ritgjörð um drottinlega bæn með mjúku orðfæri, skilmerkilega og fagra.»²⁾ Hann var alvörumaðr og síðavandr, og hélt ríkt klerkalífnað sem prior og var í mikilli virðingu. Eitthvað um það leyti sem Goðsvin var orðinn prior hafði Gerrit Camhaer faðir hans flutt til Danmerkr, og lifði hann þar í virðingum við of fjár. Segir Moll sögu af því, þegar Goðsvin heimsótti eitt siun föður sinn, sem dæmi upp á góðleik hans og guðselsku og ást hans á klaustrum og klerkdómi, og tækr hann söguna eptir einhverjum sagnaritara, en hún er svo: «Þegar Goðsvin kom til Danmerkr til föður síns, sat faðir hans og ætlaði að fara að skrifa eitthvað. Spurði hann þá föður sinn hvað hann væri að rita. Hann svaraði: Eg er að skrifa miða upp á þá hundrað nobela, sem eg hefi lánað Diepenweenklaustri. Þá sagði Goðsvin: Nei, faðir minn, skrifaðu ekki lánað, heldr gefið. Faðir hans sagði: Eg hefi lánað því. Goðsvin sagði: Nei, faðir minn, ekki lánað, heldr gefið. En faðir hans mælti bistr: Eg hefi lánað því. Sonr hans svaraði: Nei, faðir minn, skrifaðu gefið. Hann ávann það við föður sinn að hann ritadi: «Eg hefi gefið Dinpenveen-klaustri hundrað nobela.»³⁾ Faðir hans dó e. 1417—18, og Goðsvin sjálf hefir að líkindum yfirgefið priors embættið og farið til Danmerkr og verið þar í miklum metum og gerzt skriptafaðir Eiríks konungs af Pommern, en 1437 hefir hann orðið biskup í Skálholti. Á Íslandi hefir Goðsvin verið samfleytt í 8 ár. Hann hefir farið utan haustið 1445 og hefir þá ætlað að dvelja árlangt á Englandi, en úr því hefir ekki orðið og er hann kominn til Hollands á næsta vori, eins og þetta bréf sýnir, og kom hann aldrei til Íslands framar. Hann dó í «góðri elli» í Zeelhem 19. Júlí («á Margrétarmessu kvöld.») 1447. Eins og áður er getið var hans fulla nafn Gozewijn Comhaer, en í Íslenzkum bréfum er nafn hans allajafnan ritað *Goðsvin* og ættarnafninu slept, en Íslendingar hafa borið það fram *Gottsveinn*, og þekkist það nafn ekki á Íslandi fyr en eptir hans daga, er menn hafa farið að láta heita eptir honum, og helst nafnið við enn í dag, og er venjulega í daglegu tali stytt í «Gosi». Hollendingar hafa nú myndina «Goesen» (= Gossveinn = Goss-sveinn = Gottsveinn).

¹⁾ «præclaras animi dotes singularemque rerum agendarum prudentiam atque eximiam eruditionem». Chronicon lib. I; ²⁾ «inter caetera scripsit librum super oratione dominica, nitidum, disertum, elegantem». Chronicon lib. VIII.; ³⁾ Moll bls. 19.

Universis et singulis christifidelibus, ad quorum cognicionem presencium seriem literarum in futurum deduci contigerit, Godsvinus, permissione divina Scalotensis ecclesie in Islandia episcopus, sempiternam in Christo cum pace salutem.

Quum pium arbitramur ac debitum piarum exitare mentium pias affectiones, ut in exequendis pietatis operibus tanto studiosius insistant, quanto ad hoc per spiritualium remunerationem stipendiorum crebrius excitantur, hinc est quod omnibus et quibuslibet vere confessis et corde contritis, qui ecclesiam sanctimonialium in Honepe ordinis Cisterciensis, Traiectensis dioceseos in festis infrascriptis, videlicet Natalis Domini, Circumcisionis, Epyphanie, Pasche, Ascensionis Domini, Pentecostes, Trinitatis, Corporis Christi, Nativitatis beati Johannis baptiste, Petri et Pauli, Marie Magdalene, Assumptionis, Nativitatis, Concepcionis, Annuntiationis et Visitationis beate Dei genetricis, Virginis Marie, Michaelis, Martini, Benedicti, Bernardi, omnium sanctorum Commemoracionis, animarum similiter, et in Octavis memoratarum festivitatum, octavas habentium, die quoque Dedicacionis prefate ecclesie, congruo honore ac devotionis aut peregrinationis causa visitaverint, aut pro reparatione memorati monasterii, altarium, librorum, ornamentorum, et aliorum ad prefata requisitorum, vel ad ipsius conventus sustentationem manus adiutrices pro Christo porrexerint, aut in testamentis suis ad prefata, seu aliquod eorum, quidpiam legaverint vel donaverint, aut legari sive donari per se aut per alias procuraverint, omnibus proinde et singulis memorati monasterii personis, videlicet Abbatisse, Priorisse, Cellarie, Sacriste, Sororibus conventualibus velatis et non velatis, atque Noviciis, quotiens ante altare chori ac tabulam reliquiarum, in eo stantem, aut ante reliquias seu ymagines, quas circa lectos suos singule earum repositas habent aut habuerint, Confessoribus quoque et Capellanis ante altare inferius, seu ante corpus dominicum, ibidem locatum, orationem dominicam cum angelica salutatione devote et cum supplici genuflexione dicentibus, de omnipotentis Dei clementia et beatorum Petri et Pauli apostolorum auctoritati confisi, quadraginta indulgentiarum dies de iniunctis eis a iure vel ab homine penitentiis, in quantum nobis ex pontificalis potestate officii id permittatur, gratiosi relaxamus.

In quorum omnium et singulorum premissorum testimonium presentes literas nostri appensione sigilli fecimus communiri.

Datum Davantrie, supradicte dioceseos, Anno domini millesimo quadragesimo quadragesimo sexto, sabbato post Philipppi et Jacobi.

724.

10. Mai 1446.

á Sveinsstöðum.

VITNISBURÐR sex manna um próftöku Bessa sýslumanns Einarssonar, í umboði Einarar Þorleifssonar jungkæra, um yfirgang Guðmundar (ríka) Arasonar.

AM, Fasc. LXXVI, C, 5, transskript sex manna ódagsett og ártalslaust í afskrift frá dögum Árna Magnússonar, og er það svo látandi:

*Þat giorer og Einar Geirmundzson. Skuli Jonsson. Eigell magnusson. helgi Þorallzson. helgi Ellingsson og arni oddzson Godum monnum vitrligt með þessu voro brefe at ver sáum og yfirlásu og heyrdum yfirlesit opin bref með heilum og óskaudum hangandi inciglum svo latanda ord opter ord sem hier seger.

Öllum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda Brandr jonsson. Steindor jonsson. Oddr asmundzson. halldor Steindorsson. magnus teitzson oc hallr Þorgrimsson kvediu guds oc sina kunnugt giorandi með þessu voro brefi at þá ær lidit var fra hingatburð vors herra iehsu christi þushundrat cccc xl oc sex ar þridiudagin næsta epter festum sancti Johannis ante portam latinam á Sveinstaudum i Vatzdal a almennilighu pingi toc Bessi Einarsson ær þa hafdi syslu af velbornum manni jungkæra Æinare Þorleifssyni svofellð prof oc sakargiptir wppa Guðmund bonda arason.

J fyrstu grein kom fram Biorn kærsson oc leiddi¹⁾ svofellð prof wpp a Guðmund arason af tveimur skilrikum wottum er svo hetu jon Þosteinnsson oc gunnar Þorkelsson. at þeir voro á Breidabolsstad j watzdal. þa ær optnefndr Biorn kærsson bio þar at guðmundur bondi arason kom þar oc sa flokkur manna sem honum fylgdi oc brutu upp bæin oc geingu jnn i bæin með brugdnum swerdum oc audrum wopnum. sóru þeir at Guðmundr arason oc hanz menn báru burt i sinum hondum þat fe sem Biörn kærsson átti.

J annari grein soro þat adrir tveir skilrikir wottar Oddr asmundzson. jon Þorsteinsson. at þá er loptr bondi guttormsson. gudh hanz sal hafi. hafdi hirdstiorn nordan oc westan á Jslandi a holawadi i watzdal i [fyrnefndum] degi at guðmundr bondi skyldi koma þar til swars um malaferli hans. oc adr

¹⁾ leiddu, hdr.

greinda hunwettningha at biorn karsson beiddizt bota af titt-nefndum guðmundi arasyne at adr greindu mali oc feck aunguar swo þeir uissu. þui gaf adrgreindr Biorn fyllar sakir fyrir adrgreint þan ok ofriki guðmundi arasyni a adrgreindu mali eptir þui sem hann matti fremst giora med laughum.

J þridiu grein leiddi þorwardr olafsson tuo laugligh wittni ær svo hetu hafliði þordarson oc jon þrandarson fyrir adrnefndum Bessa æinarssyni med fullum bokaræidi at þeir woru a Reykium i midfirdi þa ær guðmundr arason kom þar wid nitian menn oc xx byrg ¹⁾

725.

[1446].

SKRÁ um eignir Guðmundar (ríka) Arasonar á Reykhólum, þegar þær voru teknar undir konung.

AM. Fasc. Lxxvi, C, 1—4. Fjórar afskriftir, allar á pappír: a, blöð i 4to rituð með góðri hendi c. 1600, og er þessi afskrift bezt; b, blöð i 8vo með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. Þar stendr aptast: „á þang blöð sem þetta er efterskrifað var síðast allra skrifað so: þetta er ríett Copia þeirra síðgra kalfskinsblada vm pen-ingareikning eftir Guðmund arason hinn ríka.“; c, afskrift frá c. 1670 (brot); d, afskrift gerð að því er virðist austr í Skaptafells-sýslu c. 1690. Aptan við þessa afskrift er rituð þetta:

•Til minnis uppteiknað vegna Gunnlaugs Magnussonar.

Hann afseigir að hreppstjórar under fialli rade neirnre biggijngu a Jordini Kieldunupi so leingi sem sitt brief af H(erra) Byskupinum utgiefid standa meigi. og það sie ecki að logum til baka geingid. enn miskunsemd þa sem þeir hreppstjórar uilia nu syna þeim fataeka manni sem þar nu byr til þez kirrann vera lata afseigir hann i þetta sinn framkomi. ordsakar þeirrar. að adur lofað hafi gott firir þann man að suara mier og honum forsuaranliga huad ecki er enn nu framkomid. þar med stendur hia suaramonnum Jardarennar kugilldi og leiga þar eftir. huorz vegna eg enn nu skicka manninum Stara sem eg hefi bigt einrig a jordina flitia að næstu fardogum. og bið eg sýslumannin ok Logsagnarann Olaf Ein-arsson að sia so til að huorki eg nie maðurinn sie aflaga borinn þar eg negna minnar flærlægðar ei til komast kann enn Jordinn syner sig sialf ef skodud er. til merkiz mitt nafn að Holtum 1691. 30. Aprilis.

Gunnlaugur magnusson m. e. h.*

Meðal afskrifta fornbréfa í safni AM. Nr. 5773 er endrrit gert fyrir Árna eptir c; af síðasta hluta þessarar skrár er enn fremr

¹⁾ Hér hættir afskriftin alt í einu, og vantar niðrlagið.

afskript meðal afskrifta Árna Nr. 5784, og er gerð fyrir hann. Sbr. Sunnanfara I, Nr. 2 (1891). Sbr. ennfreimr Sýslumanna-æfir Boga Benediktssonar II, 15.

Þesse var Reikningur. er Gudmundur Arason misti síjna peninga. sem hier seiger.

Þa var til bus a Reykiaholum fimm kyr og xxx. halft annad hundrad asaudar. og ellefu oxar og fiorutijger tæuetrer og þreuetrer. og þadan af elldri. ij^e gelldings og vij betur og xij sauder og hundrad veturgamler. vj kalfar oc xx. og v naut og xx veturgomul. halft annad c lamba j þoskafirde og vij oxar j eyum. fiorer þreuetrer. enn iij niju uetra. xiiij vinnuhestar og niju hross fullroskiñ. xj vnghrysse. og v hestar veturgamler. og fiorer hestar þreuetrer. og vij hestar tæuetrer. viij suijn gomul og grijser ad Auk.

Þetta jnnann gatta.

xiiij Sængur og xx. flestar nyar. enn allar alfærar med aklædum og Reckiuodum. vj manna lijnlok og fimm glitud lijnhægindi. ij munnlaugar storar og v litlar. iij vatzkallar. xij tinfaut og xx sma og stor. og nijutuger trefaut. og meir enn c borddiskar vtlensker. xii storkonnur. og xj halfkonnur og xiiij smatinter. [viij staup (og) lx⁴). xviiij stordryeki horn. sum buin med silfurbeitum. xviiij elldzgogn og voru j þrir tunnukatlar. og v pottar ad auk.

Jtem xiiij manna aklædnadur med tilgilld²) klæde. og voro j ij stackar med skarlat. og enn stackur. er kalladur var³) fugla stakkur enn gode. tuennur husbuningur. Refler⁴) og vender vm alla storu stofu og litlu stofu. tuenn fortiold firir framan hionasæng og tuenn tiold j kring vm sægina. og allt annad þad til buskapar þurfti ad hafa jnnan gardz og vtan. smidia alfær med ollum tolum. med odrum buskaps þarfindum. storkerolldum og smakierolldum. fotum og trogum. skalum og sponum. dukum og diskum og bordhandklædum og sem bordbunadi til beirde. oc oll onnur þarfindi er til buskapar þurfti ad hafa.

Reikiaholar eru⁵) sextiger hundrud. oc er halft kyrkiu eign. þa lau þessar jarder þar vnder til byggingar er Gudmundr atte.

Valzhamar xvje. voru med iijj kugilldi.

¹) [68 staup, b, c; ²) þannig, a, d, tvígild b; máð í c; ³) sl. a, b;

⁴) a, d; refklar b; máð í c; ⁵) b, c; er, a, d.

Brecka xij^e. voru med iiij kugillde.
 Suarfholl xvj^e. uoru med vj kugillde.
 Groustader xxiiij^e. voru med viij kugillde.
 krokshardarnes xij^e med iiij kugilldum.
 Jngunarstader xx^e med vj kugilldum.
 Backi xij^e med iiij kugillde.
 Tindar xxx^e og med viij kugillde.
 klettur xij^e og med vj kugillde.
 holar xij^e og med vj kugillde.
 Bær xxx^e med viij kugillde.
 Borg xxj^e og med vj kugillde.
 hafrafell xvj^e og med vj kugillde.
 vogsbotn vj^e med ij kugilldum.
 Tunga xvj^e og med iiij kugillde.
 Gillastader xvj^e med iiij kugilldum.
 kluckufell xij^e med ij kugilldum.
 munestunga¹⁾ viij^e med iiij kugilldum.
 Hrijsholl xx^e med iiij kugilldum.
 Skalldstader viij^e med ij kugilldum.
 Berufiordur xvj^e med iiij kugilldum.
 Hirningstader viij^e med iiij kugilldum.
 Barmar xij^e med ij kugilldum.
 Vidhus xxx^e med viij kugilldum.
 Grund viij^e med ij kugilldum.
 Hamraland xij^e med iiij kugilldum.
 Skierdingsstader xxx^e (med) vj kugilldum.
 Vidianes v tijger c med viij kugilldum.
 kinnastader xvj^e med iiij kugilldum.
 Skogar xij^e med iiij kugilldum.
 kollabuder xij^e med iiij kugilldum.
 hiallar xij^e med ij kugilldum. kyrkiu eign.

Summa²⁾ 33 jarðer med Reikiaholum.³⁾

Þa var hans annat hofuból Kalldadarnes j Biarnarfirde.

¹⁾ munenstunga, b; ²⁾ b. v. b; ³⁾ þannig öll. Hér eru og
 talðar 33 jarðir að meðtöldum Reyhólum. Jarðirnar eru ekki
 talðar í sömu röð í öllum afskriftum, en hér er fylgt a, því sú af-
 skript er langbezt. Á spássiú í a er reiknuð út summa sem
 verður 240e Q 89e.

lxe at dyrleika. og voru med fimm kyr og xx til bus og hundrad
 asaudar. xij gielldingar tusæuetrer og ellre nordur a hruteyiar-
 strond. og xxx veturgamler gelldingar þar heima. og x tigger
 lamba. xxv¹⁾ veturgamlar gimbrar. viij hestar og vj bross. v
 vnghrysse veturgomul. voru j ij hestar. vij oxar tusæuetrer oc
 elldri j grijmsey oc voro j ij vij vetra gamler. xij æringur og
 ij attæringar og vj æringur. xij sængur med aklædum og
 Reckiuvodum og hægingum og flestar nyar. Smidia med ollum
 tolum. xij katlar smaer og storer og iij pottar og oll onnur
 buskaps þarfinde. þad til bus þurftu at hafa. storkierolld og
 smakerolld. trog og fotur. duka og diska. skaler og spæne. og
 þad sem bordbunadi til heirde. Meir enn þriu hundrud alna
 vader og feruigaugn. og skipin oll med ra og Reida. og margt
 þad annad jnnan gardz er ecki þurfti þar til buskaps ad hafa.
 Þa lau þessar jarðer þar vnder til Byggingar og Gudmundur atti.

Bolstadur vj^e voro med ij kugillde.

Bassastader²⁾ xij^e med iij kugilldum.

Sandnes vj^e med ij kugilldum.

Hella xij^e og med iij kugillde.

Kleifar xij^e og med iij kugillde.

Reikiarvík viij^e med ij kugillde.

Hafnarholmur xxiiij^e med vj kugilldum.

Hamar xvj^e med vj kugilldum.

Sindinsvík vj^e med ij kugilldum.

Drangsnes viij^e med ij kugilldum.

Bær xxiiij^e med vj kugilldum.

Skard viij^e med iij kugilldum.

Backe vj^e med ij kugilldum.

Biarnarnes xij^e. ij kugilldi med.

Sundalur³⁾ viij^e. ij kugilldi med.

Guddalur xij^e. ij kugilldi med.

Suansholl xij^e. med ij kugilldi.

kluka vj^e med ij kugilldum.

Reikiarvík vj^e med ij kugilldum.

Eyar viij^e og med iij kugilldi.

kleifar viij^e med ij kugilldum.

kalldbakur xij^e med iij kugilldum.

¹⁾ 35, b, c, d; ²⁾ Bastastader, a; ³⁾ Sunddalur, d.

kambur xxiiij^e med iiij kugilldum.

kios viij^e og med ij kugilldi.

Reikiarfiordur xxiiij^e. iiij kugilldi.

naustuijk vj^e og med ij kugilldi.

kiesuogur¹⁾ xij^e. ij kugilldi med.

Giogur iiij^e. ij kugilldi med.

auijk xij^e med iiij kugilldum.

finnbogastader xx^e med iiij kugilldum.

Bær xxiiij^e med iiij kugilldum.

Eyre viij^e. ij kugilldi med.

Jngolfsfiordur viij^e. ij kugilldi med.

Ofeigsfiordur xvj^e. iiij kugilldi.

Þa var j eyde a nordurstrondum Furufiordur og Reikiarfiordur og Skialldabiarnarvijk.

Summa²⁾ 38 jarder med Kalldadarnese.

Þa var hans hid þridia haufudbol Nupur j dyrafirde lx^e og hans buskapur þar³⁾ vppa. War þar þa til bus xxxx kyr og ij betur og xij og xx asaudar, annars hundrads og nijetijger gelldings tæueter og elldre. med viij hrutum. [vij sauder (og) lx⁴⁾ veturgamler. xvij naut veturgomul og viij naut tæueter med kuijgum. x tije lamba. vij gielldestar og stadhestur⁵⁾ med vj hrossum. v vng hryssum at auk. iiij veturgomul. xij vetrarkalfar og x suiñ gomul. ij gilltur ad auk. med vij grijsum huer. þriu skip med Ra oc ollum reidskap. teinæringur og viij æringur og vj æringur. xij oxar þreuetrer og þadan af elldri.

Fiorar sængur og xx alfærar ad aullu. Tiollid vm alla stofu og þar ij linlauk. xvj elldzgaugn og voro j tueir tunnukatlar bader nyer. storkierolld og smakerolld og aunnur bus þarfinde þau sem þar þurftu. dukar og diskar og allt þad sem til bordz þurfti ad hafa. ij storar munnlaugar og iiij smar. hier med oll þarfindi þad til bus þurfti ad hafa.

Þa lagu þessar jarder þar vndir til biggingar er Guðmundr atti.

Drangar xij^e med iiij kugillde.

kíaranstader xij^e med iiij kugilldum.

kleif xij^e med iiij kugilldum.

¹⁾ a, c, kesvogur, b; ²⁾ b. v.: b. c; ³⁾ sl. a, b; ⁴⁾ [68 sauder b c. d; ⁵⁾ stodhestur. b, c, d.

kirkiubol xxiiij^e med iiij kugilldum.
 Holar xij^e med iij kugilldum.
 Hraun lx^e og med x kugilldum.
 J haukadal v tijger c med viij kugilldum.
 Sueinseyre xxiiij^e med iiij kugilldum.
 Saurar xij^e med iij kugilldum.
 Haufn xij^e med ij kugilldum.
 Seluogur xij^e med ij kugilldum.
 Sliettanes xij^e med ij kugilldum.
 kotnupur xij^e med iij kugilldum.
 Holar xij^e med ij kugilldum.
 kluckuland xij^e med ij kugilldum.
 Gærdur viij^e med ij kugilldum.
 Lækur xvj^e med iij kugilldum.
 aluidra x tijger med skaganum med x kugilldum.
 Arnarnes (med birnestodum¹) xx og iiij^e med .v. kugilldum.
 Gærdhamrar xxiiij^e. iiij kugilldi med.
 hiardardalur lx^e. viij kugilldi med.
 annar hiardardalur xxx^e med vj kugilldum.
 þorfinnstader xxiiij^e. iiij kugilldi med.
 vedrara²) viij^e og iij³) kugilldi med.
 Aunnur vedrara²) xvj^e. iiij kugilldi med.
 vijfilsmýre xxiiij^e. iiij kugilldi med.
 kirkiubol xxx^e. vj kugilldi med.
 Annarnes⁴) xxiiij^e. iiij kugilldi med.
 hestur v tijger c. viij kugilldi med.
 kroppstadir xij^e. iij kugilldi med.
 efsta bol xxiiij^e. iiij kugilldi.
 kyrkiubol xij^e. iij kugilldi med.
 Summa⁵) 33 jarðer.

Þá var hans eð fiorda haufudbol Briamslækur a barda-
 strond lx^e og hanz buskapur vppa. Var þar þá til bus xx kyr
 og iij betur og xj tijger asauðar. xij tije gielldings tæuætrær
 og elldri. og v hrutar. lið sauder veturgamler. xij naut vetur-
 gaumul. iiij naut tæuætur. vij tijger lamba. vj gellðhestar til
 vinnu. og iij hross og iiij veturgomul hross og eirn hestar j.

¹) [sl. d; ²) vedraa c, d; ³) þriu. b, c, d; ⁴) Arnarnes, c, d; ⁵) sl. a.

vij kalfar. ij skip. viij æringur og vj æringur. vj naut gellð
tuæuetur og þaðan af elldri. xiiij elldzgaugn god. var eitt xij
fiordunga ketell oc x fiordunga ketill og ij storpottar. kierolld
bædi stor og sma. dukar og diskar og allt það sem til bordz
þurfti. og oll onnur bus þarfindi er sa gardur þurfti við.
Raudasmidia stor med ollum tolum og onnur smidia minne.

Þessar jarder lau vndir til biggingar og Guðmundur atti.

J audnum iij^e med j kugilldi.

hamar xij^e og med iij kugilldi.

fossa xxiiij^e og med iij kugilldi.

Hella xij^e med iij kugilldum.

þuera xij^e med iij kugilldum.

Hlijd xij^e og med iij kugilldi.

arnorstader xvij^e med iij kugilldum.

Raudzdalur xx^e med iij kugilldum.

Huammur xxij^e og med iij kugilldi.

Hamar xvj^e med iij kugilldum.

litlu¹⁾ hlijd xij^e med iij kugilldum.

midhlijd xvij^e og (med) iij kugilldi.

Haukaberg xxiiij^e med iij kugilldum.

Hrakstader xxx^e og med vj kugilldi.

Þessar jarder. med læk. ero ad tolu 14.

Þa var hans ed fimta haufudbol Saurbær a Raudasande
lx^e til Tiundar. enn hundrad hundrada til giptumala. og hanz
buskapur a. var þar þa til bus xl og v kyr og xl asaundar
annars hundradz og xvij oxar tuæuetrer og þrir og xx oxar
þreuetrer og þaðan af elldri og geingu j vatzdal jnn fra læk.
xx gelldingar annars hundradz. tuæuetrer og þaðann af elldri.
og lxx veturgamler. xxx gimbrar veturgamlar ad auk. x brutar
tuæuetrer. xxv vetrarkalfar. xvj naut veturgomul. xx lomb
annars hundradz. xij vinnuhestar og vj hross. vj hestar tuæ-
uetrer og ij hross. og viij trippe veturgomul. Niju suiyn gomul
og ij gilltur ad auk med viij grijsun huor.

Enn þetta jnnann gatta. xj sængur og xx. flestar nyar.
alfærar ad ollu. med aklædum og Reckiuvodum. v manna lijn-
lauk og flogur hæginde glitud. ij munnlaugar storar og iij
litlar. ij vatzkallar. viij tijger trefaut og xj og xx tinfot sma

¹⁾ litla, c. d.

Dipl. lat. IV. B.

og stor. x tigger Borddiskar¹⁾ rauder. xij storkonnur. og nju halfkonnur. xj smatinter. vij manna alklædnadur með tilgilld klædi og kostuligur husbuningur vm alla stofu og vm litlu stofu. vel xl staup og bikarar að auk. xiiij horn. sum bueli. xiiij katlar og voro j ij storkatlar. vj pottar. fortiollð firir framan hiona sæng og j kring vm sængina. tunnur og piþpur oc aunnur aulgaugn oreiknad. fíorer bordðukar kostuligir. xiiij alna huor. og þar til bordhandklædi. og þar til adrer marger vm aull bord. Smidia alfær til allz smiðdis. og aull aunnur þarfinde jnnann gardz og vtann er til bvskaþar þurfti að hafa.

Þessar jarðer lagu þar vnder til Biggingar.

Lambavatn með breckunni²⁾ xxx^c og voro með viij kugilldi.

Stackar l^c með x kugilldum.

Grauf xx^c með iiij kugilldum.

kluka xij^c með iiij kugilldum.

hljðarhuammur vj^c með ij kugilldum.

kirkiuhammur xx^c með iiij kugilldum [kirkiu eign³⁾]

maberg xx^c með iiij kugilldum.

melanes xx^c með iiij kugilldum.

siounda xij^c með ij kugilldum [kirkiu eign.³⁾]

skor viij^c ij kugilldi með. [kirkiu eign.³⁾]

veller iij^c [kirkiu eign.³⁾]

kollzviðk xxiiij^c iiij kugilldi með

laganupur xvij^c með iiij kugilldum [kirkiu eign.³⁾]

vatzdalur xvij^c með iiij kugilldum.

botn xxiiij^c vj kugilldi með.

Gisseyre⁴⁾ xxx^c með vj kugilldum.

17 jarðer með bæ.

Þá var hans eð siotta haufudbol fell j kollafirde. lx^c og þar hans buskaþur. var þar þá til bus xij kyr og viij tigger asaudar. xij sander og xx tuænetrer og elldri. og xj og xx veturgamler með gimbrum. vij tigger lamba. og iiij hrutar veturgamler. iiij hestar og iiij hross og ij vngtrippi. iiij naut veturgaumul og iiij tuænetur. ij vetrarkalfar. vj æringur nyr. x sængurðukar og diskar og allur tuenn(ur) bordbunadur og aull þarfindi jnnan gardz og vtan er til þess bus þurfti að hafa.

¹⁾ Bordskierdiskar, c, d; ²⁾ brecku. b; ³⁾ [kk, hdr. a, d; sl. b, c; ⁴⁾ a; Gisseyre, d; Geirseyre, b, c.

Þessar jarðer lugu þar vnder til byggingar.

líufustader viij^c. ij kugilldi með.

fiardarhorn xij^c. iiij kugilldi.

þrudardalur xij^c. iiij kugilldi.

fiardarhorn xvj^c. iiij kugilldi.

heidabær xij^c. iiij kugilldi með.

[allz¹) sex jarðer með felle.²)

Þessar jarðer atte Guðmundur j arnarfirde.

kulu l^c og með vj kugilldi.

dyniande xvij^c.

Glíufura xxiiij^c.

horn xxiiij^c.

kyrkiuból xxiiij^c.

Skogar xij^c.

laugaból xvj^c.

Borg xij^c.

Raudstader xij^c.

Skjalldfaunni xij^c.

og með þessum jorðum viij kugilldi og xx.

J mola kirkiu sockn voru þessar jarðer.

kirkiuból xij^c.

Musan³) viij^c.

Jllugastader viij^c.

vattarnes xij^c.

oc með þessum xiiij kugilldi. [19 jarðer.⁴)

J Gufudals kirkiu sockn.

Skalan⁵) xxx^c.

klaufastader xij^c.

Galltargia xij^c.

Þyre xvj^c.

eru hier með xj kugilldi.

[J Eya hrepp atte Guðmundur þessar eyar.⁵)

Skaleyar xxxxc^c með vj kugilldum.

Huallatra eyar xxxxc^c vj kugilldi.

J Talknafirde.

Tunga xxx^c.

¹) sl. d; ²) [sl. a; ³) musarnes, b, c; ⁴) [c; ⁵) [J eja hrepp, b; sl. a, d.

Eysteinseyre xviiij^c.

Botn xxiiij^c.

Sudureyre xij^c.

voru þar med xvij kugilldi.

J Arnarfirde¹) þessar jarðer.

Dugansdalur v tijger c.

huesta xij^c.

austmansdalur xij^c.

kirkiubol xxx^c.

brecka xx^c.

huoll xij^c.

kirkiubol xx^{c. 2})

kluka viij^c.

auskubrecka xx^c.

fifustader xxiiij^c kirkiu eign.

med þessum jordum xxx kugillda. [20 jarðer.³)

Suo Mikill jarða dyrléike var j dyrafirdi af Guðmundar eignum.

J Nups kyrkiu sockn med Nupe vj^c og xx ens þridia.

En j sanda kyrkiu sock(n) xiiij^c og vj tijger.

Enn j brauns kyrkiu sockn halft annat c hundrada med brauns stad.

Enn allz j dyrafirdi med kyrkiu eignum iiij^c hundrada og xl^c betur.

Enn j holltz kyrkiu sockn j aunundarfirde iiij^c og lxxx ens þridia.

Enn j Arnarfirde j hrafnsseyrar kyrkiu sockn viij^c fatt j iij^c hundrada.

Enn j Selardals þingum og j otrardals þingum j arnarfirde. viij^c og lxxx annars. ad auk fifustader kyrkiujord.

Eru j Arnarfirde xx^c fatt j fiogur c hundrada.

Enn j Raudasandz kyrkiu sockn med gardenum og kyrkiu eignum. vj^c og lxxx ens fiorda.

Enn briamslækur eg lekur⁴) eigner med þrem c j Audnum og vm bardastrond lxxx^c ens þridia.

Enn j mulapingum xl^c.

¹) atté Guðmundur, b. v. c; ²) xxx, b, c, d; ³) [a; sl. b, c, d; c og d endar hér, og kemr þar annað eptir óviðkomandi; ⁴) lækiar, b.

Enn j Gaufudalsþingum¹⁾ xjc og x tigger að auk skaleyjar og huallatur. xlc huor.

Enn Reikiabolar og þær eignar með hlóllum vc hundrada og xjic að auk allar eyjar.

Enn kalldadarnes og þær eignar [er þar eru með og²⁾] kyrkiu eignum er halft híd fiórda c hundrada. að auk furu-fiórður og reykiarfiórður og skjalldabiarnarvík.

En fells eignar með felle er hundrad hundrada og iiijc betur.

Öardarnupur j vatzdaler halfur bítaladur. enn halfur obítaladur.

Öosfell sudur víð sund lxxx^c jörð er aull bítólud.

A Reikiaholum var til bus vmm sumared þá Guðmundar Arasonar peningar voru tekner. eptir vmm haustíð. fimm kyr (og) xl og halft annað hundrad asaudar. och xvij kugilldi og xx annars hundradz a leigustodum. með þeim jörðum er þar lagu vndir til biggingar hanz vegna. j mille gilsfiardar og þoskafiardar vm kroksfiórð og Reikianes.

A kalladarnese var til bus um sumaríð fyrir fimm kyr og xx og hundrad asaudar. og xvj kugilldi og lxxx a leigustodum. með þeim jörðum er þar lagu vndir til biggingar hans vegna.

Vndir Nupe var þá til bus xl kyr og ij betur. og xij og xx annars hundradz asaudar. og xvj kugilldi annars hundradz a leigustodum með þeim jörðum er þar lagu vndir til biggingar.

Öed Briamslæk var til bus xx kyr og iij betur. og xj tigger asaudar. og v tigger kugilldi a leigustodum með þeim jörðum er þar lau vndir til biggingar vm bardastrond og hiardarnes.

Öed Saurbæ a Raudasandi voru fimm kyr og xl og xl asaudar annars hundradz. og lxx kugillda a leigustodum. með þeim jörðum er þar lau vndir til biggingar.

Enn með felli j kollafirde var til bus xij kyr og viij tigger asaudar og xvij kugilldi a leigustodum. með þeim jörðum er þar lau vndir til biggingar vm fiórðinn og hann atti.

Enn með þeim jörðum. er voru j mula kyrkiu sockn a skalmarnese. voru þá xiiij kugilldi til byggingar hanz vegna.

Enn j Gaufudalsþingum¹⁾ með þeim jörðum er þar voru og hann atti. voru með xvj kugillde.

J talknafirde. með þeim jörðum er hann atti. þar voru með xvij kugillde.

¹⁾ Gaufudalsþ. b.; ²⁾ [með b.

J Arnarfirde þessu meigin j daulum. með þeim jordum er hann atti þar. og með dugausdal. voru með xxx kugillda.

Med skaleyum voru vj kugillda.¹⁾

Med huallatrum voru með vj kugilldi.

Wmm vorit j fardogum. er Gudmundur Arason var rymdur vt af sijnum peningum. vm haustid. ad Reikiaholum Mattheus Oesso apttan þa reiknadist halft ed siounda hundrad malnitu kugillda og viij betur með hans hofudbolum og vtjordum. þeim er hann atti. ad auk allur annar peningur. oxar og giellðingar. og annad kuikfie. og þeir peningar kuiker og dauder er voro með huorlu hanz hofudbole. jnnann gardz og vtann.

726.

17. Maí 1446.

á Esustöðum.

Þeir menn votta, að Helgi Jónsson kvittaði Steingrím Ísleifsson um verð jarðarinnar Skútustaða við Mývatn.

AM Fasc. XII, 1, frumritið á skinni. Innsiglin eru dottin frá.

Brief vmm skutustadi.²⁾

Þath giörum vær halfdan biörnsson. ketill jonsson ok bergur biörnsson godum monnum kunnickt með þessu voru brefi. ath vær vorum j hia sam ok heyrðum æ ord ok handaband helga jonssonar ok steingrims ísleifssonar ath suo firir skildu ath nefndr helgi meðkenndezt firir oss ath fyrr greindr steingrimr hefði lukt honum alla þa peninga sem hann³⁾ hafði honum skvildugr ordet firir jördina skutustadi við mývatnn epter þui sem j kapp þeirra hafði komet. ok þvi giörði fyrr greindr⁴⁾ helgi adr nefnd. ann steingrim kuittan ok ækærulausann firir ser ok sinum erfingium vm allt adr greint jardar verd epter þui sem hann matti þath framazt með lögum giöra. Ok til sannenda her vm settvm vær fyr nefnder menn vor jncigle firir þetta kvittanar bref giört æ æsvstöðum j eyiafirde þridiudagenn næsta epter festum sancte halluardi. þa er líjdet var fra hingatburd kristz þusund fiögur hundruth fiorer tiger ok sex ar.

¹⁾ þannig; ²⁾ Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld; ³⁾ hér stendur „vard.“ í frbr., en dregið stryk í; ⁴⁾ greingr, frbr.

727.

30. Maí 1446. í Deventer á Hollandi.

ÁFLÁTSBRÉF Godsvins biskups í Skálholti útgefið klaustrum nokkrum á Hollandi.

Bréf þetta er prentað í ritgjörð W. Moll's: Gozewijn Comhaer. Amsterdam 1876 bls. 49—63 bæði á latínu og hollenzku, en einungis latínska bréfið hefir verið innsiglað og er hitt þýðing ein. Á innsiglinu hefir staðið: »S. Godsuini ep. eccl. Scalholtensis» Bréf þetta er langt, alls 57 greinar. Er hér að eins tekið upphaf þess og endir, því að efni þess kemr Íslandi ekki við, svo að það eitt varðar oss því hér að vita að bréfið er gefið út af Skálholtsbiskupi, hvar og hvenær.

Universis ac singulis Christifidelibus, ad quorum aspectum vel auditum presentem tenorem deduci contigerit, Godsuinus, permissione divina Scalotensis ecclesie in Islandia indignus episcopus, perpetuam in omnium Salvatore salutem.

In quorum omnium et singulorum premissorum testimonium has nostras presentes literas nostri appensione sigilli fecimus communiri.

Datum Daventrie sub anno gracie millesimo quadringentesimo quadragesimo sexto, iij Kal. Iunii.

728.

30. Október 1446.

á Reynistað.

ÞJÓÐÓLFUR Þorvaldsson selr með samþykki Úlfheiðar Illugadóttur konu sinnar Jóni Bergssyni jörðina Nedstabæ í Norðrárdal í Höskuldstaðapingum fyrir tuttugu og fimm hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XII, 3, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá.

Nedstabæiar bref.¹⁾

Þat giorum uer bergur uigfvssson. magnus nichulassson. sveinn arnnorsson. ok arnbiorn jonsson godum monnum kunnigt med þessv voro optnv brefvi at þar uorum uer j hia savm ok heyrðum æ handaband þeirra jons bergssonar af annarri alfo en þiodolfs þorvalldzsonar af annari at suo fyrir skildu ath fyr

¹⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi.

nefndur jon bergsson keypti jordina á nedstabe j norðrardal j hauskollzstadar þingum ath adr nefndvm þiodolfui með ollum þeim gaugnum ok gædum hlutum ok hlunnendum sem henni hefer fylgt at forno ok nyo ok þiodolfur uard fremzst eigandi ath. samþykkti ulbeidr illugadotter kona þiodolfs þetta þeira kapp. skilde fyr nefndur jon bergsson sier allan uid sman ok stóran fastan ok lausan nema eitt keralld. lofadi opt nefndur þiodolfur títt nefndum joni timburroptum j utibureth suo bonum vel nægdi. skildi optnefndur þiodolfur sier halfan þridia tug hundrada ok á lukazst j þessa peninga fimtan malnýto kvgilldi ok fimm gellðfiar kugilldi ok fimm hundrot j þui sem þratt nefndur jon villdi luka en þiodolfvi henttadi ath taka. skýllði jon luka á tuenum argaungvm malnýtvkugillden nefia¹⁾ jon vili fyr lvka en hueritt þat epter stædi at vori komanda skýllði standa með tolf alna abata. En títt nefndr jon skýllði vt luka tiv hundrott þa hann uillde ok eingi abati epterskilin. skildi þratt nefndur þiodolfur svara lagaríptingum á fyrgreindre jorðv en optt nefndr jon bergsson [hallda til laga. for þetta kaup fram á thorlaxsmessodag²⁾ á stað j reynesnesi. Ok til sannenda her um settum vör fyr nefnder (menn) vor jnzsigle firir þetta jardar kaups bref er giort uar á stað j reynesnesi a sunnudagin næsta firir festum onnium sanctorum Anno domini M^o cd^o quadregesimo sex(t)o.

729.

6. Nóvember 1446. á Haldórsstöðum.

GUNNLAUGR Teitsson vottar, að Þórny Bergsdóttir hafi átt hálfa Dálkstaði á Svalbarðsströnd, og haft þá til kaups við Stephán Gunnlaugsson bónda sinn, en aldrei selt, gefið né goldið burt.

AM. Fasc. XII, 2, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá.
AM. dipl. afskr. 164.

Þath giörer ek gvnnavgr teitzson goðvm monnvm kynneght með þessv minv opnv brefi ath ek vissi fyrir full sannendi at þorny bergsdotter atti iordina hálfa á dalkstaodum á svalbardzstraond er liggr j svalbardz kirkiv sokn ok hvn hafði hana til

¹⁾ þannig = nema; ²⁾ þ. e. 20. Júlí.

kaups við steffan gvnnlavgsson sinn eigin bonda ok eigi selldi hvern ne gaf eðr gallt ok avngvum bavið hvern vinnu at selia fyrir greinda iord svo egh vissu. Ok til sanennnda hier um setta egh mitt jncigli fyrir þetta vittnisbvrðar bref er giort uar æ halldorsstaodvinnu j laxardal svnodagen næsta fyrir marteinsmessu þa er lidit uar fra hingatbvrð vors hera jehsu christi þvsvnd ok flogvur hvndrvt florig tigr ok sex ær.

730.

2. December 1446.

á þingeyrum.

Þeir menn votta, að Hrafn Sveinbjarnarson og tveir menn aðrir hafi svarið fyrir Einari Þorleifssyni fullan bókaréið að vitnisburði sínum (frá 11. Sept. 1445) um landamerki Reykja, Bergstaða og Torfustaða í Miðfirði.

AM. dipl. afskr. Nr. 510, „Ex originalibus þordar Þorleifssonar á kirkiubæarklaustri“, og er afskriftin staðfest 18. Sept. 1712 í Reykjavík á Seltjarnarnesi af Árna Magnússyni, Páli Hákonarsyni og Magnúsi Einarssyni.

Þat giorum við þorgils einarsson. olafur ionsson godum monnum kunnikt með þessu ockru brefi at við uorum j hia ok saum ok heyrðum æ at þessir menn hrafn sveinbjarnarson. oddur brýniolfsson. ion uigvazson soru fyrir einari þorleifssyni fullann bokareid epter þessu sínu brefi er hier er við bundit¹⁾ huer þeirra epter þeirri grein sem innsiglat hafði i brefinu. ok til sannenda hier um settu við fyrrnefnder menn ockur jnsigli fyrir þetta bref er giort uar æ þeyngeyrum²⁾ fostudagin næsta epter andresmesso. anno domini. m^o. cd^o. xl^o sexto.

731.

[1446].

REKAR og ítök Munkapverárklausturs.

AM. 276. 4to I, frumrit á skinni.

Þessi Rekamaurk er norðr a sliettu. þar sem þuerar staðr a. j.

¹⁾ þ. e. bréf frá 11. Sept. 1445; ²⁾ þannig.

Sueinungs vikr Reki er austan fra fýliudals a til súlna hafnar.

Þaðan ormars lóns Reki til hols ær.

Þa hols Reki til deildar ær.

Þaðan vëstur. Raufar hafnar Reki til gegnis lækiar en sumer kalla torflæk.

Vestur þaðan er hauskuldz nes Reki til þess lækiar er fellr ór egvers vatni. vt vm garða vaullu.

Fra steini j harðbaks maul uestur til steins i hesta nes maul. heiter harðbaks Reki.

Þaðan er hesta nes Reki til skinna lóns os.

Þaðan skinnalóns Reki vestur j kana vík miðia.

En þaðan er Rífs Reki vestur til grasteins. er stendr firir ofan maulina jnn fra hualtiornum.

Þaðan vestur hualtiarna Reki til vaurðu a haganesi.

Vestur þaðan er blika lóns Reki til fornazta os.

Reki a skammheðins nesi er milli straumlóns ós ok vestur (til) skeliabamars ósa.

Kefli ok saltbrennu vm alla manær Reka.

Halfa hriseý.

Fiordung j grimsey. lýkur maudruualla klaustur grimseyjar prestum til borðz mǫrntu¹⁾ efter fornum vana fim hundrvt. en munkapuera firir sinn fiordung fiorar merkr ok vífj alner.

Helgár lannd með helgu dal ok ollum sinum vm merkium. Kuígingdis dal halfan.

Selfaur til skarðzels með jarðar eign millum skarðs ár ok vathamars til sionarhóls ok vpp a fiall.

Manaðar halld öllu fé annat mal j bleiks mýrar dal ok þriggia tigu geldneyta Rekstur.

Skogur j þorðar staða lanndi gegnt fíosatungu.

Skogur j biskupsöhfða²⁾.

Skogur at skuggabíorgum.

Eggver j keldu huerfi.

Eing ok iardar eign j mýklu ey.

Eing j þverar kuíslum.³⁾

¹⁾ þannig; ²⁾ bþshöfða, skb.; ³⁾ Hér kemr á eptir i hár. eign þverárstaðar 1446 (Nr. 732).

732.

1446.

SKRÁ yfir eignir Munkafverárklausrs.

AM. 276. 4to I, frumrit á skiuni Utan á þessi Munkafverárklausrsskjöl er ritað, án efa með hendi Gottskálks biskups hins fyrra: „Rekenskap af munkafuero klausteræ anno Domini M^o cd^o xl quinto ante natiuitatem Domini“, en ártalið 1445 virðist vera misritað í ógáti, því að í skránni sjálfri stendur 1446.

Anno domini. M^o. cccc. xl vi.

Þetta eru eignir munka þverar staðar.

Espiholl sýðré. halft annat hundrat. j. l(eigu).

Hamar hinn meire. þriu hundrut j. l(eigu).

Hamar hinn minne. hundrat. j. l(eigu).

Refkelsstaðir. halft annat hundrat. j. l(eigu).

Sigtun. halft annat hundrat j. l(eigu).

Kambur. halft anna(t) h(undrat). j l(eigu).

Grýta firir h(undrat). j l(eigu).

Laugaland. firir hit sýðra. firir halft þriðia hundrat j l(eigu).

Laugaland hit ýtra. fj h(undrut). j l(eigu).

Tiarnar sýðre. h(alft) þriðia h(undrat) j l(eigu).

Tiarnir ýtri. h(alft) þriðia h(undrat). j l(eigu).

Grauf h(undrat) j l(eigu).

Krókstaðir. h(undrat). j l(eigu).

Huammur. fj h(undrut). j l(eigu).

Hamrar. fj h(undrut). j l(eigu).

Naust. fj h(undrut). j. l(eigu).

Daugurðar eyr h(alft) annat h(undrat) j l(eigu).

Gasir. h(undrat). j. l(eigu).

Belgsa x-aurar j l(eigu).

Backi. h(undrat). j l(eigu).

Saurlastaðir. h(undrat) j l(eigu).

Hialltadalr. h(undrat) j l(eigu).

Snæbiarnarstaðir. h(undrat) j l(eigu).

Tunga. h(undrat). j l(eigu).

Reýkir h(undrat). j. l(eigu).

Helluvað x aurar j l(eigu).

Fagranes. maurk. j l(eigu).

Geitareýjarströnd. þriar merkur j l(eigu).

Snartastaðir. h(alft) annat h(undrat) j l(eigu).

Haufn. þriar merkur. j l(eigu).

Brecka. x aurar j l(eigu).

Blikalón. x aurar j l(eigu).

Rif. x aurar j l(eigu).

Asmundarstaðir. h(alft) annat h(undrat) j l(eigu).

Raufarhaufn. x aurar. j. l(eigu).

Hóll. h(undrat) j. l(eigu).

Ormarslón. xv aurar. j. l(eigu).

Þetta j fríðum penningum.

cc kugillda a leigustöðum.

En heima a staðnum. xl kua. víj kuigur tæuetrar. x kuigur uetur gamlar. xl oxa(r) þreuetrer ok ellri. xi. oxar tæuetrer. xliij oxar veturgamlir með taurfum. xviij kalfar. c. asaðar. c. gellðings. x hrutar. ix tigur viðreldis. xx hestar graðir ok gelldir. ví folar þreuetrer. fíorer tæuetrer. xvi mer hryssi þreuetur ok ellri. þriu tæuetur. flogur folauld.

Þessar jarðir a staðrinn sua hann tekur aungua leigu af.

Jodisarstaðir.

hauskuldzstaðir.

skalpagerði.

fíflsgerði.

þorðarstaðir.

ok hof j flateýiardal.

733.

1446.

REIKNINGR Reynistaðaklaustrs, er Gamli ráðsmaðr Björnsson gerði fyrir Gottskálki [Kænekssyni] biskupi á Hólum.

AM. 276. 4to bl. 5—6, frumrit á skinni.

Anno domini M^o cd^o xl sexto giorde swa feldan rækningskap oss sire gamble biornsson radzman a rønestad af jardom ok kogyl-dom som bygda standa.

Jn primis með hofue a skagastrand xvj kogylde bykt firir xxiij wetter skreder.

Jtem með fialle iiij kogylde bykt firir iiij wetter skreder.

Jtem ravn j kogylde. bykt firir ij vetter skreder.

Jtem með nese v kogylde. bykt firir v vetter skreder.

Jtem með maland iiij kogylde. bykt firir ij vetter skreder.

Jtem með selaa iiij kogylde. bykt firir ij vetter skreder.

Jtem med brokalek iij kogylde. bykt firir halfua iij vætt skreder.

Jtem med skevelstada viij kogylde. bykt firir ij hundrat ok kalf.

Jtem med skidastadom ix kogylde. bykt firir iij^c.

Jtem med hede viij kogylde bykt firir ij^c.

Jtem med vedramote xij kogylde. bykt firir iij^c.

Jtem med tvnga xj kogylde. bykt firir j^c ok kalf.

Jtem med riggiom v kogylde. bykt om iij aar x aurom adra hundrat a sidasta.

Jtem med holom vj kogylde. bykt firir j^c ok kalf.

Jtem med brvarlande iiij kogylde. bykt firir j^c ok kalf.

Jtem med adra brvarlande vj kogylde. bykt firir ij^c.

Jtem med karastadom vj kogylde. bykt firir ij^c ok kalf.

Jtem med roarsdal vj kogylde. bykt firir j^c ok kalf.

Jtem med keldodal vj kogylde. bykt firir ij^c ok kalf.

Jtem med hamre iiij kogylde.

Jtem med ketv vj kogylde. bykt firir ij^c.

Jtem med graf viij kogylde. bykt firir ij^c ok kalf.

Jtem med adra graf vj kogylde. bykt firir j^c ok kalf.

Jtem med pafvestadom x kogylde. bykt firir iij^c ok kalf.

Jtem med kertanstadom x kogylde. bykt firir iij^c.

Jtem med skardagile iiij kogylde. bykt firir j^c ok kalf.

Jtem med røkerhole viij kogylde. bykt firir iij^c ok kalf.

Jtem med ypershole ix kogylde. bykt firir ij^c.

Jtem med bakka viij kogylde. bykt firir ij^c ok kalf.

Jtem med davfaa vj kogylde. bykt vm iij aar x aurom adra j^c sidasta.

Jtem med røkevaldom x kogylde. bykt firir ij^c.

Jtem med regladal iij kogylde. bykt firir j^c.

Jtem med leifsstadom xj kogylde. bykt firir ij^c ok kalf.

Jtem med fialle vj kogylde. bykt firir ij^c ok kalf.

Jtem med skardzaa ix kogylde. bykt (firir) j^c ok kalf.

Jtem med hole vj kogylde. bykt firir j^c ok kalf.

Jtem med dæle vij kogylde. bykt firir j^c ok kalf.

Jtem med vermslölönde vj kogylde. bykt firir ij^c ok kalf.

Jtem med dvke vj kogylde. bykt (firir) ij^c ok kalf.

Jtem med preme v kogylde. bykt firir j^c ok kalf.

Jtem med holzmvla x kogylde. bykt fyrir iij^c.

- Jtem med girmvndarstodom viij kogylde. bykt firir iij^e.
 Jtem med mel vj kogylde. bykt firir ije.
 Jtem med hafsteinsstodom x kogylde. bykt firir iij^e.
 Jtem liggia þessa eða jarder vnder rønastad þau jngen^a
 ero kogylde med
 jn primis
 Jtem nvp bykt firir xx alna.
 Jtem stapol. bykt firir xx alnar.
 Jtem jnstaland. bykt firir v aura.
 Jtem forsaarteger. bykt firir v aura.
 Jtem kallastader. bykt firir xl alna.
 Jtem lvsabakke. bykt firir xl alna.
 Jtem flæriahammer. bykt firir xl alna.
 Jtem stender sva mykit heima a klostre sialfuo j rønastad.
 Jn primis. l. kwa. xxxx kalfua. xvij wetergamol naut
 gellð med gradvngom. x kvikor vetergamlar.
 Jtem xiiij kvikor þuevetrar.¹⁾
 Jtem xv naut þueveter med gradvngom.
 Jtem ij gradvngar iij vetra.
 Jtem lx oxa iij veter ok eldre ok vij beter.
 Jtem ije asaudar
 Jtem hundrat vetergamalt fe ok x beter.
 Jtem viij rvtar.
 Jtem tighetige geldi(n)gx anners hundraz.
 Jtem þetta egr rønastader j hrossum ok hestom. Jn primis
 Jtem xx hestar gelder.
 Jtem iij grader.
 Jtem xix ross roskin.
 Jtem iij hesta ij vetra ok ij vetergamla.

734.

1. Marts 1447.

á Valþjófstöðum.

VITNISBURÐR Hákonar Kálfssonar um selveiði í Jökulsá fyrir
 Skógum í Axarflrði.

¹⁾ = tuevetrar.

AM. Fasc. XII, 5, frumritið á skinni og er innsiglið fyrir. Bréfið er úr Munkadverárbréfum.

Selveidi j jokvlsæ firir skoga.¹⁾

Það giorer ek hacon calfssoon godvm monnvm kvnnight med þessv minv opnv brefi að þæ er ek var i skofvm²⁾ vegna jons prestz biornzsonar til heimilis vm þriv misseri að hann let hafa ok eignadi jörðinni j skogvm alla halfa selveidi j jokvlsæ ok hafa nv verid meir en tvitvgv vetr sidan ek vissi þessi selveidi hafda skoga vegna. Ok til sannennða hier vm setta ek mitt jnnzigli firir þetta vitnisbvrðar bref skrifad æ valþiofsstavdvm j nvpasveit þridiadhinn j imbrvviku æ langa færvst Anno. domini. m^o. cd^o. xl. vij.

735.

[fyrir 3. Maí] 1447.

GOTTSKÁLK biskup á Hólum skipar séra Þorstein Jónsson á Hóskuldsstöðum ráðsmann staðarins á Hólum í Hjaltadal.

AM. 235. 4to bls. 10.: Bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. Þetta er með þeirri hendi, er ritað hefir bréf þau í bókinu, sem eru frá dögum Gottskálks biskups.

Radzmans bref.

Wer gotscalk med gudz nad et cetera gerom godom monnom viterligt med þesso varo brefue at ver hafuom seett ok skipat erligan man sire þorstein jonsson prestr a haskol-stadom van kere son til van radzman her heima a holom med ollom þeim rett ok heder ok verdogheit sem einfeldom radzmanne til ber. Scal han hion rada. kaup gialda hvariom efter þy honom pykker til standa. jarder at byggia. landskyllðer askilia ok kogilda leigor scal han vp bera stadenom til nytta. Radzmanne ok vmbodzmanne scal han settia j nordra vmbodom a skaga ok j fliotom ok sva til vtbva som han seer hemtelig²⁾ vera ok fullan rekningscap af ollom þeim taka som han j þessom vmbodom setter. En han sialfuer rekning gere oss ef ver erom ner eder þeim ver til skipom med andra godra mana

¹⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi; ²⁾ þannig.

yfuersyn. Scal han oc ollom nytsamligom kaupom kaupa firir staden bade smaam ok storom þo med varo vitorde ef ver erom ner ok luka alla lagliga sculder sem han gerir lagliga eder med laugom verder a stadenom sotter af kirkione godze ok ma han omskipte a gora af staderins pæningiom honom ok oss at skadalesom vnder rettan rekningscap þa ver han þes kreifuom. Scal han oc hafua men sik til pionosto a staderins kosti. han scal ok freiseliga mega kera sekta ok sekia huar han finna kan eder vp at spæria kirkionar godz ok pæningia huar som þeir hafua rangeliga verit fra henne haldner j langan tyma eder nyliga ok leter þeim alla þer rett ok lag kirkione firir gæra eder semia med godra mana rade. viliom ver þet alt halda ok hafua stadogt som han ger lagliga j þessom varom ok kirkione vmbodom ok þeir aller quitter ok akere-lauser som han ger quitta firir oss ok allom varom efter kom- andom þo sva at oss ok kirkiona se skadalaust. kan þet ok sva verda at fellir kæmir a staderins godze þa haldom ver ey abyrd a han framar en hans handvommom kan til koma eder firir svman efter godra mana rade. Scal han þetta vmbod hafua ok fælgia fra krossmesso som nv er om varit ok til annara krossmesso at are komande længer om oss længer badom sæmir.

Ok til sanninde her om þa hengiom ver vart. et cetera.
anno domini M^o cd^o xl^o septimo.

736.

11. Maí 1447. á Grenjaðarstöðum.

ÞORKELL prestur Guðbjartsson selr Birni Sæmundssyni jörðina Hrakströnd við Mývatn, en Björn lætr á móti jörðina Jarlstaði í Bárðardal.

AM. Fasc. XII, 6, frumritið á skinni, fáið og maðksmogið. Innsiglin eru dottin frá. Frumritið fékk Árni frá séra Jóni Torfarsyni á Breiðabólstað. AM. Dipl. afskr. 99 (eptir frumritinu). Hrakströnd er nú kölluð Sveineströnd.

kaupbref firir hrakströnd ok jallstöðum.¹⁾

Það gioru uier sira hiallti gudmunzson. hallur finbogason. þorualldr jonsson og jon helgason godum monnum vitanlegt

¹⁾ Apan á bréfinu með hendi Magnúsar prúða.

med þessu uorv opnnv brefi at þar uorum vier j hia saum og heydum á ord og handabandd þessara manna þorkels prests gudbiartizsonar og biarnar sæmundsonar at so fy(r)er skildu at fyr nefndr síra þorkell selldi adr nefndum birni jordina hrakstrond er liggir uid myuatn j skuttustada þingum med ollum þeim gognum og giædum sem greindre jorda a med logum at fylgia og síra þorkell uar freimst eigandi at ordin med þui þriggia kua fodre sem síra þorkel keypti j grænauas land yfrum kracká.¹⁾ en hier j moti gaf optnefndr biorn optnefndum síra þorkeli alla jordena jallstadi er liggir j bardardal j lundarbrecku kirkiu sokn. med ollum þeim gognvm ok giædum sem greindre jordu fyllger og fyggt hefr at fornu og nyu og þratt nefndr biorn vard fremst eigandi at. skyldi huor suara lagaríptingum a þeim ordum er þeir selldu en huor halda til laga þeim er þeir keyptu. og til sannenda hier um settium uier fyr nefnder menn vor jncigli fyrer þetta jardakaups bref skrifat a greniadarstodvm j reykiadal fimtvdagin næstan fyrer gagndaga uiku anno domini millisimo quadring(ent)isimo quadagesimo septimo.

737.

10. August 1447. i Kaupmannahöfn.

BRÉF Kristóphers konungs af Bayern, þar sem hann skipar jarðirnar Vatnsenda, Jökul, Halldórsstaði, Tjarnir, Úlfá, Brekku, Nes, Bragholt og Bakka, er allar eru norðan lands, undir Pétr Pétsson hirðmann sinn, nema því að eins að hústrú Margrét Vigfúsdóttir, ekkja Þorvarðs Loptssonar, sem haldið hefði jörðunum fyrir Pétri, sýni að hún eða börn hennar eigi þessar jarðir með lögum.

AM. 235. 4to bls. 2, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar; er þetta ritað með hinni venjulegu hendi frá dögum Gottskálks biskups Kænekssonar. Bréfið er prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 229—30 (neðanmáls).

Wij christoffer med gudz nadh Norgis Danmarks Suiarikis Wendis ok gotha konungher pallatz greffue vpp a Rin ok hertoghe j beyren hilsom allom them byggia ok boa a jslande. kwngærom wi idher med tesso waaro opno breffue at kom for oss peter

¹⁾ kēkā, frbr.; á að lesa Kráká, því svo heitir áin enn.
Dipl. Isl. IV. B.

petersson waar birdman ok kærde sigh for oss ok waart raadþ at torwarder loptzsson hafide hallit medhan lifide swa mykyt jorda gooz med makt ok offwerrike som her sigher vatzenda jokol haldorstada tiærnir vlfæa brecka Nes Bragholt Bakka ok ligger nordanlandz j hoola biscopsdome j æiafirde a islande ok nw framledis helder hustrv margreth vigfusdotter med makt ok offwerrike æpter torwardh hethen bonda sin. Nw saker thess at fornemder peter heffwer sokt waara nadh til hiepp ok styrk om adher næmpt jorda gooz at han kan ey fa sith gooz for saker maktar ok offwerrike hær med idher. thy skippom wi adher næmpdom petre med warre fulre kongligre makt apter alla sina forgreinda jorder ok affhende sik sielfwer ther som stander vtan forgreind hustrv margret kwnne at syna at hon ædher henne barn æghi forgrenda jorder med laghom. forbiodom wi hwarom manne lærdom ok lekom them at haffwa ædher halda byggia ædher boa a fornemdom jordom vnder waara konunglika hemdh vtan ther haffve adher næmpz petirs loff ædher loffve fyrer.

Jtem biodhum wi hustrv margret vigfusdotter ad leggja vnder sex manna doom jnnan maanadar fra thy hon heffwer seet thetta wart breff ædher hært huerra swara ædher sekta hon warder skyllog fornæmdom petre for haldh ok medfærdh a thessa forgrenda jorda gooze sidhan fornæmder peter vard ægande at thwi. biodum wi hyrstiorom waarom ok logmannom ok allom handgengnom mannom at ther siedh hiepliger fornæmdom petre peterssyni til alra retta maala som ther wilit haffwa tak aff oss.

Datum castro nostro hafniensi die sancti laurencij martiris nostro sub secreto precentibus appensis. anno domini m^o cd^o xl^o vij^o.

738.

3. September 1447.

á Einarssstöðum.

Björn Sæmundarson gefr Sigurði syni sínum alla jörðina Svalbarð á Svalbarðsströnd.

AM. dipl. afskr. Nr. 182 *Ex originali Svalbardensi, accuratè.
(AM.). *Innsigled hanger under brefinu, enn er olæselegt (AM).

Þat gere ek biörn sæmundsson godum monnum viturligt með þessu minnu opnu brefi at ek hefir gefit sigurdi biornsyne syne minum alla jordena sualbard æ sualbardzstraund til fullrar eignar með aullum þeim gaugnū ok gædum sem greindri jordu fylger ok fylgtt hefer ath fornu ok nyu ok ek vard fremst eigandi ath. Ok til sannenda hier vīm setta ek mitt insigli fyrir þetta bref skrifath æ Einarstaudum j reyckiardal sunnudagenn næsta fyrir mariumessu sidare anno domini m^o. cd^o. xl^o. vij^o.

739.

9. September 1447.

i Viðey.

BRÉF um jarðaskipti þeirra Einars Þorleifssonar og Steinmóðar abóta í Viðey fyrir hönd klaustrsins.

AM. 238. 4to bl. 5, skr. c. 1570 (Bessastaðabók); JSig. 143. 4to bls. 35—36 skr. 1696; AM. dipl. afskr. 1794 (eptir 238); AM. 65 8vo bls. 74—75 (eptir 238).

Bref vñ Voga. Hlodvnes. Aslakstader tvenner. Hñaranes tvenn. Breidagerdi og x^c j Ottastodvm.

Jñ nomine domini Amen.

forv svo felld jarðarkavp fram millvm herra Steinmodar með guds myskvñ abota i Videy með radi og samþycki hans conventvbrædra af einne alfu. En Einars Þorleifssonar af annari. j Videy lavgardaginn næsta epter Marivmessv sidari Anno domini m^o. cccc. xlvij. at greindur herra Steinmodur abote selde nefndvm Einare fiorar jarðer at svo heita og (med) slikum dyrleika sem hier seiger: Bodvarshola firir xl^c. og Horgholl firir. xxx^c. er liggia j Breidabolstadar kirkiusoknn j Vesturhopi. Jtem adrar tvær jarðer. er svo beita. Vatzhorn og Vatzhornshola j Linakradal. er liggia j Tvngv kirkivsokn firir. xxiiij^c. með avllvm þeim gogñvm og giædvm. sem greindvm jordvm fyllger og fyllgtt hefer at fornv og nyiv¹) og klavstrid vard fremst eigandi at.

Hier j mot gaf nefndur Einar klavstrinv j Videy vij jarðer er svo heita og (med) slikvm dyrleika sem hier seiger: Vogar firir .xx^c. Hlodvnes firir .xx^c. Aslaksstader tvenner firir xl Hñaranes tvenn firir .xxx^c. Breidagerdi firir x^c. og x^c j Otta-

¹) nyia. hðr.

stodvm, er liggja í Kalfatíarnar kirkivsokn með avllvm þeim gogñvm og giædvm. som greindvm jordvm fyllger og fylgt hefer at fornv og nyiv og hann varð fremst eigandi at.

Skyldv fyrr nefnder menn hvor vm sig svara lagariptingvm æ greindvm jordvm og hver vm sig hallda til laga.

Vorv þesser kavpvottar Sira Andres Þorbiarnarson. Sigvrðv Bardarson. Þorgeir Jonsson og Bardur Ormsson, hverier at sin innsigle settv firir þetta jardaavps bref. með herra abota. conventv og Einars insiglv. er giort var j sama stad dag og ar sem fyrr seiger.

740.

19. September 1447.

i Múla.

VITNISBURÐR Sveinbjarnar prests Þórðarsonar og Halls prests Árnasonar um vitnisburð Hákonar Kálfssonar viðvíkjandi Valþjófsstöðum í Núpasveit.

AM. Fasc. XII, 7, frumritið á skinni. Innsiglið annað er fyrir bréfinu, en er skaddað.

bref vm valdiufzstadir.¹⁾

Þath giorum vid sveinbiorn prestur þordarson oc hallr prestur arnason godum monnum viturlegth með þessu ockru brefi ath uid heyrðum hacon kalfzson lýssa því fyrir ockr ath honum hefde bygd vered iorden valþiofszstader i gnupasveit hola stadar vegna vm tvo ar fyr en sira ion palsson reicknade sier iordena oc hann hefde heýrt sira ion biarnnason lysa því at hann hefdi feinget hola stad badar iardernar til eignar valþiofsstade oc arnarstade. ok til sannenda hier vm settu vid ockr insigle fyrir þetta bref giort i mvla i reyckiardal þridia dag nesta fyrir matthevs messu anno domini M^o cccc^o xl^o septimo.

741.

25. September 1447.

i Glaumbæ.

VITNISBURÐR Sveinbjarnar prests Þórðarsonar um jarðirnar Valþjófsstaði og Arnarstaði í Núpasveit.

¹⁾ Aplan á bréfinu með fornri hendi.

AM. Fasc. XII, 8, frumritið á skinni. Innsiglið er fyrir bréfinu, en brotinn er af því nær helmingrinn.

Þat gerir ek sueinbiorn prestur þordarson godum monnum viturligtt med þesso mino brefui ath medan ek hafði holastadar vmbod bygda eg iordina valpiofsstadi ok arnarstadi hola kirkiu vegna er liggia j nupasveit ok ek bar landskyld vpp firir stadin af greindum iordum. suo ok j annari grein heyrda ek sagtt ath sera ion biarnarson hefði lukt holakirkiu j Reikninghskap fyrr nefndar iarder ok hier efter vil eg sueria ef þurfa þicker. ok til sanninda hier vm setta eg mitt inzsigli firir þetta vitnisburðarbref skrifat j glaumbæ j skagafirdæ manudagin næsta firir michaelsmesso anno domini M^o cccc^o xl^o septtimo.

742.

11. Oktober 1447.

á Munkaþverá.

GOTTSKÁLK biskup á Hólum selr þorkeli presti Guðbjartssyni jarðirnar hvortveggja Neslönd við Mývatn og Brettingsstaði í Laxárdal fyrir jörðina á Sandi í Aðaldal og þar með rekapart fyrir austan fjótsós, er fylgt hefir Bjarga landi, og ennfremr jörð á Brekkum í Reykjahverfi.

AM. Fasc. XII, 9, frumritið á skinni. Brot af tveim innsiglium er fyrir bréfinu, en þrír innsigla þveingir eru berir: „Brefed gaf mier Monsr. Brynolfur þordarson á Hlidarenda 1712. og hafði eg það eeki adur haft.“ (AM.). Meðal fornbréfaafskripta Árna Nr. 87 eru tvær afskriftir bréfsins, önnur eptir þessu frumriti, og hefir þá enn verið brot af innsigli Gottskálks biskups fyrir bréfinu, en hin „ex originali greniadarstad. accuratissime“ og vorn þar öll innsigli dottin frá. Fyrri afskriptin er staðfest í Skálholti 1. August 1712 af Árna Magnússyni, Gísla Bjarnasyni og Páli Hákonarsyni. Það sem afskriptum þessum ber á milli er einungis fólgið í stafsetningu.

vm jordinar sand og brekku og neslönd.¹⁾

Uj gothskalk med guds nad biskup ath holum vidrkennumzt med þessu voru opnu brefi at vi hófum sellt þorkeli presti gudbiartzsyni tvær iardir er heilug holakirkia hefer att. er suo heita neslaund huartueggi er standa vit mýuatn j Reykiablidar pingum ok þar til enn jörd er heiter brettings-

¹⁾ Aptan á bréfinu með gammalli hendi.

stader er stendr j laxardal j þuerarþingum. selldu uær honum þessar iardir med öllum þeim gögnum ok giædum sem þessum jordum fylger ok fylgt hefer at fornu ok nýiu. ok heilug hola kirkia vard fremzt eigandi ath. hier j moti gaf nefndr sira þorkell jordina a sanndi j adaldal er stenndr j nesþingum ok þar med reka part firir austan fliotzos. er fylgt hefer biarga lanndi j kinn er sira þorkell hafdi þadan keypt ok gaf firir elldihris or sanndz jord. ok þar med adra jord er heiter a breckum j Reykiahuerfi j greniadarstadar þingum med öllum þeim gögnum ok giædum sem þessum jordum fylger ok fylgt hefer at fornu ok nýiu ok hann vard fremzt eigandi at. ok skilldi huor suara laga riptingum a þeim jordum er selldi. en hallda til fullra laga þeim fyr nefndum jordum er huor keypti. Sampýktu þetta vort kaup herra einar aboti a munkapuera. broder sygurdr prior a maudruvöllum. sira einar nikulasson ok jon petursson prestar. med öðrum fleirum lærðum monnum vors biskupsdæmis.

Ok til sanninda hier vm settum vær vort jnnsigli med fyrnefndra lærðra manna jnnsiglum firir þetta bref skrifat a munkapuera j eyiafirdi miduikudaginn næsta firir festum Reliquiarum. Anno domini M^o cccc^o xl^o septimo.

743.

6. Nóvember 1447.

á Möðruvöllum.

REIKNINGR Möðruvallaklaustrs, er Sigurðr prior Jónsson gerði fyrir Gottskálk [Kænekssyni] Hólabiskupi.

AM. 276. 4to bls. 6, frumritið á skinni.

Anno domini M^o cd^o xl^o septimo Giorde sva feldan rekningskap oss herra Prior sigurder at claustreno mavdrwallom jn die leonardi abbatis ok confessoris af jardom ok kogylldom som bygda standa.

Jn primis.

Jtem med hnvke vj kogyldede bykt ij^c j landskyld.

Jtem þveraa .v. kogyldede bykt j^c j landskyld.

Jtem med skede ix kogyldede ok ross. bykt ij^c landskyld.

Jtem bakka vj kogyldede. bykt ij^c j landskyld. v. aurom better.

- Jtem hofsaa ix. kogylde. bykt ij^c j landskyld.
- Jtem hamvnderstader xj kogylde. bykt j agylde midr en ij^c
- Jtem arnanness viij kogylde. bykt ij^c j landskyld.
- Jtem bragholt vij kogylde. bykt halft annat hundrat j landskyld ok ij agylde.
- Jtem med bakka iiij kogylde. bykt j^c j landskyld.
- Jtem kiarna vj kogylde. bykt halft annat hundrat ok v aurom better.
- Jtem skreidelande viij kogylde. bykt halft annat hundrat.
- [Jtem skogarbrekka vj kogylde. bykt j^c j landskyld.¹⁾
- Jtem med baldrsheime vij kogylde. bykt j^c j landskyld.
- Jtem med reisteraa vij kogylde. bykt j^c j landskyld agylde better.
- Jtem aslaxstodom vij kogylde bykt ij^c j landskyld.
- Jtem hofve vij kogylde. bykt ij^c j landskyld.
- Jtem prasterhole vij kogylde. bykt halft anat c j landskyld.
- Jtem med hallgylsstodom vij kogylde halft annat c j landskyld.
- Jtem med biargom iij kogylde. bykt j^c j landskyld.
- Jtem dvnhaga iiij kogylde. bykt halft annat c j landskyld.
- Jtem barkaa vj kogylde. bykt j^c j landskyld .v. aurom beiter.²⁾
- Jtem þognavalldom vj kogylde. bykt halft þridia c j landskyld.
- Jtem flaugv vj kogylde. bykt ij^c j landskyld.
- Jtem stadartvngo .v. kogylde. ij^c j landskyld.
- Jtem hamrum³⁾ vij kogylde. bykt halft annat c j landskyld.
- Jtem med ravdeleik vij kogylde. halft annat c j landskyld.
- Jtem skogom viij kogylde. bykt j^c j landskyld.
- Jtem vavglom ij kogylde. bykt halft annat c j landskyld.
- Jtem treigrefstodom vij kogylde. bykt j^c j landskyld.
- Jtem med ladam vij kogylde. bykt ij^c j landskyld.
- Jtem Girexstodom iiij kogylde. bykt halft annat^c h(undrat) j landskyld.
- Jtem med hravkbø vj kogylde. bykt halft þridia c j landskyld.
- Jtem gvnastodom iiij kogylde. bykt j^c j landskyld.
- Jtem j flatø .v. kogylde. bykt for .v. veitter skreidar.
- Jtem þessa ero ødajarder claustræzens þer jngen ero kogylde med. Jn primis.

¹⁾ [á spássfu; ²⁾ svo; ³⁾ hannrum, hdr.

Jtem halfuer bretteingstader.
 Jtem keflavik.
 Jtem xij jarder j grymseø.
 Jtem gyl.
 Jtem vaglar. bykt firir xl alna.
 Jtem hool. bykt firir xl alna.
 Jtem gardzhorn. bykt firir x aura.
 Jtem divparbakke xv aurar.
 Jtem brytiestadi x aura.
 Jtem eingemýre x aura.
 Jtem asgeirderstader.
 Jtem felokstader.
 Jtem odzstader xx alnar.
 Jtem grvnd x aura.
 Jtem avkrom.
 Jtem gardshorn .v. aura.
 Jtem iarteiknerbrecko xl alna.
 Jtem haals.
 Jtem Riis x aura.
 Jtem skreidor jc j landskyld.
 Jtem bieltastadom v aurar.
 Jtem sandaa.
 Jtem atlastader.
 Jtem gerde.
 Jtem bakke .v. aurar.
 Jtem steindyr .v. aurar.
 Jtem gardzhorn.
 Jtem moskoga j fliotom.

744.

15. April 1448.

i Rómaborg.

NIKULÁS páfi hinn V. leyfir Marcellusi, er kosinn hefir verið til biskups í Skálholti, að halda framvegis Quirinskirkju í Neuss, er honum hafði veitt verið fyrir sextán árum, en Þjóðrekr prestur Vlas hafði haldið fyrir honum.

Dipl. Norv. VI, Nr. 509 eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta, XXIII, bls. 252 b, á páfagarði í Rómaborg.

Nicolaus episcopus seruus seruorum dei dilecto filio Marcello electo Schaholtensi salutem et apostolicam benedictionem. Sincere deuotionis affectus quem ad nos et Romanam geris ecclesiam promeretur, ut in hijs que fauoris sunt et gratie nos tibi promtos gaudeas inuenisse. Cum itaque nos nuper ecclesie Schaoltensi tunc pastore carente de persona tua nobis et fratribus nostris ob meritorum tuorum exigentiam accepta duxerimus auctoritate apostolica prouidendum preficiendo te illi in episcopum et pastorem nos itaque dignorum testimonia informati quod tu parrochiam sancti Quirini Nussiensem et canonicatum ibidem per annos sesdecim carcter canonico titulo possedisti licet per dilectum filium Theodericum Wlas presbiterum dicte diocesis ejusque complices et fautores etiam postquam felcis recordationis Eugenius papa .iiij. predecessor noster quoscunque in partibus illis quorumcunque beneficiorum ecclesiasticorum possessores pacificos remanere voluerat et quietos quod et nos ad Germanie nationes instantiam per plures nostras litteras mandauimus inuiolabiliter obseruarij per violentiam et intrusionem fueris spoliatus ut dictam ecclesiam et canonicatum quorum fructus redditus et prouentus quatuor marcharum argenti secundum communem estimationem valorem annum ut asseritur non excedunt vnacum dicta ecclesia Schaholtensi assecutus fueris in commendam perpetuam et administrationem retinere valeas non ad tuam vel alicujus pro te petentis instantiam sed ex nostra mera liberalitate et motu proprio ac certa scientia apostolica auctoritate concedimus per presentes ita quod dicta commenda seu administratione durante de ipsius parrochialis ecclesie fructibus debitis illius supportatis oneribus disponere et ordinare valeas sicut de illis veri ipsius parrochialis ecclesie rectores qui pro tempore fuerint disponere et ordinare potuerunt seu etiam debuerunt alienatione tamen bonorum immobilium et preciosorum mobilium dicte parrochialis ecclesie tibi penitus interdicta, prouiso quod dicta parrochialis ecclesia de suis interim non fraudetur obsequijs et animarum cura in ea nullatenus negligatur, et si forsitan in futurum te ad alterius ecclesie curam transferri contigerit seu a vinculo quo Schaoltensi teneris ecclesie absolui decernimus commendam huiusmodi in suo nichilominus robore permansuram. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concess-

ionis et constitutionis infringere uel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Rome apud Sanctum Petrum anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo quadragesimo octavo decimoseptimo calendas Maij pontificatus nostri anno secundo.

745.

8. Maí 1448.

í Aðey.

KRISTÍN Björnsdóttir fær séra Ólafi Ísleikssyni jörðina Kjarransvík í Aðalvík fyrir þá peninga, er hann galt staðnum í Skálholti vegna Barbáru Snorradóttur fyrir hönd Kristínar.

AM. dipl. afskr. Nr. 2331, «Epter original fra Holttzkiurkju i ðnundarfirdi. accuratissimē» (AM.). «Junsigle Kristinar Björnsdóttur er burtu» (AM.). Innsigli séra Ólafs var skemt. Árni lýsir því.

Þat giorer ek kristin björnsdotter godum monnum vituigt med þesso minu opnv brefi ath eg hefur goldit sira olafi isleikssyni jordina kiarransvik er ligr i adalvikr kirkiu sokn. firir þa peninga sem hann galt stadnum j skalholte vegna barbaro snoradottur firir mina skuld. jtem voru þat tolf kugilldi ok þar til sex hundrud j fridvirdum peningum. geldr eg honum þessa adr greinda jord firir greinda peninga til fullrar eignar kuitta ok aukerulausa firir mier¹⁾ ok ollum minum laugligum epterkomindum med ollum þeim gognum ok gædum sem jordunne fylger ok fylgt hefer ad forno ok nýiu ok eg vard fremst eigande ad med samþýcki einars þorleifssonar sonar mins. Ok til sanninda her vm settum vid ockur insigli firir þetta bref er skrifat var j ædeý j isafirdi miduikudaginn næsta epter jons-Þesso postola ante portam latinam. anno domini M^o cd^o xl^o octauo.

746.

24 Maí 1448.

á Kálfafelli.

AFHENDING staðarins á Kálfafelli á Fljótshverfi, þá er séra Háfiði Jónsson afhenti, en séra Guðni Björnsson tók við.

AM. 259. 4to bl. 110—111. skr. 1615 «Medkienni ec Saeirna Runolfsson ad eg hefi þetta skrifad eptter gomlum kirkiunnar bokum aa Kalfafelli þann 14 æprylis 1615».

¹⁾ meir, hðr.

Anno Domini M^o CD^o XL° octauo.

Afhenti sira Haffidi Jonsson so mikid goss æ kalfafelli j fiotshuerfi faustudaginn j fardaugum. Enn sira gudni biornson tok med. ad yfersýn sira þordar sigmundsonar. sigmunds prests eysteijnssonar oc margra annara godra manna.

Jn primis sio manna messoklædi. vj corporalia. ij hoklar oc ij vonder messoserker. eitt hofudlin. eitt handlin ad auk hinna messoklædanna.

Jtem fiøgur alltarisklædi. fiorer dukar forner. ij glitader dukar gamler. tuenner fordukar. iij bruner. einn blamerkttur dukur. ij kanttarakapur. sloppur oc messostackur gamall. rotiñ tiolld tueim mejgin vm kor. kaleykur gyllttur oc laus a bollinn¹) oc brækud þætijuañ æ honum oc annar kaleykur oc er lestur æ stiettinne oc brækadur æ barminum. skjijn med helgum domum. tex(t)i buinn. skirnarketill. fonntzvmbuningur. sacrarium munlaug. baxturjarnn. jarnnstika stor. alltarisstikur iij smær med kopar. glodarkier ij festarlaus. kirkiulas oc er ein mellañ æ.

Jtem iij legendur. alltarisbok. processionale. psalltari. capitularius. communisbok æ fornann hatt. ymnabok. messobok stor oc er ecki eptter ordu. ij ottusaunguabækur oc er huorgi eptter ordu oc er tyntt fra kuerunum sumum. vj bokaskrár. skruda kista olæst oc boka kistu hrof vontt.

Jtem so mikid j kuikfiæm lxxx asaudar. vj sauder gamler. viij tuævetrer. iij brutar tuæuetrer. viij kyr. vij aurar hins fimtta hundrads j hrossuñ. átta hundrud j metfie oc er þar j reyknud fitiñ er liggur vt fyrer breydabolstad.²)

747.

26. Maí 1448.

á Torfastöðum.

JÓN Oddsson kvittar Steinmóð ábóta í Viðey fyrir tíu kúgildum sem andvirði fyrir jörðina á Syðra-Hálsi í Grafningi.

AM. 238. 4to bl. 15, skr. c. 1570; JSig. 143. 4to bls. 55, skr. 1696. AM. dipl. afekrr. 1795 (eptir 238).

¹) orðið ógreinilegt, því skrifað hefir verið ofan í; ²) Sveinn Runólfsson hefir hér við athugasemd um fitina og segir síðast: „Enn nu er hun af firir sandi og vothnum, ad frateknum litlum holma“.

Sydra hals bref.

Þat gíorer ec Jon Oddsson godvm monnum kvnnígtt (med) þessv minv opnv brefi. at ec hefer vp(p) boríð af herra Steinmode abota i Videy .x. kvígíldi. sem hann var mier skyldvgur firir jordena æ Sydra halse firir ofan Grafning. svo mier vell anæger. sem hans kavpbref þar vm gíortt vtvisar. Þvi gíorer ec fyrr nefndvr Jon Oddsson adurnefndan herra Steinmod ollvngis kvittañ og akærvlavsan firir mier og ollvm minvm erfingívm og logligum epterkomendvm med samþycke konv minnar Jngebiorgar Eiolfsdotter.

Og til sanninda hier vm setta ec mitt innsigle firir þetta bref skrifad æ Torfastodvm i sama kirkio sokñ sem jorden liggur in festo sancte Avgvstini Anglorum [Apostoli] Anno domini M. iiij^c. xlviii ar.

748.

1. Júní 1448.

i Rómaborg.

NIKULÁS páfi hinn V. útnefnir þrjá menn til þess að setja Marcellus Skálholtsbiskup aptr inn við Quirinskirkjuna i Neuss, sem Þjóðrekr Vlass hafi haldið ranglega fyrir honum.

Dipl. Norv. VI, Nr. 511, eptlr bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, 253.

Nicolaus episcopus servus servorum dei venerabili fratri . . . episcopo Traiectensi et dilectis filiis . . . sancti Georgij Coloniensis preposito ac . . . sancti Ludgeri Monasteriensis ecclesiarum decano salutem et apostolicam benedictionem. Ex iniuncto nobis de super apostolice servitutis officio non solum vniuersarum ecclesiarum sed et priuatarum personarum commoditatibus prouidentes sic auctore domino pro animarum salute pretioso saluatoris redemptarum commercio nostre sollicitudinis curam impendimus ut illas non solum impietatis et errorum procellis sepius fluctuantes sed et criminis et persecutionum turbinibus inuolutas ad statum optime tranquillitatis reducere studeamus.

Dudum siquidem venerabilem fratrem nostrum Marcellum episcopum Scalorensem seu Schaoltensem tunc ecclesie parochialis sancti Quirinj Nussiensis Coloniensis diocesis rectorem et canonicum suis exigentibus meritis dudum nobis notis ad dictam ecclesiam Scalorensem tunc vacantem de venerabilium fratrum nostrorum sancte Romane ecclesie cardinalium vnanimj consilio et assensu in episcopum prefecimus et pastorem, eius administrationem ac curam in spiritualibus et temporalibus suis humeris commendantes demum proprio motu et ad nullius pro eo petentis instantiam ecclesiam et canonicatum sancti Quirinj predictos per ipsius Marcelli promotionem dispositioni et donationi apostolice reseruantes cum omnibus iuribus et pertinentijs suis sibi in administrationem perpetuam de nostra liberalitate et in commendam reliquimus, prout in alijs litteris apostolicis desuper confectis plenius continetur. verum quod, sicut idem Marcellus sue nobis petitionis serie demonstraui, ipse dudum ecclesiam et canonicatum predictos per mortem quondam Cristianj Agdorn ipsorum possessoris nouissimi vacantes, dispositioni apostolice tum ex cursu turnali tum pro ipsius Marcelli persona specialiter reseruatos, exequente et ipsum ad illos venerabili fratre archiepiscopo Coloniensi personaliter introducete, assecutus, in qua et ad realem possessionem introductus, et etiam per quendam Venemarum de Wachtendunk ipsius asserta competitione interposita ob id quod contra reseruacionis predictae tenorem per dilectam in Christo filiam predicti monasterij abbatissam, ad quam collatio et prouisio predictorum spectare pretenditur, fuerat sibj de dictis ecclesia et canonicatu nulliter et de facto prouisum, sponte deserta, ipsos ecclesiam et canonicatum continue vsque ad annum sextumdecimum pacifice rexit pro tali et ut verus rector et canonicus archiepiscopi parochianorum et communi omnium asseueratione et fama tenutus habitus et reputatus fouens, indesinenter in domo dotis prefate ecclesie capellanos, familiam, lares domesticos, et expensas faciens, redditus, obuentiones, oblationes et emolumenta ex ecclesia et canonicatu prouenientes predictis singulis temporibus percipiendo, et propterea a nemine in suis ecclesia et canonicatu predictis pacto aliquo fuerat molestandus, presertim quia Marcellus antedictus die et tempore date litterarum et post felicitis recordationis Eugenij pape .iiij. predecessoris nostri

de possessionibus in eorum beneficijs non molestandus, etiam si aduersarijs in ipsis beneficijs per antea jus fuisset quesitum, in dictorum ecclesie et canonicatus possessione actuali et corporali fuerat constitutus et ad illos per silentij perpetui aduersarijs quibuscunque inpositionem dictarum litterarum predecessoris prefati continentiam et tenorem Marcello predicto per noue prouisionis indaginem ad illos fuerat de nouo jus quesitum, ut merito decretum ipsum per nos demum ad Germanice nationis instantiam ex certa scientia litterarum nostrarum minime confirmatum sibi debeat suffragari, nichilominus quidam Theodericus Vlass de Nussia assertus presbiter Coloniensis diocesis, auaritie spiritu et ambitione seductus, pridem, Marcello episcopo et administratore prefato tunc rectore in remotis agente, cuiusdam pretense et friuole permutationis pretextu cum nusquam ipsorum ecclesie et canonicatus possessore in vim quarundam litterarum pretensarum sive processuum ex Basilea per quendam Tilmannum de Suchtelen obtentorum, ut pretendebatur celebrate, etiam postquam dictos processus nullam obtinuisse vel obtinere roboris subsistentiam fuerat auctoritate apostolica declaratum, ipso Marcello legitime non vocato, nulloque seruato juris ordine, ad ipsos ecclesiam et canonicatum ac domum plebanie preter consensum et voluntatem prefatj Marcellj et capellanorum suorum ecclesiam nomine suo regentium si violenter intrusit et intrusus vsque hodie damnabiliter perseuerat licet olim Bartholomeus de Zabarellis tunc archiepiscopus Spalatensis et iudex, specialem habens predecessoris prefati de mandato expresso ad illa potestatem, litteras et processus prefatos ex Basilea post aduocationem et litis pendentie coram eo introductionem et inprimis preiudicium necnon apostolice auctoritatis contemptum presumptos annullauerat cassauerat et nullius esse vel fuisse roboris uel momenti decreuit prout in ipsius archiepiscopi et iudicis litteris authenticis dicitur plenius contineri, quibus quoque in partibus productis et executis archiepiscopus prefatus per suas patentes litteras sub censuris et penis mandauit firmiter obedi et in vim illarum prefatum Marcellum in suis ecclesia et canonicatu predictis, contrarijs non obstantibus, quietum atque pacificum tolerari, vnde exinde per annos decem uel circiter citra nouissimum spoliū in suis predictis beneficijs perseuerauit pacificus,

contradicente nemine, et quietus. Quare nobis sepedictus Marcellus episcopus etc. humiliter supplicauit quatinus etc. eidem in premissis de opportuno remedio providere de benignitate apostolica misericorditer dignaremur. nos igitur lamentabili Marcelli predicti querele finem apponere debitum cupientes ipsius supplicationibus inclinati quascunque litteras, processus, sententias, mandata ac omnia et singula contra Marcellum episcopum prefatum etc. ex Basilea post consilij huiusmodi translationem in causa presertim ecclesie et canonicatus ipsorum sine contra tenorem et in contemptum ac vilipendium mandatorum etc. per prelibatum Bartholomeum olim archiepiscopum et iudicem in causa appellationis ad sedem apostolicam interposite auctoritate prefata decretorum et fulminatorum etc. etc. cassamus irritamus et nullius esse uel fuisse decernimus roboris uel momenti. quocirca discretioni vestre per apostolica scripta mandamus quatinus vos uel duo aut vnus vestrum per vos uel alium seu alios vocatis Theoderico prefato necnon Ludolpho de Alen presbitero, Tilmanno de Suchtelen clerico et Euerardo Vlass laico et complicitibus necnon alijs qui fuerint euocandi etc.¹⁾ super eo quod Marcellus episcopus ecclesiam et canonicatum huiusmodi canonico titulo assecutus possedit rexit et gubernauit etc. etc., et quod dictus Theodoricus Vlass predictum Marcellum suis ecclesia et canonicatu iniuste etc. spoliauerat, Marcellum sepedictum etc., amoto exinde Theoderico prefato seu quocunque alio illicito detentore, restituatis etc., et insuper Theodoricum prefatum, Ludolphum presbiterum, Tilmannum clericum et Euerardum Vlass laicum et complices etc., si eos sententiam excommunicationis etc. etc.¹⁾ Datum Rome apud Sanctum Petrum anno incarnationis dominice m^o. cccc^o. xl. viij^o. kal Junij pontificatus nostri anno ij^{do}.

749.

1. Júní 1448.

i Rómaborg.

NIKULÁS páfi hinn V. gerir Marcellus Skálholtsbiskup að innheimtumanni allra páfatekna um öll Norðrlönd og veitir honum vald mikið, en kallar aptr veitingu allra annara innheimtumanna, sem hann hefir skipað áðr.

¹⁾ Sbr. bréf frá 5. Sept. 1448, Nr. 774.

Dipl. Norv. VI, Nr. 512 eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta xlviii, 195 b.

Nicolaus episcopus s. s. d. venerabili fratri Marcello episcopo Scalorensi seu Scalholtensi apostolice sedis nuncio iurium fructuum et prouentuum camere apostolice in prouincijs Lundensi Nydrosiensi Vpsalensi in regnis Dacie Swetie et Norwegie eorumque ciuitatibus et diocesibus debitorum collectori, salutem et apost. bened. Ex fidei et sollicita ac diligenti prudentia, prouidentia quoque et probitate circumspecta alijsque virtutum donis quibus personam tuam nouimus insignitam presumimus euidenter quod ea que tibi commiserimus solerter diligenter ac fideliter exequeris. Hinc est quod nos de tua probitate plurimum in domino confidentes te in prouincijs Lundensi Nydrosiensi et Vpsalensi in regnis Dacie Svvetie Norwegie earumque ciuitatibus et diocesibus nuncium apostolicum ac fructuum reddituum et prouentuum censuum decimarum et denarij sancti Petri, aliorumque iurium quorumcunque et quocunque nomine censeantur nobis et Romane ecclesie ac camere apostolice inibi debitorum et debendorum collectorem et generalem receptorem usque ad nostrum et sedis apostolice beneplacitum tenore presentium facimus constituimus et etiam deputamus, omnes alios et singulos huiusmodi collectores receptores et succollectores in prefatis prouincijs regnis ciuitatibus et diocesibus per nos aut quacunque alia auctoritate deputatos ac commissiones super huiusmodi collectorum et receptorum officijs alijs quam tibi sub quauis uerborum forma per dictam sedem aut alia auctoritate factos penitus reuocando ipsosque collectores succollectores receptores ab eorum officijs et commissionibus alias eis commissis seu factis specialiter uel generaliter amouendo, tibi que nichilominus per te vel alium seu alios clericos dumtaxat fide tamen et facultatibus ydoneos, nostro et camere predictae nomine a quibuscunque prelatis collegijs capitulis conuentibus ecclesiarum et monasteriorum quorumlibet alijsque ecclesiasticis secularibus et regularibus exemptis et non exemptis ordinum quorumcunque ac etiam laicalibus personis, necnon vniuersitatibus et communitatibus ciuitatum terrarum villarum et locorum quorumlibet prouinciarum regnorum ciuitatum et diocesum predictorum omnes et singulas pecuniarum

summas rerum et bonorum quantitates etiam si bona huiusmodi confiscata fuerunt necnon fructus redditus et prouentus primi anni beneficiorum ecclesiasticorum auctoritate apostolica collatorum et inantea conferendorum ac omnia alia et singula jura nobis et ecclesie ac camere predictis in prouincijs ciuitatibus et diocesibus huiusmodi quacunque ratione uel causa debita seu debenda, ac ad nos et easdem ecclesiam et cameram nunc et imposterum pertinentia quecunque quotcunque et qualiacunque fuerint communibus et minutis seruitijs prelatorum ad quorumcunque ecclesiarum et monasteriorum regimmina promotorum dumtaxat exceptis petendi leuandi exigendi et recipiendi, rationes quoque et computa a quibuscunque collectoribus succollectoribus et receptoribus, necnon inquisitoribus heretice prauitatis et officialibus alijs pro dicta camera in prouincijs ciuitatibus et diocesibus predictis deputatis hactenus et personis alijs in quantum negotia et vtilitatem camere memorate concernunt audiendi et exequendi, ipsosque si necesse fuerit ad hoc compellendi et coercendi ac per ipsos recepta etiam petendi exigendi et recipiendj et de receptis dumtaxat quittandj liberandj et penitus absoluendi, necnon contradictores alios quoslibet et rebelles cuiuscunque status gradus ordinis conditionis uel preheminentie existant etiam si pontificali uel alia quauis prefulgeant dignitate auctoritate predicta per censuram ecclesiasticam et bonorum suorum sequestrationem aliaque juris remedia opportuna appellatione post posita compescendi, nec non contra quoscunque tibi uel succollectoribus receptoribus et alijs tuis officialibus iniuriantes, seu te uel eos coniunctim uel diuisim in executione negotiorum dicte camere directe uel indirecte quomodolibet impediendes auctoritate predicta procedendi prout ordo exegerit rationis, et si necesse fuerit ipsos ad comparendum coram nobis seu camerario nostro aut locumtenente personaliter uel alias legitime infra certum terminum competentem per te eis assignandum citandi et etiam si opus fuerit auxilium brachij secularis inuocandj, sententias quoque excommunicationis suspensionis et interdicti in contumaces inobedientes et rebelles tam per te quam predecessores seu precessores tuos uel eorum succollectores coniunctim uel diuisim latas et imposterum quomodolibet ferendas si opus fuerit aggrauandi et reaggrauandi et cum ad obedientiam debitam peruenerint tollendi uel suspendendi

ipsasque personas ab eisdem sententijs absoluendj et cum ipsis super irregularitate si quam sic ligati non tamen in contemptum clauium celebrando diuina uel immiscendo se illis quomodolibet contraxerint auctoritate predicta dispensandi. Non obstantibus tam felicitis recordationis Bonifacij papæ. viij. predecessoris nostri de vna et duabus dietis in concilio generali quam alijs constitutionibus apostolicis contrarijs quibuscunque, etiamsi de illis et eorum totis tenoribus de verbo ad verbum habenda esset in presentibus mentio specialis. Seu si aliquibus aut eorum ordinibus communiter uel diuim a sede predicta sit indultum quod interdici suspendi uel excommunicari aut extra uel ultra certa loca ad iudicium euocari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem auctoritate prefata plenam et liberam harum serie concedimus facultatem. Jta tamen quod de fructibus redditibus prouentibus et bonis alijs quibuscunque ipsi camere debitis persoluendis ultra annuam dilationem dare nequeas et quod in singulis prouincijs ciuitatibus et diocesibus infra tuam collectoriam consistentibus si sint ample et diffuse ultra vnum si uero parue fuerint in duabus et ultra vnum dumtaxat succollectorem non constituas seu deputes et quod omnium et singulorum succollectorum quos te deputare continget nomina et cognomina statim cum illos deputaueris ad dictam cameram clare et distincte transmittas et quod singulis biennijs de receptis et gestis per te et substitutos tuos in huiusmodi collectorie officio rationem et computum reddere et calculum ponere in cameram et gentibus ipsius tenearis, necnon quicquid in predictis recipere te contigerit per litteras cambij aut alium tutum modum nobis aut camerario seu eius locumtendenti predictis uel gentibus camere prelibate quantotius poteris transmittere non postponas. Volumus autem quod antequam huiusmodi officium incipias exercere in manibus dilecti filij Ludouici tituli sancti Laurentij in Damaso presbiteri cardinalis camerarij nostri aut alterius per ipsum deputandi fidelitatis debitæ in forma solita prestes iuramentum ipsique succollectores per te deputandi id idem in manibus tuis antequam illud exerceant similiter prestare teneantur. Tu igitur predictum officium iuxta datam tibi a deo prudentiam sic studeas bene fideliter et laudabiliter exercere quod sperati fructus exinde proueniant, tuque

apud nos et sedem predictam non immerito valeas commendari. Datum Rome apud Sanctum Petrum anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo quadragésimo octavo kal. Junij pontificatus nostri anno secundo.

Collata S. Cousin.

De curia.

750.

1. Júní 1448.

i Rómaborg.

NIKULÁS páfi hinn V. veitir Marcellusi Skálholtsbiskupi og innheimtumanni sínum og legáta um Norðrlönd vald til þess að afleysa leikmenn þá, er lagt höfðu heiptugar hendur á [Jón biskup Gerreksson] fyrirrennara hans í embættinu, og setja þeim hæfilega hegningu.

Dipl. Norv. VI, Nr. 513, eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, 192.

Nicolaus episcopus servus servorum dei venerabili fratri Marcello episcopo Scalorensi seu Schaholtensi fructuum reddituum et prouentuum camere apostolice in Dacie Swetie et Norwegie regnis debitorum collectorj nuncio nostro salutem et apostolicam benedictionem. Cum te in Dacie Swetie et Norwegie regnis ac ipsorum regnorum prouincijs ciuitatibus et diocesibus fructuum reddituum et prouentuum camere apostolice debitorum et debendorum collectorem ac nuncium apostolicum deputauerimus nos volentes illa tibi concedere per que personis illarum partium te possis reddere gratiosum fraternitatj tue per te uel alium quascunque personas laicales que in quondam Schaoltensem episcopum predecessorem tuum manus iniecerint temere violentas vsque ad effusionem sanguinis etiam vsque ad mortem si hoc humiliter petierint ab excommunicationis et alijs sententijs et penis quas propterea incurrerint iniunctis tamen eis pro modo culpe penitentia salutarij et alijs que de jure fuerint iniungenda in forma ecclesie consueta absoluendj plenam et liberam auctoritate apostolica concedimus tenore presentium facultatem. Datum Rome apud Sanctumpetrum anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo quadragésimo octavo kal. Junij pontificatus nostri anno secundo.

751.

1. Júní 1448.

i Rómaborg.

NIKULÁS páfi hinn V. veitir Marcellusi Skálholtsbiskupi, innheimtumanni sínum og legáta um Norðrlönd, vald til þess að afleysa alt að tíu leikmenn og klerkmenn, er lagt hafi heiptugar hendur á presta, og setja þeim hæfilega hegningu.

Dipl. Norv. VI, Nr. 514, eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, 195 b.

[Upphaf bréfsins eins og Nr. 750 að orðunum]: Nos uolentes illa tibi concedere per que personis illarum partium te possis reddere gratiosum fraternitati tue per te uel alium quascunque personas laicales et ecclesiasticas tam seculares quam regulares partium earundem usque ad numerum decem que in presbiteros et clericos manus iniecerunt temere violentas usque ad effusionem sanguinis seu membrorum mutilationem seu alias enormem lesionem citra mortem si hoc humiliter petierint ab excommunicationis et alijs sententijs et penis quas propterea incurrerint, iniunctis tamen eis pro modo culpe penitentia salutari et alijs que de iure fuerint iniungenda in forma ecclesie consueta absoluendi et cum personis eisdem que sic ligate non tamen in contemptum clauium celebrando diuina uel immiscendo se illis irregularitatis maculam siue notam contraxerint, quod in susceptis ordinibus citra tamen altaris ministerium ministrare possint ipsis tamen prius ad tempus de quo tibi uidebitur a suorum ordinum executione suspensis dispensandi plenam et liberam concedimus tenore presentium facultates. Datum [eins og Nr. 750].

752

1. Júní 1448.

i Rómaborg.

NIKULÁS páfi hinn V. veitir Marcellusi Skálholtsbiskupi, legáta sínum og innheimtumanni á Norðrlöndum, vald að leyfa tíu kórlum og konum af háum stigum giptingarleyfi, þótt þau sé skyld í þriðja og fjórða lið, og eins að halda áfram hjónalagi, hafi þau verið áður gipt, ef nægar ástæður sé til og hafi konunni ekki verið rænt.

Dipl. Norv. VI, Nr. 515, eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, 193.

[Upphafð eins og í 750 að orðinu: alium] tua legatione durante cum decem viris et totidem mulieribus partium predicatorum dummodo nobiles vel graues sint, qui tertio et quarto consanguinitatis aut affinitatis gradibus se ad inuicem attingente sex certis rationabilibus causis desiderent adinuicem matrimonialiter conulari et de quibus tibi videbitur, ut impedimento quod ex consanguinitate uel affinitate huiusmodi prouenit non obstante matrimonium inter se contrahere, et in eo postquam contractum fuerit remanere libere et licite ualeant dumodo mulieres ipse propter hoc rapte non fuerint dispensandi et prolem exinde suscipiendam legitimam nunciandi plenam et liberam auctoritate apostolica concedimus tenore presentium facultatem. Datum Rome apud Sanctum Petrum anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo quadragésimo octauo kal. Junij pontificatus nostri anno secundo.

753.

1. Júní 1448.

í Rómaborg.

NIKULÁS páfi hinn V. veitir Marcellusi Skálholtsbiskupi, legáta sínum og innheimtumanni á Norðrlöndum, vald til að dispensera með tíu mönnum um hvaða «defectum natalium» sem væri, svo að þeir gæti orðið klerkmenn og mætti hafa tvö beneficia.

Dipl. Norv. VI, Nr. 516, eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, 193.

Nicolaus episcopus s. s. d. venerabili fratri Marcello [o. s. frv. eins og í Nr. 750] nos uolentes ea tibi concedere per que amplius aliis te possis reddere gratiosum fraternitati tue dispensandi cum decem personis partium earundem de quibus tibi videbitur super defectu natalium quem quomodolibet patiuntur de soluto genite et soluta etiam si earum aliquæ de presbiteris uel coniugatis aut de quocunque alio illicito uel damnato coitu genito fuerint quod quelibet earum huiusmodi non obstante defectu, si paterne non fuerint incontinentie sectatrices sed bone conuersationis et uite, aliasque ipsis uirtutum merita suffragentur, ad huiusmodi dispensationis gratiam obtinendam possint etiam ad omnes sacros ordines promoueri et quelibet earum etiam si forsan eis alias auctoritate apostolica super

defectu huiusmodi super ordinibus, et ad vnum dumtaxat beneficium extiterit dispensatum, duo beneficia ecclesiastica cum cura uel sine cura se inuicem compatiuntur etiam si alterum eorum canonicatus et prebenda in collegiata ecclesia fuerit libere et licite recipere ac retinere si eis alias canonicè conferatur illaque simul uel successiue dimittere et loco dimissi uel dimissorum aliud seu alia simile uel dissimile aut similia uel dissimilia beneficium seu beneficia ecclesiasticum vel ecclesiastica recipere et retinere libere et licite valeant, plenam et liberam concedimus tenore presentium facultatem. Datum Rome apud Sanctum Petrum anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo quadragésimo octauo kal. Junij pontificatus nostri anno secundo.

754.

1. Júní 1448.

i Rómaborg.

NIKULÁS páfi hinn V. veitir Marcellusi Skálholtsbiskupi, legáta sínum og innheimtumanni um öll Norðrlönd, vald til að leyfa tíu mönnum, er hafa einhvern líkamsgalla, ef það beri ekki alt of mikið á honum, að þeir megi taka klerklega stétt og staði.

Dipl. Norv. VI, Nr. 517, eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, 194.

Nicolaus episcopus s. s. d. venerabili fratri Marcello episcopo Scalorensi seu Schaholtensi fructuum reddituum et prouentuum camere apostolice in Dacie Swetie et Norwegie regnis debitorum collectori nuncio nostro salutem et apostolicam benedictionem. Cum te in Dacie Swetie et Norwegie regnis ac ipsorum regnorum prouincijs ciuitatibus et diocesibus fructuum reddituum et prouentuum camere apostolice debitorum et debendorum collectorem et nuncium apostolicum deputauerimus, fraternitati tue auctoritate nostra dispensandi hac uice dumtaxat si euident causa subsit cum decem personis corpore uitiatis infra tue legationis terminos existentibus dummodo huiusmodi uitium non sit adeo notabile quod scandalum generetur in populo ut ad omnes sacros etiam presbiteratus ordines promoueri ualeant prout tibi uidebitur, et quelibet ipsarum beneficium ecclesiasticum cum cura, etiam si dignitas per-

sonatus uel officium fuerit, si ei alias canonice conferatur, recipere et retinere libere et licite, plenam et liberam tenore presentium concedimus facultatem. Datum Rome apud Sanctum Petrum anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo quadragesimo octauo kal. Junij pontificatus nostri anno secundo.

755.

1. Júní 1448.

í Rómaborg.

NIKULÁS páfi hinn V. veitir Marcellusi Skálholtsbiskupi, legáta sínum og innheimtumanni um öll Norðrlönd, vald til að leyfa tíu mönnum, sem eru orðnir 22 ára, að þeim megi veitast allar klerklegar stéttir og beneficia og að þeir megi fremja embættisverk.

Dipl. Norv. VI, Nr. 518, eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, 195 b.

[Upphaðð eins og í Nr. 750 að]: fraternitati tue auctoritate apostolica dispensandi cum decem personis ecclesiasticis infra limites tue legationis constitutis defectum etatis patientibus de quibus tibi uidebitur expedire ut earum quelibet postquam vicesimum secundum annum sue etatis compleuerit ad omnes sacros ordines etiam sacerdotium promoueri ualeat et etiam cum promotis personis eisdem ut in susceptis ordinibus ministrare necnon ut quelibet ipsarum beneficium ecclesiasticum curatum etiam si dignitas personatus administratio uel officium fuerit si sibi alias canonice conferatur aut ad illum illam seu illud assumatur uel eligatur libere recipere et licite retinere ualeat Lateranensis concilij et quibuscunque alijs constitutionibus et ordinationibus apostolicis necnon statutis et consuetudinibus ecclesiarum in quibus huiusmodi beneficia dignitates personatus administrationes uel officia fuerint iuramento confirmatione apostolica uel quacunque firmitate alia roboratis ceterisque contrarijs non obstantibus quibuscunque plenam et liberam concedimus tenore presentium facultatem. Datum [ut supra].

756.

1. Júní 1448.

í Rómaborg.

NIKULÁS páfi hinn V. veitir Marcellusi Skálholtsbiskupi, legáta sínum og innheimtumanni, vald til þess að leyfa tíu andlegrar stéttar persónum, sem lofað hafi heitgaungu eða því líku, að þeir megi, með einstökum undantekningum, leysa þessi heit hjá skriptafeðrum sínum með öðrum góðfýsilegum gerningum.

Dipl. Norv. VI, Nr. 519, eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, 195.

[Upphaf eins og í Nr. 750 að]: Nos uolentes illa tibi concedere per que Christi fidelium omnium animarum saluti salubriter consulatur fraternitati tue decem dumtaxat personis vtriusque sexus partium predictarum tam secularibus quam regularibus vltamarine beatorum Petri et Pauli et sancti Jacobi apostolorum uotis exceptis peregrinationis et abstinentie et alia quecunque uota forsán emissa nisi solennizata fuerint ordinis sacri uel religionis susceptione ut confessor quem quelibet illarum duxerit eligendum eadem auctoritate in alia pietatis opera commutare ualeat prout secundum deum animarum personarumue ipsarum saluti uiderit expedire indulgendi plenam et liberam tenore presentium concedimus facultatem. Datum [ut supra].

757.

1. Júní 1448.

í Rómaborg.

NIKULÁS páfi hinn V. veitir Marcellusi Skálholtsbiskupi, legáta sínum og innheimtumanni á Norðrlöndum, vald til þess að skipa tíu nýta og ógipta menn klerklausa til skrifara (notarii) og láta þá vinna eið eptir fyrirskipaðri forsögn.

Dipl. Norv. VI, Nr. 520, eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, 194 b.

[Upphaf eins og í Nr. 754 að]: fraternitati tue concedendi tabellionatus officium decem personis ydoneis quas ad illud per diligentiam examinationem ydoneas esse repperiris dummodo persone ipse ac earum alique coniugate aut in sacerdotio uel alijs sacris ordinibus constitute non existunt recepto prius a singulis a sede personis per te uel alium corporali ad sancta

dei euangelia iuramento in forma inferius annotata plenam et liberam auctoritate presentium concedimus facultatem. Forma autem iuramenti quod quolibet personarum ipsarum prestabit talis est. Ego ab hac hora inantea fidelis et obediens ero beato Petro et sancte Romane ecclesie et domino meo domino Nicholao pape quinto et suis successoribus canonice intransitibus, non ero in consilio assensu uel facto ut vitam perdant aut membrum si capiuntur mala captione, consilium quod michi per se uel litteras aut nuncios manifestabunt ad eorum damnum scienter nemini pandam. Si vero ad mei notitiam aliquid deuenire contingat quod in periculum Romani pontificis aut Romane ecclesie uergeret seu grave damnum, illud pro posse impediam, et si illud impedire non possem procurabo bona fide id ad notitiam domini pape perferri, papatum Romanum et regalia sancti Petri et iura ipsius ecclesie specialiter si qua eadem etiam in ciuitate uel terra de qua sum oriundus habeat, adiutor eis ero ad defendendum et retinendum seu recuperandum contra omnes homines. tabellionatus officium fideliter exercebo, contractus in quibus (exigitur) consensus partium fideliter faciam nil addendo uel minuendo sine voluntate partium quod substantiam contractus immutet. Si vero in conficiendo aliquod instrumentum vnus solius partis sit requirenda voluntas hoc ipsum faciam scilicet nil addam uel minuem quod immutet facti substantiam contra voluntatem ipsius, instrumentum non conficiam de aliquo contractu in quo sciam interuenire seu intercedere vim uel fraudem, contractus in prothocollum (redigam et postquam in prothocollum) redegeo malitiose non deferam contra voluntatem illius uel illorum quorum est contractus super eo conficere publicum instrumentum saluo meo justo et consueto salario. Sic me deus adiuuet et hec sancta euangelia. Datum Rome apud Sanctum Petrum anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo quadragesimo octauo kal. Iunij pontificatus nostri anno secundo.

Dipl. Norv. VI, Nr. 521. eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, 192.

¹⁾nos cupientes eundem episcopum cum socijs familiaribus saluis rebus et bonis suis in eundo stando et redeundo plena vbique securitate gaudere vniuersitatem vestram et vestrum singulos requirimus et hortamur in domino subditis vero nostris et gentium armigerarum capitaneis vbique ad nostra et Romane ecclesie stipendia militantibus districte precipiendo mandamus quatinus ipsum episcopum cum eius comitiua equitum et peditum vsque ad numerum quindecim personarum saluis equis rebus et bonis suis quibuscunque per nostra et vestra territoria passus portus pontes et flumina ac alia loca quelibet tam per aquam quam per terram transire stare ire et redire quotiens sibj placuerit absque solutione alicuius passagij dacijs uel gabelle aut alterius cuiuscunque oneris indicti uel indicendj exactione pro nostra et sedis apostolice reuerentia libere permittatis nullamque sibj uel eius comitiue aut familiaribus in personis et rebus ac bonis inferatis molestiam iniuriam uel offensam nec ab alijs quantum in vobis fuerit permittatis inferri quin potius ipsi episcopo pro se socijs et familiaribus huiusmodi de securo transitu scorta saluoconductu atque receptu quotiens pro parte eiusdem episcopi fueritis requisitj sic liberaliter prouidere curetis quod uestra exinde deuotio apud nos et sedem ipsam possit merito commendari. Datum Rome apud Sanctumpetrum anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo quadragesimo octauo pridie Idus Junij pontificatus nostri anno secundo.

¹⁾ Í bréfabók páfa er sagt að byrjunin á bréfi þessu sé eins og á nr. 750, en það þykir ekki geta verið rétt, og ætla menn átt við nr. 538 í Dipl. Norv. VI. Það byrjar svo: Nicolaus episcopus s. s. d. vniuersis et singulis ad quos presentes nostre littere peruenerint salutem et apostol. benedict. Cum venerabilem fratrem nostrum Bartholomeum episcopum Coronensem nuncium et oratorem nostrum ad Dacie Suetie Noruegie et Gotie regna ac nonnullas alias partes et prouincias circumuicinas pro nonnullis nostris et Romane ecclesie negotijs ac pro pace et quiete regnorum et partium predictorum presentialiter destinemus. Hér á þó eflaust að setja Marcellus biskup í staðinn fyrir Bartholomeus biskup.

759.

28. Júní 1448.

í Skálholti.

DÓMR tólf presta útnefndr á synode af Steinmóði ábóta í Viðey, officialis heilagrar Skálholtskirkju, um skipti á skógi frá Þingvallarkirkju fyrir reka í Herðisarvík frá Skálholtsstað.

Disk. Isl. Skalb. Fasc. XI, 13, transskript á skinni frá 24. Apríl 1475. AM. dipl. afskr. 2440 „ordriett og stafriett“ eptir transekriptinu. AM. dipl. afskr. Nr. 5902, brot.

Þat giorum vær sueinn pe(t)ursson. þorkell þordarson. jon brannzson. ellindr jonsson. olafr gunnarsson. liotr helgason. þorarinn filagsson.¹⁾ jon arngrimsson. gudine biornsson. guttormr arnoddzson. hauardr jonsson. hallr grimsson. prestar. godum monnum viturlegt med þessu voro opnu brefi at ver vorum j dom nefnder af Erilgri personu herra steinmodi abota j videy er þa var officialis heilagrar skalhollz kirkiu at dæma vm þa akæru er sira jon oddzson kærði epter þeim settunge huals er Rekit hafði j herdisarvík a þeim sama Reka er sira jon officialis hafði skipat kirkiunni a þinguelli j mot þeim skogum sem var gaumul eign fyrnefndrar þinguallar kirkiu ok adr greindr sira jon oddzson hafði vpp lagt. En sira jon officialis medkenndiz eigi at hann hefði hualrekan til lagt ok sira loptur radzmadr tok at ser þann hual. kom þar firir oss opit bref adrnefn(d)s sira jons officialis suo latanda at oppt nefndr sira jon officialis skyldi giora adr nefndri kirkiu a þinguelli fullan lika firir fyrgreinda skoga eppter skipan virdulegs herra biskups godswins ok samþýeki sira lopz radzmanz. þui dæmdum ver fyrnefnder prestar þessa skipan standuga eiga at halldazt eppter þui sem fyr greint bref þar vm giort vottar. svo framt sem skogarner vere suo goder geruer sem Rekin er verdr. En ef Rekin segizt appt þa dæmum ver sira jone oddzsyni fullan lika firir fyrgreint skogarhaugg suo langan tima sidan þetta vmskipti var giort eppter þui sem godum monnum picker suarligt vera. ok til sanninda her vm settum ver fyrnefnder prestar vor jnsigle firir þetta domsbref er giort var j skalholl(t)i jn sinudo²⁾ j(n) vigilia apostolorum petri et pauli. anno domini m^o cd^o xl^o viij^o.

¹⁾ mun vera = Felixson; ²⁾ þannig.

760.

11. Júlí 1448.

í Rómaborg.

NIKULÁS páfi hinn V. skipar Marcellusi Skálholtsbiskupi að sjá um, að peningar þeir og gripir, er gefnir hafi verið Péterskirkjunni í Róm og öðrum kirkjum, sé heimtir inn hjá þeim, sem haldi þeim.

Dipl. Norv. VI, Nr. 522, eftir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, 194b á páfagarði í Rómaborg.

Nicolaus episcopus s. s. d. venerabili fratri Marcello episcopo Scalorensi seu Scaholtensi fructuum reddituum et proventuum camere apostolice in Dacie Swetie et Norwegie regnis debitorum collectori nuncio nostro sal. et apost. bened. Ad nostram notitiam est relatione fidedignorum deductum quod nonnulla clenodia paramenta pecuniarum summe et nonnulla alia ad basilicam principis apostolorum de Vrbe legata ac alias apud quosdam certis in locis per tuum predecessorem in depositum habita nequaquam deputatis sunt assignata locis, ymo per illos in presentiarum retineri dicuntur. Quare fraternitati tue per apostolica scripta committimus et mandamus quatinus per te uel alium seu alios de premissis et super dispositione et statu rerum predictarum et ipsas detinentium diligenter inquiras, ipsorumque detentores quoscunque ad consignandum et restituendum tibi vel per te deputandis nomine nostro uel ecclesiarum quibus legate uel ad quos pertinere noscuntur uijs et modis congruentibus etiam per censuras ecclesiasticas prout tibi expedire uidebitur omni appellatione remota compellas et inducas inuocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachij secularis statutis felicis recordationis Bonifacij pape viij. predecessoris nostri quibus cauetur ne aliquis extra suam ciuitatem et diocesan nisi in certis exceptis casibus et in illis ultra vnam dietam a fine sue diocesis ad iudicium euocetur seu quod iudices a sede deputati predicta extra ciuitatem et diocesan in quibus deputati fuerint contra quoscunque procedere siue alij uel alijs uices suas committere ant de duabus dietis in concilio generalj seu quod alicui vel aliquibus ab apostolica sit sede indultum quod excommunicari suspendi uel interdicti non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de uerbo ad uerbum de indulto huiusmodi et eorum personis

et locis ordinibus et nominibus proprijs mentionem necnon quibuscunque constitutionibus a predecessoribus nostris Romanis pontificibus tam de iudicibus delegatis quam personis ultra certum numerum ad iudicium non uocandis aut alijs editis in contrarium non obstantibus. Datum Rome apud Sanctum Petrum anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo quadragesimo octauo quinto Idus Julij pontificatus nostri anno secundo.

761. 15. Júlí 1448. [í Rómaborg].

SKÝRSLA um það, að Marcellus Skálholtsbiskup var tekinn til þess að taka saman páfatíund á Norðrlöndum og vann eið að því starfi.

Dipl. Norv. VI, Nr. 523, eptir bréfabók (registri) Nikúlásar páfa hins fimta LI, 8. á páfagarði í Rómaborg.

Collector Dacie et Swecie etc.

Die xv^a Julij anno vt supra (c: 1448) reuerendus in Christo pater dominus Marcellus episcopus Scalorensis seu Scaholtensis fuit admissus in collectorem fructuum reddituum et prouentuum camere apostolice in prouincijs Lundensi Nidrosiensi Vspalensi in regnis Dacie et Swetie et Norwegie eorumque ciuitatibus et diocesibus debitorum et iurauit Rome.

762. 29. Júlí 1448. á Hólum.

VEGABRÉF Gottskálks Hólabiskups [Kænekssonar] með Þorsteini Finnsyni á Rómvegu, en Þorsteinn hafði getið barn við nunnu.

AM. 235. 4to bls. 17, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti, og er þetta með hendi frá dögum Gottskálks biskups.

Uniuersis christi fidelibus presentes literas visuris seu auditoris Nos gothskalkus dei gracia episcopus holensis Salutem in domino sempiternam.

Noueritis latorem presentium thorstanum fynnonis laycum nostre dyocesis dyabolo instigante tam enorme scelus et deo abhominabile commisisse. quod quandam monialem stuprando

violauit (et) cum eadem vnam prolem generauit. Et jam mittimus eum pronunc ad romanam curiam visitandam pro remissione suorum peccaminum optinenda et sibi competente penitencia imponenda. Quapropter caritati vestre in domino recommendamus instancius supplicantes pro eodem quatenus amor dei nostreque petitionis intuitu in necessariis jtineris sui huius eundo et redeundo ad vos ex casu uel proposito venienti sicut fauorabiles promotores. Non sinentes eundem in persona seu rebus a quouis indebite perturbari ab ipso deo omnium bonorum remuneratore et a sua benedicta matre maria eterna premia percepturi.

Datum hola in hislandia ipso die sancti regis et martiris anno domini [M. cd.¹) xlviii^o nostro sub secreto presentibus appenso.

763.

31. Júlí 1448.

á Sævarlandi.

VITNISBURÐR Illuga Björgólfssonar um osttoll til Hólastaðar af hverjum skattbónda milli Hrauns á Skaga og Hrauns í Fljótum.

AM. Fasc. XII, 13, transskript á skinni frá 17. Júlí 1480.

Þath giore ek illaugi biorgolfsson godvm monnum vitur-
ligt med þessu minv breff ath ek vissi firir full sanninndi ath
epter mannplaguna env myklu for madr fra holastad vr hiallta-
dal. vm skagafjord epther ost(t)ollum ok vissa ek aungan a mothe
tala ok þath heyrda ek mier ellri menn segia ath þat veri
euenlig skyllda ath huer skattbondi j skagafirdj millj
brauns a skaga ok brauns j fliotum lykti flortan merkur
smiors eda fiordvngx ost a huerivm tolf manadum j
osttoll til holastadar ok hier epther vil ek sveria ef þurfa þiker.
Ok til sanninnda hier vm setta ec mitt jncigli firir þetta bref
er giort var æ sęfarlande miduikudaginn nęsta epther olafsmessv.
anno domi M^o cd^o xl^o octavo.

764.

3. August 1448.

á Hólum.

GUÐMUNDR Ólafsson ráðsmaðr í Björgvin selr Gottskálki Hóla-
biskupi jörð sína Skriðuland í Öxnadal norðan á Íslandi, og
og kvittar fyrir andvirðinu.

¹) [et cetera, skb.]

AM. Fasc. XII, 11, frumritið á skinni. Fimm innsigli hafa verið fyrir bréfinu; eitt af þeim er dottið frá. Það er tæplega norsk hönd á bréfinu.

bref vm yfsta skriduland j auxnadal.¹⁾

Þath gerer eg gudmundr olafsson radmann j biorguin øllum godum monnum kunigt med þessu minu brefi ath eg hefer sellt ok med minu handabande afhent til fullrar eignar minum virduligum herra ok andaligum faudr herra Gothskalk med guds nadh biskupe a holum j hialltadal jaurd mina er skriduland heiter ok nu er kallad efsta land er liggur j auxnadal fyrer nordan a jslande honum ok hans erfingium til eivenligrar eignar ok frials forredis ok vndan mig ok minum erfingium med aullum þeim gaugnum ok giedum sem til þeirrar jardar liggur edr leget hefer ath fornu ok nyiu vtan gards ok jnnann til vmmerkia þeirra sem eiga til mozs vid mig ok ecke vndan skilt sem eg vard fremzst eigande ath. j sama handabande vidrkenvmzst eg fyr nefndr gudmundr olafsson ath eg hefer wpp boreth fyrsta peninga ok sidarsta ok alla þar j mille fyrer fyrnefnda jaurd eppter þui sem i ockart kavp kom sem mig vel a neger. Ok til meire vissu hier vm ok stadfestu þa settu þesser godu men sin jnscigle med minu jnscigle fyrer þetta bref er swo heita sira þorsteinn jonsson. sira olafur þorgeirsson. semundr jonsson ok kolle magnusson er woru ner ockro handabande ok kaupe sau ok hey(r)du a. er giort var a holum j hialltadal olafsmesso sidare anno domini M^o cd^o xl^o octauo.

765.

3. August 1448.

á þverá.

VITNISBURÐR Steinþórs Jónssonar um osttoll til Hólastaðar af hverjum skattbónda milli Hrauns á Skaga og Hrauns í Fljótum.

AM. Fasc. XII, 13, transskript á skinni frá 17. Júlí 1480.

Þetta er vitnisburdr steindors jonssonar. þa hann var nýkominn j skagafiord forv farameinn stadarins a holum ath taka saman toll þann er þeir kaullvðv ost(t)oll. skyldj þath vera

¹⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi.

fiortan merkur smiors eda fiordungs ostur ok halft dag perer j.¹⁾ vęri þenna toll hver skattbondj skyldr ath luka kirkivnnj a holvm millj brauns a skaga ok brauns j fiotvm. lękta ec þenna toll ok svo vissj ec adrer dandj menn lęktu. þeir gamler dandj menn sem ec taladi vid saugdv ęuenliga eign stadarins a holum. ok til sannjnnda hier vm setta ec mitt jncigli firir þetta bref giort a þvera j skagafirdj laugardaginn nęsta epter petvrs messo.²⁾ Anno domini M^o cd^o xl octavo.

766.

5. August 1448.

i Rómaborg.

NIKULÁS páfi hinn V. skipar biskupinum og klerkaráðinu í Münster, að láta Marcellus Skálholtsbiskup framvegis halda umboði því, sem hann hefir haft, og Daníel Kepken er ætlaðr í, því að Marcellus komist ekki að svo stöddu til biskupsstóls síns bæði sökum vegaleingdar og annars.

Dipl. Norv. VI, Nr. 524, eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, 193.

Nicolaus episcopus s. s. d. venerabili fratri episcopo et dilectis filiis decano capitulo et clero ecclesie Monasteriensis salutem et apost. bened. Proximis diebus vacante ecclesia Schaoltensi nos ad uirtutes et merita venerabilis fratris nostri Marcelli in uestra ecclesia perpetui prebendati dirigentes oculos cordis nostri et ut uiduate ecclesie de utili et digna prouideremus persona ipsum eidem ecclesie in episcopum prefecimus et pastorem per cuius in antea liberam resignationem in manibus nostris sponte factam et demum succedente promotione predicta de ipsa vicaria ex eo sedis apostolice dispositioni reseruata dilecto filio Danieli Kepken clerico Leodiensis diocesis ex certa scientia duximus prouidendum prout in litteris apostolicis desuper confectis latius continetur. Verum sicut uos non ambigere extjmanus beneficia que per promotionem alijs conferuntur non propterea uacare dicuntur donec electus infra tempus a iure statutum munus consecrationis percepit et ecclesie ad quam preficitur possessionem pacificam assequatur

¹⁾ þannig; ²⁾ líklega: ad vincula; 1. Aug.

et ideo iuxta sacrorum canonum obseruantiam prouisis alias non licet ante tempus ingressum presumere nec ad effectum sortiende possessionis eorundem admitti. Cum itaque ecclesia Schaoltensis predicta itineris tractu terra marique ad aquilonem remota primo tempore adiri non possit cum etiam propter fluctuantes impresentiarum populos principis solatio ibidem destitutos non satis uideatur facile ipsi episcopo celeriter illuc accedere et finem obtinende possessionis optatum inuenire nos dicto Marcello episcopo salubriter in premissis providere uolentes, et ne propter impedimenta pretacta uideatur in mora constitui et suis beneficiis in sinistrum euentum fraudari possit, uos coniunctim et diuisim attente in domino requirimus et hortamur uobis districtius per apostolica scripta mandantes quatinus super vicaria prefata et eius possessoris quitquam innouare aut attemptare per ipsum Danielem prouisum uel quemcunque alium seu alios cuiuscunque gradus status et conditionis extiterint quarumcunque etiam litterarum apostolicarum uigore nullatenus permittatis aut attemptata seu presumpta de cetero substineatis absque ipsius Marcelli expresso consensu uel donec ipse per se uel alium super acquirenda possessione sue ecclesie exacta debita diligentia et ipsa obtenta uos super inde reddiderit certiores. Quod si secus quod absit a quoquam attemptari contigerit aut si quoquomodo presumptum, illud tamquam nulla iuris firmitate subsistens et consuetudini contrarium laudabili auctoritate apostolica omnij appellatione remota irritum exnunc decernimus et inane, statutis et consuetudinibus apostolicis ac aliis in contrarium editis non obstantibus quibuscunque. Datum Rome apud Sanctum Petrum anno iucarnationis dominice millesimo quadringentesimo quadragesimo octauo Non. Augusti pontificatus nostri anno secundo.

767.

[1448].

á Hólum.

BRÉF [Gottskálks biskups á Hólum] til Margrétar húsfreyju Vigfúsdóttur á Möðruvöllum um mál hennar og meistara Pétrs [Pétssonar].

AM. 235. 4to bls. 16, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti á skinni. Þetta er með sömu hendi og næsta bréf á eptir,

sem er frá 1448. Sbr. bréf frá 10. Aug. 1447 (Nr. 737). AM. dipl. afskr. 3616.

hustrv Margarete. Mester peder.

premisso nostro sincero fauore.

vitten kere moder at mester peter þa som han for j brutt siderst af jslande þa bad han kerliga oss vm nokor vilde tala vppa hans qwynno gudny oc þeirra peninga at vj skuldum firir gudz skuld oc hans skuld hialpa henne med varom godom ordom ok daktingan oc vara goda tillagu at hon oc þeirra peninga matta varda oss nokot got notande til tes at han kempmer heim aftur. þui bidiom vj yder kerliga firir gudz skuld oc idan erligan heider at j laten j mak vera henne gudny oc þesse peninga som han fik henne til mederferd medan hann er j brutto a syna vegar. Þetta er var kerligen bøn til yder. en þa som mester peter kommer sielfuer after-allan þan ret som j kunnen fremst af honum hafua. þat er yder heider oc mandomer þer bidiom vj ekki for. þefuer han vel bruggz drykke þad sielfuer oc ekki qwynnan. kere moder gøren nu som yder tikker at j fan mesta heider af. þer med vare gud med yder altid.

Scriptum hola nostro sub secreto.

768

[1448].

GOTTSKÁLK biskup á Hólum lýsir Þorstein Finnsson í friði heilagrar kirkju, ef hann komist eigi utan með skipi í sumar til Rómferðar, af því að hann hafi lagt brot sín í guðs vald og heilagrar kirkju.

AM. 235. 4to bls. 44 (nr. 97), bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. Þetta er með hendinni frá dögum Gottskálks biskups Kænekssonar. Sbr. Nr. 762.

Wij Gothskalk med G(udz nad). et cetera.

gerom godom monnom vitrligt með þessu voru brefi at efter þui at þorstein finjsson hafuer lakt audmykeliga með sjna handabande a gudz vald oc helagre kirkio oc a. varo nade fulleliga sik vidr kennandis firir oss oc morgom monnom sin abrot þui hafuom wj scrifat han til þorstein firir sin brot til

roms j swa matto at han fer viist skip nu j somar þa skal han after koma til oss fir en han siglar. þa viliom vj scrifua med honom som þer heirir en han fer ekki viist skip j somar som han mege þrausteliga med fara þa settiom wj honom script efter kirkione logom oc han fulgøre þa scrift her j landeno efter þij som gudh gifuer honom sina nað til. til tes at gud gifuer honom fere til at fara till romz oc þui lysa vj han þorstein finsson vnder fullan helagre kirkio frid frelzse vend oc verio hedan af firir huaríom manne firir þesso saker.

Oc til sanninde her wm.

769.

8. August 1448. á Hofi á Höfðaströnd.

GOTTSKÁLK Hólabiskup kvittar Jón prest Pálsson af officialsstarfi.

AM. 235. 4to bls. 47, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3676.

bref (vm) sira¹) jon paalsson.

Wj gotskalk med gudz nadh biscop a holom gerom godom monnom vitterlikt med þesso varo brefui at sakir þæs at sira jon palsson som veret hefuer officialis oc raadzman helagrar hola kirkio oc profaster j hegranestinge oc for nordan j tingeiritingi hefuer oss oc firuarandom firirmonnom helagrar hola kirkio rettan oc allan rekenskap giort af officialisdøm(e) oc af holastader goozse oc af biscopstíondom þeim sãm han hefuer aat luka oc han hefuer vt teket af sogdom profastadømom. þes oc annars at han hefuer vtlukt oc afhent vnder yfuersýn oc vittond god(r)a manna bede staderens goz romaskatta oc biscopstíonder vtlausner oc all annor stykkie þau som oss hefuer til heirt oc helagre hola kirkio oc wer hefuer peninga swa vpþoret som vel atnøger af greindom sira¹) jone oc þui gerom wer sagdan sira¹) jon pallsson allungis quittan oc akeralausa(n) firir oss oc varom eftirkomandom hola kirkio formonnom wm officialis sta(r)f radzmandemi oc profasta firirþiodande huaríom manne han at kreinkia ader²) asaka vm sogd efoni. Skulu þeir oc aller kuitter firir oss. som of(t)nefndr sira¹) jon hefuer kwitta

¹) sir', skb.; ²) þannig.

gifuit medan (hann) stood j firsagða valdom oc wmbodom heilagre hola kirkio oc varom.

Oc til sannynde her wm settom ver vort incigle firir þetta kuittanabref scrifuat a hofui a hofðastrandh fyntadagen nesta firir festum laurencii martiris gloriosi anno domini M^o cd^o xl^o octauo.

770.

9. August 1448. á Hofi á Höfðaströnd.

GOTTSKÁLK biskup á Hólum staðfestir erkibiskupsveiting Jóns prests Pálssonar fyrir Grenjaðarstað.

AM. 235. 4to bls. 49 (nr. 100), bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. Þetta er með hendi frá dögum Gottskálks biskups.

sira jon palsson.

Wj gotskalk með gudz nadh biscop a holom gerom godom monnom vitterlikt með pesso varo brefue at saker þes at herra eskill með gudz nadh som erkebiscoper var j nideroose hafde vnt oc veit sira jon pallssyni með collacionisbrefue staden oc kirkio hins helge martini a greinniastadom j rekiadal til euenligrar eing(n)ar með allo(m) synom eingnom oc jarentom en holakirkia var þa biscopslaus er erkibiscopin vnte sira jone firsagðan stadh oc þui samtykkiom wer styrkiom oc stadfestom með varre biscupligri makt at sira jon palsson skal halda oc hafua euenliga staden a greniastadom swa frammeliga at allo som erkebiscopens bref þer vm giort vtuisar oc takom han hier¹⁾ með j van kerleek oc venskap.

Oc til sannynde hier vm settom wer vort incigle firir þetta bref scrifuat a hofui a hofðastrand fastadagen nesta firir festum laurencii martiris gloriosi anno domini M^o cd^o xl octauo.

771.

1448.

SKRÁ um Rómaskatt úr Hólabiskupsdæmi.

AM. 235. 4to bls. 62, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. Þetta er ritað með hendinni frá dögum Gottskálks biskups.

¹⁾ heir, skb.

(anno domini M^o CD^o XL°) octauo.

Jtem sira ion ormson CXXVI nagla.

Jtem sira olaur kirkiuprestr .ccc. ok fíora tige betr.

Jtem sira olavvr magnusson .c. nagla.

Jtem sira gudmundr narfason x tige nagla.

Jtem sira sigurdr þorlaksson ellefutige nagla.

Jtem sira gudmundr þorlaksson .cv.

Jtem sira ion broddason .ciii.

Jtem sira þoruardr .cx. ok segstan kalfskin.

Jtem sira ion haldorsson .cc. ok attatige betr. iiii.

Jtem sira steinolbr fíoratige annars hundrads.

Jtem sira ol.

Jtem sira.

Jtem sira.

Jtem sira.

Jtem sira.

772.

5. September 1448.

i Vallanesi.

FJÓRIR prestar transskríbera máldaga Hofskirkju í Vopnafirði frá 1397 (Vilchinsmáldaga, Dipl. Isl. IV, 215—216).

AM. dipl. afskr. Nr. 1983 „Epter Transcripto fra Hofskirkju i vopnafirde rituðu á kalfskinn“; Nr. 1984, skrifað 20. Sept. 1706 og staðfest á Bustarfelli af Ólafi Gíslasyni (presti) og Birni Pétarsyni. „Þetta segir biskupen (o: Jón Vídalín) að eg meige eiga“ (AM).

Þat giorum uer jon prestr jonson officialis. arne prestr eirexson. guttormr prestr arnodsason. þorðr prestr jonson godum monnum kunnigt med þesso uoro brefe at svbb anno gracie M^o CD^o XL viii. fimtadagenn næsta fyrir festum natiuitatis biate¹⁾ marie uirginis. j uallanese j flioszdalsheradi. saum uer ok yferlasum ok einuirdiliga skodudum maldaga kirkiunnar at hofe j uopnafirde. þann sama sem liggr j. skalholltte. svo latannða ord epter ord sem her segir. [Hér kemr máldaginn, sem er samhljóða Vilchinsmáldaga frá 1397]. Ok til sannennða her vm settum ver fyrr nefnder prestar uor inscigle fyrir þetta maldaga bref eskrifat j sama stad are ok dege sem fyrr segir.

¹⁾ þannig.

773.

5. September 1448.

i Rómaborg.

NIKULÁS páfi hinn V. skipar þremr andlegrar stéttar mönnum að styðja Marcellus Skálholtsbiskup gegn lærðum og leikum, er geri honum nokkurt réttindarán, og bannfæra þá menn, ef þörf krefr.

Dipl. Norv. VI, Nr. 525, eftir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, bl. 246.

Nicolaus episcopus s. s. d. venerabili fratri episcopo Traiectensi et dilectis filiis abbati monasterij sancti Ludgeri Verdenensis Coloniensis diocesis ac decano ecclesie Monasteriensis salutem et apost. bened. Militanti ecclesie licet immeriti disponente domino presidentes circa curam ecclesiarum omnium solertia reddimur indefessa solícite ut juxta debitum pastoralis officij eorum occuramus dispendijs et profectibus diuina cooperante clementia salubriter mandamus. Sane venerabilis fratris nostri Marcelli episcopi Scalorensis siue Schaoltensis et administratoris ecclesie parrochialis sancti Quirinj Nussiensis Coloniensis diocesis conquestione percepimus quod nonnulli archiepiscopi episcopi alijque ecclesiarum prelati et clerici ac ecclesiarum persone tam religiose quam seculares necnon domini terrarum comites barones nobiles milites et laici communia ciuitatum vniuersitates opidorum castrorum villarum et aliorum locorum ac alie singulares persone ciuitatum et diocesum Coloniensis et Monasteriensis ac aliarum partium diuersarum ex eo precipue quod in preteritj temporis turbinibus sedulam et constantem sedi apostolice obedientiam et reuerentiam conseruauit vanis et friuolis pretensis occasionum coloribus in suis ecclesijs beneficijs iuribus litteris priuilegijs perceptionibus rebus fama et bonis turbationes jmpedimenta iniurias et dispendia magna persepe intulerunt et quotidie inferunt et quidam eorum occupant et occuparj faciunt terras domos possessiones piscationes iura iurisdictiones necnon fructus census redditus et proventus ecclesiarum predictarum et aliorum suorum beneficiorum et nonnulla alia bona mobilia et jmmobilia spiritalia et temporalia ad episcopum predictum ecclesias et beneficia sua predicta spectantia et ea detinent indebite occupata seu ea detinentibus prestant auxilium consilium uel fauorem nonnulli etiam ciuitatum opidorum et diocesum predictarum qui nomen

domini in vacuum¹⁾ recipere non formidant eidem episcopo in premissis minas et insidias ut ipsis ipsius suppeditare violententer iustitiam valeant, et quamplurimas violentias inferunt et per alios inferri procurant ipsum etiam per infames articulos et libellos famosos inique vexantes. Quare dictus episcopus nobis humiliter supplicauit vt cum eidem valde reddatur difficile pro singulis querelis ad apostolicam sedem habere recursum prouidere sibi super hoc paterna diligentia curaremus. Nos igitur cupientes de suorum laudabilium operum frugibus messem eidem tranquille pacis et quietis acquirere et ne super premissis et alijs querelis a quoquam decetero iniuste offendatur aduersus occupatores detentores calumniatores et violentias inferentes huiusmodi illo uolentes eidem episcopo remedio subuenire per quod ipsorum compescatur temeritas et alijs additus committendi similia precludatur discretioni vestre per apostolica scripta mandamus quatinus vos vel duo aut vnus vestrum per vos uel alium seu alios etiam si sint uel fuerint extra loca in quibus deputati estis conseruatores et iudices prefato episcopo efficacia defensionis presidio assistentes non permittatis eundem super hijs et quibusbet alijs bonis et iuribus ad ipsum spectantibus ab eisdem uel quibusuis alijs indebite molestari uel ei grauamina seu damna vel iniurias irrogari facturj dicto episcopo cum ab eo uel procuratoribus suis fueritis requisiti de predictis et alijs personis quibusbet super restitutione iurium priuilegiorum litterarum perceptionum rerum fame et bonorum predictorum necnon de quibusbet molestijs iniurijs uolentijs atque damnis presentibus et futuris in illis uidelicet que iudicalem requirunt indaginem summarie et de plano sine strepitu et figura iudicii in alijs uero prout qualitas ipsorum exegerit iustitie complementum, occupatores seu detentores huiusmodi necnon contradictores quoslibet et rebelles cuiuscunque dignitatis status ordinis uel conditionis extiterint etiam si pontificali prefulgeant dignitate quandocunque et quotienscunque expedierit auctoritate nostra per censuram ecclesiasticam et alia juris remedia appellatione postposita compescendo, inuocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachij secularis o. s. frv.²⁾ Non obstantibus o. s. frv.²⁾ Ceterum volumus et auctoritate apostolica decernimus quod

¹⁾ vuacum, stendr í frumritinu; ²⁾ Sbr. Nr. 549.

quilibet uestrum prosequi valeat articulum etiam per alium inchoatum [quamuis idem inchoans nullo fuerit impedimento canonico impeditus quodque a datis presentium sit uobis et unicuique uestrum in premissis omnibus et eorum singulis ceptis et non ceptis presentibus et futuris perpetuata potestas et iurisdictio attributa ut in eo uigore eaque firmitate possitis in premissis omnibus ceptis et non ceptis presentibus et futuris et pro predictis procedere ac si predicta omnia et singula coram uobis cepta fuissent et iurisdictio uestra et cuiuslibet uestrum in predictis omnibus et singulis per citationem uel modum alium perpetuata legitimum exstisset, constitutione predicta super conseruatoribus et alia qualibet in contrarium edita non obstante,¹⁾ presentibus ad vitam dicti episcopi in suo robore permansuris. Datum Rome apud Sanctam Mariam maiorem anno Incarnationis dominice millesimo quadringentesimo quadragesimo octauo Non. Septembris pontificatus nostri anno secundo.

774.

5. September 1448.

i Rómaborg.

NIKULÁS páfi hinn V. skipar þremr prelátum að styðja Marcellus Skálholtsbiskup gegn Þjóðreki Vlas, Leiddólfi de Alen, Eberharð Vlas o. fl., sem þreyngi sér að kirkju hans og inn í kanokaembætti hans, og skuli þeir bannfæra þá, ef þörf sé á.

Dipl. Norv. VI, Nr. 526, eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, 254.

Nicolaus episcopus s. s. d. venerabili fratri . . . episcopo Traiectensi et dilectis filiis . . . abbatj monasterij sancti Ludgeri Werdensis Coloniensis diocesis ac . . . decano ecclesie Monasteriensis salutem et apost. bened. Humilibus supplicum uotis libenter annuimus eaque fauoribus prosequimur opportunis. Sane venerabilis fratris nostri Marcelli episcopi Scolorensis siue Schoaltensis administratoris parrochialis ecclesie et canonicatus sancti Quirini Nussiensis Coloniensis diocesis conquisitione percepimus, quod licet ipse rectoriam et canonicatum prefatos per annos. xvj. canonico titulo pacifice possedisset et

¹⁾ [Eptir Dipl. Norv. VI, Nr. 92.

juxta loci consuetudinem in domodotis infra ipsius ecclesie emunitatem existente familiam regiminj ecclesie et parrochialiorum cure accommodatam teneret et lares foueret domesticos, quidam Theodericus Vlass de Nussia, Ludolphus de Alen asserti presbiteri Coloniensis diocesis, et Euerardus Vlass laicus certique alij maligno spiritu insigati nonnullas graues et jportabiles eidem episcopo tum rectori ipsius ecclesie molestias grauamina jniurias et violentias inferentes preterque voluntatem et censum ipsius domum dotis prefatam propria temeritate agressi serris fractis seu alteratis et cappellanis ecclesiam gubernantibus ac familia domestica eiectis, clenodia, libros, litteras, bullas apostolicas, priuilegia, vtensilia et alia bona mobilia, fructus, redditus, offertoria, jura et emolumenta ecclesie et canonicatus predictorum et cetera quecunque ad eundem episcopum spectantia manumiserunt, detinuerunt et occuparunt collegerunt et vsurparunt prout detinent occupata, spoliū violentum turpiter perpetrando, eisdem Theoderico, Ludolpho et Euerardo in crimine tam flagranti predicto ac alias diuersimodo iuuantibus assistentibus et cooperantibus Tilmāno de Suchtelen clerico, Theodorico Juden et Gerardo Voss, assertis presbiteris eiusdem diocesis, et quibusdam alijs ipsorum complicibus, et per quosdam ipsorum procuratum fuit familiares episcopi antedictj clericos et notarios publicos mandatorum apostolicorum gestores, apprehendj captiuari laicorum carceribus immaniter vinculari et in eis propter dictorum mandatorum executionem aliquandiu detinerj eisque quod extunc executiones huiusmodi inantea non facerent nec huiusmodi carceres vindiarent sub pena corporis seu prestitj iuramenti jnhiberj fecerunt et ordinarunt, ac plurimas et diuersas prefato episcopo jniurias irrogarunt, vt propterea excommunicationis suspensionis et interdicti aliasque ecclesiasticas sententias, censuras et penas in tales a iure communj necnon etiam juxta prouincialia ecclesie Coloniensis ordinationes et statuta promulgatas temeraire incurrerint. Verum quod, sicut eadem conquestio subsiungebat, obstante interea quorundam principum Alamanie protestatione, ipse episcopus contra premissa jmpedimenta, violentias, turbationes, spolia et jniurias apud sedem apostolicam, ad quam crebro per ipsum fuerat appellatum, non poterat pro tunc vindicare remedia, prefatos Theodicum Vlass, Ludolphum de Alen,

Theodicum Juden, Gerardum Voss assertos presbiteros, Tilmanum de Suchtelen clericum, et Euerardum Vlass laicum antedictos diuersos licet temporibus et diuisim super premissis et eorum occasione coram dilecto filio Bernardo Wyrumk decano ecclesie sancti Martinj Monasteriensis vniuersis beneficiatis prefate ciuitatis et diocesis consistenibus, cuius ipse episcopus beneficiatus erat, contra inferentes eis in rebus et bonis ac iuribus ad ipsos spectantibus molestias vel iacturas conseruatore et iudice per litteras sedis apostolice deputato, habende cognoscendj de hijs que iudicalem requirunt indaginem specialem per easdem litteras potestatem, illius vigore fecerit ad iudicium euocarj, et antedictus decanus legitime ac iuris ordine seruato in huiusmodi causa procedens diffinitiuam contra Theodicum Vlass, Ludolphum de Alen presbiteros et Tilmannum de Suchtelen clericum ac Euerardum Vlass laicum et quosdam alios complices predictos sententias promulgasset ac per illam Tilmannum ceterosque sententias censurarum predictas et interdictj incurrisse declarasset, tamen presbiteri missas et alia diuina officia celebrare ac illis clericus et laicus predictj interesse siue verius prophanare ac censurarum sententias minime formidarunt, nonnulli quoque collegiatarum et parrochialium ecclesiarum ac monasteriorum rectores, presbiteros, clericum et laicum et complices prefatos inter excommunicatos et interdictos in diuinis vitare non curant et in eorum presentia celebrantes, in grauem diuine maiestatis offensam ac exemplum detestabile et scandalum plurimorum ipsiusque episcopi et administratoris non modicum preiudicium et grauamen; Quare pro parte dictj episcopi nobis fuit humiliter supplicatum ut in premissis sibi de opportuno remedio prouidere de benignitate apostolica dignaremur. Nos itaque huiusmodi supplicationibus inclinatj discretioni vestre per apostolica scripta mandamus quatinus vos vel duo aut vnus vestrum de sententia quod rite lata sit ex processibus actis et actitatis dumtaxat legitime cognoscentes, vocatis presbiteris, clerico et laico ac complicitibus predictis necnon alijs quj fuerint euocandj, illam executioni debite demandetis et in omni sui forma continentes faciatis appellatione remota firmiter obseruarj prout de jure fuerit faciendum, necon, auditis hinc inde propositis, quod iustum fuerit, appellationis sublato diffugio, decernatis, facientes quod decreueritis

obseruarij. Testes vero qui fuerint, nominati, si se gratia, odio vel timore subtraxerint censura simili appellatione cessante compellatis veritati testimonium perhibere. Contradictores quoslibet et rebelles auctoritate nostra appellatione postposita compescendo. Et insuper presbiteros clericum et laicum predictos, si eos excommunicationis sententiam et interdictum prefata animis sustinuisse induratis inueneritis, eos tamdiu in dominicis festiuisque diebus dum missarum celebrabuntur solennia et fidelium populus ibidem conuenerit ad diuina pulsatis campanis et candelis accensis et demum extinctis sic excommunicatos et interdictos publice nuncietis uel nuntiari faciatis quousque a nobis super hoc aliud receperitis in mandatis. Datum Rome apud Sanctam Mariam maiorem anno incarnationis dominice m^o cccc^o xl^o viij^o. Non. Septembris pontificatus nostri anno .ij^o.

775.

9. September 1448.

á Þingeyrum.

RAFN Jónsson selr Þorsteini Jónssyni jarðirnar Efra-Núp í Núpsdal með tilgreindum ítökum og landamerkjum, þverá, Njálstaði, Daðastaði og Barðastaði, en Þorsteinn gefr í móti tuttugu hundraða jörð í Húnavatnshvíkingi, tíu kúgildi og tíu hundruð í fullum aurum.

AM. dipl. afskr. Nr. 407, afskrift rituð 1724 eptir frumbréfinu, sem var á skinni. *Komu fra Orme Dadasyne 1724 (o: Núpsbréf) höfðu vered i einum process*. (AM.); á sama miða er ritað: *Nupsbref i Nupsdalstungu*. Sem fyrirsögn fyrir afskriftinni stendr: *Copia af þui firra Efra nups kaupbriefe Daterudu 1448 sem á kalfskinn skrifad er*. Aptan við afskriftina standa þessi vottorð: *Soleidis vppa skrifad: frammlagt og vpplesid firer Rettenum a torfastada heradspijnge föstudagenn 18da Junij Anno 1723. vitnar

J. Christopher Gottorp.

Ad þetta framann og ofannskrifad sie samhlioda Copia vid sinn original sem á kalfskinns pergament skrifadur stendur ásamt Syslumannsins uppaskrift. votta underskrifader sem samann lasum ad Kollæ vid Hrutaförð dag ii Junij Anno 1724.

Jon Jonsson. Paall Sigurdsson. Stijgur Arason.

Þann 14. Junij 1724. á Skridnes Enne vid Bitrúfsfiord(!) var Original þessa briefs fyrir Riettinum applesenn á areidarþing, og var same Original Ritadur á kalfskinn orotinn og vel læs, ritadur með norskre skrift gamallre, einasta voru junsiglinn j burtu, enn Reimarnar stodu eptir*.

Öllum mönnum þeim sem þetta brief sia edur heira senda skule loptsson. torfe arason. biörn ámundason. olafur grijmsson. are bessason. og olafur Einarsson kuediu guduz og sijna kunnigt giðrande. ad þa er lidid var fra hijngadburd vors herra Jesu christi þusund fiðgur hundrud fiðrutiju og átta ár. ad vier vorum þar i hia saum og heirdum á. á þijngeyrum i hunavatsnþijnge mánudagenn næsta eptir mariumessu ena sijdare. ad þeir toku höndum samann af eirnre álfa Þorsteinn Jonsson.¹⁾ enn af annare Hrafn Jonsson.²⁾ ad so firer skilldu. ad ádur nefndur Hrafn selde firrnefndum Þorsteine. med fullu handabande. jórdina Efra nup j nupsdal. med öllum þeim gögnum og giædum er jordenne hefur filgt ad fornu og nju og hann vard fremst eigandi ad. med so felldum ummerkium. itokum og kirkiugotsum sem hier seigir. torfskurd i nedra nups jörd so sem þarf. og tueggia mánada beit öllum innefienade. Enn nupur (æ) i mote gellðfiar rekstur framm á ðnundarfítar og huannskurd og grasalæstur. landamerke mille nupanna. rædur ásholzgil nedann ur nupsá. og vppi maratíðrn. þadann og yfir i nupsvatn. og so til fialls. firir austann nupsá rædur riupnadæl og riettsyne vpp i merarhamra og so eptir steinheide og framm i brædur. so riettsyne austur i kastala. þa rædur þorvalldzå framm j þorvalldzvatn. so til motz við adalbool. og so sudur ad fiðlvörðum og mikla huannstod við sunnannmenn. þadan j austurflóa. og so ofan á ðnundarfítar. og galltarsel. Riettsyne heim i nupsvatn. og hier til fiorar jardir er so heita. þuerialstader. dadastader og bardastadir. og hier til kirkiugots so mikil sem hier seigir. jórdina tungu firir tolf hundrud j nupsþijngum. tuær kýr og tuð ásaudar kugillde. tuð hross gömul. og fimm hundrada reka á enne i bitru. Enn hier j mot gaf firrnefndur Þorsteirn tuttugu hundrada jörd j hunavatsnþijngetiju kugillde og tiju hundrud j fullum aurum þrattnefndum Hrafne Jonssine firir adurgreinda jörd. skal huor umm sig tijttnefndur Þorsteinn Jonsson og optnefndur hrafn suara³⁾ lagariptijngum á þeim jörðum sem huðr selde óðrum. Enn badir hallde til laga.

Og til sannenda hier umm setium vier firrnefndir menn

¹⁾ Þorsteins Jonssonar(!), afskr.; ²⁾ Hrafns Jonssonar(!), afskr.;

³⁾ suare(!), afskr.

vor jnnsigle firir þetta jardakaupsbrief. skrifad j sama stad deige og åre sem firr seiger.

776.

20. September 1448.

i Rómaborg.

NIKULÁS páfi hinn V. skipar Skálholts og Hólabiskupi að sjá Grænlandingum fyrir prestum og biskupi, því þeir hafi verið biskuplausir í þrjátíu ár síðan heiðingjar réðust á þá, og brutu þar allan obbann af kirkjunum og handtóku þá, sem kristnir voru.

Dipl. Norv. VI, Nr. 527, eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, 251b; Grönlands historiske Mindesmærker III, 165—176 (með langri skýringu og danskri þýðingu); Münter Kirchengeschichte I, 584—587; Schlegel Sammlung zur dän. Geschichte Kh. 1771, I, 1. 178.

Nicolaus episcopus s. s. d. venerabilibus fratribus Schaoltensi et Olensi episcopis salutem et ap. ben. Ex iniuncto nobis desuper apostolice seruitutis officio vniuersarum ecclesiarum regiminj presidentes sic auctore domino pro animarum salute pretioso saluatoris redemptas [sc. redemptarum] commercio nostre sollicitudinis curam impendimus ut illas non solum impietatis et errorum procellis sepius fluctuantes sed et erumnis et persecutionum turbinibus inuolutas ad statum optime tranquillitatis reducere studeamus. Sane pro parte dilectorum filiorum indigenarum et vniuersitatis habitatorum insule Grenolandie que in vltimis finibus oceani ad septentrionalem plagam regni Norwegie in prouincia Nidrosiensi dicitur situata lacrimabilis querela nostrum turbauit auditum amaricauit et mentem quod in ipsam insulam cuius habitatores et incolae ab annis fere sexcentis Christi fidem gloriosi sui preconis beati Olai regis predicatione susceptam firmam et intemeratam sub sancte Romane ecclesie et sedis apostolice institutis seruauerunt ac quod tempore succedente in dicta insula populis assidua deuotione flagrantibus sanctorum edes quamplurime et insignis ecclesia chathedralis erecte fuerunt in quibus diuinus cultus sedulo agebatur donec illo permittente qui imperscrutabili sapientie et scientie sue scrutinio persepe quos diligit temporaliter corrigit et ad meliorem emandam castigat ex finitimis littoribus paganorum ante annos triginta classe nauali barbarj

insurgentes cunctum habitatorum ibidem populum crudeli inuasionē aggressi et ipsam patriam edesque sacras igne et gladio deuastantes solis insula nouem relictis ecclesijs parochialibus que latissimis dicitur extendi terminis quas propter crepidines montium commode adire non poterant miserandos vtriusque sexus indigenas illos precipue quos ad subeundum perpetue onera seruitutis aptos uidebant et fortes tanquam ipsorum tyrannidi accommodatos ad propria vexerunt captiuos verum quia sicut eadem querela subiungebat post temporis successum quam plurimi ex captiuitate predicta redeuntes ad propria et reffectis hinc inde locorum ruinis diuinum cultum possetenus ad instar dispositionis pristinae ampliare et instaurare desiderent et quia propter preteritarum calamitatum pressuras fame et inedia laborantibus non suppetebat hucusque facultas presbiteros nutriendi et presulem toto illo triginta annorum tempore episcopi solatio et sacerdotum ministerio caruerunt nisi quis per longissimam dierum et locorum distantiam diuinorum desiderio officiorum ad illas se conferre uoluisset ecclesias quas manus barbarica illesas pretermisit nobis humiliter supplicari fecerunt quatinus eorum pio et salutari proposito paterna miseratione cucurrere¹⁾ et ipsorum in spiritualibus supplere defectus nostrumque et apostolice sedis in premissis fauorem impartiri beniuolam dignaremur. Nos igitur dictorum indigenarum et vniuersitatis habitatorum prefate insule Grenolandie iustis et honestis precibus et desiderijs inclinati de premissis et eorum circumstantijs certam notitiam non habentes, fraternitati vestre quos ex uicinioribus episcopis insule prefate esse intelleximus per apostolica scripta committimus et mandamus quatinus vos uel alter vestrum diligenti examine auditis et intellectis premissis si ea veritate fulciri compereritis ipsumque populum et indigenas numero et facultatibus adeo sufficienter esse resumptos quod id pro nunc expedire uidebitis quod ipsi affectare uidentur de sacerdotibus ydoneis et exemplarij uita predictis ordinandi et prouidendi plebanos et rectores instituendi qui parochias et ecclesias resarcitas gubernent sacramenta ministrent et si vobis siue alteri vestrum demum expedire uidebitur et opportunum requisito ad hoc metropolitani consilio si loci distantia patietur personam utilem et ydoneam nostram et sedis apostolice

¹⁾ pännig.

communione habentem eis in episcopum ordinare et instituere ac sibj munus consecrationis in forma ecclesie consueta nomine nostro impendere et administrationem spiritualium et temporalium concedere recepto ab eodem prius juramento nobis et Romane ecclesie debito et consueto valeatis uel alter vestrum valeat, super quibus omnibus uestram conscientiam oneramus, plenam et liberam uobis uel alterj vestrum auctoritate apostolica concedimus tenore presentium facultatem statutis et constitutionibus apostolicis et generalium conciliorum ac alijs in contrarium editis non obstantibus quibuscunque. Datum Rome apud Sanctam Potentianam anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo quadragesimo octauo duodecimo kal. Octobris pontificatus nostri anno secundo.

Gratis de mandato domini nostri pape.

777.

[1448 eða síðar].

VITNISBURÐR Hafliða Gizurarsonar um landeign og landamerki Hvaleyrar við Hafnarfjörð.

AM. 238. 4to bl. 40 a¹) (Bessastaðabók), skr. c. 1570. Til eru og aðrar afskriftir af bréfinu, en þær eru allar komnar frá Bessastaðabók. Bréf þetta veltr eiginlega á árunum 1444—1481, eða þeim tíma, sem Steinmóðr var ábóti í Viðey. Hann var optar en einu sinni officialis Skálholtsbiskupsdæmis, en í fyrsta skipti var hann það 1448, og gæti bréf þetta verið frá þeim tíma. Þess má geta, að séra Gunnar Magnússon kemr við transscripta Viðeyjarbréfa 1475.

Maldagi æ Hvaleýre.

Jā primis svo felldann vitnisburð handfesti hafliði gissvarson herra Steinmóði Abota j viðey at kirkian æ hvaleýri ætti þorlakstade og hravnelle. hamranes ok grisanes ok alltt firir svnnann vtann ok ofan ok vp vr hvaleyrar vatnni ok norðvr j kornstapa hravn. ok alltt vp með gotvnni firir svnnann ok vp yfer þormodz hofða ok þar sýðvr j nýia hravn ok síðann ofan með ollv nýia hravni nema litinn skog er lavgar-nes kirkia æ við landsýðri j hvaleýrar hofða.

¹) Neðst á spássiú hér í bókinni hefir Vigfús á Kalastöðum (d. 1595) ritað nafn sitt: •Vigfus Jonsson æ mig uel mattu sie(!) mig•.

Ríðv þessir menn á landa merki með fýrgreinðvm hafíða. gynnar prestvr magnvsson. brandvr oddzson. gynnar biarnnarson. hellgi olafsson og vier hvgðvm þessi landa merki savnn vera.

778.

16. Febrúar 1449.

í Ósló.

ÁSLÁKR erkibiskup í Niðarósi gefr Gottskálki Hólabiskupi fult umboð til þess að veita hverjum sem hann vilji Oddastað, Hítardal, Grenjaðarstað og Breiðabólstað í Vestrhópi, og að taka saman subsidium (pallii).

AM. 235 4to bls. 9, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. Þetta er með bendinni frá tímum Gottskálks biskups Kænekssonar. Bréfið er prentað í F. Joh. Hist. Eccl. II, 348—49.

Wy aslac med gudz miskund Erchebiscop j nidheross oc paueiligx setes legatus heils[e] jder alla wara keira oc elskeliga syner bade lerde oc leika sem byggia oc boa j skalaholtz oc hola biscopsdömum a jslande kerlige med gud oc ware anndeliga bletzan jder kunnokt gorande med þessu varo opno brefue at wy haufom fengit warom vyrdeligom broder herra biscop gotskalk wort fult wald oc lagligtt vmbod pil at vnna forlena skipa skipta oc gifua til fullar eignar war beneficia oc kirkior sem sancte olafuer oc vy sielfue þer eigande erom vppa jslande som sua heita oddastader oc hitradaler sem liggia j skalaholtz biscopsdöme sua oc greniadarstader oc bredabolstader som liggia j hola biscopsdöme huariom sem helst honom tekkes a wara vegna j þeirra lifdaga nema þeir sielfue þem af sik briotaviliom vy oc þet at alla þe sem þenna beneficia fyrnefnd halda oc hafua til eingnar at þe gifua oss eder uarom virdeligom broder herra biscop gotscalk a vara vegna nokot subsidium oc reñimanceligen¹⁾ goduilla þer af at vy mattom finna heider oc hersemd af þem beneficijs²⁾ sem til hõra helga trondems kirkio et cetera. han ma oss þet alt framdeles til oss senda sem han þer af far a vara vegna. her med befala vy jder alla gud oc herre sancte olaf konung nu oc jempnæn.

¹⁾ þannig; veimanceligen, Hist. Eccl.; ²⁾ er krullað og óglögt

Scriptum asloye feria 3^a post dominicam sexagesime Anno domini M^o cd xl^o nono Sigillo nostro presentibus appenso in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum.

779.

16. Febrúar 1449. á Hóli í Bolungarvík.

BESSI Einarsson selr með samþykki Sæunar Guðinadóttur konu sinnar jungkæra Einari Þorleifssyni jörðina Hól í Bolungarvík og aðrar fleiri jarðir, alt hundrað hundraða og átta tigi hundraða, fyrir Reyki í Skagafirði og fleiri jarðir með sömum dýrleika.

AM. dipl. afskr. 976 *Efter original fra Sæmundi Magnussyni a Holi i Bolungarvik, accuratissime. Under þessu brefi hafa hangt .7. innsigle, nu er eckert efter nema hid 5ta sem er S. SIGVRDI B. Af þessu kaupbreffe Einars Þorleifssonar og Bessa Einarssonar hefi eg haft (til hans fra Sæmundi Magnuss syne) Copie skrifada med hendi Eggerts lögmanns Hannessonor nisi fallor circa annum Christi 1565 edur sidar, var su Copia ærid oriktug, því þar inne var blaupid yfir eitt og annat er i originalnum stendur, af minna atride, og iafnvel undanfæld nöfn nockurra af þeim iörðum er Einar selldi Bessa; hvar á þo brefed ryður. So stod og *Eyrarfell* fyrir *Yrarfell*, og i fleiru var þesse utskrift oriett. Nedan under brefed var skrifad med sömu hende Eggerts lögmanns, vidimus Sigurdar Ormssonar og Ara Einarssonar i Saurbæ á Raudasandi arum efter guds burd M. D. lx. v. ára. Copia þesse var skrifud utan á transscriptum nefndra Sigurdar og Ara, dat. Saurbæ 1565. yfir .3. bref af dato 1469 um Bolungarvíkurtolla. Synest ad Eggert lögmadur hafe so tilætlað, ad þeir sem læse þetta, skyldi hallda það fyrir transscriptum legitimum Sigurdar og Ara. Enn mæi þykir ovist hvert þeir hafi medvitandi vered ad það so være skrifad aptan á þeirra bref. Er og insvetum ad transscribera soleidis bref under bakvendtum innsiglum og hægasti mati at giðra fals, því upp á þá visu vantadi aldri innsigle under bref, ef bokfelled være hreint aptan á. So er og þesse copia so raung, ad ecki er líklegt ad adgætner menn munde vilia láta hana vera under sinum nöfnum edur innsiglum. Þetta er nu so vitt sialfre copiuune med hendi Eggerts lögmanns vid vikur. Her fyrir utan er copiañ enn þá ad öðrum sidar falsificerud so vitt arstalenu vid kiemur. Su copia af kaupbreffe Einars Þorleifssonar og Bessa Einarssonar um Hol i Bolungarvik, sem skrifud er aptan á vidimus Sigurdar Ormssonar og Ara Einarssonar 1565. yfir 3. document 1469. um Bolungarvíkurtolla, er, nu sem stendur, raderud i arstalenu. það synest ad þar mune til forna staded hafa. m | cccc | xl | z niv ara en nu stendur þar j. m | cccc | xl z 11 ara, og er xl z audsynelega

raderad og skrifad í aptur með öðru bleke. nefnelega. sá sem þetta hefur ætlað að falska, eftir því false sem giört var við höfudbrefed. hefur vered oviss í hvört arstaled munde þar eiga að vera xL. eða .L. hefur hann því kannske raderad það xL er stod, og ætlað að giðra ur .L. Sidan hefur hann beþeinkt sig, það mundi þó eiga að vera xL, og hefur so sett aptur xL. eins og það stod. Nu eru 14 af gömlu skriftenne. það eru oefad sidustu figururnar af niv. hefur falsarenn skafed n framan af, og sidara leggenn af .v. aptan af. Nu vard biled ofmikid milli xL. og 14. þar fyrir er nu xL stærra nockru ritad, enn hinum numeris sambydur. Jtem z sem stendur strax eftir xL. flassalega stort, og olikt öðrum z er í brefinu standa yfir allt. So þetta allt er audkiennelegt fals, giört eftir það (kannske laungu) að Eggert(nisi fallor) hafdi þessa Copiu hier skrifad. Utan á brefinu v: nedan under þessarre Copiu stendur. *Til Arna bonda Gíslasonar.* Synest mier það með sömu hende (Eggerts lögmanns)*. Af þessari kopíu Eggerts, sem Árni talar hér um, finst nú afskrift meðal fornbréfaafskripta Árna Nr. 977, þó ekki beint eftir afskrift Eggerts, heldr eftir kopíu með hendi Jóns Magnússonar Dalasýslumanns (d. 1641): „Þetta fyrir framan skrifad bref hefi Eg underskrifadur lätid rita eftir Copin á pappir, skrifadre með eigin hendi Jons Magnussonar er sýslumadur var í Dalasýslu, og af honum síðlum underskrifadri. Liede mier þessa Copiu Sæmundur Magnusson á Hóli í Bolungarvík. — Arne Magnusson. — Copia þesse er riett ritud eftir hende Jons Magnussonar, enn hverge nærre riett eftir Originalnum. — AMagnusson*. Fyrirsögn bréfsins í þessari afskrift er: „Kaupbref. Holi í Bolungarvík er gefid við Reykium í Tungusveit með öðrum jardaskiptum 1449 ár*. Í safni Árna Nr. 381. Fol. er afskrift af þessu bréfi eftir transskripti Eggerts frá 1565 með hendi Sæmundar Arnasonar á Hóli, staðfest 20. Marts 1615 á Hóli í Bolungarvík af Sigmundi Egilssyni, Nikulási Jónssyni og Sigurði Snorrassyni, og er ártal þar krullað, en sýnist vera 1422. Í MSteph. 27. 4to bls. 371—72, með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar, er ártalið 1452.

Kaupbref Einars Þorleifssonar fyrir Hóli í Bolungarvík.

Það giorum vær þódr audunarson. þorgeir jonsson. jon Þorsteinsson. sigurdr bardarson. nickulas einarsson og hallr þorvalldzson godum monnum kunnjgtt með þessv voru opnu brefui að þar vorum vær í hia sam og heyrðum a. a holi í Bolungarvík sunnudagen í nívvíkna faustu næsta firir peturs Messo þa er lidit var fra hingatburdj vors herra jesv christi þvshvndraud fiogur hvndraud fioretiger og niv ar.¹⁾ ord og

¹⁾ Þegar eg feck þetta bref í hendur þá var krassad í arstaled með nýu gulu greibleki og nyrre plumpre heude þvílíkast sem vera mundi hafa att fimtiger og tvö. Er eg oviss um þá tvo stafi im.

handaband þeirra jvngkæra einars þorleifssonar og þessa bonda einarssonar. Ad svo firir skildv ad fyrr nefndur besse sellde adr nefndum einare til fvllrar eígnar og med fvllv samþycki og vpplagi sævnar gvðinadottur sinnar eiginkonv vndan sier og sinum erfingium nefndum einare og hans erfingium. þessar jarðir er svo heita hol j bolvngarvík. mydal. tungu. hlidir tvær. braun tau.¹⁾ backa tao.¹⁾ breida bol. keflavík og botn j suganda firde. var þetta jarda gostz²⁾ hvndrat hvndrata og atta tiger hvndrada. selldi fyr nefndr besse allar þessar jarðir med aullum þeim gaugnum og gædum sem hann og hans kujnna vrdu fremst eigande ad. og heimjlade tjtt nefndum einare til eignar allt það fe þar fyndjzt j jorðv og a. reiknade optt nefndr besse kirkjunnar eign a fyr nefndum hole jorðjna lifur. geirastade og geirsbreckv j sugandafirdi og þar til tjv malnytjv kugilldj og fim hvndraud j aullum þarfligum penjngum og kalec er vegur halfa mörk. gaf tjtt nefndr einar hier j mot jordina reyki j skagafirdi j tvngvsveit. steinstade. merkigard. anastadi. ýrarfell. harrastadj. backa og myrar. var þetta jarda gostz²⁾ hvndrad hvndrada og attatiger hvndrada. giordj fyr

þo mior vist syndest ad það mundi so vera eiga. imò: það getur ei annad vered því i allt fiore var krassad med nya blekinu. hvers ei hefði þurft ef falsarenn hefði viliad lata árstalet halda sier hac in parte. Annars seigest þetta kaupbref ad vera daterad 1442. i þeirre Dissertation til Jens Sörenssonar um Vatzfiardartollana; klemur það þar af, ad epter þetta krass var árstalet litt læst, og hefur það synst so (42) vera. Og af sama fundamento er, oefad, árstalet so corrigerad sem það er, i apographo þessa brefs med hendi Eggerts lógmans Hannessonar (vide alibi) nefnelega sá falsarius hefur lated xl. vera sem það var (iafnvel þott hann það raderad hafi og ur stad fært en ur *niv* (sem synest þar mune stadid hafa) hefur hann giört 1) (o: ii) scilicet eradendo posteriorem virgulam *tau v* og *n*. ante i similiter eliminando. *tiger* z hieilt sier af gömlu skriftenne, enn *tau* var skirt. Eg sá strax ad þetta var fals, og þvode eg svo þetta nya blek burt. Er nu sidan árstalet skirt og klart med gömlu skriftenne *floretiger* og *niv*. hvad ed sama arstal stendur i þeim copium er menn af nefndu brefe hafa i ettartölubokum. Hvar fyrir þetta arstal hafi nu ätt ad falsast er oliost, það hefur þo eitthvad komid upp ä Bolungarvíkurtolla, því i þeirre materiu finnast fleiri fölsud bref, bædi upp ä sidu Holsmanna og Vatzfirdinga. (AM.); ¹⁾ þannig; ²⁾ gosz. fyrst hefur skrifarenn i þessum tveimur stöðum skrifat gotiz. sidan er þetta corrigerad, og giört f. ur því fyrra z. Mundi eiga ad skrifast gotz. (AM).

nefndr einar optnefndan bessa kuittan af suo miclum penjngum sem hann tekur kirkjunar vegna. skyldi optt nefndr bessi suara lagariptin(g)vm a fyr greindum jordum þeim er hann selldj enn ejnar skyllde hallda þeim til rettra laga.

Og til sannjnda hier um setta eg titt nefndr bessi mitt jncigle með þessara fyrr nefndra manna jnciglum firir þetta jardakaupa bref er giortt var j sama stad degi og æri sem fyr segir.

780.

19. Febrúar 1449.

á Helgastöðum.

ÓLAFR Loptsson selr Ásgrími Jónssyni með samþykki Guðrúnar konu sinnar jarðirnar Tjörn og Hafralæk í Aðaldal, en Ásgrímur leggr á mót með samþykki Guðrúnar Magnúsdóttur konu sinnar jörðina Lundarbrekku í Bárðardal.

A.

AM. Fasc. XII, 16, frumritið á skiini. Fimm innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú eru þrjú af þeim dottin frá.

vm tiörn i aðaldal.

Þath gerum ver sveinbiörn prestur þordarson. olafvr magnvsson. bergvr steinþorsson. jon þorariñsson. jon oddzsson. þordvr jögimvndarson ok gudmvūdvr jonsson. godvm monnum kvnnigth með þessv vorv breffi. at þa er lidith var fra hiñgatbvrd vars herra jehsv christi þvshvñndrat fiðgv hvñdrat. fiorer tigr ok niv ær. vorvm ver j hia þridiaghinn næsta firer pælsmessv¹⁾ æ helgastavdvm j Reykiadal. sam ok heyrdvm æ hañðabañð þessara manna olafs lopthzsonar af einne alfw. enn asgrims jonssonar af annari. at svo firer skildv. at olafvr lopthzson selldi fyrrnefndvm asgrime. með samþýcki gvdrvnr konv sinnar. jarðir tvær er svo heita. tiörn ok hafralækv. er liggia j aðaldal. j nestadar kirkiv sokn til fvllrar eignar með ollvm þeim gavgvvm ok gædvm sem greindvm jörðvm fylgir ok fylgth hefir at fornv ok nýiv ok hann vard fremst eigañdi at. sagdi olafvr bænhvs skýlld a hafralæk. enn hælfrkirkiv skýlld æ tiörn ok skildi olafvr a asgrim allañ kirkiv reikning. sidan rafn gvdmvndzsson lagman atti fýst jordina. Her j moti gaf asgrimur jonsson með samþýcki ok fvllv vpplagi gvdrvnr magn-

¹⁾ = 22. Janúar.

vsdottvr. konv sinnar. olafvi loptþzssyni jordina a lvnðarbreckv. er liggvr j bardardal. til fyllrar eignar með öllum þeim gavgnvm ok gæðvm ok hlýðendvm. sem greindri jordv fylgir ok fylgt hefir at fornv ok nýv ok hann ok gvdrvn kona hans vrdv fremzt eigañdi ath. Reiknadi asgrimvr þriatigi hvnðrada. kirkiveign j jörðvnne. skal optnefnðvr olafvr svara ok borga vpp a sina peninga ok konv sinnar porcio ok fyrnd kirkivnnar ok hentar ornameñtvm. þvi sem fallit hefir sidan jon Runolfsson atti jörðina. skyllðv þrattgreindir menn olafvr ok asgrimvr hvor vm sig svara lagaríptingvm a þeim jörðvm sem hvor avdrvm seldi. ok hvor halda til fyllra laga þeim jörðvm. sem hvor at avdrvm keypti. skildi olafvr loptþzsson með hañðabandi. at asgrimvr jonsson ok gvdrvn kona hans skyllðv selia honvm aptvr fýstvm jörðina a hafralæk firer svo mikla peninga sem þav mætti avdrvm dafide monnvm selia. skyllði þessi vedmali standa a greindri jörðv obrigdilegur. svo leiñgi sem tittnefnðvr olafvr væri til. nema þau villdi honvm fyrr selia. enn einga makt hafua. ef hans misti með. ok til sañeñða her vm settvm ver fyrrnefnndir menn vor jnnzsigli firer þetta jardaakavpsbref skrifuath a helgastavðvm j Reykiadal. midvikv-daghinn næsta firer favstv jnnganng. a sama are sem fyrr segir.

B.

Stockholm. Isl. membr. Nr. 16. 4to bl. 60 b, skr. c. 1450, og stendr á höfði. Sbr. Heilagramanna sögur I, formáli bls. xvj. Hér hefir aldrei verið ritað niðrlag bréfsins, en einkennilegt er það, að því er snúið við og að hér er heill kaffi, sem ekki stendr í frumbréfinu (A).

At svo fyrir skildv. at asgrimvr jonsson seldi olafi loptz-syni með samþýcki gvdrunar eigin konv sinnar. jordina lvnðarbreckv. er liggvr j bardardal. með öllum þeim gavgnvm ok gæðvm. som greindri jordv fylgir ok fylgt hefir at fornv ok nýv ok hann vard fremzt eigandi at. Reiknar asgrimur þriatigi hunðrada kirkiv eign j jörðvnne. skal olafvr loptzsson ok borga vpp a sina peninga ok konv sinnar porcio ok fyrnd kirkivnnar ok hennar ornamenntvm. þvi sem fallit hefir sidan jon Rvnolfsson atti jordina ok til þess nv er komit. [reiknadi asgrimvr. at sira þorkell hefði lagt til kirkivnnar j kavpi þeirra.

fýst þá bot sem hann hafði giort æ kirkivinne oc þar til lofadi hann að leggja fimm lanngbavnd, tvo bora oc allar sperrvr. messvklæði. tvö merki. tveggja avra kalek med silfvr. tvær jarnstikvr nýar. olafs likneski. oc martinnvs likneski. allt saman j kirkivreikning.¹⁾ her j mot gefvr olafvr loptzson med samþycki gvdvnr konv sinnar. jardir tvær er svo heita. tiorn oc hafralækvr. badar saman fyrir fioratigi hvndrada. er liggja j nestadar²⁾ kirkiv sokn med öllvm gavgvnm oc gædvnm sem greindvm jordvm fylgir oc fylgt hefir at fornvm oc nývm oc hann vard fremzt eigandi at. segir hann halfkirkiv skýlld a tiorn enn bænhvs skýlld a hafralæk.

781.

[um 1449].

SKRÁ um eignir Helgastaðakirkju, er séra Þorkell lukti, en Ólafur Loftsson tók við.

Stockh. Isl. membr. Nr. 16. 4to bls. 2 b, skr. c. 1450; -er þetta hér framan við Nikulásögu, sem komin er frá Helgastöðum.

Þetta var goz a helgastavdvm er sira þorkell prestur lvti enn olafvr loptzsson tok med.

xj. kyr. iij. asavdar kugilldi. x. kvgilldi j gelldvm navtvm. halfth fiorda hvndrath j ofridv gozi. ij. hestar oc hross. halft annat hunndrath lvt j porcionem vm vij. ær.

Jtem ornamenta kirkivnnar. xij. bækv oc .xx. godar oc jllar. kalekv. messvklæði tvenn vönd oc brestvr havftlin. glodarker. elldberi. kistv þravm. klvekvr þriar. oc ein brotin oc kolflavs. marivlikneski. nicholas likneski. krossar .ij. smelltir oc einn steindr.³⁾

782.

21. Marts 1449.

á Hólum.

SIGMUNDR prestur Steindórsson selr Gottskálki biskupi á Hólum fimtán hundraða part í jörðunni í Ási í Vatnsdal, en biskup geldr á móti jörðina Hól í Svartárdal, og á Sigmundur prestur að gefa fimtán kúgildi í milli.

¹⁾ [þenna kassa vantar alveg í A; ²⁾ þannig; ³⁾ Hinumegin á blaðið er skrifað með hér um bil samtíða hendi:

sialdan kemr lan hlæandi aptur

þvi nu er brotið spialdið oc jlla velgt bok.

AM. Fasc. XII, 19, frumritið á skinni. Fimm innsigli hafa verið fyrir bréfinu. Eitt af þeim er dottið frá.

bref vm aass j vazsdal.¹⁾

Ollum þeim monnum sem þetta bref sia edr heyra senda þorstein jonsson radman heilagrar holakirkíu. gudmundur narfa-son, prestar. skuli loptzson. þorleifur þorsteinsson ok jon steindorsson kuEDIU guds ok sina kunnigt giorandi at þa er lidit var fra hingatburd vors herra Jesu christi þusunndrut ecce xl ok niu ar fostudaginn jñ festo benedicti abbatis j studium a holum j hialltadal voru vær j hia saum ok heyrðum á ord þeirra ok handaband af einni alfu virduligs herra ok vors aandaligs fodur gotskalks med guds nad biskups a holum enn af anare sira sigmundar steindorssonar at suo firir skildu at adur nefndr sira sigmundr selldi verdugum herra biskup gotskalk fimtan hundrut j iordunni ase j vazdal er stendur j vndanfellz kirkíu sokn med aullum þeim gognum ok gædum sem greindum jardarpartt hefer fylgt at fornu ok nyiu ok hann vard fremst eigañde ath hier. hier j mot gaf verdugur herra biskup gotskalk jord er holl heitir er liggr j suartárdal j bergstada kirkíu sokn med aullum þeim gognum ok gædum sem greindre jordu hefer fylgt at fornu ok nyiu ok hann vard fremst eigandi ath. skýldi nefndr sira sigmundur gefa verdugum herra biskup gotskalk fimtan kugilldi millum jardanna. skal huor vm sig prattnefndr werdugr herra biskup gotskalk ok optt nefndr sira sigmundr steindorsson suara lagaríptingum á þeim jordum er huor selldi audrum enn bader hallda til laga. Ok til sanninda hier vm setu vær fyrrnefnder menn vor jnsigli firir þetta bref er giort var j sama stad degi ok ári sem fyrr segir.

783.

1. April 1449.

í Oslo.

ÁSLÁKR erkibiskup í Niðarósi skipar Gottskálf Hólabiskup yfir Skálholtsstól og visitator yfir alt Ísland og að taka saman subsidium pallii.

AM. 235. 4to bls. 8, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar, og er þetta ritað með hendinni frá tímum Gottskálks Kænekssonar, Bréfið er prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 346—48.

¹⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi.

Wy aslac med gudz miskund Erchebiscop j nideross oc paueiligx setes legatus helsa jder alla heiderliga prelata herrar oc Erliga lerda men vara keire sönir oc sua allan elskeliga almoga sem byggia oc boo j skalaholtz oc hola biscopsdæmum a jslande med quediu gudz oc warre andeliga bletzan kunnikt gerandi at saker þes at þe erliga leirda men j skalaholtz biscopsdæme hafua til oss scrifuat oc ødmykeliga bidit at wy af vare Erchebiscoplige makt oc valde sem wy hafuom af heil-ogom fædrom pauom j Rom at skipa oc stadfesta fulkomliga wan vyrdeliga broder herra biscop gotskalk j hola til biscopstolen j skalaholtz biscopsdæme. [sem þe hafua honom prolaret.¹⁾] þar ein fulmektog biscop at wara stolenom fore standa med alla biscopliga tign oc andeligt wald oc makt sem einom rettom forman oc biscop ber at hafua af sins embites wegna clauster kirkior oc beneficia sem laus eiro oc warda. weita oc collaciones fore gifua oc wmbodzmen skipa oc til setia þer sem hæfuir oc rekningskap af þeim þaka. hafua wy honom þetta alt j wald fengit sem til þer. Jtem scule j oc alla wita at wy hafuom fengit vart fult oc logligt vmbod warom keire broder herra biscop gotskalk at vara visitator øfuer alt jsland a ware vegna med allan þan stet heidr oc wýrding sem til þer lag oc ret segia oc göra mellom claustra folk leirda men kirkior oc leikmen at þapnfullo makt sem uy sielfue. hafua vy oc befatat honom vpþera oc vt at kreifuia vart subsidium pallij bade þet sem fial j vyrdeligx herra vars forfeiders Erchebiscop Eskils tiid goder amindingar oc swa j vara tiid sedan vy koma til Erchebiscopsstolen j þrondeme er þet subsidium pallij halfuar rentor oc þiundar bede af claustrom beneficiis oc bonda kirkiom sem feller a eina aare j eins Erchebiscops tiid som helga paua hafua stadfest oc dæmt som bref j trondemi þer om wel vt uisa. thy bidia vy (j)der alla saman keirliga oc biodom at j laten han eder hans vmbodzman wel oc greideliga at komastz sem for er giort a jslande vtan alt motemele sem giort var øfuer alt norigs Rike sem viterligt er var vyrdelig broder herra biscop gotskalc. þy trondems domkirkio er hofudkirkio øfuer alla kirkior j þrouinsia. her med befalom vy jder gud oc sancte olaf konung.

Scriptum asloye feria ij^a proxima post dominicam passionis

¹⁾ ptaret, skb.; frá [yfir línunni.

domini anno domini M^o cd^o xl nono sigillo nostro presentibus
appenso in fidem et testimonium omnium premissorum.

784.

5. Mai 1449.

á Möðruvöllum.

TRANSSKRIFT af kaupbréfi um Auðbrekku.

AM. Fasc. XII, 18, transskript á skinni. Fjögur innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú er ekki eptir nema það fyrsta. AM. dipl. afskr. 148 (eptir transskriptinu).

Öllum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra Senda. Jon sigmundsson. Þorsteinn Þorsteinsson. oddi Þorsteinsson ok sueinn Þorkelsson kuediv guds ok sina kunnigt gerande. ath vier yfer lasum ok heýrdum yferleset opet bref med godra manna jnsciglum suo latanda ord epter ord sem hier seger. [Hér kemr kaupbréf Ólafs Vigfússonar fyrir Auðbrekku frá c. 1430—40, Nr. 482 í þessu bindi]. Ok til sannenda hier wm settum vier fyrnefnder menn vor jnscigle fyrir þetta wttscriptarbref skrifat a maudrvuaullum j haurgardal manadagen næsta epter krossmesso vm voret. þa er lidet var fra hingatburd vors herra jesv christi pushund fíaugur hundrut xl ok niu ar.

785.

8. Mai 1449. á Krossi í Landeyjum.

SEX manna dómr geinginn að Dyrhólum 8. Okt. 1448 útnefndr af Jóni officialis Jónssyni, þar sem Þykkvabæjarklaustri í Veri er dæmd til æfinlegrar eignar hálf Dyrhólaey í Mýrdal (Dyrhóladómr).

AM. Fasc. Lxxv, 2, með hendi Þorsteins sýslumanns Magnússonar á Þykkvabæjarklaustri, skr. 1651. Ritar Árni um það: „þetta á eg“. Aptan við þessa afskrift ritar Þorsteinn Magnússon með einginhendi: „þennann hier fyrer ofan og framan skrifadañ dom affheñti mjer Þorsteijni Magnussyni. Salugi Gijsli heijtinn Árñason nær hann affgreiðdi mjer og Biarna heijtoun Håkonarsyni Þjickuabægiarklaustur j Alftavere. Anno 1612. huer domur enn same. eg meijna enn nu til syniss sie. þo oinsiglladur. Eijnasta vppa pappijr skriffadur. þvi j þaon tijma sem Eijrikur heijtinn Jacobsson hañði halldid Þjickuabægiar klaustur. þa haufðu fyrer honum skieñst vocknad og fwnad. aull klausturseñz Bref. svo ecki haufðu lesañdi verid. vtan sæeijn. huer brefaskieñd. ad effter hanz dag. hañði til alþingiss komid. og þar dæmtt verid að hanz arffar skilldu Borga og Bitala. allañ þann skada sem klaustrid þar aff feijñgi. edur fñ kynue et cetera.

Skriffráð ad Þjckuabæarklaustri j Alftaueri þann. 16. Junij Anno 1651. Thorsteirñ Magnusson m. E. h.*

Til er enn önnur afskrift Þorsteins af dómi þessum frá 1643 og er henni mest fylgt hér. Var hún á Dyrhólum 1704, en komst síðan til Vigfúsar Gíslasonar. Meðal fornbréaafskripta Árna Nr. 2858 og 2859 er afskrift af bréfinu eptir afskriptum Þorsteins sýslumanns. Aftan við bréfið í afskr. 1643 stendr: »Suo latandi gamalltt (doms) Bref sem hier fyrer framan og ofan skriffráð stendur heyrdum vær vunderskriffráðer menn vpplesid ord fyrer ord æ Þyckvabæarklaustre j alftaveri þann 11. Junij Anno 1636. Og thil merkis vor nöfn med eiginhendi hier vnder skriffum j sama stad dag og ár sem fyr seigr.

Halldor Jonsson m. e. h.

Gunnar Sigmundsson m. e. h.

Jón Biarnason m. e. h.

Snorre Eiolffsson med e. h.*

En Þorsteinn sýslumaðr ritar aftan við bréfið svo látandi grein:

»Jeg Thorsteirñ Magnusson medkienni, ad eg hefe suo latande doms Bref. ohandskriffráð. einnsiglad (vppa pappiyr skriffráð) medtekid med Þjckvabægiarklaustri nær Gisle s(alugi) Arnason mier þad affhentti sem hier fyrer ofan og framan skriffráð stendur. Og til sannenda merkiss set eg mitt nafññ hier vñder med eigiñ heñdi. Skriffráð ad Holtti j Mýrdal þann 10. Januarih Anno 1643.

Thorsteirñ Magnusson m. e. h.*

Rithætti afskriftanna er hér ekki fylgt út í æsar, því hann er að eingu merkr, og margar afskriftir misjafnar munu liggja milli þeirra og frumbréfsins.

Domur vm Dyrholaey Anno Christi 1448.

Aullum godum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra sendir Jon prestur Jonsson officialis j millum Botzær¹⁾ og Helkundarheidi. Skalholtz biskupsdæmis. kuediu guds og sina. kunnugt giorandi. ad sub anno gracie M^o. cd^o. quadragesimo octauo jn festo Demetrii martiris. ad eystri Dyrholum j Myrdal giorda eg suo fallinn dom j millum herra abota Kolbeins af Þyckuabæ og Gunnars Markussonar vm Dyrholaey. ad herra aboti Kolbeinn kærði til Gunnars Markussonar klaustursins vegna. ad hann eignadi sier alla beit og haga æ adurgreindri Dyrholaey. [eins vm²⁾] lofun og skipatekiur og vndirgiauf a annara manna skip eignar [hann sier allt saman og hefur haft sidan hann kom til Dyrhola og hann fleck þa.³⁾] enn herra aboti Kolbeinn kallar alla halfa Dyrholaey klaustursins eign j Þyckuabæ ad aullum gangnum og giædum. sem eygni fylgir og fylgt

¹⁾ Bruarær, stendr í afskriftunum, en Árni setr á spássfu: »lege Botzæ; ²⁾ [enn su, afskr.; ³⁾ [Hér ruglast afskriftirnar og hafa: »legr at s^a og hefur h^t (hafñ) s^a hann kom til Dyrhola og hann fleck þeim«. Þetta er lagfært eða lesið í málið af Árna.

hefur að fornu og nýu. og vppa þetta æbotans tilkall tok eg
 eid af tueimur skilrikum monnum Jaurundi Valldasyni (sem
 sagði at¹⁾) sera Hallur Olafsson godrar minningar bygdí haunum
 eystri Dyrhola fyrir .xl. vetrum og²⁾) sagði honum að vestri hus
 ætti slætt og gardastæði á Dyrholaey að helmingi huorir uid
 adra og eystri Dyrholar. og væri æraskipti á hvorum tueggjum
 bæder til líka. beit og haga til líka. suo og vndirgiauf vndir
 annara manna skip hader. jafnmikid huorir sem lofudu. huortueggi
 lambarekstur j Koltungur. Jtem veidi og afla j Draungum. fisk-
 ueidi j osi og þridiungaskipti med Kietilstaudum. og huorum
 Dyrholum vm sig. til líka huorum fyrir sig. Saumu saugu sagði
 mier Jon æbotti Þorfinnsson godrar minningar alla þessa sier-
 hueria hluti og orða atkuædi. þá hann bygdí mier vestri Dyr-
 hola klaustursins vegna j Þyckuabæ. og aunguann heyrdá eg að
 finna þá eg hafði alla.³⁾) huorum Dyrholum sem eg hio. Jtem
 suo ordinn vitnisburd sagði fram Vestmadur Einarsson. vndir
 sinn suarinn eid. að þaug flogur ær sem hann var forstaudu-
 madur klaustursins j Þyckuabæ á vestrum Dyrholum og .xx.
 vetur til vertidar. að vm garda og eingiar á Dyrholaey ættu
 huortueggi Dyrholar til líka. og æraskipti vppá sydrum Gaurdum
 og nyrdrum. suo sem á eingium ed sama bæder til líka beit
 og haga. lamharekstur j Koltungur. vndirgiauf vndir annara manna
 skip. huorir sem lofa til líka. Jtem veidi og afla i Draungum.
 fiskueidi j os. er þridiunga skipti med Kietilstodum og sier-
 huorum Dyrholum til líka. huorir fyrir sig. Og þessa saugu
 sagði mier Jon Jonsson og æsbiðrn hrodir hans og margir adrir
 gamlir menn. og aunguann heyrdá eg annað seigia. vtan Sig-
 urd Arngrímsson og Gunnar Markusson. Jtem er þar enn ein
 grein til sannrar audsyningar æ⁴⁾) klaustursins vegna j Þyckuabæ.
 að það hefur sellt skips vppsatur⁵⁾) klaustrinu j Kirkiubæ til
 æfinligrar eignar og hefðar og hefur haft æuallt ef þeir hafa
 skipti haft. og hafa enn j dag að allra manna vitund. Jtem
 hef eg sied og jnnvirduliga skodad dom og vrskurd herra Jons
 æhota j Videy. sem þá var heilagrar Skalholtz kirkiu commissor
 generalis. j huorium að stod millum annara orða. að vrdin er
 liggur austan vndir Dyrholaey er suarin eign klaustursins j

¹⁾ (vantar í afskr. Árni bætir því inn og þarf þess; ²⁾ afskr. sl.
 Árni bætir því inn; ³⁾ þannig; á líklega að vera d; ⁴⁾ að, afskr.;
⁵⁾ skipsatur, al.

Þyckuabæ. og trie sem þar hafa æ komid. og Solmundur Magn-
usson tok að sier. huor ed þæ atti eystri Dyrhola. dæmdi hann
aptur klaustrinu halft tried til eignar. Jtem hefi eg sied gamla
skræ j huorri að stod vrskurdur lógmanns vottandi suo. að
skipa vppsatur. hagbeit og eing æ Dýrholaey skulu hafa huorir
til helftar vid adra æ huorutueggja bæ að Dyrholum.

Hier j mot aullum þessum greinum og vottum abotans og
klaustursins. þæ bar Gunnar Markusson eingin vitni sier til
bata. og aungum vændist hann. huorki briefum nie mældaugum
og aunguar greinir bar hann fram þær sem haunum mætti til
gagns edur bata koma. edur vera. vtan það sem Sigurdur
Arngrimsson magur hans sagdi haunum. var það eigi meiri
skynsemi. enn hermdi vppa Hall Olafsson¹⁾ daudan. að hann
skyldi seigia. að Sigurdur ætti allt saman. og var suarid þuertt
i moti þessari hans saugu sem fyr seigir. Oc þui að suo profudu
og fyrir mie komnu og þier. Gunnar Markusson. riett fyrir
stefndum. að heilax anda náð til kalladri. seigi eg Jon prestur
Jonsson. officialis heilagrar Skalholtzkirkju j gudz nafni amen.
med fullum vrskurdi og domsatkuædi alla halfa Dýrholaey
klaustrinu j Þyckuabæ til æfinligrar eignar til mots yid þæ er
eiga eystri Dýrhola að aullum hlutum sem fyr seigir. eingiar
og garda og til skiptis. beit og haga. lambarekstur j Koltungur.
skipa uppsatur. og taki að helmingi huorir vndergiof vnder
ann(a)ra manna skip huorer sem lofa. og alla halfa reka j vrd-
inni fyrir austan ey og allstadar þær sem vid ris af sliettu
og eynni fylger. vndan tekinni kirkiufiauru hennar. Rekar fari
efter þvi sem laugbok vottar med eignarmonnum eyiarinnar.
þridiungaskipti að fuglueidi j Draungum og audrum afla. fisk-
ueidi j os suo sem fyr greinir. War þessi minn domur af mier
jnn skriptis fram borinn at eystrum Dyrholum j Myrdal. kalladi
eg þessa menn til doms med mier. Þormod Sigmundsson. Eyrik
Jonsson. presta. Grim bonda Eyriksson. Þorleif Steinmodsson.
Andries Andriesarson oc Siguat Ormsson. Og til sannrar aud-
syningar að þessir godir menn samþycktu þennan minn dom
med handabandi. Og til sanninda hier vm settu þeir sin jn-
sigli jafnframt minu jnnsigli fyrir þennan minn dom. sem skrif-
adur var að Krossi j Landeyum eystrum fimtudæginna næstan
efter Krossmesso vm vorid. ære sidar enn fyr seigir.

¹⁾ „forte idem q. superius Sr. Hallur.“ AM.

786.

14. Júní 1449.

í Hjarðarholti.

HALDÓRA Helgadóttir selr Þórði Helgasyni bróður sínum þann part í jörðinni Staðarfelli á »Meðalfellsströnd«, sem hún átti, en Þórðr gefr í mót jörðina Hellu í Staðarfellsþingum, að frá skildri selveiði, og kvittar Haldóra hann fyrir andvirðinu.

AM. Fasc. XII. 23, frumritið á skinni. Fimm innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú er að eins eitt af þeim eptir. Bréfið fékk Árni frá séra Þórði Jónssyni á Staðastað. AM. dipl. afskr. eptir frumr. Nr. 1511.

vm selueijde fyrir hellu.

kavpbref vm stadarfell er þordur hellgason hafdi keyptt af
systur sinne.¹⁾

Þath giorvm vær gvnnar jonsson. halldor sigmundzson. þorarinn aronsson. biorn petursson. stvile þorkelsson ok bio(r)n nickvlasson godvm monnvvm kvnnikt med þessv vorv opnv brefvi ath þar vorvm vær j hia savm ok heyrdvm a ord ok handaband þessara manna þordar helgasonar ok halldorv helgadóttur systur hans ath nefndur þordur kavpir en halldora selvr svo mikin part j jordvne stadarfelli a meðalfellzstraund sem adurnefnd halldora vard fremst eigandi ath med avllum þeim gavgvnm ok gædvvm sem greindri jordv stadarfelli fylger ok fylkt hefer ath fornv ok nyiv ok opt nefnd halldora vard fremst eigandi ath vordin. hier j mot selldo opt nefndur þordur þrattnefndri halldorv jordina hellv er liggur j stadarfellz þingvm med avllvm þeim gavgvnm ok gædvvm sem greindri jordv hellv fylger ok fylkt hefer ath fornv ok nyiu ath fra skildri selveidi ok þar til fiogur kvgilldi ok þat meira sem þordur vill þa giort hafa.

Jtem j sama handabandi gafh halldora helgadóttir þordi helgasyni broður sinum jardarparttin þann sem hon atte j stadarfelli kvittan firir sier ok avllvm sinvm efterkomiðvnm.

ok til saninda hier vm settv (ver) fyrnefndir menn vor insigli firir þetta bref skrifath j hiardarholhti j laxardal lavgardagin næsta efter dyradagh. anno domini M^o. cd^o. xl^o. ix.

787.

29. Júní 1449.

á Helgafelli.

TVEIR menn votta, að Oddr Þórðarson (leppr) hafi erft eptir

¹⁾ Hvortilveggja aptan á bréfinu með hendi frá 16. öld.

föður sinn (Þórð Flosason) og Erlend bróður sinn jarðirnar Ós, Klungurbrekku, Langadal hinn litla, Vörðufell og Bilduhvol og alla hólma fyrir Skógarströnd fyrir innan Strauma, og hafi verið kölluð Kongslönd, og hafi Oddr haldið þessum eignum til deyjanda dags.

AM. Fasc. XII, 20, frumritið á skinni. Fyrri innsiglið er dottið frá. Þetta bref hefur Arne Gudmundsson í Bildudal gefed mör 1707. Eg hafi það annars accuratissime afskrifad, og innsiglen annoteret. (AM.).

Þath giorum wid gunnar biarnarson ok tume berþorsson aullum godum monnum kunnigt med þessu ockru optnu brefe a helgafelli petursmesso ok pauhi. þa er lidit war fra hingat burd wors herra jehsu Christi þusund flogur hundrut fiorertiger ok niu ar at wid wissum firir full sannindi edh¹⁾ oddr þordarson tok j erfd efter faudur sinn ok erlendh brodur sinn þessar jardir er suo heita. oss ok klungurbrecca. langadalur hinn litte ok waurdufell ok billduhuoll ok þær eyiar ok holmar sem liggia firir skogarstraund firir jnnan strauuma at kongslaund hafa kaullud werit langan tima. liggia þessar eignir allar a skogarstraund i eyrar kirkiusokn. uitu wid firir full sannindi at oddur þordarson eignadi sier ok hieilt til deyianda dags ok hier efter wilium wid fyrnefnder menn sueria ef þurfa þicker.

Ok til meire sanninda hier wm settum widh fyrnefnder menn ockur junsigle firir þetta bref er giort war j sama stad degi ok are sem fyr segir.

788.

17. Júlí 1449. i Kaupmannahöfn.

SAMNINGR milli Kristjáns Danakonungs hins fyrsta og Henriks Einglakonungs hins sjötta staðfestir af Henriki konungi í Westminster 9. Apr. 1450, og á samningrinn að standa um tvö ár.

Frumritið er í Ríkisskjalasafni Dana. Prentaðr í Diplomati. Christierni I, Kh. 1856 Nr. 8. Sbr. Lovsaml. f. Ísland I, 36. Hér er einungis tekið það, sem snertir sérstaklega Ísland.

. . . Item mercatores Anglicani, stante illo termino, non debeant versus Islandiam Halgalandiam et ffinnemarchiam, unde presentes discordie pro maxima parte surrexerunt, nauigare

¹⁾ þannig.

seu quouis quesito colore illuc declinare sine serenissimi regis Norwegie aut eius officialis seu officialium ad hoc specialiter deputati seu deputatorum licencia speciali. Si quis illorum oppositum fecerit, comprehensus luat delictum suum secundum iusticiam absque violacione prevarratorum articulorum

Acta sunt hec sub anno domini M^{mo} cccc^{mo} xlix^o. decimo septimo die mensis Julij, Copenhagen regni Dacie, in domo capitulari ecclesie maioris.

789.

18. Júlí 1448.

í Skálholti.

FIMM prestar transskribera transskript frá 18. Febrúar 1443 af tveim bréfum frá 14. öld og einu frá 15. öld.

AM. Fasc. XII. 21, transcriptum á skinni. Þrjú innsigli eru fyrir bréfinu, en frá eru dottin tvö; á innsigli Steinmóðar ábóta stendr *Bardi* og hefir hann því verið Bárðarson.

Vær broder steinmodur med gudz nad aboti j wideý officialis heilagrar skalhollz kirkiu. sira loptur jorundzson Radsmann sama stadar. sira jon brandzson. branddur haugnason ok olafur tumason prestar sendum aullum maunnum þeim sem þetta bref sia edr heýra kuediu guds oc wora. wær giorum uiturligt med þessu uoru opnu brefi at wær haufum sed ok yferlesit opit transkriptum bref þosteins prestz jonssonar ok jons prestz jonssonar. styrs snorrasonar. ok jngimundar snorra-sonar med þeirra heilum oc oskauddum hanganda jnnsiglum suo latanda ord efter ord sem hier segir.

[Hér kemr:

1. transcriptum af eptirnefndum bréfum, gert í Skálholti 18. Febrúar 1443, DI, IV, 678.
2. Bréf Magnúss konungs Eiríkssonar frá 21. Aug. 1374, DI, III, 234;
3. Bréf Hákonar konungs frá 13. Marts 1375, DI, III, 238;
4. Bréf frá 5. Nóv. 1415, þar sem Oddr leppr gefr Árna biskupi Ólafssyni próventu sína, DI, III, 541].

Ok til meiri sanninda hier wm settum wær fyrnefnder menn wor jnnsigle firir þetta transkriptarbrief er skrifat war

j skalholte a faustudaginn næsta firir þorlaxsmesso.¹⁾ anno domini 1000⁰ 11⁰²) 11⁰.

790.

18. Júlí 1449.

í Skálholti.

DÓMR sex presta útnefndr af Steinmóði ábóta í Viðey officialis heilagrar Skálholtskirkju um sekt á því að lúka ekki eyristolla til Hólts kirkju í Önundarfirði.

AM. dipl. afskr. Nr. 2332, „Epter original fra Holtzkirkju í Önundarfirde. accuratissimè. (AM.). Innsiglin voru öll döttin frá, en niðr í innsiglisþveingina hafði verið rist annað frumrit sama bréfs. „Þetta bref er ritad með sémilega goda seinaskrift, álíka og sógur sem smatt eru skrifadar en þó ekki illa.“ (AM.).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda þorsteij suarthaufdason. einar biarnason. ion branzson. hialmur hallzson. thomas halldorsson. olafur guðjarson. prestar. kuediu guds ok sina kuþigt giorandi með þessu voru opnu brefi. Ath sub anno gracie. 1000. ed⁰. 11⁰. 11⁰. laugardagin næsta firir translacionem sancti thorlaci episcopi j kirkiví j skalholtti vorum vær j dom nefnder af ærligum maþi herra abota steinmodi er þa var officialis heilagrar skalholtskirkju ok vikarius generalis sama biskupsdæmis atk dæma huessu mikil sekt æ skyldi vera æ þeim eyristolli er maldagaboki j skalholtti vt visar ath gialldaz eigi kirkjuþi j holtti j aunundarfirdi af huerium skattmaþi j milli kleifa j seydisfirdi ok kialkafiardar ok sira olafur isleiksson ækærði eþ jon ingimundarson haþdlagdi sig þar sem stefndan til forsuars firir adrgreindan eyrestoll. ok haþ hafði ecki laugligt suar j moti maldaganum. því dæmdum vær fyrr nefnder prestar adr nefndan ion ingimundarson sekan þrim morkum ok huern þann aþan er adr greindum eyristolli heldr rangliga upp fra þui er vmbodsmadr stadarins heimter eða heimta lætur siþ vmbodsmat vpp frá mariu messv hiþi fyrri. Ok til meiri stadfestu ok saþinda hier vm setta ek fyrr nefndr aboti mitt insigli með adr greindra presta insiglum firir þetta domsbref skrifat j sama stad dag ok ær sem fyr seger.

¹⁾ dagsetningin getr verið hvort sem vill 18. Júlí eða 19. Decemb.;

²⁾ cd⁰, transkr. (misskr.).

Lagfæringar og viðaukar.

Bls. 6e hringuer l. hringuer; 14e eiga l. hana eiga; 14e. mm. gaf vj^e l. gaf xj^e; 15¹⁴. einho ætti að vera eiño; á sömu bls. 6 l. n. mm. arasone . . . sanninda . . . uærr . . . nefnder l. arasone . . . sannenda . . . uærr . . . nefnder. Ennfremr er þess að geta, að frumbréfið ritar alstaðar arnfinr, en það er prentað hér sem arnfinnr; 18¹¹ mm. enn ecke:l. ecke; 20¹¹ mm. skrär Aunguu l. skrär adrar Aunguu; 24¹⁰ mm. Stampe l. Stumpe; 28e mm. ánákvæm l. ónákvæm; 84e mm. þessa l. þessi; 36¹. 1067 l. 1607; 37¹². visitatazium l. visitazium; 41 nóta 11. orðin til hier eru transpóneruð í hdr. (AM. 260. Fol), og ættu því að vera hier til; 81 (neðst)—82 (efst). Það gæti verið umtalsmál, hvort ekki ætti að greiða svo úr Breiðabólstaðarmáldaga:

vr eystra Skardi tveir gielldingar tuævetrer. Heithleifar.

Æ Breckulandi giellding tuævetran o. s. frv. Þar með gæti alt komizt heim; 84¹¹. að laka l. að taka; 102e. ska (í sumum eint.) l. skal; 124e. Angastodum, stendr svo í hðrr., en það heitir nú á Augastodum; 161¹. Jon son hanna. Hér ætti líklega að standa sonarson, — þó að hinseginn standi í handritunum — því að Jón sá. er í Hvammi bjó, þegar þessi máldagi var gerðr, var Jón Guttormsson, Ormssonar, bróðir Lopts ríka. Jón dó í svartadauða 1403. — Sama bls. 3. l. nm. Vilchinsmaldagnabok l. Vilchinsmaldagabok; 172¹. ljiti l. ljítill; 239. í l. nótu: Jarðatab l. Jarðatal; 248¹⁷ mm. dicimo l. decimo; 257—258. Nr. 318. Bréf þetta er að ýmsu leyti grunsamlegt. Ekki þori eg þó að svo stöddu að dæma það falsbréf; 260e. ahræraudi l. ahrærandi; 273 Nr. 334. Þetta skjal finst og í skjalabók einni frá séra Jóni Halldórssyni í Hitardal (Landsb. 107. 4to). Þar er þessi orðamunr: 2. lína bréfsins: með jordunne Saurum; 10. l. Gunnar til kirkiunnar lagt; 13. l. fíoru sem hinn; 293 Nr. 354. Dagsetning bréfsins á að vera 13. Júní, en ekki 9. Maí; 299¹². Torfustada l. Torfustada¹); 307¹². jntregre l. jntegre; 308¹². prest l. prests; 313¹⁴. korksfirdi l. krokstfirdi; 323¹⁴. poram l. portam; 332¹. caphas l. scaphas; 337¹⁴. nonsilio l. consilio; 343¹⁵ nadi l. radi; s. bls. 5. l. n. serm l. sem; 347e mm. feira l. fleira; 352e. þranzsonar l. branzsonar; 367¹². bókinna l. bókarinnar; 369¹⁵. 30. Sept. l. 30. Apr. (sbr. bls. 408—409); 371¹. 16. Aug. l. 23.

Aug. (sbr. bls. 469); 372⁹. reiknust l. reiknast; 383⁶. Steindore preste. Þetta síðara orð er mjög mál í skinnbókinni, svo að eg er ekki alveg viss um, að það sé rétt lesið; að visu hefir Jón Sigurðsson lesið það svo sem eg, en mér er nú nær að halda að það megi eins vel lesa það Jonssyne, og kæmi það vel heim; væri það þá Steinþór Jónsson, er þá hefir verið sveinn Lopts ríka, en síðar varð ríkr maðr í Skagafirði, og bjó á Þverá í Blönduhlíð; 386⁸. 135. 4to l. 235. 4to; 396¹⁸. hiouabandh l. hionabandh; 402 í fyrirsögn við Nr. 444: næstu tólf l. næstu þrenna tólf; 408¹⁷. virðsionar l. vidrsionar; s. bls. 4. l. n. sumodagæn l. sunnodagæn; 410¹⁶. mm. eccelsiæ l. ecclesiæ; 417¹². gagnadagaviku l. gagnadagaviku; 425 yfir Nr. 468 ætti: á Hólum, að vera: í Ási; 432⁸. flestum l. festum; 464¹⁷. 225. 4to l. 235. 4to; 492^{16.17}. peninda l. peninga; s. bls. 9. l. n. inn-siglaðri l. ónn-siglaðri; 499¹¹. piskup (í sumum eint.) l. biskup; 511¹. mm. appstoli l. apostoli; 512¹⁸. prostasi l. protasi; 514⁸. Randzmans l. Radzmans; 528⁸. Easc. l. Fasc.; 529¹⁸. Krigers l. Kriegers; 538 í l. nótu: bérfinu l. bréfinu; 545⁸. Goðinadóttir l. Guðinadóttir; 548 í fyrirsögn við Nr. 584 hafa nöfnin skipt um sæti, í sumum eintökum að minsta kosti, svo að þar stendr Lopts Ormssonar í stað Orms Loptssonar, sem á að standa; 563¹⁰. Sálholts l. Skálholts; 566 í 3. l. n. fyrirsagnar að Nr. 606: Bakka l. Brekku; 575¹⁷. quomodolibet l. quomodolibet; 583¹⁸. mm. gloriose l. gloriose; 609. Bréfatalan á þar að vera 649 fyrir 549; 625¹⁸. Kikjubæjarklaustr l. Kirkjubæjarklaustr; 630³. Bjarnason l. Bjarnarson; 650⁸. leikmenn, er skammstafað svo í hdr.: leikm⁸, svo að eins vel eða öllu fremr mætti lesa það: leikmann; 664⁷. jöðina l. jörðina; 665 Nr. 711, 4. lína í fyrirsögn. Ymjaberg í þessu bréfi mun ekki vera sama og Heinaberg, heldr mun það vera sú jörð á Skógarströnd, sem nú er kölluð Emmuberg; 675¹⁴. skalhoilti l. skalholtti; 678¹⁸. í sumum eintökum hefir j fallið úr í prentan fyrir framan: helminga; 680¹⁷. Dinpenveen, l. Diepenveen; 681¹⁰. peregrintationis l. peregrinationis; 685 í 3. nótu Reyholum, l. Reykholum; 697¹². Torfustaða l. Torfastaða; 705¹⁴. í sumum eintökum er j fallið framan af: ordum (= jordum); 706⁸. appensis er skammstafað, ætti heldr að vera: appenso; 720⁸. oc l. ac; 729⁷. consilo l. consilio; 730⁷. mm. episcpo l. episcopo; 734¹¹. sancti regis l. sancti olauí regis; 761¹⁸. einginhendi l. eiginhendi.

REGISTR.

Á (Árbær) í Holtum 71, 73, 87.
Á (Árbær) á Landi 63, 70.
Á í Svarfaðardal(?) 372.
Á í Unadal 429.
 á. ár 7², 16, 122, 139, 141, 149,
 153, 162, 209, 219, 226, 230²,
 237, 436, 456, 537, 565², 590,
 668, 669. — árófs. 138, 208. —
 árreitr 598.
 Aas skógr 375, sjá Árskógr.
 ábati (vestir) 292, 315, 340², 356,
 423, 632². — tólf álna ábati
 696.
 abbadís, abbatissa 489², 570², 604²,
 625, 637, 640, 641, 643 (opt),
 681.
 ablata (afurðir) 327.
 Abótastofa, sjá húsakynni.
 ábóti 287, 350, 588, 638, 676,
 763, 764. — ábóta innsigli 588,
 708.
 Abr(a)ham Guðnason (1423—1424)
 308, 318.
 ábreiða, sjá sængrklæði.
 ábreiðal, sjá kirkja, klæðnaðr.
 absolutio 723, 724.
 abstinentia 728.
 ábúð 549.
 ábyrgð 15, 43, 88.
 Ábær í Skagafjarðardölum 342.
 Actus apostolorum 108, 111.
 Aðalból í Miðfirði 339, 340, 748.
 Aðaldalr í Suðr-píngeyjarsýslu 393,
 618, 619, 709, 710, 756, 758.

Aðalvík í Ísafjarðarsýslu 137—138,
 247, 714.
 Adam Jakobsson (1423) 308, 309,
 330, 331.
 administratio 305. — administrator
 ecclesiae 744.
 adulter 535.
 adventa 19, 108², 140, 174, 187,
 189, 190, 271, 630, 631.
 advocatus regis (fógeti konungs)
 329, 330².
 Affall(ið) úr Markarfljóti 88.
 affinitas (skyldleiki) 725².
 afflutningr 224.
 afföll á kirkjujörð 113.
 afgipt 139.
 afgjald 133, 375.
 afgreiðsla, sjá afreiðsla.
 afhending (góða, kirkju, staðar)
 243, 244, 389, 468, 630—631,
 662, 714—715. — afhendingar-
 bréf 264—265. — afhendingar-
 skrá 17.
 aflátsbréf 695.
 aflausn 457, 588, 612, 724.
 afli (fiski) 763², 764.
 afreiðsla 18², 208, 373².
 afrétt, afréttir 7², 17, 45, 49, 75,
 86, 108, 109, 113, 120, 136,
 156, 173, 179, 184, 188², 191²,
 195, 196, 204, 219², 225, 233,
 235, 237, 270, 376, 472, 532,
 617.
 afsalsbréf 609.

- afsetning officij & beneficij 579.
 áganga á hval 223.
 Agatha hin helga 53, 525. — Agatha
 kirkja 53, 118.
 Agnes hin helga 238.
 Agnes Jónsdóttir systir á Reyni-
 stað (1431) 438, 483.
 ágóði, sjá hvalreka, reka.
 Akbrautarholt í Holtum 71.
 Akhlíð (Akshlíð) í Rangárfingi
 684.
 akkeri, sjá skip.
 áklæði (sbr. klæði) 277, 342, 350,
 616, 684, 686, 689. — varnings-
 áklæði upp á .xxx. fiska 277. —
 áklæðisstokkr 483. Sbr. bú-
 gagn, kirkja.
 Akri í Hvammssveit 160, 293.
 Akranes í Borgarfjarðarsýslu 194,
 196, 505, 596.
 Akranes (eyðijörð á Snæfellsnesi,
 í Miklaholtshrepp?) 166, 169,
 175.
 Akrar í Blönduhlíð 14, 316, 317,
 356, 454, 455, 511.
 Akrar í Hörgárdal 712.
 Akrar á Mýrum 185—186, 199e,
 555.
 Akrey fyrir Helgafellssveit 166.
 akrgerði 153, 156, 179. — akr-
 land 57.
 Akrholt í Hnappadalssýslu 171.
 Akrhús í Noregi 321, 322, 323.
 Akrvík í Trékyllisvík 168.
 ákæra 360°.
 alabastr, alabastrum 350, sjá Jóns
 líkneski, Katrínar líkneski, Mariu-
 skript, Péturs líkneski (undir:
 kirkja).
 Aladóttir: Guðríðr.
 Alamanía 745.
 Alanus (Alarius) kirkjufaðir 110.
 Alar í Álptafirði 231.
 Álason: Skeggi.
 Aldisarstaðir (Ásdisarstaðir) í Vopna-
 firði 215.
 Alexander magnus 111.
 Alexandersson: Hallr.
 Alexis Jónsson í Ísafirði vestr (1436)
 557.
 Álfadalr á Ingjaldssandi 265, 278,
 485.
 Álfr Haraldsson, norrænn maðr
 (1892) 24.
 Álfnes með Sundum 113.
 Álfsson: Illugi.
 Álfuar, sjá Álfr.
 alin 520.
 alkirkja 596.
 alklæðnaðr, sjá klæðnaðr.
 áll, álar 195, 231.
 allir helgir menn guðs, omnes
 sancti 180, 190, 350, 413, 414,
 435, 482, 485, 696. — allra hei-
 lagra kirkja 106, 124, 130, 159,
 180, 184, 190, 214, 215, 336,
 594, 595. — allra heilagra messa
 101, 106, 129, 267, 339, 340,
 396, 433, 461, 493, 551, 661.
 almarium, sjá kirkja (búnaðr).
 Almenningar á Hornströndum 134.
 Almenningsfjara í Austfjörðum
 223.
 Almenningsgata í Öxnadal 626.
 almenningskógr 141.
 almúgi 2, 268, 269, 281, 461, 462,
 613, 760. — almúgafólk 277. —
 samþykkt almúga 2.
 álnarkefli 6, 205, 227.
 álpt, álptir: álpthreiðr 57. —
 álptheiði 11, 122 (opt), 201, 656.
 — álptheiðaskip 121.
 Álptá (Álptaá) á Mýrum 184.
 Álptadalsmúli í Gufudalsþingum
 153.
 Álptafjörðr í Suðr-Múlasýslu 232.
 Álptafjörðr í Snæfellsnessýslu 165,
 459.
 Álptamýri í Arnarfirði 12—13, 14⁷,
 485.
 Álptanes í Gullbringusýslu 8, 107.
 556.

Álptanes á Mýrum 187.
 Álptártunga á Mýrum 185.
 Álptavatn í Staðarsveit 178².
 Álptavellir í Þjórsárdal 43.
 Álptaver(ð) í Skaptafellssýslu 761, 762.
 altare, altaria 183, 534, 681³. — altaris ministerium 724. Sjá kirkja.
 altarisbrún með búnaði 675. Sjá kirkja.
 Alviðra í Dýrafirði 688.
 alvopnaðir menn 415. — alvæpni 415.
 ályktardómr 572.
 alþingi 1—4², 5², 9, 275², 281, 456, 589, 761. — alþingisdómar 310—311, 559. — alþingismenn 1—3. — alþingissamþykkt 1—3, 5, 8—9, 461—462.
 álögur 57.
 amaleraðir hlutir 171, 218. Sjá smiðar.
 Amandus & Vedastus 439, 495.
 Ambáttarleiði í Hróarstungu 219.
 amboð, sjá búsgagn.
 Ambrosius hinn helgi 182. — Ambrosiuskirkja 511.
 áminningarbréf 469—471, 480², 642.
 ámót 150.
 Ámót (nú Ármót) í Flóa 53.
 Ámót í Vatnsdal á Barðaströnd 150.
 ampli, sjá kirkja.
 amputatio manus 330.
 Amsterdam á Hollandi 644, 679, 695.
 amtmenn 644².
 Ámúlastaðir 87—88, sjá Vomúla-
staðir.
 Ámundi Guðmundarson á Kirkju-
bóli í Langadal (c. 1391—1397)
133.
 Ámundi Hallsson prestri í Eyvindar-
bólum (1440) 604, 605, 611.

Ámundi prestur í Einiholti (c. 1400)
234.
 Ánastaðir í Breiðdal 229².
 Ánastaðir í Eyjafirði 678.
 Ánastaðir í Skagafirði 755.
 Andakill í Borgarfirði 281.
 Andbjörn biskup í Hamri í Noregi
(1420) 290², 285.
 Andey fyrir Fáskrúðsfirði 227.
 andlegir synir kirkjunnar 502.
 andlegrar stéttar persónur 728,
742.
 Andórstaðir í Þingeyjarþingi 22.
 Andrés Andrésson í Mýrdal austr
(1448—1449) 764.
 Andrés bóndi á Bjaskerjum (leingi,
d. fyrir 1397) 105. Sbr. Andrés
Magnússon.
 Andrés á Breiðabólstað í Olfosi
(c. 1383—1391) 98.
 Andrés Erlendsson á Bustarfelli
(1444) 652.
 Andrés Grænlendinga biskup (c.
1460) 285.
 Andrés Jakobsson riddari (1420)
280².
 Andrés Magnússon í Kirkjuvogi (c.
1393—1396) 106.
 Andrés Ólafsson, konungs umboðs-
maðr (vegin 1424) 329.
 Andrés postuli 40, 42, 50, 78, 94,
96, 114, 124, 125, 141, 164, 204,
216, 230, 371, 374, 464, 482,
485. — Andréskirkja 40, 50,
77, 114, 124, 164, 230, 464, 513,
530. — Andrésmessa 163, 403,
482, 521, 522, 523, 533, 603,
697.
 Andrés prestur á Mosfelli í Grims-
nesi (c. 1387—1397 eða leingr)
89.
 Andrés prestur í Selárdal (d. c. 1392)
149.
 Andrés prestur á Stað í Steingríms-
firði (1391—1397) 131.

- Andrés Steinþórsson messudjóni á Hólum og prestur nyrðra (1430—1434) 424, 434, 435, 475, 533, 538, 541.
 Andrés Þórarinnsson (1423) 310.
 Andrés Þorbjarnarson prestur syðra (1438—1447) 576, 703.
 Andrés Þorkelsson eystra og nyrðra (1417—1433) 256, 531.
 Andrésdóttir: Guðrún.
 Andrésson: Andrés, Björn (Bero), Gísli, Guðmundr, Gunnar, Kolbeinn, Steinn, Steinþór, Þorsteinn.
 Angastaðir 124, sjá Augastaðir.
 angelica salutatio 681.
 Anglia, sjá England. — Anglici, sjá Englendingar.
 animarum salus 306.
 Anna mætur hin helga 109.
 Anna Ólafsdóttir í Bæ á Rauðasandi (fyrir 1426) 335.
 Annarnes (Arnarnes; sbr. nú: Tannanes) í Mosvallahrepp í Ísafirði 688.
 Annór, sjá Arnór.
 annunciatio Mariæ 140, 556, 588, 681.
 antependium, sjá kirkja.
 antiphonarium, sjá kirkja.
 Antonius ábóti hinn helgi 245, 555, 585, 630, 631.
 Apavatn í Grímsnesi 32, 91.
 Apocalypsis 108.
 Appollinaris episcopus 642.
 apostolica auctoritas, benedictio 723², 725², 726, 730, 732, 737, 751. — apostolica confirmatio 727. — apostolicæ constitutiones 751. — apostolicæ literæ 732, 737. — apostolica ordinatio 727. — apostolica scripta 732, 737, 750. — apostolica sedes 395, 730, 732, 749, 750². — nuncius apostolicæ sedis, nuncius apostolicus 720, 723, 726. — apostolica servitus 749. — apostolica statuta 751.
 aptansöngur 40, 480.
 Apuleus, sjá Marcellus & Apuleus.
 aqua 328, 333, 605.
 aquilo 737.
 ár, árar, sjá skip.
 Aradóttir: Oddfríðr.
 Arason: Böðvar, Daði, Grímr, Guðmundr, Jón, Torfi.
 Arbakki á Skagaströnd 11².
 arbeidsmenn 586.
 arbrysti, sjá armbrysti.
 Árbær í Holtum (sbr. Á) 660.
 Árbær í Olfosi 32, 92.
 archivum regis Daniæ 301.
 arcus 327.
 áreiðarþing 747.
 Arennhöfði í Laxárdal í Lóni 233.
 Áreyjar á Austfjörðum 208.
 Arfadalur í Grindavík 102. — Arfadalsnes 102.
 Arfasker í Strandasýslu 169.
 arfaskipti 632.
 arfborin börn 358.
 arfi (erfingi) 2—4, 247, 498, 761.
 arflausn 615.
 arfr 26, 258, 274, 290², 310, 314, 347², 358, 361, 494², 589, 600, 614, 628, 632².
 arftekja 347.
 argentum 673. Sbr. silfr.
 Ari Bessason nyrðra (1442—1448) 627, 649—650, 748.
 Ari Daðason vestra (1436—1442) 560, 623.
 Ari djóni nyrðra (1423) 307.
 Ari Einarsson vestra (1565) 753.
 Ari Gízurarson nyrðra (1441) 619.
 Ari Guðmundarson á Reykhólum (1418—1423) 264—265, 278—279, 281, 288—289, 313, 353—354, 360.

- Ari Magnússon sýslumaðr i Ögri (d. 1652) 28, 353, 360, 525.
- Ari Markússon vestra (1434) 545.
- Ari Oddsson i Mjóafirði (c. 1393—1397) 225.
- Ari Vigfússon nyrðra (1422—1430) 298, 368, 397, 407.
- Ari Þorbjarnarson prestur og offícialis nyrðra (1419—1432) 272, 304—309, 368, 369, 399—400, 420, 425—426, 453, 500—503.
- Ari Þorláksson (frá Kolbeinsstöðum) á Saxahvoli (d. fyrir 1395) 175.
- Arigstaðir, sjá Arngeirsstaðir.
- Árland (hið neðra) kirkjujörð frá Seltjörni (sbr. Ártún) 109.
- arma 330², 332. — armata manus 306. — armati 306², 330. — armigeræ gentes 730. Sbr. hertygi.
- armbrysti 415, 462, 491². Sbr. hertygi.
- árnaðarorð jungfrú sancte Marie 675.
- Arnadóttir: Ingibjörg, Ingunn, Ólöf.
- Arnallsstaðir i Fljótsdal 209, 211, 212.
- Arnar Kert(ann)sson i Húnavatnsþingi (1424) 314.
- Arnarbæli i Olfosi 33, 34, 97—98.
- Arnarfjörðr i Ísafjarðarsýslu 12, 143, 145, 265, 590, 691 692², 694.
- Arnarhvoll i Landeyjum 72.
- Arnarnes á Akranesi 195.
- Arnarnes i Dýrafirði 688.
- Arnarnes i Eyjafirði 428, 465, 469, 711.
- Arnarstaðir i Gnúpasveit 430—432, 472, 708—709.
- Arna(r)tunga i Staðarsveit 176²—177.
- Árnason: Ásgeir, Ásmundur, Einar, Geir, Gísli, Hallr, Hallvarðr, Jón, Magnús, Ólafur, Stigr, Sveinn, Sæmundr, Þórðr, Þorleifr, Þorsteinn.
- Arnbjarnarson: Jón.
- Arnbjörn Einarsson nyrðra (1422—1426) 298, 301—302, 339—340.
- Arnbjörn Jónsson nyrðra (1446) 695.
- Arnbjörn Markússon staðarhaldari á Helgastöðum (1430—1436) 368, 369, 389, 409—410, 553.
- Arndís Bððvarsdóttir á Keldulandi (d. fyrir 1403) 498².
- Arndís Einarasdóttir systir á Reynistað (1431) 438.
- Arneiðarstaðir i Fljótsdal 32, 209, 312.
- Árnes i Trékyllisvík 132.
- Árnessþing 35.
- Arney á Breiðafirði 158, 260—261.
- Arnfinnr Þorsteinsson hirðstjóri á Urðum (1388—1431) 14—15, 269², 281, 296—297, 372², 420, 464.
- Arnfinnsdóttir: Guðrún, Steinunn.
- Arnfinnsson: Eyjólfur.
- Arngeirsstaðir i Fljótshlöð 73, 82.
- Arngerðarey Grenjaðarstaðar 17.
- Arngrímr Bessason nyrðra (1431) 491².
- Arngrímr Bjarnason ráðsmaðr i Skálholti (d. 1724) 156.
- Arngrímsson: Jón, Sigurðr, Sölvi.
- Arnhall-, sjá Arnall-.
- Árni Einarsson á Setbergi (fyrir 1394) 173.
- Árni Einarsson (Dalskeggr, 1419—1434) 269, 312, 345, 351, 352, 459²—461, 481—482, 501, 507, 516, 519, 537.
- Árni Eiríksson prestur eystra (1448) 741.
- Árni Geirmundsson (1431—1444) 449, 658.

- Árni Gíslason á Hlíðarenda (d. 1587) 754.
 Árni Guðbjartsson (1417) 253.
 Árni Guðmundsson í Bíldudal (1707) 766.
 Árni Guttormsson á Kvigindisfelli (1439—1442) 590, 609—610, 615—616, 633.
 Árni Helgason biskup í Skálholti 35, 101, 127, 129, 142, 160, 175.
 Árni Helgason prófentumaðr á Helgafelli (1416) 247—248.
 Árni Höskuldsson nyrðra (1417) 250.
 Árni Jónsson búri nyrðra (1430) 369, 433.
 Árni Magnússon syðra (1420) 285.
 Árni Magnússon prófessor 5, 8, 12, 28, 35, 37, 69—70, 74, 107, 156, 159, 161, 176, 211, 247, 248, 252, 266, 285, 286, 304, 305, 312, 324, 340, 341, 342, 345, 348, 352, 354, 364, 366, 404—405, 437, 482, 484, 529, 530, 531, 537, 539, 568, 571², 576, 579, 580, 581, 593, 594, 597, 598, 600, 601, 602, 603, 618, 625, 654, 656, 660, 660, 665, 669, 682, 683, 697, 704, 709, 753—755, 761—764, 765.
 Árni í Nesi í Selvogi (d. fyrir 1397) 99.
 Árni Nikulásen prestr nyrðra (1427) 343.
 Árni Oddsson (um 1446) 682.
 Árni Oddsson sýslumaðr í Miðgörrum (enn á lífi 1604) 161.
 Árni Oddsson lögmaðr (d. 1665) 317.
 Árni Ólafsson á Leirubakka (d. 1339) 67.
 Árni Ólafsson hinn mildi biskup í Skálholti (1413—1430) 248²—249, 250—256, 260—261, 263, 267, 270, 272, 273, 279—280, 285², 286, 288, 365, 554—556, 559, 560, 767.
 Árni Pálsson á Hóli í Bolungarvík (c. 1385—1397) 141.
 Árni Pétursson nyrðra (1396) 26.
 Árni Runólfsson nyrðra (1427—1432) 348, 516.
 Árni í Siðumúla (c. 1397) 125.
 Árni Steingrímsson á Hjaltastöðum í Skagafirði (1432) 370, 494—497.
 Árni Þorláksson biskup í Skálholti (Staða-Árni) 35, 201, 587.
 Árni Þorleifsson vestra (um 1420) 287.
 Árni Þorleifsson. Árnasonar (1434—1440) 549, 607.
 Árni Þorsteinsson eystra (1421) 298.
 Arnkelsbrekka í Önundarfirði 141.
 Arnkötlustaðir í Holtum 73, 87.
 Arnleif systir í Kirkjubæ (1440) 604.
 Arnoddsson: Guttormr, Marteinn.
 Arnór nyrðra (um 1440) 619.
 Arnór Steinþórsson, Jónssonar, í Skagafirði (1432) 494, 496.
 Arnórsson: Bjarni, Jón, Karl.
 Arnórstaðir á Barðaströnd 689.
 Arnsteinn í Hruna 42.
 Arnviðr í Arnarbæli (c. 1387—1392) 98.
 Áron Helgason prestr á Staðarhrauni og Ökrum (1437—1439) 571, 594³, 595, 596.
 Áronsson: Jón, Þórarinn.
 Áróf (áróf) í Trékýllisvík 132. — á Hornströndum 138, 142, 168.
 arrestacio 332. — arrestacio juridica 333.
 Árskógr á Arskógarströnd 369, 375, 381, 407—408, 465—466, 547, 566, 567. — Árskógr hinn minni 375.
 ártíðardagar 180, 181⁴, 183, 467,

676. — ártíðaskrár 207, 484, 486.
 Sjá kirkja.
 Arvn, sjá Aron.
 arx 645.
 Arygstadir, sjá Arngeirsstadir.
 ás, ásar (í húsum), sjá húsakynni.
 Ás í Fellum 213.
 Ás í Hálsasveit 124—125.
 Ás í Holtum 61—62, 95(?)
 Ás í Vatnsdal 314, 758—759.
 Ás í Öxarfirði 287, 380, 425—426, 624.
 Ása Eiríksdóttir, Magnússonar, frá Svalharði 290—292, 357.
 ásakari 393.
 Ásar ytri í Skaptártungu 32, 237.
 Ásar(nir) í Húnavatnsþingi 619.
 Ásbjarnarson: Þórarinn, Þorkell.
 Ásbjörn Jónsson í Myrdal í Skaptarfellssýslu (fyrir 1448) 763.
 Ásbjörn Ólafsson prestur í Reykholti (d. 1392) 120.
 Ásbjörn Vigfússon ábóti á Þingeyrum (d. 1439) 319, 334, 369, 394, 396², 406—407, 420, 442, 572—573, 602.
 Ásbjörn Þórðarson, Flosasonar, í Görðum (1431—1436) 462, 556, 560.
 Ásbrandsstadir í Vopnafirði 218.
 ascencio domini 410, 412, 636, 681.
 Ásdis Ásgrímsdóttir (c. 1374) 348.
 Ásdisarstadir 216, sjá Aldisarstadir.
 áseta (á jörð) 241².
 Ásgarðr í Andakíl 191, 286³.
 Ásgarðr í Hvammssveit 160, 599.
 Ásgarðr í Landbroti 299².
 Ásgarðsbrekka (= Ásgeirsbrekka) í Skagafirði 406.
 Ásgeir Árnason sýslumaðr í Húnavatnsþingi (1419—1428) 269, 292—293, 298—299, 359—360.
 Ásgeir Bjarnason prestur í Ögrsþingum 518.
 Ásgeir í Grindavík (á 13. öld) 8.
 Ásgeirsá (hvortveggja) í Viðidal 317—319, 382, 406, 513.
 Ásgeirsson: Jón. Sigurðr.
 Ásgeirsstadir í Laxárdal í Suðr-Þingeyjarþingi 17.
 Ásgerðarstadir í Eyjafjarðarsýslu 712.
 Ásgrímr Bjarnason nyrðra (c. 1430—1440) 436.
 Ásgrímr (hvortveggja) frændi Margrétar Bjarnardóttur (c. 1430—1440) 435².
 Ásgrímr Jónsson í Þingeyjarþingi (1432—1449) 507, 567—568, 756—758.
 Ásgrímr Jónsson bróðir á Þingeyrum (1437) 572.
 Ásgrímr Ormsson (1423—1436) 310, 560.
 Ásgrímr prestur í Eyðölum (c. 1367) 229.
 Ásgrímr prestur í Hrepphólum (c. 1382—1394) 46.
 Ásgrímr Snorrason prestur í Húnavatnsþingi (fyrir 1422) 299.
 Ásgrímr Snorrason (1432) 505.
 Ásgrímr Steinþórsson djákni, prestur í Miklabæ í Blönduhlíð (1423—1429) 307, 383—384.
 Ásgrímsson: Finnur, Guðhjátr, Hallr, Indriði, Magnús.
 Ásgrímsstadir í Skagafirði 291, 600.
 Áshildarholt í Skagafirði 288.
 Áshólgil, landamerki Gnúps í Gnúpsdal 748.
 Áskell, sjá Eskil.
 Áskelsá (í Borgarfirði eystra) 211.
 askr, sjá búsgagn.
 Áslákr Harníktsson Bolt biskup í Björgvin og erkibiskup í Niðarósi (1430—1450) 280², 361—362, 367², 661, 752—753, 759—761.

- Áslákr Úlfsson ráðsmaðr í Björgvin (1426) 337.
 Ásláksstaðir í Arnarneshrepp í Eyjafirði 711.
 Ásláksstaðir í Kræklingahlöð 678.
 Ásláksstaðir á Vatnsleysuströnd 707.
 Áslákstungur í Þjórsárdal 45, 434, 617.
 Aslova, sjá Ósló.
 ásmundar 616.
 Ásmundarnes í Strandasýslu 130.
 Ásmundarson: Gunnlaugr, Ísleifr, Oddr, Þorvaldr.
 Ásmundarstaðir á Sléttu 19, 700.
 Ásmundur Árnason vestra (1703) 458, 459.
 Ásmundur Jónsson prófastr í Odda 34.
 Ásmundur, maðr skagfirzkr (1431) 483.
 Ásmundur Þormóðsson kirkjuprestr í Skálholti (1591) 161.
 Asparvík í Strandasýslu 130, 131, 169.
 aspiciensbók, sjá kirkja.
 assistencia 306, 307, 308.
 assumpeio Mariæ 410, 412, 510, 598, 656, 681.
 Ásta Jónsdóttir í Borgarfirði (1442) 631—633.
 Ástriðr Jörundardóttir á Ríp (1417—1431) 253—255, 272, 368, 370, 439—441, 442, 442—445, 497, 667.
 Ástriðr kona nyrðra (1431) 483.
 Ástriðr Sigurðardóttir (á 17. öld) 566.
 Ástustífla (Astastífla) í Úlfarsá 112.
 Ásúlfsson: Herleikr.
 atkeri, sjá akkeri.
 Atlason: Jón.
 Atlastaðir í Svarfaðardal 712.
 Atli Guðmundarson staðarhaldari á Tjörn (1429) 368, 393.
- átta fjórðunga vætt 426.
 áttungr, sjá búsgagn.
 áttæringr, sjá skip.
 auctoritas apostolorum Petri & Pauli 681.
 Auðbrekka í Hörgárdal 435—436, 660, 664—665, 761.
 Auðkúla í Húnavatnsþingi 10, 293, 383, 512, 600, 601.
 Auðn á Hornströndum 142.
 Auðnir á Barðaströnd 689, 692.
 Auðnir í Svarfaðardal 371, 372², 464.
 Audomarus hinn helgi 338.
 Auðsholt í Flóa 32, 54, 92.
 Auðun Grímsson vestra (1426—1436) 335, 546, 557.
 Auðun Ketilsson í Skagafirði (1432) 517—519.
 Auðun Magnússon nyrðra (1430) 426.
 Auðun Magnússon á Barðaströnd (1439) 603.
 Auðun Salomonsson hinn ríki á á Hvanneyri (1409—1431; = Auðun hyrna)¹⁾ 249, 252, 269, 281, 285—286, 288, 312, 462.
 Auðun Þorbergsson rauði biskup á Hólum, Auðunarmáldagi 35, 244, 384.
 Auðunarson: Björn, Ólafr, Skalla-grímr, Steinmóðr, Þórðr.
 Auðunarstaðir í Viðidal 338.
 Augastaðir (Angastaðir) í Hálsa-sveit 124, 769.
 Augmundr, sjá Ögmundr.
 Augr, sjá Ögr.
 Augustinus hinn helgi 20, 110², 111³, 170, 638, 648, 650, 657.
 Augustinus apostolus Anglorum 716.
 Aul-, sjá Öl-.
 Auldu-, sjá Öldu-.

¹⁾ Samkvæmt gamalli ritgerð um ættir og slekti eftir Jón Guðmundsson lærða er þetta sami maðr og Auðun hyrna. Hannes ritstjóri hefir bent mér á þetta.

Aulfusá, sjá Olfosá.
 Aulfversvatn, sjá Olfosvatn.
 Aulvos, sjá Olfos.
 auratal 520.
 Aurnólfr, sjá Örnólfr.
 Aurora 111.
 aurum 673. Sbr. gull.
 Ausa í Andakíl 286².
 Ausku-, sjá Ösku-.
 Austfirðingafjórðungur 9. — Austfirðir 36, 270, 296, 361, 562, 678, 679.
 Austmannsdalur í Arnarfirði 692.
 Austrflói 748, sjá Flói.
 Austrlækr á Tvidægri 122.
 Austrtær (Tær) á Langaneströndum 215.
 Auxarfjörðr, sjá Öxarfjörðr.
 ave Maria 317, 404, 511, 677.
 áverki 287, 498. — áverkabót 241.
 áverki á jörðu 242.
 Ávik í Strandasýslu 160, 687.
 avitunarbréf 487—488.
 Avredalur, sjá Hörgsdalur.
 Avxland, sjá Hörgsland.
 Avxn-, sjá Öxn-.
 ávöxtr 241, 242, 416, 423.

Baðsteinn á Snæfellsnesi 576—577, 579.

baðstofa, sjá húsakynni.
 baglar 170, 238, 588. Sbr. kirkja.
 Baiern á Þjóðverjalandi 644, 645, 646, 705.
 Bakkahlíð í Dýrafirði 145.
 bakkar 244.
 Bakkaskógr í Fnjóskadal 209.
 Bakki á Álptanesi 107.
 Bakki á Galmaströnd í Eyjafirði 705, 706, 711.
 Bakki (hvortveggja) í Bolungarvík 755.
 Bakki (hvortveggja) í Borgarfirði eystra 211.

Bakki í Bæjarþingum í Borgarfirði (Bakkakot) 252—253.
 Bakki í Svarfaðardal 710.
 Bakki (minni og stærri) í Fljótum 250², 565.
 Bakki í Fnjóskadal 699.
 Bakki í Grindavík 685.
 Bakki í Hrunamannahrepp (sbr. Ísabakki) 42¹, 43, 45, 617.
 Bakki í Hrótafirði 29, 37, 126—127.
 Bakki í Kaldaðarnesshreppi í Strandasýslu 686.
 Bakki klausturfjörð frá Möðruvöllum 712.
 Bakki (Blöndubakki í Langadal?) 664.
 Bakki í Ólafsfirði 663.
 Bakki, Reynistaðarklausturfjörð 701.
 Bakki á Seltjarnarnesi 109.
 Bakki á Síðu (Prestsbakki) 238.
 Bakki á Skagaströnd 755.
 Bakki (Keisbakki) á Skógarströnd 165.
 Bakki (á Tjörnesi?) 18.
 Bakki á Vatnsleysuströnd 106.
 Bakki (Bakkaland) kirkjufjörð frá Þingmúla 203.
 Bakki í Olfosi 97, 244.
 Bakki í Öxnadal 378, 381.
 Baklátr í Ísafjarðarsýslu 133, 138.
 bakstrjárn, sjá kirkja.
 baldikinn, sjá klæði (vefnaðr), sbr. kirkja.
 Baldrsheimr í Eyjafirði 711.
 balista 329.
 Bálkastaðir í Hrótafirði 339, 340, 657—658.
 Ballará á Skarðsströnd 158.
 balteus argenteus 329.
 Baltizar (Baltazar, Baltzar) fan Damme, hirðstjóri (1423—1425) 310, 317—318, 329, 331.
 banalega 492.
 bann, bannfæring, bannsfælli, bannsetning, bannsettir menn, banns

- pína, bannsöngur 183, 241, 396, 415, 422, 423, 432, 440, 451, 461, 463, 471, 478, 479, 486, 487, 488², 503, 638, 642², 648, 742, 744.
- baptismus 605.
- Barbara abbadis á Reynistað (1443) 637, 640—641, 642—644.
- Barbara mætur hin helga 573. 675. dagr sanctæ Barbaræ 573.
- Barbara Snorradóttir (1448) 714.
- barbara manus 750. — barbari 749.
- Barð í Fljótum 249, 250, 255, 257 — 258, 259, 265—266, 338, 339, 381, 538.
- Bárdardalur í Suðr-Pingeyjarsýslu 544², 678, 704, 705, 756, 757².
- Bárdarson: Bjarni, Hámundur, Jón, Sigurðr, Steinmóðr, Sturla, Þorkell.
- Barðastaðir í Húnavatns- eða Hegraness þingi 747, 748.
- Barðaströnd 150, 602, 688, 692, 693.
- Bárðr Ormsson syðra (1447) 708.
- Barðsvík á Hornströndum 134, 136, 138, 265.
- Barká í Hörgárdal 711.
- Barmar í Lóni 201.
- Barmar í Reykhólasveit 154, 685.
- Barmar, kirkjujörð frá Stað á Reykjanesi 156.
- barn, börn: barn ekki til arfs alíð 26. — börn skilgetin 589, 678. — barneign 362, 363², 497. — barneign með nunnu 733. — barngetnaðr 456. — barnafé 23, 25. — barnmenn 131. 143. — barnamóðir 493. — barnaskirn 129, 158, 197, 592, 596.
- Barnabas postuli 611.
- Barnafell í Ljósavatnsþingum 456, 532.
- Barnalækur í Staðarsveit 178². — Barnalækjarauga 178².
- Barnanes í Staðarsveit 178.
- barsmíð 433.
- Bartholomeus, enskt kaupskip 475 — 476, 477—479.
- Bartholomeus episcopus Coronensis 730.
- Bartholomeus postuli 51, 147, 336, 467, 570, 580, 599, 645, 675. — Bartholomeuskirkja 147, 153, 465. — Bartholomeusmessa (dies Bartholomei) 125, 153, 259, 581, 599, 645, 657.
- Bartholmeus de Zarabellis archiepiscopus Spalatensis 718, 719.
- Básar í Loðmundarfirði 211.
- Básar í Strandasýslu 168.
- basilica principis apostolorum 732. — basilicus 74.
- Bassastaðir (Bastastaðir) í Bjarnarfirði 686.
- Basilea (Basel) 718, 719.
- Basilius hinn helgi 90, 182.
- bastard, sjá klæði, sbr. kirkja.
- bati 313.
- bátr, sjá skip.
- bátreki, sjá skip.
- Baulárvellir á Snæfellsnesi 176.
- Bavaria, sjá Baiern.
- Bayern, sjá Baiern, Kristopher af Baiern.
- beðr, sjá sæng, sængrklæði.
- bein 165, 172.
- beit 7², 43², 46⁴, 53⁴, 54, 57⁴, 89, 117, 120, 141, 143, 145, 153, 161, 196, 215, 231², 242, 316, 523, 616, 617, 748, 762, 763², 764. Sbr. vetrbeit.
- Beitilshamrar í Arnarfirði 147.
- beizli 484.
- bekkjargjöf 14, 312, 345, 525, 549, 562, 602, 674.
- bekkr, sjá húsakynni, húsbúnaðr.
- Belgsá í Fnjóskadal 699.
- bellum 326.
- belti, sjá klæðnaðr.
- Benedictus Pogwisk riddari (1420) 280².

- Benedikt nyrðra (um 1440) 619.
 Benedikt á Bakka í Hrútafirði (1394—1397) 127.
 Benedikt Brynjólfsson ríki á Ökrum (d. fyrir 1421) 16—17, 26—27, 287, 291—292, 532—533.
 Benedikt hinn helgi (ábóti) 285, 350, 384, 438, 439, 521, 604, 625, 638, 640, 651, 665, 681, 759. — Benedictusmessa 651.
 Benedikt Jónsson nyrðra (1430) 369, 412—413.
 Benedikt Jónsson prestur í Bjarnanesi (d. 1744) 30.
 Benedikt Niklessen (Nikulásson) fógeti í Akruhúsi (1392) 24.
 Benedikt Þorsteinsson lögmaður (d. 1733) 13, 17, 26, 244, 518, 589, 623, 677, 678, 754.
 Benediktsdóttir: Vilborg.
 Benediktsson: Magnús, Ólafr.
 beneficía 290, 308, 362, 464, 527², 579, 725, 726², 727², 736, 737, 760².
 Bergfinnsson: Steingrímur.
 Berghylr í Hrunamannahrepp 42.
 Berglöng (Berglanga) í Norðr-Múlasýslu 215.
 Bergr Björnsson nyrðra (1446) 694.
 Bergr Eldjárnsson nyrðra (1388) 15.
 Bergr Jónsson nyrðra (1426) 339.
 Bergr prestur í Stafholti (c. 1370) 189.
 Bergr Steinþórsson nyrðra (1449) 756.
 Bergr Vigfússon nyrðra (1443—1446) 643, 695.
 Bergr Þorvaldsson nyrðra (c. 1430—1440) 436.
 Bergsdóttir: Þórný.
 Bergsson: Jón, Þorkell, Þorsteinn.
 Bergsholt í Staðarsveit 177.
 Bergstaðir í Miðfirði 669, 697.
 Bergstaðir í Svartárdal 369, 382, 412, 511, 759.
 Bergstaðir á Vatnsnesi 354—355. — Bergstaðalækur 355. — Bergstaðavatn 355.
 bergtollr 138.
 Bergúlfr (Björgólfr Illugason) prestur á Hrafnagili (um 5 ár) 379.
 Bergvað í Hvolhrepp 72.
 Berghþór Bjarnarson nyrðra (1417) 259.
 Berghþór Haldórsson prestur á Upsum (1429—1434) 370, 392, 420, 433—434, 453, 465, 473, 498, 501, 517, 533, 537.
 Berghþórshvoll í Landeyjum 72, 74, 82.
 Berghórssen: Erlendr, Skúli, Sveinn, Tumi, Þorvaldr, Ögmundur.
 Bernardus hinn helgi 681.
 Bernardus Wyrink decanus 746.
 Bernarson, sjá Bjarnarson.
 Bero Andree consul Bergensis (1426) 337.
 Berserkjahraun í Helgafellssveit 166.
 Berthilt Burhamer, hirðstjóra umboðsmaður á Íslandi (1439) 586—587.
 Bertinus ábóti hinn helgi 374, 466.
 Berufjörðr í Barðastandarsýslu 628, 685.
 Berufjörðr í Suðrmúlasýslu 202—203. — Berufjarðarströnd 202.
 Berunes á Berufjarðarströnd 230.
 Bessadalr Ísafjarðarsýslu 134.
 Bessagerði á Akraunesi 197.
 Bessason: Ari, Ásgrímur, Einar.
 Bessastaðir á Álptanesi 25, 32, 33, 107, 326, 327, 329, 330, 482. — Bessastaðabók (AM. 238. 4to) 530, 646, 678, 707, (715), 751.
 Bessastaðir í Fljótsdal 32, 35, 210, 213.
 Bessastaðir í Miðfirði 296, 339, 340.

Bessastaðir í Sæmundarhlöð 16, 483^a, 484.

Bessi í Flagbjarnarholti (c. 1397) 66.

Bessi prestur á Ólafsvöllum (c. 1389—1394) 51.

Bessi Einarsson, Bessasonar, sýslumaður (1432—1449) 516, 628, 682—683, 753—756.

bestia, bestia = kvikfé 327, 328.

Beyern, sjá Baiern.

bezta eign 358.

Biaun (líklega = Björn) örnefni á Rangárvöllum 74.

Blasker, sjá Byjasker.

bik: tunna biks fyrir lxxx fiska 276. — bikan kirkju 172, 690.

bikar, sjá búsgagn, sbr. kirkja.

Bilduhvoll á Skógarströnd 766.

Billzey (Bildsey) á Breiðafirði 167. Bilzfell (Bildsfell) í Grafningi 32, 93.

Birgisvík, sjá Byrgisvík.

Birnistaðir í Dýrafirði 688.

Birnunes á Árskógarströnd 372, 375.

Birnustaðir Laxárdal í Suðr.-Þingeyjarþingi 17.

Birtingr Jónsson nyrðra (1421) 297.

biskup 17, 23^a, 26^a, 202, 267, 313, 364, 407, 413, 415, 416, 421, 425 (opt), 426, 434, 461, 471, 476, 477, 502, 534, 535, 548, 661^a, 749, 760^a. — biskupsdæmi 382, 401^a, 441, 457, 488, 502^a, 503^a, 522, 638, 710, 768. — biskuplegt embætti 441, 463, 502, 760. — biskupsgisting 65, 235, 425, 457, 463^a, 593. — biskups handsöl 118. — biskups hönd 441. — biskups kúgildi 96. — biskups makt 411, 474, 570, 740. — biskups sendimaður 367. — skipan, skikkan biskups 36, 64, 76, 169, 202, 384, 385, 386,

401, 423, 431, 587—588, 599, 613, 637, 639^a, 731. — biskups skrifari 29^a, 31, 364, 365. — biskups stétt 441. — Biskupsstofa, sjá húsakynni. — biskupsstóll 303, 533, 661, 736, 760. — biskups tekjur 446. — biskupstign 422, 760. — biskupstíund 385^a, 431, 588, 638, 739^a. — umboð, umboðsmaður biskups 16, 17, 18^a, 286, 387, 388, 390^a, 292, 400, 402^a, 404, 407^a, 413^a, 421, 432, 446^a, 470^a, 474^a, 475, 477 (opt), 486, 489, 497, 499, 501, 503, 541, 612, 671, 760^a. — úrskurðr biskups 352, 452, 454^a. — biskups vald og forræði 411, 422, 454, 521.

Biskupsbrekka í Borgarfjarðarsýslu 195.

Biskupshöfði, skógarland frá Munkaþverá 698.

Biskupstungur í Árnessýslu 296.

bítaling 639.

bítr (dýrbítr) 452.

Bitra í Kræklingahlöð 13.

Bitra(n) í Strandasýslu 156, 273, 405, 747, 748.

bjalla, sjá kirkja.

Bjargalækr í Vestrhópi 655.

Bjargasteinn í Stafholtstungum 188.

bjargfesti, sjá búsgagn.

Bjarnanes í Hornafirði 233.

Bjarnardalr í Borgarfirði 188.

Bjarnardóttir: Guðrún, Halla, Helga, Kristín, Margrét, Sigríðr.

Bjarnarey við Héraðsflóa 215.

Bjarnarfjörðr í Strandasýslu 131, 685.

Bjarnargata (í Þjórsárdal) 48.

Bjarnargjá í Grindarvík 102^a.

Bjarnargnúpr við Ísafjarðardjúp 137, 189.

Bjarnarhöfn í Helgafellssveit 37, 172.

- Bjarnarhöfn í Hornafirði, sjá Borg-
höfn.
- Bjarnarnes í Bjarnafirði 182, 169,
686.
- Bjarnarson, (Björnsson): Bergr, Berg-
þór, Brynjólf, Einar, Gamli, Guðni,
Gunnar, Guttormr, Hákon, Hálf-
dan, Hannes, Helgi, Hreinn, Jón,
Kárr, Magnús, Ólaf, Ormr, Páll,
Sigfús, Sigurðr, Sveinn, Þorvaldr,
Öundur.
- Bjarnarstaðahlíð í Skagafirði 549.
- Bjarnarstaðir í Bárðardal 544.
- Bjarnarstaðir í Hvitársíðu 123.
- Bjarnarstaðir í Saurbæ 156.
- Bjarnason: Arngrímr, Ásgeir, Ás-
grímr, Daði, Gísli, Guðmundr,
Jón, Magnús, Óli, Sighvatr, Þór-
arinn.
- Bjarnastaðir í Selvogi 99.
- Bjarneyjar á Breiðafirði 156².
- bjarnfell, -skinn, sjá kirkja, skinn.
- Bjarnhæðinn, maðr nyrðra (1431)
484.
- Bjarni, er gefr til Arnarbælskirkju
(fyrir 1397) 98.
- Bjarni Arnórsson prestur nyrðra
(1391) 17.
- Bjarni Bárðarson nyrðra (1418)
266.
- Bjarni Eiríksson í Djúpadal í Skaga-
firði (1799) 668.
- Bjarni Gizurarson prestur í Þing-
múla (d. 1712) 29², 31.
- Bjarni Gunnarsson (Grímsson,
nyrðra 1422) 302.
- Bjarni Hákonarson klaustrhaldari
í Þykkvabæ (d. 1623) 761.
- Bjarni Herðisarson nyrðra (1431)
484.
- Bjarni Jónsson (1605) 591.
- Bjarni Jónsson realstúdent 667.
- Bjarni Óttarsson (1417) 253.
- Bjarni prestur í Eyðölum (c. 1386
—1397) 229².
- Bjarni prestur í Hrepphólum (c. 1374
—1382) 46.
- Bjarni Sigurðarson (Þórðarsonar)
prestur í Selárdal (1439 og þar
eptir) 590, 603, 609—610, 615—
616, 633.
- Bjarni Sigurðarson nyrðra (1434)
367, 540—541.
- Bjarni Snorrason í Húnavatnsþingi
(1421) 291.
- Bjarni, er gefr Vallanesskirkju
hest (c. 1397) 207.
- Bjarni á Völlum á Landi (c. 1360
—1380) 65.
- Bjarni (Þorgrímsson) prestur á
Grenjaðarstað (d. fyrir 1391)
17.
- Bjarni Þorleifsson «bóndi» vestra
(1435) 553. Sbr. Björn.
- bjór (61) 277, 427. Sbr. drykk.
- bjór, bjórtjald, sjá húsakynni,
kirkja.
- Björg í Hörgárdal (nú: Bjargir)
711.
- Björg í Kinn 345, 709, 710.
- Björg, kona nyrðra (um 1440) 619.
- Björgólfr, sjá Bergúlfr.
- Björgólfsdóttir: Steinunn.
- Björgólfsson: Guðmundr, Illugi, Þor-
kell.
- Björgvin (Bergvin) í Noregi 24, 36,
278, 285, 317, 320, 322, 324²,
333, 336, 337, 541, 559, 560,
586, 587, 644, 645, 734, 735.
- Björn Ámundason (Ámundarson,
Ámundsson) vestra og nyrðra
(1418—1448) 262, 291, 292, 396²,
601, 748.
- Björn Auðunarson nyrðra (1439)
601.
- Björn í Bjarnarhöfn (fyrir og um
1394) 173.
- Björn Brynjólfsson, Bjarnarsonar
á Ökrum (um 1381) 13—14.
- Björn bóndi í Bræðratungu (um
1397) 41.

- Björn á Bustarfelli (c. 1397) 217.
 Björn Einarsson Jórslafari 36, 275, 291, 292, 529, 598.
 Björn Eyjólfsson sýslumaðr nyrðra (1425—1428) 330, 355, 499—500. Sbr. Ehbjörn Eyjólfsson.
 Björn Guðnason í Ögri 597.
 Björn Jónsson á Brimnesi í Svarfaðardal (1421—1441) 289, 619—620.
 Björn Jónsson bóndi á Myrká (1423—1429) 374.
 Björn Jónsson nyrðra í Eyjafirði og Skagafirði (1427—1442) 344, 345, 355, 420, 583, 626.¹⁾
 Björn Jónsson bróðir og penitenciaríus continualis á Hólum (1430) 416, 430.
 Björn Jónsson (c. 1544) 371.
 Björn Jónsson á Skarðsá 12.
 Björn Jónsson vestra (1703) 338.
 Björn Kárason á Breiðabólstað í Vatnsdal (1427—1446 eða leingr) 682—683.
 Björn kek (kökk?) í Skagafirði (1431) 483.
 Björn Markússon nyrðra (1430—1431) 428, 472.
 Björn Markússon vestra (1614) 156.
 Björn Nikulásson í Eyjafirði (1417) 260.
 Björn Nikulásson í Dalasýslu (1449) 765.
 Björn Ólsen Magnússon skólameistari 31.
 Björn Pétursson í Dalasýslu (1449) 765.
 Björn Pétursson sýslumaðr á Bustarfelli 215, 652, 741.
 Björn prestur í Miðdal (um 1397) 38.
 Björn prestur á Refstöðum (c. 1367—1380) 219.
 Björn prestur í Saurbæ á Hvalfjarðarströnd (um 1397) 198.
 Björn Sighvatsson á Skorrastað (c. 1350 eða fyrri) 226.
 Björn Sigurðarson (Róðu-Björn) í Axarfirði (á lífi 1407) 657.
 Björn Sigurðsson prestur í Dýrafirði (1418) 264.
 Björn Sigurðsson kaupmaðr í Flatey 31.
 Björn Sveinsson, Þorkelssonar nyrðra (1441) 621, 622.
 Björn Sveinsson í Hrepphólum (1444) 650.
 Björn Sæmundarson, Þorsteinssonar, á Svalbarði (1422—1449) 355, 357²⁾, 358, 377, 458—459, 507, 527—528, 564—566, 704—705, 706—707.
 Björn Teitsson í Njarðvík eystra (c. 1397) 222.
 Björn Þorleifsson ríki hirðstjóri á Skarði (1433 og þar eftir) 378, 529—530, 539—540, 572, 600—601, 627, 649.
 Björn Þorvaldsson smásveinn Brynjólfs biskups 29, 31.
 blað, sbr. paskablað, paxblað, sjá kirkja.
 Bláfen í Hnappadalssýslu 179.
 Blasíus hinn helgi 91, 101, 109, 124, 125, 187. — Blasíuskirkja 91, 101, 124. — Blasíusmessa 65.
 Bleiksmýrardalur út úr Fnjóskadal 378—379, 698.
 Blesastaðir á Skeiðum 48.
 Blíkalón á Melrakkaslétu 698, 700.
 Blíkaldalsá á Kjalarnesi 115.
 blý, sbr. málmr, sjá kirkja (sacrum, stíka). — blýsteinn 427.
 blæja, sjá kirkja.
 Blængsson; Þorkell.

¹⁾ Hvort þetta er allt einn maðr, eða hvort á sumum þessum stöðum eða öllum sé átt við annanhvora þeirra manna, sem næstir eru á undan, verður ekki sagt með nefnið vissu.

Blönduhlíð í Hörðadal 405.
Blönduhlíð í Skagafirði 16, 355,
356, 357, 361, 383, 633, 770.

Blönduós í Húnavatnsþingi 10, 11.
bogi, sjá handbogi.

Bogi Benediktsson á Staðarfelli 298,
684.

bóglína, sjá skip.

bók, bækur (sjá kirkja) 161, 179,
183, 191, 228, 234, 271, 340,
341², 371, 375, 377, 391, 393,
402, 403, 460, 534, 637², 658. —
bók, lögbók 300, 359, 448², 452,
590. — bók, helg bók 394, 491,
493, 495, 514, 515, 583, 614. —
bókaskrá 715. — bókatal 110—
111. — bókfell, sbr. kirkja, sjá
skinn. — bókagull 182. — bóka-
kista, sjá kirkja. — bókarspjöld
27, 758. — bókaskref, bókastóll,
sjá kirkja. — bókareidr 8, 241,
272, 292, 302, 314, 394, 430,
434, 445, 449, 458, 470, 486,
493, 496², 498², 508, 532, 577,
579, 591, 602, 612, 639², 683,
697.

bók, bókanöfn, sjá kirkja.

ból: átta marka ból 347.

bóla, bólusótt 345, 482, 483, 484².

Bolasteinn í Staðarsveit 177.

bolli, bollar: bolli á kaleik 715.
Sjá kirkja.

Bollstæðingahylr í Kjós 117.

Bolluholt í Staðarsveit 176.

Bólstaðahlíð (Hlíð) í Langadal 382,
511, 572.

Bólstaðir í Bjarnarfirði 130, 686.

bolt, sjá ferrum.

Bolungarvík á Hornströndum 134;
138, 142.¹⁾

Bolungarvík við Ísafjarðardjúp 141,
335, 336, 528, 529, 539, 540,

548, 753, 754, 755. — Bolungar-
víkrtollar 753, 755.

bolöxi, sjá smíðar.

bón 429. — bónarmaðr 429.

Bóndastaðir í Hjaltastaðapinghá
219.

bóndi, búandi, bændr 3—4, 27, 40,
59, 64, 88, 93, 96, 97, 100, 101,
104, 105, 107, 113, 114, 125²,
127, 129, 132, 136, 137, 149,
153, 154², 158, 159, 160², 161,
165, 174, 180, 186², 224, 251²,
252², 255, 259, 261², 264,
265, 274 (opt), 291, 294², 295,
297², 302, 319², 352, 354, 357,
359, 374, 377, 383², 388, 389,
398², 399², 406, 407⁴, 409, 416²,
417, 418, 423, 424, 425⁴, 437,
439, 464², 490, 491 (opt) 493,
494, 506, 518, 529², 535², 561²,
589², 592, 595, 596², 606, 618,
628, 657, 666², 668, 674, 678,
679, 682, 706, 755, 764. —
bóndi tekr heima tíund sína 88.
— bóndaeign 252. — bónda-
kirkja 760. — bóndatíund 165.
— sbr. skattbændr, skilríkir
bændr.

Bonifacius páfi hinn áttundi 722,
732. — festum Bonifacii 358.

borð, sjá húsbúnaðr. Sbr. kirkja.

— borðbúnaðr, sjá húsbúnaðr.

— borðdiskar, sjá búsgagn. —

— borðdúkar, sjá húsbúnaðr. —

borðkerald, sjá búsgagn. — borð-
skerdiskr, sjá búsgagn.

borð, borðhald 255, 299, 343, 349²,
428, 471, 506, 678, 689, 698.

Borðeyri í Strandasýslu 123.

borði, sjá kirkja.

borðviðr 139. — verð hans 276.

Sbr. viðr.

Borg í Arnarfirði 265, 691.

Borg í Króksfirði 313.

Borg í Miklaholtshrepp 618. —

Borgardalr 618.

¹⁾ í 11. bindi bla. 619 og 620 er og átt við
þessan Bolungarvík, en eigi þá við Ísafjarðar-
djúp.

Borg á Mýrum 187—188.
 Borg í Reykhólasveit 154, 685.
 Borg í Skagafirði, sjá Sjóarborg.
 Borg í Tungusveit 253—254, 255—256.
 Borg í Viðidal (Vestrhópi) 572, 598.
 borgan 257, 279, 345, 501, 506, 666¹. — borgunarmaðr 448.
 borgarbúnaðr 102.
 Borgarey Vatnsfjarðarkirkju 133.
 Borgarfjörðr eystra 206, 207, 222, 271, 296.
 Borgarfjörðr syðra 249, 252, 285, 631, 632, 658, 659, 679.
 Borgargerði hjá Sjóarborg 287.
 Borgarháls í Hrútafirði 127.
 Borgarhöfn í Hornafirði 32, 200¹, 234—235.
 Borgarkot, kirkjujörð frá Breiðabólstað í Fljótshlíð 81.
 Borgarsson: Ingimundr.
 Borgir á Skógarströnd 459.
 borgmeistari 644.
 Botn í Helgafellssveit 166.
 Botn í Hrafnagilshöfnum 378.
 Botn í Súgandafirði 755.
 Botn hjá Svínbug 162.
 Botn í Tálknafirði 692.
 Botn (Vestrbotn) í Barðastrandarsýslu 690.
 Botnsá (Botzá, Bozá) í Kjós 8², 762.
 Bótólfsdagur, Bótólfsmessa, Bótólfsvaka, Bótólfsvökudagr 294, 587, 628, 637.
 Bótólfsson: Þorsteinn.
 Bozá, sjá Botnsá.
 Boxhornius, M. Z. 645.
 brachium 328.
 Bragholt á Galmaströnd í Eyjafjarðarsýslu 705—706, 711.
 Brandanes við Húnavatn 10.
 Brandaskarðsá á Vatnsnesi 354.
 Brandr Brandsson nyrðra (1417) 259, 265—266.

Brandr Einarsson nyrðra eða vestra (1428) 359.
 Brandr Gunnarsson nyrðra (1421—1430) 292, 368, 401—402.
 Brandr Haldórsson, Arngeirssonar, hinn ríki á Barði í Fljótum (enn á Hfi 1433) 255, 287, 315—316, 317, 329, 335, 348—349, 355, 498, 533.
 Brandr Hallsson í Kalmanstungu (c. 1330) 124.
 Brandr Högnason prestur syðra (1420—1449 og leingr) 285, 576, 657, 767.
 Brandr Jónsson lögmaðr (1426¹) fyrst getið, og úr því) 339, 359 533—534, 583², 585—586, 607, 650, 682.
 Brandr Oddsson nyrðra (1424—1434) 316, 496, 538.
 Brandr Oddsson syðra (c. 1448) 752.
 Brandr Þorgilsson nyrðra (c. 1439) 598.
 Brandslón í Vestrhópi 656.
 Brandsson: Brandr, Erlendr, Jón Ólafr, Svarthöfði, Sveinn, Þorfinnr, Þorleifr, Þorólfur.
 Brattabrekka í Hörgárdal 660.
 Brattagerðiseyri í Fljótssdal 212.
 Brattagil í Hrútafjarðardal 122.
 Brattavellir í Árskógarþingum 375.
 Bratttholt í Biskupstungum 39, 40 brauð, sjá matr.
 Brautarholt á Kjalarnesi 30, 113—114, 284, 301, 348, 505, 506, 529, 530, 560, 561, 562, 676.
 bréf: frumbréf islenzk 14—15, 245 248, 249—250, 251—256, 257—260, 263—264, 265—270, 272, 273—284, 288—290, 292—293 296—297, 301, 303—311, 313—316, 317—321, 324—334,

¹) Það getur varla verið efi á því, að þetta sé allt einn maðr og hinn sami og Brandr lögmaðr. 1426 hefir hann verið ungr, um tveitugt á að giska, og er þá nefndr síðast dómsmanni.

- 337, 338—340, 342—345, 348—350, 355—357, 358, 361, 362—363, 379—404, 406—423, 424—434, 435, 437—458, 462—, 491, 492—503, 505—506, 510—518, 520—523, 525—529, 531—539, 540—541, 544—548, 549—551, 552—554, 556—557, 560—562, 564—568, 569—571, 577—578, 583—584, 585, 589—590, 600—602, 603—605, 607—608, 609—616, 619—620, 621—622, 623—626, 627—629, 631—635, 636—641, 642—644, 649—651, 654, 656—657, 658—660, 661, 664—666, 670—672, 673—674, 694, 695—706, 708—712, 733—734, 735, 737—741, 752—753, 756—757, 759—761, 765—766, 767—768. — bréf lögtekid 9. — bréf elzt á pappír 570—571. — Sbr. falsbréf, kaupbréf, kaupmálabréf, landamerkjabréf, vitnisburðabréf, — bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar 363—384, 385—404, 406—419, 420—423, 424—430, 432—434, 437—442, 445, 448—452, 454—455, 456—458, 462—475, 476—481, 486—491, 493—497, 497—500, 506—507, 510—515, 534—536, 540—541, 546—548, 549—550, 552, 612—613, 703—704, 705—706, 733—734, 737—741, 752—753, 759—761. — bréfabók Ögmundarbiskups Pálssonar 660. — bréfabrot 629. — bréfaskemd 761. — bréffærari 464. — bréftekinn sveinn biskups 393.
- breferi, bresuer, breuer, breviarium, sjá kirkja.
- Breið í Skagafjarðardölum 342.
- Breiða í Öræfum 14, 202.
- Breiðagerði á Vatnsleysuströnd 707.
- Breiðaból í Bolungarvík 143, 755.
- Breiðamýri í Arnarfirði 146.
- Breiðamýri í Reykjadal í Suðr-Pingeyjarþingi 544, 567—568.
- Breiðamýri, selstaða frá Kaldaðarnesi 54.
- Breiðavatn, alptaveiðistöð frá Gilsbakka 122.
- Breiðavík í Borgarfirði eystra 223^a.
- Breiðavík undir Jökli 320, 321, 553.
- Breiðavík á Rauðasandi 150, 469.
- Breiðavík á Tjörnesi 17.
- Breiðavöllr á Grenjaðarstað 17.
- Breiðdalr í Suðr-Múlasýslu 229. — Breiðdalseyjar 229.
- Breiðibólstaðr í Fellshverfi 200^a.
- Breiðibólstaðr í Fljótshlíð 35, 69, 78, 79^a, 81—83, 585, 586, 675, 769.
- Breiðibólstaðr (hvortveggja) í Reykholtisdal 119.
- Breiðibólstaðr á Síðu 32, 235, 236—237, 238, 239, 716.
- Breiðibólstaðr á Skógarströnd 167.
- Breiðibólstaðr í Vatnsdal 382, 513, 682.
- Breiðibólstaðr í Vestrhópi 303, 304, 306, 362, 369, 382, 406—407, 514, 655—656, 707, 752.
- Breiðibólstaðr í Olfosi 32, 98—99.
- Breiðifjörðr 260. — Breiðafjarðardalur 261, 405^a, 666.
- brekan, sjá sængrkleði.
- Brekka í Arnarfirði 692.
- Brekka (Naustabrekka) á Barðaströnd 690.
- Brekka í Bitru 155, 157.
- Brekka í Breiðdal 229.
- Brekka (Gullbrekka) í Eyjafirði 678, 705—706.
- Brekka í Geiradal 685.
- Brekka í Gilsfirði 405.
- Brekka í Gnúpasveit 700.
- Brekka í Gufudalsþingum 153.

- Brekka í Helgastadhreppi í Suðr-
þingeyjarsýslu 19.
Brekka í Holtum 71, 87.
Brekka á Hvalfjarðarströnd 198.
Brekka á Ingjaldssandi 143², 360,
628, 654.
Brekka í Kaupangssveit 678.
Brekka á Langadalströnd 597.
Brekka (hvortveggja) eyðijörð í
Miklaholtshrepp 166.
Brekka (Furubrekka) í Staðarsveit
176, 177.
Brekka í Svarfaðardal 566, 567,
770.
Brekkuand í Raugarþingi 82, 769.
Brekku í Myrdal 239.
Brekku í Reykjavæfi 709, 710.
Brennigerðislækur hjá Sjárborg
287.
Bretland, sjá Eingland.
Brettingsstaðir í Laxárdal í Suðr-
þingeyjarsýslu 709—710, 712.
Brianslækur (Lækur) á Barðaströnd
151, 688, 689, 692, 693.
brigð (á jörðu) 318, 432², 540.
Briget, sjá Brigit.
briggishnappar, sjá klæðnaðr.
Brigida Böðvarsdóttir (»Kodrans-
dóttir») á Gnúpi og Mýrum í
Dýrafirði (c. 1300) 143, 144.
Brigit systir í Kirkjubæ (1440) 604²,
605.
Brigit (Briget) Steinþórsdóttir, Jóns-
suar (1445) 668.
brik, sjá kirkja.
Brimnes í Geithellnahreppi í Suðr-
Múlasýslu 231.
Brimnes í Seyðisfirði 224².
Brimnes í Svarfaðardal 289, 619
— 620, 621—622. — Brimnessós
hinn forni 289.
Bringa í Eyjafirði 585, 612, 678.
Bringa millum gilja í Þjórsárdal
434, 617.
Bristoll á Einglandi 651.
Broddadóttir: Haldóra.
Broddanes í Strandasýslu 128.
Broddason: Jón, Nikulás.
broddr, broddstafr, sbr. amboð, sjá
búsgagn.
bróðir, bræðr (= munkar) 334,
344, 350, 407², 416, 417, 421,
424, 428, 472, 522, 541², 572²,
573, 602, 603, 604, 607, 611,
621, 635, 638², 648², 650, 657,
665, 670², 752², 780², 767.
Brókarlækur á Skagaströnd 700.
brú, bryggja: brú á Blikdalsá 115².
— á Hvítá í Borgarfirði 125. —
bryggja á Gerðalæk í Flóa 57.
Brúará í Biskupstungum 762.
Brúará í Strandasýslu 131.
Brúarfoss í Hraunhrepp á Mýrum
183, 593, 594.
Brúarholt í Staðarsveit 176.
Brúarhraun í Hnappadalssýslu
184.
Brúarland (Brú) í Adaldal 17.
Brúarland í Deildardal 301, 314—
315, 338—339, 701.
Brúarland í Skörðum 701.
Brúdarhamar í Ísafjarsýslu 140.
brullaup: brullaupsdagur 14², 274,
278², 312, 525, 548, 562, 602. —
brullaupskostnaður 13. — brull-
aupsvottar 312, 525, 549, 562,
603.
brún (fjallsbrún) sem landamerki
287.
brún, sjá kirkja.
Brúnahvammur í Vopnafirði 215.
Brúnavík í Austfjörðum 205, 271.
bruni handrita 27, 33, 37.
Brúsastaðir í Vatnsdal 314.
brutsöngvabók, sjá burtsöngvabók,
kirkja.
Bryðjuholt í Hrunamannahrepp
42, 53.
Bryggja í Landeyjum 584.
Brynhildr dóttir Guðríðar Áladótt-
ur (1431) 370, 448.

- Brynjólfur Benediktson í Flatey (d. 1870) 29.
- Brynjólfur Bjarnarson ríki á Ökrum (d. 1381) 13, 16.
- Brynjólfur Egilsson nyrðra (1429) 362—363.
- Brynjólfur Jónsson, norrænn maðr (1392) 24.
- Brynjólfur Nikulásason staðarhaldari á Tjörn (1429) 368, 388.
- Brynjólfur Steinraðarson (1419) 269.
- Brynjólfur Sveinsson biskup í Skálholti 29, 31, 37, 256, 584.
- Brynjólfur Þórðarson á Hlíðarenda 709.
- Brynjólfssdóttir, mjaltakona á Felli í Sléttuhlíð (1431) 451.
- Brynjólfssdóttir: Jörunn.
- Brynjólfsson: Benedikt, Björn, Oddr.
- Brynjulfuar, sjá Brynjólfur.
- bryti 440. — brytaeðr 368.
- Brytjastaðir (Brytjastader, sbr. nú: Bryti) í Glæsibæjarhrepp í Eyjafjarðarsýslu 712.
- Bryterholt, sjá Brautarholt.
- Bræðr, landamerki Gnúps í Gnúpsdal 748.
- bú, búnaðr, búskapr, útbú (sbr. bóndi, búsgagn) 13, 73, 99, 125, 127, 131, 235, 258, 358, 436, 475, 591, 674, 676², 684, 686², 687², 688, 689, 690 (opt.). — búfastir maðr 137. — búfé 67, 88, 221, 267, 268. — búfjargilt kúgildi 15. — búlæg kúgildi 530, 627, 659. — búnautn 154. — búskaps (bús) þarfindi 684², 686, 687², 689. — búsmali 53. — seta yfir búsmala 52.
- Búðardalur á Skarðsströnd 157².
- Búðartunga í Fljótsdal 209.
- búðkr, sjá kirkja.
- Bugðhyll í Miðfirði 669.
- Bugðustaðir í Hörðadal 405.
- Bugskelda í Hnappadalssýslu 179. þukram, sjá klæði.
- Búland í Norðfirði eystra 225.
- Búlandsnes í Suðr-Múlasýslu 230, 231.
- Bulungarvallará í Fljótsdal 212.
- búnir hlutir, sbr. bolli, dúkr, fontr. horn, kápa, klæði, kistill, kross, skrin, skript, skurn, steinn, texti. Sjá kirkja.
- »bunitt« vont 426.
- búr, sjá húsakynni.
- Búrfell í Grímsnesi 90.
- Búrfell í Rangárfingi 584².
- Búrfellsháls í Þjórsárdal 50, 74.
- Búrfellstunga í Suðr-Þingeyjarþingi 436.
- burtsöngvabók, sjá kirkja.
- búsgagn, búsbúnaðr, búshlutir, búsbúhlutir 13, 43, 45, 50, 85, 102, 118, 121, 123, 165, 219, 226, 236, 451, 550, 617, 662. — askr (drykkjaraskr) 374. — áttungr 426. — bjargfesti 97. — bolli: trébolli 172. — borðdiskar 374, 684, 690. — útlendir borðdiskar 684. — borðkerald 374. — borðskerdiskar 690. — broddr 372. — broddstafr 214, 371. — diskar 374, 662, 684, 686, 687, 689, 690. — tindiskar 171. — fat 227. — tinföt 243, 341², 374, 684, 689. — tréföt 684, 689. — fútur 341², 684, 686. — grottalampi (grútarl.) 367, 618. — harðsteinar 341, 374. — horn 63, 171, 689. — járnfat 276. — kanna, könnur 171, 374, 662. — hálfkanna 684, 690. — ker í jörðu 130, 148, 163. — tinkr 238. Sbr. kirkja. — keröld 220, 223, 227, 232, 477, 662, 696. — ketill, kallar 42, 54, 69, 100, 106, 116, 220, 223, 257, 374, 451, 616, 679, 686, 690. — eirkatlar 277. — hundraðsketill 114. — tíu fjörð-

unga ketill 689. — tólf fjórð-unga ketill 689. — tunnukatlar 684, 687. — kistur (sbr. kirkja) 50, 55, 60, 62, 64, 65, 67, 104, 106, 117, 140, 194, 197, 200, 210, 216, 234—236, 255, 371, 374, 428, 445, 465, 472², 483², 686², 662. — kista járnúð 21, 187. — kistuskref 630—631. — kistuþröm 335, 758. — kistlar 63, 147, 214, 220. — klár (vallar-klár) 342. — klifberi 342. — kola 232, 367. — stofukola 375. — krókar 341. — kvern og lúðr 152. — lampi 64. — glerlampi 105, 195, 229. Sbr. kirkja. — lás (sbr. kirkja) 187. — lindaskæri 483. — ljáir 341. — lúðr (sbr. kvern) 152. — málkerald 239. — matarlök 341², 374. — metaskálar 374. — munnlaugar (sbr. kirkja) 684, 687, 689. — panna, pönnur 341. — messingarpa 342. — pípur (ílát) 426², 690. — pottar 243, 341, 342, 374, 662, 684, 686, 690. — pundari 375, 662. — reka 341. — skálar 554, 684, 686. — silfrskálar 154, 467. — skaptanna 243. — skjólur 220, 239², 242, 372, 373, 374, 477, 662. — skýrsár 65. — sleggja 221. — sliðisteinn 44, 100, 196. — smákeröld 374, 684, 686, 687, 689. — smátintir 684, 690. — spæninir 684, 686. — sauðhyrningsspæninir 341. — silfrspæninir 172, 350, 467. — spónastokkr 374. — stampar 341, 342. — staup 684, 690. — stigi (sbr. húsabygging, kirkja) 107, 195, 220, 662. — stórdrykkjuhorn 684. — stórkeröld 140, 374, 684, 686, 687, 689. — stórkönnur 684, 690. — stórpottar 689, 690. — strokkar 341², 374. — torfkrókar 17. —

trog 341², 662, 684, 686. — hálf-trog 341. — tunnur 341, 426, 427, 690. — tunnustyrki 342. — uppgerðarkerald 341. — vatns-horn 172, 271. — vatnskerald 62. — vatnssár 172. — ölgögn 690. Buskulækur í Fljótsdal 212. Bustarfell í Vopnafirði 33, 215, 217, 652. Butraldastaðir í Fljótshlöð 77. bygðarlag 2. Bygg-garðr á Seltjarnarnesi 109. bygging (jarða) 241⁴, 340, 417, 512, 688, 684, 686, 687, 689, 690, 691, 693 (opt), 700 (opt), 701 (opt), 702 (opt), 703, 710 (opt), 711 (opt), 712², 763². — peninga 446. Byjasker á Rosmhvalanasi 32, 105, 658, 659. Byrgi í Kelduhverfi 623—624. Byrgisvík við Veiðileysu á Horn-ströndum 120, 169. Byrn-, sjá Birn-. Bægisá í Hörgárdal. 352—353, 369, 381, 409, 585, 612, 670—671, bægsli, sjá hvalr, matr. bænahald 531. bænhús 11, 40, 67, 68, 85, 88, 101, 119, 125, 128, 131, 132², 133, 149, 159, 160, 164², 172, 174, 175, 177, 179, 180, 193, 199, 200, 202, 208, 210², 217⁴, 218, 220, 221², 224², 226, 228², 229, 230², 233, 234, 236², 237⁴, 257², 264², 272, 274, 275, 353, 460, 528², 537², 565², 592, 596, 620², 643, 756, 758. — bænhúsfé 229². bær, bæir 39, 40², 41, 42⁴, 46², 47, 50, 52, 58, 62, 65, 77, 78, 80, 83, 84, 85, 87², 88², 113, 119, 124², 125², 126, 127², 128², 131⁴, 132, 133, 135, 138², 140, 141, 143, 144, 145, 146, 147, 149,

- 150, 151², 152, 153, 154², 155², 158², 159, 160, 161², 163², 164², 165, 172, 174², 175², 177, 179, 180, 185, 186², 188, 191², 193², 194, 196, 197, 199⁴, 200, 202², 208, 210, 214, 218², 220, 221², 222, 223, 224², 225, 226, 228², 229, 230, 233, 236², 239, 272², 275, 464, 465, 466², 467, 468², 512², 513⁴, 514², 593, 594, 617², 582. — bygðir bæir 372, 464, 465, 466, 512, 513. — óbygðir Bæir (eyðibæir) 464, 465, 466, 468, 513². — bæjarbrot 682.
- Bær í Árneshreppi í Strandasýslu 687.
- Bær í Bárðardal 544.
- Bær í Borgarfirði 191, 252, 253, 658.
- Bær á Bæjarnesi í Barðastrandar-sýslu 405.
- Bær í Flóa (Gaulverjabæ) 675.
- Bær í Kaldaðarneshreppi í Stranda-sýslu 131, 686.
- Bær í Króksfirði 685.
- Bær í Lóni 201.
- Bær (Saurbær) á Rauðasandi 262, 312, 335, 753.
- Bær í Steingrímsfirði 169.
- bætr (fébætr) 23², 25². Sbr. sára-bætr.
- Böðvar Arason nyrðra (d. fyrir 1429) 395.
- Böðvar Hrafnsson vestra (1419—1427) 269, 345—346.
- Böðvar Klængsson á Barðaströnd (1439) 603.
- Böðvar Magnússon nyrðra (um 1427) 351.
- Böðvarsdalsá í Vopnafirði 215², 217.
- Böðvarsdóttir: Arndís, Brigída, Ingi-ríðr, Þorgerðr.
- Böðvarshólar í Vestrhópi 707.
- Böðvarsholt í Staðarsveit 287.
- Böðvarsson: Einar, Hallr, Kolbeinn, Magnús, Þórðr.
- Böggustaðir í Svarfaðardal 619—620, 621—622.
- Calamus islandicus* (sbr. norsk hönd) 304.
- Calisie (Calais) 324.
- calix 328, 673. Sbr. kaleikr, kirkja.
- Calixtus papa 301. — Calixtus-messa 516, 517.
- camera apostolica 582, 723², 726², 732, 733.
- campanæ 328, 747. Sbr. klukka.
- candelæ accensæ 747.
- canones sacri 737. — cononicatus 410, 726, 744², 745.
- cantica canticorum 193.
- capellanus, capellan 275, 281, 282², 337, 428, 472, 621.
- capitaneus 332, 730.
- capitularis domus, capitulum, kapi-tuli, sjá húsakynni.
- capitularius, sjá kirkja.
- capitulum (klerkaráð) 410, 414, 570.
- captio 332.
- captivatio 326, 329 (opt), 330, 332.
- captivus, captivitas 325², 330², 750².
- cardinalis 717.
- castitas 439.
- castrum 328, 606, 647, 706.
- Catarina, sjá Katrín.
- cathedra Petri apostoli 456, 527, 605.
- Cato með glosa 111.
- Cecilia Loptsdóttir hins ríka 520.
- Cecilia mæð hin helga 43, 123, 135, 147, 210, 238, 286, 372, 376, 397, 465², 506. — Ceciliu-kirkja 147, 376.
- cellaria 681.
- cenobium (sbr. klaustr) 306.
- censura ecclesiastica 732.

- census 646, 658.
 cervicia, sjá drykkur.
 chartequæ 28.
 Chepstowe i Southwalles á Bretlandi 542.
 chorus, sjá kór, kirkja.
 Christensen, William, Dr. 645.
 christianitas 646.
 Christianus Agdorn 717.
 christifideles 681, 685, 728, 733.
 Christophorus, sjá Kristiphorus.
 Chronica 111.
 cimiterium 326, 329², 330.
 circumcisio 681.
 Cisterciensis ordo 681.
 citacio, sjá litera.
 civitas Bergensis 324². — civitas Holensis 411.
 Claues Junghe (vegin 1425) 330.
 Claues Ólafsson (1425) 330, 331.
 claustrum 111. Sbr. klaustr.
 clavis 305, 306. — clavis (papæ) 724.
 Clemens, sjá Klemens.
 clenodia 305, 732.
 clericus (sbr. klerkr) 304, 305².
 coitus damnatus 725. — coitus illicitus 725.
 collacio (ecclesiæ) 400, 422, 548², 671, 760. — collacionisbréf 740. Sbr. staðarbréf.
 collectarius, sjá kirkja.
 collectores 720², 721, 723², 726², 732, 733.
 Coloniensis archiepiscopus 717. — diocesis 717, 742, 744, 745. — prepositus 716.
 colonus 331. Sbr. bóndi.
 comes 646. Sjá palatinus.
 Comhaer, sjá Gerrit, Goðsvin biskup.
 commemoracio omnium sanctorum 681.
 commercium 645.
 commissor generalis 763.
 commune, communsbók, sjá kirkja.
 communitas 327², 328, 331, 337.
 compedes 330.
 concepcio Mariæ 485, 681.
 concilium generale 732, 751. — Lateranense 727.
 concubina 413.
 conductus 325, 326.
 confederatz 525.
 confessor 410, 605, 681, 728.
 confirmacio 570, 661.
 confiscacio 653.
 conjugatæ personæ 728.
 consanguinitas 725².
 consilium 308, 332, 333, 337², 574, 575, 583, 750.
 conspiracio 489.
 constitutiones claustrales 111.
 consules (ráðsmenn) 337, 645.
 conventa 171. Sbr. húsakynni. — conventuhróðir 247, 248, 320, 572, 635, 636, 672², 707. — conventuinnsigli 626, 708. — conventusystir 543, 604², 625.
 conventus 681.
 copulacio 725.
 cor, corus, sjá kór, kirkja.
 corona 324, 333², 524, 525.
 Coronensis episcopus 730.
 corporale, sjá kirkja.
 corpore viciati 726.
 corpus dominicum 681. — corpus Christi, festum corporis Christi 294, 310, 420, 516, 554, 559, 578, 586, 631, 652.
 Corrector 198. Sbr. kirkja.
 Coventre á Bretlandi 558.
 Crastinum, crastina dies 307, 309, 322², 323.
 creditores 563, 573.
 cremacio 328², 331.
 crimen læsæ maiestatis 328.
 Crispinianus hinn helgi 76.
 Crispinus hinn helgi 76.
 crux sancta 411, 412. — messa de cruce 55.
 culpa 723, 724.

cultellus, sjá hertygi.
cura (ecclesiæ) 671.

Cura pastoralis Gregorij 110.

curia episcopalis Bergis 337. —
curia Holensis 306⁴. — curia
regis Norvegiæ 326², 327, 328,
329. — curia Romana 582, 734.
customæ (tollar, gjöld) 563, 574,
575, 605, 606,

Dacia, sjá Danmörk.

Daðason: Ari, Jón, Ormr, Páll.

Daðastaðir á Reykjaströnd 747,
748.

Daði Arason (Dalaskalli, 1442)
623.

Daði Bjarnason («Bjarnarson») á
Skarði 156.

Daði Jónsson nyrðra (1441) 619.
dagleið 362.

dagsláttá 623.

Dagsson: þorsteinn.

dagr, sbr. og sjá drottinsdagr,
helgr dagr, imbrudagr, messu-
dagr, páskadagr, rúmhelgir dag-
ar, vigiliudagar. — dagr (=
stefnudagr) 424. — dagþingan
738.

Dalabrúnn (hestr) 483.

Dalahólmr í Miðdölum 162.

Dalbær í Landbroti 28, 229.

Dalir í Arnarfirði 143.

Dalir(nir) í Barðastrandarsýslu
694.

Dalir(nir) í Dalasýslu 405.

Dalir í Mjóafirði eystra 225.

Dalir í Reyðarfirði 226. — Dalaá
226.

Dálkr 28, 229, sjá Dalbær.

Dálksstaðir á Svalbarðsströnd 481
— 482, 550—551, 696—697.

Dalland í Borgarfirði eystra 223².

dalmatica, sjá kirkja.

dalr, dalir 130, 165.

Dalr í Eyjafirði 380.

Dalr undir Eyjafjöllum 406.

Dalr (hvortveggja) í Fellshverfi
236, 238.

Dalir í Lóni 233.

Dalir í Miklaholtshrepp 166.

Dalsá milli Önundarfjarðar og Sög-
andafjarðar 141.

Dalssóknir í Borgarfjarðarsýslu
196.

Damasum 722.

Damme í Flandri 317.

damnum 325², 326, 331, 333².

dandimenn 297, 347, 354, 444,
449, 502, 561, 608, 609, 614,
634, 638, 648², 652, 678, 736,
757. — dandisveinn 445.

Daniel Kepken clericus Leodiensis
(1418) 736—737.

Danir, Danmörk (Dacia), danskir
menn 15, 22, 36, 268, 279, 281,
282, 283, 321, 334, 337, 461,
462, 523—525, 542, 558, 563,
573, 574, 629, 644—647, 651,
652—654, 673, 680, 705, 720,
723, 726, 730, 732, 733, 767.

Dattstaðir (Daðastaðir) í Reykjadal
í Suðr-Þingeyjarsýslu 564, 565.

Daufá í Skagafirði 701.

David konungr, sjá Davíðspsaltari
(kirkja).

Davíðspsaltari 457. Sjá kirkja.

decima 187. Sbr. tíund.

Declaracio Regule 111.

decollacio Johannis baptiste 377,
378, 425, 426, 464, 468.

dedicacio ecclesiæ 372², 374, 375²,
376², 377², 378², 464², 465², 466²,
467⁴, 468², 511 (opt), 512 (opt),
513 (opt), 514, 687.

defectus natalium 725—726. — de-
fectus ætatis 727.

Deildará á Melrakkaslétu 672.

Deildará á Skálmarnesi 152.

Deildardalr í Skagafirði 314, 315,
338, 339.

Deildarhamar á Skaga 11, 353.

Deildarhamar í Staðarsveit á Snæ-

- fellsnesi (austan Staðarar) 175, 176.
 delicta 333, 421.
 Demetrius martyr 661, 762.
 denarius sancti Petri 720.
 deperdicio vitæ et honorum 328.
 deprædacio 326, 331.
 Desey í Norðrárdal í Mýrarsýslu 507, 630.
 Desjarmýri í Borgarfirði eystra 211, 222—223.
 Desjarteigr Grenjaðarstaðar 17.
 Deventer (Davantria) á Hollandi 679, 682, 695.
 deveria 563, 574, 575, 605.
 Devon, Charles, enskr maðr 266.
 diabolus 733.
 diaconus 307.
 Dialógus, sjá kirkja.
 Diepenweenklaustr 680, 770.
 dietæ 732^a.
 Digranes (í Skorradal) 119.
 Dílar (Dili) í Borgarfirði eystra 211.
 Dimun í Þjórsárdal 47.
 Dionysius episcopus & martyr 621.
 — Dionysiusmessa 512.
 discopulacio 395^a.
 disjunctio 395^a.
 diskar, sjá búsgagn.
 dispenseran 400, 424, 457, 570, 612, 725^a. — dispenseranarbréf 368.
 diurnale, sjá kirkja.
 divinus cultus 410, 749, 750.
 divisio apostolorum 262, 611.
 djákn, djáknar 39, 40, 46, 47, 50, 64, 66, 78, 82, 97, 104, 109, 117, 122, 131, 135, 146, 151, 152, 153, 160, 163, 164, 179, 181, 188, 191, 193, 195, 199, 204, 206, 208, 210, 223^a, 228, 229, 232^a, 233, 236, 372, 379, 380 (opt), 381 (opt), 382 (opt), 417, 511, 613, 617, 676. — Shr. messu-djákn, smádjákn. — djáknaklæði 39. — djáknatal 421—422.
 Djúpá í Fljótshverfi 235.
 Djúpá í Ljósavatnsþingum 456.
 Djúpagröf í Álptafirði 231.
 Djúparbakki í Eyjafirði 712.
 Djúparbakki í Fljótshverfi 235.
 Djúpavík á Tjörneshví 6.
 Djúpidalr í Austfjörðum 208.
 Djúpidalr í Hvolhrepp 72.
 Djúpidalr ytri í Blönduhlíð 667—669. — Djúpadalsá 668.
 Djúpilækr á Langanesi 215.
 Djúpsker á Snæfellsnesi 169.
 doctrinale 111.
 dogger, sjá skip.
 dómabækur 287, 298, 300, 301.
 dómandi, dómari 363, 400.
 domicilium 323.
 Domine intra 174.
 dominica, dominicæ 100, 162, 214, 306, 438, 439, 472, 570. — palmarum 538. — passionis 290, 760. — sexagesima 753. — trinitatis 330.
 dominicubók, dominicale, sjá kirkja.
 Dominicus hinn helgi 180.
 Dominus omnium 140.
 dómkirkja 362^a, 522, 760
 dómr, dómur, dómsbréf 1—4, 9, 23, 26, 115, 241^a, 242, 247, 272^a, 274^a, 277, 285, 291^a, 292^a, 294^a, 295 (opt), 297 (opt), 298 (opt), 299, 300 (opt), 301, 302 (opt), 303, 304, 310^a, 311^a, 323, 340, 356 (opt), 357^a, 359^a, 360^a, 363 (opt), 366, 370, 392, 393, 404^a, 424^a, 429^a, 430^a, 434, 449^a, 450^a, 451, 452 (opt), 453 (opt), 454 (opt), 462, 463, 470^a, 478^a, 487^a, 488 (opt), 489, 490^a, 491, 494, 495^a, 497—499, 500^a, 501^a, 502—503, 504, 507^a, 508 (opt), 509, 533^a, 534^a, 535, 536^a, 540^a, 541^a, 560^a, 572 (opt), 576 (opt), 577—578, 579 (opt), 580, 590—592, 601, 608, 612, 652, 655^a, 665, 666, 670^a, 671 (opt), 706, 731^a, 760, 761^a, 762^a, 763, 764 (opt).

768°. — dómrof 1—3, 294, 295.
340°, 578. — dómsálit 240. —
dómsatkvæði 450, 581, 764. —
dómsmenn 273—275, 298, 300,
340, 508, 534, 560. — dómstóll
245. — dómsæti 363, 426, 430,
450, 500, 503.
domus 305, 329, 330, 331.
Draflalausa á Rangárvöllum 84.
Draflastaðir í Fnjóskadal 380, 663.
Drumbodðstaðir, sjá Drumbodð-
staðir.
Drangar í Dýrafirði 687.
Drangar við Dyrhólaey 763, 764.
Drangar á Skógarströnd 165.
Drangatangi á Hornströndum 132.
— Drangaurð 132.
drangar 222, 271.
Drangr í Borgarfirði eystra 205,
222°, 223, 271.
Drangr á Galmaströnd 162.
Drangsnes í Strandasýslu 169,
686.
draper 575.
drottinleg bæen 351, 680.
drottinsdagar 68, 84, 312°, 340,
633, 643.
drottning (Maria) 88, 115, 124, 136,
164.
Drumbodðsstaðir í Biskupstungum
40.
Drykkjará í Fljótum 565.
drykkir, drykkjarföng (potus) 327,
509. — bjór 277, 427. — iiij.
tunnur bjórs fyrir hundrað 275.
— cervisia, cerevisia 327, 605.
— sýra 242, 451. — vín, vinum
277, 588, 605. — tunna vins
fyrir klént hundrað 276. — öl
(eyl) 397, 426, 463, 554.
Dufgusdalr (Duggasdalr, Duggus-
dalr) á Snæfellsnesi 176.
Dufpaksholt í Hvolhrepp 73, 83.
dugandi menn (sbr. dandimenn)
251.
Dugansdalr í Arnarfirði 692, 694.

duggarar, er reyfað hafa 268.
Duggasdalr, Duggusdalr, sjá Duf-
gusdalr.
dúkar, sjá kirkja, klæðnaðr.
Dúkr í Skagafirði 701.
Dunhagi í Eyjafirði 711.
Dunkr í Hörðadal 405.
dux (hertogi) 645, 646.
Dvergasteinn í Seyðisfirði 224—
225.
Dvergstaðir í Eyjafirði 259—260.
dý 178.
dymbill 104. Sjá kirkja.
Dynjandi í Arnarfirði 265, 691.
Dýnskógar í Dýnskógahverfi (á Mýr-
dalssandi) 173.
dýnur, sjá sængrklæði.
Dýrafjörðr í Ísafjarðarsýslu 144,
145, 264, 265, 278, 279, 360,
525, 541, 545, 628, 654, 687,
692°. — Dýrafjarðarbotn 141,
143.
Dýralón á Eyrarbakka 590—592.
Dyrhólar í Mýrdal 761—764. —
Dyrhóládómr 761—764. — Dyr-
hólaey 761—764.
dýridagr 456, 765.
dýrleiki (jarða, staða) 286, 353,
360, 405°, 440, 443, 444, 601,
671, 686, 692, 707°, 753.
Dysjar á Álptanesi 107.
Dægradvöl (Sópdýngja) séra Gott-
skálks 9, 10.
dæl, dælir 289, 316.
Dæl (Dæli) í Sæmundarhlöð 316,
701.
Dögurðaréyjar (í Hvítár-Síðu)
122.
Dögurðareyri í Eyjafjarðarsýslu
699.
Dögurðarnes á Skarðsströnd 158°.
Ebjörn Eyjólfsson fógæti konungs
(1424) 329. Sbr. Björn Eyjólfss-
son.

- Eboracum á Englandi (sbr. Jórvík) 337, 651.
- ebrietas 328.
- ecclesia 304 (opt), 305 (opt), 306 (opt), 307 (opt), 308³, 325, 326, 329 (opt), 330, 331, 400, 464, 548, 681, 751. — ecclesia cathedralis 326, 749. — ecclesia parochialis 750. — ecclesia sancti Petri apostoli 548. — bona ecclesiae 413. — coloni ecclesiae 305. — expensae ecclesiae 413. — ecclesiasticæ personæ 727.
- Edwardus Frenche kaupmaðr frá Lundunum 575.
- Efribrú í Grimsnesi 32, 91.
- Efrihólar (Eyfræhólar) í Öxarfirði 423, 468.
- Efrihvoll í Hvolhrepp 83².
- Efstaból í Mosvallahrepp í Ísa-fjarðarsýslu 688.
- Efstafell í Ljósavatnsþingum 531—532.
- efsta vika 65, 125.
- Efstidall í Ögrsþingum 539, 540.
- Eggert Hannesson lögmaðr 753—755.
- Eggertsdóttir: Guðrún.
- eggver 18, 19, 131, 215, 698. — eggvershólmar 215.
- Eggversvatn á Sléttu 698.
- Egidius ábóti hinn helgi 376, 467, 468, 600. — dies sancti Egidij 468. — Egidiuskirkja 164.
- Egill Eyjólfsson biskup á Hólum 10—12. — Registrum hans 10—12.
- Egill Guðmundsson vestra (1614) 156.
- Egill Magnússon vestra og nyrðra (1436—1446) 539, 682.
- Egill Ólafsson nyrðra (1428) 352.
- Egilsá í Norðrárdal í Skagafirði 649, 678.
- Egilsson: Brynjólfur, Grímr, Jón, Ólafur, Sigmundur, Þorleifr.
- Egilsstaðir í Fljótshálsfirði 297².
- Egilsstaðir í Flóa 32, 59.
- Eið í Eiðapínghá 30, 220—221, 406, 562, 676.
- Eið á Seltjarnarnesi 109.
- eiðr (sbr. lókarreiðr, einreið, lýttareiðr, tylftareiðr) 1, 3², 4², 23, 24, 26², 115, 145, 241², 251, 258⁴, 268, 280, 289, 292², 294², 299², 300 (opt), 302², 311², 314, 347, 356², 359², 360², 394², 404, 411, 414, 430, 441, 452², 458, 480, 481, 487, 491, 493, 494², 498², 502, 506, 508², 509, 522, 534², 549, 560, 572, 579, 580², 585, 588, 602, 611, 671, 682, 709, 728, 733, 734, 763², 764, 766. — ólöglegur, rangur eiðr 3, 4. Sbr. meinsæri. — eiðrof 23, 26. — eiðstafr 438—439, 452, 613.
- Eiðsborg í Noregi 313.
- Eiðsmelr (Eydsmelr) í Rangárfingi 584.
- eiginbóndi 449, 610, 697.
- eiginkona, eignarkona (kvinna) 23, 26, 315, 317², 318², 347², 352, 395, 428, 430, 442, 443², 463, 471, 480, 481, 494², 495, 548, 550, 610, 663, 674, 678, 755², 757.
- eiginorð 392, 430, 463.
- eign full 27.
- eignarhluti 258².
- eignarmaðr 489.
- Eilífsdall í Kjós 115. — Eilífsdalsá 117.
- Eilífsson: Hallsteinn, Haukr.
- Einar Árnason (Dalskeggs 1427—1432) 345, 458, 519.
- Einar Árnason í Skagafirði (ef ekki hinn sami; 1431) 483.
- Einar Bessason á Gunnsteinsstöðum (1418—1428) 266—267, 319—320, 334, 350—351.

- Einar Bjarnason prestur syðra (1449) 768.
- Einar í Bæ í Borgarfirði (c. 1391—1394) 191.
- Einar Bððvarsson nyrðra (1443) 648.
- Einar Eiríksson í Vatnsfirði (d. 1383) 185, 139.
- Einar Eiríksson í Eyjafirði (1434) 537, 567.
- Einar í Ey í Rangárfingi (c. 1397) 79.
- Einar Geirmundsson (um 1446) 682.
- Einar í Grindavík faðir Orms (á 18. öld) 8.
- Einar Hafliðason officialis (d. 1393) 355, 656.
- Einar Haldórsson prestur í Skálholti (1438) 577.
- Einar Hallfreðarson nyrðra (1428—1430) 808, 407.
- Einar Hallsson nyrðra (1424—1432) 314, 355—357, 399^a, 473, 505.
- Einar Hjalmsón prófastr nyrðra (1430—1431) 370, 420, 424, 474—475.
- Einar Höskuldsson prestur á Grenjadarstað 18, 19.
- Einar Ísleifsson bróðir, prestur nyrðra og ábóti á Munkaþverá (1434 og þar eftir) 541, 585, 661, 672, 710.
- Einar Ísleifsson á Reykjum 25.
- Einar Jónsson í Skagafirði (1420) 277—278.
- Einar Jónsson í Hvílt í Önnundarfirði (1428—1439) 353, 360, 525, 572.¹⁾
- Einar Jónsson 298, sjá Svart Stephánsón.
- Einar Jónsson skólameistari í Skálholti (d. 1788—89) 30.
- Einar Ketilsson nyrðra (1418—1432) 263, 517—518.
- Einar Magnússon nyrðra (1421—1438) 294, 315—316, 355, 371, 480—481, 551, 578.
- Einar Magnússon (c. 1700) 345.
- Einar Markússon vestra (1418—1436) 262, 557.
- Einar Nikulásón prestur nyrðra (1447) 710.
- Einar nyrðra (1395) 26.
- Einar nyrðra (um 1440) 619.
- Einar í Oddgeirshólum (c. 1374—1397) 52.
- Einar Ólafsson prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1439—1441) 591, 620.
- Einar Ólafsson nyrðra (1421) 294.
- Einar Ólafsson annar nyrðra (1421) 294.
- Einar prestur á Desjarmýri (c. 1381—1397 eða leingr) 223.
- Einar prestur á Hofi í Vopnafirði (c. 1396 og þar eftir) 216.
- Einar prestur í Stafholti (um 1390) 190.
- Einar á Reykjum á Skeidum (c. 1384—1397) 51.
- Einar Teitsson nyrðra (1418) 266.
- Einar Þorbjarnarson í Fornhaga (d. 1403) 489^a.
- Einar Þórðarson nyrðra (1422) 302^a.
- Einar Þórðarson seia (1436) 559.
- Einar Þórðarson á Barðaströnd (1439) 603.
- Einar Þorleifsson, Árnasonar, jungkæri (1445 og þar eftir) 664—665, 682, 697, 707—708, 714, 753—756.
- Einar Þorsteinsson í Ytrey í Húnavatnsþingi (1435—1439) 602.
- Einarsdóttir: Arndís, Helga, Sigriðr.
- Einarsson: Ari, Arnbjörn, Árni, Bessi, Björn, Brandr, Gizur, Guð-

¹⁾ Þetta mun alt elinn maðr.

- mundr Johnsen, Hákon, Hálfðan, Hallr, Högni, Jón, Knútr, Magnús, Marteinn, Narfi, Nikulás, Oddr, Ólafr, Ormr, Sokki, Stephán, Sumarliði, Teitr, Vigfús, Þorarrinn, Þorfinnr, Þorgils, Þorsteinn, Þorvaldr, Örnólfr.
- Einarsstaðir í Reykjadal 18, 377, 380, 387, 390, 564, 565, 623, 624, 706, 707.
- Einhúsi, höll hjá Sjaárborg 287.
- eindagi legkaups, líksöngseyris, ljóstolls og tíundar 5.
- Eindriði, sjá Indriði.
- eineiði, einseiði 258, 356, 671.
- Einfætugil í Bitru 405.
- Eingey fyrir Barðaströnd 151.
- Eingey fyrir Selgjarnarnesi 33, 109.
- eingi, eing, eingjar 46, 48, 142, 160, 179, 191, 236³, 582, 617, 630, 698², 763², 764². Sbr. stakkeingi, verkeingi.
- Eingidalr í Skutulsfirði 139, 140².
- Eingidalr á Þórsörk 74.
- Eingimundr, sjá Ingimundr.
- Eingimýri í Eyjafjarðarsýslu 712.
- Eingimýri Grenjæðarstaðar 17.
- Eingines á Ströndum 188.
- eingiteigr 460.
- einglar (einglamyndir) 374.
- Einglendingar, enskir kaupmenn, Eingland (Anglici, Angli, Anglia) 269, 275—277, 279, 282, 283, 324—334, 337, 371, 421, 461, 475—476, 477, 479, 489, 523—525, 541—544, 557—559, 563—564, 573—575, 582—583, 605—606, 646—647, 651, 652—654, 670, 672—673, 680, 716, 766—767. — eingelskir bátar (skip) 421, 489. Sbr. skip. — enskir peningar 279. — enskar pönnur 341.
- Einiholt (Einholt) í Biskupstungum 32, 39, 40, 49.
- Einiholt í Hornafirði 233—234.
- einmælt, sjá matr.
- Einstakihóll í Miðfirði 669.
- Eiríkr undir Ási í fellum (fyrir 1390) 213.
- Eiríkr Gauta(son)Upplendingr (1429—1431) 368, 371, 391, 473.
- Eiríkr Ísleifsson í Auðbrekku (c. 1430—1440) 435—436.
- Eiríkr Jakobsson klaustrhaldari í Þykkvabæ (d. c. 1595) 761.
- Eiríkr Jónsson prestur á Dyrhólum (1448—1449) 764.
- Eiríkr Kráksson í Skarði (1438) 577—578.
- Eiríkr Loftsson, Guttormssonar (1432 og þar eftir) 519—520, 600—601, 664—665, 677, 678.
- Eiríkr Magnússon bókaforðr í Kambryggju 277, 531.
- Eiríkr Magnússon prestahatari Norðskonungur (d. 1299) 323.
- Eiríkr Oddsson prestur nyrðra (1395) 26.
- Eiríkr Oddsson prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1438) 576, 577.
- Eiríkr konungur af Pommern (1389—1439) 268—269, 275, 279—280, 281—284, 313, 321—324, 461, 523, 542, 573, 574.
- Eiríkr Sveinbjarnarson riddari í Vatnsfirði (d. 1342) 135².
- Eiríkr Þorvaldsson nyrðra (c. 1430—1440) 436.
- Eiríkr í Þrándarholti (c. 1379—1394) 49.
- Eiríksdóttir: Ása, Guðrún, Ingileif, Margrét, Ragnhildr, Rannveig, Solveig, Vigdís.
- Eiríksfell í Fljótshverfi 225.
- Eiríksson: Árni, Bjarni, Einar, Grímr, Haldór, Helgi, Hjalti, Jón, Jörundur, Magnús, Oddr, Ormr, Pétur, Þorvaldr.
- Eiríksstaðir í Eyjafjarðarsýslu 711.
- Eiríksstaðir í Hraunhreppi á Mýrum 184, 199.

eirketill, sjá búsgagn.
 eldberi, sjá kirkja.
 eldhús, sjá húsakynni.
 eldi (vetruna) 43. Sbr. lambs-
 eldi.
 eldihrís (sbr. hrís) 710. — eldi-
 viðr (sbr. skógr, viðr) 43, 54.
 Eldjárn Stúfsson nyrðra (1416)
 249.
 Eldjárnsson: Bergr.
 Eldrit séra Jóns Steingrímssonar
 28.
 eldsgögn (sbr. búsgagn) 684, 687,
 689.
 elds uppkoma 418.
 electus Schalholtensis 713, 736.
 Elivágar í Skagafirði 316.
 Elliðaár fyrir neðan Heiði 109,
 112.
 Elliðahöfn, skipstaða frá Kaldaðar-
 nesi 54.
 Ellindr, sjá Erlendr.
 Ellingr, sjá Erlingr.
 Eltham á Bretlandi 582, 583.
 embætti 304.
 Emmuberg á Skógarströnd 770.
 empti 328. — emticia 328.
 Endriði, sjá Indriði.
 Endridus, sjá Indriði.
 Enni í Bitru 155, 157, 747, 748.
 Enni (Ólafsvíkrenni) 320.
 Enni í Refasveit 483.
 Ennishöfði í Strandasýslu 128.
 enskr, sjá Einglendingar.
 epiphania 681.
 episcopus, episcopatus 307, 325,
 558³, 563, 573, 575, 582⁴, 750,
 751.
 Epistolæ Pauli 110.
 eptirkærumaðr 393.
 eptirtölumaðr 408.
 equites 730.
 equus 329, 330, 373³, 730.
 Erasmus: Páll.
 erfð, erfðir 15, 245, 246³, 250, 251,
 252, 258³, 260, 290³, 292, 302,

310, 313, 320³, 345, 347, 348,
 355, 361³, 406, 509, 518³, 529,
 549, 561, 601, 632, 765. —
 sjötta erfð 347, — erfðaeign
 311. — erfðamál 365. — erfða-
 skipti 260.

erfðislaun 546².

erfingi, erfingjar 14, 22, 23, 25,
 136, 246³, 249³, 254, 256, 259,
 261⁴, 266, 280³, 284, 289, 298,
 303, 309, 313, 316³, 349, 353,
 405, 406², 422, 423, 435,
 444, 447, 486, 492, 498, 499,
 500, 510, 516, 518, 522, 527,
 530³, 535, 539, 544, 545³, 546,
 555³, 566, 568, 584, 592, 596,
 603, 609³, 635, 642, 643, 657,
 668, 694, 716, 735³, 755².

Erfstaðir (nú: Refstaðir) í Land-
 broti 239.

Erigsstaðir, sjá Arneirsstaðir.

erindisbréf 30.

erkibiskup 24, 304, 308, 349, 420,
 639³, 740, 760. — erkibiskupleg
 makt 760. — erkistóll 361, 760.

erleg kvinna 284.

Erlendr á Apavatni (1391–1397)
 91².

Erlendr Bergþórsson á Hnúki í
 Skiðadal (1398) 240–243.

Erlendr Brandsson sýslumaðr í
 Hrepphólum (1444) 662.

Erlendr á Bustarfelli (d. fyrir 1444)
 652.

Erlendr á Eyri í Álptafirði (fyrir
 og um 1395) 165².

Erlendr Gunnsteinsson nyrðra
 (1487) 568.

Erlendr Jónsson prestur syðra (1448)
 731.

Erlendr Narfason, Vigfússonar, í
 Teigi (1439, og þar eptir, á lífi
 1458) 585–586, 614–615, 662.

Erlendr Pétursson í Austfjörðum
 (1417) 256.

- Erlendr Sigurðsson nyrðra (1444) 650.
- Erlendr Vigfússon Hólms 530—531.
- Erlendr Þórðarson, Flosasonar (d. fyrir 1449) 766.
- Erlendr Þórisson í Skagaafirði (1431) 449—450.
- Erlendsdóttir: Haldóra, Ingvildr, Valgerðr.
- Erlendsson: Andrés, Gunnlaugr, Haukr, Indriði, Jón, Magnús, Ólafr, Sigurðr, Sæmundr, Þorvarðr.
- Erlingr (Erlendr) í Arnarbæli (c. 1381—1386) 98².
- Erlingr Eyjólffson nyrðra (1431—1432) 371, 491.
- Erlingr Jónsson á Reykjum í Olfosi og á Nesi í Selvogi (c. 1360—c. 1376) 96, 99.¹)
- Erlingr Þórðarson á Barðaströnd (frá Haga?) (1439) 603.
- Erlingsson: Helgi, Þorlákr.
- Eseberch 326, sjá Esjuberg.
- Esjuberg á Kjálarnesi 326.
- Eskey Grenjaðarstaðar 17.
- Eskigrasey á Breiðafirði 167.
- Eskiholt á Landi 63.
- Eskil (Áskell) erkibiskup í Niðarósi (1404—1429) 760.
- Espihóll (syðri) í Eyjafirði 699.
- Eta (= Jata) í Hrunamannahrepp 43.
- eucharistarium, sjá kirkja.
- Euerardus Vlass laicus 719, 744—747.
- Eugenius páfi hinn fjórði 713, 717.
- evangelium 515, 728—729².
- excommunicacio 307, 308, 396, 723, 724.
- extranei (útlendingar) 324².
- ey, eyjar 161, 165, 188, 231, 660, 661, 691, 693, 766. — óbygðar eyjar 167. — eyfastir menn 276. — eyjamenn 277.
- ey við Hvítá (Stafholtsey) 188.
- Ey í Útlandeyjum 32, 79, 81.
- Ey (Eyjarland) í Laxárdal í Suðr-Þingeyjarsýslu 17.
- Eyðalir í Breiðdal 30, 229, 240.
- Eyðihús undir Jökli 166.
- eyðijarðir, eyðikot 112, 176, 286, 464, 466, 467, 468, 687, 702, 711.
- Eyin ytri í Strandasýslu 169.
- Eyiulfr, sjá Eyjólf.
- Eyjafjöll 73, 406, 611.
- Eyjafjörðr 5, 6, 250, 259, 260, 273, 274, 275, 308², 309, 314, 318, 344, 345, 376⁴, 387, 390, 391, 406, 454, 459, 461, 501, 502, 508, 516, 519³, 528, 532, 570, 571², 585, 611, 636, 649, 664, 665, 672, 675, 677, 678, 694, 706, 710.
- Eyjahreppr á Breiðafirði 691. — í Hnappadalssýslu 571.
- Eyjar í Kaldaðarneshreppi í Strandasýslu 131, 686.
- Eyjar í Kjós 32, 116, 118.
- Eyjará (Eyrará) í Austfjörðum 204 270.
- Eyjardalsá í Bárðardal 380.
- Eyjarhvammr í Ísafjarðarsýslu 134.
- Eyjarsandr (Eyjasandr = Húseyjarsandr) í Austfjörðum 205, 219, 270.
- Eyjólf Arnfinnsson, Þorsteinssonar (1434 og þar eptir) 435, 436, 539—540, 583.
- Eyjólf bóndi á Grýtubakka (á 14. öld) 467.
- Eyjólf bóndi í Villingaholti (c. 1387—1397) 59.
- Eyjólf Hallsson nyrðra (1428—1431) 309, 310, 481.
- Eyjólf Helgason (á Skorrastað c. 1350 eða fyrri) 226.

¹) Mun einn maðr hvortveggja.

Eyjólfur Jónsson prestur nyrðra (1398) 242.
 Eyjólfur Jónsson vestra (1418) 264.
 Eyjólfur Jónsson syðra (1436) 561.
 Eyjólfur Jónsson á Hjalla (á 16. öld) 243.
 Eyjólfur Jónsson prestur á Völlum (d. 1745) 346, 357, 504, 518.
 Eyjólfur Loðinsson nyrðra (1426) 339.
 Eyjólfur Loptsson nyrðra (1417) 259.
 Eyjólfur Magnússon mókollur (1434) 536, 539.
 Eyjólfur Mánason í Austfjörðum (1417) 256—257.
 Eyjólfur prestur á Hofi í Gnúpverjahrepp (c. 1370—1394) 48.
 Eyjólfur prestur á Stað á Reykjanesi (c. 1363) 156.
 Eyjólfur Simonarson nyrðra (1431) 480.
 Eyjólfur Skeggjason á Þvottá (c. 1300—1330)¹⁾ 232.
 Eyjólfur Þorvaldsson í Hnappadalsýslu 1440) 614.²⁾
 Eyjólfur Þorvaldsson í Skarði á Landi (1438) 577.³⁾
 Eyjólfur dóttir: Gró, Guðrún, Ingibjörg, Ragnhildur, Þóra.
 Eyjólfsey í Barðastrandarsýslu 154.
 Eyjólfsson: Björn, Eibjörn, Egill, Erlingur, Jón, Ketill, Loðmundur, Magnús, Markús, Oddur, Ólafur, Páll, Sigmundur, Snorri, Steinn, Þorkell, Þorsteinn, Örnólfur.
 eykr 123, 134, 591.
 eýlönd 645.
 Eyrbakkur í Árnessýslu 590—591.
 Eyrafell 753, sjá Ýrafell.
 Eyraaland í Eyjafirði 259—260.
 Eyraarsveit á Snæfellsnesi 338.

eyri, eyrar 26, 226.
 Eyri í Álptafirði (Narfaeyri) 165.
 Sbr. Geirraudaeyri.
 Eyri í Arnarfirði (Hrafnseyri) 145—146, 265, 692.
 Eyri í Bitru 127—128.
 Eyri í Borgarfirði eystra 205, 271.
 Eyri undir Draga (Drageyri) í Skorradal 286.
 Eyri í Eyraarsveit 173, sjá Öndurðeyri.
 Eyri í Fáskrúðsfirði 228.
 Eyri í Gufudalsþingum 691.
 Eyri í Ingólfsfirði 155, 687.
 Eyri (•Ey•) í Kjós 115, 117.
 Eyri í Mjófafirði vestra 133, 135.
 Eyri í Reyðarfirði 226, 227.
 Eyri í Seyðisfirði 138.
 Eyri í Skutliffirði 140—141, 485.
 eyrir (verðs) 271. — eyristollur 142, 599², 641, 655², 768². — fríðir aurar 435. — fullir aurar 748.
 Eysteinn biskup í Ósló (1392) 24.
 Eysteinn bróðir (á Þingeyrum 1430) 407.
 Eysteinn prestur á Torfastöðum (c. 1386—1394) 50.
 Eysteinnseyri í Tálknafirði 692.
 Eysteinnsson: Sigmundur.
 Eystraskarð, sjá Skarð hið eystra.
 Eystrihreppur (Gnúpverjahreppur) 48.
 Eystriskógr í Miðdölum (sbr. nú: Kirkjuskógr) 163.
 Eyvindardalur í Suðr-Múlasýslu 204, 208, 270.
 Eyvindarhólar, sjá Hólar undir Eyjafjöllum.
 Eyvindarmáli í Fljótshlíð 73, 76—77.
 Eyvindarson: (Ólafur), Páll, Þorleifr.
 Eyvindur Guðmundsson eystra (1421) 297.
 Eyvindur Kolbeinsson í Dalasýslu (1446) 674.
 Eyvindur Þórarinnsson prestur í Selárdal 7.

¹⁾ Skeggi á Þvottá enn á lífi 1284 (Bps. I, 734).

²⁾ Kynni þó að geta verið einn maður.

Eyx-, sjá Öx-.

eyxn-, sjá öxn-.

exaltacio sanctæ crucis 670.

Exensis dux 337.

Exney, sjá Öxney.

Ezechiel spámaðr 110.

Fagranes, jörð Munkaþverárklausrs 699.

Fagranes »á Reykjanesi« við Skaga-
fjörð 298, 368, 382, 397, 641,
643.

Fagrey á Breiðafirði 158.

Fagrey fyrir Helgafellssveit 167.

Fagribær í Laufássþingum 663.

Fagridalr í Tálknafirði 7, 590. —
Fagradalsá 7.

Fagridalr, afrétt frá Vallanesi 204,
270.

Fagriskógr á Árskógarströnd 507
— 508.

Fallandastaðir í Hrótafirði 162.

fals 277. — fals í bréfum, fölsuð
bréf, falsbréf 530, 553—554,
555, 755.

fames 397, 750.

famulus 325, 326, 329², 330, 331²,
332², 410.

fangelsi heilagrar kirkju 404.

Fannardalr í Norðfirði eystra 225.

faramenn (staðarins á Hólum) 735.

farargreiði 430.

fardagar 14, 48, 241 (opt), 242²,
246², 252, 257, 260, 262, 274²,
292², 294², 299, 302, 315, 318,
338, 340, 363², 386², 388², 389,
391, 393², 402², 404, 405, 407²,
408, 409², 412, 416, 417, 418,
419, 425, 427, 432, 433², 437,
448², 450, 453², 454, 455, 460²,
470⁴, 473, 479, 486², 493², 494,
495, 499, 500², 501, 502, 504²,
508², 522², 529, 532², 534², 537,
541, 549, 550, 554, 557, 560,
564, 567, 577, 579, 586, 592,
596, 601, 633, 636², 650², 665,

671⁴, 683, 694, 715. — fardaga-
vika 17, 320, 567.

Fáskrúð í Dalasýslu 161.

fasta 316, 344, 404, 442, 457, 496.

Sbr. gagnfasta, jólafasta, langa-
fasta, miðfasta, vainfasta, niu

vikna fasta, föstu tjald (kirkja).

— fastandi til eiðs 3—4. —

föstudagr 55, 740. — föstugangr,

föstuinnangr 289, 441, 757. —

föstunætr 403².

fastadagr, sjá föstudagr.

fastir peningar (fé, góz, fastaeign) 17,

260, 284, 286, 349, 383², 386, 387,

388², 389, 390, 391, 402², 407²,

408, 409, 416, 419, 431, 432,

443, 444, 459, 473, 514, 519²,

520, 521, 586², 589, 601, 608,

618, 629, 671, 678².

fat, sjá búsgagn.

fata, sjá búsgagn.

fátækir 42, 99, 181, 186, 209², 212,

213, 214², 215, 231, 238, 351²,

404, 472, 483², 485, 530, 648,

676², 683.

Faxadalr á Flókadalsheiði 120,
191.

Faxafallssteinn í Staðarsveit 177.

Faxastaðir í Grunnavík 138.

fé, fjármunir 23², 25², 101, 118,

158, 279, 320, 371, 422, 525,

550, 583, 589, 603, 614, 658,

668, 672, 682, 755. — fé feingið

og ófeingið 278, 312. — féhirðir

321, 322, 586. — fékaup 13,

508, 549, 669. — félát 441. —

félausir menn 2—4. — fjárhald

432. — fjármál 298. — fémissa

257, 267, 292, 515. — fépína

404, 432, 434, 464, 496. — fé-

sekt 421, 588, 612, 638. — fjár-

skaði 452. — fjárskakki 632, 668.

— fjárskipti 246, 299, 399. —

féskriptir 496. — fjárvöxtr 14.

félagsgærd (hjóna) 589—590.

Fell 531, sjá Efstafell.

Fell 590, sjá Kvígandisfell.
 Fell í Biskupstungum 50.
 Fell í Kollafirði 128, 690, 691, 693.
 Fell á Langaneströndum 218.
 Fell í Myrdal 239.
 Fell á Nautahjalla 144.
 Fell í Sléttuhlíð 368, 370, 381, 401—402, 449, 450—451, 538.
 Fellshverfi í Hornafirði 200.
 Fellsmúli á Landi 32, 64—65, 70.
 Félokstaðir (sbr. nú: Féeggstaðir) 712.
 ferubók 238, sjá kirkja.
 ferja, ferjugögn, ferjumáldagi, sjá skip.
 Ferja 32, sjá Kirkjuferja.
 Ferjubakki í Borgarfirði 188.
 ferrum, sjá járn, málmar.
 ferreæ manicæ (handjárn) 330
 ferskepta, sjá klæði (vefnaðr).
 Ferstikla á Hvalfjarðarströnd 197.
 Feroy, Ferøy, sjá Færeyjar.
 festarkona 23, 26.
 festaröl 14.
 festi, sjá kirkja, kross, skip.
 festingar 22, 23, 26, 317², 347², 394, 442, 494, 495, 496, 674. — festingarvottar 278, 603, 674.
 festivitas 410, 681.
 festum, festa 55. — summa festa 421, 681. — festum sanctæ Agatæ, Amandi & Vedasti, Antonij abbatis & confessoris, Appollinaris, Divisionis apostolorum, Annunciacionis beate dei genitricis, Assumpcionis beatæ dei genitricis (Mariæ), Ascensionis domini, Audomari, Augustini Anglorum apostoli, Augustini episcopi, Barnabæ, Barthomei, Bonifacij, Benedicti, Bernardi, Bertini, Calixti, Catarinæ, Cecilie, Sanctorum in Celio, Concepcionis beatæ dei genitricis, Corporis Christi, Crispini

& Valeriani, Demetrii, Dionysij, Egidij, Exaltacionis crucis, Fidei virginis, Firmini, Geirionis, Georgij, Gordiani & Epimaki, Hallvardi, Helenæ, Jacobi, Jeronimi, Johannis ante portam latinam, Johannis baptistæ, Johannis Baverlacensis, Johannis Holensis, Johannis & Pauli, Laurencij, Lucæ, Magni comitis, Marcelli & Apulei, Marci, Margaretæ, Mariæ, Mariæ Magdalænæ, Martini, Matthei, Michaelis, Natalis domini, Nativitatis Mariæ, Olavi regis, Omnium sanctorum, Pentecostes, ad Cathedram Petri, Petri & Pauli, Philippi & Jacobi, Reliquiarum, Scolasticæ, Silvestri, Simonis & Judæ, Suiptuni, Thorlaci, Tiburcij & Valeriani, Undecim millia virginum, Urbani, Visitacionis Mariæ, Vitalis.
 Feykisrauf í Skagafirði (sbr. Glóðafeykir) 668.
 fideijussores 329.
 Fides virgo 393.
 Fíflsgerði í Eyjafirði 700.
 Fíflholt (eystra og vestra) í Landeyjum 32, 74—80, 82, 88.
 Fífustaðir í Arnarfirði 692².
 Fílagsson: Þórarinn.
 filbein 138. Sbr. buðkr (kirkja).
 Filippus Gíslason í Haga (enn á lífi 1394) 161².
 Filippus Guttormsson vestra (1435) 529.
 Filippus Ormsson nyrðra (1439—1440) 585, 609.
 Filippus Þorleifsson á Reykhólum (á lífi 1361) 154.
 Filippusson: Flosi, Loptr, Magnús. fimtidagr, fimtudagr 336, 339, 392², 394, 401, 406, 410, 415, 426, 446. — fimtidagr fyrstr í sumri 72.

- Finnastaðir í Saurbæjarhreppi í Eyja-
firði 678.
- Finnastaðir í Grundarþingum í Eyja-
firði 378.
- Finnbogason: Hallr, Jón.
- Finnbogastaðir í Árnesshreppi í
Strandasýslu 687.
- Finnbogi Jónsson hinn gamli (1418
—1440) 267, 369, 420, 425—426,
623—624.
- Finnmörk (í Húnavatnsþingi) 405,
516.
- Finnmörk (Finnemarchia, Fin-
marchia, Fynmarck; í Noregi og
Svíþjóð) 321, 322, 323, 324, 523—
525, 541, 542, 549, 767.
- Finnr Ásgrímsson á Hédinshöfða
(1431) 436—437.
- Finnr Gamlason í Fljótum (1416
—1418) 249—250, 253, 257—
258.
- Finnr Gyrðsson (Finnar Gyrdz-
son) norrænn maðr (1392) 24.
- Finnr Jónsson biskup í Skálholti
553, 587—588, 679.
- Finnr Jónsson prestur í Vallanesi
(d. 1648) 29, 31.
- Finnr Magnússon prófessor 8, 9,
34, 269, 275, 276, 277.
- Finnr prestur á Reynivöllum (fyrir
1397) 117.
- Finnisdóttir: Þóra, Þórdís.
- Finnsson: Hallr, Pétur, Teitr, Vil-
hjálmr, Þorsteinn.
- Finnstaðir á Skagaströnd 11^a.
- Finnsteigr á Grenjaðarstað 17.
- Firminus pislavottur 513.
- fiscus regius 333.
- fiskarar 268.
- Fiskeyr í Fáskrúðsfirði 227.
- Fiskilækr í Hróarstungu 219.
- Fiskilækr í Hvítársíðu 122.
- fiskr (sbr. matr, skreið): sívalr
fiskr 148. — iiij marka fiskr og
fimm marka gild skreið 276. —
fiski, fiskveiði 7, 10, 122, 132,
144, 226, 235, 237, 270, 541,
598, 763^a, 764. — fiskigarðr 54.
— fiskimaðr 181, 132. — fiski-
skúta, sjá skip. — fiskitollr 131.
— fiskiver 18. — fiskivist 223. —
fiskreki 57. Sbr. fiskarar, pisces.
fiskr (verðs) 276^a, 277 (opt).
fit, fitjar 285, 715^a.
Fit undir Eyjafjöllum 82.
Fitjar í Skorradal 119.
Fitjaskógr í Þjórsárdal 86.
Fíeriahhammer (Ferjuhamar) í
Skagafjarðarsýslu 702.
fjall, fjöll 16, 177^a, 178^a, 244^a, 287,
316, 346, 354, 355, 565^a, 568^a,
598, 748. — millum fjalls og
fjörü 115. — fjallhagi 472.
Fjall (í Selvogi?) 101.
Fjall á Skagaströnd 700.
Fjall í Sléttuhlíð 538.
Fjall í Sæmundarhlíð 701.
Fjallanes við Dyrafjörð (sbr. Skagi)
144.
Fjalley(r)ar við Skötufjörð 136.
fjara (sbr. fjall) 8, 14^a, 18, 54,
57, 74^a, 82, 86, 103, 106,
113, 144, 148, 155, 158, 199,
200, 201^a, 223^a, 231, 235^a, 237^a,
373, 584^a. — fjörufar 243, 244.
— fjörugæði 656. — fjörumörk
584^a. — fjöruntjar 134, 144.
Fjarðarhorn (hvorttveggja) í Kolla-
firði 128, 691^a.
Fjarðarskógr í Breiðdal 229.
fjárhús, sjá sauðfénað.
fjórðungsgjöld 312, 344, 405, 516,
525, 546^a, 549, 589^a, 602, 656^a,
657^a, 663, 677.
fjórðungur (lands) 601.
fjós, sjá húsakynni.
Fjósatunga í Fnjóskadal 698.
Fjölsvinnur prestur á Breiðá (á 14. öld)
14.
Fjölvörður, landamerki Gnúps í
Gnúpsdal 748.
fjörör 231, 232^a.

- Fjörðr á Skálarnesi 152.
 Flaga í Hörgárdal 711.
 Flaga («Fluga») í Skaptártungu 32, 237.
 Flaga í Skriðdal 203.
 Flaghjarnarholt á Landi 32, 65, 66, 71.
 flamma (eldgos) 365.
 Flandr 317. — flæmiskr 113, 317.
 Flataland í Noregi 347.
 Flatatunga í Skagafirði 352, 353, 381.
 Flatey á Breiðafirði 31, 152.
 Flatey fyrir Flateyjarðal 380, 382, 711. — Flateyjarðalr 700. — Flateyjarðalsheiði 532.
 Flatey í Hornafirði 233.
 Flauga, sjá Flaga.
 Flautafell í Þistilsfirði 19.
 Flautur, sjá Flötur.
 Flekkuvík á Vatnsleysuströnd 106.
 fles 211.
 flingja, sjá klæðnaðr.
 fljót 18, 122, 316, 456, 669.
 Fljót nær Elivágum í Skagafirði 316.
 Fljót í Meðallandi 239.
 Fljót það. er fellr næst tungu í Hvítársíðu (Norðlendingafljót) 122.
 Fljót í Ísafjardarsýslu 134, 135, 142, 146.
 Fljót (Skjálfafljót) 18, 456. — Fljótssós 456, 709, 710. — Fljótssandr 456.
 Fljót(in) í Skagafjardarsýslu 249, 250, 257, 258, 259, 265, 266, 296, 297, 309, 338, 339, 344, 345, 370, 421, 437, 546, 547, 564, 565, 609, 610, 649, 703, 712, 734, 735—736.
 Fljótá í Fljótum 565.
 fljótaskript 30, 365.
 Fljótisdalur í Múlaþingi 35, 212, 296, 620. — Fljótisdalshérað 297, 562, 741.
 Fljótisdalrinn vestari á Síðu 237.
 Fljótshlíð í Rangárfingi 37, 81, 171, 562, 585, 586, 675.
 Fljótshverfi í Skaptafellssýslu 235, 571, 604, 715, 716.
 Flóamýri í Olfosi 94.
 Flóðslækr á Tvidægru 122.
 Flói(nn) í Árnessýslu 675.
 Flói hinn eystri og vestari á Tvidægru (Austrflói, Vestrflói) 122.
 Flókadalur í Skagafjardarsýslu 344.
 Flókadalssá í Borgarfirði 191. — Flókadalssheiði 191.
 Flókahvammr í Álptafirði 231.
 Flores-beatæ virginis 110, sjá kirkja.
 Flosason: Vigfús, Þórðr.
 Flosi Filippusson á Setbergi (um 1394) 173.
 Flosi Jónsson officialis á Stað á Snæfellsnesi (enn á lífi 1368) 177, 182, 593, 618.
 Flosi Þórðarson (Flosasonar, d. fyrir 1417) 251—252.
 flot, sjá matr.
 Fluga 237, sjá Flaga.
 Flugumýri í Blönduhlíð 381, 511, 668.
 flutning, flutningr (hvals, skreidar, viðar) 6^a, 18—19, 122, 132, 205, 211^a, 215^a, 217, 218^a, 250, 271, 375, 643.
 flutningr prests 146.
 flytjandi eyrir 15^a.
 flæði 289.
 flæmskr (flæmiskr) 113, 317.
 Flögur á Breiðafirði 157.
 Flötur, geldfjárafrett frá Staðastað og Miklaholti 176, 179.
 Fnjóskadalr 507, 509, 527, 528, 678.
 fóðr, sjá klæði.
 foedus 332.
 fógeti 24, 629, 644^a. — konungs fógeti 23, 283.
 Folaldahólmr (-ar) í Flóa 53.

- fontr, sjá kirkja.
 forboð 423, 470, 478, 479, 488²,
 503, 522, 642. — forboðsbréf
 471, 480.
 forbrot 404.
 forfeðr 268.
 forföll 284.
 forgípt (konu) 435, 471.
 forisfactura (honorum), forefacta
 bona 333, 543², 559, 651².
 forlagseyrir 530.
 forléning 752.
 forlíkan 336, 424. — forlíkunar-
 manna álit 176.
 formar 74.
 formessuklerkr 422.
 formælabók, sjá kirkja.
 Fornastiós á Sléttu 698.
 Fornavör á Skaga 353³.
 fornbréf 348.
 forngilda, forngild hundruð 262,
 528.
 Fornhagi í Hörgárdal 498².
 Forniós á Sléttu 348.
 fororð 408, 425.
 Forsjá í Hrunamannahrepp 42.
 forstál, sjá hertygi.
 forstandari kirkju 336.
 forstinna, sjá fyrstinna.
 forstofa, sjá húsakynni.
 Forsæti í Landeyjum 72.
 fortak 241.
 fortjald, sjá húsbúnaðr.
 forvaði 168.
 forvitra 303.
 forþrot 429, 448².
 Foss í Arnarfirði 147.
 Foss í Fljótshverfi 235. — Foss-
 fjara 235.
 Foss í Fljótum 564, 565.
 Foss undir Jökli 166.
 Foss í Reykjadal í Þingeyjarsýslu
 376.
 Foss í Staðarsveit 176, 177.
 Fossá á Barðaströnd 689.
 Fossá á Langanesi 215, 218.
 Fossá á Skaga 11, 293.
 Fossar í Skutilsfirði 139, 140².
 Fossárteigr á Reykjaströnd 293—
 294, 702.
 Fosslækr í Melasveit 192.
 Fosslækr rekamark frá Miklaholti
 179.
 Fossnes í Vopnafirði 217.
 Fossvöllr í Jökulsárhlið 33, 220.
 fovea 306.
 Frakkland (Ffrancia) 524, 542,
 646.
 framfæri, framfærsla 272, 509.
 Francia Ffrancia, sjá Frakkland.
 frater (munkr) 38.
 frelsi 2—4, 241, 246.
 frestr 415.
 fríðir aurar, fríðar álnir, frítt, fríð-
 virt fé (góð), fríðir peningar,
 fríðleiki fjár 15, 65, 80, 115,
 117², 127, 133, 136, 137, 143²,
 149, 151, 152², 180, 228, 242,
 243, 246², 247, 257², 260, 266,
 267, 271, 274, 278, 291, 299,
 302², 309, 318, 340, 346, 373²,
 378, 387, 388², 389, 391, 402²,
 405 (opt), 407², 408, 409, 412,
 416, 419, 422, 432, 435, 453²,
 459, 460², 467², 469, 473, 481,
 486, 500, 514, 515, 516, 532,
 552, 554, 569, 590, 597², 636,
 671², 677, 678², 679², 700, 714.
 — fríð kúgildi 465, 671. — fríð
 renta 76. — fríðendi 18².
 fríðr 23, 26², 268², 276², 298.
 frilla 392, 414. — frillulíf, frillu-
 líferni 362, 363, 421, 441², 463.
 frjádagr 22, 68, 354, 415, 554, 571,
 577. — frjádagrinn langi 5.
 Fróðá undir Jökli 174.
 Fróðaeingi í Norðrárdal 630.
 Fróðastadir í Hvítársfðu 125.
 Fróðholt (bæði) á Rangárvöllum
 70, 71.
 frú 24², 25. — frú abbadís 608.
 — frú Barbara abbadís á Reyni-

- stað 643. — frú Guðrún abba-
dís í Kirkjubæ 604. — frú Ingi-
björg abbadið á Reynistað 570.
— frú Una Guttormsdóttir 180—
181.
fruges 327.
frumentum (korn) 605, 606. Sjá
matr.
frændsemi 401. — kjötlegur faðir
457. — Sjá eiginbóndi. — Sjá
eiginkona. — móðir skilfeingin
632. — systir 632. — föður-
bróðir 347. — bræðradætr 347.
— bræðrasynir 347. — systur-
ungr 509. — systursonr 509. —
bríði og fjórði 724. — frændaráð
3, 4. Sjá skilgetin börn, skilget-
inn sonr.
Fuglabjarganes í Norðr-Múlasýslu
218.
fuglastakkr, sjá klæðnaðr.
Fuglberg á Langanesi 215.
fuglstapapúfur 287².
fuglveiði í Dröngum 764.
Fúlavík á Rosmhvalanesi 265.
fullrétti 241, 292, 295, 299, 302,
340, 356, 452, 470 (opt), 495².
Fura, á í Staðarsveit 177⁴.
fursti 279.
furtum 328.
Furufjörðr á Hornströndum 687,
693.
Furuvík á Tjörnesi 6.
fustan, sjá klæði, vefnaðr.
fygling 215.
fylgjumenn kvenna 4.
Fyljudalsá á Sléttu 698.
fyrstinna 22, 25.
fæða, sjá matr.
fæði, fæða, fæðsla 226, 411, 417,
643. — fæða barni, ungmennis-
verðr 472, 550. — fæði manns
með hesti 84, 125, 129, 196. —
fæðsla ómaga 232. — fæði prests
og hests 125, 196.
Færeyjar 24, 325, 328.
föðurleifð 313.
föstmun 358.
Gaddstaðir á Rangárvöllum 72.
gagndagar 3—4. — gagndagavika
286, 294, 417, 705.
gagnföstur 152, 403², 588.
Gallstaðingar, sjá Galtastaðir.
Galma(n)stunga í Hvítársíðu 37,
124. Sbr. Kalmanstunga.
Galmarströnd við Eyjafjörð 315,
316, 428, 469.
Galmavík á Akranesi 194, 195.
Galmatjörn í Höfnum 32, 33, 103,
106.
Galtafell í Hrunamannahrepp 46²,
616, 617.
Galtardalr í Dýrafirði 145.
Galtargjá í Gufudalsþingum 691.
Galtargröf í Króksdal 456.
Galtarholt á Rangárvöllum 72.
Galtarlækr á Landi 63.
Galtarsel, landamerki Gnúps í
Gnúpsdal 748.
Galtartunga í Laxárdal í Lóni 223.
Galtastaðir í Flóa 57².
Galtastaðir Hróarstungu 220². —
Gallstaðingar 205, 270. Sbr.
Sallstaðingar.
Gamlaeyri í Hnappadalssýslu 181,
184.
Gamlahólmr Staðastaðarkirkju 175.
Gamlason: Finnur, Jón.
Gamli Björnsson prestur og ráðs-
maðr á Reynistað (1446) 700.
Gamli Marteinnsson í Lögmanns-
hlíð og á Ljósavatni (1420—
1432) 273, 312, 315—316, 349,
420, 426, 435, 455—456, 507.
gangdagur, sjá gagndagar.
Garðalækr í Flóa 57.
Garðar á Akranesi 194—196², 505,
556.
Garðar á Álptanesi 8, 33, 107—
108, 555, 556.
Garðar á Grænlandi 285.

- Garðar undir Jökli 171.
 Garðar í Mýrdal 763.
 Garðavellir á Sléttu 698.
 Garðhverfa á Grenjaðarstað 17.
 garðr (bær, staðr) 312, 407², 428, 471, 479, 512, 530, 562, 666, 684, 686, 689, 692, 694, 735. — þarfinði innan garðs og utan 690.
 garðr, garðar 16, 178, 195, 244, 287², 288, 316², 623. — garðr á millum landa 15, 617. — garðs-endi 287, 289. — garðastæði, garðstaðr 16, 456, 763. — garðlag 144. Sbr. fiskigarðr, grjótgarðr, korngarðr, merkigarðr, skjólgarðr, skreiðargarðr, túngarðr.
 Garðr í Aðaldal 18.
 Garðr í Dýrafirði (hvortveggja) 144, 688.
 Garðr í Kelduhverfi 380, 446, 467.
 Garðsá í Eyjafirði 678.
 Garðsbjarg á Rosmhvalanesi 102. — Garðsendi 102.
 Garðsdalr í Geiradal í Gilsfirði, sjá Garpsdalr.
 Garðsendi í Skagafirði 287. — Garðsendavík 287.
 Garðshorn (brenn) í Eyjafjarðarsýslu 712.
 Garðsvíki í Hvolhrepp 70, 73, 76.
 Garpsdalr í Geiradal (Garðsdalr, Garstdalr) 154, 405², 406, 627. — Garpsdalsgrafir 154.
 Garst(dalr), sjá Garpsdalr.
 Gásagil í Laufáspingum 373.
 Gásahús í Holtum 71.
 Gásatjarnir (Gusatjarnir) á Tví-dægru 122.
 Gásir í Eyjafirði 699.
 gásveiði 208.
 gata, götur 57, 161, 212, 280, 244², 456, 623, 751.
 Gata í Dýrafirði 145.
 gátt, sjá húsakynni.
 Gauksmýri í Línakradal 351, 352.
 Gaul í Staðarsveit 171, 177.
 Gaulverjabær í Flóa (sbr. Bær) 56 —58, 675. — Gaulverjar 57.
 Gautadóttir: Ragna (Ragnfríðr).
 Gautason: Eiríkr.
 Gauti Eiríksson norrænn maðr (1392) 24.
 Gautsson: Þorkell.
 Gautstaðir á Svalbarðsströnd 527 —528, 566.
 Gegnishólar í Flóa 32, 58.
 Gegnishóll (= Kryddhóll) í Skagafirði 665, 666.
 Gagnislækr á Sléttu (sbr. Torflækr) 698.
 geil 224.
 Geilar 82, sjá Gætslur.
 Geir Árnason (d. 1421) 269, 287².
 Geirálfr-, sjá Geirólfr.
 Geirastaðir í Bolungarvík 755.
 Geirastaðir (Geirstaðir) í Hróars-tungu 219.
 Geirfuglasker fyrir Reykjanesi 103².
 Geirion, sjá Gereon.
 Geirland á Söðu 238. — Geirlands-heiðr 237.
 Geirmundarson: Árni, Einar, Ólafr, Þórðr.
 Geirmundarstaðir í Staðarhrepp í Skagafirði 702.
 Geirmundarstaðir í Strandasýslu 180.
 Geirmundur Herjólfsson vestra (1417 —1434) 251, 288, 549.
 Geirólfsnápur (Geirólfr) á Ströndum 132, 139.
 Geirólfsstaðir í Skriðdal 208².
 Geirraudaeyri í Álptafirði (Narfeyri) 338, 459—461. Sbr. Eyri.
 Geirríðr Stephánsdóttir, Gunnlaugs-sonar (1431) 481—482.
 Geirsbrekka (nú: Gilsbrekka) í Súgandafirði 141, 755.
 Geirþjófsfjörðr í Barðastrandar-sýslu 145, 148.

- geisladagr 3, 4, 303, 345, 399, 400^a, 469, 498, 535, 624.
- Geitaberg á Hvalfjarðarströnd 537—538.
- Geitafell hjá Grenjaðarstað 17.
- Geitafell á Vatnsnesi 11.
- Geitavík (hvortveggja) í Borgarfirði eystra 211, 222.
- Geithamrar í Svínadal í Húnavatnsþingi 293.
- Geithellur í Suðr-Múlasýslu 32, 203, 232.
- Geithúsagil í Gufudalsþingum 153.
- Geitland í Þverárþingi 119.
- Geitraðareyri 459, sjá Geirrauðareyri.
- Geitreyjarströnd við Mývatn 699.
- Geldingadalr í Dalasýslu 163.
- Geldingafell á Skagaströnd 656.
- Geldingalæk á Rangárvöllum 72, 82, 85.
- Geldingaskarð, sjá Geldingasteinn.
- Geldingasteinn, víðarhöggssland frá Kaldaðarnesi 54.
- Geldingsá á Svalbarðsströnd 458—461, 677, 678.
- Gemma animæ 111.
- Georgius píslarvotttr 607, 608, 716.
- Gerardus Voss presbyter 745, 746.
- Gerðar í Flóa 56, 57.
- Gerðhamrar í Dýrafirði 688.
- gerði 196.
- Gerði (= Árgerði) í Svarfaðardal 712.
- Gereon (Geirion) píslarvotttr 320.
- germani fratres 329.
- Germania 713, 718. Sbr. þýzkr.
- Gerpir, austasti oddi Íslands 208, 227.
- Gerrek, sveinn Eiríks konungs af Pommern (vegin 1423) 328.
- Gerreksson: Jón.
- Gerrit Camhaer, faðir Godsvins biskups 680.
- Gervasius píslarvotttr 512.
- Gestaðir í Fáskrúðsfirði 228. — Gestaðaskógr 228.
- gil 141, 434, 617.
- Gil í Bolungarvík 539, 540.
- Gil í Eyjafjarðarsýslu 712.
- Gil í Hrafnagilsþingum 378.
- Gil í Fljótum 565.
- Gil í Hálsasveit 124.
- Gil (syðsta og yzta) líklega í Húnavatnsþingi 483^a.
- Gil í Sauðárhreppi í Skagafirði 291, 600.
- Gil í Skagafirði 16.
- Giljaland í Haukadal 657—658, 665, 666.
- Giljarmenn 11.
- Gillastaðir í Reykhólasveit 685.
- Gils (Gisl) Finnsson bóndi á Ási í Hálsasveit (á lífi enn c. 1897) 125.
- Gilsá í Fljótsdal 212.
- Gilsárvellir í Borgarfirði eystra 210.
- Gilsbakki í Hvítársíðu 121—123, 124, 125, 252, 253, 554.
- Gilsbakki í Miðdölum 162.
- Gilsfjörðr inn úr Breiðafirði 405, 627, 693.
- Gilsson: Guðmundr.
- Gilstaðir í Strandasýslu 130.
- gipting 317^a, 395, 396^a, 430, 530, 536, 724. — giptingarleyfi 724. — giptingarmaðr 13. — giptumál 539, 689.
- Girmundarstaðir, sjá Geirmundarstaðir.
- Gisl 125, sjá Gils.
- Gíslason: Árni, Filippus, Ólafur, Páll, Stephán, Vigfús, Þórðr.
- Gíslavatn í Mýrasýslu 122.
- Gísli Andrésson ríki í Mörk (d. 1428) 269, 406.
- Gísli Árnason frá Hlíðarenda sýslumaðr (d. 1612) 761, 762.

- Gísli Bjarnason í Skálholti (1712) 709.
- Gísli Hákonarson lögmaðr 243, 667.
- Gísli Ísleifsson, Einarssonar, prestur í Kálfholti (d. 1851) 359.
- Gísli Jónsson prestur í Stærtaárskógi (d. 1837) 276.
- Gísli Jónsson biskup í Skálholti (d. 1587), Gíslamældagi 29, 30, 31^a, 33, 34^a, 205, 208, 234, 240.
- Gísli Magnússon á Barðaströnd (1439) 603.
- Gísli Oddsson prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1439) 591.
- Gísli Oddsson biskup í Skálholti 28, 29, 31.
- Gísli Pétursson nyrðra, mágr Sveins Þorkelssonar (1441) 621—622.
- Gísli Sigurðsson nyrðra (1418) 266.
- Gísli Sigurðsson í Skagafirði (1695) 16.
- Gísli Sigurðsson vestra (1703) 458, 459.
- Gísli Símonarson í Árnessþingi (1439) 591.
- Gísli Þorgilsson vestra (1434) 539.
- Gísli Þorláksson prestur (í Hnappadalssýslu, 1437—1440) 571, 614.
- Gisseyri (Giesseyri, Geirseyri) í Barðastrandarsýslu 690.
- gistingarbréf 425, 464. — gistingarstaðr 463.
- Gizur Einarsson biskup í Skálholti 1.
- Gizur Runólfsson vestra (1416) 248.
- Gizurardóttir: Valgerðr.
- Gizurarson: Ari, Bjarni, Hafliði, Jón, Magnús, Pétur, Þórarinn, Þorkell.
- gjá 18.
- gjafabréf 404—405, 667.
- Gjögr á Reykjanesi í Strandasýslu 169, 687.
- gjörð 241^a, 242, 243, 246, 419, 429, 447^a.
- gjörningsbréf 669.
- Gjörvidalsá í Ísafirði 134.
- gladius, sjá hertygi.
- Gláma (Glámujökull) 141.
- Glaumbær í Skagafirði 290, 292^a, 293, 294, 295, 315, 316^a, 351, 352^a, 353, 382, 514, 708, 709.
- Glennunarfoss (Gluunnarfoss) í Norðrárdal 122.
- gler: stór hangandi gler 62. Sjá glergluggur (kirkja), glerlampi (húsbúnaðr).
- Glerá í Hvammssveit 161. — Glerárskógar 160, 161, 293.
- glit, glitaðir dúkar, sjá klæði, vefnaðr.
- Gljúfrá í Arnarfirði 691.
- Gljúfrsá í Vopnafirði 217.
- glóðarjárn, glóðarker, sjá kirkja.
- Gloppudalur í Álptafirði 231.
- Gloppugil í Blönduhlíð 668.
- gluggi, sjá kirkja.
- Glúmhöfðar í Fljótsdal 212.
- Glúmr í Grindavík faðir Teits 8.
- Glúmsson: Teitr.
- glæpr 421, 441.
- glys 104.
- Glæsibær í Eyfjafirði 368, 373, 380, 398, 432, 470.
- Gnípr á Skarðsströnd 157, 158.
- Gnípr í Vopnafirði 215.
- Gnúpafell, sjá Gnúpufell.
- Gnúpar í Olfosi 32, 95—96, 697.
- Gnúpárós í Hnappadalssýslu 179.
- Gnúpasveit í Norðr-Þingeyjarsýslu 259, 260, 423, 431^a, 487, 703, 708, 709.
- Gnúpdalagata (Gnúpdælagata) á Tví-dægru 122.
- Gnúpr (= Axargnúpr) 18.
- Gnúpr í Breiðafjarðardölum 405.

Gnúpr í Dýrafirði 142—143, 264, 265, 278, 279, 485, 525, 687, 692, 693.

Gnúpr í Fljótslíð 83.

Gnúpr í Gnúpverjahrepp (Stórignúpr) 47.

Gnúpr í Gnúpsdal 382, 747—749. — Neðrignúpr 748. — Gnúpsá 748. — Gnúpsdalr 747, 748. — Gnúpsdalstunga 747. — Gnúpsvatn 748.

Gnúpr í Skagafirði 702.

Gnúpr í Vopnafirði, sjá Gnípr.

Gnúpsland (nú: Núpstún) í Hrunamannahrepp 617.

Gnúpsmór í Vopnafirði 257.

Gnúpsandr í Vopnafirði 257.

Gnúpsstaðir í Fljótsdal 209.

Gnúpufell (Gnúpafell) í Eyjafirði 377, 380, 390, 391², 537.

Gnýpr, sjá Gnípr.

Goðdalir í Skagafirði 340—342, 368, 369, 381, 387—388, 402—403.

Godsvin biskup í Skálholti (Gozewijn Comhaer, 1437—1447) 36, 183, 273, 364, 367, 569—570, 572, 576, 577, 578, 579, 581, 587—588, 590—592, 593, 594, 596, 597, 599—600, 603—606, 607—609, 610—611, 612—614, 625—626, 634, 637—642, 647—649, 654—655, 657—658, 662, 672—673, 679—682, 695, 731.

gólf í lectara 195.

Gordianus & Epimachus 636.

Gosi, sjá Godsvin.

Gotar, sjá Götar.

Gotia, sjá Götar.

Gottskálf Jónsson prestur í Glaumbæ (d. 1590) 2², 8, 9², 10, 12, 245, 315, 461, 518, 674.

Gottskálf (Koneksson) biskup á Hólum (1442—1457) 36, 45, 46, 193, 273, 313, 347, 364², 365, 367², 368, 463, 629, 661, 670—

672, 699, 700, 703, 705, 709—710², 733, 734—735, 737—740, 752—753, 758—761.

Gottskálf Landbriktsson (1426) 336.

Gottsveinn, Gottsuin, sjá Godsvin. góz þarflegt 315, 429, 536, 679.

Gozewijn Comhaer, sjá Godsvin biskup.

gradall, graduale, sjá kirkja.

Grafargil í Ísafjarðarsýslu 353, 354.

Grafningr(inn) í Árnessþingi 715, 716.

Granastaðir í Álptafirði 231.

Grannagarðr í Staðarsveit 178³.

graptarkirkja 442, 460.

gras (sbr. eingjar, hagi) 131. — grasalestr (heiðargrös) 748. — grashólmar 346. — graslaukr 17. — grasnautnargæði 134. — grasnyt 178.

Grasdalsá í Norðr-Múlasýslu 218.

Grásiða í Kelduhverfi 623.

Graslaukhólmar Grenjaðarstaðar 17.

Grásteinn í Miðfirði 669.

Grásteinn á Sléttu 698.

gref, sjá kirkja.

Gregorius páfi 20, 108, 110², 162. — Gregorij kirkja 151. — Gregorij messa 251, 403.

Gregorius prestur í Kirkjubæ í Tungu (c. 1380—1400) 220.

greip 493.

Greipr Sigurðarson prestur í Haga (enn á lífi 1459) 492.

Greipsgjá (Gripsgjá) í Austfjörðum 205, 223, 271.

Grenjaðarstaðir í Reykjadal 17—22, 304, 349—350, 362, 370, 375—376², 380, 419—420, 422—423, 427, 467—468, 480, 487, 503, 504, 544, 548, 564, 566², 567, 568, 607—609, 619, 672, 675, 704, 705, 710, 740, 752.

- greyblek 754.
 grið 277, 298¹.
 Grillir í Fljótum 249, 250.
 Grimkelsgil í Loðmundarfirði 224.
 Grímr Arason nyrðra (1888) 15.
 Grímr Egilsson nyrðra (1417—1424) 251, 253, 314—315.
 Grímr Eiríksson »bóndi« í Mýrdal austr (1448—1449) 764.
 Grímr Guttormsson á Barðaströnd (1440) 615.
 Grímr Jónsson nyrðra (1427—1434) 345, 537.
 Grímr (á Kolbeinsstöðum um 1394, Hklega faðir Halls) 183.
 Grímr Pálsson nyrðra (1427—1434) 345, 537.
 Grímr prestur í Stafholti (c. 1380) 190.
 Grímr prestur á Stöð (c. 1370) 228.
 Grímr Skútuson biskup í Skálholti (d. 1321) 101.¹)
 Grímr Þorsteinsson lögmaðr (d. 1350) 101, 250—251.
 Grímr Þorvarðsson í Hvammi í Norðrárdal (1442 og þar eftir) 630—631.
 Grímsey fyrir norðan land 328, 382, 698, 712.
 Grímsey í Bjarnarfirði í Strandasýslu 686.
 Grímsmeir í Austfjörðum 208.
 Grímsnes í Höfðahverfi 663.
 Grímsnes(íð) í Árnessýslu 90, 530, 531.
 Grímsson: Auðun, Hallr, Magnús, Ólafr, Páll, Sveinn.
 Grímsstaðir í Landeyjum 73, 74.
 Grímsstaðir í Ljósavatnsþingum 532.
 Grímstungur (—a) í Vatnsdal 369, 382, 479, 512.
 Grind á Galmaströnd í Strandasýslu 161, 162.
 Grindarás í Austfjörðum 205, 271.
 Grindavík í Gullbringusýslu 8, 33, 101, 102, 336.
 Gripdeild í Austfjörðum 205, 222, 270.
 Gripnir í Berufirði eystra 203.
 gripir 2—4. 13, 16, 174, 265, 299, 312, 562, 675, 732.
 Gripsgjá, sjá Greipsgjá.
 gris, grisir 684, 687, 689. — grisa-gyltr 141. Sbr. gyltr.
 Grisanes við Hafnarfjörð 751.
 Grishorn í Helgafellssveit 167.
 Grjóta í Fljótshlíð 73.
 grjótbrot, sjá kirkja.
 grjótgærð 195.
 Grjótgærðir í Eyjafjarðarsýslu 379.
 grjóthrága 178.
 Grjótleiti í Ísafjarðarsýslu 134, 146.
 Grjótnes á Melrakkaslétu 18, 259, 260.
 Gró Eyjólfsdóttir (um 1430—1440) 435.
 Gró Þorleifsdóttir (um 1430—1440) 435.
 grocer 575.
 Gróf á Fuglabjarganesi 218.
 Gróf í Laufássþingum 373.
 grottalampi, sjá búsgagn.
 Gróulækr í Staðarsveit 176.
 Gróunes í Gufudalssveit 405.
 Gróustaðir í Geiradal 685.
 Grund í Árskógarþingum 375.
 Grund í Eyjafirði 5—6, 13, 250, 259—260, 273—275, 344, 345, 378, 380, 461, 508, 585, 600—601, 612, 664, 665.
 Grund í Reykhólasveit 685.
 Grund í Svarfaðardal 712.
 Grund í Svínadal í Húnavatnsþingi 293.
 Grunnavík í Ísafjarðarsýslu 138—139, 247.
 Grunnavötn á Tvidægru 122.

¹) Þetta mun fremr hann en Grímr lögmaðr.

Gryta í Eyjafirði 699.
 Grytubakki í Höfðahverfi 373, 380, 467, 527, 663—664.
 græcismus 111.
 Grænafell í Austfjörðum 208.
 Grænanes í Norðfirði eystra 225.
 — Grænanesvogar 226.
 Grænanes í Hrófbergshreppi í Strandasýslu 130.
 Grænavatn við Mývatn 705.
 Græningjaból í Miðdölum 346.
 Grænland 316—317, 749—751.
 Græntóar, stóðlaud frá Staðastað 176.
 gröf, grafir (sbr. torf) 122, 224.
 Gröf á Barðaströnd 690.
 Gröf í Eyjafirði 699.
 Gröf í Eyrarsveit 178.
 Gröf í Hrunamannahrepp 32, 42^a, 44—45.
 Gröf á Höfðaströnd 5.
 Gröf á Landi 63.
 Gröf í Miklaholtshrepp 618.
 Gröf á Rangárvöllum 72.
 Gröf (hvortveggja) í Staðarhrepp í Skagafirði 316, 488, 701^a.
 Gröf í Staðarsveit á Snæfellsnesi 176, 178.
 gröptr (líka) 42, 46, 52, 65, 83, 87, 88, 99, 113, 116, 139, 142, 144, 147, 186^a, 190, 193, 199^a, 350, 617, 676.
 gubernator 329, 333.
 guð (almáttugr) 139, 275, 281, 282, 350^a, 351, 373, 374, 375^a, 377^a, 378^a, 379, 391, 530, 531. — guðsembætti 425, 454, 534. — fátækir menn 425, 454, 534. — guðs fríðr 277. — guðs helgir menn, sjá helgr. — guðs játari 411. — kirkja helguð guði 10, 53, 54, 88, 101, 112, 115, 124, 126, 129, 131, 136, 137, 147, 151, 153, 159, 164, 180, 190, 373, 374, 375^a, 376, 377^a, 378^a, 379, 595. — guðs líkami 403, 441, 442. — guðs

lög 317, 358, 392, 396, 418, 422, 430, 441^a, 449^a, 450, 464, 488^a, 489, 495, 496^a, 502. — guðs móðir 96, 100, 126, 137, 147, 180. — guðs orð 401. — guðs regla 521. — guðs réttir 401. — guðs þjónusta 411, 438, 521.
 Guðbjartir Ásgrímsson flóki prestur í Laufási (1380) III, 349—350.¹
 Guðbjartsson: Árni, Þórðr, Þorkell.
 Guðbrandr hroði, sjá Guðmundr.
 Guðbrandr Jónsson prófastr í Vatnsfirði 518.
 Guðbrandr Vigfússon prófessor í Öxnafurðu 665.
 Guðbrandr Þorláksson biskup á Hólum 249, 255, 257, 258, 672.
 Guðbrandsson: Magnús.
 Guðdalir, sjá Goðdalir.
 Guðdalir (nú: Goðdalir) í Kaldaðarneshreppi í Strandasýslu 686.
 Guðfinna Þorgeirsdóttir kona Ásgeirs Árnasonar (1421) 292—293.
 Guðini, sjá Guðni.
 Guðlaug Magnúsdóttir vestra (c. 1431—1440) 492.
 Guðlaugr Guðmundsson (1420) 281.
 Guðlaugr Ímason (í Hnappadalsýslu 1440) 614.
 Guðlaugsson: Jón, Oddr.
 Guðleikr Þorsteinsson í Svarfaðardal (1421) 297.
 Guðmundardóttir: Gunnhildr, Halldóra, Ólöf, Þorbjörg.
 Guðmundarey á Hvammsfirði 167.
 Guðmundarlón á Langanesi 218.
 Guðmundarson, Guðmundsson: Ámundi, Ari, Árni, Atli, Egill,

¹⁾ Þetta nafn hefur fallið úr registri við III. bladið, en tilvitnanin komið þar undir nafni Guðbjarta Eyjólfssonar.

- Eyvindr, Guðlaugr, Gunnar, Gunnlaugr, Haukr, Hjalti, Hrafn, Jón, Oddr, Ólafr, Ormr, Sigmundur, Sigurðr, Snjólf, Sölmundur, Þórðr, Þorgrímr, Þorleifr, Þorsteinn.
- Guðmundr Andrésson frá Bjargi, orðabókarmaðr (d. 1654) 290, 293, 551, 578.
- Guðmundr Arason góði biskup á Hólum (d. 1237) 410, 411², 412, 429, 485, 510. — deposicio beati Godemundi 410. — Guðmundardagr (líflátsdagur heilags Guðmundar) 315, 412, 529, 537.
- Guðmundr Arason (hinn eldri) á Reykhólum (c. 1390) 139.
- Guðmundr Arason hinn ríki á Reykhólum (1418—1446) 139, 264—265, 278—279, 301—303, 312, 360, 603, 682—694.
- Guðmundr Bjarnason staðarhaldari í Felli í Sléttuhlíð (1431) 370, 450—451.
- Guðmundr Björgólfsson í Skagafirði (1443) 640—641, 642—644.
- Guðmundr á Búrfelli (1391—1397) 90.
- Guðmundr Gilsson prestur í Saurbæ á Kjalarnesi (c. 1340) 115.
- Guðmundr á Gníp á Skarðsströnd 157.
- Guðmundr í Goðdölum (fyrir 1426) 341.
- Guðmundr, er gefr Grenjaðarstað reka 18.
- Guðmundr (Guðbrandr) hroði, er gefr til Garðakirkju á Akranesi 195.
- Guðmundr Ísleiksson vestra (1434) 546.
- Guðmundr Johnsen Einarsson prestur í Arnarbæli (d. 1873) 34.
- Guðmundr Jónsson nyrðra (1449) 756.
- Guðmundr Jónsson á Fróðá (1665) 508.
- Guðmundr Jónsson prófastr á Staðastað (d. 1896) 176.
- Guðmundr Jónsson á Hornstöðum (1895) 665.
- Guðmundr Ketilsson nyrðra (1442) 624.
- Guðmundr á Kirkjubóli í Langadal (c. 1381—1397) 133.
- Guðmundr kór prestur í Höfða (fyrir 1394) 527.
- Guðmundr Narfason prestur nyrðra (1448—1449) (741), 759.
- Guðmundr maðr nyrðra (1431) 370, 448.
- Guðmundr Oddsson 359, sjá Guðni Oddsson.
- Guðmundr Ólafsson bóndi í Húnavatnsþingi (1421) 294—296.
- Guðmundr Ólafsson ráðsmaðr í Björgvin (1448) 734—735.
- Guðmundr prestur í Grunnavík (c. 1390) 139.
- Guðmundr prestur á Bakka í Hrútafirði (fyrir 1390) 127.
- Guðmundr prestur á Þvottá (c. 1386—1397) 232.
- Guðmundr skáld (d. 1330) 132, 168.
- Guðmundr skopti, er gefr til Garðakirkju á Akranesi 195.
- Guðmundr Sveinsson ráðsmaðr Hólastaðar í Bjarnastaðahlíð (1434) 370, 549—550.
- Guðmundr Þórðarson (1431) 292, 294.
- Guðmundr Þorgeirsson í Teigi (enn á lífi 1397) 78.
- Guðmundr Þorgilsson nyrðra (1445) 665.
- Guðmundr Þorkelsson í Suðr-Þingeyjarþingi (1431) 436.
- Guðmundr Þorláksson bóndi Solveigar Ólafsdóttur hins staða (enn á lífi 1428) 247, 298, 302, 338, 347, 351—352.
- Guðmundr Þorláksson systurson

- Ástriðar Jörundardóttir, djákn og kirkjuprestur á Hólum (1430—1448) 422, 440, 443—444, 447, 583, 607, 621, 636, 638, 661, 667, 741.
- Guðmundr Þorleifsson ríki í Brokey (d. 1720) 338.
- Guðmundr Þorsteinsson prestur á Valþjófsstöðum (1384—1406 eða leingr) 211, 212.
- Guðnadóttir: Kristín, Sæunn.
- Guðnason: Abr(a)ham, Björn, Helgi, Jón.
- Guðni Bjarnarson (Björnsson) prestur á Kálfafelli í Fljótshverfi (1438—1448 og leingr) 576, 604, 714—715, 731.
- Guðni Oddsson lepps Þórðarsonar, í Ögri (1418—1431) 137, 261—262, 264, 269, 335, 345—346, 351, 359, 407, 424, 484—486, 528—529, 545—546.
- Guðni prestur á Hallormsstöðum (c. 1388—1394) 209.
- Guðni prestur á Skorrastað (c. 1396—1397 eða leingr) 226.
- Guðný Jónsdóttir, Hákonarsonar (1416—1424) 245—247, 317—318.
- Guðný Þorleifsdóttir, Árnasonar, kona Eiríks Loptssonar (1445) 664.
- Guðnýjarstaðir í Helgafellssveit 172.
- Guðriðr Áladóttir nyrðra (1431) 370, 448.
- Guðriðr, húsfreyja á Gnúpum í Olfosi (c. 1386—1389) 96.
- Guðriðr Ingimundardóttir, kona Vigfúsar Hólms (enn á lífi 1436) 284, 505—506, 530—531, 560—561, 562.
- Guðriðr (Ketilsdóttir?) á Kolbeinstöðum (d. fyrir 1394) 183.
- Guðriðr Ólafsdóttir í Öxarfirði (1407—1444) 656—657.
- Guðriðr Þorgeirsdóttir kona Odds Þorsteinssonar (1430—1431) 427—428, 471—472.
- Guðrún abbadiis í Kirkjubæ (1440) 603—604.
- Guðrún Andrésdóttir kona Þorkels Bergssonar (1434) 550.
- Guðrún Arnfinnsdóttir (Þorsteinssonar, 1445—1446) 663—664.
- Guðrún Bjarnardóttir kona Þórólfs Brandssonar (1428) 352—353.
- Guðrún Eggertsdóttir í Bæ á Rauðasandi 312.
- Guðrún Eiríksdóttir nyrðra (fyrir 1451) 449.
- Guðrún Eyjólfsdóttir vestra (c. 1431—1440) 492.
- Guðrún Hrafnisdóttir, Guðmundssonar, kona Ólafs Loptssonar (1449) 756—758.
- Guðrún Jónsdóttir kona Einars Hallssonar (d. fyrir 1428) 355.
- Guðrún Ketilsdóttir, Narfasonar (1440) 614.
- Guðrún Magnúsdóttir, kona Ásgríms Jónssonar (1437—1449) 567—568, 756—758.
- Guðrún Magnúsdóttir, kona Odds Snorrasonar (1433) 528.
- Guðrún Ólafsdóttir, kona Helga Þorvaldssonar (1443) 635—636.
- Guðrún Stýrsdóttir á Ökrum (1436) 555.
- Guðrún Sæmundardóttir frá Skarði (enn á lífi 1434) 310—311, 505—506, 560—561.
- Guðrún Þorgrímsdóttir (c. 1430—1440) 455.
- Guðrún Þórhallsdóttir vestra (1431) 485.
- Guðrún Þormóðardóttir, Ólafssonar (um 1430) 493.
- Guðrúnardóttir: Brynhildr. guðsifjar 441².

- guðspjallabækr, sjá kirkja.
 guðtollar 641, 642.
 guðvefr, sjá klæði, vefnaðr, sbr. kirkja.
 Gufudalr í Gufudalssveit 29, 153, 691, 693².
 Gufuskálar undir Jökli 176.
 Guidni, sjá Guðni.
 gull, sjá málmr.
 gullhlað, sjá klæðnaðr.
 Gullsteinn í Austfjörðum 224.
 Gunnar Andrésson nyrðra (1417—1426) 251, 273, 312, 314.
 Gunnar Bjarnarson í Hvammi í Norðrárdal (1417—1449) 253, 506—507, 630—631, 674, 766, 770.
 Gunnar Bjarnarson syðra (um 1448) 752.
 Gunnar bóndi á Hvanneyri (d. fyrir 1420) 192², 281, 285—286.
 Gunnar Guðmundsson vestra (1416) 248.
 Gunnar Jónsson í Sælingsdalstungu (enn á lífi 1449 eða leingr) 272—273, 599—600, 765, 769.
 Gunnar Jónsson prestur í Goðdölum (1490 og þar eptir) 342.
 Gunnar Magnússon prestur syðra (um 1448 og þar eptir) 751, 752.
 Gunnar Magnússon í Skálholti (1643) 29, 31.
 Gunnar Markússon á Dyrhólum (1448—1449) 762—764.
 Gunnar Nikulássson á Galtafelli (c. 1400) 46, 617.
 Gunnar nyrðra (um 1440) 619.
 Gunnar prestur á Lómagnúpi (c. 1385—1397) 199.
 Gunnar Sigmundsson í Álptaveri (1636) 762.
 Gunnar Þorkelsson á Marðargnúpi (1427—1446) 682.
 Gunnarsdóttir: Ingunn.
 Gunnarsholt á Rangárvöllum 84—85.
 Gunnarsson: Bjarni, Brandr, Jón, Kári, Ólafur, Pétur, Þorleifr.
 Gunnarsstaðir í Hörðadal 405.
 Gunnastaðir í Eyjatjardarsýslu 711.
 Gunnhildr Guðmundsdóttir nyrðra (1430) 421.
 Gunnlaugr Ámundason á Harðbak (1431) 488.
 Gunnlaugr Erlendsson nyrðra (1431) 455.
 Gunnlaugr Guðmundsson eystra og nyrðra (1417—1431) 256—257, 361, 462.
 Gunnlaugr Magnússon í Holtum (1691) 683.
 Gunnlaugr Teitsson nyrðra (1420—1446) 274, 313, 697.
 Gunnlaugr Þorgilsson (1421) 292.
 Gunnlaugsson: Hannes, Stephán, Teitr.
 Gunnólfsá í Ólafsfirði 13, 27, 539, 540.
 Gunnólfsvík á Langanessströndum 218.
 Gunnsteinn ábóti á Þingeyrum (1363—1385) 655.
 Gunnsteinn Jónsson nyrðra (1437) 570—571.
 Gunnsteinsson: Erlendr, Haldór.
 Gunnsteinsstaðir í Langadal 266, 319—320, 350, 351, 514.
 Gunnvör Hallsteinsdóttir, norræn kona 313.
 Gunnvör Ketilsdóttir (um 1430—1440) 435.
 Gusatjarnir, sjá Gásatjarnir.
 Guthbertus helgi 390.
 Guttormr Arnoddsson prestur eystra (1448) 731, 741.
 Guttormr Bjarnarson lögmadr (1308) 9.
 Guttormr Bjarnarson nyrðra (1420) 273.
 Guttormr Ormsson, Snorrasonar 769.

- Guttormsdóttir: Una.
 Guttormshagi í Holtum 71, 73.
 Guttormsson: Árni, Filippus, Grímr, Helgi, Jón, Loptr.
 Gýgjarhorn í Axarfirði 18.
 Gýgjarhvoll í Biskupstungum 39.
 gyltr (sbr. grís, svin) 687, 689.
 Gyrðr Ívarsson biskup í Skálholti (d. 1360) 35, 115, 199, 599.
 Gyrðsson: Finnr.
 gætur 245. Sbr. skinn.
 Gætslur (sbr. Geilar) í Hvolhrepp 82.
 Göltr í Arnarfirði 147.
 göng, sjá húsakynni.
 Götur (Gotar) 15, 268, 279, 281, 282, 323, 461, 629, 644, 645, 646, 705. — Gotia 730.
Háabrekka í Staðarsveit 178.
 Háaheiði með Sundum 113.
 Háafhraun í Hvítársíðu 122.
 Háafjarðarárós í Hnappadalssýslu 179, 184.
 Háafjarðarey í Hnappadalssýslu 179, 180.
 Háafneford, sjá Hafnarfjörðr.
 Háfimeir, rekaland frá Auðkúlu 10.
 Háfiðadóttir: Vigdis.
 Háfiðason: Einar, Ormr, Þorkell.
 Háfiði Gizurarson við Hafnarfjörð (c. 1448) 751.
 Háfiði Ívarsson nyrðra (1445) 665.
 Háfiði Jónsson prestur á Kálfafelli í Fljótshverfi (1440—1448) 604, 605, 714—715.
 Háfiði Magnússon prestur á Breiðabólstað í Fljótshlíð (um 1363) 82.
 Háfiði Þórðarson í Húnavatnspingi (1427—1446) 683.
 Hafnareyjar á Breiðafirði 167.
 Hafnarferja í Flóa 51.
 Hafnarfjörðr (Hafneford) við Faxa-
 flóa 269, 270, 331, 332, 506, 751.
 Hafnarhólmur í Kaldaðarneshrepp í Strandasýslu 156, 686.
 Hafnarnes á Galmaströnd í Strandasýslu 128.
 hafnarvoðir 88, 163, 181, 214, 242, 374, 377. Sbr. vaðmál.
 Hafnia, sjá Kaupmannahöfn.
 Háfr í Holtum 72, 82.
 Háfr í Reykholtssdal 119.
 Hafrafell á Reykjanesi í Barðastrandarsýslu 685.
 Hafrafellstunga í Axarfirði 380, 624.
 Hafrakekr í Aðaldal 756, 757, 758.
 hafrhvalr 8. Sbr. hvalr.
 Hafrsfell í Hnappadalssýslu 179, 186, 198.
 Hafrsstaðir í Kaupangssveit í Eyjafirði 678.
 Hafstaðir á Finnumörk 405, 516.
 Hafsteinsstaðir í Skagafirði 702.
 Háfubakkar á Langanessströndum 218.
 Hagaey (í Þjórsá) 45, 617.
 Hagagarðr í Fagradal 590.
 Haganes í Arnarfirði 147.
 Haganes í Fljótum 547.
 Haganes á Sléttu 698.
 hagi, hagar 7, 17, 134, 135, 141, 142, 145, 471, 762, 763², 764³.
 Hagi á Árskógarströnd 375.
 Hagi (hvortveggja) á Barðaströnd 150—151, 492², 602.
 Hagi í Holtum 60, 63.
 Hagi í Hraunhrepp á Mýrum 184.
 Hákon Bjarnarson nyrðra (1437) 567.
 Hákon Einarsson (1421—1424) 288, 308, 329.
 Hákon Helgason nyrðra (c. 1430—1440) 436.
 Hákon Indriðason vestra (1434) 546.

- Hákon Jónsson, seinni maðr Odd-
friðar Aradóttur (1433—1442)
525, 556—557, 603, 628.
- Hákon Kál íss nyrðra (1447) 702
—703, 708.
- Hákon konungr hinn kórónaði 1, 2,
3, 4^a, 5^a.
- Hákon Magnússon háleggr Noregs-
konungr (d. 1319) 2(?), 9, 246,
275, 589.
- Hákon Magnússon smeks Noregs-
konungr (d. 1380) 634, 767.
- Hákon Magnússon nyrðra (1422—
1423) 298, 308.
- Hákon Ormsson sýslumaðr Rang-
æinga (d. 1656) 29, 127, 130,
137, 290, 521, 537, 551, 564,
578, 626, 635, 656.
- Hákon Stumpe norrænn maðr (1392)
24, 769.
- Hákon Ögmundarson (c. 1430—
—1440) 435.
- Hákonarson: Bjarni, Gísli, Haukr,
Höskuldr, Jón, Magnús, Ólafr
Páll.
- Haldór á Egilsstöðum í Flóa (1397)
59.
- Haldór Eiríksson á Barðaströnd
(1440) 615.
- Haldór Gunnsteinsson eystra (1444)
652.
- Haldór Helgason á Stóranúpi (um
1394) 47.
- Haldór Hjálmarsson konrektor (d.
1805) 667—668.
- Haldór Jónsson fyrri maðr Odd-
friðar Aradóttur (1418 og þar
eptir, d. fyrir 1433) 278—279,
353—354.
- Haldór Jónsson annar vestra (1428
—1444) 353, 360, 525, 557,
654.
- Haldór Jónsson í Svarfaðardal (1421)
289.
- Haldór Jónsson (1591) 161.
- Haldór Jónsson prestir (1614) 156.
- Haldór Jónsson í Alptaveri (1636)
762.
- Haldór Loftsson officialis (d. 1403)
250, 275.
- Haldór Sigmundsson í Dalasýslu
(1449) 765.
- Haldór Steinþórsson nyrðra (1435
—1446) 553, 643, 682.
- Haldór Vermundarson smiðr á
Helgafelli (c. 1420) 287.
- Haldór Þórðarson nyrðra (1421—
1428) 291, 314, 351, 352.
- Haldóra abbadís í Kirkjubæ (1442)
625—626.
- Haldóra Broddadóttir (1417—1418)
259, 265—266.
- Haldóra Erlendsdóttir í Suðr-Þing-
eyjarþingi (1432) 503—504.
- Haldóra Guðmundardóttir kona
Eiríks Ísleifssonar (c. 1430—
1440) 436.
- Haldóra Helgadóttir, Guttormsson-
ar, á Staðarfalli (1442—1449)
627, 765.
- Haldóra (á Reykjum í Olfosi, c.
1390) 96.
- Haldóra Þorfinnsdóttir nyrðra (1432)
508—509.
- Haldórsdóttir: Ingibjörg, Valgerð,
Þuríðr.
- Haldórsson: Bergþór, Brandr, Ein-
ar, Jón, Páll, Stúfr, Thomas, Þor-
geir, Þorvaldr
- Haldórsstaðir í Eyjafirði 677, 678,
705—706.
- Haldórsstaðir í Laxárdal 696, 697.
- Haldórustaðir í Bárðardal 532.
- Hálfdan Björnsson nyrðra og vestra
(1428—1446) 259, 694.
- Hálfdan Einarsson rektor 276.
- Hálfdan Hrafnsson prestir á Undir-
felli (d. 1665) 456.
- Hálfdanarson: Indriði, Loptr.
- Hálfkirkja 10, 33, 45, 50, 151, 177,
192, 196, 198^a, 200, 220, 233,
454^a, 455^a, 458, 460, 467, 469,

- 511², 513³, 514², 565, 568, 592, 593, 596, 606, 756, 758.
- Halgolandia, sjá Hálogaland.
- Halla Bjarnardóttir í Fíflholti (1890—1897) 79.
- Halla Jónsdóttir, móðir Óla prests Svarthöfðasonar 76.¹⁾
- Halla Jónsdóttir á Strönd í Selvogi (c. 1370) 101.¹⁾
- Halla Kolbeinsdóttir á Kálfafelli í Fljótshverfi (c. 1340 eða fyrir) 236.
- Halland á Svalbarðsströnd 677, 678.
- Hallbera Kolbeinsdóttir, kona Ólafs Marteinssonar staða (fyrir 1427) 347.
- Hallbjarnarson: Snjólfur.
- Hallbjarnarstaðir í Skriðdal 203.
- Hallbjarnarstaðir á Tjörnesi 6.
- Hallbjarnarvörður í Hnappadalssýslu 180.
- Hallfredarson: Einar.
- Hallfríðarstaðir í Hróarstungu 219.
- Hallgeir biskup í Færeyjum 24.
- Hallgeirsey í Landeyjum 86.
- Hallgilsstaðir í Eyjafjarðarsýslu 711.
- Hallgeir, sjá Hallgeir.
- Halli Mársson í Berunesi 230.
- Hallormsstaðir í Skógum 207—209, 219. — Hallormsstaðaskógar 203.
- Hallotta Þorsteinsdóttir í Laugarnesi (c. 1380) 112.
- Hallr Alexanzson (Alexandersson) vestra (c. 1431—1440) 492—493.
- Hallr Árnason prestur nyrðra (1440—1447) 607, 608.
- Hallr Árnason kirkjuprestur í Skálholti og prestur á Rafnseyri (d. 1676) 29, 31.
- Hallr Ásgrímsson á Héðinshöfða (1431) 436—437.
- Hallr Böðvarsson nyrðra (1428) 351.
- Hallr Einarsson nyrðra (1440) 607.
- Hallr Finnbogason (Jónssonar, 1437—1447) 566, 623—524, 704.
- Hallr Finnsson prestur (1444) 650, 661.
- Hallr Grímsson prestur, frændi þeirra Narfasona (1440—1448) 615, 731.
- Hallr í Hólum í Grímsnesi (1382—1387) 90.
- Hallr Jónsson lögmaður 6.
- Hallr Magnússon prestur nyrðra (fyrir 1417) 258.
- Hallr Ólafsson prestur á Dyrhólum (1408 og þar um) 763, 764.
- Hallr Ólafsson nyrðra (1416—1432) 249, 251—252, 269, 274, 281, 294, 428, 472, 507.
- Hallr prestur á Stöð í Stöðvarfirði (c. 1376—1395) 228.
- Hallr Svarthöfðason, Brandssonar, í Kalmanstungu (á lífi 1399) 124.
- Hallr Þorgrímsson nyrðra (1416—1446) 248—249, 301, 338, 396², 682.
- Hallr Þorkelsson nyrðra (1422) 302, 339.
- Hallr Þorvaldsson vestra (1449) 754.
- Hallsson nyrðra (1431) 483.
- Hallsson: Ámundi, Brandr, Einar, Eyjólfur, Hjálmr, Ívar, Jón, Loðvik, Magnús, Oddr, Ólafr, Stephán, Þorsteinn.
- Hallsteinn Eilífsson nyrðra (1427) 348.

¹⁾ Þetta kynni þó að geta verið eina kona hvortveggja.

- Hallsteinn í Eyvindarmúla (c. 1385—1397) 77.
- Hallsteinn Höskuldsson á Hesti í Borgarfirði (1444) 658—659.
- Hallsteinn Jónsson skrifari Odds biskups (1598) 33.
- Hallsteinn loki á Torfastöðum í Vopnafirði (sbr. Hallsteinn Þorsteinsson) 217.
- Hallsteinn Þorsteinsson sýslumaður í Múlaþingi (1484) 217.
- Hallsteinsdóttir: Gunnvör.
- Hallvarðr Árnason, norrænn maður 313.
- Hallvarðr Vébjarnarson hinn helgi 626, 667, 694. — Hallvarðsmessa 112, 415. — Hallvarðsvaka 252.
- Hallvarðsson: Lafranz, Sveinn, Þorarinn.
- Hallveig á Gnúp 156.
- Hallzmúli (nú: Holtsmúli) á Landi 71.
- Hálogaland (Halogolandia) í Noregi 321, 322, 323², 324, 523—525, 541, 544, 766.
- Háls (hæðir á landi) 226, 585, 612, 669.
- Háls í Fnjóskadal 380, 468—469, 507, 508, 509.
- Háls syðri (Syðriháls) í Grafningi 715—716.
- Háls í Hálsasveit 124.
- Háls í Hamarsfirði 230—231.
- Háls í Kirkjuholti 123.
- Háls í Kjós 171.
- Háls á Skógarströnd 167.
- Háls í Skorrastadarþingum 226.
- Háls í Svarfaðardal 14—15, 712.
- Hálsá (Hattsá, Hatsá) í Morudal 151.
- Hálsáróseyjar, sjá Óseyjar.
- Hálsgröf í Helgafellsveit 171.
- Hálshús í Vatnsfjarðarþingum 134, 135.
- Halvík á Tjörnesi (sbr. Kalvík) 6.
- Hamar á Barðaströnd 689.
- Hamar í Broddaneshreppi í Strandasýslu 131.
- Hamar (meiri og minni) í Eyjafirði 585, 612, 698¹. Sbr. Meirihamar.
- Hamar í Flóa 57.
- Hamar í Hamarsfirði 230².
- Hamar á Haugnesi á Barðaströnd 689.
- Hamar í Hegranesi 701.
- Hamar í Kaldaðarneshreppi í Strandasýslu 686.
- Hamar í Noregi (biskupsstóll) 24, 280, 285.
- Hamar í Sandvík á Skaga 11.
- Hamar á Skálmarnesi 152.
- Hamarland (Hamraland) í Reyk-hólasveit 156, 685.
- Hamarsnes í Austfjörðum 224.
- hánessa 415, 421.
- hametta, sjá kirkja.
- Hamlisbarði, rekaland Miklaholtskirkju 179.
- Hamluholt í Hnappadalssýslu 179.
- Hamraendar í Breiðafjarðardölum 261.
- Hamrahóll (sbr. Hamrakot) í Langa-dal 10.
- Hamrakot í Andakíl 286.
- Hamraland, sjá Hamarland.
- Hamranes við Hafnarfjörð 751.
- Hamrar í Eyjafirði 699.
- Hamrar í Eyrarsveit 173.
- Hamrar í Holtum 32, 60, 71.
- Hamrar í Reykjadal í Suðr-Þing-eyjarsýslu 376.
- Hamrar (Hamrá?) í Vopnafirði 217.
- Hamrar (sbr. nú: Hamar) á þelamörk í Eyjafjarðarsýslu 711.
- Hámundarstaðir á Árskógarströnd 375, 711.
- Hámundr Bárðarson vestra (1483) 529.
- handaband 16, 17, 240, 248, 251, 253², 254, 256, 260, 262², 264³,

- 266², 279, 284, 288², 293, 303, 309, 312, 313, 315, 316, 317, 318, 319², 320, 336, 338⁴, 339, 343², 348, 351², 352, 354, 355, 395², 424, 425, 440, 441, 442, 447, 449², 455, 458, 459, 476², 481, 489, 491, 494, 496², 501, 509, 516, 517², 522, 526, 527, 529, 530, 532, 534, 538², 540, 545², 546, 550, 551, 553, 556, 564, 565, 567, 568, 572, 581, 584, 610, 615, 619, 621², 626, 627, 628², 632, 635, 637, 643², 650², 656, 657², 658², 663², 664, 666, 668, 670, 672, 676, 694, 695, 705, 735², 738, 748², 755, 756, 757, 759, 764, 765².
- handbogar 462. Sbr. hertygi.
- handbók, sjá kirkja.
- handfesting 289, 496, 498, 555, 585, 625², 751.
- handgeingnir menn 2, 706.
- handlag 253², 260², 284, 288⁴, 299, 318, 320, 352, 354², 436, 496, 509, 518, 528, 529, 534, 366, 578, 628², 768.
- handlag á brjóst 414.
- handklæði, sjá kirkja.
- handskriptan 28—29, 31.
- handsöl 27, 298, 316, 456, 509, 669.
- handtak 251, 259, 313, 344, 607—608.
- Hánefsstaðir í Svarfaðardal 372.
- Hanhóll í Bolungarvík 539, 540.
- Hannes Björnsson í Snóksdal (d. 1616) 161.
- Hannes Gunnlaugsson stúdent 297, 359, 508.
- Hannes Nystadh (1422) 326.
- Hannes Pálsson hirdstjóri (1419—1426) 272, 275, 281, 282, 283, 284, 304, 308, 324, 325, 327, 331, 336, 337.
- Hannes Vidhen (1423) 308.
- Hannes Þorsteinsson ritstjóri 287.
- Hannesson: Eggert.
- Hansa (fjelag, staðir) 541, 542, 645.
- hanski, sjá hertygi.
- Haraldsson: Álfr, Jón, Ólafr.
- Harðbagr á Melrakkasléttu 19, 369, 426, 469—471, 487—490, 698. — Harðbaksmöl 698.
- Harðivöllr á Galmatrönd í Strandasýslu 162.
- harðsteinar, sjá búsgagn.
- Háreksstaðir í Norðrárdal 507, 630.
- harneskja, sjá hertygi.
- Har(r)astaðir í Miðdölum 163, 344, 345.
- Har(r)astaðir á Skagaströnd 664(?), 755.
- hátíðir 116, 411—412, 592. — stærri hátíðir 212. — hæstu hátíðir 408.
- Hatsá, Hattsa, sjá Hálsa.
- Hátún í Landbroti 239.
- Haugastaðaskógar í Vopnafirði 217.
- Haugr í Flóa 56.
- Haukaberg á Barðaströnd 689.
- Haukadallr (efri og neðri) í Biskupstungum 39—40.
- Haukadallr í Dalasýslu 164, 405, 516, 657. — Haukadalsá 346².
- Haukadallr í Dýrafirði 688.
- Haukagilsmenn í Hvítársíðu 122.
- Haukalækr (Haukslækr) í Dýrafirði 143, 144.
- Haukdallr í Kelduhverfi 623.
- Haukholt í Hrunamannahrepp 43.
- Haukr Eilífsson á Felli í Kollafirði (1380—1382) 128.
- Haukr Erlendsson lögmaðr (1307) 8.
- Haukr Guðmundsson í Svarfaðardal (1421) 297.
- Haukr Hákonarson í Svarfaðardal (1421) 289.
- (Hauksson): Oddr.
- Haurks-, sjá Hörgs-.

Hausastaðir á Álptanesi 107.
 Hausastaðir í Hróarstungu 219.
 Hausihús í Miklaholtshepp 179.
 haustlag, haustlagseyrir 44, 91, 94,
 114, 136, 156, 190.
 Hávarðr Jónsson prestur syðra (1448)
 781.
 Hávarðsson: Jón.
 Héðinshöfði á Tjörnesi 436—437,
 526—527.
 Héðinsson: Þórðr.
 hefð 763.
 Heg(g)sgarðr í Hornafirði 234.
 Heggstaðir í Hnappadalssýslu 180
 Heggstaðir á Miðfjarðarnesi 123,
 167.
 Hegranes(ið) í Skagafirði 254, 255,
 256, 315, 381, 385, 439, 440,
 441, 442, 443, 447, 510, 525,
 601, 667, 739.
 Heiðabær í Kirkjubólshreppi í
 Strandasýslu 691.
 heiði 623.
 Heiði í Gönguskörðum 701.
 Heiði í Holtum 71.
 Heiði á Langanesi 218.
 Heiði á Rangárvöllum 85.
 Heiði á Siðu 239.
 Heiði (hvortveggja) kirkjujörð frá
 Vatnsfirði 133.
 heiðið stykki, sjá klæði, vefnaðr.
 heiðingjar 749.
 heiðrlegir menn 294.
 heilag (sbr. og sjá helgr): heilagir
 feðr 478, 495, 760. — heilagra
 feðra setningar 358. — heilagt
 hald 139. — heilagt regluhald
 521. — heilög hlýðni 396, 407,
 442, 570, 638, 648. Sbr. kirkja,
 kross, lögheilagr.
 Heimaberg (nú: Heinaberg) á Skarðs-
 strönd 158.
 heimafólk 480.
 heimafríðr 479.
 heimajörð 52, 115.
 heimakirkja 131.

heimaland 12, 14, 17, 38², 39, 40,
 41, 42², 45, 47, 48, 49², 50, 53,
 54, 56, 58², 59², 60², 62, 63², 64,
 65, 67², 68², 69, 70, 76, 77, 79²,
 80, 81, 83², 84, 85, 86, 87, 89²,
 90², 91², 92, 94, 95², 98, 99, 101,
 103², 105, 106², 107², 109, 112²,
 116², 118, 119², 121², 123, 124,
 126, 130, 132, 133², 136, 137²,
 138, 140, 141, 142, 145, 147²,
 151, 152, 153², 154, 155, 156,
 157, 161, 163, 164, 165, 173²,
 174², 175², 178, 179, 180, 183,
 184, 185², 187², 188, 190², 192,
 194², 196, 197, 199, 200, 201,
 202, 203, 204, 207, 209, 213²,
 214, 215, 217, 219, 220, 221,
 222², 223², 225², 226, 227, 228,
 230, 232, 233², 235, 270, 372,
 373², 375², 376², 378², 456, 469,
 511², 512, 593, 594², 595, 617,
 668.
 heimalækr 436.
 heimamáldagi 630—631.
 heimamenn 40, 58, 65, 83, 87, 99²,
 101², 106, 115, 118, 124, 125,
 129, 139, 140, 144, 186², 190²,
 196, 454, 469, 592, 595, 596².
 heimaprestur 181, 421.
 heimavöllr 436.
 heimaþing 42.
 heimili 356, 703. — heimilisfastir
 menn 131, 133, 138, 143, 144
 145, 146, 149, 152, 154, 155²,
 157, 159, 164, 165, 172, 175,
 190, 191, 195, 198, 219, 223,
 227, 353, 460, 595, 596, 606. —
 heimilisprestur 55, 59, 62, 96,
 97², 102, 109, 113, 116, 119, 125,
 128. — heimilistiðir 152.
 Heimram hinn helgi 75.
 Heinrik, sjá Henrik.
 heit: heitfiskar 101. — heitgang^a
 728. — heithleifr 81², sjá matr,
 ostr.

- Helarvík (Hælarvík, nú Heljarvík) á Hornströndum 134.
 Helena hin helga 411.
 Helga Bjarna(r)dóttir systir á Reynistað (1431) 438, 483.
 Helga Einarsdóttir nyrðra (1450) 368.
 Helga húsfreyja í Kaldaðarnesi (um 1397) 55.
 Helga Snorradóttir nyrðra (c. 1431 og síðar) 463.
 Helga Stephánsdóttir, Gunnlaugssonar (1431) 481—482.
 helga vika, sjá helgr.
 Helga Þórðardóttir kona Þorsteins Sigurðssonar í Bæ á Rauðasandi (1418—1426) 262, 335.
 Helga Þorfinnsdóttir í Skagafirði (d. fyrir 1432) 517—518.
 Helga Þorleifsdóttir, Árnasonar (1423) 312.
 Helgá í Eyjafirði 698.
 Helgadóttir: Haldóra, Valdis.
 Helgafell í Helgafellssveit, klaustr, staðr 33, 35, 165—172, 247—248, 260—261, 287, 351, 438, 459, 491, 553, 571—572, 576—577, 578—582, 615, 618², 623, 675, 765, 766. — Helgafellssveit 618.
 Helgason: Árni, Aron, Eyjólfur, Hákon, Haldór, Helgi, Jón, Ljótr, Snæbjörn, Þórðr, Þorleifr, Örn.
 Helgastaðir «í Reykjadal» í Suðrþingeyjarþingi 334—335, 368, 369, 376, 380, 389, 409—410, 468, 565, 756, 757, 768.
 Helgi Bjarnarson (Bjarnason, «Björnsson») á Ljósavatni og staðarhaldari í Laufási (1417—1431) 260, 269, 273, 339, 355, 368², 371², 374, 383, 390—391², 426, 455—456, 466², 469—471, 480, 487.
 Helgi Bjarnarson í Mýrasýslu (1436) 555.
 Helgi Eiríksson (1423) 310.
 Helgi Erlingsson vestra (1442—1446) 627, 682.
 Helgi Guðnason lögmadr, systursonr Árna biskups Ólafssonar (1519—1446) 554—555, 559—560, 589—590, 666.
 Helgi Guttormsson á Staðarfelli (1419—1427) 252—253, 312, 345, 346.
 Helgi Helgason bóndi í Hjörsey (um 1439) 595, 596.
 Helgi Helgason nyrðra (1444) 659.
 Helgi Hrólffsson nyrðra (1426) 338.
 Helgi Ingjaldsson prestir í Görðum á Álptanesi (1436—1438) 555—556, 576.
 Helgi Jónsson, Hákonarsonar í Viðidalstungu (d. fyrir 1416) 245—247.
 Helgi Jónsson nyrðra (1433—1446) 527, 601, 694.
 Helgi Ólafsson syðra (c. 1448) 752.
 Helgi prestir í Reykjadal í Hrunamannahrepp (1384—1394 eða leingr) 41².
 Helgi prestir á Stað á Reykjanesi (fyrir og um 1395) 157².
 Helgi prestir á Staðastað (c. 1380) 177².
 Helgi Sigurðsson í Glæsibæ (fyrir 1429) 373.
 Helgi Styrsson á Krossi, hirdstjóri og sýslumaðr á Vestmannaeyjum (1419—1430) 269, 275, 281, 284, 423.
 Helgi Þórhallsson vestra (1442—1446) 627, 682.
 Helgi Þorkelsson prestir í Skálholtsbiskupsdæmi (1439) 593.
 Helgi Þórmóðsson í Húnavatnsþingi (1418—1423) 262, 303.
 Helgi [Þorv?]aldzson vestra (1434) 539.

- Helgi Þorvaldsson prófentumaðr á Þingeyrum (1443) 635—636.
 Helgolant, sjá Hálogaland.
 helgr: helgir dagar, helgidagar 40², 54, 58, 65², 66², 69, 77, 78, 79², 80, 83², 84, 92, 99, 115, 116, 125, 129, 139, 145, 151, 192, 196², 198², 200, 217, 218, 234, 235, 236, 237, 316, 454, 490, 492, 496, 554, 679. Sbr. drottinsdagr, imbrudagr, löghelgir dagar, messudagr, páskadagr, rúmhelgir dagar, vigiliu dagar. — helgir dómar, sjá kirkja. — helgir menn 124, 129, 159, 190, 350, 414, 435, 439, 482—483, 485, 510, 514, 675². — helga vika 88, 125, 403, 577.
 Helguá í Austfjörðum 208. —
 Helgudalr í Eyjafirði 698.
 Helkunduheiði í Norðr-Þingeyjar-sýslu 10², 762.
 Hella á Barðaströnd 689.
 Hella í Blönduhlíð 571.
 Hella á Fellsströnd 765.
 Hella í Flóa 56.
 Hella undir Jökli 168, 184.
 Hella í Kaldaðarneshreppi í Strandasýslu 686.
 Hellar (-ur) á Landi 63.
 Hellgaland, sjá Hálogaland.
 Helligland, sjá Hálogaland.
 hellir 244. — hellisskjól 223.
 Hellir í Álptafirði 232.
 Hellir (eystri) í Örfæmum 14².
 Hellisdalr í Hnappadalssýslu 122.
 Helliseyjar í Hamarsfirði 230.
 Hellisholt í Hrunamannahreppi 42.
 Helliskógur Hrunakirkju í Þjórsárdal 43.
 Hellisvík í Borgarfirði eystra 222².
 Hellisvík á Skaga 11.
 Helluhylr (í Hellisfirði eystra) 226.
 Helluland í Hegrænesi 291, 601.
 hellunám 86.
 Hellusker Miklaholtskirkju 179.
 Helluvað við Mývatn 634—635 699.
 Helluvað á Rangárvöllum 70, 72, helmingalagsbréf 589.
 helmingarbréf 14, 246², 274, 278, 589⁴, 667, 678.
 helmingarkona 312.
 Helmingsson: Þorsteinn.
 Helsingjaborgr í Svíþjóð 86.
 Henrik Auystine, enskr maðr 326.
 Henrik Dawtre, enskr maðr 330.
 Henrik Einglakonungr hinn sjötti 523, 541—544, 557—559, 563, 573—575, 582—583, 605—606, 646, 651, 652—654, 670, 672, 766.
 Henrik Jónsson fóstri, biskupssveinn (1431) 479.
 Henrik Torsby 670.
 Henriksson: Jón.
 Héradalr í Noregi 347.
 Heraðarlón (Herraðarlón = Hédaralón) undir Jökli 166.
 Heraðarstaðir á Rangárvöllum 73.
 Héraðsdalr í Skagafirði 26, 650.
 héraðsdómr 507.
 héraðsþing 509, 747.
 herbergi, sjá húsakynni. — herberging 450.
 Herðibreið í Berufirði eystra 203.
 Herdis Benediktson (Guðmundsdóttir) í Reykjavík 29, 34.
 Herdis Ketilsdóttir, Narfasonar (1440) 614.
 Herdis Þorgeirsdóttir, kona Gunnlaugs Guðmundssonar (1428) 361.
 Herdis á Olfosvatni (fyrir 1397) 95.
 Herðisarson: Bjarni.
 Herðisarvík Selvogi 54, 101, 731.
 Herjólfsson: Geirmundur.
 Herjólfsvík við Þistilsfjörð 19.
 Herkistaðir, rekaland frá Seltjörnum 109.

- Herleikr Ástúlfsson, norrænn maðr (1392) 24.
- Herluff Daae höfuðsmaðr 456.
- hermaðr 490.
- Hermann Jónsson prestur á Unden-felli og prófastr í Húnavatnsþingi (1423—1431) 308, 368², 387, 392—393, 394, 396², 407, 442, 466, 467, 468.
- Hermann (Hermant, Hermat) Langi forstandari að allra heilagra kirkju í Björgvin (1426) 336, 556², 559.
- Hermundardóttir: þorgerðr.
- hernaðr 418, 462.
- hernesium (=harnesium, harneskja) 673².
- herra: herra Hannes Pálsson, herra Ketill Þorláksson. — herradómr 284. — herrasveinar 23.
- Hersey, sjá Hjörsey.
- hertogi 268, 279, 629, 644, 705.
- hertygi 491, 679. — armbrysti 415, 462, 491². — cultellus 326. — forstál 409, 415. — gladius 329, 750. — handbogar 462. — hanzki 483. — harneskja 415, 679. — hnífar 1—3, 277. — uppbundnir hnífar 1—3. — járnháttar 415, 615. — lorica 329, 330. — panzarar 409, 415, 615, 616. — sverð 415, 483, 682.
- Hestanes á Melrakkaslétu 19, 698. — Hestanesmöl 698.
- hestar, sjá hross.
- Hestdalr í Kelduhverfi 623.
- Hester (= Ester) 111.
- Hestfjall á Skeiðum 89.
- Hestfjörðr í Ísafjarðarsýslu 136.
- Hestr í Súðavíkrhreppi í Ísafjarðarsýslu 133.
- Hestr í Ölfosi 244.
- Hestr (Hafrestr) í Önundarfirði 688.
- hetta, hettuklæði, sjá klæðnaðr.
- hey (sbr. gras, taða, úthey) 43, 241², 242, 468. — heygarðr 177, 763, 764. — heytollr 179, 186, 199, 372², 375, 466, 512², 513.
- Heydalir, sjá Eydalir.
- Heynes á Akranesi 32, 195, 196—197.
- Hibernia (Írland) 542, 646.
- Hildibrandr prestur á Skorrastað (c. 1370—1383) 226².
- Hildibrandr Þórðarson nyrðra (1421) 294.
- himinríkis gleði 649. — himinríkis herskap(r) 268.
- hirð: hirðingi 414. — hirðmenn 269, 706. — hirðstjóri 261, 263², 269, 281, 284, 291, 292, 294, 310, 318, 359, 360, 461, 478, 560, 586, 682, 706. — hirðstjórnarumboð 252.
- Hirningstaðir í Reykhólasveit 685.
- Hislandia, sjá Ísland.
- historia heilags korpus Christi 631.
- Hísvík í Austfjörðum 216.
- Hítará í Mýrasýslu 186, 199, 571, 572, 579, 580, 581.
- Hitardalr (»Hitradaler«) í Mýrasýslu 6, 27, 29, 36, 37, 127, 132, 184—185, 198, 752. — Hitardalsbók 27, 29, 36—37, 63, 65, 66, 68, 127.
- Hítarnes í Hnappadalssýslu 32, 180.
- hjáleiga 176. — hjáleigumenn 454.
- Hjallaland á Álptanesi 107.
- Hjallaland í Húnavatnssýslu 382.
- Hjallanes (á Tjörnesi) 18.
- Hjallar í Gufudalssveit 685.
- Hjalli undir Jökli 577, 579.
- Hjalli í Ölfosi 33, 97, 102, 243—244.
- Hjálmá í Loðmundarfirði 224².
- Hjálmá(r)strönd í Loðmundarfirði 24, 224.
- Hjálmholt í Árnessýslu 32, 51, 52.

- hjálmar (kertahjálmar) 675, sjá kirkja.
 Hjálmarsson: Haldór.
 Hjálmr Hallsson prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1444—1449) 655, 768.
 Hjalmsdóttir: Ingibjörg.
 Hjálmsón: Einar.
 Hjaltabakki í Hónavatnsþingi 10, 303, 382, 514.
 Hjaltadalur í Fnjóskadal 699.
 Hjaltadalur í Skagafirði 6, 254, 255, 256, 315, 336, 344, 348, 383, 384, 386, 388, 390, 398, 400, 401, 402, 403, 404, 407, 408, 410, 412, 413, 415, 417, 418, 419, 420, 421, 423, 424, 426, 429, 431, 432, 438, 439, 442, 445, 446, 447, 449, 451, 458, 471, 473, 474, 475, 477, 478, 479, 480, 489, 493, 497, 498, 506, 510, 517, 521, 522, 523, 526, 527, 533, 535, 547, 550, 553, 554, 583, 586, 605, 607, 608, 609, 610, 611, 613, 621, 629, 637, 661, 662, 667, 675, 703, 734, 735, 759.
 Hjaltason: Lýtingr.
 Hjaltastaðir í Hjaltastaðapinghá 221.
 Hjaltastaðir í Skagafirði 494.
 Hjaltastaðir í Svarfaðardal 712.
 Hjalti Eiríksson nyrðra (1424) 318.
 Hjalti Guðmundarson á Bakka í Hrútafirði (um 1390) 127.
 Hjalti Guðmundsson prestur nyrðra (1447) 704.
 Hjalti í Möðrudal (c. 1381—1397) 215.
 Hjarðardalur í Dyrafirði 141, 688(?).
 Hjarðardalur í Öndarfirði 288—289, 688(?).
 Hjarðarfell í Miklaholtshrepp 166.
 Hjarðarholt í Laxárdal 161—162, 261, 545, 674, 765.
 Hjarðarnes í Barðastrandarsýslu 693.
 hjón, hjú 115, 223, 417, 448, 474, 475, 552, 671, 703. — tólf mánaða hjón 448.
 hjón, lögleg hjón, hjúskapr 249, 262, 315, 316, 449, 450, 589, 635, 643, 644. — hjónaband 317, 394, 396, 448. — hjónalag 724. — hjónaskilnaður 394—396, 430. — hjónasæng 684, 690. — hjónavígsla 129, 592, 596. — hjúskaparband 496. — hjúskaparmál 496.
 hjú, sjá hjón.
 hjólt (á hnífi) 1—3.
 Hjörsey fyrir Mýrum 190—191, 594—595.
 hjörtr: hirtir með kopar 372.
 hlað, hlaðbúinn, sjá klæðnaðr.
 hlaða, sjá húsakynni.
 Hlaðberg við Skagafjörð 348, 538.
 Hlaðir í Eyjafirði 711.
 hlasshvalr 197, 211, 218.
 Hlaupgeiri í Álptafirði 231.
 Hleðrargarðr í Eidiþinghá 221, 224.
 hlekkir 426.
 Hlið á Álptanesi 107.
 Hlið í Biskupstungum (Úthlið) 38—39.
 Hlið (hvortveggja) í Bolungarvík 755.
 Hlið í Broddaneshrepp í Strandarsýslu 128, 168.
 Hlið í Kræklingahlíð (Lögmanshlíð) 280, 519.
 Hlið (Moshlið) á Barðaströnd 689.
 Hlið í Skaptártungu 32, 237.
 Hlið á Svinanesi 156.
 Hliðardalur í Lóni í Austr-Skaptarfellsýslu 201.
 Hliðarendi í Fljótshlíð 32, 69, 77, 562, 676, 679.
 Hliðarendi í Olfosí 244.
 Hliðarhvamr á Barðaströnd 690.
 Hlifartjörn í Miðfirði 669.
 hlunnindi 186, 199, 256, 315, 318,

- 353, 412, 450, 458, 510, 529,
551, 553, 565², 600—601, 636,
643, 696, 757.
Hlýðskylda 268.
Hlíðunes á Vatnsleysuströnd 707.
Hlíðuvík á Hornströndum 134, 138,
139, 142, 146.
Hnappadalssýsla 662.
Hnappavöllr í Örfum 202.
Hnaranes, sjá Knararnes.
Hnausungar í Staðarsveit 177.
hnéfall 403.
hnífr, sjá hertygi.
Hnjóskadalr, sjá Fnjóskadalr.
Hnúkr í Skíðadal 240—241, 710.
Hnúpafell í Eyjafirði 537, sjá Gnúpu-
fell.
Hnör, sjá Knörr.
Hoenepe á Hollandi 679—682.
Hof í Álptafirði 232. — Hofsmenn
231.
Hof í Eystrahrepp 48.
Hof í Fellum 213.
Hof í Flateyjarðal 700.
Hof á Hlíðaströnd 16, 249, 250,
315, 329, 381, 517, 533—534,
649, 650, 739, 740².
Hof í Hörgárdal 711.
Hof á Kjalarnesi 32, 114, 561.
Hof (hvorttveggja) á Rangárvöllum
32, 72, 73, 84.
Hof í Skagafjarðardölum 381.
Hof á Skagaströnd 290, 382, 568—
569, 573, 700.
Hof í Vatnsdal 248—249, 314.
Hof í Vopnafirði 215—216, 652,
676, 677.
Hof í Örfum 30.
Hófarhóll í Staðarsveit 178.
Hoffell í Hornafirði 201.
Hofsá í Svarfaðardal 711.
Hofsendi á Skaga 353.
Hofstaðir í Gufudalssveit 153².
Hofstaðir í Helgafellssveit 167.
Hofstaðir í Miklaholtshrepp 36.
Hofstaðir, torfskurðarland frá Hítar-
dal 184.
Hofstaðir í Skagafirði 277, 278, 381,
511, 552.
Hofstaðir í Stafholtstungum 188.
Hofströnd í Borgafirði austr 210,
222.
Hofteigr á Jökuldal 213—214.
Hólar í Biskupstungum 39, 40.
Hólar í Blöndudal (Blöndudalshól-
ar) 382, 511.
Hólar í Dýrafirði 688.
Hólar aðrir í Dýrafirði (sbr. síðar:
Hólakot) 688.
Hólar undir Eyjafjöllum (Eyvindar-
hólar) 604, 611.
Hólar (hvorirtveggja) í Eyjafirði
378, 380, 571, 678.
Hólar í Grímsnesi (Klausturhólar)
90—91, 530—531.
Hólar í Hjaltadal (Hólabiskupar.
-biskupsdæmi, -kirkja, -staðr,
-stóll) 6, 10, 240, 242, 253, 254,
255, 256, 257, 258, 261, 263,
270, 272, 281, 282, 290, 301,
303—308, 309, 313, 315, 325,
326, 336, 343, 344, 348, 349,
350, 362⁴, 363⁴, 364—371, 373,
379, 381, 382, 383², 384, 385,
387, 388, 389, 390, 391, 392,
394, 396, 396, 397, 398, 399,
400, 401, 402, 403, 404, 406,
407, 408, 409, 410, 411, 412,
413, 414, 415, 416, 417—419⁴,
420⁴, 421², 422, 428², 424, 425,
426—427, 428, 429, 430—432²,
433, 434, 437—438², 439, 440,
441, 442, 443, 444, 445, 446,
447, 448, 449, 450, 451, 452,
453, 454, 456, 458, 463, 469,
470, 471, 472, 473, 474—475⁴,
476, 477—479⁴, 480, 487, 488,
489—490, 491, 493—494, 495,
496, 497—503, 504, 506, 510,
514—515, 516—518, 520, 521,
522, 523, 525, 526²—527, 528,

- 529, 533, 535—536, 537, 538, 540, 541, 546—547², 548, 549, 550, 552, 553—554, 557—559, 569², 574—575, 582, 583, 585, 586, 600, 604², 605, 606, 607 (opt), 608, 609, 610, 611, 612—614, 621, 625, 629, 636, 637²—640², 641, 647, 656, 661, 662—663, 667, 668, 670, 671, 672, 675, 700, 703—704, 706, 708—710², 733, 734², 735²—736, 737, 738, 739, 741, 749, 752, 758, 759, 760.
- Hólar (Hólaland) í Hnappadalssýslu 179.
- Hólar (Hólahólar) undir Jökli 171.
- Hólar í Hröfbergshreppi í Strandasýslu 130.
- Hólar í Hrunamannahreppi (Hrepphólar) 45—46, 434, 616—617, 662.
- Hólar í Króksfirði 685.
- Hólar í Gnúpasveit (Presthólar) 18, 380, 431, 487.
- Hólar í Laxárdal í Suðr-Þingeyjarsýslu 521—523.
- Hólar í Reykjadal í Suðr-Þingeyjarsýslu 564, 565.
- Hólar, Reynistaðarklaustrsjörð í Suðr-Þingeyjarsýslu (? sbr. þó Hólakot í Sauðárhreppi) 701.
- Hólar í Vestrhópi (Vestrhópshólar) 371, 382, 473, 513.
- Hólar í Örnefum 14, 200.
- Holkná í Austfjörðum 204, 270.
- Hólkot á Tjörneshlí 436.
- hóll 287, 316, 623.
- Hóll í Bolungarvík 141, 335, 336, 485², 528, 529, 539, 548, 753—756. — Hólsmenn 755. — Hólsþing 540.
- Hóll í Breiðdal 229.
- Hóll í Eiðapinghá 220².
- Hóll á Finnmörk 405, 516.
- Hóll í Flókadal í Skagafirði 344.
- Hóll í Fnjóskadal 663.
- Hóll, Grenjaðarstaðakirkjujörð 19.
- Hóll í Hvammssveit 160.
- Hóll í Hólfahverfi 368, 391.
- Hóll, Möðruvallaklaustrsjörð 712.
- Hóll í Norðrárdal í Mýrasýslu 630.
- Hóll í Reykjadal í Suðr-Þingeyjarsýslu 567—568.
- Hóll á Skaga nyrðra 510.
- Hóll í Skagafjarðardölum 342.
- Hóll (Kirkjuhóll) í Skagafirði 244.
- Hóll í Skiðadal 663.
- Hóll á Sléttu 672, 700.
- Hóll í Staðarsveit 176, 178².
- Hóll í Svarfaðardal 372.
- Hóll í Svartárdal 758—759.
- Hóll í Sæmundarhlöð 701.
- Hóll á Tjörneshlí 6.
- Holland, Hollendingar 644—645, 679—682, 695.
- hollusta 268. — hollustubréf 268—269. — hollustueiðr 445.
- Hólmalækr í Fáskrúðsfirði 227.
- Hólmur í Reyðarfirði 226—227.
- hólmi, hólmr 208, 219, 222, 623, 715, 766.
- Hólmlátr á Skógarströnd 165.
- Hólmr í Guðmundarlóni 218.
- Hólmr inn mikli á Grenjaðarstað 17.
- Hólmr í Mosfellssveit 32, 112.
- Hólmr á Rosmhvalanesi 32, 105.
- Hólmsvatns í Staðarsveit 178.
- Hólsá á Sléttu 698.
- Hólslækr á Galmaströnd við Steingrímsfjörð 128.
- Hólsreki á Sléttu 698.
- holt 177, 178.
- Holt á Finnmörk (Raðbarðaholt) 405, 516.
- Holt í Fljótum 309, 344, 345, 565.
- Holt í Grundarþingum í Eyjafirði 600.
- Holt í Hornafirði 683.
- Holt í Máfabliðarþingum 319.
- Holt í Meðallandi 239.

- Holt í Mýrdal 762.
 Holt á Söðu 32, 237.
 Holt í Skagafirði 382.
 Holt í Öundurafirði 28, 141—142, 353, 485, 592, 641—642, 654—655, 692, 714, 768.
 Holtamannaá í Þjórsárdal 434.
 Holtamannahreppur í Rangárfingi 584.
 Holtastaðir í Langadal 10, 350, 382, 483, 514, 659.
 Holtavörðuvatn á Holtavörðuheidi 122.
 Holtsmúli í Skagafirði 483, 701.
 homicidium 325.
 homillur, sjá kirkja.
 hórðómr, hórðæmi 3, 4, 22, 392, 403, 441. — hórðóna 23, 26, 392.
 Horkná á Skaga 353.
 horn, sjá búsgagn.
 Horn í Arnarfirði 691.
 Horn í Helgafellssveit 166.
 Horn í Mosdal 265.
 Horn í Skorradal 286³.
 Hornafjörðr í Austr-Skaptafellssýslu 361.
 Hornsteinar á Hornströndum 139.
 Hornströnd, kirkjujörð frá Hrafnseyri (sbr. Horn á Hornströndum) 145, 146.
 hostes publici 332.
 hosur, sjá klæðnaðr.
 Hrafn á Eyri í Álptafirði (c. 1360) 165.
 Hrafn Guðmundsson lögmaðr (d. 1432) 245—247, 249, 255, 257—258, 269, 273—275, 281, 295, 300—301, 312, 313—314, 315, 339—340, 346—347, 355—358, 371, 420, 435, 487—488, 507—509, 521—523, 756.
 Hrafn Jónsson nýrðra (1445—1448) 665, 747—748.
 Hrafn, er gefr til Kaldaðarnesskirkju í Bjarnarfirði 132.
 Hrafn Magnússon á Leirubakka (d. 1391) 67.
 Hrafn Oddsson prestur í Höfða (fyrir 1433) 527.
 Hrafn prestur í Gaulverjabæ (1394—1397 eða leingr) 58³.
 Hrafn prestur á Stöð (c. 1396 eða leingr) 228³.
 Hrafn Sveinbjarnarson í Húnavatnsþingi (1422—1445) 298—300, 310, 354, 655—656, 669, 697.
 Hrafn Thomasson, Snartarsonar, á Eyri í Arnarfirði (á lífi 1346) 146³.
 Hrafn Þórarinnsson í Borgarfirði (1444) 658.
 Hrafnaberg á Hvalfjarðarströnd 197.
 Hrafnabjargar á Norðr-Þingeyjarsýslu 215, 218.
 Hrafnabjörg í Hörðadal 405, 516.
 Hrafnabjörg í Svínadal í Húnavatnsþingi 298.
 Hrafnagil í Eyjafirði 274, 378—379, 380, 537², 676.
 Hrafnarnes, sjá Hafnarnes.
 Hrafnaskálargnúpr í Öundurafirði 142.
 Hrafnkelsstaðir í Fljótsdal 209, 212.
 Hrafnkelsstaðir í Hrunamannahrepp 42.
 Hrafnkelsstaðir á Mýrum 185.
 Hrafnkelsstaðir á Rosmhvalanesi 265.
 Hrafná á Skaga 11.
 Hrafnadalr í Borgarfirði eystra 222.
 Hrafnadóttir: Guðrún, Ragna (Ragnfríðr).
 Hrafnsey á Hornafirði 233.
 Hrafnseyri í Arnarfirði, sjá Eyri í Arnarfirði.
 Hrafnsfjörðr í Jökulfjörðum 138.

- Hrafnshellir austan Staðarár á Snæfellsnesi (sbr. Hraunshellir) 175, 178.
- Hrafnsson: Bóðvar, Hálfðan, (Sigmundr), Sveinbjörn, (Thomas).
- Hrafnstaðir í Kræklingahlíð 259—260.
- Hrafnstöptir í Holtum 71.
- Hrakstaðir á Barðaströnd 689.
- Hrakströnd (nú: Sveinsströnd) við Mývatn 704—705.
- Hramn, sjá Hrafn.
- Hranastaðir í Eyjafirði 378.
- Hrap(p)sey á Breiðafirði 158.
- hrátjara: tunna hrátjoru fyrir .lx. fiska 276.
- Hraukbær í Kræklingahlíð 711.
- hraun 74, 230.
- Hraun (hvorttveggja) í Bolungarvík 755.
- Hraun í Dýrafirði 144, 485, 688, 692.
- Hraun í Fljótum 734, 735—736.
- Hraun í Helgastaðahrepp í Suðr-Þingeyjarsýslu 19.
- Hraun í Meðallandi 239.
- Hraun á Rangárvöllum 71, 73.
- Hraun á Skaga 343, 700, 734, 735—736.
- Hraun á Skálanesi 153.
- Hraun (undir Hrauni) í Mýrasýslu (Staðarhraun) 183, 593—594.
- Hrauná í Loðmundarfirði 224².
- Hraunfjörðr í Helgafellssveit 166.
- Hraungerði í Flóa 52—53.
- Hraunhöfn á Snæfellsnesi 171. — Hraunhafnarós 658, 659.
- Hraunhreppr á Mýrum 555.
- Hraunlækr á Langanesi 218.
- Hraunnes á Vatnsleysuströnd 106.
- Hraunsdalr í Bolungarvík 141.
- Hraun(s)fjara í Fljótshverfi 235.
- Hraunshellir (sbr. Hrafnshellir) á Snæfellsnesi 169.
- Hraunsholt á Álptanesi 107.
- Hraunskarð undir Jökli 166.
- Hraunsmúli í Hnappadalssýslu 184.
- Hraunsmúli í Staðarsveit á Snæfellsnesi 491.
- Hraunsmúli í Vestr-Skaptafellssýslu 32, 237.
- Hraunvellir við Hafnarfjörð 751.
- Hreiðr í Holtum 71.
- Hreiðuvatn (sbr. nú Hreiðavatn), sjá Róðuvatn.
- hreinfli 439².
- Hreinn Bjarnarson prestri í Skálholtsbiskupsdæmi (1438) 576.
- Hreinn í Lúnansholti (c. 1397) 67.
- Hreinstaðir í Hjaltastaðapinghá 221.
- Hrepphólar, sjá Hólar í Hrunamannahrepp.
- hreppstjórar 181, 683².
- hríð 117.
- Hrifunes í Skaptártungu 32, 237.
- hringofnir dókar, sjá klæði, vefnadr.
- hringar með kopar 272.
- Hringsver á Tjörneai 6, 769.
- Hris í Eyjafirði 377.
- Hris í Helgafellssveit 171, 618.
- Hris (Hrísaland) í Laxárdal í Suðr-Þingeyjarsýslu 17.
- Hris í Reykholtssdal 119.
- Hris í Svarfaðardal 712.
- Hrísdalr á Snæfellsnesi 172.
- Hrisey á Berufirði vestra 203.
- Hrisey á Eyjafirði 328², 382, 698.
- Hrisey á Hornafirði 233.
- Hrisey á Róðuvatni 188.
- Hrúshóll í Reykhólasveit 685.
- hrúshögg 154.
- Hróarsdalr í Hegranesi 701.
- Hróarshólmr (Hróashólmr) á Berufirði eystra 203.
- Hróarsholt í Flóa 95.
- Hróarsson: Jón.
- Hróberg í Strandasýslu 130.
- Hróðbjartsson (sbr. Röðbjartsson): Jón.

Hrónnýjarstaðir (Hrónnýjarstaðir) í Laxárdal í Dalasýslu 674.

Hrófá í Strandasýslu 181.

Hrólfsson: Helgi, Sæmundr, Teitr, Þórarinn.

Hrólfstaðir á Landi 71.

Hrollaugsstaðir í Hjaltastaðapinghá 212. — Hrollaugsstaðasandr 205, 271.

Hrolleifshöfði við Skagafjörð 348.

Hrómundarnautar, eyjar á Breiðafirði 167.

Hrómundr Ingimundarson (c.1800) 169.

Hrónnýjarstaðir, sjá Hrónnýjarstaðir.

hross (sbr. equus, eykr) 7, 17, 38², 39, 41, 43, 45, 46, 47, 48, 50², 52, 53, 55, 57, 59, 60², 63, 67, 70, 81⁴, 82, 90², 92, 93², 94, 96², 98², 102, 103, 108, 112², 114, 116², 117, 120, 124, 125, 126, 127, 130, 142, 147², 149, 152, 153, 157, 160, 162², 163², 164², 168², 173, 175, 179, 184, 185, 187², 188², 190², 191, 192, 194, 195, 197², 198, 199, 200, 201², 202², 204, 205, 207, 209, 214², 216², 119, 220, 221², 222, 223, 227², 229², 230², 232, 233, 235, 236, 271, 338, 372, 373, 374², 376, 377, 433, 467², 468⁴, 484, 528, 590, 593, 594, 616, 617, 619, 630, 631, 662, 679, 684, 686, 687, 688², 689², 690, 702², 710, 715, 748, 758. — klyf-bær hross 271. — xij. aura hross 376. — hrossabeit 40, 43, 117, 201. — hrossahöfn 82. — hross-stöðull 57. — folöld 57, 700. — folar 484, 700². — hestar 39, 43, 44, 51, 63², 64, 67, 84, 86, 87, 89, 96, 99, 100, 102, 114, 120, 123, 125², 126, 127, 137², 142, 143, 146², 148, 149, 154², 156, 160, 172, 174², 175,

184, 185, 187, 191, 192², 196, 200², 202, 207², 209, 211², 213, 216, 218, 226, 236, 267, 271, 278, 319, 335, 346, 350, 371, 372, 379, 399, 409, 423, 430, 434, 465, 467, 468, 484, 541, 569², 593, 594, 616, 617, 619, 662, 679, 684², 686², 688, 689, 696, 702, 758. — geld-hestar, geldir hestar 57², 118, 687, 688, 700, 702. — geldhesta-beit 57. — graðir hestar 483, 700, 702. — hundraðshestar, kú-gildis hestr (hross) 13, 53², 67, 85, 88, 89, 91, 97, 119², 121, 123, 126, 127, 135, 144, 145, 148, 155, 174, 177, 180, 181, 183, 188, 200, 201, 202², 211, 214, 216, 227, 228, 229, 231, 232, 235, 267, 376², 455, 468, 554, 650. — kapalhestar 373. — brúnn hestr 483. — Dalabrúnn 483. — mólóttir hestr 483. — rauðr hestr (foli) 483, 484. — kaplar 80, 286, 351. — merar, merhross, merhryssi 372, 373, 379, 483, 569², 700². — brún meri 483. — meri með rauðu fylki 483. — reiðskjótur 425², 463. — selhross 288. — staðhestar, stóðhestar, stóðhross 57, 135, 141, 144, 161, 346, 687. — stóðhrossa-beit 53, 176², 231, 244. — trippi 689. — unghryssi 684, 686, 687², 690. — verkhestar, vinnuhestar 57, 684, 689. — hestan 433. — hestdráp 541. — hestajárn, verð þeirra 277. — meiðsl á hesti 541.

Hrossatungur í Þjórsárdal 50.

Hrossholt í Hnappadalssýslu 166, 571.

Hrosstunga (Rosstunga) á Akranesi 196.

Hruni í Hrunamannahrepp 42—44,

- 45, 285. — Hrunamenn 44. — Hrunamannahreppr 45, 495, 616, 617, 662. — Hrunasel 42.
- Hrunólfr, sjá Runólfr.
- Hrútaey á Mjóafirði vestra 184.
- Hrútafjörðr 10^a, 29, 37, 126, 162, 368, 385, 386, 649, 650, 657, 658, 747. — Hrútafjarðardalr 122. — Hrútafjarðarheiði 120, 122.
- Hrútagil í Miðdölum 396.
- Hrútey, eign Hjaltabakkakirkju 10.
- Hrútey í Skjálfandafljóti 456.
- Hrúteyjarkleif á Hornströndum 168.
- Hrúteyjarströnd á Hornströndum 686.
- Hryggir í Skagafirði 701.
- Hrys, sjá Hris.
- húðir, sjá skinn.
- húfa, sbr skinn, klæðnaðr.
- Hugason: Jón.
- Hugi Jónsson bróðir, kapellan Jóns biskups Vilhjálmssonar (1430—1431) 428, 472.
- hugmóðr 415.
- Hugo auctor de abusibus claustris 111.
- Hull á Englandi 324, 325, 326, 336, 651.
- hunang, verð þess 277.
- Húnavatn í Húnavatnsþingi 11. — Húnavatnsós 10. — Húnavatnsþing (—sýsla) 298, 304, 314, 338, 382, 398, 394, 396, 441, 442, 510, 598, 688, 747, 748.
- hundrað: hundruð forn 53. — hundrað óskorað 133, 141. — hálf þriðja voð til hundraðs 628. — tólf fjórðungar smjör til hundraðs 628. — þrívett naut til hundraðs 628. — fjórir sauðir til hundraðs 628. — tvær voðir til hundraðs 346. — fimtán fjórðungar smjör í hvert hundrað 468. — sjö voðir fyrir þrjú hundruð 650. — hundraðs gripir 174, 615. — hundraðs lag 50.
- hundr 245.
- Hundsmelr, réttarstaða frá Breiða-bólstað 82.
- Hundsnes á Melrakkasléttu 19.
- Hundsvarða í Bitru 155. — Hunds-vörðunes 156.
- Húnstaðaá(rós) í Stiflu 565.
- hurð, sjá húsakynni.
- Hurðarbak í Kjós 116^a.
- hús, sjá húsakynni.
- Hús, rekamark Loptstaða og Gaul-verjabæjar 57.
- Húsabakki í Suðr-Þingeyjarsýslu 17.
- húsabygging, sjá húsakynni.
- Húsafell í Hvítársíðu 123. — Húsa-fellshraun 121.
- búsakynni, húsabygging, húsaskipan, hús, hýbýli 57, 102, 153, 212, 244, 255, 275, 276, 436, 445, 471, 564, 636. — hús-bót, húsaumbætr 378, 451. — húsrúm 54. — Ábótastofa (á Helgafelli) 171. — ás (í húsi) 477. — baðstofa 176, 436, 442. — bekk (sbr. húsbúnaðr) 554. — Biskupsstofa (í Skálholti) 591, 651. — bjór 758 (sbr. húsbúnaðr). — búr 343, 437. — capitularis domus, capitulum (kapituli) 430, 767. — conventa (conventuhús) 171. — eldhús 437. — fjárhús 42. — fjós 57, 437. — forstofa (á Hólum) 429, 449. — gátt (innan gátta) 153, 162, 173, 180, 184, 222, 434, 684, 689. — göng (í baðstofu) 437. — herbergi 34, 130, 445, 521. — hlaða 437. — hurðir 638. — klefi 343. — langbönd 758. — ómagahús (á Hólum) 255. — skálar 144, 436, 564. — Bræðra-skáli (á Helgafelli) 171. — Mikli-skáli (á Helgafelli) 171. — skála-

dyr 144. — skemma 547, 564.
 — sperrur 758. — stekkr 236.
 — stofur [(sbr. Ábótastofa) á Núpi í Dýrafirði, í Skálholti] 554, 687. — Stórástofa (á Helgafelli, Hólum, Kolbeinsstöðum, Reykhólum, Saurbæ á Rauðasandi, í Skálholti, á Þingeyrum) 248, 288, 440, 554, 607, 616, 665—666, 684, 690. — Miklastofa (á Helgafelli) 171. — Litlastofa (á Hólum, Möðruvöllum, Reykhólum, Reynistað, í Saurbæ á Rauðasandi) 343, 428, 471, 684, 690. — Studium (á Hólum) 759. — sængrhús 636. — Timbrstofa (á Hólum) 424, 429, 433, 434, 439, 441, 442, 449, 451, 475, 480, 493, 496², 517, 522, 538. — útibúr 564.

Húsatóptir í Grindavík 101, 102².

Húsavík í Norðr-Múlasýslu 223.

Húsavík á Tjörnesi 328, 380, 436, 437.

húsbóndi 461, 561.

húsbúnaðr, húsbúningr (sbr. búsgagn, húsakynni) 43, 118, 165, 684, 690. — bekkur 554. — borð (matborð) 227, 662, 690. — borðbúnaðr 679, 684, 686, 690. — borðdúkar 171, 690. — borðhandklæði 684, 690. — fortjöld 684, 690. — sjá hægindi. — knifadúkar 171. — sjá koddí (sængrklæði). — pallborð 140, 229, 232. — pallkoddar 108, 171. — reifar 679, 684. — sessa 662. — Sbr. sparlak (sængrklæði). — tjöld (um stofur) 171, — vendir um stofu (með tjöldum) 171.

Húsey í Hróarstungu 219.

húsfreyja, húspreyja, hústrú 3—4, 55, 62, 78, 104², 262, 264, 265, 274² 284², 592, 595, 596², 606. — hústrú Guðrör Ingimundardóttir, Haldóra Guðmundsdóttir,

Ingibjörg Pálsdóttir, Kristín Björnsdóttir, Margrét Bjarnardóttir, Margrét Vigfúsdóttir, Solveig Þorleifsdóttir, Solveig Þorsteinsdóttir.

huslpungur 196.

húsmenn (heimilismenn) 454.

hústrú, sjá húsfreyja.

Hvaleyrir við Hafnarfjörð 505, 506, 751—752. — Hvaleyrarhöfði 751. — Hvaleyrarvatn 751.

Hvalfjörðr inn úr Faxaflóa 36. — Hvalfjarðarströnd 197, 537—538.

Hvalgrafir á Skarðsströnd 158.

Hvallátr á Breiðafirði 691, 693, 694.

Hvallátr við Ísafjörð 136.

Hvalnes á Skaga nyrðra 244.

hvalr 6, 15, 19, 418. — hvalbein 168, 418, 623. — bæxli 581. — hvalmál 572², 576, 577, 579. — hvalreki 6 (opt), 8, 11², 18 (opt), 19 (opt), 57, 101, 102², 120², 123², 131⁴, 132, 134 (opt), 135, 136², 137, 138⁴, 139, 141², 142⁴, 143, 146 (opt), 149², 155², 156², 160, 161, 162², 168 (opt), 169 (opt), 197, 204, 205 (opt), 208, 210², 215⁴, 217, 218 (opt), 219, 222², 223², 226, 233², 235, 244, 250, 257, 270², 271², 273, 293, 348², 353, 390², 391, 398, 416, 418, 432, 450, 547², 572, 576, 577², 579 (opt), 581², 582, 591, 643, 656², 731². — hvalreki með ágóða 69, 134, 137, 168. — hvalreki með grasnautn 141. — hvalseymi 418. — hvalsinar 418. — hvalskurðr 6², 418, 547. — hvaltákn 418. — hvaltiund 129, 131. — feitihvalr 581. — flutningarhvalr, sjá flutning. — grasnautnarhvalr 101. — hafrhvalr 8. — hlasshvalr 197, 211, 218. — megringr 418. — óskiptir hvalr 53²

19. — reingi 581. — skiptingarhvalr 102. — smáhvalir 148. — spikhvalr 211. — sporðr hvals 581. — svarfhvalr 218. — þvesti 168, 581.
- Hvalsá í Strandasýslu 161.
- Hvalsey á Grænlandi 316, 317.
- Hvalseyjar fyrir Myrum 184, 186².
- Hvalsnes í Breiðdal 203.
- Hvalsnes í Lóni 201.
- Hvalsnes í Gullbringusýslu 33², 103, 336, 554—556, 559—560, 665—666.
- Hvaltjarnir á Slóttu 698.
- Hvalvik í Borgarfirði eystra 205, 271.
- Hvammr á Barðaströnd 689.
- Hvammr í Dýrafirði 145. — Hvamms-skógr 145.
- Hvammr í Eyjafirði 699.
- Hvammr í Fljótum 565.
- Hvammr í Hvammsveit 159—161, 293, 359, 599, 769. — Efri-hvammr 293. — Hvammsveit 159, 293, 359, 405, 599.
- Hvammr í Kjós 32, 118. — Hvamms-ey 118.
- Hvammr á Landi 32, 64, 73.
- Hvammr í Langadal 10.
- Hvammr í Laxárdal 382, 510, 551, 641, 648.
- Hvammr í Laxárdal í Bólstaðarhlíðarhrepp 16.
- Hvammr í Miðfirði 382, 513.
- Hvammr í Norðrárdal 126, 506—507, 630—631.
- Hvammr á Rauðasandi (Kirkju-hvammr) 149.
- Hvammr í Vallanessþingum 204, 270.
- Hvammr í Vatnsdal 11, 513.
- Hvanná á Jökuldal 214.
- Hvannadalir í Strandasýslu 130.
- Hvanneyrar (á Hornströndum?) 141.
- Hvanneyri í Borgarfirði 191—192, 281, 285—286, 659.
- hvannskurd 748.
- Hvannstöð hið mikla á Tvidægru 122, 748.
- Hvannstöðsreki (í Borgarfirði eystra) 211.
- Hvarf í Ísafjarðarsýslu 143.
- Hvarfsártungur í Borgarfjarðarsýslu 191.
- Hvarfsdalr í Fljótum 565.
- Hvarfsdalr á Skarðsströnd 157², 158.
- Hvassafell í Eyjafirði 527, 528.
- hveiti 277, 588. Sbr. matr.
- Hveitishvammr í Vopnafirði 217.
- Hverfárgljúfr í Svarfaðardal 372.
- Hverhólmar í Olfosi 244.
- Hvesta í Arnarfirði 692.
- Hvesta á Hornströndum 134.
- Hvilft í Önundarfirði 592.
- hviluklæði, sjá sængrklæði.
- hvíta vika 569².
- Hvítá í Borgarfirði 188.
- Hvítadalr (hvortveggja) í Saurbæ í Dalasýslu 405.
- Hvítahlíð í Bitru 405.
- Hvítárvellir í Borgarfirði 659.
- hvítasunna, hvítasunnudagr 153, 193, 237, 279, 358, 455, 485, 545, 627. — hvítasunnuvika 18, 254, 255, 256, 454, 569. — hvítadrottinsdagur 236. — hvítudagavika 569.
- Hvitingseyjar fyrir Skálmarnesi í Barðastrandarsýslu 152.
- hvítr matr, sjá matr.
- Hvoll í Arnarfirði 692.
- Hvoll í Fljótshverfi 236.
- Hvoll í Hvolhrepp, sjá Efrihvoll og Neðrihvoll.
- Hvoll í Saurbæ í Dalasýslu 154—155.
- hvörf 287.
- Hvill, sjá Hull.
- hýbýli, sjá húsakynni.

- hyllingarbréf Íslendinga 268, 461
—462.
- Hyllur á Árskógarströnd 507—
508.
- hyll 179.
- hymnarius, hymnabók, sjá kirkja.
- hýsing 450.
- hægindi 69, 342, 686, 689. — lin-
hægindi 684. — teflingshæg-
indi með koddum 171. Sbr.
húsbúnaðr.
- Hægindi í Reykholtssdal 119.
- Hæringsstaðir í Flóa 32, 58.
- Höfðagerði á Tjörnesi 486.
- Höfðahólar í Skagafirði 546, 547.
- Höfðahverfi í Þingeyjarsýslu 333,
391, 526, 527, 528, 623, 624,
663, 664.
- Höfðaskáli á Melrakkaslétu 18.
- Höfðaströnd í Skagafirði 16, 249,
250, 259, 385, 405, 517—518,
533, 553, 649, 650, 739, 740².
- Höfði á Akranesi (Staðarhöfði)
197.
- Höfði (= Búlandshöfði) 320.
- Höfði í Grunnavíkrþingum 247—
248.
- Höfði í Höfðahverfi 380, 467, 526
—527.
- Höfði á Höfðaströnd (•í Sléttu-
hlíð•) 259, 381, 385, 487.
- Höfði á Völlum 270.
- höfn (sbr. beit) 82. Sjá hrossa-
höfn, hrútahöfn (sauðpeningr),
sauðahöfn.
- Höfn í Borgarfirði eystra 206, 207,
223.
- Höfn í Borgarfirði syðra 193².
- Höfn í Dyrafirði 688.
- Höfn á Hornströndum 134, 141,
485.
- Höfn (Leirhöfn eða Raufarhöfn) á
Sléttu 699.
- höfuðbendr, sjá skip.
- höfuðból 406, 685, 687, 688, 689,
690, 694².
- höfuðeingill 350.
- höfuðhögg 298.
- höfuðkirkja 457, 534, 760.
- höfuðlín, sjá kirkja.
- höfuðtog, sjá skip.
- högg 228. Sbr. hrishögg, skógr.
- höggormsynd á innsigli (Loptis)
273.
- Högnason: Brandr.
- Högnastaðir í Þverárhlið 126.
- Högni Einarsson nyrðra (1437)
567.
- höklar, sjá kirkja.
- höld á klukku 94.
- hönd: heiptugar hendr 723, 724.
- hönd hins heilaga Jóhannis Holen-
sis með armleggjum 82.
- Hörðaból í Miðdölum 162.
- Hörgá í Hörgárdal 664.
- Hörgárdalur í Kyjaðardarsýslu 240,
289, 409, 416, 428, 435, 436,
471, 472, 482, 498², 501, 567,
585, 612, 626, 627, 659, 660,
664, 665, 670, 671, 675, 761.
- Hörghóll í Vestrhópi 707.
- Hörgsá á Síðu 237.
- Hörgsdalur á Síðu 236, 238. —
Hörgsdælir 237.
- Hörgsdalur í Suðr-Þingeyjarsýslu
376.
- Hörgsholt (Horksholt, Hórtsholt,
Haurgholt, Haurksholt) í Hruna-
mannahrepp 42, 43, 44.
- Hörgsland á Síðu 238², 239.
- Hörksá, -dalr, -land, sjá Hörgs-.
- Höskuldr Hákonarson prestur í
Miklabæ í Blönduhlíð (1395—
1408 eða leingr) 17, 498.
- Höskuldr (Hrafnsson) á Leirubakka
(1391—1397 eða leingr) 67.
- Höskuldr Jónsson prestur á Breiða-
bólstað í Fljótshlíð (1394—1402)
83.
- Höskuldr Runólfsson, Sturlusonar
í Gnúpufelli, á Bakka í Öxnadal
og Laugalandi í Hörgárdal (1417

- 1439) 260, 269, 296—297, 377, 378, 379, 458, 459, 499—500, 501, 507, 516, 519, 585.
- Höskuldr Vilhjálmsen nyrðra (1431) 472.
- Höskuldr Þorsteinsson nyrðra (1391) 16.
- Höskuldsdóttir: Margrét.
- Höskuldsey á Breiðafirði 167.
- Höskuldsnes á Sléttu 698.
- Höskuldsen: Árni, Einar, Hallsteinn, Steinmóðr, Þorsteinn.
- Höskuldsstaðir í Reykjadal í Suðr-Þingeyjarþingi 517—518, 700.
- Höskuldsstaðir á Skagaströnd 11, 12^a, 263, 264, 266, 267, 319, 334, 382, 483, 514, 578, 603—604, 634, 635, 638, 695, 696, 703.
- Iclis (bréfasafn séra Eyjólfis á Völlum, í Bfél. 67. 4to) 518.
- Iðrahólmr, sjá Innrihólmr.
- Ieronymus presbyter 602.
- íferð í fjöru 156, 273.
- ilag 22.
- Illugadóttir: Úlfhildr, Þóra.
- Illugason: Björgólfr, Sigmundur, Þorsteinn.
- Illugastaðir í Fljótum 249, 250.
- Illugastaðir í Fnjóskadal 380.
- Illugastaðir í Málahrepp í Barðastrandarsýslu 405, 591.
- Illugi Álfsson nyrðra (1440) 609.
- Illugi Björgólfsson (Bergúlfsson) á Sævarlandi, staðarhaldari í Fagranesi (1421—1448) 291, 342—344, 397, 430, 443, 482, 498, 510, 551, 564, 568—569, 478, 607, 734.
- Ilsker í Álptafirði eystra 231.
- imago 681.
- Ímason: Guðlaugr.
- imbrudagar 3—4, 65, 99, 125, 151, 152, 422. — imbruvika 344, 477, 703.
- imperium Romanum 646.
- imprisonamentum 543.
- incarceracio 307.
- incendium 325.
- incestus 535.
- incursus 329.
- indigenæ 324, 325.
- Indriðason: Hákon, Jón.
- Indriðastaðir í Skorradal 192^a.
- Indriði Ásgrímsson prestur nyrðra (1398) 242.
- Indriði Erlendsson, herra (1425) 330.
- Indriði Hálfðanarson ráðsmaðr í Björgvin (1426) 337.
- indulgencia 681.
- inedia 327, 332, 750.
- infans 328.
- Ingi prestur í Vallanesi (fyrir og um 1367) 206.
- Ingibjörg á Álptanesi á Mýrum (fyrir 1390) 187.
- Ingibjörg Árnadóttir (seinni) kona Ólafs staða (fyrir 1427) 347.
- Ingibjörg Eyjólfsdóttir kona Jóns Oddssonar (1448) 716.
- Ingibjörg Haldórsdóttir, Jónssonar, kona Þórðar Sigurðarsonar í Haga (1428—1439) 353, 354, 602—603.
- Ingibjörg Hjálmsdóttir (c. 1430—1440) 435.
- Ingibjörg Klements dóttir, kona Pétrus Finussonar (1422) 301—303.
- Ingibjörg Lóptsdóttir, Þórðarsonar (enn á lífi 1423) 259—260, 274—276, 309—310.
- Ingibjörg Pálsdóttir, Þorvarðssonar, kona Lópts ríka (d. 1432) 251—252, 388, 389, 416, 491, 519.
- Ingibjörg (Pétrsdóttir?) kona Snorra Jónssonar í Gunnarsholti (um 1397) 85.
- Ingibjörg Sturludóttir nyrðra (1429

- 1430) 368, 369, 391—392, 403—404.
- Ingibjörg Sæmundardóttir frá Skarði á Landi (d. 1403) 561.
- Ingibjörg Sæmundardóttir, fyrri kona Jóns Ásgeirssonar (1428) 355—356.
- Ingibjörg Örnólfsdóttir (Jónssonar) abbadís á Reynistað (1390—1403) 569—570.
- Ingileif Eiríksdóttir, Magnússonar á Svalbarði 290—292.
- Ingimundardóttir: Guðriðr.
- Ingimundarhöll í Viðidal 598.
- Ingimundarson: Hrómundr, Jón, Snorri, Þórðr.
- Ingimundr Borgarsson prestur vestra (1434) 546.
- Ingimundr Sighvatsson nyrðra (1417—1418) 259, 265—266.
- Ingimundr Snorrason á Ökrum á Mýrum (1440—1443) 614, 634, 767.
- Ingimundr Steinsson nyrðra (1427) 343.
- Ingimundr Steinþórsson nyrðra (1431) 441, 449, 475.
- Ingimundr Þorsteinsson vestra (1434—1439) 539, 601.
- Ingiríðr Bððvarsdóttir í Fornhaga (d. 1403) 498¹.
- Ingiríðr Þórisdóttir nyrðra (1431) 370, 442.
- Ingjaldshöll undir Jökli 166, 174, 175.
- Ingjaldssandr í Ísafjardarsýslu 265.
- Ingjaldsson: Helgi, Páll.
- Ingólfsfjörðr á Ströndum 155, 687.
- Ingunarstaðir í Geiradal 685.
- Ingunarstaðir í Kjós 32, 118.
- Ingunn Árnadóttir, kona Magnúsar Jónssonar (1417—1427) 259—260, 344—345.
- Ingunn Gunnarsdóttir, Eyjólfssonar, á Hvalsnesi (1436) 555—556, 559—560.
- Ingunn Ólafsdóttir í Skagafirði (1432) 370¹, 494—497.¹)
- Ingunn Ólafsdóttir, kona Steinþórs Jónssonar (1445) 667—669.¹)
- Ingvildr Eiríksdóttir nyrðra (1429) 392.
- Ingvildr nyrðra (um 1440) 619.
- Ingvildr systir í Kirkjubæ (1440) 604—605.
- Ingvildr Þórhallsdóttir vestra (c. 1431—1440) 492.
- injuria 307, 308, 333.
- injusticia 307².
- inngjöld 280, 373, 409.
- innheimtumaðr 719², 723, 724², 725, 726, 727, 728², 729.
- innifénaðr 748.
- innlenzkir menn 629.
- Innocencius páfi hinn þriði 111.
- Innrafell á Ströndum 120.
- innrentur 586, 740.
- Innríðmólmr á Akranesi 197.
- innsigli 273, 444, 555, 568, 585, 606, 656, 753, 767. — innsigli ábóta 588. — innsigli conventubræðra 248, 320, 636, 672. — innsigli prests 588². — innsigli rotundum (kringlótt) 390, 412, 417, 418, 432, 471, 472, 475, 497.
- innstæða 17, 156, 204, 208, 213, 234, 373, 632.
- inobediencia 308.
- insidiæ 327.
- Instaland í Skagafirði 702.
- insulæ 328, 331⁴, 332, 542, 645, 749, 750.
- interfectio 325, 329, 332⁴, 333.
- inventarium 22. Sjá kirkja.
- inventio crucis 411, 412.
- invia 328.
- Ípishóll í Skagafirði 343, 701.
- iremonger 574.
- Ísabakki í Hrunamannahrepp 42.

¹) Getr verið sama kona hvortveggja.

Ísafjörðr vestra 133, 262, 485, 529,
530, 628, 714. — Ísafjarðarbotn
134³.

Ískipan 144².

Ískyld 70, 149, 193, 641, 642.

Ísland, Íslendingar, Ísländenses,
íslenzkir menn, Hislandia 7, 9³,
22, 30, 36, 245, 252, 268, 261,
263, 268—270, 274, 275, 276,
279—280, 281—284, 291, 294,
295, 300, 304, 311³, 313, 315,
317³, 318, 321—334, 337, 340,
347, 355, 356, 357, 359, 362,
461—462, 476, 477—479, 484,
505, 507, 508, 523—525, 541—
544, 557, 558, 559, 560, 563,
573—575, 582—583, 586—587,
605—606, 629, 644—647, 651,
652—654, 661, 670, 673, 679,
680, 681, 682, 695, 705, 706,
734³, 735, 738, 752, 759—760,
766. — íslenzkt pappirsbréf elzt
570—571.

Íslanqr 277.

Ísleifarhús, sjá Ísleifarstaðir.

Ísleifarstaðir (-hús) í Hraunhrepp
á Mýrum 186, 199.

Ísleifr Ásmundarson nyrðra og
eystra (1433—1444) 531, 652.

Ísleifsson: Einar, Eiríkr, Gísli, Stein-
grímr.

Ísleiksson: Guðmundr, Ólafr.

Ísólfir Simonarson prestur í Skál-
holtsbiskupsdæmi (1438—1444)
576, 577, 555.

Ísólfsmelshorn í Miðfirði 669.

Ísólfstaðir (Íshols-, Ísholfs-) á Tjör-
nesi 6.

Íter 734, 737.

Ítök 16, 110, 137, 145, 161, 256,
345, 435, 455, 527, 536, 697,
748.

Ítölur 231, 273, 287, 315, 375, 376²,
436, 528, 643, 672.

Ívar Hallsson nyrðra (veginn 1425)
291, 292, 315, 330.

Ívar (Vigfússon Hólmr) bóndi á
Strönd í Selvogi (d. 1371) 100, 101.

Ívar Vigfússon Hólmr jungkæri (d.
1433) 462, 530—531.

Ívar Þórðarson í Húnavatnspingi
(1418) 266.

Ívarsson: Gyrðr, Hafliði, Jón, Ketill,
Vigfús Hólmr.

Ívk 484.

Jafnaðarskipti 246.

Jakob biskup í Björgvin (1392)
24.

Jakob postuli 45, 81, 158, 385,
580, 656, 728. — Jakobskirkja
512. — Jakobsmessu 384, 385,
512, 644, 656.

Jarð-, sjá jörð.

Jarlstaðir í Bárðardal 704—705.

Járn, sjá málmr.

Járnfat, sjá búsgagn.

Járngerðarstaðir í Grindavík 101,
102.

Járngerðr Ormsdóttir í Vopnafirði
(1417) 256—257.

Járnhattur, sjá hertygi.

Jartegnir Maríu, sjá kirkja.

Jarteiknabrekka (Jarteiknerbrekka)
í Eyjafjarðarsýslu 712.

Jarþrúðr í Vallanesi (c. 1397) 207.

Jattmundh Smidh, enskr kaup-
maðr (1431) 475—476.

Jens Söfrensson höfuðsmanns um-
boðsmaðr 755.

Jesse Jute, norrænn maðr (veginn
1420) 326.

Jesse Syondesson (1425) 330,
331³.

Jesu Christi kirkja 513.

Jóðisarstaðir (líklega í Suðr-Þing-
eyjarsýslu) 700.

Johann Christopher Gottrup 747.

Johannes ante portam Latinam, sjá
Jón postuli.

Johannes Balle frá Lundúnum
575.

- Johannes baptista, sjá Jón skirari.
 Johannes Baverlacensis 666.
 Johannes Bristowe, enskr kaupmaðr 558.
 Johannes Candeler 605.
 Johannes Egilsson 473, sjá Jón Egilsson.
 Johannes Grimmesbyarmiger (1432) 523.
 Johannes Konráðsson prestur syðra (1420) 285.
 Johannes May, enskr skipstjóri 558.
 Johannes Pigot 670.
 Johannes Secheford 605—606.
 Jól 19, 100, 215, 233, 297, 398², 403, 434, 437, 554. — jóladagr 236, 592. — jólanótt 66. — þriðji dagur jóla 16, 337. — fjórði dagur jóla 15, 19, 303. — sjöundi dagur jóla 237. — átti dagur 129, 343, 442, 554. — ellefti dagur jóla 352. — þrettándi dagur jóla 237, 438, 442, 663, 664. — jólafasti 3—4, 13, 55, 88, 100, 116, 122, 140², 147, 150, 151, 152, 153², 158, 163, 183², 189, 190, 193, 211, 212, 403, 457, 484, 564, 630, 631, 674. — jólatíðir 125.
 Jón ábóti í Þykkvabæ, sjá Jón Þorfinnsson.
 Jón Arason prófastr í Vatnsfirði 28, 30, 34.
 Jón í Arnarbæli í Olfosi (c. 1387—1388) 98².
 Jón Arnason biskup í Skálholti 30.
 Jón Arnbjarnarsson nyrðra (1422) 298—301.
 Jón Arngrímsson prestur syðra (1448) 731.
 Jón Arnórsson nyrðra (1426—1433) 338, 537.
 Jón Aronsson vestra (1427) 346.
 Jón Ásgeirsson, Árnasonar (1428 og þar eptir) 355—357, 359—360, 528—529, 545—546.
 Jón Atlason nyrðra (1433—1445) 531, 665.
 Jón Bárðarson (1605) 591.
 Jón Bergsson nyrðra (1427—1446) 343, 564, 578, 695—696.
 Jón á Bessastöðum í Sæmundarhlíð (1431) 483, 484.
 Jón Bernarson (Bjarnarson) bróðir, prestur nyrðra (1434) 541.
 Jón Bjarnarson á Gröf í Hrunamannahrepp (c. 1369—1397) 54.
 Jón Bjarnarson (•Björnsson• Bjarnason) prestur á Grenjaðarstöðum og officialis fyrir norðan land (1419—1432 eða leingr) 272, 363, 369, 370, 373, 376, 377, 399², 400—401, 416—417, 420, 426, 428, 430—432, 467, 472, 473, 476—477, 498, 533(?), 703, 708, 709.
 Jón Bjarnarson (Bjarnason, Bjarnarson) í Þingeyjar og Vaðlaþingi (1423—1437) 303, 318, 334—335, 531—532, 563,¹⁾ 565.
 Jón Bjarnarson á Völlum á Landi (1380—1397 eða leingr) 66⁴.
 Jón Bjarnarson í Álptaveri (1636) 762.
 Jón Brandsson á Stokkseyri (1397) 56.
 Jón Brandsson prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1437—1449) 571, 576, 580, 655, 657, 731, 767, 768.
 Jón á Breiðabólstað í Olfosi (c. 1392—1397) 98.
 Jón Broddason prestur nyrðra (1448) 741.
 Jón Daðason prestur í Arnarbæli 29, 127, 130, 137.

¹⁾ Þessi stafr mun eiga við þenna mann og kynni hann að hafa ríðið suður með Þorvarði til kaupanna.

- Jón Darri, norrænn maðr (1392) 24.
- Jón Durðey, enskr maðr 275.
- Jón á Efrahvöli í Hvolhrepp (c. 1397) 83.
- Jón Efrardh, enskr kaupmaðr 275^a.
- Jón Egilsson (1419) 269.
- Jón Egilsson í Árnessþingi (1421) 296.
- Jón Egilsson í Skagafirði (1428—1431) 352, 473. (Sbr. Jón Egilsson notarius).
- Jón Egilsson notarius publicus (biskups skrifari) hjá Jóni Vilbjálmsyni biskupi á Hólum (1429—1434) 364, 365, 396^a, 399^a, 414, 415, 424, 426, 428, 429, 433, 434, 439, 440, 441, 442, 443, 445, 447, 448, 449, 450, 451, 466, 467, 469, 472, 475^a, 480, 481, 487, 494, 503, 517.
- Jón Egilsson í Þingeyjarþingi (1431) 458, 459, 466.
- Jón Egilsson prestur í Hrepphólum 434, 617.
- Jón Einarsson gelgja lögmaðr 6^a.
- Jón Einarsson, Magnússonar, djákni, prestur í Goðdölum og prófastr í Skagafirði (1429—1431) 368, 369, 387—388, 402—403, 412, 421, 424, 434, 443, 447, 451, 475, 479, 480^a—481.
- Jón Einarsson á Upsum (fyrir 1429) 465.
- Jón Einarsson nyrðra og vestra (1428—1437) 359, 573.¹⁾
- Jón Einarsson prófastr í Odda (á 16. öld) 89.
- Jón Einarsson konrektor (d. 1707) 6.
- Jón Eiríksson skalli biskup á Hólum (1358—1390) 17, 35, 244(?), 384(?).
- Jón Erlendsson prestur í Villingaholti (d. 1672) 29^a.
- Jón Espólin sýslumaðr 431, 477, 576.
- Jón Eyjólfsson í Árnessþingi (1439) 591.
- Jón Eyvindarson ráðsmaðr í Björgvin (1426) 337.
- Jón Finnbogason nyrðra (1441) 621—622.
- Jón á Fitjum í Skorradal (fyrir eða um 1397) 119.
- Jón Gamlaðson, subdjákni, prestur og ráðsmaðr á Hólum, og ábóti á Þingeyrum (1430—1445) 421, 424, 446, 466, 498, 522, 544, 553, 603, 621, 635—636, 637, 638, 661, 665.
- Jón Gatre, enskr maðr 275.
- Jón Gerreksson erkibiskup í Uppsölum í Svíþjóð og biskup í Skálholti (1430—1433) 36, 89, 126, 137, 150, 423, 469, 506—507, 523, 599, 630, 723.
- Jón . . . gíllsson syðra (1420) 286.
- Jón Gizurarson á Núpi í Dýrafirði (d. 1648) 518.
- Jón Guðlaugsson smiðr á Hólum, bóarnaðr hins góða Guðmundar (1430) 369, 429—430.
- Jón Guðmundarson ábóti í Viðey (1370—1379) 763.
- Jón Guðmundsson smiðr á Hólum (1429—1430) 368, 369, 398, 432.
- Jón Guðnason (1445) 665, 668.
- Jón Gunnarsson nyrðra (1444) 850.
- Jón Guttormsson skáveifa lögmaðr (d. 1362) 183.
- Jón Guttormsson, Ormssonar, í Hvammi (d. 1403) 769.
- Jón Guttormsson (1423) 310.
- Jón Hákonarson, Gizurarsonargalla, í Viðidalstungu 245—247.
- Jón Haldórsson biskup í Skálholti

¹⁾ Það er ekki víst að þetta sé einn maðr, en það getr verið.

- (d. 1339) 27, 35, 57, 69, 86, 139, 599.
- Jón Haldórsson í Skagafirði (1445) 668.
- Jón Haldórsson prestur nyrðra (1445—1448) 670, 741.
- Jón Haldórsson ráðsmaður í Skálholti (d. 1645) 180.
- Jón Haldórsson prófastur í Hítardal (d. 1736) 34, 37, 264, 265, 287, 359, 491, 518, 553, 576, 580, 592, 593, 596, 618², 647, 769.
- Jón Hallsson í Barðastrandarsýslu (1440) 615.
- Jón Haraldsson að Á (Árbæ) í Holtum (fram til c. 1397) 87.
- Jón Hávarðsson nyrðra (1428) 361.
- Jón Helgason nyrðra (1447) 704.
- Jón Henriksson (eða Tófasen) biskup á Hólum (1414—1423)¹⁾ 272, 281, 282, 290, 301, 303—308, 350, 374, 423—424(?) 428—429²⁾(?).
- Jón í Hítarnesi (um 1394) 180.
- Jón í Hlíð í Biskupstungum (fyrir 1397) 39.
- Jón Hólabiskup hinn enski (1436—1438) 557—559, 574—575, 582—583.
- Jón í Hróarsholti (c. 1397) 95.
- Jón Hróarsson prestur nyrðra (1445) 670, 672.
- Jón Hróðbjartsson nyrðra (1427) 343.
- Jón Hugason í Húnavatnspingi (1418—1424) 263, 319.
- Jón hvammr, sjá Jón Sveinsson.
- Jón Ibe, norrænn maður (veginn 1420) 326.
- Jón Indriðason biskup í Skálholti (d. 1340) 189.
- Jón Ingimundarson í Ísafjarðarsýslu (1449) 768.
- Jón Ívarsson (á Reykjum í Olfosi, d. fyrir 1390) 96.
- Jón Ívarsson ráðsmaður í Björgvin (1426) 337.
- Jón Jónsson á Stokkeyri (um 1380) 56².
- Jón Jónsson, Guttormssonar 290—292.
- Jón Jónsson Hólabiskup (1427—1429) 352, 423—243(?), 428—429(?).
- Jón Jónsson »bóndi«, kongs umboðsmaður í Húnavatnspingi og staðarhaldari í Viðidalstungu (1421—1433) 291, 314, 339—340, 351, 355, 420, 512, 533.¹⁾
- Jón Jónsson biskupssveinn og staðarhaldari í Árskógi (1430) 369, 396, 407—408.¹⁾
- Jón Jónsson í Skagafirði (1424) 317.²⁾
- Jón Jónsson nyrðra (1431—1432) 491.²⁾
- Jón Jónsson í Þingeyjarþingi (1431) 455.²⁾
- Jón Jónsson eystra (1421) 297.
- Jón Jónsson prestur nyrðra (1439) 600.
- Jón Jónsson prestur í Klofa (1412—1444 eða leingr) 660—661.
- Jón Jónsson prestur á Krossi í Landeyjum og officialis Skálholtskirkju (1438—1449) 577, 591, 593, 634, 657, 731, 741, 761—764, 767.
- Jón Jónsson í Mýrdal austr (fyrir 1448) 763.

¹⁾ Nýi annáll nefnir þenna Jón trimmalaut Tófasen, en bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar kallar hann jafnvíðmalaut Henriksson, og verður það líklega að ganga framár.

²⁾ Það er ekki með öllu víst, að þessir staðir eigi allir við sama mann, en líklegast er það samt.

³⁾ Það getur verið, að einhver af þessum mönnum sé hinn sami og annarhver þeirra næstu á undan.

- Jón Jónsson prestur í Hruna (um 1460) 45.
- Jón Jónsson prestur í Holti, í Öndarfirði (d. 1681) 28.
- Jón Jónsson vestra (1703) 338.
- Jón Jónsson (1724) 747.
- Jón Jónsson prestur í Mörufelli (d. 1846) 34.
- Jón í Kaldaðarnesi (c. 1380) 55.
- Jón Kárasen prestur á Gilsbakka (1435) 554.
- Jón Ketilsson nyrðra, staðarhaldari í Nesi (1416—c. 1440) 249, 259, 368, 376, 393—394, 424, 467, 484, 618—619.
- Jón Ketilsson, Narfasonar (1440) 614.
- Jón Ketilsson, Narfasonar, annar (1440) 614.
- Jón Kolbeinsson staðarhaldari á Stað í Hrútafirði (1429) 368, 385—386.
- Jón Leifsson nyrðra (1433) 531.
- Jón Loftsson undir Hrauni í Dýrafirði (c. 1396—1397) 145¹.
- Jón Lyffly, enskr maðr 330.
- Jón Magnússon á Dvergasteini (c. 1397) 225.
- Jón Magnússon í Austfjörðum (1417) 256.
- Jón Magnússon í Svarfaðardal (1421) 289.¹)
- Jón Magnússon í Glæsibæ (um 1429) 373.¹)
- Jón Magnússon prestur í Borgarfirði, bróðir Eyjólfss mókolls (1434) 536, 539.
- Jón Magnússon prestur (1620) 456.
- Jón Magnússon sýslumaðr í Dölum (d. 1641) 754.
- Jón Magnússon bróðir Árna (d. 1738) 248, 290—291, 294, 296, 314, 336, 350, 554, 555², 556, 559², 585, 606, 657, 663, 683.
- Jón Marteinsson, norrænn maðr (1392) 24.
- Jón Marteinsson stúdent (d. 1771) 269.
- Jón Morys, enskr maðr 326, 331.
- Jón Narfason á Barðaströnd (1439—1440) 603, 615.
- Jón Nikulásen á Laugabóli (1439) 596.
- Jón Oddsson í Húnavatnsþingi (1422) 302.
- Jón Oddsson nyrðra og eystra (1433—1449) 531, 756.
- Jón Oddsson prestur á Þingvöllum (1448) 731.
- Jón Oddsson (á Syðrahálsi í Grafningi, 1448) 715—716.
- Jón Ófeigsson í Brautarholti (1391—1423 eða leingr) 114, 310—311, 561.
- Jón Ófeigsson í Skagafirði (1442) 624—625.
- Jón Ólafsson prestur á Valþjófsstöðum (c. 1360) 211.
- Jón Ólafsson faðir Sigurðar priors (enn á lífi 1439) 583—584.
- Jón Ólafsson frá Grunnavík (d. 1779) 431.
- Jón Ólafsson, Guðmundssonar, frá Þorbergsstöðum (fór til Vestreheims um 1880) 665.
- Jón biskup í Ósló (1440) 629.
- Jón Ormsson, Snorrasonar, í Hvammi (um 1395) 161, 769. Sbr. Jón Guttormsson.
- Jón Ormsson langr prestur í Hjarðholti (d. 1410) 162, 261.
- Jón Ormsson prestur nyrðra (1444—1448) 661, 741.
- Jón Pálsson í Gegnishólum (um 1397) 58.
- Jón Pálsson (1423) 310.
- Jón Pálsson prestur, ráðsmaðr Hólastóls (vegin 1420) 326.
- Jón Pálsson Mariuskáld, prestur á Grenjaðarstöðum, officialis fyrir

¹) Gæti verið einn og sami maðr.

- norðan land (1426 og þar eptir) 336, 349, 362—363, 367², 368³, 369⁴, 370⁴, 376, 385, 389—390, 415—416², 419—420, 422—425, 428—429, 430—432, 449, 467², 472, 500—501, 577, 585—586, 607—609, 612—614, 619—620, 621—622, 637—642, 661, 708, 739, 740.
- Jón Pálsson á Landinu í Rangárbíngi (d. fyrir 1444) 660.
- Jón Pasdall, enskr maðr 328², 329², 330².
- Jón Persy, enskr maðr 326, 327, 328, 329², 330.
- Jón Pétsson nyrðra (1426) 339.
- Jón Pétsson prestur nyrðra (1447) 710.
- Jón Pétsson háyfirdómari (d. 1396) 250, 287, 296, 583, 585, 590, 660.
- Jón postuli 43, 75, 77, 78², 99, 101, 110, 112, 115, 126, 128, 139², 140², 149², 152, 159, 163, 170, 196, 207, 213², 350, 482, 483, 549, 587, 618. — Jónsdagr 677, 678. — Jónskirkja 45, 51(?), 76, 88, 101, 109, 112, 115, 126, 127, 139, 140, 149, 152, 159, 163, 197, 377, 378, 466, 511. — Jónsmessa postula 129, 139. — Johannes & Paulus 581. — Johannes ante portam Latinam 322², 323, 682, 714.
- Jón prestur á Álptamýri (fyrir og um 1397) 147.
- Jón prestur í Kálholti (fyrir 1386) 60.
- Jón prestur á Koltreyjustöðum (c. 1380) 228.
- Jón prestur á Snjófuglstöðum (c. 1387—1397) 90.
- Jón prestur í Vallanesi (fyrir 1376) 206.
- Jón prestur á Valþjófsstöðum (c. 1320) 210.
- Jón refr prestur í Miklaholti (1393 og þar eptir) 179.
- Jón Rugmann (d. 1679) 518.
- Jón Runólfsson á Lundarbrekku (fyrir 1449) 757².
- Jón Seby, enskr maðr 329.
- Jón Sighvatsson á Sjaarborg (1391) 16—17.
- Jón Sigmundarson, Illugasonar (1437—1449) 345, 359, 507, 626, 761.¹⁾
- Jón Sigurðarson biskup í Skálholti (d. 1348) 14, 201², 587.
- Jón Sigurðarson nyrðra (1437) 573.
- Jón Sigurðarson priors (1439) 583—584.
- Jón Sigurðarson í Eyjafirði (1445) 665.
- Jón Sigurðsson skjalavörðr 8, 9, 28, 30, 33, 34², 240, 364, 435, 481, 600, 665, 667, 679, 770.
- Jón Skálholtsbiskup (1413) 250, 251.
- Jón Skálholtsbiskup (1436—1438) 563—564, 573—574. Sbr. Goðsvin biskup.
- Jón Skeggjason prestur á Húsavík á Tjörnesi, 1431) 436.
- Jón skírari (baptista) 13, 58(?), 65(?), 67, 85(?), 90(?), 94, 128, 129, 138, 147, 150, 159, 160, 162, 164(?), 172, 179, 198, 206², 210, 218², 262, 282, 327, 360, 375, 377, 378², 423, 425, 426, 458, 464, 465, 468, 548, 681. — Jónshöfuð 54. — Jónskirkja 64(?), 87, 129, 138, 142, 159, 161, 178, 197, 204, 270, 378, 379, 408, 409, 464, 465, 512², 513², 514. — Jónsmessa, Jónsvaka 26, 129, 140, 233, 249, 255, 258, 280, 281, 300, 318(?), 327, 346, 403, 483, 504, 541,

¹⁾ Það er ekki alveg víst, að þessir staðir eigi allir við einn mann, en það getur þó verið.

- 547, 626, 630, 631, 681. — de-
collacio Johannis baptistæ 360.
- Jón í Snóksdal (c. 1390—1395)
164.
- Jón Snorrason djákni nyrðra (1448)
643.
- Jón Stefnisson nyrðra (1444) 650.
- Jón Steingrímsson á Flugumýri
(um 1700) 16.
- Jón Steingrímsson prófastr á Prests-
bakka (d. 1791) 28.
- Jón Steinþórsson nyrðra (1449)
759.
- Jón Stephánsson Krabbe biskup í
Skálholti 270.
- Jón Sturluson í Berufirði (c. 1394
—1397) 203.
- Jón Sumarliðason í Barðastrandar-
sýslu (1440) 615.
- Jón svartr í Austfjörðum (fyrir
1397) 210.
- Jón Sveinsson í Hvammi í
Hvammssveit (d. 1355) 132, 160*,
168.
- Jón Sæmundarson nyrðra (1422)
200.
- Jón Sæunarson nyrðra eða vestra
(1428) 359.
- Jón Sölmundarson prestur á Álpta-
nesi (c. 1394) 187.
- Jón Teitsson biskup á Hólum (d.
1781) 276.
- Jón (Johannes) Thextonn, enskr
maðr 329.
- Jón Thomasson hval nyrðra (1430)
428.
- Jón Tófasen, sjá Jón Henriksson.
- Jón Torfasen prestur á Breiðaból-
stað í Fljótshlíð (d. 1716) 704.
- Jón Úlfsson smiðr á Hólum (1432
—1434) 366, 367*, 506, 535—
536.
- Jón Wachfeld, enskr maðr 275.
- Jón Valgarðsson nyrðra (1442)
625.
- Jón Werner, enskr maðr 328,
329.
- Jón Vídalín Þorkelsson biskup í
Skálholti 741.
- Jón Vigfússon á Hofi á Höfðaströnd
(1695) 16.
- Jón Vigvatsson (= Vighvatsson)
nyrðra (1445—1446) 669, 697.
- Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum
(1429—1434) 363, 364 (opt), 365
(opt), 366 (opt), 367—371, 379,
383—404, 406—419, 420—434,
437—452, 454—455, 456—458,
463—464*, 465, 466, 467, 468,
469—481, 486—491, 493—503,
506, 510—515, 516—518, 520—
523, 525—527, 532—536, 537—
538, 540—541, 546—548, 549,
550, 551, 552, 610, 612, 613,
618, 703, 705, 733, 737, 738,
739, 740*, 752, 759.
- Jón Þórarinnsson nyrðra (1449)
756.
- Jón Þorbjarnarson vestra (1428)
353.
- Jón Þórðarson prestur í Görðum á
Álptanesi (1307) 8.
- Jón Þórðarson nyrðra (1391) 16.
- Jón Þórðarson prestur í Skarði á
Landi (um 1397 og síðar) 64,
311.
- Jón Þórðarson prestur á Hallorms-
stöðum (c. 1395—1397) 209*.
- Jón Þórðarson prestur nyrðra (1398)
242.
- Jón Þórðarson vestra (1433) 529.
- Jón Þorfinnsson ábóti í Þykkvabæ
og officialis fyrir norðan land
(1427—1440 eða leingr, d. fyrir
1448) 343—344, 349, 431*, 515
—516, 604, 763.
- Jón Þorgeirsson prestur nyrðra
(1391) 17.
- Jón Þorgilsson nyrðra (1398) 242.
- Jón Þorgilsson í Máfahlíð (fyrir
1418) 320.

Jón Þorgilsson vestra við Breiðaförð (1416—1434) 248, 346, 549.

Jón Þórgrímsson prestur á Hofi í Álptafirði (c. 1380—1390) 232.

Jón Þórgrímsson nyrðra (1422—1429) 301, 396².

Jón Þorkelsson formessuklerkur á Hólum (1430) 422.

Jón Þorleifsson prestur á Kálfafelli í Fljótshverfi (1391—1392) 236².

Jón Þormóðsson prestur nyrðra (1444) 661.

Jón Þorsteinsson nyrðra (1395) 26.

Jón Þorsteinsson í Húnavatnsþingi (1427—1446) 682².

Jón Þorsteinsson vestra (1449) 754.

Jón Þorsteinsson á Snæfellsnesi (1438) 581.

Jón Þorvaldsson vasa, Ögmundarsonar (1417—1418) 259, 265—266.

Jón Þorvarðsson í Skagafirði (1445) 668.

Jón Þrándarson í Húnavatnsþingi (1427—1446) 683.

Jón Ögmundarson biskup hinn helgi á Hólum (d. 1121) 84, 314, 374, 410², 411, 412, 442, 475, 510, 514, 515, 675. — Jónsdagr 607. — hönd hins heilaga Jóhannis Holensis með armleggjum 82. — Jónskirkja 511. — Jónsmessa (translacio) 316, 318(?), 355, 357², 451², 478, 539, 540², 541², 567, 635. — Jónsmessa á föstu 316, 567.

Jón Örnólfsson nyrðra (1418) 266.

Jónsdóttir: Agnes, Ásta, Guðný, Guðrún, Halla, Kristín, Margrét, Þuríður.

Jónsnes í Helgafellssveit 167.

Jónsson nyrðra (1431) 483.

Jónsson: Alexis, Arnþjórn, Árni,

Ásbjörn, Ásgrímur, Ásmundur, Benedikt, Bergr, Birtingr, Bjarni, Björn, Brandr, Brynjólfur, Daði, Einar, Eiríkur, Erlendr, Erlingr, Eyjólfur, Finnþogi, Finnur, Flosi, Gísli, Gottskálk, Grímr, Guðbrandr, Guðmundr, Gunnar, Gunnsteinn, Haffiði, Hákon, Haldór, Hallr, Hallsteinn, Hávarðr, Helgi, Henrik, Hermann, Hrafn, Hugr, Höskuldr, Jón, Kálfr, Ketill, Kolbeinn, Krákr, Magnús, Michael, Nikulás, Oddr, Ólafur, Ormr, Páll, Pétur, Runólfur, Sigurðr, Símon, Skúli, Snorri, Steingrímur, Steinn, Steinhórr, Stephán, Styrkár, Sveinn, Sæmundr, Thomas þeir, Viðnæmr, Vigfús, Þórðr, Þorgeir, Þórgrímr, Þorkell, Þorlákur, Þorleifr, Þorsteinn, Þorvaldr, Ögmundur.

Jórunn Brynjólfsdóttir, Bjarnarsonar frá Ökrum (um 1381) 13—14.

Jórunn, kona Ólafs Hallssonar (1424) 314—315.

Jóseph Magnússon vestra (1433) 529.

Jósephsson: Skapti.

Josua 111.

judex 645², 732, 733.

judicium 333, 366, 535, 540, 732, 733.

Judith 111.

jungfrú 159, 482. Sjá Maria mæ.

jungkæri 530, 682, 755.

juramentum (sbr. eiður) 305, 332, 337, 727, 729², 751. — juramentum corporale 410. — juramentum fidelitatis 305. — juratio 333.

jus 305², 306 (opt), 307², 308, 328, 331², 333², 334. — jus regis (regium) 325², 332. — jura Romanorum 653.

Jússi Sæmunda(r)son kækimeistari á Hólum (1430) 369, 408—409.

Justinus í Haga í Holtum (c. 1374—1397) 63.

justicia 306, 308, 767.

justitiarius 337.

Jæppe Fastalsson, norrænn maðr (1392) 24.

Jökulfell í Örfelum 199.

Jökulkelduskógr Vatnsfjarðarkirkju 135.

jökull, jöklar 209, 668.

Jökull í Eyjafirði 678, 705—706.

Jökulsá á Brú 263.

Jökulsá á Sólheimasandi 8², 73.

Jökulsá í Öxarfirði 390, 702—703.

Jökulsgil í Álptafirði 231.

Jónis Jakobsson prófastr í Hróarskeldu (1420) 280².

jörð: bygðar jarðir 466, 467, 468.

— óbygðar jarðir, sjá eyðijarðir.

— jarðabækir 361. — jarðareign

585, 612, 622, 623, 698². — jarðagóz

262, 294, 342², 562, 677,

678², 679², 706², 755². — jarð-

ar kaup, jarðakaup 7, 15, 16—

17, 85, 124, 192, 246, 254, 255²

— 256, 257, 259, 261², 262, 266,

267, 272, 274, 278, 291—

293, 296—297, 303, 311², 313,

314—315, 316, 318—320,

335, 338—339, 345—346, 352—

353, 354—356, 360, 435—436,

439, 440, 444, 447, 455—456,

458—461, 481—482, 491, 507—

508, 516—517, 526—528, 530,

531—532, 537, 538, 540, 544,

545, 551, 553—554, 560, 564,

565, 567, 568, 571, 590, 600—

601, 609—610, 618, 619—620,

621—622, 627, 631—633, 634—

635, 641, 642—643, 649—650,

657—660, 663—666, 672, 694,

696—697, 704—705, 707—708,

709—710, 735, 747—749, 753—

759, 765. — jarðakaupsbréf 315

— 316, 320, 339, 346, 540, 554,

601, 627, 628, 644, 655, 659,

665, 666, 696, 705, 708, 749,

756, 757. — lausn jarðar 273.

— jarðarsala 274, 279. — jarða-

skipti 246, 356, 707, 754. —

jarðarverð 259², 266², 288, 297,

334, 339, 343, 455, 545, 616.

632—633, 635, 694. — jarðfall

565. Sjá ótekin jörð, útjarðir.

Jörgen Daniel(sson) höfuðsmanns umboðsmaðr (d. 1638) 456.

Jörundardóttir: Ástriðr.

Jörundarson: Ketill, Koðran, Loptr, Þóðr.

Jörundr Eiríksson prestur nyrðra (1391) 17.

Jörundr Klementsson nyrðra eða vestra (1428—1436) 359, 560.

Jörundr Pálsson nyrðra (1431) 491.

Jörundr Valdason á Dyrhólum (1408—1448) 763.

Jörundr Vigfússon eystra (1421) 297.

Jörundr Þorsteinsson biskup á Hólum (d. 1313) 384.

Kabel, sjá skip.

kaðall, sjá skip.

Kagaðarvík í Ísafjarðarsýslu 134, 137, 146.

Kalastadir á Hvalfjarðarströnd 36, 198.

Kaldá í Önundarfirði 141, 142.

Kaldaðarholt (Kallaðarholt) í Holtum 71.

Kaldaðarnes í Flóa 33, 54—55, 676.

Kaldaðarnes í Bjarnarfirði í Strandasýslu 131—132, 685, 686, 695².

Kaldakinn á Finnmörk (í Húna-vatnssýslu) 405, 483, 516.

Kaldakinn í Holtum 71.

- Kaldakinn í Miðdölum 168, 346, 405.
 Kaldalón í Ísafirði 183.
 Kaldárdalur í Borgarfirði 191.
 Kaldbakr í Hrunamannahreppi 42, 44. — Kaldbaksheiðar 44.
 Kaldbakr í Strandasýslu 131, 169, 686. — Kaldbakskleifar (sbr. Kleifar) 182.
 Kaldbakr á Tjörneshi 18.
 kaleikr 346, 675, 755, 758, sbr. kirkja.
 Kálfadalsá í Arnarfirði 148.
 Kálfafeili í Fljótshverfi 235—236, 571, 604, 715—716.
 Kálfafeili í Hornafirði 200—201.
 Kálfafeili í Hraunhreppi á Mýrum 186.
 Kálfafeili í Reykholtssdal 191.
 Kálfafeili í Strandasýslu 29, 32, 129 —130, 131, 132.
 Kálfafeili í Skagafirði 288, 600.
 Kálfafeili á Snæfellsnesi 618, sbr. Kálfafeili.
 Kálfafeili á Vatnsleysuströnd 540, 708. — Kálftjörningafjara 8.
 Kálholt í Holtum 60, 71, 87, 584.
 Kálfr prestur á Hólum í Grímsnesi (d. fyrir 1397) 91.
 Kálfr Jónsson prestur í Eyjafirði (1417—1420) 260, 272, 278.
 kálfskinn, sjá skinn; sbr. kálfr (nautpeningr).
 Kálfskinn á Árskógarströnd 375, 537, 566, 567.
 Kálfsón: Hákon, Nikulás, Steinólfur, Ögmundur.
 Kálfsstaðir í Hjaltadal 348.
 Kálfsstaðir í Landeyjum 73.
 Kálhólmur (Kálhólmur) í Berufirði eystra 208.
 Kallastaðir í Skagafirði 702.
 Kallasteinsfjara í Austfjörðum 223.
 Kalmanstunga í Hvítársíðu 632, sjá Galmanstunga.
 Kálund, Kr., Dr., bókaforðr 618.
- Kalvík á Tjörneshi, sjá Halvík. kambr 271.
 Kambr í Borgarfirði eystra 205, 223, 271.
 Kambr (hvortveggja) í Breiðuvík 553.
 Kambr í Eyjafirði 699.
 Kambr á Ströndum í Strandasýslu 129, 169, 687.
 Kambsgil í Fagradal 590.
 Kambsnes í Laxárdal í Dalasýslu 545.
 Kamphóll á Galmaströnd 659, 660.
 Kanavík á Sléttu 698.
 kann, sjá búsgagn, sbr. kirkja.
 kanoki 410. — kanokaembætti 744. — kanokasetr 169. — kanunkleg stétt 411.
 Kanúkabergið í Björgvin 336.
 kápa, sjá kirkja.
 kapellan(us), sjá capellanus, sbr. konungur.
 kapitulaínnisgli 343.
 Káranes í Kjós 116, 197.
 Kárasón: Björn, Jón.
 Kárastaðir í Hegrnesi 701.
 Kárhöfn við Steingrímsfjörð 128.
 Kári Gunnarsson nýrðra (1434) 370, 541.
 Kári prestur nýrðra (1391) 21.
 Kári Þórólfsson, prestur eystra (1441) 620.
 karína, karínur 588.
 Karl Arnórsson á Eiðum (fram til c. 1360) 220, 221.
 Karl Stegenberg, umboðsmaður hirðstjóra (1439—1441) 586—587, 620—621.
 karlmenn, sakaðir 515. — karlmannsverðr 237.
 Karlstaðir í Arnarfirði 145.
 Kárr Bjarnarson nýrðra (1421) 294.
 Kársstaðir í Helgafellssveit 165.
 Kársstaðir í Landbroti 239.
 Kársstaðir á Skógarströnd 459, 460.

- Kasarhólmur í Strandasýslu 169.
 Kasasker á Eyrarbakka 57.
 Kastali, landamerki Gnúps í Gnúpsdal 748.
 kastarskurðr 17, 117³.
 katólskar messulegendur 341.
 Katrín hin helga 55, 61, 77, 99, 101, 121², 126³, 189, 180, 181, 219, 238, 423, 465, 482, 571. — Katrínarkirkja 99, 101, 121, 126, 180, 199, 513. — Katrínarmessa 58, 76.
 Katrín Klængsdóttir, barnamóðir séra Páls Teitssonar (d. fyrir 1431) 493—494.
 Katrín Oddsdóttir (lepps 1431) 485.
 Katrín, móðir Þorvarðs Ólafssonar (1422) 299.
 Katryne, enskt kaupskip 558.
 Katla í Klofa á Landi 67.
 kaup (hjúskapar) 13, 278, 312³, 344², 354, 392, 394, 395, 449(opt), 463, 472, 494², 496, 525, 549², 562, 602, 603, 674, 697. — kaup (prests) 65, 88², 118, 125, 198, 227, 409, 454, 469, 534, 592, 595, 596², 671. — kaup (umboðsmanns biskups) 547. — kaup (ráðsmanns) 552. — kaup (vinnufólks) 417, 474, 535, 536³, 552, 663, 703. — kaupaviðskipti 22, 25. — kaupavitnisbréf 476. — kaupbréf (kaupabréf, kaupsbref) 15, 279, 318—319, 455—456, 459, 461, 537, 538, 550, 553—554, 565—566, 590², 609—610, 627, 635, 650, 665, 704—705, 716, 747, 753², 755, 761, 765. Sbr. jarða(r)kaupsbréf.—kauplýðr 269, 283. — kaupmaðr, kaupmenn 269, 277, 282. — kaupmáli 246, 278, 312, 633. — kaupmálabréf 13—14, 246, 274, 278², 312, 344—345, 348, 358, 525, 548—549, 562, 602—603, 668, 673. — kaupningsskapr 268. — kaupsetning 276—277. — kaupskapr 22, 269, 270, 276³, 277, 462. — kaupskip, sjá skip. — kaupslag 268². — kaupstaðr 23. — kaupstefna 276². — kaupvottir, kaupvottar 248, 345, 346, 573, 708. Sbr. í kaup, strandkaup.
 Kaupangr í Eyjafirði 380, 460, 678.
 Kaupmannahöfn (Hafnia, Copenhagen, Kopenhagen) 33, 523, 525, 644, 645, 646, 647, 705, 706, 766, 767.
 Keehöll (nú: Kerhöll) í Eyjafirði 678.
 Keflabakki á Skaga 11.
 Keflavík hjá Þorlákshöfn, rekaland frá Hjalla í Olfosi, Kaldaðarnesi og Krýsuvík 54, 97, 243, 244.
 Keflavík (í Höfðahverfi) 712.
 Keflavík undir Jökli 166, 179, 571—572, 576—577, 578—582.
 Keflavík í Ségandafirði 755.
 Keflavík milli Öskubaks og Galtar í Ísafjarðarsýslu 141, 144.
 kefli (sbr. viðr) 6, 698. — keflareki 197.
 keingr (á klukku) 109.
 kelda, keldur 176¹, 178².
 Keldnaeingi í Kaldárdal 191.
 Keldnaholt í Biskupstungum 40².
 Keldubakki í Fljótshverfi 235.
 Keldudalur í Austfjörðum 208, 209.
 Keldudalur í Hegranesi 701.
 Keldugnúpr á Síðu 32, 236, 239, 683.
 Kelduholt í Hornafirði 233.
 Kelduhverfi í Norðr-Þingeyjarsýslu 425², 446, 468, 622, 623, 624, 698.
 Kelduland í Skagafjarðarsýslu 367, 497—500.
 Kelduland á Skagaströnd 572—573.

- Keldur á Rangárvöllum 85—86, 546.
- Kelduskógr í Berufirði 202.
- kennimaðr, kennimannaskyld 43, 160.
- kensla (píls) 299. — kensla (prests) 615^a, 642, 644.
- Kepsá í Eyjafjardarsýslu 378.
- ker, sjá búsgagn, sbr. kirkja.
- kerald, sjá búsgagn, sbr. kirkja.
- Kerlingarey í Hornafirði 234.
- Kerlingarhólmr í Berufirði eystra 203.
- Kerlingarholt í Staðarsveit 176.
- Kersvogr (Kesvogr) í Strandasýslu 169, 687.
- Kertan, sjá Kjartan.
- Kertansson (Kjartansson): Arnar.
- kerti, kertahjálmr, kertaklofi, kerta-pípur, kertistika, kertastokkr, sjá kirkja.
- Kesvogr (Kiesvogr), sjá Kersvogr.
- Keta í Hegrænesi 701.
- ketill, sjá búsgagn, sbr. kirkja.
- Ketill Eyjólfsson nyrðra (1423) 310.
- Ketill Ívarsson, norrænn prestur (1427) 347.
- Ketill Ívarsson á Varmá (c. 1390) 112.
- Ketill Jónsson nyrðra (1446) 694.
- Ketill Jörundarsson, prófastr í Hvammi (d. 1670) 599.
- Ketill Narfason, prestur á Kolbeinsstöðum (1437—1440) 571, 614—615.
- Ketill Skeggjason á Torfastöðum í Miðfirði (1402—1403) 669.
- Ketill Snæbjarnarson syðra (1436) 563.
- Ketill Þorláksson, hirðstjóri á Kolbeinsstöðum (d. 1342) 180^a, 181^a, 182, 183.
- Ketill Þorláksson, prestur og lög-sögumaðr (á Kolbeinsstöðum, d. 1273) 181.
- Ketilsdóttir: Guðrún, Gunnvör, Herdis, Oddný, Úlfhildr.
- Ketilssker Miklaholtskirkju 179.
- Ketilsson: Auðunn, Einar, Guðmundr, Jón, Teitr, Þorsteinn.
- Ketilsstaðasandr fyrir Héraðsflóa 210.
- Ketilsstaðir í Hvammssveit 160.
- Ketilsstaðir í Jökulsárhlíð 33, 219, 220.
- Ketilsstaðir í Mýrdal 763.
- Ketilsstaðir á Völlum 204, 270, 406.
- Ketilsteigr á Grenjadarstöðum 17.
- Kiðey á Breiðafirði 167. — Kiðey »fyrir landi« 167.
- Kiðjagil (undir Sprengisandi?) 456.
- Kiðjahólmr (Kiðhólmr) í Berufirði eystra 202.
- Kikasel í Laxárdal í Dölum 161.
- Kilmannateigr í Austfjörðum 205, 270.
- Kimbastaðir í Skagafirði 287, 600.
- Kingeston á Englandi 651.
- Kinn (Kaldakinn) 345, 468, 710.
- Kinnastaðir í Reykhólasveit 685.
- kiriall (kiriale) 243, 271. — kirialskuaterni 151.
- kirkja, heilög kirkja 30, 37, 48, 272 (opt), 309, 316, 319, 349^a, 350, 362, 386 (opt), 387^a, 391 (opt), 392, 393^a, 394, 400, 402 (opt) 403^a, 407^a, 408, 411^a, 413, 414 (opt), 416, 417, 418, 419^a, 420, 421, 422, 424^a, 425^a, 429, 430^a, 431^a, 432^a, 440^a, 441^a, 443, 446^a, 463^a, 464, 469, 470 (opt), 473^a, 474^a, 476 (opt), 477^a, 478 (opt), 479, 480^a, 488^a, 522^a, 523, 534, 588, 592 (opt), 638, 642^a, 648 (opt), 671, 675, 676, 704, 732, 738, 739^a, 749, 752, 757, 760^a. — kirkjubóndi 181, 486. — kirkjubækr 617, 714. — kirkjudagr 129, 139, 140, 377. — dómr heilagrar kirkju 23, 26, 424. — dómari kirkjunnar 449. — eign, eignir (fé, góz, peningar)

kirkna 12², 17, 30, 75, 101, 102, 118, 124, 203, 207, 212, 243, 249, 262, 272, 286, 319², 345, 367, 390, 398, 400², 402², 407², 414, 416, 418², 431, 441, 447, 463, 470, 473, 478, 481, 488², 489, 498, 499, 500, 507, 510, 511, 512², 518, 522, 526², 529, 532, 533, 534, 535², 568, 569, 591, 592, 613², 660, 675, 684, 685, 690 (opt), 692², 693, 704², 755, 757². — faðmr heilagrar kirkju 642. — kirkjufjara 764, sbr. fjara. — formenn, forstöðumenn kirkjunnar 420, 506, 526, 606, 610², 612, 637, 639², 640, 641, 647, 661, 671, 739². — kirkjufriðr 479. — kirkjugarðr 350, 464², 478². — hald á kirkju 52². — kirkjuhluti (úr eign, jörð) 125, 158, 377. — innganga heilagrar kirkju 470. — inngjöld kirkju 451. — kirkjujörð 113, 286, 372, 488, 489², 492. — kirkjuleiðsla kvenna 129, 596. — lýsing kirkju 451. — lög, lög-mál heilagrar kirkju 3, 17, 363, 401, 403, 415, 422, 424, 425, 431, 441, 478², 488², 496, 502, 522, 570, 704, 739, 748². — laga-bók kirkjunnar 535. — kirkju-máldagi, sbr. máldagi 45. — kirkjumark 75. — máttir kirkju 349. — kirkjumessa 84, 116. — kirkju messudagr 136, 139. — kirkjupartr 89. — kirkjupeningar 349. — kirkjuprestir 233, 448, 638. — privilegia heilagrar kirkju 479. — refsing heilagrar kirkju 648. — kirknaregistr 286. — kirkjureikningr 123, 444, 577, 756, 758. — réttir heilagrar kirkju 404. — kirkjuskjöl 69—70. — kirknaskrá 510. — kirkju-skyld 353, 460. — skyldur kirkju 383, 384. — kirkjusókn 425², 674.

— kirkjustaða 478. — kirkjustaðr 416 — kirkjustóll 176. — stríð, stríða heilagrar kirkju 470—471, 580, 613. — störf heilagrar kirkju 401, 515, 613. — sveitakirkja, kirkjur in provincia 760. — kirknatal 379—382. — kirkju-tíund 40, 56, 101, 129², 131, 193, 196, 207, 341², 342², 453, 454, 488. — kirkjutollr 146, 148, sbr. fiski-tollr, guðtollar, osttollr, skæðatollr. — umboð, umboðsmaðr, umboðs-menn kirkna 254, 261, 263, 390², 404, 407, 418², 438², 442, 454, 474, 475, 477, 489, 547 (opt), 550, 553, 569, 591², 604², 606, 607, 609, 610, 612, 613, 637², 640, 641, 647, 704², 740. — uppheldi kirkju 89. — kirkjuvirðing 86, 94, 193.

kirkja, sjá alkirkja, bænhús, dóm-kirkja, graptarkirkja, hálfkirkja, heimakirkja, höfuðkirkja, sóknar-kirkja, útkirkja.

kirkja, hús 9, 12, 19, 44, 45, 51, 53, 55, 60, 62, 65, 68, 69, 85, 88, 90, 91², 92², 93², 94², 95, 98, 102, 105², 120, 123, 127², 128, 135, 136, 137, 138, 140², 141, 142, 143, 145, 147, 156, 159, 160, 169, 173, 174², 175, 177, 179, 181, 183, 184, 187, 188, 190, 192, 194, 200, 201, 212, 214, 217, 227, 308, 372, 373, 374², 375, 376², 377², 378, 379², 391, 393, 402, 419, 423, 466, 467, 511², 593, 594. — aðgjörð kirkju, atbót kirkju, kirkjubót 41², 42, 49², 51², 53, 56, 58, 59, 64, 89, 91, 95, 107, 161, 183, 193, 199, 201, 203, 209, 218, 221, 223, 229, 273², 349, 373, 375, 469, 569, 595, 596, 662, 758. — bráð á kirkju 61, 114, 181. — kirkjubruni 27, 352, 465. — kirkjubúnaðr

228. — kirkjudyr 150, 308, 517, 588, 614. — kirkjufyrnd 267, 345, 405², 455, 460, 511⁴, 512⁴, 513 (opt), 514 (opt), 526, 666². — kirkjugerð 94, 597. — hrörn-an kirkju 460. — kirkjuhúð 309². — niðrfall (hrapan) kirkju 345, 405, 429, 460, 532. — kirkja pentuð innan 182. — kirkju-prýði 391, 419, 478. — rétting kirkju 39. — kirkjuspell, kirkju-spjöll 187, 466. — kirkju upp-gerð 38², 41, 42, 43, 46, 47, 48, 51², 52, 53, 54, 59, 61, 63, 66, 67, 77, 78², 79², 86, 89², 90⁴, 92³, 93³, 94⁵, 96, 107, 151, 198, 204, 211, 221, 227, 352³, 405. — upphressing kirkju 404. — kirkjuviðr 38, 94². — altari, háaltari, sjá bún-aðr kirkju. — bjór, bjórtjald 202, 220, 231, 238, 378. Sbr. refill, tjald (kirkja). — chorus, cor, corus 681. Sbr. kór. — for-kirkja 207, 483. — framkirkja 68, 129. Sbr. refflar, tjöld. — glergluggi, glerglugg, glerglugg-ar, 43, 45, 56, 63, 65, 67², 68, 80, 85—87, 96, 97, 99, 100, 103, 105², 109, 113, 114, 124, 125, 126, 128, 130, 135, 142, 143, 149, 150², 157, 158, 160, 162—165, 170, 172², 189, 190, 197, 200, 202, 203, 204, 206, 212, 213², 214, 220, 228, 234, 235, 238, 371, 374, 617. — glergluggi hálfra annarar álnar 193. — glergluggi hálfra annarar álnar há og álnar breiðr 217. — glergluggi kringlótt 158. — gler-gluggi stíkuhárr 173. — gluggi, gluggar 21, 40. — gólf í kirkju 198. — kór 21, 49, 50, 57, 68, 79, 80, 83, 96, 97, 108, 109, 114, 127, 128, 129, 165, 167, 170, 187, 189, 197, 234, 238, 421³. — pentan kórs 48, 207. — kórðyr

378, 478. — lás, sjá búnað kirkju, húsakynni. — mellulás (mella á lás) 715. — sacristí (á Hólum) 480. — stúka 210. — stöpull 21, 343. — sönghús, sönghús-tjöld 58, 59, 86, 100, 116, 148, 161, 232. Sbr. kirkja, búnaðr. — veggr 39, 43, 49, 99. — inn-an veggja 341², 465, 466. — hálf þriðja hundrað fyrir að gera veggi um kirkju og rétta hana 39. — þak á kirkju 49. — þil undir kirkju 107.

kirkja, búnaðr kirkju og áhöld (í heild sinni, sbr. skráði, kirkju-skráði) 38—238, 243, 335, 341, 371—379, 423, 465—467, 593—595, 597, 616—617, 630—631, 662, 675, 715, 758. — vi. hundr-ud í öllum kirkjubúningi 223. — ábreiða 374. — ábreiðsl 151, 194. Sbr. kápa, líkaábreiðsl. — áklæði 342. — almarium 21, 182. — altari 40, 47, 48, 51, 52, 54, 55, 60, 62 (opt), 67 (opt), 74², 83, 94, 103, 105, 109, 113, 117, 121, 123, 129, 139, 155, 157, 159, 164, 172, 173, 174, 181, 186, 189, 193, 194, 208, 210, 212, 213, 220, 221, 222, 233. Sbr. kross. — framaltari 130. — háaltari 130, 135, 148, 154, 188, 193, 238. — litla alt-ari 75. — Mariúaltari 100, 135. — smáaltari 206. — útaltari 148, 188, 193, 238. — altaris-blæja, sjá blæja. — altarisbrik, brik yfir altari, sjá brik. — alt-arisdúkar 20, 38, 41, 77, 90, 91², 96, 112, 116, 119, 121, 123, 141, 142, 143, 145, 172³, 179, 225. — altarisdúkr búinn 108. — altarisdúkr glitaðr 91, 99, 104, 120, 158², 169, 173, 210. — altarisdúkr og á gullhlað 78. — altarisdúkr með hlaði 149. —

kirkja: altarisdúkr—altarissteinn].

altarisdúkr með bleikt lérept 158 — altarisdúkr óvígðr 59, 123, 164, 194, 210. — altarisdúkr glitaðr með xvij peningum smeltum og gyltum 61. — altarisdúkr með smá silfrpeninga gylta xxx. 61. — altarisdúkr veigaðr 123. — altarisdúkr vígðr 84, 132. — gullborði breiðr á altarisdúk 61. — altarisklæði, altaraklæði 20, 38², 39, 40, 41, 43, 45², 46, 47, 48, 50, 51², 52², 53, 54, 55, 56, 59 (opt), 60, 61², 62², 63, 64², 65, 66², 67², 68, 69², 74, 77², 78, 79², 80 (opt), 82, 83, 84², 85², 86, 87, 89 (opt), 90², 91 (opt), 92 (opt), 93², 94², 95², 96 (opt), 97, 98, 100, 102, 103², 104, 105, 106, 112², 113 (opt), 114², 116², 117, 119, 120, 121 (opt), 123 (opt), 125², 126, 127, 128², 129, 132, 136, 137, 138², 140, 141, 142, 143², 144, 145, 146, 147, 149, 151², 152², 153, 154 (opt), 155, 156, 157, 158, 160, 162, 164², 165², 169, 173, 174, 175, 179, 180, 182, 185², 187, 192—195, 197², 199, 200², 201—204, 206, 208, 210, 212, 213², 214², 216², 217², 219, 221², 222, 224, 225 (opt), 226, 227 (opt), 229², 231, 232, 233, 234², 235², 237, 372, 373, 374², 375², 379, 465, 594, 595, 630—631, 715. — altarisklæði og dúkr metið fyrir hálfá mörk 118. — altarisklæði blámerkt 220. — altarisklæði glitað 78, 118. — altarisklæði græn 100. — altarisklæði skinandi 108. — altarisklæði steint 48. — altarisklæðaslittr 130. — altarisklæði með baldikin 173, 181. — altarisklæði með bastarð 146. — altarisklæði með brún 630. — altarisklæði með buk(k)ram 191,

631. — altarisklæði með dúkum, fordúkum, glituðum dúkum, vígðum dúkum 42, 48, 50, 51, 56, 58, 60, 62, 74², 79, 81, 83, 84, 85, 88, 89, 93, 94, 97, 105, 106², 109², 133, 136, 155, 162, 163, 186², 190, 191, 195, 197, 205, 206, 218, 221, 230², 234, 237, 238², 271, 423. — dúkr með öllum altarisklæðum 229. — altarisklæði dúklaust 109. — altarisklæði með fustan 175. — altarisklæði með guðvef 133, 150². — altarisklæði með hlöðum 88, 119, 150, 158, 172, 191. — altarisklæði með gullhlöðum 68, 93, 107, 124. — hversdagslegt altarisklæði 148, 150. — altarisklæði með lérept 99. — altarisklæði með pell (af pelli, pellsaltarisklæði) 40, 46, 68, 93, 96, 99, 120, 124, 135, 145, 148², 150, 155, 158, 159, 173, 175, 180, 181, 220, 617. — rautt altarisklæði 180, 206. — altarisklæði með sálún (af sálúni) 143, 181. — altarisklæði af silkí 78, 99, 148, 376. — altarisklæði af sæi 180, 181, 597. — altarisklæði með tefling 139, 631. — altarisklæði með vef 173, 180. — altarisklæði á framaltari 130. — á háaltari 130, 148, 154. — altarisklæði til háaltaris .ix. til útaltara .v. og til hvers fernir dúkar með fordúkum 238. — altarisklæði fyrir krossi 100. — altarisklæði á Mariualtari 135. — á útaltari 148. — altarissteinar 47, 63, 74, 77, 87, 118, 124, 139, 170, 173, 185, 187, 197, 211, 214, 271, 372, 465², 466, 595. — altarissteinar búnir 65², 67, 68, 80, 119, 173, 183, 218, 233, 235. — altarissteinn búinn með reliquijs 68. — altarissteinn

[kirkja: altarissteinn—corporale].

silfrbúinn 185, 191. — altaris-
steinar lausir 189, 196, 234. —
altarissteinn vígðr 121². — alt-
arisstika, sjá stika. — ampli,
amplar 44, 52, 108, 114, 135,
170, 182, 216, 271, 372. —
ampli amaleraðr 283. — ampli
með tin 100, 101. — antependia
177, 188. — bagall (-lar) 170,
238. — bakstrjárn 21, 55, 62,
65, 75, 83, 86, 102, 108², 113,
117, 118, 119, 130, 133, 135,
137, 146, 148, 152, 155, 156,
160, 162, 165², 170, 172, 173, 177,
182, 189, 193, 202, 210, 213,
214, 224, 225, 227, 229, 232,
234, 236, 238, 371, 715. — ba-
silicus með kopar 74. — beðir
342. Sbr. sængrklæði. — holti:
silfrbalti 196. — bikar 172. —
bjalla, bjöllur 13, 21, 38, 39,
40, 46, 48, 49, 50², 51, 54, 55,
58, 60, 61, 62, 65², 74, 81, 83,
84, 88², 89, 94², 95, 102, 105,
106, 109, 112², 113 (opt), 114,
117, 118 (opt), 121², 124, 126,
133, 135, 147, 149², 151, 152²,
155², 157, 158, 159, 160, 164²,
170, 172, 180, 182, 183, 186,
188, 189, 191, 193, 194, 197²,
198, 214, 218, 227, 228, 229,
230, 231, 232, 234, 235, 374,
375, 378, 617. — dynbjalla 130.
— kórbjalla 57. — smábjalla
100, 192. — bjarnfell, bjarn-
skinn, sjá skinn. — bjór 378.
Sbr. björtjald. — blað pentað
(sbr. bækr, páskablað, paxblað)
195. — blæjur 20, 118, 164. —
altarisblæja 86, 102. — blæju-
dúkar 214. — bókaskref 86 (sbr.
bók). — bókastóll, sjá stóll. —
bókfell, sjá það orð. — bókagull,
sjá gull. — bókakista, sjá kista.
— bolli 341. — bolli á kaleik
715. — silfrbolli 171. — tré-

bolli búinn 172. — borð, sjá
húsbúnað. — borðar 85, 185. —
gullborði 61. — borgarbúnaðr
102. — brík, bríkur 61, 77, 84,
96, 103, 113, 117, 123, 133, 135,
143, 164, 165, 170, 172, 197,
198, 200, 216, 217, 238, 371,
372, 374, 595. — brík yfir alt-
ari 39, 40, 44, 47, 48, 51, 52,
56, 60, 62, 83, 88, 90, 93, 97,
98, 100, 103, 105², 108, 122,
133, 136, 154, 157, 158, 164,
173, 181, 186, 193, 208, 232,
371. — brík gylt með silfr 55.
— altarisbrík með búnaði 675.
— altarisbrík gylt 139. — alt-
arisbrík steind 88. — altarisbrík
með steinklæði 161. — bríkar-
klæði 20, 38, 48, 50, 55, 56,
64², 67, 99, 114, 116, 118, 120,
128, 170, 185, 188—192, 194,
202, 206, 214, 234, 271, 374. —
bríkarklæði með bastarð og silki
109. — bríkarklæði rent 100. —
bríkartjald, sjá tjald. — brún
(-ir) 65, 78, 86, 114, 216, 271,
374, 375, 597, 715. — tvær
brúnir litlar fyrir framan kór
75. — brún vij álna 78. — brún
innar um kirkju þvert 213. —
brún og lagðr á borgarbúnaðr
gyltr með silfr 100. Sbr. dúkr,
altarisklæði. — buðkr. buðkar
63, 64, 115, 182, 220, 231. —
buðkr á altari 210. — buðkr
með helgum dómum (cum re-
liquijs) 56, 182, 202. — filbeins-
buðkr, er fyrir husker er haft
138. — oblátabuðkr 44. Sbr.
reykelsisbuðkr. — crucifixum í
hási með undirstöðum 92. —
corporale, corporalia 20, 52, 56,
74, 75, 77, 85², 107, 108, 123,
125, 130, 133, 158, 179, 199,
222, 225, 238, 373, 630—631,
715. — corporale með hús 206.

[kirka: corporale—fonte].

— corporalia sjö í fimm húsum
21. — corporale í húsi gull-
saumuðu 139. — corporalia laus
.xv. álna með rent klæði pítal-
sett 100. — corporalishús silki-
saumað 99. — dalmatica, dalma-
dika 20, 43, 55, 74, 81, 120, 177,
185, 206, 210, 229, 238, 271,
272. — dalmatica blá 189. —
dalmatica af guðvef 181. —
dalmatica með hlöðum 378. —
djáknaklæði 39. — dúkar (sbr.
altarisdúkr, altarisklæði, blæju-
dúkr, borðdúkr, krossdúkr, lect-
aradúkr, tjöld) 40, 42, 47², 48
(opt), 49², 50², 51, 52, 55, 56,
58, 59, 60, 61, 62, 64, 74, 78,
79², 80, 81, 83, 85, 88, 89², 91,
92, 93 (opt), 94, 95, 96², 97, 99,
105, 106², 109², 114, 118, 120,
121², 127, 129, 133, 136, 137,
140, 143, 151, 155, 162, 163,
165, 175, 180 (opt), 185, 186
(opt), 191², 193, 197², 199, 200,
201, 206, 212, 213, 214, 217,
221², 222², 224, 225, 227², 229,
230 (opt), 232, 234², 235, 237²,
238², 271, 372, 374 (opt), 597, 715.
— dúkr blámerktr 715. — dúkar
búnir 107, 432. — dúkr búinn
með hlað 130. — dúkr búinn
með rautt silki og .v. peninga
130. — fordúkar (sbr. altaris-
klæði, sótdript) 39, 48, 56, 62,
74², 78, 89, 93, 94, 100, 104,
108, 109, 124, 172, 185, 195,
205, 206, 213, 221, 233, 465,
715. — glitaðir dúkar 43, 46, 61,
62, 64, 69, 74, 78, 79, 80, 82—
84, 87, 90, 94, 100, 104, 105,
113, 117, 124, 139², 174, 182,
185, 189, 190, 192, 205, 206
(opt), 211, 213, 238, 271, 376,
423, 595, 617, 715. — dúkr með
glit að framan 100. — hnifa-
dúkr (knifadúkar), sjá húsbún-

aðr. — hnjadúkr glitaðr 104. —
hvítr dúkr 83. — dúkar lausir
79, 89, 124. — dúkar með lérept
97, 105. — dúkr með rautt skinn
framan 100². — silkidúkr 135.
— smádúkar með rautt skinn
100. — sprangaðir dúkar 61,
90, 105, 107, 108, 109, 113, 182.
textadúkr 104. — typingsdúkar
(dúkar með typing) 104, 113,
117, 192. — veigaðr dúkr 189.
— vigðr dúkr 74, 271. — dúkr
yfir altari 221. — dúkar yfir
krossi 49, 113. — dúkar yfir likn-
eskjum: yfir Andréslikneski 78.
— Jóhannis likneski 213. —
Marteinslikneski 21. — Nikulás-
likneski (-skript) 172, 221. —
Ólafslíkneski (-skript) 46, 61, 97,
204. — Pálslikneski 44. — Þorláks
líkneski 61, 106. — dymbill 104.
— eldberi 21, 38, 40, 41, 44,
50², 60, 63, 64, 65, 67, 68, 69,
74, 77, 82, 86, 87, 90, 94, 95,
97, 104, 114², 116, 119, 120, 121,
123, 124, 125, 126, 127, 130,
135, 136, 140, 148, 150, 151,
152², 153, 155², 159, 160, 162,
164, 174, 182, 185, 189, 190,
192—194, 197—200, 202, 204,
206, 208, 210, 212—214, 216,
217, 218, 220, 221, 222², 224,
225, 226, 227, 229, 230—236,
335, 371, 372, 374, 630—631,
758. — eldberi og glóðarker
fyrir mörk 149. — einglar .ij.
374. — eucharistarium með silfr
gylt og grafið og amalerað og
stendr nær .ij. merkr 181. — fat,
sjábúsgagn. — fata, sjábúsgagn. —
festi, festr 271. — járnfestr 124,
232. — silfrfestr 172. Sbr. glóð-
arker. — fontar (búnir, og óbúnir,
með katli, með klæði, með krossi,
með skirnarsá. Sbr. fontkross)
21, 68, 97, 104, 119, 130, 138,

[kirkja: fontr—höklar].

172, 174, 182, 187, 225, 374. — fontklæði 42, 46, 47, 48², 55, 56², 59, 78, 83, 85, 88, 89, 90², 96, 101, 103, 106, 107, 108, 117, 124, 136, 137, 140, 144, 148, 153, 156, 158, 160, 163, 169, 172, 179, 187, 195, 202, 210, 214, 216, 617. — fontsumbúningr (-búnaðr) 38, 40—41, 44, 47, 48, 52, 53, 60, 62, 63, 74, 77, 81, 85, 86, 93, 95, 97, 98, 109, 118, 127, 135, 188, 145, 149, 151, 152, 155, 157, 162—164, 165², 177, 185², 189, 191—193, 197, 200, 204, 206, 208, 221, 229, 230², 231, 232, 379, 715. — formar 74. — glóðarjárn 118. — glóðarker 13, 21, 38², 40, 41, 42, 44², 46, 47, 48², 49², 50², 51, 52², 54, 55, 57, 58², 59 (opt), 60², 62, 63², 64, 65, 67², 68, 69, 77², 78, 79², 80², 81, 83², 84, 85, 86², 87, 89², 90², 91, 93, 94², 95 (opt), 96, 97², 98², 99, 100, 103², 105², 106 (opt), 108, 109², 112, 113, 114², 116², 117, 118², 119, 120, 121², 123, 124, 125, 126, 128², 129, 130, 133², 135, 137, 138², 140, 141, 142, 143², 144, 145, 146, 147², 148, 149, 150², 151, 152², 153, 155², 156, 157, 159, 160, 162, 164 (opt), 172², 173—175, 177, 179, 182, 185², 186, 187², 189—195, 197—200, 202—204, 206, 208, 210, 212—214, 216², 217, 218, 220, 225—229², 230—234, 236—238, 335, 371, 374, 594, 595, 617, 630—631, 758. — glóðarker festalaus 61, 66, 75, 85, 715. — glóðarker með kopar 75, 88. — glóðarker með silfr forgylt 75. — glys, er vegr xix merkr 104. — gref 143. — grjótbrot (líkl. járnkall) 148, 182. — gull (eitt) 172. — bóka-

gull 182. (Sbr. gull, með gull, gyltr, gull-lagðr, ógyltr, forgyltr, sjá brfk, brún, hlað, kaleikr, kross, skrin, skript, spjald). — hamar, sjá smíðatól. — hametta 85, 139, 165, 216, 225. — handklæði 21, 60, 62, 64, 92, 115, 150, 164, 182, 194, 217, 237. — veigað handklæði 55. Sbr. sacrarium handklæði. — handlin 40, 44, 52, 75, 77, 104, 139, 143, 163, 216², 218, 220, 224, 230, 373, 715. — harðsteinn, sjá bás-gagn. — hjálmar með járn 375. — með kopar 375. — helgir dómar (reliquiæ): hönd hins heilaga Jóhannis Holensis með armleggjum 82. Sjá buðkr, ker, kistill, pungr, skrin, steinn. — hjörtr (hirtir) með kopar 371. — horn 63. — horn búin 171. Sbr. vatnshorn. — hringar með kopar 372. — huslker, sjá ker. — huslpungr með pell 196. — hægindi, sjá húsbúnaðr. — höfuðlin 68, 74, 75, 77, 99, 117, 124, 227, 231, 372, 378, 466, 715, 758. — höfuðlin með gullhlað 86. — höklar, höklar lausir, höklar fóðraðir og ófóðraðir 40, 41, 47, 52, 55, 56, 59, 62, 65, 66, 74, 81, 83—87, 95, 96, 100, 105, 106, 107, 108, 109, 116, 120, 124, 128, 180, 143, 145, 153, 154, 156, 163², 164, 173, 175, 183, 184², 186, 187, 191, 192, 194, 195, 197, 205, 206, 208, 216, 224², 227, 230, 233, 234, 235, 238, 271, 373, 374, 376, 378, 423, 616, 630—631, 715. — hökull og .iij. dákar fyrir .cc. 213. — hökull með baldikin 104, 181, 216. — hláir höklar 181, 182, 188. — bukranshökull hvítr 124. — fustanshöklar (bláir, hvítir, rauðir) 105, 108,

[kirka: höklar—kantarakápa].

124, 177, 181², 188², 193², 216, 220, 371. — grænn hökull 157. — guðvefjarhökull 150. — höklar hlaðbúnir (með hlöðum) 104, 188, 378. — hversdagshöklar (hvítir, rauðir, svartir) 104. — hvítir höklar 104, 105, 108, 157, 181, 188², 193. — léreptshöklar (bláir, hvítir, svartir) 177, 181, 182, 188². — pellshöklar 40, 96, 102, 104, 124, 135, 177, 181, 188, 193, 218. — purpurahökull 40, 188. — rauðir höklar 104, 124, 177, 181, 188, 193. — silki-hökull 181, 218. — hökull með skinandi klæði 104, 108. — svartir höklar 104, 181. — hók-ulsefni með sæi 149. — vefjar-hökull 193. — dökkur vefjarhökull 193. — höklakista 114. — kaleikar 21, 38², 40—41, 42, 43, 46, 47, 49, 50, 52², 53, 56², 59—62, 63², 65, 66², 67², 68², 69, 74², 75, 77, 80, 81, 83, 85², 86, 87², 88, 89², 90², 91, 93, 95², 96, 97, 102², 103, 105, 106, 107, 109, 112, 114², 117, 120, 121, 123—125, 128, 130², 132, 133, 135, 136, 139, 142, 143, 147², 148, 149, 152², 154, 155—160, 163², 164, 169, 173², 179, 183, 184, 186, 187², 189—192, 195, 197—202², 210, 211, 213², 214², 216², 218, 220, 222, 225—227², 228—230, 232—234, 243, 335, 371—375, 376, 378, 379, 465, 466, 593, 595, 617, 630—631, 675, 715, 768. — kaleikr er stendr hálfan fimta eyri 101. — kaleikr, er vegr (stendr) .vi. aura 87, 146, 193, 196. — kaleikr, er vegr (stendr) .xij. aura 82, 99, 100. — kaleikr, er stendr hálfra mörk 135, 193. — kaleikr fyrir .v. hundruð 66. — gullkaleikr 189. — gullkaleikr með gyltum

smisum 104. — gyltir kaleikar 108, 177, 195, 235, 271, 715. — gyltr kaleikr, er stendr .vi. aura 43. — gyltr kaleikr, er stendr tvær örtugar hins tiunda eyris 43. — gyltr (forgyltr) kaleikr, er vegr tíu aura 61, 86. — gyltr kaleikr, er vegr .xij. aura 206. — gyltr kaleikr, er stendr mörk 181. — gyltr kaleikr, er stendr íj merkr 135, 181. — kaleikr með víravirkjum algyldr 104. — kaleikar ógyltir 104, 135, 271. — silfrkaleikar 118, 143. — silfrkaleikr algyltr 150. — íj. aura kaleikr með silfr 758. — silfrkaleikr gyltr, er stendr .ix. aura 114. — kannu, könnur 171, 174, 662. Sbr. vatnskanna. — kantarakápur 38—39, 40², 41, 42, 43, 44, 47, 48², 50, 52, 53, 55, 56², 59, 60, 61, 63, 65, 67, 68 (opt), 74², 77², 80, 81, 83, 85², 87, 88², 89², 90, 93, 94, 96, 97, 98, 100, 102, 103², 106, 108, 109², 112, 113², 114², 117, 123—127, 130, 133, 135, 138, 142, 143, 145—147, 152, 159, 160², 164, 165, 169, 172, 174, 175, 179, 180, 183, 184, 187, 190, 191, 197, 199, 202, 213², 214, 216, 219, 221, 222, 224—227², 229—231, 234, 371, 372, 373, 374, 377, 378, 423, 594, 715. — kantarakápa blá með lérept 148. — kantarakápa svört 195. — kantarakápa með bastarð 202, 206. — kantarkápa með baldikin 155, 173, 181, 219, 233. — kantarakápa af (með) fustan(i) [hvít, rauð] 158, 193, 218. — kantarakápa með guðvef 121. — kantarakápa með (af) pell(i), pells-kantarakápa 148, 149, 158, 159, 181, 193, 216, 220. — kantarakápa af sálúni 181, 193, 202. —

[Kirkja: kantarakápa—kista].

kantarakápa með silfrflingju 82.
 — kantarakápa af sæi (gul, rauð) 62, 158. — kantarakápa með viljaklæði 182. — kápur 82, 84, 85, 94, 104, 200, 204, 208, 210, 228, 232, 235, 238, 271, 379, 630—631. — kápa kolmerkt 193. — kápa svört 74. — ábreiðslskápa 120. — kápa með baldikin (baldikinskápa) 20, 120, 177. — hvít kápa með búaði 177. — fustanskápa 121. — kápur með pell (pellskápa) 20, 120, 177, 188. — kápa með sálún 221. — sæikápa 13, 147. — vefjar-kápa 121. — ker (sbr. og sjá búsgagn; sbr. glóðarker, vatns-ker): huslker 210, 227, 238. — huslker með kopar 117. — huslker með silfr og kopar utan 74. — huslker með tönn 107, 214. — huslker með silfr 45, 55, 108, 123, 189, 235, 617. — koparker með helgum dómum 67. — krismaker 44, 139. — krismaker með kopar 170, 372. — krismaker grafið með tönn 182. — krismaker með tönn 189, 372. — lýsiker (ljósker) 44, 46, 617. — messingarker 39, 160. — silfrker 171. — silfrker með helgum dómum 109. — stéttarker 171, 172. — tinkar 238. Sbr. vatns-ker. — kerti 195. — páskakerti 238. — páskakerti steini 62. — páskakerti af tré 44. — upphaldskerti 64. — upphaldskerti með tré 172. — kertahjálmar 85, 159, 182, 184. — kertahjálmr af járn (með járn) 162, 189. — kertahjálmr með kopar 423. Sbr. hjálmr. — kertaklofi 46, 64, 65, 66, 74, 180, 221. Sbr. klofi. — kertapipur 464. — kerta-stikur 13, 39—42, 44, 45², 46, 47, 48², 50², 51², 52, 54, 56, 57,

58 (opt), 59, 60², 61², 63—67, 68², 69, 77², 78², 79², 80, 84—87, 89², 90², 92, 96², 98, 99, 102, 103², 104, 105, 106 (opt), 107, 109², 112, 113, 114², 120, 121, 123, 125², 126², 128—130, 132, 134, 142, 143², 146, 147, 150², 153—157, 159, 160, 163—165, 172, 174, 175, 177, 180², 182²—185, 190, 191, 193—195, 197—199, 203, 210, 213, 214, 218, 219, 222, 226, 227—228, 229, 230, 232, 233, 234, 236, 237, 617. — smákertastikur 238. — hálf annað hundrad fyrir eld-bera og kertastiku 68. — kerti-stika fyrir hundrad 100. — ij merkur friðar fyrir kertistiku 65. — kertistika, er standa mega iv. ljós í 62. — kertistikur flæmsk-ar 113. — kertistikur með járn (járnkertistikur) 47, 65, 68², 80, 82, 85, 86, 91², 94, 100, 124², 127, 133, 140, 144, 148², 155, 158, 162, 170, 172, 189, 192, 202, 230. — kertistika með járn, er standa mega á .xi. kerti 195. — kertistika með járn tínuð 45, 140. — kertistika með járn fyrir ecc. 139. — kertistikur með kopar 38, 41, 47, 49, 59, 63, 65, 67, 74, 80, 82, 88, 91—94, 95², 96, 97, 100, 105, 108, 113, 117, 133, 135, 139, 140, 148, 149, 155, 158, 172², 173, 175, 179, 186, 189, 192, 206, 208, 220, 373, 375, 595. — kertistika smelt með kopar 74. — kertistika með messing, messingarstika 85, 124, 135, 162, 173, 371. — kerta-stokkur 79, 100, 195. — ketill, katlar: kirkjuketill 82, 371. Sjá búsgagn, messing, skirnarketill, vatnskaill, vatnsketill. — kista: bókakista 125, 172, 187, 189, 224, 229, 715. Sjá búsgagn,

[kirkja: kistlar—kross].

klæðakista. — kistlar: kistill með helgum dómum 74, 123. — kistill búinn 187. Sjá búsgagn. — klakahögg 135. Sbr. þelahögg. — klofi 85. Sbr. kertaklofi. — klukkur 7, 21, 38², 40, 41, 42, 44², 45, 46, 47, 48², 49², 50², 51 (opt), 52², 53, 55, 56, 57, 58, 59², 60 (opt), 61², 62², 63², 64², 65, 66, 67, 68², 69, 75, 77², 78, 79 (opt), 80², 81, 82, 83, 84², 85², 86², 87, 88², 89 (opt), 90², 91², 92 (opt), 93², 94 (opt), 95², 96, 97, 98², 99, 100, 101, 102, 103², 105², 106 (opt), 107, 108, 109², 112, 113², 114, 117, 119, 120, 121 (opt), 123, 124², 125, 126—128, 130, 132², 133, 135, 136², 137², 138², 140—142, 144—146, 147², 148, 149², 150, 151², 152², 153, 154, 155², 156—160, 162², 163, 164, 165, 170, 172, 173², 174, 175, 179, 180, 181, 183, 185², 186—200², 201², 202², 204, 206, 210, 212, 213, 214, 216²—220, 221², 222², 224, 225², 227 (opt), 233, 234², 235, 237², 243, 235, 371, 374, 375, 376, 378², 465, 495, 617, 630—631, 758. — klukkur er standa .vi. pund 208. — klukka, er stendr .ix. fjórðunga 177. — klukka og líkakrakr fyrir .ccc. 120. — klukkur .ij. keyptar fyrir .ixc. 116. — handklukka 177, 181. — klukka hangandi 118. — uppihaldsklukkan 120. — áti-klukkan 116. — smáklukkur 116, 154. — klæði 172. — klæði með dýru verki 135. — græn klæði 100. — klæði með forn lérept 99. — klæði fyrir Maríu með pell 99. — klæði rent pítalsett 100. — rauð klæði með sæi 100. — klæðakista 140. — steinklæði 100, 148, 161. Sjá og sbr. alt-

arisklæði, brikarklæði, djákna-klæði, fontklæði, klæði (klæðafni), messuklæði, pallklæði, skrin-klæði, viljaklæði. — koddar 171. — pallkoddar 108, 171. — texta-koddar 208, 372. — kolur 47, 65, 66, 85, 103, 123—125, 140, 173, 189, 194, 232. — kola fyrir krossi 194. — kola af messing 162, 234. — kirkjukola 21, 38, 55, 59, 60, 67, 87, 90, 93, 94, 105, 107, 109², 120, 185, 187, 200, 221. — lýsikola 48, 56, 64, 75, 85, 99, 104, 119, 200, 233, 374. — stofukola 375. — krákr (sbr. líkakrakr) 341. — krókar 341. — krossar 21, 41, 42, 44, 45, 46, 47², 48, 49 (opt), 50, 51², 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63², 64, 65, 66, 67 (opt), 68², 79, 80, 83, 84², 85, 86, 88, 89, 91 (opt), 92 (opt), 93², 94², 95², 96, 97, 98, 100, 105, 106, 107, 109, 112 (opt), 113, 114, 115, 121, 122, 125, 126, 128, 129, 132, 135, 136, 137, 138², 140—145, 147, 149, 151—153, 155², 156, 157, 164², 165, 172²—174, 175², 183, 186, 189, 194², 196, 198, 200, 202, 203, 212, 214, 216², 221², 222², 224, 225², 227, 230², 233, 234², 235, 237, 238, 374, 376. — kross yfir altari (háaltari; með líkneskjum, undirstöðum, silfrbúinni stöng) 40, 48, 54, 97, 113, 115, 119, 125, 155, 157, 158, 174, 189, 375, 465, 630, 631. — búinn kross 160, 216, 227, 234. — eirkross 101. — fontkross (sbr. fontr) 182, 210. — fontkross með silfr 55. — guðspjallakross 119, 127, 170. — gyltir (gullagdir) krossar (með stalli, líkneskjum, undirstöðum, með kopar) 74, 139, 146, 177, 205, 233, 375. — kross með

[kirkja: kross—líkneski].

gullhlað 78, 98. — kross með hlöðum 107. — kirkjukross 217. — koparkross 675. — kross yfir kór (kórðyrum) 127, 170, 187, 189, 378. — kross með líkneskjum 13, 38¹, 49, 77, 80², 85, 99, 100, 104, 105², 106, 107, 113, 114, 116, 127, 138, 147, 148, 155, 163, 164, 174, 175, 181, 184, 210, 213, 214, 217, 220, 221, 229, 376. — líkakross 158. — messingarkross 84, 204. — ómálaðr kross 593. — róðukrossar (yfir altari, með líkneskjum, silfrbúnir, smeltir, steindir, af tré) 44, 48, 55, 58, 61, 78, 79², 83, 86, 90, 96, 98, 99, 100, 103, 106, 108, 111, 118, 130, 136, 150, 151², 152, 154, 162, 187, 190, 193, 195, 197, 208, 213, 237, 595. — silfrkrossar (búnir, með festi) 21, 38, 139, 271. — kross með silfrfestum 172. — smeltir krossar, sjá smeltr. — steindr kross, steindakross, sjá steindr. — tannkross, kross með tönn, sjá tönn. — tinkross, sjá tin. — trékross 81 (steindr vel), 88, 134, 595. — kross með undirstöðum 21, 121, 139, 172, 182. — krossdúkr 153. — kyrtill: róðukyrtill 196. — lampi 64. — glerlampar 105, 195, 229. — langvengir 69. — lás, kirkjulás 63, 99, 104, 105, 106, 137, 139, 187, 213, 341, 342, 374. — kirkjulás og ein mella á 715. — innlás 196. — útlás 379. — laupr með messing og járnstika undir 158. — lectari, lectarar 21, 44, 47, 48, 60², 64, 69, 89, 103—105, 107, 109, 114, 123, 124², 128, 130, 142, 148, 162, 163, 175, 189, 192, 194, 200, 210, 214, 229, 232—234, 238, 631. — lectari með gólfum 195. —

bókalectari 148. — guðspjallalectari 169. — handlectari fastr við altari 172. — lectaradúkr (glitaðr, sprangaðr) 20, 85, 104, 107, 114, 115, 158, 185, 192. — líkaábreiðsl 107, 114, 135, 139, 158, 196. — líkkrákr (sbr. krákr) 75, 82, 115, 120, 127, 133, 136, 146, 151, 153, 155, 156, 158, 160, 162, 163, 165, 175, 189, 193, 202, 206, 209, 214, 216, 221, 225², 229, 232, 378. Sbr. líkakross, sjá kross. — líkakult 206. — líkasálún 189. — líkneski (sbr. dúkr, kross, stika) 74, 83, 132, 615. — líkneski með alabastrum 78. — koparlíkneski 49. — messingarlíkneski 196. — smálíkneski 21. — Andrés líkneski 78, 94, 96, 125, 204, 216, 230, 374. — Sanctæ Annæ líkneski 109. — Antonius líkneski 630—631. — Basilíus líkneski 91. — biskups líkneski 101. — Blasíuslíkneski 109, 125, 187. — Cecilíæ líkneski 135, 210, 376. — Jacobslíkneski 158. — Jóhannis, Jóns líkneski 65, 90, 164, 213. — Jóns líkneski með alabastrum 85. — Jóns líkneski postula (evangelistæ) 75, 88, 99, 112, 127, 128, 140, 149, 196, 213. — Jóns líkneski skírara (Jóhannis líkneski baptista, Jóns blæti, Jóhannis baptista ymagines) 58, 94, 128, 150, 163, 206², 210, 213², 375, 378, 423, 465. — Jóns líkneski með alabastrum 172. — Jóns höfuð baptista 54. — Katrínar líkneski 121, 139, 423, 465. — Katrínar líkneski með alabastrum 55. — Laurentíus líkneski 98, 142, 162, 196. — Magnús líkneski 48², 164. — Margrétar líkneski af Norðnesi 121. — Maríu líkneski (líkneski

[kirkja: líkneski—munnlaug].

vorrar frú) 21, 52, 58, 99, 129, 135, 140, 196, 200, 335, 375, 376², 377, 378, 465, 630—631, 758. — Mariu líkneski (slétt) pentað 21, 106. — Mariu líkneski Magdalenæ 75, 158. — á blaði Mariu líkneski Magdalenæ 378. — Maríu líkneski Magdalenæ það, sem ei kostaði minna en .x. aura í Noregi 160. — Marteins líkneski 21, 62, 206, 768. — Nicholas líkneski 91, 93, 107, 109, 113, 149, 150, 164, 172², 180, 220, 221, 335, 376, 758. — Ólafs líkneski 56, 67, 95, 105, 128, 135, 137, 148, 151, 164, 191, 204², 214, 376, 423, 758. — Páls líkneski postula 44, 66, 87, 190, 210, 595. — Péturs líkneski postula 49, 52, 54, 59, 67, 79, 85, 99, 124, 136, 137, 146, 148, 158, 194, 214², 221, 227, 232, 374, 593, 595. — Péturs líkneski með alabastrum 85. — Stephanus líkneski 94. — Thomas líkneski 64, 107, 121, 145, 221. — Trinitatis líkneski 595. — Þorláks líkneski 48, 49, 58, 61, 66, 67, 69, 82, 84, 91, 106, 113, 135, 190, 202, 210, 212, 214, 215, 219, 220, 227, 228, 237, 595, 630—631. — lindi 179, 250. — lindaskeri 483. — merki (með lérept, með silki, steint) 21, 28, 39, 40², 42, 44, 46, 48, 50, 53, 55, 56, 57, 63, 64, 65, 67, 68², 74, 77, 86, 88, 89², 90, 93, 96—98, 100², 103, 104, 105—108, 114, 115, 119, 123, 124, 126, 127², 129, 130, 136, 138 (opt), 140², 142, 148—151, 152², 154, 155², 156, 158, 160, 162—165, 172, 173, 182, 185, 190—192, 197, 198, 200, 202², 204, 206, 208, 210, 212, 213, 214², 216, 217, 221, 222, 224—230²,

231, 232, 235, 238, 371, 758. — messuföt, messuklæði 20, 38², 40—41, 42², 43, 46, 47², 48—50, 52², 53, 55, 56, 59—62², 63²—65², 66, 67², 68 (opt), 74, 77², 78, 80, 81, 82², 84, 85, 86², 87², 88, 89², 90², 93, 94², 95, 96, 97², 98, 100, 102, 103², 104, 105², 106, 107, 108², 109, 112, 113², 114², 116, 117, 118, 120, 123—127, 130, 132, 135—138, 142², 143, 146, 148, 149, 150, 151—154, 155², 156—160, 162, 163, 165, 169, 172, 173, 175, 177, 179, 180, 181, 183, 184, 185, 187², 190—192², 194, 195—197, 199, 200, 201, 202, 204—206, 208—210, 213, 214², 216, 218—222², 224—226, 227²—230², 232—235, 238, 243, 271, 335, 371—373, 375², 376², 378 (opt), 423, 465², 466, 594, 595, 597, 616, 617, 630—631², 675, 676, 715, 758². — messuklæðakista (messufatakista, messufata hirðsla) 21, 39, 41, 44, 75, 81, 86, 107, 108, 109, 114, 120, 121, 124, 135, 148², 150, 155, 158, 162, 172, 176, 182, 185, 189, 193, 214, 232. — messuklæðastokkr (-stakkr) 56. — messuserkr 68, 143, 165, 216, 225, 238, 715. — messusloppr 104. — messustakkr 74, 100, 105, 107, 114, 158, 170, 199, 200, 715. — missa með öllum reiðskap 466. — munnlaug (sbr. sacramentum munnlaug) 39², 40, 41, 42, 50, 62, 63, 67, 68, 69², 77², 80, 84², 85, 86, 90, 100, 102, 106, 114, 116, 118, 124, 125, 128, 143, 144, 146, 148, 153, 155, 158—160, 165, 171, 174, 179, 180, 182, 186, 187, 190, 193, 194, 200, 202, 203, 209, 210, 227², 231, 234, 342, 374, 379. — kirkjumunnlaug 44, 121. — lýsi-

[kirkeja : munnlaug—skript].

munnlaug 88. — skirnarmunnlaug 170. — pallium 594². — panna, sjá búsgagn. — páska-blæð 21, 189, 271, 372. — páska-spjald, sjá spjald. — patína 107, 117, 715. — patína læst 85. — paxblæð 45, 192, 214, 221, 271, 594, 630. — peningar, sjá það orð. — propiciatorium (for-gylt með kopar, með silfr) 21, 75, 172, 423. — pungr með helgum dómum 379. — reffar 47, 61, 62, 67, 78, 84, 100, 107, 108, 119, 121, 132, 140, 144, 145, 148, 149, 151, 154, 159, 163, 164, 171, 172, 213, 216, 222, 225. — linrefill dúklaus 137. — reliquarium 187. — reliquæ, sjá helgir dómur. — reykelsisbúðkr 172. — reykelsisstokkr amaleraðr 218. — róðukross, sjá kross. — róðukyrtil hlæðbúinn 196. — sacarium, sacarium munnlaug (með blý, kopar) 21, 45, 46, 47, 48², 49², 50, 52², 53, 55, 56, 58, 59², 60², 61², 64, 65, 66, 67, 68, 75², 78, 79 (opt). 80, 81, 83, 88, 89², 90, 91, 92², 93², 94², 95 (opt), 96, 97, 98, 99, 103², 105², 106—108, 109², 112², 113, 114², 119—121, 123, 125, 128, 133, 135, 136, 141, 142, 150, 152, 156, 162, 164, 170, 172, 173, 175, 177, 182, 185², 189, 191—193, 195, 197, 199, 200, 212, 213, 214², 216, 217, 221, 222, 225, 226, 228—230, 232—235, 237, 238, 271—274, 617, 715. — sacarium handklæði 80, 87, 100, 105, 106, 107, 137, 271. — sacarium tinker 238. — saltkall 21. — sálún (líkasálún), sjá klæði. — sár, sáir, sjá búsgagn, skirnarsár. vatnsár. — serkr 85, 224, 235, 378. 379. —

sesta, sjá húsbúnaðr. — silfr-belti 196. — silfrflingja 83. — silfrósir 171. — silfrskál að gera af kaleik 154. Sbr. bolli, brik, brún, festi, kaleikr, ker, kross, merki, peningar, propiciatorium, silfr, skrí, spænir. — silkiskart 375. — skirnarketill (sbr. ketill) 57, 59, 82, 86, 107, 109, 113, 158, 197, 238, 715. — skirnarsár 39, 46, 48², 56, 65, 80, 89, 93, 95, 97, 106, 108, 114, 139, 144, 155, 162, 163, 175, 184, 202, 210, 220, 230, 617. — skjöldr á altari 210. — skons 172. — skorningr yfir altari 194. — skrí 21, 44, 66, 77, 85², 95, 124, 142, 143, 145, 147, 150², 180, 197, 200, 204, 205, 210, 227, 228, 230, 235, 374. — skrí yfir altari 159. — skrí búð 183, 234. — skrí með helgum dómum 41, 50, 57, 63, 74, 80, 81, 86, 107, 121, 130, 165, 184, 186, 199, 227, 238, 372, 594, 715. — gylt skrí 148, 208. — koparskrí 594. — koparskrí gylt 108, 114, 117. — silfrskrí 13, 146, 189, 220. — tannskrí 164, 184. — tréskrí 52, 107, 227. — skrinklæði 108. — skrinklæði með silki rautt 99. — skriptir (litmyndir) 56, 75, 187, 238. — flatskrípt með undirstöðum 161. — Agnesarskrípt 138. — Augustinus skript 170. — Andres skript 40, 42, 55, 77, 114. — Bartholomæus skript 51. — Basilus skript 90. — Ceciliu skript 123, 138. — Heimrams skript 74. — Jacobi skript 45, 81. — Jóns skript 170. — Jóns skript postula 152. — Jóns skript skírara (baptistæ) 13, 67, 77², 147, 160, 198. — Katrínar skript 69, 126, 181, 219, 238. — Katrin-

[kirkja: skript—spjald].

ar skript með steini 61. — Kle-
mens skript 138. — Laurencius
(Lafranz) skript 96, 121, 133,
152, 165, 225. — Lucas skript
118. — Lucius skript 181. —
Magnús skript 181. — Mariu
skript, vorrar frá skript 13, 38²,
40, 45, 47², 48², 49 (opt), 50,
51², 53, 57, 58, 59², 60², 61²,
63², 64, 65, 67², 68², 69, 74, 77,
79, 80, 81, 83, 84², 85², 86, 87,
88², 89, 90², 91², 92, 93, 94², 95²,
96, 97, 98, 99, 100, 102, 103²,
105², 106—108, 109², 112—115,
116², 118, 119, 121, 123—128, 130,
133, 136, 137, 138², 139, 140—
142, 145—148, 149², 150, 151²,
153, 154, 155², 158—160, 161,
162, 164², 165, 170, 172, 174,
175, 177—181, 183, 184, 186, 187
(opt), 189, 191, 192, 196, 198,
200—204, 206, 208, 210, 212—
214², 216, 217, 219—222², 224
—227², 228, 230, 232, 234, 235²,
238, 374, 423, 465, 593, 595,
631. — Marius skript með alabast-
rum 47, 186, 597. — Mariu-
skript búin 48. — Marius skript
gylt 44. — Marius skript hurða-
laus 374. — Marius skript steind
44. — Mariu skript með tönn
62. — Mattheus skript 138. —
Michaels skript 63, 157, 187,
203. — Nicholas skript 61, 74,
98, 112, 119, 121, 181, 189, 221,
235, 423. — Ólafs skript 46²,
47², 60², 65, 67, 80, 88, 94, 95,
97, 116, 156, 162, 170, 187, 192,
198, 202, 204. — Páls skript
86, 133. — Pétrs skript 44, 52,
63, 86, 88, 93, 99, 103², 108,
115, 138, 155, 159, 160, 164,
181, 187, 196, 208. — Stephanus
skript 80, 229². — Thomas skript
48, 60, 63, 80. — Thomas skript

erkibiskups 100, 105. — Þorláks-
skript 39, 44, 57, 61, 105, 116,
124, 154, 159, 165, 192, 208,
233, 236, 238. — skráði, kirkju-
skráði 43, 74, 117, 127, 202,
374. — skráðakista 375, 715. —
skurn búin 172. — skuggsjón
172. — sleggja, sjá búsgagn. —
sloppar (sbr. messusloppr) 20
39—40, 42, 43, 44, 46, 47, 48²,
50, 52, 53, 55, 56², 59, 60, 61²,
62, 63, 64, 65, 67², 68, 74, 77²,
80, 81, 83, 84, 85, 87, 88, 89²,
90², 91, 93, 94, 100, 102, 103²,
106, 107, 108, 109², 112, 113,
114², 117, 120, 121, 123, 124,
125, 126, 127, 130, 133, 135,
137, 139, 142, 146, 148, 152,
155, 156, 158, 159, 160, 164,
165, 169, 172², 173, 175²,
177, 184—187, 189—195, 197,
199, 202², 205, 206, 208, 210,
211, 214², 216, 220—222, 224—
229², 230—235², 238, 271, 371,
372, 374, 378, 379, 465, 595,
616, 617, 630—631, 715. —
línsloppr 118. — óttusöngva-
sloppr 181. — sótdript (yfir líkn-
eskjum) 55, 62, 99, 139, 194,
202. — sparlak, sjá sængrklæði.
— spjöld (steind) 47², 53, 79,
90, 165, 217, 221. — páskaspjald
100. — paxspjald 21, 42, 48, 49²,
51, 52², 56, 58, 60², 77, 79², 80,
82, 92 (opt), 93, 94, 96², 97—100,
104, 105², 106, 107, 112, 113, 114²,
118, 119, 122, 128, 130, 133,
135, 136, 143, 155, 157, 163,
164, 170, 172, 183, 184, 187,
189, 206², 208, 212, 214, 216²,
217, 227, 231, 237, 238, 371,
372, 374, 631. — paxspjald gylt
139. — paxspjald steint 51, 55,
90, 98, 108. — pítalsspjald 128.
— textaspjald 172, 203. —

[kirkja: stakkr—þelahögg].

stakkr (sbr messustakkr) 104.
 — steinar: altarissteinar, sjá altari. — steinn búinn 189. — steinn með helgum dómum 87.
 — Sjá harðsteinar (búsgagn) — skírnarsteinn 88. — Sjá slíkisteinn (búsgagn). — vatnssteinn 172. Sbr. steindr, steinklæði, steintjald. — stigi (-ar) 107, 195, 220, 662. — kirkjustigi 100, 189.
 — stika 88. — altarisstika (með járn, kopar) 159, 379², 715. — blýstika 226. — borðstika 226.
 — járnstika (stika með járn, á altari, við altari, fyrir líkneskjum) 21, 39, 44, 55, 60, 62, 74, 82, 83, 85, 93, 94, 108, 135, 158, 170, 182, 195, 202, 206, 208, 210², 212², 213², 220, 238, 374, 630—631, 715, 758. — koparstíkur (stíkur með kopar) 21, 60, 62, 85, 93, 372², 630—631. — krókstíkur (með járn, kopar) 83, 123, 173, 221, 225, 374. — messingarstika 170. — stika með pjátr 372. — tréstika rend 172. — stóla, stólar 40, 52, 55², 56, 69, 77, 84, 87, 104, 124, 139, 162, 163, 194, 210, 216, 218, 224, 230, 372, 373. — stóla með handlín 75. — stóll, stólar 39, 44, 60, 63, 69, 100, 104, 107—109, 123, 124, 130, 189, 195, 199, 234. — bókastóll (á altari) 47, 48, 62, 65, 139, 182, 187, 222. — kirkjustóll (læstr) 94, 99², 118. — langstólar 62, 617.
 — prestastóll 64. — stökkull 99, 114. — beinstökkull 165, 172. — subtill 81, 182, 210, 271. — tabulum, tabula, tabule (yfir altari, altarisbrik, með brik) 67, 74, 82, 85, 100, 103², 105, 113, 117, 123, 165, 170, 172, 197, 198, 206, 210, 220, 233, 235, 238, 374. — tabulum gylt

55. — texti, sjá bækr kirkju. — tjöld (um kirkju eða nokkurn hluta kirkju) 40—42, 44, 46, 47, 49, 50, 51, 55, 57, 58, 59, 63, 64, 65², 67—69, 77², 79, 80, 81, 83, 85, 86, 87, 96, 97, 98, 99, 100, 103, 103, 108, 109, 113, 114, 116, 117, 123, 124, 125, 126, 128, 129, 130, 133, 135, 136, 143, 146, 147, 150, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 165, 167, 182, 185, 186, 189, 190, 192—195, 197, 200, 201, 203, 210, 212, 213, 214², 217, 218, 220, 221, 222, 227, 229, 233, 234, 235, 237, 371, 374, 376, 378, 617, 630—631, 715.
 — tjöld tvífeld 235. — kirkja tvítjölduð sæmilegum tjöldum og iij björum 238. — bjór, bjórtjöld 202, 220, 231, 232, 238, 378. — brikartjald 65, 66. — fóstutjald 104, 170, 238. — steintjöld 48, 57, 75, 104, 116, 148, 186, 194, 195, 202, 219, 375. — sönghústjöld 58, 59, 86, 116, 232. — vatnshorn 172, 271. — vatnaskall (sbr. saltkall) 45, 62, 68, 74, 83, 87, 88, 148, 150, 465, 662. — vatnaskall með kopar 47. — vatnskanna 142. — vatnsketill, vígðs vatns ketill [sbr. ketill (búsgagn), kirkjuketill, messingarketill] 21, 40—41, 44, 50, 52², 56, 57, 61², 65, 66, 68, 74, 77, 78, 80, 83, 85, 86, 97, 98, 99, 104, 105², 106, 107, 109, 113, 114, 119, 120, 124, 126, 148, 150, 155, 158, 165, 177, 182, 189, 192, 195, 197, 203, 204, 206, 208, 210², 216, 233, 372, 374. — vatnsker 81. — vatnskerald 62. — vatnsár 172. — þelahögg (sbr. klakahögg) 117, 124, 125, 143, 163,

[kirkja, bæk: Actus—lätinubæk].

182, 190, 192, 197, 200, 220, 222, 224.

kirkja, bæk kirkju, bæk af ýmsu tagi (sbr. bókaull, bókfell, bóka-skref, bókaista, bókastóll, sjá búnað kirkju) 17², 39, 42, 50, 52, 55, 63, 67, 68, 77, 82, 85, 86, 120, 121, 123, 124, 125, 127², 132, 135, 143, 149, 151, 155², 173, 177, 183, 185, 190, 191², 194², 195, 196, 200², 206, 209, 210, 214², 220, 221, 225², 226, 228², 229², 678. — smábæk 64, 134. — bók, er Kolbása heitir 83. — forn skræða 630—631. — quinque libri antique et putride 466. — bæk í selskinni 110, 140, 163. — bókaskrár 106, 715. Actus apostolorum 108, 111. — Alanus 110. — Alexander magnus 111. — altarisbók 43, 55, 60, 64, 104, 105, 108, 182, 190, 207, 271, 715. — Annálar fornir á x bókum og lögbók þar í 111. — antiphonarium 465², 466. — Apocalypsis 108. — Ártíðaskrár 20, 41, 43, 100, 114, 172, 194, 210, 630—631. — aspiciensbæk 20, 43, 104, 143, 150, 163², 182, 183², 187, 192, 207, 371², 593². — Augustinus de doctrina christiana 111. — Augustinus super Johannem 110. — Aurora 111. — brefuer, messubrefuer 12, 111, 147, 465. — breviarium Augustini 111. — burtsöngva-bók 106, 630—631. — capitularius 43, 55, 117, 170, 182, 190, 193, 207, 218, 238, 271, 630—631, 715. — Cato með glosa 111. — Chronica 111. — collectarius 20, 43, 108, 170, 466². — commune, communis-bók, commune suffragium 19, 20², 43, 102, 104, 147, 182, 187, 465, 715. — constitutiones

claustrales 111. — corrector 193. — Cura pastoralis 110. — Declaracio Regule 111. — de canticis canticorum 193. — de sacra scriptura moralia 110. — de sanctis bæk (sbr. lesbók, proprium) 43, 48, 53, 104, 105, 109, 163, 271, 423, 465. — de tempore bæk (sbr. aspiciens-bæk, collectarius, diurnale, legendur, matutinale, messu-bæk, sumarbæk, söngbæk) 12, 19, 20, 38, 93, 190—191, 465. — Dialogus 20, 111. — diurnale 135, 190. — Doctrinale 111. — dominicale, dominicubæk 102, 140², 152, 190, 210, 233, 371. — epistole Pavle 110. — feriu-bók 238. — Flores beate virginis 110. — formæli, formæla-bók 43, 62, 102, 148. — Gemma animæ 111. — Graduale, Gradualia (graðall, grallarar) 20, 43, 55, 64, 84², 97, 100, 104, 109, 136, 140, 150, 162, 170, 182, 187, 189, 192, 193, 202, 210, 227, 233, 238, 243, 271, 371², 423, 465, 466², 630—631. — Grogorius super Ezechielem 110. — Græcismus 111. — guðspjöll, guðspjallabæk (sbr. pistlar) 20, 38, 43, 46, 48, 100², 108, 150, 153², 170, 193, 227, 234, 271, 466², 630—631. — handbók 20, 39, 50, 104, 139, 150, 174, 193, 371. — historia heilags korpus Christi 631. — hymnabæk, hymnarius, hymnarij (ymnarij) 20, 43, 52, 55, 71, 104, 117, 170, 182, 187, 193, 210, 238, 715. — Job (Jobsbók) 110. — kiriall, kiriale, kirialskvatern 151, 243, 271. — kórbæk 170. — lágasöngvabæk (-kver) 20, 61, 122, 140, 170, 371, 630—631. — lätinubæk 171, 193, 238. —

[kirkja, bæk: legendur—sögubæk (Martini saga)].

legendur, legendæ, legendubæk,
 legendarij 105, 135, 140, 146,
 170, 182, 189², 214, 465, 466,
 715. — les, lesbæk 20, 43, 52,
 104², 108, 109, 130, 150, 152,
 174, 193⁴, 210², 218, 227, 233,
 234, 238, 271², 466, 630—631.
 Þorlákssles 84. — liber euange-
 liorum (& epistolarum) 108, 238.
 — liber Genesis 140. — liber
 Hugonis de abusibus claustru
 111. — liber Josue, Ruth &
 Hester & Judith & Paralipome-
 non 111. — liber Machabæo-
 rum 111. — liber pastoralis 100.
 — liber Sermonum 110. — Lu-
 cidarius 111. — lögbók 111. —
 martyrologium 20, 100, 110, 174,
 190. — matutinale 135, 187²,
 190. — messubæk (á ýmsum
 árstimum) 52, 57, 60, 104, 117,
 122, 130, 140, 146, 152, 157,
 162², 163, 174, 182, 187, 189,
 190², 192, 202, 211, 218, 233,
 371², 465², 466, 715. — missalia
 20, 38—39, 55, 93, 190², 210,
 271, 630—631². — norrænubæk
 109, 111, 162, 170, 238. — omi-
 liæ diversorum patrum 111. —
 omiliæ Gregorij 20, 108, 110.
 — omiliæ Gregorij ij og xx á
 norrænu 162. — ordo, ordubæk
 20, 147, 148, 190, 195, 207, 238,
 271. — Niðaróss orða 104. —
 óttusöngur, óttusöngvabæk 88,
 136, 243, 271³, 715. — Paralipome-
 non 111. — passio Pauli
 111. — passiones apostolorum
 20. — passionarius apostolorum
 & aliorum sanctorum 108. —
 plenarium 55. — psaltari, psal-
 terium, Davíðspsaltari 12, 20,
 38—39, 43, 48, 52, 59, 60, 68,
 69, 93, 98, 100, 104, 107, 108,
 110, 117, 121, 126, 133, 136,
 138, 140, 146, 147, 150, 153,

162, 163, 175, 182, 187, 192,
 193, 209, 210, 211², 220, 243,
 371², 372, 375, 466, 630—631,
 715. — Gloria psalterij 111.
 Sbr. Maríupsaltari. — prima-
 lestr 271. — prophetæ minores
 110. — processionale 20, 108,
 182, 210, 238, 271, 715. — pro-
 prium de sanctis 140, 210. —
 Questiones Augustini & Orosij
 111. — reglubæk 111. — rim-
 bæk 43. — sequenciur, sequen-
 ciubæk, sequenciusrár 20, 43,
 48, 100, 103, 104, 107, 108, 122,
 130, 136, 143, 150, 170, 187,
 190, 193, 202, 210, 218, 233,
 238, 271, 423. — sermones 111.
 — sermones Augustini 20, 110.
 — sermones de corona anni 110.
 — sermones Innocencij terciij 111.
 — sermones Leonis 111. —
 skólabæk 111. — skrár 85, 187,
 190, 271. — suffragium sancto-
 rum 146, 193. — sumarbæk
 104, 143, 150. — summa in-
 corum 110. — summa virtutum
 110. — sögubók (-bæk) 182. —
 Ambrosius saga 182. — Andrés
 saga 371. — Basilius saga
 182. — Ceciliu saga 43. — hei-
 lagra manna sögur 20. — Jóns
 saga baptistæ 179, 465. — Jóns
 saga Hólabiskups í látinu og
 norrænu 375. — Jóns saga
 postula 43. — Katrínar saga
 126. — Klements saga 43. —
 Kross-sögur báðar 43. — Mar-
 grétar saga 157, 193. — vita
 sanctæ Margrætæ 111. — Mariu
 saga 43, 100, 111, 210, 374. —
 lítil Mariu saga 374. — Maríu-
 psaltari 43. — Mariu jartegnir,
 Miracula beatae virginis (vorrar
 frú) 20, 43, 44, 111², 211. —
 Historia Martini 20. — Martini
 saga á látinu og norrænu 20. —

[kirkja, bæk: Michaelsaga—Ysidorus].

Michaels saga 157. — Nicholas saga 148, 172, 182. — Ólafs saga 60. — Postulasögur 111, 159. — Postulasögur í látinu 100. — Thomas saga 64, 100. — Uppreistar saga 43, 111. — Þorláks saga 61, 67, 69. — Þorláks saga forn með legendum 105. — Þorláks saga á norrænu 84. — Þorláks saga á látinu 193. — Þorláks les 84. — Þorláks söngur 84. — söngur, söngbækr 55², 100, 103, 108², 109, 135, 174, 187, 193, 194, 211, 212, 227, 238², 371. Sbr. Þorláks söngur. — texti, textus evangeliorum (búinn, silfrbúinn, með silfr, með gyltum búnaði, með tönn) 21, 40, 49, 50, 63, 67, 77, 80, 83, 104, 109, 170, 182, 191, 193, 210, 234, 235, 372, 374, 376, 715. — tíðabækr 55, 57, 76, 100, 103, 109, 112, 114, 118, 136, 142, 148, 154², 160, 171, 172, 183, 185, 593. — tólfmánaða bækr (-tíðir) 102, 103, 118, 256. — Tobias glosatus 111. — veritas theologiæ 110. — versabækr 111. — Vitæ patrum 110. — Vitæ sanctorum 111. — Ysidorus Ethimologiarum 110. — Ysidorus de summo bono 110. Kirkjuból á Akranesi 197. Kirkjuból í Arnarfirði 146², 691. Kirkjuból (á Bæjarnesi eða Litlanesi) í Múlaþingum á Skálmarnesi 691. Kirkjuból í Dalahreppi í Barðastrandarsýslu 692². Kirkjuból í Dýrafirði 688. Kirkjuból í Hrófbergshreppi í Strandasýslu 130. Kirkjuból í Kolmúladal 148. Kirkjuból í Korpudal í Ísafjarðarsýslu 688.

Kirkjuból í Langadal 132—133, 596, 697. Kirkjuból á Litlanesi 152. Kirkjuból í Mosdal 265. Kirkjuból (sbr. nú Sela-Kirkjuból) í Mosvallahreppi í Ísafjarðarsýslu 688. Kirkjuból í Múlahreppi í Barðastrandarsýslu 405. Kirkjuból á Rosmhvalanesi 32, 33, 103—104, 265. — Kirkjubólsbrenna (1433) 530. Kirkjuból í Skutilsfirði 32, 139—140², 556—557, 628, 654. — Kirkjubólsmenn 141. Kirkjuból í Valþjófsdal eða Bjarnardal 141. Kirkjuból í Valþjófsdal 353—354. Kirkjubær fyrir ofan Leiti í Vestmannaeyjum 74, 240. Kirkjubær í Norðrárdal í Húnavatnsþingi 635—636. Kirkjubær (eystri og vestri) á Rangárvöllum 32, 84, 86. Kirkjubær á Síðu, klaustr, staðr 28, 32, 236, 238—239, 434—435, 603—605, 606—607, 611, 625—626, 640, 675, 763, 770. Kirkjubær í Tungu 219—220. — Kirkbæingar 205, 270. Kirkjuferja (Ferja) í Flóa 32, 92. Kirkjuhamrar á Akranesi 197. Kirkjuhólmur Reykjakirkju í Olfosi 96. Kirkjuholt í Borgarfirði 191. Kirkjuholt í Þverárhlíð 126. Kirkjuhvammr á Barðaströnd 690. Kirkjulækr í Bitru 155, 156. Kirkjulækr í Fljótshlíð 32, 37, 81, 82, 83. Kirkjurið Olfosvatnskirkju 94. Kirkjuskarð (Skarð) í Langadal 10. Kirkjuvogr 103, sjá Vogr í Höfnum. Kirkklækingar í Austfjörðum 226. kista, sjá búsgagn, sbr. kirkja. Kista í Andakíl 286².

kistill, sjá búsgagn.
 Kjalardalr í Skilmannahrepp í Borgarfirði 194.
 Kjalarnes syðra 36, 114, 561, 562.
 Kjálkaþjörðr í Ísafjarðarsýslu 142, 641, 654, 655, 768.
 Kjapteyri í Fáskrúðsfirði 226.
 Kjarni í Möðruvallasókn í Hörgárdal 711.
 Kjartansstaðir í Skagafirði 701.
 Kjarrá í Mýrasýslu 122^a, 125, sbr. Kjör.
 Kjarraksey á Mýrum 180.
 Kjar(r)ansstaðir í Dýrafirði 687.
 Kjarransvík á Hornströndum 134, 138, 714.
 Kjóeyjar á Breiðafirði 167.
 Kjólsvík í Borgarfirði eystra 223, 271.
 Kjós(in) 114, 116, 171, 687. — Kjósarsker 117.
 Kjósarhöll í Staðarsveit 178.
 Kjölvararstaðir í Reykholtssdal 119.
 Kjölvegur undir Jökli 166.
 kjörgripr 278, 603. Sbr. gripr.
 Kjör, skógr og selstaða frá Reykholti 120, 122(?). Sbr. Kjarrá.
 kjörtré 157, 162, 168. Sbr. reki, tré, viðreki.
 kjöt, sjá matr.
 klakahögg, sjá kirkja.
 Klambra, Klambreland (nú Klömbrur) í Laxárdal í Suðr-Þingeyjarþingi 17.
 klár, sjá búsgagn.
 Klasharði í Landeyjum 72.
 Klauf í Höfnum á Rosmhlanesi 103.
 Klaufastaðir í Gufudalsþingum 691.
 klaustr (sbr. staðr) 457, 648, 680, 760^a. — klaustr á Hollandi 695. — klaustr í Noregi 604^a. — Diepenweenklaustr, klaustr á

Helgafelli, í Hoenepi í Hollandi, Karhuisklaustri Zeelhem, klaustr í Kirkjubæ, Munkalifsklaustr í Björgvin, klaustr á Munkaþverá, á Möðruvöllum, á Reynistað, í Viðey, á Þingeyrum, í Þykkvabæ.
 klaustrafólk 760.
 klefi, sjá húsakynni.
 Kleif í Árskógarþingum 375.
 Kleif í Axarfirði 18.
 Kleif í Dýrafirði 687.
 Kleif í Fljótsdal 209.
 Kleifar í Dýrafjarðarbotni 143, 144.
 Kleifar í Gilsfirði 627.
 Kleifar í Kaldaðarnesshrepp í Strandasýslu 686.
 Kleifar í Kaldbaksvík á Ströndum 131, 169, 686.
 Kleifar í Seyðisfirði vestra 134, 142, 641, 654, 768.
 Kleifar fyrir framan Oxnahjalla 217.
 Kleifarvík í Strandasýslu 169.
 Klements hinn helgi 43, 238.
 Klementsðóttir: Ingibjörg.
 Klementsson: Jörundur.
 Klep(p)stía í Norðrárdal 507, 630.
 Kleppustaðir í Strandasýslu (nú Kleppstaðir) 130.
 klerkr 3, 422, 612, 637, 676. — klerkalifnaðr 680. — klerkaráð 736. — klerkatal 421—422. — Klerkatitta (máldagabók) 34. — klerkdómr 680. — klerklausr menn 728. — klerkleg embættisverk 727. — klerkleg stétt 726. — klerkmenn 607, 661, 670, 672, 724, 725.
 klettr 231, 244, 287.
 Klettr í Króksfirði 685.
 Klevenfeld, Th. 269.
 Klif, eyðijörð skamt frá Blönduósi 10, 11.
 Klifshagi í Axarfirði 18.
 Klof í Norðrárdal 119.

Klofárvellir (sbr. Kálfárvellir) í Miklaholtshrepp 618.

Klofi á Landi 67—68, 71, 660, 661.

Klúka í Arnarfirði 692.

Klúka á Barðaströnd 690.

Klúka í Kaldaðarneshrepp í Strandasýslu 686.

klukka, sjá kirkja.

Klukkufell í Reykhólasveit 685.

Klukkuland í Dýrafirði 688.

Klungurbrekka á Skógarströnd 768.

Kluptasandr í Austfjörðum 211.

klyfberi, sjá búsgagn.

Klyfstaðir í Loðmundarfirði 223—224.

klæði (vefnaðr), sbr. búnað kirkju.

klæðnað, sængrklæði 172, 181,

248, 257, 348, 349, 435, 443,

506, 509, 567, 616, 684, 690. —

hvít klæði 483 — græn klæði

100. — klæði með fornt lérept

99. — klæði með pell 99. —

rent klæði pítalsett 100³; sbr.

pítalsspjald, sjá búnað kirkju. —

rauð klæði með sæi 100. — iiij

stíkur klæðis og xx með þri-

breitt gott varningsklæði fyrir

hundrað 276. — verk á klæði

135. — steinklæði 100, 148, 161.

— viljaklæði 182. — vosklæða

efni, hvítt, svart 418. — baldi-

kin (baldeskinna) 20, 104, 120,

146, 155, 173², 177, 181³, 216, 219,

233. — bastard 100, 146, 232,

206. — blámerkt klæði 220, 715.

— borði 85, 185. — gullborði

61. — bukram (hvítt) 124, 191,

631. — dúkr, dúkar 684, 686,

687, 689. — ferskepta 150, 179.

— fóðr (blátt) 74, 483. — fust-

an (blátt, hvítt, rautt) 105, 108,

121, 124², 158, 175, 177, 181³,

188³, 193³, 216, 218, 220, 371.

— glit, glitaðr vefnaðr 43, 46,

61², 62, 64, 69, 74, 78², 79, 80,

82—84², 87, 90, 94, 100², 104⁴,

105, 113, 117, 118², 120, 124,

139², 158², 169, 173, 182, 185,

189, 190², 192, 205, 206 (opt),

210, 211, 213, 238, 271, 376,

423, 595, 617, 715. — guðvefr

121, 133, 150³, 173, 180, 181. —

gullsaur 139. — heidið stykki

154. — hringofin (sótðript) 62.

— kolmerkt (kápa) 193. — kult

206. — lérept (blátt, rautt, svart)

97, 99, 104, 105, 131, 139, 148,

158, 177, 181, 182, 188², 191,

255, 371. Sbr. merki, sjá búnað

kirkju. — fjórar stíkur lérepts

og xx með tvíbreitt fyrir hundra-

ð 276. — linklæði, línrefill, lín-

sloppr 118, 137, 147. — lín-

klæðaefni 412, 428. — pell 20,

40², 46, 69, 93, 96², 99², 102,

104, 120², 124², 135², 145, 148³,

149, 150, 155, 158², 159², 173,

175, 177², 180, 181³, 188², 193²,

196, 216, 218, 220², 617. — pur-

puri 188. — sálún 124, 143,

158², 159, 171, 181², 189, 193.

202, 203, 221. — grænt sálún

187. — silki 78, 99, 100, 148, 181,

218, 376. — rautt silki 99, 130.

— silkisaur 99. — silkidúkr 135.

Sbr. merki, sjá búnað kirkju. —

skarlat 684. — skínandi klæði

104, 108². — skorningr yfir alt-

ari 194. — sprangaðr vefnaðr

60, 90, 104, 105, 107, 108, 109,

113, 185, 192. — steindr vefna-

ðr 48, 88, 161. Sbr. steinklæði,

steintjald, sjá búnað kirkju. —

stykki (= dúkr) 154. — sæi

(gult, rautt) 18, 62, 100, 147,

149, 158, 180, 181, 597. — tefl-

ingr (klæði) 139, 631. — tefl-

ingshægindi með koddum 171.

— typping 104, 113, 117,

192. — vefr (á messuklæðnaði)

- 121, 173, 180, 181, 193². — veigaðr vefnaðr 55², 123, 187.
- klæðnaðr, klæðsla, vestis 223, 328, 417, 643, 679. (Sbr. búnaðr kirkju): klæði dag og nátt 153. — línklæði 471. — messuklæði 96, 346, 350, 675, 676, 758. — pallklæði 171, 374. — skinnklæði 433. Sbr. skinn. — dýr alklæðnaðr 684, 690. — belti, silfrbelti 196. — flingja, silfrflingja 83. — fuglastakkrinn góði 684. — handlín 75. — hetta 484. — hettuklæði 428, 471. — hlað, hlöð 62, 88, 104, 107, 119, 130, 149, 150, 158, 172, 188, 191, 196, 378², 584. — gullhlað 68, 78, 86, 93², 107, 124. — hlaðbúinn róðukyrtil 196. — undirhlað 62 — hnappar, briggishnappar 299. — perluhnappar 62. — silfrhnappar 650. — hosur 484. — húfa 277. — kögr 150. — lindi 179, 230. — linsloppr 118. — silfrspennur 299. — silkiskart 375. — skór 255, 418. — konuskór fyrir iij fiska 277. — svartaskór eindublæðir fyrir iij fiska 277. — skróði 238. — skæði 149, 153. — sokkar 663. — stakkr (brúnn, rauðr) 484, 684². — vosstakkr 299.
- Klængr prestr á Koltreyjustöðum (c. 1886—1397) 228.
- Klængsdóttir: Katrín.
- Klængsson: Böðvar.
- Knappey hjá Grenjaðarstöðum 17.
- Knappstaðir í Stiflu 381.
- Knararnes á Mýrum 184.
- Knararnes í Trékyllisvík 168².
- Knararnes á Vatnsleysuströnd 707.
- knífr 490. Sbr. hnífr, hertygi. — knífadúkr, sjá húsbúningr.
- Knífsey á Breiðafirði 167.
- Knosi (sbr. Knausi í II. b.) skógr Hrunakirkju á Gnúpverjaafrétt 43.
- Knútr Einarsson nyrðra (1431—1432) 370, 371, 442, 495.
- Knörr í Breiðuvík 175, 320, 321.
- koddi, sjá sængarklæði, sbr. húsbúnaðr.
- Koðran Jörundarson vestra (1418) 264.
- Koðransson: Torfi.
- Kogsvatn (nú: Kópavatn) í Hrunamannahrepp 43.
- kola, sjá búsgagn, sbr. kirkja.
- Kolbása, bók á Breiðabólstað í Fljótshlíð (1397) 83.
- Kolbeinn Andrésson nyrðra (1422) 298, 302.
- Kolbeinn Böðvarsson nyrðra (1430—1449) 369², 430, 462—463.
- Kolbeinn Jónsson, bróðir á Møðruvöllum, djákni (1445) 670.
- Kolbeinn Kolbeinsson syðra (1436) 561.
- Kolbeinn Pétursson í Ási í Holtum, í Garðsvika og í Árbæ (c. 1397) 61, 76, 87.
- Kolbeinn Þorgilsson á Borg í Borgarfirði (1417—1436) 252—253, 288, 555.
- Kolbeinn Ábóti í Þykkvabæ (1448—1449) 762—764.
- Kolbeinsárós (Kólkuós) í Skagafirði 475, 476, 477².
- Kolbeinsárós í Strandasýslu 169.
- Kolbeinsdóttir: Halla, Hallbera, Þuríðr.
- Kolbeinsson: Eyvindr, Guðlaugr, Jón, Kolbeinn, Ólafr.
- Kolbeinsstaðir í Hnappadalssýslu 180—183, 614—615, 662.
- Kolbjarnarstaðir (Kolbjarnarstaðir í Strandasýslu) 130².
- kolgjörð 135. — kolskógr 235. Sbr. skógr. — kolviðarhögg 665, 666. Sbr. viðr.

- Kolgrafarfjörðr í Eyrarsveit 173, 176.
 Kollabúðir í Reykhólasveit 685.
 Kollabær í Fljótshlíð 73.
 Kollafjörðr í Strandasýslu 128, 690, 693. — Kollafjarðarnes 128.
 Kollagata (Kolagata) í Geirþjófsfirði 145. — Kollagötuá 148.
 Kollason: Pétur.
 Kollavík við Þistilsfjörð, (sbr. Skollavík) 19.
 Kolli Magnússon nyrðra (1448) 735.
 Kollsá (Kollá) í Strandasýslu við Hrutafjörð 123, 747.
 Kollslækr í Hálsasveit 124.
 Kollsvík á Barðaströnd 690.
 Kolmúladalr í Barðastrandarsýslu 148.
 Kolmúli í Fáskrúðsfirði 226.
 Kolsholt í Flóa 32, 59—60.
 Kolskógsmýri í Álptafirði 232.
 Kolstaðir í Miðdölum 163.
 Kolstaðir í Seyðisfirði 224.
 Koltungur í Mýrdal í Vestr-Skaptafellssýslu 763, 764.
 Koltreyjustaðir (nú: Kolfreyjustaðir) í Fáskrúðsfirði 227—228.
 kona, konur 22. — konur ósæmdar af lausum mönnum 1—4. — konur sakaðar 515. — konurán 724. — konuskór, sjá klæðnaðr. — kvonarmundr 536. — kvenómagi 181, sbr. ómagi. Sbr. eignarkona, festarkona, kvinna.
 Kongrsey á Breiðafirði 156.
 Kongslönd á Skógarströnd 766.
 Kongsmúli (Konungsmúli) í Fljótshlíð 81, 82.
 Kongsstaðir í Svarfaðardal 372.
 Konráðsson: Johannes.
 konungr 1—3, 9, 23³, 24³, 26, 268², 284², 336 (opt), 461, 462², 530, 629, 630, 683. — eptirstöður konungs 587. — konungs fógeti 23, 24. — konungs friðr 23, 26. — konungs fundr 284. — konungs hylli 268. — konungleg makt 706. — réttir konungs 23, 24, 25, 280, 300. — sakeyrir konungs 587. — skattir konungs 587. — skuld konungs 587. — umboðsmaðr, umboðsmenn konungs 23, 26, 263², 279, 284, 298², 299, 314, 321², 322², 323², 324², 356, 359, 462, 629, 644. — vinskapr konungs 268. — þjónusta konungs 283. — konungsbréf 268, 284, 321, 322, 323, 511, 589, 634², 767. — konungsdómr. kongdómr 23, 26², 252, 268², 275, 277, 284², 359, 360, 461, 462, 478. — kapellan konungs 324. — sendiboð konungs 275. — skipan konungs 2, 24. — konungssveinar 283. — konungstrúnaðr 268.
 konvent, konventa 171, 569, 570².
 kopar, sjá málmar.
 Kópavík við Arnarfjörð 148.
 kópheldar nætr, sjá selr.
 kór, sjá kirkja (hús). — rector cori 421. — kórbækr 170.
 Kóreksstaðir í Hjaltastaðapinghá 33, 221⁴.
 korn (sbr. sáld): mælir korns 236. — korngarðr 57.
 Kornstapahraun í Hraunum suðr 751.
 koss 608.
 kostnaðr 343.
 kostr, sjá matr.
 kot 468. — kotkarl 2.
 Kotá í Eyjafirði 259—260.
 Kotbrekkur (-brekka) á Rangárvöllum 84.
 Kotnúpr í Dýrafirði 688.
 Kráká í Mývatnssveit 706.
 Kraklingahlíð, sjá Kræklingahlíð.
 Krákr Jónsson gamli í Klofa (á lífi 1423) 68, 310.
 Kráksson: Eiríkr.

- Krākuvöllr á Grenjaðarstöðum 17.
Kringla í Miðdölum 163².
Kringluvatn í Reykjahrepp í Suðr-
þingeyjarsýslu 17.
Kristaphorus (skip) 269.
Kristín Björnsdóttir (Vatnsfjarðar-
Kristín 1420—1448) 274, 275,
290—293, 312, 351—353, 529—
530, 549, 598, 714.
Kristín Guðnadóttir, Oddssonar
lepps (1433) 528—529, 545—
546.
Kristín Jónsdóttir nyrðra (c. 1431)
462—463.
Kristín Oddsdóttir lepps, fylgikona
Lopts ríka 404, 406, 520.
Kristín Oddsdóttir í Svarfaðardal
(1388) 14—15.
kristindómr 441, 647. — krist-
inréttir 23², 25, 26, 363, 401,
425, 453, 461, 463², 464², 478,
488. — kristnir menn 76², 425,
435, 642, 749
Kristiphorus Þorkelsson nyrðra
(1391) 16.
Kristján Danakonungur I. 766—
767.
Kristopher konungur af Baiern 376,
629, 644, 645, 646, 651, 652,
661, 705—706.
Kristus: historia heilags korpus
Kristi 630, 631. — Kristbú 236².
— Kristfé, Kristfjárförð 59, 202,
212, 220², 221, 227, 391². —
Kristfjórómagi 537. — kristileg
trú 401. Sbr. Jesus Christus.
Króeyjar, sjá Kjóeyjar.
krókar, sjá búsgagn.
krókr, krókar 426.
Krókr í Holtum 71.
Krókr í Norðrárdal í Mýrasýslu 507,
630.
Króksdalr í Suðr-Þingeyjarsýslu
456.
Króksfjarðareyjar í Barðastrandarsýslu 405.
Króksfjarðarnes í Geiradal 685.
Króksfjörðr í Barðastrandarsýslu
313, 693, 769.
Krókssaðir í Kaupangssveit 699.
króna 268, 280², 282.
kronika 680.
Kroppr í Reykholtssdal 32, 121.
Kroppstaðir í Mosvallahrepp í Ísa-
fjarðarsýslu 688.
kross (sbr. kirkja) 403. — hinn
heilagi kross 55, 115, 153. — kross
á Hofi í Vopnafirði 676. — kross-
kirkja 54, 115, 153, 173. —
krossmark 439. — krossmessa
320, 321. — krossmessa á haust
116, 127, 361, 391, 424, 425,
427, 429, 475² 571, 670². —
krossmessa á vor, invencio crucis
127, 181, 293, 314, 315, 409,
410, 412, 413, 436, 452, 510,
511, 512, 513, 585, 628, 704,
761, 764.
Kross á Berufjarðarströnd 230.
Kross í Landeyjum 86, 87—89,
423, 584, 761, 764.
Kross í Ljósavatnspingum 456.
Kross í Mjóafirði eystra 225.
Kross á Skarðströnd 158.
Kross, Krossar (syðri og ytri) í
Staðarsveit 176. — Krossalækr
176.
Kross, rekaland frá Valþjófsstað
211.
Krossaland í Lóni 201.
Krossar á Árskógarströnd 375.
Krossavík í Vopnafirði 32, 216—
217, 218, 256, 531.
Krossavík við Þistilsfjörð 19.
Krossavíkrá (í Austfjörðum) 208.
Krossadalsgil í Staðarsveit 178.
Krossholt í Hnappadalssýslu 180,
186, 198—199, 371.
Krosslækr í Laxárdal í Dölum
161.
Krossnes í Eyrrarsveit 338.

- Krossnes við Reyðarfjörð 226.
 Krossós á Langanesi 218.
 Kross-skógar í Eyvindardal 204, 270.
 Krosssteigar á Tjörnesi 436.
 Krossvík í Austfjörðum 211.
 Krossvík í Grindavík 109, 113.
 króna, sjá króna.
 Kryddhóll 666, sjá Gegnishóll.
 Krýsuvík syðra 33, 54², 101, 676.
 Kræklingahlíð við Eyjafjörð 259, 260, 678.
 kúgildi 7, 13², 15², 16, 21², 38, 45, 47², 48, 49, 51, 53, 56, 59, 60, 61², 63, 65, 66, 67², 69², 77, 78², 79, 80², 81, 83, 84, 85², 86², 88, 89², 90, 91, 98², 94², 96, 99, 103, 106, 112², 114, 118², 119², 123², 124², 126, 128, 129, 132, 133, 135², 136, 137, 138, 140², 141, 142², 143⁴, 144, 145, 146, 147², 148², 150², 151, 152, 154, 155, 156, 159², 160, 161, 162, 163, 168², 173², 174, 183, 184, 185², 187², 188², 190², 191², 192², 194, 195⁴, 196, 198, 200², 201, 202⁴, 203, 204², 205², 207, 209, 211², 212, 214, 216, 217, 219, 221, 222, 223², 226², 227, 229², 231², 234², 241⁴, 242², 243², 244, 247, 252, 254, 255, 256, 257², 260, 265, 267², 271², 272, 273, 278, 286, 293, 297, 299², 315, 316, 319, 335², 343, 346², 350⁴, 356, 371, 372², 373², 374², 375², 376⁴, 377², 405², 417, 423, 428⁴, 429², 435², 437, 443, 446, 451², 455, 460², 466², 467⁴, 468 (opt), 471, 472², 473, 474, 477, 483 (opt), 485, 520, 522, 528², 531, 532², 534², 536, 537, 538, 539², 540, 545², 547, 550, 551, 554, 562, 564, 567, 569², 582², 583, 590, 592, 593, 594, 596², 616⁴, 619 (opt), 627, 628, 643, 650², 658, 659, 660, 663, 666², 679², 683, 684, 685 (opt), 686 (opt), 687 (opt), 688 (opt), 689 (opt), 690 (opt), 691 (opt), 692 (opt), 693 (opt), 694², 696, 700 (opt), 701 (opt), 702⁴, 710², 711 (opt), 714, 716, 748², 758², 759, 765. — dauð kúgildi 375. — kúgilda höfn 141, 148. — kúgildaleigur 416, 417, 437, 477, 703. — kúgildavirt fé 660.
 Kúla, sjá Auðkúla 10.
 Kúla (Auðkúla) í Arnarfirði 691.
 Kúla í Staðarsveit 177.
 Kúluá í Arnarfirði 146.
 Kúskerpi í Blönduhlíð 361, 624—625.
 Kvengrjót í Saurbæ 156.
 Kvennabrekka í Dalasýslu 163.
 Kvennahóll á Skarðsströnd 158.
 kver 631, 715.
 kvern og lúðr, sjá húsgagn.
 Kverná í Eyrarsveit 173.
 Kvíabekkr í Ólafsfirði 381, 540, 622.
 Kvígandafell (Kvíanda-, Kvíindis-, Kvíkandafell) í Tálknafirði 6—7, 590, 609—610, 615—616, 633. — Kvíkfellingar 7².
 Kvígindisdalur, sjá Kvíkindisdalur.
 Kvíguvogar í Gullbringusýslu 32, 105—106.
 kvikfé 43, 47, 57, 110, 117, 133, 196, 202, 235, 371, 374², 375, 437, 466, 511², 694, 715.
 Kvíkindisdalur (Kvígendisdalur) í Suðr-Þingeyjarsýslu 377, 698.
 kvinna = eiginkona 589.
 kvísl 287.
 Kvísl í Tálknafirði 7.
 Kvíslavötn á Tvidægru 122.
 kvittanarbréf, kvittanciubréf 263, 266, 309—310, 389—390, 399—400, 404, 413², 433, 438, 476—477, 497, 526, 544, 546, 552, 578, 611, 633, 639², 694, 740.
 kýll 230².

kyn, sjá ætt.

kyndilmissa 84, 116, 494, 648, 650.

Kynn, sjá Kinn.

Kypislaug í Berufirði eystra 203.

Kýraugastaðir á Landi 65².

Kýrhólmar, sjá Kirkjuhólmar.

Kyrinastaðir í Hvammssveit 298.

Kyrkjubær 61. Sjá Þykkvibær.

kyrtill, róðukyrtill 196.

kækimeistari 409, 425.

kæra 355, 359, 371, 387, 402, 416,

418, 419, 422. — kærslusunnudagr 22. — kærumál 608.

kögr, sjá klæðnaðr.

köstr 57. Sbr. skurðr, kastarskurðr.

Lac, sjá mjólk, matr.

laceracio 307.

Lader, sjá Hlaðir.

Lafranz Hallvarðsson nyrðra (1426)

339. Sbr. Laurencius.

laga-, sjá lög.

Lágafell (hvorttveggja) í Miklaholts-hrepp 166, 580.

Lágagnúpr á Barðaströnd 690.

Lagardalr í Noregi 347.

lágasöngvabók, sjá kirkja.

Lágheiði í Skagafirði 565.

laici 305², 306, 307, 733.

Laki á Suðrheiðum 244.

Láland í Danmörku 279, 280.

Lambá á Tvidægru 122².

Lambablikstaðir í Hornafirði 233.

Lambadalr í Mýrasýslu 122.

Lambatungur í Eilífsdal 117.

Lambatungur Gilsbakkakirkju 121.

Lambatungur á Síðu 237.

Lambavatn á Barðaströnd 690.

Lambey í Fljótshlíð 32, 72, 79, 81.

Lambey í Norðr-Múlasýslu 219.

Lambhagi á Rangárvöllum 72.

lampi, sjá búsgagn, kirkja.

lán 426².

lana 327. Sbr. ull.

land (= Ísland) 268², 270², 276, 277, 281, 282, 283, 318, 408, 411, 413, 424, 426, 449, 451, 458, 459, 460², 461², 462, 463, 478², 639⁴, 679, 706, 739. — landsins lög 3, 48, 495. — landsins nauð 281. — landsins siðr, landssiðr 125, 277. — landsins vani 268. — landsfjórðungur 274. — landslagabók 589. — landsvist 8, 9. — landsþing 281.

land (terra, mótsetning sjóar) 148², 161, 169, 205², 271, 656. — landsker 169.

land (prædium, = jörð): landamerki 16, 175—178, 243, 287, 315—316, 354², 355, 564, 585, 589², 611, 622, 633, 655, 668, 669², 697, 748, 752². — landamerkjabréf (-skrá) 243, 585, 611—612. — landbói 629. — landeigendr 115, 160. — landeign 139, 287, 565. — landkaup, sjá jarðarkaup. — landnám 241. — landseti 468, 515. — landsgæði 7. — landskuld 7, 180, 183, 246, 258, 263, 416, 417, 474, 485, 547, 602, 608, 703, 709, 710⁴, 711 (opt), 712. — landsleiga, landleiga 42, 437, 477. — landsnytjar 594. — landsnytkun 241. Land (syðra og ytra) í Axarfirði 428, 472.

Land (ið) í Rangárþingi 310², 311, 577, 660. — Landmannahreppur 310², 311.

Landbriktsson: Gottskálk.

Landeyjar í Rangárþingi 423, 584, 761, 764.

landráðasök 462.

Landsdeildarhólar í Norðr-Ísafjarðarsýslu 138.

Langá á Mýrum 8², 122.

langafasta 66, 69, 99, 103, 116,

- 151, 152, 158, 195, 236, 403²,
442, 457, 485, 526, 555, 567, 604,
703.
- Langagerði í Hvolhrepp 70, 73, 81,
83.
- Langahlið á Suðrheiðum 244.
- Langanes í Arnarfirði 147.
- Langaneshólmur í Berufirði eystra
203.
- Langanesstrandir 30.
- langbönd, sjá húsakynni.
- Langebeck, Jacob 312.
- Langey á Breiðafirði 157, 158²,
171.
- Langholt (efra og neðra) í Hruna-
mannahrepp 32, 42², 43, 46², 49,
617.
- Langholt í Skagafirði 316.
- Langi-Bárðr í Ísafjarðarsýslu (fyrir
1397) 136.
- Langagil, sjá Langidalr.
- Langidalr í Arnarfjarðardölum 146.
- Langidalr í Húnavatnssýslu 266,
314, 320, 351, 659, 664.
- Langidalr á Langadalströnd 132,
596, 597.
- Langidalr (•Langagil•) afrétt frá
Miklaholti 179.
- Langidalr (hvortveggja) á Skógar-
strönd 165³, 673, 674, 766.
- Langireki á Tjörnesi 18.
- Langivatnsdalr í Mýrasýslu 184.
- lás, sjá húsakynni, kirkja.
- Lateranense concilium 727.
- látina, látinubækr 5, 20, 366. Sjá
kirkja.
- Látr í Aðalvík 247—248.
- Látr (á Bak Látrum) í Ísafjarðar-
sýslu 133. Sjá Baklátr.
- Látr (ytri) við Eyjafjörð 13, 26—
27.
- Látr við Mjófafjörð vestra 31. —
Látrabók 31, 34.
- Látratangi á Skaga 11.
- Látravík á Hornströndum 145.
- látún, sjá málmr.
- Lauðmundr, sjá Loðmundr.
- Laufás í Suðr-Þingeyjarsýslu 368²,
370, 373—374, 380, 383, 390—
391, 466—467, 528, 547—548,
550, 551, 624, 663.
- Laugaból í Arnarfirði 691.
- Laugaból í Kirkjubólspingum 133,
696.
- laugadagr (laugardagr) 362.
- Laugaland (hvortveggja) í Eyja-
firði 699.
- Laugaland í Fljótum 249, 250, 259,
265—266.
- Laugaland í Hörgárdal 279, 381,
436, 659—660.
- Laugar í Flóa 52.
- Laugar í Hrunamannahrepp 43.
- Laugar í Hörðadal 405, 516.
- Laugar í Reykjadal í Suðr-Þingeyj-
arsýslu 361, 455, 456, 564, 565.
- Laugarbrekka undir Jökli 615.
- Laugardalr í Hörðadal 405, 516.
- Laugardalr í Tálknatirði 6—7, 149,
262, 335—336, 590, 610. — Laug-
ardælir 7, 149.
- Laugardalsá í Ísafirði 135.
- Laugardællur í Flóa 53.
- Laugarhús í Fnjóskadal 209.
- laugarkveld 212.
- Laugarnes með Sundum 33, 112,
751.
- Laugarvatn í Laugardal í Árnes-
sýslu 32, 91.
- Launansholt, sjá Lunansholt.
- launsáttir 515.
- laupr, sjá kirkja.
- laupr: sjö laupa land 313.
- Laurencius (Lafranz) píslarvottir
hinn helgi 96, 98, 121, 123, 142,
152, 162, 165, 196, 226, 641, 642,
706, 722, 740². — Laurenciusdagur
(-messa) 506, 507, 509, 630, 631.
— Laurenciuskirkja 96, 132, 141,
152, 194, 217, 378, 641.
- Laurencius Mws ráðsmaðr í Björg-
vin (1426) 337.

- lausagóz. laust góz 17. 21. 133, 256, 260², 265, 266, 284, 290, 291²—292, 294, 312, 313, 314, 317, 319², 338, 344, 345², 354, 376², 377², 379, 383², 386, 387, 388², 389, 390, 391, 402, 404, 407², 408, 409, 416, 419, 431, 435, 443, 453, 454, 459², 462², 473, 481², 491, 505, 507, 511, 514, 521, 531, 551, 553², 566, 586², 589, 590, 608², 622, 627, 628, 629, 649, 659, 674², 678², 695.
- lausamáldagar 36.
- lausir menú 1—4.
- lausn 241, 403, 451, 588², 671. — lausn (jarðar) 556.
- Laxá á Ásum í Húnavatnsþingi 10.
- Laxá í Borgarfirði eystra 223.
- Laxá (hin litla) í Hrunamanna-hrepp 43. — Laxárgljúfr 44. — Laxárós 43.
- Laxá í Kjós 116.
- Laxá í Laxárdal í Dölum 161.
- Laxá í Laxárdal í Húnavatnsþingi 11.
- Laxá í Leirársveit 194.
- Laxá í Staðarsveit á Snæfellsnesi 178.
- Laxá í Suðr-Þingeyjarsýslu 304.
- Laxárdalur í Dalasýslu 273, 545, 674, 765.
- Laxárdalur í Hrunamannahrepp 42.
- Laxárdalur í Húnavatns- og Skaga-
fjarðarsýslu 16, 641, 642, 643.
- Laxárdalur í Lóni 233.
- Laxárdalur á Skógarströnd 459.
- Laxárdalur í Suðr-Þingeyjarsýslu 521, 522, 567, 578, 697, 709, 710.
- Laxármýrarós í Suðr-Þingeyjarsýslu 672.
- Laxavík hjá Sjárborg 287.
- Laxfoss í Kjós 116.
- Laxholt á Mýrum 188.
- laxveiðar (laxfiski) 18, 43, 112, 122², 135, 169, 184, 188, 304, 362, 565, 672².
- lectari, sjá kirkja.
- lectia 88.
- lectus 681.
- leg 343². — legstaðr 207, 350, 483, 675. Sbr. legkaup.
- legalis pena 523.
- legáti, legatus, legacio 723, 724², 725, 726, 727, 728², 729, 752, 760.
- legendur, sjá kirkja.
- legifer 1. Sjá lögmáðr.
- legisterium 1. Sjá lögbók.
- legkaup (legsauðskaup) 5 (opt), 101, 504².
- legorð 421, 430, 441, 442, 463.
- leiðangr 23.
- leiðarbréf 729.
- Leidharhólmssamþykkt (1513) 597.
- Leifsson: Jón, Ólafr.
- Leifstaðir í Húnavatnssýslu 701.
- Leifstaðir í Kaupangssveit 678.
- leiga, leigur, leiguburðr 7, 10, 15, 56, 102, 120, 125, 238², 246², 288, 299², 302, 335, 467, 483, 512², 551, 561, 650, 683, 699 (opt), 700 (opt). — xij. álna leiga af c. 15, 99. — leigsala 290, 397², 398. — leiguland 116. — leiguleigur 246, 288, 299, 302, 340, 561. — leiguleiguleigur 302. — leigustaðir 168, 693 (opt), 700. Sbr. lögleiga.
- leikmenn 249, 268, 285, 304, 384, 392, 400, 401², 407, 416, 420, 423, 425, 426, 429, 432, 437, 448, 450², 463, 474, 479², 481, 487, 489², 499, 500, 534, 535², 570, 607, 608, 612, 613², 634, 656, 706, 723, 724, 742, 752, 760.
- Leikskálar (hvortirtveggja) í Kinn 345.
- Leirá í Grunnavíkrhreppi í Ísa-fjarðarsýslu 188.

- Leirá í Leirársveit 194, 195.
 Leirhöfn á Grjótnesi 18, 259—260.
 Leirmúli í Dalasýslu 162.
 Leirubakki á Landi 67.
 Leiti á Skógarströnd 459.
 Leiti (fyrir ofan Leiti) í Vestmannaeyjum 74.
 Leitukvennabásar í Grindavík 8.
 Lenn á Eínglandi 337, 670.
 lénsmenn 2, 317.
 lénur (mellénur) 230¹.
 Leo auctor sermonum 111.
 Leodiensis clericus 736.
 Leonardus abbas & confessor 710.
 lérept, sjá kirkja, klæðnaðr.
 les, sjá kirkja.
 lest (lesta) skreiðar 326, 329¹, 330, 556, 559, 560.
 lestr 457.
 léturf 73, 76, 184, 208. Sbr. torf.
 leuca (sbr. vika sjáar) 329, 332.
 lex, leges (sbr. lög) 324², 328, 331, 333², 337, 646. — lex divina 395. — lex favia 646, 653.
 Leyffur, sjá Loptr.
 leyfisbréf 557, 563, 573, 574, 582, 605.
 Leyningar, rekamark frá Miklaholti 179.
 Leyningr í Eyjafirði 570—571, 678.
 Leysingjastaðir í Hvammssveit 293.
 libelli famosi 743.
 liber, libri 306, 328, 681. Sjá kirkja.
 libra (sbr. pund) 558², 575.
 licencia 324, 767.
 lif: að fyrirgera lífi sínu 276. — lifan (= fæðing) 258. — lifsháski 403. — líftjón 359².
 Lífr í Bolungarvík 755.
 Lífrkerstaðir í Bolungarvík 141.
 ligeus 326.
 lignum (sbr. viðr) 328.
 lík 85, 132, 139, 185, 186², 194, 199, 227, 229, 372, 376, 485. — líkafærsla 125, 132, 193, 199². líkmenn 131, 143. — líksöngseyrir 5 (opt).
 líkakrákr, sjá kirkja.
 líkami 23, 25², 350³, 482, 483, 486, 492, 522, 561, 675². — líkamlegr eiðr 411. — líkamsgalli 726. — líkamslosti, líkamleg munuð 394, 457, 496.
 Líkastapi í Arnarfirði 148.
 líki (bætr) 462, 731².
 líkneski 675. — Mariulíkneski 350, 676. Sjá kirkja.
 lín, sjá klæði, vefnaðr; sbr. kirkja.
 Línakradalr í Húnavatnsþingi 351, 352, 707.
 Lincoln á Eínglandi 651.
 lindaskæri 483.
 lindi, sjá klæðnaðr.
 línak, sjá sængrklæði.
 liquor 605.
 Litlafjara í Náttfaravíkum 18.
 Litlahlið á Barðaströnd 689.
 Litlamýri í Skagafirði 623.
 Litlidalr í Sléttadal 521.
 Litliskógr í Miðdölum 163.
 Litlitorfstapi í Staðarsveit 176.
 Litlukornholt í Staðarsveit 177.
 literæ: litera canonic(í) 411. — litera citationis 392. — literæ comminatoriæ 327, 331. — literæ promotoriæ 327. — literæ quadratæ 365². — literæ testimoniales 304.
 ljár, sjá búsgagn.
 Ljaskógar í Dalasýslu 665, 666.
 ljós (kertaljós) 62, 372². Sbr. ljós-tollr.
 Ljósá í Fannardal 225.
 Ljósaland í Vopnafirði 257.
 Ljósavatn í Suðr-Þingeyjarsýslu 380, 455—456, 480, 531, 532, 544, 663. — Ljósvetningar 456. — Ljósvetningareki 456.
 ljóstollr, sjá lýsitollr.
 Ljótardalr í Strandasýslu 130.

- Ljótastaðir í Landeyjum 88.
 Ljótr Helgason prestur í Selárdal (c. 1431 og þar eptir) 492, 525, 529, 731.
 Ljótr nyðra (um 1440) 619.
 Ljótshólar í Svinadal í Húnavatnssýslu 293.
 Ljótsson: Sigfús, Þorviðr.
 Ljót(s)staðir í Helgastaðahreppi í Suðr-Þingeyjarsýslu 19.
 Ljótstaðir í Vopnafirði 257.
 Ljófustaðir í Kollafirði 128, 691.
 lóðakkeri, sjá skip.
 Loðinsson: Eyjólfur.
 Loðmundarfjörður eystra 224.
 Loðmundur Eyjólfsson (c. 1430—1440) 435.
 Loðvík Hallsson prestur á Breiðabólstað í Vestrhópi (1439 og þar eptir) 591, 600, 604, 607.
 lófatak 461.
 Lómagnúpur í Fljótshverfi (nú: Núpstaðr) 199.
 Lómatjörn í Laufássþingum 373.
 Lón(ið) í Austr-Skaptafellssýslu 201, 233.
 Lón (Einarlón) undir Jökli 176, 183.
 Lón (Lónaland) í Grindavík 102.
 Lón (= Kaldalón) 137.
 Lón í Kelduhverfi 622.
 Lón á Langanesi 218.
 Lónafjörður í Jökulfjörðum 138.
 Londonia (Lundún) 558, 574, 575, 582, 651.
 Lónsheiði eystra 10^a.
 Loptr Filippusson, Loftssonar, bóndi í Saurbæ & Rauðasandi (d. 1377) 149.
 Loptr Guttormsson ríki & Möðruvöllum í Eyjafirði, »hirðstjóri norðan og vestan á Íslandi« (1427; d. í Aug.—Sept. 1432) 248, 250, 251—252, 260, 261, 269, 273, 281, 308, 312, 317—319, 344, 355, 368, 369^a, 378, 383^a, 389, 397—398, 399^a, 404—406, 409, 416^a, 417—419, 420, 437—438, 491, 493—494, 507—509, 515—517, 518—520, 682, 769, 770.
 Loptr Hálfðanarson á Kirkjubóli í Langadal (1421—1442) 288, 560, 597, 628, 654.
 Loptr Jörundarson prestur og ráðsmaður Skálholtsstóls (1444—1449) 650, 731, 767.
 Loptr Þorsteinsson prestur nyðra (1391) 17.
 Loptr Þorsteinsson í Fíflholti (1397 og þar eptir) 79.
 Loptsdóttir: Cecilia, Ingibjörg, Ólöf, Solveig, Sophia.
 Loftsson: Eiríkur, Eyjólfur, Haldór, Jón, Ólafr, Ormr, Skúli, Sumarliði, Þórður, Þorvarður.
 Loptstaðir í Árnessýslu 57. —
 Lopstaðamenn 57.
 lorica, sjá hertygi.
 Lucas guðspjallamaður 63, 82, 118, 266, 550, 563, 582. — Lucas-kirkja 118.
 Lucia virgo 41.
 Lucidarius 111.
 Lucihöfði í Hrunamannahreppi 41.
 Ludgerus sanctus 716, 742, 744.
 Ludolphus de Alen presbyter 719, 744—747.
 Ludovicus presbyter in Damasco 722.
 Lunansholt (Launansholt) á Landi 32, 65^a, 66—67.
 Lundarbrekka í Bárðardal 380, 544, 705, 756, 757—758.
 Lundey í Suðr-Þingeyjarsýslu 436.
 Lundr í Fljótshverfi 235, 236.
 Lundr í Fljótum 296, 297.
 Lundr í Lundarreykjadal 37, 118—119.
 Lundr í Sviþjóð 720, 733.
 Lúsabakki í Skagafirði 702.

Lyngkinn í Staðarsveit 177.

lyngrif 226.

lýrittareidr 452.

lýsi 239, 364, 367, 613. — verð þess 277.

lýsing (til hjónabands) 317, 392, 494.

lýsing (kirkju) 115, 116,

lýsing (prófentu) 258.

lýsitollr (ljóstollr) 5 (opt), 39, 40², 41, 42, 46², 47, 50², 51², 52, 58, 62, 65, 77, 78, 80, 83, 87, 88², 113, 116, 119, 124, 125, 126, 128, 129, 131², 133, 135, 136, 137, 138², 141, 145², 146, 151², 155², 159, 160, 161, 163, 164², 172, 174², 175², 179, 180, 185, 186, 188, 191², 192, 194, 196, 198², 199, 200, 202, 208, 213, 214, 218, 220, 221, 223, 224, 225, 228², 229, 230, 233², 234, 316, 372², 375, 451, 454, 466², 467, 468, 469, 512⁴, 514, 564, 592², 593, 594, 595², 596⁴, 599, 606², 617.

Lýtingr í Auðsholti (1395—1397) 92.

Lýtingr Hjaltason, nyrðra (1421) 294.

Lýtingsstaðir í Holtum 71.

Lækjarbotnalækr fyrir neðan Heiði 244.

Lækjarteigr Grenjaðarstaðar 17.

lækniskunnusta 303.

lækr, lækir 22, 25, 77, 78, 86, 209, 212², 215, 222, 225, 230, 270, 436, 456², 698.

Lækr 151. Sjá Brianslækr.

Lækr í Dýrafirði (sbr. nú: Lækjarós) 688.

Lækr í Leirársveit 32, 193, 194.

Læradalr í Noregi 313.

lærðir menn 4, 249, 268, 304, 384, 392, 400, 401², 407, 415², 416², 423, 425, 426, 429, 432, 437, 448, 450, 463, 470, 471, 474,

479², 487, 489, 499, 500, 502², 503, 534, 535⁴, 570, 587, 607, 612², 613², 634, 656, 676, 706, 710, 742, 751, 760 (opt).

læring presta og leikmanna 584.

— læring til prests 615, 643.

læsio 724.

lög (sbr. lex) 14², 16, 23 (opt), 26, 43, 194, 245, 254², 256², 257, 261², 262, 265, 267², 268, 274, 277, 279, 280, 293², 297, 299², 315, 316, 318², 319, 321², 322², 323⁴, 324, 336, 338, 339, 344, 346, 348, 349², 352², 353², 356, 359, 363, 391, 400, 401², 405, 410², 416, 418², 419, 420, 424, 425, 427, 441, 444, 449, 452, 453, 454², 456, 460, 461², 462², 473, 478², 479², 482, 488, 489, 490⁴, 500, 502, 516, 518, 528², 529, 531, 532, 537², 538², 540, 545, 556, 560, 565², 567², 568, 571, 583, 590, 601, 606, 614², 620², 622⁴, 624², 627, 628², 629, 633, 636, 643, 644, 648, 649, 650, 658, 659⁴, 660, 665, 666², 667, 683², 694, 696, 704, 705², 708, 710, 748, 756, 757, 759, 760. — guðs lög 347, 478². — kongsins lög 478. — löggarfar 246, 351, 557. — lögaurar 299, 302. — lögbók 1, 23², 26², 111, 268, 452, 461, 583, 614, 678, 764. — lögfesta 665. — lögfesting 557. — löggiptir menn 321, 322, 323. — löggjafir 14, 344, 405, 516, 530, 546², 652, 663. — lögheimilismenn 131. — lög-helgir dagar 115, 116. — lög-legar áminningar 416². — lög-legr sáttmáli 392. — lögleiga 671. Sbr. lagaáfvöxtir. — lög-maðr 1, 9, 243, 246, 300, 321, 322, 323, 340, 461, 462, 478, 644, 706. — lögmannaúrskurðr 245, 249, 255², 258², 295, 300,

311, 357, 583, 764. — lögmal (lög) 509. — lögdráðið hjú 448. — lögrétta 1—3, 9, 395. — lögréttumenn 1—3, 9, 461, 462. — lögsagnari 683. — lögskil 437. — lögsvar 502. — lögteknir dagar 199. — lagaár (lögaldur) 24. — lagaáðvöxtr, lagavöxtr, lögvöxtr 293, 299, 302. — lagafáðir 504². — lagagrið 276. — lagapróf 501. — lagarípting, lögrípting 15, 16, 254², 256, 257, 261², 262, 265, 267, 278, 289, 293, 315, 316, 318, 319, 335, 339, 346, 353, 444, 456, 459, 460, 461, 518, 528, 532, 537, 538, 540, 545, 565², 567², 568, 571, 590, 601, 620, 622², 628, 633, 636, 644, 649, 650, 658, 659, 660, 665, 666, 696, 705, 708, 710, 748, 756, 757, 759. — lagaskipti 246, 519. — lagaúrskurðr 241, 246, 258, 295, 300, 347, 357, 358, 363, 449, 450, 487, 500, 503, 504, 509, 581, 599. — lagavegr 581. — lagavitni 292.

Lögmánnasannáll 36.

Lögmánnshlið (sbr. Hlið) í Kræklíngahlíð 309, 310, 406.

Lönd(in) í Axarfirði (sbr. Land) 423, 472.

Löngusker fyrir Staðarsveit 176.

Máberg á Barðaströnd 690.

maðr höggvinn 287.

Máfagnípa, rekamark Hjallakirkju 243.

Máfahlíð á Snæfellsnesi 174, 320—321.

Máfanes á Langahesi 215², 218².

Magnús (Árnason) á Leirubakka (eptir 1339) 67.

Magnús Ásgrímsson prestur nyrðra (1444) 661.

Magnús Benediktsson, Brynjólfs-

sonar (1432—1433) 516, 517, 533—534.

Magnús Bjarnarson prestur vestra (1434) 549.

Magnús Bjarnason nyrðra (1431) 369, 479.

Magnús bóndi á Lundi í Lundarreykjadal (1394—1397) 119.

Magnús í Bæ í Borgarfirði (fyrir og um 1390) 191².

Magnús Böðvarsson prestur í Skagafirði (1417) 257—258.

Magnús Einarsson djákni á Hólum og prestur á Möðruvöllum í Eyjafirði (1430—1446) 422, 516, 583, 676.

Magnús Einarsson stúdent á Jörfa 669, 697.

Magnús Eiríksson smek, Noregs og Svía konungur (d. 1374) 634, 767.

Magnús Erlendsson Eyjajarl hinn helgi 48², 99, 164², 180, 181, 531, 554, 584. — Magnúsdagr, Magnúsmessa (á vor og á jólafoðstu) 406, 551, 616. — Magnúskirkja 99, 164, 180.

Magnús Eyjólfsson biskup í Skálholti 30.

Magnús Filippusson, Loftssonar (á lífi 1375) 149.

Magnús de la Gardie 25.

Magnús Gizurarson biskup í Skálholti (d. 1237) 587, 647, 648.

Magnús Gizurarson lögréttumaðr á Lokinhömrum (d. 1663) 596.

Magnúsí Goððölum (eptir 1424) 341.

Magnús Grímsson, nyrðra (fyrir 1422) 302.

Magnús í Gröf í Skagafirði (1431) 483.

Magnús Guðbrandsson nyrðra (1439) 583.

Magnús Hákonarson (vegin 1425) 330.

Magnús Hallsson vestra (1416—1421) 288—289.

- Magnús í Holti á Siðu (c. 1395) 237.
- Magnús Jónsson nyrðra (1417—1437) 250, 259—260, 269, 274—275, 309—310, 344—345, 458, 459, 497, 501, 507, 516, 519, 537, 566—567.¹⁾
- Magnús Jónsson á Snæfellsnesi (1418—1424) 320.
- Magnús Jónsson djákni á Hólum og prestur á Tjörn í Svarfaðardal (1433—1443 eða leingr) 533, 541, 607, 638, 661.
- Magnús Jónsson þrúði (d. 1591) 704.
- Magnús Jónsson digri í Vigr (d. 1702) 81.
- Magnús Magnússon prestur nyrðra (d. fyrir 1417) 258.
- Magnús Magnússon prestur nyrðra (1430) 420, 434.
- Magnús Magnússon prófastr í Hvammi (d. 1720) 159.
- Magnús Markússon í Suðr-þingeyjarsýslu (1431) 436.
- Magnús Markússon prestur á Grenjadarstað (d. 1733) 156.
- Magnús Nikulásson (1436—1446) 561, 695.
- Magnús Óblauðsson eystra (1597) 30.
- Magnús Oddason á Grýtubakka, mágr Eyjólfssonar (1427—1445) 349, 455, 528, 663²—664.
- Magnús prestur á Hjaltastöðum í Hjaltastadabínghá (1380—1397 eða leingr) 221.
- Magnús prestur í Húnavatnsþingi (1430) 407².
- M[agn]ús prestur, ef til vill á Höskuldssstöðum 483.
- Magnús prestur nyrðra, ráðsmaður á Hólum (1444) 663. Sbr. Magnús Jónsson.
- Magnús prestur, ef til vill á Skinnastöðum (c. 1449) 511.
- Magnús Runólfsson, Sturlusonar í Gnúpufelli og á Laugalandi í Hörgárdal (1424—1444) 316, 377, 659—660.
- Magnús Snæbjörnsson prófastr í Ísafjarðarsýslu 28, 34.
- Magnús Teitsson í Vallanesi og Mjófafirði (fyrir og um 1397) 207, 225.
- Magnús Teitsson nyrðra (1426—1446) 338, 339, 682.
- Magnús Tjörvason í Austfjörðum (1417) 256.
- Magnús á Urðum (c. 1429) 371.
- Magnús Þorbergsson prestur í Laufási (1430—1445) 370, 416, 420, 453, 547—548, 550, 663.
- Magnús Þórðarson vestra (c. 1420) 287.
- Magnús Þórðarson nyrðra (1421) 294.
- Magnús Þorkelsson vestra (1428) 353.
- Magnús Þorláksson á Melum (um 1180) 192, 193.
- Magnús Þormóðsson nyrðra (1422) 298.
- Magnús Þorsteinsson nyrðra (1445) 665.
- Magnús Örnólfsson vestra (1434) 545.
- Magnúsdóttir: Guðlaug, Guðrún, Þórdís, Þóra.
- Magnússon: Andrés, Ari, Árni, Auðun, Björn Ólsen, Böðvar, Egill, Einar, Eiríkr, Eyjólf, Finn, Gísli, Gunnar, Gunnlaug, Hafliði, Hákon, Hallr, Hrafn, Jón, Jóseph, Kolli, Magnús, Ólaf, Semingr, Sveinn, Sæmundr, Sölmundr, Teitr, Þórðr, Þorkell, Þorleifr, Þorsteinn.

¹⁾ Þessir staðir víðast allir eiga við þenna mann; þó er það ekki með öllu víst.

mál (annað og bæði mál) 34, 46, 53⁴, 61, 141, 181, 617, 698. — málsmjólk, sjá mjólk, sbr. matr. — málsverðr 232, 236. — mál-tið 412.

mál, málaferli, málásóknir 257, 431, 502, 515, 612, 682.

máldagar 5², 6—7, 10, 12—13, 14, 17, 22, 27—240, 243—244², 270 —271, 273², 286, 287—288, 296, 366, 372, 423, 434, 456, 463, 464—469², 510—514, 534, 572, 573, 593—596, 599⁴, 615—617, 620, 630—631, 642, 655², 662, 741, 751, 764, 768. — máldaga-bók 12, 244, 651, 655, 768. — máldagakver 27. — máldaga-skræða 27.

máldrykkja 425.

máli (konu) 264, 265, 355, 356², 358², 525, 530, 549, 550, 562, 602. — málakona 358, 525, 562, 602, 674.

málkerald, sjá búsgagn.

Malland á Skaga 700.

málmur 143, 161. — blý 128, 226.

— eir: eirketill 277. — eirkross

101. — gull 172, 280², 679. —

bókagull 182. — gullborði 61.

— gullhlað 68, 78, 93, 107, 124.

— gullkaleikar, gyltir kaleikar

43, 61, 86, 104, 108, 135, 150,

177, 181, 189, 195, 206, 235,

271. — gullsaumað corporalis-

hús 21. — borgarbúnaðr gyltr

100. — gyltar brikr 55, 139.

— gyltir krossar 74, 139, 146,

177, 205, 232, 375. — gylt pax-

spjald 139. — gyltir peningar

61. — gylt skrin 148, 208. Sjá

og sbr. kirkja: kross, Mariuskript,

paxspjald, peningar, propicia-

torium, tabulum, texti. — járn

276, 330, 426, 562, 675. — járn-

fat, sjá búsgagn. — járnhatt,

sjá hertygi. — járnstikur 758. —

járnuð kista 21, 187. Sjá kirkja:
bakstrjárn, glóðarjárn, járnfest,
járnstika, kertahjálmr, kertistika,
kista (búsgagn), krókstika, laupr,
stika. — kopar 47, 67, 74, 108,
114, 117, 170, 272, 372, 374,
424, 594, 675, 715. Sjá kirkja:
hirtir, hringar, ker, kertistika,
krókstika, kross, líkneski, propi-
ciatorium, sacrarium, skrin,
stika, vatnaskall. — látún 92. —
messing 39, 84, 85, 124, 135,
158, 160, 162, 170, 173, 196,
204, 234, 371. Sjá kirkja: ketill
(sbr. búsgagn), kross, laupr, líkn-
eski, panna, stika. — pjátr 372.
— silfr 71, 72, 90, 100, 154,
494², 679, 758. — lödigt silfr
279. — silfrbeitir (á hornum)
684. — silfrbelti 196. — silfr-
bolli 171. — brik með silfr 55.
— silfrfest 172. — silfrfingja
83. — silfrhnappar 650. —
huslker með silfr 45, 55, 108,
123, 189, 235, 617. — silfrka-
leikar 114, 118, 143, 150, 758.
— silfrker 109, 171. — silfr-
krossar 21, 38, 139, 271, 650.
— silfrósir 171. — silfrskálir
154, 467. — silfrskrin 13, 146,
189, 220. — silfrspensl 299. Sjá
klæði. — silfrspenir 172, 350,
467. — silfrbúnir altarissteinar
185, 191. — stöng silfrbúin 48.
— silfrbúnar skurnir 171—172.
Sjá búsgagn og kirkja: bolli,
festi, fontkross, kross, peningar,
propiciatorium, róðukross, skrin,
texti. — tin 45, 100, 101, 140,
171, 243, 341², 374, 684, 689.
— tinkar 238. — tindiskar 171.
— tinföt 243, 341², 374, 684,
689. Sjá búsgagn, og kirkja:
kross. Sbr. smíðar, amaleraðir
hlutir.

malt 276, 277.

- Maná á Tjörnesi 698.
 Mánason: Eyjólfur.
 manicæ ferreæ 330.
 mannaráð 515.
 manndrápari 588.
 manngjöld 22, 25.
 mannplágan (1402—1404) 734.
 Mannskaðahóll í Skagafirði 477.
 mannslag 413, 427.
 mannsmynd (myndir af mönnum)
 511, 555.
 manntal á Íslandi (1311) 9—10.
 manucaptus 574, 575.
 manus armata 326.
 manus violentæ 307, 723, 724.
 Mararnes í Staðarsveit 176³. —
 Mararnesgarðr 176.
 Marartjörn, landamerki Gnúps í
 Gnúpsdal 748.
 marca 326, 329³, 574, 673.
 Marcellus & Apuleus 181.
 Marcellus Skálholtsbiskup (1448)
 712—714, 716—730, 732—733,
 736—737, 742—747, 749—751.
 Marcus, sjá Markús.
 Marðagnúpr í Vatnsdal 303, 512.
 mare 328², 331, 332, 333. — ma-
 rinarij 558, 606. — periculum
 maris 524.
 Margrét kona Ara Bessasonar
 (1444) 650.
 Margrét Bjarna(r)dóttir, kona Hrafn-
 sögmans Guðmundssonar (1429
 —1434) 375, 434—435, 520—
 523, 532—534, 551.
 Margrét Eiríksdóttir, Magnússonar
 (1421—1432) 290—293, 294—
 296, 426(?), 516—517.
 Margrét hin helga 111, 112², 157,
 193, 270, 383. — Margrétar-
 messa 269, 680. — Margrétar-
 kirkja 112.
 Margrét Hðskuldsdóttir, kona Finn-
 boga gamla (á lífi 1440) 623—624.
 Margrét, móðir Ingibjargar Klem-
 entsdóttur (1422) 301, 302.
 Margrét Jónsdóttir nyrðra (um
 1427) 351.
 Margrét af Norðnesi (d. 1301)
 121.
 Margrét Sigurðardóttir nyrðra (1429)
 362—363.
 Margrét, kona Torfa Teitssonar í
 Sóttartungu (c. 1387) 62.
 Margrét Valdemarsdóttir drottning
 (d. 1412) 22—26.
 Margrét Vigfúsdóttir hústrú á
 Mððruvöllum (1436 og þar eftir)
 367, 562—563, 588—590, 674,
 676, 677—679, 705—706, 736—
 738.
 Margrét Þorbergsdóttir systir á
 Reynistað og í Kirkjubæ (1440
 —1442) 603—605, 611, 625—626,
 640.
 Margrét Þorleifsdóttir, Marteins-
 sonar (d. fyrir 1416) 246, 247.
 Margrét Þorvaldsdóttir á Gnúpi (d.
 1403) 250.
 Maria mæðr, móðir drottins 13, 21²,
 38², 40, 43³, 44³, 45², 47², 48²,
 49², 50, 51², 53², 56, 57, 58²,
 59, 60², 61², 62², 63², 64, 65,
 67², 68², 69, 75, 77², 79, 80, 81,
 83², 84², 85², 86, 87, 88², 89,
 90², 91², 92, 93, 94², 95², 96,
 97, 98, 99², 100², 101, 102, 103²,
 105², 106², 107, 108, 109², 110,
 111², 112², 113, 114, 115², 116²,
 117, 118, 119, 121, 123, 124²,
 125, 126², 127, 128, 129², 130,
 135², 136², 137, 138², 139, 140²,
 141, 142, 145, 146, 147², 148,
 149, 150, 151², 152², 153², 154,
 155², 157, 158, 159², 160, 161,
 162, 164², 165, 170, 172, 174,
 175, 177, 180², 181, 183, 184,
 186², 187², 189, 190, 191, 192,
 196², 198, 200², 201, 202, 203,
 204, 206, 207, 208, 210², 211,
 212, 213, 214², 216, 217, 219,
 220, 221, 222, 224, 225, 226,

- 227², 228, 230, 232, 234, 235²,
238, 244, 283, 317, 318, 335,
337, 350², 374¹, 375², 377²,
378, 387, 388, 410, 411, 413,
414, 423, 424, 425, 433, 439,
465², 466, 471, 472², 473, 475,
482, 485², 510², 514, 531, 583,
588, 593, 594, 595², 596, 597,
598, 611, 613, 629, 630, 631,
642, 649, 656, 658, 665, 675²,
677, 681, 734, 741, 744, 747,
758. — Mariukirkja 12, 14, 32,
38², 39, 41², 47, 48, 49², 51²,
52, 53, 55, 56, 57, 58, 59, 61,
77, 78, 79, 81, 83, 84, 87, 88,
89², 91, 92, 93, 95, 98, 99, 100,
101, 103, 105², 106, 112, 113,
115, 116², 121, 124, 125, 126,
129, 130, 131, 136, 137², 138,
139, 140, 141, 145, 147², 148,
149², 153, 154², 157, 159, 163,
164², 173, 174², 175², 180, 183,
185², 187, 190, 191, 192, 196,
201, 209, 213², 216, 219, 220,
221, 222², 223, 224, 225, 226,
228, 230, 232², 233², 237, 244,
375, 376, 386, 468, 511, 593, 594²,
595, 630. — vorrar frúr klaustr
i Viðey 648. — annunciatio
beate Marie, Mariumessa á föstu
140, 403—404, 497, 530, 556,
588, 681. — assumptio beate
Marie, Mariumessa fyrri 129,
232, 249, 284, 348, 386,
387, 388, 410, 412, 510, 598,
656, 681. — conceptio Marie,
Mariumessa á Jólaföstu 554, 585,
681. — nativitas Marie, Mariu-
messa síðari (efri) 43, 265, 296,
317, 347, 374, 387, 390, 427,
461, 488, 551, 611, 658, 664,
681, 707², 741, 748. — purifi-
cacio Marie 306, 583, 649, 665.
— visitacio beate dei genetricis
681. — Mariudagr 236. — Mariu-
messur 115, 139, 226, 264, 296,
317, 318, 337, 347, 403, 421,
493.
Maria Magdalena 75, 115, 138,
158, 159, 160, 378, 681.
Mariubás í Borgarfirði eystra 222.
Mariufjara í Borgarfirði eystra
223.
Mariufjara Breiðabólstaðar í Fljóts-
húð 82.
Mariuhellir í Múlafjalli 117.
Mariuhús í Hrunamannahrepp 43.
Mariusandr fyrir Héraðsflóa 219.
Mariupsaltari 457. Sjá kirkja.
Mariutóptir í Ljósavatnsþingum
456.
Mariutungur í Fnjóskadal 209.
Markarfljót í Rangárlingi 585,
586.
Markhryggr í Staðarsveit 177,
178.
Markrúst í Staðarsveit 176.
Marksker fyrir Álptafirði 232.
Markús Eyjólfsson nyrðra (1423)
303.
Markús guðspjallamaðr 549, 609.
Markús Oddsson, húskarl á Hól-
um (1431—1432) 370, 451—452,
494².
Markús Steinólfsson í Otrardal (fyrir
1397) 148.
Markús Þorkelsson í Otrardal
(fram til c. 1346) 147.
Markússon: Ari, Arnbjörn, Björn,
Einar, Gunnar, Magnús, Þor-
kell, Þorlákr.
Mársson: Halli.
Már(s)staðir á Akranesi 195.
Mársstaðir (Másstaðir) í Vatnsdal
11, 12, 382, 406, 513, 519.
Marteinn Arnoddsson prentari á
Hólum 6.
Marteinn biskup hinn helgi 20²,
21², 62, 206, 480, 647, 648, 675,
686, 681, 746, 758. — Marteins-
kirkja 62, 165, 349, 375, 378,

- 467, 675, 740. — Marteinsmessa 188, 349, 517, 621, 697.
- Marteinn Einarsson biskup í Skálholti (d. 1576) 36.
- Marteinn Hákonarson ráðsmaðr í Björgvin (1426) 337.
- Marteinn Ólafsson eystra (1441) 620.
- Marteinn páfi hinn fimti 285.
- Marteinn Pétsson í Árnosi í Trékyllisvík (1383—1397) 132.
- Marteinsson: Gamli, Jón, Ólafr, Pétur, Sveinn, Þorleifr.
- Martinus, sjá Marteinn.
- martyrologium, sjá kirkja.
- mat, mátt 46, 47², 51, 64, 78, 85, 90, 91, 93, 151, 189², 242, 273, 286³, 407², 446. — matsmenn 407.
- matarlok, sjá búsgagn.
- matr, kostur (victualia; sbr. fæði, málsmjólk, málsverðr) 43, 72 (opt), 73 (opt), 81, 94, 184, 204, 215, 228, 232, 236, 248, 255, 373, 397, 411, 425², 428, 433, 435, 443, 444, 463, 471, 483, 493, 509, 563, 573, 575, 605, 606, 625, 627, 635, 640, 663, 671, 704. — matreki 208, 224, 231. — matselja 663. — matplagan 397. — matskapr 232. — brauð (panis) 327², 457, 605. — einmælt (einnæltr matr) 403². — fiskr 7, 373, 427, 550, 559, 560, 628. — skarpir fiskar 134. — flot 372, 465. — frumentum, sjá mjöl. — Sbr. heithleifr. — Sbr. hunang. — Sjá hvalr. — Sbr. hveiti. — hvítr matr 403². — kjöt 81, 184². — lac, sbr. og sjá mjólk. — Sjá malt. — Sjá mjólk. — Sjá mjöl. — mörvar 184, 372, 465. — Sjá ostr. — riklingr 265. — salta 289². — Sjá skreið. — skyr 81, 242², 343, 372, 373, 451. — Sjá slátr. — Sjá smjör. — Sjá sól. — undirmörvar 187.
- matrimonium 395, 396, 725.
- Mattheus Hólabiskup (1458) 368.
- Matheus nyrðra (1429) 396.
- Mattheus guðspjallamaðr 238, 266, 429, 511, 601. — Mattheusmessa 392, 616, 660, 694, 708.
- Mattheus Pétsson (1422—1430) 298, 339, 407.
- Mattheus Vigertsson bróðir, prestur nyrðra (1445) 670.
- Matthias postuli 221. — Matthiasmessa 17, 250.
- matutinale, sjá kirkja.
- Meðaldalr í Dýrafirði 144.
- Meðalfell í Kjós 115—116.
- Meðalfellsströnd í Dalasýslu 765.
- Meðalholt í Flóa 55.
- meðalmaðr 115.
- Meðalnes í Fellum 204, 270.
- medicina 306.
- meðmælabréf 282, 729.
- megandi menn 246.
- meinbugir, meinleikar 23, 26.
- meinsæri 23.
- Meirihamar (Stórihamar) í Eyjafirði 585, 611—612.
- meistari 738.
- Melá í Loðmundarfirði 224.
- Melaberg á Rosmhvalanesi 666.
- Melanes í Barðastrandarsýslu 153, 690.
- Melar (Malir) á Fjallaskaga við Dýrafjörð 143, 144.
- Melar (efri og neðri), hrosshagi frá Grenjaðarstað 17.
- Melar í Hrátafirði 127.
- Melar í Melasveit 192—193.
- Melar í Norðfirði á Ströndum 168.
- Melatún í Vestrhópi 655—656.
- Meleyri við Hrafnfjörð 138.
- Melgrass (Melgraseyri) í Nauteyrarhrepp í Ísafjardarsýslu 133.
- mellulás, sjá kirkja (bygging).

melr, melar 176.
 Melr í Miðfirði 245, 247, 382, 513, 669.
 Melr í Staðarhrepp í Skagafirði 702.
 Melrakkaá í Fáskrúðsfirði 228.
 Melrakkadalur (í Viðidal) 598.
 Melrakkaey á Breiðafirði 167, 173.
 Melrakkaholt í Staðarsveit 177.
 Melrakkane í Suðr-Múlasýslu 208², 232.
 Melsmýri í Árnessýslu 244.
 membrorum mutilacio 724.
 mensa 327².
 Merarhamrar, landamerki Gnúps í Gnúpsdal 748.
 mercandisa, mercancia, mercatum, mercatura, mercimonium (sbr. vara, verzlun) 324, 325, 327, 524, 542², 606², 646. — mercatores 324, 524, 525, 558, 582², 606, 766.
 merki, sjá kirkja.
 merki (landamerki) 244, 270, 288, 758. — merkigardr 74, 209², 250.
 Merkiarkvislar í Austfjörðum 203.
 Merkigardr við Hörgá á Síðu 237.
 Merkigardr í Tungusveit 755.
 Merkigröf í Hvítársíðu 122.
 Merkihamar á Hráteyjarströnd í Strandasýslu 168.
 Merkihovoll á Landi 78.
 Merkilækr á Akranesi 195.
 Merkilækr, rekamerki frá Staðarhóli 154.
 Merkisik í Ljósavátnsþingum 456.
 messa, messur 26, 65, 76, 84, 88², 89, 116, 133, 151⁴, 152⁴, 158², 180, 195², 230², 234, 425, 534.
 — messa með öllum reidskap 466. — nónmessa 66. — messubók, sjá kirkja. — messudagr 115. — messudjárn 43, 55, 421, 434, 466, 467, 470, 533. —

messuföt, messuklæði, sjá kirkja.
 — messulegendur 341. — messusöngur 76. — messusöngsbók 5.
 Sjá Andrés-messa, Allra heilagra messa, Bartholomeus-messa, Benedictus-messa, Blasius-messa, Bótólfs-messa, Calixtus-messa, Dionysius-messa, Gregorius-messa, Hallvarðs-messa, Jakobs-messa, Jóns-messa (biskups, postula, skírara), Katrinarmessa, Kross-messa, Kyndilmessa, Laurencius-messa, Magnús-messa Eyjajarls, Margrétarmessa, Marius-messur, Martein-messa, Matheus-messa, Mathias-messa, Michaels-messa (Mikkjálsmessa), Nikulás-messa, Ólafsmessa, Pálmessa, Péturs-messa, Péturs messa og Páls, Postula-messur, Tveggja postula messa, Sebastiani messa, Seljunnamessa, Simons-messa, Suiptungs (Svipáns) vaka, Thomas-messa, Þorláksmessa.
 messing, sjá málmar.
 messubók, sjá kirkja.
 metaskálar, sjá búsgagn.
 metfé 40, 49, 60, 70, 81, 106, 108, 112, 120, 148², 165, 177, 184, 192, 197, 200, 205, 212, 227, 229, 232, 233, 235, 466, 715.
 metropolitana sedes 307.
 Michael biskup í Skálholti (1883—1891), Michaelsmáldagar 14, 27, 30, 35, 36, 38, 39, 40, 44, 45², 46², 50, 51, 53, 54, 56², 58, 59, 60, 62², 63², 66, 67, 68, 75, 76, 77², 78², 89, 90, 91, 93, 96, 97², 98².
 Michael höfuðeingill 62², 131, 138, 157, 187, 203, 338, 350, 620, 681. — Michaelskirkja 63, 157, 187, 377, 511. — Michaels-messa, Mikkjálsmessur 43, 73, 160, 279, 280, 312, 393, 403, 430,

- 451, 479², 489, 506, 516, 614, 670, 672, 709.
- Michael Jónsson prestur á Breiðabólstað í Vestrhópi (1423) 303—309, 500—501, 570.
- Miðá í Dalasýslu 162.
- Miðból í Náttfjaravíkum 18.
- Miðdalur í Laugardal 38.
- Miðdalur, afrettarland frá Stað á Reykjanesi 156.
- Miðdælur í Dýrafirði 145.
- miðfasta 555.
- Miðfell í Hreppum 32, 45, 46, 617.
- Miðfjarðará á Langanessströndum 218.
- Miðfjarðarnes í Húnavatnssýslu 123.
- Miðfjörður í Húnavatnssýslu 245, 247, 298, 299², 300, 302, 340, 669, 683, 697.
- Miðgarðar í Staðarsveit 171.
- Miðhlúð á Barðaströnd 32, 151, 689.
- Miðhraun í Miklaholtshrepp 166.
- Miðhús í Reykhólasveit 685.
- Miðhús í Saurbæ í Dalasýslu 155.
- Miðjanes í Reykhólasveit 685.
- Miðmörk undir Eyjafjöllum 75.
- Miðskógr í Dölum 163, 345, 346, 665, 666.
- Miðskógr í Hnappadalssýslu 184.
- Miðskriðuland í Öxnadal 13.
- Miðskytja í Blönduhlíð 511.
- Miðvík í Höfðahverfi 527, 528, 663.
- Mikkjáll, sjá Michael.
- Miklaey, eign Munkaþverárklausurs 698.
- Miklaholt í Biskupstungum 50.
- Miklaholt í Miklaholtshrepp 178—179, 571—572, 576—577, 578—582. — Miklaholtshreppur 36, 580, 581, 618.
- Miklaholt, örnefni í Staðarsveit 177.
- Miklavatn hjá Sjóvarborg 287.
- Miklibær í Blönduhlíð 307, 368, 381, 383—384, 511, 631, 633.
- Miklibær í Óslandshlíð 381.
- Mikligarðir í Eyjafirði 380, 676.
- Miklihólmur í Suðr-Múlasýslu 203, miles 330.
- miracula (jartegnir), sjá kirkja.
- misdaudi 14.
- missale, sjá kirkja.
- misseri 43.
- Mjallgil í Gufudalsþingum 153.
- Mjóaból í Haukadal 405.
- Mjófanes í Austfjörðum 208.
- Mjófjörður í Ísafjarðarsýslu 31, 133, 135.
- Mjófjörður í Múlaþingi 225, 226.
- mjól (lac; sbr. matr) 59, 127, 153, 159, 161, 605. — mjölt 451.
- mjöl (frumentum; sbr. matr) 82², 239, 277, 605, 606. — verð mjóls 40. — mjöltunna 426. — varningsmjöl, verð þess 276.
- mjölt, sjá mjólk.
- Móberg í Langadal 314.
- móðir andleg, sjá kirkja.
- móðir guðs (blessuð, helgasta, milda, mildasta, signuð, sætasta), sjá María mæd.
- móðir skilfeingin 632. — móður-arfr 631.
- Móðólfr í Þernuvík (1431) 485.
- Móðuöxl í Kelduhverfi 622.
- Móeiðarhovoll í Hvolhrepp 72.
- Mógil í Miðfirði 669.
- Mógil í Þjórsárdal 86.
- Móholt í Staðarsveit 177.
- Mókollr Magnússon, sjá. Eyjólfur Magnússon.
- Molastaðir í Fljótum 564, 565.
- Moll, W. Hollendingr. 679, 681, 695.
- Moldbrekka í Kolbeinstaðahrepp í Hnappadalssýslu 184.

- Moldbrekka í Miklaholtshrepp í Hnappadalssýslu 166.
 Moldskriðuhylr í Laxá í Dölum 161.
 Monasteriensis decanus diocesis 716, 736, 742², 744, 746. Sbr. Münster.
 monasterium (sbr. klaustr) 438, 439, 681².
 Mónes í Norðfirði 226.
 monialis 733.
 mór, sjá torf. — mófæsla 202.
 moralia de sacra scriptura 111.
 morgun: morgungjöf 345, 549, 562.
 — morginnmál 236, 237.
 mortalia 671.
 mortuaria 64, 76, 83, 207, 630, 631.
 Morudalr á Barðaströnd 151.
 Mosdalr í Önundarfirði 265, 353, 354.
 Mosfell í Grímsnesi 89.
 Mosfell í Svínadal í Húnavatnsþingi 293.
 Moshvoll í Hvolhrepp 73.
 Móskógar í Fljótum 249, 250, 712.
 Mosvalarskriða í Álptafirði eystra 231.
 Múlasýsla (-þing) 34, 217, 296, 297, 298.
 Múlatún, afréttarland frá Görðum á Álptanesi 108.
 Múli í Aðaldal 18, 19, 358, 375, 380, 468, 480, 504 (opt), 624, 625, 708.
 Múli á Barðaströnd 150.
 Múli í Biskupstungum 40.
 Múli í Borgarfjarðarsýslu 191.
 Múli 117. — Múlaþjall, sauðhafnarland frá Reynivöllum 117.
 Múli (Múaland) í Fljótsdal 209.
 Múli í Gilsfirði 405.
 Múli (Múaland), jörð Oddakirkju 70.
 Múli (hvortveggja) í Saurbæ í Dalasýslu 405.
 Múli á Skálmarnesi 152, 691, 692, 693.
 Múli í Skriðdal (Þingmúli) 208—204.
 Múli í Þorskaafirði 150.
 mulieres raptæ 725.
 Munaðarnes í Borgarfirði 679.
 Munaðarnes við Ingólfssjórd á Ströndum 120, 168.
 Mune(n)stunga í Reykhólasveit 685.
 Munkaþverá (Þverá) í Byjafirði, klaustr, staðr 274, 275, 344, 345, 374, 380, 420, 426, 453—454, 458, 459, 468, 537, 585, 611, 612, 656, 661, 672, 675, 697—700, 703, 709, 710.
 Munklifi (Munkalifi) í Noregi 285.
 munnlaug, sjá kirkja (sbr. bús-gagn).
 munusculum 328.
 Músanes í Múlaþingum á Skálmarnesi 691.
 Mýdalr í Bolungarvík 755.
 Mýdalr í Hnappadalssýslu 180.
 Mýdalr í Kjós 32, 115².
 Mykholt, sjá Miklaholt.
 Myklaholt, sjá Miklaholt.
 Myklibær, sjá Miklibær.
 Mýrar (Mýraland) í Dýrafirði 143—144; 485², 545, 546.
 Mýrar í Langadal 664, 755(?).
 Mýrar(nar) í Mýrasýslu 187, 555.
 Mýrar í Skriðdal 208².
 Mýrarholt á Kjalarnesi 113.
 Mýrarskógr í Mjófafirði eystra 226.
 Mýrdalr(inn) í Vestr-Skaptafells-sýslu 761—764.
 mýri, mýrar 16, 53; 57, 177, 287, 456, 458, 460, 623.
 Mýri (hin neðri) í Höskuldstaðarþingum 262—263.
 Mýri í Laxárdal (Laxamýri) 19.
 Myrká í Hörgárdal 289, 363, 374—375, 381.
 mýrlækr 287.

Mýtljörð í Fljótum 565.

Mývatn í Suðr-Þingeyjarsýslu 468,
544, 570, 571, 634, 635, 694,
704, 705, 709.

Mælifell í Skagafirði 381, 453, 454,
552, 553.

Mælifell í Vopnafirði 215.

Mælifellsgil í Bjarnardal 188.

mæling (á vörum) 277.

mælisland 101.

Möðrudalur á Fjalli 32, 214—215.

Möðrufell í Eyjafirði 34.

Möðruvellir í Eyjafirði 303, 308,
309, 313, 314, 317, 318, 378,
381, 387, 390, 404, 406^a, 515,
518, 519^a, 570, 571, 634, 635,
649, 674, 675, 676, 677^a, 678,
737. — Möðruvellingaætt 406.

Möðruvellir í Hörgárdal, klaustr,
staðr 240—243, 304, 306, 316,
369, 373, 380, 416—417, 427,
428, 429, 471—472, 481, 482,
501, 507, 566, 567, 583, 607,
611, 612, 626—627, 637, 659,
660, 661, 670, 672, 675, 698,
710^a—712, 761.

möl 144, 698.

Mölvikrhöfði í Álptafirði 231.

mör, sjá matr.

mörk vegin 100.

Mörk undir Eyjafjöllum 406. Sbr.

Míðmörk.

Mörk í Húnavatnssýslu 16.

Mörk á Landi 67.

Mörk á Síðu 239.

Mörtunga á Síðu 238.

Nafar, sjá smíðar.

nagli, naglar (Rómaskattr) 741^a.

Narbi, sjá Narfi.

Narfason: Erlendr, Guðmundr, Jón,
Ketill, Snorri, Þórðr, Þorlákr.

Narfi Einarsson, djákni á Munka-
þverá, prestur, ráðsmaðr í Skál-
holti (1431—1439) 453, 591,
593.

Narfi Sveinsson lögmaðr 115.

Narfi Vigfússon, Flosasonar, á Kol-
beinsstöðum (enn á lífi 1394)
183, 190.

natalis, nativitas domini 250, 681.

— festum natalis domini 559.

Náttfaravíkr í Suðr-Þingeyjarþingi
17, 18, 376.

naðsýnþjavörur 605.

naust 57, 179. — naustgjörð 54,
203^a, 528.

Naust í Eyjafirði 699.

Nausttópt við Berufjörð eystra
203.

Naustvík á Hornströndum 132,
687.

Nautahjalli á Berufjarðarstönd 230.

Nautahjalli í Dýrafirði 144.

Nautaskál í Skagafirði 668.

Nauthús í Arnarfirði 12^a.

nautpeningr (bos, boves, sbr. fjós):

tjóðran búpenings 53. — geld-
neyti, geld naut (sbr. naut) 136,
140, 142, 148, 196, 205, 225,
374, 428, 569, 689, 702^a, 758.

— geldinganeyti, sjá geldneyti.

— geldneytahöfn 231. — geld-

neytarekstr 176, 698. — grað-

ungr, griðungr 98, 106, 114, 120,

121, 135, 223, 702^a. — kálf-

ar 58, 81, 168, 184, 195, 205,

207, 216, 222, 224, 232, 238,

242, 271, 373, 409, 662, 684,

689, 700, 701 (opt), 702. —

kálfarekstr 145. — kálfseldi 408.

— vetrarkálfar 637, 689, 690.

— kvígur (á ýmsum alðri)

50, 108, 335, 376, 468, 492^a,

569, 687, 700^a, 702^a. — kýr 12,

15, 21, 38^a, 39^a, 40^a, 41, 42, 43,

44^a, 45^a, 46^a, 47, 48^a, 49^a, 50,

51, 52^a, 53^a, 54, 55^a, 56, 57, 58^a,

59^a, 60^a, 61, 62, 63, 64^a, 65, 66^a,

67, 68^a, 70, 76^a, 77^a, 79^a, 80^a,

81, 82, 85, 86^a, 87, 88^a, 89, 90^a,

91^a, 92^a, 93^a, 94^a, 95^a, 96, 97^a,

- 98², 99, 100, 102², 103², 105,
 106², 108, 109², 112², 113², 114³,
 116², 117, 118, 119⁴, 120², 121²,
 123⁴, 124, 125², 126², 127, 128²,
 130, 132², 133, 136², 137², 138²,
 140, 141, 142², 144², 145², 146,
 147⁴, 148², 149⁴, 151, 152, 153²,
 154, 155², 156², 157, 158², 160,
 162, 163², 164⁴, 165², 168, 172²,
 173², 174⁴, 175², 177, 179², 180,
 181, 183⁴, 184, 186, 187⁴, 188²,
 190, 191, 192, 194², 195, 196,
 197², 198, 199², 200², 202, 203,
 204², 205, 207², 209, 213, 214²,
 215², 216², 217, 218, 219, 220⁴,
 221, 222², 223, 224², 225², 227²,
 228², 229², 230², 232, 233, 234²,
 235, 236², 237², 239², 242², 243,
 244, 257, 267, 271, 286, 299,
 335², 343, 350, 351, 372, 374,
 375, 376², 378, 379², 423, 434,
 435, 451, 468², 483 (opt), 485²,
 511², 569, 593, 594, 595², 616,
 617², 672², 684, 687, 688, 689,
 690, 693², 700, 702, 715, 748,
 758. — afgamlar kyr 373. —
 búlægar og leigufærar kyr 451.
 — kúabeit 46. — kýrfóðr 239⁴,
 408, 409, 705. — kirkjukýr 318.
 — kúamjólk 59. 61. — kýrnyt
 84, 88, 181, 408, 409. — Ólafskýr
 61. — Pétrskýr 61. — naut
 (á öllum aldri; sbr. geldneyti)
 38, 53, 57², 80², 81², 108², 120,
 136, 138, 147, 153, 168, 177,
 179, 180, 184², 191, 192, 195²,
 197², 199, 204, 205, 207², 216²,
 219², 224, 227, 228, 230, 233,
 239², 257, 271², 373², 409, 434,
 628, 684, 687², 688², 689, 690².
 — nautaheit 57, 144. — nauta-
 fóðr 238. — nautahöfn 208. —
 nautalimir 373 (sbr. kjöt, matr).
 — nautarekstr 144. 233. —
 nautgarðr 231. — tarfr 700.
 — uxi, uxar, yxn 81², 100,
 158, 168², 184, 194, 205², 209,
 211, 216, 229, 271, 350, 373²,
 554², 684², 686², 687, 689², 694,
 700², 702. — uxi eknin 219. —
 uxar í eyjum 684. — arðruxi
 gamall 108. — uxahúðir (sbr.
 skinn) 373. — vetrungar 43,
 239².
 navalis classis, sjá skip.
 navigacio 324, 331, 333, 524², 545,
 651, 766.
 navigium, navis, sjá skip.
 Nederlandske Privilegier 645.
 Neðridalr í Austfjörðum 208.
 Neðrihvoll í Hvolhrepp 83.
 Neðstakleif (í Dýrafjarðarbotni)
 145.
 Neðstibær í Norðrárdal í Húna-
 vatnshöfði 303, 578, 695—696.
 Nefstaðir í Fljótum 296—297.
 negocia 645. 646.
 Nes í Aðaldal 368, 376—377, 380,
 393—394, 618, 619, 710, 756,
 758.
 Nes í Eyjafirði 678. 705—706.
 Nes í Fljótum (Lambanes) 249,
 250.
 Nes í Flóa (Snóksnes) 57.
 Nes í Fnjóskadal 527, 528.
 Nes í Holtum í Rangárhöfði 71.
 Nes í Höfðahverfi 373, 623—624.
 Nes (Litlanes) í Múlaþingum á
 Skálmarnesi 152.
 Nes á Rosmhvalanesi 666.
 Nes í Selvogi 32, 99, 244.
 Nes á Skaga nyrðra (Efranes)
 700.
 Nes í Vestrhópi 655—656.
 Nes (Villinganes) í Skagafirði
 342.
 Nes (Öndverðanes) í Grimsnesi
 89.
 Nesdalr í Dýrafirði 141, 143, 144².
 Neslönd við Mývatn 709.
 Nesoddi, rekaland Staðar á Reykja-
 nesi 156.

- Nesskógr Einiholtskirkju 233.
 Ness-skær Selárdalskirkju 149.
 Neuss (Nussia) 712, 713, 716, 717, 742, 744, 745.
 Neyrðridalr í Breiðdal 229.
 Nicholas Dalstunn 325, 329, 331, 332.
 Nicholas Magni consul Bergensis (1426) 337.
 Nicklas, sjá Nikulás.
 Nicles Gallæ (Nikulás galli) nor-rænn maðr (1392) 24.
 Nicles Vanflit, enskr kaupmaðr 275.
 Niðarós í Noregi 24, 104, 304, 307, 308, 361—362, 639, 661, 720, 733, 741, 749, 752, 759, 760.
 Nikulás biskup hinn helgi 75, 91, 93, 98, 107, 109, 112², 113, 119, 121, 148, 149, 150, 164, 172², 180², 181, 182, 189, 220, 221, 235, 235, 375, 376, 423, 675, 758. — Nikuláskirkja 10, 59, 68, 70, 91, 93, 97, 107, 108, 112, 113, 119, 121, 145, 149, 153, 172, 179, 180², 188, 199, 235, 237, 374, 375, 376, 432, 467, 468², 512², 514². — Nikulásmessa 50, 53, 351. — Nikulássaga erki-biskups 334. — Nikulásstúka á Kolbeinsstöðum 183.
 Nikulás bóndi á Torfastöðum í Olfosi og Úlfjótuvatni í Þingvallasveit (c. 1387—1397) 93².¹⁾
 Nikulás Broddason í Máfahlöð (1418 og þar eptir) 320.
 Nikulás Einarsson vestra (1449) 754.
 Nikulás bóndi á Hjalla Olfosi (c. 1387—1397) 97.
 Nikulás Jónsson vestra (1615) 754.
 Nikulás Kálfsson prestur nyrðra (1432—1437) 498, 551, 564, 568—569.
 Nikulás Oddsson vestra (c. 1431—1440) 492.
 Nikulás páfi hinn fimti 712—714, 716—730, 732—733, 736—737, 742—747, 749—751.
 Nikulás Snæbjarnarson á Hvalsnesi (1436) 559—560.
 Nikulásdóttir: Þorlaug.
 Nikulásson: Árni, Benedikt, Björn, Brynjólfur, Einar, Gunnar, Jón, Magnús, Ólafr, Pétur, Vigfús.
 Nipr, sjá Gnipr.
 níu lestra hald 116, 230. Sbr. lectiur, primalestr (kirkja).
 níu vikna fasta 3—4, 60, 63, 187, 566, 619, 754.
 Njáll ábóti á Helgafelli (1431—1438) 491, 553, 571—572, 576—577, 579—581.
 Njálstaðir á Skagaströnd 747, 748.
 Njarðvík í Borgarfirði eystra 221, 222, 223, 296, 406.
 Njarðvík í Gullbringusýslu 32, 106.
 nóbel (peningr) 279⁴, 680².
 nobiles 325, 330, 332.
 Norðlendingafjórðungur 9, 676.
 Norðnes í Noregi 121.
 Norðrárdalur í Húnavatnsþingi 303, 578, 635, 636, 695, 696.
 Norðrárdalur í Mýrasýslu 119, 122, 163, 506, 630, 631, 666. — Norðrá í Norðrárdal 122.
 Norð(r)árdalur í Skagafjarðarsýslu 649, 678.
 Norðrfjarðargnúpr í Norðr-Ísafjarðarsýslu 139. — Norðrfjarðarnipa í Austfjörðum 263.
 Norðrkinn, aftrétt frá Keldum á Rangárvöllum 86.
 Norðrlönd 719, 723, 724², 725, 726, 727, 728, 729, 733.
 Norðreykir í Hálsasveit 119.

¹⁾ Mun einn maðr.

Norðrsker á Breiðafirði 157.
Norðrstrandir (= Hornstrandir)
687.

norðrumboð 476, 477².

Norðtunga í Þverárhlið 124, 126.

Noregr 3, 4², 9, 15, 22, 24, 25,
185, 160, 268, 279, 281, 282,
283, 303, 304, 306, 313, 321,
322, 323, 324, 325, 326, 327,
328, 331, 332, 333, 334, 336,
337, 523—525, 541—544, 582,
602, 603, 604, 629, 630, 634,
644—647, 652, 705, 720, 723,
726, 730, 732, 733, 749.

Norff(olk) á Englandi 651.

norrena 20, 84, 443. — norrænar
bækr 109, 111, 162, 170, 238.
— norrænn viðr (sbr. viðr) 42.

norsk bréf 317, 354, 629, 630. —
norsk hönd (skript) 304, 544,
735, 747.

Northberne, Northeberne (= Björg-
vin) 324, 325, 326, 542, 543.

nót, nætr 188, 327. — xij aura
nót 223. — tvítugar nætr kóp-
heldar 158.

notarius publicus 364, 396², 399²,
414, 416, 424, 426, 428, 429,
433, 434, 439, 440, 441, 442,
443, 445, 447, 448, 449, 450,
451, 466, 467, 472, 475, 480,
481, 487, 494, 495, 503, 517.

nótt, nætr, fimm nætr 241, 242².
— sjö nætr 295.

noviciæ 681.

Novum castrum (Newcastle) á Eng-
landi 651.

nuncius 326, 720, 723, 726², 729,
730, 732. Sbr. apostolica sedis.

nunna 438, 456, 733 (sbr. soror,
systir). — nunnuklaustr 457.

Núpr, sjá Gnápr.

nuptiæ (sbr. hjónaband) 396.

Nyjibær í Landbroti 239.

Nyjibær í Skagafjarðardölum 342.

Nýlendi í Hrafnagilspingum í Eyja-
firði 378.

Nýlendi á Höfðaströnd 553.

Næfrholt (Næfraholt, Næfrlost) á
Landi 62, 68, 69, 72.

Óblauðsson: Magnús, Sigmundur.
oceanus 749.

octavæ (festorum) 262, 281, 285,
294, 372, 418, 419, 424, 464,
466, 471, 472, 473, 474, 613, 629,
681².

óðal 261.

Oddabjörn, maðr nyrðra (1431)
484.

Oddason: Magnús.

Oddbjarnarkelda í Grindavík 102.

Oddfriðr Aradóttir, Guðmundsson-
ar (1420—1439) 278—279, 353
—354, 525, 602—603.

Oddgeir Þorsteinsson biskup í
Skálholti (1366—1381) 12, 27,
35, 37, 41, 47, 64, 65, 69, 76,
87, 101, 103, 109, 110, 112, 118,
126, 150, 173, 198, 199, 200,
212, 215, 217, 224, 270, 507.

Oddgeirshólar í Flóa 30, 32, 51
—52.

Oddi á Rangárvöllum 34², 69—75,
435, 752.

Oddi Þorsteinsson nyrðra (1420—
1449) 274, 291, 369², 417, 427—
428, 432, 471—472, 479, 665,
761.

Oddkell prestir í Reykjadal í Hruna-
mannahrepp (eptir 1394) 42.

Oddný (Ketilsdóttir) á Kolbeins-
stöðum (um 1394) 183.

Oddný Ketilsdóttir, Narfasonar
(1440) 614.

Oddr Ásmundsson nyrðra (1431—
1446), síðar lögmaðr, 468, 516,
607, 682².

Oddr Brynjólfsson nyrðra (1437—
1446) 566, 568, 624, 625, 669,
697.

- Oddr Einarsson biskup í Skálholti (d. 1630) 8², 14, 27—28, 29, 30, 31², 33², 34, 36, 37, 107, 159, 234, 243, 317, 584, 596.
- Oddr Eiríksson á Ærlæk (1407, d. fyrir 1444) 656—657.
- Oddr Eyjólfsson skólameistari í Skálholti 256.
- Oddr Fúsason, sjá Oddr Vigfússon.
- Oddr Gunnlaugsson nyrðra (1424) 319.
- Oddr Guðmundsson heimaþrestr á Hólum (1430—1432) 421, 424, 496², 497, 498.
- Oddr Hallsson (1436) 560.
- Oddr (Hauksson) á Álptanesi á Mýrum (c. 1300) 187.
- Oddr Jónsson kirkjuprestr í Skálholti (1438—1439) 576, 580, 598.
- Oddr Jónsson digri (d. 1712) 5.
- Oddr Oddsson (1423) 310.
- Oddr Oddsson, Eiríkssonar á Ærlæk 656—657.
- Oddr Ólafsson í Hrútafirði (um 1390) 127.
- Oddr prestr í Berunesi (c. 1390—1397 eða leingr) 230. Sbr. Oddr Þorsteinsson.
- Oddr prestr undir Hálsi í Hamarsfirði (c. 1395—1396) 231². Sbr. Oddr Þorsteinsson.
- Oddr prestr í Hlíð í Biskupstungum (um 1391—1397) 39.
- Oddr prestr á Hofi í Vopnafirði (c. 1370) 216.
- Oddr prestr í Hofteigi (c. 1370) 214.
- Oddr prestr á Hólum í Reyðarfirði (c. 1380—1396) 227.
- Oddr prestr í Hruna (c. 1390) 44.
- Oddr Snorrason nyrðra (1432—1437) 507, 527—528, 566.
- Oddr í Svarfaðardal, faðir Helga og Kristinar (d. fyrir 1387) 14—15.
- Oddr Teitsson prestr í Vallanesi og á Breiðabólstað í Fljótshlíð (1376—1393 eða leingr) 83, 206, 207.
- Oddr Thomasson (lögrettumaðr, 1585) 16.
- Oddr Vigfússon (Fúsason) í Ísa-firði vestra (1436) 556—557, 560.
- Oddr Þórðarson leppr, lögmaðr (1419—1440) 269, 281, 528—529, 545—546, 618, 628, 634, 765—766, 767.
- Oddr Þorkelsson messudjárn á Hólum og prestr á Bægisá (1430—1445) 421, 439, 472, 473, 612, 670—671.
- Oddr Þorsteinsson prestr á Hofi í Álptafirði (c. 1390—1397 eða leingr) 232.
- Oddsdóttir: Katrín, Kristín.
- Oddsey (Odzey) á Bjarnarfirði 131.
- Oddsnautar, eyjar á Breiðafirði 167.
- Oddsson: Ari, Árni, Brandr, Eiríkr, Gísli, Guðni, Hrafn, Jón, Markús, Nikulás, Oddr, Sigmundur, Sigurðr, Sveinbjörn, Sæmundr, Vigfús, Þórarinn, Þorgils, Þorsteinn, Þorvaldr.
- Od(d)sstaðir í Eyjafjarðarsýslu 712.
- Oddsstaðir í Hrútafirði 339, 340.
- Oddsstaðir í Miðdölum 163.
- Odeiluhólmr Grenjaðarstaðar 17.
- Odkell, sjá Oddkell.
- oeconomus 326. — oeconomia 305.
- Ófeigr Þorgeirsson nyrðra (1422) 298.
- Ófeigsfjörðr á Ströndum 687.
- Ófeigsson: Jón.
- Ófeigsstaðir í Kinn 468.
- officialis 240, 303, 304, 305², 306, 308, 309, 344, 350, 362, 373,

- 400², 401², 431, 437, 442, 449, 463, 637, 638⁴, 639³, 739. — officialis konungs 324, 325, 827², 831, 838², 767. — officialatus, officialisdæmi, officialis heiðr, officialatus potestas, officialis (-alatus) starf 305², 401, 501, 502, 503², 612, 613—614, 739. — officialatus innsigli 344, 363, 501, 504, 550. — officialis-bréf 400—401.
- officiarius 305.
- officium 305, 307, 333. — officia divina 750.
- offr 119, 183. Sbr. tíðaooffr.
- ófrelsan 241.
- ófriðr 268.
- ófrítt fé, ófrítt góz, ófriðar álnir, ófriðir aurar, ófrítt kúgildi, ófriðir peningar 17, 50, 80, 89, 93, 94, 117, 120, 137, 138, 149, 152, 173, 174, 180, 183, 186, 201², 202², 211, 213, 216², 227, 228, 231, 233, 234, 246, 257, 260, 291, 302², 309, 335, 340, 341², 374, 378, 383², 387, 388², 389, 391, 402², 405, 407², 408, 409, 412, 416, 419, 422, 432, 453, 459, 465, 468, 473, 481, 486, 514, 515, 532, 552, 671, 678², 679, 758.
- ófrjáls kúgildi 240. — ófrjáls jörð 241.
- Ófæra í Austfjörðum 140. — Ófæru-rekar 204, 210, 270.
- óheimild 241.
- Ólafr Árnason prestir (1417) 253.
- Ólafr Auðunarson norrænn maðr (1427) 347.
- Ólafr Benediktsson (Magnússonar agnars; d. fyrir 1397) 69.
- Ólafr í Berufirði (c. 1389—1393) 203.
- Ólafr Bjarnarson bóndi á Kirkjubóli (og Hvalsnesi), hirðstjóri (d. 1354) 104.
- Ólafr Brandsson prestir nyrðra (1444) 661.
- Ólafr Duwe (veginns 1425) 329, 332.
- Ólafr Egilsson nyrðra (1442) 624.
- Ólafr Einarsson vestra (1442) 628.
- Ólafr Einarsson nyrðra (1448) 748.
- Ólafr Einarsson prestir á Helgafelli (d. 1618) 161.
- Ólafr Einarsson prófastr í Kirkjubæ (d. 1659) 34, 591.
- Ólafr Einarsson sýslumaðr í Skaptafellspingi (d. 1717) 683.
- Ólafr Erlendsson á Bustarfelli (1444) 652.
- Ólafr Erlendsson (c. 1620) 456.
- Ólafr Eyjólfsson stutts í Auðbrekku (= Olafur Stutts; 1420—1437) 273, 297, 370², 520, 586, 493—494, 498, 507—508, 526—427, 532—533, 566—567.
- Ólafr Eyjólfsson prestir syðra og vestra (1436—1442) 285(?), 562, 571, 576, 580, 623.¹⁾
- Ólafr Ey[vind?]sson (Ey[olf?]sson) prestir syðra (1420) 285.¹⁾
- Ólafr Geirmundsson (tóni hinn yngri, 1446) 673—674.
- Ólafr Gislason prestir á Hofi í Vopnafirði (d. 1714) 215.
- Ólafr Gislason biskup í Skálholti (d. 1753) 176.
- Ólafr Grímsson á Leirá (c. 1380) 194.
- Ólafr Grímsson (Egilssonar) í Skagafirði (1441—1448) 621, 668, 748.
- Ólafr Guðmundsson staðarhaldari á Helgastöðum (1429—1431) 376, 455.
- Ólafr Guðmundsson á Þorbergstöðum (1858) 665.
- Ólafr Gunnarsson prestir syðra (1444—1449) 655, 731, 768.

¹⁾ Gæti þó verið einn maðr, ef til vill.

- Ólafr Hakonarson Noregskonungur (d. 1387) 15.
- Ólafr Hallsson í Skagafirði (1420—1424) 278, 314—315.
- Ólafr Haraldsson helgi Noregskonungur 46², 47², 58, 60², 61², 65, 66², 80, 83, 88², 99, 95², 98, 101, 105, 116, 128, 129, 135, 137, 138, 148, 151, 156, 159, 162, 164², 170, 187, 191, 192, 198², 208, 204², 214, 225, 282, 350², 376, 377, 378, 423, 461, 465, 530, 749, 752², 758, 770. — Ólafskirkja 47, 60, 61, 65, 66, 80, 83, 86, 88, 93, 94, 95, 97, 98, 101, 105, 115, 128, 129, 138, 151, 156, 159, 164, 191, 198, 200, 202, 208, 225, 377, 378, 383, 465, 511², 514², 584, 593. — Ólafskýr 61. — dies sancti Olavi regis 598, 784. — Ólafsmessa 53, 57, 468, 668, — Ólafsmessa fyrri 129, 136, 297. — Ólafsmessa (-vaka) síðari 139, 288, 562, 659, 734, 735.
- Ólafr faðir Ingunar (1432) 494.
- Ólafr Ísleiksson prestur í Holti í Önundarfirði (1433—1449 og þar eptir) 529¹, 641—642, 655, 714, 768.
- Ólafr Jónsson (prests Ólafssonar á Valþjófsstað) á Bessastöðum og Viðivöllum (um 1360) 211, 212, 213, 215.²)
- Ólafr Jónsson (1419) 269.
- Ólafr Jónsson vestra (1434) 545.
- Ólafr Jónsson í Húnavatnshvíkingi (1446) 697.
- Ólafr Jónsson prestur í Görðum á Álptanesi (d. 1058) 107.
- Ólafr kirkjuprestur á Hólum (1448) 741.
- Ólafr Kolbeinsson prestur í Reykholti (1392—1393) og á Staðastað 120.
- Ólafr Leifsson nyrðra (1421) 294.
- Ólafr Loptsson, Gúttormssonar (1424—1449) 317, 318, 339, 367, 368, 500, 501, 519, 520, 565, 756 — 758.
- Ólafr Magnússon nyrðra (1432—1449) 494, 756.
- Ólafr Magnússon prestur nyrðra (1448) 741.
- Ólafr Marteinnsson, Þorleifssonar frá Mafahlíð, hinn staði (d. fyrir 1417) 247, 346—347.
- Ólafr Nikulásson í Svarfaðardal (1421) 289.¹)
- Ólafr Nikulásson hirðstjóri (1425—1439) 329², 330, 331², 586—587, 620—621.¹)
- Ólafr (Oddsson, Haukssonar) á Álptanesi á Myrum (c. 1340) 187.
- Ólafr Ormsson í Húnavatnshvíkingi (1418) 262—263.
- Ólafr prestur á Húsafelli (1394—1397) 123.
- Ólafr prestur nyrðra (1448) 741.
- Ólafr á Reykjum í Mosfellsveit (c. 1390) 113.
- Ólafr Rögnvaldsson biskup á Hólum 244.
- Ólafr Sigtryggsson (1432) 505.
- Ólafr Sigurðarson (Guðmundarsonar) bóndi nyrðra (1381 og þar eptir) 13—14, 26—27.
- Ólafr Sigurðsson (1442) 632.
- Ólafr Skeggjason á Reykjum í Miðfirði (1401—1403) 669.
- Ólafr Skæringsson í Austfjörðum (1417) 256.
- Ólafr stek(kr) nyrðra (1431) 483.
- Ólafr Stephánsson prófastr í Vallanesi 455.

¹) Þó að Ólafr sé ekki á þessum stað nafndur prestur, mun þetta þó allt vera einn maður; Ólafr hefur líklega ekki einn verið orðinn klerkur 433.

²) Þetta getur allt verið einn maður, þó ekki sé það allveg víst.

¹) Þetta getur verið sami maður hvortveggja.

Ólafr Stuttsson, sjá Ólafr Eyjólfsson.
 Ólafr Svartsson eystra (1444) 652.
 Ólafr Tumason prestur syðra (1449) 767.
 Ólafr Vigfússon í Auðbrekku (c. 1430—1449) 435—436, 761.
 Ólafr Þórarinnsson vestra (1440) 618.
 Ólafr Þorgeirsson prestur nyrðra (1448) 735.
 Ólafr Þorgrímsson nyrðra (1428) 361.
 Ólafr Þórisson ráðsmaðr í Björgvin (1426) 337.
 Ólafr Þorkelsson nyrðra (1431) 481.
 Ólafr Þorláksson á Hofi á Rang-
 árvöllum (1397) 84.
 Ólafr Þorleifsson tóni á Staðar-
 hóli (d. 1393) 156.
 Ólafr Þorsteinsson í Borgarfirði
 (1444) 658.
 Ólafsdalr í Saurbæ í Dalasýslu
 155.
 Ólafsdóttir: Anna, Guðríðr, Guð-
 rún, Ingunn, Solveig, Þorgerðr,
 Þuríðr.
 Ólafsey fyrir Helgafellssveit 167.
 Ólafsey fyrir Skarðsströnd 157.
 Ólafsfjörðr í Byrfjarðarsýslu 328,
 539, 540, 621, 622, 663.
 Ólafsgarði í Kelduhverfi 623.
 Ólafssandr í Austfjörðum 203.
 Ólafsson: Andrés, Árni, Ásbjörn,
 Claues, Egill, Einar, Guðmundr,
 Hallr, Helgi, Jón, Marteinn, Oddr,
 Páll, Snorri, Stephán, Þorgeir,
 Þorkell, (Þorleifr), Þormóðr, Þor-
 steinn, Þorvarðr.
 Ólafsvellir á Skeiðum 50—51.
 Ólafsvík undir Jökli (III, 141, 326)
 166.
 olean 350, 483, 492.
 Olfos (Ölvesið) 32, 92^a, 97^a, 98,
 243^a, 697. — Olfosá 35, 55. —
 Dipl. Isl. IV. B.

Olfosvatn (Aulfversvatn) í Grafn-
 ingi 32, 94—95.
 Óli Bjarnason í Hvassafelli (1445
 —1446) 663.
 Óli Svarthöfðason prestur í Odda
 (c. 1367—1402) 76^a, 86.
 ólærðir menn 199, 676.
 Ólöf Árnadóttir Dalskeggs (1427)
 344—345.
 Ólöf Guðmundardóttir vestra (c.
 1431—1440) 492.
 Ólöf Loptsdóttir ríka (1432 og þar
 eptir) 519—520.
 Ólöf Þorlákssdóttir (kona Jóns
 Sveinssonar í Hvammi; d. c.
 1358) 160.
 ólög 629.
 ómagar 115, 181, 204, 210, 220,
 223, 232, 406 (opt), 481, 482,
 529, 530, 606. — iiij. marka
 ómagi 229. — xx. aura ómagi
 228. — kvengildir ómagi 59, 104,
 115, 123, 153, 193, 219, 236^a. —
 ómagaldr 349. — ómagaeyrir
 481. — ómagaprestur 382. —
 ómagavist 153, 198, 231, 233,
 666.
 omeliur, sjá homiliur.
 omnes sancti, sjá sancti.
 oracio dominica 680, 681.
 oratores 730.
 orða, orðobók, sjá kirkja.
 ordinationes 324, 333.
 orðkrókar 3—4.
 ordo, ordines sacri 502, 724, 725,
 726^a, 727, 728^a. — ordo canonico-
 rum regularium sancti Augustini
 633, 643, 650. — ordo sancti
 Benedicti 521, 604, 625^a, 633,
 640, 665. — ordo Cisterciensis
 681.
 orlog 462.
 Ormarsá í Breiðdal 229.
 Ormarslón á Sléttu 698, 700.
 Ormfríðr Þorsteinsdóttir nyrðra
 (1429) 368, 391—392.

- Ormr son (á Hólum 1430) 429.
- Ormr Bjarnarson í Húnavatnsþingi (1418) 263.
- Ormr Daðason sýslumaðr í Fagra-dal (d. 1744) 5, 747.
- Ormr Einarsson í Grindavík (1307) 8.
- Ormr Einarsson í Skagafirði (1420) 278.
- Ormr Eiríksson nyrðra (1433) 531—532.
- Ormr Eiríksson prestur á Hofi í Vopnafirði (1444) 652.
- Ormr Guðmundsson nyrðra (1431) 448, 450.
- Ormr Hafliðason í Fíflholti (1390—1397) 79—80.
- Ormr Jónsson sýslumaðr í Múlaþingi (1421) 297—298.
- Ormr Loptsson, Guttormssonar, »hirðstjóri norðan og vestan á Íslandi« (1430—1442) 404—406, 520, 545, 548—549, 559—560, 623, 770.
- Ormr prestur á Stað í Grunnavík (c. 1394—1397 eða leingr) 102.
- Ormr prestur á Útskálum (fyrir og um 1397) 104.
- Ormr prestur á Þingvelli (c. 1388—1397 eða leingr) 94.
- Ormr Snorrason lögmaðr á Skarði (d. 1403) 157, 158², 161, 769.
- Ormr Þorgeirsson prestur á Stóranúpi (á lífi c. 1378) 47.
- Ormsdóttir: Járngerðr, Þorbjörg, Þórunn.
- Ormsson: Ásgrímr, Bárðr, Filippus, Guttormr, Hákon, Jón, Ólafr, Páll, Pétur, Sighvatr, Sigurðr, Sturli.
- Orm(s)staðir í Eiðarþinghá 220.
- Ormsstaðir á Skarðsströnd 158.
- Ormsvatnseingi Krossholtskirkju 198.
- ornamentum 44, 66, 86, 335, 352², 386, 387, 391, 393, 402, 403, 405, 455, 460, 465, 467, 468, 526, 592, 630, 681, 757, 758. Sjá kirkja.
- órói 277.
- Orosius auctor Quæstionum 111.
- orusta 477.
- ós, ósar 18², 19, 95, 237, 256, 287, 476, 763², 764.
- Ós á Akranesi 195.
- Ós í Bolungarvík 141, 539, 540.
- Ós (= Fljótsós eða Laxárós) 13.
- Ós á Galmaströnd 315, 316.
- Ós í Hnappadalssýslu (Gnúpárós eða Þórisós?) 180.
- Ós í Miðfirði 513.
- Ós á Skógarströnd 766.
- Ós í Útmanasveit 207, 208. — Ósrekar 205, 207, 223, 270.
- Ós í Vopnafirði 257.
- Ósar á Rosmhvalanesi 103.
- Ósar hjá Sjárborg 287.
- Ósauðr, maðr vestra (1431) 485.
- Óseyjar í Álptafirði 231.
- Ósinn forni (Straumlónsós) á Meirakkasléttu 19.
- óskil 2—4. — óskilamenn 1, 4.
- Óslandshlíð í Skagafirði 301.
- Ósló í Noregi 22, 24, 629, 630, 752, 753, 759, 760.
- ostr (sbr. matr) 73 (opt), 154, 734. — verð osta 160. — osthleifr (sbr. heithleifr) 73, 82. — ostvægr matr 165. — osttollr 180², 161, 163, 647, 648, 734², 735, 736.
- Ostvaðsholt (= Ostvatzholt, Ostvatnsholt) á Landi 71.
- ósæmdar konur 2², 3², 4².
- ótekin jörð 240—241.
- Otrardalr í Barðastrandarsýslu 147, 692.
- Óttarsson: Jón.
- Óttastaðir »í Kálfatjarnarkirkju-sókn« 707—708.

Otte Romar, norrænn maðr (1892) 24.

óttusöngur 40, 69, 84, 88², 115, 118, 139, 140, 207. — óttusöngva-
bækr, óttusöngssloppr, sjá kirkja.
Ouslandzlidh, sjá Óslandshlið.
Oxnahryggr, sjá Uxahryggr.

Páfastaðir (Pafvestader) í Skaga-
firði 701.

páfi 285, 760. — páfalegt sæti,
papatus 729, 752, 760. — páfa-
tekjur, páfatíundir 719, 733.
paganus 749.

palatinus comes, palatsgreifi,
pfaltz-graue 629, 644, 645, 646,
705.

Páll Bjarnarson (Bjarnason) prestur
í Hjarðarholti í Dölum (1434—
1446) 545, 549, 674.¹⁾

Páll Bjarnarson prestur í Miklaholti
(1437—1438) 571—572, 576—
577, 578—582.¹⁾

Páll Daðason (1431) 458.

Páll Erasmusson kirkjuprestur í
Skálholti (1605) 591.

Páll Eyjólfsson á Hjalla (1624)
243.

Páll Eyvindarson, prestur á Ref-
stöðum (c. 1387—1396) 219.

Páll Gíslason alþingisskrifari 285,
286.

Páll Grímsson prestur á Gilsbakka
(1398 og þar eftir) 123.

Páll Hákonarson lögsagnari í Mar-
teinstungu 354, 598, 669, 697,
709.

Páll Haldórsson í Bæ á Rauða-
sandi (d. 1417 eða fyrri) 251,
253, 335.

Páll Ingjaldsson á Hofi á Rangár-
völlum (1397) 84.

Páll Jónsson vestra (1428—1431)
353, 462.

Páll kjarni ábóti í Viðey (d. 1408)
110.

Páll Melsteð málafutningsmaðr 34.

Páll Ólafsson nyrðra (1427—1430)
343, 368.

Páll Ormsson nyrðra (1430) 420.

Páll Pálsson amtsskrifari (*stú-
dent, d. 1877) 30.

Páll postuli 44², 59, 66, 86, 87,
110, 11, 133, 190², 210, 461,
464, 560, 587, 589, 594, 595²,
681, 714, 728, 731, 766. — Páls-
kirkja 85, 190, 594, 595. —
Pálsmessa 274, 353, 354, 401,
565, 566, 756. Sjá Pétrsmessa
og Páls.

Páll prestur í Kirkjubæ í Tungu
(um 1376) 220.

Páll prestur á Reykjum í Olfosi
(c. 1377—1381) 96².

Páll Runólfsson, Sturlusonar, um-
boðsmaðr Árna biskups (d. fyrir
1429) 263, 377.

Páll Sigurðsson (1724) 747.

Páll Sæmundarson (Þorsteinsson-
ar, 1498) 357—359.

Páll Þennson prestur á Völlum í
Svarfaðardal (1417—1431, d.
1431) 372², 373, 420, 428, 472,
486, 498—494.

Páll Þuallín lögmaðr 484.

Páll Þorvarðsson á Eiðum (d. 1403)
221, 252, 406.

Páll á Öndverðsnesi (c. 1382—
1397 eða leingr) 94.

pallborð, pallkoddí, sjá húsbúnaðr.
pallium 594².

pálmadagr 218. — pálsunnudagr
240, 443, 445².

Pálmholt á Galmaströnd 315, 316.

Pálsdóttir: Ingibjörg, Ragnhildr.

panna, sjá búsgagn.

pannus (sbr. kleði) 605², 606.

pansari, sjá hertygi.

¹⁾ Viðást ekki geta verið einn maðr, nema
þá að hann hefði farið aftur að Hjarðarholti
eftir, að hann hefði verið í Miklaholti.

Papafjarðarós í Hornafirði 201.

Papi í Laxá í Döllum 161.

papiliones 331.

pappír 309. — pappírsbréf elzt
íslenzkt (1437) 304, 570—571.

Paradis 677.

Paralipomenon 111.

parochia (sbr. sókn) 750.

páskar (pasca) 3—4, 13, 19², 55²,
60, 100², 108², 140, 147, 150,
163, 163², 183², 187, 190⁴, 207,
211, 212, 271, 313, 362, 404,
554, 592, 630², 631², 681. —
páskadagr 84, 116, 129, 209, 234,
236, 237. — fjórði dagr páska
345. — páskavika 65, 125, 213,
262, 291, 353, 403, 407, 446,
448, 449, 498, 500, 556.

passagium 730.

passio domini 635.

passiones apostolorum 20, 108.

pater noster 351, 404, 677.

patina, sjá kirkja.

patria 304, 306.

patronus, patrona 410², 411, 412,
475.

peccamen 734.

pecuniæ 410.

pedites 730.

pell, sjá kirkja, klæði.

pena 411, 653, 723, 724. — pena
amissionis vitæ et bonorum 524.
— pena excommunicationis 308,
396. — pena suspensionis ab
officio 422. — pena tallionis
307.

peningar (til skrauts á klæðum) 61.
Sjá kirkja.

peningr, peningar (fé, eign, mynt)
2, 3², 4, 13, 15, 44, 89, 101,
159, 241², 242², 243, 247, 248²,
249, 251², 255, 257², 259², 260,
264, 265, 266, 267, 272, 273, 274,
292², 294², 302², 309², 311, 312,
313, 315, 318², 319, 320², 335,
343², 344², 345², 348, 354, 363,

385, 391, 393, 401, 404, 405²,
411, 413, 418², 419², 422², 428²,
431², 435, 437, 439, 440², 441,
443², 444², 445², 446², 447, 448, 452,
454², 455, 459⁴, 460², 465, 467,
470, 472⁴, 473, 477, 478, 482,
486², 487², 489, 492², 493², 494,
501², 503², 505, 507, 509², 510,
516, 519, 522, 528, 529⁴, 530,
534², 536, 537, 539², 544², 545,
547, 549, 550, 552, 554, 561²,
565, 569, 577, 578², 579², 586²,
592, 596, 597, 603², 608, 609²,
610², 611, 615, 616², 620, 626,
627², 628, 631, 632, 633, 635,
636, 637, 638², 643, 656, 657,
668, 669, 682, 683², 666², 668,
671², 675, 677, 678², 684, 693,
694², 696, 704², 714², 732, 735,
738², 739, 756, 757². — þarflegir
peningar 506, 521, 539, 632,
644, 755. — dauðir peningar
694. — kvikir peningar 694. —
peningadráttir 490. — peninga-
gjöf 509. — peningahald rang-
legt 298, 301. — peningareikn-
ingr 683. — peningaskipti 309.
penitencia 457, 497, 612, 681, 723,
724, 734. — penitenciarus 450,
588.

pent, pentaðir hlutir 21, 106. Sjá
kirkja: blað, kór, líkneski, skript.
pentecoste 326, 681.

peregrinacio 681, 728.

periculum 325.

perluhnappar, sjá klæðnaðr.

personæ famosæ 727. — personæ
nobiles 396.

Pétur Eiríksson prestur nyrðra (1441)
619.

Pétur Finnsson nyrðra og vestra
(1422—1436) 301—303, 351, 359,
560.

Pétur (Pettar) á Galtastöðum (fyrir
1397) 220.

- Pétr Gizurarson skólameistari í Skálholti og prestri í Vestmannaeyjum 29, 31.
- Pétr Gunnarsson nyrðra (1398) 242.
- Pétr Jónsson konungssveinn á Bessastöðum (vegin 1423) 329.
- Pétr Jónsson ráðsmaðr í Björgvin (1426) 337.
- Pétr Ketilsson ráðsmaðr í Björgvin (1426) 337.
- Pétr Kollason nyrðra (1419) 272.
- Pétr langi (Langi-Pétr) í Skagafirði (1431) 483².
- Pétr Marteinsson prestur á Gilsbakka (d. 1379) 122.
- Pétr Nikulásason biskup á Hólum 35, 240, 244, 365, 369, 463.
- Pétr Ormsson nyrðra (1421) 293.
- Pétr Pétsson meistari (1447—1448) 705—706, 737—738.
- Pétr postuli 44, 49, 52², 63, 67, 79, 85², 86, 88, 93², 99², 103², 108, 112, 115, 124, 129, 136², 137², 138, 145, 146, 148², 155, 158, 159², 160, 164², 180, 181, 187, 194, 196, 208, 214², 221, 227, 230, 232, 244, 350, 372, 374, 413, 414, 464, 482, 485, 496, 527, 593, 595², 596, 605, 634, 681, 714, 720, 728, 729, 731. — Sanctus Petrus (= Péturskirkjan í Rómaborg) 714, 719, 723², 725, 726, 727, 729, 730, 732, 733, 737. — Péturskirkja 44, 52, 54, 59, 63, 67, 68, 79, 84, 87, 93, 103, 106, 107, 112², 114, 119, 129, 136², 137², 145, 148, 155, 159², 164, 180, 194, 198, 207, 217, 221, 244, 373, 377, 378, 386, 391, 427, 466, 468, 511⁴, 513, 514. — Péturskýr 61. — Pétursmessa 129, 153, 159, 161, 236, 269, 276, 295, 310, 311, 458, 459, 527, 528, 577, 633, 650, 736, 754. — Pétursmessa á vetrinn, Petrus ad cathedram 232, 634. — Petrus ad vincula 65. — Pétursmessa og Páls 423, 461, 506, 560, 589, 681, 766. — Pétursær 61.
- Pétr prestur í Hofteigi (c. 1380—1390) 214.
- Pétr Sæmundsen faktor 504.
- Pétr Tumason eystra (1421) 297—298.
- Pétr Þórðarson nyrðra og vestra (1418—1422) 264, 301.
- Pétr Þorsteinsson, Nikulássonar í Gunnarsholti (fram til c. 1388) 85.
- Pétr Þorsteinsson í Holtum (1439) 584.
- Pétrsskógr í Norðrárdal 119.
- Pétrsson: Árni, Björn, Erlendr, Gísli, Jón, Kolbeinn, Martein, Matheus, Pétr, Sigurðr, Sveinn. Petrus Dorlandus 680.
- Pettar, sjá Pétr.
- Pharaonica tirannis (servitus) 646, 653.
- Philippus sbr. og sjá Filippus.
- Philippus & Jacobus 27, 408², 459, 610, 682. Sbr. Tveggja postula messa.
- pílagrimr 367. — pílagrímsferð 457.
- píltar 409, 670. Sbr. sveinn.
- pípa, sjá búsgagn.
- piscis (sbr. fiskr) 324, 325², 326, 327 (opt), 329 (opt), 330 (opt), 331², 542. — piscacio, piscatura 327, 330, 331², 333.
- piscis (fiskr verðaura) 329.
- pistlabækr, sjá bækr.
- pítall 100, 128. Sjá kirkja, klæði.
- plágan, plágan mikla, pláguárið, pláguvetrinn (= svartí dauði 1402—1404) 313, 374, 467, 498², 533, 561.
- plenarium, sjá kirkja

plica (faldr á bréfi) 70.

Pomarin, Pommern, sjá Eiríkr konungur af Pommern.

Pontanus sagnaritari 645.

pontifex 558, 582. — pontifex Romanus 733. — pontificalis potestas 681.

Pontus Hevterum 645.

porcio ecclesie 38², 39², 40², 41 (opt), 42, 44², 45 (opt), 46², 47², 48², 49², 50², 51⁴, 52², 53², 54², 55², 56², 57, 58², 59², 60⁴, 61, 62, 63², 64⁴, 65, 66⁴, 67⁴, 68⁴, 69⁴, 76², 77, 78², 79², 83², 85, 86, 87, 88, 89², 90⁴, 91⁴, 92², 93⁴, 94², 95², 96⁴, 97², 98⁴, 99, 101, 102, 103², 105², 106², 107², 109², 112, 113², 114², 115², 116, 117, 119, 120², 123, 126², 127⁴, 128², 130², 131, 132, 133², 135, 136, 137², 138, 139, 141, 142, 144², 145², 146, 147, 148, 149², 150², 151², 152, 154², 156, 157, 159, 160, 161, 162, 163², 164², 165, 172, 174², 175, 177, 179, 180, 183², 185², 186, 187², 188, 190, 191², 192, 193, 194, 196, 197², 198², 199², 201, 202, 203, 204, 207², 209², 212², 213⁴, 214², 215, 216, 219, 220, 221², 222, 223, 225², 226², 227², 228², 230, 231², 232⁴, 233, 234², 236, 237, 238², 290, 335, 349, 350, 372⁴, 374 (opt), 375, 376 (opt), 377², 378², 379⁴, 383², 386, 387, 388², 389, 402², 407, 408, 409, 412, 416, 419, 423, 432, 440, 441, 450, 460, 465⁴, 466⁴, 467², 468 (opt), 473, 486, 511², 512 (opt), 513, 514⁴, 548, 569, 594², 595², 596², 597², 630, 631, 666², 671, 757², 758.

portus 326, 327². — portus illegales, prohibiti 523, 524².

possessor 332.

postulamestur 212. — postulamynd 585.

Potencia sancta 751.

pottr, sjá búsgan.

potus, sjá drykk.

presbyter 326, 413, 750.

prestr, prestar (í hverskonar merkingu), prestskyld 10, 39, 40², 41, 42², 43, 46, 47, 50², 52, 54, 56, 58, 61, 62, 63, 64, 65, 66⁴, 67², 68², 73, 76², 78⁴, 79², 80, 82, 83, 84, 86, 87⁴, 88², 99, 101, 104, 109, 115, 116, 117, 118², 122, 125, 127, 129, 135, 139, 141, 142, 143, 146², 150, 151², 152², 153², 158, 160, 163, 164, 174, 179, 180², 181, 183², 185, 186², 188, 191, 192, 193², 194, 195, 196², 197, 198, 199⁴, 200², 202, 204, 206, 208, 210, 213, 214, 219, 220, 221², 222², 223², 224⁴, 225, 226, 227, 228², 229, 230, 232², 233, 234², 235², 236², 237, 238, 303, 313, 316, 350², 353, 372, 379², 380 (opt), 381 (opt), 382 (opt), 383, 400, 409, 413, 414, 416, 417, 418, 424, 425², 427, 429, 442, 454, 457, 463, 470, 471, 483, 485, 488, 490, 502, 511, 512, 522, 534², 535², 579², 588, 590, 592², 596, 608, 612², 613², 615, 617, 638, 639, 661, 671, 676², 724, 749, 768. — Sbr. heimilisprestr, ómagaprestr, setuprestr, sóknarprestr, þingaprestr. — flutningr prests 146. — fæði prests, sjá fæði. — prestaeiðr 369, 413—415. — prestagarðar 30. — prestasamþykkt 639. — prestastefna (-fundr) 304, 415, 425, 429, 534, 572, 576, 588, 638. — prestdómr 414. — preststíund 207, 453, 454, 534², 588, 671.

Prestagil í Miðdölum 346.

primalestr 271.

princeps 281, 282.
 prior 607, 611, 626², 632³, 661,
 670, 680 (opt), 710. — priorissa
 439², 570, 681.
 prisona 543.
 privacio vitæ & bonorum 324,
 326.
 privilegium 24, 384, 542, 629,
 648.
 processionale, sjá kirkja.
 proclamaciones publicæ 653.
 procuratores 305. — procuratorium
 304, 305.
 prodicio 332. — proditores 332.
 prófaleiðsla 258. — próftaka 682.
 prófastr 181, 385, 392, 442, 474,
 579², 588², 612, 613, 739. —
 prófastsbréf 392. — prófasts-
 dæmi (præpositura) 304, 306,
 307, 385², 393², 446, 464, 489,
 503, 613, 739².
 prófenta, prófentan 247, 248², 255²,
 258, 270 (opt), 318, 343², 344,
 348, 428², 443², 444, 445², 471
 472, 526, 635, 636², 767. —
 prófentubríf 248, 272, 427—
 428, 444—445², 471—472, 506,
 610, 634, 636. — prófentugjöf
 248. — prófentukaup 247, 248,
 428, 472, 610. — prófentukona
 255, 439, 441. — prófentumaðr
 248, 255, 443, 444, 445², 506,
 535, 610, 635—636. — prófentu-
 samningr 247—248, 272, 342—
 343.
 profestum 282.
 prohibicio 331.
 proles 734.
 prophetæ minores 110.
 propiciatorium, sjá kirkja.
 proprium de sanctis, sjá kirkja.
 Protasius martyr 512, 770.
 protectio 673.
 proventus ecclesiæ 308.
 provincia 331, 723, 760. — Lund-
 ensis 720², 733. — Nidrosiensis

720², 733, 739. — Upsalensis
 720², 733.
 præbendæ 410, 411, 726.
 prædium 308, 328, 331.
 præfaciones 340.
 præfectus 645².
 prælatus (prelāti) 607, 608, 639,
 661, 744, 760.
 præmia æterna 734.
 prærogativæ 542.
 præsul 750. Sbr. biskup.
 psaltari: Daviðspsaltari 457. —
 Mariupsaltari 457. Sjá kirkja.
 pueri 328, 670.
 pundari, sjá búsgagn.
 pungr, huslpungr, sjá kirkja.
 purificacio Mariæ 306, 583, 649,
 665.
 purpuri, sjá klæði, vefnaðr.

Quirinus hinn helgi 712, 713, 716,
 717, 742, 744.
 quittance 446².
 Questiones Augustini & Orosij
 111.

Rá og reiði, sjá skip.

Rachelarson: þórðr.

ráðasök 359⁴.

Raðbarðaholt á Finnmörk, sjá
 Holt.

Raðabardaholt í Hvammssveit 160.
 ráðskona 549.

ráðsmaðr 336, 385, 389, 417, 431,
 437, 551, 552, 553, 566, 626,
 637, 638⁴, 639², 640², 644, 662,
 700, 703², 731, 739. — ráðs-
 mannsbréf 417—419, 474—475,
 549—550, 703—704. — ráðs-
 dæmi, ráðsmannsdæmi 385, 399,
 739. — ráðsmannseiðr 514—
 515. — ráðsmannskaup 431. —
 ráðsmannslofun 552. — ráðs-
 mannsstarf 389, 400², 437, 639.
 Raflin (sbr. Rauulin) Tíringtun,
 enskr kaupmaðr 275², 326.

Rafn, sjá Hrafn.

Ragna (Ragnfriðr) Gautadóttir, frændkona Jóns biskups Vilhjálmssonar (1429—1431) 391, 473, 490.

Ragna Hrafnadóttir, Guðmundssonar (1424) 315—316.

Ragnfriðr Gautadóttir, sjá Ragna.

Ragnheiðr Sigmundardóttir vestra (c. 1431—1440) 492.

Ragnheiðr Þorvarðsdóttir, kona Guðmundar Björgólfssonar (1443) 642—644.

Ragnhildr Eiríksdóttir nyrðra (1433) 531—532.

Ragnhildr Eyjólfsdóttir (c. 1430—1440) 435.

Ragnhildr Pálsdóttir, Þorvarðssonar (1417) 251—252.

rán 324, 418, 683.

Rana-, sjá Hrana-.

Rangá í Austfjörðum 213.

Rangá (eystri og ytri) á Rangárvöllum 546.

Rangagjögr í Gullbringusýslu 8, 102.

Rangárvellir 32, 69, 70. — Rangárþing, Rangárvallasýsla 35, 84.

Rannveig Eiríksdóttir á Ærlæk (1407; d. fyrir 1444) 656—657.

Rannveig, móðir Sveins Magnússonar (d. fyrir 1417) 258.

raptum 323^a.

raptviðr 666. Sbr. viðr.

ratiocinium 502.

Rauða í Þjórsárdal 434.

Rauðabjörg í Norðr-Múlasýslu 215.

Rauðagnúpr á Melrakkasléttu 18.

raudasmiðja 689.

Rauðaskriða í Norðfjarðarþingum eystra 226.

Rauðaskriða á Skaga 11.

Rauðdalsskógr í Hofstaðalandi 154.

Rauðeyjar á Breiðafirði 158.

Rauðilækr (hvortveggja) í Holtum 71 87.

Rauðilækr á Þelamörk 711.

Rauðisandr á Barðaströnd 149, 262, 312, 335, 469, 602, 603, 689, 692, 693, 753.

Rauðsdalr á Barðaströnd 689.

Rauðshólar í Vopnafirði 217.

Rauðstaðir í Arnarfirði 691.

Rauf á Tjörnesi 19.

Rauf í Trékyllisvík 168.

Raufá á Sauðanesi í Isafjarðarsýslu 141.

raufan 268.

Raufarberg í Fljótshverfi 199.

Raufarberg fyrir Hrolleifshöfða 348.

Raufarhöfn á Melrakkasléttu 19, 672, 698, 700.

Raun, sjá Hraun.

Raullin Bek, enskr maðr 326, 327.

recompensacio 333.

rectores 750.

redditus (regis & ecclesie) 308, 326, 331.

redemptio 329.

refill, refilar, sjá húsbúnaðr, kirkja.

Refkelsstaðir í Eyjafirði 699.

refst, refstr, refsing 23, 25, 268.

Refstaðir í Hálsasveit 124.

Refstaðir í Vopnafirði 32, 217—219.

reformacio 341.

regale 653, 729.

regiment 570.

registr, registrum (= máldagabækr)

10, 11, 12^a, 30^a, 33, 38, 374, 375^a, 376^a, 377^a, 378, 379^a, 464, 465^a, 466^a, 468, 512, 620, 621.

regla, regula, heilög regla 384. — regla sancti Benedicti 284, 285, 439^a. — reglubækr 111.

regnum: regnum Angliæ 332, 542^a, 543, 557, 558, 563^a, 573^a, 574^a

- 575⁴, 582, 605, 606², 673. — regnum Daciæ 281, 523, 524², 563, 573, 574, 673, 720², 723², 726², 730, 732, 733, 767. — regnum Gotiæ 730. — regnum Norvegiæ 281, 324, 325, 328², 331², 333, 337², 523², 524, 542², 582, 645³, 720², 723², 726², 730, 732, 733, 749. — regnum Sweciæ 281, 523, 524², 720², 723², 726², 730, 732, 733.
- reið (= áreið) 669, 752.
- reið 141, 142, 283, 313. — reiðgötur 224. — reiðskjótur 425², 463. — reiðtygi: beizli 484. — sellæ (hnakkr) 330. — sölur 484, 616.
- reiða 198, 232².
- Reiðartjörn á Tvídægru 122.
- reiðing (kosti) 425.
- reiðr, Reiðr, sjá hreiðr, Hreiðr.
- reiðskapr (messu) 466. Sbr. reiða.
- reiðskapr, sjá skip.
- reiðupeningar 279.
- reikningskapr 252², 263, 265², 279, 280, 299, 313, 350, 379, 385, 393, 399, 400², 416, 417², 418⁴, 419, 428, 430, 437, 438, 440⁴, 441², 443², 446, 451, 460, 464², 465, 473², 474², 477², 481, 486, 490, 501, 503, 525, 530, 535, 547², 552, 578, 587, 607, 609, 612, 630, 633, 637², 638², 639⁴, 640, 668, 699, 700, 703, 704, 709, 710, 739, 760.
- reingi, sjá hvalr, sbr. matr.
- Reipavatn á Hrútafjarðarheiði 122.
- reisa (ferð) 430.
- Reistará í Hörgárdal 13, 711.
- reitisöl, sjá söl, sbr. matr.
- reit 143, 144.
- reka, sjá búsgagn.
- rekar (sbr. fjara, fiskreki, hvalreki, renningar, viðreki) 6², 7 (opt), 8, 10², 11², 13², 15, 18 (opt), 19, 27, 30², 51, 54, 61, 102, 109, 133², 134², 138, 143, 144, 150, 154, 157², 162², 168, 169 (opt), 173, 175, 179², 180², 181, 184, 188, 195, 196, 201, 202, 203², 204, 205, 207, 208, 210, 211², 215², 218, 221, 223², 224², 226, 229, 231², 232², 243², 244, 250, 270², 287, 289², 293², 318, 348⁴, 373, 375, 421, 437, 441, 455, 456², 458, 460, 464, 466, 468, 477, 487, 488, 489, 510, 538², 547, 572², 576, 577², 579², 580², 581², 591, 592, 643, 698, 710, 731², 748, 764. — rekakaup 6. — rekamaðr 348. — rekamark 18, 136, 168, 289², 298, 623, 697. — rekaskrá (-skjöl) 5—6, 12, 27, 34, 240, 244, 348, 651. — rekaskipti 240. — rekaviðr 420.
- Rekavík á bak Látrum í Ísafjarðarsýslu 133, 137(?), 138.
- Rekavík á Hornströndum 169.
- Rekavík hjá Höfn á Hornströndum 141, 485.
- rekkjuklæði, rekkjuvoðir, sjá sængrklæði.
- rekstr 225.
- Reliquiarum (festum) 480, 710.
- reliquiæ (helgir dómar), sjá kirkja.
- remedium 333².
- renningar 154. Sbr. reki.
- renta 76, 280², 284, 409, 411, 760. — rentumeistari (félirðir) 323².
- Renum, Rhenum, sjá Rin.
- rétt 57, 564. — lögrétt 44. — réttarhald 82.
- réttarbætr 2², 22—25, 246, 268², 274, 461, 589.
- réttdræpir menn 8.
- réttindi 2, 385. — réttindarán 742.
- réttir 8, 277, 301, 321², 322², 323², 324. — gamall réttir heilagrar kirkju 413. — réttir konu 430. — réttarfar 277.

- réltsýni 287², 316, 365, 456², 585², 612², 623², 668, 669, 748⁰.
- rex (sbr. konungr) 325, 326, 328, 329, 331, 333. — jus regium 324, 646.
- Reyðará á Tjörnesi 436. — Reyðarárbugar 436.
- Reyðarfell í Borgarfirði 631—633.
- Reyðarfjörðr eystra 225(!).
- Reyðarvatn á Rangárvöllum 72.
- reykelsi 42, 43, 46, 55, 62, 65, 66, 68, 69², 84, 86, 87, 172, 202, 206, 219, 236, 379.
- Reykir í Fljótum 249, 250.
- Reykir í Fnjóskadal 699.
- Reykir í Miðfirði 513, 683, 697.
- Reykir í Mosfellssveit 32, 33, 112—113.
- Reykir í Ólafsfirði 621, 622.
- Reykir á Skeiðum 32, 51².
- Reykir í Tungusveit 381, 753, 754, 755.
- Reykir í Olfosi 33, 96—97, 679.
- Reykjafell á Suðrheiðum 244.
- Reykjahlið við Mývatn 380, 571, 709.
- Reykjahólar (Reykhólar) í Barðastrandasýslu 139, 153—154, 265, 288, 313, 548, 549, 599, 600, 683, 684², 685, 693, 694, 770.
- Reykjaholt í Reykholtssdal 119—120, 125, 248, 249, 536, 539.
- Reykjahverfi í Suðr-pingeyjarsýslu 709, 710.
- Reykjanes í Barðastrandasýslu 156, 549, 600, 693.
- Reykjanes við Reykjarfjörð 134.
- Reykjanes við Skagafjörð 397.
- Reykjanes við Steingrímsfjörð 131.
- Reykjanes í Strandasýslu 167, 168.
- Reykja(r)dalur (Lundarreykjadalr) í Borgarfjarðarsýslu 37.
- Reykjardalur í Hrunamannahrepp 41—42.
- Reykja(r)dalur í Suðr-pingeyjarþingi 17, 300, 346, 347, 349, 358², 361, 362, 389, 409, 419, 420, 427, 455, 456, 504, 544, 548, 564, 565², 566², 567², 568², 619, 624, 625, 705, 707, 708, 740, 756, 757.
- Reykjarfjörðr á Hornströndum 134, 141(?), 687, 693.
- Reykjarfjörðr í Árnesshrepp í Strandasýslu 687.
- Reykjarhóll í Fljótum 649.
- Reykjarhóll í Seyluhrepp í Skagafirði 701.
- Reykjarvík á Ströndum 686².
- Reykjaströnd í Skagafirði 293, 640, 642, 643.
- Reykjavellir í Skagafirði 701.
- Reynibugr á Berufjarðarströnd 230.
- Reynifell á Rangárvöllum 82, 86.
- Reynivellir í Hornafirði 33, 200, 235.
- Reynivellir í Kjós 116²—117. — Reynivellingar 118.
- Reynistaðr, Staðr á Reyni(s)nesi, staðr í Skagafirði, Reynistaðarklaustr 244, 290, 293—294, 342—344, 370, 381, 383—385, 430, 438—439, 482, 483², 484, 497, 520—521, 551, 564, 569—570, 578, 603—605, 606—607, 608, 611, 625—626, 636—637, 640—641, 642—644, 675, 695, 696, 700—702.
- ribbalði 490.
- Richard, enskr maðr 326.
- Richard Agitonn (Richard Aytonn), enskr maðr 329, 330.
- Richard Brillintun, enskr maðr 275.
- Richard Slebel, enskr maðr 275.
- Richard Rafneshed, enskr maðr 330.

- Richard Stokeley, enskr maðr 275.
- Richard Tod, enskr maðr 329, 330.
- Richard Weston, fiskikaupmaðr frá Lundúnum 558, 574.
- riddari 251, 280².
- Rif (Rífsreki) á Melrakkaslétu 19, 698, 700.
- Rífgerðingar fyrir Skógarströnd 171.
- Rífsker nær Reykjanesi í Strandasýslu 169.
- Rífsker fyrir Staðarsveit 176.
- Rífunes, sjá Hrífunes.
- Ríggir, sjá Hryggir.
- Riis, sjá Hris.
- riki (sbr. regnum) 4, 280, 281, 282, 321, 644, 760. — ríkisráð 22, 24, 25, 321, 322, 323, 337, 478, 706.
- ríkir menn 351.
- riklingr 265. Sbr. matr, skreið.
- rím 48.
- Rín (fljótið, fylkin) 629, 644, 645, 646, 705.
- Ríne, sjá Rín.
- Ríp í Hegrænesi 253—254, 255—256, 314, 315, 370, 381, 439—441, 442—445, 447, 525—526, 610, 667.
- ripting (sbr. lagarípting) 15, 16, 257, 351, 568.
- Risøy 328, sjá Hrisey.
- Rjúkendi (í Mjófafirði) 225.
- Rjúpnadal, landamerki Gnúps í Gnúpsdal 748.
- ró (á nögglum) 426.
- Róars-, sjá Hróars-.
- Robert Borne, enskr maðr 326.
- Robert Bulintun, enskr maðr 275.
- Robert Holm, enskr maðr 326.
- Robert Hugnall, enskr maðr 329.
- Robert Thorkell, enskr maðr 329².
- Robert Westonn, enskr maðr 330.
- Róðbjartsson (sbr. Hróðbjartsson): Þórðr.
- róðr 144.
- Róðu-Björn, sjá Björn Sigurðarson.
- Róðurbjargardalr (Róðu-) í Borgarfirði 188.
- Róðuvatn í Borgarfirði 188.
- Rófá, sjá Hrófá.
- Rólf-, sjá Hrólf-.
- Róm, Rómaborg, Roma, Romani 36, 457, 646, 653, 712, 714, 716, 719², 723², 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 732, 733, 736, 737, 742, 744², 747, 749, 751, 760. — Romana curia 734. — Romana ecclesia 713, 717, 720, 729, 730, 749. — Rómferð 667, 668, 738—739. — Rómaskáttir 146, 370, 440, 474, 739, 741—742. — Rómvegir 733.
- Roskilda (Hróarskelda) 280, 525.
- Rosmhvalanes (Rosmalanes, Rosthvalanes) í Gullbringusýslu 240, 265, 336, 492, 493, 539, 540, 554, 556, 560, 561—562, 658, 659, 665.
- Ross-, sjá Hross-.
- Rosthvalanes, sjá Rosmhvalanes.
- Rúfey (Rúfeyjar) á Breiðafirði 157, 158. — Rúfeyjarhólmr 157.
- Rugludalr í Húnavatnsþingi 701.
- Rúgstaðir í Eyjafirði 678
- ruinæ 750.
- rúmbelgir dagar 69, 230, 403.
- Runa 45, sjá Hruni.
- Runi, sjá Hruni.
- Runólfr Jónsson (hins illa Ólafssonar) í Hólum í Eyjafirði (1417—1429) 260, 318, 378.
- Runólfr Ólsen Björnsson umboðsmaðr á Þingeyrum (d. 1860) 31.
- Runólfr prestur í Stafafelli (um 1397) 202.
- Runólfr Sturluson á Laugalandi

- í Hörgárdal (1390—1442; d. 1443—1444) 273, 379, 669—660.
- Runólfsdóttir: Solveig.
- Runólfsson: Árni, Gizur, Höskuldr, Jón, Magnús, Páll, Sveinn, Þorsteinn.
- Rúnuskáli í Borgarfirði eystra 222.
- rúst 176, 178².
- Rusticus Sigmundsson nyrðra (1443) 635.
- Rút-, sjá Hrát-.
- Ruth 111.
- ræningi 490.
- Rögl-, sjá Ruglu-.
- Rög(n)valdr, nyrðra (um 1427) 351.
- Rögnvaldsson: Ólafr.
- Röke-, Röker-, sjá Reykja-, Reykjar-.
- Sacerdos (sbr. prestr) 750. — sacerdotium 727, 728. — sacerdotum ministerium 750.
- sacra religio 439.
- sacra scriptura 110.
- sacramentum, sacramenta 470, 488², 534, 642, 750.
- sacrarium, sjá kirkja.
- sacrista, sacristæ 681.
- sacristi, sjá kirkja (bygging).
- sáð 245. — sáðjörð 134.
- saga (sögur): sögur smátt skrifaðar 768. Sjá bækr (kirkja).
- sagittæ 329, 332.
- sakeyrir, sjá sök.
- sal (= salt) 605.
- sal (söl) 266, 616², 632. — saladagar 257. — salastefna 632.
- sál, sála 76², 180², 181², 350, 384², 406, 414², 435, 485, 516, 522², 531², 641, 642, 675, 676, 677. — kristnar sálir 485. — sálugjafir 83, 210, 428, 472. — sálugjafabréf 250. — sáluhjálp 350. — sálumessa, sálutiðir 66, 76², 152, 180², 183², 226, 522² 678.
- sala 16, 23—24.
- salarium 729.
- Salbjörg nyrðra (um 1440) 619.
- sáld 108. — sáld korns 57, 77², 78.
- Salgerðr á Keldum (d. fyrir 1397) 86.
- Salgerðr (Svarthöfðadóttir) húsfreyja Ólafs bónda Bjarnarsonar á Kirkjubóli (um 1350) 104.
- Sallstæðingar 205. Sjá Gallstæðingar.
- Salomonsson: Auðunn.
- salt 547². — saltáttungr fyrir v fiska 277. — salta, sjá matr. — saltbelgr 74. — saltbrenna 698. — saltfjara 222, 234. — saltkall 21. Sjá kirkja.
- saltari 403.
- salteri, sjá saltari.
- Salthöfði í Öræfum 14.
- sálún, sjá klæði (vefnaðr), sbr. altarisklæði, kápa.
- Salveig, sjá Solveig.
- sambeit 57² (sbr. beit).
- Sambeit fyrir Breiðdal 229.
- samneyti kristinna manna 425, 642.
- samreki 223, 226 (sbr. reki).
- Sámstaðamenn í Hvítársíðu 123.
- Sámstaðaskógr (í Laxárdal í Dala-sýslu) 176.
- Sámstaðir (ytri) í Fljótshlíð 81.
- samtýnis 286.
- samvera (ólögleg) 23.
- samþykktarbréf 461—462, 610, 661.
- sancta obediencia 308, 396, 401, 422.
- sancti 413. — omnes sancti 413, 438, 696. — de sanctis (bækr) sjá kirkja. — sanctorum (sacræ) ædes 749, 750.
- Sandá í Svarfaðardal 712.

- Sandafell í Þjórsárdal 45, 54, 617.
- Sandar í Dýrafirði 145, 485, 682.
- Sandar fyrir Héraðsfloa 208.
- Sandar í Miðfirði 339, 340.
- Sandártungur í Þjórsárdal 74.
- Sandbrekkumenn í Hjaltastaðapínghá 205, 270.
- Sanddalir á Suðrheiðum 244.
- Sandey á Færeyjum 328.
- Sandey á Snæfjallaströnd 137. Sjá Sandeyri.
- Sandey í Þingvallavatni 94.
- Sandeyjar á Breiðafirði 152.
- Sandeyri (Sandey, Sauðey) á Snæfjallaströnd 133, 137.
- Sandfell (hvorttveggja) í Skriðdal 204², 208, 270².
- Sandfellshlíð (í Kjós) 117.
- Sandgil á Rangárvöllum 71, 73, 85.
- Sandhagi (nú Sauðhagi) í Vallanessþingum 204, 270.
- Sandhólaferja við Þjórsá 75.
- Sandhólar á Tjörnesi 6.
- Sandhóll hjá Bringu í Kyjafirði 585, 612.
- Sandnes í Bjarnarfirði 686.
- Sandnes, rekaland frá Reykhólum 154.
- Sandneshólmr í Strandasýslu 129.
- sandr 18², 656, 715.
- Sandr í Aðaldal 709, 710.
- Sandr í Austfjörðum (við Borgarfjörð) 223².
- Sandr (Fljótssandr) við Skjálfandafloa 18².
- Sandshorn í Suðr-Þingeyjarþingi 373.
- Sandvað í Olfosi 244.
- Sandvatnshlíð á Biskupstungnafrétt 49.
- Sandvík í Austfjörðum 210.
- Sandvík í Flóa 32, 54.
- Sandvík á Hornströndum 134, 137, 146.
- Sandvík (Sauðvík) á Skaga 11.
- Sandvík, rekamark frá Staðarhóli 155.
- Sandvíkr í Hellisfirði. á Austfjörðum 226.
- sanguis (effusio sanguinis) 723, 724.
- sár, sjá skirnarsár, vatnssár (kirkja), sbr. skyrsár (búsgagn).
- sárabætr 22, 25, 622².
- Sarpr í Skorradal 119.
- sátt 422. — sáttargerð 176, 251—252, 607—608. — sáttmáli 452², 453, 478.
- Sátuholtskelda í Staðarsveit 178².
- Sauðá í Skagafirði 287, 288, 291, 292, 294.
- Sauðadalir í Húnavatnsþingi 10.
- Sauðadalsá á Vatnssnesi 354—355.
- Sauðafell í Dalasýslu 164.
- Sauðanes á Langanesi 215, 368, 379, 397—398.
- Sauðanes norðan Önnundarfjarðarmynnis í Ísafjarðarsýslu 141², 142.
- Sauðárdalur (Sandárdalur) í Vopnafirði 215.
- Sauðhagi, sjá Sandhagi.
- Sauðhúsmýri á Berufjarðarströnd 230.
- sauðhyrningsspæmir, sjá búsgagn.
- sauðpeningr (fé, fénaðr, peningr) 7², 43, 45, 53, 57, 134, 153, 161, 168, 184, 196, 219, 231, 232, 328, 428, 452², 471, 617, 694, 704. — að telja sauðfénað eptir hrið 117. — mánaðarhald öllu fé 698. — sitja að fé um nætr 53. — geldr fénaðr 69. — ásauðr, ær, ærgildi, ágildi 15, 38², 39⁴, 40, 41, 42, 43², 44, 45², 46, 47, 48, 49², 50², 51², 52², 53, 55, 57, 58, 59², 60², 61, 62², 63, 64², 65², 66², 67, 68¹, 70, 76², 77², 79², 80², 81, 82, 85, 86, 87, 88², 89, 90², 91, 92², 93², 99, 102, 105, 108, 109², 114², 115, 116²,

117, 118, 119², 120², 121, 123², 124, 125, 126, 129, 130, 132, 133², 134, 137², 138, 140, 142, 145, 147², 148, 152, 153, 154, 155, 158², 161, 162, 163, 168, 172, 173², 174, 177², 179, 180², 181, 183, 184², 187⁴, 188², 190², 191, 192, 194, 195², 197, 199⁴, 200⁴, 202, 203, 204², 205, 207, 209², 211, 213, 214², 215, 216², 217², 218, 219², 220², 221, 222, 223, 224², 225², 226, 227², 228², 229², 230⁴, 232, 233, 234², 235², 236², 237², 242², 243, 244, 245, 267, 271², 286, 299, 335², 343, 350, 372, 373, 374, 376², 379², 423, 434, 468⁴, 483 (opt), 484, 485, 569, 593, 594, 595², 596, 617², 662, 663², 684, 686, 687, 688, 689, 690, 693², 700, 702, 711². — geldær 81, 235. — alls gæld ær 73. — loðin ær og lembd 73, 81. — snögg ær og gæld 81. — brundlið 134. — fjárfækkun 418. — Sbr. fjárhús. — fjármark Oddastaðar (sýlt hægri, heilt vinstra; af bæði eyru) 75. — fjárnyt 236². — fjársafn 54. — fóður (fjár) 437. — forustugeldingr 121. — forustusauðr 218, 219. — fráfærur 43, 53. — geldfé, geldfjárrækstr 47, 93, 118, 123, 134, 136, 144, 175, 176, 195, 106, 200², 202, 210, 211², 229, 242, 271, 299, 335, 372, 376², 379, 466, 468², 565, 630, 631, 650, 660, 696, 748. — geldingr 50, 70², 71 (opt), 72 (opt), 81 (opt), 82 (opt), 168, 184, 231, 234, 235², 619, 684, 686², 687, 688, 689², 694, 700, 702. — geldingsgæra 245. — gymbr 686, 689, 690. — hrútar 57, 64, 80, 120, 121, 184, 205, 214, 216, 235, 236, 373,

687, 688, 689, 690, 700, 702, 715. — hrútahöfn 45, 134, 617. — hrútmál 45², 617. — kvíar 57. — lamb 43, 53, 57, 131, 219, 236, 684, 686, 687, 688, 689, 690. — lambaafmæðing 231. — lambabeit 57. — lambafóðr 57, 131. — lambarekstr 117², 763², 764. — lambgymbr 228, 376. — lambhagi 565. — lambseldi 128, 131, 134, 137, 138, 218, 221, 223, 224, 372, 537. — mál-nyta 159, 247. — málnytukúgildi 69, 636, 650², 694, 696², 755. — Sbr. málsmjólk. — Ólafssær 61. — Pétrær 61. — Sbr. rétt. — safn (= fjallsafn) 44, 54. — sauðir (á öllum aldri) 17, 38, 39⁴, 43, 51, 57², 80, 81², 82², 93², 105, 114, 120, 128, 142, 179, 184, 195², 197², 204, 205², 207², 214², 216⁴, 219⁴, 222, 224, 227, 228², 230, 234, 235, 242², 271, 372, 373², 569, 628, 684, 687, 688, 690², 715². — xx álmir vaðmáls eða sauðr tvævetr á vori 39. — geldir sauðir 271, 286. — haustsauðr 78. — sauðr á haust jafngóðr mörk vax 193. — sauðabeit 57, 223². — sauðageymsla (gæzla) 54². — sauðhöfn 54, 117, 179, 233. — stekkr 236. — viðreldi 700.

Sauðsker á Snæfellsnesi 576—577, 579.

saumur (naglar) 421, 426², 427.

Saurá í Strandasýslu 131.

Saurar í Dýrafirði 144², 147, 688.

Saurar í Helgafellssveit 167.

Saurar í Hraunhrepp á Mýrum 184.

Saurar í Laxárdal í Dalasýslu 273, 769.

Saurareki í Strandasýslu 169.

Saurbæjarfjara 156, 273.

- Saurbær í Eyjafirði 308, 309, 380, 500, 501, 502, 532, 626, 676.
 Saurbær í Fljótum 344.
 Saurbær á Hvalfjarðarströnd 197—198, 329, 538.
 Saurbær á Kjalarnesi 36, 114—115.
 Saurbær á Langanessströndum 218.
 Saurbær (Bær) á Rauðasandi 149—150, 469, 602, 603, 689, 693.
 Saurbær í Olfosi 96.
 Saurbær(inn) í Dalasýslu 154, 252, 405.
 Saurlátir á Breiðafirði 167.
 • Saurstaðir í Breiðafjarðardölum 405.
 Saxahvoll undir Jökli 32, 171, 174—175.
 scandalum 726.
 scapha, sjá skip.
 scelus 723.
 Sclavi, sjá Slavi.
 Scolastica virgo 402.
 scortum 730.
 Sebastianus hinn helgi 194 — Sebastianusmessa 65.
 secretum 285.
 sectatrix (paterne sectatrices) 725.
 secur, secures 329. Sbr. ðx.
 segl, sjá skip.
 Seglsteinn í Berufirði eystra 203.
 seinaskript 768.
 sekt 23, 26, 240, 277, 359, 363, 402, 404, 412, 416, 418, 419, 425, 446, 448, 453², 454, 462, 463, 464, 499, 501, 502, 504, 535, 540, 541, 671, 761, 768¹.
 — þriggja ára sekt: að bera hníf upp bundinn 1—3. — að lúka ekki legkaup. líksögseyri eða tíund í eindaga 5. — ölf ára sekt: að gjalda ekki ljóss-toll í eindaga 5. — sektarfé 23², 26², 453, 454.
 sel, selför, selgjörð, seljaland, sel-land, selsetr 7, 10, 17², 54, 57, 113, 120, 122, 123, 136, 141, 161, 163, 176, 188, 191, 192, 195², 201, 204, 209, 229, 231, 236, 270, 288, 376, 436, 468, 565, 698.
 Sel í Hraunhrepp á Mýrum 190².
 Sel í Meðallandi 239.
 Sel á Seltjarnarnesi 109.
 Sel í Austfjörðum 224.
 Selá á Árskógarströnd 372.
 Selá á Skaga 700.
 Selá í Strandasýslu 131².
 Selárakki á Árskógarströnd 13, 375.
 Selárdalur í Álptafirði í Suðr-Múla-sýslu 231.
 Selárdalur í Arnarfirði 7, 148—149, 615, 616, 633, 692. — Sel-dælir 7.
 Selárdalur í Strandasýslu 130.
 Selárós í Álptafirði eystra 231.
 Selbúðir í Landbroti 239².
 Seley fyrir Reyðarfirði 209.
 Seljadalr (Seljaland, sbr. nú Sel-dalur) í Norðfirði eystra 225.
 Seljadalsá í Arnarfirði 148.
 Seljageilar í Dýrafirði 145.
 Seljagrafir í Hrappadalssýslu 179.
 Seljaland í Fljótshverfi 199.
 Seljaland í Melasveit (sbr. siðar Seleyri, Johnsens Jarðatal, bls. 111) 192.
 Seljaland í Norðfirði, sjá Selja-dalur.
 Seljalækr (Selalækr) á Rangárvöl-lum 72.
 Seljalækr í Skorradal 196.
 Seljatunga í Hvítársíðu 122.
 Seljumannamessa, sancti in Selio (Celio) 316, 373, 465², 506, 590.
 sella, sjá reiðtygi.
 Sellátir í Norðr-Múlasýslu 218.
 Sellón, sjá Sælón.

selr, selveiði, selver 10, 18, 181, 185, 186², 188, 143, 144, 176, 179, 201, 215, 237, 257, 703², 765². — selabátr, sjá skip. — seladráp 208. — útseladráp 232. — selanætr 158. — selskinn, sjá skinn.

Selshólar í Flóa 53.

Selskarð á Álptanesi 107.

Selsker fyrir Akranesi 175.

Selsker fyrir Eyrarsveit 173.

Selsker á Skálmarnesi 152².

Seltjarnarnes (Seltjörnarnes) í Gullbringusýslu 33, 108—109, 250, 251, 255.

Seltungur á Síðu 236.

Selvík á Skaga 11.

Selvogr (Selvogar) í Dýrafirði (sbr. nú Svalvogr) 144, 688.

Selvogr(inn) í Árnessýslu 32, 33, 99, 100.

Semíngur Magnússon, djákni á Munkaþverá og prestur að Saurbæ í Eyjafirði (1431—1444) 453, 497, 533, 538, 541, 661.

Semundr, sjá Sæmundr.

senator 645.

sequenciur, sequenciubækr, sequenciuskrár, sjá kirkja.

serkr, sjá kirkja.

sermones, sjá kirkja.

servicium (þrælkun) 524.

servisia, sjá drykkur.

servus 328.

sessá, sjá húsbúnaðr.

Sesselja, sjá Cecilia.

Setahraun í Hnappadalssýslu 184.

Sethberg í Barnafelli 456.

Sethberg í Borgarfirði eystra 223.

Sethberg í Eyrarsveit 173.

Setberg á Skógarströnd 167.

sett hönd 30. — sett letr 364², 365⁴. Sbr. seinaskript.

setuprestur 118, 203. Sbr. prestur.

Sevaland, sjá Sævarland.

sexæringr, sjá skip.

Seyðarfjörður í Norðr-Múlasýslu 225.

Seyðisfjörður í Ísafjarðarsýslu 134, 136, 142, 641, 654; 655, 768.

Seyðishólar á Skeiðum 46, 617.

Síða(n) í Skaptafellsýslu 28, 32.

Síðumúli í Hvitársíðu 125—126.

Sígfús Björnsson, bróðir (á Þingeyrum 1430) 407.

Sígfús Ljótsson nyrðra (1426) 339.

Síghurðar, sjá Sigurðr.

Síghvatr Bjarnason, prestur í Dýrafirði (1433—1434) 525, 546.

Síghvatr Ormsson í Mýrdal austr (1448—1449) 764.

Síghvatsson: Björn, Ingimundr, Jón.

sigillum 332. — privatum 606. — majus 304. — rotundum 411, 548. Sbr. innsigli.

sigling 321 (opt), 322 (opt), 328 (opt), 324, 476. — af landi burt 9, 505, 739. — Einglendinga (útglendinga) til Íslands 268, 283.

Síglufjörður í Eyjafjarðarsýslu 10².

Síglunes við Síglufjörð 381, 420.

Sígluvík á Hornströndum 134, 142.

Sígluvík á Svalbarðsströnd 458—461, 677, 678.

Sígmundardóttir: Ragnheiðr.

Sígmundargil í Álptafirði 231.

Sígmundarson: Gunnar, Haldór, Jón, Rusticus, Sveinbjörn, Þórðr, Þormóðr.

Sígmundarstaðir í Hálsasveit 124.

Sígmundr Egilsson vestra (1615) 754.

Sígmundr Eyjólfsson eystra (1444) 652.

Sígmundr Eysteinnsson prestur í Skaptafellsþingi (1448) 715.

Sígmundr Guðmundarson prestur nyrðra (1391—1430) 17, 420.

Sígmundr (Hrafnsson) Thomas-

- sonar á Eyri í Arnarfirði (c. 1370) 146.
- Sigmundur Illugason (d. fyrir 1428) 359—360.
- Sigmundur Óblauðsson nyrðra (1429—1430) 392², 403.
- Sigmundur Oddsson (1419) 269.
- Sigmundur Steinþórsson prestur nyrðra (1449) 758—759.
- Sigmundur prestur á Valþjófsstöðum (c. 1340) 211.
- sigmet 591.
- Sigríðarstaðir í Vestrhópi 655—656. — Sigríðarstaðaós 656. — Sigríðarstaðasandr 655. — Sigríðarstaðavatn 656.
- Sigríður Björnsdóttir, Brynjólfssonar, kona Þorsteins lögmanns Ólafssonar (c. 1424) 316—317.
- Sigríður Einarasdóttir í Skagafirði (1420) 277—278.
- Sigríður, kona Pétrs Ormssonar (1421) 293.
- Sigríður Sæmundardóttir, systir á Reynistað (1431) 438², 483.
- Sigríður Þórarinsdóttir, kona Þorleifs Egilssonar (1428) 358.
- Sigríður Þorsteinsdóttir í Dölum vestr (1434) 545.³
- Sigríður Þorsteinsdóttir, kona Ólafs tóna (1446) 672—674.⁴
- Sigtryggsson: Ólafr.
- Sigtún í Eyjafirði 379, 699.
- Sigurðardóttir: Ástriður, Margrét, Þorbjörg.
- Sigurðarhólmur á Breiðafirði 157.
- Sigurðarson: Bjarni, Björn, Erlendr, Gísli, Greipr, Helgi, Jón, Ólafr, Páll, Sigurður, Skeggi, Sveinn, Þórarinn, Þórður, Þorgeir, Þórhallr, Þorlákr, Þorsteinn.
- Sigurðarstaðir í Gnúpasveit 19, 467, 468.
- Sigurður Arngrímsson (1419—1436) 269, 310, 560.¹
- Sigurður Arngrímsson í Myrdal í Vestr-Skaptafellssýslu (1448) 763, 765.¹
- Sigurður Ásgeirsson í Grindavík 8.
- Sigurður Bárðarson syðra og vestra (1447—1449) 708, 754.
- Sigurður Björnsson, Sæmundarsonar, á Svalbarði (1447, á lífi 1483) 706—707.
- Sigurður Erlendsson nyrðra (1426—1432) 338, 516.
- Sigurður Guðmundsson (lögmaðr hinn síðari, enn á lífi 1381) 13.
- Sigurður biskup í Hamri (1392) 24.
- Sigurður Jónsson lögmaðr í Einarsnesi 30.
- Sigurður Jónsson nyrðra (1417—1441) 250, 621.
- Sigurður Jónsson prestur vestra (1434) 549.
- Sigurður Jónsson prestur og kanoki (1429—1444) 396², 399², 410—412, 424, 434, 439, 440, 441, 444, 445, 447, 466, 468, 475, 480, 494, 495, 497, 498, 517, 522, 533, 552, 607, 661.³
- Sigurður Jónsson prior á Möðruvöllum (1439 og þar eftir) 583—584, 607, 611—612, 626—627, 637, 638, 661, 670, 672, 710².
- Sigurður Jónsson prófastr í Skagafirði (1430—1433) 430, 448, 498.³ 532.⁴
- Sigurður Jónsson kirkjuprestur (1431) 448, 450, 451.

¹) Kynni þó að vera sami maðr hvorttveggja.

²) Á mörgum stöðum er ómögulegt að greiða á milli þessa manns og fjögurra þeirra næsta hér á eftir.

³) Nefndr næst fyrstr í bréfinu, en ekki samt kallaðr prófastr. Fyrstr er söra Jón Bjarnarson, sem nefndr er ætíð fyrstr í gjörningum. Í þessu bréfi er og kinn söra Sigurður Jónsson, en nefndr síðar.

⁴) Bréfið er gert í Saurbæ í Eyjafirði.

⁵) Gæti þó verið ein kona hvorttveggja.

- Sigurðr Jónsson prestur að Bergs-
stöðum (1430 um eitt ár) 369,
412.
- Sigurðr Jónsson officialis á Grenj-
aðarstað 25.
- Sigurðr Oddsson prófastr Stafholti
(d. 1675) 159.
- Sigurðr Ormsson vestra (1565) 753.
- Sigurðr Pálsson nyrðra (1434) 528,
541.
- Sigurðr Sigurðsson landsskrifari
hinn eldri 317.
- Sigurðr Sigurðarson prestur í Valla-
nesi (c. 1393—1396) 207.
- Sigurðr Snorrason vestra (1615)
754.
- Sigurðr prestur á Upsum (fyrir 1429)
465.
- Sigurðr prestur í Þingmúla (c. 1379
—1397) 204.
- Sigurðr Þéttmarsson biskup í Skál-
holti 125, 157.
- Sigurðr Þorbjarnarson nyrðra (1424)
313.
- Sigurðr hvítkollr Þórðarson í Ögri
(d. 1393?) 136.
- Sigurðr Þórðarson í Haga (1412—
c. 1421) 264, 492—493.
- Sigurðr Þórðarson nyrðra (1429)
395.
- Sigurðr Þorkelsson nyrðra (1441)
619.
- Sigurðr Þorláksson prestur nyrðra
(1448) 741.
- Sigurðr Þorsteinsson eystra (veg-
inn fyrir 1421) 297—298.
- Sigurðr Þorsteinsson nyrðra (1445)
665.
- Sigurðr Þorvaldsson eystra (1441)
620.
- Sigurðr Þorvaldsson í Húnavatns-
þingi (1419—1421) 269, 274,
291.
- sík, síki 373, 456, 669^a.
- Silalekr í Laxárdal í Suðr-Þing-
eyjarsýslu 17.
- silfr, sjá málmar.
- Silfrastaðir í Blönduhlíð 11, 355—
357, 381, 624, 625, 649.
- Silfrskógr í Hvammsveit (nú í
eyði) 405.
- Silvester papa 270^a, 572.
- silki, sjá klæði (vefnaðr), sbr.
(kirkja). — rautt silki 99. —
siliskart, sjá klæðnaðr. Sbr.
merki (kirkja).
- Simaun, sjá Símon.
- Simon Jónsson nyrðra (1437) 567.
- Simonarson: Eyjólfur, Gísli, Ísólfr,
Sveinn.
- Símonsmezza 297, 432^a. — festum
Simonis et Judæ apostolorum
432^a.
- Sindinsvík (Sviðningsvík síðar) í
Kaldaðarnesshrepp í Standasýslu
686.
- Sireksstaðir í Vopnafirði 215.
- Siugurðr, sjá Sigurðr.
- Sixtuskirkja 227.
- Sjáarborg (Borg) í Skagafirði 237
—288, 291, 371, 382, 406, 491,
516—517, 519, 532—533, 539,
540, 600—601.
- Sjáfar, sjá Sjáar, Sjávar, Sjóvar.
- Sjávargarðr (Sjövargarðr) á Akra-
nesi 196, 197.
- Sjóarborg, sjá Sjáarborg.
- Sjónarás á Völlum eystra 270.
- Sjónarhóll í Bleiksmýrardal 698.
- sjónhending 122, 162, 176^a, 177^a,
178 (opt), 244, 535, 591, 612,
656.
- sjór 112, 134, 161, 162, 168, 178^a,
287, 346, 354, 355, 362, 622. —
hálfíallinn sjór 144. — sjávar-
bakki 178.
- Sjóvarfoss í Kjós 117.
- sjúkdómr, sjúkleikr 353, 412, 457,
536^a.
- sjöund 485.
- Sjöundá á Barðaströnd 690.

skaði (váveiflegur) 418.

Skagafell í Austfjörðum 204, 270.

Skagafjörðr 18, 234, 253, 254, 255, 256, 277, 278, 287, 291, 292², 293, 294², 295, 316², 317, 326, 340, 343, 352, 353, 355, 356, 357, 361, 402, 430, 443, 444, 447, 454, 455, 469, 475, 476, 477, 479², 494, 497, 498², 499², 500, 517, 519, 521, 526, 540, 554, 569, 600, 604, 608, 650, 665, 666, 667, 668, 678, 709, 734, 735, 736, 753, 755, 770. — Skagafjarðardalur 340.

Skagaströnd nyrðra 264, 290, 319, 568, 569, 572, 573, 601, 602, 636, 656, 700.

Skagi á Berufjarðarströnd 230.

Skagi við Dýrafjörð (Fjallaskagi) 143, 145.

Skagi nyrðra 11², 353, 437, 510, 703, 734, 735—736.

skál, sjá búsgagn.

Skálá í Náttfaravíkum 18.

Skálá í Sléttuhlö 348—349.

Skálagerði, skreiðargarðsstaða frá Kaldaðarnesi 54.

Skálanaust í Álptafirði eystra 232.

Skálanes í Barðastrandarsýslu 153, 691.

Skálanes í Norðr-Múlasýslu 223.

Skálanes í Vopnafirði 215, 256—257.

Skálar á Langanesi 215.

Skálarfjara, Skálarfjöruhvammr, sjá Skálarhvammr.

Skálarhvammr í Lóni 201.

Skálavík í Reykjarfjarðarhrepp í Ísafjarðarsýslu 134.¹⁾

Skálavík við Ségandafjörð 143.

Skáldabjarnarvík, sjá Skjaldabjarnarvík.

Skáldártunga í Norðr-Múlasýslu 219.

Skáldstaðir í Reykhólasveit 685.

Skáleyjar í Vestreyjum á Breiðafirði 691, 693, 694.

Skálholt í Biskupstungum 5, 8, 27 — 37, 38, 62, 76, 102², 107, 127, 130, 137, 156, 159, 161, 189, 240, 243, 248², 249, 250—256, 261, 263, 267, 279, 285, 286, 317, 352, 354, 362, 364, 367, 469, 503, 507, 523, 554, 555, 563, 569, 572, 573, 576, 577, 578², 579, 580, 581, 587—588, 590, 591, 592, 593, 594, 596, 599, 600, 603—606, 607, 610, 612, 613, 620, 625, 626, 633, 634, 637, 640, 641, 642, 647, 649, 650—651, 654, 655, 657, 658, 672—673, 675, 679, 680, 681, 695, 712—714, 716, 717, 719, 720, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 731, 732, 733, 736, 741, 742, 749, 751, 752, 759, 760, 762, 763, 764, 767, 768, 770.

skáli, sjá húsakynni. — skálagjörð 143, 144. — skálanaust 231. — skálavist 215.

Skallagrímr Auðunarson í Selárdal (d. 1953) 148.

Skallastaðir í Eyjafirði 678. Sbr. nú Skáldstaðir.

Skallastaðir í Miklaholtshrepp (eyðifjörð) 166.

Skálmardalur á Skálmarnesi 152.

Skálmarnes í Barðastrandarsýslu 152, 693.

Skálmholt í Árnessýslu 32, 52.

Skálmholt, kirkjujörð frá Breiðabólstað í Fljótshlí 81.

Skálagerði í Eyjafirði 700.

Skammá á Tvidægru 122.

Skammareki á Fljótssandi 456.

Skammbeinsstaðir í Holtum 48, 62, 71, 73.

¹⁾ Og svo er að skilja II, 620, 621.

Skammhédinsnes á Sléttu 698.
 Skáney í Reykholtadal 32, 121.
 Skaptafellssýsla 683.
 Skaptártunga í Skaptafellssýslu 32.
 skapthamar, sjá búsgagn.
 Skapti Jósephsson lögsagnari á Frostastöðum (d. 1722) 16.
 Skarð, selstaða frá Grenjaðarstöðum 17.
 Skarð undir Jökli 166.
 Skarð í Kaldaðarnesshreppi í Strandasýslu 686.
 Skarð hið ytra á Landi 63—64, 81, 310—311, 577—578, 660—661.
 Skarð í Langadal 514, 664. Sbr. Geitaskarð.
 Skarð hið eystra á Rangárvöllum 68, 71, 73, 81, 82, 769.
 Skarð á Reykjaströnd í Skagafirði 640—641, 642—644.
 Skarð undir Skarðsheiði í Borgarfjarðarsýslu 32, 134.
 Skarð á Skarðsströnd 156, 157—159, 406, 627. — Skarðsströnd 156, 627. — Skarðverjætt 406.
 Skarð í Trékyllisvík 168².
 Skarðagil, sjá Skörðugil.
 Skarðaurð (í Höfnum, á Rosmhvalanesi) 103.
 Skarðsá (»Skardæ aa«) í Bleiksmýrardal 379, 696.
 Skarðsá í Sæmundarhlíð 701.
 Skarðshamrar í Norðrárdal 126.
 Skarðssel í Bleiksmýrardal 698.
 Skarfakambr í Álptafirði eystra 231.
 Skarfanés á Landi 63³.
 Skarfasker fyrir Akranesi 196.
 Skarfasteinn á Straumsnesi, millum Sléttuhlíðar og Fljóta 348, 538.
 Skarfsstaðir í Hvammssveit 293.
 skarlat, sjá klæði (vefnaðr).
 Skarrholt (Skorrholt) í Melasveit 192.

skattr 9⁴, 245, 268 (sbr. Rómaskattr). — skattbóndi, skattbændr 9—10, 641, 654, 734, 736. — skattlönd (Noregskonungs) 321, 322, 323², 541, 644². — skattmaðr, skattmenn 73, 149, 655, 768.
 Skefilsstaðir í Laxárdal í Skagafjarðarsýslu 551, 701.
 Skeggi Álason nyrðra (1431) 370, 448—450.
 Skeggi í Gegnishólum (c. 1370—1397) 58.
 Skeggi Sigurðarson nyrðra (1434) 537.
 Skeggjason: Eyjólfur, Jón, Ketill, Ólafr.
 Skeggjastaðahvammr í Fellum 212.
 Skeggjastaðir á Jökuldal 214.
 Skeggjastaðir á Langanesströndum 32, 217.
 Skeið í Olfosi 98.
 Skeið í Svarfaðardal 710.
 Skeiðarmúli í Ísafjarðarsýslu 135.
 Skeið(in) í Árnessýslu 46, 48, 51, 617.
 Skeljahamarsósar á Sléttu 698.
 Skeljavík í Strandasýslu 129³, 131.
 skemma, sjá húsakynni.
 sker 157, 162, 176². — sker að öllum nytjum 184 (sbr. djúpsker, landsker).
 Sker, eign Vatnsfjarðarkirkju 134. — Skersund 135.
 Skerðingahólmr í Olfosi 98.
 Skerðingsstaðir í Reykhólasveit 685.
 Skiðadalr í Eyjafjarðarsýslu 240, 242, 372, 663.
 Skíðastaðir í Laxárdal í Skagafjarðarsýslu 640—641, 642—644, 701.
 Skíði nyrðra (um 1440) 619.
 skiladómr 15.
 skileyrir 242², 243.

skilgetin börn 358, 530. — skilgetinn sour 447. Sbr. frændsemi.

skilnaðarbréf 396.

skilríkir bændr 2. — skilríkir menn 359, 430, 763.

skinn: rautt skinn 100^a. Sjá dúkr, bækr á skinni (kirkja). — skinnklæði, sjá klæðnaðr. — bjarnfell 21, 63, 105, 135, 138, 148, 160, 206, 210, 236, 379. — bjarnskinn 155. — bókfell 52. — gæra 245. — húð 97, 409. — kálfskinn 741. — selskinn (bókband) 110, 140, 163.

Skinnaþón á Melrakkaslétu 19, 698. — Skinnaþónsós 698.

Skinnaþaðir í Axarfirði 367, 368, 369, 380, 386—387, 427, 511, 657.

Skinney í Austr-Skaptafellssýslu 232.

skip, navis 102, 132^a, 148, 165, 239, 265, 268, 270, 325 (opt), 326 (opt), 327, 328^a, 329, 330^a, 331, 332^a, 420, 469, 476 (opt), 477^a, 478^a, 485, 487, 489 (opt), 557, 558^a, 563^a, 573^a, 574, 575^a, 582^a, 583, 605, 606^a, 651^a, 652, 653, 670^a, 686, 687, 689, 739^a, 762, 763^a, 764. — skip í fiski, sexært eða áttært 144. — skip fyrir iije 148. — eingelskt (enskt) skip 477, 573, 574. — skipagangr 651. — skipatekjur 762. — skipbrot 426^a, 469, 487, 488, 489. — skipbrot (= skipgarmr) 426, 427^a, 437. — skipflak 488. — skipgerð 547. — skipmenn 476^a, 478. — (skip)reki 469. — skiprúm 433. — skipsát, skipsátr, skipsuppsátr 208, 231, 233, 643, 763, 764^a. — skipsfarmr 605. — skipsheiti, sjá Kristaphorus, le Trinyte. — skipshöfn 54^a, 57, 143, 154, 215, 218. — skipstaða

244, 528. — skipverjar 54, 144. — skipvist 222. — ár, árar: alin í árum fyrir v fiska 277. — atkeri 426^a, 476 (sbr. lóðatkeri). — áttæringr 138, 144, 171, 547, 686, 687, 689. — bátr 227, 421, 489 (sbr. selabátr). — eingelskr bátr 421, 489. — kúgildir bátr 227. — bátreki 421. — bóglína (kaðall) 426. — borð (á skipi) 476. — dogger (fiskiskúta) 670. — farmr, sjá skipsfarmr. — ferja 51. — ferjumáldagi 35. — ferjugögn 686. — festi 265. — fiskiskúta 670. — höfuðbendr 426. — höfuðtog 426. — kabel (á skipi) 426, 476. — kaðall 427. — kaupskip 475. — Kristaphorus (skipsheiti) 269. — lóða-atkeri 426. — navalis classis 749. — navigium 324, 326, 542. — ductor navis 326. — rá og reiði 686. — rá og reiðskapr 687. — reiðskapr (skips) 476^a. — scapha 325, 328, 330, 332^a, 333^a. — selabátr 158. — segl 426^a, 476. — sexæringr 144, 421, 487, 547, 686, 687, 689, 690. — streingr (kaðall) 427. — teinæringr 171, 687. — tog (á skipi) 476. — tólfæringr 686. — le Trinyte (skipsheiti) 670. — uppstöðustrengir (kaðlar) 426. — vasa (skip) 651^a.

Skipavík á Tjörnesi 6.

Skipahóll í Hrunamannahrepp 40, 43.

skipti 436. — skiptabréf 244—245, 518—520, 677—679. — skiptagjörningr 436—437. — skiptamenn 519. — skiptingarhvalr 120. — skiptitífund 140.

skipunarbréf 150, 596, 599^a. Sbr. biskup, konungr.

skirdagr 237.

skírn 441. Sbr. barnskírn.
 Skjaldabjarnarvík á Hornströndum
 129, 687, 693.
 Skjaldasker í Hamarsfirði 230.
 Skjaldbreið á Síðu 28.
 Skjaldey á Breiðafirði 167.
 Skjaldfönn í Arnarfirði 265, 691.
 Skjaldmeyjargil í Kjarrárdal 125,
 132.
 skjól (fyrir búpening) 117. — skjól-
 garðr 117. Sbr. hellisskjól.
 skjóla, sjá búsgagn.
 skjöldr, sjá kirkja.
 skoðunargjörð 285.
 skógahris, sjá skógr.
 Skógar í Arnarfirði 145, 691.
 Skógar undir Eyjafjöllum 73.
 Skógar efri í Hvammssveit 599.
 Skógar í Reykhólasveit 685.
 Skógar í Stafholtstungum 188.
 Skógar á Þelamörk 486, 664, 711.
 Skógar í Öxarfirði 656, 657, 702
 — 703.
 Skógarbrekka, eyðijörð á Galma-
 strönd í Eyjafjarðarsýslu 711.
 Skógarmannslekr á Berufjarðar-
 strönd 230.
 Skógarnes (bæði) í Miklaholtshrepp
 179, 618. — Skógnestingar 179.
 Skógarströnd í Snæfellsnessýslu 459
 — 460, 766, 770.
 Skógey á Hornafirði 233.
 Skógfell milli Voga og Grindavíkr
 102.
 Skógr í Mosdal 265.
 skógr, skógarland. skógland 193,
 98, 150, 200, 209, 212, 244 (sbr.
 hrishögg, teigskógr. timbr, tré,
 viðr). — Almenningskógr 141.
 — skógr í Áslákstungum 45, 484,
 617. — Bakkaskógr 209. — skógr
 í Barnafellslandi 532. — í Bisk-
 upshöfða 698. — skógar Breiðár
 14. — í Bringu 484, 617. —
 á Búrfellshálsi 74. — milli Bæj-
 arfjöru og Papafjarðaróss 201.

— í Dímuni 47. — í Dýrafirði
 145². — í Dýrafjarðarbotni 141.
 — í Eyrarland 228. — Fitja-
 skógr 86. — Fjarðarskógr 229. —
 Geirsbrekkuskógar 141. — skógr
 í Geirhjófsfirði 148. — frá Geit-
 húsgili upp að Mjallgili 153. —
 í Geitlandi 119. — Gestaskógr
 228. — skógar Gilsbakka 122.
 — í Glerárskógum 161. — Hall-
 ormsstaðaskógar 208. — norðr
 á Hálsi (Norðtunga) 126. —
 Haugastaðaskógar 217. — skógar
 Hofs í Eystrahrepp 48. — í Hris-
 dal 172. — í Hrossatungum 50.
 — skógar Hrunastaðar 42. —
 í Húsafellshraun 121. — Húsa-
 staðaááss-skógr 219. — í Hvaleyrar-
 höfða 751. — í Hvannármerkj-
 um 214. — í Hörgárdal 664.
 — Jökulkelduskógr 135. — í Kjós
 120. — undir Kleyf fram frá
 Þuridarstöðum 209. — á Kleyf-
 um í Dýrafirði 144. — Kross-
 skógar 204, 270. — Lambhaga-
 skógr 153. — í Langadal 179.
 í Meðalnessland 270. — á Mela-
 nesí 153. — upp að læk, er
 rennr úr Miklavatni 287. —
 Mýrarskógr 226. — skógr Möðru-
 vallakirkju í Eyjafirði 378. — í
 Mórudal 151. — Nesskógr 233.
 — Næfholtsskógar 62. — Pétrs-
 skógar í Norðrárdal 119. —
 Sámstaðaskógr 176. — í Sanda-
 felli 54. — hjá Sandártungum
 74. — í Sandfellslandi 204. —
 at Selskerjum 152. — skógar
 Seltjarnarness 109. — í Setbergi
 223. — Skógaskógr í Sviðnings-
 dal 145. — skógr í Skorradal 113,
 196. — hjá Skriðuvatni 229. —
 at Skuggabjörgum 698. — hjá
 Stapa 92. — á Steinastöðum
 45, 484, 617. — í Svinadal 116.
 — í Trostansfirði 147. — í Tungu-

landi 141. — hjá Vatni hinu neðra 153. — í Vatusdal 150. — skógr Þingvallakirkju 731². — í Þjórsárdal 54. — í Þórðarstaðalandi 698. — í Þórsmörk 74. — Þóruskógr 233. — skógr í Öxnadal 353. — skógr, er lokinn var fyrir hundrað 49. — skógr til allra þarfenda 147. — skógahris í Skógalandi á Þelamörk 436. — skógarhögg 731. — xx hesta högg 288. — skógarhögg í Hvammsskóg 145. — í Ísafjarðarbotni 134. — í Kirkjubólsland 146. — á Kleyfum í Dýrafjarðarbotni 143. — í Skeiðarmúla 135. — á Tjarnarnesi 134. — í Trostansfirði 147. — í Þverárdal 146. — skógarpartar í Rafnkelsstaðajörð 212. — skógarpartar í Öxnadal 626². — skógarspell 220. — skógarspottr í Norðrárdal 163. — skógarteigr í Arinöhöfða 233. — á Búrfellsháls 50. — fyrir utan Fiskilæk 219. — fyrir ofan Fjarðarskóg 229. — í Fljótsdal vestra 237. — í Flókahvamm 231. — í Galtartungu 233. — milli Gilsár og Bolungarvallarar 212. — undir Grænafeili 208. — í Hleiðrargarðsmerki 224. — í Hlíðardal 201. — í Hrafnkelsstaðaland 209. — í Hreinsstaðaland 221. — í Höfðamerki 270. — í Ketilstaðaland 204, 270. — í Kjaþeyrarland 227. — í Laxárdal í Lóni 233². — í Meðalnessland 204. — í Merkjárvíslum 203. — frá Mosvalarskriðu til Jökulgils 231. — í Sandfell 204², 270². — í Sandfelli hinu efsta 208. — í Sandvatnshlíð 49. — í Skálarhvamm 201. — í Skeggjastaðalandi 214. — í Stakkahlíðarland 224. — í Stýf-

ingahlíð 201. — í Súlufelli 237. — í Úlfstaðaland 224. — milli Valagilsár og Eyjarár 204, 270. — í Vallar(tungu) og Viðartungu 233. — í Viðborðsland 234. — út frá Viðvöllum 209. — millum Víkrskála og Brimness 224. — milli þrelár ok Holknár 204, 270. — skógartuþt í Lucihöfða 41. — í Sámstaðaskóg 176. — í Skorradal 117. — í Svinadal 117. — skógarvöxtr 176.

skokkr á hnífsskapti 1—3.

skóli 613. — í Skálholti (á Helgafelli) 615. — skólabækr 111. Sbr. bækr (kirkja). — skóla-meistari 30, 256.

Skollavík 19. Sjá Kollavík.

skons 172.

Skor á Barðaströnd 690.

skór, sjá klæðnaðr.

Skorará í Norðr-Ísafjarðarsýslu 138.

Skorarheiði í Norðr-Ísafjarðarsýslu 139.

Skoreyjar á Breiðafirði 167.

skorningr, sjá klæði (vefnaðr).

Skorradalr í Borgarfirði 113, 117, 119, 191, 195, 196.

Skorrastaðir í Norðfirði 225—226.

Skorur eystri og vestri í Fljótshverfi 235.

Skoruvík á Langanesi 215.

skothlutr 6². — skotmannshlutr 6⁴, 19.

skrá, skrár 13, 85, 271. — forn-skrár, gamlar skrár 187, 190, 764. — sequenciusskrár 20, 43, 48 (sbr. bókaskrá).

Skrauma, á milli Snæfellsnessýslu og Dalasýslu 571, 572, 579, 580, 581.

skreið (sbr. matr) 74, 81, 102, 128, 132, 149, 239², 265, 318², 455, 476², 541², 547, 552, 559, 628, 643, 700 (opt), 701, 711. — gild-

ing á skreið 276². — skreiðar-
garðr 54. — skreiðartíund 101.
Skreide-, sjá Skriðu-.
Skreidor (= Skriður) í Eyjafirði
712.
skriða 231, 626.
Skriða í Haukadal í Breiðafjarðar-
dölum 405.
Skriða í Reykjadal 300, 313, 346,
347, 358, 548.
Skriða (Skriðuland), jörð Þingmúla-
kirkju 203.
Skriðnafell í Suðr-þingeyjarþingi
456.
Skriðugerði í Ljósavatnsþingum
456.
Skriðuland í Möðruvallasókn í
Hörgárdal 711.
Skriðuland í Öxnadal 734—735.
skriðuvatn (í Skriðdal) 208, 229.
skrif 588 (sbr. skript). — skrifari
728.
skrin, sjá kirkja.
skript 23, 25, 87, 241, 403², 404⁵,
421, 434, 441, 458, 588, 671,
738, 739². — skriptabréf 403—
404, 456—458. — skriptafaðir
680, 720. — skriptrof 363².
skript, skriptir 341 (sbr. skrif).
skript (mynd), sjá kirkja.
skrúði, sjá kleðnaðr. — skrúði
kirkna 375, 534. Sjá kirkja.
Skrepludæl í Miðfirði 669.
Skroflustaðir í Svarfaðardal 371,
464.
Skúfr, maðr nyrðra (1431) 483.
Skuggabjörg, skógarland frá Munka-
þverá 698.
Skuggagata í Öxnadal 626.
Skuggahlöð í Skorrastaðarþingum
226.
skuggsjón 172. Sbr. spegill.
skuld, skuldir 22, 23², 25⁴, 40, 46,
47, 48, 63², 64, 66, 67, 76, 79,
90, 147, 160, 192, 242, 243, 266,
267, 279², 288², 309, 313², 318,

334, 336, 418, 436, 446, 481,
492, 500, 502, 559, 566, 578,
586², 619, 694, 704, 716. —
skuldalaun 23², 25. — skulda-
lúkning 530. — skuldareikningr
618.
Skúli Jónsson (um 1446) 682.
Skúli Jónsson (1591) 161.
Skúli Loftsson, Guttormssonar
(1430—1449) 404—406, 520, 545
—546, 549, 563, 657—659, 665
666, 748, 759.
Skúli Þorláksson, prestur á Grenj-
aðarstað (d. 1687) 304, 437, 548,
624.
Skúmsstaðir í Landeyjum 72, 80.
Skúmuhellir á Hornströndum 132.
skurðr á hval 6². Sbr. hvalr.
skurn búin 172.
Skutlsey fyrir Mýrum 186.
Skutlfsfjörðr í Ísafjarðarsýslu 139,
140, 556, 557, 628, 654.
Skútuson: Grímr.
Skútustaðir við Mývatn 380, 544,
635, 694, 705.
skyr, sjá matr.
skæðatollr 149, 153.
Skæringsson: Ólafur.
Skörðugil í Skagafjarðardölum 701
Skötufjörðr í Ísafjarðarsýslu 136.
slaghamar, sjá smíðatól.
Slakkagil í Norðrárdal 119.
slátr (sbr. matr) 185, 187, 188,
190, 204, 259, 267², 318², 319,
339, 346, 428, 472, 528, 588,
590, 628. Sbr. kjöt, mör, undir-
mörvar.
sláttir 241, 242, 763.
Slauí 281, 282, 283, 644, 652.
Sleðbrjótr í Jökulsárhlíð: Sleð-
brjótsmenn (Sleðbrotsmenn) 205,
270.
Slefholtsteigr í Fljótsdal 209.
sleggja, sjá búsgagn.
Sleitunaust við Seyðisfjörð 224.

Slétta (Melrakkaslétta) 426, 469, 470, 487, 672, 697.
 Sléttadalr, jörð í Húnavatnsþingi 10, 512.
 Sléttahlíð (Sleittahlíð) í Skagafirði 348, 401, 402, 449, 450, 487, 538.
 Sléttanes við Arnarfjörð 146.
 Sléttanes í Dýrafirði 688.
 Sléttuhólmr í Kelduhverfi 623.
 Slíðbrot, sjá Sleðbrjótr.
 slíkisteinn, sjá búsgagn.
 Slítandastaðir í Staðarsveit 176, 178.
 Sló í Vattardal 152.
 slóðir 669.
 sloppr 588². Sbr. kirkja.
 slot 644.
 Slý í Meðallandi 239.
 slægjur 486². — útslægjur 486.
 smádjákn 421 (sbr. djákn).
 smáhólmur 17. Sbr. hólmi, hólmr.
 smáhlutir 40.
 smáhvalir 148 (sbr. hvalr).
 smákerað, sjá búsgagn.
 smákram 277.
 Smalaskálaholt í Staðarsveit 178.
 Smálönd milli Gásagils og Grófar 373.
 smásveinn 29, 31 (sbr. sveinn).
 smátint, sjá búsgagn.
 smátiundur 146 (sbr. tiund).
 smáviðir 451. Sbr. viðr.
 smeltr, sjá kross, peningar, róðu-kross.
 smiðar 211, 506, 536, 552, 690. — smiðatöl 684, 686, 689. — amal-eraðir gripir 181, 218, 238. — bolöxi 195. — eyx, sjá öx. — hamar, slaghamar 137. — nafar 232. — raudasmiðja 689. — rend tréstika 172. — smiðja 689. — smiðja alfer, með öllum tölum 684, 686, 690. — tálgu-öx 427. — öx 341, 374. Sbr. smiðr, viravirki.

Smíðjuvík á Hornströndum 137, 138, 485.
 smiðr 287, 398², 429², 506, 535.
 Smillahvoll (Smyrlahvoll) í Hauka-dal 657—658, 665, 666.
 smis á kaleik 104.
 smjör (smeyr, smyr; sbr. matr) 73, 81, 131, 184, 238⁶, 239 (opt), 242², 259, 265, 267², 277, 318², 319, 339, 343, 346, 372, 373, 374, 409², 428, 451, 465, 468², 472, 520², 528, 590, 619², 628², 650, 663, 734, 736. — verð á smjöri 276, 520.
 Smyrlafell í Norðr-Múlasýslu 215.
 Snartarson: Thomas.
 Snartastaðir í Guðpasveit 259—260, 699.
 Sneolfr, sjá Snjólftr.
 sniðgata 456 (sbr. gata).
 Sniðbiörn, sjá Snæbjörn.
 Snjallshöfði (Sneallzhofdi) á Landi 32, 71, 73, 86.
 Snjófellsnes 175. Sjá Snæfellsnes.
 Snjófjöll á Snjófjallaströnd 29, 137.
 Snjófuglsstaðir í Grímsnesi 89—90.
 Snjólftr Guðmundsson á Reykhólum (d. 1403) 313.
 Snjólftr Hallbjarnarson nyrðra (1431) 480.
 Snóksdalr í Dalasýslu 162, 163, 261.
 Snorradóttir: Barbara, Helga.
 Snorrason: Ásgrímr. Bjarni, Ingimundr, Jón, Oddr, Ormr, Sigurðr, Styrr, Þóðr, Þorgils.
 Snorri Eyjólfsson í Álptaveri (1636) 762.
 Snorri háleggr (1430) 405.
 Snorri Ingimundarson prestur á Ökrum á Mýrum (1436—1444) 555, 571, 657.
 Snorri Jónsson í Gunnarsholti (1888—1897) 85².

- Snorri Jónsson (1436) 560.
 Snorri Jónsson í Oddgeirshólum (c. 1400) 52.
 Snorri Jónsson prestur að Helgafelli (d. 1756) 364—366, 371, 417, 481, 601.
 Snorri Narfason, lögmaðr (d. 1332) 9, 154.
 Snorri Ólafsson nyrðra (1421—1436) 291, 314, 564.
 Snorri Torfason á Ökrum á Mýrum (1369—1417 eða leingr) 186, 252.
 Snorri Þorleifsson kyngir, officialis (d. 1376) 593.
 Snotrunesmenn í Borgarfirði eystra 205, 271.
 Snæbjarnarson: Ketill, Magnús, Nikulás.
 Snæbjarnarstaðir í Fnjóskadal 699.
 Snæbjörn Helgason nyrðra (1437) 565.
 Snæbjörn Pálsson (Mála-Snæbjörn) 28.
 Snæðingsstaðir í Svínadal í Húnavatnsþingi 293.
 Sæfellsnes (sbr. Snjófellsnes) 175, 183, 572, 576, 577, 579, 580, 581, 658.
 Snæhvammr í Breiðdal 229.
 snæri til fiskjar 427.
 Snöræ, sjá Snorri.
 sokkar, sjá klæðnaðr.
 Sokkason: Teitr.
 Sokki Einarsson nyrðra (1430) 369, 420—421.
 sókn 207, 446. — sóknarkirkja 382.
 sóknari (í málum) 416.
 Sóleyjarteigr á Grenjaðarstað 17.
 Sólheimar á Ásum í Húnavatnsþingi 619—620.
 Sólheimar í Blönduhlíð 16, 511.
 Sólheimar í Hrunamannahrepp 42. — Sólheimingar 45, 617.
 Sólheimar í Sæmundarhlíð 315—316. — Sólheimnagil 316. — Sólheimateigr 16.
 Sólheimasandr 73.
 Solveig Ólafsdóttir hins staða Marteinssonar (á Hfi 1428) 247, 346—347, 351—352.
 Solveig Runólfsdóttir, kona Þórðar Þorsteinssonar (1428) 361.
 Solveig (Svartsdóttir?), kona Þórðar Sigmundarsonar (d. fyrir 1391) 143.
 Solveig Þorleifsdóttir, Árnasonar (1434) 548—549.
 Solveig Þorsteinsdóttir, Eyjólfssonar, kona Björns Einarssonar (1420—1433) 274, 275, 529—530.
 Sómastaðir í Reyðarfirði 33, 227.
 Sópdyngja séra Gottskálks Jónssonar í Glaumbæ 518.
 Sophia Eiríksdóttir, Magnússonar, frá Svalbarði 290—292.
 Sophia Loptsdóttir, Guttormssonar (1432) 519—520.
 Sorn (nú: Sogn) í Kjós 116.
 sótript, sjá kirkja.
 sorores (sbr. nunna) 488². — sorores conventuales 681.
 sortublek 624.
 Sóttartunga í Holtum 62—63.
 Southwallia (Southwales) 542.
 Spágilsstaðir í Laxárdal í Dölum 161.
 Spakárdalr í Austfjörðum 205, 208, 271.
 Spákonuarfr (á Skaga) 114, 124.
 Spákonufell á Skagaströnd 382, 514.
 Spalatensis archiepiscopus 718.
 sparlak, sjá sængrklæði.
 spegill 465. Sbr. skuggsjón.
 spennill: bók með einum spenli 27.
 Sperðlahlíð í Arnarfirði 146, 148.
 sperra, sjá húsakynni.
 spíkari (nagli) 426 (sbr. saumur).

spikhvalr 211. Sbr. hvalr.
 spiritualia 305, 750.
 spítalstollr 58.
 spjald, sjá kirkja.
 Spjör í Eyarsveit 173.
 spoliacio 307, 325², 326, 328², 329⁴,
 330², 331 (opt), 332⁴.
 spónn, sjá búsgagn.
 sporðr (hvals) 581. Sbr. hvalr.
 Sporðr í Akrvík 132, 168.
 sprangaðr, sjá klæði (vefnaðr).
 Staðarbakki í Húnavatnspingi 368,
 382, 397, 513, 669.
 Staðarfell á Fellsströnd 159, 765.
 Staðarhóll í Saurbæ 155—156, 251
 —252, 405, 406.
 Staðarhraun, sjá Hraun.
 Staðarnes í Hörgárdal (Möðruvalla-
 nes) 660.
 Staðarteigr á Snæfjallaströnd 137.
 Staðartunga í Hörgárdal 626, 711.
 Staðastaðr, sjá Staðr á Snæfells-
 nes (Sjófellsnesi).
 staðr 367, 400, 534², 613, 726. —
 staðar afhending 714—715. —
 staðarbót 44², 193. — staðar-
 bréf, staðarlánsbréf, veitingar-
 bréf 369, 383, 386², 388, 389,
 393, 397², 398², 399, 402²—403,
 408, 409—410, 412², 419, 427,
 432, 450—451, 473, 479², 547
 —548. — staðarbruni 27, 34. —
 staðarbú 437², 550. — staðar-
 jarðir 53, 428, 513, 514. —
 kostnaðr upp á stað 418. —
 staðarspell, staðarspjöll 17, 21,
 22, 23, 44², 145, 156, 157, 177,
 206, 207, 216, 220, 228², 229,
 231, 234², 236, 335, 467², 469.
 — umbætr staðar 410. — upp-
 heldi staðar 410. — upphress-
 ing staðar 467. — veizla, veit-
 ing staðar 420, 422. — staðr í
 Árskógi, á Bergstöðum, í Blöndu-
 dalshólum, á Breiðabólstað í
 Fljótshlíð, á Breiðabólstað í

Vatnsdal, á Breiðabólstað í
 Vestrhópi, á Bægisá, í Einiholti,
 í Fagranesi, á Felli í Sléttuhlíð,
 í Garði í Kelduhverfi, í Glæsi-
 bæ, í Goðdölum, á Grenjaðar-
 stað, í Grimstungum, í Grindavík,
 í Grunnavík, í Gördum á Álpta-
 nesi, á Hallormsstað, á Hálsi í
 Fnjóskadal, á Helgafelli, á Helga-
 stöðum í Reykjadal, í Hítarnesi,
 á Hjalla í Olfosi, í Hjarðarholti
 á Hofi á Skagatrönd, á Hólum
 í Hjaltadal, á Hólum í Vestr-
 bópi, á Hrauni í Dýrafirði, undir
 Hrauni (Staðarhrauni), í Hruna,
 í Kinn (Köldukinn), í Kirkjubæ
 á Síðu, í Krýsuvík, í Laufási, á
 Laugardælum, á Mel í Miðfirði
 (Melstað), á Melum í Melasveit,
 á Miklabæ í Blönduhlíð, í Mikla-
 holti, í Múla, á Munkaþverá, á
 Möðruvöllum í Hörgárdal, í Nesi
 í Aðaldal, í Odda, í Otrardal, í
 Reykjaholti, á Saudanesi, í Skál-
 holti, á Skinnastöðum í Axar-
 firði, á Skorrastöðum, Staðr í
 Hrútafirði, Staðr á Reykjanesi,
 Staðr í Reynisnesi (Reynistaðr),
 Staðr í Steingrímsfirði, Staðr í
 Súgandafirði, á Staðarbakka, á
 Staðastað, á Söndum í Dýrafirði,
 á Tjörn í Svarfaðardal, á Tjörn
 á Vatnsnesi, á Torfastöðum, á
 Undunfelli, í Vallanesi, á Val-
 þjófsstöðum, í Viðey, á Völlum
 í Svarfaðardal, á Þingeyrum, á
 Þvottá.

Staðr í Aðalvík 137. Sjá Aðalvík.
 Staðr í Grindavík 33, 101—102.
 Staðr í Grunnavík, sjá Grunnavík.
 Staðr í Hrútafirði 350, 368, 382,
 385—386, 650.
 Staðr í Kinn 468, 619.
 Staðr á Reykjanesi 156—157.
 Staðr í Reynisnesi, sjá Reynistaðr.

Staðr á Snæfellsnesi (Snjófellsnesi, Staðastaðr) 175—178, 285, 287, 659. — Staðará 175, 177, 178. — Staðarsveit 287.

Staðr í Steingrímsfirði 180, 182.

Staðr í Súgandafirði 485.

Staðr á Ölduhrygg, sjá Staðr á Snæfellsnesi.

Stafafell í Lóni 201—202.

stafagjörð 366.

Staffholt í Mýrarsýslu 188—190, 285, 286, 288, 289.

Stafn í Skíðadal 372.

Stafshóll í Hofshrepp í Skagafjarðarsýslu 517—518.

stafviðr 477. Sbr. viðr.

Stakkaberg á Skarðsströnd 158.

Stakkahlíð í Loðmundarfirði 224.

Stakkar á Barðaströnd 690.

Stakkhamar í Miklaholtshrepp 166, 581.

stakkr (= heystakkr) 94, 96. — stakkseingi 94, 96. — stakkskurðr 156, 179.

stakkr 104. Sjá klæðnaðr; sbr. kirkja.

Stakksfell (Stakfell) í Vopnafirði 215.

Stál í Austfjörðum 224.

stallr, sjá kross (kirkja).

stamp, sjá búsgagn.

Standandanes (við Vopnafjörð) 215.

Stapadalr í Arnarfirði 12, 147.

Stapagil í Geirþjófsfirði 145.

Stapar á Vatnsnesi 354, 355.

Stapi, skógarland frá Breiðabólstað í Fljótshlíð (= Rauðaskriður, Dímon?) 82.

Stapol (= Staphóll, Stafshóll?) í Skagafirði 702.

stapula 324, 542², 558.

Stardalr í Kjálarnessþingi 113.

starfi, hreinlegr 349. — starfalaun 547.

Stari á Keldugnúpi á Síðu (1691) 683.

Starmýri í Álptafirði eystra 231. — Starmýrarteigar 231. — Starmýringar 231, 232.

Statalækr (nú: Stokkalækr) á Rangárvöllum 72.

statutum, statuta 563, 574², 575², 582, 583, 587—588, 606, — statuta apostolica 737, 751. — statuta Bonifacii papæ viij. 732. — statuta ecclesiastica 727. — statuta regia 670. — statuta regni Norvegie 324. Sbr. biskup, konungr (skipan).

staup, sjá búsgagn.

Staurrimi í Staðarsveit 177.

Steðji í Reykholtssdal 191.

stefna 240, 245, 258, 299, 304, 360, 362, 363, 386, 387, 388, 392⁴, 401², 402², 404, 416, 442, 446, 452², 490², 496², 500, 504, 533, 768. — stefnubréf 308, 391—392, 420—421. — stefnudagr 362, 392, 469, 470, 487, 490, 588. — svarinn stefnudagr 362. — stefnfall 363, 500.

stefna (= málstefna) 452, 504.

Stefnisson: Jón.

Stegludalr í Arnarfirði 590.

Steinadalr í Kollafirði í Strandasýslu 128.

Steinastaðir í Þjórsárdal 48, 434, 617.

Steinavellir í Stíflu 249, 250.

steindr, steint, sjá klæði, kross, Maríuskript, merki, paxspjald, róðukross, spjald. — steintjald 375.

Steindyr við Eyjafjörð 712.

Steingrímur Bergfinnsson í Svarfaðardal (1421) 289.

Steingrímur Ísleifsson bróðir Einars ábóta (1431—1446) 491, 634—635, 694.

Steingrímur Jónsson biskup 34.

Steingrímsfjörðr í Strandasýslu 130, 169.

- Steingrímsson: Árni, Jón, Steinmóðr.
- Steinheiði í Húnavatnsþingi 748.
- Steini Þorvaldsson prestir í Stafholti (Steinamáldagi) 188.
- Steinkross & Rangárvöllum 71.
- Steinmóðarson: Þorleifr.
- Steinmóðr Auðunarson prestir í Skálholtsbiskupsdæmi (1438) 576, 591.
- Steinmóðr Bárðarson, prestir nyrðra og síðar ábóti í Viðey (1430 og úr því) 416², 433², 607, 620, 650, 657, 707—708, 715—716, 731, 751, 767, 768.
- Steinmóðr djákni nyrðra (1423) 307. Sbr. Steinmóðr Bárðarson.
- Steinmóðr Höskuldsson nyrðra (1433—1446) 527, 550, 663.
- Steinmóðr Steingrímsson nyrðra (1432) 494².
- Steinmóðr Þorsteinsson hinn ríki, prestir á Grenjaðarstöðum (d. 1404) 17, 240—243, 357—358.
- steinn 176², 177, 178², 456², 698². — stór steinn 289. — steingarðr 668.
- steinn, sjá kirkja.
- Steinn Andrésen á Snæfellsnesi (1438) 581.
- Steinn Eyjólfsson í Skagafirði, umboðsmaðr Hólastaðar í Fljótum (1426—1432) 338—339, 348, 421, 505.
- Steinn Jónsson biskup á Hólum (d. 1739) 364, 367.
- Steinn langi, sjá Stóri-Steinn.
- Stein nsson vestra (1484) 539.
- Steinólfir Kálfsson prestir nyrðra (1441—1448) 621, 741.
- Steinólfsson: Markús.
- Steinraðarson: Brynjólfir.
- Steinsholt í Gnúpverjahrepp 47—48.
- Steinsmýri (efri og syðri) í Meðalandi 239².
- Steinsson: Ingimundr, Þórir.
- Steinsstaðir í Tungusveit 755.
- Steinsstaðir í Öxnadal 664.
- Steinunn Arnfinnsdóttir, Þorsteinsonar, kona Jóns Finnbogasonar (1441) 622.
- Steinunn Björgólfsdóttir, systir á Reynistað (1431) 438.
- Steinvarartunga í Norðr-Múlasýslu 215.
- Steinþór Andrésen í Skagafirði (1422—1428) 301, 338—339, 359.
- Steinþór Jónsson á Þverá í Blönduhlíð (1431—1448) 443, 494, 496, 498, 553, 607, 667—669, 682, 735—736, 770.
- Steinþór prestir í Miklabæ í Blönduhlíð (1429) 363, 383—384, 770. Sbr. Steinþór Jónsson.
- Steinþórsdóttir: Briget.
- Steinþórsen: Andrés, Arnór, Ásgrímur, Bergr, Haldór, Ingimundr, Jón, Sigmundur.
- Steinþórsstaðir í Reykholtssdal 120.
- stekkr 177, 476. — stekkjarholt 176.
- Stephán á Álptanesi á Mýrum (c. 1394) 187.
- Stephán Einarsson nyrðra (1437) 567.
- Stephán Gíslason prófastr í Odda (d. 1615) 70.
- Stephán Gunnlaugsson á Dálksstöðum (1420 og þar eftir. d. fyrir 1446) 274, 481—482, 696—697.
- Stephán Hallsson á Uppsölum í Svarfaðardal (1431) 453—454.
- Stephán Jónsson, biskup í Skálholti 36, 126.
- Stephán Ólafsson á Snæfellsnesi (1438) 581.

- Stephán Schellendorp (1420) 282, 283, 284.
 Stephánsdóttir: Geirriðr, Helga.
 Stephánsson: Jón Krabbe, Ólafr, Svartr.
 Stephanus protomartyr 80, 94^a, 101, 162, 229^a. — Stephanuskirkja 32, 80, 89, 94, 101, 162, 229, 513.
 stétt, sjá kaleikr, ker, kross (kirkja).
 stífla 112.
 Stigaás í Austfjörðum 205, 271.
 Stigar í Bitru 155.
 stigi, sjá búsgagn; sbr. kirkja.
 Stígr Arason (1724) 747.
 stíka (mál) 173, 257, 276^a, 277, 343, 483, 567, 616.
 stíka, sjá kirkja.
 Stikuvík í Bitru 273.
 stillisveiði 257. Sbr. veiði.
 stingr (með hnifi) 493.
 Stjörnusteinn á Eyrarbakka 590—592.
 stofa, sjá húsakynni. — stofukola, sjá búsgagn.
 stokfisk 324^a, 325. — stokfish-monger 558, 574.
 Stokkhólmur í Svíþjóð 25.
 stokkr (utan stokks og innan) 486, 514.
 stokkr, spónastokkr, sjá búsgagn; kertastokkr, reykelssistokkr, kirkja.
 Stokkseyri í Árnessýslu 55—56, 591.
 stóla, sjá kirkja.
 stóll (= biskupsstóll) 613, 760. — stólsmáldagi 630.
 stóll, sjá kirkja.
 stórdrykkjuhorn, sjá búsgagn.
 Stórihamar í Eyjafirði, sjá Meirihamar.
 Stórinúpr 47, sjá Gnúpr í Gnúprverjahrepp.
 Stóri-Steinn nyrðra (1430) 369, 432—433.
 stórkanna, sjá búsgagn.
 stórkerald, sjá búsgagn.
 stórpotttr, sjá búsgagn.
 stórreki 195. Sbr. reki.
 stórviðir 451. Sbr. viðr.
 Strandarhali í Landeyjum 73.
 Strandarhöfuð í Landeyjum 72.
 Strandhöfn í Vopnafirði 215, 218.
 Strandir(nar) [Hornstrandir] í Strandasýslu 120, 139, 168, 265, 650.
 Strandsel í Ögrsveit í Ísafjarðarsýslu 34, 136.
 Straumar á Skógarströnd 766.
 Straumfjarðará í Hnappadalssýslu 169, 179.
 Straumfjarðartunga í Miklaholtshrepp 166.
 Straumlón á Melrakkaslétu 19. — Straumlónsós 19, 698.
 Straumlönd fyrir Skógarströnd 167.
 Straumnes í Lóni í Austr-Skaptafellssýslu 201.
 Straumnes við Skagafjörð 538.
 Straumseyri (við Vopnafjörð) 215.
 streingr, sjá skip.
 Streingr í Laxá í Dölum 161.
 Streiti í Breiðdal (sbr. Stræti) 229^a.
 stríð 462. — stríðsmenn 415.
 strokkur, sjá búsgagn.
 Stræti í Breiðdal, sjá Streiti.
 strönd 158. — strandkaup 23.
 Strönd í Landeyjum 72.
 Strönd við Mývatn 544.
 Strönd (neðri) á Rangárvöllum 74^a, 86.
 Strönd í Selvogi 33, 100—101, 675, 676.
 Strönd á Völlum 208.
 studium, sjá húsakynni.
 Stúfholt í Holtum 73.
 Stúfr Haldórsson nyrðra (1417—1418) 259, 266.
 Stúfsson: Eldjárn.

stuldr 277.
 Stulle, Stulli, sjá Sturla, Sturli.
 Stulli Bergþórsson nyrðra (1430) 420.
 Stulli Þorkelsson í Dalasýslu (1449) 765.
 stundarstefna 489—490.
 stuprum 733.
 Sturla Bárðason (Bárðarson) nyrðra (d. 1432) 473, 475, 495, 497, 508—509.
 Sturli í Arnarbæli (c. 1393—1397) 98.
 Sturli prestur í Berufirði (c. 1388 eða fyrr) 203.
 Sturli Ormsson prestur á Valþjófsstöðum (c. 1366—1384) 212.
 Sturli á Reykjum í Ofosi (c. 1382—1393) 96.
 Sturluá í Fljótsdal 209.
 Sturludóttir: Ingibjörg, Þóra.
 Sturluson: Jón, Runólf.
 Stýfingahlíð í Lóni í Austr-Skaptarfellssýslu 201².
 stykki, sjá klæði (vefnaðr).
 Styrkár Jónsson (1423) 310.
 Styrkár maðr nyrðra (1431) 484.
 Styrkársson: Þorsteinn.
 Styrr Snorrason »bóndi og »djákni« (á Ökrum á Mýrum, 1416—1444) 249°, 266—267, 491, 555, 634, 650, 767. Sbr. bls. 770.
 Styrr Þorvaldsson (c. 1700) 529.
 Stýrsdóttir: Guðrún.
 Styrsson: Helgi.
 Stöð í Stöðvarfirði 228.
 stökkull, sjá kirkja.
 stöpull, sjá kirkja (byggging).
 subditus 396.
 subdjákn 421, 483, 484. Sbr. djákn.
 subsidium 563, 574, 575. — subsidium pallii 594°, 752, 760².
 subtile, sjá kirkja.
 Sudreyri í Tálknafirði 692.

Sueresteigr Valþjófsstaðarkirkju 210.
 Suetesham á Bretlandi 670.
 Suff(olk) á Englandi 651.
 suffragium, sjá kirkja.
 Sógandafjörðr í Ísafjarðarsýslu 485, 755.
 Sugurðr, sjá Sigurðr.
 Suiptunus (= Suithunus) episcopus 514. — Sviptungsvaka 9.
 Súl nahöfn á Sléttu 698.
 Súl nastapi á Hornströndum 134.
 Súlufell í Héraði 237.
 sumar: níunda vika sumars 359.
 — sumarbók, sjá kirkja. — sumarmál 84, 99. — sumarviðr 231 (sbr. viðr).
 Sumarliðason: Jón, Þorsteinn.
 Sumarliði Rinarsson á Fitjum í Skorradal (c. 1397) 119.
 Sumarliði Loftsson, Guttormssonar (1430—1432) 404—406, 515—517, 520.
 Sumarliði Þorgilsson nyrðra (1426—1427) 338, 348.
 summa (bókartitill), sjá kirkja.
 sund 205, 271, 693.
 Sundalr (Sunddalr) í Kaldadarnesshreppi í Strandasýslu 686.
 Sunnanmenn (Sunnlendingar) 748.
 Sunnhörðaland í Noregi 317.
 Sunnlendingafjórðungur 9.
 Sunnudalr 652. — Sunnudalsá í Vopnafirði 218.
 supplicacio 605.
 suspensio ab officio 422.
 sustentacio vitæ 327.
 Svadhóll á Sléttanesi 146.
 Svalbarð á Svalbarðsströnd 377, 380, 466, 481, 696, 706—707. — Svalbarðsströnd 345, 458, 459, 460, 480, 527, 528, 550, 677, 678, 696, 706, 707.
 Svalbarð í pistilsfirði 30, 379.
 Svalbarði í Miðdölum 163.

- Svangar í Skorradal 191, 195, 196.
- Svanshöll í Bjarnarfirði 686.
- svaramaðr 683.
- Svarbol, sjá Svarfhóll.
- Svarðhöll í Geiradal, sjá Svarfhóll.
- Svarfaðardalr í Eyjafjarðarsýslu 14, 15, 289, 296, 297, 371, 373³, 393, 419, 486, 566, 567, 619, 620, 621.
- Svarfaðarklettur á Breiðafirði 157.
- Svarfhóll (Svarthól) í Flóa 53².
- Svarfhóll (Svarðhöll) í Geiradal 154, 685.
- Svarfhóll í Hnappadalssýslu 166.
- Svarfhóll í Stafholtstungum 188.
- svarfvalr 218. Sbr. hvalr.
- Svartabjörg í Norðfirði eystra 226.
- Svartabúðir í Jökulfjörðum 138.
- Svartárdalur í Húnavatnsþingi 412, 758, 759.
- svartaskór, sjá klæðnaðr.
- Svarthól, sjá Svarfhóll.
- Svarthöfðadóttir: Salgerðr.
- Svarthöfðason: Hallr, Óli, Þorsteinn.
- Svarthöfði Brandsson, Hallssonar, í Kalmanstungu (d. fyrir 1398) 124.
- Svarthöfði prestur í Hruna (um 1380) 44².
- Svarthöfði í Kirkjuvogi og á Kirkjubóli í Höfnum (á öndverðri 14. öld) 103, 104.
- Svartir Stephánsson nyrðra (1422) 298, 302.
- Svartrdalur (Svartadalr, Svartárdalur) í Skagafirði 342.
- Svartskinna (MSt. 27) 13, 17, 26, 244, 589, 623, 677, 678.
- Svartsson: Ólafr.
- Sveinaskáli á Breiðumýri 54.
- Sveinatunga í Norðrárdal 666.
- Sveinbjarnarsson: Eiríkr, Hrafn, Vigfús.
- Sveinbjörn Hrafnsson í Húnavatnsþingi (c. 1390) 354.
- Sveinbjörn Oddsson (lepps; 1442) 628.
- Sveinbjörn Sigmundarson í Súðavík (d. 1290) 135.
- Sveinbjörn Sveinsson, ábóti á Þingeyrum (d. 1402) 655.
- Sveinbjörn Þórðarson, subdjákn á Hólum og prestur í Máli (1430 og þar eftir) 421, 424, 434, 443, 445, 446, 470², 494, 498, 504², 522, 607, 624—625, 638, 708—709, 756.
- sveinn, sveinar 267, 275², 386², 390, 398⁴, 402, 408, 409, 416, 418, 425, 427, 429, 463, 479, 586. — sveinahald 22.
- sveinn = dreingr 349, 643, 644.
- Sveinn Arnórsson nyrðra (1446) 695.
- Sveinn Bergþórsson, maðr Guðnyjar Jónsdóttur frá Viðidalstungu (1416—1424) 246, 247, 317—319.
- Sveinn Bjarna(r)son á Audunarstöðum, maðr Þuríðar Ólafsdóttur hins staða (á lífi 1428) 247, 291, 294, 338, 347, 351—352.
- Sveinn Brandsson vestra (1428—1444) 360, 525, 546, 557, 654.
- Sveinn Einarsson 247. Sjá Sveinn Bjarnarson.
- Sveinn Grímsson í Brautarholti (um 1377) 113, 114.
- Sveinn Hallvarðsson á Ríp (1417—1440) 253—256, 291, 370², 429, 439—441, 442—445, 447, 525—526, 610.
- Sveinn Jónsson í Borgarfirði (1444) 658.
- Sveinn (Jónsson) í Hvammi í Hvammssveit (á lífi 1363) 160.

- Sveinn Magnússon prestur, ráðsmaður Mõðruvallaklausturs (1368) 240—242, 258.
- Sveinn Marteinsson frá Máfahlíð, bóndi á Öndverðareyri (enn á lífi 1395, d. fyrir 1417) 174, 320.
- Sveinn messudjárn (1431) 467.
- Sveinn Pétursson prestur syðra og síðar biskup í Skálholti (1448) 36, 165, 227, 271, 731.
- Sveinn Runólfsson í Fljótshverfi (1615) 714, 715.
- Sveinn Sigurðarson skalli, prestur í Otrardal (d. 17. Júlí 1362) 147.
- Sveinn Símonarson, prófastr í Holti í Öfundarfirði (d. 1644) 28, 30, 31, 34, 360.
- Sveinn Þorkelsson í Þingeyjarþingi (1441—1449) 619, 621—623, 761.
- Sveinn Þorleifsson á Snæfellsnesi (1438) 581.
- Sveinseyri í Dýrafirði 688.
- Sveinsson: Björn, Brynjólfur, Guðmundur, Jón, Nafri, Sveinbjörn, Þorkell.
- Sveinsstaðir í Skagafjarðardölum 342.
- Sveinsstaðir í Þingi 572, 573, 682.
- Sveinungsvík á Sléttu 215, 698.
- svenskir menn 462.
- sverð 415, 483, 682. Sbr. hertygi. — andlegt sverð, veraldlegt sverð 535.
- Sverig, Sueriki, Sviariki, Svíþjóð 22, 25², 279, 281, 282, 283, 321, 322, 461, 523—525, 542, 629, 634, 644, 645, 646, 647, 652, 705, 720, 723, 726, 730, 732, 733.
- sviðingur 367.
- Sviðinsstaðalón á Hornströndum 138.
- Sviðningsdalur (Sviðingsdalur) í Arnarfirði 145.
- svik 277².
- svín 7, 144. — gömul svín 684, 687, 689. — svínarekstr 145.
- Sbr. gyltr, grís.
- Sviná í Nattfaravíkum 18.
- Svinadalur í Borgarfjarðarsýslu 116, 117.
- Svinadalur í Húnavatnsþingi 293, 601.
- Svinanes í Barðastrandarsýslu 152, 156.
- Svinavatn í Húnavatnsþingi 382, 511, 619.
- Svinavellir í Borgarfjarðarsýslu 196.
- Svinavík á Austfjörðum 205, 223, 271.
- Svinbugur í Miðdölum 162.
- Svíney fyrir Skarðsströnd 158².
- Svinfellingar í Örefum 235.
- Svinhóll í Miðdölum 163.
- svívirðilegir staðir 3—4.
- Sygnaskarð á Mýrum 32, 186.
- synd 23, 25, 363², 404, 411. — syndalausn 139, 406, 484, 675, 677, 679.
- synodus 400, 415², 416², 576, 579, 587, 655, 731. — synodalia 30.
- Syondesson: Jesse.
- sýra, sjá drykkur.
- sýsla 8, 63, 682. — sýslumaður, sýslumenn 217, 246, 270, 302, 356, 644, 645, 683, 747. — umboðsmenn sýslumanna 302.
- systir (= nunna) 290, 343, 384², 385, 438², 439², 456, 457², 482, 483², 497, 521², 564, 569, 570 (opt), 604², 605², 611, 625, 626, 637, 640, 641². — systralag, systra samlag 438, 521.
- Sæbjörn prestur á Kirkjubæ í Tungu (c. 1330—1340) 219.
- Sæból á Ingjaldssandi 142, 143, 485.

Sæból í Sigluvík á Hornsströndum (eyðijörð) 124.

sæi, sjá klæði (vefnaðr), sbr. kirkja. sældingsland 235. Sbr. sáld.

Sælingsdalstunga í Dalasýslu 272 — 273, 599—600.

Sællingharvík (Sellingarvík) í Suðr-píngeyjarþingi 373.

Sælón (Sellón) í Helgafellssveit 167.

Sæluá í Hrutafirði 127.

Sæmundarhlíð í Skagafirði 16, 17, 26, 315, 316, 551, 564, 568, 569. — Sæmundara 16.

Sæmundr (Andrésson?) í Skarði hinu ytra á Landi (d. fyrir 1397) 64, 310.

Sæmundr Árnason á Hóli í Bolungarvík (d. 1634) 754.

Sæmundr Erlendsson á Bustarfelli (1444) 652.

Sæmundr prestur á Holti í Önundarfirði (c. 1390) 142.

Sæmundr Hrólfsson prestur í Stærta-árskógi (d. 1738) 266, 600.

Sæmundr Jónsson syðra (í Hrepphólum; 1436—1444) 561, 662.

Sæmundr Jónsson nyrðra (1441—1448) 621, 735.

Sæmundr Magnússon á Hóli í Bolungarvík 753, 754.

Sæmundr Oddsson nyrðra (1419—1424) 269, 316—317.

Sæmundr Þórarinnsson (1445) 665.

Sæmundr Þorsteinsson fjörðr, prestur á Hofi í Vopnafirði (d. 1395) 216.

Sæmundr Þorsteinsson á Svalbarði (d. 1421) 357.

Sæmundsdóttir: Guðrún, Ingibjörg, Sigríðr, Þórdís.

Sæmundsson: Björn, Jón, Jussi, Páll.

sæng, sængrdúkr, sjá sængrklæði.

sængrhús, sjá húsakynni.

sængrklæði: ábreiða, ábreizl 374, 483. — beðir 342. — brekan

484. — dýnur 341. — hvíflu-
klæði 171. — koddí 171. —
línlok 171, 255, 684, 687,
689. — rekkjuklæði 43. —
rekkjuvoð, rekkjuvoðir 342, 684,
686, 689. — sparlak 185. —
sæng 178, 248, 255², 428, 445²,
472², 561, 636², 662, 684,
686, 687, 689, 690. — sængr-
með iij ábreiðum 374. — sængr-
dúkr 690. — sængrklæði 679.

særir dagar 302, 360.

sætt: sættargerð 442, 533, 534². —
sættmálsbréf 436—437.

Sæunarson: Jón.

Sæunn Guðinadóttir, Oddssonar
(1449) 753, 755.

Sævarland í Laxárdal 734.

Sævarland í Þistilsfirði 468.

söðull, sjá reidtygi.

Söffrensson: Jens.

sök: sakeyrir 515, 587.

söl (sbr. matr): reitisöl 144. —

sölvaðjara 154, 176, 196. —

sölvanám 57.

Sölmundarson: Jón.

Sölmundr Guðmundarson ríki í

Teigi (1403 og þar eptir) 78.

Sölmundr Magnússon á Dyrhólum

(um 1377) 764.

söluvoð 74, 550. Sbr. vaðmál.

Sölvabakki á Árskógarströnd. (Sbr.

Selárbakki) 375.

Sölvaholt í Flóa 53.

Sölvanes í Skagafirði 342.

Sölvason: Þorgrímur.

Sölvi Arngrímsson nyrðra (1429) 395.

söngur (til kirkna) 40 (opt), 42, 50²,

54, 55, 58, 65², 66², 69, 76²,

77, 78, 79², 80, 83², 84, 87², 88²,

89, 92, 99, 103, 115, 116², 118²,

125², 128, 129, 139, 140, 145,

150, 151, 152², 158², 160, 165,

174, 180, 181, 187², 192, 195,

196², 198², 199, 200², 202, 217,

218, 228, 230, 234, 235, 236.

- 237, 308, 316, 350, 353, 403², 404², 454², 483, 485, 534², 592, 596, 676. — söngbók 243². — sönghús, sjá kirkja (hús). — söngkaup 460. — söngkvers form 597.
- Sörlastaðir í Fnjóskadal 699.
- Sörlátr, sjá Saurlátr.
- Sörli í Skuggahlíð (c. 1350 eða fyrr) 226.
- T**abellionatus officium 728, 729.
- tabula 681. — tabulum, sjá kirkja.
- taða (sbr. hey) 142, 286.
- Taðnasker Miklaholtskirkju 179.
- takmark 102, 565, 576, 598, 655.
- tala: tala rennr til 23, 25.
- tálguðx, sjá smíðar.
- Tálknafjörðr í Barðastrandarsýslu 6, 7, 262, 335, 590, 609—610, 615, 616, 633, 691, 693.
- tallio 308.
- Tálmi, lækr í Staðarsveit 177.
- Tangahorn á Langaneströndum 215², 218².
- Tannstaðabakki í Hrútafirði 649—650.
- tefling, sjá kirkja, klæði.
- Teigará í Múlaþingi 213.
- teigr, teigar. (sbr. skógarteigr) 16, 187, 141, 168, 209, 210, 316, 436, 455, 456², 537, 660.
- Teigr í Bolungarvík á Hornströndum 142.
- Teigr í Fljótshlíð 585, 586.
- Teigr í Hrafnagilspingum 537.
- Teigr í Hvammssveit 160.
- Teigr undir Hvestu á Hornströndum 134.
- teigskógr 156. Sbr. skógr.
- teinæringr, skjá skip.
- Teistareykir í Reykjadal í Suðrþingeyjarsýslu (peistareykir) 468.
- Teitr Einarsson eystra (1444) 652.
- Teitr Finnsson prestur nyrðra (1438—1443) 578, 607, 636, 638, 643.
- Teitr Glúmsson í Grindavík (1807) 8.
- Teitr Gunnlaugsson ríki lögmadr í Bjarnanesi (1431 og þar eptir; enn á lífi um 1460) 232², 462.
- Teitr Hrólfsson í Skagafirði (1695) 16.
- Teitr Lakason (Lokkason) 207. Sjá Teitr Sökkason.
- Teitr, er gefr til Leirárkirkju (c. 1390) 194.
- Teitr smádjákn á Hólum (1430) 421. Sbr. Teitr Finnsson.
- Teitr Ketilsson prestur nyrðra (1430—1431) 420, 467.
- Teitr Magnússon vestra (1433—1436) 525, 557.
- Teitr prestur í Njarðvík eystra (c. 1378—1397) 222.
- Teitr Sökkason (í Vallanesi; c. 1397) 207.
- Teitstöttir: Valgerðr.
- Teitsson: Björn, Einar, Gunnlaugr, Jón, Magnús, Oddr, Páll, Torfi.
- termin 390.
- terra (= þurt land) 328, 329, 331, 332. — = Færejar 328². — = Ísland 326², 327², 328, 331², 333², 410.
- testamentum, testamentumbref 98, 137, 139, 147, 183², 250, 305, 350—351, 404—406, 434—435, 481, 482—484, 485—486, 648, 674—677, 681. — testamentumgjöf 498.
- texti, sjá kirkja.
- Theodoricus Juden presbyter 745, 746.
- Theodoricus Vlas presbyter 712—714, 716—719, 744—747.
- thesaurus 304.
- Thomas Bell, enskr maðr 327.
- Thomas Castel, enskr maðr 275.
- Thomas Dale, enskr maðr 326, 328, 329, 330.
- Thomas erkibiskup hinn helgi af Kantarabyrgi 48(?), 60, 64(?),

- 76(?), 80(?), 100², 105, 121, 145(?), 147, 221(?). — Thomaskirkja 60, 64(?), 100, 120, 147, 513.
- Thomas Haldórsson prestir syðra (1449) 768.
- Thomas Harlowe, járnkaupmaðr frá Lundúnum 574.
- Thomas (Hrafnsson, Thomassonar) á Eyri í Arnarfirði (d. 1872) 146.¹)
- Thomas Hrafnsson á Eyri í Arnarfirði (1473) 146.
- Thomas Jónsson peis, nyrðra (1430—1431) 434, 437, 437, 440, 444, 445, 447, 487.
- Thomas Jude (1423) 329.
- Thomas Kodrel, enskr maðr 275.
- Thomas Krathorn, enskr maðr 275, 330².
- Thomas postuli 63, 398. — Thomasmessa 398.
- Thomas prestir á Staðarhrauni (um 1390) 183.
- Thomas Snartarson á Eyri í Arnarfirði (d. 1300) 146.
- Thomas Þorsteinsson prestir á Mæli-felli (d. 1630) 18.
- Thomasson: Hrafn, Jón hval, Oddr.
- Tiburcius & Valerianus 276, 278, 307, 309, 355.
- Tideke Bekker, sveinn Hannesar Pálssonar (1420—1425; veginn 1425) 325, 331.
- tiðir 65, 66, 84, 112, 131, 198, 608. — tíðaoffr 62, 115, 196. — tíðarenta 128. — tíðasókn 131. — tíðasóknarmenn 442. — tíðabækr, sjá kirkja. Sbr. heimilistiðir, sálutiðir.
- tílgjöf 14, 345, 520, 549, 562, 674. — tilgjafarkaup 14.
- tillagagóz 38.
- Tilmannus de Suchtelen 718, 719, 745—747.
- timbr 154, 203. — timbrstofa, sjá húsakynni. — timbrtópt 696.
- tin, sjá málmar. — tindiskar, tin-ker, tinfat, sjá búsgagn.
- Tindar í Geiradal 685.
- Tindar á Skarðsströnd 157¹, 158.
- Tindr prestir undir Hálsi í Hamarsfirði (c. 1390) 231.
- Tinnudalsá í Breiðdal 229.
- Titlingshóll í Loðmundarfirði 224.
- Titlingshóll í Staðarsveit 178².
- tíund (tíundarvirt fé, tíundarreikningr) 5, 39, 40², 41, 42², 46, 47, 50, 51, 52, 54, 58, 62, 63², 65, 77, 78, 80, 83, 84², 85, 87, 88², 91, 92, 97, 99², 106, 113, 115², 116², 118, 119, 124², 125, 126, 127, 128, 131, 132, 133, 135, 136, 137, 138, 139, 140⁴, 141, 142, 143, 144, 145³, 146, 147, 149, 150, 151¹, 152, 153, 154², 155³, 157, 158², 159, 160, 161, 163², 164², 165, 172, 174², 175², 177², 179, 180, 185, 186, 188², 190, 191², 192, 193, 194, 196², 197, 198², 199², 200, 202², 207, 208, 210, 213², 214, 218, 220, 221, 222, 224, 225¹, 227, 228², 229², 230, 233², 234, 236, 246, 257, 290, 316, 377², 379, 390, 453², 454, 455, 466², 467, 468, 469, 474, 486, 512², 514², 526, 535², 551, 592², 593, 594, 595², 596², 599, 606², 617, 625², 668, 689, 760. — tíundargjöf 456². — tíundarlag 536, 539. Sbr. hvaltíund, smátíundir.
- tjald, tjöld 376, 684, 687. Sbr. húsbúnaðr, kirkja.
- Tjaldanes í Arnarfirði 146.
- Tjaldastaðir á Rangárvöllum 71, 73, 81.
- tjara 96, 114, 159, 277, 492. — hrátjara, verð hennar 276.

¹) Þetta mun vera svo, en ekki Thomas Hrafnsson um 1473. Er þessi málðagi því eiginlega Oddgeirsmálðagi (c. 1370).

- Tjarnarnes í Ísafjarðarsýslu 134.
Tjarnir í Eyjafjarðardal 677, 705—706.
Tjarnir (hvorartveggja) í Öngulstaðahrepp í Eyjafirði 699^a.
Tjarnir á Melrakkaslétu 19.
Tjörfason: Magnús.
Tjörfi prestur á Skorrastað (c. 1384—1395) 226.
tjörn, tjarnir 122^a, 455, 669.
Tjörn í Aðaldal 756, 758.
Tjörn í Ljósavatnslandi 455.
Tjörn í Svarfaðardal 368, 369, 381, 393, 419, 464—465.
Tjörn á Vatnsnesi 11, 368, 382, 388.
Tjörnnes í Suðr-Þingeyjarsýslu 5, 6, 436, 526.
Tóargil á Sléttanesi 146.
Tóarlækur á Langanessströndum 215.
Tobias 111.
Tófuskáli, sjá Torfuskáli.
tog, sjá skip.
tólf mánuðir (= ár) 9, 43^a, 55, 73, 100, 112, 114, 135, 136, 142, 154, 172, 180, 183, 185, 207, 214, 232, 236, 271, 340, 343, 356, 383, 386^a, 388^a, 389, 402, 403^a, 406, 428, 432, 433, 443, 445^a, 452, 457, 471, 478, 528, 535, 547, 549, 552, 613, 627, 628, 643, 734. — tólf mánaða dagr 454, 455. — tólf mánaða hjón 448.
tólfæringur, sjá skip.
tollar 144, 145, 163, 177, 231, 486, 644, 655, 735, 736^a. — tollr af skipverjum 144. Sbr. eyris-tollr, guðtollar, kirkjutollr, osttollr, skæðatollr, vaxtollr.
tópt 161.
Tópt á Fluglabjarganesi 218.
Tóptardalur, skógar- og torfland frá Stað á Reykjanesi 156.
torf 35^a, 73, 154, 142^a, 241. — elt torf 241. — grafið torf 241. — létorf 73, 96, 184, 208. — torf-grafir 86, 89, 241. — torfkrókar, sjá búsgagn. — torfköstr, kastarskurðir 17, 53, 57. — torfrimi 74. — torfskurðir 43, 54, 86, 120, 134, 137, 141, 144, 146, 154, 156, 191, 242, 257, 314, 379, 436, 565, 748. — þriggja stakka skurðir 156. — torfverk 43.
Torfalekur í Húnavatnssýslu 303.
Torfasón: Jón, Snorri.
Torfastaðir 302. Sjá Torfustaðir.
Torfastaðir í Biskupstungum 35, 49—50.
Torfastaðir í Grafningi 32, 92—93, 715, 716.
Torfastaðir í Jökulsárhlíð 219.
Torfastaðir í Miðfirði 513, 669, 697, 770.
Torfastaðir í Rangárþingi 71.
Torfastaðir í Vestrárdal í Vopnafirði 32, 217, 256—257.
Torfholt í Ljósavatnssýslu 456.
Torfi Arason riddari (1445—1448) 665—666, 748.
Torfi (Kodransson) á Ökrum á Mýrum (d. 1394) 186.
Torfi prestur á Skorrastað, sjá Tjörfi.
Torfi Teitsson í Sóttartungu (um 1387) 62^a.
Torfkrókshólmar Grenjaðarstaðar 17.
Torflækur, sjá Gegnislækur.
Torfmýri í Hrunamannahrepp 43.
Torfufell í Eyjafirði 678.
Torfuskáli (Tófuskáli) í Borgarfirði eystra 222.
Torfustaðir í Miðfirði 245, 298^a, 299^a, 300, 301, 302^a, 340, 747, 769.
Torfvogr í Hnappadalssýslu 179.
torg 23, 24.
Traðir í Fróðárþingi 174.

Traðir í Staðarsveit 176.
 Traiectensis episcopus, diocesis
 681, 716, 742, 744. (Sbr. Ut-
 recht).
 transgressio 330.
 translaciones sanctorum (upptöku-
 dagar beina) 263, 390, 591, 592,
 635, 640, 641, 655, 768.
 tré 57, 103, 195, 215, 235, 427,
 764². — trébolli, tréfat, sjá búsgagn,
 kirkja. — kjörtré 157, 162,
 168. Sbr. og sjá róðukross, skrin,
 stika.
 Trégreifsstaðir (Teigreifstaðir, nú:
 Tréstaðir) í Eyjafjarðarsýslu 436,
 711.
 treuga 325, 326, 327, 329, 330².
 tributum 383, 646, 653.
 trinitas: trinitatisdagur, trinitatis
 sunnudagur 140, 187, 256, 336,
 681. — trinitatisvika 122, 191,
 637.
 Trinyte (skip) 670.
 trog, sjá búsgagn.
 Troie marchæ 673.
 Trondheim, sjá Þrándheimr.
 Trostansfjörðr í Barðastrandarsýslu
 147.
 trú (hjonabands trú) 394. — trú-
 lofan 442.
 Trúðadalr (Þrúðadalr) í Stranda-
 sýslu 128.
 trumpetum 326.
 truncacio 326.
 tröð 57.
 Tröð í Önundarfirði 142.
 Tröllagilsgærði á Tjörnesi 436.
 Tumason: Ólafr, Pétur.
 Tumi Bergþórson í Ásgarði (1418
 —1449) 266, 599, 766.¹
 Tumi Þorbergsson vestra (1428)
 359.¹
 tún 585, 612. — túngarðr 74.

Tunga í Andakil (sbr. nú: Tungu-
 tún) 191.
 Tunga (hin ytri) í Bárðardal 678.
 Tunga í Biskupstungum (Bræðra-
 tunga) 40—41, 296.
 Tunga í Bolungarvík 755.
 Tunga í Fljótum 296, 297, 609,
 610.
 Tunga í Fnjóskadal 699.
 Tunga (hvortveggja) í Holtum 71,
 87.
 Tunga í Hvitársíðu 121.
 Tunga í Hörðadal 405, 516.
 Tunga í Landbroti 239.
 Tunga í Máfahlíðarþingum 320.
 Tunga í Mosvallahrepp í Ísafjarð-
 arsýslu 353, 354.
 Tunga (Mýrartunga) á Reykjanesi
 í Barðastrandarsýslu 685.
 Tunga í Sauðárhrepp í Skagafirði
 701.
 Tunga í Skutilsfirði 141².
 Tunga (syðri og ytri) í Staðarsveit
 176, 178.
 Tunga í Steingrímsfirði (Tröll-
 tunga) 128, 129.
 Tunga í Tálknafirði 691.
 Tunga á Tjörnesi 6, 18.
 Tunga (efri) í Vatnsdal 248—
 249.
 Tunga (= Viðidalstunga?) 707.
 Tunga í Vopnafirði 215.
 Tunguá í Melasveit 192.
 Tungufell, kirkjujörð frá Hitardal
 184.
 Tungufell í Hrunamannahrepp 42.
 Tungufell í Svarfaðardal 296—
 297.
 Tungunes í Húnavatnssýslu 293.
 Tungusel í Eyvindardal 204, 270.
 Tungusveit(in) í Skagafirði 253, 254,
 255, 256, 754, 755.
 tunna (mál) 242, 276. Sjá búsgagn.
 Tveggja postula messa (Philippi &
 Jacobi) 27, 459, 610.

¹) Mær er grunr á, að þetta sé alt oina maðr,
 og að Þorbergsson sé misskript, fyrir Berg-
 þórsson, í afskriftunum af dóminum frá 1428.

- tvíbyli 138.
 tvímánuðr 141.
 tvímæli 355.
 tylftareiðr 360.
 Tyna (Tyne), fljót á Englandi 651.
 Tyrningstaðir á Akranesi 197.
 Týsdagr 356, 386.
 tönn (rostungstennr) 62, 63, 159, 165, 170, 184, 189, 210, 214.
 Sjá kirkja: kross, Maríuskript, skrin, texti. Sbr. beinstökkuill.
- Úlfá í Eyjafirði 705—706.
 Úlfarsá í Mosfellsveit 112.
 Úlfarsfell í Helgafellssveit 618.
 Úlfarsfell í Mosfellssveit 112.
 Úlfhildr Illugadóttir, Björgólfssonar, kona Þjóðólfs Þorvaldssonar (1446) 695—696.
 Úlfhildr Ketilsdóttir, systir Jóns (1443) 619, 636—637.
 Úlfjótuvatn í Þingvallasveit 92, 93.
 Úlfmán Þorsteinsdóttir í Sælingsdalstungu (1439—1451) 159, 272—273.
 Úlfsson: Áslákr, Jón.
 Úlfstaðir í Blönduhlíð 511.
 Úlfstaðir í Landeyjum 82.
 Úlfstaðir í Loðmundarfirði 224.
 Úlfsvatn á Tvídægru 122. — Úlf(s)-vatnsá 122.
 ull 242^a.
 umboðsbréf 390, 406, 407, 446, 475, 547, 586, 621. — umboðs-peningar 422.
 ummerki 16^a, 17, 43, 130^a, 343, 353, 375, 455, 456, 458, 460, 532, 626, 655, 668, 698, 735, 748.
 Una Gutlormsdóttir frá á Kolbeinsstöðum (d. c. 1350) 180^a, 181^a.
 Unadalr í Skagafirði 429.
 Unaðsadalr á Snæfjallaströnd 134.
 Unazgjafahólmr (= Vitazgjafahólmr) í Hornafirði 234.
- undecim millia virgines Colonie 550.
 undirgjafir (á skip) 762, 763^a, 764.
 Undunfell (Undanfell, Undenfell) í Vatnsdal 11, 368, 382, 387, 612, 759.
 Unnarholt í Hrunamannahrepp 46, 617.
 uppgerðarkerald. sjá búsgagn.
 Uppsalar í Flóa 53.
 Uppsalar í Hvolhrepp 72, 81.
 Uppsalar í Landbroti 231.
 Uppsalar í Svarfaðardal 372, 453—454.
 Uppsalar í Svíþjóð 25, 720, 733.
 uppspretta (ár) 43, 565.
 uppsteit(r) 277.
 uppstigningardagr 129, 237, 253, 544, 568, 625, 626, 632.
 uppstöðustreingir, sjá skip.
 upptekt (fjár) 276.
 upptekt fé 1—3.
 Upsir á Upsaströnd 381, 465, 620, 621.
 Urbanus hinn helgi 112, 531. — Sancti Urbani kirkja 112.
 urð 138, 763, 764.
 Urðir á Skálarnesi 152.
 Urðir í Svarfaðardal 14, 15, 371—372, 381, 464.
 úrskurðarbréf 245, 247, 295—296, 301^a, 311—312, 347, 357^a, 358^a, 500, 504.
 útbú 409, 550, 703.
 útibú, sjá húsakynni.
 útjardir 176, 349, 694.
 útkirkja 88, 218, 218.
 útlagi, útlægir menn 8, 9, 23, 25, 298. — útleigð 23, 25, 26. — útleigðarverk 22, 23, 26.
 útlausnir 739.
 útlendingar, útlenzkir menn 268^a, 321^a, 322, 323^a, 461, 629. — útlenzkir borðdiskar, sjá búsgagn. — útlönd 194.

Útmanasveit(in) í Austfjörðum 30, 207.

útróðrar 270², 433.

útseladráp 232.

Útskálar í Garði 33, 104, 108, 560.

útslægjur 436.

Uxaey á Breiðafirði 171.

Uxafall í Borgarfirði austr 222.

Uxafallsfjara (Uxafells-, Uxafjalls-) í Borgarfirði austr 211.

Uxahrygg á Rangárvöllum 70, 74.

Vaðlar í Dölum 346.

Vaðlar við Reyðarfjörð 228.

Vaðlar í Önuðarfirði 141.

Vaðlaping 363, 380, 464.

vaðmál 21, 38², 39, 47, 48, 55, 56, 62, 63, 73, 77, 80, 85, 90, 91, 99, 101, 119, 123, 125, 128, 133, 155, 157, 164³, 172, 175, 179³, 185, 187², 188, 190, 192², 195, 197, 199, 200², 204, 210, 214, 215, 221, 223², 228, 232, 236², 243², 257, 259, 318³, 319, 346, 349, 376, 406, 428, 468, 472, 569, 590, 616², 628. — vaðmála-virt góz 453—454. Shr. hafnar-voð, söluvoð, voð.

Vaðnes í Grímsnesi 32, 95.

vaðr, vaðir 427, 433.

Vaðstenaklaustr í Sviþjóð 285.

Vafrastaðir í Breiðdal 229.

Vág-, sjá Vog-.

Vaglar (tvennir) í Eyjafjarðarsýslu 711, 712.

Vakrstaðir í Húnavatnsþingi 483.

Vakrstaðir í Rangarþingi 73.

Valagil í Norðfirði eystra 226. — Valagilsá 204, 270.

Valagnúpar á Reykjanesi syðra 102², 103.

Valarðarskriða við Berufjörð eystra 203.

Valdason: Jörundr.

Valdastaðir í Kjós 117.

Valdavík við Héraðsflóa 215. — Valdavíklækr 215.

Valdis Helgadóttir (d. 1402) 602.

Valdiuf-, sjá Valþjóf-.

valdsmaðr 461.

Valdsögsey á Breiðafirði 167.

Valgarðsson: Jón.

Valgerðr (Bjarnardóttir, Sæmundarsonar?) í Gunnarsholti (kona Þorsteins Gunnhyllings) 85.

Valgerðr Erlendsdóttir nyrðra (enn á lífi 1408) 498.

Valgerðr Gizurardóttir, kona Árna Guttormssonar (1440) 609—610.

Valgerðr Haldórsdóttir, Jónssonar (1433) 353, 354.

Valgerðr Teitsdóttir í Vallanesi (c. 1397) 207.

Valgerðr Vilhjálmsdóttir, kona Finns Gamasonar (1416) 249—250.

Vallalaug í Skagafirði 355, 356², 479.

Vallanes á Völlum 204—207, 270—271, 741. — Vallanessártíðaskrá 207. — Valnesingar 219.

Vallar(tunga) í Laxárdal í Lóni 233.

Vallholt í Skagafirði 254—255, 272.

Vallstakksheiðr á Snæfellsnesi 171.

Vallsægseiði undir Jökli 166.

Valshamar í Geiradal 684.

Valshamar á Skógarströnd 167.

Valþjófsdalr í Ísafjarðarsýslu 278, 353, 360, 602.

Valþjófstaðir í Fljótssdal 209—212, 620.

Valþjófstaðir í Gnúpásveit 430—432, 473, 703, 708—709.

Vámúli (í Fljóttum) 546, 547.

vanreikningr 400.

vara, vörur 15, 38, 40², 41², 48, 73, 83, 85, 88, 95, 95, 96, 115, 128, 127², 128, 132², 138, 140²,

- 148, 156, 162², 163, 185, 190, 196, 201, 202, 204, 207, 213, 214, 216², 227, 230, 234, 235², 236, 238², 239, 242, 243, 245², 295, 356, 363, 371, 377, 379, 409, 467, 483, 504², 582, 655.
— v. aurar vöru eða vætt mjóls 40. — vöruvirt, vörugilt fé (góz) 13, 38, 45, 50, 89², 91, 117, 119, 126², 129, 142, 156, 159², 173, 188, 191, 192, 220, 230, 295, 312, 349, 356, 363, 373, 375, 377², 443, 453, 466, 469, 504², 617, 655. Sbr. varnaðr.
- varða, vörður 218, 218, 230, 231, 623, 698.
- Varmá í Mosfellssveit 32, 33, 112.
- Varmilækr í Akrvík á Ströndum 168.
- Varmilækr í Borgarfirði 32, 120—121. — Varmilækingar 191.
- Varmilækr á Rangárvöllum 72.
- varnaðr, varningr 276, 629². — varningskleði 276. — varningsmjöl, verð þess 276.
- vasa 673².
- Váthamar í Bleiksmýrardal 698.
- vatn, vötn 16, 49, 115, 122², 178, 235, 287², 346, 355, 656, 715
- vatn vigt, sjá kirkja: ketill.
- Vatn í Hálsasveit 124.
- Vatn í Haukadal í Dalasýslu 346², 405.
- Vatn hið syðra í Tungusveit 298, 294.
- Vatn í Sæmundarhlöð 16.
- Vatnadalsá í Skagafirði 16.
- Vatnaheiði (á Snæfellsnesi) 176.
- Vatnahverfi í Húnavatnssýslu 266—267.
- vatnan 403². — vatnfasta 457², 472, 488.
- Vatnlausá í Biskupstungum 50.
- Vatnsdalr á Barðaströnd 150, 689, 690.
- Vatnsdalr í Fljótshlíð 82.
- Vatnsdalr(inu) í Húnavatnssýslu 248, 303, 314, 519, 682, 758, 759. — Vatnsdalsá 392.
- Vatnsendi í Ólafsfirði 663.
- Vatnsendir í Eyjafirði 678, 705—706.
- Vatnsendir í Ljósavatnspingum 663.
- Vatnsfjörðr í Ísafjarðarsýslu 28, 30, 34, 133—136, 138, 262, 312, 529—530. — Vatnsfirðingar 755.
— Vatnsfjarðartollar úr Bolungarvík 755.
- Vatnsholt í Staðarsveit 166.
- vatnshorn, sjá búsgagn, kirkja.
- Vatnshorn (hvorttveggja) í Haukadal 164, 346, 405, 406, 516, 657.
- Vatnshorn í Línakradal 351, 352, 707. — Vatnshornshólar 707.
- vatnaskall 684, 689. Sjá kirkja.
- vatnskerald, sjá búsgagn,
- Vatnsleysa á Vatnsleysuströnd 32, 106.
- Vatnsnes í Húnavatnspingi 11, 354, 368, 388.
- vatnssár, sjá búsgagn.
- Vatnsskarð milli Húnavatns- og Skagafjarðarsýslu 392.
- Vatnsskarð (litla) í Laxárdal 16.
- Vattardalr á Skálmarnesi 152.
- Vattarnes í Fáskrúðsfirði 226.
- Vattarnes á Skálmarnesi 152, 691.
- vax 38, 41, 42, 43, 46, 47, 49, 50², 55, 56, 59, 62, 65, 66, 68, 69², 77, 78, 80, 81, 86, 87, 88, 95, 98, 100, 102, 103, 104², 117, 120, 123, 124, 158, 160, 189, 195, 199, 202, 206, 209², 219, 230, 236, 371, 375, 467, 617. — verð á vaxi 277. — vaxtollr 66, 84.
- Vébjarnarson: Hallvarðr.
- vébönd 461.
- vectigal 645.

- Vedastus et Amandus 439, 495.
 veðmáli 757.
 Veðramót í Skagafirði 701.
 Veðrará (hvortveggja) í Ísafjarðarsýslu 688.
 vefnaðr, vefr, sjá klæði (vefnaðr), sbr. kirkja: dalmatika, hókull, kápa, klæði. — vefstaðr 662.
 vegabréf 367², 733—734.
 vegg, veggir 39, 43, 49, 99, 623. Sbr. húsakynni.
 Veggir í Kelduhverfi 623.
 veiði, veiðr, veiðar (sbr. álptveiði, fiskveiði, hvalveiði, laxveiði, selveiði) 57, 80, 346³, 456, 572², 598³, 656, 669, 763. — veiði: í Álptafirði, í Blönduósi, undir brú í Hvítá, í Djúpá, í Elliðaám, í Fagradalsá, í Flókadalsá, frá Hrossstungu til Vigravíkr, í Kjarrá, í Laxá litlu í Hrunamannahrepp, í Laxá í Húnavatnssýslu, í Laxá í Laxárdal, í Laxá í Leirársveit, í Miðá, í Skorará, í Staðará á Snæfellsnesi, í Úlfarsá.
 Veiðileysa á Hornströndum 169.
 Veita í Hvolslandi í Fljótshverfi 235.
 veiting, veizla staðar, sjá staðr. — veitingarbréf, sjá staðarbréf.
 vélar 277.
 vel borin kvinna 517. — vel bornir menn 297, 454, 548, 682. — vel kendir menn 396.
 Vellankatla í Hvítársíðu 124.
 Vellankatla (Vellandi Katle, eystri og vestari) á Sléttu 18.
 Vellir í Barðaströnd 690.
 Vellir í Hnappadalssýslu 166, 184.
 Vellir (hvorirtveggja) á Landi (Stóru- og Minnivellir) 65—66, 71.
 Vellir í Reykjadal í Suðr-Þingeyjarsýslu 377.
 Vellir í Svarfaðardal 297, 372—373, 381, 465, 486, 638, 663.
 Vellir í Olfosi 96.
 vendir (á tjaldi, um stofu) 171, 684. Sbr. húsakynni, kirkja.
 Vendr (Vindr) 279, 321, 322, 323, 629, 644, 645, 705.
 Venemarus de Wachtendunk 717.
 venzli 441.
 ver 540. — vertið 54, 763. — ver-vist 224.
 Ver (Álptaverið) 344, 349, 577, 761.
 verberacio 333.
 Verdensis 742, 744.
 Verðmarskelda í Hvolslandi í Saurbæ 154.
 Veritas theologiæ 110.
 verkeingi 458.
 verkstjóri 550.
 Vermsloland í Skagafirði 701.
 Vermundarson: Haldór.
 Vermundur (Örnólfsson) ábóti á Helgafelli (1403—1416) 247—248, 287.
 verndarbréf 629, 672.
 versabækr 111.
 verzlun 275, 321, 324, 644³. — verzlunarleyfi 269, 645. — verzlunarréttindi 541. — verzlunarstaðr 651. — verzlunarviðskipti 651. Sbr. mercatura, vara, varningr.
 Vestenskógr á Lálandi 279, 280.
 Vestfirðir, Vestfirðingafjórðungur.
 Vestrland 9, 28, 31, 429, 539, 540, 597.
 Vestmaðr Einarsson, ráðsmaðr þykkvabæjarklausturs á Dyrhólum (c. 1424—1448) 763.
 Vestmannaeyjar 240, 269—270, 275—277, 326, 331³, 332.
 Westminster í Lundunum 541, 542, 543, 557, 558, 559, 563, 564, 574, 575, 651, 672, 673, 766.
 Vestrárdalr í Borgarfirði 188.
 Vestrárdalr í Vopnafirði 257.

Vestrflói, sjá Flói.
 Vestrheiðar með Hestfirði 136.
 Vestrholt í Holtum 78.
 Vestrhóp(íð) í Húnavatnssýslu 303, 362, 371, 382, 406, 407, 473, 514, 655, 656, 707, 752.
 Vettleifsholt (Viettletsholt) í Holtum 32, 60, 61.
 vetrbeit 57, 158.
 Vetrliðastadir í Fnjóskadal 678.
 vetrnætr 45, 47, 84, 99.
 vetrseta 275, 461.
 vetvangr 496, 528.
 vexillum 326, 382.
 Væra, sjá Óæra.
 vicarius 421, 768.
 vicecomes 651.
 victualia, sjá matr (kostr).
 Viðartunga í Laxárdal í Lóni 231, 233.
 Viðborð í Hornafirði 201, 234.
 Viðey með Sundum, klaustr, staðr, 38², 110—111, 112, 530—531, 647—649, 650, 657, 675, 707—708, 715—716, 731, 751, 763, 767, 768. — Viðeyingar 112.
 Viðidalr í Húnavatnssýslu 317, 318, 338, 339, 340. — Viðidalsá 572, 598. — Viðidalstunga 245—247, 351—352, 382, 512—513, 623.
 Viðimýri í Skagafirði 244, 381, 511, 666.
 Viðimýri á Skálmarnesi 152.
 víðirif, sjá víðr.
 Viðivellir í Blönduhlíð 11, 361, 381, 469, 638.
 Viðivellir (hvorirtveggja) í Fljótsdal 32, 209², 210, 213.
 Viðivellir í Hróbergshreppi Strandasýslu 130.
 Viðnes (= Viðines) með Sundum 113.
 Viðnæmr Jónsson nyrðra (1450) 368, 370.
 víðr (sbr. húsakynni, skógr, tímbr, tré) 38, 42, 59², 96, 99, 145,

153, 175, 194, 217, 223, 226, 227, 265, 352, 373, 391, 409, 421², 460, 468, 536, 547, 591, 633, 676, 696. — borðvíðr 139. — verð á borðvíð 276. — rapt-víðr 666 — Sbr. stafvíðr. — víðarhögg, víðhögg 54, 200. — víðarrið 123. — víðarteigar 217, 225, 257. — víðarteigar í Hanga-staðaskógum, í Hveitishvammí, í Kleifum, í Mjófafirði, í Núpsmó, á Skorrastað, á Þorbrandsstöðum, í Öngulsnesi. — víðirif 132. — víðreki 6, 8, 11², 15, 18, 57, 97, 102², 103², 109², 120, 128, 131², 132², 134, 137, 138², 141, 142, 155², 156², 160, 161, 168 (opt), 169 (opt), 197, 205, (opt), 210, 211², 215², 217, 218², 219, 222², 223², 224², 225, 226, 231, 233, 244, 250, 251, 270², 271², 273, 293, 348², 353, 390, 391, 398, 416, 432, 450, 581, 643, 656². — víðun 18.

Viðrálækr í Staðarsveit 177².

viðrnefni: bári, Árni Jónsson. — deel, Jón. — digri, Magnús Jónsson. — fóstri, Henrik Jónsson. — gamli, Finnþogi Jónsson, Krákr Jónsson. — hagi, Þorleifr Eyvindarson. — háleggr, Snorri. — helmingr(?), Þorsteinn. — hroði, Guðmundr. — hval, Jón Thomasson. — hvammr, Jón Sveinsson. — Jórslafari, Björn Einarsson. — kek, Björn. — kolsi, Oddr (Þorgils Oddsson?). — kór, Guðmundr. — krókr, Þorgrímr. — kyngir, Snorri Þorleifsson. — langi, Barðr, Hermann, Pétur, Steinn. — langr, Jón. — leppr, Oddr. — loki, Hallsteinn. — mókollr, Eyjólfir Magnússon. — peis, Thomas Jónsson. — ríki, Brynjólfir Bjarnarson, Guðmundr Arason, Loptur

- Guttormsson, Teitr Gunnlaugs-
son. — Röðu-Björn. — seia,
Einar Þórðarson. — skáld, Guð-
mundr. — skalli, Jón Eiríksson,
Sveinn Sigurðarson. — skopti,
Guðmundr. — staði, Ólafr Mar-
teinsson. — stek(kr), Ólafr. —
stóri, Steinn. — svartr, Jón, Þor-
steinn. — tóni, Ólafr Geirmunds-
son, Ólafr Þorleifsson. — vasi,
Þorvaldr Ögmundarson.
- Viðudalsá, sjá Viðidalá.
- viðvaningshönd 365.
- Vövikrá á Langanesi 215, 218,
381, 497, 498, 499, 511
- Vífilsmýrar í Önundarfirði 142, 278,
688.
- víg 22, 298². — vígaferli 324. —
vígsbætr 297, 298⁴.
- Vígastaðir á Svalbarðsströnd 345,
678.
- Vigdís Eiríksdóttir nyrðra (1430)
369, 430.
- Vigdís Hafliðadóttir nyrðra (á lífi
1427) 350.
- Vigdís nyrðra (um 1440) 619.
- Vigfús Einarsson staðarhaldari á
Skindastöðum (1429—1430) 368,
369, 386—387, 390, 427.
- Vigfús Flosason í Krossholti (enn
á lífi 1394) 183.
- Vigfús Gíslason (1704) 762.
- Vigfús Ívarsson Hólmr hirðstjóri
(d. c. 1419) 107, 252, 284, 505
—506, 530—531, 560—561.
- Vigfús Jónsson sýslumaðr á Kala-
stöðum (d. 1595) 36, 751.
- Vigfús Jónsson prófastr í Hítar-
dal 6.
- Vigfús Nikulásason nyrðra (1424)
319.
- Vigfús Oddsson (lepps Þórðarson-
ar, vestra 1426—1442) 335,
628.
- Vigfús prestur á Reynivöllum (fyrir
1397) 117.
- Vigfús Sveinbjarnarson prestur á
Melum (1393 og þar eptir) 193.
- Vigfús Þorbjarnarson prestur í Odda
435.
- Vigfús dóttir: Margrét.
- Vigfússon: Ari, Ásbjörn, Bergr,
Erlendr, Guðbrandr, Ívar Hólmr,
Jón, Jörundr, Narfi, Oddr, Ólafr,
Þorlákr.
- vigilia (vaka, aðfarardagr helgar)
151, 283, 397, 398, 580², 596,
731. — vigiliudagar 65, 89.
- Vigingsstaðir, sjá Vikingsstaðir.
- Vigr fyrir Álptafirði eystra 231.
- Vigr í Ísafirði 31.
- Vigr í Lóni 201.
- Vigravík á Akranesi 196.
- vígslur: vígsla biskups 36 — vígsla
lærðra manna 413, 433, 502,
643. — nunnu vígsla 438, 521,
570. — vígsla kirkju 112, 115,
125, 127, 129, 154, 157, 160,
161, 379, 454, 599. — vígslubréf
438—439. Sjá kirkja: dúkr,
glergluggr, ketill, messuklæði,
sloppr, steinn.
- Vigvatsson: Jón.
- Vík (efri) í Landbroti 239.
- Vík í Lóni 201.
- Vík á Seltjarnarnesi (Reykjavík)
109.
- Vík út frá Stað í Skagafirði 606—
607.
- Vík í Sæmundarhlöð 16, 17, 26,
27, 551, 564, 568, 569.
- Víkingavatn í Kelduhverfi 621—
622.
- Víkingslækr á Rangárvöllum 72,
73.
- Víkingsstaðir í Vallanessþingum
204, 270.
- Víkarskáli við Seyðisfjörð 224.
- Vilborg Benediktsdóttir (í Saurbæ
á Rauðasandi c. 1394) 150.
- Vilchín biskup í Skálholti (1391—
1405), Vilchinsmáldagi, Vilchins-

- bók[27-240] 12, 27—37, 38, 41, 44, 45, 46, 49, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 62, 64^a, 66^a, 68^a, 69, 70, 76, 77, 78, 79, 80, 83, 84, 86, 87, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 98, 99, 101^a, 103, 105, 106, 107, 108, 112, 114, 115, 116, 118, 119, 120, 121, 127^a, 128, 133, 137, 139, 151, 156, 159, 161, 164, 165, 173, 174, 180, 194, 196, 203, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 220, 221, 222, 227, 228, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 281, 296, 423, 469, 507, 587, 617, 620, 662, 741.
- Vilhjálmr Bell, enskr maðr (1431) 475—476.
- Vilhjálmr Finnsson nyrðra (1445) 665.
- Vilhjálmr prestur nyrðra (1431) 481.
- Vilhjálmssdóttir: Valgerðr.
- Vilhjálmsson: Höskuldr, Jón.
- viliaklæði, sjá kirkja; klæði.
- Villelmus Byggemane, skipstjóri 670.
- Willelmus Sprener, legumdoctor (1432) 523.
- Villingadalr í Breiðafjarðardölum 405.
- Villingadalr í Eyjafirði 678.
- Villingaholt í Flóa 29^a, 59.
- Villingavatn í Þingvallasveit 93.
- vín, sjá drykkir. — vintollr 588.
- Vínaldar Henriksson erkibiskup í Niðarósi (1386—1402) 24.
- Vincenciusdagur 6.
- vinculum 331.
- Vindás í Fellshverfi 14.
- Vindás í Kjós 117^a.
- Vindbelgr við Mývatn 468.
- Vindfulla (nú: Vindfell) í Vopnafirði 215, 217.
- vindr: uppganga vinda 418.
- Windsor (Wyndesore) á Englandi 573, 574, 605, 606.
- vinna 448^a. — vinnufólk 515. — vinnumenn 475, 550. — vinnumannanna gjöld 437. — vinnumissir 495^a.
- violencia 326, 333.
- vír 299. — víravirki 104. Sbr. smíðar.
- virðing góðra manna 15.
- virðingarfé (góz) 13, 21, 48, 58, 94, 146, 201, 202, 204, 207, 209, 210, 214, 216, 218, 219, 220^a, 224, 230, 265, 372, 373, 376^a, 379, 467, 468, 519, 520^a, 524^a, 562, 569, 677, 679^a.
- virgínes (helgar meyjar, einkum María mæri) 20, 83, 85, 270, 286, 337, 397, 410, 413, 466, 471, 472^a, 473, 485, 488, 496, 533, 598, 611, 613, 629, 656, 658, 665, 681.
- vísa 367.
- viseyrir 263.
- visitazia, visitacio, visiteran 36, 37^a, 41, 45, 47, 55, 66, 68, 76, 101, 119, 161, 165, 183, 193, 227, 350, 363—379, 401, 423, 425, 464—469, 510—514, 534, 535, 597, 599, 662. — visitaziubók 31. — visitaziubréf 365, 463—464. — visitator 261, 263, 304, 760.
- Vislatstaðir í Laxárdal í Dalasýslu 161.
- vist: vistarbirgði 461. — vistar-menn 192. — vistarsamningr 432—433.
- Vitasgjafahólmr, sjá Unazgjafahólmr.
- Vitalis papa 576, 579, 656.
- vitni 2—3, 292, 300, 359, 452^a, 509, 534, 572, 581, 764. — skilrík (skjalleg, lögleg) vitni 310, 481, 611, 633. — vitnisburðarbréf 505—506, 526—527. 533,

- 557, 593, 598, 605, 612, 625,
657, 670, 697, 703, 709.
voð, voðir (sbr. hafnarvoð, söluvoð)
346, 373, 409, 428, 506³, 554,
628, 636, 650, 662, 686. — tvi-
tug voð 62, 63, 78, 180, 198,
248, 255, 343, 430, 445, 471.
Voðlar, sjá Vaðlar.
Vogar í Kálfatjarnarþingum (Kvígu-
vogar) 32, 539, 540, 707.
Vogar við Mývatn 570—571.
Vogr í Höfnum (Kirkjuvogr) 33,
103.
Vogsbotn á Reykjanesi í Barða-
strandarsýslu 685.
Vogsfjörufles í Austfjörðum 211.
Vogsföll (Vogsfjöld, Vogsfjöll) í
Austfjörðum 205, 223, 270.
Vomúlastaðir (Ámúlastaðir) í Land-
eyjum 72, 82, 87—88.
vondskapr 277.
vopn 682. — vopnaðir menn 490.
Vopnafjörðir í Norðr-Múlasýslu 215,
256, 531, 652, 676, 741.
vosklæði, vosstakkr, sjá klæðnaðr.
Votey Grenjaðarstaðar 17.
vottar 241, 246, 291, 300, 311²,
340, 356, 359, 436, 442, 444,
449, 471, 479, 494, 498², 504,
541, 601, 611, 648, 665, 682²,
764. — skilríkir vottar 292, 294,
299, 302, 310, 347.
vulnera 329². — vulneracio 325³,
326³, 330⁴, 331, 333.
vængir: langvængir 69.
vætt 520.
vökumerki (í Vestmannaeyjum)
277.
völlr (= tán) 57, 436², 585, 612.
Völlr í Flóa 57.
Völlr í Hvolhrepp 72.
Vör hin forna á Skaga 11.
Vörðufell á Skógarströnd 766.
Vörðuhús á Akranesi 196.
Vötn á Biskupstungnafrétt 49.
vöxtr (jarðar) 278.
Yconomia, yconomus, sjá oeco-
nomus.
yfirbætr 23, 25.
yfirgangr Ringlendinga 282.
yfirreiðir (sbr. visitazia) 36, 63,
126, 150, 255, 270, 397, 401,
425, 463, 534, 597.
yfirsýn 424.
Ymjaberg á Skógarströnd (sbr. nú:
Emmuberg) 665, 666, 770.
yngri menn en xiiij (xvi) vetra
3, 4.
Ynguldr, sjá Ingvuldr.
Ypers-, sjá Ípis-.
Ýrarfell (Ýrafell) í Tungusveit 253
—254, 255—256, 342, 753, 755.
Yrjar á Landi 63.
Ysidorus (Hispalensis) 110².
Ytragil í Langadal 664.
Ytrafell á Ströndum 120.
Ytribær á Síðu 239.
Ytriey (Ey en ytri) á Skagaströnd
319—320, 334, 601—602.
Ytriólmr á Akranesi 32, 196.
Ywar, sjá Ívar.
yxn-, sjá öxn-.
Yztaból í Náttfaravíkum 18.
Yztagil í Langadal 664.
Yztahraun í Miklaholtshrepp 166.
Yztavík í Laufássþingum 528, 663.
Yztimór í Fljótum 249, 250.
Yztiskógr í Hnappadalssýslu 184.
Yztugarðar í Staðarsveit 166.
Zeelhem á Hollandi 680.
Zeland á Hollandi 645.
Ziriczee (Ziericzee) á Hollandi
645.
Zwolle á Hollandi 679.
Þangskurðr 57.
Þambarvellir í Bitru 273.
Þaravík á Tjörnesi 6.
Þarfindi 147.

- þari 57. — þaranytjar 134.
 Þeistavogr í Austfjörðum 205, 271.
 Þelabögg, sjá kirkja.
 Þénari, þénustumaðr 468, 281, 629. Sbr. þjónusta.
 Þerney á Kollafirði 32, 33, 113.
 Þernusandr í Eyarsveit 173.
 Þernuvík við Ísafjörð 136, 485, 539, 540.
 Þéttmarsson: Sigurðr.
 Þing 292, 294, 298, 299, 314, 319, 339, 360, 479, 509, 682. — Þing-fararkaup 142, 165. — Þingstaðr 297, 302, 340. — Þingsíð 376.
 Þing (prests) 42, 125, 127, 138, 149, 154, 160, 199.
 Þing (gripir) 60, 68, 126, 159, 622, 675.
 Þingey í Skjálfandafjöti 18, 376.
 — Þingeyjarþing (Tingeyriting) 363, 379, 422, 446, 464, 739.
 Þingeyrar í Húnavatnsþingi, klaustr, staðr 11, 319—320, 334, 338, 350, 353, 354, 482, 394, 395, 396⁹, 406, 420, 424, 428, 429, 442, 483, 548, 549, 568, 569, 570, 572—573, 598, 601—602, 603, 607, 620, 621, 635—636, 637, 638, 661, 665, 669, 670, 675, 697, 747, 748. — Þingeyra-sandr 11. — Þingeyraskrá 12.
 Þingmannarjódur í Dýrafjarðarbotni 141.
 Þingnes í Borgarfirði 252—253, 658—659.
 Þingvöllr (-vellir) við Öxará 93—94, 261, 262, 268, 269, 281, 310, 311⁹, 458, 459, 731.
 Þistilsfjörðr í Norðr-Þingeyjarþingi 30.
 Þjóðólfr Þorvaldsson nyrðra (1438—1446) 578, 595—596.
 Þjóðólfsbogi í Holtum 71.
 Þjónusta (prests) 87. — Þjónustu-bann 403.
 Þjónusta (aðbúð) 343.
 Þjónusta (vinnumenska) 248, 448, 451, 586, 704. — Þjónustufólk 515. — Þjónustukona 255, 531.
 — Þjónustulaun 399, 408, 429, 433, 448, 550. — Þjónustumaðr 428, 471. Sbr. þénari.
 Þjórsá 8², 73, 74, 585, 586, 660.
 — Þjórsárdalur í Árnessýslu 54.
 Þognavalder, sjá Þúfnaveilir.
 Þóra Eyjólfsdóttir á Ljósavatni (fyrir og um 1431) 455.
 Þóra Finnsdóttir systir, priórisa og abbadís á Reynistað (1431—1437 og leingr) 438, 483, 564, 569—570.
 Þóra Illugadóttir (Þjörgólfssonar) systir á Reynistað (1431) 438, 456—458.
 Þóra Magnúsdóttir, móðir Magnúsar prests Böðvarssonar (d. fyrir 1417) 258.
 Þóra Sturludóttir á Ljósavatni, kona Helga Bjarnarsonar (1431) 480.
 Þórallr, sjá Þórhallr.
 Þórarinn Aronson prestur nyrðra og vestra (1439—1449) 601, 627, 765.
 Þórarinn Ásbjarnarson nyrðra (1422) 302.
 Þórarinn Bjarnason í Dalasýslu (1446) 674.
 Þórarinn Einarsson í Skagafirði (1420) 278.
 Þórarinn Filagsson prestur syðra (1448) 731.
 Þórarinn Gizurarson (1417) 253.
 Þórarinn Hallvarðsson í Húnavatnsþingi (1422—1428) 300, 354.
 Þórarinn Hrólfsson í Hruna 44.
 Þórarinn Oddsson nyrðra (1422) 298.
 Þórarinn Sigurðarson biskup í Skálholti (1363—1364) 35, 96, 126, 161, 202.

Þórarinsdóttir: Sigríðr.

Þórarinnsson: Eyvindr, Hrafn, Jón, Ólafr, Sæmundr.

Þórarinsstaðir í Hrunamannahrepp 42^a, 43, 45, 617.

Þórarinsstaðir í Seyðisfirði 33, 225.

Þorbergr prestur á Staðarhrauni (c. 1380) 183.

Þorbergsdóttir: Margrét.

Þorbergsson: Auðun, Magnús, Tumi.

Þorbjarnarson: Andrés, Ari, Einar, Jón, Sigurðr, Vigfús, Þorvaldr.

Þorbjarnarstaðir á Sléttu 19.

Þorbjörg Guðmundsdóttir, kona Guðna Oddssonar (d. 1431) 484—485, 528—529.

Þorbjörg Ormsdóttir á Staðarhóli (kona Ólafs tóna Þorleifssonar; enn á Hfi 1394) 189, 156.

Þorbjörg Sigurðardóttir á Kúlu 278.

Þorbjörn Herbjarnarson »justitiarius« í Björgvin (1426) 337.

Þorbjörn nyrðra (1431) 483.

Þorbrandsstaðir í Norðrárdal í Skagafirði 649, 678.

Þorbrandsstaðir í Vopnafirði 215, 217.

Þórðardóttir: Helga, Herdís.

Þórðarey í Bjarnarfirði 131.

Þórðarson: Ásbjörn, Brynjólfur, Einar, Erlendr, Erlingr, Flosi, Guðmundr, Hafliði, Haldór, Hildi-brandr, Ívar, Jón, Magnús, Oddr, Pétur, Sigurðr, Sveinbjörn, Þórðr, Þorkell, Þorleifr.

Þórðarstaðir í Fnjóskadal 698, 700.

Þórðis (1429, líklega fylgikona séra Þorkels Guðbjartssonar) 375.

Þórðis Finnsdóttir systir á Reynistað (1431) 488.

Þórðis Magnúsdóttir nyrðra (1431) 448—450.

Þórðis Sæmundardóttir á Hofi á Kjalarnesi (d. 1403) 114, 561.

Þórðisarholt í Andakli 120.

Þórðisarstaðir í Eyarsveit 173.

Þórðr Árnason í Borgarfirði (1434—1442) 537—538, 631—633.

Þórðr Auðunarson (líklega Salomonssonar; 1449) 754.

Þórðr Bðvarsson á Kúskerpi (c. 1432—1442) 624—625.

Þórðr Flosason, Jónssonar, í Görðum á Akranesi (enn á Hfi 1394) 196, 618, 766.

Þórðr Geirmundsson (1434) 538.

Þórðr Gíslason nyrðra (veginnum 1430) 319, 412—413.

Þórðr Guðbjartsson prestur nyrðra (1430—1431) 434, 448.

Þórðr Guðmundsson prestur (1640) 29, 127, 130, 137.

Þórðr Héðinsson nyrðra (1431—1432) 371, 591^a.

Þórðr Helgason, Guttormssonar, á Staðarfelli (1449) 765.

Þórðr Ingimundarson nyrðra (1449) 756.

Þórðr Jónsson á Kvígandafelli (1300) 7.

Þórðr Jónsson, prests Þórðarsonar, í Görðum (1307) 8.

Þórðr Jónsson í Saurbæ á Rauðasandi (1431) 469.

Þórðr Jónsson í Borgarfirði, móðurbróðir Þórðar Árnasonar (1442) 631—633.

Þórðr Jónsson prestur eystra (1448) 741.

Þórðr Jónsson á Látrum og síðar á Strandseljum, skrifari Magnúsar dígna 31, 34.

Þórðr Jónsson prófaste á Staðastað (d. 1720) 285, 765.

Þórðar Jörundarson vestra og nyrðra (1417—1424) 264, 317.

Þórðr Loptsson prestur nyrðra (1430) 407.

- Þórðr Magnússon nyrðra (1432—1443) 507, 621, 634—635.
- Þórðr Narfason lögmaðr 168.
- Þórðr prestir í Hruna (um 1394) 44.
- Þórðr Rachelarson á Skorrastað (um 1397) 226.
- Þórðr Roðbjartsson prestir nyrðra (1430—1432) 371, 421, 456—458, 480, 495, 497.
- Þórðr Sigmundarson á Gnúpi í Dýrafirði (d. 1403) 143.
- Þórðr Sigmundarson prestri Skaptarfellssýslu (1448) 715.
- Þórðr Sigurðarson hvítkolls í Ögri (c. 1393—1397) 137.
- Þórðr Sigurðarson í Haga (enn á lífi 1473) 492, 602—603, 628(?).
- Þórðr Snorrason nyrðra (1439) 598.
- Þórðr Þórðarson skrifari Árna 5, 69, 70, 156, 159, 352.
- Þórðr Þorgrímsson (í Þverárþingi; 1440—1444) 614, 659.
- Þórðr Þorláksson biskup í Skálholti 30^a.
- Þórðr Þorleifsson á Kirkjubæjarklaustri (fram um 1730) 107, 669, 697.
- Þórðr Þórólfsson vestra (1433) 529.
- Þórðr Þorsteinsson nyrðra og vestra (1426—1437) 339, 349, 361, 420, 426, 455, 545, 565.
- Þórðr Þorvarðsson vestra (1442) 628.
- Þórðr Ögmundarson prestir á Bægisá (1430) 369, 409, 426.
- Þórðr Örnólfsson nyrðra (1416) 249—250.
- Þórey, er gefr til Múlakirkju (1429) 375.
- Þorfinnr Brandsson nyrðra (1395) 26.
- Þorfinnr Einarsson nyrðra (1388—1391) 15, 16.
- Þorfinnr Þórólfsson Fljótaumboðsmaðr Hólastóls (1434) 370, 546—547.
- Þorfinnsdóttir: Haldóra, Helga.
- Þorfinnsson: Jón.
- Þorfinnsstaðir í Valþjófsdal 353, 354, 602, 688.
- Þorgeir Haldórsson (í Hnappadalssýslu 1440) 614.
- Þorgeir í Haukadal í Biskupstungum (d. fyrir 1397) 40^a.
- Þorgeir Jónsson syðra og vestra (1447—1449) 708, 754.¹⁾
- Þorgeir Ólafsson nyrðra (1430—1434) 433, 485, 538.
- Þorgeir Sigurðarson nyrðra (1395) 26.²⁾
- Þorgeir á Silfrastöðum, faðir Guðfinnu konu Ásgeirs Árnasonar (um 1400) 356.²⁾
- Þorgeirsdóttir: Guðfinna, Guðríðr.
- Þorgeirsson: Guðmundr, Jón, Ófeigr, Ólafir, Ormr.
- Þorgerðarstaðir í Fljótum 209.
- Þorgerðr Bæðvarsdóttir nyrðra (1429) 368, 394—396.
- Þorgerðr Hermundardóttir vestra (1431) 485.
- Þorgerðr Ólafsdóttir, kona Ara Guðmundssonar (1418) 264—265.
- Þorgils ábóti á Munkaþverá (1430—1431) 420, 453, 468.
- Þorgils Einarsson nyrðra (1447) 697.
- Þorgils Oddsson kolsa (kolsi?) nyrðra (1430—1431) 433, 441, 469.
- Þorgils Snorrason á Snæfellsnesi (1438) 581.
- Þorgilsson: Brandr, Gísli, Guðmundr, Gunnlaugr, Jón, Kolbeinn, Sumarliði.

¹⁾ Ekki er víst að þetta sé einn maðr; geti þó verið.

²⁾ Þetta kynnir þó að vera einn maðr.

- Þorgrímr Guðmundsson nyrðra (1433—1437) 527, 567.
- Þorgrímr Jónsson djákni og prestir nyrðra (1423—1445) 307, 533, 670.
- Þorgrímr Jónsson nyrðra (1441) 622.
- Þorgrímr Sölvason í Húnavatnsþingi (1418—1424) 262—263, 317, 598.
- Þorgrímr faðir Þorsteins (fyrir 1423) 303.
- Þorgrímsdóttir: Guðrún.
- Þorgrímagerði á Akranesi 196.
- Þorgrímsson: Bjarni, Hallr, Jón, Ólafr, Þórðr, Þorsteinn.
- Þórhallr á Gnúpum í Olfosi (c. 1386—1387) 96.
- Þórhallr Sigurðarson nyrðra (1424) 316.
- Þórhallsdóttir: Guðrún, Ingvildr.
- Þórhallsson: Helgi, Þorlákr.
- Þórir Jónsson ráðsmaðr í Björgvin 337.
- Þórir Steinsson vestra (1418) 264.
- Þórisdóttir: Ingiríðr.
- Þóriseyjar í Austfjörðum 208.
- Þórishólar í Flóa 53.
- Þórisós í Hnappadalssýslu 179.
- Þórisson: Erlendr.
- Þórisstaðir á Rosmhvalanesi 265.
- Þórisvogr í Austfjörðum 224.
- Þorkell Ásbjarnarson nyrðra og eystra (c. 1390—1422) 214, 298, 302.
- Þorkell Bárðarson djákni á Munkaþverá (1431) 453.
- Þorkell Bergsson á Dálksstöðum (1434) 550.
- Þorkell Bergúlfsson (Björgúlfsson; 1430) 420.
- Þorkell Blangsson í Eyjafirði (1439—1440) 585, 611—612.
- Þorkell Eyjólfsson prestir á Staðastað (d. 1891) 176, 287.
- Þorkell Gautsson (1417) 251.
- Þorkell Gizurarson prestir (1421) 296.
- Þorkell Guðbjartsson prestir í Laufási, ráðsmaðr Hólastóls og officialis fyrir norðan land (1423 og þar eftir) 304—308, 334—335, 349, 367, 371², 375², 420, 422—423, 426⁴, 446, 468², 471, 480, 489—490, 503—504, 521—523, 526—527, 532, 533, 544, 549—550, 566, 567—568, 607—609, 619, 623—624, 661, 670, 672, 704—705, 709—710, 757, 758.
- Þorkell Hafliðason prestir í Saurbæ á Kjálarnesi (c. 1350—1360) 115^{2,1}.)
- Þorkell, maðr Haldóru Brodda-dóttur (1417) 259.
- Þorkell Jónsson (1423) 310.
- Þorkell Magnússon í Borgarfirði (1417—1421) 251, 252—253, 288.
- Þorkell Markússon í Otrardal (d. 1357) 147.
- Þorkell Ólafsson prestir í Reykholti, officialis (1420—1444) 273², 285—286, 458—461, 536, 539, 562, 576, 600, 655, 657.
- Þorkell prestir á Eyri í Skutillsfirði (c. 1390) 140, 141.
- Þorkell Sveinsson, Þorkelssonar nyrðra (1441) 621, 622.
- Þorkell Þórðarson prestir syðra (1417—1448) 253, 577, 731.
- Þorkelsdóttir: Þórunn.
- Þorkelshóll í Viðidal 339. — Þorkelshvolsmenn 596.
- Þorkelsson: Andrés, Guðmundr, Gunnar, Hallr, Helgi, Jón, Kristíphorus, Magnús, Markús, Oddr, Ólafr, Sigurðr, Stulli (Sturli), Sveinn, Þorvaldr.

¹) Mun einn maðr, þótti prestastíðlum sé slopt á síðara staðnum.

Þorlákr bryti á Hólum (1431) 440.

Sbr. Þorlákr Sigurðarson.

Þorlákr Erlingsson ráðsmaðr í Björgvin (1426) 337.

Þorlákr Erlingsson prestur nyrðra (1427) 349.

Þorlákr Jónsson nyrðra (1430) 424.

Þorlákr klaustrprestur í Viðey (um 1397) 110.

Þorlákr faðir Magnúsar á Melum (á 12. öld) 192.

Þorlákr Markússon á Snæfellsnesi (1438) 581.

Þorlákr Narfason prestur í Hítardal (d. 1369) 593.

Þorlákr Sigurðarson, faðir Guðmundar (1424—1435) 315, 370, 440, 447, 448, 473, 475, 487, 495, 497^a, 533, 538, 552^a, 553. Sbr. Þorlákr bryti.

Þorlákr Vigfússon (Hólms; 1423) 310—311.

Þorlákr í Vík á Seltjarnarnesi (c. 1397) 109. Sbr. Þorlákr klaustrprestur í Viðey.

Þorlákr Þorhallsson hinn helgi biskup í Skálholti (d. 1193) 44, 49^a, 58, 61^a, 66, 67^a, 69, 83, 84^a, 91, 99, 101, 105^a, 106, 113^a, 115, 116, 124, 129, 131, 135, 138, 144, 147, 154, 159^a, 164, 165, 192, 193, 202, 208, 210, 214, 216, 219, 220, 221, 225, 233, 236, 237, 238, 263, 336, 413, 414, 591, 592^a, 594, 595^a, 630, 631, 640^a, 641, 654, 655, 768.

— Þorlákaskirkja 49, 58, 61, 66, 67, 69, 83, 84, 92, 95, 99, 101, 105^a, 106, 112, 113, 121, 131, 138, 144, 147, 159, 164, 190^a, 198, 373, 467^a, 514, 594, 595. — Þorláksmessa 40, 161, 300, 347, 493, 578, 696, 768. — Þorláksmessur báðar 84. — Þorláksmessa fyrir jól 129, 215. — Þor-

láksmessa á sumar (translacio sancti Thorlaci) 263, 399, 400, 561, 591, 592, 640, 641, 643, 654, 655, 767, 768.

Þorlákstöttir: Óláf.

Þorlákshöfn í Árnessýslu 33, 244^a.

Þorláksson: Ari, Árni, Gísli, Guðbrandr, Guðmundr, Ketill, Magnús, Ólafr, Sigurðr, Skúli, Þórðr.

Þorlákssstaðir, kirkjujörð frá Hval-eyri 751.

Þorlákssstaðir í Kjós 117.

Þorlaug Nikulásdóttir í Fornhaga, kona Einars Þorbjarnarsonar (d. c. 1403) 499.

Þorlaugardys á Skaga 11.

Þorleifr Árnason í Vatnsfirði og Viðidalstungu (d. 1433) 245—247, 262, 273—275, 281, 290—293, 294—296, 312, 325, 335—338, 352, 601.

Þorleifr Brandsson nyrðra (1432) 507, 516.

Þorleifr Egilsson nyrðra (1423) 355, 358.

Þorleifr Eyvindarson (Eyvenda-son) hagi (d. 1315) 7.

Þorleifr Guðmundsson í Suðr-Þing-eyjarsýslu (1431) 436.

Þorleifr Gunnason nyrðra (1443) 635.

Þorleifr Helgason nyrðra (1431) 441.

Þorleifr Jónsson nyrðra (1428—1431) 355, 451, 455.

Þorleifr Magnússon prestur nyrðra (1444) 661.

Þorleifr Magnússon sýslumaðr á Hlíðarenda (d. 1652) 508.

Þorleifr Marteinsson, Þorleifssonar frá Máfahlíð (1416—c. 1426; d. fyrir 1427) 245—247, 320—321, 346—347, 351—352.

Þorleifr (Ólafsson, Benediktssonar) á Hlíðarenda (1397) 69.

- Þorleifr Steinmóðsson í Mýrdal austr (1448—1449) 764.
- Þorleifr Þórðarson nyrðra (1429) 368, 394—396.
- Þorleifr Þorsteinsson nyrðra (1437—1449) 568, 759.
- Þorleifsdóttir: Gró, Guðný, Helga, Margrét, Solveig.
- Þorleifsson: Árni, Bjarni, Björn, Einar, Filippus, Guðmundr, Jón, Ólaf, Snorri, Sveinn, Þórðr.
- Þorleifsstaðir á Rangárvöllum 72, 82.
- Þorleiksstaðir í Skagafirði 370, 454—455.
- Þormóðr á Gnúpum í Olfosi (c. 1390—1397) 96.
- Þormóðr Ólafsson vestra, mágr Sigurðar Þórðarsonar í Haga (c. 1420—1440) 492—493.
- Þormóðr Sigmundarson prestur (á Reyni?, 1448—1449) 764.
- Þormóðsdóttir: Guðrún.
- Þormóðsey á Breiðafirði 167.
- Þormóðshöfði við Hafnartjörð 751.
- Þormóðsson: Ásmundr, Helgi, Magnús.
- Þormóðsstaðir í Eyjafirði (sbr. Þormóðsstaðir í Pétursmáldagi) 377.
- Þórny Bergsdóttir á Dálksstöðum, kona Stepháns Gunnlaugssonar (1431) 481—482, 696—697.
- Þóróðdsstaðir í Kaupangssveit 678.
- Þórólfr Brandsson (1428) 352—353, 769.
- Þórólfsson: Kári, Þórðr, Þorfinnr.
- Þórólfsstaðir í Dölum 665, 666.
- Þórólfsstaðir í Önundarfirði 141.
- Þorpr á Galmastönd 128.
- Þórsdagr 276, 451.
- Þorskafjörðr í Barðastrandarsýslu 156, 684, 693. — Þorskafjarðará 8².
- Þórsmörk í Rangárfingi 74.
- Þorsteinn ábóti á Helgafelli (1440) 618.
- Þorsteinn Andrésson á Völlum á Landi (um 1400) 66.
- Þorsteinn Árnason (Dalskeggs, 1431) 459.
- Þorsteinn Bergsson nyrðra (1428) 310.
- Þorsteinn Bótólfsson nyrðra (1398) 242.
- Þorsteinn Dagsson nyrðra (1434) 551.
- Þorsteinn Einarsson nyrðra (1427) 348—349.
- Þorsteinn Eyjólfsson lögmaðr 289.
- Þorsteinn á Eyri í Syðisfirði (c. 1397) 136.
- Þorsteinn Finnsson nyrðra (1448) 368, 370, 733—734, 738—739.
- Þorsteinn Guðmundsson lögsagnari í Húnavatnsþingi (1421—1446) 290—292², 294, 316, 352, 359, 674.
- Þorsteinn Hallsson svartr á Knappstöðum (1395) 27.
- Þorsteinn Helmingsson í Skagafirði (1420—1423) 281, 307.
- Þorsteinn Höskuldsson (Runólfs-sonar) í Eyjafirði (1427—1434) 345, 458, 459, 507, 516, 519, 537.
- Þorsteinn Illugason smádjákn á Hólum og prestur (í Grímsstungum, 1430—1440) 422, 604.
- Þorsteinn Jónsson prestur á Grenjadarstað (fram til 1391) 17, 21, 22.
- Þorsteinn Jónsson nyrðra (1430—1448) 429, 484, 601, 659, 668, 747—748.¹⁾
- Þorsteinn Jónsson prestur nyrðra,

¹⁾ Ekki er það með öllu víst, að þessi staðir eigi allir við einn mann, en verð getur það þó, og ólíklegt er það ekki.

- óvíst hvar (1430—1448) 450, 451, 501, 604,¹⁾ 607, 735.
- Þorsteinn Jónsson djákni á Hólum (1430—1431) 434, 440, 444, 445.²⁾
- Þorsteinn Jónsson prestur á Höskuldstöðum og ráðsmaður Hólastóls (1440 og þar eftir) 367, 603, 638, 703—704, 759.
- Þorsteinn Jónsson prestur í Skálholtsbiskupsdæmi og officialis (1439—1449) 591, 593, 600, 620, 634, 650, 657, 767.
- Þorsteinn Jónsson vestra (1442) 623.
- Þorsteinn Ketilsson nyrðra (1431) 466, 467, 469.
- Þorsteinn í Klofa á Landi (c. 1380) 67.
- Þorsteinn Magnússon, Jónssonar (1427—1437) 344—345, 507, 564—565.
- Þorsteinn Magnússon vestra (1434) 545.
- Þorsteinn Magnússon í Hvammi á Landi (á 15. öld) 64.
- Þorsteinn Magnússon, sýslumaður í Þykkvabæ (d. 1656) 761—762.
- Þorsteinn Nikulásson í Gunnars-holti (d. 1343) 85.
- Þorsteinn Oddsson nyrðra (1433) 531.
- Þorsteinn Ólafsson (líklega Þorsteinssonar lögmanns Eyjólfssonar) lögmaður, »hirdstjóri norðan og vestan á Íslandi« (1417—1431) 252, 270, 290—292, 294—295, 311, 316—317, 359—360, 454—455, 461.
- Þorsteinn prestur í Hjarðarholti (um 1360) 162.
- Þorsteinn á Reykjum í Olfosi (c. (1394—1397) 97.
- Þorsteinn Runólfsson í Berunesi 230.
- Þorsteinn Sigurðarson (1418—1428) 262, 310, 314, 319, 335—336, 348, 355.¹⁾
- Þorsteinn Styrkársson í Rangárfingi (um 1400) 584.
- Þorsteinn Sumarliðason nyrðra (c. 1430—1440) 436.
- Þorsteinn Svarthöfðason prestur og prófastr í Skálholtsbiskupsdæmi (1436—1449) 562, 570—571, 579, 580²⁾—582, 600, 655, 768.
- Þorsteinn Þorgrímsson nyrðra (1423) 303.
- Þorsteinn Þorsteinsson nyrðra (1418—1449) 266, 481, 626, 659, 761.³⁾
- Þorsteinn Þorsteinsson, Einarssonar (í æsku 1427) 349.
- Þorsteinsdóttir: Hallotta, Ormfríðr, Sigríðr, Solveig, Úlfrún.
- Þorsteinshöfði í Tungufellslandi í Hrunnamannahrepp 43.
- Þorsteinsson: Arnfinnr, Benedikt, Einar, Grímr, Guðleikr, Guðmundr, Hallsteinn, Hannes, Höskuldr, Ingimundr, Jón, Jörundr, Loptr, Magnús, Oddgeir, Oddi, Oddr, Ólafr, Pétur, Sigurðr, Steinmóðr, Sæmundr, Thomas, Þórðr, Þorleifr, Þorsteinn.
- Þorsteinsstaðir í Haukadal í Dalasýslu 163, 405, 516.
- Þorsteinsstaðir í Laufássþingum 373.
- Þórúnarey, Grenjaðarstaðar 17.
- Þórunn Ormsdóttir systir og priór-

¹⁾ Af þessum stað sést að Þorsteinarnir prestar Jónssynir eru tveir um sama leyti, en hvort allir þessir staðir eigi við þenna eða sára Þorstein á Höskuldstöðum, er ekki víst að vita.

²⁾ Vera má að þetta sé sami maður og sára Þorstein á Höskuldstöðum að hann varð prestur.

¹⁾ Að þetta sé allt einn maður er óvíst, en ólíklegt er það þó ekki.

²⁾ Hvort eitthvað af þessum stöðum kynnir að eiga við næsta mann, er ekki hægt að segja.

- issa á Reynistað (1427—1431) 342—343, 483.
- Þórunn Þorkelsdóttir, officialis Ólafssonar (1431) 459.
- Þórugnúpr í Fljótshlíð 78, 81.
- Þóruskógr Einiholtskirkju 233.
- Þórustaðir í Helgafellssveit 166.
- Þorvaldr Ásmundsson (1436) 560.
- Þorvaldr Bergþórsson nyrðra (1422) 298.
- Þorvaldr Björnsson vestra (1442) 628.
- Þorvaldr Eiríksson nyrðra (1407) 498.
- Þorvaldr Haldórsson vestra (1431) 485.
- Þorvaldr undir Hrauni í Dýrafirði (c. 1386—1395) 144.
- Þorvaldr Jónsson nyrðra (1391) 16.
- Þorvaldr Jónsson í Húnavatnspingi (í Ytrey 1425—1435, á lífi 1439) 602.
- Þorvaldr Jónsson í Þingeyjarþingi 704.
- Þorvaldr Oddsson (1419—1436) 269, 296, 560.
- Þorvaldr prestir í Hofteigi (c. 1392—1396) 214.
- Þorvaldr Þorbjarnarson (1442) 632.
- Þorvaldr Þorkelsson, officialis Ólafssonar, á Narfaeyri (1431—1446) 460, 674.
- Þorvaldsá, landamerki Gnúps í Gnúpsdal 748.
- Þorvaldsdóttir: Margrét.
- Þorvaldsson: Berger, Björn, Eiríkr. Eyjólfur, Hallr, Helgi, Jón, Sigurðr, Steini, Styrr, Þjóðólfr.
- Þorvaldsvatn, landamerki Gnúps í Gnúpsdal 748.
- Þorvarðr Einarsson í Eyjafirði (1416) 250.
- Þorvarðr Erlendsson lögmaðr (d. 1518) 1.
- Þorvarðr Loftsson, Guttormssonar, á Möðruvöllum (1432—1446) 519—520, 562—563, 570—571, 588—590, 601, 649, 668, 674—679, 705—706.
- Þorvarðr Ólafsson í Húnavatnspingi (1422—1446) 298—300, 301—303, 683.
- Þorvarðr Pálsson á Eiðum (d. fyrir 1376) 221.
- Þorvarðr prestir nyrðra (1448) 741.
- Þorvarðsdóttir: Ragnheiðr.
- Þorvarðsson: Grímr, Jón, Páll, Þórðr.
- Þorvarðsstaðir í Rangárþingi 32, 78.
- Þorviðr Ljótsson á Snæfellsnesi (1418—1425) 320.
- Þrándarholt í Hreppum 32, 49.
- Þrándarson: Jón.
- Þrándarstaðir undir Jökli 166.
- Þrándheimr í Noregi 752, 760.
- Þrastarhóll í Eyjafjardarsýslu 711.
- Þreskjöldr í Döllum 162.
- Þriði dagr 363, 398, 400, 417, 418, 448.
- Þriðjungagóz 273. — Þriðjunga-skipti 763, 764.
- Þríhyrnir í Kelduhverfi 623.
- Þrívörður, rekamark Hjallakirkja 243.
- Þronðhem, sjá Þrándheimr.
- Þrúðardalur í Kollafirði (sbr. Trúðadalr) 691.
- Þrælá (Þrælará) í Austfjörðum 204, 270.
- Þræley í Borgarfirði 188.
- Þrætuteigr í Strandasýslu 168.
- Þrætuvík í Staðarsveit 176.
- Þrómr í Eyjafirði 678.
- Þrómr (Þremr) í Skagafirði 701.
- Þúfa, þúfur 177, 244, 622, 623.
- Þúfa í Kjós 117.
- Þúfa í Miðdöllum 163.
- Þúfa í Olfosi 99.
- Þúfnavellir í Hörgárdal 711.
- Þúfueyri í Berufirði eystra 203.
- Þúfur í Miklaholtshrepp 179.
- Þúfur í Vatnsfjardarþingum 133.
- Þurfamaðr 236.

þurfasta 403^a.

Þuriðarstaðir í Fljótsdal 209.

Þuriðr Haldórsdóttir systir á Reynistað (1431—1432) 483, 497.

Þuriðr Jónsdóttir, kona Styrs Snorrasonar (1416—1418) 249^a, 267.

Þuriðr Kolbeinsdóttir, Péturssonar, í Ási í Holtum 61.

Þuriðr kona Narfa Vigfússonar (1394) 190.

Þuriðr Ólafsdóttir hins staða Marteinssonar (enn á lífi 1428) 247, 338, 346—347, 351—352.

Þuriðr hústrú Sölmundar Guðmundarsonar í Teigi (1397) 78.

Þverá á Barðaströnd 689.

Þverá í Eyjafirði, sjá Munkaþverá.

Þverá í Fljótslíð 171.

Þverá í Hallárdal eða Norðrárdal í Húnavatningsþingi 747, 748.

Þverá í Laxárdal í Suðr-Þingeyjarþingi 380, 567—568, 710.

Þverá á Síðu 239.

Þverá í Skagafirði 381, 511, 735, 736, 770.

Þverá á Skagaströnd 514.

Þverá í Skutilsfirði 141.

Þverá í Svarfaðardal 710.

Þverá í Þverárþingi 188. — Þverárdalur 188.

Þverárkvíslarí Eyjafjarðarsýslu 698.

Þverárvötn í Mýrasýslu 122.

Þverdalr í Miðdölum 161, 346.

Þverdalr í Saurbæ 155, 405.

Þverdalr, skógarhöggssland frá Hrafnseyri 146.

Þverfell í Saurbæ í Dalasýslu 405.

Þverlækr í Holtum 71.

Þverlækr í Kjarrárdal 125.

Þvertingsstaðir (nú: Svertingsstaðir) 678.

Þvest 581. Sbr. hvalr, matr.

Þvottá í Álptafirði 231—232^a. —

Þvottárnes 231.

Þykkvibær(inn) í Holtum í Rangárþingi 61, 72, 82, 584.

Þykkvibær í Landbroti 239. — Þykkvabæ(ing)ar 237.

Þykkvibær í Veri, klaustr, staðr 343, 344, 349, 515, 519, 577, 604—605, 675, 761—764.

Þykkvískógr í Dalasýslu 32, 164, 345—346, 665, 666.

Þýzkir kaupmenn 269, 321—324, 461.

Þönglabakki í Fjörðum 380.

Æðasteinn í Berufirði eystra 203.

Æðey í Ísafirði 134, 714.

Ægisöða í Holtum 71.

Ærlækr í Öxarfirði 656, 657.

Æsustaðir í Eyjafirði 694.

ætt, ættir: ætt Arnsteins í Hruna

42. — ættmenn Eyjólfss Skeggja-

sonar á Þvottá 232. — ætt Gísla

bónda Andréssonar í Mörk 406.

— ætt Ketils prests (og lögsögu-

manns) Þorlákssonar 181. — kyn

Magnúsar Þorlákssonar á Melum

193. — Möðrufellinga (= Möðru-

vellinga) ætt í Eyjafirði 406. —

ætt Páls Þorvarðssonar á Eiðum

406. — Skarðverjaætt á Skarðs-

strönd 406^a. — kyn Svarthöfða

á Kirkjuból 104. — ætt Þorkels

Ásbjarnarsonar 214. — ættar-

tala 247. — ættartölubækr 755.

— ættfræði 291. — ættleiðing,

ættleiðingarbréf 357^a, 358, 583^a,

584, 614. — ættleiðingr 583, 614.

Ögmundarson: Hákon, Jón, Þórðr.

Ögmundur Bergþórsson, norrænn maðr (1392) 24.

Ögmundur Jónsson í Þingeyjarþingi (1614) 30.

Ögmundur Kálfsen ábóti á Helgafelli 169.

Ögmundur Pálsson biskup í Skálholti 36, 39, 660.

Ögr í Helgafellssveit 167.
 Ögr í Ísafirði 136—137, 484, 485², 540.
 Ögsn-, sjá Öxn-.
 Öl, sjá drykkur.
 Ölfus, sjá Olfos.
 Öldugil, eyðijörð í Grunnavík 138.
 Ölduhamar í Borgarfirði eystra 223.
 Ölduhryggur á Snæfellsnesi 659.
 Öldurif á Eyrarbakka 591.
 Ölgögn, sjá búsgagn.
 Ölkelda í Staðarsveit 176, 177.
 Ölmóðsey í Þjórsá 660—661.
 Ölmusa 214, 351, 485, 648, 649, 675.
 Ölvaldsstaðir á Mýrum 188.
 Öndurtnes undir Jökli 184.
 Öndverðareyri (Öndurðeyri) í Eyrarsveit 32, 173—174.
 Öndverðsnes í Olfosi 32, 94.
 Önglar 427, 433.
 Öngulsnes í Vopnafirði 217.
 Öngulstaðir í Eyjafirði 435, 436.
 Önundarfítjar, rekstrarland frá Gnúpi í Gnúpsdal 748.
 Önundarfjörður í Ísafjarðarsýslu 28, 141, 288, 353, 354, 592, 641, 654, 655, 692, 768.
 Önundr Bjarnarson nyrðra (1395) 26.
 Önundr Jónsson 359. Sjá Brandr Jónsson.
 Öreigar 22, 25, 448. — Öreigaskuldir 676. — Öreigavíg 22.
 Örfirisey fyrir Melrakkaslétu 19.
 Örlýgsstaðir í Helgafellssveit 165.

Örn nyrðra (um 1440) 619.¹⁾
 Örn Helgason í Húnavatnspingi (1439) 601.²⁾
 Örnólfr Einarsson nyrðra (1444) 649—650.
 Örnólfr Eyjólfsson nyrðra (1445—1446) 663.
 Örnólfr (i Miklagarði) 6.
 Örnólfsdalur í Þverárhlið 126.
 Örnólfsdóttir: Ingibjörg.
 Örnólfsson: Jón. Magnús, Vermundur, Þórðr.
 Örtug 43.
 Örafin í Skaptafellssýslu 30.
 Öskubrekka í Arnarfirði 692.
 Öx, sjá smíðatöl.
 Öxará í Ljósavatnspingum 566.
 Öxará á Þingvelli 16, 458, 459. — Öxarárþing 559, 560.
 Öxarfjörður í Norðr-Þingeyjarsýslu 267, 386, 390, 423, 427, 468, 624, 656, 657, 702.
 Öxnadalur í Eyjafjarðarsýslu 13, 353, 378, 612, 626, 664, 734, 735. — Öxnadalur 353. — Öxnadalshéiði 26, 27.
 Öxnafell í Eyjafirði 585, 612, 678. — Öxnafellsbók 346, 357, 518.
 Öxnahjalli í Vopnafirði 217.
 Öxnahóll í Hörgárdal 381.
 Öxney fyrir Skógarströnd 165.
 Öysteinn, sjá Eysteinn.

¹⁾ Þetta kynni að geta verið elan maðr.

